SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšce a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčanske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 204 | Budyšin — Póndźelu 2. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Jendźelsko-amerikanski kapital w Abesynskej

W Londonje je powěsć najžiwnišcho pschekhwapiła, so je abeźynski kěžor runje w dnjach najwjetšcheje politiśeje napjatosće wobschěrne konześije za wudobywanje minerałijow a petroleja w schěrokich pschestrěnjach rańšcheje Abeźynskeje jenemu jendźelsko-amerikanskemu towarstwu pschiswolił. W Addisu Abebje žo wo pschiswolenju konześijow najtrucźišcho mjelčesche. Tola žo hamtške wotsejenje hišcheje wočakuje.

Londonske nowiny „News Chronicle" pišaju, so je Jendźelečan ſ mjenom E. W. Rickett ſ Londona sćerčenje ſ abeźynskim kěžorom wobstarał. Wón je tydźeń w Addisu Abebje pschebywał a w tutym cźasu je žo pjeca **wodnjo a w nozy w jenym knjeźerstwowym twarjenju jednało.** W nozy k pjatkej je pjeca sastojnik Ricketta ſ koža sawołał a jeho w automobilu do kěžorskeho hroda dowjesł. Po skónčenym rozrěčowanju ſ kěžorom je žo sćerčenje na ranje podpisałło. Na to je žo Rickett hnydom pśes francowski pschistaw Džibuti do Londona nastajił.

Londonske nowiny „Daily Telegraph" na napadne waschnje wo tutych konześijach pišaju. Po jich rozsprawje je žebi jendźelsko-amerikanske towarstwo „African Exploitation and Development Corporation" prawo dobyło, **so smě 75 lět dołho petrolej, mineralije a druhe naturiske pomozne žórła „pol Abeźynskeje" wutrjebać.** Amerikanski finanzny radźeć abeźynskeho kěžora je jako źiwdk pschi podpisanju sćerčenja pschitomny był. Konześijowa krajina žo w połnocy pschi eritrejskich mjezach sapoczina a pschi 40. dołhosnym gradźe k połdniu wjedźe, żeleźniju ſ Adisa Abeby do Džibutija pśerešuje a žo pschi Rudolfskim jězoru a pschi mjezach Kenije kónca. Do tutoch pschestrěnje ſkuschcheja też žyłne petrolejowe žórła w Ausia-Gigijigga. „Daily Telegraph" hišcheje powěd, so je abeźynski kěžor njedawno namjetował, so by žo petrolejowy kraj pola Ausiy Italčanam ſa hotowe pjenjezy wotstupił. S namjeta pak niczo njebu.

Tu žo wo najwažnišchi padawk w stawiznach Abeźynskeje jedna, kiž śmeje wulke ześěhwik. Kaž žo powě, **maju žo petrolejowe pola ſ nježo 500 kilometrow dołhimi rolami ſ Geludije ſ jenym pschiwałowym pschi Cźerwjenym morju sjednoćiś.** Najwjetšchi dźěł trěbneho kapitała chcedźa pjeca w Newyorku swjesć. Dozwoła budźe nětdźe 10 milijonow puntow sterlingow trěbnych. Hižo w blišchich njedźelach žo w Abeźynskej geologojo a wěžywuslojni ſa wjerćenje ſa petrolejom wočakaju, so bychu ſ prěnimi pschepytowanjemi sapoczeli. Abeźynska śměje ſ tutoho sćerčenja w blišchich schtyrjoch abo pjećich ličach pjeca nětdźe 3 milijony puntow sterlingow dochodow.

Tute wotpohlady žu w jendźelskej sjawnosći najwjetšche pschehwapjenje ſbudźiše. Hdyž žo wone wopravdźe do skutka staja, śměje italsko-abeźynska swada nadobo hinašchi napohlad a to cźim bóle, dokelž chce towarstwo hnydom ſ wudobywanjom podsejskich pokładow sapoczeć. **Abeźynske knjeźerstwo je pjeca lětdźo ſ druhimi jendźelskimi a egiptowskimi interesentami sapoczało wo rjadowanju žórłowej wody Módreho Nila a Tanaskeho jězora jednać.** Wono chce plany do skutka stajić, ſ kotrymiž by žo sastaranje egiptowskeho Sudana ſ wodu sćerčiło. Też tute plany žu politiśy wažne, ſ ninim žo jendźelski sajim ſa Abeźynsku pohrožni.

Abesynska zrěčenje wobkruća

W Addisu Abebje žo wo sćerčenju hnydom žaneje hantiśkeje rosprawy njewuda. Tola je snate, so je žo sćerčeje 29. augusta podpisało. Se sćerčenjom žo wudobywanje petroleja a minerałijow w rańšchej Abeźynskej jendźelsko-amerikanskemu towarstwu na 75 lět pschepodawa. Sakładny kapitał je žo na 50 milijonow dollarow postajił. Ninu teho žo je sćerčenjom postaja, so abeźynske knjeźerstwo lětuje hač k dotwarjenju wudobywańskich pschiprawow pjeć milijonow dollarow dostawa.

Jendźelske knjeźerstwo so zdaluje

Jendźelska powěsćerńja „Preß Association" je žobotu wojsewiła, so na jendźelskich hantiśkich městnosćach wo pschiswolenju konześijow jendźelskim a amerikanskim interesentam niczo njeje snate. Jendźelskemu knjeźerstwu njeje było snate, so je žo wo konześijach jednało. Skónčenje žo wojsewja, so jednaczel Rickett žaneje hantiśkeje a **nje**hantiśkeje podpjery jendźelskeho knjeźerstwa nima pschiluboješe. Pschi někotrych składnosćach je žo hižo prajiło, so Jendźelska ſ wuwjacźom Tanaskeho jězora nima žanych hospodarśich sajimow w Abeźynskej.

Jendźelske ſwonkowne ministerstwo je žobotu wjecźor wosjewiło, so je jendźelskemu wupósłanzej w Addisu Abebje połnomóc dało, so by, je-li je rosprawa wo konześijach prawa, abeźynskemu kěžorej sdźělił, so jendźelske knjeźerstwo jemu radźi, so by ſ pschiswolenjom konześijow hišcheje cźakał.

Překhwapjenje w Francowskej

Podpisanje sćerčenja mjes abeźynskim knjeźerstwom a jendźelsko-amerikanskim towarstwom je w Pariſu žyłnje pschekhwapiło. Londonski rosprawjeć nowin „Echo de Paris" pišče, so je Jendźelska ſ pschekhwapjazym manewerom źiwoju wolu pokazała: **Jendźelski law źiwój pasor ſa Abeźynskej wuhschestrěwa, a běda temu, kiž žo jeje dótknje.** Nowiny „Intransigeant" pišaju, so je žo nowa khrta wuhrała, so pak hra njebu jasnišcha. Nowiny „Oeuvre" nasponnichu, so je žo Mussolinijej jemja, kotruž je wón chcył dobyć, skradźu wsała. Petrolej žo hamtšaj doprědka staja! Dowoli pak Swjatk ludow, so je petroleja dla ludźo morja. Mussolini móże drje ſmužiće wotmolwiś, so wo nahladnosć a ſławu wojuje; ale Italika nětkole w rosnolwje wjazy ſama njesteji, ale jendźelske należnosće, amerikanske należnosće, a ninu teho ma pjeca Němska kolonialne žadanja pschipowědźiś.

Amerika należnosć jako privatnu wěc wobhladuje

Amerikanski ſwonkowny minister Hull je žobotu w nowinarskej konferenzy sdźělił, se je amerikanske wupósłanzitwo w Addisu Abebje sćerčenje mjes abeźynskim knjeźerstwom a jendźelsko-amerikanskim towarstwom telegrafiśy potwjerdźiło. Na praschenje, hač žo amerikanske knjeźerstwo njeju najprjedy wo radu prascheli, Hull wotmolwi, so to pod Roosevelotowym knjeźerstwom njeje waschnje. **Knjeźerstwo wotpokasuje, so by ſa žwojimi krajanami we wschěch dźělach semje hladało a žo wo wězy starało, kiž žu žyle privatne.**

Wulke rozhorjenje w Romje

Sćerčenje wo hospodarskim wuwuźiću Abeźynskeje je italski lud njeſmérnje roshorić. Italske nowiny pišaju, so by to było dwojake ſranjenje śjech jendźelsko-italskich knjeźerstwo dla Abeźynskeje, dokelž je Jendźelska do pažma cźišchcźi, kiž je je je sćerčenjemi Italskej pschewostajiło. Jendźelski ſwonkowny minister je w žwojej rěcźi 1. augusta Italskej kraj ſa jeje rosćěrjenje pschilubił. Italske nowiny „Giornale d' Italia" pak žo prascheja, schto hischcze ſbyłne wostanje, hdyž žebi jendźelska ruka też w Abeźynskej pożłednje hospodarske możnosće źwěta pschiſwoji. Jendźelske nowiny žu pjeca pišale, so žo Jendźelska ſa Abeźynsku njesajimuje; nětkole pak žo pjeca wukopa, so žo pschi jendźelskim roshorjenju njeje žo wo Swjatk ludow, ale wo petrolej jednało.

Amerikanski senotor Pope k „najwótrišim sankcijam" radźi

Amerikanski senator **Pope**, kiž w sjawnej mišiji po Europe puješe, je ſastupjerjej nowin Newyork Herald (Pariſki wydawk) njed dnuhim prajił, so ſo ſda, so žo wójna njes Abeźynskej a Italskej njeda wotwobroćiś, je-li Swjatk ludow jenonmyślnje njepostupuje. **Natožowanje wótrych ſankcijow je po jeho ſdaću najlepschi krok, je-li by Swjatk ludow chcył wójnje zadźěwaćaj abo ju ſnajmjenscha wobmjesowaćaj.**

Italska swoje wójsko znowa zesylnja

Mussolini je žobotu w Bozenje wulku paradu wojerſkich wotdźělenjow wotewsał, kiž žu žo na italskich manewrach w Alpach wobdźělile. Jako žo kral ſe ſwojeju wobkedźbowanischcza wrócźi, mějesche Mussolini w kralowej pschitomnosći wulku rěcź. Wón w kralowym mjenje offizźeram a wojakam pschipósnaće wuproji a też jako minister wobrónjeneje mozy žwoje pschipósnaće pschida. Sdobom jeho khwalba wojakam płaceschе, kiž běchu žo na manevrach w druhich kónczinach Italskeje wobdźěliłi. Mussolini pschipomni, so žu w druhich lětach ſwołanych reserbistow po manevrach puschcźili, lětša pak je to njestanje.

W septembru žo hischcze 200 000 muži do wójska ſwoła, so budźe italska wojerska móz potom 1 milijon muži žyłna. Mussolini pschipomni, so dyrbi ſwět wědźeć, so, hdyž žo dale tak wuzadaju wo sankcijach rěcźi, žo Italta, žaneho wojaka, žaneho namótnika a žaneho łětarja njeſwida, ale žwoju liczbu wojakow na najwjetschu efektivnu žyłnosć powjetschi.

Moralnosć a wutrajnosć wojakow ſtej pjeca dopokasałoj, so woni też najcźersche žadanja hač do kónca dopjelnja, hdyž jich wótzny kraj woła.

Ludowy zjězd strony sudetskich Němcow

Ssudetskoněmska ſtrona Konrada Henleina běsche **n.** njedźelu 1. septembra na ludowy ſjěd do Bora (Haidy) w połnóžnych Cźechach pschepročyła. Nětdźe 60 000 ſudetskich Němcow běsche žo na ludowy ſjěd sejchło.

W źrjedźišcheju ſjěda ſtejesche rěcź ſtroniteho wjednika, Konrada Henleina, kiž rjekny, so žo tu njeje jen politiska ſtrona zhromadźiła, ale so je manifestazitja wuraz noweje wole k źiwjenju a nowoje wěry do źiwjenja, ludowe hibanje, kiž nade wschitkimi programmami wobnowjenje pyta a kiž je ſwólniwe, žebi jo pschi kóždych wobstejnosćach wubdźiłć. Hibanje chce wo prawo wojowaćj, kiž žo Němcam we wustawje a w sćerčenjach wo schkitanju narodnych mjenschinow ſarucża. Strona njesnaje žaneho nawróta wjazy, wona žebi žwoje dobre prawo žada hač na pożłedni dych.

Konrad Henlein dopominaſche na wólby do cźěſkosłowakskeho žejma, pschi kotrychž bu zyły ſwět ſkedźbny. Wojowanje ſudetskich Němcow je žo europska należnosć ſcźinika a tak dołho europska należnosć wostanje, dołhož žu woni pschesjene. Woni žu žo ſhromadźili, so bychu psched wschěm ſwětom wusnali, so žu ſprawneje wole ſobudźěłacź a so žu žo rozsudźili, žwoje prawo, prawo domisny a prawo pschichoda, na kóždy pad žebi wubdźiłć.

Richtó njech njemyślł. so žu demonstrazije kaž tuta jenož natkwilne ſapkomjenjenja. Lud bu w ſandźenych njedźelach politiſti. Wón je ſpóſnał, so móże jón jenož jednota a niz roskora k wotpokjenemu kónczej dowjesć. 3½ milijona žyłny lud ma prawo, so žo jeho zadanja połnje ſpokoja. W dnjach wojowanja ſtej nowa wěra a nowa wola nastałej. Sacźuje kameradśiwa je žo ſkrućiło. Henlein kónczi ſe ſłowami, so wě, so maju ſudetſcy Němcy pschichod, dokelž móże žo ludej dowěrić, kaž žo wón jemu dowěrja.

Konrada Henleinowe ſłowa, kiž běsche wón ſ wulkim ſapalom rěcźał, wulki pschiwiwiſ ſłudźichu. Lud wuſpěwa na kónzu spěw wo dobrym towarśichu. Manifestazija žo ſ nimokhodom psched Konradom Henleinom skónczi. W ſudetskich Němcach je lětsa hdy tajkeje możneje manifestazije było.

Hłuboke žarowanje w belgiskim kralowskim domje

Starschej dźěśi belgiskeho krala, wošomletna prynzeja Josefina Charlotta a pjećlětny kronprynz Baudouin, hač do žobotu hischcze njewědźeschtej wo cźežkim dóńcze, kiž běsche jimaj jeju macź rubił. Ludźo dźěśeju žobotu dopoldnja w parku kralowskeho hroda widźachu, kak žebi wjeſele hrajkałoschtej. Kral je pschił, so chce ſam ſwójimaj dźěśeźmaj prajićź, so jeju macź ſenje wjazy njepsehidźe. Ludźo wokolo njeho mějachu pak ſa lépsche, jemu tuton cźežki nadawk wotewsaćź. Dwórſka dama, kotraž ma ſama tśi male dźěśi, běsche ſwólniwa, prynzam ſrudnu powěsć pschinjeseć. Popoldnju žo dźěśeśi ſ parka ſawołaschtej a jimaj žo cźežka powěsć na łahodne waschnje wosjewi.

Kral Leopold je zyle poraženy. Wón jenož malo wopytowarjow pschijima. Ministram, kiž jemu jako prěni, jako běsche na belgiſkim senju pschijeł, žwoje žobuźarowanje wuprajichu, kral rjekny: „Cźehodła? Cźehodła? Mój bźehmoj tola tak ſwožowna!"

Njedźelu dopołdnja žo ſobuſtawy wobeju komorow ſ wjednjenym senatowcho pschedchadźu Lippensa a pschedmjenowanym ſenatorom Carton de Wiartom, kiž je ſ nimi ſ kralom rěcźał, do kralowskeho hroda dojedu, zo bychu jemu wuraz swojeje sobuźarowanje podali.

łydy sapóńtańskeje komory Ponceleta, pśeco morwej kralowej serdźechu. Po nich sastupjerjo druhich representatiwnych sjednoćenjstwow a wjednizy najwyšśich sajrjadnistich a žudnistich wyšchnoćow nimo kraloweje cźehnichu. Na to žo wrota hrodu saža wotewrichu, so móześe wobydlerstwo saža nimo marow swojeje kraloweje cźahnyć.

Kraloweje cźeko w kaśeju z njesawodźetym wobliczom leži, kotrejž ma hišcźe rjany lubosny napohlad, kajkeż je sa žiwo měrta. Wutoru žo wono do rownišćeśa staji.

Kommunistiske domonstraciie we Winje

Po hamtiskej powěsći z Wina tam žobotu wjeczor cźerśi kommunistojo w 6. Winskim gmejnskim wokrjesu z wotpalenjom žowjetskeje hwězdy demonstraziju wotměchu. Jedyn sastojnik šchikatzeho korpsa spyta jeneho demonstranta sajeć. Hnydom pak jeho nekotri kommunistojo wobstupichu a jeho na hłowje lohko sranichu. Pśecźeńany sestojnik nekotre kročej se žiwojeje žłužbneje pistole wutśeli a jeneho demonstranta smjertnje srani. Na to łobydni demonstrantojo cźeknychu.

Francowska chce wuwoz devizow wobmjezować

Parišśke nowiny „Intransigeant“ powěsći potwjerdźuja, so chze Francowska napśeśiwne naprawy sawjesć pśecźiwo krajam, kiž žu wuwos dewizow wobmjezowake. Francowske knježeństwo pjecza „napśeśiwny a wotrunazny“ wukas pśichitowje. S wukasom dyrbi žo wjetša summa frankow dokładnje postajeć, kotruž smě łóžby Francowska do jenotliwych krajow žobuwsaś. Pśechadpisma žo pjecza do jednoreho teksta sestaja, so njebudźe możno, je na jebawe waschnje wobeńcź. Kak žo wukas na jenotliwe kraje nałoži, žo po tym složuje, kak je wuwos w nich dewizow wobmjezowany. Krutosć franzowskeho franka žo z tuthym wukasom pjecza njepotrjechi.

Krótke politiske powěsće

Tsaldaris pola němšteho bohota generala ryczerja z Eppa.

Grichiski ministerski president Tsaldaris, jeho mandźelska a jeho adjutant schwórkt z kupjelow Wiesśee pśichiźedźo němšteho bohota generala ryczerja z Eppa w hotwjerni Vorderrissu wopytachu a běchu z jeho hosćom.

Panzerowana łódź „Admiral Scheer“ do Gdanska pśichiźeła.

Němska panzerowana łódź „Admiral Scheer“ je pjatk **dopołdnja 1/29 hodźin k offizielnemu wopytej do Gdanska pśichiźeła. Se wšćech twarjenjow žo thorhoje k powitanju łódźe smahuja.**

Pjeć žmjertnych woporow pśichi burstich njeměrach w Litwje.

Po pożlednim swěśenju žu burske njeměry w połobnišćej Litwje pjeć žmjertnych woporow žadale. Mjes morwymi je tež jedyn policajski sastojnik. Dwanaće druhich policajskich sastonikow je žo franiło. Dozdyka je žo nětdźe 100 wožobow sajalo.

Wukrajni diplomatojo pśichi dźełowej słužbje.

Na pśechrośenje jwonkownego politiskeho hamta NSDAP wobhlada žebi wjele wukrajnych diplomatow a nowinarskich sastupjerjow farjadowanja dźełoweje słužby w Błótach. Na wobrazu belgiski pódłanz w Barlinje, **hrabja Kerchbove** de Denterghem ruku dźełowemu mužej da. Pśichi nim stejitej bokharski a pefiski wotpósłanz a sa nimaj turkowski wupósłanz w Barlinje.

Škoda suchoty w Zhorjelskim wokrjesu

Sańdźeny schwórtk seńdźechu žo wokrjesni a wjesni burizy wjednizy Shorjelskeho wokrjeża w Shorjelzu, so buchu tam wo wschelakich prašenjach rospominali, kotrejž katastrofa nastupaju. Wokrjesny burski wjednik žob. str. Kriescha po powitanju podrobnje wo wušśěrku wobhladowankeje źěły po wokrjesu rosprawješe, kotraž běše žo po knježeńskowym namjeze pśichi wobdźělenju krajneho rady a druhich sastupjerjow stata a strony cźinika. Wulke dźele wokrjeża žu pod letušćej katastrofalnej žuchotu wulku skodu poczerpike. Ssu to druhe hubjene žně, kotrejž burow w tutej wokolinje potriechja. Rožka lětża ledma 3—4 zeninarje z jutra dawa. Swjetscha žu wušśěrki hišcźe srudnišne. Wowsa njeje žo lětża žyła poardźił. Wušśěrki cźinja 1½ hacź do 2 ztr. z jutra. Jotkowa rěpa lětża tohorunja ledma 50 proz. normalneho wunoška pśichinješe. A pola běrnow njeje położenje lěpiche. Zyle srudne steja łuki a pastwischcźa. Ssyno njebě pśichejara wudate, wotawy swjetscha žyła njebě. Nusa na pśez je tak wulka, so wobydlerjo njewědźa, kak maa žwój ſkót pśiches zymu sastaraś. We wjele pśichedewsaćach dyrbješe žo ſkót z pastwow do hrodźe wjasć. Nimo měry wulka nusa na pizowadłach dyrbi k pśichedawanju skotu dowjesć, schtož njeje w zajimie mlokoweho hospodarjenja. Nusa na pizowadłach je we zhlym wokrjesu wulka. Katastrofa žeui dźiwajo na wulku žuchotu w lońśichim lěcźe, lětża njemóże samo pomhaś. Nimaja-li wulke dźele tudyńcheho katastrofa schody poczerpjeć, ma žo wulkomyślna pomoc je strony stata posćiścź. Pśichiśkuśchne kroczele su žo po dorozumjenju z pśichiśkuśchnym krajnym radu na pśichiśkuśchnych knjnježeństwownych městnach cźiśe. Wocźakuje žo a žo pśeje, so žo pomoc bórzy poskći, hewak žo katastrofa njeda woriwobrośiś. Nusa tudyńcheho katastrofa njeje jenož z anležnosću burskeho stawa, ale zyleho ludu. Katastrofa dyrbi žo wo ludowe sejimienje staraś. Dźiwajo na poczerpjene schkody może pak žo to jenož stacź, hdyž žo bórzy nujna pomoc poskći, so bychu žo cźeśe nujowe łěta pśechtrale. Krajny rada tomu pśichpomni, so je žo sam wo wulkej nuse w katastrofie pśeswědcźił a so budźe se swojeje strony wšcho cźinić, so by k wołoženju nuse pśichinoschował.

Katastrofalna žuchota wěso njeje jenož Shorjelski wokrjeś cźeźko wotrjechiła, ale zyłu naschu Łužizu a njeje drje jeneho bura, kotrež niehy wscho to, schtož je wotrjeny burski wjednik Kriescha wo wunoschku łětušćich žnjow a wo położenju katastrofa w Shorjelskim wokrjesu też na žebje wocźahowacź mohł. Njeje drje we Łužizu jeneho bura, kiž žebi njeby cźeźke myśle cźinił, kak pśiches dołhu, jara dołhu zymu łěża žwój ſkót pśechežiwi. Nasrymśka piza, kotraž loni po katastrofalnej žuchocźe bura z naiwjetšeje nuse wutorhny, so łěża zyła poradźiła njeje. Luki žu dospołnje schěre a ſkót njemamaka ani stwjeźźa cźerśwese trawiczki wjazy na njej. Běrny nemoża pichi wulkej žuchocźe dorosćź a so njebychu wjetšeje schkody poczerpike, so z dźěła hižo nětko sběraja. Cźeźke cźasy naschim ratarjam a z tym wšo też wschém, kiž žu wot katastrofa wotwižni, kiwaja. Kak daloko budźe tu stat pomhacź móz, njeda so hišcźe wšo pschewidźeć. Tu nicźo druhe njepomha, hacź so krucźe Bohu dowěrich, so bychmy cźeźke pruhowanja scźerpliwje snjesli.

Serb stara so stajnje wo to

zo „Serbske Nowiny“ cźitaja so w kóždym serbskim domje

Ferdynand Goetel:

Sněhowy list

(Kar — Chat.)

(Pokračowanje.)

„Wěsće! Pójmy do kenzlije! Woblecźe žo rucźe płaśichcź a wuńdźe z wulkimi krocźelemi. Wonka jeho napadny žakośtna wjeśerza. Sněh, žo mjetaju z wichorom z městna na měsno, letałche po wšćěch stronach, rosprószchany do nanajdrobnišcźeho prószcźka. Powětr bě podobny na mlócźnu kurjawu, kiž žo wjerźi koło wokoło nješchto stow wětrowych wóśtow. Njeběśeche widźeć ani dwěla, ani najbliźšich domcźkow. Jenož hdyž a hdyž pschelětowaschе žokma wichora, njeżo hušćišchi žněh runje z hór. Tola běśche trjeba žo dracźowacź, so wjeńza njeby cźłowjeka porasnyła k jemi.

W kenzliji nadeńdźechu tak rjez wšchitkich pśechrośchenych a njepśechrośchenych towaršchow. Noshorjeni z njewjedrom a błišim strachom, rosmołwjachu žo rosbudźeni a samotani. Wjetšchina z nich běśche pschihotowana k jednanju. Njepobrachowachu ani tajzy, kiž radźachu hnydom slećź na konje a wobhladźicź pschihotowane wobtwjerdźenja. Druhi radźachu, so by žo shromadnje wuśchakało a so maju žo Sartojo pschekwapicź w jich statokach, hdyž žo runje hotuja na wujeńowanje. Wjeńza pjecza pomha wobydlerjam komuny. Hdyž bě pschechka prénja sahoritosć, rosbudźichu žo wdacź žo wupada, doniž wjeńza trochu njepopuschćeźi. Naschonicźi ludźo wobkrucźachu, so na wyšchich wotewrjenych mjetnach ńo je wichor tak žylny, so powali niz jenož cźłowjeka, ale žamo jěcharja k konjom. Njemóżeśeche žo ani myślicź na wupóśłanje strażow abo nětkajeke wuprawy, ani najbliźšeje. Ani na nadpad z druheje strony. Doňaha do poknje, pichihotowacź hacź na dalśche konje a brónje a hromadźicź žo we wokdźělenjach we wjetšchich domach.

Wokoło pschipołdnja wichor njemožićhny, nawopał jeho nadpady z hór buchu dale hušćišche a dźeje trajachu. Wětr rosmjetowasche žněh kaž z hobrśkim khośćenjom. Tu žně nadu do kupkow, tam jón saža swali do rěcźki a druhdźe saža natwari schwarne wobtwjerdźenja. Jónu žo swali na zykej froncźe do dolinу se schumjazej murju, pschelecźa pśiches nju z wucźom a dyri z hołkom a praskotom do ikow wudoliny. Hnydom sa nim leźeśe nješchto dalschich žołknow, jako kamjeń, kiž žo saposdźeny kula sa wottorhanej skału. Potom nahle wscho wocźichny. Sdobom žo pokajowachu cźorne wobruhy hór, krjedźa pschereśmjene z niškim nażwonm žněhowych mrócźelow. Stónczinje žo dolina sawali do scheroho płaschcźa, poprózchena jenož u a tam z běłej žmuhu abo z błakom Ssněha mało padasche. Woprawdźite žněhowanje możeśe žo wocźakowacź hakle na žmerkach.

Njech běśche kaž chcyśche, na kóždy pad bě padnył préni žněh a zawoźtajił tu widźomnу śled. Sdeźkej, mějeśche-li zyła wudyricź, dožahny dźe jenicźki mjetel. To też zrodźmi kommiźar a tak rucźe hacź bě wjeńza popischestała, da sairubicź znamjo k nastupej.

Cźekanz pschikhwata jedyn z prénich, wjedźo sa wusdu njeschćerpliweho konja.

„Schto, Sarkaro?“ wobroczi žo k domorodnemu, kiž dźeśeche pódła njeho. „Njeje tu łśpichich konjow w komunje hacź naschej dwaj!“ Maikaśche konja po schiji. S wocźakowanjom wulkich podawkow bě w nim znowa wotucźiła lubosć k žwojemu sfocźeźu.

„Łśpichich njeje!“ wotmołwi Sart. „Jenož kommiźarowy brunak je žnadź runje tak łpěchny, ale njewutrawa tak dołho a njewuśnawa žo w horach.“

„Haj woprawdźe? dobry kóń! Jenož hacź žo namaj wscho poradźi? Bród . . .“

„Bród je žiźo straschny, arbabje. Wot wczerawschcho je woda saža pschiběrała. Ssym pohladał na rěku.“

„Nó a schto?“

„Myślu žej, schtóž njelubuje žmjercź, njech radscho cźaśa na łećźo.“

Towaršchojo žo seńdźechu na wšu nětkaf pomałku. Wojowarśki duch rańscheje shromadźiny bě žo minył pod nawalom mrócźelow, kiž nad dolinu wiśachu. Nikomu žo nětko njeschaśche wobdźělicź žo na fantastiskim wujěchowanju. S tych hór na nich dujeśche pokhmurna zulota. Běchu z kurjawu pschestworjene a na žo wjazy njepodobne. A tohodla, hdyž kommiźar žadaśche dopjelnjenje rańscheho programma, jewjachu žo hnydom tyžazy wobymyślenjow. W horach žu pschewulke žepje — wurećźi žo tón a tamny — wěśće žo sabłudźa, schtóž žej śwěri z komuny, wobeśe hdyž mrócźele tak nikto wiśaju. Kóżda wuprawa je pschi tajkich pomćrach błudnosći. Stónczinje, njeje tón zyły słóžk podobny na nékajke śmělśne wumyślenje? Na tónzu ani cźerwjeny wojak z města, do njedawna hišcźe za tak sahority, njejsewi wjazy horliwosće sa zyłe pschedewsaćе.

Tola komiźar krucźe wobśta na žwojim hrožo, so wscho wojsewi w měścźe. Wujěchachu potajkim z komuny, kaž běśche wucźinjene, w tśjoch skupinach. Chyzychu postupowacź na łśchidkomaj a po horach sady komuny. Frontu saświěścźowaschе réka, wěśćišcha hacź wscho druhe na žwěcźe.

W komunje wosta jenož nješchto towaršchow; komiźar, nješchto pobocźnikow a Jefrem njeznědźachu žo hibacź z města, ležby w nanajhórschim strachu. Sarkar na nanjet cźekanza dosta dobład nad konjomaj, sthowanaj w teńkach. — Pótšlow z „Kar-chatom“ wschak nichtó ani njewocźakowaschе. Domoródni wěśeźe wědźachu wo pschiprawjenju a wo wojeńskej hotowosći komuny. Tehorunja bě cźeźko wěricź, so móhł nětko žo pschedrećź pśiches pschihotowane leźiwa. Móżno bě jenož powschitkowny nabděh na komunu. Tola też tu njebychu móhli pschełwapicź komunu bjeś wojowanja je strażeni. Do komuny wjebśeche jenož malo schcźeźkow a wschć běchu wobtwjerdźene.

Tola wschak běchu sawoštajeni ludźo w komunje nékak krażeni, hdyž běchu dowuklinczałe poślednje śwuki wotjećhacźych wotdźělenjow. Běśche jich jenož horśtka, njenahladna horśtka. A hdy by bylo trjeba, pomozy by tu nihdźe njebyło. Pschipósnatwachu potajkim rosmějćenje strażow koło wokoło komuny a rosžudźichu žo sajeć śtejišchcźo pschi muri, kiž wjebśeche nad komunu po skałach. Wottudy móżeśeche žo pschełwładacź tak rjez zyła wudolina a wschć puczе do njeje. Njeběśche ani pomyślenja na to, so mohli komunu pschepadnycź z hór. Tu by mohł žnadź pschełećicź jenotlivz, tola nadpad jěźdnych w rjedźe běśche tu zyle njemóżny.

(Pokračowanje śećehnje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 2. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Na wóslace prašenja mudry ert mjelči.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wječor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 3 a thermometer wodnjo plus 30. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 6 a thermometer w nozy plus 15. Wyschina je ju ſ krótkowječorneje Europy k nam wupschestrěła a nam rjane a cyple wjedro pschinjeła. Wona ju pomału k ranju hiba a wječor też jutſje hischcze nasche wjedro wobłuknjeji. Pschi blikſkoſci nižiny nad Polnóznym morjom je pak mózno, ſo tu a tam k njewjedram dóńdże. — Jutſje wutoru ſlónčko 5,15 hodź. ſkhadja a ſo 6,43 hodź. khowa. Mježaczł ſkhadja jutſje dopołdnja 11,15 hodź. a khowa ſo wječor we 8 hodźinach.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Hischcze rjane, tola k njewjedram pothilene wjedro.**

September abo późnjeńc

Dźeń a bóle ſaczuwamy, ſo ſo rjany lečny czaſ ſwojemu końcej khila. Boże ſłónčko khodźi hižo króticſchi pucź po njebju, dny hižo khětro ſpěſchnje wotběhaju. Hnyž ſo późnjeńc pschibližł, ſměmy drje ſo hischcze wjele rjanych a milych dnjow nadźijeć, tola bóle a bóle khłodniſche wjedro dobywa. Hižo naš bačony wopuſchczeja a czahnu do cźopliſchich krajow. Bórſy też druhe ptaczki ſa nimi poczahnu. Wot późnjeńca ſem też ſazo hajnik ſ tſelbu a pjom po kerkach a bérnſtſchczach khodźi, ſo by kurotwy tſelak. Dźećzi wjeſele ſmija puſchczeja. Nataſrjam pak hiſchcze czaſ pilneho dźěła kiwa, to łube bérnuſběranje. To budże tak nětkotreho hiſchcze ſkhiſ ſabolecź. Tola hdyž ſo wjele najběra, dha ſo kózda wobcźežnoſcź rad ſnjeſe. Nětkole pſchińdże tola radoſtny czaſ, hdyž ſměmy płody domoj wojnzć a nožyncź ſ polow a ſadowych ſahrodow. We tutych njedźelach ſo w naſchich Božich domach žnjowe dźakne ſwjedźenje ſwjeja. Kſchescźan ſo ſwojemu njebjeſkemu dariczelej dźakuje ſa wſchě dary, ſ kotrymiž je jeho rukow dźěło zohnował. Hdyž budźe pſchi łětuſchej ſuchocze tu a tam ſnadź wunoſchk mjenje bohaty, dha ſmy tola ſpokojni ſ tym, ſchtož mamy. Dźakowny a ſpokojny cźłowjek ma wſcheho doſcź!

*

— **Snjeſbožeńca na dróſy ſaudźeńu ſobotu.** Popołdnju wokoło ½3 hodź. na Lubijſkej dróſy motorowy koleſaŕ do wožobowjeho automobila ſrazy, kiž ſ města pſchijédże a ſo k **Lejpnikej** na Bukſkej dróſy cźiſcźo 75 ſawiny. Motorowy koleſaŕ a jeho ſobujéźdźeŕka na dróhu padnyſchtaj. Wón ſebi nohu **nize** kolena ſłama a ſobujéźdźeŕka ſo wobdrě a ſo **na** lěwym boku cźoła a na prawej ruzy ſrani. Sawołany lekaŕ dr. med. Keerl da ſnjeſbożeneju do měſchczańſkeje khorownje dowjeźć. Motoriſke kolo běſche ſo cźežko wobſchkodźiło, wožobowy auto pak ſnadnje. — Popołdnju ¾6 hodź. na Dźjedźanſkej dróſy na **měſtowej** kromu motorowy koleſaŕ ſ **města** jédźo do **wo**ſobowjeho auta, kiž pſched nim jédźeſche, ſ tajkim wotmachom ſtorcźi, ſo cźežkoſranjeny leżo woſta. Sawołana dobrowólna ſanitetna kolonna jeho do měſchczańſkeje khorownje dowjeźe. Motoriſke kolo ſo cźežko, auto pak lohko wobſchkodźi. — Wječor wokoło 9 hodź. na Mužakowſkej dróſy na rózku Zyhelnſkeho wała wožobowy automobil do tudomneho 25lětneho muża ſajéźdże, jako tutón dróhu pſchekroczi a jeho na ſtudźak wjerhny, ſ kotrehoż 20 metrow dale dele padże. Wjednik ſalle ſwój auto ſa 50 metrow ſaſtaji. Snjeſbożeny je ſo cźežko wobodrěł a ſebi mjaſowe rany nabił. Hdyž běſche auto ſapocźał ſnowa jěcź, wón na połnóżny khódnik Mužakowſkeje dróhi ſajéźdże a ſo nimo **teho** pkunoweje łatarńje ſchmórkły. — Pola cźežiteho auta ſ **pſchipowěſchakom, kiž** papjeru wjeſeſche, ſo ſadnja wóſka cźežrjazeho woſa ſkama, jako po Garbarſkej haży horje jěđźeſche. Cźežity cźaſ tehodła nětkotre metry nasad ſajéźdże a do duri jenych klamow ſtorcźi. Muża a cźerjazy wós ſo wobſchkodźi ſchtej. Gaſtej firma cźežity cźaſ wotwjeſy.

— **Skradźny wikowaŕ ſo ſwěſcźi.** Policija mójeſche ſobotu ſkradźneho wikowarja — wikowarja ſ pjerjimi a jejemi — ſ Drježdźan na tudomnych tydźeńſkich wikach ſwěſcźicź. Kaž je ſo ſwěſcźilo, wikowaŕ też na druhich **wi**kach kupuje. Nimo teho wón podpjeru doſtawa.

— **Pjecza ſpytany ruběžnym nadpad pola Druſkeż.** Kaž je ſo Budyſkemu kriminalnemu wotdźělenju woſſewito, je pjecza njedźelu 1. ſeptembra 1935 wječor wokoło ½9 hodź. blisko Druſkeż njeſnaty kolojéſdomy 21lětnu holzu, kotraż je ſ Budyſchina do Wjaſowſkeju jěła, a wot njeje ždał, ſo by jemu ſwoje pjenjezy dała. Holza pak jemu pjecza njeje žanych pjenjez dała, ale je wo podawku Budyſkemu wobydlerjej powědała, kiž je ninko pſchiſchoł a je podawk potom tu woſſewił. Holzyne mjeno, kotraż pjecza w Budyſchinje bydli, tu njeje ſnate. Stuczeŕ je byt pjecza 23 hacź 26 lět ſtary a 1,65 m. wulki a je měł ſajnobarbne włoſy; wobleczeny běſche krótku brunu jaku, dołhe kholowy ſ cźemnymi ſmuzkami; je měł cźorne jéſdne koło pſchi ſebi. Wón je ſo pjecza ratarſki dźěłaczeŕ abo dejeŕ bycź ſdał a je ſchleſnyſku narěcź rěcźał. Potom je ſo pjecza k łétaniſchcźu na kole wotjałił. Pjecza napadnjena abo ludźo, kiž móża tu něſchto woſſewicź, ſo proſcha, ſo dychu ſo hnydom pola bližſcheho żandarmſkwa abo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, ſamołwili.

— **Měſtczańſku motoriſku ſtyłaſnu** wječera dopołdnja wokoło ¼11 hodź. na Dwórniſchczowu dróhu cźiſło 17 ſawołachu. Wobydlerjo ſebi myſłachu, ſo je w pinzy woheń wudyrił. Wohnjowa wobora, kiż běſche hnydom pſchikhwataka, ſwěſcźi, ſo žaneho wohnjoweho ſtracha njeběſche. Pſchicźina běſche, ſo běſche ſłónco kur do wuhnja wrócźo ſtłócźiło, a ſo běſche ſo kur pſches ſtaru mjaſowu ſuſchernju hacź do kokſoweje pinzy pſchedobył.

S **Dźěžnikeż.** Pólne paduſchſtwa wożebje na bérnjazych połach też pola naſ pſchiběraju. Pſchi tym paduſchi khětro khrobłe poſtupuja. Swjeſcha ſwutorhaja wulke kónzy ſelińcza a bjeru jenoż najwjetſche bérny, mjeńſche leżo woſtajeja. Wożebje mjeńſchi ratarjo, kotřiż ju ſ létuſchej ſuchotu tak hižo w tóżdym naſtupanju ſkchodowali, ju ſ tajkim paduſchſtwom wożebje potrjecheni. Nadźijomnje ſo poradźi, tutych ſchkódnikow bórſy ſajkapicź. Szuła dopominaju naſ pólne paduſchſtwa w ſaudźenych njedźelach na cźaſy w ſwětowej wójnje, hdyž ratař pſched paduchami nicźo wjazy wěſte njeměješe.

S **Hornjeje Hórki.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſmije w cźaſu woł 1. hacź 8. ſeptembra ſwoje nózne **a**larmowe ſwucźowanje. Wołanje ſ ſwucźowanju ſtawa ſo ſ trubu a ſ parnej papjernikowej ſirenu. So by ſo njedorozumjenjam ſadźěwało, ſo to woſſewja.

S **Cźornych Nošliz.** Měrſchej pohonc̆ je ſe ſwojim kołom cźežko ſnjeſbožił. S nim dóńdże do bliſkeho ſtělnika a padny ſ nim pſchi ſawinjenju tak cźežko, ſo dyrbjeſche ſo do khorownje dowjeſcź.

S **Rachlowa pod Cźornobohom.** (Paduchaj ſzada.) Pjatk wječor běſchtaj paduſchi ſ jabłukowych ſchtomow tudyſcheho wobydlerja khětro wjele ſadu pokradnyłoj, ſchtož jeho pohnu, ſo by je w nozy ſtrażował. Tohodła lehny ſo podźe wječor na ſtražu. Po cźežkim dźěle a pſchi cźopłym powětrje pak ſtražowaŕ wušny. Po někaj-kim cźaſu jeho njenadźijcy někajki ropot wubudźi. Hnydom ſaſwěcźi ſwoju kapſowu lampu a w jeje ſwětle ſpóſna dweju muzow ſ natkribjetnikami połneho ſadu. Paduchaj, kotraj njeběſchtaj ſtrażowarja pytnołoj, ſo njemałko naſtrójſchtaj, jako běſchtaj zyle njenadźijcy ſa-ſtłapjenaj a mějeſchtaj ſo najkheſtiſcho ſ procha, pſchi cźimż jedyn ſ paduchow ſwój natkribjetnik ſtejo woſtajі a druhi zyle wopſchicźeje natkribjetnika wuſpyna, ſo by lepje cźekнуcź mohł. Wobaj drje njebudźetaj w bližſchim cźaſu wjazy jabłuka kradnycź.

S **Dreczjina.** Pſchenajeńcze gmejnſkich łukow a hatow. Njedźelu pſched tydźenjom pſchenajachu ſo tu gmejnſke łuki. Tute roſdźělichu ſo tak, ſo mójeſche tódy dźěłaczeŕ w naſchej wſy ſebi dźeł ſa bélernju wotnajecź. Też wuźiwanje hatow ſo pſchenajeſche. Nowowutwarjeny haſcheriſki hat, kotryż be pola wyſchnjoſcźow wulke pſchipołnjacze namakał, wotnajachu tſjo dźěłaczeriо, ſo bychu ryby w nim płahowali.

S **Klukſcha.** W naſchej wſy ſo nětkole dalokoſahaje nadróżne dźěła wukonjeja. Nětźa pſchi puczu ſo ſe ſpłnymi zementowymi rokami kanaliſuje, ſ cźimż ma ſo ſchěrokoſcź dróhi khětro powjetſchicź a ſo tak wobkhad wołojicź. Też ma ſo we wſy dróha, dałokoż ſo to hiſchcze njeje ſtało, pleſtrowacź. Tute dźěła pomhaja bjes dwěla napohlad wſy porjeniſchicź.

S **Łubija.** (Do łubła ſtatneho ſportowego wjednika błyſk dyrił.) Pſchi njewjedrje ſaudźenu wutoru do łubła ſtatneho ſportowego wjednika ſ Tſchammera a Oſten w Dażinku błyſk dyri a to do tſěchi bróżnje. Pſchi tym wobſchkodźi dwě hrjadze a wujédże potom ſaſo ſ bróżnje. Na dobre ſbożo běſche to ſymne dyrjenje. Wobydlerjo pytnychu podawk hakle tehdy, hdyž w bróżni ſo-pizu tſchełſtow drjewa na ſemi leżo wuhladachu.

S **Njeźwaczidła.** Piećaſiſti wucźobniŕ Ota Ewald Wöhm, kotryż je ſo 26. januara 1921 we Łuposi pola Radworja narodźił a kotryż pola ſwojeho mſchtra k. Preſchera w Njeźwaczidle bydleſche, je ſo ſhubił. Wöhm běſche ſchwórtk 29. aug. wokoło ½12 hodźin wotſtał, ſo by rjemjeſlniſku ſchulu w Budyſchinje wopytał. Po ſwěſcźenjach pak njeje do ſchule pſchiſchoł. Wot toho cźaſa njeje po nim ſlěda. Shubjeny njeměješe pjenjez pſchi ſebi a też nic trěbnu drašu, ſo by mohł ſwoje wucźbne měſtno na dłeſchi cźaſ wopuſchcźicź. Je 160 zm. wulki, ſchwižneje poſtawy, podołhoiteho wobliczja, błędeho napohlada. Wobleczeny bě módry ſcheviotowy wobleк a měješe cźorne ſchnórowanſke cźrije na nohomaj. Koleſo, ſ kotrymż je wotjeł, bě ſnamki „Robuſta“. Schtóż móże něſchto wo ſhubjenym ſdźělicź, njech to cźini we Njeźwaczidle abo Hodźiju abo pola ſtrażmiſchtrſkeho wotdźělenja Budyſkeje polizije.

Z **Pančе.** Sobotu připołdnju je naša najſtarša wjeſnjanka, zwud. Marja Mittagowa, ćiše swój puć do wěčnoſce nastupiła. Hižo měſacy dołho njemóżeše ſlabosće dla swój dom wopuſcźić a tak widźachmy ſtarušku nimale wšědnje při woknje sedźo, hdźež měješe wuhlad na dróhu a móżeše holk a tołk na dróży wobkedźbować. 18. žnjeńca móżeše swoje 89. narodniny woswjećićі, bě pak tehdom hižo khětro ſłabowna. Wona narodźi so 1846 w Nowej Wjesey pola Kulowa, hdźež bě jeje nan z klóſtrſkim hajnikom. Tutón so pozdźišo do Porchowa přesadźi a tu zezna so zemrěta ze swojim pozdźišim mandźelskim Hermannom Mittagom z Rušic. W lěće 1872 so z nim woženi a kupiſtaj sej w samsnym lěće tudomne klampnarſtwo, kotrež nětko syn a wnuk zastarataj. Mandźelski, kiž bě veteran z wójnow 1866 a 1870/71 a zdobom mějećel železneho kříža, zemrě 1916. Z mandźelſtwa wunidźe 6 dźěći, z nich ſtej jenoż hiſće 2 žiwej. Rad by njebožićka 90. žiwjeńſke lěto docpěła, zo by mohła z druhimi jenak ſtarymi zwučene zbožopřeća němſkeho ſćelaka přewjeſć. Tola Knjez nad žiwjenjom a ſmjerću je hinak wobzamknył, je jeje wječor žiwjenja přikrójił a ju do rjeńſeho raja wzał. Wutoru ſo jeje ćelne powoſtanki na Khróſćanſkim kěrchowje pokhowaja. Njech je ji ródna zemja lohka!

S **Łucza.** W pożlednim cźaſu ſhubichu ſo ſe ſamknjenych khlěwow huſy a kury, a nichtó njewědźeſche, kak bě to móżno hyło. Njedawno ſhubi ſo ſ jeneho khlěwa 10 kurjatkow. Nětko wuſlědźichu, ſo łuna (Marder) ſchkodu nacźinjeſche. Pſchipadnje poradźi ſo łunu na ryćeſkuble ſabićź. Hdyž bě bórſy na to ſaſo nětćto kurjatkow ſ kurjenza ſo ſhubiło, ſlědźachu ſa tym a namakachu hnězdo ſ 5 łunami, kotreż ſabichu. Druhi wobſtejnoſć namała we jowojej bróżni hnězdo ſ 5 młodymi tkhórami, kotreż pak móżachu cźeſnyncź. Tute ſwěrjata ſu ſo najſkerje pſchi wulkej ſuchocźe w tutym lěcźe ſylnje roſmnożiłe.

S **Niſkeje.** Saudźenu ſriedu ſmědźachu nowinarjo w pſchitomnoſći wokrjeſnjeho wjednika Fiſchera a naſcheho měſchczańoſty Böhmy pola firmy Chriſtoph & Unmack ſhotowjeny olympiſki cźaſ wobhladaczk, kotryż ma ſo ſa propagandu ſa olympiſke hry w lěcźe 1936 ſaſtajicź. S 12 wołow wobſtejeſzy cźaſ hižo ſwonkownje ſe ſwojej ſdobnej formu kedźbnoſcź ſbuźuje. Na nim we pożlednich tydźenjach 120 dźěłaczerjow firmy Chriſtoph & Unmack pod wjednikowom direkt. Bruckner a wyſch. inżeńra Bandi dźěłaſche. 1. ſeptembra dha olympiſki cźaſ ſwoje puczowanje po Němſkej naſtupicź. Wošy ju tak dźěłane, ſo móża ſo wo nimale pokołu powietſchicź, tak ſo ſo wulke ſwižowaze wuſtajeńſke měſtnoſcze dobudu. Wós ma ſo dźenja ſobotu w Barlinje ſwojemu ſamerej pſchepodacź a dha ſo potom na 10 000 kilometer ſke puczowanje po Němſkej puſchcźicź.

S **Drejždźan.** Ruběžny nadpad na pjenjeżneho liſtynoſcherja pſched ſudom. Cźitarjo ſo hižicze dopomnja, ſo ſo 1. julija w Drježdźanach ruběžny nadpad na liſtynoſcherja ſta, kotryż měješe pſched wulkej khłoſtarſkej komoru krajneho ſuda ſwoju dohru. 40 lět ſtary hiſtcze njepothkoſtany Albrecht Joſef Perlet, kotryż běſche ſo ſwojeho njeſtutka poknje wuſnał, ſtejeſche pſched ſudnikom. Wobſtorjeny bě ſe ſwoje winy do hoſpodarſkeje nuły pſchiſchoł. Hdyž njemóżeſche ſwoje winowatoſcze wjazy dopołnicź, dajſche ſo k ſadźenju pſchi wuběhowanju kónjow ſawjeſcź, pſchi cźimż pſchezo pſcheſkrawacźe. Kaž tak ſkuto, běſche tutón njewjeſcźink prěnja kroczel po puczu k ſtóſnerſtwu. Wobſtorjeny pſchińdże jeneho dnja na myſliczku, pjenjeżneho liſtynoſcherja wurubicź. Poda ſo na hłownu póſtu, ſcźehowaſche wot tam pjenjeżneho liſtynoſcherja a ſtupi ſa nim do domu na Gutźkowej dróſy. Tam wuſi wołomik, we kotrymż liſtynoſcheŕ na ſthodze ſtejo, wot njeho wotwroczeny ſebi něſchto ſapiſowaſche, ſo by jemu ſ cźežkim kluczom bówſzy ako tróſzy pſches hłowu dyrił. Saſtojnik drej bu ſ tym cźežko ſranjeny — hiſchcźe dźenja niemóże ſłužbu wukonjeć —, móżeſche pak wo pomoz wołacź. Stóſtnik ſpyta ſo na ſwoje koło ſchwihnycź, tola hrabnychu jeho. W pożlednim wokomiku ſpyta ſebi krt pſcheréhnycź. W pjenjeżnej toſchy liſtynoſcherja bě wjele tyſaz hriwnow hotowych pjenjez. Dokelž ſu ſaſtojnikowe ſranjenja jara cźežke, ſud Perleta k 3 létam khłoſtarnje ſaſudźi.

Wusudźenja

§ Pſchi jěžbje ſ motoriſkim kołom do Khójniſcźa bě ſche Waklaŕ Sohr ſ Gitterſeea 23. meje hoſpodarſku pomoznju Pětſchkez ſ Nowoſłicź pola Kamjenza ſobu wzaŕ. Hdyž ſo dſchiſcźowacź ſapocza, ſtkowaſchtaj ſo wobaj we leſu pod ſchtomami. Pſchi tym běſche ſo Sohr njeſchtoſnje ſadźeržał a ſpytaŕ ſwoju pſchewodźeŕku k intimnemu wobkhadej nuſowacź. To paŕ ſo jemu njeporadźi. Wſchi jednaniu drje njeſaprěwaſche, ſo je holzy na ſchiju leſk. Spieczowanje holzy njeje ważnje brał, bě pak ſo hnydom ſwojich wotpohładow widźaŕ, hdyž bě ſpóznaŕ, ſo ſo mózne pſchećiwo njemu ſpieczuje. Sſud paŕ mě-ješe jeho ſakitanje ſa hołu wurécź a napołoſi jemu 6 měſaczow ſaſtwa.

Hospodarſki rozhlad

Póndźelu 2. [illegible] a 1935.

Barlinſka burſa ſ dnja 31. auguſta Dla ſaźneho ſpoczakta burſy pſchedležacźu ſobotu pſchi prěnich kurſach lědma kupne pſchikazy. Pſchi khětro małych pſchemjenjenjach pak móżachu kurſy ſ wjetſchego dźěła ſwoju wyſokoſcź ſdźeržeć. Publikum ſo lědma na wobkhodże wobdźěli a też kuliźa ſadźerżeſche ſo wocźakuju. Powěſcźe wo pſchenajeczu abeżnyſkich ſenſtkich pokładow na jendźelſko-amerikanſki konſortium ſo wjele rospominachu. Też w dalſchim běhu ſo kurſy lědma pſchemjenichu. Na rentowych wikach běſche wobkhod jara mały.

Drježdźanſke ſłótne wiki.

Na ſłótne wiki pſchihna ſo dźenja 1029 howjadow, a to 109 wołow, 223 bykow, 585 krukow, 103 jałowjow a 5 źeraczkow. Dale hiſchcze 984 cźelatkow, 809 wow-

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VII. 1935 2183. - W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

zow a 1775 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu je ſa dobre bružiny a byki wobkhod živy, w druhich bružinach pak trochu pomałſchi ſajim. Tola płaczijny minjeneho ty dźenja ſo ſdźerża. Pola cźelatkow nuwi ſo ſwoprědk měrny wobkhod a płaczijny 2—3 pj. popuſchczuja a w hubjeniſchich bružinach hiſchcze wjazy. Wowzy maja dobry wobkhod a płaczijny połepſchichu ſo wo 2—3 pj. to też ſa niſſche bružiny. Swinje maja živy wobkhod a ſkoro wſchě ſkocźata ſa najwyſſche płaczijny rospiſchedatża.

Krótkej staw znje

Kějor Tiberius.

Kějor Augustus bě w swojej pohlednjej woli kójdemu romiskemu statajnej na wulkomyslne waschnje sto sesterzow wotkasał. Bě swojemu nahladnikej Tiberijej pschiporucił, tute pjenjesy wuplacicz dacz.

Tiberius so komdósesche, pohlednju wolu kějora Augustusa dopjelnicz. Tu jedyn tryskał na žortnu myslicžku pschindże, sa kotruž dyrbjesche wschak hórko połucžicz. Jako mjenujizy na torhoschczu stejesche a pschewodżenje nimo dějesche, k czeku pschistupiwschi jemu něschto do wucha schepny. Gdyž so jeho praschachu, schto je morwemu prajił, wón wotmolwi:

„Proschach jeho, so by kějorej Augustusej idželik, so romiski lud swoje sesterzy pschez hischcze njeje dostał.“

Tiberius, kotryž běsche pokmurjeneho waschnja, so by sa tajke žorty srosumjenja měł, trhkarja k sebi skasa, nakładze samorucznje sto sesterzow na blido a pschepoda jeho potom katej.

„Dźi“, wón rjekny, „a powěsch sam kějorej Augustusej, so by swoje sesterzy prawje dostał.“

*

Stary Fryza jónu pschiporuczi, so ma so jenemu offizěrej rjad spožczicz. Takle wulnamjeny wojak pak bě trudny, so njeje sebi tutón rjad na bitwischczu sašłužił a napisa tehodła swojemu kralej list. Sdźěli jemu, so chze rjad jenoż potom pschijecz, hdyž je sebi jón na bitwischczu sašłužił.

Stary Fryza jemu jeho list wróczo póšła a pschispomni: „Wón je blasn. Njemóže jeho dla zanu wójnu sapoczecz.“ j.

Spodźiwne pućowanje

Muzikt na swojim wóźliku domoj jěcha a jeho hólz dyrbi pódla běžecz. Pschindże pucžowazy a rjekny: „To njeje prawje, nano, so Wy jěchacze a dacze swojemu synej běžecz; Wy macze synlnische starwy.“ Tu nan ſ wóźlika skoczi a da synej jěchacz.

Pschindże jako pucžowazy a rjekny: „To njeje prawje, pachole, so Ty jěchasch a Twój nan dyrbi pěši hicz; Ty masch intódschej nohy“. Tu so wobaj na skoczo žydowschtaj a kónz jěchaschtaj.

Pschindże tśeći pucžowazy a rjekny: „Schto je to do njerozumna, dwaj khadli na jenym sylabym skoczecu. Njedyrbjał człowjek kiz wsacz a wobeju dele sbicz?“ Tu wobaj dele slěsechtaj a kroczachu wschitcy tśo pěši, na prawo a na lěwo nan a synom a žrjedźa wožok.

Pschindże schtwórty pucžowazy a rjekny: „Sesze tśo spodźiwni towarschojo. Njeje dosł, hdyž dwojo pěši djetaj? Njeńdże lójo, hdyž jedyn ſ Waju jěcha?“ Tu nan wožołej prědknej nohy hromadże swjasa, a synom to žame je sadnymaj nohomaj cżinjesche, potom pschetykhschtaj žyłni kolik, kotryž pschi pucżu stejesche, a wožoła na ramju domoj njeseschtaj.

Tak daloko może pschinicz, chze-li człowjek wschěm lubjom prawje cżinicz. j.

Skowrončk, wróna a sroka

Spěwał w módrej wysokości
Skowrončk fifolo,
Spěwał w nowej wjesełości
Sej na naléčo.

Hněwajo so dźeše wróna
Srócy na polu:
„Dušu! tón slěpc chce być króna
W cyłym stworjenju.“

„Daj sej pokoj, sroka praji,
Što je na hercu?
Njech so z didlowanjom daji,
Z tajkej robotu.

Njech so jeno z namaj měri,
Kipra šipleńka,
Móc! haj móc wšo wjerći, cěri,
Nic kusk spěwańka.“

H. Zejlef.

Belgiska kralowna na marach.

Kralownu położichu do hrodowskeje kapałki kralowskeho palasta w Brüsselu na mary. (Weltbild, M.)

Radio

Wutoru 3. septembra po hišchi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 wjeżety rańschi konzert. 11.30 sa wjeżne žony. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakoscże. 15.15 sa maczerje. 16 konzert. 18.20 politiski pschehlad nowin. 19 sabawny konzert. 20.15 hodźina naroda. 21 ludowe spěwy.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5.50 sa burow. 6.30 rańschi konzert. 9 sa žony. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 17 popołdnischi konzert. 20.15 hodźina naroda. 21 orchestrowy konzert.

Hischcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 21 pitzany konzert. Köln: 21 konzert. Warschawa: 20.10 orchestrowy konzert. Praha: 20.10 schrammelska hudźba.

Směsk.

Se **schule.** Kozorez Jank žiwi žo swjetscha ſ wódomoscu žiwojeho žuboda. Pschi pohlednim schulskim nadawku je wucżer sa tym pschischol. „Kozoro“, prajesche jemu, „hdyž hižo wot swojeho žuboda wotpitzujesch, potom snajmjenschcha njepisch smykli žobu!“ — „Proschu, knjes wucżerjo“, měni Kozorez Jank a pócżnje žiwischi być, „dowolicze-li, žydnu žo pschi pschichodnym dźele k prenjemu.“

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In dem Entschuldungsverfahren über die landwirtschaftlichen Betriebe

1. des Landwirts **Gustav August Hübner** in Wilthen Nr. 205,
2. des Landwirts **Bernhard Saring** in Schirgiswalde Nr. 152,
3. des Bauern **Erich Kurt Sperling** in Särchen Nr. 9

wird der Landständischen Bank des ehemaligen Sächs. Markgraftums Oberlausitz in Bautzen als Entschuldungsstelle die Ermächtigung zum Abschluß eines Zwangsvergleichs erteilt und die Entschuldungsstelle beauftragt, einen Vergleichsvorschlag vorzulegen (§ 24 fg. SchVG.).

Bautzen, den 27. August 1935.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

In den Schuldenregelungsverfahren für den Bauern und Gastwirt

Richard Wilhelm Osang in Caßlau Nr. 19

ist an Stelle des Landwirtschaftlichen Kreditvereins Sachsen in Dresden, Prager Straße Nr. 43, das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen als Entschuldungsstelle getreten.

Bautzen, den 28. August 1935.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Towarstwowski powěstnik.

Bacžeń. Spěwne towarstwo ma pjatk 6. sept. ſwuczowanſku hodźinu.

Drježdżany. „Hromadnik“ zmeje po prózdninach pjatk, 6. septembra swoje měsačne posedźenje we znatym hosćencu na Christianskej drózy 22 a to wječor we 8 hodź. Přednošk so poskići. Prošu na přemjenjeny dźeń kedźbować. Sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje dr. Wjaceslawk.

Pančicy. „Lipa Serbska“ — zyły khór — ma wutoru wječor pola Natuſchcz w Kulowje spěwanje.

Lipsk. „Serbske blido“ skhadźuje so zaso porjadnje kóždu prenju a treću wutoru měsaca wječor we 8 hodź. w hosćencu „Börsenrestaurant“ (hnydom pola hłowneho dwórniša). Přichodne skhadźowanje potajkim: wutoru, 3. septembra. Wšitkich Serbow w Lipsku přeprošuje starši.

Silberblitz

pojědže wot „Muzeja“ pod wjednistw. pućow. marschala **wuja Ricowa** wutoru, 3. septembra, rano we 8 hodź. (jězba płaći 2,60 hr.) do
■ **Drježdżan.** (Wobhladanje wšelak. zajimnosćow.)
erjedu, 4. septembra, rano we 3 hodź. (jězba płaći 3,50 hr.) so
■ **dla wurjadnje rjaneho programa a wustajeńcy kwětkow jězba do Barlina-Potsdama-Sanssouci 6. króć wospjetnje.**
Stwórtk, 5. sept., rano we 8 hodź. z wozom 2 — jězba płaći 3,50 — do
■ **Wulkeho Thiemiga.**
(Wobhladanje Thingskeje městnosće, Pastwinskeje hory a klóšterskeje cyrkwje w Kamjencu).
14., 15. a 16. septembra — 3 dny — jězba płaći 18,— hr. — na
■ **Zjězd statneje strony do Nürnberka**
(Přizjewjenja hač do 10. septembra. — Programy w přijimańſnjach).
Přijimańſnje: **Cigarowy dom Friedrich Rother** w Budyšinje na Kěžorskej drózy, telefon 3531, — **Autowy park M. Knobloch** w Załomju, telef. 369. — **Hosćenc „Hajnkownja“** w Budestecach

Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjenitej hasy 13

Kožuchi
elegantne
strykowane pulowery
klobuki
poskića
C. Baumgart
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 22

Spušćomna, sprawna, pilna
hospoza
26—35 lětna, evang., kotraž może wšě ratarske dźěła zastarać a kotraž ma dźěći rady, so hnydom pyta. Zeńtwa pozdźišo njeje wuzamknjena. Zamołwjenja njech so stanu pod A 11 na Serb. Nowiny

Sućelna podsobna
kruwa
je na předań w Koslowje čo. 3

Z nakupa z Lipska so wróciwši
přinjesu w přichodnych tydźenjach
krasne nowosće w porcelinje, kristalu,
keramicy, šklenčy, slěbrowych, bronikowych a worcelowych tworach.
Wobkedźbujće moje wukładne wokna!
Oskar Butter nasl. w Budyšinje
na Žitnych wikach 2 :: Wosebity wobkhod za dary

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawarnja Serbsk. Nowin

Wulka dźelba **hornčerskich tworow**
II. wubjerka, wšěch wulkosćow, wosebje tunjo na předań pola
Oskar Schmidt
Hornčernja w Halštrowje

Dr. med. Schellig zapućowa!

Dr. med. Metzkes
so wróćił

Měšćanski omnibus
pojěde
póndźelu, 2. sept. na „Hajnkownju“. Wotjědže w 14 hodźin. wot „Měšćanskeje zahrody“. — Jězba płaći 1,— hr.
wutoru, 3. sept., na Wysoki Jěs, Hohnstein, Bastaju, Stołpno. Wotjědže w 13 hodźin. wot „Měšćanskeje zahrody“. Jězba płaći 3,— hr.
štwórtk, 5. septembra, do Hinsbergskich kupjelow, dólneho hańcenja Goldentraum, Marklissa a Schwarzbachskich kupjelow. Wotjědže w 7.30 hodźinach wot „Měšćanskeje zahrody“. Jězba płaći 4,75 hr.
Bjezdźěłni płaća (z wuwzaćom jězby na „Hajnkownju“) tu połojcu
Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy pod čisło 2188 abo na wudawarńju „Serbskich Nowin“

Wše čišćerske dźěła
serbske a němske, kaž listowe napisy,
zličbowanja, kwitowanja, načišće na
listowe wobalki, kwasne spisy,
plakaty, slubowe khartki,
smjertne khartki,
programy a
też
přeprošenja,
visitne a džakne
khartki, čestne dopisy,
wěncowe sekle, dopisnicy,
wše čišće, jeno- a wjacybarbne,
jenož najlěpši materiał, zhotowja
swědomiće, spěšnje a płaćizny hódno
knihičišćerńja a nakład „Serbskich Nowin“
w Serb. Domje **J. Cyža** Telefon 2687

Přiloha k čisłu 204 **SERBSKE NOWINY** Póndźelu 2. septembra 1935

Wokrjesny wohnjowy woborny zwjazk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

Seńdźenje wjednikow w Njeswačźidle.

Wčera njedźelu wotmě so pošledńja wulka shromadźizna wokrjesneho swjazka wohnjowoje wobory w tuym łěcu w knježim hoticzenzu w Njeswačźidle. W 10 hodźinach dopołdnja běše poswědźenje pschedsydstwa. Seńdźenje, kotrež so z dypkom 11 hodź. sapoča, wotewrì so z rjanym pschespolom Njeswačźidlskeje wohnjowoje woborneej kapały, na čož swjatkowy wjednik, wopalny direktor Fischer z Bìskopiz, pschitomnych pozdrowi. Hamtski hejtman dr. Stevert so pschi swojim pschikhadźe se swjatkownym pozdrowom powita. W mjenje Njeswačźidlskeje wobory witasche hosćzi wopalny mischtr Schubert a w mjenje gmejny k. baron Vietinghoff. Tutón pschi swojim pozdrowje potiwy dawasche, kak maja so lětsne wohnje halcheć. Dokhož su so ludźo sasydlili, je woheń, hdyž je so rosputał, z najstraschnischim njepschecelom człowjestwa był a lud je so tutoho njepschecela bojał, dokelž je hacz do njedawnych czasow skoro njemóžno było, pschećiwo njemu wojować. Hatle z wunamakanjom modernych hasćerskich srědkow je człowjek žylnu brón pschećiwo rosputanemu wohnjej do rukow dostał. Pschejesche na konzu swojej rěcze halcheršinu, so by so dale wudokonjało. Hamtski hejtman dźakowasche so za pschećelnu a towaršichnu pozdrowu a wusłužbnu, to chze pschezo być wo dźele a skutkowanju swjasta roswuczeny. Pschejesche seńdźenju dobry wulpěch a wunjese na swjatk a jeho wjednikow 3krócźny swjatkowy pozdrow Pruhowanske rosprawy so na to na jenotliwe wobory rozdźělichu a pschi tym so sdźěli, so su so wschě pruhowanja z dobrej znamku wotpokožiłe. Narjadny a wubrónje běchu so w najlěpschim stawje namakake.

Wotmyslený kursus sa elektrikarjow so njesarjaduje, dokelž nowy sakoń wo statnych wohnjowych woborach do mały njestupi. Wjesne haty su so swjetscha wuczisczile a porjedźile, so bychu mohle pschi wohnjowych strachach też motorske rynkawy sapschimnyć. Samotwikaj běschtaj so wopalnaj direktoraj Görling a Luzius. Jako wjednikaj woborow buschtaj wopalny direktor Gottlöber z Bałdanez a hejtman Steglich z Goldbacha pomjenowanaj, kotrajž so też do pschiłubjenych wsaschtaj. Wopalny mischtr Eckhardt rosprawjesche wo pschetworjenju poćmjertneje potkadnje. Wjednizy woborow dostachu pschikas, so bychu wo tym z swojich towaršichow podrobnje powuczili. Pschi dotalnych přemijach ma so wot novembra 1935 běrtlětny pschinoschk 2,10 hr. za zobuźowanu wotwjesć. Potkadnja je so pruhowała a so w dospołnym porjadku namakała. Dohlad nad njej ma wokrjesne hejtmanstwo. Na to sčěhowachu dlěše podrobne rosprawy wo poslednim krajnym wubjerkowym poseńdźenju. Swjatkowemu wjednikej ma so hacz do 18. septembra wojewićz, kotryž wjednizy wobory su so k pschednoschkam wo powětrowym schkiže pscheprožnyli. Wjednikaj kurjaj budźa we czasu wot 20. oktobra hacz do 7. novembra a wot 11. novembra hacz do 28. novembra. Dźesać nowych woborow pschija so do krajneho swjatka. Swjatkowy wjednik poda potom pschehlad, kak ma so pschi wohnjach postupować. Wjele wohnjow kóžnoletnje se sapalenjom wuhenja nastawa, schtož ma swoju pschiczinu w tym, so so tutón doseź njewurjeńi, tak so so pschewjele zrjadow w nim nazhadźa. Pschi sapalenju wuhenjow ma so na to kedźbować, so so tute wupala. Na zadnym pad njesmě so tajki woheń z wodu salećz. Dźěry we wuhenju dyrbja so kedźbliwje z hlinu samałać. Też ma so wobźeje na to hladać, so njebychu pschi tym w bliskosći lohkopalaze wězy byle, z kotrymiž mohł so woheń lohko na zyte twarjenje pschenjesć. Sajimawe wuwjedźenja so z wulkim dźakom pschijachu. Po rosprawje wo cząstych spalenjach czěžkich autow na dróhach so wohnjowym woboram radźesche, so bychu zebi żelezne žerdźe wobstarali, kotrež so dadźa hromadźe skazyć. Najlěpje tomu hodźa so płunowe rołki. Na to wojewićhu so sčěhowaze pruhowanja za lěto 1936: prěni wokrjeź 4 wobory: Wjasanza, delnja wjeś, Ssmilna, Siachow, Ramnow (swjatkowy dźeń). 2. wokrjeź 6 woborow: Bělschezy, Hodźij, Mała Borschći, Splošt, Raschow a Cjorne Noßliny. 3. wokrjeź 7 woborow: Budyschink, Suborniczka, Luh, Maleschezy, Mikezy, Porschizy, Lichań. Na to pohódnosći wjednik Bìskopskeje wobory saßkužby swjatka a jeho zobudźeławcerjow. Na to hudźesche kapała hischcze někotre pschespola. Swjatkowy pschinoschk so na 60 pj. za zobuźowanu na lěto postajì. W zyłku bě 193 wožobow, mjes nimi 13 hosći, pschitomnych. Po pschecerstanju a schwalenju sapisow so seńdźenje se swjatkownym pozdrowom a z pschećzom na sasowidźenje za lěto skónczi.

Budyske stawniske powěsće

Narodźił je so: 25. 8. Jakubej Wätijej, ratarej w Sarděcu, syn.

Wumrěschtej: 29. 8. Marija Marhata Pohlowa rodź. Knoblochez, mjenowana Böhmiz, mandźelska kowarja z Dobrusche, 33 lět. — Elsa Meta Israelowa rodź. Schmidtez, mandźelska wobsedźerja wobkhoda z Bìskopiz, 38 lět.

Přilopk

Swołanje wusběhnjenych.

Hižo trochu zčicha bu znate, so zu czi, kiž běchu pod měru a so wusběhnychu a sa wětu družinu wójska so postajichu, swoje powołanje hižo wopuschczili abo so zu w zwósłnych pschedewsacach, hdyž zynnjo pola nana zobu dźěkaja, hižo sastupjerjow pschistajili. Knjeżerstwowy nowinarsit hamt w Düsseldorfu wosjewja, so by so z tajkimi krocźelemi wocźakało, doniż njedóndźe pschikas, so ma so do wójska sastupicź. Tohorunja so na to pokazuje, so je liczba dobrowólnikow tak wulka, so móże so jenoż dźěl wusběhnjenych z lětnika 1914 pschijeczi.

Jězba do zmjerzje.

Njeżenjeny tyschcer Willi Pfeiffer z Paulinzella pola Saalfelda dźensnje schtwórtk rano je swojim nowym motorskim kołom preni ras na dźěło do Saalfelda dojeź. Sa wjeliku Leutnizami srazy pschi wótrym sawinjenju do wozoboweho auta z Würzbacha, kotryž jemu nansrecźo pschijidźe. Pfeiffer bě hnydom morwy. Motorske koło so dospolnje smicźi a auto so czeźko wobschkodźi.

W pěskowej jamje so sazynnyk.

Pschi dźěłach w pěskowej jamje w Freyburgu pschi rěce Unstrucze puschczichu so njenadźiwy wjelke dźele pěska a padnychu na tśoch dźěłaczerjow. Dwěmaz z nich so poradźi z pěska wulěcź, mjes tym so jedyn z nich pschi zynnjenju padny a bu dospołnje z pěskom pohrjebany. Hacz runjez so jeho towaršchaj hnydom prózowaschtaj, jeho wukhowacź, mózeschtaj jeho jenoż morweho wuhrjebacź.

Czeźke autowe njesboże pola Koburga.

1 morwy a 3 czeźkokranjeni.

Na statnej drózy mjes Koburgom a Lichtenfeldom sta so w nozu k schtwórtkej czeźke autowe njesboże. Wozobowy auto sajèdze w polnej jěbje do schtoma. Ze so-buźedźaznych bě wobydlek z Eisenacha na městnje morwy. Tśo druzy zobuźedźazy so cźeźko zranichu.

Nawrót morweje kralowny.

Wobrazowy telegramm po pschikhadźe kaschcza z cźełom kralowny Astridy w Brüsselu. (Weltbild, M.)

Slubna khłódnica

Hanuschez zu zebi někotre dny wocźerstwjenja popschecź. Wuswolichu zebi wonka wjesku mjes hatkami. Pschipad chazyshe so zebi Hanuschez a Cźernikez we wonej wjesźy w zamknjej korcźmje jimu womazachu. Sswójbje njemóżetej so cźucź, teź w měrcze stej zuzodaj, ale jena druhu njestrowi. Nichtó pak dozyła wjazy tak prawje njerad, cźohodła „śe na so cźinja“, ale to je jim někto hižo mohrjez do krewje pschischło. A někto dyrbjesche so stacź, so zu zebi tu, wonka na wězach, a k temu hischcze na wocźerstwjenju, sazo zuzodźa.

Khorlka, Hanuschez Khorlka, bě zebi někto tu pschi jenym z hatkow khłódnizu swjatka. Swjatkowy wjednik poda potom pschehlad, kak ma so pschi wohnjach postupować. Wjele wohnjow kóžnoletnje se sapalenjom wuhenja nastawa, schtož ma swoju pschiczinu w tym, so so tutón doseź njewurjeźi, tak so so pschewjele zrjadow w nim nazhadźa. Pschi sapalenju wuhenjow ma so na to kedźbować, so so tute wupala. Na zadnym pad njesmě so tajki woheń z wodu salećz. Dźěry we wuhenju dyrbja so kedźbliwje z hlinu samałać. Teź ma so wobźeje na

„Potom so tam mojedla psches hłowu mjetajcze. Ale khłódnizu mi hnydom wopuschczeze!“

„A njewopuschczi-li ju!?“

Tu so Marhata do zkowa měschesche.

„To njeje rjenje wot Waz. Makemu hólzej takle zyke wjeźele skazyć!“

Potajkim Marhaćine złowa na Franza skutkuja a wón khłódnizu wopuschczi, kotruz Hanuschez Khorlka wjeso hnydom sazo wobźadźi.

Hdyž pak so nan sazo ke korcźmarjej Scholcze wrócźi, bě wón wo swojim wusběchu dospołnje pschešmědcźeny.

„Bojak so mje je, tón młody knjes samkarski mischtr.“

Marhata so jenoż poźměwasche.

„A jutśe“, Hanuscha roskasuje, „jutśe rano so Ty do khłódnizy zydnjesch, Marhata, hižo w zedmich rano, takle pokasujo, so khłódniza nam złuscha. Ssy rosumika?“

„Haj, nano. Dospołnje!“

A tak so stanje. Khorlka je w nanowej mozy tak pschešmědcźeny, so wón na Franza Cźernika nawjeczor zasyk wuzuwasche. Franz jemu za to plisku wotloži a jemu pschikubi, so jemu we wospjetnym padze hódnje sadk nameri.

Dźiwajo na tajke połoženje ma Khorlka za mudrische, nanej wo pschipadze njerosprawjecź.

Hanuscha ma korcźmarja Scholtu za muża, kotryž w praschenjach zywjenja měrnu krej wobkhowa.

A z tuteje pschicźiny, ale teź dokelž by rady rěcźał, jemu wo podawkach rosprawja. Korcźmař njeda so pschi cźitanju nowiny mylicź.

„Je pschezo śe“, wón rjekne, „hdyž zuzodźej zwójbje njes zobu wójnu wjedźeć.“

Hanuscha so z tym njespokoi.

„Haj, mój lubi, ale schto mam cźinicź?“

„Sso sjednacź“, korcźmař Scholta zyke jednorje rjekne.

Jako by so to tak mi niczo tebi nicźo hodźało. Na konzu drje dyrbi hischcze k Franzej hicź a jeho wo wodacze prošyć. Ně, je zam zebi z zwójim dołžny, w hněwje na Cźernikez njepopuschczi a zebi niz hłupje pschińcź njeda.

„To Wy njerosumicze“, so wón na korcźmarja wobroczi.

„Dostanjemy sazo rjeńsche wjedro“, korcźmař rjekne a by so najradscho zmjak.

Marhata pak je so w zedmich do khłódnizy na strazu podała.

We wozmich Khorlka k nanej pschibeźi.

„Nano, Franz a Marhata . . .“

S wulkim khwatkom so Hanuscha k hatkej puschczi. Je znadź so Franz pschecźiwo hołzy njeschlachotnje sadźerzak? Wot nasdala hižo wobeju w khłódnizy wuhladu. Ale, ow! Je jemu, jako by z mróczelow padnył! Franz Marhatu sa ruku dźerzo ju hubicźkuje.

Něsto je Hanuscha ke khłódnizy dokwatak.

„Marhata!“ wón z krutym hłosom sawoła, „schto na a zbłym zwěcze ma to rěkacź?“

Tu Franz do prědka stupi.

„Knjes Hanuscho“, wón rjekne, „to z Marhatu a je mnu je stara lubosć. Njeje teź pschipad, so so tu setkamy, zym wěz tak pschiprawicz wobźaz. A něsto proschu wo Wasche zohnowanje. S mischtrku bycź teź zana hańba njeje.“

Hanuschi we wuschomaj klinczi. Cźuje, so dyrbi młodźinje podlejecź. Sso wujednacź, ke korcźmař prajit.

A jako so Franz a Marhata sbozownaj ruku w ruzy wróczejschtaj, by so korcźmař najradscho zmjak. Jemu bě so Franz mjenujzy dowěrik. jkz.

S pizowadłami ſmy na hospodarſke lěto 1935/36 ſaſtarani.

S Barlina ſo wosſewja, ſo ſmy la hospodarſke lěto 1935/36 dospołnje ſ pizowadłami ſaſtarani. Teſ w nastupanju drohotnych bělikowych pizowadłow, wobſebje ſ lanymi wobſuchami, niebudże ſaneje nuſy. Jednotne hospodarjenje ſ pizowadłami njedowoli ſwekulatine wobdźělenje na wilach ſ pizowadłami. Wiki budża pizowazo ſa krycże běžneje potrieby ſaſtarane. Lane wobſuchi a teſ druhe riawadła ſ mlynow, kotreż ſu k ruan. rukuſa ſa doſahaże ſaſtaranje ſ pizowadłami, tak ſo nieje mózno, ſo by każ na tónju hospodarſkeho lěta 1934/35 ſrach wobſtał, ſo pizowadła doſahaċ njebudża.

Wopiza, kotraż dźiwſke ſebi hrajkaċ, ſabije dźěcźo.

W Grömizy pola Hamburga je ſo ſalostna tragedija wotehrała. Wobdźedźeła doma wobdźedźeſke wopizu, kotruż w kletźy we ſwojim hydlenju khowaſche. Pſchi rjanym wjedrje ſtaji ſtoċźo na dwór, ſo by ċerſtwy powětr ſrěbaċ mohło. Sso wě, ſo pſchi taſkich pſchileżnoſċach w kletźy woſta, ſo by ſo ſchċěkanjam, kotreż ſóżda wopiza lubuje, w ſaſimje domjazych ſadźěwało. W dworje ſtejeſche jeneho dnja pſchi kletźy dźěċazy wós ſ 3 měſaſy ſtarym dźěċom. Wopiza dźěċźo wuhlada a chaſyche ſebi ſ nim pohrajkaċ. Kletka pak bě trucże ſamknjena, tak ſo jej to mózno njebě. Dołho ſo prózowaſche, ſamk kletki wotamknyċ, ſchtoż ſo jej ſ pomozu ſubow ſkónċzenje poradźi. Spěſchnje běżeſche k dźěċazemu woſej a ſebi dźěċźo wobhlada. Dźeſċzowa macż, kotraż w kuchini dźěłaſche, njeměđżeſche, kajkemu ſtrachej je dźěċźo wuſtajene. Wopiza mjenuja ſyta dźěċźo ſ woſa wucżahnyċ, ſo by jo wokoło noſżka. Dokelż ſo jej to hnydom njeporadźi, pſchimny ſ twierdymaj pazkomaj dźěċźo trucże ja hkowu a ſrani jo cżeżko. Hdyż macż ſkónċznje k dźěċźu pſchiſtupi a wopizu wuhlada, ſpóſna, kajku ſchkodu bě naċzinika. Dźěċźo je bórſy na to w khorowni wumrěło, dokelż běſche rana pſcheſtraſchna. Sawołana polizija je wopizu ſabika.

Sloty kważ 5 lět pſcheſahe.

W bliſkoſċi Neuwieda cżinjeſchtaj mandżelſkaj pſchihoty na ſloty kważ. Hoſcżo běchu hižo pſcheprofſcheni, tykanz napiecżeny, zyla wjeſ ſo hotowaſche, ſo by na tutym cżeſtnym dniu wobeju jara woblubjeneju mandżelſkeju ſo wobdźěliła. Wěſo njemějeſche też farař wuwoſtaċ, a ſo by podkóżki ſa ſwoje předowanje wupytał, ſłědżeſche w zyrkwinſkich knihach, ſo by żiwjenſki pucz wobeju jubilarow pſchepruhował. Pſchi tym pak ſtorcżi na to, ſo běſchta ſpożownaj mandżelſkaj hakle 45 lět ženjenaj. Najſterje bě ſo jimaj mandżelſki ſwjatk pſchepſchnje minyt, tak ſo běſchtaj ſo wo 5 połnych lět ſalicżiłoj. Farař jeju na to wopyta a ſdźěli jimaj, ſo ſtaj ſo w lětach mylniej. Jubliċka pak mènjeſche, ſo to njeje tak ſłě, „hlejcże knjes ſararjo“, tak wona prajeſche. „45 lět je tola też zyle rjany cżaſ.“ Najſterje pak budże ſloty kważ hakle ſa 5 lět.

Nowy ſněh w Allgäuſtich Alpach w Bayerſtej.

Mjes tym ſo bě ſo w dolinje 24 hodżin dołho pojpochi deſchcżowało, je na Allgäuſtich Alpach hacż na 1600 metrow dele nowy ſněh padak. Wot Rubihorna hacż k Söllekerej ſu wjeſtſchi horow ſe ſněhom pokryte. Temperatury ſu też w dolinje hluboko ſpadże.

Zalostna namakanka w ſpalenej ſłomjanej ſajmje.

Pſchi wotowjenju popjela ſpaleneje ſłomjaneje ſajmy w bliſkoſċi Prahi ſtorcżiżu na cżłowjeſke kóſcże a ſpalenu cżłowjeczu kożu. Pſchi prěnim pſcheptowanju koſċi ſo ſwěcżi, ſo je ſnajmjeńſcha 5 wożobow w płomjenjach żiwjenje pſchiſadżiło. W tutej ſłomjanej ſajmje ſwjetſcha ſłowakſzy grotarjo pſchenozowachu, kotſiż wob dżeń w Prahy ſe ſwojimi wężami wikowachu.

40 koni a 200 wowzow ſo ſpalike.

W nozy k ſrjedże dyri błyſk w bliſkoſċi Grundżinza (Graudenz) w Pólſtej do 80 metrow dołhich hródżow. Sa krótki cżaſ ſo ayke twarjenje paleſche. Służobni, kotſiż ſpachu, njemóżachu w prawym cżaſu na pomoz pſchikhwatacż, tak ſo ſo w płomjenjach najwjetſchi dżeł żiweho inwentara ſpali. 40 koni a 200 wowzow w palazych hródżach ſrudny tónz wża. Schkoda ſo na wjazy dyſli 150 000 ſłotych wobliċża.

Cżeżke autowe njeſbżo — 7 wożobow cżeży ſranjenych.

K cżeżkemu autowemu njeſbożu dóńdże ſchtwórtk wjeczor w bliſkoſċi Ronan. Dwaj wojaſ ſrajſychtaj w ſawinjenju w połnej jěſbje hromadże, pſchi cżimż ſo wobaj ſniċżiſchtaj. 7 ſmjertnje ſranjenych wożobow dyrbjachu do khorownje dowjeſeċ.

1289 wożobow ſo k ſwójbnemu dnjej pſcheproſyło.

Francois Vaſſeur, pſchekupz ſ měſtaċża Barle-Duc w Franzowſtej bě wobſamknył pſchi ſwojich 60. narodninach wſchěch ſwojich pſchiwuſnych k ſwjedżeńſkej hoſcżinje pſcheproſyċ. S pomozu detektiwow ſwěcżi 1289 wożobow, kotſiż běchu mjenje abo bóle ſnim pſchiwuſni a pſcheproſhu jich na ſwójbny ſwjedżeń. Na tuto namołwjenje pſchińdże 851 pſcheproſchenych. To drje bě bjes dwěła najwjetſchi ſwójbny ſwjedżeń, kiż je ſo hdy wotměł.

Wupożcżeńja kaſchcżow.

Mějeċel tyſchcżenje w Edinburghu je na myſl pſchiſchoł, kaſchcże wupożcżowaċ. Shotowi někotre kraſne wulke pyſchne kaſchcże, do kotrychż móże ſo jednory nješchto mjeńſchi kaſchcżk ſtaſiċ. Do tutoho mjeńſcheho kaſchcża położy ſo morwu. Pſchi pohrjebje ſo wożebny kaſchcż po dróhach na pohrjebniſchcżo wjeſy. Tam ſo jednory kaſchcż ſ drohotneho wuſhěbnje. Mějeċel blidaŕuje praji, ſo je wupożcżowanje wożebnych kaſchcżow derje wunoſchne a ſo na roſſěrenje ſwojeho wobkhoda myſli.

Łóńcko kwasnych hrónċkow

Sotŕička njewjeſce.

Luba sotra njewjesta,
Dźensa sy so wudała.
Z mužom budźeš w kwakli stać
Cyle tak kaž nan a mać.
Nimo je nět swoboda,
Započnje so robota.
Dźelo změješ za dweju
Hižo jutře po kwasu.
Snano hižo do lěta
Za troch budźe robota.
Dźensa sedźiš wjesoła;
Wostań přecy zbožowna!
Kaž sy chcyła, tak nět maš,
Skiwlić nikom njetrjebaš.

Ja so njebych wjazała
Takle na čas žiwjenja.
Čiń pak čiń, kaž rozumiš.
Pokuć, hdyž mi njewěriš!
Budźe pak ći jara zlě
Wołaj, a te žony wšě
Na pomoc ći přiběhnu,
A ja z nimi wo šiju!

1935. M. N.

Němſki parnik ſ jendżelſkej bitwiſkej łódżu hromadże ſrażył. — 2 wożobje ſ němſkeje łódże morwej.

Połnóżnoněmſki Lloydowy parnik „Eiſenach“, kotryż ſ Braile do Hulla płuwaſche, ſraży piatk krótko do 8 hodżin wjeczor něhdże 9 mórſkich mil wot Doovera daloko ſ jendżelſkej bitwiſkej łódżu „Ramillies“, kotraż bě po puću do Portlanda, hdżeż ſo jendżelſke łódżiſtwo ſhromadżuje. Tepjerjej łódże „Eiſenach“ pſchi njeſbożu żiwoje ſ żiwjenje pſchijadźiſchtaj. Jedyn ſobuſtaw wobżadki ſo cżeżko ſrani. A jedyn pomozny ſtražowaŕ kotołow je ſo ſhubił. Prědni dżeł němſkeje łódże je tak cżeżko cżerpił, ſo dyrbjeſche ſo zyła łódź wotwleż. W cżaſu ſrażenja knjeżeſche ſylny wichor. Mózne deſchcżowanja ſadżěwachu roshladej. 3 hodżiny dołho wobżwětleſche bitwiſka łódź němſki parnik a ſmóżni tak, ſo móżeſche ju wjecżaŕ „Lady Duncanan“ wokoło 12 hodżin wotwleż. Rano dyrbjachu wleczaŕi na pomoz pſchikhwatacż, dokelż njemóżeſche pſchi wulkim wichoru „Lady Duncanan“ wobſchkodżenu łódź ſama do pſchiſtawa ſcżahnyċ.

Pokiwy pyskej a pjeru

r, ŕ a ř.

r na kónci maju: ſpar, dar, kur (idg.

r na kónci maju: spar, dar, kur (sdg. * kŏų - Mladenow, Slavia 1931, 248), pir (wot pića; hoscźina pola Slowjanow njebě bjez **pića, piwa**), car (csar Cesar), bur (Bauer), kocor, kaċor, husor, hobr (Awar), scehor, wichor, wětr, Pětr, přatr, patr (Extipator), pater a bratr, frater, jasotr (Stór, ruski osjetr = asjotr), swar (dokelż swary) a swaŕ (dokelż swarje).

ŕ maju wosrjedź słowa: wjerch, wjerba, mjerwa, čerw, čerwjeny, čerpjeć, swjerbjeć. Tu e před ŕ klinči każ **e před j**, na pŕ. njej. Tajke e reka zamknjene (każ němske ee).

ŕ bu r: kerašk (= kerječk), wjerab (za wjorjab), šešeraċk (je šešerjaty). Podobnje: wowcżernja, cżišcżernja atd.

r je za t a k před n wupadło: swět(r)nik, jut(r)nica, brat(r)stwo, st(r)nadź (sknadźik). Z dweju blizkeju **r** je jene wupadło: matra (martra), koprola koprola (korporal), Bjedrich (Friedrich), kočmar a korčmaŕ. Jarmark bu hermank (jermank).

r so měnja na l: klamaŕ Krämer, muleŕ (wot murje), slěbro (wot **srěbra**). **Město srěbr prajimy rěbl.** 2 r blizko sebje Serb njeznjese. Cyle podobnje mamy rjeblo město rjebra a khrobły město khrobleho.

rady, rad, lubjerad(y): rady spěwam, rady spěwaċy, rady holċka spěwa — r a d ši a r a d šo njepraj (će) ničo. Lenka r a d ši (radšo) rejuje.

raj (każ hižo s. Cyril přeloži Paradies

ran, er setzte sich ran: přisydźe so. Přistupće!

Ranzeu, Ränzel tobol(k)a. Muż so zwjeze na ławku a położi hłowu na swoju tobołku (nic: ranc(k)u, to je swinko)

rasieren truhać. Daj mi britej, chcu so wottruhać (nic wottŕihać). Britej truha, nožiczy cŕihaju, nóż rěza, kraje, načina. **Rasierapparat truhadło. Rasierklinge** (klein) **britwička**

Hamtske woziewienie z Kamjenca

Auf Blatt 400 des Handelsregisters ist heute die Firma **Paul Glauſch** in Panſchwitz und als deren Inhaber der Kaufmann Paul Matthias Richard Glauſch in Panſchwitz eingetragen worden. Angegebener Geſchäftszweig: Handel mit Kolonial-, Material-, Eiſen- und Porzellanwaren.

Kamenz, den 30. Auguſt 1935. **Das Amtsgericht.**

Jan Wjela-Radyšerb:

Wuričanski stołp

Wyſche Wuriż k Sſokolzy
Stołp ſo proſcżi kamjeńtny;
Nihdże jeho runjeża
We Sserbach ſo njenamka.

S krucha je 'wón jeneho,
S wjerchom ſaha wyżoko;
Horje hlada na hory,
Do delka na nižiny.

Pišma, do njoh' dypane,
Lischawki ſu porosſile;
Lědy ludźo wucżeni
Ssu jo někak ſesnali.

S hluchej' pjerſchcże wokoło
Kuka ſkude trawjesicżko;
Selka, wóhi tradate,
Żiwja ſo tu praſchiwe.

Zujdnik hižo ſ daloka
Na tón stołp ſo dohlada,
A hdyż k njemu ſoliži ſo,
Steji pſched nim hódojo.

Schto wón dże na na ſebi,
Cżaſto ſu ſo praſcheli.
Stary wowcżeŕ wo nim je
Takle dał mi powěſcże.

Baradijno ſahroda
Je tu była kżejata,
Drohe róże ſpodżiwne
Ssu tu roſile wonjaże.

Budyſchſki knjes bohaty
Je w njej bydlił wólniwy,
Hrodźik je jow ſtwaricż dał,
We nim cżeku hokował.

Bě wſchak wobſtar njeżenjeńż,
Wólniceŕſki ſapaphenz:
Winow, lubki, ſwětna cżeſcż
Dyrbjachu jom' lóſchtу pleſcż.

W ſymje w měſcże bywajo
Pleńcżeſche tu w lěcżu ſo
Jako paſcha turkowſki
Se żónſkimi rjanymi.

Bjes mandżelſkej mějeſche
Bludne dźěcżi wſchelake,
Tola ſyna wopraŕſkoh'
Mandżelſkeho njemějo.

So pak njeno wobſteji
Jemu hiſchcże po ſmjerċzi,
Da wón k hordom' pómilcżeżu
Stołp ſej tajſki ſtajicż tu.

Rjane hołzy pſchiſtajaŕ
Ssebi je a ſ nimi hraŕ,
A hdyż je je ſłowiłku měŕ
Cżeſtny wěnoſchk je jim ſdeŕ.

Ženitwu ſóżdej połubi
Wſchitko liſchcżo ſnjeſboži,
Hdyż tam lětko pobychu,
Wotekna je ſ haniċu.

Stysk a płacż a hórki ſnděch,
Sliwki ſyſlow polatych
K njebju na njoh' ſforżaŕu,
Njehnujo 'mu wuttrobu.

Wubra jón' ſej hoſpoſku
Wuropinku najrjeńſchu,
Sſłużiċż jeho nawalaŕ,
Boranjazym pożadam.

„Holza, ſy-li rozumno,
K temu njeczehi bożedła!
Cżiſta knjeżna pocżahnjeſch
K lětu ſbrinkotana dźeſch.“

„Żanej hroſy njeměżeċe!
Mże ſo wěcże njedótkuje;
Chżył-li hdy mi na ſchiju,
Dybu jemu hnydom idru!“

Jahlej dźěſchtaj wocżi jom'
Sa tym ſchwarnym holicżom;
Wona toho bjes kożdżu
Ani ſ mikom njeniknu.

Liſchcżenja wſchě podarma,
A wſcho ſłódke wabjeneżko;
Jako ſchkruta lodowa
Wona ſymna ſawoſta.

„Czakaj, wón ſej ſażadźi,
Bórzy hinak ſpěwajcy mi!“
Kupi pyſchnu żidźanu
Hermanka ji ſukniczku.

Ale pſcheżo jenajka
Wona rjeknu lodżana:
„Schkody ſebi njeczinicże:
Sa nmje njeje żadżenje.“

„Ju pak! Pyſchna dyrbiſch łyċ!
Se ſonotom dżu cże łyċ;
Chżu ſej ſa żonu cże ſwaċ,
Jenoż daj ſo lubowaċ.“

„Njeżortujcże jenoż tak!
To ſu hole blady wiſhak.

Nihdy dobro bywo njej,
Hdyż je knjes braŕ khudu ſej.“

„Czakaj“, — nit wón wotmuſli —
Wěm 'ichcże pucżik hinajſchi:
„S winom ju ſej wopoju,
Pſchewinu tu njewolu.“

Cżerwjeneho wu a ji
Wopojneho borjedi:
„Dżenż mam narodny dżeń ſwój!
Pſchipicż kehs ſo mnu pój!“

„Sa wino ſo djakuju;
Mózných pitkow njeſnjeżu;
Hłowa wody ſwucżena
S winom by ſo mjerzała.“

Wokółlemy żahły wſchón
Dźiwi na nju ſleżi wón —
Wona hrabnu ſa nożom,
Do prědka jón ſahna ſom'.

Cżuru żykny cżerwjena —
Knjeſa wobja womora —
Holza ſmachi ſhroba ſej —
Hdże je cżekła, ſnare njej.

Knjes je ranu wotleżał,
Wokłudnywſchi rjeda ſo dał,
Wróżny ſa ſej żołtu je
Zakoſcżił hacż do ſmjerċze

Helſka żaha palila
Je ja holcżiſludanja,
A to cżorne ſwědomjo
Bjes pſchestacża ſcherikło.

Saſchła je ta ſahroda
A ta knjeżſka pycha wſcha —
Nož wot wſcheho hiſchcże nětk
Tutón ſtołp je ſrudny ſwědk.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jm., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne a pj., towarstwowe a bosćencafske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 205 | Budyšin — Wutoru 3. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Laval a Eden so do Genfa podałoj

Jendźelski minister ja należnosće Swjatka ludow Eden je pónjdźelu do Parisa pśiśileźał. Popołuniu ga wón i franzowskim ministerskim pśedsedu Lavalom rozrěcowaśe. Pśi rozrěcowanju běšćitaj jendźelski pótłanc w Parisu a jendźelski statny podsekretar Vansittart pśitomnaj. Rozrěcowanje trajeśe njeźo połdra hodźiny.

Franzowszy diplomatojo žebi njemyślu, so staj ga Eden a Laval dospołnje dorěcałoj. Jendźelećenjo wudawaju, so Franzowska a Jendźelska w Genfje zhromadnu rozprawu podatej. W połhamtiskim franzowskim wosjewjenju pak ga praji, so je ga jenoź wosjewjenje tajeje rozprawy pruhowało a ga njeje prajiło, so ga zhromadna rozprawa poda.

Laval je pónjdźelu wjeczor teź italskeho pótłanza Cerrutia pśijał. Hačrunjeź ga wo rozrěcowanju njeje žaneje hamtiskeje rozprawy wudało, je bjes dwěla, so staj ga wonaj wo bliźim skhadźowanju rady Swjatka ludow w Genfje rozrěcowałoj.

Po powěsći i Parisa staj ga Laval a Eden pónjdźelu wjeczor zhromadnje na puśowanje do Genfa podałoj. Wutoru Eden i Genfa do franzowskich kupjelow Aix les Bains pojěźe, so by jendźelskemu ministerskemu pśedsedu pśiźe, kiž tam na wótpołstwjenju pśichadźował, rozprawjał.

Italski hłowny sastupjeŕ Aloisi wutoru dopołdnja do Genfa dojěźe. Tehodla ga w Genfje wótakuje, so ga sastupjerjo Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje hižo wutoru k rozrěcowanju sejdu.

Laval juhosłowjanskeho ministerskeho předsydu přijał

Franzowski ministerski pśedsedu a swonkowny minister Laval je pónjdźelu dopołdnja w 11 hodź. juhosłowjanskeho ministerskeho pśedsedu Stojadinowića pśijał. Juhosłowjanski wupósłanc w Parisu ministerskeho pśedsedu pśichadźeše.

Italska so přećiwo koncesijam hórši

W Abeźynskej ga w tu khwilu najbóle i konzesijowym śrěcenjom saběraju. Pónjdźelu dopołdnja je italski wupósłanc hrabja Vinci po poručnosći swójeho knježeństwa abeźynskemu kśejorej hórśchenje pśeciwo śrěcenju zapodał, dokelž ga je śrěcenjom pjerja stare italske prawa ranja. Abeźynjenjo pak maju ga to, so hórśchenje na zakładje śrěcenjow njeje woprawnjene. Jendźelskemu wupósłanc w Addisu Abebje je ga i Londona poručiło, so by kśejora pohnuło, so by śrěcenje wróśił.

S abeźynskeho hłownego města ga powě, so ga konzesijowe śrěcenje do amerikanskeho a do abeźynskeho wikowańskeho registra zapisśe. Towarstwowy kapitał ga zwły jako amerikanski wosnamjeni. **Podpisał śrěcenja Rickett ga pśeja teź na pośedźenju rady Swjatka ludow w Genfje wobdźeli.**

Kolonialny sekretar italskeho wupósłanstwa Bazzami je sastupjerjej němskeje powěsćerje dźěłił, so **w blišśim ćasu teź pósledni muźili italski pśisitajeź a wśo wupósłanstwowy personal Abeźynsku wopuśćeźi.** Wón hišćeze rjekny: **Je-li budźa létadła Addis Abebu nadpadnyś, ga wobydlerstwo a wukrajnizy 48 hodźin do ćasa warunja.** — K temu ga i abeźynskeje strony powě, so by mjetanje bombow na Addis Abebu ga prawu ludow pśećiwjało, dokelž je Addis Abeba njewobwjerdźene město.

Wožebity rozprawjeŕ Londonskich nowin „Daily Telegraph" pišśe, so je powěźił wo konzesijowych śrěcenjach wukrajnikow w Addisu Abebje njeźmérnje pśekwapiła. Ssamo Abeźynjenjo žu ga i njej pśekwapili.

Wozjewjenje jendźe'skeho knježeństwa w Romje

Jendźelski pótłanc w Romje, sir Eric Drummond, je italskemu statnemu sekretarej Suvichej offizialnje wosjewił, **so jemu a jeho knježeństwu wo jendźelsko-amerikanskim konzesijowym śrěcenju w Abeźynskej njeje niczo znate.** Italszy politikarjo rjekny, so ga cśemnosć nad tutym śrěcenjom hišćeze njeje dospołnje rozjasnjiła. W Romje maju ga jara spodźiwne, so jendźelski wupósłanc w Addisu Abebje abo tamna inteligenzyna słužba njeźitaj niczo wo Rickettu pytnyłoj, kiž je w létadle do Addisa Abebu pśichleźał a je nětkotre offizielne jednanja i abeźynskim kśejorom měł. Runje tak mało mója w Romje rozumnicy, kak je abeźynski kśejor mógł i jendźelskim stacźanom jednaś a njeje to najprjedy diplomatiskemu sastupjerjej tuteho kraja pódźił. Wšykite tute njezaźnosće maju ga po němskeju w Romje ruče a dospołnje wujaśnjeć.

Nowiny „Giornale d' Italia" pišaju, so w Romje jara mało do jendźelskeho wosjewjenja dźerža. Wosjewjenje jendźelskeho knježeństwa, kiž je ga hnydom stało, njepśihinjeźe pjerja žaneho śwětła do naležnosće. W Romje ga wosjewja, so ma ga śrěcenje na kóždy pad njepłaćiwe sćinicy, dokelž „žaneho prawneho podłoža nima a winowatosće k Italskej i nohonaj tepta". Italska pjerja njebudźe a njemóźe na žane waschnje cśerpiś, so ga i manevrom wěsteho hospodarskeho towarstwa, kotrehož zhowani wjedniźo dotal njeźtu połnje spóznaś, jeje samery, kotrychž dla je postupowanje pśećiwo Abeźynskej pśihótowała, njehodźa dozpiś.

Jendźelska přepytuje

Jendźelske knježeństwo je krute pśepytowanje poruczało, so by zwěsćiło, hač ga pśichi konzesiji w Abeźynskej jendźelski kapital wobdźěli. Jendźelski wupósłanc w Addisu Abebje, sir Sydney Barton, je mjes tym jendźelskemu zwonkownemu ministrej telegrafował, so ga pśichi konzesiji jeniczźy w śrěcenju mjes abeźynskim knježeństwom a jenym amerikanskim towarstwom jedna a so ga **nětkajšeźkuliž jendźelske wobdźělenje** njeje naspomnilo.

Wo wunoscbu rozrěcowanja mjes jendźelskim wupósłanzom a abeźynskim kśejorom w Londonje hišćeze njeje niczo znate. Kaž ga powě, je jednaćel amerikanskeho towarstwa, Rickett, wot 23. hač do 30. augusta w Addisu Abebje pśebywał a w tutym ćasu njeje žaneho wobkhada mjes nim a jendźelskim wupósłanstwom w Addisu Abebje było, kaž ga w Londonje wobzbije wuslěbuje. Swonkowna pśicyna Ricketowego pućowanja do Abeźynskeje je była, so by kśejor Cześ'wjeneho kśiża pśehepodał, kiž dźeseše egiptowskeje Koptojo Abeźynskej dariś. Rickett nježeše pśichi žebi pismo koptiskeho patriarcha za abeźynskeho kśejora.

Dotal hišće žaneho jendźelskeho zakrocenja pola abesynskeho kśejora

Pśichipowěźene zakrocenje jendźelskeho knježeństwa dla petrolejoweho śrěcenja ga hač do pónjdźele njeběšeše stało. Jendźelska je dotal jenoź w abeźynskim swonkownym hamcźe dała wosjewiś, so je śrěcenjom njeswiśnuje. Italske zakrocenje i powołanjom na śrěcenja i létow 1891, 1894 a 1906 ga i kóždej hodźinu wočakuje.

Rickett wo abesynskim petroleju

Polnomóznjenj amerikanskeho towarstwa, Jendźelcan Rickett, je do pśichitawneho města Djibutija w franzowskej Somalisku pśichijeł. Pśichi rozrěcowanju je sastupjerjom Reuterez telegrafowarnje je Rickett prajił, so žebi wot petrolejowych górlow w Abeźynskej wiele wočakuje. Wón je pśeběžwědźeny, so je petrolej w Kirkurskim podkrejsu runje tak dobry kaž w Irakskej. Górka žu nětkuje 400 metrow pod semju.

Po powěsći i Addisa Abebu dźe towarstwo Abeźynskej hnydom nětkuje 200 000 puntow sterlingow napłaćiś. Reuterez telegrafowarnja i abeźynskeho hłownego města powě, **so budźe ga hišo borśy wo podawanju śielbow a munizije jednaś, kiž maju ga i tuitymi 200 000 puntami zapłaćiś.**

Wjednk Blombergej zbožo pśeje

Wjednik a němski kanzler je němskemu wójnskemu ministrej generalnemu wysšchej i Blombergej tśi telegrammy pósłał. „K Waschim 57. narodninam sejelu Wam swoje najsrdnjejše pósłowy, sjednorjene i najsprawnischimi pśeceźemi ja wulpešne pśichewjedźenje Waschego wulkeho nadawka a ja Wasche wožbuśenje derbjeze w nowym lěźe žiwjenja. Adolf Hitler".

Němska dźełowa komora so swjatočnje wotewriła

Němska dźełowa komora, nowy ważny stołp w statowym organiskim natwarje, je hobotu swoje swjatočne wotewrjenjeśe pośedźenje wotmětła. Shromadnje i 80 komornymi zobustawami, hamtarejmi a župnymi nawjednikami němskeje dźełoweje fronty, wjednikami němskich dźełaŕiskich sjednoćenjstwow a druhimi jednotliwymi wozbami běšće ga w žiwjedźeńšy wupyšchenej pośedźeńi „Banki němskeho dźela" wiele cźelnych hosći śeśchło.

Jako poruczeńz ja pśichewjedźenje Lipšćanskeho dorěcenja hłowny hamtar Claus Selzner pośedźenje wotewri. Statny sekretar Krohn komorje w mjenje pśicherośchenych němskich a pruskich ministrow, wysłanzow a cźelnych hosći swoju pśeśeśe. Po nim ga wjednik němskeje dźełoweje komory dr. Ley głowa jimasche a rjekny, so žmě ga jenoź Němska khwalić, so je wojowanje klazow znutkownje a swonkownje wotstronika. **Dźełodawarjo a dźełobjerjerjo dźensnischi dźeń jenicźku zhromadnosć tworja.** Kaž ga marxizmus k wojowanju klazow wusnawa, **tak placi w Němskej głowo „Dźełaŕnja a zuk". Nasche sozialna politika je na dołhi cźaś wobliczena.** Mšdowe prasćenje žame njewuczinja sozialny porjad cźłowjeka, wjele bóle je jeho stejiśchcźo w ludu jeho cźesći. Na němsku dźełowu frontu wulke a cźežke nadawki cźakaju. Dr. Ley pśichlubi, so němska dźełowa komora w trajnym smišku i dźełazymi cźłowjekami wostanje a budźe natwarjaze dźeło wuskonjeź. Na to wón žobustawy na swoje winowatosće swjasa.

Twar łódźi Němskeje na prěnim městnje

Němske łódźnistwowe towarstwo žmě ga khwalić, so w tutym lěźe na 1. městnje we wšěch krajach swěta steji. Nětko ga w němskich łódźnizach wšcho hromadze 25 łódźi i 111 500 brutowymi registrowymi tunami twari, mjes tym so Jendźelska a Irlandska hromadze 40 łódźi twaritej, ale i jenoź 108 000 brutowymi registrowymi tunami. Daloko sa tuttymaj krajomaj stejі Hollandika i 12 łódźemi a 36 000 brutowymi registrowymi tunami, Danska i 9 łódźemi a 31 500 brutowymi registrowymi tunami. Wšcho hromadze twari so w swěcze nětko 380 łódźow i nětkaže 1 300 000 brutowymi registrowymi tunami. S nich matej nětkaže dwě śeśinje motory, kotrejž so ga śmrowym wolijom pohonjeja, mjes tym so jenoź śeśinja ga i paru cźeri.

Wjednikowy wotsebity pósłanc w Brüsselu

Wjednik a němski kanzler je wožebitemu pótłanzej drej. Kellerej poručił, so by jeho pśichi połkowanju belgiskeje kraloweje sastupował. Dr. Keller je pónjdźelu do Brüssela pśijeł.

Němski pósłednik dr. Bräuer je w mjenje wjednika a němskeho kanzlera a němskeho knježeństwa kralowej wěnzaj k narom belgiskeje kraloweje połoźił.

Dla połkowanja belgiskeje kraloweje wutoru 3. septembra ga twarjenja prezidialneje kenzlije, němskotalneje kenzlije, němskeho žejma a wšchitkich němskich ministerstwow žarowańske khorhoje wupowěźe.

Kongres narodnych mjeńšinow w Genfje

11. kongreź swjatka europiskich narodnych mjeńšinow je ga pónjdźelu w Genfje sejchoł. Na kongresu je nětkaže 40 sastupjerjow narodnych mjeńšinow pśichitomnych. Dołholětny swjatkowy pśichedźyda a sastupjeŕ słowinskohorwatskeje mjeńšiny w Italskej, dr. Wilfan, kongreź wotewri.

Dr. Wilfan w swojej wotewrjeńskej rěcźi najpomni, so je ga w najwjazy europiskich statach połoženje narodnych mjeńšinow pohubjeńšichło. Sdobom pak pśichedźyda na wulki wusnam narodnych mjeńšinow za mjezynarodne poćahi pokasa. Pśichedźyda žadaśe, so by ga **schikitanje** narodnych mjeńšinow we wšěch krajach pśichwjedło. Wón pak porok jenotliwych krajow wotpokasa, so ga kongreź pśiećiwo pravam a interesam jenotliwych statow wotrocźa. Tuteho poroka dla a druhich poćeźenjow dla je liczba wobdźělnikow na aktuelnim kongresu mjeńšina.

Njeluby podawk pola Gdańskeho kommisara Zwjazka ludow

Pschi witanju, kiž wyšoki kommišar Swjatska ludow pschi pschitommosći němskeje panzerowaneje łódže „Admirala Scheera“ sarjadowa, je žo njeluby podawk stał, kiž je pohoršeł žam wuwabił. Pschi špodjatku hosćinu, kotrož žo wjeczor w 10 hodźinach sapoča, žo wupokaja, so běšche wyšoki kommišar, sir Lester, mjes druhimi też předa-dawscheho Gdańskeho senatowheho presidenta dra. Rauschninga, kiž běšche pod wobmyślomnymi wobešlinoscami wustupił, a někotrych marxistow a druhich saskrpjerjow Gdańskeje opposizije pschepročył.

Senatowy president Greiser je žo na to hnydom ſ wyšokim kommišarom rozšohnował a ſ pschitommnymi Gdańskimi knježimi dom wopuschćił. Kommandant łódže „Admirala Scheera“, móršti kapitan Marschall, žo khwilku podšišcho tehorunja rozšohnowa a ſe šwojimi offizěrami dom wopuschćił, so by žo na druhimaj sarjadowanjomaj wobdźělił, kiž žo na tym samym wjeczoru wotměschtej.

Wótre amerikanske wozjewjenje přećiwo sowjetskej propagandże

Swonkowny minister Sjednoćenych statow, Hull, je sjawnje wozjewjenje wudał, kiž pak žo njeje jako nota do Moskwy pósłało. We wozjewjenju amerikanske knježerstwo jara jaſnje wupraja, so budźa pschichodnje pocžahi mjes Sjednoćenymi statami a Sowjetskej uniju jenož wot teho wotwisowacz, kak žo rusce pschikubjenja dźerža, po kotrychž žo šowjetska Rusa nocže do šnutskownych naležnoscžow Sjednoćenych statow tykacz.

Třeleńca mjez kommunistami a policiju w Madridu

Eskjóda kommunistow šobotu špyta, mjes dźěłacžerjow jeneje aparatoweje fabriki w Madridu letaki rozdźělecz, ſ kotrymiž žo pschećiwo statej schćuwasche. Policija hnydom sakwoči a dyžsche kommunistam rozdźelenje letakow znjemóžnicz. Kommunistojo pak hnydom ſ revolwramt do policajskich sastojnikow tšelachu. S teho nasta tšelenja mjes woběmaj stronomaj, pschi kotrejž žo jedyn kommunist mort a druhi žo straschnje skani. Też dwaj policajskaj sastojnikaj žo cžežko skanischtaj.

Krótke politiske powěsće

Tajna kommunistiska cjichcjeelnja w Memelu.

Litewiska politiska policija je w Memelu kommunistisku cjichcjeelnju wusběhnyła. W twiku ſ wusběhnjenjom staj žo dwě wožobje sasałej.

Pólski swonkowny minister žo do Genfa podał.

Po powěsći ſ Warschawy je žo pólski swonkowny minister Beck póndźelu na pucz do Genfa podał, so by žo na skhadźowanju rady Swjatka ludow wobdźělił.

Wo jednanjach mjes Gdańskej a Pólskej.

Nowinarnja Gdańskeho senata wosejwja, so žo wutoru 3. septembra jednanja mjes Gdańskom a Pólskej sažo sapoczny. Jenotlíwe jednanja wo praschenjach, kiž ſ zlownej swadu swižuja, běchu so njedawno we Warschawje sapočzałe a w poslednim cžasu žo nathwilnje pschetorhłe.

Straſtowe hiwanje južnoafrikanskich pschistawnych dźěłacžerjow pschećiwo italſkim łódźam.

Po powěsći ſ Kapstadta žu žo tamniſchi pschistawni dźěłacžerjo spjeczili, italſki parnik „Sabbia“ ſe smjerſtym njamjom ſ połodnjeje Afriki nakasej, kiž je žo ſa italſke wójſko w Rauſchej Afrizy postajiło.

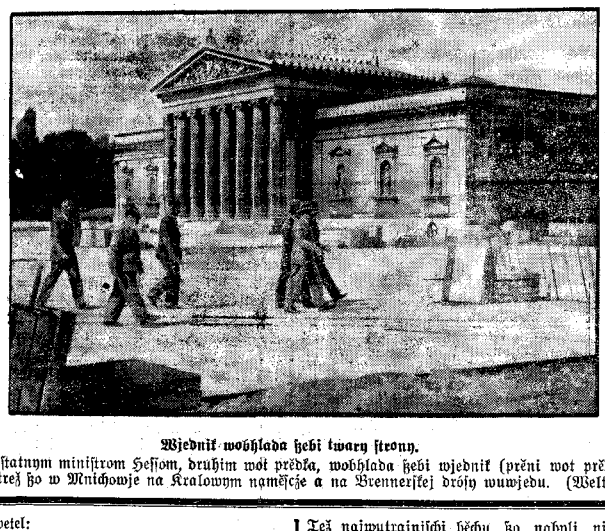

Wjednik wobhlada žebi twary strony.

Hromadźe ſe statnym ministrom Hessom, druhim wot prědka, wobhlada žebi wjednik (prěni wot prědka) twary strony, kotrejž žo w Mnichowje na Kralowym namješcze a na Brennerſkej dróży wuwjedu. (Weltbild, M.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 3. septembra 1935.

Naše hrono za tu'ón Boži dźeń

Mjeńši pos a hórši blawkaſ.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer plus 5 a thermometer wodnjo 33 ſtopnjow cžopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 2 a thermometer w nozy 28 ſtopnjow cžopłoty. Wobſchérna wyſchina nad ranſchej Europu žo wot naš wotžalaje. Se šwojimi kromami pak wona hiſchcze wjedro w naſchich stronach trochu wobkrijeża. Rižina nad Połnóžnym morjom nje doseż šyłna, ſo by wobſchérniſche deſchcže wuſkutkowała. Wjeſo wone ſ khwilemi žwój wliw hacž do naſchich kónčin wupſchestrěje a pſchi khětko cžopłym wjedrje ſ mešnami njewjedra pſchinjeże. Dozyka šmjekemy w bliſchich dnjach trochu njewobſtajne, tola hiſchcze pomérnje cžopłe wjedro. — Jutſje žrjedu ſtónczko 5,17 hodź. ſkhadża a žo 6,39 hodź. khowa. Mjezacžk ſkhadża jutſje pſchipołdnju 12,26 hadź. a khowa žo wjeczor 8,30 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu žrjedu: Njewobſtajne a k deſchczam pokhilene wjedro.**

*

— **Pólſki rada Wünſcha na wumjeńk dže.** Wjednik tudyſcheje pólny a pſchiſłuſchneho pólſkeho wokrjeża pólſki rada Wünſcha ſtupi ſ 1. septembrom po dozpječu ſakonſkeje ſtarobneje mješy do wuſłužby. W lěcze 1891 běſche na Drježdźanſkim Haninym realnym gymnaſiju pruhowanjeſ ſakoſcže wotpokłožił a ſtupi na to jako pólſki eleva w Drježdźanach do pólſkeje žłužby a dźełaſche potom na wiſchelakich pólſkich hamtach w Drježdźanach, Erfurcje, Lipſku a pſchi želeſnicžnej pósce w Eiſenachu a ſłoži w lěcze 1902 wyſchiſche ſarjadniſke pruhowanje ſa pólnu a telegrafiju pſchi tehdyſchim ſtatnym pólſkowym hameže w Barlixje. W lětach 1909 hacž do ſpočzatka wójny ſtuſkowaſche jako dohladowacy ſaſtojnik pſchi pólſkowym hameže w Kötzſchenbroda a po wójnje hacž do léta 1924 jako pſchedſtejeſ pólſkoweho hamta w Biſkopizach a wot toho cžaſa jako pſchediteſeſ pólſkeho hamta w Budyſchinje a zyłeho Budyſkeho pólſkoweho wokrjeża. Pólſki rada Wünſcha bu w lěcze 1912 na hejtmana we reſerwje 14. pěſch. połka cžo. 179 powyſcheny, wobdźěli žo na ſwětowej wójnje wot ſpočzatka hacž do kónza a bu po rospuſchczenju ſtareho wójſka jako major w reſerwje puſchczeny. So buchu žo je ſwojim dołholětnym pſchedſtejerjom roſzohnowali, bě žo zyły perſonal Budyſkeje pólny póndźelu rano ſhromadźił, dalokož to ženje njewotpocžowaze pſchedewſacze dowoli. Kwětkowa pycha a khorhoj ſ hołatym łſchižom pyſcheſchtej měſtnoſcž. Spěwy pólſkeho ſpěwneho towarſtwa porjeſnſchichu zwjedżeńſku hodźinku. Pólſki hamtman Kirſch wěnowaſche wotkhadźanemu pſcheczelne dźakne ſłowa a pſchepada jemu dopomnjeńſku mapu ſ pſchecjom wiſcheho dobreho na dalſchi žiwjeńſki pucz. Wupraji nadžiju, ſo to njeby bylo dźelenje na cžaſ žiwota, ale ſo ſmjeże wotkhadźacy hiſchcze huſcžiſcho pchilegnoſcz woſzebje prjedy hacž do do Drježdźan pſcheńdyli, ſwojich nětkuſchich ſobudźěłacže-

Ferdynand Goetel:

Sněhowy list

(Kar — Chat.)

41] (Pokrjacžowanje.)

Stulichu ſo potajkim k muri, pod ſchkitaze ſcženy ſkałow. Podawki, je-li ſo ſpyła budźa, wocžakowachu hakle na ſmjerkach. Budźe-li najhórje, na khwilu jich wěſcže ſakita tšeleńca, wjedżena wot jedneho ſ wotdźělernjow.

Cžakachu mjelcžo na powěſcže, ſeſydawſchi ſo koło wokoło wohnja pschi ſamej muri. Hobrſke płomio, hjes vſchetkacja nažyczowane ſ zyłymi hromadami ſchcžěpkow, ſa ſymu nahromadżenych, wulecža bórſy horje ſ krwawnym błyſchcžom a ſaſchepta jaſne modlitwy wuſſwobodżeneho žiwjoła. Naſdala ſchumjeſche jenož réka ſe žiwjenjom nadutych žołmow. Mjes wóhnjom a réku leżeſche paſmo doſpołneho mjelczenja, któcžo ſ hobrſkim cžiſchcžom horſiku ludźi, kiž běchu ſej njewěſcži žwojeho wožuda a na kotrychž khowy mějachu padnyc hromady ſněha, wiſazeho w niſtich kupkach mróčznow.

Nichtó njetkwataſche ſ prěnim ſłowom. Tón abo tamón hdyž a hdyž wotthadżeſche wot wohnja po nowe walcžki drjewa, ſo by potom ſ wocžomaj ſo ſanórik do roſcžazeje žwětłoſcže płomjenjow. Nětkto ſtónczńje ſamo pschiwlecže hrjadu ſ hromadu, kiž běſche poſtajena ſa nowotwar a ſłoži ju ſ jenym kónzom do wohnja.

„Schto wy?“ wottorže ſo ſrubje komišar. „Chcžeče ſpalicz zyłu komunu abo ſchto?“

„Njebudże tu bjes teho wjazu,“ wotmołwi nětkto ſ kruha. „Stónczńi-li ſo tutón dyrdomdej derje, woteńdżamy! Stónczńi-li ſo ſubjenje, ſpala ju ſ nami. A by hižo hył cžaſ! Njech ju... tu komunu!“ ſaborcža pokhmurjeny.

„Pschińdże-li roskas, póńdżemy.“

„A njepschińdże-li, njech tu hyła, komuž ſo chce! Wón ſo prjedy abo poſdźiſcho doczaka noża. Praju Wam, w tutej ſaklatej dźerže njebudże komuna.“

Kommišar ſo wotmjelkny a wjazy ſo njehórſcheſche, hdyž pschińjeſechu ſ hromady druhu a tjeżu hrjadu. Horliwoſcž, ſ kotrejž woheń žiwjachu, bórſy ſo ſminy. Też najwutrajniſchi běchu ſo nabyli njenaſytnoſcže płomjenjow, kiž ſpožerachu bjeſe ſlěda wiſchě wopory, kiž jim ſmjetachu do klamy. Cžorna hromada popjelneho wuhla pschicjahowaſche dale wjazy njehibliwych wocžow. Bološna muczność ſo po nětžim wſchěch ſmozowaſche.

„Je cžicho,“ rjekny nětkto, „ſrudne. Naſchi ſu ſo ſhubili kaž kamjeń we wodże. By hižo hył cžaſ nětkto ſłyſchecz.“

„Wěſcže ſu ſo nětkdże w horach ſahnětdźili a ſymu mrěża. Woni tam wěſcže njeſłu wjeſeſchi hacž my. Nó, dracž je jej wumpſłik tón „Kar-chat...“ ſněhowy liſt! Tak, ſněhowy liſt.“ Machny ſa mjetel, kiž bě pschileczał. „Popadń to, popadń! Taje!“

„A ſchto?“ wotmołwichu ſo ſmjejo. „Tak, kaž tón Mdamin? A? Ale, poſkajce jenož? Njeleczi tam deleka nješchto?“

„Wětr.“

„Je hižo cžicho wot połdnja...“

„Réka...“

„Sſnadź réka! Ale, njeje to réka! Leczi na konjach!“

Woprawdże, naſdala da ſo ſłyſchecz rytmiſki wotſłoſ, kiž ſo dale jaſnischo roſeſnawaſche wot wulkeho hołka rěti.

„Jěchaju! Něchaju pschi rězu.“

„Wěſcže naſchi! Ssu ſo nabyli cžakanja.“

„Sa khwilku budźa na puczu!“ poſtaznychu nětko kaž jedyn muż,“ ſahladaju ſo ſ napjatoſcžu na měſtno, hdjež pólny puczik ſo wudóbywaſche ſ kótliny hór.

Wudyri tam rucže wotdźel jěznych. Sraženi do hromady, ſaſtonjeni ſ płaſchcžom ſněhowanja, měrjachu ſo na komunu ſ njewſchednej ſpěſchnoſcžu.

„Naſchi!“ ſaſchepta nětkto ſe ſakužanymi ſubami. „To je prěnja ſtraż!“

„Dracž wě, hacž ſu to naſchi abo njeſłu naſchi! Njeje niczo widżecz.“

„Honja nětkoho?“

„Njehodźi ſo poznacz!“

„Stójcže, towarſchojo!“ ſawoła nahle kommišar. Turbany! Widżicže? Turbany! To njeſłu naſchi!“ wokaſche, pschimaju tšelbu. „Puſchcžáce jich hacž na nawjeſ, potom wutšelcže! Kedźbu!“

„Jěcharjo, kiž běchu hižo derje póznacz — domorodni — pschilečachu k puczej na nawjeſ.

„Hotowo!“ ſwoła kommišar. „Njetšelicz, doniž njeſłu zyle blisko. Měr! Ale ſchto dha to poprawom je?“ ſpuſchczi nimowólnje tšelbu.

Wotdźel pschelecža nimo a ſuny ſo dale po rězy, runje do prědka. Nichtó njeſadźerža konja pschi wrotach kommuny, nichtó ſo ani njowobrocži k wotdźelenju, kiž ſo na wojowanje hotowaſche. Sraženi do huſteje hromady, njeſmjeſcžichuju ſpěſchnoſcže, běchu ſo minuli a ſhromadnje wotbacžichu k horam, ſo bychu ſo tam ſhubili w jenym ſ khownych žłobow. Prjedy hacž móžachu na nich wutšelicz ſ pschekhwapjeneje kommuny, běchu ſo ſhubili doſady ſkałow.

„Schto to poprawom je?“ prěni ſo ſmuži k ſłowu kommišar. „Pschelecžachu kaž duchi.“

„Ale hdże je naſcha ſtraż? Kak to, ſo jich nimo puſchczichu? Mějachu tola być tam pschi tym puczu?“ wokachu nětko jedyn ſa druhim. We wſchěch wobliczach bě widżecz pschekhwapjenje ſmějchane ſe ſtrachom.

Njeſnaczi jěſdni běchu powalili wſche wocžakowanja, kak ſo miny ſo tójſchto cžaſa, prjedy hacž móżeſche tutón podawk ſo měrniſcho pokhudowacz.

„Woprawdże, to je njeſłyſchane!“ ſamyſłi ſo kommišar. „Tak naſchich ſnadź nimaju a zyły ſběžk je khuposcž — abo... „wětrik bych, ſo ſo tu tajſt nětkaſka pschekrada! Kak myſliſch, Jefremo? pohlada wótro na cžłekaſu.

„Byšmy dyrbjeli ſa nimi póſłacz ludźi, ſo bychu jich popadnyli!“ doda nětkto.

„Schtó jich dohoni? Njejšy widżak, kak ſo ſhubichu w horach? Cžerczi to ſu a niz ludźo!“

„Myſłu ſej,“ rjekny Jefrem, hladajo ſměrom kommišarej do wocžow, „ſo by hyło derje póſłacz nětkoho k ludźom, kiž mějachu ſtražowacz tamny pucz. Sa nimi jěchacz nima ſmyſła. Chażdża-li wot ſady pschimacz tych, kiž ſu w horach, tak jich nichtó njepschiſcžehnje. Ale tam do žłoba bych po pschitpadże ſam dojěchał.“

(Pokracžowanje ſcžehuje.)

Tśow wopytać. Póstśi rada Münscha dźakowaśe ſo réčnikej, zyłemu personalej a póstśemu ſpěwnemu towaršstwu ſa tute ſwjatočne wokomiki, pśi čimž wuſtóńhu, ſo je ſo ſtajnje prózowak, ſo by kóždemu ſwojemu ſobubźěłaćerjej ſe ſprawnym a dobrym pśiwótśiwym był. Wobkhowa ſebi Budyſći póſtśi hamt ſtajnje w dobrym wopomnjeću. Se ſpěwom a ſ pśiwótśiwymi ſa ſobuwótśiwanje ſo ſwjatočnjoſć ſkónći. Wotthadźazemu póſtśemu pśiwótśiwerjej ſo hiſchśe dołhe lěta ſtrowośśe pśeśa, ſo by derje ſaſtłużeny wotpoćznik w kruhu ſwojich ſwójbnych hiſchśe prawje dołho wužiwać mohł.

— **Dźeniki jako hamśte wojſewjerſke łopjena.** Po němſkej gmejniſkej wuſtawje maja ſo ſjawne wojſewjenja gmejnow, kótrež maja ſwoje hamśte wojſewjerſke łopjeno, w tutych abo ſa wołebite pśiſpadny wot měſchćańoſtny pomjenowanych nominach ſtaćź. W prakſtiku ſu nětko dwěle naſtałe, hačź je ſakoniedawaŕ ſ „dźenikom" jedyn jenćźi dźenik abo dźeniki ſmě ménik. K tomu pśiſłuſnomnja „Die Landgemeinde", ſo nimaja ſo pśiſłuſnoſći poſtajenja pśiſhejara wukoſ wutkadowaćź a ſo ſu ſ dźenikom wſchódnje wutkadźaze nowiny powſchitkownje ménjene.

— **Podłožk piwoweje ſchćeńzy** ſe ſmužkami je ſ privatnej liſćinu! W hoſćenzu we Weimaru dowoli ſebi dźěłaćeŕ žort, ſo ſe ſmužkow, kótrež běſche pinćźnik na podłožk naſchmóraŕ, nětkótre wotſtroni. Dla falſchowanja privatneje liſćiny bu dźěłaćeŕ wobſtorźeny a k dwěmaj njedźelomaj ſaſtwa ſaſudźeny. Pśiſchi powołanju ſo na to pokaſa, ſo pśiſchi namołkwjenju pinćźnika-bě prawu lićźbu piwow ſaplaćźił. Tola teź powołanſka inſtanza ſaſtupowaſche ménjenje, ſo je podłožk ſe ſmužkami ſ privatnej liſćinu w ſmyſłu ſakonja a wotpokaſa powołanje.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pśiſchi póndźelniſchim cźehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (1. dźeń) padźe dobyćźe wo 30 000 hr. na cźiſło 39676; dobyćźe wo 5 000 hr. na cźiſło 74674; dobyćźe wo 3000 hr. na cźiſła 2329 45352 58759 58920 64236 66976 69047 115551 125647 125849 135238 138799 154282; dobyćźe wo 2000 hr. na cźiſła 1918 21624 27137 42697 46065 93316 118332 119442 121305 130470 143517 154538 158151; dobyćźe wo 1000 hr. na cźiſła 2603 4260 4956 5012 12197 17132 36315 44722 45260 50789 51667 55766 65503 67227 67655 69759 77989 78072 83807 84761 92210 96103 99085 101077 115163 118454 122521 133733 143884 153807.

— **Dobyćźe wo 1000 hriwnow** padźe na pśenim dnju cźehnjenja 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije na lóſ cźiſło 92 210 do tudomneje Rotherez lotterijoweje běrkownje na Kěžorſkej dróſy 22.

— **Njeſbože** ſta ſo wčera popołdnju krótko po 3/4 hodźin na khiſchźowanju Kerolineje a Tuchoŕſeje dróſy. Motorowy koleſaŕ a wjednik maleho automobila do ſo ſrahlſchtaj. Motorowy koleſaŕ ſe ſwojej ſobujeźdźerku padźe. Wobaj ſo na ſboże jenož ſnadnje ſranſchtaj.

— **Szebi žiwjenje wſała.** Tudomna 30ſětna njeſenjena dźěłaćerka je w ſaſudźenej nozy bobrowólnje do ſmjerśe ſkóła. Wona je ſebi ſ plunom ſaſpodała. Ro liſće, kaž je žiwjenja ſyła ſawoſtajiła, ſu drje łoze cźežke myſle i pśiſchiźinu ſrudneje krócźele.

— **Wobſtejśeŕ jśdneho kola ſo pyta.** 1. ſeptembra ſu blisko tudomneho měſchćańſkeho ſahrodniſtwa hiſchśe dobre muſaze jśdne kolo namakali. Wobſtejśeŕ kola a teź ludźo, kiž móža k temu něſchto ſoſełicź, ſo proſcha, ſo by ſo hnydom pola kriminalneho wotdźělenja na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, ſamolwili.

S **Dobrušće.** Naſche burſtwo cźerpi tu jara pod lětuſhej ſuchoſću. Je nuſowane ſa krjepjenje pólnych płodow tóžbu pśiſchiſtawu wužiśź, kiž ſo k tomu hodźi. Tak ſu měſaſo dołho wodu ſ buldogu ſe Schprewje plumpali, ſ měſinami 20 metrow wyſoko a 300—500 metrow daloko hnali, ſo by hy płody pśiſhed ſahinjenjom wutkowali. Próza drje ſmjeźe wuſpěch, wobjeźe pola běrnow a runkliźy, tola je to doſć wobcźežna a doſć droha naprawa.

S **Dźěžnikeź.** Sandźenu njedźelu měſeſche dobrowólna wobjeźowa wobora ſwój lětuſchi wulět. Pśiſchi tym ſpóſnachmy, kak zyła wobora ſa ſwojim wobornym wjednikom ſteji. Dwaj wulkaj póſtśaj autaj, kóždy ſe 40 měſtnami, ledma doſahaſche, ſo by ſchitaj mohłoj pśiſhed wobornikow wopśiſhijeź. Rano 1/47 hodźin wopuſćichu naſchu wjeſku, rjane ſpěwy ſpěwało. Pucź wjedeſche naź do Sakſkeje Schwizy. Tu wobhladachmy ſebi Lechtenſteinſki wodopad, Kuhſtall a twjerdźiznu Königſtein. Pśiſchirodne rjanoćźe Sakſkeje Schwizy wobdźělnikow móźnje putachu. Wot tud jśdźechmy ſebi hród Pillnitz wobhladaź. We Wulkej Harjawje, hdźeź na domſpucźu ſaſtachmy, pśiſhednjeźu towaršſi Sajda rjanu wot njeho ſeſtajanu baśeń, w kótrejź wſche ſeźiwenja duha rospominaſche. Hakle poſdźe wjeczor ſo do ródneje wjeſki wróćźichmy.

S **Hajniź.** Koleſaŕka w tutych dnjach wjeczor do jeneje wobydlerſki naſcheje wſy ſajśdźe. Wudawaſche, ſo bě ju ſwěza auta ſlepiła.

S **Budeſtez.** Tudyſcha zyrkwinſka wožada ſwjeczeſche ſandźenu njedźelu ſwój jnjowy dźakny ſwjedźeń. Kaž druhe lěta běſche zyrkej rjenje wudebjena. Faraŕ Bóźź mějeſche ſwjedźeńſke prědowanje. Zyrkwinſki khór pod wjednictwom kantora Jenća Božu mſchu ſ rjanym ſpěwom porjeſſchi. Teź popołdnju ſo Boži dom wopyta.

S **Roswodez.** Ssobotu popołdnju ſajśdźe motorſki koleſaŕ po ſpadowazej ſtatnej dróſy ſ Budeſtez pſchikhadźejo do ſchłoma a do ſćźejora elektriſkeho powoda. Po jeho wuprajenju bě pśiſła dla na dróſy do wjerhanja pſchiſchoł a ſ tym mój nad koleſom ſhubił. Pśiſchi ſyłnym ſrażenju buſchtaj koleſaŕ a teź ſobujeźdźazy ſ kola wjerhnjenaj. Kaž ſ Bożim dźiwom noteńdźeſchtaj bjes ſchkody. Motorſke kolo ſo khětro wobſchkodźi.

Se **Suborničźi.** Ssobotu popołdnja w 9 hodź. ſo tu ſakładny kamjeń ſa 12 žydleńſkich twarjenjow położi. Te Suborniczańſka wotnožźa ſrhomadneho wojeńſkeho ſaſtydłowanja w Barlinje twari. Pśiſchi ſwjatočnoſći ſo wjele organiſazijow a wjeſnjanow wobdźěli. Po jednorej ſwjatočnoſći ſo na wſchěch twaŕiſkich měſtnach

Nowy biſkop w Barlinje ſo do pśiſhaži wſak.
Biſkop dr. hrabja ſ Preyſing ſo pucźu do ſtatneho miniſterſtwa k ſwjatočnej pśiſhaži, kótruž je ſtatny miniſter ſa zyrkwinſke naležnoſće, Kerrl, wotewſak.
(Wiede-World, M.)

ſaſo pilnje dźěłaſche. Nowe žydliſchćo ſo pśi Dubjanſko-Suborniczańſkej dróſy natwari blisko měſtnow, hdźeź je ſo pśedy wuhło rylo. Ssydlerjo hiſchśe lětſa do ſwojich nowych wobydlenjow ſaćźahnu.

S **Minakała.** Njedźelu ſwjeczachmy naſchu wožadnu dźakną njedźelu. Bě to wěćźe ſa kóždeho kemſcherja woprawdźźitu dźakny ſwjedźeń. Boži dom běſche ſyłe połny. Knjes ſaſiſti vikar Laſer prědowaſche nam wo 1. Mójź. 8, 22. S ſaſnynmi ſkowami ſtaji nam buram lubośćź a ſwěrnoſć naſcheho Boha pśed wóći, kotraž ſo nam w ſekśće ſjewi. Tohodła dźak a khwalbu wjerſchnemu. A dale: Njech kóždy dźěła na ſwojej wutrobje, ſo by płody pśiſhinjeſł na połednim ſnjowym dnju. Horzy dźak naſchemu młodemu prědarjej. Zyrkwinſki khór nam ſpěwaſche wot L. v. Beethovena dźaſne ſynki: Bóh je mój ſpěw; a na kónzu klinčeſche: A wſchitka ſemja ſeho raj. Bóh daj, ſo njebnchu tute kraſne khwalobne a dźakowne ſynki w naſchim lubym Bożim domje ženje pśeſtałe. Wſchitkim wutrobny dźak, kiž tu ſwoje mozy wopruja. Młodźina běſche wobnowjeny Bożi dom nanajrjeńſcho wupyſchiła. Ze wſchej luboćźu je tu pśiſhi dźele była. Njech wona ſo teź dźerźi ſ runej ſwěrnoſću k Bożemu ſłowu. Je-li tomu tak, potom je pśiſchod ſerbſkeho a němſkeho luda ſajśny. To daj Bóh!

S **Minakała.** Ssobotu 31. auguſta ſaſiadowa dźěłaćerſtwo tudomneho ryćerſkubła ſe ſwojim wjednikom najeńkom ryćerſkubła Klunkerom ſnjowy dźakny ſwjedźeń. Dźěłaćerſtwo ſeźdźe ſo wjeczor wokoło 6 hodź. w tudyſchim Kohlmannez hoſćenzu, hdźeź k. Klunker pśitomnych ſ doſtojnej narěcźu pozdrowi. K tomu pśiſłamku ſo ſtódna hoſćina. Teź ſa picźe běſche derje poſtarane. Wurjewacź mójeſche ſo kóždy do ſnjeze wole. Dobry ſnjeńſki tykana, bjes kotrehoź ſebi ſanu kermuſchku myſlicź njemóžemy, ſo wokoło podawaſche. Saſiadowaŕ Simon dźakowaſche ſo w mjenje dźěłaćerſtwa ſa wſchitko, ſchto běſche ſo jim poſtiſkiło.

S **Njeſwaćźidła.** Njeſwaćźidſka wotnožźa němſkeho ſwjaſka wjeledźěćnych běſche ſa njedźelu na maniſfeſtaziju pśiſheproſyła, kotraž je ſo k powſchitkownemu ſpokojenju wotměła. Kantor Rauſendorf a wucźeŕ Hiltſcher nětkótre ſchtyrirućne hudźbne kruchi poſtśiſchtaj. Wucźeŕ Groſza nětkótre pěſnje ſa dźěći pśihedniſeju, kiž ſo derje do zyłeho wobtuka hodźachu. Hlowny dźeł manifeſtazije běſche pśihednoſchł ſtronjana dra. Schillinga wot raźopolitiſkeho hamta Budyſkeho wokſeża wo „wurunanju ſwójbnych cźežow." Tuto wurunanje ſwójbnych cźežow móże ſo jenož jako naprawa raźoweje politiki ſrozumiećź. Wſchitke liberaliſtiſko-individualiſtiſke roſporaninanja wěſo nimaju ſaneho wliwa na njón. Dr. Schilling potom kataſtrofalne wotebźeranje narodźenjow w ſyſtemſkim cźaſu wopiſowaſche. Tuto jeniczy je pśiſchiźina pśiſchihodneho wurunanja ſwójbnych cźežow. Tu ſo wěſo na žane waſchnje wo mytowanje wjeledźěćnych njjedna, hiſchśe mjenje wo ſobuczerpjenje ſ nimi, potajźim wo druźinu ſpomożeŕſtwa. Zadanje wurunanja ſwójbnych cźežow je pak cźim bóle dobre prawo wjeledźěćnych ſwójbow. Wono leži w ſajimje luda a ſtata. Pśihednoſchowarjowe roſłożenja ſaſtajiwše pohładnjenje ſo pśiſhihodne wurunanje ſwójbnych cźežow hiſo ſtake. Hižo hotowe naćźiſli, kiž ſtronjan dr. Schilling ſdźěli, dachu ſakłady pśiſhihodnych ſakonjow ſpóſnaćź. Wjednik wotnožki ſwjaſka wjeledźěćnych, wucźeŕ Birnich-Luhowſki, ſo ręcźnikej ſa jeho hódny pśihednoſchł dźakowaſche. Maniſeſtazija ſo ſe ſkowu na wjednika ſkónći.

S **Njeſwaćźidła.** Pokojećźny cźah němſkeho Cźeŕwjeneho khiża w Rakezach dhe wot 1. oktobra w Njeſwaćźidle kurſuſ wotměć. Na kurſu móža ſo wſchitcy nazionalnje ſmyſłeni mužojo wobdźělićź, kotſiž ſu pśiches 18 lět ſtari a dźedża ſo do ſłužby Cźeŕwjeneho khiża ſtajićź. Sa kurſowych cźaſkajźzow ſo wumeńa, ſo by ſo ćrjſeho pothoda, ſo njeſku khłoſtani a ſo ſu biesporoćźne žiwjenje wjedli. Samołwjenja njech ſo wjednikej poćźaha drej. Ssykorje w Rakezach abo jeho wjednikej Auguſtej Khěžnikej tam ſapodadźa.

Z Khróśće. Njedźelu wjeczor 1/29 hodźin předwjedźe ſo w žurli Herbſkeje grychty ſpodźiwna hóſtna hra „Oberammergau". Žurla bě hač do poſlednjeho měſtna wobſadźena. Předwjedźeŕ tutych hrow knjez Delenk z Drježdźan poréća ſam kóždemu wobrazej. W přenim dźěélu ſóćhowachmy puć wot Mnichowa přez krasnu alpſku krajinu do měſtačka Oberammergawa. Nimo druhich měſtačkow a wjeſkow wobhladachmy znaty kłóſtr „Ethal", kotryž bě Ludwig Bayerſki 1314 natwarić dał. Je tohodła tak ſławny, dokelž je cyrkej zuntřka cyle z běłeho marmora twarjena. Dale wobdźiwachmy krasne alpſke róże, kotrež wyſoko horjeka na nahłych ſćěnach rostu. Dóńdźechmy do ſwětaſławneho měſtačka Oberammergawa. Je dokoła wokoło z wyſokimi horami wobdate. Powědaše nam wo nałožkach a dźěle tutoho njeſwědneho hórſkeho luda. Kóždy wobydleŕ je wumělſki drjeworězbaŕ, najwjacy ſo tam Božich matrow zhotowja. Tola to njeby hiśće tuto małe měſtačko z 2400 wobydlerjemi tak znate činiło. Tu je teź kóždy jednotliwe hrajeŕ. Hižo wot małoſće ſo na tute hry přihotuja a ſo za nje takrjec wočalnu. A ſtož je najnapadniše, ſu dołhe włoſy, kotreź kóždy muźſki noſy. Při hrach njetrjebaja ženaje periki. Wšitko je naturſke, a to je, ſtož jich wuznamjenja. W druhim dźěle předwjedźe nam nětko knjez Delenk Khrystuſowe cźerpjenje. Předſtajerjo hrow, wosebje předſtajeŕ Khrystuſa, Anton Lang, ſu za to kaž rodźeni. Jich napohlad a wuraz mjezwoča je tak naturſki, zo njemóžeš ſebi docyła klmanſkich myſlić, a z kajkim

Jendźeſka wójnſka łódź do němſkeho parnika ſajźe.
Hobrſka dźěra w přednim dźělu parnika „Eiſenach", do kotrehoź běſche pśiſchi njepſchehladnym wjedrje w Kanalu jendźeſka wójnſka łódź „Ramillies" ſtorcźiła a kotraž móżeſche ſo jenož pśiſchi najwjetſich wobcźežnoſćach hač do Doovera ſcźahnyć. W přednim dźělu tó dźe běchu ſpanſke komorki tepjerjow, ſ kotrychž ſtjo pśiſchi tym ſwoje žiwjenje pśiſhinjadźichu. (Weltbild, M.)

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſinje. Wudawa a ćišeł dr. J. Cyž w Budyſinje. D. A. VII. 1935 2183. - W tu khwilu tarifna liſćina ſo. 8 płaći.

znutřkownym začućom woni swoje róle hraja, je hnujace. Tohodla je też bjez dźiwa, zo žane wóčko při poslednjej scenje Jezusoweho křižowanja suche njewosta. Tam je cyły swět zastupjeny. A kotryž su tam wot nas loni na 300létnym jubileju byli, wědźa wo tym wjele powědać. Stóž chce sebi hišće tuto předwjeđenje wobbladać, ma wutoru wječor přileznosć w Jaseńcy.

Se **Schćežišu.** S **wotewrjenjom druheje wuhloweje jamy a po wulkej ſtuſchej ſuchocže saczuwamy w naſchej wjeſy wſchudże wulki njedoſtatk wody.** Nětko je firma „Eintracht“ ſo rosſudźiła, ſo kóždemu ſenotliwemu wobdźerjej do naſcheje wſy wodowód położi, kotryž budże wodu ſ Werminghoffa podawacź.

Se **Stróže pola Wulkich Sdźarow.** Pjaneho pohoncza, kotryž na hłownej dróży na wopacznej ſtronje jědźeſche, wjednik awta tohodla napominaſche a ſadźerža. Ten dyrbješche ſo wós, kiž bě ſo pſchi tym wobſchkodźił, porjedźicź. Hdyž bě pjany pohonc ſtróſbeho pomocznika jako pſchewodźerja dóſtał, mójeſche dale jěcź.

S **Wulkich Sdźarow.** Cžežko ſnjeſožił je ſaſdźeny pjatk ſym ratarja T. Padnu ſ pſchatra na hnuo a pukny žebi pſchi tym dwójcu nop a wobrucźka ſo ſtama. Cžežkoſtranjeny dyrbješche ſo ſ khorobnym awtom do khorownje nowjeſeź.

S **Wojerez.** We Wojerezach ma ſo ſ twarom wulkeho ſarjadniſkeho doma ſapoczeć, w kotrymž maja ſo ſaſtojnſtwa wſchěch formazijow kaž wokrjeſneho wjednictwa SA., SS., NSV. atd. ſameſcźicź. — K pohrjebej wokrjeſneho wopalneho direktora Erwina Winklera bě ſo na 350 wohnjowych wobornikow ſ blíska a daloka ſeſchło, ſo bychu ſemrětemu, kotryž bě jara nahladny, poſledniu cześć wopokaſali a jeho cźełko k wotpoczinkej pſchewodźeli.

S **Wojerez.** Koleſarjo namakachu na dróży ſ Warneńcźy pola Rujanow do Janez motorſkeho koleſarja na hłowje cźežko ranjeneho bjez wědomja leżo. Cźežkoſtranjeny, kotrehož do Wojerowſkeje khorownje dowjeſechu, je po puću wumrěł.

S **Klětneho.** Klětnjanſke żeleſnicźarſke towarſtwo ſo njedźelu pſchipoldnju ſ hudźbu na tſelniſchcźo wojeſkeho kameradſtwa poda. Tam ſo ſjawne tſelenje wo myto wotmě. Towarſtwowe ſobuſtawy ſo wſchitke wobdźělichu. Tola też pſcheproſchenje wojeſke kameradſtwo bě ſche pſchitomne. Pſchi konzercze ſo na łěſnym ſwjedźeniſchcźu bórzy cźiłe ſiwjenje wuwi. Tſelźowſki kral na cźeſtneej tarcźi bu Guſtav Berg-Jamnowſki, marſchallaj kuſchtaj Korla Bomsdorf a Matej Hotas.

S **Klětneho.** Miſchtriſti kuruſuž w Klětnom ſapoczńje ſo 10. ſeptembra popoldnju w 5 hodź. w ſali Lorzeż hoſcźenza. Kuruſowe hodźiny ſu wutoru a pjatk wot 5 hodźin popoldnju hacź do 9 hodź. wjecźor poſtajene, potajkim kóždy tydźeń dwójcu ſchtyri hodźiny. Kuruſuž ſo ſtrjedź dezembra t. l. ſkónczi. Wón ſaběra ſo ſ knihiwjednictwom, ſ błanzu a kaltulagiju, ſ płacźeńſtłim wobkhadom, ſ rjemjeſlniſkim, dźełowym, ſozialnym, pripatnym a dawkowym prawom a naležnoſcźemi druſtwow.

Na kuršu móža ſo też mandźelſke, ſynowje, dźowći a pomocznizy rjemjeſlnikow wobdźělicź. Najpoſdźiſchi dźeń k ſamolwjenju ſa kuruſuž je pjatk 6. ſeptembra. Dokelž ſo w naſchich tónczinach tak rucže ſaſo kuruſuž njewotměje, njech rjemjeſlnizy tutu pſchiłodnu ſkładnoſcź wužija a ſo wobdźěla. — Prěnja rjadownja tudomneje ludoweje ſchule ſtebi pónđelu w omnibuſu do Drježdźan wulecźa a wuſtajenju „Cźełwjeny thapon“ wopyta.

S **Dyrbacha.** Ssobotu w nozy ſu dweju paduchow ſaſtapili, jako na běrnſkich mjeńſchich wobſtejerjow běrny kopaſchtaj. Njeſhańbicźiwaj paduchaj, muž a žona, ſtaj pſchiwuſnaj a w dobrych hoſpodarſkich wobſtejnoſcźach žiwaj. Mali wobſtejerjo, kotrymž je ſuchota cźežko ſeſchkodźiła, ſu ſo jara roſhorili, dokelž muſźi paduch wulke ratarſtwo wobſtejeđi.

Na Slezyskich burow a ratarjow!

Krajny burſti wjednik woſjewja ſcźěhowaze namołwjenje: Sažo ſu wulke dźele naſcheje provinzy ſo ſ wurjadnje wulkej ſuchotu potrjechiłe, ſchtož ſo woſtejże w tym wuſtutkuje, ſo ſu běrny, kotrež mójachu loni někotruſkuli ſchkodu ſmjenſchicź, w tutym lěcźe zyle wohroženе jeli niż hižo ſniczene.

Schtož móže ſo na pomocznych naprawach ſe ſtrony wyſchnoſcźe ſtacź, ſo ſtanje, ale wěſo móže tuta też jenoż we wobłuku jej k ruzy datych předłow pomhacź, ſo bychu ſo najcźeżiſche ſchkody woſtſtronile.

Wobroczam ſo tohodla na wſchěch ſchleſyſkich burow a ratarjow, kotrіž ſu pſchi łěpſchich wjedrach rjeńſche žně měli, ſo bychu najcźeſchu nuſu cźełpjazym ratarjam pomhali. Nimo toho wobroczam ſo ſe ſtamžnej próſtwu na induſtriju a wobkhod, ſo bychu ſo na tutych pomocznych naprawach wobdźělili.

Hižo w poſledninaj lětomaj ſu ſchleſyſzy burja a ratarjo ſ wulkej woporniwoſcźu ſwoju ſwjaſanoſcź ſe wſchěmi tymi, kiž ſu ſ woſudom cźežko potrjecheni, ſ wobdźělenjom na ſymſkej pomozy atd. wopokaſali. Ssym pſcheſwědcźeny, ſo moja dźenſkniſka próſtwa pola wſchěch, kiž ſu w ſbožownjſchim połoženju a kiž ſu normalne žně domoj thowali, ſtamžnu radoſtnu ſwólnoſcź k pomozy namaka. Pſchiſłuſenjenja darow proſchu na krajne burſtwo ſa Schleſyſku, hłowne wotdźělenje II. Wrótſławſ X. Mathiasplatz 5 wotedacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Drježdźan.** (Sswoju lubku połkót.) **Njedźelu** rano poliziju do jeneho domu na Bernhardſkej dróży ſawołachu. Tam běſche 24 lět ſtary K. we ſwojim bydlenju ſwoju lubku, 30 lět ſtaru K., najſerje ſe ſarlíwoſcźu, ſ kuchińſkim nožom połkół. Pſredy hacź polizija dóńdże, bě ſo K. poſtarał, ſo ſo ſranjena do thorownje dowjeń. Jeej ſranjenje je cźežke. Sſtótnika ſajachu.

S **Drježdźan.** (Ssmjertne njeſbožo.) Na tſchižowanjacźu krala Janſkeje a Moritzſkeje dróhi ſta ſo pón-

dźelu wjecźor króſko do 8 hodźin cźełe njeſbožo, pſchi kotrymž 80létny muž ſwoje žiwjenje pſchiſadźi. Běſche ſ nadróſneje żeleſnizy wuſtupił, po pſchedpiſach wós woběſchoł, pſchi tym pak do nadróſneje żeleſnizy, kotraž napſcheczo pſchijěżdźeje, ſaběžał. Wós jeho hrabny a k ſemi cźišnу. Starz běſche na měſcźe morwy.

S **Frankenberga.** (Spodźiwny pſchipad.) Njedawno jědźeſche w nozy Hausdorffſki wobdźěłaŕ na ſwojim kole domoj do Mühlbacha. Njenadźiwy wołachu jeho dźiwne hłoſy ſ cźemneje nozy a pohnuchu jeho, ſo by ſo wrócźił. W Frankenbergu roſſudźichu ſo někotſi towarſchoſo, jeho na dompucźu pſchewodźeć. Koleſaŕ jědźeſche nješto metrow pſched towarſchemi. Njnadźiwy wuſtſchachu towarſchojo wuſtſeł. Hdyž k njemu pſchiſłoſcźichu, namakachu jeho bjes wědomja pſchi ſwojim koleſu leżo. W khorowni ſwěſcźichu płunowe ſaſědojcźenje. Dotal njemóžachu ſwěſcźicź, ſchtó je wuſtſeł ſ płunom wotedał.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili ſu ſo: 28. 8. Bjarnatej Mayej Krawcej, pſchekupcej, dźowka. — 31. 8. Janej Auguſtej Lapſtichej, měſchcźanſkemu dźěłaſcźerjej, ſyn. — 1. 9. Marej Barej, dejerjej, dźowka.

Do mandźelſtwa ſtupichu: 2. 9. Louis Pawoł Schmidt, ſarał w Freitalu, ſ Erneſtinu Helenu Kaeublerez, ſpomožeriſkej wothladarku w Budyſchinje. — Pawoł Beyer, bibarſki pomocznik w Zicźeńku, ſ Elfridu Gertu Rufez, pomocznej ſotru w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der genehmigte erste Nachtrag zur Satzung der Entwässerungsgenossenschaft Luga und Umgebung, Genoss. mit unbeschränkter Beitragspflicht, nach § 99 flg. des Wassergesetzes liegt bei mir Zimmer 24 zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 30. August 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Bei der Schweinezählung am 15. März 1935 sind im hiesigen Kreise gezählt worden:

Haushaltungen mit Schweinen 4652.	
Zuchteber ½ Jahr und 1 Jahr alt . . .	38
Zuchteber 1 Jahr und älter	61
Zuchtsauen ½ Jahr bis noch nicht 1 Jahr alt	1059
Zuchtsauen 1 Jahr und ältere Schweine . .	2218
Ferkel unter 8 Wochen alt	7214
Jungschweine 8 Wochen bis noch nicht ½ Jahr alt	9905
alle anderen Schweine ½ bis noch nicht 1 Jahr alt	2829
alle anderen Schweine 1 Jahr alt und ältere .	468

Gesamtzahl der Schweine: 23792

Hoyerswerda, den 27. August 1935. **Der Landrat.**

Towarſtwowski powěſtnik.

Bacźoń. Spěwne towarſtwo ma pjatk 6. ſept. ſwucźowanſku hodźinu.

Domowina zarjaduje 8. septembra pop. w 4 hodź. we hoſcźencu w Pančicach zjawnu zhromadźiznu, na kotrejž rěči zastupjeŕ Domowiny. Serbja z bliſšeje a dalšeje wokoliny ſu k tomu w najbohatšej liběje wutrobnje přeproſeni.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje po prózdninach pjatk, 6. septembra ſwoje měſačne poſedźenje we znatym hoſcźencu na Christianſkej dróży 22 a to wječor we 8 hodź. Přednošk ſo poſkići. Proſu na přemėnjeny dźeń kedźbować. Sobuſtawy a hoſći wutrobnje přeproſuje dr. Wjaceſławk.

Hornja Hórka. Towarſtwo „Łužica“ změje njedźelu 8. septembra wulět do Wurbisa. Woteńdźemy pſipoldnju 3/4 13 hodźin. Towarſtwo zhromadźi ſo pola sobuſtawa k. Sramma w Małych Debsecach. Knježa dowěrnicy ſo proſa, to wšém sobuſtawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy. Hoſćo lu lubje witani. Předsydſtwo.

Lichań. „Zernička“ spěwa tutón tydźeń wutoru a štwórtk pola Wolfec w Hućinje.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ — zyły chór — ma wutoru wječor pola Natuſchez w Kukowje spěwanje.

Radwoŕ. „Meja.“ Tón tydźeń maja muſcy spěwanje ſrjedu po nyšporje a knježny pjatk po nyšporje.

M. N.

Tkaninowe Sórcuchi
smuh. a wušiwane
něhdźe 100 cm
3.25 a 4,75
Tkaniny za jaki
čorne, mustrowane
něhdźe 120 cm
7,90 a 8,50
Schaaf

Z kupowanja z Lipska so wróćiwši
přinjesu w přichodnych njedźelach krasne nowosće w porcelinje, kristalu, keramicy, šklenicy, slěbrowych, bronikowych a worcłowych tworach.
Wobkedźbuće moje wukładne wokna!
Oskar Butter nasl. w Budyšinje
na Žitnych wikach 2 :: Wosebity wobkhod za dary

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera)
wotedawa w kóždej mnohosći
Serbska knihaŕnja

Hojeński praktikaŕ C. Wojner w Budyšinje na Rožle hrasy čo. 6 so wróćił

Kekwasam
Kwasne přednoški
Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši 0.50 hr.
Kwasne dary
Wšě družiny knihow, serbske a němske spěwaſke, biblije atd.
Kwasne plakaty
z rjanymi hrónčkami, do wěncow a na scénu
dostanjeće
w Serbskej knihaŕni

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tuplo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwona. Lawskej h. 10

Wot lěta 1879
cita hižo naš swěrny woteběraŕ, knjez Jan Barč, rodź. z Lipića, něhdy žiwy we Łazu, swoje „Serbske Nowiny“. Wón wě derje, zo su jemu „Serbske Nowiny“ ze žiwjeńskim towaršom a dobrym wjednikom. We wele tajkich swěrnych čitarjow mamy! Woni nam też nowych čitarjow dobychu. Luby čitarjo, čiń też tak, je-li twoji přiwuzni, znaći abo susodźa hišće nječitaja
„Serbske Nowiny“

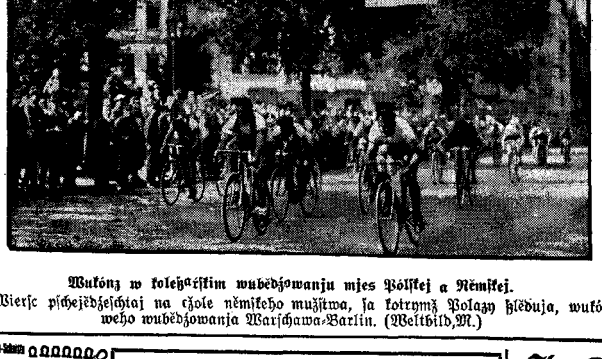

Wukóńz w koleſaŕſkim wubědźowanju mjes Pólſku a Němſku.
Wendel a Wierſe pſchejěđeſchtaj na cźole němſkeho muſtwa, ſa kotrymž Polazy ſlěduja, wukóńz 7-dnjoweho wubědźowanja Warſchawa-Barlin. (Weltbild, M.)

Přiloha k čisłu 205

SERBSKE NOWINY

Wutoru 3. septembra 1935

Jara spodźiwne

Pšchekupz ſ Madrida, kotryž ſo ſrjedź nozy pšchi cźežkim njewjedrje domoj wrócźi, pšched khěžinymi durjemi pytny, ſo je ſwój klucź ſhubił. Podarmo wokalſche, nichtó jeho njeſłyšchesche. Mjes tym njewjedro na ſyłnoſcźi hišchcźe pšchibérašche; pšchekupz, doſpołnje pšchemaczany, cźuſche ſo hižo do hoſeſenza podacź, jako njewjedro do khěžinych duri dyrinwſchi je na kuſki rozbi. Pšchekupz ſam ſe ſtróželemi woteńdże — a możeſche ſkónčnje do ſwojeho rydlenja.

*

W Römerſtadtu w Morawſkej běſche tele dny cźehnjenje ſpomožeńſkeje loterije. Pšchi tym Wokomuzſki arzybiſkop, kotryž bě zyły rjad łoſow wotewſał — koledku doby.

*

W Neuilly je kujes domu ſadobywarja pšchi jeho dźele pšcheſkapił a jemu hódnje kožu namaſał. Sadobywaŕ doſta tajke puki, ſo njemóżeſche ani wjazy cźekńycź, a w měrnym wokomiku wón ſa telefon hrabnuwſchi policiju wo pomoz ſawoła, dokeľž cźuwiſche radſcho policiſt do rukow padnycź, hacź ſo by hiſchcźe wjazy pukow doſtał. Sa nekotre mjeńſchiny hižo ſaſtojniży pšchińdźechu a pšchemócźeneho paducha do ſaſtwa wotwjedźechu.

*

W Orpingtonje (Kentiſkej) tele dny ſtotſje na ſamſnym dniu ſwój ſkoty kwaſ ſwjeceſchtej. Jena je 74 a druha 75 lět ſtara. Wobě ſtotſje ſo też pšched 50 létami na ſamſnym dniu woženiſchtej.

*

W Melbourne je dobrowólnje dźewjecź profeſorow ſe ſwojimi ſchulerjemi ſhromadnje do pruhowanja ſchło. Pšchi tutym pruhowanju ſrakoſcźe je ſ diwazecźi ſchulerjow jedyn pšchepadnył, ſ dźewjecź profeſſorow — wſchitzy dźewjerjo. Pruhowańſki wubjerk drje jim wobkruczi, ſo njewſchednu ſnajomoſcź w ſwojich ſpezialnych wotrjadach wobſtarja. Powſchitkowna ſdźełanoſcź pak — njemóżeſche ſpokojcź.

*

Jara njewſchedna ſadźeńka je ſo njedawno w Giſſelts-hauſenje pola Rottenburga wunjeſła. Wojnarſki miſchtr Raſſiler dyrbjeſche w bliſkim łěsu ſchtom puſchcźicź, tutón ſchtom ſ karu domoj dowjeſcź, a ſ tuteho ſchtoma doſpołne wóſne kolo ſhotowicź, bjes maſchiny, jenož ſ piłu, njebo-ſom a dypakom. Po ſhotowjenju koła dyrbjeſche jo 53 kilometrow dołhu cźaru ſ ruku kulecź. Pucź ſ Rottenburga do Eggmühla a wróco wjedźeſche. 24 hodźin źe ſo jemu ſa to pšchiſwoliło. Raſſiler pak to hižo ſa 22 hodźin dokonjeſche. Wóſne kolo bě 80 puntow cźeſke.

Jako myto dyrbjeſche 50 hrivnow, dwójny zentnaŕ muki, 50 puntow ſatrowjeho twarożka, wulki koſch ſpleceńkow a hiſchcźe wſchelake drobne wězy doſtacź.

Naſpomnjenja hódne hiſchcźe je, ſo njeje žeńi tute myto hižo 103 lět dołho nichtó wjazy ſaſtužicź mohł, hacź runjeź ſu to wſchelazy ſpytali. j.

Radio

Sobotu 4. septembra ſłyſchimy:

Königswusterhausen. Mimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſoły raniſchi konzert, 11.30 ſa hoſpoſy, 12 pšchipołdniſchi konzert, 14 wſchelakoſcźe, 16 konzert, 18.40 ſport, 19 ſabawny konzert, 20.45 ſ němſkich miſchtrſkich operow.

Lipſk. Mimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow, 6.30 raniſchi konzert, 11.45 ſa burow, 12 pšchipołdniſcha hudźba, 17 popołdniſchi konzert, 19 rejwanſka hudźba, 20.45 ludowe ſpěwy a- reje.

Hiſchcźe ważne ſ dnjeſneho programma. Barlin: 20.45 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 20.45 konzert. Köln: 20.45 wjeſełe žiwjenje. Wiн: 19.30 wjeſełi konzert. Warſchawa: 22 klaſſiſka hudźba.

Budyske ſtawniske powěſće

Narodźiło je ſo: 30. 8. Erichej Waltarjej Kurtej Kunſchmannej, twarſkemu dźełacźerjej, ſynu. —

Do mandźelſtwa ſtupichu: 31. 8. Pětr Ehlen, ſpedlaŕ ſ Jdu Eliſu Pieyrzeę, domjazej pšchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje. — Jan Hermann Neumann, pjekaŕ ſ Elsbethu Cäciliju dźěl. Krellowej rodź. Meißnerej, fabrikſkej dźełacźerku, wobaj w Budyſchinje. — Max Kurt Domſchka, ſpedlaŕ ſ Huldu Herminu Henriettu Hahnej, tkalcźu, wobaj w Budyſchinje. — Waltaŕ Max Marſchał, kamjenjeſadźeł ſ Emu Marhatu Hoheiſelez, pšchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — Biedrich Gerhard Lindner, techniker ſ Hilźu Almu Krawzez, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje. — Waltaŕ Arno Glöckner, kamjenjocźiſchcźer, ſ Marthu Hilźu Krawzez, fabrikſkej dźełacźerku, wobaj w Budyſchinje. — Ota Willi Kohlmann, wobkhodny wjednik w Budyſchinje ſ Hanu Jdu dźěl. Knotowej rodź. Schröderez, ſotra w Geltowje pola Potsdama. — Max Waltaŕ Schubert, ſanitetny feldwebel w Rieſy ſ Helenu Charlottu Annelieſu Michaeliſez, kontoriſtku, w Budyſchinje. — Rudolf Max Bartho, lakrar ſ Emu Gertrudu Petiſchelez, domjazej pšchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje.

Pšilopk

Nowy katolſki biſkop w Barlinje ſo do pšchiſaži wſał. Barliſkeho noweho katolſkeho biſkopa dr. Konrada hrabju ſ Preyſinga, je ſtatny a pruſki miniſter ſa zyrkwinſke naležnoſcźe Kerrl w pruſkim domje do pšchiſaži wſał. Pšchitomni běchu mjes druhimi miniſterialny rada Schliter, kapitularny vikar dr. Steinmann a tachantiſti kapitular dr. Bannaſch. Po narěcźi a po wotmołwjenju miniſtra ſtoji biſkop hrabja ſ Preyſing pšchiſażahu. Po ſłożenju pšchiſaži měſeſche hiſchcźe dźeſchu **rosmotwu ſ miniſtrom Kerrlom.** W ſwojej narěcźi praješche biſkop mjes druhim: „Po katolſkej wucźbje je ſtat po cźłowjeſtej poważy woprawnjeny a tehodła ma jón po Božej woli tóżby katolik pšchipóſnacź a wobſwjeŕdźicź. Wuſchnoſcź wuſtupuje ſ połnomocy a pšchiſaża Božeho. Cźim hłubſcha je w duchownym a ludźe wěra do Boha, Knjeſa wſcheje ſtwórby, cźim ſwěrniſcho ſo winowatoſcźe k ſtatej a ſtatnej wyſchnoſcźi dopjelnja. W tutym pšcheſwědcźenju žiwjo a ſwojich duchownych a měrnych wobtruczeju pšchijimam winowatoſcźe, kotreż ſ pšchiſażi wukhadźeja na mnje a chzu je po winowatoſcźi ſ najwjeſtſchej ſtaroſcźu wo dobro a ſajim němſkeho ſtata dopjelnicź.

Nowe pšchiſtajenja pšchi němſkej pólcźe.

Pšchi němſkoſtatnej pólcźe ſo jaſno mjeńſcha lcźba cźakanzow ſa poſběhnjenu žrěnju pólſku ſłužbu pšchiſtaji. Samołwicź ſmědźa ſo muſłaz, kiž ſu 18. Žiwjeńſke lěto dozpěli a kiž njeſu ſtarſchi hacź 23 lět. S wumělenjom dale je, ſo maju wobſwědcźenje ſrakoſcźe wyſchſcheje ſchule. W prěnim rjedźe maja wuhlady cźi ſamołwerjo, — kiž ſu hewak khmani — kotriž ſu ſo pšched 30. januaraom 1930 ſa nazionalſozialiſtiſke hibanje woprowali a cźi, kiž ſu dobrowólnje ſnajmjeńſcha lěto we wójſku ſłužili. Pola druhich ſamołwerjow ſo wulki wuſnam na to kładźe, ſo ſu myſlenje wo ludowym ſhromadźenſtwu prawie ſapšchiſeli a też do ſtutka pšcheſwědli. (Pšchiſłuſchnoſcź SA, SS, HJ, bźełkowa ſłužba atd.) Próſtwy na pšchiſtajenje maja ſo na ſtatnu pólcź direkcźiju pósłacź, hdźež ma ſamołwjeŕ ſwoje bydlenje. Na ſamołwjenje móże ſo jenoż dźiwacź, hdyž ſo hacź do 15. ſeptembra ſapoda.

18lětny pšchepkuwa rańſche morjo.

18lětny młody muż ſ Holeby na kupje Laalandźe je tute dny ſ Danſkeje do Němſkeje pšches rańſche morjo pluwał. Pjatk wjeczor wokoło 11 hodźin puſchcźi ſo w Roedby do morja a wuležy ſobotu rano krótko po ½7 hodźin na połnóżnym brjohu pola Feſhmarn na kraj. Běſche tak 39 kilometrow ſa 7½ hodźiny pšchepkuwak. Pluwarja pšchewodźeſche łódź, w kotreż běſche też lěkaŕ.

Jakoſtny woheń ſniczi 60 burſkich ſtatokow.

Hodnjli woheń potrjechi ſchwórtk wjeſku Ujeſce we bliſkoſcźi Bendźina w Pólſkej. Dodźerjany wuheń bě ſ pšchiczinu, ſo w domje bura woheń wudyri, kotryž bórzy ſo na zyły ſtatok roſſchěri. Mózny wětr njeſeſche woheń nimale pšches zyku wjeſ. Sa krótki cźaſ ſo 60 burſkich ſtatokow ſe wſchěmi póbłanſkimi twarjenjemi paleſche. 16 wohnjowych woborow ſ zyłeje dalſchejea bli-

Panzerowana łódź admiral Scheer pšchi pšchiježdźe do Gdańſkeho pšchiſława. Krajna policija ju pšchi tym poſtrowi. (Sönnke, M.)

Žort pučuje

Mało ſnata wěz je, ſo žort pucźuje. Wón runja ſłónzu a runja ludam ſ raniſchi krajow k wjeczoru pucźuje. Dźeńſa ſo k žortam ſmějemy, kotreż hižo pšched lětnymi bazami w raniſchim kraju ſměchi ſhudźachu. Swjetſcha pucźowanje taſtich žortow pšchedaloko wróco leži, ſo mohli dźeńſa hiſchcźe ſa jich pucźom ſlědźicź. Jara huſto běchu ſłyſchcźe ſa jich pucźom ſlědźicź. Jara huſto běchu židźi jako pucźowańſti lud ſ poſtrěbnikom a ſu žorty ſ raniſcheho kraja do Europy pšchinjeſli, kotreż nětko jako židowſke wobhladujemy, hacźrunjeź po prawom ſ dalekeho ranja pokhadźeju. Tak na pšchikł. žort wo muźu ſ provinzy, kotryž ſwojemu do Barlina ſapucźowanemu pšcheczelej pišche, ſo cźaſt jemu pšcheczeł kłobuk wobſtaracź, měru ſa wulkotcźe kłobuka je pšchipołożił.

Pšcheczeł tež woprawdźe kłobuk ſobu domoj pšchinjeſe, kotryž ſłedźi — jara k ſpodźiwanju pišarja, kotryž je ſabył, měru do liſta położicź, a ſłebi nětko roſcźaſnjenje žada. „Ničźo njeje jednoriſche," tamny ſnapjecźeńcźiwi; „jako widźach, ſo ſu papjerku ſ měru pšchipokoźicź ſabył, hižo wědźach, kaiku błowu maſch." — Ssamſna ſtawiſna je w ſtarochineſkim romanje cźitacź; kłobuk je tu wutrobu zyłnjazy ſrědź ſe ſela, kotreż jenoż tam roſcźe, hdźež je pišaŕ liſta doma; thory pak mjeno wjazy njeſe a dźiwa ſo, jako woprawdźe prawe lěkaŕſtwo dóndźe, na cźoż wotmołwu doſtanje: „Twoju wutrobu ſpóſnach, jako ſy ſo hakle potom na mnje dopomnił, hdyž ſy mje trjebał."

Podobnje ſu ſo mnohe wuprajenja perſiſkeho kraja Nažreddina roſcźerite, kotryž je telko žortow cźinił, ſo możemy pola njeho wſchě pšchikłady namałacź, ale najwuſtojniſchi běſche, hdźež płacźeſche, měſchkana hracź; we Japanzach a Jrach pak ſo hyndom zyłe ludy ſ nim wo cźeſcź wadźa, najwjetſchi hłupakojo wſchěch cźažbow bycź. Jeho najwuſnamniſche ſłowo je też najwjazy pucźowało, a ſnadź je też hižo wón wot druhich ſłyſchał a jenoż wopjetował: wón w nozy wotucźiwſchi, měnjeſche, ſo paducha wo ſtwje widźi a tuž do njeho ſłeſeſche. Nałajtra rano pak ſwjecźi, ſo je jenoż ſwój ſamźny kabat pšchetſelił. „Kajke ſpožo", wón ſamoła, „ſo w nim njecźach, njebych dźeńſa wjazy žiwy był." Tónle žort je bi w Irlandſkej a w Japanſkej, a podobnje też we Bayerſkej powědaju.

Komu njeſłu žorty wo małych wjeſchach hižo wjele wjeſela pšchihotowałe? Ale tutym kralikam ſo njeprawo ſtawa. Najwjetſchi dźěl jich wuprajenjow je praſtary. Tak ſnata ſtawiſna wo měſaczku. Někajki kralik ſo profeſora hwěźdaŕſtwa praſcha, hacź je mě-hacź wobndźeny abo hacź njeje? „Po najnowiſchim ſlědźenju je to wuſamknjene", wucźeny ſnapſchecźiwi. „Widźicźe, luby Wicźaſo", ſo wjeſch na ſwojeho adjutantu wobroczi, „ſym tola ſtajnje prajił: hdźe dha dyrbja ludźo woſtacź, hdyž měſaczk wotebéra?" Ssamſna ſtawiſna ſo wo chineſkej luboſtnizy powě, kotraž je ſ tutym pšchiſpomnjenjom ſwojeho khěžora a knjeſa na wjeſele myźle pšchinjeſła.

Możebje ſajimawe je pucźowanje žorta, hdyž ſo to w naſchich dnjach ſtawa, tak ſo móżemy jo ſami ſobu ſcźěhowacź. Dźeńſa wſchak ſo wjazy wo ertne podawiſny njejedna, ale wo cźiſchcźane ſłowo, kotreż anekdoty a žorty pšches kraje a morja nožu. Bažnit na pšchikład na pucźowanju žort ſtyſchi, ſcźini ſ njeho zyłe powědańcźko a jo w ſwojej wótcźinje woſſeni. Tak wſchitzy, kotſiž powědańcźko cźitachu, žort dale powěda-ju. Měſto wjele pšchikładow njech je jenoż jedyn na-ſpomnjeny. Wſchitzy Awſtricźenjo kłažiſti žort wo khu-dym wuheŕſtim židu ſnaja, kotryž ſo w ſwojej ródnej wěſy wo ſaſtojniſtwo ſłużownika módlenje próżuje, ale kotrehož wotpokaſaju, dokeľž njemóże piſacź ani cźitacź. Na to žid ſ hněwom a mjerſanjom wotpucźuje a na-hładne ſamoženje nahromadźi. Pšchi ſkładnoſcźi jeho ſydomdźeſatych narodninow ſo w mnohich pšchipikach wuſłyšchewaſche, ſo je wón ſe ſamźnej mózu k bohatſtwu pšchiſchoł, a jedyn ſ jeho wobdźiwarjow rjekny: „Kak daloko hałke by potom pšchiſchoł, by-li porjadnu ſchulu woppytował!" — „To móju Cźi rjeź," jubilar ſnapſchecźiwi, „potom bych ſłużownik módlenje w Małej Maſ-mariźy był." — Njedawno nětko mózahmy tutu ſta-wiſnu w amerikanſkim cźaſopiſu Saturday Evening Poſt cźitacź; tam ſu ſ njeje novelku ſcźinili. Njet tu-teje novelki je ſchotſki wowcźeŕ, kotryž ſo w ſwojej wěſy podarmo wo měźno tótki próżuje, ſ wulkotnym wuna-makanjom pak žebi miliony ſaſtużi. Nětko jeho zyły kraj wobdźiwa a cźeſcźi. — Taſkich pšchikładow je hiſch-cźe wjele, ale to njech doſtaha. jn.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 3. septembra 1935.

skeje wokoliny přihitowała na pomoz, ńcimóžachu pak niczo wuczińicź. Po wjazyhodźinskim woporniwym dźele so jim poradźi, snajmjeńšcha dźel wjesći sniczenju wukhowacź.

Cźežity auto a sespěchenu tworowu cźah do so srušnoj.

W nozu k njedźeli je saposdźenu sespěchenu tworowu cźah na schikanym pschethodże cźary mjes Bobru a Göttingenom auto pschejeź a sniczik. Autowy wjednik, Jurij Ditscher z Ludwigshafena, so pschi tym mori. Sosobuje-dźazy autowy wobsedźeć a njewjesta morjeneho dyrbjachu so cźežkostranjenaj do khorownje dowjezcź.

Najlepsche žiwjenje zwěta.

Pschi wojeńskim pschepytanju w Palermo so jwešcźi, so ma pěschi wojak Amadejo Tavalli žiwjenje, kotrež może so jako najlepsche w znamym zwěcze mjenowacź. Tavalli žiwjschi padnjenje jehlicźki na drjewo a pschepotanje hlischcze w idalenosći 80 metrow. Létadła hižo žiwschi, hdyž su hlischcze dalako sa horizontom. Je so do Roma pósłał, so hy jeho tam wobešita lekarska kommišija pschepytała.

Dwě cźežkej hórnišej niesboži w Franzowskej.

We wuhlowych podkopkach w Bruay w północnej Franzowskej w nozy k njedźeli 6 hórnikow pschi njedostatku kišlika žmjercź poczepi. W južnej Franzowskej buschtaj w skalach w Molières-sur-Ceze dwaj skarjej z padazym kamjenom, kotryž so njenadźiay puschcźi, jabitaj.

14 kilogrammow falschowanych diamantow so cźasato.

Londonska policija mócźesche tute dny najwjetschu dźelbu wopačnych diamantow cźasacź, kotraž je hdy we ruzy štótnika była. Jedna so tu wo 14 kg. diamantow, kotrež njejsu prawe, dźěła pak su wulkotne falschowanki, tak so su žamo na žebi dosacź hódne. Wobsedźeć diamantow, snaty jebak, so wusna, so je chzył kamjenje jako prawe pschedacź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Zwangsversteigerung des der Frau Emilie Martha Mieth geb. Müller in Halbendorf (Spree) gehörigen Grundstücks, Blatt 3 des Grundbuches für Halbendorf (Spree) am 6. September 1935, vorm. ½9 Uhr, findet nicht statt.

Bautzen, den 31. August 1935 **Das Amtsgericht.**

Mittwoch, den 4. September 1935 mittags 12 Uhr sollen in **Königswartha:**
Sammelort der Bieter: Gemeindeamt,
15 Rammmeter Bremsschwarten,
800 Stück Zaunbretter
meistbietend gegen sofortige Barzahlung versteigert werden.

Der Vollziehungsbeamte des Finanzamts Bautzen.

Mittwoch, den 4. September 1935 vormittags 10 Uhr sollen in **Singwitz,**
Sammelort der Bieter: Gemeindeamt,
1 Schreibtisch, 1 Pelzkragen (Fuchs), 1 Pelzkrawatte meistbietend gegen sofortige Barzahlung versteigert werden.

Der Vollziehungsbeamte des Finanzamts Bautzen.

Wiederholung.

Das Ortsgesetz zum **Teilbebauungsplan an der Spreetalflügelbahn** ist vor endgültiger Genehmigung durch den Herrn Kreishauptmann in einigen Punkten geändert worden. Es liegt deshalb nebst Bebauungsplan nochmals **1 Monat** lang, vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an gerechnet, in der Baupolizeikanzlei, Kornmarkt 3, I, während der Geschäftszeit öffentlich aus. Widersprüche, die sich nur gegen die geänderten bezw. neu hinzugekommenen Bestimmungen und gegen den neu aufgestellten Baustellenplan richten können, sind innerhalb der vorgenannten Frist zu erheben, andernfalls das Widerspruchsrecht verloren geht.

Bautzen, am 19. August 1935.

Der Oberbürgermeister.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,33	100 čěskosk. krónow	10,29
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	16,405

Barlińska kurta z dnia 2. septembra. Dokelž njeběchu so na spočatku měsaca skakanki hischcze wobnowiwe, wotewri so burza powschitkownje slabscha. W dalschim běhu burin kursy dale nadpołowachu. S wjetschego dźela wučinjachu wadowanja 1 proz. a wjacy. Rentowe witi běchu niejednotne, pschemjenjenja pak pohibowachu so we wulkich mjesach.

Barlińske žitne wulkowiti. Wobkhod na žitnych wulkowikach pschidźe na spočatku měsaca jenož pomalu do běha. Sa nowe krute płaćizny jewi so sa mutowe žita poměrnje malo sajima, też poczejuja cźežke wodowe poměry pschezo hischcze wobkhod. Pschenicźny a rožki so w dožahajcej měrje poskicźa, tola sajim wobsteji jenož sa pschenicźu a to we kontingentowanych a nekontingentowanych tworach, mjes tym so da so rožka pola wulkich młynow a też pola wobkhodnikow cźežko wotbyć. Mukowe witi meja měrny wobkhod. We pschenicźnej muaty dóńdże k małym wotkamknjenjam we tworach, kiž běchu k ruzy. Wotrubu so dale pytaja. We wowsu njepschedbeji positcźenjow sa nowe septembrowe płaćizny a też w pizowanišim jecźmjenju może so potrjeba jenož sdźěła knecź. Sa industrijowe cźecźmjenje je dale sajim, druhe nałetne jecźmjenje pak so bohacze positcźeja, tola jenož najlepsche družiny so sa piwarne wotbywaju.

Wožera płaćzeiche w Barlinie zentnar

pschenicźy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — roži R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jecźmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny rězneho skota na Drjezdźanskich skótnych wikach.

2. septembra 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 109	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	42
Starše	37—40
Hewak połnomjasne, młode	33—36
Starše	—
Mjasne	—
Byki 223	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	41—42
Mjasne	37—40
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 688	
Młódše połnomjasne kruwy najwietšeje rězneje hódnosće	41—42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	36—40
Mjasne kruwy	28—35
Snadnje wuwite kruwy	20—28
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	40—42
Hewak mjasne jałojcy	36—38
Wowcy: 809	
Najlepše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	53—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	52—56
Mjasne wowcy	46—48
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—
Celata: 948	
Najlepše kormjene čelata wot cyca	65—70
Srěnje kormjene čelata wot cyca	54—65
Snadnje wuwite	46 54
Najšpatniše	40—45
Swinje: 1775	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	53
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	53
Rancy	53

Płaćizny na Barlińskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po zlotej hriwnje.

	2. 9.	30. 8.
Pšenca	200,0	198,0
rožka	163,0	161,0
ječmjeń now.	205-211	205-211
ječmjeń, nat.	—	—
wows	—	—
kukurica	—	—
pšeničny muka	26,45	26,45
rožana muka	23,00	23,00
pš. wotruby	11,73	11,73
rožane	10,31	10,31
raps 1000 kg	320,00	320,00
hroch, Viktor.	21,5-24,0	21,5-24,0
lane symjo	—	—
pjeluski	—	—

	2. 9.	30. 8
bony	—	—
woka	—	—
młodre łuniny	—	—
žołte łupiny	—	—
zerdelella	—	—
raps, wosušk	—	—
lany wosušk	8,75	8,75
such. truhanč.	4,83	4,83
běrnj. kruški	8,35	8,40
syno, 50 kg		
rožana słoma		
pšeńc. „		
wowsna „		
ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaćizny za njewoznamjene jeja

Krajne burske wjednistwo sa Sakisku pische: W poslednim cźasu je so wjacy krócź jwešcźiło, so žu so wot hlownego sjednoczeństwa sa hospodarjenje z jejemi postajene płaćizny sa njewosnamjenje jeja pschekrocźile. Sa njewosnamjenjene jeja (Landeier) płaćźi so 12 pj. Hischcze ras so na to pokasuje, so so tute płaćizny pschekrocźiły njejsmědźa. W někotrych pschipadach so jwešcźi, so njewosnamjenjene jeja, wažaze 54 hacź do 55 gramow, cźežkosći, kotraj pschi wobkhodnych jejach skupinje C wotpowěda — po po 13—14 pj. so we wobkhodze pschedawchu. Pschirunajo so na to kedźbne cźini, so so wobkhodne jeja stupiny C po postajenych płaćizinach za 11 pj. pschedawa. Sa njewosnamjene jeja so potajtim wo 2 hacź 3 pj. wjacy jada. hacź sa wobkhodne jeja stupiny C zamjneje wahi a kakosće. Take pschekrocźenja postajenych płaćizinow budźa so w pschichodze bjes zmilnosće thlostacź.

Zniženje płaćiznow za běrny

Hlowne sjednoczeństwo sa hospodarjenje z běrnami wosjewja wuplahowarske płaćizny jedźnych běrnow. Po tym su płaćizny w Sakisku za běle, cźerwjene a módre jedne běrny 2,35 hacź 2,50 hr., sa žolte 2,60 hacź 2,80 hr. za zentnar franko na stazju pschetrjebarja. Tute płaćizny płacźa wot 1. sept. a wostanu sa měsacy september, oktober a november njepschemjenjene. Wot dezembra powjetscha so płaćizny kóždy měsaz wo 10 pj. W płaćizinach su wschě wudawki z pschipósłanjom hacź do młyna pschetrjebarja wopschijate. Tute wudawki pak njeznědźa 50 pj. za zentnar pschekrocźicź. Na zakładje tutych płaćizinow budźa so w jednotliwych pschetrjebarskich trajinach po stazjach swjatkow sa hospodarjenje z běrnami wot wyschnoszow, kotrež maja płaćizny pruhowacź, hischcze płaćizny sa pschetrjebarjow a to po zentnarstim abo puntowstim pschedawanju postajicź. Tute płaćizny potajkim horjeka naipomnjene płaćizny wo něchto pschekrocźa. S tutym nowym postajenjom je so wožebje pschetrjebarjam napschećko pschischo. Hižo někto je wěste, so žu kupowanisće płaćizinu wulkowobkhoda franko na stazju pschetrjebarja snajmjeńscha wo 50 pj. a dźěła hischcze wjazy pod lońschimi płaćizinami.

Z Łužicy

S **Wjerbjeje (Wurbis).** Zyła rjada srudnych njesbožow, kotrež so w tutym lěcze pschi Wjerbjejskej horje stachu, je so w nozy k pjatkej z dalschim cźežkim wobkhadnym njesbožom powjetschika. Na tutym dnju sdźěłane cźežity cźah z pschiwěschkom firmy Willi Krappe z Barlina-Noweho Kólna po horje dele a w sawinjenju pschindże cźah do wjerhanja. Wjednik wosa shubi móz nad nim a sajedże z wulkim wotmachom do schtoma, sa kotrymž wiśaju wosza. Jenož tomu ma so dźakowacź, so zyły cźežity auto po brjosy dele njepadny. Wobras, kotryž so rano nimoduzym policiźi, bě srudny. Cźežity auto bě pol nakhileny wo schtom seprety, mjes tym so pschiwěschak pjches brjóh wiśasche a so njebě wot hlowneho wosa wottorhnył. Na dobre sbožo njeje nichtó do schkody pschischeł.

S **Korjenja.** Pjatk wjeczor we 8. hodźinje wudyri pola firmy Friesez bratrow w pschedźerni woheń. Wohnjowa wobora fabriki mócźesche woheń sa krótki cźas hasacź. Dźiwowe pschedewzacze njeje z tym cźerpiło.

S **Wišcźic.** Sewjedźeń 75tétneho wobstaraca wóze na Butrowej horje, kiž měsu Wikopizam žiwjenja a zo rad wopytuje, so sobotu wjecźor z rejemi a z wobzwitlenjom wóze sapocza. Njedźelu so wulki ludowy zwjedźeń je zynym wopytom wotmě. Hudźba a spěw so posticźi, zwjedźenska hra so hrajesche a wóza so wobzwětli. Pónjedźela pak sresesche w znamjenju „zwjedźenja tyšacz dźecźi.“ Też lchwo stanow němčkeho młodoluda běsche so natwariło. Po lampionowym cźahu dźecźi so na Starym torhoschcźu manifestazija hamta razbeweje politiki a swjatka wjeledźecźnych wotmě. Strowjan Knorr wot sakkeho župneho wjednistwa wo pschichodnym sakonju wo wurunanju zwójbnych cźežow powrěcza.

S **Bišcopiz.** W Ramnjowje sadoby so paduch do rěsnistwa a to z woknom, kotrež běsche z gažu pschecźiwo mucham pocźehnjene. Sadobywar pokradny z pokładnje khěrko wulku sumnu pjenjes. Polizajski poš namaka drje próšdnu pokładnju, w kotrejž běchu hischcze snamki na tuk. Paducha zameho dotal njewuslědźi.

Prěni slět z pomozu cźlowjeskeje mozy so poradźił.

Létadło, kotrež Frankobrodźaj diplomowaj inženeraj Haeseler a Villinger natwarischtaj, kotrež so z pomozu cźlowjeskeje mozy cźeri, po wuspěschnym slěcze. Pilot Dünnbeil (w hornim wobrazu na wjednistkim zydle w létadle) na letanischczu w Rebitscu pola Frankobroda. (Weltbild, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2057

Za nawěsćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a nocowanske 4 pjenježnikow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóždy tydź płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 206 | Budyšin — Srjedu 4. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Abesynska zwada dźensa před Zwjazkom ludow

Sekretariat Swjazka ludow je wutoru popołdnju dnjowy porjad sa prěnje pohjedźenje rady Swjazka ludow wotstawił, kiž ma dźensa k tomu wotmjeć. Po swuczenym waschnju směje so najprjedy tajne wotewrjenske pohjedźenje. Tuto je so na 4 hodźin popołdnju postajiło. W tutym pohjedźenju ma so porjad nětčišćeho skhadźowanja skhwalić. Po tajnym wotewrjenskim pohjedźenju hnydom sjawne pohjedźenje sćěduje, w kotrymž ma so **jenički wo italsko-abesynskej swadźe** jednać.

So ma so hižo srjedu w sjawnym pohjedźenju wo abesynskim praschenju wuradźować, so tak wulkoźuje, so so wobdźělene hlowne radźine mózy hižo tak dorěčeće, so so snajmjeńšcha na wobtuk tuteho prěnjeho radźineho pohjedźenja dojednake. Mjes hlownymi mozami su so wutoru popołdnju w pschitomnosći italskeho hlownego sastupjerja barona Aloisija rosrěčowanja wotmě̌te.

Londonska Reuterez telegrafowarnja je shonila, so Eden a Laval w Genfje shromadnu rosprawu njepodataj, ale so kóždy wobźeje žiwoje stejišćo wojerwi. Wosjewjeni budźetej pak žebi pjeza jara podobnej a budźetej tajtej, so budźiłche so Italska mohła jimaj pschisamknyć.

Druha Reuterez powěsć z Abeźynskeje žebi sakluži, so so wobkedźbuje. Telegrafowarnja powě, so snamjenicźi Abeźynjenjo so pschezo bóle k pschehwědčenju pschiwobroćeja, jako by najlepschi wupucź se sadwělowaneho położenja był, **so so Jendźelskej schkitarstwo nad Abeźynskej pschepoda.** Powěsćerńja pschisipomnja, so by so tajka myśl psched měźazom Abeźynjanam źmělscha sdała; w pohlednim cźežu pak je so sjawne měnjenje w Abeźynskej pscheměniło. Kak abeźynski kejzor wo tom myśli, drje hischcze njeje snate, tola pjeza njeje dwěla. So samotnicźi Abeźynjenjo tuto praschenje khutnje rospominaju.

Aloisi Baldwina wopytał

Po powěsći z Pariża je italski baron Aloisi w nozy k wutorje do franzowskich kupjelow Aix les Bains pschijěł. Kaž je snate, tam jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin na wocźerśtwojenju pschebywa. Eden je so wutoru popołdnju tehorunja do kupjelow Aix les Bains podał.

Lětarski maršall Balbo pola Mussolinija

Schef italskeho knježerstwa, Mussolini, je gouverneura sa Libyju, lětarskeho marschalla Balba, k dźěchemu rosrěčowanju pschijał. Balbo wo położenju w swojej kolonii nadrobnje rosprawješe a sdźěli, so je wjele domorodnych dobrowólnikow do Rańscheje Afriki scźele. Na město tutych wojakow maju so wojazy z Italskeje do Libyskeje pósłać.

Wojeńske přihoty w Egyptowskej

Najwětsche arabiske nowiny w Kairu, „Ahram", piźaju, so so wot někotrych dnjow w egiptowskim generalnym stabje pilnje dźěła. Wójnske archiwy so pschepytuja a wažne pismo so wotpósłuja a do jendźelskeje rěcze pschełožuja. Też mjes wyschschimi offizěrami egiptowskeho wójska so wjetsicha słužbna hibiwosć pokasuje, hacź su ju hewak swuczeni.

Jenemu sastupjerjej nowin „Balagh", kiž so egiptowskeho wójnskeho ministra wo mózności sjednoczenja egiptowskich a jendźelskich wojakow pod jendźelskim roskasom woprascha, so wotmołwi, so so taśe sjednoczenje hischcze njeje pschihotowało. Egiptowske nowiny pak we ważnych wojerisko-strategiskich dźělach pschi egiptowskich wieczornych mjesach pschi Libyskej pisaju. Egiptowski smutskowny minister je dowol sa policiju sawrěł.

Wótra rěč Londonskeho abesynskeho wupósłanca přeciwo Italskej

Abeźynski wupósłanc w Londonje dr. Martin je wutoru wječor na shromadźisnje Nilskeho towarstwa rěčał. Mjes druhim wón rjekny, so dyrbja Abeźynjenjo dwaceći lět na pokoj wostajiś a jej pożćonku wo 20 miljonow puntow sterlingow pschinjowolicź. S tutym pjenjesami dyrbu móhli po zylym kraju schule natwaricź a wujitkowe źěła wotewricź. Mussolini pak žebi po źdaću myśli, so by so abeźynski lud najlepje wocźahnył a zibilisował, hdyž by najwjazy ludźi tuteho luda morił. **Je-li pak k najhórschemu dóńdźe, potom by abeźynski lud, tak žebi wupósłanc myśli, radscho pod sprawnym a derje pschemyślenym zarjadnistwom Jendźelskeje hač Italskeje žiwy był.** Hdyž Italska hischcze koloniju trjeba, so wupósłanc praschа, cźehodla Italcźenjo źmužitosći nimaju, žebi tutu koloniju wot tych wsaći, kiž maju jich nadosć; na źadyn pad pak woni Abeźynsku jako koloniju njedostanu.

Dr. Martin pokracźowaschе, so tu njeje žanych dopokasow sa italske poroki, po kotrychž je italska kolonija strašćej abeźynskeho nadběha wustajena. Schtož konzejsije a dźěło sa wukrajnikow nastupa, so Italska pjeza nasad njestaja. Wopramdźe je jedyn Italcźan hižo dawno konzejsiju sa wudobywanje złota a platina dostał, Jendźelcźenjo a druhi tajkich konzejsijow nimaju. Abeźynska pschesze žebi njestronitosć a prawdosć. Wona žada dowolnosć k dowożowanju brónjow, wona pak nochze žadyn druhi lud do wójny a druhich wobcźežnosćow saschmjatać.

Rozsud Ualualskeho wubjerka

Rosrěźany wubjerk w italsko-abeźynskej swadźe we Parižu je wutoru dopołdnja swoje dźěło skóncził. Nowiny „Paris Soir" su shonile, so so wubjerk ani k lěpschemu Italskeje ani k lěpschemu Abeźynskeje njeje wuprajił. Pjeza rosrisarjo su k rozsudej dóschli, **so ani Italska ani Abeźynska žaneho mjezynarodneho samotwjenja sa tutón pichtpad nima.**

Nowe tajne zrěčenje w Abesynskej

Reuterez powěsćenja je wot abeźynskeho wupósłanstwa w Londonje shonila, so je abeźynski wupósłanc, dr. Martin, 19. julija Newyorkskemu kupcerej (markleraj) Leonej Y. Chertokej list napisał a w nim wobkruźił, so je kupcer sa cźaź 90 dnjow, wot 19. julija sem, jenicźke prawo k wobstaranju pożyńki wo snajmjeńscha jedyn milijon dollarow sa Abeźynsku dostał. K satwěsćenju tuteje pożćonki je abeźynske knjeźerstwo pjeza złotnikow, 50lětnu konzejsiju sa wudobywanje złota, platina, petroleja a druhich podsemskich pokładow dowolicź w krajinach, kiž so hischcze wożebje posłaja a so dospołnje pod abeźynsku kontrollu staja.

Kaž so powě, so po tutym wuczinjenju hischcze njejsu žane pjenjezy Abeźynskej wuplaćiłe. S Newyorka je so mjes tym powěsćilo, so je so kupcer, Chertok, nimale runje tak wuprajił, kaž je abeźynski wupósłanc w Londonje powěsćerni sdźělił. Chertok wudawa, so jee mjes tym pożćonku wo jedyn milijon dollarow swjedł.

Štó je Leo Y. Chertok?

W jenym rosrěčowanju z nowinarjemi Chertok rjekny, so je kupcer wulkich amerikanskich chemiskich dźěłarnjow a munizijoweje fabriki E. J. Dupont & Cy. a jich sastupjer sa ruske wiki. Abeźynsku konzejsiju nastupajo Chertok rjekny, so ma kruty wotpohlad, konzejsiju sa 50-lětne wudobywanje mineralijow na abeźynskej semi wutrjebacź. Wón je pjeza hischcze pschipomnił, so je zyła należnosć z konzejsiju cźisće privatna wěc, kotraž z interesami firmy E. J. Dupont & Cy. njeswituje. Sdobom pak je wón žiwojeho Londonskeho wobkhodneho towarścha naspomnił a pschipomnił, so tutón praschenje wobwjedźenjeństwa konzejsije wobdźěła. Na woprascheńje sa pjenjesami je Chertok wotmołwił, so je jemu mózno milijon dollarow, kiž maja so po sréćenju w běhu 90 dnjow Abeźynskej sapłaćicź, kóždy cźaź położicź.

Sajimawe hischcze je, so je Chertok sdobom sastupjeł tśoch druhich amerikanskich firmow, Seagrafe Manufacturing Cy., National Meter Cy. a Black & Clawson Co. Sa tute firmy Chertok tehorunja na ruskich wikach dźěła.

Jendźelski kapital zady Chertoka?

S Londona so shoni, so so konzejsija na zyku Abeźynsku njepocźahuje. We juliju je Chertok po puću do Ruskeje prěni króć abeźynske wupósłanstwo w Londonje wopytał, z kotrymž prjedy žanych wobkhodnych swójskow njeměješe. Wyschkowy leutnant Jerves, zwumětniczeł Londonskeje inżenjerskeje firmy Hitchins, Jerves a Co., je wutoru jendźelskemu nowinarskemu sastupjerjej sdźělił, so je jeho firma po poručnosći Newyorskeho kupcerja Chertoka pschi wosjewjenym frěcźenju techniske poradowanje pschewsaka. Wón pschisipomni, so sady cźitśoki, sa kotruž Chertok dźěła, někotři jendźelscy ludźo z jendźelskim kapitalom stej. Tuto sjednoczenstwo je pak pjeza hižo psched někotrymi měźazami spytało, z wudobywanjom mineralijow w Abeźynskej sapoczeć, to rěka dawno prjedy, hacź je so nětcźišće pschiwótśenje mohło wocźakowacź.

S Addisa Abeby so powě, so je tamnischi italski wupósłanc wot abeźynskeho zwonkownego ministerstwa dowolnosć žadał, so smě nětkhe 200 muži wupósłanstwowe straże, mjes nimi też tśělzow maschinskich tśělbow, do Adisa Abeby pschiwjesć. Swonkowny hamt je italskemu wupósłanzej wotmołwił, so dyrbi swoju próstwu pisomnje pschedpołožicź. Powschitkownje so wocźakuje, so abeźynske knježerstwo tuto žadanje njedopjelni.

Khowanje belgiskeje kraloweje Astridy

Belgiska kralowa Astrida, kotraž je so w najlepschich létach žiwojeho žiwjenja nahle se žmjerću pschekhwatała, je so wutoru do kralowskeho rowniscźa w Laekenje pola Brüssela pohrowała. Dopołdnja z dypkom ¼11 hodźin so w Brüsselskim měšćańskim hrodźe wulka żarowańska žiwjatocźnosć sapocża. Skónco je so jašneho njeběa žiwescźe. Wojazy namješto psched hrodom sajerachu. Po tyźazach wobydlerstwo wokoło naměsta stejesche. S hrodowskeje wóze so kralowska standarta żarujo smahowaschе.

Wobmjito podofizěrojo pschinjesechu z hroda kaschcej, kiž njeměješe žaneje pychi a běšche z cźornym rubom wobdźety, a stajichu jón na cźěkowy wós, kiž měješe wyšoki baldachin. Wóśom konjow z cźornymi pschikrywami a cźornymi cźeczemi na hlowach kaschcź cźehnjesche. Pschi socźehnjenju so 33 kanonskich wustrělow wustrěli.

Kraloweje kaschcź běchu duchowni z hroda pschewodźeli. Jako prěni dźěsche Mechelnski arzbiskop kardinal van Roey, za kaschcźom; wschitcy belgiscy biskopojo jeho pschewodźachu. Jako so pschewodźenje do Kralowskeje dróhi zawinu, so wojazy do cźahoweho prědka sarjadowachu. Sa wojakami dźěchu veteranojo a invalidojo a druhe wojeńske towarstwa, delegazije wschelakich wojeńskich wotdźělenjow a njeběchu so wschitke khorhoje belgiskeho wójska. Rózki kaschcźowego luda njeběchu presidentaj wobeju komorow, ministerski president, justizny minister atd.

Sa kaschcźom dźěsche kral sam z nahej hlowu a w generalskej uniformje. Wón ruku na rubiscźu njeběsche. Sa kralom dźěchu mużny pschikluschnizy a pschiwusni kralowskeho doma. Zónske kralowskeje žiwjeńskeje běchu so hižo we wóśach k zyrkwi podaje. Sa kralowskej žiwjeńskej dźěchu wschelazy wjerchojo a prynzojo z druhich krajow. Po krótkej pschestawanje kročachu wobsedzi wotpósłanzy wukrajnych knježerstwow, mjes nimi też sastupjeř wjednika a němskeho kanzlera, z Kellera a němski wojeński attaše wyschi žiwobudny knjes z Geyer-Schweppenburg.

Pschewodźenje so najprjedy k zyrkwi žiwjateje Gudule poda, hdźež so Boża mscha cźitasche, a wot tam do Kollegialneje zyrkwje. Tam so žiwjatocźny requiem sa kralowu Astridu wotmě. Kardinal z Roey requiem žiwjesche, mjes tym so kaschcź na wyšokim katafalku psched wulkim woltarjo stejesche. Kral na wożebje pschiprawjenym tśoźe sedźesche. Khór Mechelnskeje wulkozyrkwje nekotre spěwy spěwaschе. Jako kaschcź sašo z zyrkwje pschinjeżechu, sasłuchowachu farnarowe signale a pschi cźele w zyrkwi zuniso belgiski narodny hymnus hudźachu. Se wschěch zyrkwjow hlownego města Brüssela so k żarowańu žwonjeschе.

Na pohledninm puću kraloweje Astridy wot Kollegialneje zyrkwje hač do Laekenskeje zyrkwje kral pěschi sa kaschcźom dźěsche. Druhi żarowazy pak we wozach jědźechu. Schulske dźěći, wojazy a žwjazki wójnskich wobdźělnikow

ho zylym łucju pśchi drósy śiejachu. W Laelenje ho kaśchej pśchi synkich belgiśkeje narodneje hymny do zyrkoninje krypty donjeśy. Pśchi stónczajych wobrjadach w zyrkwi ho jenoź kral se źwojimi blížśimi pśchiwuźnymi wodźeśi. Popołdnju w 2 hodźinomaj ho pohrjebna źwjatocznosć stónczi. Wojazy ho jacho do źwojich kwartérow wróczichu. Kralowa Astrida je źwój poźledni wotpoczink blisko krala Alberta namakała.

Japanski protest to w Moskwje přepodał

Japanski pódjatanz w Moskwje, Ohta, je po poruczności źiwojeho knjeźeńskeje pśchećeliwo kommunistiskej propagandze protestował, wo kotrejž ju japanśky kommunistojo na Mostowskim kongrezu kominternow rěčeli. W japanskim proteśu ho praji, so źowjetiske knjeźeństwo tute propagandze njeje sadźewało a je ju samo w źowjetiskich nowinach wosewólo. Moskwa je ja dźiałowosć kominternow samokwita a je śrěczenje mjes Japanskej a Sowjetiskej Ruskej granika.

Krótke politiske powěsće

Mussolini franzowskeho pódjatanza pśchijał.

Po źwojim nawróśe z manewrow w połnocnej Italskej mějeśe Mussolini póndźelu dlěśe rozrěczowanje z franzowskim pódjatanzom de Chambrunom.

Rickett w Kairu.

Połnomócnjeny towarstwa za pśchećeliwźenje a źiwnjenje Afriki, Rickett, je w lětadle do Kaira pśchileczał. Reuterez telegrafowarnja pak powź, so njej znate, hdźe Rickett w egiptowskim hłownym měśeśe pśchebywa.

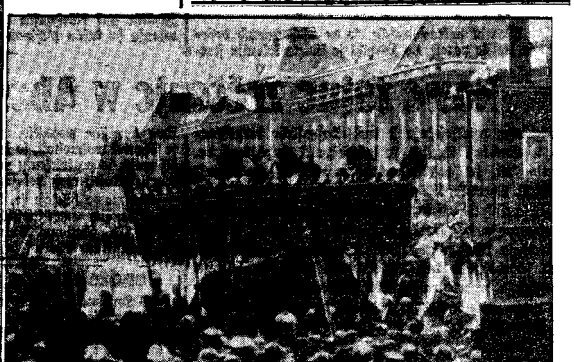

Poźledni puć kralowny Astridy.

Wjelkowodźeński cźah pohibuje ho pśches husty śpalěr z hrodu do kathedrale źwj. Gudule. (Fulgur, M.)

Sa kaśchejom **kralowny** kroczi belgiśki kral, ruku podwjasanu a lizo z plestrom pokryte. (Fulgur, M.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 4. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dobra rada błaznej nimo pada.

Přisłowo.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer minus 3 a thermometer wodnjo 24 stopnjow cźopkoty. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer minus 4 a thermometer w nozy 16 stopnjow cźopkoty. Po pśeczeźehnjenju njewjedrow pśches nasche strony ha wjedro njewobstajniśe. Mjazy Połnóznego morja jeśele sćeroki wubjeźk hacź daloko do Rusteje. Pśchi wětrach z morja je ha powětr trochu wustudźił. Wón drje nekotre dny khłódny wostanje. Tez manty z khwilemi bíšćeje deśćeje wocźakacź. Njewobstajne wjedro wjeśe nekotre dny wobkhowowaty. — Jutśe schwórtk słónczko 5,18 hodź. sthadźa a ha 6,36 hodź. khowa. Měźacźk sthadźa jutśe popołdnju 1,35 hodź. a khowa ha wjeczor 9,08 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśiśchi schwórtk: Njewobstajne a khłódne wjedro.**

— **Kapka na horzy kamjeń.** Kóždy źebi wječera mysleśe, so po tuźnych nimoměrnych horzych dnjach ha njewjedro nad naśchej kraśinu rospuśći. Njebjo bé pokne mróczelow a powětr bé duschazy tuźny. Tola po źdaću njeje nam lětża njebjo pśichilene. Popołdnjućich a wjeczorny deśćeś bé ledma proch tróśchu namazał. Naśchi vatarjo pak trjebaja, so bychu natpuśće tuźnuwy pśichowacź mohli, wobśćerne deśćeje. Sbnadź ha tola njebjo hiśćeje źmili.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśiśchi schwórtk: Njewobstajne a khłódne wjedro.**

— **Kapka na horzy kamjeń.** Kóždy źebi wječera mysleśe, so po tuźnych nimoměrnych horzych dnjach ha njewjedro nad naśchej kraśinu rospuśći. Njebjo bé pokne mróczelow a powětr bé duschazy tuźny. Tola po źdaću njeje nam lětża njebjo pśichilene. Popołdnjućich a wjeczorny deśćeś bé ledma proch tróśchu namazał. Naśchi vatarjo pak trjebaja, so bychu natpuśće tuźnuwy pśichowacź mohli, wobśćerne deśćeje. Sbnadź ha tola njebjo hiśćeje źmili.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśiśchi schwórtk: Njewobstajne a khłódne wjedro.**

— **Kapka na horzy kamjeń.** Kóždy źebi wječera mysleśe, so po tuźnych nimoměrnych horzych dnjach ha njewjedro nad naśchej kraśinu rospuśći. Njebjo bé pokne mróczelow a powětr bé duschazy tuźny. Tola po źdaću njeje nam lětża njebjo pśichilene. Popołdnjućich a wjeczorny deśćeś bé ledma proch tróśchu namazał. Naśchi vatarjo pak trjebaja, so bychu natpuśće tuźnuwy pśichowacź mohli, wobśćerne deśćeje. Sbnadź ha tola njebjo hiśćeje źmili.

Štó je wjednik ludu?

S wyšokeho stejnišćeńa wjedy a theoretiskeho programa njewurośeje žame žiwe wjednistwo, ale z najsćerdnišćich dopóśnjacźow woprawdźiteje położenja. Lud nima jeho za wjednika, kiž k njemu z wyšokeho stejnišćeńa rěči, ale toho, kiž je stajnje mjes nim žiwy a kiž dźeli z nim wšě starośe, wšě bědy, kiž pśichiźe k njemu do wjeśkow a do domow z wutrobu potrjebne lubośe a z darami pśichinadźeneje ludoweje towarśišnośe, z kotrejž wurośe z dowěry wjednika powaha. Lud nochźe dobyty być z błyšćezom a cźinjazymi słowami; wón pśecźerpi wě le źwojeho wšźěnego boha wo wótcze, jo ju jałke pruht jenoź šachodne pruhi. Do wutroby luda dyrbi ho wjednik dobyć, šanuriću, ju dobyć z jadnym gmérom, kiž leśa we wobłuku możnośe, kiž dopokazaju, so je natwar pśichoda strowy. Lud žada, so wjednik dopjelni natpjerdy sam to, šćoź ludeł sa nadawk dawa. To je w Sserbach a teź druhdźe to najśkadniśe, so wjednik a narodny prózowarź sadźewki wotstroni. Narodny wójowar dyrbi sam być z duchom a skutkom Sserb. Wón njejmě mećź druhi dom hacź rysy žerbśki. Šćoź wot luda žadaźi, dyrbźiśi najprjedy sam dopjelnić. Tohodla lud tóšneho, a byrnjež na najwjśišćim měśnie w žerbskim zyzku stał, z njedowěru wobkedžbuje, hdyž k niemu wo nadawku Sserba rěči. Zyłki w tym nastupaniu khoryh sjednoćeństwow žu w naśchim žerbskim ludźe žwoje wohebite stejnišćeńo słubiśe, to źo dźeńa dźeń a jasnišćo pokasuje. Šćoź wjedźe dźeńźa naśche narodne ludowe žiwjenje? Lud sam w žwojich strowych zyłkach z tymi, kiž je žebi wuswolik, dokelž dopjelnja najsaźadniśe žadanja. Mała je horstka tych, kiž maja w naśchim ludźe pśichpóśnate nawjedne stejnišćeńo.

Organizazije, kiž žo njesaźeraju z praktiskim dźełom w ludźe, źiworśa, žu ćuche hałoły a byrnjež so dźałe jako sakładne źonki być. Jenoź ta organizazija je žiwjenja khmana a nawjedna, kiž stejt we źwojim prózowanju śrjedź luda. Lud chźe měć nawjednistwa, ale to dyrbi z nim być natwuźo sjednoćene, to dyrbi być strowe a rosćužne. Stawizny to naš wucźa a wobźebje dźeńźnišći cźaš, w kotrymž so ludowa twarśišnosć na prěnje měśno staji, w kotrejž je jenoź tón wjednik, kiž dopjelni sakładne žiwjenśe sahady luda.

Narodny prózowarźo dyrbźa w boju hromadźe stacź wobźebje w rozhudnišćich khwilach. Dźełco, kiž njeje jednocźaze, storha to, šćoź jeni twarśa z horcźaźej luboścu. Egoismus je tótka mjes narodnymi prózowarźemi. Sśmějmy stajnje jenoź widźeć najlepśe za potrěbnośe ludu a dyrbimy najkhutniśeho mjes sobu tóźdu krocźel rospominacź, kiž w natwarnym cźasu cźinimy. To hakle je kruty pobłoź dawaze dźełco. **k.**

*

— **Pśichijimanje do sezin na wyšśich šulach.** Wyšśiśi studijowi direktorojo sjawnych wyšśich šulow, wobkhodnych šulow a hospodarskich wyšśich šulow maja po wukazu kommissarstwa wjednika stateho ministerstwa za ludowe wukubłanje pśichijimjenja do sezin šulskeho lěta 1936/37 w cźasu wot 6.—14. septembra 1935 pśichijimacź. Dowolene njeje, tutón cźas skrótśicź. Wobsamknjenje wo pśichipušćenju k pśichijimanskemu pruhowanju ma ho pśeźenjeńcź. Postajenja wo pśichijimanju njeriśitych wobzobow ma ho dokładnje wobkedžbowacź. W pśichijimanju hołzow do hótcźażych šulow placka postajenja z 9. oktobra 1933 wo zhromadnym wukubłanju we wyšśich šulach, wyšśich wobkhodnych šulach a hospodarskich wyšśich šulach. Dla pśichijimanja pśichłuchenjow sa dešnju terminu na natwarnych šulach ho hišćeze wobzebite wukazy wudadźa.

Ferdynand Goetel:

Sněhowy list

(Kar — Chat.)

42] (Pokračowanje.)

„Sćam?“ měrješe ho na njeho komišar. „Nó! Sćamotneho će njepuśćeću. Dyrbi ho śechacź po dwórnaj! Radšćo, Jefremo, wostań tu pola mje! Wuiraj, bratśiko, do konza! Bjes teho to dołho wjazy traeź njeźnidźe“, poślada šathmurjeny pśched zebje.

Po wuradźowanju wjchak ho rosćudźichu, so njepóśeju nikoho. Schtó we, šćoho ho hišćeze stacź, po prěnim pśichetkwapjenju. Pśichi tym gnadź ho nicźo śtrašneho stało njebź. Sbnadź straź ijaj bješe wšźeho pśchewuśćeći? Wśchak bźeše trjeba kutrowacź z ludźimi! Schto budźa žadacź mogu? A wojowanje je wśźeze bórzy žabudźa žadacź pomogu? A wojowanje wśźeze bórzy žapoczinje.

Na źmérkach słónczńcźe bu cźišćina pśchetorhnjena z dałokim hrimanjom wutśełka. Hnydom za nim śeźhowachu druhe, potom ho nźhdźe tam, hdźeź bźehu ho ślubili jśdnu, nasta bźiwja śtśelenja. Kaž na samołanje sakłincźa na napśeczejźiwej stronje wothlóź śtśelenja.

„Aha! sapoczina ho!“ sašchepta komišar. „Potajtim tola! A wźi tam, po śdacźu, ju thętro pali!“

A woprawdźe, hołk wojowanja po wudolinach dale bźe rozśeśe. Wothlóźy, kiž ho w dolinje sekkowachu z bweju stronow, tak hromadu śpluwachu, so bé cźežko rozśudźicź, hdźe bźeśe wojowanje nasšaplišće. Hakle po khwilźy wocźichny śtśelenja pśchi hornjej rěky a ho śdałowa, mjes tym so w horach nad komunu rospuśta dźiwiśća śtśelenja, jako by ho tam sapoczało šaśakle wojowanje.

Połoź, kiž pśchiźdźe z hór, wujaśni śtrótka podawki na jutnym dźełu fronty. Tamniśća straź sapocza pścheśeźowacź nźtkjeho domorodneho, kiž bé ho měrił runje na komum, ale hdyž bé wobdaty, wobrócźi ho a sawjedźe wothźelenje do bludźišćeja, hdźeź ho śetkachu z hromadu wobrónjenych, kiž bźehu wjele krócź źyniśći hacź woni.

„Aha!“ wośćeśeri ho komišar. „Śu waź ja nóź wodźili! A źdobom tudy śćhachu nimo druhi a pśchimachu wot śadu tych, kiž ždźa beleka pśchi rěcy.“

„To je wśćho jene!“ machny i ruku połoź. „W horach maśch jich hišćeze z hromadami. Sśami śmy widźeli dwe abo tśi cźrjódy. A jenotliwcow je nadość. Ale dajcźe nam k pomocy nźchźo ludźi, hewak njewudźerźimy!“

„Śeźe śłubili ludźi?“ waprascha ho nźchźo.

„Njeźśmy! To rěka, sattśeleny hišćeźe nichtó njeje. Sartojo hubjenje tśeleja. Jenoź pśchi pścheśeźehowanja teho njepśecha padny jedyn z naśćich je śkałow, a z konjom.“

„Je morwy?“

„Njewěmy! Hišćeźe ho njeje pokasał. Ale njepraśćeźeźe ho, pśchetoź nimam khwile. Wjeczor budźa źnź bohatśiśe. Tak śchto, dacźe ludźi?“

Połoźachu jim dweju śćharjow, kaž teź roskas, wutracź śnajmjeńśiśća do ranja. Budźe-li najhórźe, njech wotjidźa zofaju krocźel sa krocźelu do komuny.

Wostatni ho cźežnjśćo śtukachu wokoło wuhaźnjenaho wóhnjśćeźa. Bźehu nźtko wśćhitźy do hromady jenoź śchtyrjo.

„Je naš dale njenje pśchi wóhnju!“ śaźnja ho nźchtó bźeźe. „Hišćeźe nźchźo tajtich połoźow a komuna budźe bźes kommunistow. Krótko je naš to? Schtyrjo?“ pśchelecźa i wocźomaj towarśichow.

„Pjecźo!“ porjedźi jeho cźekanz.

„Kak to, pjecźo?“

„Daj! Sarkar je hišćeźe pśchi konjach.“

„Woprawdźe! Hišćeźe Sarkar!“ tyka ho do teho kommišar. „Hdyž śmy jawołtajili jeho pśchi konjach, njeźlech ho ani njepołaźe. Spodźiwne Sarźśiśko! Rady bych jeho tu měł mjes nami! Kak śmy jemu mohli dowěrźicź konje? Njech źem lěśe! To śtkowanje konjow nima wjazy śmyśła.“

„Śmy jemu kasali, so by tam hedźał“, cźekanz z ramjenjomaj źdabowaśće. „Ale, chcźerje-li, jawołtam jeho!“

„Sawołaj! Hišćeźe śmjerśnje, tón poź.“

Wołaśće. S kekkow nichtó njewotmołwi.

„Śpi abo schto? Sabórcźa hnéwnje komišar. „Prajśi śym, so by konje śtrażowat nźchtó i naśćich.“

„Njeźpi!“ jakta Sarta Jefrem. „Prjedy tu wuźnanje my hacź wón. Sbnadź konje napoja? Pódu po njeho.“

Śhubi ho w kekkach a dóźdźe ke konjam seźedźanym a pśchihotowanym. Powoltachu jeho z pścheźelnym rjeńatanjom. Sart wśchak pśchi nich njebźeśe. Nźeśpokojeny śłuka cźekanz jeho mjeńcźo i mjenom. Njewuśkhlachawśchi wotmołwu, wobeźdźe kekki koło wokoło. Sart nihdźe njebźeśe. Wrócźi ź tehodła nanajruchśiśćo ke konjam a nźtko hakle pytny, so jedyn pobrachuje. Runje tón, kiž bé hromadźe z drubim kupił wot Altja. — Sart bé potajkim śkradnu cźeknył. Bé ho śłubił w połźednjej khwilźy. Bé jemu śłubił, so budźe pśchi nim a bé jeho sawołtaźił wozudeź. Bu na domorodneho hnéwny. Dźeśće jemu nimale na płacź, hdyž bé pomyślił na ścźehnuti cźekanzeja śenźeśeho cźłowjeka, ke kotremuž bé měł dowěru źnadź wjazy hacź z khłét gamenu. Bé jeho wobśchudźił! Wśćho bé jeho wobśchudźiłko! Pomyślił na to, hacź njebźe khłpe byśo, hdy by tź wón ju śyntył na konja a wutśekał. Bóh wź, hdźe. Njemějeśe wśchak dośeź mozow k tomu. Wrócźeźi ho k towarśichom tehorunja jo jemu njechaśće. Śchto śim rjekniźe, hdyž bé rukował sa Sarta je śwojej wozzubu? Stejeśće w kekkach bjes radu, śepterajo ho wo śćitu śwojeho konja.

„Jefremo!“ śaźnjśća wutarje wot wóhnjśćeźa. „Połeś śtoro žen! Nó, Jefremo! Ssy ju sabłudźił abo śchto?“

Sebra wśćhe mozy a wrócźi ho k wóhnjśej, bojo ho pohladnjeź towarśichom do wozow.

„Tak a śchto?“ śahlada ho na njeho wótro komišar.

„Niśćo!“ wotmołwi mjeńcźo. „Sart tam wjazy njeje!“

„Kaha to, njeśe? Pośćhaj, Jefremo, rěcź rośumnje!“

Sebra je śadwělowanjom poślednje mozy a śahlada ho komišarej runje do wozow.

„Sarta je wśaź konja a cźeknył. Njeśe po źebi ani hlěda sawośtajźł. Tak, śchto!“

(Pokračowanje śeźehuje.)

— **Schlo je schłobu mėł?** Budyska kriminalna policija je 33lětneho sawiźerskeho sastupjerja Rösnera z Budyšina zjawanstwa dla sajata a zatnemu wěznjenstwu pschepodała. Kaž je kriminalna policija dotal zwěsćiła, je wón wjele hoscenzarjam w rańšnej Sakskej a w Pěrnjanskim podkrjeżu sćehowałak z tym, so je worcžlinu naćinił a je njeje mohł zaplaćeć. Też je wón ćeli bewak z jebanskim wudawanjom wobzał pjenjezy wobstaraćz. Kohuž je Rösner wobchadnił, tón je nanowiza, so by to blížšej policajtej abo żandarmstwu wosjewił.

— **Tuni njedźelski wozbelty cjah do Drježdżan.** Kaž nam němsko-statna żelesniza zdźěli, wotjědże njedźelu 8. septembra tuni wozbelty cjah z Liberza do Drježdżan. Jěduo so wo 60 proz. potuńšći. Cjah wotźěde z Lubija 7,34 hodź., w Budyšicach 7,57 hodź. a w Wikowizach 8,21 hodź. W Drježdżanach cjah wjeczor 22,30 hodź. z hlownego dwórnišća a 22,40 hodź. z nowjeho města wotźěde a pschijźěde do Biskwitz 23,25 hodź., do Budyšina 23,46 hodź. a do Lubija 0,15 hodź. Kěsba 3. riadownje tam a zaem płaćeji wot Lubla 2,80 hr., wot Budyšina 2,20 hr. a wot Biskwitz 1,60 hr. Dźěći w starobje 4 hacz 10 lět płacja połowzu.

— **Saksa krajna lotterija.** Pschi wutorkowskim cźehnjenjunjenju 5. rjadownje 207. saksteje krajneje lotterije (2. dźeń) padże dobyczże wo 25 000 hr. na cźišćo 79208; dobyczże wo 5000 hr. na cźo. 3348; dobyczże wo 3000 hr. na cźišća 33642 35635 42905 43992 64786 100399 102249 106573 129118 139034 141626 143584 151691 157317; dobyczże wo 2000 hr. na cźišća 1047 5343 7384 12842 15228 46507 86708 100486; dobyczże wo 1000 hr. na cźišća 5058 33471 34934 41380 45241 46403 53437 54705 62423 65678 72908 76880 83096 83338 83780 97672 97852 99635 100457 100565 110096 121984 122071 124145 136185 139457 155657 157276 157756.

S **Dobrusche.** Dźěćśi, kotrejž k jutram 1936 do šule póndu, maja so schtwórtk 5. septembra w cźasu wot 17 do 18 hodźin w mětnosći cźo 2 na schuli pschipowdźeć.

S **Hodźija.** (Bjeswědomity kolejaŕ.) **Póndźelu dopołnja wokoło ½10 hodźin** sajedże na statnej dróhi **w Hodźiju kolejaŕ do 64 lět stareho wandrowšeho a storhnu jeho k semi. Wandrowšći bě po pschedpisach na prawym boku** dróhi duzy na puczu do Budyšina. **Sa nim** jěduzy kolejaŕ sajedże pschepišow njekedźbujo wot **sady do njeho.** Pschi tym jeho z teptadkom do hrićwje storcži a jemu krawnu ranu nacźini. Kolejaŕ so najprjedy wo sranjeneho staraśe a dari jemu 25 pjenjezow. Hdyž pak widźeśe, so rana pjelnje krwawi, žydny so na swoje kolejo a cźeknu. **Mkody** muž z Hodźija dowjesy tranjeneho se žwotim wosom do domu dr. med. Wjazki w Hodźiju, hdźež bu sawobalkeny. Kolejaŕ so takle wopytuje: wokoło 23—25 lět stary, dołhi schwilny, cźórnomódry zmuhaty zakut, zwětke dołhe kholowy. Mějeśe starśe kolo z elektriskim wobžwětlenjom. Kolejaŕ njeje so jenoż bojaśliwje sadźeržał, ale jeho pocźinjenje je też khłostajomne. Schtóż może něśehto wo nim sdźěliś, nech to cźini pola strażnikstwa w Hodźiju.

S **Huski.** Sdrjedź Huski, na khśižowanišćeju, žu so hižo husćiśicho wobkhadne njesłoja stale. Pschi Krawjej hoscenju je tuto khśižowanišćeco dopołnje njepschewidne a wušłe. Kóždy wjetschi cźežśiny auto sasćahuje pschi sawinjenju na nekótre wokomiki dróhu. Pěschi, kolejarjo a wopytna njemóža dale, a njewědźa teź, hdźe. Sobotu popołdnju pschejedże cźežiny auto z kamjenjemi nakładeny napomnjene měsno. Pschipowěschkał je tróschku na stronu wožśiny a storcżł se sadnim dźělom do kamjenitneho stołpa a zhłowoseze murje sadnjeho wušełsa ke Krawjej hoscenzi. Kaž pschekłate drjewo je kamjenitny stołp stama. Też dźeł murje je zhnuty. Je wěsće na cźasu, so je jónu na to myślał, kak ma je tutón straschny kut wotstronieź.

S **Maleschez.** Pschichodnu njedźelu śmeje so w naschim Božim domje **z wjedźeń sa z wonkowne mišlonstwo,** kuždy **17 lět** po połdnikowje. **Połoczne herbske mišlonske towarstwo** je **sa Budyšin,** kiž herbsko-němske wołtarje **wot mnoho** lětdźesatkow sjednoczuje, **chce** tuž **z herbskej zwjedźeńskej Božej** słužbu, **kiž** śmeje so **popołdnju w 2 hodź.** z **předowanjom** k. **sararja Kaplerja-Njeźwaczelskeho** z nascheje wołsady a **druhich zwjedźeńskich hosćow** k sahorjenju sa najstarschi **skutk zyrkwinskeje** lubosće chramadźicz. **Němski** rěcznik, **k. mtz. inspektor Lehmann** z Drježdżan, kiž je 7 lět z misijonarom w Indiskej był, **chce na němskim** kemšenju **za dopołdnja na** dźěcźi kemšenju) popołdnju ¾4 hodźin se śamźeneho naschonjeja powědacz, **kajkej je w pohanskim** indiskim ludu z jeho 350 **misionami wobydlerjow** cźinił. Wšo budźe so wo naschim ev.-lutherskim misijonstwje w prjedawschej narańsko-afrikanskej kolonji rěcźeć a na dobytk je 26 000 duschemi tu sa poślednje 40 lět mjez cźornymi. Njech so **někotremužkuli** bóle z dala stejazemu wotkroje, **kak** chze **misijonstwo** niz jenoż nješto k sensitemu spomoženju słužaze, **ale dobycz** sa cźaj a wěcznosć spěchowacź. A ja to wěcźne nam njedyrbi nascheje prózy, sahorjenja a **wopora** schłoda być. Wyschze zwjatcho wot pobożnych zherbitych wótzow tak zwěru hajeneho skutka Knjesowe słowo: „Djicze a wucźcze wschitke ludy" steji, kiž sćewi, so Boże kralestwo na zyłym zwěcze nima sastacź so rozpischeźeracź. — Nimo liwkosće nascheho cźasa mohła drje nětcźišcha ratarjowa nusa tomu sadźewacź. My so pak nadźijamy, so budże zwjedźeń nunje kaž žniowy dźakny zwjedźeni sandźeno njedźelu, tak bohacze wopytany. Posawnischa z Khwacźiz chodźa z k. wyšch. fararjom Sarjeńkom tu złužiś, **a pilne ruzy k dotalnej nowu pychu k** posłužnjenju nutrnosće w zyrkwi nawiźeź. Pschińdźcze wschitcy z bliska a z dolka!

S **Kotez.** Najstarsche wozboha nascheje wśy, k. kowarski mischtr Bohuwěr Mertka wotwjeźeli zutśe 5. sept. w zohnowanej starobje 86 lět swoje narodniny. W běhu dołheho swojeho žiwjenja je wjele dožiwił. W poślednich lětach e też nimale zyle wošlepił. Jeho syn, na zamžnym dnju 60. narodniny.

S **Klukscha.** (Kedźyrjenje na koleśowych paduchowt) Njedźelu wjeczor je nechtó mjez pschedwjedźenjemi w Schusterez hoscenzu wot koleśa śwězu wocźinił a batteriju a zehlawku pokradnył. S koleśoweje wozbiły pschi je wschitke klucze zebrał. Najsterje je paduch też koleśo kradnyć chył. Na dobre śboże pak je wobhdźeł swoje kolo pschińdamnył. W Klukschu njeje to prěni pschipad. Schtóż něschto wo padźuchu zhoni, njech to pschijźiwšchnemu strażnikstwu zdźeli.

S **Brěsyny.** Sobotu wjeczor sendźechu so frontyšy wojowarjo nascheje wśy w hoscenzu. Pschi rjanej zwjatowječnosći pschepohachu so tam cźesće khśižje. Wjeźnjanosća Panach spominasche najprjedy na dźesćacych z nascheje wśy, kiž běchu we wójnje swoje žiwjenje za wótcźinu woprowali. Pokasa na to, kak su woni zwóru swoje wótcowstwo dopjelnili. Na to wuźěli 27 frontyšim nowowotarjam a wobdźelnikam we wójnje cźesće khśiž. Też tu khśižje sa starschenju a wudowu po wuhdźelichu. Sa schtyrioch wójnskich wojowarjow maja khśižje hižo dóńcź. S narodninymaj hymnowaŕ a se žarom k wjednikej so zwjatoczrjosći skónći.

S **Hućźinu.** Pschi **pschekopanju** w jenej **zahrodze** we naschej wśy namakachu słoty pjenjez. Tutón pokhadża po na nim naźitej khśižje z léta 1791. Njenjes je tak wulki kaž dźesćaczrowak. Na prékonjej stronje ma pjenjez wobras pruskeho kraja Bjedrich Wilhelma II. a na sadnej stronje prukt worjoł.

S **Kulowa.** Pschichodnu sobotu śmeje tu kardinal a arcybiskop Adolf Bertram z Wrótkławja pola naš firmowanje. Pschijźedze je špeschnikom krótko po 1 hodź. do Budyšicha a pojźdże wot tud bjes sastawki z autom pisches Wojerez do Kulowa. Njedźelu dopołdnja powjeźeli kardinal wobnowjenu farsku zyrkej.

S **Wojerez.** Na poślednich zwinlazych witkach bjesche jara pomałki wobkhod. Pschitna je 238 prošatow a płaćeschze je sa nje w starobje 4—5 njedźel 14—16 hr., 5—6 njedźel 18—20 hr., za starsche a wunptane prošatа hacź 22 hr. za schtuku. Skutk na tónzu njebě pschewukił. — Wobkjeżny pjerlinowy zwjazk mjeźesche w „Slotym lawje" derje wopytanu zhromadźiznu. Mjes druhim je pschi tym pschednjeśe, so budże zmjerzitny njedźelu w Rusanach wustajeśa a w Hannoweru wustajeśa młodeho pjerlinoweho skotu. Kóždy wjesny wsednik ma wo zwójtim wobkjeżu za tym hladacź, kotry młody pjerlinowy stót mohł je na wustajeźeju pósłacź. Na tónzu pośeźenja rozdźeli pschedbyda někotre wuznamjenjenja.

Se **Sleho Komorowa.** Hórnišći rada Hoffmann je Sleho Komorowa wojerwja sełajenje składow na brunjach, kotrejž hišćeze je Němšći žu. Po najnowišich wobličenjach je zyłkowy skład hišćeze dwójźy tak wulki, kaž je žu psched 15 létami wobliczikło. W zyłku liczi je hišćeze z 56,7 milijardow tunami. Tute pschepołnjenje ma zwołu pschicźinić w nowocźasnych maschinach, z kotrymiž je brunjza dobywa (wulke baggery, pschenoschowaze mosty atd.) Sa Hornju a Delnju Łužicu wobliczi brunjazowe bohatstwa na 16 378 600 000 tunow.

Wusudźenja

§ W pjatnje z dnja 2. meje t. l. je Handrij Marko z Luha na wjeźnu skupinu NSDAP w Njeswačidle pismo pósłał a w nim pocźahowaze so na wuźenja njedowotatkow w gmejnskej pokładni a w swójzu z tym na zhłostanske jednanje, kotrejž bě so pschecźiwo wjesnjanoscži Henan z Luha sawdało. K tomu bě dale wu-

Pčołarske towarstwo „Delni Spŕewiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańe za august 1935

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiu			Hibanje wahi w dekadach (1—2—3)						Suma w kilogramach	Liba dnjow		Hlowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deša
	najnižša	najwyša	srjedźna nadeńska cźopłota	Přiběranje po gramach			Wotběranje po gramach				wuleczenje	nošenje mjedu		
				1	2	3	1	2	3					
210	+ 10	+ 24	+ 18	600	850	500 AF	1350	850	1800	2,950	29	1	AF	22,9

AF réka z pićowanjom

Hospodarske rozhlad

Sdrjedź 4. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 mólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,33	100 českosk. krónow	10,29
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	16,405

Barlinske kurza z 3. septembra. Hižo nekótre dny wobkedźbowane wotdrjebjenje kursow wczera dale postupowachu. Pschecźo jadno pak ma je na to pokasacź, so maja wošłabjenja mjenje pschicźinu w niedostatku kupzow. Dale ma je wobmyślicź, so nakuje za spermarki, kotrejž wěsty cźasz burzu podpjerachu, žu dospołnje wuwostałe a so teź pschihoty za wupiśanje noweje statneje pożczonki źrědki wjasaja. W někotrych standartnych papjerach dźěchu wošłabjenja hacź do 2 proz. Też na rentowych wikach běchu kursy wo nješto mało źłabsche.

Barlinske žitne wulkowoti. Poźiticzenje a wobtyżowe poměry njejžu so na Barlinskich wulkowikach pscheměniłe. Khćebowe žita žu w dobjadanjez mjerje poźiticzena, tola so jenoż pomału samećeśeja. Na lépiku wobzełe bohate pschenźy so dźěla se stronu Barlinskich młynow žadaja, mjes tym so rożta so w provinzu ke krycźu bźeneje potrjeby lohko samećeźi. Wobkhod pak hubjene wódne poměry w naschich rěkach pocźeśeja. Wowsy so jenoż w jara wobmjeśowanej mérje poźicźa, też pjaowanske jeczmjenje śteja w znadnej mérje k dispoziziji. S jeczmjenjom wobkedźbuja so dobre druźiny sa pjaowanje. Jeczmjenje za industriju maja mérny wobkhod. Na mukowych wikach njeje so niczo pschemėniło.

Wczera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožu R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 6: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 9.	2. 9.		3. 9.	2. 9.
Pšeńca	200,0	200,0	buny	—	—
rožk	163,0	163,0	woka	—	—
jećmjeń now.	205-211	205-211	módre łupiny	—	—
jećmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kulurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	20,45	20,45	lany wosušk	8,75	8,75
rżana muka	23,00	23,00	auch, truhanc.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,35	8,35
rżane	10,31	10,31	synko, 50 kg	4,00-4,50	
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma	2,20-2,40	
broch, Viktor.	22,0-24,0	21,5-24,0	pšeńč. „	2,00-2,20	
lane symjo	—	—	wowsna „	2,20-2,40	
pieluški	—	—	jećna „	2,20-2,40	

Płaćizny za pšeńcu za wupłodźerja S: 190,0 9: 191,0
Płaćizny za rožk za wupłodźerja S: 154,0 11: 157,0
Płaćizny za jećmjeń za wupłodźerja 7: 159,0 9: 164,0
Płaćizny za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156,0

Płaćizny rěznaho skota na Barlinskich skótnych wikach.

3. septembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje:

Woły: 576.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	41—42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	38—40
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 268.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	41—42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	38—40
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 981.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	40—42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	34—38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	17—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2203.

Najlepše wukormjene (1. druźiny)	68—70
Mjenje wukormjene a talke wot cyst (2.)	58—63
Spatne (3.)	48—55

Wowcy: 6039.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	44—45
Starše wukormjene (2.)	42—43
Mjenje wukormjene (Mährschafe)	30—41

Swinjo: 4741.

Połnomjasne, wos. rjadow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	51,50
Spatne	51,50
Rancy a kundrosy	51,50

Najnowiše z cyłeho swěta

Pschi brjohu Floridy do ztalikow łódź zawadźiła.

400 ludźi w śmjertnym strachu.

Pschi wutorku wótrje je parna łódź „Dixie" wotrow rano z 200 hosćemi a 140 muźemi wobhadźi pschi brjohu połnoznoameriskanskeje połkupy Floridy do ztalikow zawadźiła. Do łódźe hobrśe žołmy pjeru a hroźa ju rozbiś. Někotre łódźe ho prózuja, wohrożenych ludźi z łódźe wuthowacź.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Duéman, za lokalne dźěl a přiłopk Marko Smolek a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VII. 1935 2183. — W tu khwilu tarifna lisina 6a. 8 płatł.

prajił, so je žo „wšitko famaśako". Pśeśeźiwo Markej žo wobśtórža dla sranjenja na cźeśći wjeśnjanosty sapoda. Statne rěcźniśtwo bě ednanje pśeśeźiwo wjeśnjanosći hižo 19. oktobra 1934 sastajiło, posajuje na to, so žo njeda napśeśeźiwne dopokazaś, so je njedostatk ś knihowanskimi smykami nastaś mógł. Marko ł swojemu wosprawnjenju wudawaše, so je lisć na wjeśnu skupinu pśišoł, dokulaž wón sastajenju jednanja pśeśeźiwo wjeśnjanosći njeměješe wědomosće. Je kruteho pśeśeźowěźenja był, so je wjeśna skupina pśišłuśnu městnosć, hdyž móže žo wobcźežowanje wo hamtiskim skutkowanju wjeśnjanosty sapodaś. Se ślowami „ławaśane" je měnił „śłukowane". Marko bu sranjenja cźeśće dla za winowateho spósnaty a tohodla žo jemu dźěli, so by swoju wobśtóržbu pola straśnikowa, na hamtiskim hejtmanstwje abo na statnym rěcźniśtwje zapodał dyrbjał. Jeho wuprajenje wo pśeśeźiwosći je sranjenje cźeśće a njeje wěrno było. Bu k 50 hrivnam pjenjeźnego zhłostanja abo k 10 dnjam jastwa zasudźeny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Nowego Města.** (Semjerca na kolijach.) Wutoru wokoło 10 hodźin dopołdnja sta žo na wjeczornym dwórnišcźu njeśožo, pśichi kotrymž statny żeleźnicźowy inspektor Kunz se Sobnicźym gmjertnje smjeśožo. Kunz sajěde se swojim kolijowym kołom do ranžěrowazeho tworowego cźaha a žo pśichi tym tak cźeźko srani, so bórzy na to wumrě.

S **Pirny.** (Auto do żeleźnicy sajěł.) Pśichi njeschitanym pśechodźe żeleźnicy cźary mjes Pirna a Gottleuba pśichi Dippoldiswaldskej dróży hrabny cźah auto, kotrež do njeho sajěde a wjerchny jón do pśerowa. Sosobu jěchajuca wotewźechu na dobre žoło ś lohkimi sranjenjemi. Swěsći žo, so njeběše wjednik auta warnowaze gmamjenaj widźał a swonjenje cźaha głyschał, kotryž do Gottleuby jědźeše.

Se **Schandauskich kupjelow.** (Śětny hólcźej žo gmjertnje pśichěź.) Na jara žiwej statnej dróży w Rathmannsdorfu běźeše 3śětny gynk dźěśaceŕerja R. do cźežiteho auta a pśichźišće pod lěwe prědne koleso. Hač runjeź wós hnydom sasta, bě žo dźěćko tola tak cźeźko sraniło, so bórzy na to wumrě.

Śměški

Wucźeŕ: „Kurko, schto je połajkim konferenza?" — „Lo je śeźdźenje, hdyž žo wucźimi, hdy sašo hromadźe pśichźidu."

*

Dyrbi chwataś. „Cźehodla macźe tak nusne ś tej jeźitwu?" — „Sa dźěśich žłubny cźaj njedožahaju moje talutowańki."

Budyske stawniske powěsće

Narodźiła je žo 1. 9. Janej Curtej-Uhligej, wucźerjej, dźowka.

Wumrěła: 3. 9. Helena Emia Mitscherez, 30 lět stara.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 3. 9. Richard Helmut Lux, friśerski pomocnik ś Ernu Elfriedu Effnerez, friśeju, wobaj w Budyšcinje. — Pawoł Biedrich Zur, klampnaŕ a instalaterŕ ś Hildegardu Fridu Hänselez, pschedawarku, wobaj w Budyšcinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Betrifft: Herbstkörung 1935.

Die Tierbesitzer des Kreises werden ersucht, die zu Zuchtzwecken bestimmten Zuchtbullen, Zuchteber und Zuchtziegenböcke zur Körung **binnen 8 Tagen** bei dem Bürgermeister ihres Wohnortes unter Angabe von Rasse, Farbe, Abzeichen, Alter und Standort des Tieres anzumelden. Das Mindestalter der anzumeldenden Tiere muß bei Bullen 15 Monate, bei Ebern 8 Monate und bei Ziegenböcken 7 Monate betragen. Die Abstammungs- und Leistungsnachweise der anzukörenden Vatertiere sind, soweit sie nicht schon vorhanden, noch zu beschaffen und im Körtermin dem Körami vorzulegen. Sofern bei der Anmeldung falsche Angaben für das Alter, die Abstammung und sonstige die anzukörenden Tiere betreffenden Nachweise gemacht werden, kann unter Umständen die erfolgte Anörung für hinfällig erklärt werden. Die Köranmeldevordrucke sind den Bürgermeistern bereits zugesandt. Zeit und Ort der Körung wird später bekanntgemacht werden.

Die Körung erfolg von jetzt ab nur noch an Sammelorten, auf welche die anzukörenden Zuchttiere unter allen Umständen zu bringen sind. Die Sammelorte setzen sich jeweils aus zwei, drei oder mehr Gemeinden zusammen, sind nach Möglichkeit zentral gelegen und werden in dem später zu veröffentlichenden Körplan näher angegeben sein. Die Tierhalter weise ich hierauf besonders hin und ersuche sie, die Tiere durch Bewegung im Freien rechtzeitig an die Umgebung und an den Verkehr zu gewöhnen. Nach den bestehenden Bestimmungen sind die Bullen bei den Körterminen mit Nasenringen und Zäumen versehen vorzuführen.

Es wird noch bemerkt, daß die Verwendung von ungekörten Vatertieren zum Decken fremder Tiere unzulässig und unter Strafe gestellt ist.

Hoyerswerda, den 30. August 1935. **Der Landrat.**

Bei dem Bürgermeister Scholze in Dörgenhausen ist ein Bulle, schwarzbuntes Niederungsvieh, 1½ Jahre alt, bis zur nächsten Hauptkörng außerterminlich gekört worden.

Hoyerswerda, den 29. August 1935. **Der Landrat.**

Zweite Verordnung
zur Durchführung der Verordnung zur Vereinfachung und Verbilligung der Verwaltung vom 3. September 1932 (Gesetzsamml. S. 283, 295). Vom 26. Juli 1935.

Auf Grund des § 18 der Ersten Vereinfachungsverordnung wird unter Aufhebung von § 12 Ziffer 1e der Ersten Durchführungsverordnung vom 30. März 1933 (Gesetzsamml. S. 83) folgendes bestimmt:

Artikel 1.

Der Regierungspräsident ist als Schulaufsichtsbehörde auch zuständig für die Ausübung der Befugnisse gemäß dem 3. Abschnitte des Volksschulunterhaltungsgesetzes. Er ist ferner Schulaufsichtsbehörde im Sinne des § 44 Abs. 2 und 3 und des § 50 Abs. 1 und 2 des Volksschulunterhaltungsgesetzes, soweit es sich um Berufung von Schulbeiräten in Stadtkreisen handelt oder ein Stadtkreis am Gesamtschulverband beteiligt ist. Er entscheidet in allen Fällen über die Bestellung von Ortspfarrern zu Schulbeiräten. Er ist Schulaufsichtsbehörde im Sinne der §§ 48, 54 und 55 des Volksschulunterhaltungsgesetzes.

Artikel 2.

Diese Verordnung tritt rückwirkend mit dem 1. April 1935 in Kraft.

Berlin, den 26. Juli 1935.

(Siegel) **Das Preußische Staatsministerium.**
Göring. Rust.

Veröffentlicht.

Hoyerswerda, den 29. August 1935.

Der Landrat.

Towaŕstwowski powěsśnik.

Bacźoń. Spěwne towaŕstwo ma pjatk 6. sept. swucźowanišu hodźinu.

Domowina zarjaduje 8. septembra pop. w 4 hodź. we hosćencu w Pančicach zjawnu zhromadźiznu, na kotrejž rěcźi zastupjeŕ Domowiny. Serbja z bliźseje a dalšeje wokoliny su k tomu w najbohatšej libje wutrobnje přeprošeni.

Drježdźany. „Hromadnik" změje po prózdninach pjatk, 6. septembra swoje měsačne posedźenje we znatym hosćencu na Christianskej dróży 22 a to wjećor we 8 hodź. Přednošk so poskići. Prošu na přemjenjeny dźeń kedźbować. Sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje dr. Wjacsławk.

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 8. septembra wulět do Wurbisa. Woteńdźemy připołdnju ¾13 hodźin. Towaŕstwo zhromadźi so pola sobustawa k. Sramma w Małych Debsecach. Knježa dowěrnicy so prošа, to wšěm sobustawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo lu lubje witani. Předsydstwo.

Khrósćicy. „Jednota". Sobotu 7. septembra zaso ze spěwanjom započinamy. Dokelž so wurjadnej wosławjeni wobeńdźetej, so wšitcy, aktivni kaž wosebje tež pasivni, z wěstosću wočakuja. ⅛8 hodźin chcemy ze zhormadnym spěwom započeć. Cźińe jedyn druheho na „wječork" kedźbneho, zo jón nichtó njezapomni! Znamješka! Předsyda.

Radwoŕ. „Meja." Tón tydźeń maja muscy spěwanje srjedu po nyšporje a knježny pjatk po nyšporje. M. N.

Posmjertna pokładnja Domowiny

(při Allianz-Stuttgart. žiwjenje zawěsćacej banci).

Naš luby sobustaw Handrij Lanška z Rakec je wumrěł. Allianz-zawěsćeŕnja je mandźelskej w tutych dnjach přez nas postajeny zawěsćeński pjenjez wupłaćić dała. Zarjadnistwo pokładnje.

Za kermušne pjećenje

Sultaniny, lasne 0,70 0,60
Sultaniny, wulke - - 0,45
Sultaniny, srjedźne 3 pf. 1.—
Rozynki, wulke Elemde 0,48
Corinty - - - - - 0,48 0,44
Mandle, słódke 1,35 1,20 1,05
Mandle, hórke 1,35 1,15
Citronat - Orangeat
Cokosrasple 0,85 Mak 0,45

Prawa Bourbonvanillu
Vanillinowy cokor - Cymt
Muskot — Próšk k pjećenju

Muka „Kěžorski wućah" 5 puntow
pomasliwa 1.30 hładka 1,25

Pšeńcna muka, 5 puntow
00 1,10 0 0,95

Ku kermušnemu tykancej
stnja dobry
Sachsec kofej
1/1 pfa. 85, 75, 70, 60, 57, 50 pf.

Wino za kermušu

Cerwjene wino bleša 0,95 incl.
Rhynske wino - bleša 1,— incl.
Polonowe wino ze suda 0,80
Jabłukowe wina - - - 0,60
Cyder, słódko hibane Jabłukowe wino 0,80
Wino z jansich łahodkow.
cerwjene 0,90
(wšitko po litrach a bjez kleńcy)

Cisty palene k piću
3 % bleša 1,95
Wosebity cisty palene k pićU 3,5% bleša 2,35
Prawy zitny palene 3,5% bleša 2,75

Likery na blido
30 polno procentowe
Jngwer — Wišnje z rum.
Kwnjelcka — Rožow. likér
½litrska bleša 2,25
¼litrska bleša 1,60

Otto Sachse

Tuni wosebity ćah do Drježdźan

njedźelu, 8. septembra 1835

— runje 60 procentow zniżeneje płaćizny —

Wotjědže 7.57 hodź. wot Budyšina. Wróći so 23.46 hodź.

Jězba płaći 2,20 hriwnow.

Bliźše rozjasnjenja a pućowańske plany darmo při wućawańskich jězdźeńkow a w Budyskim pućowańskim běrowje

Pućowański hamt statnjeje żeleźnicy w Budyšinje

Kupuju złoto, slěbro, platin stare pjenjezy, bronikowe pjenjezy
MERSIOVSKY w Budyšinje Póstake naměsto

Latarnje do wětra
małe 2,35 1,80
wulke 2,50 1,95
Korby za běrnyzběranje z grocźaneho pletwa 1,15
Siegel w Budyšinje na Zad. Bohat. hasy 15

Miele prochsrěbak 80.— hač 135.— hr.
Dostać we wotrjadn. wobchodach

Foto-dźela
Za 4 hodźiny dostanjeće waše wobrazy **wuwite** a z wobrazami zaso wróćo, hdyž **lute** w 10, 14 abo 17 hodźinach přinjesećo.
Drogerija Strauch & Kolde
NB. **Wulki wubjerk** w 6/9 wjerćacych filmowych aparatach

Mašinske wolije

wolije za cylindry, bulldogi, traktory a Dieselske motory, kaž tež wšě techniske wolije a tuki **kupujeće tunjo** pola

A. Kurjo. na Kamjentnej hasy 9, telefon 2735, wulkewikowanje z techniskimi wolijemi a tukami, z techn. potrjebn. wěcami

Njewobhonitosć

w zakonjach nješkita před khłostanjom. Tohodla činiš derje, hdyž čitaš wšědnje swěru swoje **Serbske Nowiny,** w kotrychž su stajnje najnowiše zakońske postajenja wozjewjene. Pohoń teń swojeho susoda, zo by so z wotběranjom Serbskich Nowin před škodu škitał!

Kupujće pola našich inserentow!

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

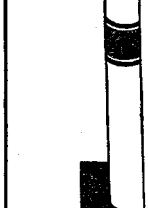

Młodźinje...
k wukubłanju a pohonjenju

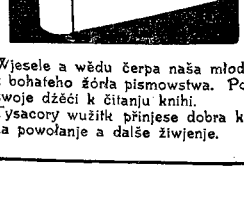

Dar
dobru třebnu knihu abo dobre powědańčko, zajimawosće wo domizinje a ludu

Wjesele a wědu čerpa naša młodźina z bohateho žórła pismowstwa. Pohoń swoje dźěći k čitanju knihi. Tysacory wužitk přinjese dobra kniha za powołanje a dalše žiwjenje.

Přiloha k čisłu 206 **SERBSKE NOWINY** Srjedu 4. septembra 1935

Čehodla móže Jendźelska wo abesynskej zwadźe rozsudźić?

(Na kharcje žu jendźelske kolonije ſ kaſchczikami, italſke kolonije ſe žmužkami wosnamjenjene.)

Hiſchcze ženje w ſtawiſnach ſaſtojnych lětſtotkow žo jendźelska taktika, po kotrejž Jendźelika k ſawſchczenju ſwojeho wobknježenja ſwěta móſtke wužiny a kupy pſchi łódźnifſtwowych puczach wobſtaržał a ſ wobtwjerdźenjom do woſerſkich ſepjeranifchczkow pchetwori, njeje tak wulkotnje wuſprawnika kaž nětkole. S tutej taktiku móže Jendźelska ſwadu dla Abeſynſkeje wjeſcą, kaž wona chze.

Najwjetſcha wobcžeſnoſcź ſa Italiku pſchi wójnje pſchecžiwo Abeſynſkej leži we wulkej ſdaleneoſczi mjes Italſkej a jeje kolonijomaj, kiž ſ Abeſynſkej mjeſujetej a w kotrymaj ſu hychu žo italſke wójſka w pſchipadże wójne ſeſtupać. Jena tuteju kolonijow je Eritrejſka ſ hłownym pſchiſtawom Maſſau, druha je italſka Somalſka ſ hłownym pſchiſtawom Mogadiſcha. Pſches Suezſki kanal je Eritrejſka ſ Maſſaua nětkhże 4000 kilometrow wot Italſkeje ſdalena. S Italſkeje do Mogadiſcha pak je nětkhże 6800 kilometrow. S tuteju liczbow je ſroſumicź, ſo chze Italſka ſ bliſchcze Eritrejſkeje pſchecžiwo Abeſynſkej poſtupowacź. Hacź k temu dóſtuže, wotwiſnuje wjeſo wot poſledneho roſnuda Jendźelſkeje.

Jendźelſka italſke plany w Afriju rad njewidźi, a to tež njeſataja. Pſchicžinu k tomu maju žo najprjedy w pawſchikkownej kolonialnej politiy pytacź. Na druhim měſtnje pak wone tež w politiy mozu leža. Tu na ſtejiſchcžo Jendźelſkeje w Sſrjedźoſemſkim morju, w Afriju a pſchi pucžu do Indiſkeje myſlimy.

Kolonialna politika k wobmyſlenjam nuſuje, dokelž nadpad hacź do ſubow wobrónjeneho běłeho ſtata na njewobrónjeny „naturiſki“ lud pola wſchitkich barbojtych ludow na ſemi wulke roſhorjenje ſłubuje a k ſolidarnoſci mjes barbojtymi wjedže, njech je tuta ſolidarnoſcź ſwopřědka ſwjetſcha jenoż w ſacžuwanju. (Jako prěnje ſnamjo ſa to je, ſo hyłazy ſomalſkich cžornychow ſ italſkeho wójſka comorádnych ſ bróniemi a munizju mjeſy do Abeſynſkeje pſchekrocžichu, ſo hychu tam pſchecžiwo Italſkej wojowali.) S tuteje ſhromadneje hidy móže pak lohko fronta barbojtych pſchecžiwo běłemu muſej naſtacź, kotraž móže Jendźelſkej w jeje kolonijach, woſobje w Afriju a Indiſkej wulke ſtaroſcže naczinicź. Tajſe wotucženje rażowego ſacžucża dyrbi pak žo wocžakowacź, wſcho jene, kajſi ſmjeja italſke plany wuſpěch. Dobyče Italſkeje by roſhorjenje barbojtych ludow ſłubiło, pſchi jeje njewuſpěchu pak by ſacžuże dobywanja a mozu mjes barbojtymi wotucžiło.

Jendźelſke wobmyſlenja wo politiy mozu pak žo na wſchelake dypki ſaložuja. S dobyczom Abeſynſkeje by žo Italſka tež Tanaſkeho jězora ſmozowała. Pſchi tutym jězoru ma Módry Nil ſwoje žórła. Módry Nil pak je žiła žiwjenja ſa jendźelſki Sudan. Hdyž by Italſka ſwoju ruku na ſapoczatk tuteje žiły położiła, by to ſa Jendźelſku wěſtu wotwiſnoſcź wosnamjenjało, kotraž móže žo ſ jendźelſkej narodnej hordoſcžu ſcžejka ſjednocźicź. S druha by žo ſe ſjednoczenjom Eritrejſkeje, Abeſynſkeje a italſkeje Somalſkeje mózne italſke kolonialne knježſtwo w Raniſchej Afriju wutworiło. Tuto knježſtwo by ſwiſti mjes Sudanom a jendźelſkej Raniſchej Afriku hacžiło. S ninti pak bychu Italcženjo, ſchtož je ważniſche, pſchi Cžerwjenym morju pucź do Indiſkeje wobknjeżili. S tjeca hakle chżyjatoſcź pſchi jědži naſtawa, runje tak by ſhožowny tónz abeſynſkeje wójny móz a žedženje ſa dobymarſkowom faſchiſma wobnowił. Hižo nětkole italſke wójſko Sſrjedźoſemſkeje morjo rad „mare noſtrum“, „naſche morjo“ mjenuja. Wone ſ tym bjes tajenja italſke nadknjeſſiwo nad Sſrjedźoſemſkim morjom žadaju. Poželedne poſtajenja italſkeho wójnſkeho łódźſtwa a woſerſkeho lětarſtwa tole žadanje po ſdacju potwjerdźuja. (Pſchikład ſa to je kupa Malta, kotraž je ſepjeraniſchczo jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa a woſerſkeho lětarſtwa. W Romje pak žo pſchezo ſaſo a ſaſo woſjewja, ſo ludſtwo kupy Malty Italſkej pſchiſłuſcha.) Njeje wěrje podobne, ſo by Jendźelſka tajkemu wuwiczu wězow w Sſrjedźoſemſkim morju pſchihładowała. Pſchetož Sſrjedźoſemſke morjo je ſa Jendźelſku móſtki pucź do Egiptowſkeje, k petrolejowym žórłam bliſkeho Orienta, do Indiſkeje a Auſtralſkeje. Hdyž by žo móz Italſkeje w Sſrjedźoſemſkim morju powjeſchiła, by žo ſ tym ſdobom wobſtacże jendźelſkeho ſwětowneho knježſtwa wohrožiło. Tehdła žo njehodži hinak myſlicź, hacž ſo žo Jendźelſka pſchedewſacżu Italſkeje pſchecžiwja a k jeho pſchewjedženju napſchecžo ſtaja. Wona ma k temu doſcź ſrědkow mozy.

Hdyž Jendźelſka Suezſki kanal ſa italſke wójnſke transporty ſawrże, žo italſkemu wójſku w Eritrejſkej direkine ſwiſti ſ domiſnu (Italſkej-Suezom-Maſſaua) rubja. Hdyž by Italſka w tutym padże tola chżyła ſwoje pſchedewſacże pſchewjeſcź, by dyrbjała pak ſrěbi pſchejěcź pſches Suezſki kanal ſ wojeſkimi ſrědkami wunuſowacź, pak by dyrbjała pſches Gibraltar wokoło ſwjeſe Afriki jěcźicź.

Hdyž by žo prěnja możnoſcź do ſkutka ſtajiła, by to wójnu pſchecžiwo Jendźelſkej wosnamjenjało. To rěka, ſo by mohła wójnu pſchecžiwo Abeſynſkej wjeſcź, by Italſka dyrbjała najprjedy pſchecžiwo Jendźelſkej wójnu wjeſcź a ju dobycź. Tuto položene ſdawa žo tak njeroſumne, jo je jara ſpodźiwne, hdyž žo w italſkich nowinach italſka a jendźelſka žywnoſcź w Sſrjedźoſemſkim morju dźiwaju na możnu wójnu ſ wěſtej ſmnohokrejnoſcju pſchirunuje.

Druhi pad — pucź wokoło Afriki — wotewrja dwoju możnoſcź. S prěnja może Italſka žo ſwojeho prěnjotneho plana Sdžerżecź, ſo wot Eritrejſkeje do Abeſynſkeje poſtupuje. Potom pak by mohła Jendźelſka hiſchcze pſchi ſwojej pſchimórſkej twjerdźiſnje Adenje pſchejěcź Bab el Mandeb ſawrěcź a tak italſke wójſko zyle do ſwojich kleſchczow wjacź. S druha pak może žo Italſka ſwojeho poſtupowanja w Eritrejſkej wdacź a žo wot Somalſkeje do Abeſynſkeje dobywacź. W tutym kraju pak by Italſka dyrbjała te ſame techniſke pſchiprawy natwaricź kaž dotal w Eritrejſkej, by dyrbjała pſchiſtaw, dróhi, żeleſnicu, mosty, ſtudnje, lětaniſchcża, lazaretty a ſkładźiſchcża natwaricź. Hdyž žo na beſchczowy cžaſ dźiwa, by to wotſtorcženje wójny wo ſnajmjeńſcha lěto wosnamjenjało. Tola to pſchi hotowym ſeſtupanju Eritrejſkeje njeje móżno. Też finanzuje by to Italſka ſcžeżka ſnjeżka. Pſchi tajſim pſcheměnjenju wójny by wſchak žo Italſka ſamjery pola Adena ſminyła, niż pak ſamjery pola Gibraltara. Wona by potajkim jara wjele ſhubiła, njebudźiſche pak niczo dobyła. Skónczuje by też pucź wokoło Afriki ſwiſti ſ domiſnu tak podležicź, ſo njeby było móżno, wojakow a wójnſku potrjebu ruckje doſcź pſchewjeſcź.

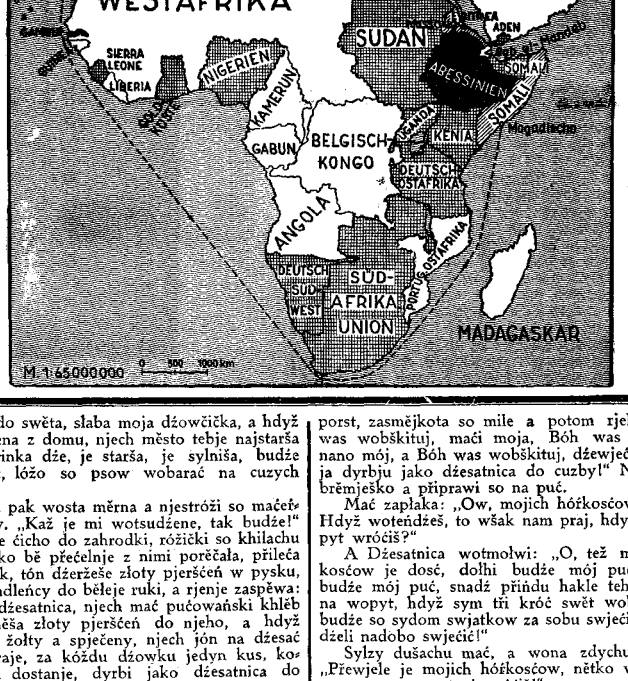

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje J. Š.

Dźesatnica.

Běštaj knjez a knjeni, wobaj młodaj, rjanaj a bohataj. Měještaj dźewjeć dźěći, same holcy, a měještaj nad nimi wutrobne wjesele.

Někajkeho dnja so po swojim lubym nałožku zaso po wysokim hrodźe překhodźowaštaj, a knjez pohlada knjeni do čornych wočow a rjekny: „Bóh daj namaj hišće dźesate dźěćo!“ A knjeni wotmolwi: „Bóh namaj daj, tola synka, nic dźowčički! Přetož hdyž dostanjemoj dźesatu dźowčičku, budźe ji po starych pismach sudźene, zo dyrbi z domu a bjez měra a zboža do swěta.“

A woprawdźe so sta, zo so jimaj dźěćo narodźi, dźesate dźěćo, tola nic synk, kaž běštaj sej přałoj, ale dźowčička, dźesata dźowčička. Daštaj ji mjeno Madleńka.

Madleńka so wuwiwaše a rosćeše. Bě šwiżneho čěła a čicheho, swojeho rozuma, njerěčeše wjele, a bě rady zamyslena. Knjez a knjeni ju dla ji wosudźeneho njezboża wobžarowaštaj a měještaj ju radšo hač tamne. Mać zrudnje płakaše, tak husto hač ji khlěba dawaše. Madleńka to widźeše a prašeše so zadźiwana: „Maći moja, što to je? Hdyž druhim khlěba krajeće, so jim wjesele smějeće, hdyž pak mi dawaće, přeco zrudnje płakaće!“

Dołho mać přičinu swojeje zrudoby zamjelča, ale hdyž bu Madleńka štyrnaće lět, njemóžeše wjacy mjelčeć, wótře zapłaka a powědaše dźowčičcy: „Što njedyrbjała płakać, hdyž sy dźesata dźowka, dźesatnica, a je ći tohodla po starych pismach sudźene, zo dyrbiš z domu a bjez měra a zboža do swěta! Ale njepušću će do swěta, słaba moja dźowčička, a hdyž dyrbi hižo jena z domu, njech město tebje najstarša dźowka Marinka dźe, je starša, je sylniša, budźe lóžo khodźić, lóžo so psow wobarać na cuzych pućach.“

Madleńka pak wosta měrna a njestróži so maćerných słowow. „Kaž je mi wotsudźene, tak budźe!“ rjekny. Dźěše čicho do zahrodki, różički so khilachu za njej, a jako bě přećelnje z nimi porěčała, přileća drobny ptačik, tón dźeržeše złoty pjerśćeń w pysku, puści jón Madleńcy do běłeje ruki, a rjenje zaspěwa: „Madleńka, dźesatnica, njech mać pućowański khlěb pječe, a zaměša złoty pjerśćeń do njeho, a hdyž budźe khlěb žołty a spječeny, njech jón na dźesać kusow rozkraje, za kóždu dźowku jedyn kus, kotraž pjerśćeń dostanje, dyrbi jako dźesatnica do cuzby.“

Madleńka pospyta pjerśćeń, bě ji prawy a lubješe so ji, donjesy jón maćeri a wupowěda ji swěru, štož bě ji drobny ptačik poručił. „Njerudźće so, maći“, rjekny, „hdyž je mi wotsudźene, zo dyrbju do swěta, doma njebych zboža namakała!“ Mać činješe tak, spječe pućowański khlěb, woznamjeni pak sej kónc, hdźež bě złoty pjerśćeń zaměšała. Bě so w swojej wutrobje rozsudźiła, zo jón najstaršej dźowcy Marincy da, mjenjo, starša je, sylniša je, lóžo budźe khodźić, lóžo so psam wobarać na cuzych pućach. A jako bě khlěb žołty a spječeny, rozkraja jón na dźesać kusow a da kóždej dźowcy jedyn. Ležom bě Madleńka do swojeho krucha kusla, čuješe hnydom złoty pjerśćeń.

Mać so prašeše: „Kotra je pjerśćeń dobyła?“ hladaše na Marinku a myšleše sej, ta jón ma. Ale wšě dźachu: „Ja nic!“ jenož Madleńka mjelčeše a dźeržeše złoty pjerśćeń w rucy. Tykny sej jón na porst, zasmějkota so mile a potom rjekny: „Bóh was wobškituj, maći moja, Bóh was wobškituj, nano mój, a Bóh was wobškituj, dźewjeć sotřičkow, ja dyrbju jako dźesatnica do cuzby!“ Nawjaza sej brěmješko a připrawi so na puć.

Mać zapłaka: „Ow, mojich hórkosćow je dosć! Hdyž woteńdźeš, to wšak nam praj, hdy so na wopyt wróćiš?“

A Dźesatnica wotmolwi: „O, tež mojich hórkosćow je dosć, dołhi budźe mój puć, njeznaty budźe mój puć, snadź přińdu hakle tehdy k wam na wopyt, hdyž sym tři króć swět wobešła, hdyž budźe so sydom swjatkow za sobu swjećić, dwě njedźeli nadobo swjećić!“

Sylzy dušachu mać, a wona zdychujo rjekny: „Přewjele je mojich hórkosćow, nětko wěm, nihdy so nam na wopyt njewróćiš!“

Zrudna ju Dźesatnica košeše a ji znapřećiwi: „Bóh wě, hač mje hišće spóznajeće, hdyž mje puć nimo powjedźe!“

Wusleče so židźany woblek, wobleče so roztorhany, a započa swoje pućowanje. Sotry wołachu ju wróćo: „Madleńka, dočakaj, hlej, staršej zhubitaj wědomje!“ a prošachu ju: „Madleńka, hišće jónu tola wobroć so nazad, zo ći posledni króć do wobliča pohladnjemy!“

Tola wona rjekny: „Što budu so wobroćeć, wam wutrobu rozhorjeć, stanje so, kaž je mi sudźene!“ A dźěše dale. Dźěše a njewědźeše, hdźe budże wobjedować, njewědźeše, hdźe budże wječerjeć, hdźe budże přenocować. Tola tohodla njeměješe starosće, wšón swět bě ji kryte blido, wšón swět bě ji dom. Ptačik a ryba, psyčk a sorna, žórleško a skała, štomy a kwětki běchu ji bratřa a sotry, kiž ju přewodźachu, zabawjachu, škitachu a žiwjachu.

pschiwoźowacź ſ franjenych a khorych rucze doſcź wotwoźowacź. Sdalenoſcź ſ Italſkeje na Gibraltar do Mogadiſcha wuczinja nĕhdźe 17 000 kilometrow, to je ſchtyri króćy dale hacź ſ Italſkeje pſches Suezſki kanal do Maſſawy. Tehodla puecź wokolo Afriki ſa Italſku praktiſnu ninja žaneje hódnoſce. Italſka móže ſwoje wotpohladny jenicźny pſchewjeſcź, hdyž ſmĕ pſches Suezſki kanal jĕſdźicź. Poſledni jendźelſki roſkuz hiſchcźe njeje ſnaty. Jendźelſke knjeſerſtwo je wobſamkło, ſo bo wulkeje roſmolwy w Genfje 4. ſeptembra niczo pſcheczwo Italſkej njepoſphta. Wono pak teź nochze niczo ſkomdźicź, ſchtož jendźelſkim interesam ſtuji. Tehodla drje je Jendźelſka ſwojej wobſtadźy na Malcze a w Adenje poſylniła, tehodla drje je wulke manevry wójniſkeho kódźiwa w rańſchim dźelu Sſrjedźoſemſkeho morja wotmeka, a ſnjne wójniſke kódźiwo pola Suezſkeho kanala ſhromadźiła. S tutej politiku wobrónjeneho wocźakowanja je Jendźelſka, kaž bo tak rjenje praješche, „natykanu tſelbu k ſeſenje ſtajiła“. Pſchi ſcſenje pak natykana tſelba njemóże pſchezo wostacź. Tehodla ma bo wocźakacź, hacź Jendźelſka natykanu tſelbu do ruki wofnje abo ju ſaſo wuproſnu. (Fodor Bilder-Dienſt, M.)

Pfilopk

Krute naprawy pſchi pſchejtupjenju płacźiſnow ſa ſtót.

Njedźiwajo wſchĕch napominanjow pſchithadźeju pſchezo ſaſo ſtórźby wo pſcheſtupjenjach pſchedpiſanych ſtótnych płacźiſnow, a tohodla je pſchedpyda hłowneho ſiednoczeńſtwa nĕmſkeho ſtótneho hoſpodarſtwa ſa nuſne mĕć, ſtužbne pokiwy wo płacźiſnach ſa žiwy ſtót ſa ſwjaſki, rĕnu ſtót wužiwaze, wudacź. Poczahujo bo pſchi tym na ſnjenja ſtótnych płacźiſnow je ſtrony ſtatneho a pruſkeho ſeźiwjenſteho miniſtra, kaž teź na wuſtownu wolu ſtatneho ſekretara, ſo bychu bo wſchitke mozy na ſakhowanje wĕſtych płacźiſnowych mjeſow ſtoźike, a wobkrucźa, ſo budźe pſchi pſchekroczenjach ſtótnych płacźiſnow ſ najkrucźiſchimi ſrĕdkami poſtupowacź. Dźiwajo na wołoženja na ſtótnych wikach, njewidźi pſchicźiny, ſo bo pſchedpiſane płacźiny njebychu doderźane. Wſchĕ njedoſtatki na tutym polu dyrbja bo wotſtroniccź. Pſchehódy bo wojeſwja, ſo bo ſam a ſ pomozu ſwojich ludźi wo pſchewjedźenju tutoho wukaſa pſcheſwĕdźi.

Schkitanje dróhownych pſchekhodow teź pſchi wuſkokolijatych żeleſnizach.

Dźiwajo na ſnjnje roſcźaźy autowy wobkhad we Nĕmſkej je wobkhadny miniſter wukas wudak, kotryž ma nawjetſchi wojnam, dokelž pſchemĕnjenje trwarſkeho porjada ſa wuſkokolijate żeleſnizy pſchinjeſe. Po tutym wukaſu maja bo teź pſchi wuſkokolijatych żeleſnizach ſwĕſcźenja ſtacź, kotrejž ſu bo pola normalnych kolijatych żeleſnizow hižo pſchewjedźe. Pſchekhody bo potajkim ſ napominanſkimi ſchkiźenemi po woſebitych pſchedpiſach ſawĕſcźa.

Rubjeżny nadpad na rentnarja.

Póndźelu popołdnju wokolo 4 hodźin je młody cźłowjek 70lĕtneho rentnarja S. w Radebeulu na Drježdźanſkej dróży cźo. 70 hydlaceho nadpadnył a wurubił. Jako nadpadnika ſu 19. 7. 1915 w Kódźicach narodźeneho Gustawa Fritza Thomaſa ſajeli. Po detalnych ſwĕſcźenjach kriminalneje policije je Thomas ſtarza, kotrehož żiwjenſke pomĕry derje ſnajeſche, póndźelu popołdnju wopytał, ſo by pola njeho nowiny cźitał. Pſchi tym pohnu ſtarza, ſo by pſcha njewažnej pſchileżnoſcźi ſ wołnom wen pohladał. W tutym wokomiku ſkoči Thomas na rentnarja a dajeſche jeho. Dokelž ſo nadpadnjenemu poradźi, wo pomoz wołacź, ſwi jemu Thomas twjelku wokolo ſchije a dajeſche jeho. Na to wlecźeſche muża na jeho łožo, bijeſche ſ pjaſcźu do njeho, ſatyka jemu hubu a wołaſche na njeho „Rĕkło ſy mój!“ Hdyž nadpadnjeneho womora pſchewja, muczaſnyy jemu klucze ſ kapżu, wotewri kofr, w kotrymž ſtarz ſwoju rentu thowaſche a cźekny ſe wſchĕmi pjenjeſami (nĕhdźe 66 hriwnami). Thomas je 170—175 zm. wulki, żylneje poſtawy, ma polne błĕde wobliczo, jaſne na lĕwo ſcźeſane włoſy, cźĕmnej wocźi, wulki podokhoſty nĕſchto na prawo ſhibnjeny nós. Wobleczeny bĕ dołhe ſmĕtkoſchĕre kholowy, cźorozmuhaty żaket, na nohomaj mĕſeſche brune połcźrije. Schtóž może nĕſchto wo nadpadniku ſdźelicź, njech to pola najbliſcheho ſtrażmiſchtra cźini.

Wulki woheń w papjerniku.

We Wildenfelſkim papjerniku pola Hartenſteina, pryedy Guſtawej Telli, nĕſto akżijowemu towarſtwu ſłuſchaceym, wutoru rano woheń wudyri, kotryž wulke papjerowe ſkłady a druhi material ſnicźi. Woheń wudyri ſ dotal njeſnateje pſchicźiny w nozy w 1 hodźinje w mĕſtnoſci, hdźež ſo papjera pſchiprawja, a roſcźeri ſo wot tam na prĕi połkhod, hdźež wulke ſkłady hotoweje papjery leżachu. S wohnjom wobſchkodźichu ſo ſchtyri papjeru wobdźĕłaze maſchiny. Po krutym ſapſchimnjenju wohnjowych woborow pak mózachu woheń na wołe mĕſtnoſcźi wobmjeſowacź.

5 franjenych pſchi wobkhadnym njeſboju.

W połnóznym dźelu mĕſta Frankfurta ſta bo na ſichźażowanſkiſchcźu cźeſke wobkhadne njeſboże, pſchi kotrym bo 5 wożobow ſrani. Njekedźbujo na pſchedpiſdne prawo, ſraſchichaj dwaj cźeſtiaj autaj w połnej jĕſbje do bo. Mózaſraženja bĕ tak żylna, ſo bo wojſdle hacź na pſchi dróży leżaze polo ſtłóczeńſtwaj. Dwaju ſe ſobuſedźażych ſwĕj cźeſko moſny ſtſchażeſchtaj a dyrbjeſchtaj bo do khorownje dowjeſcź, mjes tym, ſo bo ſtjo druhi ſ lóźſchimi ſranjenjemi, wożebje ſe ſchkleńzu lohko ſranjeni, hdyž bĕchu bo w khorowni ſwobalili, domoj pósłachu.

Mĕſto k wotkarjej do khłódneho rowa.

Pſchi wotmjetanju roźſi padny ſlubjena Berta Könnermannez ſ Quedlinburga ſ woſa a wumrĕ bórſy na to w khorowni. Bu w ſamnjej hodźinje pokhowana, w kotrejž mĕſeſche bo jeje wĕrowanje ſtacź.

Morwy pſchi autowym njeſboju.

Wutoru rano na mjeſach mĕſta Halle po puczu do Trothy Hamburgſki cźęſity cźah, hdyž druhi cźęſity cźah pſcheſcźĕhny, do tutoho ſraſy a jón powali. Pſchi tym bo Hamburgſki cźęſity cźah doſpołnje roſbi. Mjednik Hamburgſkeho woſa bu pſchi tym ſe ſpdła wjerhnjeny a pſchiníže pod pſchiwĕſchak, kotrehož koleſa jeho doſwoli.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgeſetzblatt Teil I die Nr. 85—95, Teil II die Nr. 36039 und vom Sächſ. Geſetzblatt die Nrn. 20 bis 22 innerhalb der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Bautzen, 2. Sept. 1935. **Der Oberbürgermeiſter.**

Radio

Schtwórtk 5. ſeptembra bo hłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6.30 wjeſely rańſchi konzert. 11.05 ſa wjeſne żony. 11.30 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdnjiſchi konzert. 20.50 konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 rańſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 16 nĕmſke ſpĕwy. 17 popołdnjiſchi konzert. 20.10 walcźiki.

Hłſchcźe ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20.10 rejwanſki wjeczor. Frankfurt: 20.10 konzert. Stuttgart: 20.10 Franz Schubert. Mnichow: 20.10 rejwanſki wjeczor. Win: 19.10 wjeczorny konzert. Warſchawa: 20 łohka hudźba.

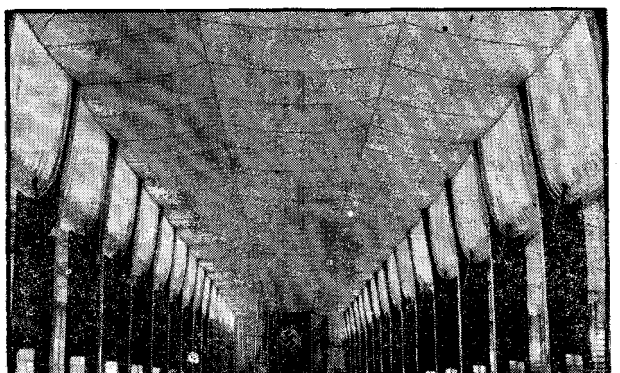

Pſchihoty k ſjĕdźej ſtrony w Nürnbergu.

W pſchetwarjenej Luitpoldowej halli ſo poſlednje dźĕła dokónczichu. (Atlantik, M.)

A puć wjedźeše ju přez cźmny lĕs. W lĕſu překhwata ju nóc. Madleńka ſydny ſo ſprócna pod hałozaty dub a rjekny: „Luby dubje, ſtrowi po Bozy, dźenſa w nocy budu při tebi přenocować.“ Tola dub zatřasy swoje hałozy a pohrozy ji: „Cekń wote mnje, Dźesatnica, sotřička po Bozy, dźenſa w nocy budźe so strašnje hrimać, hdyž so přeni króć zabłyſknje, hdydom do mnje dyri.“ A Dźesatnica so dubej rjenje podźakowa, stupaše dale, a jako přińdźe pod wysoki śmrĕk, lehny so mučna pod njón. Tola wysoki śmrĕk zašumi z wjetškom a rjekny: „Cekń wote mnje, Dźesatnica, sotřička po Bozy, dźenſa w nocy budźe so strašnje hrimać, hdyž so druhi króć zabłyſknje, do mnje dyri.“ Dźesatnica so zaso rjenje podźakowa, dźĕše dale a přińdźe pod zeleny buk. Zeleny buk pak ju přija a postrowi: „Jenož z mĕrom wusni a spi, Dźesatnica, sotřička po Bozy, njeboj so njewjedra, do mnje nihdy njedyri, dokelž je swoje dny knjeżna Marija sama pod bukom wotpočowała.“ W nocy dyri błysk do duba a do śmrĕka, Dźesatnica pak dyri błysk do duba a do śmrĕka, Dźesatnica pak wopuści rano strowa swoje zelene łóžko pod přećelnym bukom a snowaše dale, hdyž ju wjedźeše njeznaty puć, z jeneho kraja do druheho, bjez kónca a mĕra.

Po rĕči a zadźerżenju ludźo spóznachu, zo je wona dźesata sotra, a žadyn dom ju bjez dara nimo njepušći. Tola nihdźe wona njewosta, a bychu ji hišće lĕpje posłužowali — ale honjeeše ju dale.

Tak khodźeše sydom lět, překhodźi wšĕ kralestwa wot wukhoda hač do zapada, a přińdźe jeneho wječora před hród, w kotrymž hercy wótře hudźachu. Na prozy steješe knjez a witaše kwasarjow. Spózna w nim swojeho nana. Pokloni so hłuboko před nim a prošeše jeho rjenje, zo bychu ju w hrodźe přez nóc wobkhowali. Knjez ju njespózna. „Syrota roztorhana“, rjekny, „dźi, jenož dźi nutř do kuchinje pinanej a proš knjeni, zo će přez nóc wobkhowa!“

Nutřka w kuchini pinanej při wohnišču sedźeše knjeni, jejna mać, a zdychowaše: „Dźensa swjećimy wjesoły dźeń, by pak hišće wjeselši był, hdy by też najmłódša dźowka doma była, najmłódša dźowka Madleńka. Bóh sam wě, hač je hišće žiwa a hdźe ju zemja nosy!“ Dźesatnica so hłuboko před njej pokłoni a prošeše ju pěknje, zo by směła tu nóc w hrodźe wostać.

Knjeni ju njespózna a ju wotpokaza: „Mazana sy, šešerjata sy, nihdźe će njemóžemy mĕć. Dźensa wudamy najstaršu dźowku Marinku, dom je połny ludźi z daloka. Přenocuj, syrota, hdźež wĕš a znaješ, wšak też moja najmłódša dźowka, přeluba moja Madleńka, Bóh wě, hdźe poš milym njebjom nocuješ! Jenož dźi, dźi w Božim mjenje, pola nas njemóžeš přenocować!“

Dźesatnica so wobroći, krwawu sylzu wuroni, a jako sej ju z drobnej ručku třeješe, so na jejnym porśce złoty pjerśćeń zabłyska. Ze spodźiwanjom wuhlada jón mać, zahlada so do holčicy, zezna ju, zakřiča, rozšěri rucy a chcyše postanyć, ale znjemócni. Dźesatnica so zrudna na nju wohladny, potom z hrodu woteńdźe. Skhowa ju cźemna nóc, z hrodu za njej wolachu, tola njedowolachu ju. — Zelena łučka bě jeje lĕhańčko, zelena hałožka jeje wodźečko.

A puć wjedźeše ju wospjet dale z jeneho kraja do druheho, kaž bě ji wosudźene. Pisane haje a ćiche lĕsy wotkrychu ji někotružkuli potajnu móc, tuž wĕdźeše wjacy dyžli wšĕdni ludźo, a pomhaše mnohim. Nihdźe pak njeměješe bydła, a wosud ju honješe po šěrokim swĕće, wot zapada k wukhodej a nazad.

Miny so zaso sydom lět. Přez zelenu hórku přińdźe Dźesatnica a zasłyša zrudne zwonjenje. Pozasta při přěnjej khěži a wopraša so, što to tak zrudnje zwoni. A powědachu ji: „Hrodowska knjeni hižo měsac dołho mrěje a njemóže wumrĕć, dźewjeć jejnych dźowkow před łožom kleči a modli so za wumoženje a za zbožnu smjerć, ale knjeni zrudnje zdychuje, płaka a njemóže wumrĕć. Nětko hišće zwony spěwaja, zo bychu ji smjerć wołóžile.“

Dźesatnica běžeše do hrodu. W bělej komorcy na běłym łóžku leżeše hrodowska knjeni, jejna ródna mać, žałośćeše zrudnje, a jeje woči běštej mokrej. Wokoło njeje pak klečeše dźewjeć dźowkow, čornych zwoblekanych, a modlachu so wótře. Dźesatnica stupi ćiše k hłowam a hładźeše maćeri z drobnej ruku zymne čoło a horcej woči. A mać to začu a widźeše złoty pjerśćeń na drobnej rucy, změrowa so, a w zbožownym posmĕwknjenju wudycha swoju dušu.

Dźesatnica pak ćicho, kaž bě přišła, zaso wopušći bělu komorku a wysoki hród, hdźež ju nichtó spóznał njebě. Dźěše dale swój puć, zemja piješe jejne hórke sylzyčki, wětřik khłódźeše ji horcej ličcy, drobny ptačik pokoješe ji wutrobu. Dźěše dale, a nihdy wjacy njepřińdźe do domozny. Móže być je hišće žiwa, móže być je wumrěła,

hač na poli, hač na šćeřcy,
Bóh sam wě, na kotrym měśce ...

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca wózsnje we wudawarni 1.15 hr., we pósle a pola dowérnikow 1,50 hr. z wunoscowanjom, za wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bohoćerske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 207 | Budyšin — Štwórtk 5. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Posedźenja rady Zwjazka ludow so wotewrile

Po króткim łajnym wuradźowanju je žo rada Swjasła ludow žrjedu popołdnju ½5 hodź. k žiwjenemu sjawnemu posedźenju sešła. Radźiny pšedsydźyła, argentinski wupósłanc w Bernje, Ruiz Guinazu, sdźeli, so je rosrižaty žud wo pšichadźe w Ualualu jenohłósnje rozsudźił. Rada je pšichi žiwjenju poslednim skhadźowanju wobjamkła, so wšykne porjadne mjes Italskej a Abeźynskej pšepruhuje. Pšejdy pak hač rada ſ jednanjom sapoczinje, dyrbi pšichpowědźenu rospravu jendźelskeho ministra Edena žiwyšcyć, kotraž wo jednanjach hłownych ſsjoch wobdźělenych mozow powě.

Edenowe wosjewjenje dźeli žo do dweju dźělow. Wón poda rospravu wo jednanjach w Parizu, kotraž běše žo ſ franzowskim knježerstwom sešatała, a wosjewjenje jendźelskeho knježerstwa. W prěnim dźělu Eden wo Parižkich jednanjach mjes Jendźelskej, Franzowskej a Italskej rospraweše a pšednieženy namjet „pomoźniwosće" ſa Abeźynsku, kiž budźiše Swjat ludow dyrbjał organisować. Tuto reorganisazije dźěło měło žo na wšelake wotnožki abeźynskeho narodneho žiwjenja wupšestrěć, na hospodarstwo, finanzu, na wikowarstwo a twarstwo, na sažydlowanje wukrajnikow, na wobnowjenje sarjadnistwa, na wojowanje pšeciwo njewólnistwu a na policiju, wosebje w namjesnych krajnach. S tutej ſkromadnej pomocu žo pjeza wobsebje interesy Italskeje njebychu pšichkrócźile a ſdobom bychu žo pšichpóſnate prawa Franzowskeje a Jendźelskeje wobkedźbowale. Tutón namjet, tak Eden žiwoju rosprawu skónči, pak je italske knježerstwo wotpokasało.

W mjenje jendźelskeho knježerstwa pak Eden sdźeli, so žo wono se wšěmi mozami wo měrne dorěčenje postara. Pšichi tutej swadźe mjes Italskej a Abeźynskej žo pjeza **njemóže wo žanej politiskej a hospodarskej swadźe mjes Jendźelskej a Italskej rěčeć.** Italska je jendźelske interesy w Abeźynskej wobsebje pšichpósnata, a jendźelske knježerstwo nima wobmyslenjow, so žo to też w pšichodnje stanje. **Jendźelske knježerstwo žo na tutej swadźe jenož jako šobustaw Swjasła ludow a jako podpisar Parižkeho sprěcenja wobdźěla.**

Franzowski ministerski pšedsydźyda Laval rjekny, so žo Franzowska na wustawu Swjasła ludow saložuje. Zane knježerstwo w ſandźenosći njeje žiwnischo hač franzowske knježerstwo tuto sprěcenje sastupowało. Hinak hač Eden Laval na hórschenje Italskeje pscheciwo Abeźynskej pokasa, kotrež italski sastupjeř po nim pšedniežeše. Laval rjekny, so žu wšchitzy swólnivi, winowatosće pakta sastupować a sa měr wustupować.

Italski baron Aloisi ſ dlešcheej rěču wustupi a italski memorandum nadrobnje rozłoži a też pšicžiny, čehodla Italska njeje mohła namjetam pšichłoſowacź, kiž žu žo w Parizu stajile. Sšwoje myšle wo italskim memorandu baron Aloisi do ſłowow ſjednoći, so Italska wot nětka njemóže žaneho dowérjenja k abeźynskemu knježerstwu měć. **Italska by žo w ſwojej dostojnosći jako kulturny stat hłuboko sranjena čjuła, hdy by dale dyrbjała w Swjasku ludow ſ Abeźynskej na ſamžnej podłosy dźěłać.** Dokelž žo wo interesy italskeho žiwjenja jedna, wona Abeźynskej kóžde dowérjenje wosnje a žama postaji, schto je sa sawěsćenje jeje kolonijow trěbne.

Po Aloisiju **abeźynski sastupjeř profesor Jétze** rěčeše a dopominaše, kaž je rosrišanše jednanje dla pšichpada w Ualualu italskemu knježerstwu pšechezo sašo składnosć dawało, so je mohło strěčenje wobeńcź. Sdobom pak je wono bjes pschestaca bróniło. Ualualski pšichpad je žo nětko ſ jenohłósnym wobsamknjenjom rosrišarjow wotbył. Italska pjeza nowu pšicžinu pyta, so by cžaſ sa nowe pšichoty k nałoženju namozy dobyła. **S italskim memorandom žo pjeza špyta wo snutskownych należnosćach jeneho šobustawa Swjasła ludow rěčeć, a ſ tym žo kmuny pšichedkodny pad wutwori.** Abeźynske knježerstwo je šwólkniwe, na to wotmołwiwši. Rada Swjasła ludow pak też njedyrbjała japomnicź, so cžaſ ćhwata a so žo sanicžaza wójna pscheciwo šobustawej Swjasła ludow ſ kmatkom pšichotuje.

Radźiny pšedsydźyda na to posedźenje stónči a pschipomni, so chze žo abeźynske knježerstwo bjes dwěła k ſłowam italskeho sastupjerja wuprajeć. Tehodla žo rada snowa sendźe. Cžaſ žo hischcze wosjewi.

Aloisi rěčeše k zastupjerjam světowych nowin

Italski sastupjeř w Genfje, baron Aloisi, je žrjedu wječor nowinarjow wschitkich sastupjenych krajow pschijał, so by jim rosjasnił, kak ważne je jeho wosjewjenje, kiž je w radze Swjasła ludow wotedał. **Wón potwjerdźi, so je to bylo wosjewjenje jeho knježerstwa, a jo jako zyle posledni rozsudź mjenowasche.**

S jeho wotmołwow na wschelake praschenja wukhadźesche, so žo **Italska też na dalšich dźělach Swjasła ludow wobdźěli a so w tu chwilu na wustupjenje njemyśli. Italske knježerstwo pak najrasnischo wotpokasuje, so žo ſ Abeźynskej w radze Swjasła ludow rosrěcźuje.**

To rěka, so italski sastupjeř pschi wschitkich abeźynskich napschecźiwnych wosjewjenjach zyle pažiwny wostanje a žo jenož ſ druhimi radźinymi šobustawami rosrěcźuje.

Sa Aloisija běše ważne, so je na wjeřerawschim pohedženju pschesjenosć mjes Jendźelskej, Franzowskej a Italskej knježita. Tuta pschesjenosć pak žo na wjeřowne praschenja njewupschestrěwa. Italska je jendźelsko-franzowski namjet pschicžinowy dla wotpokałała, kotrež we wjeřerawschim wosjewjenju leža. Aloisi pak na wschelake druhe možnosće pokasa, na pschikład na pomjenowanje wubjerka abo rosprawjerja. **Italske knježerstwo pak je žebi pschi jednanjach žwoju šwobodu rozšudźenja sakhowało.** S Aloisijowych wotmołwow na nowe praschenja běšče špósnacź, so žo tuta šwoboda też na wojerske pschedewzjaca poczahuje. **Sso na Kelloggowy** pakt sejeracź, wěso njeje dowolene, dokelž Jendźelska tutón pakt na Afriku a wěste druhe dźele žwojeho kralestwa njenałožuje. Też Italska je tutón pakt ſ tutymi wumělenjenjemi podpisała.

Italski memorandum přećiwo Abesynskej

Romske nowiny žu nimale tři strony dołhi memorandum wosjewiše, kiž italske knježerstwo w Genfje pschedpołoži a ſ kotrymž žo italske posynk k dorěčenju k měrnemu ſkromadnemu dźěłu w hospodarskim a politiskim nastupanju rosłoża.

Počžahi mjes Italskej a Abeźynskej žu žo, kaž žo w memorandu praji, w poslednich 40 létach ſe schworynymi njedostatkami počžežiše:

1. Abeźynska je žo sapowědźiła, prawu mjeju mjes žwojim krajom a mjes italskej kolonija sešahnyć; Abeźynska je pschezo sašo italski kraj na njedowolene wašnje wobžadźiła.

2. Njesranitosć italskich diplomatow a konsularnych sastupjerjow je žo w Abeźynskej ſ trajnym wospjetowanjom wobmjesowała.

3. Žiwjenje a wobžedźeństwo italskich stacjanow w Abeźynskej žo njeje schkitało, so žo jich hospodarske wuwicže njesmóžni.

4. Namóžne sapschimowanje pscheciwo žiwjenju a wobžedźeństwu italskich stacjanow na italskej semi.

W žwojim druhim dźělu žo memorandum **se stejischcźom Abeźynskeje k Swjasłej ludow** saběra. Abeźynska jako šobustaw Swjasła ludow žwoje winowatosće pjeza njeje na žane waschnje dopjelniła. Hižo abeźynske politiske sarjadowanje žo sarjadowanju politiscy ziwilisowanych statow pscheciwja. Memorandum žo wobschěrnje ſ njewólnistwom w Abeźynskej saběra. Jako žwědzy za tuto wudawanje žo memorandum na jendźelskich politikarjow a spitzačelow sepjera. Tak žo na pschikład mandźelska prjedawscheho jendźelskeho ſwonkowneho ministra Sira Simona wobžebje nasponja, kotraž je wulku knihu wo njewólnistwje napiłała.

Italska žo na stejischcźo staja, so žo žadyn šobustaw Swjasła ludow njemóže na prawa jeho pakta powołać, jeli njeje žwoje winowatosće dopjelnił. Abeźynska je pjeza wospjet wobšwědčiła, so nima trěbnych kmanosćow za šobustawstwo Swjasła ludow; wona je wschitke srěčenja ſ Italskej ſystematiſy sranila a je kóžde merne a pschećelske ſkromadne dźěło ſ Italskej w hospodarskim a kulturnym nastupanju snjemóžnila. Wona je žo pjeza njepschećelſkeje pscheciwo Italskej stajiła a njeje była kmana, ludy kontrollowacź, kiž žu jej podcźišnjene.

Abeźynska je žo potajkim se žwojim sadźerjenjom ſwonka Swjasła ludow stajiła a je žo dowěrjenja njehódna wupokasała, kiž je žo jej pschi pschijeću do Swjasła ludow spodźiło. Hdyž žo Italska tajkim njeniježnym wobsteinościam spjeċuje, wona ſ tym pjeza žwoju njesranitosć a žwoju nahladnosć sakituje, ſdobom pak też nahladnosć a dobre mjeno Swjasła ludow.

Koncesijowe zrěčenje so wróco wzało

Po należnym žadanju amerikanskeho ſwonkowneho ministerstwa je sjednoćenstwo „Standard Vacuum Oil Co." srěčenje ſ abeźynskim knježerstwom wróco wsało. Jako běšče žo ſ pschedsydu a městopschedsydu firmy „Standart Vacuum Oil Co." wospjet rosrěčał, ſwonkowny minister Hull wosjewi, so wotnajenjske srěčenje wjazy njeplaći. Hull je tutón rozšud też prezidentej Rooseveltej do jeho villowskeje ležomnosćej w Hydeparku telefonišy dźělił. Prezident je nad tutym rozšudom žwoje spokojenje wuprajił, dokelž je w konzekwjowym srěčenju wohrožene žwětowsko měra widźał.

Abesynska so Rickettoweje koncesije dźerži

K powěsći, so je firma „Standard Vacuum Oil Co." na pohnucze amerikanskeho ſwonkowneho ministra Hulla wot konzeżije wotstupiła, žo ſ Addisa Abeby powě, so žo w Abeźynskej położenje jako njepscheměnjene wobhladuje, so Rickettowe prawa žwoju placžinowosć wobtkowaju.

Nejworkſki kupcžer Chertok chce žwoje konzeżijowe prawo w Abeźynskej wobkhowacź, hačrunjež je firma Standard Oil žwoju konzeżiju spuschcźiła. Wón ma pjeza hischcze 40 dnjow ſkhwile, so może postajenu milijon dolarow abeźynskemu knježerstwu saplacźicź.

Zakročenje Jendźelskeje pola abesynskeho kěžora

W Londonje je žo žrjedu hamtizy wosjewiło, so je jendźelski wupósłanc w Addisu Abebje wutoru abeźynskeho kěžora wopytał. Kěžor je wupósłanzej sdźělił, so žo žadyn jendźelski kapital na petrolejowej konzeżiji njewobdźěla. Kaž žo ſhoni, je jendźelski wupósłanc po poruczenosći žwoju knježerstwa kěžorej radźił, so konzeżiju hischcze nětkole njeby spojcźił.

Italska w Addisu Abebje protestowała

Reuterez telegrafowańša w Londonje ſhoni, so je Italska pscheciwo rěči abeźynskeho wupósłanza wutoru w Londonje pola abeźynskeho knježerstwa protestowała. Italcejzo žo jara ranjeni cjuja, dokelž je dr. Martin w žwojim pschednoschku w Londonje prajił, so wobžarujomny italski lud sa sgubu swobodźenja ſ njewólnistwa potrjeba hač domjazy njewólniza w Abeźynskej. Po italskim sačzuću je bjes pschikłada, takle wo kraju rěčeć, kotryž je ſ Abeźynskej dotal hischcze w měrje žiwy.

Abesynscy wojacy so hromadźuja

Abeźynski kěžor je Habdu Mikaela sa gouvernera w Kollo a sa armejowego wjednika pomjenował. Tutón nowy armejowy wjednik běšče hižo w poslednich dnjach julija 12 000 muži pschi mjesach Eritrejskeje ſkromadźił. Někole je jemu kěžor snowa porucził, so by wojerske ſwojski sestajał. Wutoru rano je žo Habde Mikael ſ 3000 mužemi na puć podał. Na jenotliwych stažijach žo druhe wojerske wotdźelenja pschidruža, so žo nětkuje 16 000 muži žylne wójsko nahromadźi. Wojazy, kotśiž maju maschinske ličby a někotre małokalibrate kanony k wobaranju pscheciwo lětadłam, žo pola Ualuala k wojowanju sestupaja.

Zawjera za podmórske čołmy w přistawje kupy Malty

Po nowišchich rospravach je žo hłowny pschistaw kupy Malty ſ worzłowymi kmjenjemi pscheciwo podmórskim cza-

mam schiffkak. Jendželska łódź sa wojeńske transporty „Neuralia“ je wutoru ſ 1500 offizěrami a wojakami ſe Southamptona na kupu Maltu w Sźrjedźoseńſkim morju a do pschistawa Adena w Arabſkej wotſtała. Łódź roſebie techniſkich wojakow wjeſy. Tehorunja wutoru je Gibraltar łódź „Barham“, kiž je ſo jendželſkemu wójnſkemu łódźſtwu w Sźrjedźoseńſkim morju pschidźkila, ſ Plymowtha do Malty wotjěła.

10 000 dźěłaćerjow póndźe do Nürnberga

Statny wjednik němſkeje dźěłoweje fronty dr. Ley je hamtež ſa pucźowanje a dowol porucził, ſo by ſo w NS-ſjednoczeńſtwje „Móz ſ radoſcze“ 10 000 němſkich dźěłaćerjow ſ industrijowych a namjeſtnych kraſtnow na lětuſchi ſjezd nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony do Nürnberga pschiwjeſło. Wobdźělnizy ſo w jenotliwych župach ſwubjeraju a tutu jězbu jako wotměbite pocźeſćenje němſkeje dźěłoweje fronty dostanu.

Dźěłaćerjo ſwubjeraju ſo po dźeſaćzyſtnjach ſe župow: Połnóżneje a połodniſcheje Weſtfaliſkeje, Eſſeniſkeje, Saſkeje, Schleſwiſkeje, Barliniſkeje, Bayeriſkeje, Raiſcheje Marki, Koblenzſko-Trieriſkeje, Kölnſko-Aachenſkeje a Mnichowſko-Hornjeje Bayeriſkeje.

Dźěłowi towaršchojo ſrjedu 11. ſeptembra ſwoju wozjěbitu jězbu nastupja, kiž hacź do 18. ſeptembra traje. Woni ſo bliſko Nürnberga, w Fürthu a Zirndorfje, w priwatnych a ſhromadnych kwarćerach ſamjeſcza.

Nazymske zwučowanje regimenta generala Göringa

Regiment generala Göringa je 5. ſeptembra rano Barlin wopuſchćił, ſo by ſo, zyle motoriſowany, ſ něhdźe 200 jězdźadłami k nazymſkemu ſwučowanju do Durinſkeje, Bayeriſkeje a Saſkeje podał. Na ſwučowanjach pod wjednjſtwom regimentoweho kommandéra, wyſchkoweho leutnanta Jakobſa, ſo wſchitke formazije wobdźěła ſ wuwjazom ſtrazow, kiž ſo w Barlinje trjebaju.

Swučowanja poſlednich dnjow (hacź do 15. ſeptembra) ſměja ſo mjes Freibergom, Dippoldiswaldu, Pěrnom, Hohnſteinom a Königſteinom. 18. ſeptembra ſo regiment ſaſo do Barlina wrócźi.

Třeleńca při strajku w Zjednoćenych statach

W fabriſkim dźělu města Petzera w Połodniſcheje Karolinije je pónjelu ke krwawnym ſtrajſowym njeměram dóſchło. Na konzu ſańdźeneho tydźenja běſche ſo nazionalna garda wotwołała. Tuta běſche pjeć njedźel dołho dźěło ſtuźiła w ieſtiliowych dźěłarńach, kiž běchu ſe ſtrajſom wohrožene. Pónjelu ſtrajkowazy pſchećiwo dźěłaćerjam poſtupowachu, kiž ſu k dźěłu ſwołali. Strajkowazy do ſwołanych dźěłaćerjow ſtrělachu a pſchi tym jenu ſonu morichu a 22 wožobow ſranichu. Gouverneur je na njemérne město woblehnjeńſki ſtaw położił a ſnowa dwě kompanji nazionalneje gardy pósłał.

Japanski wójnkki minister wróćo stupił

Tokioſte nowiny ſ woſebitymi ſopjenami woſſejwoja, ſe je japanſki wójnſki minister, Hajaſchi, miniſterſkemu pſchedſydźe ſtołk, ſo ſwoje ſaſtojnſtwo ſtoji. Sdobom je wón ſobuſtawa wójnſkeje rady, generala Kawaſchima, jako ſwojeho naſtupnika porucził.

Krótke politiske powěsće

Prozeß wo naležnoſćach Staviſkeho budźe w nowembru.

Pſched pſchiſažnym ſudom w Pariſu ſapoczinje ſo 4. nowembra prozeß wo naležnoſćach Staviſkeho. Prozeß budźe něſtore njedźele, je-li niz mjezaſy, trajeć. 50 000 ſpitžow je ſo nahromadźiło, kiž 12 tunow (240 zentnarjow) waža. S nimi běchu ſo tſi cźežite automobile mohłe naklaſeć.

Schpaniſkaj létarjej ſo k ſmjerći ſaſudźiłoj.

Wójnſki ſud w Leonje je dwoju woſerſkeju létarjow k ſmjerći ſaſudźił. Wonaj ſtaj ſo pſchi revoluziji w oktobru ſańdźeneho léta k pódłarjam djerźałoj a ſtaj ſpytałoj ſadźewacź, ſo by ſo ſ létadłami pſchećiwo revoluzionaram wojowałoj.

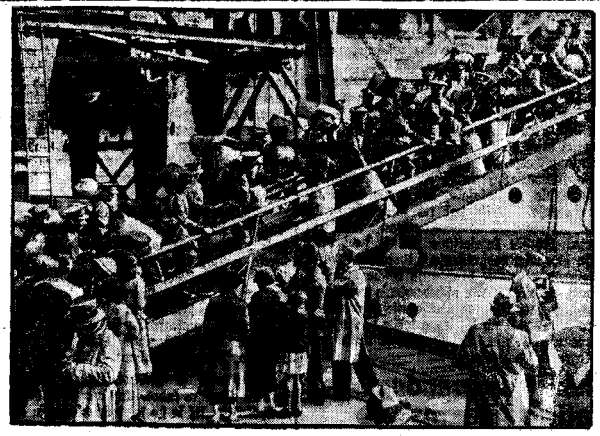

Jendželſka pſchihotuje ſo ſa wſchě możnoſcze.
W pſchiſtawje w Shouthamptonej kročźi wójſko na łódź, kotraž ma je k poſnjelnjeju na kupu Malta, tamniſcheje jendželſkeje garniſonu, dowjeſcź. (Planet, M.)

Nowe ſpſchiſahańſtwo w Schpaniſkej.

W Oviedu w połnóżnej Schpaniſkej ſu nowe marxiſtiſke ſpſchiſahańſtwo wotkrył. Schkarakow ſu ſajeli. Oviedo běſche ſańdźenu naſymu ſrjedźiſchczo ſbźałka.

Ze Serbow

W Budyſchinje 5. ſeptembra 1935.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Na njeplocha jastwo z durjemi zywa.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer minus 3 a thermometer wodnjo 20 ſtopnjow cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer minus 3 a thermometer w nozy 15 ſtopnjow cźopłoty. Po zyłej Europje je wjedro nětkle jara njeſtajne. Mjeńſche niźiny cźahnu wot Jendželſkeje a Schpaniſkeje hacź do Ruſkeje. Na wjele měſtnach ſo deſchcźuje. Pſchi wětrach ſ morja pak je ſo powětr cźuſcźiwje wuſuſował a ſo naſſkerje jenoź pomału ſaſo ſcźopli. Sa bliſcźe dny móſemy hiſche njewobſtajne wjedro wocźakowacź. — Jutſje pjatk ſlónczko 5,20 hodź. ſkhadźa a ſo 6,36 hodź. khowa. Mježaczk ſtejí jutſje w pręnim běrtku a ſhadźa popołdnju 2,38 hodź. a ſo wjeczor 10,02 hodź. khowa.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Diſchcze njewobſtajne a khłodne wjedro.**

— **83 460 hrywnow pſchiroſta nalutowańkow Budyſkeje nalutowarnje.** Na nalutowarni města Budyſchina je ſo w auguſcze 1935 w 3652 dźělbach 334 726 hrywnow ſapołožiło a w 1919 dźělbach ſo 251 266 hrywnow wupłacziło. Potajkim běchu ſapołożenja wo 83 460 hrywnow wjetſche hacź wupłaczenja. W tutej ſummje je ſtary a nowy wobſtoh ſjednoczeny. Lutowańſkich kontow je dołha 41 205 a dobroměcźe ſapołożerjow wuczinja 13 131 261 hrywnow.

— **Redaktor nowin „Stürmer“ a namětny župny wjednik ſtronjan Korla Holz ſ Nürnberga porěźi w Budyſchinje.** Po dołhim prózowanju wokrjeſnjeneho wjednitwa a NS-wuczerſkeho ſwjaſka je ſo ſkónczńje poradźiło, namětneho župneho wjednika Frankow a redaktora zwěſtnatych nowin „Der Stürmer“, ſtronjana Holza ſ Nürnberga do Budyſchina na manifeſtaziju dobyć. Sſobotu 7. ſeptembra wjeczor 1/2 9 hodź. ſo tuta w Krónje a na Tſełeni wotměje. Pſchinoſchk k narunanju wudawkow wuczinja 50 a 30 pj., ſa njeſaſtužerjow 10 pj. Saſtupne liſtki ſu hižo dóſtacź pola wſchitkich měſtnych ſkupinow nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, pola NS-nowin na Smitskowej Lawſkej haſy a w Henſlez zigarowych klamach na Kamjentnej haſy. Njeſaſtužerjo dóſtanu liſtki wjeczor pſchi ſalowych durjach. Njech ſebi kóždy ruce ſaſtupny liſtk kupi, dokelž ſo wulke napraſchowanje wocźakuje. Stronjan Holz porěźi wo hejle: „Wojowanje pſchećiwo ſidowſkej zwětowej cźwili!“ Jako jedyn najſćěpſchich ſnajerjow ſidowſkeho praſchenja je wón roſſajni. Dokelž ſo tak bórſy njewocźakuje, ſo ſaſo tajki ſnamjenity rěčnik do Budyſchina pſchińdźe, njech nichtó manifeſtaziju njeſkondźi.

— **Nowy póſtſki wjednik w Budyſchinje.** Niedawno piſachmy, ſo je ſo dotalny wjednik póſtſkeho hamta póſtſki rada A. Wünſcha po dopołcźu ſakońſkeje ſtarobu na wotpoczink podał. Wjednjſtwo póſtſkeho hamta w Budyſchinje je póſtſki rada Jahn, dotal w Lipſku, pſchewſał.

— **Saſkſka krajna lotterija.** Pſchi ſrjedźowſkim cźehnjenju 5. rjadowanje 207. ſaſkeje krajneje lotterije (3. dźeł)

Ferdynand Goetel:

Sněhowy list

(Kar — Chat.)

43] (Pokračowanje.)

Towaršchojo wuſtoczichu ſe ſwojich měſtnow.

„Wuczekny?! Kak to, wuczekny?“ pſchiſtoczi k njemu **njemdrje kommiſar.** Rukował ſy ſa njeho! Pſcheradnikaj ſtaj ty a wón!“ pokaži jemu ruku na ramjo. „Saſtaty ſy. Wudaj bróń!“

Poſtaſche bjes pſchećiwjenja. Wobnowjeny jako pſcheradnik, ſaczu, ſo je porażeny, wopuſchćeny. Njemyſlíſch ani na wuſprawnjenje.

„Ej ty!“ wottorczi jeho woſ ſebje **kommiſar** ſ njeſkludźenym hněwom. „Pokupny njeſnicźownik! Cźehodla ſnym měł k tebi dowěru? Pſcheradźił ſy naš. Maſch ſrěcźenje ſe ſbźarjemi! Praj, ſy jim pſcheradźił wſchitko? Tak rěcź, abo budźe ſlě!“

Machny jenoź reſignowanje ſ ruku.

„Cźiń, kaž chjeſch! Nikoho njepſcheradźich. Sart je mje pſcheradźił runje kaž tebje. Skónczńje, wěr mi abo njewěř! Kaž chjeſch. Chjeſch mje wjaſacź? Tu maſch!“ Poſtoczi jemu njewobrónjenej ruzp.

Kommiſar na njeho ſe ſłodami pohladny a jeho wottorczi.

„Njeje trjeba! Ani tak njewuczekniješch,“ rjekny mjelcźo. „Pſchińdźe cźaſ, ſo ſo wſcho wuſaſni. Rozmyſlu ſej hiſchcźe, ſchto mam ſ tobu cźiniecź. A wy,“ wobroczi ſo nahle k towaršchomaj, „něſchto ſtaczi ſ wocźinjenej hubu — na konja a won mi ſa Sartom! Njech jeho ſem doſtanu, a hdy hyſchtaj dyrbjałoj pytacź do ranja! W ſkoku! Staj roſumiłoj? Tak, hłupaſaj! Abo Maju ſ kchudom pſchepraſiſam! Mon, lěnochaj, bojaſliwaj hłěpzaj, won ſ wamaj, praju!“ Wottorże ſo nahle ſ njeſměrnym hněwom na towaršchow.

Ssydnyſchtaj ſo khabłajo na konjow, ſelo pſchi tym do wuſkow. Cźekanz hladaſche na tón podawk pſcheſkwapjenje. Pſcheſcźěhanje domoródneho, kiž bě Bóh wě kdźe — cźeknył na jenym ſ najlěpſchich koni, bě tohowy njeſmyſł, pſchetož běſche hižo doſpołnje cźma. Tola kommiſar njechaſche ſo wſdacź pſcheſcźehanja. Po jeho ſdaczu bě Sart něhdźe ſthowany, ſo by wocźakał pſchihódnu khwilu. Bě potajkim trjeba wſacź łatarnju a hicź po ſlědźe hacź na měſtno.

Woſtaſchtaj potajkim ſamaj. Něhdźe naſdała ſo miſchkorichtej łatarni ſo ſdaloważeju towaršchow. We horach tſělenża ſo ſnowa wožiwi. Sſněh počza padacź ſ wulkimi mjetelemi.

Cźekanjej běſche wſcho jene. Doſpołnje pſchesta jeho ſajimowacź, hdźe bě Sart wuczeknył a ſchto wotmyſlił kommiſar ſ nim cźiniecź, hdyž ſo ſtónczi wojowanje we horach. Kommiſar ſe ſwojej wopuſchćenej kommunu a ſ hontwu ſa Sarkarom ſo jemu ſdaſche runje tak ſměſchny kaž tón zyły „ſbźar“ domoródnych. Jeho rola w tym wſchitkim — bě hyła wboha a wobſarujomna. Njeby było lepje, ſyndnycź ſo jónu na konja a wujěchacź do měſta njeprajſcheje ſo, ſchto chze cźiniecź kommiſar, Madamin abo něchtó druhi ſ tamnych dwělomnych rjekow? Smněchne klankowe dźiwadło ſ papjerjanej dekorazeju fantaſtiſkich hór tam ſady. Wobjowanje bjes woporow, kommuna bjes kommuniſtow, hórſay ruczerjo, kiž njemóża tſělecź. A wón mjes nimi, najſměſchniſcha poſtawa! Wěz hdyna ſměcha, hdy njebyſchtaj hyłoj dwaj cźłowjeſaj, kiž tam cźakataj w mělcźe. Hdy pota ſ zyłym cźełkom. — Syma! — Sawali ſo bóle do ſyma!“

„Syma!“ ſaſtyſcha měrny hłóſ kommiſara. „Pſchiſtoj wjaſy! Sſněh pada a njeje widźecź tónza teho wſcheho! Dracź wě, kak dołho budźemoj hiſchcźe tu ſjedźeć!“

Pohlada ſe ſadźiwanjom na towaršcha. Cźemu ſo tak wo njeho ſtaraſche? Wuſmějwa ſo abo ſchto? — Kommiſar ſo na njeho ſpodźiwnje ſaſmja.

„Njeſroſumiſch, Jefremo, ſchto to je? Ani ja njeroſumju. Runje ſnym cźe ſajak a hižo chze ſo mi teho ſmjecź. Chjeſch revolver? Wimi!“ Storczi jón jemu do ruki. „Njeſtřeliſch dźe na mnje, pſchetož cźemu by to trjeba hyło? A ſkónczńje, chze ſo cźi teho tak jara — ſtřeł!“ ſcźahowaſche ſ ramjenjomaj. „Nó, hibaj ſo! Hižo by hył cźaſ, porěcźeć ſprawnje!“

Hdy by cźekanj tute njeſwuczene ſłowa ſaſtyſchał něhdźe druhdźe, wěſcze by hył hnuty, tak na nje ſabadnje cźakaſche. Tola nětko ſdachu jo jemu hyczi runje tak njewuczene kaž zyła jeho ſituazija.

„Wo cźo cźi dźe?“ wotmołwi. „Nimam niczo, wo cźimž hych móhł cźi powědacź!“

„Nó, hdy by? Ja ſnym ſej ſtajnje myſlik, ſo mi powěſch wſchelako. Cźakach na to, bratſko, kaž na předowanje. A wěſch ſnajmjeńſcha, wot hdy?

„Na pſchikład?“

„Wot naſcheho prěnjeho ſetkanja na rózku haſy. Sa cźaſ ſbźka! Dopominaſch ſo ſnadź?“

Tutón wobrot bě pſchejara ſpěſchny, tak ſo ſkutkowaſche na cźakanza nimo ſeho hjesbźaknoſcze. Mjeſeſche ſa cźiſchcź, ſo bě něchtó ſ nahłym kopnjenjom powalił zyły dom papjerjanych hrow, na kotrehož mětenje ſo ſjewi haſa, po kotrejž wutěkne praſkachu, ſ poſkawu cźłowjeka, wot kulki k muri ſtóczeneho. Tutón wobras jeho hnuješche, ſo nimowólnje rjekny:

„Na haſy? Tehdy, hdyž ſym na tebje ſtřelił?“

„Widźiſch!“ ſawoła kommiſar nimale radoſtnje. „Kak je to berje, ſo ſo dopomniſch. Nó, bratſko! Niz tehdy, hdyž ſy na mnje ſtřelił, ale hdyž ſy dawał ſnamjenja ſwojim, ſo bychu ſo ſmilili. Och tehdy ſy mi naczinił. Hdy bych cźe radſcho njepóinał!“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

padže dobyće wo 150 000 hrivnow na cžišło 94 045; dobyće wo 10 000 hrivnow na cžišło 103 486; dobyće wo 5000 hrivnow na cžišle 1029, 35 172; dobyće wo 3000 hrivnow na cžišło 16 900, 18 278, 20 525, 21 167, 37 195, 52 384, 70 083, 78 631, 145 837, 157 673; dobyće wo 2000 hrivnow na cžišła 1445, 19 394, 33 080, 50 386, 58 552, 97 450, 102 365, 105 433, 126 031, 132 354; dobyće wo 1000 hrivnow na cžišła 1564, 5981, 11 885, 18 020, 24 772, 31 651, 45 026, 45 709, 46 224, 52 225, 53 399, 56 662, 66 750, 72 076, 72 726, 79 369, 80 921, 81 024, 83 270, 84 616, 85 475, 89 733, 90 191, 90 753, 91 194, 93 646, 100 905, 104 625, 108 039, 109 023, 115 662, 118 887, 128 969, 140 847, 142 396, 147 970, 155 399.

— **Dobyeje wo 2000 hriwnow** padże pśi wczerawšim cžehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije na lóšt cžišło 126 061 do tudomneje Lehmannez lotterijowe bźerkownje na Kamjeńtnej haśy 45.

— **Powšichtkowny njedcźitak wody a pizy we Łužicy.** Cžim žmy pśiśali, so je žo suchota létża w cyłej naschej Łužicy katastrofalnje wulkutkowała. Teź na łśišchich pódach nimaja létża žaneje seleneje pizy wjazu. Teź tu žo błizo dlešchi cžas ś rěpowymi kopjenami a źiłowu pizuje a to ś najwjetšchej słutnitwoscu. Dawno hižo žebi stara bur praschenje, schto budże potom słutej dawacz. Teź njedostatk pitneje wody žo w nekotrych wśach jewi a hižo dyrbi žo wożebje sa pizowanje skutu woda ź rěki a hatowbracz. Bohudźak je wutornitschi deschćik powschitkowne wobkhłodnjenje a wokschewjenje w pschirodże pschinjeść, hdyž teź njeźu wuhlady, so žo nasynika piza hischcze poradźi, tak tola móże ratać nětko snajmjenscha pschibytu sa nasynikl wužywn ś wjetschej nadźiju wukonjecz. Nadźijomnje hischcze wjazy tajkeho płódneho wokschewjazeho deschcza w błizschich dnjach dočakamy.

— **Pschichodny rěčny dźeń Bróśkławskeho krajneho měsina sa twódołženske jednanja sa wokrejhy Rósport, Wojerezy, Löwenberg budże žobotu wot 9 hodź. rano w Shorjelzu na krajnoradźinskim hameje.**

Wukaźy wo mjažownych, kolhažownych a jejownych płaćzijnach.

Hižo wosjewjeny wukas statneho ministra sa sežiwjenje a ratarstwo, ś kotrymž žo płaćzijny sa najwažnischе mjažowe a kolhažowe twory na staw kónc měrza 1935 wróćo wjedu, nětko do mozy stupi. Nimo toho je teź pschedbyda hłowneho sjednoczenstwa němskeho hospodarjenja ś jejemi wukas wo wupkłodźejstich płaćzijnach, najwyschischich nakupnych płaćzijnach wulkowobkhoda, kaž teź płaćzijny sa pschetrjebarjow sa kokoshaze jeja wudak. Po nim ma sažopschedawaŕ burej snajmjenscha 1,40 hr. sa kilogramm a najwjazy 1,50 hr. sa kilogr. sapłaćzicź. Płaćzijny rosumja žo ś ratarjowego dwora. Po schtukach njeśmědźa žo jeja kupowacź. Najnischa płaćzijna njeśmě žo podpłaćzicź. Pschi wotedaczu jeji na pschetrjebarja śmědźa kokoshaze jeja wulkonakupne płaćzijny a to pola tkhódźenych jeji najwjazy 2¼ pj. ja schtuku a pola druhich jeji najwjazy 2 pj. ja schtuku pschekroćzicź. Sa njewosnamjenjene jeja, kotrež žo we tukraju wuplahuja, žo sćěhowace najwyschische pschetrjebarske płaćzijny postajeja. Sa jeja hacź do 55 gr. 10 pj., psches 55 gr. 11 pj., Schtóž žo pscheczíwo tutym pschedpisam pschenźe, może žo hacź do 1000 hriwnow w kóždym jenotliwym padże pokhłostnacź.

*

S **Hornjeje Hórki.** Spomožeśiwo sa cźeśchenki a make dźeći wokrejžneho śwjatka a Budyskeho hamtiskeho hejtmanstwa wotmėwa w Hornjej Hórzy žiwoje radupodawanje sažo pod lětkańtkim wjednistwom. Rada budże žo kóždy pśeni schtwórtk mežaza, a to pśeni raz dźenża wot 3—4 hodźin w nowej schuli podawacź. Wschė macźerje a sastarakki žo napominaja, so bychu žebi po radu dóschle. Dalsche termije žu 3. oktobra, 7. nowembra a 5. dezembra.

S **Małeschcz.** (Dobrowólna wohnjowa wobora.) Sańdźenu žobotu bźesche błowne a słónczne śwjećowanje. Psched śwućowanjom jenotliwych skupinow wjednik a woborny hejtman, Czecha, draštu wobhłada. Na to ześchowasche alarm. Hrózbe młyna Bjenady žo palachu. Po satrubjenju pschijěźdźeschtaj dwě žykawje a stuparjo. Sa schtyri mjeńschiny podachu wodu. Pschi śmukach wobowoweje kapały na to domoj cźełnichu. K tomu pschisamknu žo w Serdźiz hoscźenzu wjeźeła sabawa. Na śwućowanju wobdźělichu žo wschitzy gmejnźy sastupjerjo.

S **Wulkeje Dubrawy.** Pschisjewjenja dźeći, kotrež k jutram do schule póńdu, stanje žo póndźelu 16. septembra w cźaźu wot 17 do 19 hodźin we wucźeśiśej śitwje.

Se **Ssmochezij.** Pschichodnu njedźelu budże tu kermuscha. Pśeni ras wobthadźa na tutym dnju mjes Budyschinom a Ssmochezijami autobus. Tak žo wschėm Budyšim kermuscherjam puez do nascheje wjeśi wołoži. W kótrym cźaźu auto pojźe, žo hischcze wosjewi.

S **Hodźija.** Pschichodnu njedźelu wotmėje žo w naschej wśy kermuscha. Hižo žo wschė ruzy hibaja, so by žo wschėm hoscźom pola naź derje spodobało.

S **Łahowa.** Pjekaŕiski wucźobnik Bóhma, kotryž bė žiwoje wucźobniske městno pola pjekaŕskeho mišchtra Preschera w Njeswačidle njedawno wupschiscźił, je žo w Lejnje na wyšerštkuble wuśkładźił, hdyž bėsche žo jako dźěłacźeŕ pschijěźdźał. Na dnju, hdyž bėsche žo śhubił, njebė do schule pschischoł, ale hnydom do Lejna wotśeł, so by tam wo śłužbu žadał. Kak je mózno bylo, so je žo bjes papjerow a bjes pschijwolenja starscheju pschijěźdźejcź mohł, ma žo hischcze wuśwėtlicź.

S **Njeswačidła.** W pschedchadźazych nozach žu paduschi w naschich sahrodach a na polach pohubli a khěiro wjele schkody naczinili. Wosebje kradnychu tórki, storhachu jabłuka se schtomow, kasachu žebi kał ź polow, storhachu žebi tomaty atd. Dołhu cźeźku próżu nětkotreježkuli hospoźy a nadźiju nětkotrehóžkuli hospodarja žu paduschi śnieźili. Cźaś je, so žo sa tutym ludźimi kruce śledźi.

S **Rakeź.** Wcźera źrjedu śwjećeschе knjes Jan Hejtman se swojej mandźelskej Augustu rodź. Ganez swój ślěborny kwaś. Pschiwušni wuprajachu jemu pschi tutej składnosći najwutrobnische pschecza do dalschego žiwjenja. — Žuła žona chžyschе žebi tu njedźelu w hoscźenzu nózłéh wobstaracź. Pschi tym pak žo wukopa, so njemėješche pjenjeźka pschi žebi, hacź runjeź wudawaschе, so ma ratarstwo w Ssmźerdźazej, dyrbjeschе śwoje nózne łśhwo w gmejnskej khěži pytacź.

S **Rakeź.** Wutoru popołdnju namakachu 29lětneho gmejnskeho pschisłužbneho **Gustawa Petricha** morweho. Po wuprajenju lékarja dr. Krolla je žebi Petrich po śdaczu ź jédom sawdak. Póndźelu rano w 9 hodźinach bė śwój starschiski dom w Kaczej korczźme wopuschcźił, so by na dźeło do Rakeź jėł. Tola tam dojėł njebė. Wutoru popołdnju jeho nan ś nékotrymi druhimi ludźimi śwojeho śyna pytasche. Po dléschim śledźenju jeho morwego w huscźinje pschi Zitkowitu-Rakeczańskim puczu namakachu. W pschitomnosći Njeswačidłskeho strażmischtra a lékarja dr. Krolla w Rakezach cźełło do cźełownje na tudyschim pohrzebnischcźu dowjesechu.

S **Nowoje Wšy** pola Klukscha. Nasch wjesnjan Arno Hammer je na mésto śwojeho stareho dodźerzaneho se skomu krutcźeho twarjenja žebi nowe domske natwaŕił. Hižo žo tśeha kruje. Bórzy žo dotwart, a nascha wjeś budże sašo ś nowym twarjenjom wobohacźena.

S **Wósporka.** W bliskosći mésta śteji na hóry, ź Wischowskej gmejnje śłuschaza, fabrika, kotruż we wójnskich lětach komorni knjeza ź Hajniz natwaŕichu. Wot tehu cźaśa śtejesche próżdna. S wuhenja njebė žo po natwarjenju ani jenicźki kas kuriło. Nětko ma hakle žiwjenje w njej nastacź. Fabriku je śwonkowny pschedewšacźeŕ kupił, so by w njej śadowu a moschtowu tkócźenju wutwaŕił. Hižo nékotre dny dołho žo w twarjenju pilnje dźěła. Mulke maschiny žo satwarjeja a wschо dodźerzane žo wobnowja. Nėhdże 20—30 ludźi ma w fabriku dźěło dostacź.

S **Wujesda** pola Lubija. Njedźelu wjecźor wokoło 7 hodźin sta žo pola źiwnosćerja Muscha wobžarujomne njesbože. Jeho žynk, kotryż bė žo hakle njedawno ź tkorownje puschcźił, w runej mérje do auta, kotryż chžyschе burej Lehmannej dojėcź, sabėża a žo pschi tym śrani. Policija hnydom pschipad śwėśći. Wosowesho wjednika wina njetrjechi.

S **Lubija.** Kolešaŕ Ota Wenzel chžyschе śpėschnje statnu dróhu mjes Lubijom a Shorjelzom pola Sserbskich Kundraczicź pscheprékowacź. Pschi tym do njeho auto sajėdże. Snjesbożenу žo pschi tym tak cźežko śrani, so w nozy na to w Lubijskej tkorowni wumrė.

S **Kamjenza.** W Mohornje (Ohorn) žo 11 dnjow dołho 53 lét stara wobydlécka w śjawnoscźi njepokasa. Policija pschepyta ś pomozu 70 SA-muži wokolne łéžy. Wutoru žonu dopołnje wołkłabjenu w huscźinje žedźo namakachu. Wot cźaśa, hdyž bė dom wopuschcźika, njebėšche niczo wjazy ź žebi brała.

S **Jamneho.** Njedawno je hamtiski wubjerk Jamnowskeho hamtskeho podrjeźa w Konopcźe hoscźenzu pożedźenje wotmė. Na pożedźenju žo teź sastupjeł krajneho nadźijeźela, wokrejžneho woborny wjednik Türka a hamtski woborny wjednik Jenč-Klětnjanski wobdźělichu. Tam je žo rěcźało, so je nuśne, motorsku žykawu kupicź. Wokrejžny wopalny mišchtr teź tutón namjet podpjerasche. Gmejny žo nadźijeja, so jim sawdźěcźaze towarstwa pjenjeźnu podperu pschihotowa. S tutym wumėjenjom ma žo w pschichodnym nałeźu motorska žykawa wobstaracź, kotraž sa minutu 1000 litrow wody žyka.

S **Klětneho.** Klětnjanska dobrowólna wohnjowa wobora je žebi wutoru w Sborjelstim omnibuzu do Dźejžan wuleźała a tam wustaleju „Cžerwjeny khapon“ wopytała. — Wutoru wjecźor je nam njewjedro pożadany deschćik pschinjeseło.

Němski gmejnski porjad

Hacź do 1. oktobra 1935 maju žo gmejnzy radoju we wschėch gmejnach powolacź a sapokasacź. Němski gmejnski porjad njesnaje wjazy žadyn parlamentarismus. Tehodła śmėja gmejnzy radoju zyle hinasche śtejischcźo hacź dotalne fobustawy gmejnskich radow. Gmejnzy radoju śmėja jenoź radzicź a njebudźa mózy nékajte wożebite pschecza jenotliwzow pola měschćanoscźi pschetkóźicź. Nowa gmejnska rada njebudże mózy śwoju samokwitosćź na wobsahmknjenje frakcijow abo wjetschiny wotwalacź. Wona budże dyrbjecź pokmu samokwitosćź njeścź sa wschitko, schtoż cźini.

Poruczeńz nazionalsozialistiskeje strony gmejnskich radow powola, so bychu žo jenoź tajke wożoby do gmejnskich radow swolake, kiž sa wobkhłodźowanje stroninych zasadow kóždy cźaś rukuja. Gmejnzy radoju žo na schésć lét powolaja.

Kak maju gmejnzy radoju měschćanoscźu ze swojej radu podpjeracź, jakoń postaja. Měschćanoscźa gmejnskich radow ź wuradowanju swola a jim wėzy sdźeli, wo kotrychž budże žo wuradowacź. Měschćanoscźa teź rosśudźi, hacź ma žo w sjawnych abo tajnych pożedźenjach wuradowacź. Měschćanoscźa pożedźenja nawjeduje. Wón móże žebi žadacź, so žo gmejnzy radoju we wėtschich wėzach wupraja. Wuprajenja gmejnskich radow, kiž ź měschćanoscźowym stejischcźom njejsu, maju žo knydom protokollowacź. Měschćanoscźa dyrbi wo wschitkich wažnych gmejnskich naležnoscźach ź gmejnskimi radami wuradźowacź.

Přilopk

Zły rjad twarjenjow w Boulogne-sur-Mer je žo spalił

W fabriku meblow w Boulogne-sur-Mer wudyri w nozy ź wulorje woheń, pschi kotrymž žo ź wołoblétażnymi schkami njedźiwajo spėschneho sapschimnjenja wobnjowoje wobory zyły rjad śušownych twarjenjow kobu sapali. Bórzy śteješche 10 domskich w płomjenjach. Wobydlerjo dyrbjachu wschė śwoje smachi wokalikschi jenoź naimu nischе na cźėle je śwoich palazych domow cźeknucź. Na dobre sdźo njeźu pschi tym ludźo žimjenje shubili. Wėzowna schkoda wucźinja nėkotre milijony frankow.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 5. septembra 1935.

Wcźerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,90
1 jendźelski punt	12,32	100 cźeskosł. krónow	10,285
100 śwajc. frankow	60,99	100 franc. frankow	16,405

Barlinska bursa ź dnja 4. septembra. Dokelž pschi pśenich kursach ležima posćicźenjow pschedležesche, běsche powschitkowne mėnjenje po dołhim cźaśu sašo wo nėschto pscheczelnische. Pokasowasche žo na to, so je žo po poślednich spadowanjach kurjow rendita akcijow sašo powschitka. Teź wotkupjenje Standard Bakuum Oil wot abesnynkeje wolijoweje konzesije pschinoschowasche mjese saschkuch dnjow. Na rentowych wikach njebė wulkich pschemėnjenjow.

Na Barlinskich źitnych wulkowikach sapocźa žo wobkhod jenoź pomału a pohibowasche žo w dalschim běhu w mėrnych kolijach, dokelž žo jenoź wschėbna potrjeba kruje. Barlinske młyny žu sa dléschi cźas derje sastarane a nakupuja jenoź pomału mlětwu, pschi cźimž najlépschе druzyny pschenźu sa posdźischе dodacze wobkedźbuja. We rožu žu hłowni wotebėrarjo pschezo hischcze w provinzy. Wowsja je na wikach jara malo a tej pizowanskeho jeczmjenja žo jenoź jara malo poschicźa. Njekontingentowane khlébowe źita maja mérne wiki. Dobre druzyny jeczmjenja sa piwarnje žo lohko sameścźa. Ssrėnje druzyny maja sanjerodźene wiki. Na mukowych wikach pohibuja žo wobroty we wobkłuku poślednich dnjow.

Wcźera płaćzeschе w Barlinje zentnaŕ

pschenźu W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,45 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Někotre płaćzijny ź Drježdźanskich wikow.

Libjata 5,50—6,50 hr., kaczata 1,20—1,50 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., młode 2—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., łuśu, sarėsane 1,30—1,40 hr., kacźi, sarėsane 1,10 hacź 1,30 hr., kury, stare sarėsane 90—1 hr., młode sarėsane 1—1,20 hr., karpy 1,10 hr., schcźuki 90—1 hr., liny k,60 hacź 1,80 hr., jabłuka 10—35 pj., kruschwy 8—30 pj., bėrny po punktach 5—6 pj., jėdźna łoboda 10—12 pj., zyble 10 pj., khėn 80 pj., ześołcź 5—10 pj., bėły kał 8 hacź 10 pj., cźerwjeny kał 12 pj., žydrozity kał 20—50 pj., kórki 15—25 pj., pėtrschilka 3—4 pj., tomaty 10—12 pj., buny 15 pj., rjewjeń 8 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 11—12 pj.

Płaćizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Źito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 9.	3. 9.		4. 9.	3. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	—	—
ječmjeń now.	205-211	205-211	mócźne lupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,45	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
ržana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,35	8,35
ržane „	10,31	10,31	syno, 50 kg		4,00-4,50
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		2,20-2,40
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšeńč. „		2,00-2,20
lane symjo	—	—	wowsna „		2,20-2,40
pjeluški	—	—	ječna „		2,20-2,40

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Nowa němska požčonka

Wcźera je žo ź wupiśanjom statneje požčonki sapocźało. Wė cźaźu wot 4. do 16. septembra žo němskemu łutowarjej pschiležnoscź policija, śwój dźeł hospodarskemu a politiskemu natwarej Němskeje pschinoschowacź. 500 milijonow hriwnow 4½-prozentowstich statnych pokładnjownych pschepokasankow (Reichsschatzanweisungen) pschedleże w tutym cźaźu ź wupiśanju. Tute pschepokasanki budźa 10 lét we wobběhu, ź jich amortisaziju sapocźina žo w 6. leje, wot kotrehóž cźaśa maja žo kóždе lėto 20 proz. wuplaćicź.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerˇ a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VII. 1935 2183. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Mordafstwo w Kodrecach (Kodersdorf)

Mandjelski morwu w kupanskej wani namakali. Mandjelski psched dwěmaj mějazomaj žiwjenje mandjelskeje wyšoko sawěsćik.

Njedźelu 1. septembra saja statny rěčnik w Kódrezach w Rósboršćim wokrjeżu bura Jurja Baya. Na njeho žo kuka, so je w nozy k 28. auguste 1935 žwoju mandjelsku Friedu Bayowu samorodowak, so by tak wjeselschi sawěsćenjeli pjenies nabył.

Swěsćenja wukonjeschе statne rěčnistwo a mordarska kommisija Shorjelskeje kriminalneje polizije žobotu a njedźelu w Kódrezach ſamych. S nich wuhadża, so je žmjerćowy knjenje Bayowoje pschi spodźiwnych wobstejnosćach nastała. Tež je mandjelski ſa žwoju žonu hakle psched dwěmaj mějazomaj njedźiwajo hubjenych samoženſtich poměrow wyšoke sawěsćenje žiwjenja wotſamknył.

Knjenj Bayowa běschе po wuprajenju mandjelskeho wjeczor žo kupała. Rano bě ju mormu we wani namakał. Po ſwonkownym pschepytowanju žo ſwěćzi, so je žona ſatepika. Na hłowje pak běschе make ſranjenje, kotrež mohło wot mózneho dyrjenja pothadjeć. Dźěći ſajateho njejsu nicžo nadpadneho pytnył. Bay je pjeca hižo wjazy króć wschelake sawěsćerske ſjebał. Jeho prěnju mandjelsku namakachu ſpkunom ſawdatu. Tež tehdom žo wschelake pschećiwo njemu tukaſche, tola dopokasacź žo jemu nicžo njemóžeſche. Wjazy króć bě žo pola njeho kradnyło a dokelž běschе sawěsćeny, dosta ſaruna nje. Tež žo jemu brózeń wotpali, tola tež tehdom žo jemu njemóžeſche ſapaleſtwo dopokasacź. Najſterej je polizija ſ Bayom cžežeho ſtóſtnika lepika.

Přilopk

Njewjedrowe ſchkody w Saksku.

Mutoru wjeczor rospuſchcźi žo nad Kamjenizu a wokolinu cžežke njewjedro, kotrež ſpóſła wulku ſchkodu nacźini. W Augustusburgu žo wotloki, kotrež njemóžachu wulke wody dožerbacź, na wſchelakich měſtnach rosdrechu. Na nawiſatych bérnjazych polach je žo zyła ſemja wotpławiła, tak ſo je khětro wulka ſchkoda nastała. We Königshainu pola Mittweidy dyri błyſk do wulkeje bróńnje kubleria Arna Wernera a ſapali. Haczrunjeż běſche pomoz hnydom k ruzu, ſpali žo bróžeń ſe wſchěmi žnjemi do cźiſta. Domſke a druhe twarjenja mózachu žo wukhowacź. Tež bróžeń bura Huga Johna we Wulkim Schirmje pola Freiberga, do kotrejež běſche tohorunja błyſk dyrił, žo ſe wſchěmi žnjemi ſpali. Tež we Waldenburgſkim je błyſk wjazy króćz do bróžnjow dyrił a ſapalił. Tak na pſchikład w Reinholdshainu, hdźež žo bróžeń Sarferdtez kubła ſe wſchěmi žnjemi ſpali. W Lippradniſu ſapali błyſk bróžeń kubleria Ulbrichta, pſchi cžimž žo tohorunja žně žobu ſpalichu. W Ullmannsdorfje žo bur Kaſtner ſ pola domoj jědźo ſ błyſkom pokłuſchi. Na wulke ſbožo pak pſchi tym dalſcheje ſchkody njepocźerpi.

Poſtrow, kotryž bě jemu k ſahubje.

57 lět ſtary pjekarſki mišchtr Max Frühauf ſ Greiz-Schönfelda ſe ſwojim kokom domoj do měſta jědźeſche. Pſchi tym poſtrowi nimodujo žo ſnateho a ſajědze pſchedaloko na ſéwo. W tutym wokomiku ſraſy do njeho auto, kotryž napſcheczo pſchijědże a ſtorhny jeho k ſemi, pſchi cžimž žo tak cžežko ſrani, ſo bórzy na to wumrě.

100lětne ſlubjenje wotbźežało.

Na něhduſchim bitwiſchcźu ſ lěta 1806 w bliſkoſcźi Jeny leżaza gmejna Lützerode może 8. a 9. ſeptembra ſaſo prěni raz po 100 lětach ſwoju kermuſchu wošmjeſcźacź. Pſched 100 lětami mjenujzo ju jedyn ſtudent we cźaſu kermuſche w Gospeda w duellu ſmjertnje ſranjeny. Tohodla ſlubichu gmieny Colpeda, Closwizy a Lützerode, ſo 100 lět dołho kermuſchu njewoſwjeſcźa. Tutón cźaſ je nětko wotběžał.

Rubjeżne mordarſtwo na 17lětnym.

W lěžu mjes Duisdorfom a Witterſchlickom w Bonnſkim wokrjeżu wutoru rano cžežko 17lětn. pachoła ſ Witterſchlicka namakachu. Młody muž bě žo wot ſaměženeho pjatka ſhubił. Bjes dwěla je žo na nim rubjeżne mordarſtwo ſtało. Bě pjatk popoldnju žwoju tydźenſku mſdu dóſtał kotruž pola ſebje wjazy njenamakachu. Cžęſto bě ſ papieru pſchikrytе. Statne rěčnistwo a mordarſtwowa kommisija ſwěſcźichu, ſo žu morjeneho ſ bórnjau ſadajili. Tež hewak jewješche cžęſto morjeneho dajeſke ſnamjenja. Knjeježſtwowy preſident je ſa wuſlědźenje ſtóſtnika 500 hriwnow myta wuſtajił.

Deviſy we wuſtajeńſkej klanzy.

Raffinowane pſcheſmykanje deviſow žo wuſlědźiło.

Wobſtejeſ firmy Deutſche Büſten und Machspuppenfabrik w Barlinje je kónz auguſta do Schwizy wuſtajeńſku klanku wotpóſłał, do kotrejež nohow bě nimale 20 000 hriwnow w ſtohriwnowiſkich bankowkach ſkhował, tak ſo bě jara cžęſko, žo tohole pſcheſmykanja dohladacź. Jenoż kedźbliwoſcźi złowneho ſaſtojnika, kotryž na cźarje Win-Schaffhauſen žwoju ſłužbu wukonja, ma ſo dźakowacź, ſo je ſo poſtrka w prawym cźaſu ſaderžała a pjenjeſy ſo ſwěſcźiłe. Dalſchich 22 000 hriwnow mózaju Barliniſkej firmje Jakob ſ ſwěſcźenju močzakujomneho ſkłoſtanja cźaſacź. Jakob je w poſlednim wokomiku cźekny. Na poſledku pſchebywaſche na Lipſczanſkich wulkowikach.

Nowy rekord lětarja do ſtratoſfery.

Nowy rekord je ruſki lětar Jewſejew poſtajił. Mózeſche ſ wotewrjenym lětakom pokhra hodźiny we wyſokoſcźi 11 000 metrow pſchebywacź. Sſo na ſemju wrócźiwſchi lětar roſprajeſche, ſo je we wyſokoſcźi ſamoſhotowjeny kiſlikowy apparat wuził, kotryž bě ſ maſku ſjednoczeny a kotryž wulkotnje dźěłaſche. Rekordowy lětak běſche po pſchiſtacźu doſpołnje cžerſtwy. Tež temperatura 50 gradow pod nullu njebě jemu ſeſchkodźała. Mějeſche kožuch na ſebi, kotryž bě ſ mołchkom wupjelnjeny a tež hłowu a ſtawy bě ſebi derje ſchkitał. Jewſejew by bjeſe wſcheho hiſchcze dźěłcźi cźaſ w ſtratoſferje pſchebywał, hdy by ſo jeho lětadło pomału ſ łodowym panzerom njepocźahło.

Wunamakanje, ſ kotrymž maju ſo lětadła ſ powětra na ſemju nuſowacź.

Sławny italſki wunamakał bjesgrotneho telegrafowanja Marconi je ſo jako dobrowólnik do Rańſcheje Afriki ſamotrał, ſo by ſwoju wědomoſcź wo telefonowanju a telegrafowanju hnydom na měſtnje wupruhował. Powſchitkownje ſo wocźakuje, ſo ſo Marconiſej jeho khmanoſći a faſtužbje pſchimērjene dźěło pſchipokaże. Marconi je w ſaſdźenych niedźelach bliſko Genuwy pſchebywał. Runje w poſlednich dnjach je ſo ſaſo wjele wo jeho poſtupach piſało. Jemu je ſo pjeca njedawno tež poradźiło, ſe ſtutkowanjom elektriſkich pruhow wjeſke motory ſaſtajicź. Dla jeho poradźenych poſtupow ſo wjele wo tom rěcźi, ſo budża ſo ſ tutym wunamakanjom móz lětadła ſ powětra na ſemju nuſowacź. Prjedy pak hač ſo Marconi do kolonijow w Rańſchej Afriju poda, chce ſo wón pjeca na wulkim mjeſynarodnym kongreżu w Braſiliſej wobdźělicź.

22 morowych pſchi roſbuchnjeńſtim njeſbožu w Mexiku.

Zakoſtne roſbuchnjeńſke njeſbožo ſta ſo we wjeſzy w bliſkoſcźi města San Louis Potoſi, pſchi kotrymž ſo 22 wožobow do kruchow roſtorha a 100 ſo ſdźěła jara cžęſko ſrani. S pſchicźinu kataſtrofy bě ſapalenje 12 ſiſtow dynamita, kotreż běchu w domje wěſtcho Měrcźina Mendoſa ſkhowane. Praji ſo, ſo je Mendoſa dynamit, kotryž ſ paduſchſtwom pothadźeſche, kupił. Ssam ſo pſchi roſbuchnjenju mori. Wjele wokolnych twarjenjow ſo cžęſto wobſchkodźi.

Wjele woporow njewjedra w Floridu.

Rańſchi brjóh pokłupy Floridy je cžęſka njewjedrowa katſtroſa potrjechiła, pſchi kotrejž je po dotalnych powěſcźach 150 wožobow žiwjenje pſchiſadźiło. Po radijowej powěſći ſ Miami je ſamo Rock-Harbour 75 wožobow ſabitych a 47 cžęſko ſranjenych pſchipowědźił. Rybarſka wjeſka Key Largo je doſpołnje ſapławjena a pſchi tym je pjeca tohorunja 75 wožobow žiwjenje pſchiſadźiło. Wjeſtſchi dźeł morowych žu wójniſzu veteranoju, kotſiž běchu pſchi ſjawnych dźěłach ſaměſcźeni. S wulkim wichorom bu wjele wšow doſpołnje ſniczenych. Domy ſwutorhachu žo je žwojtch ſakładow a wjerhnychu žo do powětra. Dokelž ſo wětr ſ njewſchědnej ſpěchnoſcźu pſchibliži, njemóžachu žo wobydlerjo potrjechenеho kraja wjazy w prawym cźaſu wukhowacź. Dokelž ju žo w Rock-Harbour tež tam bydlazy lěkarjo ſabili, žu ſranjeni bjes tóždeje lěkarſkeje pomozy. Tež nieje tam lěkarſkich prědkow, dokelž je žo wſcho ſnicziło. Położenje je žo w potrjechenym kraju tež hiſchcze ſ tym hórſchiło, ſo njeje jědźe a draſty. Po najnowſchich powěſcźach žu někotre łódźe po pucźu, ſo bychu najnuſniſche potrjeby, wošezbje wodu, jědźe, draſtu a lěkarſtwo do potrjechеneho kraja dowjeſle.

Radio

Pjatk 6. ſeptembra žo khyſchi.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſkety ranſchi konzert. 11.30 ſa wjeſne žony. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 19 a nětko je žwjatok. 20.15 hodźina naroda.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 ranſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnſchi hudźba. 15 ſa žony. 16 konzertna hodźina. 17 popołdnſchi konzert. 20.15 hodźina naroda. 21 ſerenadowy wjeczor.

Hiſchcze wažne ſ dnjowego programma. Königsberg: 21 Jan Kſchesćijan Bach. Wróćław: 19 wjeczorny konzert. Frankfurt: 19 ſabawny konzert. Mnichow: 21 wjeczorny konzert. Win: 18.25 opera „Die Walküre". Warſchawa: 20 łohka hudźba.

Hamtske woziewienje z Budyšina.
Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 7. September 1935 von 8—9.30 Uhr für die Nrn. 4251—4550: Rohes und gepökeltes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bacžoń. Spěwne towaſtwo ma pjatk 6. ſept. ſwucžowanſku hodźinu.

Domowina zarjaduje 8. ſeptembra pop. w 4 hodź. we hoſcźencu w Pančicach zjawnu zhromadźiznu, na kotrejž rěči zastupjeł Domowiny. Serbja z bliſſeje a daleſeje wokoliny ſu k tomu w najbohatſej liěbje wutrobnje přeproſeni.

Drježdźany. „Hromadnik" změje po próždninach pjatk, 6. ſeptembra ſwoje měſačne poſedźenje we znatym hoſcźencu na Christianskej drózy 22 a to wjeczor we 8 hodź. Přednošk ſo poſkići. Proſu na přeměnjeny dźeń kedźbować. Sobuſtawy a hoſći wutrobnje přeproſuje dr. Wjaczſławk.

Hornja Hórka. Towaſtwo „Łužica" změje njedźelu 8. ſeptembra wulět do Wurbiſa. Woteńdźemy připołdnju 3/4 13 hodźin. Towaſtwo zhromadźi ſo pola ſobuſtawa k. Sramma w Małych Debſecach. Knježa dowěrnicy ſo proſa, to wšém ſobuſtawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy. Hoſco lu lubje witani. Předſydſtwo.

Khróſćicy. „Jednota". Sobotu 7. ſeptembra zaſo ze ſpěwanjom započinamy. Dokelž ſo wurjadnej woſławjeni wobeńdźetej, ſo wſitcy, aktivni kaž wosebje tež pasivni, z wěſtoſću wočakuja. 1/28 hodźin chcemy ze zhormadnym ſpěwom započeć. Cźiſće jedyn druheho na „wječork" kedźbneho, zo jón nichtó njezapomni! Znamješka! Předſyda.

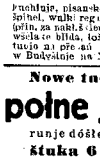

Tkaninowe šórcuchi
emuh a wužiwane
kěrćka 100 cm.
3.25 a 4.75

Tkaniny za jaki
šorne, muſtrowane
nehdźe 130 cm
7,90 a 8,50

Schaaf

Derjezdźerżane meble
Pschedawaju, pisan-ske blida, ſofa, wulki Schrank, regal, hoſpod. khamor, (ſpin. za nakł. ſ ſoley), kuch. khamor, wſelake blida, łoża z matracami tunje za pěc ad
w Budyšinje na Nowej hasy čo. 4, I

Nowe tučne
polne jerje
runje dóſłe, wosebje wulke
ſtuka 6 pf.
Oskar David
kolonialne twory w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy

Kóždy Serb
čita tež w lěče swoje
„Serbske Nowiny"

Cźiſchczimu tyſchč cźiſchczenſke džěła, žerbſke a němſke, kaž nacziſchcze na liſtowe papjery, ſlicžowanja, kwitowanja, nacziſchcze na liſtowe wobalki, kwažne ſpisy, plakaty, ſlubowe khartki, ſmjerne khartki, programy a tež pſchepiſroſchenja, viſitne a džakne khartki, cźeſtne dopiſy, wěnzowe žetle, dopiſnizy, tyſchč cźiſchczenje, jeno- a wjazybarbne, ſwědomicze, ſpěchnje a płacźiwy hódno

Knihicźiſchczerńja a nakład
Serbſkich Nowin J. Zyž
w Budyſchinje w Serbſt. Domje / Tel. 2687

Meble
a pólſtrowane twory
poruča po najnižſich płacźiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
Mam Serb!

Foto-dźeła
Za **4 hodźiny** dostanješe waše wobrazy wuwiłe a z wobrazami zaſo wróćo, bjerž tuto w 10, 14 abo 17 hodźinach přinjeſeše.
Drogerija Strauch & Kolde
NB. Wulki wubjerk w ow wjerčacych fitmowych aparatach

Bydlerńje, lěharńje,
kuchinje, pólſtrow. twory atd.
jenotliwe meble kupuješe tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Ręči serbsky!
Mam swoju pólſtrowarnju
Mandželska požčonki přijimam

Kedźbu! Přihódne nakupjenje za hoſćencarjow!
Inventar Hasenbrinkec hoſćenca ſo predawa
(mjez druhim blida z dubowymi deſkami, Wieneſke ſtóły, ſklenjene khamory). — Wobhladanje a naprašowanje pola M. Koplanſky w Budyšinje na Sulerſkej hasy 5, I.

Dentiſtka Johanna Stahl
ſo z pučowanja wróćiła

Dźensa nowa
Berliner Illuſtrirte
dostanječe w Serbſkej knihařni abo ſkazajće ju ſebi pola dowěrnikow „Serbſkich Nowin"
Jenoż **20 pf.**

Makulaturu
w kóždej mnohoſći wotedawa ſtajnje
wudawařnja „Serbſkich Nowin"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 208 | Budyšin — Pjatk 6. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Italski zastupjeŕ w Genfje posedźerńju wopuščił

K powšitkownemu pschetřwapjenju žo schtwórtk popołdnju nowe pospjedźenje rady Swjatska ludow postaji. Pospjedźenje měješe žo w 6 hodźinach sapoczeć, tola žo potom wo hodźinu wotstorcži. Po krótkim tajnym pospjedźenju dźiwjse rada w sjawnym pospjedźenju wotmolwu abeźynskeho sastupjerja na wosjewjenje italskeho sastupjerja, Aloisija, woi dnja pjedy žtyschecź. Radźiwy pschedźyda hnydom abeźynskemu sastupjerjej, profesorej Jefse, zlowo pschepoda. W tutym wokomiku italski sastupjeŕ, Aloisi, se žwojeho městna pschi radźinym blidźe stany a j pospjedźerje wotendźe. Ssobustaw italskeje delegazije, kiž žo na to na jeho městno žydźe, žo sa někotre minjeńschiny, jako abeźynski sastupjeŕ hischcze rěčeše, se sale sawola, so městno Italskeje wot teho czasa próżdne wosta.

Abeźynski sastupjeŕ žo z italskim memorandom nadrobnischo njesaběrasche. Wón wo italskich pschesłapjeńskich pospytach rěčeše. **Italska chce pjecza Abeźynsku jako zyle njekhmanu a njedołżnu pschedźitajiŕ, so by žo z tym wot žwojich winowatosczow wuźwobodźiła.** Wudma, z kotrymiž je Italska pschećiwo Abeźynskej wustupowała, pjecza na to dopominaju, so je wona w połlednim czasu po rjadu na wschitkich žwojich europskich žurnalach žwarika. Abeźynska je kóždy czaś swólniwa, reformy k hospodarskem wuwiću kraja po njeźebiczynym radźenju Swjatska ludow pschewjesć.

Abeźynski sastupjeŕ žadasche wot rady Swjatska ludow:

1. so buchu žo na sakładze 10. stawa wustawy Swjatska ludow trěbne naprawy pschewjedźe, z kotrymiž by žo njewotwisnosć a njesranitosć Abeźynskeje dźiwaju na italske khromadźenje wójska schkitała;

2. so by žo jednanje po wustawkach Swjatska ludow nałožito. Czaś wotstorkowanja je nětkole nimo. Pschi najwjetschim strasche, kiž jenemu žołustawej Swjatska ludow hrosy, ma žo hnydom nješkto dacź.

Swjatź ludow dyrbi hnydom wubjerk postajicź, kiž ma hischcze pschi nětczischim khadźowanju radźe rosprawjecź. Abeźynska kóždemu pohrědkowanju pschihotowje, z kotrymiž by žo mohło wudyrjenju wójny sadźewacź. Wona žada jenicźzy prawne rosrisanje a dospołne frjadowanje zbyłeje nalesnosce; wona pak ko wschemu wotstorkowanju pschećiwja. Nětkle wo to dże, hacź może stat, hdyž jón możny žuzbod wohrožuje, žo na stawje 10 a 15 wustawkow Swjatska ludow powołacź a skutkowny schkit woczakowacź.

Litwinow Italsku kritizuje

Po abeźynskim sastupjerju porěcza rusti ludowy komisar, Litwinow. Wón wobžarowasche njewuspěch konferency tjoch mozow w Parizu. Na Italskim pokazuju žebi wón pschejesche, so by jeje 10lětne pschećelstwo se Ssowjetskej Rusej też dale trało. Nětczischa swada je sa zyle mjesynarodne žiwjenje a wobeźe sa Swjatź ludow strašchna. **Litwinow njemóżesche italskemu namjetej pschihłosowacź. Italska pjecza chze, so žo rada njeby wo italsko-abeźynsku swadu starała.** W italskim wojerskim postupowanju pschećiwo Abeźynskej Litwinow rostorhnjenje wustawy Swjatska ludow widźi. Swojeźelaze pak pjecza je, so dopołnacze pschiběra, so žo wojerske postupowanje pschećiwo smutskownym wobstejnosćam jeneho kraja njehodźi wuprawnicź. Wschitke žobustawy Swjatska ludow maju prawo na njewotwisnosć a njesranitosć. **Pschećiwo wojerskemu postupowanju njeje žaneho druheho žrědła hacź nutne wobaranje.** Litwinow hischcze na Kellogowy pakt dopominasche a Swjatź ludow napominasche, so njeby nicżo skombdźił, schtož samóże wójnu wotwobroczicź. Na to radźiny pschedźyda pospjedźenje skónczi.

Wo přičinach wčerawšeho radźineho posedźenja

So žo wczera tak njejapzy pospjedźenje rady Swjatska ludow žwoła, měješe žwoju pschicźinu w tym, so běchu žo w połlednim wokomiku njedorozumjenja pokazałe wo sestajenju wotmyślenoho wubjerka pjeczoch muži, kotrenuż měješe žo dalsche wuradźowanje wo italsko-abeźynskej swadźe pschepodacź. Běsche žo wotmyślilo, so dyrbja Franzowska a Jendźelska a tři druhe mozy do wubjerka kluschecź. W połlednim wuradźowanju psched pospjedźenjom italski sastupjeŕ žadasche, so ma žo też Italska do tuteho wubjerka wuwolicź. S tutym italskim žadanjom žu žo wotmyślene pschedewsacza snjemójnite.

Wotžalenje italskeho sastupjerja z pospjedźenja žo w Ssowjetsku ludow jako tragiske njewobhladuje. Wschako běsche Aloisi hižo do czaża wosjewił, so pschi rěczi abeźynskeho sastupjerja njebudźe pschitomny.

Położenje je jara khutne

Wožebity rosprawjeŕ franzowskeje Havaskeje telegrafowarnje położenje w Genfje jara bjes nadźije pohudźuje. Pschipad z italskim sastupjerjom schtwórtk wjeczor pschichodne jednanja wo italsko-abeźynskej swadźe poczeja. **So je žo Aloisi, jako běsche žo do žwojeho hotela wróćił, hnydom z Mussolinijom telefonisuje rosrěczał, so by jemu wo pschijadźe rosprawjał, pokasuje, kak napjate žu hižo hamtske poczahi mjez Italskej a Abeźynskej.**

Abesynska njedowoli, zo so straža italskeho wupósłanctwa posylni

Parizźka Havaska telegrafowarnja z Addisa Abeby rosprawja, so abeźynske knježerstwo njeje dowolilo, so žo straža tamnischeho italskeho wupósłanctwa z kompaniju Askarijow pohlni. Abeźynski kěžor je wschitkim wukrajnikam radźił, so bychu žo na wósłym městnje khromadźili. Někotři płahowarjo pak su žo pjecza zapowědźili, městno žwojeho dźela wopuschczicź. Mišzijonskim stajizam je abeźynski kěžor wobschěrny policajski schkit pschisłubił.

Abesynski nowinaŕ so zajał

Abeźynski kěžor je wudawarja amharistich nowin „Hłós Aethiopije" dał sajecź. Kaž žo powě, je tutón nowinaŕ na schchiwdźace waschnje wo Mussoliniju a Italskej pisał. Kěžor je sdobom pschikasał, so žane abeźynske nowiny Italsku njeswědźa na žane waschnje schchiwdźicź abo hanicź abo njewěrne powěsće wosjewjecź.

Abesynska wojakow do Harrara wozy

Abeźynske knježerstwo dotal njeje ničžo wo wróćenju petrolejoweje konzeźije firmy Standard Oil Co. wosjewiło. Finanzny radźeŕ abeźynskeho kěžora, Američan Colson je prajił, so žo położenje dožyła njeje pscheměniło. W tu khwilu njeje też žaneho wosjewjenja abeźynskeho knježerstwa woczakacź.

Transporty abeźynskich wojakow do Harrara njejsu pschestałe. Schtwórtk je žo 2000 muži po żelesnizy wotwjesło. Pjatk žo 1500 muži wotwjese a sobotu 3500 muži.

125 indiskich wojakow k pospołnjenju straże jendźelskeho wupósłanstwa pjatk rano do Addisa Abeby dojeźe. So njeby k spodźiwanju dóschło, žo Jndojo 20 kilometrow psched městom se żelesnizy wutudża.

Američan za lěpše rozdźělenje kolonijow

Wyschi Edward M. House, nětdyschi Wilsonowy swonkownopolitiski radźeŕ, je w czěskopizu „Liberty" nastawk wosjewił, w kotrymž myśl sastupuje, so może žo zwětowy měr jenicźzy sakhowacź, hdy by žo wobžedźeństwo kraja wulkich kolonialnych krajow k lěpschemu Němskeje, Japanskeje a Italskeje lěpje rosdźěliło. Jendźelska, Franzowska, Ssowjetska Rusa a Sjednoczene staty, schtyri mozy, kiž „žwět wobžedźa", budźichu dyrbjale tamnym tśiom krajam nóżnoscze wupschestrěnja dacź, kiž žo pschi nětczischich poměrach trjebaju. Kóždy statnik, tak pischе wyschk House, budźe pschi privatnym rosrěczowanju pschipóstnacź, so Němska, Italska a Japanska kraje trjebaju, do kotrychž dychu mohle žwoje słutne wobhdleśtwo złacź a z wokrjeh mohle žurowiśny bracź, kotrež jim domjazny kraj rjemóże podawacź. Ale wulke wobžedźerske ludy njeżu žwólnive, žwojim mjenje sdobownym towarschcam wjazy „hacź kórczicźki popschecź, kotrež z kolonialneho blida padaju".

Při přepytowanju zasypnjenja w Barlinje štyrjoch zastojnikow zajeli

Barlinska justizna nowinarnja wosjewja, so je statne rěcznistwo pschi Barlinskim krajnym žudźe hnydom po sapadnjenju pschi twarjenju tunnela sa połnózno-połodnischu żelesnizu na Hermanna Göringowej dróży, kiž je 19 zjmertwych woporow zadało, dało pschepytowacź, kak daloko su cźłowjeckoju njesboże sawinowali. Tole jednanje, kiž sjiwnosć wobeźe sajmnje, je žo wyschschemu statnemu rěcznikej drej. Reimerej poruczilo. Jeho podpjera žudnischi assežor Riei, kiž běsche w žwojim czasu jako prěni sastupjeŕ statneho rěcznistwa pschi wukhowańskich dźełach pschitomny.

So by žo pschicźina njesboża dokkadnje wujasnita, je statne rěcznistwo nětkotrych wężwustojnych powołało; jich dźela steja pod wjedźenjom tajneho rady profesora dra. Hertwiga wot Techniske wyschoke schule w Barlinje.

Pschepytowanje wo pschicźinach sapadnjenja je tak postupowało, so je statne rěcznistwo schtwórtk dało schtyri wosoby sajecź: 1. direktora Suga Hoffmanna Barlinskeho twarskeho towarstwa z wobmjesowanym rukow.; 2. inżenéra Josefa Korku Ratha, techniskeho wjezneho wobdźelarja Barlinskeho twarskeho towarstwa z wobmjesowanym rukowanjom; 3. twarskeho wjedźnika diplomowaneho inżenéra Fryja Notha; 4. żelesniskeho radu Wilhelma Eyhera.

Sajecźi žo lohkomyślnemu morjenja winuja. Wina žo w tym widźi, so je žo pschi twarje pschećiwo pschipósłanym prawidłam twarskeho wumělstwa hrěschiło a so žu mjenowani na prěnim městnje sa to samolwicźi. Dospołna rosprawa wężwustojnych žmě žo sa nětkóždy tydźeń woczakacź.

Drej. Schreiberej so stačanske přisłušenje wotpóznała

Gouverneur Memelskeje je prjedawschemu kr... presidentej a nětczischemu prěnjemu kandidatej mentskeje jenotnoze lisczinj sa wólby 29. septembra stacjanske pra... wjak. Wo rosjasnjenju žo praji, so je dr. Schreiber litewske stacjanstwo jako wobydlеŕ Memelskeje i njeprawym wuźwedźenjom dostał. Wón a jeho žwójbni žo wot nětka jako wukrajnizy wobhladuja.

Dokelž je dr. Schreiber pschedźyda memelskeje wikowarskeje komory a ma we wschelakich druhich hospodarskich organisazijach a sjawnych sjednoczenstwach Memelskeje nawjedowaze sastojnistwa, wón tute z dohom i litewskim stacjanstwom shubi. Dr. Schreiber je hižo 13 lět dołho Memelczan, potajkim tam hižo dawno bydlesche, pschedy hacź je žo memelske srěczenje podpisało. Dotal žo na jeho stacjanskim prawje njeje żenje diwełowało, litewski gouverneur je jeho žamo sa krajneho presidenta pomjenował.

Pomoc za Hornjołužiskich hórnikow

Němski bohot a župny wjednik Marczin Mutschmann je pomozny akziju NS-ludowego spomožerstwa sa musu cźerpjazych sasitich hórnikow podpisał. S tutej pomocnej akziju žo wupadnjene dźełańske czaśy narunaju. Akzija žo też k lěpschemu hórnikow Zitawskeho trunizowego rewěra wuskutkuje. Wjednitwo župneho hauta je Zitawskemu wokrjesej NS-ludowego spomožerstwa dozyła 14 000 hriwnow w kuponach pschepokałało. Najwjetschi dźeł tutych pjenjes žo k wurunanju wupadnjenych dźełańskich czaśow trjeba, dźeł pak žo jako wožebity dar domjazych pjenjes a pschipomozow na dźeći wuzijee.

Wikowańske zrěčenje mjez Belgiskej a Sowjetskej Ruskej so podpisało

Ssowjetskoruske pósłanstwo w Parizu je schtwórtk wjeczor wosjewiło, so staj popołdnju w 5 hodźinach belgiski pósłelniŕ a jedyn rusti wožebity połnomócznjeńz w pschitomnosći žowjetskoruskeho pósłelnika nakhwilne wikowańske zrěczenje podpisałoj. S tutym nałhwilnym wikowańskim zrěczenjom maju žo hospodarske poczahi mjez belgisko-luxemburgskej zlownej uniju a Ssowjetskej Ruskej wobnowicź.

Krótke politiske powěsće

Dr. Goebbels pschihoty na Bückebergu wobhladał.

Němski minister dr. Goebbels je w ličtadle do Hannowra pschileczał, a je wot tam do Hamelna dojeł, so by žo wobžobinizy wo pschihotach žnjoweho dźaknoweho žwjedźenja p'cheżwědźił.

Španiscy kommunistojo so do Francowskeje scelu

Parizijše nowiny „Écho de Paris“ ſu ſ Madridſkich nowin „El Siglo Futuro“ powěšeje woſtſichzale, kotrež dopokazuja, kak ſtykuje ſo kommunistiſka revoluzija w Franzowſkej pſchihotuje. Po tutej powěſći ſo po zyłej Schpaniſkej anarchiſtojo a kommunistojo jako „dobrowólnizy“ ſa marxiſtiſku revoluziju wuběraju, kotraž „w bliſchim czaſu“ w Franzowſkej wudyri.

Tuczi dobrowólnizy ſo po pſchesmykaſkich ſchczežkach pśiches ſchpaniſko-franzowſke mjeſy kradnu. Kommunistiſki gmejnſki rada Roque w franzowſkej namjetnej wězy Elne pſchikhadżejcych pſchijima a jich ſ poporučenjom kommunistiſkej měſtnej ſkupinje w Perpignanu ſczele. Wot tam revolucionarni wojowarjo do Pariſa jědu, hdyž maju ſo w pśichodnej Internazionalneje cžerwjeneje pomozy ſamolwieć.

Tam woni 750 pešetow (nětkle 250 hriwnow) a kommunistiſki paž dóſtanu, w kotrymž ſo wſchitzy kommunistiſky ſmyſlenki namolwjeja, ſo bychu twikrajneho towarſcha, kiž byrbi po wožebitym nadawku puczowacz, na kózde wałchnje podpjerali. Cžerwjena pomoz ſo potom wo ſamětſczenje ſchpaniſkich dobrowólnikow w Pariſkich dźěłacžerſkich pſchedměſtach ſtara.

Ze Serbow

W **Budyſchinje** 6. ſeptembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Jeniški zadźerak cyłu wjes zmući.

Pśisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer minus 1 a thermometer wodnjo 20 ſtopnjow cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer minus 2 a thermometer we nozy 13 ſtopnjow cźopłoty. Wot wjeczora k ranju ſ połnocy Němſkeje nijina cźežnje. Jeje dźěle ſu ſej naſchimi ſtronam rjane deſchcze pſchinjeſłe. S dźenſnjiſchim dnjom ſo nijina ſwjetſcha wotſłali. Tehodła ſo bórzy pſchestanje deſchczowacz. Se Schpaniſkeje ſo wyſchina k nam bliži a nam bórzy ſłónczne a cźopłiſche dny pſchinjeſe. Jutſje wſchak ſmějemy hiſchcze trochu njewobſtajne wjedro, tola budże hižo ſaſo ſpodobniſche. — Jutſje ſobotu ſtónczko 5,21 hodź. ſtkadża a ſo 6,34 hodź. ſkowa. Měſacžk ſtkadża jutſje popołdnju 3,30 hodź. a ſkowa ſo wjeczor 11,07 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Hiſchcze wjedro, tola ſo wuczahuje.**

*

— **30 lět w duſchepaſtyrſkej ſłužbje.** Dźenża mózſkej dwaj žerbſkaj duchownaj, a to knjes farar Jurij Rjeda w Kamjenzu a knjes farar Mikławſch Dórnik w Sźěri we 30. nowembrowej duſchepaſtyrſke dźěło wróczo ſhladowacz. Wobaj dóſtaſchtaj 6. ſeptembra lěta 1905 w tachantej zyrkwi w Budyſchinje měſchniſku ſwjeczeſnu. Knjes farar Jurij Rjeda narodźi ſo 9. haprleje 1881 na Horje pola Njeſwačidła. Najprjedy ſtudowaſche jako kaplan w Njeſwačidła, 1909 pſchińdże do Seitendorfa, 1910 do Khrózelczicz, 1909 pſchińdże do Seitendorfa, 1910 do Khrózelczicz, 1917 do Ralbicz. Wot lěta 1918 hacž do 1922 běſche ſ fararjom w Hajniczach a w lěcze 1922 bu ſa farara ſ farara w Kamjenzu, hdyž dotal hiſchcze ſtudkuje, pomjenowany. Mikławſch Dórnik narodźi ſo 9. meje 1877 w Njebjelczicach. Swoje ſtudije w Prahy ſkónczywſchi, bě najprjedy ſ kaplanom w Khrózczicach a poſdźiſcho w Ralbiczich. Wot lěta 1910 hacž do 1923 pſchiſłuſcheſche Radwoſtſkej farje; wobſtarſaſche pak wożebje Sdźerjanſku expoſiturku, kotraž bu 1. 8. 1923 na ſamoſtatnu faru powyſchena, hdyž bu na to jako farar pomjenowany. Woběmaj, wyſnokocžeſczenym, ſ wuſnamnemu dnjej też ſ tuteho měſtna wjele ſboża pſchejemy.

— **Sserbſke kemſche w Drježdżanach.** Njedźelu 15. ſeptembra popołdnju ¼4 hodźin budże w Drježdżanſkej Kichiznej zyrkwi ſerbſke kemſchenje ſe ſpowědżu a ſ wudźělowanjom Božeho wotkazanja. Předowanje ſměje knjes farar Renc ſ Barta. Wſchitzy evangeliſcy Sserbja w Drježdżanach a Drježdżanſkej wokolinje ſu wutrobnje na tute kemſchenje pſcheproſcheni, a budża też po kemſchach wutrobnje witani pſchi towarſchnym ſeńdźenju ſcelſkich rjadow. Khěrluſchowe topjenka ſu darmo dóſtacz pola zyrkwi.

Je Lindberghowy ſynk hiſchcze žiwy?

Saſtupjeř Bruna Richarda Hauptmanna, kotryž kaž je ſnate, ſo dla rubjeżniſtwa Lindberghoweho dźěſcza k ſmjerći ſaſudźił, wobtrucza, ſo je w tutym hólcžezu Lindberghoweho ſynka namakał. Tutón hólcžez bu pſched dlěſchim cźaſom wot mandżelſkeju na Long-Island pſchebywajcu adoptowany, kotrejž wo pokhadże dźěſcza njemóżeſchtej niczo jaſneho wuprajicz. Sa wudawanja rěcznika, kotrež ſo ſpadża jara fantaſtiſke być, rěcža wěſte podobnoſcze dźěſcza ſ wyſchkom Lindberghom.

(Weltblid, M.)

— **Na Bücdeberg k žnjowemu dźiałnemu ſwjedżenjej** pojědże potuniſchenu wożebity cźah. Płacźina tam. a zem nětkle 8 hriwnow. Cźah wotiđże ſobotu 5. oktobra pſchipołdnju ſ Budyſchina pſches Drježdżany. Pśindże pſchipołdnju ſ Budyſchina pſches Drježdżany. Pśindże ſchina maja tohorunja ſnižene ſładźby. Pſchiſjewjenja njech ſo ſtanu pola wjeſnych burſkich wjednikow.

— **Potuniſchenj tak ſo dale poſtiča.** Knjeſeſtwowe naprawy ſa potuniſchenje jědźnych tukow ſa khudźbe wobhdleſtwo ſo w měſacach oktobru, novembru a dezembru 1935 w dotalnych rosměrach dale powjedu. Sakładne wotrěſti ſu ſ rózojoteje papjery ſ wobowym ſnamjeſchkom ſtotowjene. Maja ſaſo tſi potuniſchene wopiſma A a B, kaž też wobjednanſke wopiſmo ſa 3 punty jědźneje margariny. Wudawanje ſakładnych wotrěſtow ma ſo najpózdźiſcho 10. oktobra ſtónczicz. Je trěbne, ſo ſo na to pokaja, ſo ſo wopiſma njeſmědża ſa druhe twory hacž te, kotrež ſu na ſakładnym wotrěſtu najpomnjene, pſchijimacz a njeſmědża ſo pſched ſpoczatkom ani po ſtónczenju cźaſa, ja kotryž płacza, wuzywacz. Pſchecźiwo pſchekupzam, kotříž tutym pſchedpiſmam napſchecźiwo jednaja, ſo ſafrocži. Na kóždy pad ma ſo tomu ſadźewacz, ſo bychu woprawnjeni dla pſchedcźaſneho wuzicźa wopiſmow w měſacu dezembru potniſchenych jědźnych tukow njeměli.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkowym cźehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (4. dźeń) padże dobrycze wo 10 000 hr. na cźiſło 72279; dobrycze wo 5000 hr. na cźiſle 101122 155873; dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 14177 17445 31944 33772 77193 108304 138332; dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 2376 15054 26265 47968 54474 76166 85424 88116 94573 103988 116070; dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 3776 13540 15428 24030 24530 28249 38324 49294 50283 55821 57079 62972 69029 71856 77230 87652 88912 97140 114975 116053 125355 143888 145442 150819 157467.

Se **Khródwa.** Pſchi wežeraſchim pſchipołdniſchim njewjedrje krótko do 1 hodź. dwri błyſka do miliniowego powoda w bliſkoſczi Měrſchez hoſczenza a pſchekupſtwa. Błyſk ſniczi pſchi tym w hoſczenzu miliniowe ſwětżenja, dalſcha ſchkoda pſchi tym njenaſta.

S **Hrubjelczic.** (Sſydleriſka ſhromadźizna.) Sańdżenu ſobotu wotmě ſydleriſke ſjednoczenſtwo ſa Hrubjelczicy w „Mnichowſkim dworje“ w Budyſchinje ſwoju měſacznu ſhromadźiznu. Bohata liczba ſydlerjow bě ſo ſeſchła. Wjednik ſjed. Scholta poſtrowi wożebje tež wokrjeſneho ſkup. wjednika Ludwiga ſ Budyſchina a wjeſnjanſkeho Probſta ſ Hrubjelczic. Wokrjeſny ſkup. wjednik poda pſchitomnym pſchedběžnu pokładnjowu rosprawu, ſ kotrejež bě widżecz, kak njepſchiſtojnje je pſredawſchi wjednik ſjednoczenſtwa ſ jemu dowěrjenymi pjenježami ſydleriſkich towarſchow wobkhadżał. Tutón ludowy ſchtódnik, kotryž, kaž je ſo hižo woſſewiko, nětkle njedźele hižo w jaſtwje ſedźi, ma nětko cźaſa doſcz, wo tym pſchemyſlowacz, kak ſo nima ſ cźežko ſaſtužennymi pjenježami ludowych towarſchow wobkhadżecz. Hdyž běchu ſydlerjow wobſtatk w pokładni ſhonili, ſo praſchachu, kak ma ſo naſtata ſchkoda ſarunacz. Pſchi tym pokaja ſo, ſo też w ſjednoczenſtwu ma płacźicz ſtowo

Ferdynand Goetel:

Sněhowy list

(Kar — Chat.)

44] (Pokračowanje.)

„Njerozumju! Schto je pſchi tym tak dźiwneho?“ „Kak to? Najprjedy iſći cźłowjeka runje do brjucha a potom jeho ſchćitka ſe ſwojim cźěkom. A to, bratſiko, w revolucžnej, njeſmilnej bitwje! Dokhо ſom ſo nad tym hłowu łamał — a podarmo. Och, ſchto bych tehdy dał ſa to, hdy bych cźe móhł wuhladacz a ſo cźe woprawdźiwcz, cźehodła. — Pytach cźe ...“

„Nó a ...“

„Nó a njenadeńdżech tebje. Ale nětko tola.“

„Nó tak — hakle tule! A kak to? Ssam njejšy ſej domyſlił?“

„Njejšym domyſlił! Wěſche to ſmilnoſcz abo ſchto?“

„Haj, ſnadź. Chzeſch-li to tak mjenowacz, njech je to ſmilnoſcz.“ ſajmja ſo cźěkaniz, kotrehoż dale bóle ſajimowaſche tuta njewěſchěna rosmołwa. Kommiſar runje hdyž a hdyž ſo woſtiwi. Pſchiſchyndyſchtaj ſo bliže k ſebi. Njemějeſchtaj ſaničz ſnědża, kiž leju ſaſzypowaſche, njepoſkaſchtaj na wotkłóſ wojowanja, kiž bě ſo hiſchcze dołpoknje rosputało.

„Aha! Potajkim ſmilnoſcz! Niz ſnadź, ale woprawdże ſmilnoſcz! Ale cźehodła ſły wſak tſělbu a ſchoł tſělecz ludźi na hańbu?“

„Dźěch wojowacz ſ runymi. Niz wojowacz pſchecźiwo njewobrónjenym!“

„Pſchecźiwo njewobrónjenym? Też ja ſym druhdy tak myſlał. To je potajkim ſaſzy ryczerſtwo?“

„Njech je to potajkim ryczerſtwo!“

„Tak ja cźe mjenowach w myſlach: „ſmilny ryczeř“. Ssnjak ſym ſo cźi, a — wěſch — łubował ſym cźe, ſmilny ryczerjo! A bojach ſo, ſo mam cźe rad. Radły bych dżiwł, ſo by był rubjeżnik — a hdyž a hdyž ſym ſaſzy wobžarował, ſo njejšy naſch. Tu ſym wſchak hnydom ſo pomyſlił, ſo hdy by był naſch, hnydmy byli njewólniſzy do dźenſnjiſchego dnja. Sajědojcźił ſym mi duſchu na tamnym njeſbožownym rózku! „Deklażował“ ſy mje, kaž to praja w ſtronje. Tehodła ſym też cźeknył ſ mětła.“

„Do komuny?“

„Do komuny! Prajachu mi w měſcże, ſo je tu wojerſke hnězdo. Tak ſo ſem podach ſe ſtrachom pſched tobu. — Tola tam ſo něſchto wobrocża k lěpſchemu!“ Stany, poſthajo k horam.

Woprawdże, wojowanje w horach ſo bliježeſche komunje tak bliſko, ſo běchu roſejnacz nig jenož jenoſkiline wutſele ale też njembre rejenje cźłowjeſkich hłoſow. S hary ſo tam wotběhli mózniſchi wotkłóſ ruczе wojſchězhego wotdźělenja. Pſchibliži ſo ke komunje, njewěſče kaž kłok, kiž njewě, hdże leczecz, wobleczа komunu a nětkle ſo ſłubi. Nětkle podobneho bě też ſłyſchecz deleka pſchi rězy, ſdalenſcho wſchak a cźiſchcho, nichtó njewě, běſche-li to wotkłóſ abo jnowa nětaki bludżazy jěchar. Potom běſche ſłyſchecz jenož jeniczki cźłowjek a na wězy ſo ſjewi ſamotny jěchar. Běſche to poſoł ſ roſprawu wot wotdźělenja w horach. Zadaſche pomoz. Domorodni běchu pſchełamali jich frontu, pſchedeřli ſo ke komunje a wěſcze do khrižeja padnyli tym, kiž wojowachu deleka pſchi rězy.

Komiſar na njeho ſměrom poſthaſche a póſła jeho „k draczej“. „Widźiſch tola, ſo w komunje nikoho nimam.“ Poſoł ſaſeli a wobroczi ſo do nózneje cźmy. „Dźiwna, ſpodźiwna nóz!“ ſadźiwa ſo ſa nim komiſar. „Kak je to ſpodźiwne, ſo dyrbju ſo ſ tobu, Jefremo, ſeſtacz runje nětko! Nětchto mi praji, ſo njebudźemoj nihdy wjazy hromadże rěcžecz.“

„Sſy mje hnydom póſnał?“ wobroczi ſo cźěkanz ſe ſjedżenjom k pſchetorhnjenej rosmołwje.

„Nē! To věka, ſym cźe póſnał a njejšym cźe póſnał! Pſchijěchach ſem ſ pſchefjewdźecženjom, ſo ſy ſahinył, ryczerjo — ſ cźeſczu. Ty by dyrbjał ſahinyczk w taſzej pjhnczej wójnje! — A tu pſchijěchach do komuny — wón! Wón — Jefrem Afanaſjowicz Safonow, wojak Saratowſkeho pólka, a pſchikładny ſobuſtaw komuny. — Dracz wě, ſchto ſym jej myſlił! — Nēcži kaž pręni w ſtronje, dźěła kaž pręni ſ naſchich a je ſiwy kaž pobledni. Nē! To wón njeje! Njemóże być! — A tola, hdyž ſym na njeho pohladał ſ błiſka — wón! Wěſcze ſo ſkhowaſche pod ſuſym mjenom. Rubjeżnik abo dyrdomdejnik abo ſkrótka djabok. Ech! Wjeſelił ſym ſo tehdy, ſo ſy mje tam na hańzy jenož woſſchubił. Prajił ſym jej, ſo cźi na kožu póndu, njech ſo ſtanje hewak něſchto.“

„A tola ſy mje woſtajił na pokoj! Aha! Ssy ſłyſchał?“ połſchěhny ważnje porſt, ſaſtyſchatwſchi hwiſdanje kulki, kiž nad nimaj leczeſche. Sadżerżeſchtaj khwilku dych. Snowa ſaſynczi, nětko hižo blize — kulka hižo leczeſche cźěſno nad jeju hłowomaj a dyrivſchi do murje wuraſty mrócžakłu procha. Saſmjeſchtaj ſo na nju dobrocziwje kaž na ſubu dopomnjenku.

„Kaž tehdy — ſchto?“ ſawoła komiſar. „Wſchak jich bórzy hižo ſmějemoj na ſchiji. — Haj, hdże dha ſmój ſtónczikoj? Aha! Haj, njejšym cźe ani tak ſara na pokoj woſtajił. Ssnadź ſy to ſaczuwał? Tola ſadźiwał ſym ſo hnydom w ſpoczatku, hdyž mi w komunje wo tebi powědachu. Myſlu ſej: ſ tymaj Sartomaj, to běſche wěſcze ryczerſtwo. A potom — hdyž ſym k tebi khodźił — tak bě ty ſonu jelharnik a ſaſo ryczeř! — Abo ſ tym Jefremom!“

„Chzeſch wědżecz?“

„Chzu a nodzu. — Ssy jeho ſaraſył?“

Njemóżeſche hnydom wotmołwicz. Krwawna dopomnjenka jemu nahle ſtłóczi wutrobu ſe ſakoſtnej mozu.

„Saraſył ſym“, pſchemo ſo ſtónczиje, „ſaraſył ſym Jefremа we wudolinje pſchi rězy.“

„Cźehodła?“

„Setkach ſo ſ nim.“

„Kaž ſo mmu?“

„Kaž ſ tobu!“ ſtyhli hłowu.

Wotmjelknyſchtaj wuſkowſchi, jako hdy byſchtaj ſtónczikoj prěni woſtſtawk bjeſſtónczneho puczа. Hara wojowanja ſo hižo bliježeſche k dolinje. Kulki poczachu hujeſtſcho hwiſbacz nad jeju hłowomaj. Jena ſ nich, ſabłudżena, dyri do ſſaſchazeho wóhniſchcża, ſo ſo ſóbny ſnop ſchkrickżkow a popjeła.

„Och, bórzy tu budża“, pohnu ſo njeſwólniwje kommiſar. „Praj mi nětko, Jefremo, ſchto mam ſ tobu cźiniecz? Tak abo hinak — ſy njepſchecźel revoluzije.“

„Ja njeſym njepſchecźel nikomu.“

„Ale ſabiwaſch, ſabiwaſch wojakow revoluzije ...“

„Wobaram ſo.“

„Jednaſch ſe ſbožkarjemi ...“

„Wojuju, ſchtitam ſo!“

„A pſchi tym druhich ſahubiſch!“

„Nochcu nikoho ſahubicz!“

„Łżiſch, tajiſch ſo jenoż, — ryczerjo!“

„Njejšym ryczeř!“

„Nó, to naż wobſchkudźujeſch pſcheradniko!“

„Nikoho njepſcheradżuju!“

„A ſchto ſy po prawom?“

„Nichtó! Hlej — cźłowjek.“

Komiſar na njeho pohlada bjes radu.

„Cźłowjek“, woſpjetowaſche kaž wotthłóſ, „to rěka nig wjazy ſmilny ryczeř, ale cźłowjek. A ſchto mam ſ tobu ſcźiniecz, cźłowjecże, ja, wojak revoluzije?“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

„powschitkowne dobre dże psched dobrym jenotliwza". We wschém méru žo tuto praschenje k spokojnosći žydlerjow rosriža. Sjednoczenstwo ma 58 žobustawow, mjes nimi 16 njesahkuženjow. Wjednik sjednoczenstwa Schokta pomjenowa towarscha Ullricha sa žwojeho zastupjerja a pokladnika sa Schtjezy, žydlerja Anku sa Hrubjelczizy a Hippausa sa Dobrulchu sa podpokladnikow. Wotkrjeżny skup. wjednik Ludwig napominasche wschich stjoch k zwérje a k czestnosći. Ruku sawdawschi to slubichu. Wsche stare žydlerske durjaze tasliczki maja žo wotstronicz, mésto nich pschichudu nowe. W pschichodže budža kózdu druhu žobotu w méšazu žobustawske shromadżizny w Hrubjelczizach.

S Worzyna. Pschedwczerawschim popoldnju sta žo psched naschej wjesku czežke wobkhadne njesožo. Dwaj autaj, kotrajž w žméru do Budyschina jédsechtschaj, dyrbjischtaj psched schczipzarjemi jablukow na nadrósnych schtomach žo wuwinnyć. Hdyž na tutym méstnje po swužczenej dróhy pschejédżesche, rozbi se czežity auto, kotryž sa wožobowym autom jédżesche, tuto pschescżežnyeż, pschi czimž na dróhy schtom powaliwschi jo do hriežje stócz. Tydni w aucze žo khétro stranichu a dyrbjachu žo do Budyschkeje khorownje pschewjesć. Dwoje z nich mózeschtaj žo bórzy z njeje puschczicz. Wožobowe auto je žo tohorunja pschi tym czežko wobschkodżił, czežity auto ma mjeršchu schkodu.

S Barta. Wutoru popoldnju méjesche khcheżcżanska žónska khžuža sa Bart a wokolinu w hoschenzu „Któnzu" žwoju mésazniu shromadżiznu. Pschedsydka, knjeni prinzeza z Lippe, postrowi pschitomnych a wupraji žwoju radoscz nad bohatym wopytom. Faraf Rjencz n jeschе na to dlékchu narécz, kotrejž žtowa Mateja 28, 19 podpokloji: „Dżircże a mucżcże wschitke ludy." Powokalo žo na tute žtowa rospominasche winowatoscze žwonkownеho a snutskowneho mišzionstwa; w poslednim ma žónska khcheżcżanska khžuža winowatoscz žobuskutkowacz. Na to czitasche pschedsydka bajki wo žwonkownym mišzionstwje. Rjane spéwy shromadżiznu wobrubichu.

S Njeswaczidła. Swoje sastojnstwo jako wjesnjanosta nascheje wžy je wjesny burski wjednik a wobžedżej herbrkeho dwora stronjan Jan Schokta skózit. S 1. oktobrom z wjesneho sarjadnistwa wustupi. Wjesnjanosta Schokta bé w lécze 1930 žwoje sastojnstwo wot žwojeho nana pschewsal, kotryž bé 25 lét dolho z wjesnjanostu. Pod jeho wjednistwom je žo nascha wjeż na wjeselezage waschnje rosschérika a porjenschika. Wutwarjenje dwórnischczowеje dróhi a plestrowanje hlownych puczow je žo wézwuwstojnje pschewjedło. Wjesnjanosta Schokta, kotryž też do zyrkwinskeho a schulskeho pschedsteiczerstwa khuscha, dże žo zyle hospodarjenju na žwojim dworje wénowacz. Schtó budże z jeho nasliédnikom, wo tym njeje žo dotal nicžo zhonicz mohło.

S Delan. We wobschérnych léžach njedaloko pruskosaskich mjesow je wrjóž jako pożledna paswa sa nasche pilne pczołki w polnym rosczerje, a hola błyschczi žo w žwojej najrjeńschej pysche. Pschi létuschim dolhim žuchim wjedrje, wschak njzdowe žné w holi pschebohate njebéchu, tola bjeż wuspécha powschitkownje njeje było, hdyž žu mnohy žwoje pczoły do hole dowjesli. Kaž drje kózde léto, maja też létża nékotsi pczolarjo žwoje kólcze w Nowej Ssmjerdżazej, w tak mjenowanej „Buschscheńzy" stejo. Kaž hižom wjazy krócz w tutym cżažu, žendu žo pczolarjo z blizschcze a dalschcze wokoliny njedżelu 8. septembra po 3 hodźinach tu w Němcez zahrodži. Tu žo sajimawy pschednoschż je strony krajneho swojaka posliczi. Kózdy pczolar a pschecżel rjaneje Bożeje pschirody njech žebi tam pschi rjanym wjedrje dojédże.

S Pancżiz. Pjatk 13. septembra popoldnju w 2 hodźinomaj žo w młodżinowni maczerjam rada podawa.

S Kschidoła. (Woheń sniczi statok.) Schtwórtk rano wokolo 4 hodźin wudyri pola kublerja Riehla woheń, kotryž žo mózneje rosschéri. Njedżiwaju na to, so telefon njedżélasche, bésche Kamjenska wohnjowa wobora z motorizej zyrkwu krótko po 4 hodź. k wohnjej pschitwatasta a počza pschecżimo wohnjej dżélacz. S 200 metrow dolhej hadżizu žo woda do palazeho twarjenja žyknasche, kotrež pak žo dospolnje wupali. Jenož Kamjenšej wobrje ma žo džakowacz, so z plomjenja na Miłkawschej hoschenz njepschesskoczichu. Kschidoška a Jitrowška žyknawa schkitaschtaj žužodne twarjenja psched z dkrami. Czornowska žyknawa njetrjebasche wjazy sapschimnycz. Wožebitu khwalbu zasłuża žebi muzojo džélowеje służby, kotrejž pschi wohnju krucze sapschimnychu. Kak je woheń nastał, njeje žo dotal dako swésczicz.

S Kulowa. Méschczańske skatanki žmédża žo w pschichodże po wobsamkknjenju gmejnsk. rady jenož tym riemjeślnikam dacz, kotrejž žu žobuitawu némšteje dżélowеje służby a kotrejž móża dopokasacz, so žu žwoje pschinoschki sapłaczili.

Škody suchoty we Wojerowskim wokrjesu

Krajny rada je po naštorku knjeżeństwoweho prezidenta dwaj dnjownu swésczenšku jétbu po wokrjesu pschewjedł a to k wjeczoru woi Wojerez a też k ranju woi naschego města. Na jétbje wobdżélichu žo stronine wjednistwo, wokrjesny burski wjednik, sastupjeł finanzneho hamta a sastupjeł jeżiwjeńskeho stawa z Barlina. Zara sté steji je sastaranjom pizy sa žkót. Hižo pizuje žo z bérnjazym selischczom, répowymi kopjenami, léżnej trawu a też je symtsej pizu. Kukuriza je dospolnje wuschnyła a répy też, bérny lubja maly wunoschk. S wotawu njemóże žo wjazy liczicz. Tak je žo na pschikład we Lejnje je 6 jutrow 8 zentnarjow, w Sabrodże najwjazy 2 zentnarjej z jutra wużnéło. Pscherést rožkowych žnjow nize 4 zentnarjow z jutra wucżinja, hdżela też hischcze mjenje. Wowż je žo we wjele padach z nuisy hischcze selenу jako piza wužiż. W druhich padach njeje žo ani wużyte sorno nażnjnako. W pscherésti žo 5—6 zentr. z korza namlócżichu. Pomozne naprawy, kotrež žu žo hižo w prjedawschich rosprawach na krajne burske wjednistwo namjetowale, staj po skónczenju wobhladanja krajny rada pola knjeżeństwoweho presidenty a wokrjesneho burskeho wjednika pola krajneho burstwa hischcze raswospjetowałoj. Wone rékaju: Wobstaranje potunischczenych pizowanskich žrédkow wschéch druzin, potunischczene žymjenja a potunischczene pschikupne hnojidła.

Budyske stawniske powšće

Narodżili su žo: 30. 8. Gerhardej Willijej Holschzy, maschinstkemu samkarjej, žyn. 31. 8. Wilhelmej Rychtarjej, schewskemu mischtrej, žyn. 1. 9. Jurjej Herbertej Rjelzy, kachlestajerjej, žyn. 3. 9. Willijej Kurtej Liebi, žyn.

Mandżelstwo pschipowédżischtaj: Jakub Schérz z Gertrudu Hildegardu Wocżiz, schwalczu, wobaj w Budyschinje.

Do mandżelstwa stupischtaj: 4. 9. Siegfried Rudolf Warneka, moleć a grafik w Budyschinje, z Johannu Hilzu Beckereż (Barklinez), operowej spéwarku w Lipsku-Gohlis.

Narodżitej stej žo: 31. 8. Hermanej Janej Englerej, diplomowemu wucżerjej, džowka. — 4. 9. Mazej Oeże Möchelej, maschinstkemu samkarjej, džowka.

Wumrěli: 4. 9. Klaus Becker, žynk wobkhodneho wjednika, 51 njedżele starý.

Mandżelstwo pschipowédżichu: 5. 9. Arnoschi Pawol Zscharschig, twarski samkar w Budyschinje, z Elsu Ruth Röchowez, dżélacżerku w Lubiju. — Juri Laboda, pschekupski pschisiajenj, Marju Helenu Rjencżez, pomognizu, wobaj w Budyschinje. — Eitel Jurij Höhrenz, wojnar w Budyschinje, z Emmu Helenu Krawzez, hosposu w Pžowjach pola Budyschina.

Słyšerjo radiał Kedžbu!

Dżeńża pjatk 6. septembra wjeczor 1/47 hodź. Lipscżanski radio rosprawu że žnjowеje dżélacżaseje fahrodki w Ulbersdorfe. Tuta wjeż léži wotrjedż Saksleje Schwizy. Tam je NS-ludowe spomožeństwo žnjowu dżélacżu fahrodku pschiprawiło, w kotrejž žo w cżichim dżéle němske dżéczi z luboscżu wothladaju. Schérohe worschty wobydlerstwa dyrbja žo na tym wobdżélicz, schtoż NS-ludowe spomožeństwo dokonja, schto žu jeho nadawki. Tute žnjowe dżélacżaze fahrodki žu nowe polo. Kak žo tuton nadawk pschewjedże a schto bo w taikej žnjowej dżélacżasej fahrodze naschoni, praji wam radio dżeńża wjeczor 1/47 hodźin. Kóždy žłyschеr radia tohodla dżeńża w tutym cżasu Lipscżanski radio žłyschi!

Z Łužicy

S Korsynja. Pschedwczerawschim rano na Mlynskej horje dwaj autaj do žo srasyschtaj. Korsynski omnibuž jasédże wot sady do pósitkeho auta. Njeboże pak bjes wjetschele schkody wotbéża. Schtó je na njeboži wina, žo hischcze pschepytuje.

Se Sajomja. W hornjej wži nasta wutoru wjeczor dla wobschkodżeneho wuhenja w tšéschnych méstnoscżach leżownoscże, Gerhardej Rychtarjej žłuschazeje, woheń. Plomjenja wupschestrého žo na w blischczit stejaze kožo, a też tšécha žama žo poża palicz. Spéschnemu zapschimnjenju dobrowólneje wohnjowеje wobory ma žo džakowacz, so žo woheń bórzy sala. Schkoda pak, kotraž je nastała, je khétro wulka.

Radio

Sobotu 7. septembra žo žłyschi.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschédneho programma: 6.30 wjeselý rańschi konzert. 11.40 za burow. 12 pschipokdnischa hudźba. 14 wschelakoscże. 16 wjeselа 12 pschipokdnischa hudźba. 14 wschelakoscże. 16 wjeselа žobotnische popoldnjo. 18.45 fantasije na Wurlitzkich byrglach. 19 presentérske a paradowe pschespola. 20.10 wjeselý wjeczor.

Lipsk. Nimo znateho wschédneho programma: 5.50 za burow. 6.30 rańschi konzert. 11.45 za burow. 12 pschipokdnischi konzert. 20 operetta „Pólny predał".

Hischcze wožne z dnjoweho programma. Barlin: 20.10 wulki pisany wjeczor. Königsberg: 20.10 ludowy konzert. Köln: 20.10 wjeselý wjeczor. Min: 21 konzert. Warschawa: 20 hudźba z operettow.

„Mójeczе w nozy spacz?" — „Bohužel niz. knjes doktor." — „Tuž Wam nészto pschecżiwo tomu dam." — „To pak njemóžu bracz, knjes doktor, žym mjenujcy nózny straznik a tuž jenož wo dnjo spju."

*

„Nano, mójejch twoje mjeno še sawrjenymaj wocżomaj pisacz?" — „Ale wéło, mój hólcże." — „Tuž podpisaj takle moje schulske wuswédczenje."

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dżél a přiłopk Marko Smolerowa na zanéwštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 6. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,88
1 jendżelski punt	12,30	100 českosk. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	60,92	100 franc. frankow	16,395

Barlinska burša z dnja 5. septembra. Dżiwajo na dobry dokhad wupiščanjow na nowu ziatnu pojczonku bé burša po pscheważy pschecżelnischa. Wobkhod pak bésche jara maly, dokelž žo dżiwajo na zubstrikpiziu nowe nakupje njeczinjiachu. Dokelž žu też wotpschedacża popuschczile, mózachu žo pschi sapoczatku kursy njeschto wyschе hacz pschedwczerawschim sapiśacz. W dalschim béhu bé wuwicże njejednotne. Na rentowych witach bé pomérnje khwalby wobkhod pschi njepschemenjenych kursach.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach žu wulke rosdżele w posticzenjach mjes khlébownymi a pizowanskimi žitami. Wumtkwanske žita žo w dożahanej mérje poskicżeja. A wulke mlyny jenož pomalu žwoje sklady dopjelnjeja. S njekontingentowanych tworow je mózno pschenżu za pizowanske sméry wotbycz. Pschenicżne a rżane muki maja jenož maly wobkhod za wschednu potrjebu. Pschiwós wowża a pizowanskeho jeczmjenja je jara maly. Tola naprajschowanje pschetrjebarjow za wowżom njeje pschewulke. Pizowanke jeczmjenje w khlébskich druzinach po poskicżeja. Dobre druziny jeczmjenja za piwarnje maja mérny wobkhod.

Wežera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenży W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr. G 9: 8,20 hr., — wowża H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenża 9,35 hr., rožka 7,70 hr., jeczmjeń, nal. 9,20 hacz 9,80 hr., nal. 7,95 hr., wowż 7,40 hr., žyno 3,20 hacz 3,45 hr., khloma 2—2,25 hr., pschenicżna muka 16,65 hr., rżana muka 12,25—13 hr., pschenicżne wotruby 6,60 hacz 6,90 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 22 pj., bérny punt 5—6 pj., bély kał 10—12 pj., czežwjeny kał 15—18 pj., karoty 12 hacz 15 pj., jédżna koboda 15—20 pj., žydrolty kał 15 hacz 35 pj., kólrabi 5—8 pj., porej 20 pj., kórki 10—15 pj., zybla 10—13 pj., buny 20—25 pj., tomaty 12—15 pj., žołotej 8 pj., radiški 8 pj., rjewjen 10 pj., jabluka 5—40 pj., měrnik 35—40 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 9,45 hr., rožka 7,90 hr., jeczmjeń, nal. 7,95 hr., wowż 7,40 hr., pschenżna muka 18,25—21 hr., rżana muka 12,25—12,50 hr., pschenicżne wotruby 6,55 hacz 7 hr., rżane wotruby 6,25—6,50 hr., žyno 4—4,25 hr., khloma 2—2,25 hr., butra 76 pj., prožata 15—22 hr., bély kał 10 pj., czežwjeny kał 18 pj., žydrolty kał 10 hacz 50 pj., jédżna koboda 15 pj., zybla 10 pj., krén 70 pj., žołotej 5—10 pj., kórki 10—20 pj., morchej 10 pj.

Wiki w Khočebuzu.

Mjažo, howjaże punt 70—90 pj., czelaże 65—90 pj., skopjaże 80—1 hr., žwinjaże 70—90 pj., jeja 10 pj., butra 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1,20—1,40 hr., karpy 90 pj., hołbic, młode 30—40 pj., kury, žiwe punt 40—50 pj., khapony, žiwe 30—60 pj., kórki 10 pj., kólrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., jédżna koboda 25—30 pj., žydrolty kał 30—60 pj., czežwjeny kał 15—20 pj., bély kał 15 pj., wirsingowy kał 15 pj., buny 20—25 pj., měrnik 20 pj., krén 60 pj., radiški 5 hacz 10 pj., zybla 10—15 pj., bérny punt 4 pj., jabluka 5—30 pj., worschi 40 pj., žmorze 70 pj.

Swinjaze wiki w Khočebuzu.

Pschiwjeli běchu 385 prožatow a 25 hrbhakow.

Prožata, małe 9—13 hr., žrénje 14—19 hr., wulke 20 29 hr., — běhaki, małe 30—40 hr., žrénje 40—45 hr., wulke 45—60 hr. Wiki běchu pomałke.

Płaczizny rěznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

5. septembra 1935 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 459

Najlépše kormjene čelata wot cyca	67—69
Srénje kormjene čelata wot cyca	55—65
Snadnje wuwite	50—55
Najšpatniše	—

Swinje: 127

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	53
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny no złotej hriwnje.

	5. 9.	4. 9.		5. 9.	4. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	wérka	—	—
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre luniny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	26,45	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
rżana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	bérnj. kruški	8,35	8,35
rżane	10,31	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana stoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšenič. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodżerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczizna za rožku za wupłodżerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczizna za ječmjeń za wupłodżerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczizna za wows za wupłodżerja 9: — 13: 156.0

Najnowiše z cyłeho swěta

Wichor nad Darmstadtom.

Nad južnym dźělom Darmstadta zychnowaše hrjedu wichor, kotryž njewjedro pschewodźeše. Na letanišchězu bo dwě kólni wotkryschtej. Shykli jeneje tšechi wětřik 80 metrow daloko wotnješe. Nowe płachtate lětadło bo pschi tym sničži. W Gabelsbergskej dróhy bo tohorunja někotre tšechi cźežko wobschkodźichu a schtomy bo spowalachu. Na wuhlowym a drjewowym składźišchězu rańscheho dwórnischcza smjeta wichor wschě twory dohromady a wotnješe je. Też pschi mlokarni bo tšechi wotkrychu. Wohnjowa wobora a dźělowa słužba dyrbjeschtej zapschimnycź, so bychu bo rosbitki wotstroniłe. Wožoby we wichoru do schkody njepschindźechu.

Błysk sabije tśioch hollandskich dźělaczerjow.

Pschi krótkim ale mócnym njewjedrje dyri hrjedu wjeczor błysk w blikoscźi wjsy Medena w južnej Hollandskej do drjewjanoje kólnje. Do 8 dźělaczerjow, kotśiž běchu bo psched njewjedrom w kólni wutkowali, błysk dyri. Tśjo běchu na měsćje morwi. Pjeco dyrbjachu bo s cźežkimi wopalenjemi do chorownje dowjesć.

Łódźi w mjli do bo sratyłej.

Jendźelski sawjeźelenski parnik do franzowskeho parnika srażył.

Jendźelke łódźistwo je nowe njesbožo potrjechiło. Schtwórtk rano krótko po 3 hodź. je 16 500 tunow wulki sawjeźelenski parnik „Doris" Cunard White-Star cźarny pschiśkuschazy je 763 pućowaznymi na łódźi, kotryž po 14dnjowskim pućowanju po Sstredźnym morju bě po puću do domizny, w bliskoscźi portugalskeho brjoha do franzowskeho parnika „Formigny" (2166 tunow) srażył. Hdyž parnik „Doris" po pomoc wołasche, 24 000 tunow wulki orentski parnik „Orient" a 9600 tunow wulki asiski parnik „Namětny kral Indiskeje" na městno njesbožo pschikthmata. Wobaj parnikaj pschewsaschtaj pućowazych parnika „Doris". Na nim wosta jenož kapitan je swojej wobsadku, 500 muži licźazej. Parnik je khěrno cźežko wobschkodźeny. W cźasu srażenja knjeješche husta mhła. Wožoby pschi tym do schkody njepschindźechu. Zajimawe je, so bě na łódźi „Doris" zyły rjad pućowazych, kotśiž běchu hižo je sawjeźelenskim parnikom „Laurentic" 16. augusta w iriskim marju do tworoweje łódźe storcźili. „Doris" bě žo w lěcźe 1923 natwarika.

Spěšny cźah Paris—Barcelona do tworoweho cźaha sajěł.

Spěšny cźah mjes Parisom a Barcelonu sajěźe 10 kilometrow psched južno-franzowskim městom Narbonne do tworoweho cźaha. Lokomotiwnik a 15 pućowazych žo srani.

Straschne poćinanje.

W Pražskej zoologiskej jahrodźe chowchu wodopłonej (Nilskemu konjej) storkaze luby wotrěkacź. Tuto dźěko měsesche žo filmowacź. Skocźo žo filmoweho apparata najtrózi a puschcźi žo rosnjemdrjene do strazowarjow. Jeneho s nich wodopłon hrabny a wjerhny jeho do scźeny. Pschi tym žo muž tak cźežko srani, so dyrbjesche žo do chorownje dowjesć.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hauptsatzung der Stadt Bautzen.

Auf Grund des § 3 Abs. 2 der Deutschen Gemeindeordnung vom 30. Januar 1935 (Reichsgesetzbl. I S. 49) wird nach Beratung mit den Ratsherren und mit Zustimmung des Beauftragten der NSDAP. folgende Hauptsatzung erlassen:

§ 1.

Der Oberbürgermeister wird hauptamtlich angestellt; er oder der Bürgermeister muß die Befähigung zum Richteramt oder höheren Verwaltungsdienst haben.

§ 2.

(1) Dem Oberbürgermeister stehen
1. der hauptamtliche Bürgermeister,
2. der hauptamtliche Stadtkämmerer,
3. zwei sonstige hauptamtliche Stadträte,
4. fünf ehrenamtliche Stadträte

zur Seite.

(2) Der Stadtkämmerer muß eine abgeschlossene Hochschulbildung oder langjährige praktische Erfahrung im Gemeindefinanzwesen besitzen.

§ 3.

Die Zahl der Ratsherren beträgt 15.

§ 4.

(1) Zur beratenden Mitwirkung werden für folgende Verwaltungszweige Beiräte bestellt:
a) für Angelegenheiten der Finanzverwaltung,
b) für Angelegenheiten des Bau- u. Siedlungswesens,
c) für Angelegenheiten der städtischen Werke,
d) für Angelegenheiten der Kultur, insbes. des Theaters und Schulwesens,
e) für Angelegenheiten des Polizei- u. Marktwesens,
f) für Angelegenheiten der Fürsorge, des Wohlfahrts- und Gesundheitswesens,
g) für Angelegenheiten des Handels, Handwerks und Gewerbes,
h) für Angelegenheiten der Land- u Forstwirtschaft,
i) für Angelegenheiten der Industrie,
k) für Angelegenheiten der Stadtwerbung und des Heimatschutzes.

(2) Der Oberbürgermeister kann nach Bedarf Beiräte zur beratenden Mitwirkung in bestimmten Einzelfragen berufen.

§ 5.

Der Oberbürgermeister, der Bürgermeister, der Stadtkämmerer, die Stadträte, sowie die Ratsherren tragen bei feierlichen Anlässen als Amtszeichen: eine Amtskette.

§ 6.

Bürgern, die mindestens 20 Jahre ein Ehrenamt ohne Tadel verwaltet haben, kann die Ehrenbezeichnung „Stadtältester" verliehen werden.

Bautzen, den 9. August 1935.

Der Oberbürgermeister,
Dr. Opitz.

II Bau 53/35. Genehmigt.
Dresden, den 15. August 1935.
Der Kreishauptmann.
(Stpl.) Frhr. v. Eberstein.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bacźoń. Spěwne towaŕstwo ma pjatk 6. sept. swucźowanišu hodźinu.

Khrósćicy. „Jednota". Sobotu 7. septembra zaso ze spěwanjom zapoćinamy. Dokelž so wurjadnej woslawjeni wobeńdźetej, so wšitcy, aktivni kaž wosebje też pasivni, z wěstosću wočakuja. 1/4 8 hodźin chcemy ze zhormadnym spěwom zapoćeć. Ćińće je- dyn druheho na „wječork" kedźbneho, zo jón nichtó njezapomni! Znamješka! Předsyda.

„Wrjós" — Delanska serbska pčólnica a krajny zwjazk přeprošuje njedźelu 8. septembra pop. po 3 hodź. wšěch pčołaŕjow a zajimcow do „Buššenki" p. Smjerdźaceje, budźa so tam přednoški poskićeć.

Naše wukładne wokna pokazaja hižo někto posyłku najnowišich

nazymskich modelow

Hłowne płaćizny:
6.90 7.90 8.90 9.75

Najwjetši wubjerk a nizke płaćizny zaruća wuspěšne nakupjenje

Reinrich Mahr
w Budyšinje na Žitnym wikach

Němski wotrjadny wobkhód

Foto-dźěła

Za **4 hodźiny** dostanjeće waše wobrazy wuwołane a z wobrazami zaso wróćo, hdyž tute w 10, 14 abo 17 hodźinach přińjesećе.

Drogerija Strauch & Kolde
NB. Wulki wubjerk w 6ih wjerćacych illmowych aparatach

LUNO

Pjatk / Sobotu
čerstwje paleny
Sachsec přiwabjeński kofej
1/4 punt. pakćik 55 pj.
polny jimny kofej
Za waš dobry pjenjez dobry kofej
a 3 % w rabat. znamkach
Otto Sachse

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wuplaći

Rjećazy
na pastwišća
pola
Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

3 Kugel Marke
„Goldkugel"-pót. wolma
— njezastupjaca — njepjelsćaca —
Přidźene so po běłym płokanju zmjechć.
Wosebje so hodźi za nokulicy a sokl
w čorjeł, brunel, meńć, a druhich rjanych barbach na składźe.
Wolm. dom **RUDOLPH**
na Kěšorskej hrózy 16

Dary k mjenjnam a narodninam kupujeće derje pola **Heboldа**, praktisey a tunjo, to njezabudźće
HEBOLD, časnikar
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Nětko k wojakam
a dźěłowej słužbje
so z čehnje!
Wobstarajće sebi k temu tunj, praktiski a dźerživy
koffer
Wulki wubjerk pola firmy
Otto Büttner
w Budyšinje na Hłownym torhošću

Ke kermušam poskićam stare a dobre
połonowe wino
litr 0.80 hr.
Otto Schmaler
na Mołtk. dr. 7 / Telefon 2411

Ke kermuši
dafće šěrykowane wěcy wot firmy
Oßwald
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy

Sofowe a bitdowe pětkrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Su-li Waše črije roztorhane
přihódźće spěšnje do **wulkošewcowinje na Žitnych wikach čo. 11** zuspřeća „Złoteje jawdźy" a „Mlokowego dwora"
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje posnjowanje. Na podšiwowanje móže so dočakać!

Gärtnerbörse

Dźensa pjatk a sobotu
prěnje wulke swinjorězanje
Pjatk rano we 8 hodź.: Dobre jatrowe a hejdušne kołbasy, kaž wšě rězanske wosebitosće w znatej kajkosći.
Sobotu dołha nóc
Wo přećelnu podpjeru prosy **Oskar Jurk a mandźelska**

Nowe krasne
zymske drasty a mantle
kupujeće — kaž přecy — derje a tunjo
pola Otto
Hartmann
w Budyšinje na Žitnej hasy čo. 7

Najlěpši kermušny připitk je
dobra skleńčka wina
Běłe, čerwjene a słódke wino, błešu hižo wot 0.75 hr. dostanjeće we
winowej wikow. W. Krječmar
na Róžowej hasy, pódla měšćanskeje pluwafnje. Założene 1897
Likéry — Spirituozy — Moja reklama — moja kajkosć

Waša lěpšina! Tyšeršći mištr poradźi Wam při kupjenju
lěhačnje kuchinje byćerjow polstrowych mjebłow
Wulki wubjerk
K. Hänchen
tyšeršći mi.str
mjebłowa wikowańja
na Lubjańskej dr. 17
(dom w dworje)

Brennabor to je kwalitne koło. Dostanjeće pola
R. Kieschnick w Budyšinje
na Hošic hasy 17

Korby k běrnyzběranju
Zacynkowane bowy, juchowe čerpaki, zacynk. horney, mlokowe a měrjeńske kany, mlokowe blachowce a karany
poskića
Richard Sommer přijedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjent. hasy 20

Za wupłaćene **100 hriwnow** zawěšćeńskeho pjenjeza z posmjertneje pokładnje „Domowiny" (pola Allianz-Stuttgarter zawěść. banki) wupraju zarjadništwu pokładnje mój najwutrobniši dźak. Běše mi to wulka pomoc w starosćow połnych dnjach.
Hana zwud. Lawšcyna w Rakecach.

LUNO

Za kermušne pječenje

Sultaniny, jasne	**0,70 0,60**
Sultaniny, wulke	**0,45**
Sultaniny, sriedźne 3 pt.	**1.—**
Rozynki, wulke Klemde	**0,48**
Corinty	**0,48 0,44**
Mandle, słódke	**1,38 1,20 1,05**
Mandle, ćicke	**1,14 1,12**
Citronat — Orangeat	
Cokosraspe 0,64	**Mak 0,45**

Prawu Bourbonvanilin
Vanillinowy cokor - Cymt
Muškot — Próšk k pječenju

Muka „Kěžorski wućah" 6 puntow
pomałsnja **1.30** hłaška **1,25**
Pšenična muka, 5 puntow
00 **1,10** 0 **0,95**

Ke kermušnemu tykancej
słuša **dobry**
Sachsec kofej
1/4 pta. 85, 75, 70, 60, 57, 50 pj.

Wino za kermušu
Cerwjene wino błeša **0,95** incl.
Rhynske wino - błeša **1,—** incl.
Połopotne wino ze suda **0,80**
Jabłukowe wina - - - **0,60**
Cyder, słódke hibane jabłukowe wino **0,80**
Wino z jagańskich jabołkow
cerwjene **0,90**
(wšitko po litrach a bjez skleńcy)

Čisty palene k plěn
3.6 % błeša **1,95**
Wosebity čisty palene k plěn 35% błeša **2,35**
Prawy žitny palene 0.6 % błeša **2,75**

Likéry na blido
30 połne procentowske
Jagwer — Wišnje z rum.
Kymjelcka — Róžow. likér
1/1 litrska błeša **2,25**
1/2 litrska błeša **1,60**

Otto Sachse

Serb Serbej bratr!

Maršěrow. škórnje
Dołhe škórnje
Dźołańske črije
Sandale
Zwučow. črije
Domjace črije
Tolle wšěch druźin tunjo
Cyłowy dom
Alfred Pachaly
na Hłown. torhošću (pod Radńcu)

PREISSER-KAFFEE
Zapřij. kajkosće!
Małe płaćizny:
Dobre domjace měšenje wt. **2.-**
Jara dobre měšenje z Mexiko-Marsgogype (hobrske bunt) **pt. ćenoš 2,40**
Wosebje dobre Mexiko-Marago-Gype-Costarica-měšenje pt. **3.-**
Wosebitosć:
Kilimandscharo - Mokka - kofej
němskeho plahowarja pt. **3.—**
Wosebity wukoń:
Preißer kofej, bjez kofeina,
wysoko aromat., wosebitego słodu, tola hóźdemu tyjomny pt. **2.50** a **3.—** hr.
Nowosć:
Preißerec „Spi derje čaj" (Schlafwohltee) wosebje tyjomny pt. **3.60** hr.
Kofej - Preißer
na Žitnych wikach 24

Korby, motyki
k zběranju běrnow
pola
Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

K žnjowemu swjedźenjej a kermuši
nowu ručnu tošku
wot
T. Albert na Lawskej hrjebi 10
w Budyšinje

Přiloha k čisłu 208 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 6. septembra 1935

Sto lět evangelskeje ludoweje šule w Němješku pola Wojerec

Pśiched nimale dwěmaj njedźelomaj, 25. augusta, je šulska wośada w Němjeschku we Wojerowskim wokrjesu 100lětne wobstaśe swojeje šule wośwjeśiła. We lěśe 1835 je ju šula sa nětko 600 toleŕ natwarila. Wěło běchu ju wokšlepje, hlina a murjeŕski pěsk darmo pśichewostajiše. Gmejna je teź wšitke twarśu potrjebu darmo pśihiwośyła.

W tutej nowej šuli dotalny wuczeŕ kramaŕ Pollešk jenož hišćo krótki cśas wuczeše. Kaž ju stari wjeźnjenju powědali, je wón derje rozumił ł łobcjom wobkhadźeć. Hižo w lěśe 1837 wuczeŕ Kschesćan Mrnk do Němjeschka pśihidźe. Wón běše ju na wuczeŕskim seminaru w Starej Darbni w Delnjej Łužicy wukubłał. Jeho lětna mźda wuczinješe 130 toleŕ. Jeho dochody ju takle śestaśachu: 1. ł 50 toleŕ hotowych pjenjes se gmejnskeje pokładnje, 2. se 40 toleŕ pśichłohi ł Hornjołužiskeho šulskeho fonda, 3. ł wužiwanja šulskich leźomnoscow 9 jutrow pola a łuki, 4. ł rožti a pśichidawkow, 5. se šarunanjow sa śpěwanje pśi pohrjebach, 6. se 6 kłoftrow schcźěpoweho drjewa, 1 kłoftra pjenjow, 1 kłoftra kuluchow a ł kopy walcźkow. We wšich rewisionowych rosprawach ju najpomni: „Wuczeŕ je wožénjeny, ale bjes dźěcźi.“ W symje, hdyž ju po puchach do Sleho Komorowa njehodźeše khodźiś, wuczeŕ we šuli modleźe hodźiny a cytaŕe Boże słužby wotměwaše, schtož ju w rosprawach wožebje khwali. Wo wuczerjowym šatojnskim wobydlenju ju husto rosprawja, so ma wšchelake njedostatki.

W lěśe 1862 ju wuczerjowe wobydlenje ł pśichtwarjenjom jeneje jśiwy a ł wutwarjenjom komory nad pinzynym wjelbom powjetšchi. Tola wuczeŕ Mrnk ju njemóžeše wjazy dołho powjetšeneho wobydlenja wjeźeliś. 17. haprleje 1864 wón hakle 52 lět stary nahle wumreŕ. Sašupjeśiśe nětko šulski vikarius Nowak ł Kóschyna hacź do 30. septembra 1864 pśichewša. Potom wuczeŕ Bożidaŕ Jordan do Němjeschka pśichidźe, teź wón běše ju w Starej Darbni na wuczeŕstwo wukubłak. 4. oktobra 1864 dóńdźe k rosrjadowanju mjes wuczerjowej wudowu Khrystu Karolinu Mrnkowej rodźenej Tiniušeź a wuczerjom Jordanom. Pśi rosrjadowanju dla žnjoweho wunoschka, dostawanja naturalijow a drjewa a šmjećow ju pokaza, so běše ju śprawnje měrił.

Němjeschćanka gmejna je w tamnym cźasu jara šerbska była, pśichetoš w knježeŕstwowej rosprawje 16. dezembra 1865 ma kralowskeho superintendenta Beppela w Hródku śteji, so je we wjele domach tuteje wěry šerbska rěcź se šwójbnej rěcźu. Tehdyla je ju wuczeŕ Jordan należnje napominał, so by ju se šerbskej narěcźu dokładnje saběraŕ. Hižo 1. julija 1872 wuczeŕ Jordan ł Němjeschka do Mulkeho Hajna pśiheśahny. Jeho naślědnik bu tehdomnišchi šuliski vikar Franz Hönnicke. 1. haprleje 1873 pśichidźe wuczeŕ Rückmann na Němjeschćansku šulu a pśichi njej hacź do 30. septembra 1912 wuczeše. Do pósledneju lět jeho słutkowanja padźe pśichtwarjenje nětcźišcheje rjadoweje jśiwy. Stara šulska jśiwa ju do hydlenja wutwari. Sa cźaš twarjenja ju šula w Schubertez wulkej jśiwi w domje cźišło 53 dźerješe. Licźba šulskich dźěcźi hibasche ju mjes 50 a 60.

Do šule pśichidźe nowe žiwjenje, jako ju w jamje „Marga“ poca wuhlo wurwacź. Wuczeŕ Rückmann ju do Sleho Komorowa na wumjeńk pśeńdy, hdyž je 18. měrca 1832 w starobje 86 lět swój senjski běh dokonjał. Po nim ju wuczeŕske mózy huśćicho wotměnjachu. Wot 1. oktobra 1919 hacź do nětka wuczeŕ Pawoł Moskopf w Němjeschćanskej šuli wucźi.

Cyrkwinske powěśće

12. njedźela po śwjatej Trojizy, 8. póžnjeńca 1935.

S **Budyšćina.** W Michalskej zyrkwi śmějo rano w 7 hodź. faraŕ Kapleŕ šerbske Boże wótkasanje. We 8 hodź. šerbska a dop. ¼10 hodź. němska Boża słužba; faraŕ Tišcheŕ. ¾11 hodź. dźěcźikemschenje.

S **Budyšćina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźizny w Budyšćinje: Njedźelu **rańšo šakska nasymska konferenza!** Dopołonja w 11 hodź. nutrnosć a modleźe sjednoczenstwo; popołdnju w 3 hodź. hłowna shromadźizna (rěcźnik faraŕ Jakubki ł Barlina); wjeczor we 8 hodź. evangelisazija (rěcźnjo faraŕ Jakubki a druhi). Njedźelska šula konferenzy dla wupadnje. — Wot póndźele hacź do sobotu kóždy dźeń popołdnju w 4 hodź. biblijska hodźina; wjeczor we 8 hodź. evangelisazija (evangelist Měrcźin ł Kamjenicy). — Shromadźizny šwonka Budyšćina: Póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje, śrjedu wjeczor we 8 hodź. w Rachlowje, pjatk wjeczor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy a Budeśecach. — Hodźina ja žony wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semjanch.

S **Barta.** Jnjowy dźakny šwjedźeń rano we 8 hodź. šerbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Zyrkwinska hudźba: zyrkwinski chór: „Khwal Knjesa!“ wot J. S. Bachu (1685—1750). Posawniski chór: „Budź khwalba Bohu šamemu!“ wot Joh. Eccarda (1598) se pschedehru wot G. Reiche (1696). — Sbérka ja na'chu diakoniju. — Dop. w 11 hodź. dźěcźikemschenje. Pop. mišijonski šwjedźeń w Maleschezach. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. towaŕstwo młodych hołzow w paczeŕskej jśiwi.

S **Budeśez.** Rano w 7 hodź. śměje faraŕ Böttger němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 šerbske kemschenje. Sbérka ja dźěło na žónskej młodźinje. — Wutoru pop. w 4 hodź. śměje faraŕ Böttger w šuli w Hornjej Hórzy šerbske kemschenje a na to šerbsku spowědź, ¼6 hodź. němske kemschenje a na to němsku spowědź. — Schtwórk pop. w 4 hodź. śměje faraŕ Bójz w Kobanez domje w Cźornych Nošlizach šerbsk kemschenje a na to šerbsku spowědź, wjeczor w 7 hodź. němsku spowědź a na to němske kemschenje.

S **Budyschinka.** Dop. w 9 hodź. němske kemschenje.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. šerbske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje ja młodźinu.

S **Delnjeho Wujězda.** Rano we 8 hodź. šerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (vikar Adler).

S **Hrodźišcźa.** Rano w 7 hodź. šerbska spowědź se šwjatym wotkasanjom, we 8 hodź. šerbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

S **Huczinu.** Jnjowy dźakny šwjedźeń rano we 8 hodź. šerbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Khór śpěwa. Krajna kollekta. Dop. w 11 hodź. kemschenje sa dźěcźi. — Pjatk, 13. póžnjeńca wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina sa młodźinu.

S **Khwaćiz.** Rano w 7 hodź. šerbska spowědź; we 8 hodź. šerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje (stud. theol. Albert ł Zyžez. Sbérka sa zyrkwinske dźěło žónskeje młodźiny w krajnej zyrkwi.

S **Klukšcha.** Jnjowy dźakny šwjedźeń rano we 8 hodź. šerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka.

S **Kotez.** Dop. ½10 hodź. němske predowanje, ¾11 hodź. němske dźěcźikemschenje (wožadny faraŕ). Sbérka.

S **Luščcha.** Popołdnju w 2 hodź. němske kemschenje (vikar Adler).

S **Lutoše.** Wožadny žnjowy dźakny šwjedźeń. Rano we 8 hodź. šerbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinska hudźba: „Khwalba a cześć“, wot J. S. Bacha (1685—1750). (Posawniski thór we Lupoji.) Sbérka sa našchu zyrkej.

S **Malešez.** Rano we 8 hodź. němske kemschenje, dop. ½11 hodź. mišionske dźěcźikemschenje. Miš. insp. Lehmann. Sbérka sa šwonkowne mišionstwo. Pop. mišionski šwjedźeń (sa ev. luth. Lipšcźanske mišionstwo w Jndiskej a Naraŕskej Afriźy). W 2 hodź. šerbske kemschenje ł predowanjom k. far. Kaplerja w Njeswačidle a poštrowom k. wyšch. far. Sarjeńka ł Khwaćiz. — ¾4 němske kemschenje se šwjedź. rosprawu k. miš. insp. Lehmann.

S wulkich němskich manevrow 6. armejowego korpsa, kotrejž šo w Lüneburgskim wotměwaja. (2 Atlantik, M.)

Je na swěće hišće městna?

Bychmy-li stawišny cźłowjeka wot spocźatka pišali, potom by to była powěśćź wo hłódnym stworjenju, kotrejž po swěśće cźaha, so by žebi ł wulkej próżu a strachom šwoju zyrobu pytało.

Našcha semja wšchak žane njebježa njejźu. A dokelž nam žane pjeczene kawki do huby njeletaju, gmy na to pokasani, so žebi dźeń wote dnja šwoju zyrobu pytamy, abo lěpje pujene: žebi nadźěłamy. Tak je, dołhož ju cźłowjekojo na semi, a tak teź ja wšchón pschi cźłowjeku wostanje. Sda pak šo, jako by tuto pytanje sa zyrobu pschezo wobcźežnjiše było, pschetoš ł wotkel mamy hewak telko milijonow cźłowjekow na šwěśće, kotrejž ju bjes dźěła! Pschedźemy-li tutu myślicźku dale, potom pschindźemy k wuprajenju, kotrejž mózemy pschezo huscźišcho šlyschećz: Na šwěśće je pschewjele cźłowjekow! Je temu nětko tak?

Sa cźaš ludoweho pschecźahowanja běšche w Europie šnadź jenož tyśaty dźěl dźenźnjšcheho wobydleŕstwa semje. A dźenźa? W běhu 19. lětstotka je wobydleŕstwo semje w hacź dotal njesnatej mérje pschiběrało. Wobydleŕstwo zyłeje semje je wokoło lěta 1800 nětko 600 milijonow wucźinicź mohło. Hacź 1830 je ju na nětko 800 milijonow powjetschiło, w lěśe 1870 ju nimale 1200 milijonow naliczi, wokoło lěta 1900 runje 1500 milijonow, a dźenźa je ju licźba nimale 2000 milijonow dospěła.

Wobydleŕstwo semje je ju potajkim w běhu pošledich 100 lět wjazy hacź podwojiło, a porunjo lětu 1800 je dźenźa trójzy tak žyłne.

Po wobliczenjach cźłowjestwo wichěduje nětko 50 000 hłowow pschidostawa, a pschichodne dźesaśe lět pschibytk 195 milijonow wocźakuja, a ja léto 2000 7 milijardow wobydleŕstwa na zyłej semi.

Europa budźe pschi pschibytku wobydleŕstwa pschichodnych 10 lět po ńdacźu ł 22 milijonami, zyła Amerika ł 35 a Afrika se 140 milijonami ludźi wobdźělena.

Je nětko woprawdźe pschewjele cźłowjekow abo schtoš je tožame: je pschemało městna sa cźłowjekow na semi?

Wěrno je, so ju dźenźa hišćo nimale ześ schtwórcźiny najpódobniščich krajin njewobkhadźene, abo jenož jara cźežko wobkhadźene. Njeskónćnje wjele je na semi hišćo pódy, kotraž mohła nětotre sta milijonow cźłowjekow sežiwicź. Njerune wobydlenje wobydlenych krajin je jena ł najwažniščich pschicźin dźenźnjšcheho napjatosćow w šwětowej politiźy. Husty wobkhadźeny je jenož nětko dźesaty dźěl wužiwaneje pódy, na kotrymž pak je teź pokojza dźenźnjšcheho wobydleŕstwa semje ł hromadźe dwě milijardomaj ludźi hromadu sćišćhcźana. Druha pokojza ju na šlyschaze dźewjećz dźesatkow wobydlomneje semje rosdźěla.

Móže ju potajkim jenož tśěła wo pscheluđnjenju jenotliwych krajin rěcźeć. Krajiny, wo kotrejž ju tu jedna, ju nětko tak wulke kaž Sibirilka. Runje milijarda ludźi krajinu tuteje wulkosće wobydli, mjes tym so ša šbytk dźenźnjšcheho wobydleŕstwa semje, kotrejž tohorunja milijardu wucźinja, nětko dźewjećz krócź telko pschestrěnje wostawa.

Najwjetšchi dźěl semje je potajkim pschecźešćo wobžydleny. Spróźniwe wědomostne šledźenja, kotrejž je pschedewšchém prof. Penzk ł Barlinskeje universitu pschewjedł, ju šwěrcźite, so mohła semja pschi dźenźnjšchej techniju a pschi rjadnym šwužitkowanju pódy šnajmjeńscha šchtyri krócź wjazy cźłowjekow sežiwicź, potajkim 8000 milijonow město 2000 milijonow.

Pscheludnjenych je we hłownej wěży schěśi wobwodow: Nawjeczorna a Ssrjedźna Europa, Khinska, Jndiska, Japanska, Delnja Egyptowska a nawjeczorne staty Połnocneje Ameriki. Nětcźišche statne mjeny pak rosscherjenju ludu šadźewaju. Chze-li ju lud nětko we cźežko wobkhadźenych krajinach šwonka šamšnych statnych mjesow šajdźicź, potom wurośtu ł teho šwětopolitiske a šwětohospodarske napjatosće.

Wožebite wobkhadźowanje žebi milijarda wobydlerjow w Asiske šaštuża, kotraž dóšo pokoju dźenźnjšcheho wobydleŕstwa zyłeje semje wucźinja. Pschedewšchém njemóže Japanska šwoje wobydleŕstwo wjazy na šamšnej semi šamješćicź. Hdyž je Japanska šylnje pscheludnjena a teź druhe dźěle Asiske, dha je Awstralska šajo jenož cźežko wobžydleny šwětowy dźěl, kotryž ma dosćź městna sa zyłe wobydleŕstwo Europy, kotryž pak ma dźenźa jenož dwójzy telko wobydlerjow kaž Barlin.

Njeśmérny cźišćcź, kotryž ł Japanskeje wuthadźa, njeje w Jndiskej a Khinskej wo niczo ńlabiši. Wožebje w Khinskej je ńlustata wobydleŕstwa we wschelakich dźělach kraja wyšoki ńthodźeńk dospěła. So by ju njewitanemu pschipuczowanju šadźewało, dyrbjachu wschelake amerikanske staty ńredki pscheczišwo pschicźahowanju nałožowacź.

manna ſ Drježdżan („hydom lět w Indiſkej“). Kollekta ſa ſwonkowne mišijonſtwo.

S **Minakaja.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje; we 11 hodź. dźěćikemſchenje. — Wumrjela: Helga Kyſelej, dźowka porzelinowcho wjerčerja Hermana Korla Augusta Koſela w Haiku a Hany Guſtle rodź. Henčej, 1 dźeń ſtare.

S **Hodźija.** Niedźelu rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 h. němſke kemſchenje (kand. theol. Palek). Sběrka ſa dźěło krajneje zyrkwje na ſónſkej młodźinje. — Póndźelu — kermuſchu — dop. ½9 hodźin němſke kermuſchne kemſchenje. Sběrka ſa naſchu zyrkej. — Na wobchad ſwjatymaj dnjomaj Boże wotkaſanje a dźěćikemſchenje wupadnjetej.

S **Njeſwačidła.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje ſe ſpowědźu. Sběrka ſa dźěło krajneje zyrkwje na ſónſkej młodźinje. — Pokhowanej: Nowonarodźena dźowčičźka rataja Hermana Kurta Mitaſcha w Njeſwačidle. — Brigita Wórſchła Pohlez, ſtakarjowa dźowčičźka w Nowej Jaſenicy, 3 měſazy a 6 dnjow ſtara.

S **Nožaciz.** Rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa evangelſke dźěło ſa ſónſku młodźinu.

S **Poršchicz.** Jnjowy džakny ſwjedźeń budźe rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Zyrkwinſki a poſawniſki khór ſpobuſtukkujetaj. Sběrka ſa zyrkwine tepjenje. Dop. ½9 hodź. dźěćikemſchenje ſa mjeniſke dźěći w Boſchezach. — Wutoru pop. ½3 hodź. wožadna ſónſka ſłužba pola Dittrichez we Kubſchizach.

S **Rakez.** Dop. ½9 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. Boža ſłužba ſa dźěći. — Póndźelu rano ½8 hodź. raňſcha mutnoſć. — Schwórtk wječor we 8 hodź. ſłužba młodźiny (hólzy) na farje.

Se **Sslepyho.** Rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom. Dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ſłužba. Pſchipołdniu w 12 hodź. ſchčejenja. (Duchowny Rößler.)

S **Wóſplinka.** Wožadny jnjowy džakny ſwjedźeń. Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Zyrkwinſki khór ſpěwa: Khwal Boha Knjeſa, o moja duſcha. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. Boža ſłužba w Leſkej.

S **Mózporka.** Rano ½8 hodź. ſpowědź a cźiſche ſwjeczenje Božeho wotkaſanja, we 8 hodź. předowanje. Sběrka.

Přilopk

Rosmołwa w ſeźiwjeńſkim miniſterſtwje wo ſeźiwjeńſkim połoženju a wuwiću płaczišnow.

Wutoru wječor bě ſeźiwjeńſki miniſter Darré ſaſtupjerjow nowinarſtwa k hižo dźeſći cźaſu ſmuczenej rosmołwje pſcheprožnj, pſchi kotrejž ſo němſke ſeźiwjeńſke połoženje a ſaſadne praſchenja wo wuwiću płaczišnow rospominachu. Na tutym wječoru ſo pſchi rosmołwje nimo miniſtra Goebbelſa zyły rjad wuſnamnych ſaſtupjerjow knjeźerſtwa wobdźěli. S rosmołwy ſcźehowaje wulběhnjemy:

S naſhonjenja wěmy, ſo wuwicźe płaczišnow ſe ſeźiwjeńſkim połoženjom ſwiſuje. Wiczny porjad bě trěbny, ſo bychu ſo poměry ſa rataſtwo w Němſkej połepſchiłe. Wón je ſe ſrědkom, kotryž niz jenož burta ſchkita, ale tež pſchetrjebarjej ſchkit poſkicza. Seźiwjeńſka bitwa ſo na to měrješe, ſo bychu ſo wſchě naprawy wužike, kotrejž ſu nam po cźłowjeſkim wobliczenju k ruzy, ſo bychu ſo wumeńenja po możnoſći ſa najlépſche žně wutworiłe.

Saſtaranje ſe žitom dźiwaſche na kedźbnu knjeźerſtwu politiku, kotraž wſcho, ſchtož ſo poſkicźeſche, na ſkład kupowaſche, žanych cźeſtkojczow njepoſkicźi. Statne měſtna maja hiſchcze 1,7 milijonow tunow žita k ruzy.

Na polu ſaſtaranja ſ mjaſom nam žadyn ſtrach wjazy njehroſy. Tydźeńſzy wuda ſo wobydlerſtwu wjazy hacź jedyn milijon kg. konſerwowaneho howjaſeho mjaſa, kotrejž nětko hoſpoſy zyle rady kupuja. Mjes tym je ſo direktne pſchedawanje konſerwow na wulke pſchedewźaſza wotžiło. Na ſwinjazych wikach ſo wobſtejaze napiecze hacź do naſtymy wotſtroni. Sawjeſcź ma ſo pſchiprowanjenje thłóbżeneho mjaſa město konſerwow. Saſdowe žně ſu dźiwajo na hubjene wjedro we naležu tſi njedźele poſoſtſcho ſako loni. Pſchi póſdnej ſeleninje bjes dwěla tohorunja wotpiecze naſtanje a płaczišny ſo na płaczišny lońſchich lět ſniża. Pſchi nakupowanju hěrnow w direktnym wobchadźe mjes płahowarjom a pſchetrjebarjom njeje trjeba kupneho liſta. Też w lońſchim lěcze ſawjedźene wuſtajenje kupneho liſta pſchi nakupowanju žadu ſe ſtrony pſchetrjebarja wot płahowarja, ſo lětſa ſnowa njeſawjedźe. Saſtaranje ſ mlokom je dobre, je wo 10 proz. wjazy hacź loni.

Dejmantny kwaſ.

Rentnar Bjarnat Oskar Stöhr ſ Reichenbacha je tute dny ſe ſwojej mandźelſkej dejmantny kwaſ woſwjeczicź mohł.

Dźeczo ſo ſ tropom ſmjerſnje wopaliło.

Alétny hólczej wudowy Baldauſoweje w Halſchtrowſkich kupjelach padny w njewobkedźbowanym wokomitku do kotola połneho kropa. Pſchi tym ſo dźeczo tak cźežko wopari, ſo bórſy na to, njedźiwajo hnydomneje lékarſkeje pomocy, wumrě.

Smjertne padnjenje ſ wokna.

Sſrjedu w Mittweidze 85létna žona naſſkerje ſ duſchinym ſaczémnjenjom ſ wokna w 3. poſchodźe leżazeho bydlenja na dróhu padze. Wona bě na měſcze morwa.

Zaloſtne morderſtwo w Nowej Marzy.

21létnu dźowku murjerja Redmanna ſ Landsberga je hdyž ſ wojnčzkom na polo ſwojeho nana jědźeſche, 15létny Gerhard Wagner ſ Barlina-Neukölna nadpadnyk, ju k ſemi cźiſnyk, ju wuwjaſał a wumozował. So by ſtłeby ſwojeho njeſkutka ſamaſał, bjeſche ſ kloniżu holzu do hłowy a ſabi ju. Hdyž bě podarmo ſpytał, cźeło ſahrjebacź, cźekny, tola ju jeho bórzy popadnyli. Sswojeho njeſkutka je ſo wuſnał.

Prozeſ dyrbjeſche ſo pſchećeracź, dokelž njeſkeiche wojenjeny.

„Hdyž byſchcze chcyli prozeſ dobyć, budźiſchcze ſo dyrbjeli wożenicź“, pſchedźyndza Kölnſkeho dźěłowcho ſuda njeſenjenemu dejerjej praji, kotryž běſche ſo dyes wupowěſenja puſchcźik a kotryž bě na to na placzenje mídy ſa wupowědźenſki cźaſ ſkorźik. Skórźnik na to pokaſa, ſo pſchi pſchiſtajenju ſo njeje wupowědźenſki cźaſ wujednał a tehdła na ſmuczene wupowědźenje tamniſchcze wokolny do mozy ſupicź. Pſchedźyndza na to wotmołwi, to drje je wěrno, ale w naſchej wokolinje je waſchnje, ſo njeſenjeni dejerjo nimaja prawo na wupowěſenje. Tuto poſtajenje ſo ſawjedźe, dokelž je ſo pokaſało, ſo njeſenjeni dejerjo w někotrych pſchipadach ratarjam we wupowědźenſtim cźaſu njeſmjelicźomne ſchkody w hródźi naczinichu. Skórźba ſo tehdła wotpokaſa.

Kedźbu pichi żeleſniſkich pſchekhodach.

S **njekedźbliwoſću žiwjenje ſhubi.**

Na cźarje mjes Bleicherode a Herzbergom ſajedźe do woſa, kotryž dołhe drjewo wjeſeſche, pſchi njeſchikitanym żeleſniczným pſchekhodźe w blíſkoſći Großbodungenow wožobowy cźah. Pſchi tym bu kohoncź ſapſchaha, 40létny ratař Ota Hellmund ſ Werningerode, morjeny. Jedyn kóń ſo pſchi tym lohko ſrani. Po woſſewjenju ſtatneje żeleſnizy w Kaſſelu je wobſarujomne njeſbožo ſ njekedźbliwoſću Hellmunda naſtało.

Jedyn muž, kiž je 230 teſtamentow ſawoſtajił.

Pſched létom wumrě w Lyonje bohaty pſchekupc Parcot a hiſchcze dźenja njeje ſudniſtwu możno, ſo by wo jeho ſawoſtajenſtwu roſſudźiło. Wukopako je ſo mjenujzy, ſo je Parcot pola pſchiwuſnych, ſnatnych, advokatow a w bankach a we ſwojim bydlenju 4 druhdże njeſmérnje wiele teſtamentow ſapołożił, ſ kotrychž ſo kóždemu pſchedźhadźazemu płaczišnoſć wotrjekuje. Pſchcho hromadźe je ſo dotal 230 wſchelakich teſtamentow namakało. Pſchiwuſni nětko wſchitke tute teſtamenty nadběhuja, prajiz, ſo muž, kotryž je tolko teſtamentow ſawoſtajił, njeje mohł normalny być.

Kral Pětr ſwjeći ſwoje 12. narodniny.

Młody juhoſłowjanſki kral Pětr II., ſyn krala Alexandra, kotrehož ſu loni w Marſeillu pſchi mordaćiſkim nadpadże ſlónzowali, je dźenja 12 lět ſtary. Su to prěnje narodniny, kotrejž młody kral jako juhoſłowjanſki knjeźicźeſ wobwjeći. Pſchi pſchiležnoſćeji narodninow wotměwaju ſo w Beogradźe wulke wójſkowe pſchehladki. Hłone město je ſ tharhojemi wupyſchene. Na pſchehladzy wójſka wobdźěla ſo ſ młodym kralom Pětrom II. zyła regenſtka rada, knjeźerſtwo ſe ſwojim miniſterſtim pſchedsydu Stojadinowiczom kaž tež diplomatiſki korps.

Zyłe kupanjſte jſtwy pokradnyli.

Paduſchna zwólba w Budapeſcze běſche žebi ſa nadawk ſtajiła, ſo žwoje paduſchne dźěła zyle dokładnje pſchewjedźe. Njeſpokoji ſo ſ małymi njewažnymi paduſwami, ně, wukonjeſche pſchi tym wożebje ſpeźialne paduſchſtwa: S najwjeſchej dokładnoſću wożebje kupanſke jſtwy ſ zyłej nadobu wobkradny. Hdyž bě nětdże w Budapeſcze twar doma tak daloko dóſchoł, ſo ſo moderne kupanſki naporjad do kupanſkich jſtwow ſameſcźi, potom pſchijźeźe zwólba na běłym dniu ſ cźežkym autom pſched tutón dom, wojſewi ſo twarſkemu połérej a rjekny, ſo žu ſo pſchi ſatwarjenju kupanſkeje jſtwy ſmjkli ſtale. Jedyn ſ paduchow wupokaſa ſo wjeſo ſ wopaczynymi papjerami jako hłowny monter dodawarſkeje firmy a mějeſche ſa trěbne, ſo by pſchi ſamènjenju naporjada w kupanſkej jſtwje ſam pſchitomny był. Tute dny nětko ſamotwórchu ſo k nowotwarej ſaſze ſchtyrjo montérojo kupanſkich jſtwow. Dokelž pak twarſki połér wo raffinowanych paduſchtwach kupanſkich jſtwow wědźeſche, a dokelž dźaſoſche wěſty był, wopraſche ſo telefoniſzy pola inſtalazijſkeho towarſtwa, wot kotrehož běchu „montérojo“ pjeſza pózſkani. Pſchi tym ſo wukopa, ſo dołhoptana paduſchna zwólba pſched nowotwarom ſtejeſche. „Stujcze jenož bliže“, rjekny połér, kotryž běſche ſe wſchej ſpěſchnoſću poliju ſawołał. „Pohladajcze, chto ma ſo cźiniźa a hdyž je trěbne, dam wam hiſchcze nětkotrych dźěłacźerjow k ruzy.“ Nětotre njeſmjelichu poſdźiſcho dóſć policija na měſcze. Poliziſtojo namakachu paduchow pſchi najrjeſnjſchim dźěle. Sſo ſajawiſchi ſo paduſchi thwalachu, ſo je ſo jim jich trik ſnajmjeńſcha 26 raſow poradźił. A tak běchu kupanſke jſtwy ſa hromadźe 40 000 Pengö wurubili. Wurubk běchu ſa dobre pjenjezy dale pſchedali.

Wiſchitzy puczowazy parnika „Dixie“ wukhowani.

Amerikanſki parnik „Dixie“ ſ 255 puczowazymi na łódźi, bě wutoru do ſkały ſawadźił. Nětko ſo wojewja, ſo žu ſo wſchitzy puczowazy a zyła łódźna wobſadka móhli na łódźe wukhowacź, kotrejž běchu na pomoz pſchithwatale.

Italſka pokraczuje w pſchewożenju wójſka do Afriki.

Kóždy dźeń nowe łódźe ſ wójſkom, kotrejž ſu hacź na poſledńje měſtno wobſadźene, pſchiſtaw w Neaplu wopuſchczeja, ſo bychu do italſkeje raniſcheje Afriki wotjěle. (Auslandsbild Newyork Times, M.)

W Aſiſkej je wjazy dyžli dwójzy tolko cźłowjekow kaž w nawjeczornej a ſrjedźnej Europje, hdźež runje 90 cźłowjekow na kóžny kilometer wotpaduje. We Europje hiſchcze nuſa na wſchelakich ſurowinach a wudźěłkach k tomu pſchiſtupi, kotrejž dyrbja ſo ſ cźopliſchich krajow dowożowacź.

Wjele měſtna k ſaſydlenju je hiſchcze: w Sſibirſkej, Awſtraliſkej, w dalokich wobwodach Afriki, Kanadu, we Sſewjernej a Južnej Amerizy. Na podłožku ſpróznjenych wobliczenjow móže ſemja dźiwajo na dźenſtnjſchu techniku, kaž hižo prajene, ſnajmjeńſcha 8 miliardow cźłowjekow njeſcź. Druhe thutne wobliczenja tutu liczbu hiſchcze wo wjele pſcheſahuja.

Južna Amerika, tutón wulki, hiſchcze knjeźnjſki kraj, kotrehož wunoſchnoſcź ſo dźenża hakle ſe 6 prozentami ſwužitkuje, by mohła po khutnych wobliczenjach ſama 2000 milijonam cźłowjekow khléb dacź, potajkim runje telko, kaž nětdże w tukhwilu cźłowjekow na ſemi bydli; Afrika hiſchcze wjetſchu liczbu a Sſewjerna Amerika runje połozju.

Tute wobliczenja dyrbimy w tukhwilu bohužel jenoż theoretiſzy pohódnoſcźicź. Bu-li tak lohko było, we dotal njewobſydlenych a mało wobſydlenych krajinach ſo ſaſydlicź, by ſo to ſawěſcże hižo ſtało. Tu dyrbi ſo pichiłkad praleź wukopacź, póda powodźecź abo wotwodźecź a tu pſchedewſchém na trěbnych wobchadnych puczach pobrachuje. Wſcho to pak nimo teho hiſchcze jara, jara wiele pjenjes płaczi.

Sawěſcze njemóżemy wěricź, ſo žebi cźłowjek dźenża mjenje njeſwěri, ſo nětdże ſaſydlicź hacź w prjedawſchich cźaſach — hižo tehdła niz, dokelž je dźenſtnjſchu techniku ſaſydleńſim wojcowarjam ſ wjele lépſchej pomozniju, hacź běſche to hiſchcze pſched nětkotrymi lětdźeſatkami. — Ale teho móżemy žebi wěricź być: cźłowjek njebudże żenje wotpocźowacź, budże ſo ſtajnje wo nowe a lépſche žiwjenſke wumeńenja prózowacź.

Njeby nětko woprawdźe rjenje było, by-li ſo ſwjaſk ludow ſeſchoł, ſo by naſ ſ wulkim ſtukkom méra pſchekwapił. By-li tatle praji: „Njeje woprawdźe trjeba, ſo je na ſwěcze telko cźłowjekow bjes dźěła. Budu mnohim milijonam pomhacź, ſo bychu ſo móhli w dotal mało wobſydlenych, płódnych krajinach ſwonka ſtareje domiſny ſaſydlicź. Chzu ſo ſam we ſpěrawne rozdźelenje ſtaracź, natwarju żeleſnizy a dróhi a pſchewoſtaju maſchiny, ſo by ſo mohło ſ dźełom ſpěſchniſcho pokraczowacź!“

To je rjany wuroj, to ſu ſony. Swjaſk ludow je dźe nětko jónu grat nětkajkich mozow a móznaſtich ſtupinow. A cźyli-li ſtat ſam ſe ſobje pol ako zyły milijon ſwojich dźěłoњemjerjow do dotal mało wobſydlenych krajin ſwonka krajnych mjeſow pózłacź, potom njebychu to druhe ſtaty ſawěſcże ſtrwaliłe. Bychu wjele bóle wěrile, ſo w koloniſaziji ſa nje ſame ſtrach leži, dokelž by ſaſydleńſi ſtat ſ tym namozny nabył.

Wěrno pak je a woſtaneje, ſo mohło na ſemi hiſchcze ſa wjele wjazy cźłowjekow naſtwa a khléba być, jeli — haj, jeli by ſo rjadnje rozdźělika. in.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domju. Telefon 2057

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 209 | Budyšin — Sobotu 7. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wubjerk pjeć muži w Genfje so wutworił

Rada Swjazka ludow je pjatk popołdnju w sjatnym pożedżenju wobsamkła, so radźiny wubjerk z pjeć žobustawow postaji. Wubjerk dyrbi wschitke italsko-abeźynske porjadki pruhowacź a měrne rozrisanje pytacź. Do wubjerka słuscheja Jendźelska, Franzowska, Pólska, Schpanska a Turkowska.

Radźiny pschedźyda běše tutón wubjerk namjetował. Rada sestajenje wubjerka bjes rosmołwy wobsamkny. Radźiny pschedźyda dźěli, so žo italski sastupjeŕ pschi wothłosowanju njewobdźěli. Po wječerjowschich powješćach pak běše baron Aloisi wosjewił, so dyrbi žo Italska tehorunja we wubjerku wobdźělicź, je-li so Franzowska a Jendźelska jenu pschiłuschatej. Baron Aloisi je žo na tajnych rozrěčowanjach psched wobsamknjenjom wobdźělił, tola na sjatnym pożedżenju běše sam wuwostał.

Psched tutym wobsamknjenjom w radźe Swjasła ludow jenicźzy mexikanski sastupjeŕ porěčo. Won dopominaše na wosjewjenje statow lacźanskeje Ameriki, z 3. augusta 1932 wo njepschipósnaću kraja, kiž žo z namozu dobudźe. Po žwojim wobsamknjenju wo italsko-abeźynskej naležnosći žo rada z mjeńšinami prašchenjenj žwojeho dnjowskeho porjada saběrasche. Mjes žobustawami pak žo mało sajima za tute wuradźowanja pokasa.

Abesynske wozjewjenje wo jednanjach rady Zwjazka ludow

Abeźynske knježerstwo je pjatk dopołdnja dlěschee hamtske wozjewjenje wo rozšudźe Ualualskeho wubjerka wosjewiło. Wono sdźěwa, so je žo Ualualski pschipad wotbył, kotrehož dla je k nětčišchej swadze mjes Italskej a Abeźynskej a k italskim wojerskim pschihotam dóschło. Njedźiwaiły teho pak italsko-abeźynske prašchenje swobodźiwo. Nětko dyrbi rada Swjazka ludow druhi dźěl žwojeje resolucije se 4. augusta 1935 pschewjesć, kiž ma žo z zyłej italsko-abeźynskej swadu saběracź. **Abeźynska jako žobustaw Swjazka ludow radu namołwja, so by wo wschitkich swadnych praschenjach wobsamkła, kiž wobaj krajej rozdźwoja.**

Politika praschenja pjeza njedyrbja prawo nasad słóžicź. Rospominanja, kak by žo měr najlepje zachował, njeźmědźa dostojnosć a mjeńšynarodne prawo tranicź. Zachowanje měra njeźměło žo se žrědkami dozpicź, z kotrymiž budźichu so najwažnišche zasady mjeńšynarodneho zhromadneho dźěła tranile, mjeńšinjzy njewotwisnosć a njesranitosć žobustawow Swjazka ludow.

Zadźerženje Jendźelskeje so w Francowskej kritizuje

Genfske jednanja žu w Pariśu pschiběrazy njemér wuskutkowale. Spočatk radźineho jednanja běše wěste popuschčenje napjatosće pschinjeśł. Italsko-abeźynski pschipad schtwórtk na pożedżenju rady Swjazka ludow je pak zaso žylnje porasył. Parizke nowiny „Tempo" zadźerženje abeźynskeho zastupjerja kritizuja. Wone jemu za sto bjeru, so je žo do italskich znutskownych naležnosćow tykał. Nowiny šwjesćuja, so je Genfske jednanje kritisti staw dozpěło.

Wone pišaju, so **njeje rozumiecź, so wěste mozy z lohlej wutrobu rospadej Swjazka ludow, kónjez mjeńšynarodneho ćěła w Europje, to réka možnosći powschitkowneje wójny pschihladuja.** Wone to pjeza ćinja z prózowanjom, afrikanski stat podpjerace, kiž po powschitkownym znaczu hischcze khěrvo wróćo śteji. Najbóle pak pjeza špodźiwa resolucija kongreza jendźelskich dźěłaćerskich zwjazkow, z kotrejž žo jendźelskemu knježerstwu porucza, z pschihódnymi srědkami dopomhacź, so by žo swada powschitkowneho bjeśtracha hódnje wobdźěłowała.

Nowiny „Journal des Débats" žo nadrobnje se sadźerženjom jendźelskich zozjalistow saběraja. Wone maju za to, so jendźelscy zozjalisty Abeźynsku bezyła wjazy nochcedźa na zakładze idealneje prawdy zaktikowacź. Woni pjeza njesłužataja, so na powalenje nětčišcheho knježerstwa w Italskej dźěłaju.

Jendźelski zwonkowny minister so do Genfa poda

Jendźelski zwonkowny minister, sir Samuel Hoare, je žo pjatk w lětadle do Genfa podał, so by žo na połnej zhromadźizni Swjazka ludow wobdźělił. Zwonkowny minister žo na tuto puczowanje poda, hačrunjež žo žwoje wiczowe khorosće dla skoro njemóže hibacź. To dopokasuje, kak wulku važnosć jendźelske knježerstwo na pschichodne podawki w Genfje kładże.

Amerika postupowanju Italskeje njepřihłosuje

Krisa w Swjazku ludow, kotraž je z italsko-abeźynskej swadu a z njemóžnosću wujednanja žo wadźajeju nastała, je w amerikanskich nowinach najžylnische wobdźěłowanje namakała. Nowiny „Newyork Times" nimaju wusprawnjenja italskeho sastupjerja za pschežwědčace. Wone pišaju, so žu italske rostoženja po prjedawschich Mussolinijowych wošiewjenjach wocakowanja sjebake. Jako wusprawnjenje za wójnu běše italske rostoženje pjeza jara khudobne.

Skhorjenja italskich wojakow na khorosće horcych krajow

Italske wójskowe sarjadnistwo je druhu lisćinu wojakow wosjewiło, kotrejž žu we wojerskej słužbje w ranšchej Afriźy wumrěli. W měšazomaj juliju a auguscje je dozyła 130 muži na thorosćej horcych krajow wumrěło abo w słužbje žmjertnje sjesbožiło. Mjes nimi je 14 offiźerow.

Londonske nowiny „Morning Post" žu pschehlad wojeńschcejale, po kotrymž dotal 200 000 italskich wojakow w ranšchej Afriźy pschebywa. Tute nowiny pschisłowmjeja, so žo kóždy tydźeń jena łódź z thornymi do Italskeje wróći. Liczba skhorjenych žo krucze samjelcza. Wona pjeza někotre tyšaz měšacznje wucźinja.

Swajcarscy a francowscy offićerojo w Addisu Abebje

Reuterez telegrafowańja w Londonje z abeźynskeho hłowneho města zhoni, so je abeźynske knježerstwo dźesacz schwajcarskich offizerow, swjetlcha artillerijskich wězywustojnych, do žwojeje słužby pschistajiło. Nimo tutych žu też schtyrjo farnzowscy offizerojo do Addisa Abeby pschijěli. Cźehodła žo woni pózdźachu, njeje znate.

Justicny minister přećiwo Henleinej

W pożedńim pożedżenju wubjerka parlamentarskeje Lutowanskeje komisije w Prazy, hdźež nětkosi cźeski finanzni politikarjo a hospodarscy wězywustojni cźesko-słowakisku hospodarsku politiku rospominachu, žo też justicny minister dr. Derer žłowa jimasche, so by nětcźiske znutskowne położenje w Cźesko-słowakskej rospominał. Zajimawe běchu też jeho wuprajenja wo Henleinowej stronje sudetskich Němcow. Minister wuwjeze tuteje strony **wobmyślomne mjenowasche.** Henleinowe wuprajenje wo nusnosći mjeńšynarodneje pomozneje akzije za krajiny, w kotrychž sudetscy Němcy bydla, minister jako namołwjenje na wukraj wułoži, so by žo do znutskownych naležnosćow Cźesko-słowakskeje měschał. To mělo žo po jeho wuprajenju rasnje wotpokasacź.

Wjednik w manevru

Wjednik a najwyschschi roskasowar wojerskeje mozy Adolf Hitler je pjatk rano je žwojim štabom do Münsterskeho lěhwa pola Celle pschijěł, so by žo pschi nasymskim swuczowanju VI. armejoweho korpsa wobdźělił. Wón žo po žwojim pschikhadze hnydom k wojakam do manevra poda. Pschi manevrach žu tehorunja pschitomni němski wójnski minister a wyschschi roskasowar wojerskeje mozy, generalny wyschk z Blomberg, wyschschi roskasowar wójska, general artillerije žwobodny knjes z Fritsch a druhi **wy**sozy offiźerojo.

Rozrěčenje wjednikow w Brunym domje

Wjednik je schtwórtk popołdnju w Brunym domje w Minichowje rozrěčenje wotměł, kotrejž pschihotowanju wuhotowanja lětuschcheho stronineho sjeda słužesche. Nimo wjednikoweho namjetnika Rudolfa Heßa žo tej wjele wjednišchich wozobow strony wobdźěli. Mjes druhimi běchu pschitomni: statny wjednik dr. Goebbels, dr. Frank, Darré, Amann, Rosenberg, dr. Dietrich, dr. Ley a Bormann, zupnaj wjednikaj Adolf Wagner a Julius Streicher, němski dźěławy wjednik Hierl, statny sekretar Reinhardt, němski letarski wjednik dr. Wagner, generalny inspektěr za němske dróhi dr. Todt a porucźeńz za žydlerske prašchenja dr. Ludowici.

Přetworjenje litewskeho knježerstwa

W Kownje běše žo hižo dlěschi cźas wo pschetworjenju litewskeho knježerstwa rěcźało. Tuto wozjawjenje bu nětko wopraudźitosćej. Dotalny dotholětny znutskowny minister wyschk Ruseika a tatarski minister Aleksa staj wrócźo stupiłoj. Aleksa je wot 17. dezembra 1926 žwoje ministerske sastojnstwo sastawał. Za nowego znutskowneho ministra je žo dotalny schef Kowenskeje garnisony generalny leutnant Julius Čapeikas a za tatarskeho ministra tatar Butvinskis pomjenował. Hewak žo w knježerstwje pod ministerskim pschedźydu Tubelisom nicźo njeschmeni.

Ruski general wo wobtwjerdźenju francowskich rańšich mjezow

W tu khwilu žowjetskoruska wojerska delegazija w Franzowskej pschebywa. Na pscheprošenje schefa franzowskeho generalneho staba, generala Gamelina, je delegazija hischcze psched spočatkom wulkich franzowskich nasymskich manevrow krajiny w dołhoranšchej Franzowskej wopytała. Tam je žebi wona wožebje namjetne wobtwjerdźenja wobhladała.

Parizšti rosprawjeŕ Moskowskich nowin „Iswestije" wulki nastawk wo žwojim rosrěčowanju z wjednikom žowjetskeje wojerskeje delegazije, namjetnym schefom generalneho staba cźerwjeneho wójska Sjedźakinom pische. Sjedźakin je žwoje wulke sprokojenje wuprajił, **so žu franzowscy offiźerojo žowjetam smjelnji, žebi wschitko wobhladacź, za cźož žo sastupjerjo cźerwjeneho wójska wožebje zajimuja.** Tak žu žowjetskorusky offiźerojo mohli nowy system wobtwjerdźenjow pschi franzowskich rańšich mjezach w jeho jenotliwojzach studowacź. Tute wobtwjerdźenja žu na nich pjeza nózny sarjaschcej cźinite.

Cźerwjeny general je też žwoje myźle wo twjerdźiznowym pasmje pschi porheinskich mjezach wuprajił. Sakitanje Rheina je wožebje mjes połnózmymi Vogesami a mjes Rheinom wurjadnje derje sorganisowane. **W tutym wotrěsku žu Ruzojo mohli wobkedźbowacź, kak so najnowschcha a najmóznischa wójnska brón nakožuje.** Wona smjeje pjeza najwjetsche wuspěchi niz jenoź za sakitanje tuteje krajiny, ale tej hdyž žo za nadběh na njepschecźela wuzije.

Jako běše žowjetski general wulkotnje pschemyślany a pschewidźany system franzowskich wobtwjerdźenjowych fortow pokhwalił, wón pschisłowmni, so žo ważnosć tutych wobtwjerdźenjow z drohami powjetschi, po kotrychž je najwjetscha hibiźiwosć wójska w twjerdźiznowym pasmje možna. General na kónju rosrěčowanja rjekny, so žo pschi nětčišchej wójnskej technizy tuta krajina njehodźi dołhosć.

Českosłowakska swoje wójsko při pólskich mjezach zesylnja

Prazske ratarske nowiny „Venkov" wojjewjeja, so je dla napjatosće mjes Cźeskej a Pólskej nusno było, w Cźeskim Těschinje cźeske njesły wojerjzy žylnišcho schkitacź. Dźeł 8. pěšcheho regimenta, nětkhdźe 800 muži, žo do Těschina pschepołoži a žo w nekotrych fabrikach samišći, **w** kotrychž žo wjazy njedźěła. Do Mišika a Fridka žo **wot**dźěleni jeneho artillerijskeho regimenta położitej. Jandarmstwo a hłowna straża stej žo tehorunja sešylnilej.

Nastork k pschetworzenju litewskeho knjeżeństwa hnuć so w burskich njemčerach we wokolinje Sswalkow pytacź. Pschičźiny k njemčeram leża pjecża w stronje ratarskeho ministra. So je smutskowny minister wróco stupił, pjecża tehorunja ſ kwawownymi ſrażenjemi mjes burami a poliziju switżuje. Dokelž je so wyšoka aktiwna wojerska wošoba ſa smutskowneho ministra pomjenowała, so wjedniſtwo a pschewjedženje smutskownych należnoſczow hiſchcże bóle ſtruđi.

Ministerſki pschedsyda Tubelis je drje pschi rosrěčowanju wo pschetworzenju knjeżeństwa prajił, so so litewska smutskowna a ſwonkowna politika njepschemêni. Won je tehorunja na to pokazał, so litewska měna też w pschichodże kruta wostanje. Schtoż zadanja ratarſtwa naſtupa, chże nowe knjeżeństwo po możnoſczi na wſchitke pschecża ratarjow dźiwacź.

Zaso wojerska straża při Braniborskich wrotach

Pjatk popołdnju je Barlinſke ſtrażerſke wojerſtwo ſwjatocznje polizajisku straju pschi Braniborſkich wrotach hacź do nowembericzkeje rewoluzije 1918 garda ſcźelesche. Wot teho czaſa je ju ſchkitaza polizija wukonjała. Nětko sažo němſke wójſko straju wukonja.

Wjednik pschi manewrach.

Wjednik a najwyſchſchi wójſkowy roskaſowaź Adolf Hitler je do Münſterſkeho lêhwa dojeł, ſo by so na manewrach 6. armejoweho korpsa wobdźelił. Wot tud poda so hnydom do krajiny, hdźež so manewry wotmêwaju. Na wobraſu widźimy jeho w rosmołwje ſ hlownym wójſkownym wjednikom generalu. wyſchkom ſ Blombergom (lěwo) a ſ hlownym roskaſowarjom wójſka generalom artillerije ſwobodnym knjesom ſ Fritſchom.

(Scherls Bilderdienſt, M.)

Jutře su wólby w Pólskej

Jutſje njedźelu pschiſtupi pólſki lud k wólbam a roshudźi ſ tym, kak so k nětcźiſchemu knjeżeństwu a k pschichodnjej reformje wuſtawy ſtaji. Wšêo maja wólby zyle hinaſche wobliczo hacź prjedy. Tón raz njewojuje ſtrona wjazy wo hłoſ wolerza, ale po nowej wuſtawje ſo Polakam hotowa wólbna liſczina pschedpokoji, kotruž ſu hospodarſke a wotrjadne ſwjaſki ſeſtajeli ſ wuſamknjenjom wſchêch politiſkich ſwjazkow. To praktiſky wosnamjenja, ſo nowy žejm wjazy opoſtajże njeſmêje. Hdyž też žu wotrjadne ſwjaſki tam a žem opoſtajalneho na liſczinu ſtajili, kotryž ſo znano też woli, budźe na kóždy pad opoſtajija w parlamencze tak žłaba, ſo je w praſki bjes wuſnama. Hdyž też potajkim pſchi wólbach ſtrony wo móz njewojuja, budźa woni tola ſ wêſtym měrikom ſa ſjawne mênjenje. Detalne opoſtajonelne ſtrony na prawizy a lěwizy njenuſaju njeżju ſo bjeſe wſcheho podwolile, ale napominaja ſwojich pschiwiſnowarjow k boykotej wólbow. Wožebje ſozialiſtoju, kommuniſtoju, narodna ſtrona a też burſka ſtrona žadaja wot ſwojich pschiwiſnowarjow, ſo njebychu k wólbam ſchli. Knjeżeństwo pak ſo pomêrnje ſara zyhne cźuje, tak ſo nima ſa trêbne, wjeſchu wólbnu propagandu wuſiċ, haj ſamo kandidatoju ſu w propagandowym dźele chêtro ſdźerżliwi. Na druhej ſtronje opoſtajija wobkrucza, ſo ma wjazy hacź pokoju pólſkeho luda ſa žobu. Kak daloko pôndże pólſki lud ſa parolu knjeżeńſtwa, budźa jutſiſche wólby dopokaſaja.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. ſeptembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hopane a žłopane je djaſowy popane.

Přiſłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a thermometer wo dnjo 13 ſtopnjow cźopło. Dźenſa rano w 7 hodź. barometer 741 hygrometer minus 5 a thermometer w nozy 11 ſtopnjow cźoplóty. W ſrjedźnjej Europje pschezo hiſchcże wjetſche ſpitki nižinow wjedro wobkrućejeża. S morja ſu žo žyzne wětry k nam pschedobyle a ſu nam powětr cźiſcźiſche wuſtudźile. Wyſchina pola Schpaniſkeje ſo hiſchcże njeje bóle naſchim ſtronam pschibliżiła. Jutſje pak ſo jeje ſyhniſche wulkuſkowanje wocźakuje. Wětr ſo ſajo ſmêrnje a ſłonżo ſo ſajo pſches mróżna pschedobudże. — Jutſje njedźelu ſłonżko 5,23 hodź. ſtudża a ſo 6,32 hodź. ſhowa. Měſaczk ſtudża jutſje popołdnju 4,12 hodź. a ſo w pokazy ſhowa.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Trochu mêrniſche a ſłónczniſche, tola hiſchcże poměrnje khłodne wjedro.**

*

— **Kriminalna polizija wozſewja:** Kaž je ſo hižo psched nêkotrymi njedźelemi w ludownych nowinach dźeliło, ſu pschi ſpytowanju junija 1935 w Kettlizach wikowarja Freudenberga ſ Eberswalda pschi ſadobywanju do fabrikſkeho doma ſaſtapili a ſajeli. Druhe ſadobywża, kotrychž ſo winowataſche, wón ſwopreſkła prjeſeże. Wón druhu wožobu, ſ kotrejž je ſo po ſwojim wudawanju w lecźe 1934 w jenym ſaſtawe feſtnak, jako ſkuſcźerja ſa nêkotre tutych ſłóſtnińſkowow wudawaſche a powêdaſche, ſo je tuta wožoba jeho naſabiła, ſo do fabrikſkich domow dobywaċ. Kaž wudawaſche, bêſche wot tuteje wožoby tež piſtol doſtał, kotruž bêchu pola njeho namakali. — S wjeleſtromkim pschepytowanjom je ſo nêtko bjeſporoczńje ſwêſcźiło, ſo druha wožoba, kotruž je Freudenberg jako ſkuſcźerja abo napjerarja woſnamjenił, ſo dožyła njeje wobdźêlta a je ſo ſ njeprawom poczeżowała. Freudenbergej móżeſche ſo dotal 12 ſadobywżow do farſiſch domow dopokaſaċ, kiž je wón w raniſchej Sakſkej aw Shorjeliſkim a Röhrſkim wokrjeżu ſkuſcźił. Pschi ſwojich paduſchſtwach je wón

tym měsinje so naschemu pucowanskemu wjednikej baronej i Watzdorfej kaž tež jeho znjej swójbje sa jeho rjane nam pschihotowane hodźinki wutrobnje dźakujemy.

S **Khwaczij.** Jutsje njedźelu wozwjeczi so w naschej schuli schultki zwjedźenje. Nimo teho spomina so na 50-pětne wobstacze naschoje schule. Bjes dwěla so na tutym zwjedźenju zlejle schulskeje gmejny wjele ludźi zeńdze. Sa naschu schulsku młodźinu budźe to wožebje radostny dźeń.

S **Czornych Noßli.** Tudyjsha dobrowólna wohnjowa **wobora** směje w czasu wot 7. do 13. septembra nózne **alarmowe** swuczowanje. K alarmej woła so z trubu. So by so njedoro'umjenjam zadźewało, so to z tutym wosjewja.

S **Porschiz.** Schtwórtk wozwjeczi tu Marija Schmidtzyna **zwoje** 82kětne narodniny. Staruschka drje trochu hižo schórnjach do dźěła, so tuchu z nitkjeje wody ryby wuzběrali. Nakónc ryby so z czežitym autom wotwjesechu. Sorjedu so horni dźěl hata hišcze ras sa rybami pschepyta. W hańkowni we Worzynje pschedawachu so **z**amžny dźeń schczuki a druhe ryby po tunjej płaczišinje, tak so mózne hyli kóždy wohydlěr tunju rybu kupicz.

S **Klukscha.** Sańdźenu zobotu pschenajachu so **z**adowe schtomy naschoje gmejny. Bohužel běchu wuhlady na dobre žně jara **z**nadne. Wjele schtomow, kotrež mózachu druhe lěta płody lědma njesez, lětsa po dołhej **z**uchoczje **z**nuka **z**anych płodow nimaja. Nimo toho su skoro wschě płody cžerwe. Tohodla njeje wunoschk pschenajerza sa gmjenu tak wulki, kaž druhe lěta. Mucžini lědma jenu schtwórczinu przedawschich wunoschkow.

S **Njeswaczidła.** Na septemberskich słótnych wikach bě **z**uhbjenym czasom wotpowědajo tyhrno mało skotu. Howjasy słót njebě mjesu 100 schtuk pschekrocžił. Běhakow a prošatow bě tehorunja mało na wikach. Njedźiwajo wulkeje **z**uchoty so howjasy słót pschi tłoczenych płaczišinach wotbyk, tak so wulki pschebytk njewosta. Běhaki a prošata so wschitke rospschedachu. Płaczišiny sa howjasy słót běchu 300 hacž 500 hriwnow, běhaki 40 hacž 50 hriwnow sa schtuku, sa prošata płaczesche so 16 hacž 22 hriwnow. Dobre druzyny so hišcze lépje saplaczichu. Wopyt bě jara dobry, dokelž su **z**nje wschudże pod tšechu.

S **Njeswaczadła.** (Regulowanje Cžorneje Wodu). Pischedběžne dźěła k tomu je wodowny twarški hamt we Budyschinje někto dokóncził, tak so może so z hlownym dźělom sapoczeczq. Pischichodnu póndźelu ma so hišcze jónu se wschěmi, kiž se zwojimi leżownosczemi z rěku **z**esjuja, rozmołwa wotměcz, pschi kotrejž może kóżdy **z**woje pschocza pschednjesez, dalokož so dopjelnicz hodźa.

S **Nowy Horow** pola Njeswaczidła. Jutsje njedźelu dokónczi cžlinje a duschownje cžerstwy žiwnosczer Jan Wowšnik swoje 70lětne narodniny. Wowšnik pochadza z Kamjenjeje pola Rakez a stara so hižo někto 40 lět dołho, so by **z**waju leżownoscz w **z**rudnych a wjeselych cžasach wobdźělał.

S **Rakez.** Rakeczanske wotdźelenje němskeho Cžerwjeneho kschiża ma wotpohlad, 1. oktobra 1935 wukublanski kurzus w Njeswaczidle wotměcz. Mużojo a **z**onu, starschi hacž 18 lět, kotriž chcedźa so do **z**kužby němskeho Cžerwjeneho kschiża stajicz, móża so jako cžakańcy hacž do 30. septembra samolitwicz. Wumělenjenja: ariiftk pohad, nazionalna spuschczomnosczz a cjestnosczz. Pschijewjenja wjednik skupiny dr. med. Ssykora a jeho zastupjeř Aug. Khežnik w Rakezach pschijimataj.

S **Laja.** Na Handrijaj Sejferjowym pomniku we Lasu je wušichnosczz bronzowu tafliczku na podstawje pomnika se kžehowazym němskim napiśmom pschicžinika: „Tuzon pomnik staji w lěcze 1931 dźakowny serbski lud swojemu ludowemu pósnjerjej Handrijej Sejferjej, fararjej we Lasu w létach 1835—1872. Wobe schtuczaj spéwa pokhadzate z jeneje najrjeńschich jeho pěsni, rěczitej wo nasymje a jedzenju po wěczinoschczi." Dopomninmy so pschi tym na to, so je wjednik Domowiny na Lasowitej khadźowanzu sjawnej prajił, so pomnik Domowinje słuscha. Kaž daloko smy wobhonjeni, je so pschiczinjenje tafle bjes wopraschenja pola Domowiny stało.

S **Lipicza.** Póndźelu hrajkaschtej zebi dwě dźěsczi sa**r**jadnika Henki a to 2 lěcze stary hólcz Heinz a 3½ lěta stara zotficzka Hilźbjeta w pěsku. Pschi tym na wokanje macžerje ani njeschtyschesche**t**aj. Mały Heinz běżesche zebi z hornczkom k Schprewi, so b ytam troschku wody nacžerpał. Pschi tym so z kamjenja do Schprewje, kotraž je tam něhdże meter hluboka, wobsunu. Maka zotficzka Hilźbjeta wokanje sabłyschawschi khwatasche hratkiej na pomoz a wucžahny jeho z wody. Płakajo wjedźeschtaj so ja ruczku, k macžeri thwatajzu a powědaschtaj jej, schto bě so stało. Macž wschak na dospołneje mokrych drasczičkach, kotrež běschtej z błótom pokrytej, spójna, w kajkim strachu běschtaj dźěsczi byłoj. Zandźel pěstoń bě jeju wukhował.

S **Kulowa.** W kólni wudowy Mrósoweje w Hósću sapali so žłanje, a to najsterje se saparjenjom. Dokelž běsche spěchnje pomoz k ruzu poradźi so, woheń salecz, pryedy hacž **m**ožesche so na brózeń a se-tkomu kryte **z**uodne twarjenja rosschéricz.

S **Wojerez.** Dop. w 9 hodź. němska Boża służba, dop. ½11 hodź. serbska khowna Boża służba z Božim wotkasanjom, pschipołdnju w 12 hodź. serbske tschcjenja. Wulki dźěsczitschenja do Wajsenburga. Seńdźenje ¾2 hodźin na zyrkwinskim nameścje.

S **Wojerez.** Wobkhadne njeswoże sta so schtwórtk popołdnju na Dwórnischczowej drósy sa żelesniskim pschekhodom. Kolesaŕ jedzesche z města a sa nim w **z**amžnym **z**imerje auto. Hdyž dojesche tuton kolesarja pschescżehnyc, ho tuton na ras na lewo sawinu, so by ke schkleńczerni jel. Pschi sawinjenju na lewo pak snamjo njeda. Auto do kolesarja sajedże a kolejo dospołnje snieži. Wožoby na dobre swoje do schkody njepschitudźechu.

S **Khetneho.** Pschichodny **z**uduiski dźeń sa pschiśluschnu wokolinu budże 18. septembra w Khrjebi w hoschcenzu „K żelesnikej".

Z hamiskich wozjewjenjow nacionalsocialistiskeje strony

Dźelo stutka symsleje pomozy 1935/36 so sapoczina.

Wschitzy ludowi towarschojo, kotriž chcedźa stukk symsleje pomozy 1935/36 trjebacz, maju pschedpisany podpjerarski namjet w pisarni

na Kotoschkej haży czisło 32

sapodacz. Formularzy sa podpjerańske namjety wudawaju so **pondźelu, 9. septembra a wutoru 10. septembra 1935 jenoż dopołdnja wot 9 do 12 hodźin.**

Namjet sapodacz maju prawo wschitzy dostawarjo podpjery, dosławarjo renty, krótki czaż dźełazy a wschitzy, kotriž trěbnu podpjeru za sejimjenje za zebje a sa zwojich pschiwuznych, kotrychž maju sejimjecz, se zwojimi mozami njeswjedu abo nig na dołhaje waschnje, a ju też njemoża wot pschiwuznych dostacz.

Namjety maju so wróczicz

schtwórtk 12. septembra a pjatk 13. septembra 1935 dopołdnja wot 9 do 12 hodźin jenoż na Kotoschkej haży 32,

z pschedpołożenjom tharty njesaflužerstwa, rentowych wupokazow a za dźełazych z pschedpołożenjom mzdowych wupokazow posledních schtyrjoch njedźel.

Sdobom so na to pokazuje, so maju so we wschěch namjetach jenoźtsiwe praschenja zwědomicźiwje wupjelnicz. Na njedospołne namjety a na takre, kiž so njeżtsu po prawodze wupjelnike, so njemóże dźiwacz.

Skutk symsleje pomozy němskeho luda 1935/36.

Budyske městne wjednistwo.

S **Khrjebje.** Družstwo sa sastaranje z elektriskej zwězu a mozu je psched někotrymi dnjemi zwoju wurjadnu generalnu zhromadźisnu wotmołko. Na zhromadźisnje je so wobjamklo, so je normalny statut schlesyskeho krajneho zwjaska katarskich Raiffeisenskich družstwow pschijimna.

S **Noweje Wěży pola Mikowa.** Mandźelstwo staj pschipowědźikoj: **Erich** Richard Steinert, murjeŕ w Nowej Wěży a Hildegarda Gilźbjeta Kaschporjez w Tormarjezach.

S **Mikowa.** Namjety za pschewjedźenje nusowych dźěłow maju interesentojo hnydom na gmejnskim hamcje pschipowědźicz.

W prawym času wozbožeć

Na mojej scženje, mi runje napischeżiwo, stary burśi cžažnik wiża, z piżanymi, namolowanymi twéitkami na żołtym dnje a se żwéżej machawu. Nětoiržkuli je so hižo „sastarskemu a njeskładnemu cžažmérjakej" we mojej jitwje dźiwał a z hłowu tschakł. Ale wschitkim tym, kotriž so tak wězownje dźiwaju, mały pschipad se mojeho dźěcžatiwa powěm.

Sswoju prędnju jitwiczku zebi horjeka pod tšechu zwoje**h**o starschiskeho domu pschiprawich. Bitdo z tsomi nohami w njej stejesche, wuzkużena polza jako tnikowy kamor. Běchu tam pżjane hłowaki z wotmarjenych sbntkow a zmły rjad twétkow, kotrež běch z darjenych wotkożkow zam naplahowal. Wschno to běsche tšuscheke a skromne — ale njeje wschitko, schtoż lubujemy, rjane?

Powědach swojej wowzy wo tamnym makym raju pod nakońnymi hjadami a mojej wócžzy zhładowaschtej na pżjany burśki cžažnik, kotrehož machawka so we cžémnej wowzynej jitwje trochu scherjenjotsche zwěczeńsche. Wowka mimy, każ jeje cžažnik wokledźuju.

„Lubi so cżi? Posdźiicho mózesch jón dóstacz!"

„Hdy, wowka?"

„Hdyž zym wumréła, dźěczo —."

„A hdy wumrjeisch?"

Běch so zam na zmjerez wustróżił dla mojeho praschenja. Zmlu khwilku na so hladachmoj. Wowka pschemyślujo, do mużkow sanórjena. Dźěczo zwarjo wocžakujo sa njewusłene praschenje. Ale:

„Ty dźe masch tak prawje, dźěczo," wona z cžichim hłokom snapischeżiwi, „w prawym cžażu wosbożecz —".

Nasajtra zwětka możajna machawka w mojej jitwiczzy tyktotasche, wyhoko horjeka pod tšechu, zimy puk cžaża, a z łożdym dnjom, z kożdej hodźinu żiwe wjesełe.

Mjes tym cžažnik psches moje dźěcžatiwo, moju młodość a léta traloscze tyktota. Ale żeńje njesapomnju, kajku radosczz je runje tehdy cżinił, jako mi po prawom dozyła hišcze njeskłuschesche.

W prawym cżażu wosbożecz! Sskowa, kotrez njemóżemy zebi hłuboko dosez do wutroby sapiżacz. My wschitzy. Dżeńża bóle hacž hdy!

Kelko młodych ludźi je, kotriž zebi zwój dom kruch po kruchu wudospołnjeja. Jónu nalutowane za nowy hamor doża**h**a. Sa niedźele słónczinje sajo sa nikajki pschikrym. Hdyž a hdyž sa nejchto schatow. Wschitzy tuczi młodzi ludźo maju macżerje, pschichodne macżerje, cżety. A tuczi stari ludźo zhadź hiščcze we wobschérnych městnoschczach bydła, kotrymž njeby nicžo wucżinilo, hdy by so z nich nékajke błidko, nékajka kchinja abo nékajki schpihel wsak. Tuczi stari ludźo zhadź dżeńża hišcze psched zwojim wulkim schatowmikom steja a hohate kłady majkaju, bohatstwa z tuczinych cžažow. Cžakaja, doniż jim zmjerez wschě tute wézy z rukow njewosmje. Doniż njepowołani ludźo dźělicz njepřećiwu. W prawym cżażu wosbożecz — wy macżerje, pschichodne macżerje, cżety! Rosważujcze jónu, hacž njemohł rjany rub, hacž njemohłe někotre twjelki abo schtoż hewak w młodych bydlenjach lépscheho městna namatacz? To njedyrbja stajnje narodniny abo hody byc, hdyž cżłowjek wjeżele pschihotuje! Njewocžakowane dary wjetsche wjeżele pschihotuja a pohłubschcja pschikhilnosczz.

W prawym cżażu wosbożecz. Hdyž tole pischu, mój mały cżažnik tyktota. Niepschestawajzu wón cżażej napschecžo tyktota, doniż zebi jón żadosczitwe wócžło dźiwcza też mi sajo z mojeje scżeńy dele njewuprosy. jtz.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina zarjaduje 8. septembra pop. w 4 hodź. we hosćencu w Pančicach zjawnu zhromadźiznu, na kotrejž rěči zastupjeŕ Domowiny. Serbja z bliżseje a dalšeje wokoliny su k tomu w najbohatšej ličbje wutrobnje zeprošeni.

Khelno. Sserbske towarstwo leńdże so juttje njedźelu 8. sept. wjeczor we 8 hodź. pola Mjenjez. Wschitzy so wocžakuja.

Khrósćicy. „Jednota". Sobotu 7. septembra zaso ze spěwanjom započinamy. Dokelž so wurjadnej wosławjeni wobeńdżetej, so wšitcy, aktivni kaž wosebje też pasivni, z wěstosću wočakuja. 1/48 hodźin chcemy ze zhormadnym spěwom započeć. Cžińe jedyn druheho na „wjećork" kedźbneho, zo jón nichtó njezapomni! Znamjeńka! Přodsyda.

Ralbicy. Spěwne towarstwo „Lilija" jarjaduje njedźelu 15. septembra wjeczor we 8 hodź. w Herbstej gmejcze w Ralbicjach spěwny wjeczor z bjiwablom a rejemi.

Towarstwo „Lilija".

„Wrjós" — Delanska serbska pčólnica a krajny zwjazk přeprošuje njedźelu 8. septembra pop. po 3 hodź. wšěch pčołařkow a zajimcow do „Bušsenki" p. Smjerdźaceje, budźa so tam přednoški poskićeć.

Dramatiske pożedźenje w Genfje.

Pohlad na pożedźenje rady Swjatka ludow krótko psched tym, hacž italiski wotpósłanz — baron Aloisi — se znamjenjom protesta pschecžiwo wuprajenjam abesynskeho zastupjerja městnosczz wopuschczi. W lěwo pschedbydny ranski ministerski pschedsydża Laval a baron Aloisi, w prawo jendźelski minister Swjatka ludow Eden a (Presse-Bildzentrale, M.)

Zamołwity za politiku a feuiliston A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerjo a za nawóstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišči dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazki z Abesynskeje

Jedyn pućowar pische wo afrikanskim měsęce „Spodźiwnostcach" tole:

Addis Abeba, hłowne město Abeźynskeje, je wjazy dyžli 400 kilometrow wot wohrożeneje krajiny Sdalene. Sćitoź nima runje ſ rosbudźenymi, ſ najwjetšichim spěchom dźěłazymi wyschnoćesemi, ministerstwami a wójskowym sarjadnistwom něchto cźinicź, njewinje ani najnjeničšeho wo pschedstejazej wójnje. Ale hłowne město Addis Abeba cźi njedźiwajcy teho mnoho spodźiwnosćow poskicźuje.

Njedaloko žwi. Furjowskeje zyrkwje maju wikowarjo ſ brónjeni žiwoje stany. Tu žedźa w dołhich rjadach a psched žobu maja ležo wumětłizy kowane tekarki, kchiwe mjecze, wótre kakacze, hłebije, rjeczały sajatych a wschelaki druhi wójnski naporjadk.

Saſtupjichi-li do taikeje brónjerńje, postrowi cźe pschedawar ſ pschećeźelnym „dinaſtalin!" So cźe wikowar njeby ſ tworu pschedrožił, wosſmjesch žej žwěrneho a spuſchćojomneho tołmacza žobu. Wón potom ſ pschedawarjom wo płacźisnje jedna. Žada-li mojedła za někajku hłebiju 5 toleř, tak dostanje po wustojnym jednanju ſ tołmacjom jenož jeniczki toleř. Chžych žej na pschikład stary wumělſki tešak kupicź. Praſchach žo ſa płacźisnu. „Djewjeć toleř, mójſki!" Mój tołmacź dě roshorjeny. Sešpody ſwojeho běłeho płachcźa dawasche mi ſ porſtami ſnamjenja, ſo dyrbju ſa njón nanajmyſchſche 5 toleř ſapłacźicź. Tola wikowar wosta kruty. Něcźeſche trochu jendźeſlžy a rošaſni mi: „Dewak běchu bróne woprawdźe trochu tuńſche, ale něktołe mamy wójnu, mój knježe, — a we wójnje žu dźe wſche brónje drožſche!" Stónćnje dožach teſak — njebźiwažy wójny — tola ſa 5 toleř.

Tu w brónjerni žłyſchach też wo najſpodźiwnischim cźaſowym liczenju. Mój tołmacź wobjednawasche runje płacźisnu ſtareho abeźynskeho mjecza. Jeho ſtarowa bě na nim widźeć, ale dwěle naſtachu dla jeho abeźynskeho pokhada. Pschekupź pak źiwje wobžwědcźowasche: „To je woprawdźite abeźynſke wumělſtwo, mój knježe!" „A kak ſtary je?" ſo wopraſchach. Mikwar troſchku pschemyſlowaſche a ſtónćnje ſ dobycźeſtkim pohładom rjekny: „Snajmjeńſcha je ſchěſć kralow ſtary."

Abeźynſki měſſaž liczi jenož 30 dnjow, tamne dny žu pschidatk a žo jako Nowe lěto žiwjeła. Teć lětowny liczenik žo naſchemu cźaſowemu liczenju njeruna. Djenža na 28. meje 1935 pišamy. Abeźynjenjo ſnoſa jenož ſtónćny cźaſnik a dokelž tam ſtónćko pisches gyle lěto wſchědnje w 6 hodźinach ſkhadźa, ſapoczina žo jich cźaſowe liczenje ſe 6 hodźinach ſkhadźa, ſapoczina žo jich cźaſowe liczenje ſe ſkhadźenjom ſtónża. Tohodła je w 12 hodź. pschipołdnju pschipraſchenje cźaſa hakle w 6 hodźinach pola Abeźynjanow. Po 6 hodź. wjeczor (12 hodź. w Abeźynſkej) pschestawa cźaſowe liczenje hacź do pschichodneho ſkhadźenja ſtónża.

Po pschipołdnischim cźaſu žo wſchitcy ludźo w Addis Abeba ſtožuja. W kěžorſkim hrodźe je wulki ſtónćny cźaſnik pschipraſchenym. Hdyž někto tónle cźaſnik połdnjo połaſuje, ſawuſknje horka na wyſchinje kanonſki wutſeł. Addis leži w dole mjes kražnymi horami, w kotrychž žo tónle kanonſki hrimot ſapowadnje a wjelekróćnje wotłožuje. Tak ruce hacź žo ſ kanony wutſeli, poſtrózka žo domorodni a je jaſnje žłyſchećź bórbotanje: „Sidiſt — ſab!" to rěka "w ſcheſćich hodźinach!"

Žadyn cźłowjek tu teć njetwě, kak ſtary po prawom je. Praſchach žo kěžorowskeho pridvatneho ſekretara ſa ſtarobu jeho knjeſa, dojtach pak jenož njewěſtu wotmołwu: „Něhdźe 45 let!" Stari ludźo rjeku: „Narodźich ſo do bitwy pola Abua." Młodźina rěcźi wo bitwje pola Sagalli w lěcźe 1916, hdyž ras Tafari wjetcha Lidj Jaſſu ſbi. Sſamo narodne dny kěžorſkeje ſwójby njeſu gyle wěſcze ſnate.

Haile Selaſſie I., kral wſchěch aethiopiſkich kralow, njeje jenož we wutrobje, ale też w ercźe ſwojich poddanow ſiwy. Jeho mjeno žo huſto naſpomni, dokelž žo na njo pschiſahi ſtožuja. Na jara wſchelakore waſchnje žo w Abeźynſkej pschiſahaja ſtožuje. Najjednoriſcha pschiſahaja je „pschi Haile Selaiſſie amlak!" — pschi jandźelſkim Haila Selaſſia!" Tule pschiſahaju dyrbichi ſnajmjeńſcha trójzy wopjetowacź. Najkruccźiſcha pschiſahaha, kiž žo wot žuda žuda, rěka: „pschi Hwili Selaſſie immut!" — pschi ſmjercźi Haila Selaſſia!" Wſchě tele pschiſahi maja pak jenož w Addis Abeba płacźiwoſcź. Hižo 20 kilometrow wot Addis Abeba pschiſahaha lud też djenża hiſchcźe „pschi Menelik immut — pschi ſmjercźi Menelika", kiž je hižo pſched 23 lětami jako abeźynſki kěžor wumrěł.

Addis Abeba je moderne město. Wono ma wěſo też ſwój telefon. Spytach telefonowacź. Wjercźach a cźakach, potom cźakach hiſchcźe khwilku a wjercźach ſaſo. Stónćnje wotnjach ſebi awto a wobſtarach należnoſcź wołoſinju.

Na telefonowym hamcźe žedźi muſiki w narodnej drasce pſched telefoniſkej pichipraſwu, kiž ſe ſpocźatkowa tejele techniki pokhadża. Muſikeho „muſuria", to rěka „wjercźaka" mjenuja. Wón mjenujcy woprawdźe wjercźi. Waſchnja pschi telefonowanju žu jara patriarchiſke. Hdyž žu doſcź nawjercźał a naczakał a „wjercźał" žo ſtónćnje wotwoła, poſtrowiſch jeho naſpriedy ſ mózným „Dinaſtalin, maſuria! — Dobry dźeń, wjercźako!" a pschedy hacź mjeno teho prajiſch, ſ kotrymž chcźeſch rěcźeć (telefonowe liczbniki tu hiſchcźe njejžu ſawjedźene) wopraſchcźeſch žo liczbniki tu hiſchcźe njejžu ſawjedźene) wopraſchcźeſch žo hiſchcźe: „Jnde minde mo? — Kak žo cźi wjedźe?" Maſurcia žo podjakuje a wotmołwi po pschedpiſmje: „Djakuju žo, derje!" Něſto hakle cźe ſe požadanym měſtnom ſwjaſa. Tohodła je bjes dźiwa, ſo dyrbiſch dołho wjercźećź a dołho cźakacź.

W derje wuhotowanym hotelu mam ſwoju iſtwu. Wobſtejźer pokhadża ſ Grichiſkeje. Pisches wotewrjene wokno teńle jiſtwy doźiwuju najrjeńſchu aethiopiſku nóź. Wona we wotmėnjenju podawkow ſeſadny ſwrkleho dnja njeſteji. Sſtyſchimy tu piſkanje ſchwjercźżom, ſkrzenje wóſkow a — gyle jaſnje w najwjetſchej bliſkoſcźi — ruczeławow. To ſu kěžorowe laiwy. W jaſnej nozy je jich ruczе kilometry daloko ſłyſchećź. A mokoto połnozy žo hiſchcźe dalſchi ekſotiſti hłóſ do nóznego konzerta w Addis Abeba ſjednoćuje. Hyjeny ſu pschiſchcźe a někto wuhodźuja žo na próſdnej ſcźerkej Ras-Makonen-dróſy. Wſchitke pžy w Addis Abeba ſu žo roſcźerćźile a ſchcźowkaja na pschemo, hyjeny jim ſ wótrym, ſkorźaſtym hłokom wotmołwjeja. To traje hacź do tańſcheho ſwitanja. Někto khapon ſe ſwojim dołhim a wutrajnym kiereſi wucze laſowow a hyjenow wotměni.

Pisches zyku nóź ſłyſchu też hiſchcźe nózneho ſtražnika ſpěwacź. Praſchach žo jeho naſajtra, cźehodła w nozy tak wobſtajnje ſpěwa. „So njebych žej wuſpyt", wotmołwi mi ſprawny muſijk. — Wón ſpěwa, ſo njeby wuſpył, a ja pſchi tym njemóžn wuſpycź. — —

Jětřeška
we wobliču,
začeklizny porstow a při nohčach, furunkle, karbunkle.
Čehodla čwiluješe so z tutymi njerjanymi, wobčežnymi, bolostnymi skhorjenjemi, hdyž může se Wam na wědomostnym zakładže za krótki čas pomhać? Zane rězanje, bjez bolosće, přijomne a jednore. Tute wulke lěnšiny mojeho lěkowanja su za kóždeho jasne, kiž je prjedawše dołhe lěkowanje na swojim čele začuł a je tola husto jenož na khwilu pomoc namakał. Mittag w Budyšinje, Dr. Rohrstr. 4 (prez Kronprynccowy möst)

Wuhorjadźenje nohalcow
wšěch druhich zbrěcanjo wóčkow, přiſtrykowanje, přistrykowanje, přistrykowanje, přist

Přiloha k čisłu 209 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 7. septembra 1935

Boža tučałka

(Hišće njewočišćana.)

Hrimanje je dohrimało,
K měru čehnje, zo by spało;
Dešćik dże so na jutru;
A ze strony wječorneje
Bože słónčko zbože přeje,
Błyskotajo w dešćiku.

A hlej! Pyšny wobluk stupa,
Hdžež sej słónco pruhi kupa,
Wjelekrasny na njebju;
Krasa čerwjena te wrota,
Módra, zelena a złota
Zdebi rjane přez wšitko.

Safir, jaspis a wšo drohe
Porno jim je šćre wbohe,
Kralam pycha zblědnje wša.
Rjeńša wóčkow dejmantowych,
Přemo křidłow Serafowych
Swěći Boža tučałka.

Krasnu tučel Bóh je stajił
Po lijeńcy a je prajił:
„Ta budź k hnadnom' pokazmu!"
Wobradź wón, hdyž dotrajemy,
Zo my wobhnadźeni dźemy
K njemu z jeho tučałku.

Radyserb.

Prěnja serbska basnjerka

W tutym lěće je so 50 lět po smjerći prěnjeje serbskeje pěsnjerki a zeyla prěnjeje serbskeje knjeżny, kotraž swoe začuća w ródnym jazyku do štučkow stwori, minyło.

Universitny profesor dr. Josef Gołombek, kotryž njedawno dłši čas we Łužicy přebywaše, zo by tu studije wo serbskej literaturje činił, napisa do „Czasa", pólskeho dźenika, 20. julija t. l. wo našej prěnjej serbskej pěsnjerce Herće Wićazec tutón rjany nastawk, kotryž tu wozjewjamy:

Herta Wićazec nima wuznamneho postajenja we literaturje swojeho naroda, kotrehož ličba njepřekroči 200 000 ludźi; w kóždym nastupanju pak ma jeje literarna dźeławosć wěsty wuznam. Pěsnjerka pokhadźeše z khudeho doma, jeje nan bě z krawcom w Budyšinje, a wona sama běše ze šwalču. Tuto powołanje dyrbješe cyle žiwjenje wukonjeć, dokelž njemóžeše so wudać, njemějo nikoho, kotryž by so wo uju starał. Wosebiteho wukubłanja njeměješe a nimo ródneje rěče powědaše hišće nimscy. Njedźiwamy so, zo snadne šulske wukubłanje dopjelnješe z čitanjom němskich knižkow, wosebje literarnych wutworow, kotrež stachu so jej z přikładom w jeje pěsnjerskim skutkowanju.

Jeje skutkowanje pada do połojcy 19. lětstotka, potajkim do časa, hdyž jewi so pola Serbow žiwe zeńdźenje wo narodne wozrodźenje, hdyž wustupuja prěni wuznamni serbscy spisowaćeljo kaž H. Zejleŕ, A. Smoleŕ a hdyž počeštaj tutaj dwaj narodnaj prócowarjej wudawać „Tydźeńske nowiny" a hdyž bu założena „Maćica Serbska".

Tute nowe narodne žiwjenje pohnuwaše Hertu Wićazec do literarneho dźěła, najprjedy spyta we němskej rěči pisać a po něčim tež w serbskej; prěnje swoje štučki zamješći w naspomnjenym tydźeniku. Njerozumješe pak pohódnosći swoje literarne dźěła a tehodła wuprosy sebi stajnje radu wot wučerja Mučinka, kotryž tež jeje štučki porjedźeše. Bjez dwěła bě tutón wučeŕ za nju z idealom, a njewotmołwjena lubosć běše z přičinu, zo přesta pisać, wotwobroći so wot literatury a wěnowaše so cyle swojemu powołanju a swoju zrudobu dla swojeje wopuščenosće je w jenym swojim lišće takle wuprajiła: „Ja nimam na zymnej zemi žane wjesele, sym sama a wopuščena." Bjez dwěła njeměješe žaneje radosće a běše žiwa w samoće, tak zo so na nju skoro zaby, a ničo spodźiwneho, zo wumrě w nuzy a khudobje. Hakle wjele pozdźišo zezběrachu so jeje pěsnje a dopomnichu so na prěnju serbsku pěsnjerku.*

* Adolf Černy je wo Herći Wićazec w časopisu Maćicy Serbskeje zešiwk 105 dlěši žiwjenjoběh napisał a wuznam jeje skutkowanja pohódnosćił.

Haj wšak, budźe trošku kedźbować

(Wobraz je wjety.)

„Kedźbuj jutśe saśo raś trochu na moju khěžku, ſuhodźe", rjekńe ſchewz ſtaremu liſtowemu na wotpočinku, Schudrałej, pſches płót, „chžu ſej w měſeńe kožu a druhe wěźy wobſtaraś a tuž pojedu hnydom ſ wańſchim cźahom. Słoſuj twojej wocźi druhdy na ſtatok. Móžno, ſo nicźo dale njebudźe, ale druhdy je tola kolwótnje."

„Sſo wě, luby ſuhodźe", měni liſtowy, „hdyž nicźo dale njeje, to hižo wobſtaram, to dźeń ſane hłowuſamaje dźěło njeje."

Schudrał dźeriž ſo ſłowa a hlada ſ cźaſami na pſcheczo. Ale nicźo woſebiteho tam njepytnje. Schto dha měło ſo teſ dale ſtaś? Tadych ſo wěſće njebudźe do domſkeho dobywaś a ſto tolaś wotnjeś a wuliśene runje na tutu khuduſchku budu ſwoje wotpohłady ſłoźiś.

Tola — tu dźeń něchtó dźe. Ach, to je Mužikeŕ Bruno, ma ſchtórnje pod pažu a dźe runu ſmuhu k ſchewzej. Nó, to ſo jenoź bórzy ſawróći, dokelž dźeńſa tam nuts njemóžeſch. Ale, njech jenoź dźe, ſnadź powěźnje ſchtórnje na ruczizu. Ale tajſe něſchto tola riſſernyeś njemóže. Bórzy ſo ſa nje wotebeŕaŕ namaka. To jenoź ſa ruczizu dołho njetorhaj, hłupy khadła, je podarmo! — Haj tak, ſo wě, ty to wěźeſch njemóžeſch.

Ale, ſchto dha ſo njeczini? — Durje ſo wocźinja a Mužik dźe nuts. Nětko nje wostajcźe na pokoj! Tak widźicźe ſaſo raś, hdźe je ſchewz ſwoje myźliczki měť. Dźe ſwoje pucźe a njeſamknje ani khěžu. Nó, Mužikeŕ Bruno, to maſch hiſchcźe ſłoźe, móžeſch ſnajmjeńſcha ſwoje kožane „kórki" nuts ſtajicś. Ale khwataj ſpěſchnje ſaſo won. To ſo njeſłuſcha, pola druhich ludźi wokoło cźiſtoſliś, hdyž nichtó doma njeje. Nó, ſkónczńje! Tuž je derje, ſo bě ſchewz wcźera wjecźor něſchto prajił. Móžu tam ſnajmjeńſcha dóńcź a durje ſawjeŕcź. Hewaŕ tam zyliczki dźeń nuts a won khodźa. Kluczź wotcźahnu a połožu jón pod deſku pódła klumpy. Tu jón žadyn cźłowjek njenamaka. A ſchewz ſam njech ſo pola mje ſamoſwój, hdyž domoj

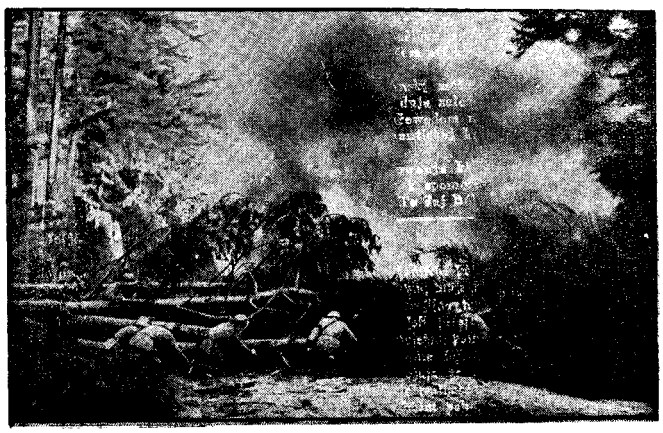

Pšchi manewrach w Lüneburgskim.

Nadrośne sawjery, ſ kotrymiž zoſaze wójſko poſtupowazemu njepſchećeſeſej pucź ſaraćowaſche, wulku rólu hraješu. Na wobraſu widźimy, ſo dyrbjachu pioněrozo poſtupowazeho wójſka ſawjery ſ rosbuchnjenjom woſtronicź.
(Scheris Bilderdienſt, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

Runje před sto lětami, na dnju 17. septembra lěta 1835 narodźi so w Malešecach swěrny syn wosjeho serbskeho luda, Jan August Sykora, kiž je skutkował jako farař w Smilnej a je so wuznamjenił jako dobry serbski spisowaćel. — Wón wumrě we wysokej starobje 87 lět na swojim wuměnku w Biskopicach. Do swojeje smjerće pokoješe so ze serbskimi kěrlušemi a modlitwami, kotrež sebi sam mrějo praješe. Jeho přiwuzni mrějacemu nanej njerozumjachu, kiž we swojej maćerńej rěči so k Bohu modleše. Na jeho lětstotninach cheu zdobnje we našim dźeniku jeho powahu a jeho literarne dźěła pohódnosćić. Farař August Sykora steješe we wuzkich přećelnych poćahowanjach k wótcam Imišej, Domašcy, Jurjej Brońskej a druhim swěrnym fararjam. Zakhowale su so listy, kotrež je sebi z nimi měnjał, a kotrež maja za naše stawizny wulki wuznam. — Ale hišće ważniši je wobšerny rukopis, kotryž je nam zawostajił. We nim nadrobnje wopisuje swoje dźěćace lěta we Malešecach. — Podawa nam woprawdźe krasny, nawočity, dokładny wobraz tuteje serbskeje wsy, kajkehož, štož ja wěm, žana druha serbska wjes nima. — Čas, kotryž wón wopisuje, leži nimale sto lět za nami; a ludźo, z kotrymiž nas zeznamuje, běchu dźěłodjo a wowki nětčišich Malešanow. — Sym sebi toho wěsty, zo budźa w Malešecach, a wšudźom, hdźež Malešenjo bydla, jeho dopomnjeńki čitać z najwjetšim zajimom, zo maja jeho dopomnjeńki woprawdźe kulturno-stawizniski, wuznam a su tohodla ważne za naš cyły lud, haj za cyłu Łužicu. Rukopis a cyłe literarne a listne zawostajeństwo je so mi dowěriło wot jeho jeničkeho hišće žiweho syna, teš hižo 70-lětneho knjeza měšćanskeho architekta Jana Sykory w Lipsku, kiž je mi tež dowolił, zo směm rukopis wozjewić a wužiwać. Za to so jemu tež tudy najnutrnišo dźakuju. Wón je dominze swojeho nana a teš swojej wopokazał wulku lubosć. — Njejsym rukopis jenož přełožił! — Sym z njeho wubrał najważniše wěcy, kotrež sym, hdźež běše mi to možno, z listow abo druhich žórłow dopjelnił. Ale přeco dam jemu rěčeć, zo by wšitko sebi zakhowało swój žiwy a njeposrědny začišć.

A nětko njech August Sykora powěda wo swojich dźěćacych lětach w Malešecach! Wjes. Malešecam rěkachu z połnym prawom Błóćane Malešecy. Koło wokoło wsy ležeše něhdźe dźesać hatow, kiž rycéŕkublej słušachu, a w kotrychž so rjane karpy plahowachu. Tehdy hišće dróha z Budyšina do Mužakowa přez Malešec njewjedźeše; puć ze šina do Malešec běše tajki błóćany, zo konje Plusnikec do Malešec běše tajki błóćany, zo konje husto hač do koleń w błóće stejachu. Pěši zeyla husto hač do koleń w błóće stejachu. Pěši zeyla nichtó njemóžeše po puću khodźić. — Też w Malešecach njelběše lěpje. Wosebje błóćana běše „koča hasa", wot korčmy hač k pohrjebnišću; hač do kulhasa", wot korčmy hač k pohrjebnišću; hač do kulhasa, dyrbjachmy přecy po njej w błóće brod-ić; tekow dyrbjachmy přecy po njej w błóće brod-ić; tekow dyrbjachmy přecy po njej w błóće stejachu. Wón je hodła přeco radšo zady wokoło po šćežcy k swojim hodła přeco radšo zady wokoło po šćežcy k swojim přiwuznym dźěchmy, kiž tam bydlachu: naša wowka přiwuznym dźěchmy, kiž tam bydlachu: naša wowka a Helešce wnj a ćeta. — Naše kubło běše najwjetše a Helešce wnj a ćeta. — Naše kubło běše najwjetše w Malešecach, měješe 60 kórcow polow a łukow, a w Malešecach, měješe 60 kórcow polow a łukow, a běše z polleńſtwom. Wobsedźerjej rěkachu drje we běše z polleńſtwom. Wobsedźerjej rěkachu drje we wsy hur, ale při wozjewjenjach z klětki rěkaše farař wsy hur, ale při wozjewjenjach z klětki rěkaše farař wsy b

pschińdźe, chzu jemu krutu epistlu cźitacź dla jeho njerodnosćeje.

Derje je, so bě samknył, stary Schudrak, dokelž ledy je domoj a na pjatym rózku pobył, widźi Konjechtez hólza pschi schenzej durjach. Nó — to hischcze je rjenscho: wotewri durje a dźe nuts! Tón wjedrowy schwjerc! Dha je pjerach nehdźe blizko byl a widźał, hdźe tym kluc pokózk.

„Hólcze, ty bundrska koža!“ staji so Schudrak je zochorom na puez, widźo hólza s por cźrijemi w rukomaj s khězki wunicź. Cźikny zanno zochor za nim, ale hólcźez bě spěschnischi a cźerjesche wotdal. Nětko pak chzu hischcze raz samknucź a kluc hnydom zbobu wsacź. To by mi była keklija! Tón zort sa djenzpnische pschestanje!

Haj, w tu khwilu pschestanje. Ale po dobrej hodźinje: To pschińdźe cźi nobl knjes s aktowej toschku pod pazu a pschima sa khězinu tucźizu. — Nć wschak, te njezay wocźinicź njemózejech. Cźin jeno, so dale pschińdźesch! — Ale nć, tón zej najsterje nusnje njeczini. Hlada khwilku psches wokno, dźe wokoło khězki a pschińdźe po dobrej schtworcź hodźinje sazo dopredka a czampa potom dale. Stary listowy bě zej myslik, so je dawno psche wschě hory a doły. Khóts dracź a garbar, hdźe dha je jenoz tak dołho cźakał? A nětko pocźina starenu Schudrakej zwitacź. Khets hischcze ras ke khězy, so by pohladał, kak s pożlenzu stejł. So tola znadź njeje wotewrjena! Wopravdźe! Nć, tajkale schewska duscha! Pjejsskobanezy, hdźe je jenoz zwoje mysle dzenza rano mél? Sadnje durje nimaja ani samka, jenoz nětajki pretusch snutska k pschetykněnju. Derje, so njeje hakle kluc za predne durje doma se saka wsał, ma jón hischcze pschi zebi. Potajkim do dźeła! Sadny sazunyc a predku samknucź. S ruku hischcze krucze do rzeźela zunje, so tez wesce tcźi. Huh, tajkale stara cźmowa dźera w khězi. Wo dnjo nochzył tu bydlicź, zabywschi hakle w nozy. Njeje tak, kaj by horjeka pod tschu nechto ho hibako a stonało? Jenoz sazo spěschnje won, tu znadź scheri.

Schudrak wostanje hischcze khwilku stejo, — hrosa pocźina jeho woddawacź. Chze sazo sazunu sadnich duri wotsunycź.s Ale schto, khupe myzle a sajeczi strach! Hdyż zo letdzeżałki dołho wo dnjo a po cźmje po honach a lećach khodźił, dha zo njebudźeschi tola tu pschi zwetkym dnju bojecź.

Dje wusku khódbu po hlinjanym plestrje dopredka hacź ke khežinym durjam a poblada ras dó jitwy nuts. Wopravdźe, tamny knjes je zyke schtworcź hodźiny tu wó jitwje tcźał. Stwa je hischcze polna zigarowego dyma. To reka, nětko wotsajcze nje na pokoj, to wschitko pschestanje! Schtoha je tu samkutki tón cźaz cźinił? Pschi tym zo dha wschitko w porjadku bycź. Nó, chze trochu po wży horje hicź, hacź jeho hischcze nehdźe njenadeńdźe.

Hdyż chze nětko khežne durje wotamknucź, — khóts rhork a hela —, to zo sazy nješchto kramosczi tam horjeka na tubi. To jeho porzina symiza tschasez a husaza koja pschebehuje po khribjerje. Tola wobkhowa zwoju duchapschitomnosć.

„Schtóha tam horjeka je?“ zareji zo nahłym schodźe horje.

„Schtó to je? Ja — zym — mój duch!“ zlyschi nabobo we hłubokim hłosu. A hižo zo pokasuje tam horjeka pschi khodźe postawa s wuhornjejmaj rukawomaj a w módrej sali, runje tajka, kaj by to schewz zam byl. A krocźi pomału po schodźe dele k dźiwazemu zo Schudrakej. Ale njeje to schewzowy duch, nć, je to wopravdźe a wesce schewz zam.

Je zej mjenujzy psches nóz himak rosmyslił. Chze hakle jutsche do mesta po koju jecź. A hdyż je nastróżany listowy wezku tróschku sapomnił, dha zo jemu wusnaje, kak je zwoje wjesele na tom mél, hdyż je Schudrak dołhu schiju nacźahowak a psches płót hladał. Zyle mjelczo je k woknu zo wlekł, hdyż je prenł krócź wotamknył a klucź pola klumpy schował.

„A hdyż bě domoj schoł, je s poślenzu wuschoł a wokoło khěže sa klucźom pohladak a wotamknył. Hewak tola Konjechtez hólz njeby nuts mohł. Czohodla dha zy s tajkim hochorom na njeho pschischoł? A potom zy samknył a klucź do saka tyknył. Tuž zym puczowazeho pschekupza s kremu k woknu zawokał a jemu prajił, so by s pożlenzu do domu stupił. A nětko běch runje horjeka, so bych za mładymi kócźkami pohladał, hdyż cźe khłyschach pschińcź a sady sazunu sazunyc. Chzych tebi po pravom dale cźakacź dacź. Ale myzlach, so zo hižo dosć hnéwasch, bynjez mje ty husto dosć za kuntku mél. Nó, pój jenoz zobu nuts do zinwy, bratśe, mam hischcze por starych kapkow a wézku dyrbitmoj hromadze polecź.

„Dow schewska koža, ty bundrje! Nó cźakaj jenoz, to pschichodźe zo mi to tez poradźił!“

Přilopk

Cźezke wohnjowe njesbożo.

Schiwórik w nozy na leżownoscźi ratarja Schindlera w Hinndorfje bliżko Hirschberga we Schlesiskej woheń nasta, kotryż zo s wulkej spěschnoscźu na zyły dom rosscheri a tez hrodże a brózniu sniczi. Wobsedzerjowa zona zo pschi tym tak cźezko wopali, so zo na tym dwe leże, hacź zebi zimjenje sakhowa. Jeje 70lětna macź zo zobu spali. Wobsedźer, pschichodny nan a tri małe dźecźi mózachu zo wuthowacź. Zyke wobsedźerjowe wschitke zujemi je so wuliko. Kak je woheń nastał, njeje zo hischcze swěscźiło.

Njewjedra w porheinisko-westfalskej industrijowej krajinje.

Wschelake mésina porheinsko-westfalskeje industrijoweje krajiny potrjechi zyłny wětr, kotryż je wulku schkodu nacźinił. W Duisburgu-Hambornje wětsik wjele tscehow wotkry, spowala płoty a schiomy, rosbi wokna a wukladne wokna. W Schwelgernparku zo wobeje zakotne sapuschenja nacźinichu. W Bochumje zyghnowasche wětr s błyskom a hrimanjom. W snutskownym mésce zo płoty a reklamowe tafle spowalachu. Tohorunja zo tscehi wotkrychu a wokna zo wutlóczichu. Rostlinarnje sahrodnikow zo zdźela dospolnje sniczichu. Wobnjowa wobora a policija dyrbjeschtej sapschimnycź, so byschtej mohłej w najwjeschej nusy pomoz podacź.

Dwaj wulkaj franzowskaj bombymjetałaj do zo srasyły na zemju padłoj. — 10 morwych.

Dwě bombymjetajej létadle, kotrejž zo w Champagni na manevrach wobdźelischtaj, sraspschtaj schtworik wjeczor nad Chateau-Porcien do zo a padnyschtej. 10 muzi wobzadli wobeju létadłow pschi tym zywjenje pschisadźi. Jedna zo wo dwě létadle druheje eskadry 21. wotrjada létadłow w Nancy. Po srażenju padże jene s létadłow zo palo pódla radnizy w St. Jean-Aux-Bois a płomjenja sapalichu tez tam stejazu baraku. Druhe létadło padże na 1500 metrow wot radnizy sdalene polo. Wobzadła zo pschi padnjenju sabł. Ma zo sa to, so je zo njesbożo dźiwajo na pomrócźene njebjo, pschi kotrymż njebésche daloko widźecź stało. Rospadanki wobeju létadłow zo hacź do dokładneho pschepytanja pschipada krucze strażuja. Wójniki létadłowy minister je zo na méstno njesboża podał.

Semjerzenje w Grichiskej. Domy zo łypke.

We wokolinje Margarita pola Preveza wobydlerjo schtworik zylne saschkodzenje semje zaczuchu. Po dotalnych powésczach je zo 60—90 domow zypło. Cźłowjeske zywjenje wschi tym njeje do schkody pschischło. Powésczej bóndże pschi dalschim zwitku hakle saposdźena.

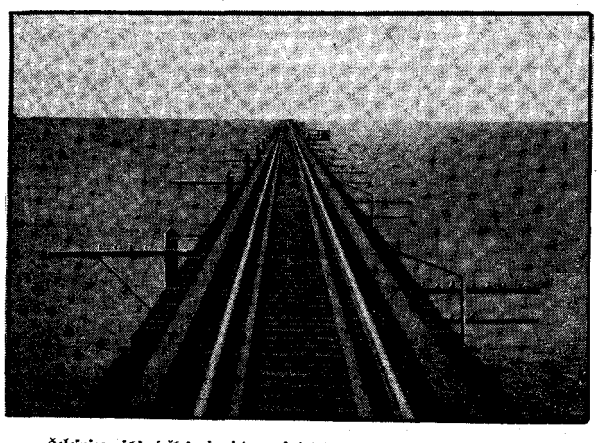

Zelesniza pschi cźeżkej njewjedrowej katastrofje na Floridje schkodowała.

Jakosiny wichor, kotryż je brjohi połkupy Floridy a pschedejazu kupy w Ameriży podeschoł, pschi cźimż 700 ludźi zywjenje pschisadźi, je tez zelesniza cźeżke schkody poczerpiła. Zeleznicźna cźara južny tón kupy Floridy z kupami wokoło njej leżazymi swjasuje. Na njesbożo bu tez pschi njewjedrje zeleznicźny cźah do morja wjerhnjeny, kotryż mésesche wójniskich veteranow psched blizazym zo njewjedrom wuthowacź. Zuły zeleznizowy personal a tez nawjeschi dźeł veteranow pschi tym zmjercź namaka. (Fodor-Archiv, M.)

Najstarši syn rěkaše Matej. Wón je so do Khelna pola Maleho Wjelkowa na kubło woženił, ale je we młodych létach wumrěł. Pola njeho je mój nan nětdźe jedne léto dołho bydlił, jako je šulu we Małym Wjelkowje wopytał.

Druhi syn Marćin je so do Lětonja na žiwnosć woženił, a je tež zahe wumrěł, zawostajiwši syna, a dwě dźowcy, kotrejž stej so wobej do Delnjeje Hórki na Dučmana a Lišku wudałej. Syn běše naposled z korćmarjom w Hněwsecach.

Třeći syn Jurij běše z piwarskim mištrom w Přibuzu, kiž nas ze swojej žonu a z jednym abo z wjacy dźěćimi skoro w kóždym lěće raz na nješto dnjow we Malešecach wopyta. Přijědźe ze swojim zapřahom. Běchu to jara lubi a pěkni ludźo.

Štwórty syn Handrij měješe w Běłych Noslicach žiwnosć a dźěłaše drjewjancy, kiž běchu po jeho měnjenju najlěpše. Wón předawaše je kóždu sobotu na Bohatej hasy w měsće. Nemózu pak so dopomnić, zo bychmy jemu hdy žane wotkupili. W kóždym lěće přińdźe wuj drjewjancař k nam na kermušu.

Sotra mojeho nana — štož wěm, rěkachu jej Hańža — je so wudała na korćmarja Dórżana we Wulkich Zdźarach pola Wojerec. Něhdy sym z nanom a z maćerju k njej do Wulkich Zdźar na wopyt jěł. Puć běše njesměrny dołhi, a ja sym so nana drje na sto króć woprašał, hač tam hišće bórzy njejsmy. Wón praješe: To su hakle Rakecy — nětko přińdźemy do Sćeńcy atd. — Skónčnje dojědźechmy a wostachmy tam nješto dnjow. Tam běše mi wšitko nowe! — Stwa za hosći běše jara wulka. Wosrjedźa jstwy steješe drjewjany stoł. Kolo wokoło njeho běše kulojte blido. Ale za tute kulojte blido njesmědźeše so žadyn cuzy sydnyć. Blido běše jenoź za „wjesnych kumpanow“, kaž mi prajachu, to je za wjesnych starostow, hdyž so tu wječor zeńdźechu, hdyž mějachu nješto wuradźować. Wo tutym wopyće je mi jenoź nješto we pomjatku wostało, zo sym tam hižo nazajtra moju cyle nowu čapku zhubił, a zo je najebał wšeho pyta-

nja njemózach zasy namakać. Dorćanec wuj, kiž měješe też klamarstwo, dari mi ze swojich pokładow zelenowołmjanu ze čerwjenymi a druhimi smuhami wudebjenu cymplawu, z kotrejž dyrbjach potom domoj jěć. Ale na zbožo kupi mi nan nješto dnjow pozdźišo w měsće nowu čapku, zo njetrjebach pisany žwak, kotryž docyla za žanu čapku njemějach, na hłowje nosyć. — Dorćanec ćeta měješe tśoch synow a jednu dźowcu. Tuta běše so wudała na wučerja. Jako nawoženja a njewěsta běštej tydźeń dołho pola nas na wopyće a na žnjach hódnje sobu pomhaštaj. Nawoženi rěkachu Kudźela. Njedźelu spěwaše wón sobu na našim khorje z njesměrnje mócnym hłosom, z čimž sebi pola wšitkich kemšerjow wulku sławu doby. — Naši čeladni prajachu: „Tón nowy wuj — tón pak ma hłós!“ Njejsym jeho pozdźišo ženje wjacy widźał, ale sym tola raz nješto wo nim słyšał. Měješe jenoź małe šulske městno we holanskej wsy ze snadnymi dokhodami — nětdźe 150 tolerow — a nješto kórcow pola a łuki. Dźeržeštaj sebi kruwu a ta běše jimaj nětdy hlinjanu sćěnu hródźe wutłóčiła. Kudźela dyrbješe nětko hródźnu sćěnu wuporjedźić. Mjez tym jeho žona dźěći wučeše pisać a čitać. Wón pak wonkach teptaše hlinu a ju měšeše ze słomu. Tehdy so sta, zo runje jeho dohladował, Wojerowski superintendent přijědźe, zo by sebi jeho wuchu wobhladał. Superintendent wosta Kudźelu při jeho dźěrle, přeswědči so wo tym, zo žona swoje dźěło derje wobstarasche, a jědźeše dale. Z tych tśoch ćećinych synow běše jedyn so do Hródkowskeje krajiny woženił, druhi syn Handrij pak so na Židow přesydlił. Wón běše z krawskim mištrom a so woženi z Hanu Ilichec je wjacore rjane kěrluše a druhe spěwy wozjewił. — wot Pětra Mlónka, jemu z rjanym kěrlušom wotmolwi (Tydź. Nowiny 1852, 255).

Mój nan běše z najmłódšim synom. Wón běše so 25. februara 1793 narodźił a wumrě 15. 1. léta 1866. Něhdźe w lěće 1814, hdyž běše hakle 21 lět starý, přepoda jemu nan kubło, kotreż běše we wójnskim času njemało ćerpiło. To běše ćežki započatk. Ale młody hospodar wědźeše sebi pomhać. Jědźeše do Pruskeje, do Khaćebuza a Žahana, zo by tam žito kupił a potom w Budyšinje předał. Z tym je sebi při započatku nješto zasłužił. Dołho pak njeje ze žitom wikował, dokelž měješe na swojim kuble dosć dźěła. — W Malešecach mějachu wšitcy burja a wobsedźerjo robośći. Mój nan je so wukupił. Za to dyrbješe 2000 tolerow płaćić. To je njesměrnje wjele. Nětko wjacy njetrjebaše kaž druzy burja kóždy dźeń swój zapřah z wotročkom na knježe kubło póslać, ale móžeše swoje pola lěpje, hač běše to prjedy móžno, wobdźěłać, měješe też lěpše žně hač druzy. Mój nan běše w Malešecach jenički swobodny bur. Druzy Malešenjo běchu skoro wšitcy předołženi, abo so bědźachu z khudobu. Mój nan běše po času swój dołh wotbyl, haj sebi hotowe pjenjezy zasłužił, zo móžeše też druhim požćować. Nan přikupowaše leżomnosće, hdyž so jemu to hodźeše, wotnaješe sebi też wot farskeho kubła nětdźe 10 kórcow. Kupi we Małych Malešecach žiwnosć, kotruž pozdźišo mój bratr Jan dosta. — Dokelž měješe nan nětdźe 3—4000 tolerow zamoženja (štož pak jenoź jeho swójbni wědźachu) a ludźo měnjachu, zo ma wón wjele wjac pokładow, rěkachu jemu „bohaty Sykora“. Hdyž běštej so sotře Hańža a Hana wudałej, a bratraj Jan a Handrij woženiłoj, běše kóne bohatstwa. Kóžde dźěćo dosta 1000 tolerow, štož wšak běše za tehdomne čas a tehdomne poměry hódny pjenjez. — Nan běše wulki, sylny, tolsty muž, druhdy trochu nahły, hdyž njeńdźeše, kaž chcyše to měć. My wšitcy mějachmy před nim wulku ćešćomnosć. Najbóle pokazowaše so jeho nahłosć na sobotach do wulkich swjedźenjow, też do žnjoweho swjedźenja abo do kermuše, hdyž před pjecu steješe, zo by do praweje hćcy tykańcy zasuwał. Hdyž jemu potom žony w prawym času tykańcy njeprinjesechu, móžeše so njemało rozhorić. Ale hewak jeho njejsym ženeje rozzłobjeneho widźał.

(Pokračowanje.)

Woheń w rěsaku.

Schtwórtk rano wudyri w parnym rěsaku firmy Enno Zimmermannw Plawnje woheń, kotryž bě najskerje ſam nastał. Ptomjenja pichepschimnychu też na tſěchu kotolnje a skónčnje też na ſ drjewa natwarjene ſkładžiſchczo, kotrež běſche nětkhdže 4 metry wyſoko ſ rěſom napjelnjeny. Wohnjowej woborje poradźi ſo po 2 hodźinje trajazym dźele woheń ſhaſchecz. Schkoda je khětro wulka. Dźěło w rěsaku pak ſo dale wjedje.

Klub rěčnych ženijow.

W Parižu je ſo „klub rěčnych ženijow“ ſakožił. Do njeho ſtuſcha 21 muži, kotſiž ſu ſo ſenož ſ wumělenjom pſchijeli, ſo 15 rěčzow wobknježa. Mjes ſobuſtawami ſu profeſorojo, pinčnizy, ſwětowi puczowazy a privatni wuczeńcy; ſ preſidentom kluba je profeſor, kotryž 33 rěčzow bžnje rěči a 6 druhich tak, ſo może ſo ſ nimi dorěčeć.

Lódź „Dixie“ maju ſa dospołnje ſhubjenu.

Kaž ſkjo piſachmy, je pſched nětchto dnjemi pſchi oriohu połkupn Floridy amerikanſka lódź „Dixie“ na ſkału běka. Lódźe, kotreż chzychu parnik „Dixie“ ſ njeluſo cźěkna ſcźahnyć, ſu ſo wróćiłe, dokelž maju ju ſa dospołnje ſhubjenu.

Zołta Rěka ſo do ſwojeho ſtareho rěčnišchcźa wrócza.

Po powěſcźach ſe Schantunga je ſtrach, ſo w Chineſkej pſched nowej wulkej pſchirodnej kataſtrofu ſteja. Mſchitko na to pokaluje, ſo ſo Zołta Rěka do ſwojeho ſtareho rěčnišchcźa wrócza, kotreż je ſrjedź ſandženeho ſětſtokka wopuſchcźiła. Wulkim ſtareho rěčnišchcźa leżeſche mjes Tſingtawom a Schanghajom. S tutoho pſchirodneho pſcheměnjenja by było, ſo bychu njeſměrnje bohate krajiny w najpłódnišchim dźělu provinzy Kiangſu na pſchezo powodźene woſtate. Po nahladźe nawjednych wódnych twarſkich inženěrow cźecze hižo dźenſa hłowny dźěł wody Zołteje Rěki po ſtarym rěčnišchcźu.

Cyrkwinske powěſće

12. njedźela po ſwj. Trojizy, 8. póžnjenza 1935.

W ſzłym Budyſkim zyrkwinſkim podkrſeju ſo 8. ſeptembra 1935 kollekta ſa dźěło ſakſeje krajneje zyrkwje na žónſkej młodźinje ſběra, kotruž je krajnozyrkwinſki hamt w Drježdźanach porucził.

*

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Paul prěduje (Bachowa zyrkwinſka hudźba). Pſchipołdnju w 12 hodź. farař Paul prěduje. Pop. w 3 hodź. ma farař lic. Ludwig ſchcźenja. Dop. ½10 hodź. ſměje farař Große ſemſchenje ſa cźežkoſtyſchzych na Hrodowſkej haju 6. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. ſup. Berg ſpowědź a Bože wotkaſanje; dop. w 9 hodź. ſup. Berg prěduje (Bachowa zyrkwinſka hudźba). — W Tuchoŕſkej zyrkwi ſměje pop. ½3 hodź. farař Böttger ſ Budeſtej ſemſchenje ſa hłuchuněmych. Wječor w 6 hodź. ſměje farař lic. Ludwig wječornu nutrnoſcź. — Póndźelu wječor ½9 hodź. biblikle kolo ſa žonu w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haju 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicze. Wutoru wječor we 8 hodź. duchowna wječorna hudźba. Programmy ſu pſchi zyrkwinych durjach doſtacź. — Sſrjedu wječor we 8 hodź. ſměje ſup. Berg bibliſti wječor w Tuchoŕſkej zyrkwi. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. ſměje farař Große pſchihotowanje na dźěcźikemſchenje w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haju 6. — Sſobotu 14. ſeptembra budźe pſchi Němſkim domje w Sčſijezach lěcźni ſwjedźeń dźěcźikemſchenja Pětrowſkeje zyrkwje. Do ſhromadneho ſwjedźeńſkeho cźaha ſeſtupuju ſo dźěcźi pop. ¾2 hodź. na Mjaßowym torhoſchcźu.

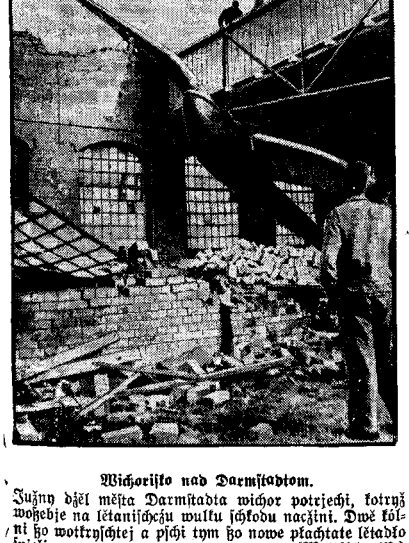

Wichorišto nad Darmſtadtom.

Južny dźěl města Darmſtadta wichor potrjechi, kotryž wozjebje na letaniſchcźu wulku ſchkodu naczini. Dwě kólni ſo wotſtrſchtej a pſchi tym ſo nowe płachtate létadło ſniczi. (Weltbild, M.)

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. němſke předowanje. Sběrka ſa dźěło na žónſkej młodźinje w ſakſkej krajnej zyrkwi. Dop. ½10 hodź. dźěcźikemſchenje ſa 6. a 7. ſchulſke lěto. Pop. ½3 hodź. wěrowanje.

S **Huſki.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke předowanje.

S **Wjelecźina.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (ſar. Bójz ſ Budeſtez). Sběrka ſa dźěło na žónſkej młodźinje w ſakſkej krajnej zyrkwi.

Katolske cyrkwinske powěſće

13. njedźela po ſwjatkach, 8. ſeptembra 1935.

Tachantska cyrkej: Marije narodźenja 5.45 hodź. Boža mša, w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom, w 2 hodź. nyšporna pobožnoſć z požohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi: ſobotu wot 18—19 a 19.30—20.30 hodźin, njedźelu 5.30—6.30 a w 9 hodźinach. — **Serbſka cyrkej:** Přileżnoſć k ſpowědźi pop. w 3 hodź. za dźěći, w 6—8 hodźin za doroſcźenych. Njedźelu rano ½7 hodź. wotjězd za putnikow do Różanta při Serbſkej cyrkwi. ½8 hodź. Boža mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom, w 11 hodź. ſulska Boža mša z předowanjom, w 1 hodź. ſerbſki nyšpor, w 7 hodź. křeſćanſka wučba z požohnowanjom. Bože mšě wšědnje rano w 6 hodźinach.

Radio

Njedźelu 8. ſeptembra ſo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho nejdźeliſkeho programma: 6 raniſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa burow. 9 němſka ſwjatoczna hodźina. 10.30 fantaſije na Wurlikich hyrglach. 11.30 Bachowa kantata. 12 pißany konzert. 15.15 ſa wjeſny lud. 16 popołdniſchi konzert. 20 wulki ſabawny wječor.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźeliſkeho programma: 6 raniſchi konzert ſ Hamburga. 8.20 raniſcha ſwjatoczność. 1.30 Bachowa kantata. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14.05 ſa burow. 16 popołdniſchi konzert. 20 wulki wječorny konzert.

Hiſchcźe wažne ſ njedźeliſkeho programma. Barlin: 20 wjeſele ſjeny ſ operow. Wróćiław: 20.10 wojeńſke ſiwjenje. Köln: 20 ſłyſchna hra „Preciosa“.

Póndźelu 9. ſeptembra ſo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſely raniſchi konzert. 11.30 ſa wjeſne ſony. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdn. konzert. 19 nětko je ſwjatok.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 raniſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 17 popołdn. konzert. 20.10 pſchespoła.

Hiſchcźe wažne ſ dniſoweho programma. Köln: 19 wječorny konzert. Stuttgart: 20.10 pißany wječor. Wiń: 21 Wagnerowy konzert.

Hribina.

(Hiſće njewočiſćana.)

Prawaki a płocata,
Kozaki a kurjatka,
Smorže, ſłónki, bělichi,
Kharpače a zyblelki,
Jěžaki a porchawy,
Hadźizda a muchowy,
Hriby wowće, kruwjace,
Njeprawaki jědojte,
Ryzyki a mjezački:
Wšo ſo mjeŕwi z hribami.
K jěźi njejsu khmane wšě:
Štó te dobre prajić wě?

Radyscrb.

Kak su nastale hwězdnicy (Asterki).

Pobožny hólčk bě wusnył w khłódnicy wosrjedź kwětkow. Dźiješe ſo jemu, zo k njemu přistupichu tŕo jandźelſkojo. Wón pak smědźeše jim pokazać wšitko te rjane kwětki. Při tym ſčipaše najrjeńše a přepoda kóždemu jandźelkej kwěćelk a prošeše jich: „Hdyž jutře zasy z rjanych njebjes dele přińdźeće, přinjeſće mi kóždy kwěćelk z njebjeſkimi kwětkami ſobu. Tam horjeka maće tola wjele rjeńše kwětki, hač tu na zemi rostu. „To maš prawje“, wotmołwi jandźelk, „ale njemóžemy je ſobu dele na zemju přinjeſć. Widźiš tam horjeka te ſwěćate dypki? To ſu naše njebjeſke kwětki.“ Při tym pokazowaše na hwězki. „Njejsu do pjerśće ſadźene, ale do bjezkónčneje hłubiny, a njetrjebaja ſłónca a deńa, ale žiwja ſo ze ſwětłom, kotreż z Božeho wobliča wukhadźa. Chcu Či jutře małke ſymješko tajkeje kwětki ſobu přinjeſć. Te chcemy tu do zemje położyć, a potom čakaj, što z njeho budźe.“ A na druhe ranje přińdźechu jandźelkojo zaſo a přinjeſechu małke jaſne ſymješko ſobu. Te położichu jemu k nohomaj do zemje a přiliwáchu jemu rano a wječor. Hólčk to powědaše wšém dźěćom wo wſy. A wšě dźěći přiběžachu a chcychu hladać, hač hwězka hišće njeſkhadźa. A hlej, narośe zelena roſtlinka a tworješe pupki a nazymu wotewrichu ſo rjane jaſne kćenja, kotreż ſo runachu hwězdam, přetož mějachu do koła wokoło wjele podołhojtych wuzkich łopješkow, podobne hwězdnym pruham. Dźěći wyſkachu z wjeſelom nad rjanej kwětku a njenowachu ju we ſwojej rěči „asterku“, to je po ſerbſku „hwězda“.

To je ſo hólčkej dźało, a hdyž ſebi a ſ t e r k i abo h w ź d n i c y prawje wobhladaš, potom ſo njedźiwaj, hdyž zmjeješ ſamſny lubozny ſónčk. Př. M. Kr.

Kak je hólčk zabił zmija.

Maćerka bě powědała po wječeri dźěćom bajku wo kralowej dźowcy a zmiju. Na to Jauk praji: „Nanko, ow kak rady bych ryćeŕ był! Ja bych chcył ze zmijom wojować! Ja bych hroznu waku zabił!“ Nan ſo posměwaše a rjekny: „Nó pěknje! Tuž wočakńmy!“

„Ale hdźe ſu zmije?“ wopraša ſo Jank. „Hdyž waka wuleze, ći hnydom powěm,“ wotmołwi nan.

Potom ſebi dźěći hrajachu. Jene čitaše, jene hraješe z klanku, Jank ſebi wobhladowaše wobrazki we knižcy. Ale za khwilu ſo jemu to wostudźi. Hlada na ſotřičku a jeje pisanu klanku. Sny jej knihe a žada ſej klanku. Hanka pak chce hišće ſama z njej hrajkać. Njecha ju jemu ſcyła do rukow dać. „Ty by jej roztołkł draſćičku.“ Nahramny hólčk tepta a ze płačitym hłoſom křiči: „Chcu měć klanku! Hanka dyrbi mi dać klanku!“ Nan na njeho pohladny a praji: „Janko, wojuj! Zmij je wulćeŕ!“ Hnydom je hólčec změrom a hlada zasy do ſwojich knihow. Jako pak ſpać dźe, ſepta nanej do wucha: „Nanko, ſym toho zmija widźał a ſym jeho zabił.“

Wěſće, dźěći, kajki bě to zmij? Sće ſpóznali hroznu wakuc Přeł. M. Krawc.

Wobšudźena liška.

Leśćiwa liška běše ſo skradźu hač k prěnjemu ſtatokej holanſkeje wjeſki přiwlekła a tu ſo ji poradźi na łucy husyčku z małeho ſtadleška hrabnyć a donjeſe ju k blizkemu lěſkej. Hižo tu cheyše ju roztorhać, ale husyčka ju tak lubje prošeše, zo ſměła tola hišće ſebi raz zarejować, dokelž to je ji ſtajnje najrjeńše wjeſelo było a nětko njeby rad prjedy ze ſwěta wotešła, dóniž njeje ſebi w ſpěſnej rejcy zrudnu myſl a ſmjertny ſtrach potepiła. Liška, ſwojeje pječenje ſebi wěſta, ſmějcy měješe: „Tajke wjeſelko ći radłubje hišće popřeju!“ a lehny ſo w mérje do kwětkojteje trawy.

Husyčka, jenož na to čakajo, zo by překlepanej liſcy tón raz ćekła, započa ſwoju rejku njelepje khelpajo a ſo kolebajo, zlohka z kridlerškomaj pjerchotajo koło wokoło liſki — najprjedy cyle pomałku, potom přeco ſpěſnišo, tola přeco tak njelepje, kažkuli móžno, cyle při zemi. „Krasnje, krasnje, moje ptačatko!“ wołaše liška a ſměješe ſo, zo mohła ſo puknyć. Husyčka pak bě mudra doſć, zo hišće khwilku tak dale rejowaše. Tu nadobo pak wšě mocy napinajo kŕidle wupřeſtrěwši pozběže ſo do powětra a wjeſele gigotajo leśeše do wſy.

Liška za njej ſpěſnje běžeše, tola běše přepozdźe. Strachoćiwy gigot husycy zaſłyſawši přiběža čŕjódka dźěći z keŕkow wot blizkeje ŕěčki, hdźež ſebi runje kije łamachu, dokelž cheychu wójnu wjeſć. Liſku wuhladawši a z kijemi na nju, to dźěše kaž z błyſkom. Liſcy wšak běše lohko dźěćom wućeknyć, ale zo bě ſo hłupej husycy daał takle za nós powodźić a přeleśić, to ju dołhi čas hišće žadławje mjerzaše.

M. Hajna.

Wudra.

Wudra je ſtrašna. Psy ſo jej boja. Smjerdźi kaž hupak. Wodnjo ſpi. Khodźi w nocy do rybow. Móže derej pluwać. Pod wodu njemóže dychać. Najradšo khodźi při měſaćku na hońtwu. Ryby wot ſpodu popaduje. Małe we wodźe a wulke na brjozy jě. Hdyž ma rybow doſć, žerje jenož tučne khribjety. Štož leżo wostawa, ſebi ludźo zběraju. W zymje drapa ſebi do lodu dźěry.

Wudru ſmy w „Kwětkach“ čitali a potom ſej tole z hłowy napiſali. 6. lětnik w Radworju.

Pomhajće wohenjam zadźěwać!

1. Njekurće w lěſu a njemjetajće žehliwe kónčki preć!
2. Njepłatajće elektriſke kadźenja ſami!
3. Njekhodźće z wočinjenej ſwěcu do brózňajow a do hróźdźow!
4. Khowajće zapałki před dźěćimi derje!
5. Mějće płunowy honačik po trjebanju derje začinjeny!
6. Njekurće we ložu!
7. Njećiatajće we ložu při wotewrjenej ſwěcy!
8. Njelijće benzin abo petrolej do wohenja!
9. Njeſtajejće hodowny ſtom zawěſkam blizko!
10. Njekładźće ſej horce cyhele do ložа!
11. Wotpińće milinu po błotowanju!
12. Mějće błyſkowody w rjedźe!
13. Wozjewće zapalerjow wyšnoſći!
14. Sypajće popjeł ſtajnje do jamow!

8. lětnik. Radwoŕ.

Hospodarski kucik

Rozhladna zónska w hospodarstwje

Stóž chce khěžu twarić, dyrbi sebi prjedy naćisk činić, z kotrehóž widźi, kelko murjow, woknow, durjow, jstwow atd. dyrbi do nowelio domu přińć. Hdy by hjez tajkeho naćiska, na papjeru stajeneho, něchtó domske twarić cheył, by drje so nešto narodźiło, w čimž so ani myše won a nutř namakale njebychu.

Hospoza, kotraž chce swoje mjeno z prawdu měć a to być, štož mjeno praji, dyrbi runje tak we wšěm po naćisku abo postajenym porjedźe w domje skutkować: na cyle lěto dyrbi jej w duchu před wočomaj stać, što w tutym lěće trjeba na drjewje, na šatach, kelko sušeneho, kelko seleneho mjasa, w čim ma wosebje lutować atd.

Posledni njedźelu měsaca sydnje so mudra hospoza něhdźe sama, a přemysli při sebi: Što hlada mi w nowym měsacu wšo do rukow — kotre dźěła — kajke dokhody — hdy budźemy šaty płokać atd.

Kóždu njedźelu popołdnju pohladnje w duchu do noweho tydźenja, što ma so žadyn dźeń w nim wobstarać.

Kóždy wječor, prjedy hač spać dźe, steji před jeje duchom dźěło, kotrež jej jutřiši dźeń do rukow hlada. Tu khwalbu wšak našim žonam přecy dawać njemóžemy, zo so wo přichod wjele staraja a zo ze překładźenjom skutkuja. Pjerchotaja husto po domje na dobre zbožo, kaž mejske bruki, prasnu tu a tam něhdźe do séěny a traje dołho, prjedy hač pohlušene mozhy zasy dźěłać počinaja. A zrěčka je jena, kotraž wě, kak z hospodarstwom steji, hač so dobre čini, hač do dołha jědze. Też njewěrźa, hač a hdy budźa z dźěłom hotowe — tajkich wšědnych wěcow dla hłowu sebi łamać, by škoda było.

Hospodarstwo, w kotrymž tak žona bjez trólbneje rozhladnosće, bjeze wšeho naćiska přez cyle lěto zakhadźa, budże na tym kaž twarjenje, kotrež su tři pjeni mulerjo bjez mištra na dobre zlaće zlěpili a splacali — „jeho pad płoše hrózbny" (Mat. 5).

Rozwučowace drobnosće

Jěšće zelene, ludźo! Solotwju, tak zahe hač móžno a tak dołho hač móžno, retkej a warjwa, njech rěkaja, kažkuli. Wšě jědźe z rostlinow njedźa krej a wobkhowaja před mnohimi khorosćemi.

Sól wobsteji z chlora (jara sylneho jěda) a natrona, kotryž škódnosć tuteho jědu wjaza. Dokelž wšě wěcy, kotrež k jědźi wuživamy, rostliny kaž mjaso, hižo přiměrjeny dźěl sele w sebi khowaja, je k jich warjenju jenož mało sele wužitne; nałožk mnohich, do kóždeje jědźe nešto sele přisypać, dyrbi so jako strowosći škódne wotradźeć.

Wariwa, a to płaći runje też najwšědnišemu — bérnam — nimaja dołho z wodu so myć abo w njej stać, prjedy hač so warja. Njechaš-li horne hnydom do nésće stajić, staj horne z bérnami na hłowu, zo woda wotkapa, abo lěpje wutrěj je z lapu. Też kulrěpa, morchej, rěpa, zeleri njerodźa wo wjele pancanja we wodźe, z tym přisadźeja wšu słódnosć.

Na rany, kotrež z wohodrěnjom kože nastanu, połož přiměrjeny kruch kóžki z jeja; strona, kotraž je k bělikej, słuša na bolace.

Mrowje ze jstwow a domow zahnać. Wzmi šwamp, posypaj jón z dobnym cokorom a położ na městno, hdźež so mrowje namakaja. Hdyž je šwamp polny mrowjow, čisń jón do kropa, zo je moriš, na to powleć pasle znowa, doniž mrowje njejsu zahnate.

Přećiwo račkam na łubjach: Wotwar něšto cyble, z wodu daj dno trěć, na kotreż rožku sypaš a do nasypaneje rožki tykń tu a tam walčk syna.

Morchej čini konjom jara derje. Při suchim kašelu, žalzach, čerwjach w črjewach, skaženym žołdku dawaj někotre njedźele wšědnje něšto na drobne rozsykaneje morcheje. Tuta je scyła kapitalna pica, też za čelata a swinje. Škoda, zo ratarjo ju hišće bóle njekubłuja, wosebje znatu hobrsku (Riesenmöhre). Zo z pléćom telko dźěła było njeby, mohła dźěło do rynčkow wozyć, kaž běrny, a hdyž je přepłěta, so wobjezdźić. To dyrbi tola też hić — jenož jndu do rynčkow, prjedy hač so wobjezdźuje!

Konja, kotryž je z dźěłom na nohi přewzaty abo khromi (Hufzwang), myj na nohach často ze selowej wodu abo wobalej je z tajkej. Też čěsto, z hliny a sele přihotowane, čini derje.

Přenički dyrbiš dołho dejić, njech też mjenje mloka dawaja, a to hač do 8½ měsaca — jenož pódla derje picować!

Hdyž sebi kury jena druhej pěrja torhaja, je to dopokaz za to, zo mało mjasneje picy namakaja (čerwjow, hadźikow atd.) a dyrbja so jim zbytki rozsykanych kósći abo wšelakeho mjasa mjetać.

Prawidła při hnojenju. Wšón nazymny plód znjese wot julija hač do sameho sywa sylne hnojenje, khiba-li je polo hewak hižo tak dohnojene, zo nowe sylne, z přikupnym hnojom podpjerane, žita k leženju přinjese. Ječmjeń njerodźi wo čerstwy hnój, hewak čěri do proteina, wo kotryž piwarc njerodźi — chce na rolu, kotraž je lěto prjedy nadobnje pohnojena była. Runje tak je z běrnu; přikupne hnoje w prawej měrje čini lěpje, hač čerstwe z hródže; po tutym nimaja wone telko muki, njehladajcy na to, zo k trupawosći khileja. Mnozy ratarjo zaworaja (hdyž jim hnój dosaha) tutón k běrnam hižo nazymu a su z wunoškom spokojom. Wo čerstwy hnój njerodźi też raps (a wšo, štož na kříž kóčeje), hdyž po nim zorno telko wolija njedawna. W pěskach přinjdźeš dale, hdyž kóžde lěto nešto małe hnojiš, hač hdyž sylnje hnojiš a potom lěto abo dwě ničo.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 7. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,85
1 jendźelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80 87	100 franc. frankow	16,385

Barlinska bursa i dnja 6. septembra. Burša so wčera po pšchewasy strucji, dokelž bě wobkhod na jenotliwych wikach žiwišchi hacź na pšchedhadźajych dnjach. Kulisa pod sacźišćecjom někotrych pšchihódnych dividendowych wojsewjenjow wróćo kupowasche, też cjahanzy mjejmarodnieje politiki na Barlinsku burju wjazy njeskutkowachu. Banki wojsewjeja, so žo dale pilnje na nowu pozčonku wupišuje a tohodla dobre měnjenje na bursy trajesche. Na rentowych wikach běšche žlaby wobkhod.

Barlinske žitne wulkowišći. Też pogledni dźeń Barlinskich žitnych wulkowikow tutoho tydźenja běšche wobkhod w měrnych kolijach. Khlěbowe žita so wot Barlinskich młynow jenož pomału nakupuja, pschi čimž so pšchenicy na lěpitu bohate, wobsehje wobtrjebuja. Wobkhody z rožku so swjetscha w provinzy wotměwaju. Njekontingentowane khlěbowe žita maja měrny wobkhod. Wowsy a pjazowanski jećmjeń sa piwarnje, wobsehje druzjiny na běliku khudre, so derje samjesćichu.

Wejera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jećmjenia G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

w Shorjelu

Pschenica 18,90 hr., rožka 15,40 hr., jećmjeń, nal. 15,60 hr., wowš 14,140 hr., běrny 2—2,60 hr.

Twora		Němski wuplod Najniša płaczena pf	Najwyša płaczena pf	Wikowany wuplod pf
Roby (Buny)	punt	20	45	—
Hroch	»	—	40	—
Kórki za solenj	»	10	15	—
Kórki k nakładź.	»	15	20	—
Kóleri (žonop.)	»	—	15	—
Syrjedźny kał	štuka	10	30	—
Bety kał	punt	10	12	—
Čerwjeny kał	»	—	18	—
Wirsingowy kał	»	15	20	—
Pupkaty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	—	—
Kolrabi (młod.)	št.	5	10	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—
Karoty	walčk	—	10	—
Karoty	punt	—	15	—
Korjeń pětršylki	»	—	—	—
Porej	»	—	—	—
Radiaki	walčk	—	10	—
Rjetkej	štuka	10	15	—
Rjetkej	punt	—	—	—
Rjepjeń	»	—	—	—
Čerwjena rěpa	»	10	15	—
Kulrěpa	»	—	—	—

Twora		Němski wuplod Najniša płaczena pf	Najwyša płaczena pf	Wikowany wuplod pf
Solotej	keřčk	5	10	—
Sóerbak	»	—	—	—
Kosćadło	punt	—	—	—
Selerij	štuka	10	35	—
Selerij	punt	—	—	—
Jabloda	»	—	25	—
Rapunelki	»	—	—	—
Tomaty	»	—	10	—
Cybla	»	—	10	—
Hromak	»	—	—	—
Křen	»	—	80	—
Champignony	»	—	—	—
Cerstwe hriby	litr	40	60	—
Sušene hriby	litr	70	80	—
Dobre jabluka	punt	30	40	—
Jabluka k warj.	»	10	20	—
Dobre krušwy	»	30	35	—
Krušwy k warj.	»	10	15	—
Wišnje	»	—	—	—
Słowki	»	—	25	—
Brěški	»	—	—	60
Aprikosy	»	—	—	—
Wino	»	—	—	35

Drobnowikowańske płaczizny w Budyšinje

7. septembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wše płaczizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaczizny hr.	najwyšše płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	—	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	6. 9.	5. 9.		6. 9.	5. 9.
Pšenca	200,0	200,0	nuny	—	—
rožka	163,0	163,0	wcka	—	—
jećmjeń now.	205-211	205-211	módre łuniny	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	26,45	26,45	lany wosušk	8,75	8.75
ržana muka	23,00	23,00	auch. truhanš	4,83	4,83
ps. wotruby	11.73	11,73	běrnš. kruški	8,35	8,35
ržane	10,31	10.31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	3.0,0	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšenč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	—	—	ržna		

Płaczizna za pšenicu za wuplodźenja 8: 190,0 9: 191,0
Płaczizna za rožku za wuplodźenja 8: 151,0 11: 157,0
Płaczizna za ječmjeń za wuplodźenja 7: 159,0 9: 164,0
Płaczizna za wows za wuplodźenja 9: — 13: 153,0

Wiene płaczizny w Budyšinje.

7. septembra 1935.

Wše płaczizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlepše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najniša płaczizna hr.	najwyša płaczizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaczizna	50 kg	—	9,35
Pšenca —— kruta płaczizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaczizna	50 kg	—	7,90
Rožka —— kruta płaczizna	50 kg	—	—
Jećmjeń, nalětny	50 kg	9,00	9,50
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7,95
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,40
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	16,00
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	—	—
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,25
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,25
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,25
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24.45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,75	7,00
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,70
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	5,90	6,20
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 930 štuk	1 štk.	12,00	22,00

Prosace wiki dźěćmi pomałšo.

Płaczizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. septembra 1935 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 476.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět — 42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene — 42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše — 38—41
Mjenje picowane wšěch starobow — 34—37

Byki: 284.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rězneje hódnosće — 42
Połnomjasne, młódše — 42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše — 38—40
Spatne — 34—37

Jałojcy a kruwy: 1468.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće — 42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět — 35 40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy — 30—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy — 18—26
Mjenje a spatnje picowane —

Celata: 1389.

Najlepše wukormjene (1. družiny) — 65—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) — 58—63
Spatne (3.) — 48—55

Wowcy: 5263.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) — 44—45
Starše wukormjene (6.) — 42—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) — 30—41

Swinje: 3534.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare 51,50
Wukormjene 51,50
Mjasne 51,50
Spatne 51,50
Rancy a kundrosy 51,50

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

In dem Konkursverfahren über das Vermögen des Fleischermeisters Emil August Theodor Stephan in Bautzen, Paulistraße 1, wird Termin zur Prüfung der nachträglich angemeldeten Forderungen auf Freitag, 20. September 1935, nachmittags 3,30 Uhr, vor dem hiesigen Amtsgericht, Saal 141, anberaumt.

Amtsgericht Bautzen, 27. August 1935.

Das für den Bauer **Andreas Schulze** in Großdöbschütz Nr. 27 am 4. Dezember 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben.

Bautzen, 9. August 1935. **Die Landstelle.**

In das Güterrechtsregister ist heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung des Steinarbeiters Willy Hermann Urban in Großdubrau an dem Vermögen seiner Ehefrau Anna Bertha Elisabeth geb. Miethe durch Ehevertrag vom 31. August 1935 ausgeschlossen worden.

Bautzen, 3. Sept. 1935. **Das Amtsgericht.**

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Lessingschule zu Kamenz.

Die Anmeldungen für die neuen Sexten im Schuljahre 1936/37 sind in der Zeit vom 6. bis mit 14. September werktäglich zwischen 11 und 12 Uhr im Schulgebäude unter Vorlegung von Geburtsschein, Impfschein und letzten Schulzeugnis zu bewirken.

Die Anmeldungen können auch schriftlich unter Beilegung der erforderlichen Papiere erfolgen.

Prof. Dr. M[illegible], Oberstudiendirektor.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencafska 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóždy čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 210 | Budyšin — Póndźelu 9. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wuwinowanje w procesu dla nadpada na němski parnik „Bremen"

W prozeßu dla kommunistiskeho nadpada na parnik „Bremen" w Newyorkskim pschistawje je hamtski žudnik Louis Brodsky pjatk wuzud wuprajił, kiž wobjebje w žwojim wuprawnjenju njeßkhschane tschiwdźenje Němskeje pschedstaja. Wschitzy wobskorjeni žo wot wobskorżby „njezakonskeho sbjeżenja" wuwinowachu. Jenicżzy jedyn wobskorżeny žo dla wobßeżenja bróńe w jathje wobkhowa. W žwojim wuprawnjenju hamtski žudnik žamo nazionalsozialistiske němske knjeżerstwo wohanjesche a Lloydski parnik „Bremen" „łódź mórskich rubježnikow" mjenowasche.

Sudnik najprjedy podawši na parniku „Bremen" wopisowasche. Potom wón rjekny, so pschisłuchnawa, so może sławne wupowěźnjenje nazisteje khorhoje pola tutych wobskorżenych z prawom abo njeprawom pschedstajenje rubježnisteje łódźe słudźicz, kotraż wuzadajo do pschistawa jeneho naroda pschijeńdże, kotrehoż łódź je krótko pched tym podnórika. Każ žo tak, je žid Brodsky z tym łypytał, na łódź Lusitaniju pokasacz, kotruż je němski podmórski czołm potopił.

Pola schtyrjoch wobskorżenych, Brodsky rjekny, njepschedleżi žanych dopokasow sa pschestupjenje sakonja. Woni žu mjes ludźimi pschebywali, kotriż žu so sakuźiły w pschistawje feschli, so bychu pschećiwo němskej khorhoji hokatcho łkchiża protestowali, k czemuż žu woni pjerca prawo měli, dołhoż njejżu měr łakyli. Sudnik rjekny, so je druhe žamostatne praschenje, hacż žu žo wobskorżeni na někim pschepschimnyli. Pod płaschczom sakonskeho zhromadżenja jenotliwe wołoby njeżmědża žane nazbylnosće słuczicz, a wuzud žo pjerca njeżmě tak wukościcz, jako by žo nazbylnosćam smérom pschikładowało. „Móżno pak je, tak žudnik dokraczowasche, so žo pokasowanje khorhoje hokatcho łkchiża w Newyorkskim pschistawje z prawom abo njeprawom pola wobskorżenych abo pola druhich dźełow najcheho měschczanstwa jako njewitane wupowěźnjenje znamjenja wobhladuje, kiž wschitko to symbolisuje, schtož žo amerikanskim idealam, wot Boha datym, a njepowalnym prawam wschitkich ludow, każ też wo žiwjenju, žwobodźe a prózowanju wo swójo pschećiwja. Po myślach zhromadżenych, žudnik dodа, tuto znamjo nazistkeho knjeżerstwa wójnu nabožinje, sniczenje žobustacżanow jenicżzych z nabožnych abo ethnologiskich pschicżinow, poniżenje nawuknjenych powołanjow wosnamjenja, z krótka sastarske wrócżostupjenje do pomérow krjeżownjeńka, je-li niż žamo do barbarskich sozialnych a politiskich wobstejnosćow."

Němski pózłanz we Washingtonje dr. Luther je žo pschećiwo tutomu wuzudej hnydom hórschił.

Abeby. Najkruczisće postajenja žu žo pschećiwo tym wudaće, kotriż chcedźa wojowanju wucżeknyć. Schtóż žwój dom wopuschći, so njeby trjebał wójnsku służbu wukonjeć, temu žo zyle samoženje sebjerje. Wandrowcy a dundacy žo systematizuja hromadże sloja a žo pod dohladom policije za twar dróhow wuzija.

Liczi žo žamo z tym, so khežor khłostarzow puschći, hdyż wójna wudyri, so by jich do dźełowych bataillonow tyknył. 80 z najbohatschich abeßynskich wobkhodnikow, mjes nimi někotri milijonarojo, ju khežorej žwoju służbu do polskiczili. Drohotnu drastu wobleczeni a z debjenkami wupyschceni jěchachu tuczi pschekrapy we wulkotnym czahu po měsće k audienzy pola kězora a žo pschi tym powschitkownje wobdźiwachu. Kěžor jich z rjadami wusnamjeni. Jich pschewód wobstejesche z wjele stow służobnych. Najskerje žo jim ważne městna w jarjadnistwje města abo w schkitanju města sa czaż wójny porucza.

Němske žony a dźěći z Abesynskeje wotjěte

Njedźelu 15. septembra dwanacże němskich žonow a dźěći z parnikom „Adolf Woermann" z Djibutija wotjěgje. Wone žu Abeßynsku hižo wopuschczile. Mimo prěnjich je žo hischcze dźewjeć wozbornow k wotjědej pschipowědźiło. Mjeń wupuczowazymi je dozhła 18 žonow a dźěći a tśo mużojo. Wschitzy po žwojim pschećiwu Abeßynsku wopuschcza. Powěsć, so je němske wupósłanstwo woßebity parnik k wotwjesenju wupuczowazych žadało, njeje wěrna.

Prěnje posedźenje Genfskeho wubjerka

Sobotu rano žo rada Swjatka ludow k sjawnemu posedźenju seschła. Wona pak žo jenoż z njepolitiskimi praschenjemi saběrasche. Poßedźenje ledma pol hodźiny trajesche.

Dopoldnja 1/12 hodź. žo žobustawy wubjerka sa Abeßynsku seschła. W poßedźenju Schpaniczan Madanaga pschedsydowasche. Pschitomni běchu jendźelski minister Eden, franzowski ministerski pschedsyda Laval, połski zwonkowny minister Beck a turkowski zwonkowny minister Ruschdi Aras.

Jendźelski minister Eden najprjedy wo Parižskej konferenzy dla Abeßynskeje rosprawjesche. Tehorunja wón wo namjecze powě, kiž je žo Italskej zešnik. Edenowa rosprawa běsche wobschěrnischa hacż žriedu w sjawnym poßedźenju rady Swjatka ludow. Poßedźenje wubjerka pjecz mużow žo pschi wusamknjenju sjawnosće wotmě.

Sekretariat Swjatka ludow je wo tutym prěnim poßedźenju wubjerka pjecz mużow wosjewił, so je žo wubjerk 7. septembra pod pschedsydźiwom schpaniskeho sastupjerja w Swjatku ludow Maradiagu seschoł. Dokelž je žebi žwoje samolwitosće wědomy, kiž ma pschi pytanju měrneho rosrißanja swady, wón wucżakuje, so žo zasinowe knježerstwa niczo njespytaju, schtož by mohło jeho nadawk kaliwcz abo poniżicz. Wubjerk žo póndźelu 9. septembra znowa seschdże.

Wubjerk pjeć muži je Italskej a Abesynskej p'sał

Wubjerk pjecz mużow rady Swjatka ludow je italskemu a abeßynskemu knježerstwu list pósłał. Wón wobaj staraj namołwja, so bychtaj žo sa czaż wubjerkoweho ośła wscheho njepschecżelskeho poczinanja wostajiłoj. Laval je žo hnydom po poßedźenju do Parisa podał, so by žo tam z mużnymi smutskownymi franzowskimi praschenjemi saběrał.

Italske nowiny wo położenju w Genfje

Dźěła wubjerka pjecz mużow, kiž je rada Swjatka ludow w Genfje sa italsko-abeßynsku swadu postajiła, žo w italskich nowinach bjes kóždeho sajmna wobhladuja. W dopisach z Genfa žo zyle bjes. kóždeho tajenja wudawa, so nowe namjety, sa kotrymiż žo w tu khwilu z wulkej prózu pyta, njebudźa móz Italskej sakład sa dorosumjenje podacz. Sda žo, so su nowe namjety hnydom pschi spuczatku k njerozpschechej sałudźene. Pschicżiny su pjecza te same każ pola namjetow, kotrež su žo na konzu julija w Parizu czinile.

Wschitke nowiny pišaju, **so Italska njemoże žane hospodarske namjety a pschiwolenja bjes wěsteho politiskeho rukowanja rospominacz.** S rosprawow italskich nowin dozpla wulka njedowěra rěczi, kotrejež korjeń ma žo w politiskich kruhach w Romje pytacz. Direktor polhamtskich nowych njedźelskich nowin „Voce d'Italia", Gajda, postupowanje wubjerka pjecz mużow sałudźuje, dokelž wubjerk pjecza italski memorandum dokładnje njeprahuje a chże po możnosći rucze žwoje jednanja skónczicz. Pschi tajkim khwatku Gajda wubjerkej žaneho wuspěcha njewěschczi. Wón jemu radźi, so by zyle druhe pucze schoł, hacż je jemu potajni pschecżelsko Abeßynskeje pokasuja.

Italska dyrbi pje ża k Abeßynskej njedowěrn měcz. Tehodła wona kóżdy wotnamjet na zhromadne djełko wotpokasuje, žamo hdyż žo tajki z pomocu tżeczich statow pschedpołoji. Abeßynska žo pjerca njemóże a nochze trżeczich winowatosćow dżerżeć. S tuteje pschicżiny Italska rukowanja a wěstosć žada a wschitke sniczene diplomatiske formule wotpokasuje. Nimo teho njedźelske nowiny se wjchej wěstosći wobkrucżeja, so žo Italska zyła njeje pschi postajenju wubjerka pjecz mużow wobdźelila. Jeje dźeło w Genfje je žo pjerca z pschihotowanjom žiwojeho memoranda a z Aloisijowymi wosjewjenjemi skónczilo.

Italska swojich konsulow z Abesynskeje bjerje

Italske wupósłanstwo w Addisu Abebje je poruczilo, so maju žo italscy konsulojo z zyleje Abeßynskeje do Addisa Abeby podacz. Woni maju być k wotjědej hotowi, je-li so wójna wudyri. Njedźelu rano je žo wjele wacżakow italskeho wupósłanstwa z Addisa Abeby do franzowskeho pschistawa Djibutija pósłało.

Abesynska so na wójnu hotuje

Mobilisacija w Abeßynskej žo z mozu dale wjedże. Kóżdy dźeń wopuschczeja wójskowe wotdźělenja hlowne město Addis Abebu poßlednje dny wschědnje 3—5 transportow, kotrež na wschich stazijach żelezniży pschirost dostawaja. Mjes wojowarjemi je też žona, kotrejž je žo wuwsaczne dowolilo, na froncze žobu wojowacz, dokelž žanych pschiwuznych wjazy nima. Žona wobżedźi sčełbu, z kotrejž we derje wobkhadźecz. Powschitkowne njeßmědża ton ras žony pschećziwo dotalnym abeßynskim wójnskim waschnjam žwojich mużow na wójnu pschewodźecz, też niż, so bychu žo sa sastaranje wójska starale. Sastaranje wójska z proviantom njesłuscha žo se strony jednotliwych swjatkow, ale riaduje žo z Addisa

Goering wo terroru w Memelskej

Na manifestaziji pschimjesneho kraja Labiauskeho wokrjeża nazionalsozialistiskeje strony w Nemazitach — pruski ministerski president a general Ketarjow Goering rěcżał. Jako běsche žiwoje wjeßele wuprajił, so žmě w najdalschim ranschim kuczisku pschimjesneje provinzy k ludej rěcżeczz, wón smyhł pschimjesneje provinzy w dźenżnischim czaśu hinaschi wosnamjenjesche hacż w systemowych letach. Ministerski president je žo w tutych dnjach na městnje žamym swěścił, kotre naprawy žu sa jenotliwe krajiny trěbne. Tute maju žo sa najkrótschi czaż pschewjesecz, każ je to w tutym czeżkim czaśu możno. Ranschu Pruska je dźeł wótzneho kraja, kiż je z němskim statom wobežbje sjednoczeny.

Pschi manifestaziji w Ranschej Pruskej njeßmě žo na ludowych towarschow w Memelskej sapomnicz, kotriż žamotni czeżko wo žwoje prawa wojuja, kotrež žu žo jim z mjeńnarodnymi rěcżenjemi pschilubiło. Czujemy žo sjena z bratrami w Memelskej. Nichtó na žwěcze njemóże wot nah žadacz, so bóh krwć podrażnyły, kiž žo žeha, hdyż wo terroru bratrow a žotrow łżychinny. Njesnjeńne je, hdyż mały stat z njeßhschanymi methodami Němcow połkóczuje.

S memelskim statutom je žo Němcam w Memelskej prawo žamopostajenja pschipósłało. Hacż do dźenżnischeho njeżmy nadżiju spuschczili, so žo dobyczelske mozy skónczenje pschežwědcża, kak žo z wobstejnosćemi w Memelskej statut kama, czehodła je winowatosćz tutych mozow, so hnydom pschećziwo tutomu trajnemu kamanju rěcżenja sokrocza.

Hdyż Němzy sa mjesami sažo z dowěrjenjom a z lubosću do Němskeje słuchaja, czinja woni to, dokelž je wjednik maschemu wótznemu krajej žwobodu a cześć sažo dobył. Po žwojej rěcżi general Goering nowe khorhoje Nemouiskeje městnje słurjny pożwjecżi.

Dźěłowa służba přistaja hišće dobrowólnikow

Statne wjednistwo dźěłoweje służby wosjewja. Nimo pschiwołanych z lětnika 1915, kotriż žo 1. oktobra do służby bjeru, mója žo k žamžnej termiji pschiwołacz „dobrowólnje dźěłaćicżazy", kotriż žu z 1. oktobrom 1935 17. žiwjenjske lěto skónczili a 25. žiwjenjske lěto hischcze njejżu pschekrocżili. Do praschenja tudy:

1. Někbuzchi pschiwołanych dobrowólneje dźěłoweje służby, kotriż žu znajmjenscha 6 měsazow z dobrym wuspěchom w dobrowólnej dźěłowej służbje stali. Tuczi samolwjerjo mója žo, hodźa-li žo k temu jako lamborojo a jako wyschichi lamborojo pschistajicz a dyrbja žo znajmjenscha na 6 měsazow swjasacz. Póbla sastaranja wobnohdlenja, drasty a lěkowanja dostawa lambora.

wschédnje 50 pj. mšdy a wyschschi lambora 75 pj. jako mšdu.

2. Samolwjerjo, kiž hischcźe njejžu w džełowej žłužbje byli, dyrbja žo na snajmjenšicha 12 mježazow swjasacź. Cźi, kiž žu žo na 12 mježazow swjasali, móža žo po 5 mježazach, hodža-li žo k temu, pomjenowacź.

Samolwjenje ma žo pschi župnych wjednistwach abo skupinach džełoweje žłužby hacź do 20. septembra 1935 wožobinsjy stacź. Informazije podawaja dale wschě žłužbne městna statneje džełoweje žłužby. Najbliše žłužbne městno móže žo pola wjesnjanostow abo na džełowych hamtach zhonicź. Witomne naprašchowanja njemóža žo sažadnje wobkedžbowacź.

Nowy Italski pósłanc pola wjednika

Wjednik a nemski kanzler je njedźelu pschipoldnju nowopomjenowaneho italskeho póstanza Bernarda Attalica pschijał. Póstanz wjednikej žwoje wobtrukowjerske pismo a wotmokarske pismo swojeho pschedchadnika póstanza Vittoria Cerutia pschepoda.

Nowy italski póstanz w žwojej rěcźi praji, so chze pilnje a se spuschczomnej žwěru swjasi mjes Italskej a Nemskej pěstowacź. Wón na wulki wusnam pokasa, kiž maju italsko-nemske počasi sa mér a runowahu mjes ludami a w pschichodze hischcze bóle směja.

Wjednik a nemski kanzler póstanzej wotmolwi, so je je spokojenjom žiwschał, so chze wón na wutwarjenju a krućenju počasow mjes Nemskej a Italskej se wschemi mozami džełacź. Wjednik wuprazi žwoje pschejwědčenje, so budža tute počasi najwažnische sa pschichodne politische wuwicźe a sa póbne shromadne dźěło mjes ludami.

Wjednik žo hischcze dleši cźas z póstanzom rosmolwjesche, kiž jemu žobustawju italskeho póstanstwa pschedstaji. Pschi wopyće nowoho italskeho póstanstwa pola wjednika běsche tež nemski swonkowny minister žwobodny knjes z Neurath pschitomny. Po póstanzowym wopyće wjednik nimo cźesnjeje straže krocźesche, kotraž běsche žo w cźesnym dworje sestupała. •

Wólby do pólskeho sejmja so mérnje wotměle

Wólby do pólskeho sejma wječerawschi njedźelu žu žo we Warschawje zyle mérnje wotměle. Też z zyleho pólskeho kraja hacź do wjeczora njeběsche nicźo wo kazenjach wólbow znate. We Warschawje sešłuknjeny policajski schkit w městowych stronach, w kotrych žo kommunistojo swjetscha shromadźuja, po dołcźu dohahasche, so by posnyty demonstrazijow mohł potłocźiźcź.

Sobotu je policija we Warschawje a w druhich pólskich městach domy mnohich wjednikich zobustawow nazionalistiskeje, burikeje a sozialistiskeje opposizije pschepytała. Wona je tójsto wožobow sajała, dokelž je pola nich schcźuwaze lětaki namakała. Nakhwilne wólbne wunoschki budźa drje pórazelu dopoldnja znate. Hamtske wunoschki žo hakle sa někotre dny wocźakuja.

Ze Serbow

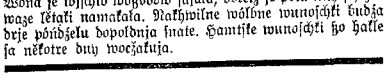

W Budyschinje, 9. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wopičej holcy so wokna a pucźiki směja.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Sobotu wjecźor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer plus 2, najwyschscha dnjowa temperatura 16 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nozy 9 stop. cźopłoty. — Pschi mótšich wětrach žnuy khłódne a dešcźowate wjedro wobthowali. Pschicźina pschehłódnych wětrow je, so je se Selesińskeje pyches Jendźelski hacź do Italskeje rjap wyschiny cźehnje a so je w nim symny powětr z Lodoweho morja do Europy pławi. Wyschina je žo sašo trochu wotšalila, so mamy w naschich stronach na mjesach mjes nizinu a wyschinu njewobstajne a hrube wjedro, kotrež drje teš jutsje hischcźe wobthowamy. — Jutsje wutoru štónczo 5,26 hodź. skhadźa a so 6,28 hodź. khowa. Mšažcź skhadźa jutsje popołdnju 5,09 hodź. a khowa žo na ranje 1,52 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischu wutoru: Hischcźe njewobstajne a khłódne wjedro.**

— **Postajenje družinow žadu sa małych zahrodnikow.** Sa zahrodnikow a zahrodkarjow je žo se strony statneho zwjazka zahrodkarjow a zhdelerjow w Němskej zap. tow. na polu zadarstwa dźeń sa postajenje družinow žadu we cźašu wot 7. hacź 12. oktobra runje tak, kaž to lonsk běsche, postajił. Pschi tym ma žo zobustawam statneho zwjazka, kaž teš wschěm druhim małym zahrodnikam a małym zhdelerjam a wschěm pěstowarjam žadu pschileżnjacy dacź, so bychu mohli dotal njesnate družiny žadu zwěcźicź. Wo najwažnischich wožebitostcach a snamjenjach družinow žadu, kotrež žo k zwěcźenju zapodadża, žo bjes wudawkow rosprawa poda. W tšoch eksemplarach na žo žad statneho zwjazka (Reichsb. der Kleingärtner und Kleinsiedler Deutschlands. e. V. Ausschtsturm Berlin-Hirschgarten, Eschenallee 7) póstacź. Na wožebitej papjerzy, na kotrejž je prawa adresa zapodarja napisana, maja žo skrótka wschě naprašchowanja stacź. Krajne burstwa žu žo prožnje, so bychu pschi pschewjedźenju zwěcźenja žadowych družinow swoju podpjeru njesapowěte. Pschipósłany žad žo NSV dari.

— **Sotška krajna lotterija.** Pschi žobotnitschim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakšeje krajneje lotterije (6. dźeń) padże dobycźe wo 5000 hr. na cźišla 19 626, 94 363, 139 092, 152 453; dobycźe wo 3000 hr. na cźišla 13 511, 30 519, 55 259, 60 158, 97 861, 105 783, 108 448, 116 655, 119 385, 133 677, 134 866, 156 572; dobycźe wo 2000 hr. na cźišla 3413, 29 049, 36 817, 50 792, 53 830, 54 469, 54 695, 59 698, 59 811, 61 292, 65 945, 84 622, 89 346, 96 896, 128 086, 128 135, 138 146, 138 427, 157 267; dobycźe wo 1000 hr. na cźišla 5764, 8208, 13 665, 14 425, 27 305, 28 469, 31 468, 43 695, 51 220, 53 196, 58 362, 60 234, 61 216, 62 439, 65 211, 65 229, 74 736, 76 877, 81 294, 84 921, 93 736, 94 792, 99 256, 100 007, 102 755, 103 659, 106 306, 114 227, 127 152, 132 381, 144 379, 145 499, 158 634, 159 508.

— **Jědnej kole žo w Budyschinje kradnej.** S pinzy Pestalozzijeje schule je žo 3. septembra hólcźaje kolo kradło. Wono mějesche cźorne kroźna, błótojschtikataj a šwjena, rune wodźidło, pedalej z gummijom, cźenkonobrune žedło, schěrej wobrucźi, cźerwjenu znamkowu taflicźku. — 6. septembra žu z teje žameje pinzy hólcźaje jědne kolo kradnyli. Tuto mějesche cźorny wobluk a błótojschtikataj, žołte šwjena, schěrej wobrucźi, trochu horjeschibnjene, na lěwym boku natamane wodźidło, nowe brune žedło. — Wo wězowne zdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

Staw sywow w Sakskej spočatk septembra

Měsaz august běsche sahe jara žuchi a pschinješe jenož nětkotre žuhnjiske deschcze. Žrjedź měsaza žobu, kotrejž jenoj pschekhódnje šrót běrnow a pizewańskich rostlinow spěchowachu. Žitne žně žu žo teš w horach pschi rjanym wjedrje domoj zwosyle. Podworanje schczernischczojow je wožebje na hlinjanych pódach wulkeje žuchoty dla khětro wobczežene. Wušyta piza a raps je tam, hdźež žu bohatsche deschcze byle, derje selkhadźał. W kónczinach, hdźež bě žuchu, je ledma něschto selkhadźało. Sadźe a žrěnjosadźe běrny žo sběraju. Zich wunoschk njeje spokojazy. Na pěskach a w krajinach, je žuchotu potrjechenych, žu běrny jara cźežkite. Teš rěpa je jara cźežkita. Wotawowe žně žu žo swjetscha hižo skónczile. Wona je mały wunoschk poskicźała, njeje-li žo hižo selena skotej swawała. Na lohkich pódach rańsche Saksleje njeje žo pohnjezenje wotawy z zyła wuplaczilo. S wulkeho dźěła žu kuli a pastwischcza dospołnje wuzalene. Hajnischcza žu z wjeselcheho dźěła zyle derje rosrostle, tola wulkeje žuchoty dla njemóžachu je rospischikowacź a dale rojeź. S dźěła knjezi wulki njedostatk na pizy. Pschi wulkej žuchocze je žo wjele schkódnikow na naschich polach a kulach pokasało.

*

S **Maleschcz.** Wječera wotuč žo tu pschi dobrym wopyće mišionski zwjedźeń. Wožebje na žerdźiskich kemschach bě wjele wěrliwych pschitomnych. Knjez farar Kapler z Njeswačidła mějesche zwjedźenske předowanje. Po tym bě pschednoschk knjeza farara Lehmana z Drježdźan, kiž poskicźi žiwy wobraz wojowanja mišionarow pschećiwo pohanstwu. Dopoldnja wotmě wón sa dźěcźi derjewowptane dźěcźiskemschcze. Posawutnowy khór kemsche z rjanymi hudźbnymi poskicźenjemi porjeńschi. Kollekta je něhdże 130 hriwnow wunjesła. Pschi zwjedźenju běchu knjeza duchowni z wokolnych wosadow pschitomni, kotrjž po zwjedźenju hischcze někotre hodźinki na hospodliwej Maleschanskej farje pschebywachu.

Se **Sdźerje.** Dołha khwila je hižo mjes tym sašchła, so khowasche ratar poslednje znopy letuschich žnjow do žwojeje brožnje, dokelž horjaza žuchota da wschitkim płodam priedy zetrawicź, dyžli druhe léta. Potajna staroscź pschi žrebi noschesche, kajši budże wunoschk žnjow, kotrymž je wón telko mozow a cźasa woprował. Hdyž je někto zwěcźił wunoschk, je to z jeho najwjetschej starosću, kak žwojich žwóžbnych pyches zyle lěko šetrni. Njeje to zrudny cźaš, hdyž dyrbi skoro bur khlěba tradacź? Schto pak cźi, kotrymž ma bur žobu i khlěbom šaštaracź, kiž teš njemóža ani bróidźicźki semje žwoju mjenowacź? Cźehodła dha wschitka tuta nuza a horjo! Deschczik, haj tón Boži deschczik njepschinidże w dołhaju zej mérje. Sstónzo palesche a žmalesche dźeń jako dźeń i zaženo njebja a žuchotny wětr rubjesche semi pośledenju wokohu. Našymsle płody na polach a kukach hladajzy hinycu. Njenarošcze nicźo, z cźimž maju žo kubła a stót nałožcźicź, kaž běrny a rěpa. Je dha Bóh luby Knjes woprawdźe zapomnił na cźłowještwo? Ně, ale cźłowjeko, njeje to žobu twoja wina, hdyž i hordoscźu prajiš, so njetrjebasch Boha, hdyž žo cźi derje dźěsche a twoje pinzy a brožnje žo i lohkej prózu pjelnjachu! Tehdy žo dóstał, tohodla ale dźenża hinje wschitko, hyrnjež wschě žwoje mozy nałožował. Njemyl žo, Bóh žada žebi žwoje prawo. Wón je knjes nad semju a wschěm stworjenjom, hyrnjež to teź cźłowjek hyšto njemóhał pschipósnacź. Je to woprawdźe wbohi cźłowjek, kiž měni, so je žebi kóždy dań žebi Bóh. Hdy by tomu woprawdźe tak było, i wotkel potom wschitke hubjenjstwo a nuza? Cźežke pruhowanja sćele stworiczel wschitkoho na tutón žwět we straschnej žuchocźe. Hdźe wschak

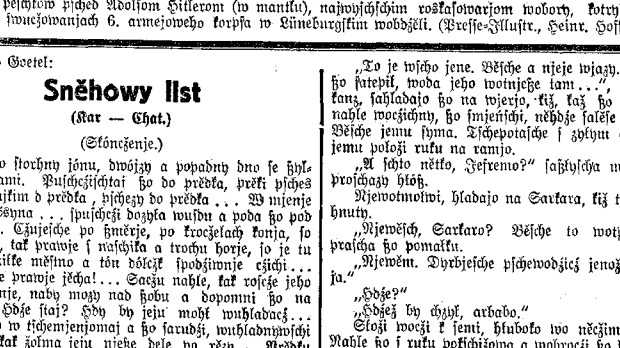

Wjednik pschi wójsku w manewru.

Nimokhód pěschkow psched Adolfom Hitlerom (w mantlu), najwyschschim roskasowarjom woboru, kotryž žo pschi nałymskich swjeczowanjach 6. armejowemu korpsa w Lüneburgskim wobdźěli. (Presse-Illustr., Heinr. Hoffmann, M.)

Ferdynand Goetel:

Sněhowy Ilst

(Kar — Chat.)

46] (Skónczenje.)

Kóń žo storhny jónu, dwójzy a popadny dno se žylnymi nohami. Puschczischtaj žo do prédka, préki psches rěku. Potajkim d prédka, pschezy do prédka . . . W mjenje Wótza a Ssyna . . . spuschczi dozyła wuzbu a poda žo pod Bozi schkit. Cźuješche po žmérje, po krocźelach konja, so derje ječa, tak prawje z naschika a trochu horje, so je tu někto te nitke měrno a tón dólcźk spodźiwnje cźichi . . . Haj, wěsče prawje ječa! . . . Saczu nahle, kak rosce jeho žiebjewědomnje, naby mozy nad žobu a dopomni žo na tamneju. Hdźe staj? Hdy by jeju mohł wuhladnyć . . . Sbéhnu žo w rischemjenjomaj a žo sarudši, wuhladnywschi jeju niže, kaž žolma jeju nježe dele po rězy . . . Prédku holcźynu kóń, hižo salaty z wodu hacź k schiji a sa nim sadźwělnje žo bébzacy kóń towarischa.

„Stójtaj! Boże dla, stójtaj! Sšem te mni!" sawoła z zykeje schije.

Nježłyschischtaj. Storhny tuž konja a samёri žo dele, runje sa nimaj. Cźujeješche, kaž pod nim žo džerzi cźeło hobrischeho swérjerja. Pod pkuwajo hižo dóidże k towarischej, kiž stejesche bjes rady na městnje, wudaty nawalam žołmow se wschěch stron.

„Wrócźo!" sareji na njeho, popadajo jeho konja sa wuzbu. „Tam je žmjercź!"

Towarisch na njeho pohlada bjes rosumjenja.

„Tamón!?" pokasa dele do bjesdna. Na městnje, hdźež hischcźe psched khwilu žo bédzeješe holzyny kóń, wystasche hižo njemdra, dobrycźerska hlubina.

*

Wojujo je žołmami a postupujo krocźel sa krocźelu zwrócźischtaj žo na brjóh.

„Žałošne!" da žo prěni žłuschecź towarisch. „Helska woda. Tamón . . . tamón je žo satepił. Schtó to běsche?"

„To je wschо jene. Běsche a njeje wjazy. Je zapadnył, žo satepił, woda jeho wotnjeseje tam . . .", wotmolwi cźekanz, sahladajo žo na wjerjo, kiž, kaž žo jemu zdasche, nahle wocźichny, žo smjeńschi, nědźe salěše — pod semju. Běsche jemu syma. Tschepotajsche z zyłym cźełom. Nechtó jemu położi ruku na ramjo.

„A schto nětko, Jefremo?" saždyscha mérny, tak rjez prosłuchazy hłóz.

Njewotmolwi, hladajo na Sarkara, kiž tu stejesche njehnuty.

„Njewěsch, Sarkaro? Běsche to wotpohlad?" woprasche žo pomałku.

„Njewěm. Dyrbjesche pschewodźicź jenož žem. Potom ja."

„Hdźe?"

„Kdźej by cźuył, arbabo."

Słoži wocźi k semi, hłuboko wo něcźim pschemyślejo. Nahle žo z ruku pokschiwa a wobroci žo k towarischej.

„Myślu, so žmój wururanaj! Njewěrno?"

„Schto chcźesch cźinicź?"

„Jěcham na druhu stronu. Sadźerjisch mje?"

„Och, žy žwobodny! Jenož — cźehodła nětko? Docźakaj na ranje! Dam ludźi — pschewodźenje, žnadź žam žobu pojěcham. To je tola bludnosć!"

„Budź strowy! Njemóžu cźakacź. Potajkim wururanaj!" poskicźi jemu ruku. „A ty, Bóh ! tobu Sarkaro!"

Sart wschak tehorunja sawróci konja k brodej.

„Jěcham z tobu, arbabo", wotmolwi smérom, „dźerj žo blišo!"

„Och, Jefremo, hdy by tu wostał pschi mni", sažłyschischtaj hischcze sady towarischowy hłóz.

Psched žamej rěku žo hischcze khwilku sakžatischtaj, jako bychtaj nimowólnje pohladnyć dele, hdźež žo napołdroku nad žołmami wunóri hłowa holicźa.

„Njeje mozy nad Boha jenicźkeho", schepotasche Sart, ponórujo žo do wody.

„Hdy by pschescholi, wulki Božo, hdy by jenoż pschescholi", podyrowasche žo na wutrobu towarisch, hdyž žo jemu z wocźow šubitschtaj dołady murje žołmow.

— Kónz. —

chjnk człowiek hewak pomozy namakacź, hacź pola Boha ſ nutrnym pacjerjom, hdyź jemu semja skoro niczo wjazy njepłodźi. Człowjeca ruka tola njemóže ani kapzy dešchzika ſ njebja na semju padnycź dacź, njeje-li to zdobom Boža wola. Kak khudušchi a bjesmózny je człowjek w Božej pschirodźe, dokelź Boże pucze žu wschelake a njewujšłedźomne, wone teź njeźju naše pucze. Hdyź žo człowjestwo sažy namaka w połnej połtuschnosczi a dowérje žwojemu Bohu, pola kotrehoź leži wožud człowjestwa, budźe jeho Boże žohnowanje dale wotpočowacź nad wschém naschim žiwjenjom człowjeka.

S **Hornjeho Wujesda.** Sandźeny pjatk jedźesche tuzyschа žona je sapschahom k ſtatnemu autu do Sejiz. Na wróczopuczu do Wujesda na kschižowanischczu mjes Wujesdom a Sejizami, Małym Wožynom a Njeradežami — Nowym Dworom, hdźež je mały lěź, stupi žo žonje młody, wokolo 17 lět stary, muž napischeczo, kotryź bě žonu hižo w Sejizach wobkedźbował a kotryź bě ſ kokom ja njej jěł a ju pschésczahnył. Wón bě cźěł nahi a kasche žonje, so by ſ woja fleśta. Hdyź doſpołnje pschetrhowjena žona žo do njekhmanika ſ hroženjom da, sydny žo na žwoje koło a wotjedźe na stronu k Małym Wožynkej. Wopišuje žo tajkile: 1,40—1,50 zentimtr. wulki, bruny wobleč, runje tajku czapku, jašne wkožy, božy a w czornych cźrijach, koleso je selenym a módrym wuschiwanym žedkowym pschikrywom. Na koleźu wiżače jabłutowy korbik. Schtóž móže nějchto wo tutej wožobje dźěłacź, njech to cźini pola blišcheho žandarma.

Z **Khrósćic.** Hosćo z Rudnych hór wopytachu zaźdźenu sobotu a njedźelu našu wjes. Jich wopyt płaceše wosebje k. fararjej Wjeńcy, kotryź běše nimale 3 lětdźesatki dołho z jich dušepastyrjom w Aue skutkował. Bórzy bě stare přećelstwo wobnowjene a hosćo pytnychu, zo něhduši farař jich nježe zabył. Hdyź běchu sebi njedźelu dopołdnja Khrósćicy a wokolinu wobkladali, putnikowachu hosćo ze swojim něhdušim fararjom do hnadowneho městna Rózanta. Tam wotmě so rjana pobožnosć z požohnowanjom. Potom posylnichu so we wjesnym hoscenu, prjedy hač so na 6 hodźinow trajacy dompać puščichu. Njerady wopuščichu serbski kraj a swojeho hosćićela, kotryź njebě wudawkow a prócy lutował, zo by swojim něhdušim wosadnym prawje přijomne a rjane přebywanje we Łužicy zmóžnił.

Ze **Smjerdźaceje.** W Nowej Smjerdźacej a **to** we tak mjenowanej Bušśeńcy nahromadźi so kóžde lěto, hdyź hola kóźje, wjele kolčow z blizkeje a dalokeje wokoliny. Hišće w poslednich dnjach steješe wrjós w najrjeńšim kčéwje. Wčera njedźelu zhromadźichu so pčołarjo wokoliny, zo bychu w Němcec zahrodze, kaž druhe lěta, přednošk wo žiwjenju pčołkow słyšeli.

Z **Pančic.** Wčera popołdnju wotmě tu Domowina po lčénej přestawcy zaso swoju prěnju zhromadźiznu. Zešła bě so. rjana ličba serbskich nanow a młodźencow. Kujez wyšši wučeř Słodeńk zhromadźiznu wotewri, pokazujo při tym na to, zo wjednik Domowiny, kotryž je tutu zhromadźiznu sam wopytać chcył, njeje mohł bohužel khorowatosće dla přińć. Postrowi dale župana k. fararja Wjeńku a rčénika Domowiny k. dra. Cyža. Tutón w nimale hodźinu trajacym přednošku wo prócowanjach a nadawkach Domowiny rčéše. Kněz farař Wjeńka k temu hišće nčekotre wažne swoje mysle přida. Tež knjez wyšši wučeř Słodeńk na nčekotre należnosće, kotrež so pola nas přemałо wobkedźbuja, pokaza. Wšitcy rčénicy žnějachu za swoje wuwjedźenja žiwe připóznaće.

S **Kulowa.** Wučeř Nerger, kotryž běšče žo přched krótkim ſem pscheżadźił, je žo do Sharjelja powołał. — Pschipowědatkoj ſtaj žo: schewz Michał Meschlank ſ Kulowa a Helena Teitgez ſ Werminghoffa. — Pschi hoſtwje sa kurwotami w Kulowzu potščichu 83 ſchtuk.

S **Wojerez.** Towarſtwo sa ſnajomſtwo domſiny mějesche 4. t. m. w radnej pinzy ſhromadźiznu. Wučeř na wuſk. Nuglišch mějesche pschednoſchk wo waschnjach a nacźišach Serbow. Knjez Merchan pokaša rjane ſwětkowobrazy wo ptačkach pschi naschich hatach. Hdyź bě k. Damerau wo poſledních namakankach rosprawu podał a tute teź pschitomnym pokasak, žo ſhromadźizna ſtónčži.

S **Wojerez.** (Sćarjadniſke twarjenje NSDAP). So wychu žo žrědki ſa ſtroniny twar ſarjadniſkeho twarjenja chnale, je žo wožebity dodatkowy twar ſeſtajał. Nacźišk wuležu w cźasu wot 2. hacź do 16. ſeptembra w radnizy w wosliczeriſtim hamcze a może žebi jón kóždy wobhladacź. Wudawki a dokhody wuczinjeja 95 000 hriwnow. Sšrědki naja žo ſ pożejonkami ſwojeſcź.

S **Nitkeje.** S wulajom wyſchiſchcheho preſidenta ſ 8. auguſta 1935 bu naſchej gmejnje prawo ſpožčene, ſo žmě žo město mjenowacź. S tym je žo dawne pschecze wobydleſtwa dopjelniło.

S **Běleje Wody.** Běłej Wodźe je wyſchiſchi preſident prawo ſpožčił, ſo žmě žo město mjenowacź. Cźeſtnym aſtojnikam města žo tuta należnoſcź wutoru w radnizy we wožebitym poždženju ſdźeli.

S **Mužakowa.** Pola Zarneje njebě žo lěžny woheń ſchcze zyle ſalał. S naſtatym wětrom bě žo njenadźiwy ahe roſduł. Wohnjowa ſtraža njemóžeſche ſpěchnje žo roſſchěrjacy woheń hnydom ſabiecź a trubjeſche k wohnjej. Bórzy běchu wokolne wobory na městnje njeſboża. Hakle cźez. Nimale 10 jutrow lěža žo ſpali. Sšyhna ſtraža wo 4 hodźinkim napinazym dźěle mózachu ſažo domoj woſta w lěžu, ſo by dalſchemu roſſchěrjenju wohnja zadźěwała.

S **Rósbórka.** Se wſchěch dźělow wokrjeża pſchikhadźeja w poſlědnem cźaſu ſtórzby, ſo žu žo liſchki jara roſmnožiłe. Wokrjeżny hajnik khodźa wſchěch wobžěrjerjow houtwow namołwja, ſo bychu tódźu liſchku wotſtrělili. Wo wſchěch potřelenych a popadnjenych liſchkach ma žo rosprawicź.

Ze Sakskeje a dalších krajow

S **Ochranowa** (Herrnhuta). (Ssebi žiwjenje wjak.) Pjatk je žebi pólſtli inſpektor Jan Stodtmeiſter ſam žiwjenje wſak. Stejeſche we 65. žiwjeńſkim lěcze a by we dezembru t. l. mohł na derje ſaſłużeny wotpocźint hicź. Wěſche powſchitkownje cźeſcźeny a ważeny. Sswój cźin je mohł jenoź w duſchinym ſacźemnjenju ſtukźicź.

S **Pjeńska** (Penzig). (Cźah pſchejěł.) S cźežkimi ſranjenjemi dowjeſechu do tudyſcheje khorownje rjedźerja wosow Pawoła Petallu ſ Noweho Hamora. Hdyź koliže na Kohlfurtſkim dwórniſchczu pſchekrocźi, jeho cźah potorhny. Wobžarujomny žo pſchejedże a ſhubi pſchi tym prawu nohu. Po dowjeſenju do khorownje dyrbjachu jemu hiſchcze ſamžny dźeń nohu hacź wyſche kolena wotewjacź.

S **Torgawy.** (Podnurjenn kobjowy cźołm po 35 lětach žo ſažo wujewi.) Pola Frohjy bě pjched nědźe 35 lětami žo cźołm ſ wuhlom podnórił. Pſchi nitkej wodże je lětża dospołnje ſ pěſkom wobdaty cźołm žo ſažo wujewił a tźi ſ wody. Dźěłonjemějerjo ſmědźa žo ſe njeho ſ wuhlom ſaſtaracź.

Budyske stawniske powěsće

pjatk, 6. septembra 1935.

Narodźiłoj ſtaj žo: 3. 9. Korli Auguſtej Budarjej, rěſniſkemu miſchtrej, dźowka. 4. 9. Walkarjej Hochheimej, krajnoſudniſkemu radźe, ſyn.

Wumrěła: 6. 9. Hana Auguſta Měrſchowa rodź. Gersdorfej, wudowa po hoſcźenzarju, 91 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtuj: 6. 9. Alwin Rudolf Burkhardt, ſamkař ſ Johannu Berthu Běleſ, doſtawaćku renty, wobaj w Budyſchinje.

ſobotu, 7. septembra 1935.

Narodźiła je žo: 3. 9. Korli Auguſtej Budarjej, rěſniſkemu miſchtrej, dźowka.

Wumrěłoj: 7. 9. Johanna Khrystiana ſwud. Mroſowa rodź. Probſtej, malorentnarka, 84 lět. — Marja Helena Hiobowa rodź. Kolpej, mandźelſka ratarja ſ Pluſnikez, 55 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 7. 9. Herbert Auguſt Haaſa, techniſkař w Lipſku, ſ Elſu Edith Kunzej, pſchedawarku w Budyſchinje.

Sſo woženichu: 7. 9. Walkař Franz Bogenſchneider, žobujěſdźerja cźežkeho auta, je Selmu Metu Riegerej, ſchwalcźu, wobaj w Budyſchinje. — Franz Jan Kral, ſtatny ſarjadniſki dźěłacźeř w Kukowje, ſ Hańju Marju Rachelu, domjacej pſchiſtajenej w Budyſchinje. — Biedrich Korla Albert, ſamkař, ſ Ernu dźěł. Suhlowej rodź. Kulicz, pſchipokaſarku měſtnow, wobaj w Budyſchinje. — Ota Walkař Pfützner, hłubokotwarſki dźěłacźeř, ſ Hanu Helenu Blankenſteinez, fabrikſkej dźěłacźerku, wobaj w Budyſchinje. — Jan Korla Erich Domnela, pinčnik, ſ Johannu Hildegardu Dürinzez, pomocznizu, wobaj w Budyſchinje. — Richard Erich Hartmann, wjednik filialki w Miłkezach, ſ Marju Moniku Grubertez, pſchedawarku w Budyſchinje. — Jan Kſchiedel, ſedlař, ſ Gertrudu Johannu Pabelez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje.

Wusudźenja

§ Pſchi rosmołwje w hoſcźenzu wo politiźy a žwětowej wójnje bě Pawoł Heinrich Krjeczmař ſe Sarečza 1. dezembra 1935 wjeczor khětro „mórkotacź" počzał. Pſchi tym bě wuprajenja, kotrež bě w Drježdźanach a w Budyſchinje žhyſchał, wo SA-mužach a 3. kniježſtwje dale powědał, kotrež maja žo jako ponižaze w ſmyſłu wukaſa ſ 21. 3. 1933 ſa ſchkitanje kniježſtwa nazionalneho poſoćhnjenja pſchećiwo ſtrachowym ſſchiwdźenjam wukładowacź. Hdyź běchu Krjeczmarja wobſtorčili, bě wón tute wuprajenja ſaprěč, pſches to wicho pak bě žo jemu wot Budyſchkeho žuda wina dopokaſała. Sažudźi žo ſa to na nětkaj ſaſtwa. Pſchi powołańſkim jednaniu dóńdže žud k pſchežiwdźenju, ſo njeje Krjeczmař ſłowótnje ale łoſkomyſlnje wuprajenja cźinił. Tohodla napołoži žo jemu pjenježne khłoſtanje jako dołahaże wotpokuczenje. Wokhłoſtanje ſ jaſtwom wotpadny. Sſud napołoži jemu 65 hr. pjenježneho khłoſtanja.

Radio

Wutoru, 10. ſeptembra žtyſchi žo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeſeły raniſchi konzert. 11,30 ſa wjeſne žony. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcze. 17,45 wjednik w Nürnbergu. 19,30 wſchitke němſke ſcezelaki: „Nürnbergſzy miſchtrjaſy ſpěwarjo" opera wot Richarda Wagnera.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 raniſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 15 ſa žony. 17 popołdniſchi konzert. 18,45 ludowſka hudźba.

Hiſchcze ważne ſ dnjeſneho programma: Barlin: 21 němſke reje. Königsberg: 21 komorna hudźba. Win: 20,30 europſki konzert ſ Wuherſkeje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Bahnübergang auf der Landſtraße I. Ordnung Bautzen-Guttau am Bahnhof Guttau wird wegen Bauarbeiten am 9. ds Mts. in der Zeit von 7 Uhr bis 14 Uhr für allen Verkehr geſperrt. Umleitung erfolgt über die Ladeſtraße des Bahnhofes Guttau und die Straße Preititz-Guttau.

Bautzen, am 6. 9. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Poſledne politiske powěsće

Nasyty protest němſkich juriſtow.

Kaž „Völkiſcher Beobachter" roſprawja, je němſki juriſtiſki wjednik, ſtatny wjednik a němſki miniſter Hans Frank, pſchedhładna akademije ſa němſke prawo, hnydom po dostaczu powěſcze wo wonjecźeſcźenju nazionalſozialiſtiſkeje němſkeje khorhoje a němſkeho ſtata pſches žudnika Brodkeho w Newyorku poždženje ſhromadneho juriſtiſkeho wjednišwa do doma němſkeje prawneje fronty ſwolał. W žiwjej rěcźi wón w njenje žyłeho němſkeho prawneho žiwjenja, w mjenje němſkeje juſtizy a wſchitkich hladarjow němſkeho prawa pſchećiwno tutomu wobanjenju protestowaſche a wojſewi, ſo ſtatne a ſtronine wyſchnoſcze na pſchihódne waſchnje ſakroča. Shromadne wjednišwo němſkich juriſtow wojſewjenje němſkeho juriſtiſkeho wjednika ſe žiwym pſchikleſkom pſchija.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu, 9. septembra 1935.

Barlinſka burſa 7. ſeptembra. Po pschecźelniſchim wobliczu na akcijowych wikach w ſaſchłych dnjach łupne ſkafańki ſe ſtrony bankowoje klientele pſchedležachu. Też kuliża žołła pod ſacźiſchcźom dóſchłych wupiſow ſa ſtatnu požčožonku k nakupjam pſchiſtupi. Powjetſchenja kurſow wuczinjeja 1—1½ prozenta. Na rentowych wikach běšche cźicho.

Dźenžniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchiſłuna žo dźenża 1051 howjadow a to 127 wołow, 244 bykow, 582 kruwow, 88 ſafojow a 10 žrazkow. Dale hiſchcze 801 cźelatow. 878 wom-

zow a 1342 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu je wobkhod žrěni a płacźiny ſarjadźeneho tydženja žo njepſcheměnichu. Cźelata maja drobny wobkhod a płacźiny žu tu ſ lohka wjetſche. Też wowzy maja dobry wobkhod a płacźiny žo ſ lohka powjetſcheja a to też wjetſcha ſa hubjenſche druźiny. Swinje maja dobry wobkhod a pſchedawa žo tu jenoź ſa najwjetſche płacźiny.

Najwjetſche manevry Franzowskeje po ſtónczenju wójny

žu žo někto w Champagni ſapocźałe. Jich wuſnam leži we wupruhowanju motoriſowanych diviſijow. Też wužita cźežka artillerija je hižo ſ wjetſcheho dźěła, kaž to na wobraſu widźimy, motoriſowana.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W ta khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

Přilopk

Mujej ſpytał pjenjeſny wudrěćź.

Drježdźanſki wobydleŕ dóſta 5. ſeptembra bjesmjenity dopiſ, ſ kotrymž ſo žadaſche, ſo by 3500 hr. na wěſte měſtno pokózł. Hdy by ſo ſapowědźił, by ſo pſcheczíwo njemu wobſtórźba pola ſtatneho rěčnika ſapodała. Dóſtaczeł liſta, kotrýž ſebi ſaneje winy wědomny njebě, pſchepoda liſt kriminalnej polizíji, kuta hiſchcze ſtamžny dźeń wudrěwarja wuſłědźił, kotrýž chžniſche pjenjeſy ſ pomozu poſrědkowarja wuſłědźnyćź, a ſaja jeho. We jeho wobhładźenſtwje namakachu tšélbu, kotruž pak dla ſpěchneho ſapſchimnjenja kriminalnych ſaſtojnikow trjebaćź njemóžeſche. Pſchi ſwěſczenjach jeho wožoboho ſo wukoſna, ſo je wnuk muža, kotremuž bě ſpytał, pjenjeſy wudrěćź. Jeho ſtatnemu rěčnikowi pſchepodachu.

Wožo ſakatuju dźěćo.

Wutoru popoldnju jědźeſche 10létna dźowčiczka Eydlerja Fuhrmanna ſ Torgawy ſe ſwojim 9 měſaznym ſtarym bratſkom w dźěćaznym wozu po ſwobodnych natypach. Njenadźiwy ſ dźěćaznym wozom bo wožazeho hněda ſajědźe, kotreż běſche pſchi puczu. Wožo ſo ſ hněda na hołczku puſchczichu, kotraž ſchrěkżo cźekny. W hroſu woſtaji dźěćaznu wóſa na měſtnje ſtejo. Jedyn hołczeż drje ſpyta wožyny wotehnaćź, tola ſ tym ſczini jich hiſchcze dźiwiſchich. Wožyny dachu ſo do makeho hołczka, we woſyczku leżazeho, a kalachu jeho do hłowy a ruczkow. S wiele ſtow kańnjenjemi padachu makeho bo kěſarſkeho wothladanja a poſdźiſchu do chorownje. Njedźiwajo wſchěch prózowanjow pak je hołczk tam wumrěł.

Rekord w drobnym piſanju.

Saſco je ſo rekord w drobnym piſanju poſtajił. Tón tas je to ſtudent filoſofije ſ Milana, kotryž ſwoje próżdniny k towu wuži, ſo by 2589 ſłowow ſ Dantoweje „Bójſkeje komedije“ na kuſk papjery napiſał, kotraž njebě wjetſcha hač liſtowa ſnamka. Jako bě pſchi ſtamžnym dokónczenju ſwojeho „dźěła“, ſczini mały ſmajk, ſ kotrymž ſo zyle jeho ſpróżnjwe dźěło ſniczi, tak ſo dyrbjeſche ſnowa ſapoczeć.

Bywamy ſtarſchi.

Pſcherěſtowa ſtaroba poſtupuje wožebje pola ſonow.

S nowych němſkich poſmjertnych liſczinow ſa léto 1933 je ſtatiſtiſki hamt ſwěſcził, ſo ſmjertliwoſcź w Němſkej woteběra. Pomérny ſiwjeńſki wěk je pola muſkeho rodu ſ 55,97 (1924/26) na 59,75 lět a pola ſónſkeho rodu 58,82 1924/1926 na 62,63 lět poſtupił. Sony ſu potajkim po ſtatiſtiſy w naſtupanju ſiwjenſkeho wěka chětro pſched muſſkim rodom, ſony ſu potajkim w pſcherěſtku 3 léta dłeſe ſiwe hač muſojo.

Ssmjertne njeſboże w Hornich Belmanezach.

Schtwórtk popoldnju wokoło 2 hodźin ſta ſo w ſyhelni tyczeŕkubła w Hornich Belmanezach ſmjertne njeſboże. W ſyhelni, kotraž bo wottorhnje, dźěłachu někotři ludźo, ſo bychu ſwottorhanu material na wós mjetali, jako na dobo ſyhlny wětr naſta, kotryž ſtěchu wuſłědźny a ju 15 metrow daloko wjerchny, 56létny hoſpodarſki ſarjadnik Heinrich Fünfſtück njemóžeſche wjazy wucźekнуć a tłačka na njeho padny. Ju drje hnydom roſbichu, tola Fünfſtück běſche žebi dwójzy nop puknył a ſo ſmutſkownje cźekło franiſ, tak ſo hnydom wumrje. Sapſchaḥ ſ konjomaj, kotrajž běſchtaj ſo ſpłóſchiłoj a cźekloj, bě tak njeſboju wucźekнył. Poboncź žebi pſchi tym nohu ſtama. Hoſpodarſki ſarjadnik bě 30 lět dołho ſłužbu na tyczeŕkuble wukonjał a bě wſchudźe jara woblubjeny.

Ludźo w kamjentnym cźažu běchu lěwuſchłojo.

Pſchepytowanja na namakanych gratach ſ kamjentneho cźaża ſu dopokaſałe, ſo ſu je ludźo trjebali, tři ſ lěwej ruku dźěłachu. Cźim ſtarſche ſu namakanki ſ pracźažom, cźim wjetſchi je podźěł gratu, ſ kotrymž je ſo ſ lěwej ruku dźěłało. So je ſo w běhu cźaża prawa ruka pſchi wužiwanju grata trjebała, wuſmětli ſo ſ tym, ſo ſ roſcźažym wuſnanom bróni ſo ſ lěwej ruku wohrożena wutroba ſchkitaſche, mjes tym ſo prawiza nadběhowazu bróń trjebaſche.

10 wulkorěſnikow ſo dla pſcheſtupjenja najwjetſchich płaczíſnow ſajało.

Lipſczańſki polizajſki preſidium ſdźěluje: Wot wěſteho cźaża ſem wobkedźbuje ſo w Lipſku wěſty njemér mjes woteběrarjemi na tudyſchej rěſańni. Tutón njemér pſchenjeſe ſo też na wobydleſtwo, kotrejż pola rěſnika ſwoju potrjebu ſwinjazeho mjaſa kupowaſche. Pſchiczinu njemérow leżachu w pſcheſtupjenjach poſtajenych najwjetſchich płaczíſnow ſ 5. auguſta 1935. We wukaku k rjadowanju wobkhoda ſ rěſnym ſkotom ſe 27. februara 1935 ſo praji, ſo ſo tón ſ jaſtwom abo pjenjeſnym thkoſtanjom hač do 100 000 hr. pothkoſta, kotryż najwjetſche płaczíſny pſchekrocźi. Na ſakkadźe tutych poſtajenſow bu 10 wulkorěſnikow tudyſcheje rěſańnje do

Příloha k čislu 210

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 9. septembra 1935

Wojowanje přećiwo židowstwu

Pšched někotrymi tyžzami pschipoßłucharjow rěčeše ßobotu wjeczor redaktor nowin „Stürmer", ßtronjan Korla Holz ßi Nürnberga w Krónje a na Tšełerni w Budyßchinje wo wojowanu pschećiwo židowßtwu. Jako běše wokrjeßny wjednik Martin rěčnika tuteho wjeczora powitał, tutón dwě hodźinje dołho poßłu kedźbnoßć ßwojich pschipoßłucharjow na naczaßny pschednjet ßwojeho pschednoßchka ßłoži.

Pschi ßawodźe ßwojeho pschednoßchka rěčnik na to pokasa, ßo njeje trjeba w jenotliwych akzijach pschećiwo židam postupowacź. Schtóž to cźini, němßkemu ludej njepomha, ale jenoź židowßtwu. Pschednoßcź dopominaße, kak ßu židźa w poßłednich łětach ßańdźeneho łóßtoßtka ßami akzije pschećiwo ßebi pschiprawili, ßo bychu ßnimi pschiwźiwarjow antißemitißma poczeźili. Podobne placźi tež wo wonjerjeßcźenju židowßkich pohrjebnißchczow w cźaßu nazionalßozialißtißkeho wojowanja.

Nowiny „Stürmer" ßo někto hižo 13 łět dołho ße židowßkim praßchenjom ßaběraja a tuto praßchenje ßwojemu cźitaŕßtwu w ludowej ßrońumliwej rěcźi rozßaßnjuja. **Wojowanje w židowßkim praßchenju je ßadriwe praßchenje nazionalßozialißma.** Wono je jene ßnajwjetßchich a najhłuchnißchich praßchenjow, kiž ßtawiny cźłowjeßtwa dozhonja ßnaja. Wojowanje je ßtraßchne, tola **nazionalßozialißmus w židowßkim praßchenju kóždy kompromiß wotpokasuje.** Pschednoßcźer roßkoži, kak ßu wßchitzy židźa naihórßchi njepschećeljo němßkeho ludu a arißkeho cźłowjeßtwa dozhyła. W Němßkej njeby jenje marxißtißke hibanje naßtało a njeby k powalenju trónow dóßchło, hdyž tu židźa njebychu byli. Němßkemu dźełacźerjej ßo njeßmě porokowacź, ßo běße ßo wot ßwojeho wótznego kraja wotßalił. Měßchcźanßke ßtawy jeho jako ludoweho towarßcha njepßchipóßnachu. Woni jeho ßamo wot ßebje wottßtorkowachu. Nazionalßozialißmus pak je někto němßkeho dźełacźerja ßa ßebje dobył, ßo je někto najßwěrnißchi ßcźěhowaŕ Adolfa Hitlera.

Pschednoßcźer rjekny, ßo drje mamy w Němßkej hißchcze taßkich ludźi, kotříž ßebi na ßwój ßtaw nješchto hněź wědźa, jich mamy pak na měßchcźańßkej ßtronje pytacź. Cźłowjek, kiž pßchi cźeßkich hoßpodarßkich wobßtejnoßcźach ßwój wótzny kraj lubuje, je hakle woprawdźity Němc. Runje kaj je němßki dźełacźer we wójnje ßwoju ßwěru ße ßkutkom wopokasał, tak je ßo też nazionalßozialißmus w polu narodźił. Njeby-li Adolf Hitler pßchißchoł, bychu bolßchewißtojo měßchcźańßkich ßabili. Dźenża pak nowa Němßka pßched ßwětom ßteji. Židowße nowiny pak po zyłym ßwěcze pßchećiwo Němßkej ßchcźuwaju. SSdi ženje kraj a lud njepßchipóßnaje, w kotrymž je ßo jemu pucź k ßwětowemu knjeßtwu ßaracził. Pßchednoßcźer židowßtwo jako organißowane ßtóßnißtwo woßnanjenjeßche, kiž na wßchitke ludy pßchekaßchcź. W Rußkej žid hižo ß połnej mozu knjeźi. Po židowßkej ßakońßkej knißy, kiž ßo Talmud mjenuje, je wotkhnjeny kónz židowßkeho prózowanja, ßo by žid knjeźßtwo nad zyłym ßwětom na ßo ßtorhnył. W Němßkej ma ßo lud k tomu wocźahnycź, ßo tu jónu njeby żanych židow wjazy było. Žid w najcźeźßchim cźaßu němßkeho ludu njeße měł żaneho ßobuczuća ß wßchitkim ludom, wón je revolucźiju naczińił a inflaciju pßchiwjedł, dokelź dźyßche němßki lud ßniczicź. Žid je wina, ßo dyrbjeßchtaj 2 milijonaj Němcow ßwoje żiwjenje w ßwětowej wójnje podarmo wotßtajicź.

Potom rěčnik roßłożeße, ßo ßo židowßki lud nima jako nabożniße ßjednoczeństwo wobhładowacź, ßo pak ßo tu wo praßchenje raßow jedna. Germanßku raßu wón jako rjekowßku raßu wopißowaße. Na derje ßrońumliwe waßchenje wón roßłoži, kak w pßchirodźe wßchitke druźiny roßtlinow a ßwěrjatow ßo po pßchirodźiwych ßakonjach prawidłow raßy dźerża. Runje tak pak dyrbi cźłowjek ßakonje raßy wobkedźbowacź a pßchipóßnacź. SStari Grichojo a Romjenjo a druhe mózne ludy ßu ßaßchłe, dokelź ßo ß ßußej krwju naměßchachu. Židowßki lud pak je pßches 6000 łět dołho roßumił, ßo hacź na dźeńßnjißchi dźeń jako lud ßdźerjeź, njech też jako lud bjeß kraja.

Po tutych ßwojich roßtaßnjenjach pßchednoßcźer na nußnoßcź wojowanja pßhećiwo židowßtwu pokasa, też w naßtupanju mandźełßkich a podobnych poczahowm. Wożebje w tutym naßtupanju je powuczenje ludu trěbne. Na konzu ßwojeho pßchednoßchka ßo rěčnik k němßkemu rjekowßkemu duchej wußna a ße ßkowami wěry k wjednikej ßwoje roßłożenja ßkónczi. Jako běße mózny pßchiłłeß wułkinczak, ßo redaktor Holz ß pßchewodom wokrjeßneho wjednika Martina na Tšełerniu poda, ßo by ßo też tam ßhromadźenym wożobinßky pßchedßtajił a k nim poręczak.

Muška dybsačnemu paduchej wobličo wotkryje

Max Muschka je ženoź mały ßaßtojnik. Ale jeho pßchedßtajeny wo nim praji, ßo nima ßykanje ßa moßny, ale ßo je mudra hłójczka.

We ßwojej ßnatej ponižnoßći njeje Muschka hißchcze żenje napßchećzo rěcźał, nawopak, wón praji, ßo ßtaj na ßwěcze jenoź dwaj dobraj kriminalnaj ßaßtojnikaŕ, tón druhi pak je hižo dawno morwy. Hdyž takle rěcźi, potom pak drje ßo to jenoź tohodła ßtawa, ßo by żortował.

Potajkim chzu wężku wo naipomnjenym Muschyn powědacź. Naßch Max Muschka żyle pokojnje we wulkim hoßcźenju ßedźi. Hudźba pißka a hoßcźo ßwukam ßnateje kapały ß kedźbnoßću pßchipoßłuchaju. Też Muschka cźini, jako by na bracze kedźbował, pßchi tym pak je tu ßłużbnje, dyrbi kedźbowacź, hacź ßo tu někajka podhładna wożoba njepokasa. Jeho pßchedßtajeny ßebi tak pßcheje, pßchetoż cźehodła je tu w měrnych cźaßach polizija? So by njeßłożaŕ ßabżewała.

Runje je Muschka hißchcze żyle ßaßonjeny, jako mějeźel hoßcźenza k njemu pßchißtupi.

„Mokomik proßchu, knjes kriminalny rada."

Muschka cźini, jako by niczo njeßtrßchał.

„Je ßo někcho ßtało", hoßcźenzaŕ rjekne.

Wo manevrach w Lüneburgßtim.
Nußowy móßt, kotryž je ßo ß pomozu woßa natwaril, dożaha, ßo bychu motorizy koleßarjo pßches rěku pßchißchli. (Weltbild, M.)

Anekdota wo ßydom jehličkach

Běße 14. julija 1789. Měßchcźenjo běchu w Parißu w narodnej ßhromadźißnje mózy na ßo ßtorhnyli. Jacques Necker, kotrehoż bě kral ßnowa powołał, hißchcze jónu ßwoje wumělßtwa na polu ßinanzow ßpyta. Tola njepßchećeljo pßchi dworje jeho wośpjet powalichu. Ludwig XVI. cźłowjeka wuhna, kotryż jako jeniczki něßchto roßumjeße. Nadobo ßo w Parißu powědaße, ßo je ludi pßcheradźeny, wójßka ßo hromadźa, ßtrach ße wßchěch tónzow hroßy. Wßchon hněw a wßcho horjo, kotreż bě ßo wołeß łéßtotki nahromadźiło, rosbuchny. „Na Baßtillu!" rěkaße. „Na Baßtillu!" Milijony wutrobow, do wotroczßtwa ßputanych a roßhorjenych, hród namożnißtwa hidźachu, potajny row ßtatneho jaßtwa. Njepßchewidźomna běße liczba tych, kotříž běchu ßo w tutym jaßtwje ßhubili. Někto pak dyrbjeße hodźina wußwobodźenja pßchińcź. SSe wßchěch ßtron pßchithwatachu. Danton, Marat, Camille Desmoulins nawjedowachu. Kralowßka wobhładka podleża. Wyßkajo ßo Parißki lud ßadoby. Skónczńje ßo hódańcźko cźßmneje ßańdźenoßcźe wotkry.

Poměrnje łohki wßchaŕ bě nadawł był, durje tamnych komorkow pßchekamacź, do kotrychž mózeße hißchcze ßwětło dnja ßwěcźicź — płacźo a jußkajo wußwobodźeni ßwojich wußwobodźerjow wobjimowachu. Ale woni njeběchu cźi, kotrymž bě naihłubßchi pohon k tutemu nadběhej płacźił. Najßwjecźißcha winowatoßcź hißchcze na ßwoje dopjelnjenje cźakaße. Wot roda k rodu bě ßo podawało, ßo w najhłubßchich komorkach, hdyž ßaneho ßwětła njepßchińdźe, woprawdźicźi ßtatni jecźi cźerpjachu. Mějachu lißcźinu ß jich mjenami. Někto ß pułotażej wutrobu ßa nimi pytachu, hißchcze njewěßcźi, hacź żiwych abo morwych namakaju. Camille Desmoulins, kiž mějeße ßapił tajnych woporow pßchi ßebi, ßo praßchełße: „Hdźe je hrabja Demeter Tarnowßki? Hdźe naißtarßchego pßcheczeła ludu, Polaka, jateho dźerżachu? Jeho namakacź, běße moja żadoßcź. Dwacźeźi łět dyrbi, po mojim wobhonjenju, ßa tutymi murjemi leżecź!"

SSßlédźichu, pytachu, rejachu mjeno hrabje Tarnowßkeho, ale jenoź naßtrózane wulke mßche ßo pokasachu. Skónczńje Camille Desmoulius pßched trucże ßawrjenymi żelejßnymi wrotkami ßtejeße. Kołowokoło bě ßtuchłoßcź. SSabadźichu wulke paczidło. Njepopußchćzichu, ßkónczńje mózachu durje ß murje wułamacź. Njeběchu ßo ßaliczili: tu hißchcze podßemßka komorka leżeße. We tutej pußtej, ßrudnej měßtnoßći bě cźłowjeßka poßtawa wuhładacź. Kleczeße ne ßhnikej ßłomje a ßo ß nećzim pilnje ßaběraße. Hißchcze cźłowjek njewědźeße, ßchto mějeße jeje pilne pytanje wośnamjenjecź.

Camille Desmoulins bliże pßchißtupiwßchi ßo hubjeneho, ßucheho cźěła dótknu. „SSßmy pózelniżu ludu. Parißki lud je ßo jaßtwa ßmożował. Hodźina ßwobody je pßchißchła. Też ßa Waß, njeßbożowny pßcheczelo. Roßumicze mojim ßłowam?"

„Roßumju," jaty ßchepny, a bluke ßwětło ßo w jeho haßchazymaj, bolazymaj wocźomaj pokaja.

„Tak prajeße mi, kak rěkacze."

„Kak rěkam?"

„To tola wěßcze?"

„Rěkam Demeter Tarnowßki."

Desmoulins mużej, kotrehoż bě ße ßwojej dußchu pytał, wokoło ßchije padny. „Wójcze! Po dwacźeźi łětach hubjeńßtwa a hańby budźe Wam mßda! Mßda ßa wßchitke cźerpjenja, hrabja!"

„Mßda?"

„Tak praju! Wopußchćzcze hanibnu dźeru!"

Hrabja na wocźinjene wrótka wudźeraße, potom ße ßwojimi rjannymi, ßaßchmjatanymi włoßami tßchaße ße a ßo ßaßo ßthili. Każ ßo ßdaße, chzyßche ß pytanjom, pßchi kotrymż běchu jeho ßamyßlili, pokracźowacź.

„Schto Wam je?" ßo Desmoulins praßchße. „Schto Waż tu hißchcze dźerżi? Lud, ßa kotryż ßce cźerpił, chze Waż wpßchaß domoj pßchewodźecź."

„Lud? Haj, tak — lud. SSawěrno, mój knjeże, dźakuju ßo Wam, Wam a ludej. Ale najprjedy dyrbju ßwoju ßedmu jehličku namakacź."

„Waßchu ßedmu jehličku?" Desmoulins ßwoju hrońu potřěcźi. Tónle wulki duch tola ßniczeny bycź njemóżeße. Wón jemu tola hißchcze jaßnje ß cźemneju wocźow hladaße.

„Haj, haj", hrabja Tarnowßki ß wßtjej njeßcźerpnoßcźu ßnapßchećziwi. „To je mi jara ważne. Je mi to najważniße. Wußwobodźićze mje, to je wulki ßkutk, kotryż dokonjeße, a dźakuju ßo Wam ß wutrobu, ale dyrbiße wobmyßlicź, kak běch tu żiwy, dwaj łětdźeßatkaj, bjeß pßcheczela, bjeß luboßcze, bjeß knihi, bjeß kocźeźa, wuwiate ßu hłupe wulke mßche, kotreż móża jenoź żrjacź. Njeběße ßajimawe, ßwoju wßchěbnu wotmérjenu jedź ß nimi dźelicź. Dyrbjach móż ßo nadźijecź — praju ßo nadźijecź, mój knjeże — żyle je ßebje ßameho cźerpacź. Poradźi ßo mi, pßchetoż budźeße pßchißnacź, ßo ßym hißchcze żiwy a pßchi rozumje. Ale mam ßo to jeniczym ßwojim ßydom jehličkam dźakowacź. Pohleßcźe wßchak, ßchto to je?"

Hrabja Tarnowßki ßwoju ruku wocźini. Desmoulins w njej ßchěßcź ßerßawych jehličkow wuhlada.

„To je ßchěßcź jehličkow", wón ßnapßcheźiwi. „Namakaßchcźe je w tutej dźerje, hrabja?"

Wußwobodźeny ßo ßruna. Njeßapomnity pożměwk ßo na jeho błędne mjeßwoczo położi. „SSydom jehličkam ßa dźeßacź łět namakach. S wotkel pokhadźeju, njewěm. Kóżda ßchkałoba a tóżda dźerka tuteje měßtnoßcze je mi ßnaczißcha hacź wutroby cźłowjekow. Hdyž běch ßydom jehličkam namakaŕ, ßo ßcźěhowaße dźeßacź łět ß tym ßaběrach, je ßtajnje ßajo ße łaczinjenymaj wocźkomaj do powětra cźißtnywßchi roßmjetacź a potom wośpjet putacź. Tak ßwojemu żiwjenju ważnoßć, ßmyßł a pružnoßcź ßpożcźich."

Camille Desmoulins ß hłowu pßchikłoßowaße. „Roßumju. A pßchi tutym pytanju Waß ßamnłach?"

„SScze mi jara witani, ale pßchińdźeßchcze — wodajcze, hdyž ß wotwerjenej wutrobu rěcźu — w najkedźbnißchim wokomiku. SSchěßcź jehličkow mějach, każ widźicze, hižo ßako hromadźe. Jenoź ßedma hißchcze pobrachuje. Mějach najlépßchu nadźiju, ju pod tutej hromadu ßłomy namakacź. Położenje je wożebje wobcźeżne, dokelź je ßkoma żyle mokra a rospaduje. Někto wßcho wěcze, mój knjeże, a někto wo dowolnoßći proßchu, ßwoju ßedmu jehlu dale pytacź ßměcź. Potom chzu rady ßobu pißchińcź. Proßchu, pożpódńcze ßo tak dołho."

Desmoulins na muża wudźeraße, kotrehoż chzyßche wußwobodźicź. Potom ße woprawdźe na pjeńk pożpódny. Mějeße dźe khwile, lud wonka ßo wo druhich jatych prózowaße. Takle pßchihładowaße, kak hrabja Tarnowßki ßwoju ßedmu jehlu pytaße. Ale hodźiny ßo minychu, pomału bliżeße ße ßo nóz, a Desmoulins ßo bojeße, ßo hrabja jehličkam wjazy njenamaka. Pßchi tutych wobßtejnoßcźach wón ßamężze też dobyte jaßtwo njewopußchcźi. Tuż ßo wußwobodźeł roßkudźi, ßobu pytacź. Njeßpróżniwje też wón po ßhnikej ßłomje łażeße, haczrunjeż hrabja na njeho cźornje hladaße. Skónczńje ßo ßedma jehła namaka. Jeße wobßedźeł. Desmoulins ßo ßa to njebjeßam dźakowaße, bě ju namakaŕ. Někto hrabja Tarnowßki ßtanywßchi, ßwoje ßydom jehličkow wobhładniwje k ßebi tykny a ße ßwojim wumożerjom woteńdźe.

jn.

Muschka žo njehibnje.

„Słoſtnišiwo“, hoſczenzar należnje napomina.

„Tak?“ Muschka ſlónczńje rjekńje. „Potom bychcże po prawom dyrbjeli někoho na poliziju pósłać.“

„Ale knjes kriminalny rada, Wy tola ſa poliziju dźełacże.“

„Mėſo, ale mam tu druhu ſłužbu.“

„Sy bych dełho njerěčał, beluriſkemu pópłanzej ſu liſtowuju kradnyli.“

„Njeluba, jara njeluba wěz to.“

„Bjes dwěla, ſchto ma žo ſtacź?“

„Wopraſchejcże žo tola zyle jednorje hoſczi, ſchtó ju ma.“

„Wy ſortujecże, mój knjeże.“

„Scże to teź hižo pytnyli? Bu-li knjes pósłanz lėpje kedźbował, njeby žo jemu taſe ſtako. Někto je ſwoju liſtownju wotbył. Schto dha w njej běſche?“

Mėſiczel hoſczenza wopſchiſałaha.

„Božedła ſaneje kedźbnoſcże ſłudźicź. Mózeczże-li to bjes harу cźinicź, potom Waſz wo to proſchu.“

„Wy pſchewjele rėcźicże,“ jeho Muſchka powuczi. „Potajkim, ſchto w liſtowni pósłanza běſche?“

Pósłanz Beluriſkeje dyrbi pichiticź. Kriminalny ſaſtojnik Muſchka cźini, jako by jemu na nahladnoſczi a dostojnoſczu tuteho muża niczo njeſaležało.

„Wy ſcże liſtownju ſłubili a dźecże ju ſaſo mėcź? Kak rėkacże?“

Pósłanz žo trochu poſmėwaſche.

„Ssym hrabja d'Olara.“

„A ſchto w liſtowni běſche?“

„Biſitne kharti, ſtodollarſka bankowka, polſta hollandiſch ſchėßnakow a pósłanſki paß.“

„Hdy ſcże ſchkodu pytnył?“

„Pſched dźeſaca mjeńſchinami liſtownju hiſchcże mėjach.“

„Ssu w poſlednich dźeſacach mjeńſchinach woteſchli?“, žo kriminalny ſaſtojnik Muſchka hoſczenzarja wopraſcha.

„Nė, nichtó njeje mój dom wopuſchcził.“

Nėtko žebi Muſch'a plan wudźėła. Mėjeſche mjes pſchitomnymi hoſczemi ſnateho, kotremuž žwój wotpohlad reſkoſi.

„Sskyſchcże, mój pſcheczeľo, nėtkole žo ſcźėhowaje ſtanje. Hoſczenzar hnydom nėkotre ſłowa k hoſczom porėcźi, a knjeſa, kotruž pſchi tutych ſłowach do ſaka pomaſa, teho poproſchi, ſo by ſ Wami jónu dźenk won hicź, a tam mam jeho w mojim mjenje ſajecź.“

Potom Muſchka hoſczenzarjej nėkotre ſłowa rjekny.

Nėtko hoſczenzar do ſrjedź iſtwy ſtupiwſchi žo lohko pokłoni a takle k pſchitomnym porėcźa:

„Moje knjenje, moji knjeża! Liſtowna hrabje d'Olara je žo namakała. W njej ſu zuſe bankowki, viſitne thartki a paß. Je-li knjes hrabja tudy pſchitomny, móże žo w bėrowje ſamotwicź.“

Pſchi tutych ſłowach mėdły muſſi do nutſkowneho ſaka ſwojeho kabata pomaſa. Dobry ſnaty naſcheho Muſchki pſchelhwapjeneho, kotryž je liſtownju derje ſhowanu cźuł, wjaſy ſ woczow njepuſchcźi.

Dźeſacź mjeńſchinow poſdźiſcho mózachu dawno pytaneho dyhſacźneho paducha ſajecź. Liſtownju hrabje žu nėtko woprawdźe namakali.

„To wo wulkim duchu ſwědcźi,“ knjes hrabja d'Olara rjekńje. „Wy ſcże ženialny kriminalny ſaſtojnik.

Muſchka pak žo poſmėwa.

„Na ſwėcźe ſtaj doſzła jenoż dwaj wulkaj kriminalnaj ſaſtojnikaj. Tón druhi pak je hižo pſched lėtami wumrėł . . .“ jkz.

Wo žabach a krokawach

Wſchė kažaki — žaby kaž krokawy — ſłuſcheja do wužitnych ſwėrjatow. Tohodła dyrbimy je wſchudźe, hdźež je nadeńdźemy, ſchkitacź. Njedawa ſaneho lėpſcheho pomoznika pſchi wojowanju pſchecziwo kuntworam, muchам, huſanzam a druhim ſchkodnikam. Po ſdacju hroſna krokawa je woprawdźita ſahrodna polizija. Praktiki Jendźelcźan je to hižo dawno dopóſnał. Wſchudźe w mjeńſchich a ſrjedźnych měſtach žo tohodła krokawy ſahrodkarjam pſchedawaja.

Nimo ſtarofnateje abo wopacźneje „wjedrawėſchcźerki“ ſeleneje žabki nadeńdźemy pola naš hiſchcźe dwė ſelenej a tři brune druźiny žabow. Selene hatne žaby a w nėkotrych kónczinach wulke jėſorſke žaby ſu pſchi kóždej wodźe we wulkej mnohoſczi ſaſtupjene. Wone „ſwjeſeluja“ naš na cźoptych leżnych wjeczorach je ſwojim wobſtajnym rjechtanjom. Shtož móża tele žaby pſchemózi, woni ſaniczuja. W rybarſtwje ſ tym huſto doſcź cźuczitwa ſchkoda naſtawa. To pak je teź jenicźki pad, ſo kažaki ſchkody naczinjeja. Tamne ſi brune druźiny žu na włóżnych kukach a lėżnych kromach żiwe. Na cźoptych, deſchcźojtych leżnych wjeczorach nadeńdźemy tu młode žabki tychle druźinow w taſſej mnohoſczi, ſo žu jej w prjedawſchich lėſtotkach huſto myſlili, ſo žaby ſ deſchcźikom žohu ſ njebja padachu.

Krokawy pſchiſpja żwėtły dźeń a pytaju jenoż we nozy ſa pizu. Cźerwjene a żołte krokawy pſchebywaju najradſcho w tomatach a ſcherja tam ſe ſwojim ſpodźiwnym kunkanjom. Dźerżiſch-li krokawy ako kunkawy we ſatbje, žu bórſy tak ſkudne, ſo cźi ſ ruki żeru. Pſchi tym móżeſch žo pſcheżwėdcźicź, kelko ſchkódnikow ſa jenicźke nażnyczenje pſcheirjebaja. Tohodła rozumny ſahrodkaŕ wužitne krokawy a žaby w ſwojej ſahrodzy ſchkita.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Aufruf.

In letzter Zeit ſind wiederholt berechtigte Klagen über ungerechtfertigte Mietsſteigerungen laut geworden. In mehreren Fällen betrug die Erhöhung der Miete ſogar 100 bis 200% der Friedensmiete. Dieſe Tatſachen ſind unvereinbar mit nationalſozialiſtiſchen Grundſätzen. Ihre Urheber werden künftig als Schädlinge der Allgemeinheit zur Rechenſchaft gezogen werden.

Das Wohnungselend iſt eines der vielen Übel, die der nationalſozialiſtiſche Staat bei der Machtergreifung aus der Syſtemzeit mit übernehmen mußte. In Verfolg des nationalſozialiſtiſchen Aufbauprogramms wird die Beſeitigung dieſer Not erſtrebt. Soweit das noch nicht ſofort und reſtlos geſchehen kann, iſt es ſelbſtverſtändliche Pflicht aller Staatsbürger, ihrerſeits hierzu mit beizutragen. Dabei iſt vor allen Dingen zu beachten:

Jeder vorhandene Wohnraum iſt, unter ſelbſtverſtändlicher Berückſichtigung der bürgerlich-rechtlichen Beſitzverhältniſſe, allen Volksgenoſſen nutzbar zu machen. Die Vermietung von Wohnräumen zu Bürozwecken darf nur in dringendſten Ausnahmefällen geſchehen, damit eine Verſchärfung der beſtehenden Wohnungsknappheit vermieden wird. Verfügbar werdende große und preiswerte Wohnungen gehören in erſter Linie den kinderreichen Familien. Kriegsbeſchädigte und Körperbehinderte haben Anſpruch auf ihnen günſtig gelegene (Erdgeſchoß-) und beſonders gute Wohnungen. Streitigkeiten zwiſchen den Mietparteien und Hausklaſſen, insbeſondere gegenſeitigen Schikanen, ſind unbedingt zu vermeiden. Im Intereſſe der Haus- und damit der Volksgemeinſchaft haben alle die Pflicht, Hausfrieden zu halten.

Nur dadurch läßt ſich der oberſte Grundſatz nationalſozialiſtiſcher Weltanſchauung verwirklichen: „Gemeinnutz geht vor Eigennutz!“

Der Oberbürgermeiſter.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die Dorfſtraße in der Gemeinde **Miſtrich** wird vom **9. bis vorausſichtlich** zum 21. September 1935 wegen Pflaſterarbeiten für allen Fahrverkehr geſperrt. Der Verkehr wird auf die Nebenwege verwieſen

Kamenz, am 3. Sept. 1935. Der Amtshauptmann.

Njepſchedwidżany pſchipad pſchi jendźelſkich manevrach.
Lohke tanki pſchepadnychu žo w bahnu a mózachu žo jenoż ſ wulkej prózu ſ njeho wucźahnycź.
(Auslandsbild The Thimes, M.)

Jan Wjela-Radyžerb:

Łutowski zwón

Hdźeż dźerża Hornje Łužizy
Sso ſerbſkich Delnich Łužicow,
Tam je pſchi rėzy Halſchtrowje
To ſtare měſto Komorow.

W tych ſtronach leži wulka wjeſ,
Tej ſ njenow Luta rėkaja,
Ta ſydliſchcźo je nahladne
A wſy ſerbſke bozyła.

Cźi wjeſnjenjo žu ſamožni;
Mjes nimi njeje khudźina;
Jich zyrkej jara ſtara je,
A pſchi njej ſ drjewa ſwóniza.

W tej ſwónizy je ſtary ſwón,
Wo kotrymż dźiwna baja dźe.
Tu dźenż wam wupowėdacź chcu,
Każ žym ju ſłyſchał ſa młode.

Je bliſko Lutow wyſchina,
Po Sserbach ſnata daloko;
Ta rėka Horjcyńſka,
A teź ma bajow njemało.

Na tutej horje, ſchtó wė hdy,
Sso ſwójba ludźow ſaſydli,
A wokolenjo prajachu:
„To žu te dźiwne cźłowjeczki!“

Wſerch hory natwarichu žej
Tam k ſhromadźiſnam pėrny dom,
A ſa njón nalachu žej ſwón
S tak rianym ſłódkim klinczenjom.

Hdyż minył bė žo dołhi cźaſ,
Do Sserbow bóndże khſeſcźijanſtwo,
A ludźo wokoł Koſchyny
Se khſcheżeju dachu žwjeżicź žo.

S bok wonej hory Lutowſzy
Tuż ſtajichu žej zyrkwicźku,
A k žwjatodźeńſkim žwjeżinam
Se žwojim ſwonom ſwonjachu.

Te ludki pak jim zuły ſynk,
Tón ſ Lutow njemóżachu ſnjeſeſ,
A chżychu nowu woſadu
Wot pobożniſtwa wróćmo wjeſeſ!

A hdyż žo jim to njeradźi,
Wjeſch teje hory puſchczicźchu,
A jeje ſmutſki wſachu žej
Sa pſchichod k žwojom' pſchebytku.

A Lutow młoda woſada
Sšej wſa tón wopuſchczeny ſwón,
Na žwoju nowu ſwonowinju
Sšej k Božim ſłużbam ſwyſchi jón.

Na ſwjeſch toh' ſiwara ludźkowoh'
Sšej ſnanjo khcźiża ſtajichu,
Tak ſcźinjo ſ toho natwarka
Też k Božim ſłużbam kapałku.

A do toh' domeźka ſtajene
Bu žiwjeco Marije žwjateje;
A w zyłej krajinje wón nėr
Sa hnadne měſtno pluczeſche.

Na rożne cźaſy cźahachu
Ssem wulke żołty putnikow,
We nuternoſczi pytajo
Tu wodawanje ſhrėſchenjow.

A ſkadowachu wopory
Na woltar teje kapałki,
A ſ lėkami tak darjenje
Ju ſ woporami ſhowaczi.

Te pjenjeſy pak bjerjechu
Do Lutowſkeje zyrkwje žo,
Hdźeż nahromadźi po nėczim
Sšo ſamożenja njemało.

We cźaſu reformacźije
Pak wona ſaſo wokhudźi;
Jej' farał ſ żołym bohatſtwom
Ji bėſche cźeknył na prjeczki.

Hlej podjanſka ta woſada,
Bė k luterſtwu žo wirtyła;
Wón pak, to žobu njechajcź,
Bė woſtał měſchnik podjanſtwa.

A we tym cźaſu pſchihna žo
Też wójnſke pażmo na horu,
A zychnowaſche żurowje
S tej ſanjechanej ſwjatnicźku.

To hnadne žwjeżo rosbiwſchi
Tu modleźnju też ſpalichu.
Dźenż jenoż puſte kamjenje
Wot njeje hiſchcźe widżeć žu.

Tuż w Lutach žebi ſradźichu:
„Dha pſchedajmy tón dźiwny ſwón;
Sšnadź namakaju kupcy žo,
Kiż ſapkacźa nam drogo jón.“

A Komorowſzy kupichu
Sa telko pjenjes rady jón,
Sso ſ Komorowa do Lutow
Puczj pożadźachu ſ nimi wſchón.

To jedyn pjenjes pſchi druhim
Schėź zyłoh' pucza leżeſche;
To koporaki njeběchu,
Nė, ale żwėrte tolerje.

Tón ſwón tuż ſ dwėmaj konjomaj
Do Komorowa wjeſechu,
A ſjėdźechu, hdźeż Lutowſke
A Komorowſke mjeſy żu.

Pak tudy ſawjaſny jim wóſ,
A nikak dale nochżyſche;
A ſchtyri konje njem'zachu
Jón dale hibnycź krocźele.

Sso ſame wot žo wróćichu
Te konje na bok Lutowſki,
A na to ſ dwėmaj konjomaj
Sso wóſ da wróćo cźahnycźi.

A powėżnychu ſaż' tón ſwón,
Hdźeż bėſche był, do ſwonownje;
A ſ nowa wón jow ſradowny
S tak ſażnym hłoſom ſpėwaſche. —

Tón dźiwny ſwón, każ mėnja to,
We Lutach hiſchcźe dźenża je,
A pißno ma, kiż ſrożumicź
Na żwėcźe nichtó njemóże.

*

Tak wo tym ſwonje Lutowſkim
Du ſtarobajſke powėſcźe,
Kiż pſched lėtanі nam je bal
Tón ſtary wowjeżeſ ſ Hoſneje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały wun-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy wun-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 211 | Budyšin — Wutoru 10. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Abesynska je k přizwolenjam hotowa

Abeśynska krónska rada je so zyn nóz wot njedźele k pónjdźeli schadźowała. Pónjdźelu su so abeśynskemu sastupjerjej w Genfje nowe pschikazy telegrafowale. W nich so praji, so je abeśynski kěžor hotowy, do wschelakich žadanjow Swjatka ludow swolić. Wołoženje maju so hišće druhy wukrajni radźerjo do abeśynskeho knježeństwa pschijeć. Turźi radźerjo móža być Europsenjo abo Amerićenjo. Swjatk ludow ma kandidatow namjetować, kěžor pak žebi swoje pschihotowanje wumjenja. Wón pak kóždy mandat wotpokazuje, z kotrymž so zamóstatnosć Abeśynskeje skani.

Kěžor chce Italskej pschi mjesach Ogadenskeje provinzy kraj wotstupić. Nimo teho chce wón Italskej dowolić, so změ wot mjesow Eritrejskeje do Gondara (něhdźe 250 kilometrow wot Eritrejskeje skalenego dróhi wotarić. Też wo twarjenju dróhi z Addisa Abeby do Assabskeho pschisłuša w krótkoraśichim dźelu Eritrejskeje ma so znowa wurazowacź. Wo tutym praschenju je so hižo w lěcze 1928 rěčało. Wschitke tute namjety so pjecza jenož tohodla stanu, so bychu hischcze raz kěžorowu wolu k měrej dopokasale.

Rickett w Suezu

Finanzny agent Rickett, kotrehož abeśynska konzessija je po zyknym zwězce wulku kedźbnosć zbudźiła, je njedźelu wjeczor na franzowskej łódźi „Porthos" z Djibutija do Sueza pschijěł. Tam so jeho hnydom wjele nowinarskich rozsprawjerjow wuwopraschowasche. Po Reuterez powěsći je Ricketta praschenje po zdaću pschekhwapiło, hač je so wón z Mussolinijom rozrěčował, przedy hač je so do Abeśynskeje podał. Khwilu po dlitschi Rickett wotmolwi, so na tuto praschenje njemóže wotmolwić. Wón je też wotmolwny na wschitke druhe praschenja wotpokasał, je pak zlubił, so po zwojim pschikhadźe do Londona, něhdźe 15. septembra, nadrobnische wosjewi.

Dotal je wuswolenje 183 sapósłanzow je wschelakich stron knježeńskeho lěhwa swěsćenych. Też dwaj sapósłanzaj, kiž staj krótko psched wólbami z opposizitskeje burskeje strony rańscheje Pólskeje wustupiłoj, do zjima sočenjetaj. Wonaj njeběschtaj bojkottowanju wólbow pschihłosowałoj. Wulkrajny budźa z 19 sapósłanzami w nowym zjemje zastupjeni (14 sapósłanzow pokhadźa z rańschogalitskeje a 5 z wolinskeje skupiny). Židowska mjeńschina je schtyrjoch sapósłanzow pschetołožiła, jeneho we Warschawje, jeneho we Wilnu, jeneho we Lódźi a jeneho we Lwowje. So němska mjeńschina a Běłoruzow žadyn mandat njedostanu, so běrnje pjeza hižo pschi postajenju wólbnych kandidatow znate.

Połna zhromadźizna Zwjazka ludow so wotcwrila

Pónjdźelu je so w Genfskim twarjenju generalneje rady połna zhromadźizna Swjatka ludow wotewrila. Sa tutu zhromadźiznu so lětsa powschitkownje bóle zajimowachu hač w dotalnych lětach. Najwjazy europiskich statow je na tuto zhadźowanje zwojich zwonkownych ministrow jako hłownych sastupjerjow pósłało. Franzowsku je njepschitomnosći Lavala ministraj Herriot a Paul-Boncour zastupujetaj.

Tuto 16. zhadźowanje zhromadźizny Swjatka ludow so po zmuczenym waschnju z wotewrjenskej rěcźu tukhwilneho radźinego pschedsydy, argentinskeho wupósłanza Myica Guinnya započa. Tutón rěčeše wo wěrje zwojeho ludu do Swjatka ludow. Jeho knježeństwo je se spokojenjom wobkedźbowało, kak je so wójna w Gran Chacu z pomocu Swjatka ludow skónčiła. Sastupjeć Argentinskeje też spomni, kak je znjeć zhromadnje se sastupjerjomaj Italskeje a Schwanskeje aktiwnje na zjadowanju posaarskeho praschenja zbopomhacź. Tuto praschenje je pjecza najwjersche starosće naćiniło, tola je so pschi mjesynarodnym zhromadnym dźele zbožowne rozsrjadźenje namakało. Radźiny pschedsyda pak też wuzna, so **wobraz njeby by dospołny, hdy budźischce so jenož wo wuspěchach rěčzało.**

Wulki kraj je Swjatk ludow se skónčenjom wupowědźenskeho czasa wopuschćił. We wotbrónjenju je napjatosć nastała. W naležu je rada dyrbjała dopominacź, so so se zwědomićiwym wobkedźbowanjom wschitkich srěčenjowych winowatosćow zakładne prawidła mjesynarodneho zjiwjenja a měra zachowaju. W nětčišchim wokomiku pak so rada se strašnej swadu saběra. Radźiny pschedsyda skónči swoju rěcź z pokazanjom na nadawk měra, kiž ma Swjatk ludow dopjelnicź.

Po tutej wotewrjenskej rěczi zhromadźizna zwojeho pschedsydu wolesche. Jenotlive kraje so po alfabetiskim rjedźe zwolachu, jich hłowni zastupjerjo so jedyn po druhim na presidentiku tribunu podachu, so bychu papjerku se zwojim hłosom do kaschćika cźinyli, kiž běše so tam połožił. **Mjes 54 wotedatymi hłosami ko cźeskosłowakski zwonkowny minisier dr. Benesch z 49 hłosami za pschedsydu wuzwoli.**

Jendźelske knježeństwo Edena podpjera

Reuterez telegrafowarnja w Londonje z Genfa powě, so je jendźelski zwonkowny minister sir Samuel Hoare njedźelu do Genfa pschilećał. Wón je jendźelskemu ministrej za naležnosće Swjatka ludow Edenej pópołnistwo jendźelskeho knježeństwa zbopomhacźnył. W tutym pópołnistwje so jemu zdźeli, so ministerski pschedsyda Baldwin a kabinett Edenowe postupowanje w abeśynskim praschenju podpjerataj. To je wołoženje hódno wobkedźbowacź, dokelž zu zebi w Romje a Parizu mysleli, so by Mussolini zkerje nowej konferenzy tšoch mozow z Jendźelskej a Franzowskej w Stresy pschihłosował hač wubjerkej pjeć mužow pola Swjatka ludow.

Beckowy wosobinski wuspěch w Genfje

Pólske nowiny z Genfa pišaju, so ma pólski zwonkowny minister Beck wosobinsku zasłužbu wo wutwarjenju wubjerka pjeć mužow. Jemu je so poradźiło, dozpicź, so je italski zastupjeć tutomu wubjerkej pschihłosował.

Warschawske nowiny „Gazeta Polska" wězowne połoženje tak wopisuja, so wschak so z wutwarjenjom wubjerka pjećoch muži wójnje hischcze njesadźewa. Tola pak je so zakład za blišche prózowanje połožił, niz jenož so by so swada wotstronika, ale też so by so jeje pschicźina se swěta wotnjeła. Sa-žadanja italskeho ludu je so pucź namakał, dalokož to w cźłowjeskej możnosći leži.

Wólby do pólskeho sejma

Wólby do pólskeho zejma zańdźenu njedźelu su so powschitkownje měrnje wotměle. Wjetsche pschipadny ztachu so w nětkotrych wokach Warschawskeho a Pómorańskeho wójewodstwa. Tam pschiwižowarjo narodneje opkolizije zpytachu wólbne lokale zapusćicź. Pschi dwěmaj wustupomaj dyrbješe policija z revolwrom zakrocźiś. Tło zranjeni na zwoje rany wumrěchu. W tšoch wokach Wirźižskeho wokrejka so wólbne akty a wólbne kaschćiki snicźichu. Na wjele městnach dyrbješe policija agitatorow zajeć, kotšiž cźitaki rozdźelachu, na kotrychž so k bojkottowanju namołwješe.

Hamtske wólbne wunoschki so hakle za někotre dny wozjewja. Pólske knježeństwowe nowiny pišaju, so je so njedźiwajo njepschichodneho wjedra tójschto hłosow wjazy wotedało hač je w lěcze 1930 za knježeństwowy blok hłosowało. **Wólbny dźeń je pjeza dopokasał, so je myšl Piłsudskeho lěhwa, kotraž hižo w lěcze 1933 wjetschinu w zejmje dosta, khětro wjele pschiwižowarjow pschidobyła.**

Po jenym hamtskim zdźelenju běše w Pólskej za tute wólby 16 282 347 wólbkhtymnych wozłobow. Pschi wólbach je so 7 575 681 wolerjow wobdźěliło. **Potajkim wólbne wobdźělenje 46½ prozenta wuczinja.** Pschi wólbach w lěcze 1930 je so 74,8 proz. wolerjow wobdźěliło. Rozdźěl mjes kěrušchinami a tehdomnischimi wólbami wuczinja 28,3 proz. W lěcze 1930 dosta knježeństwowa liscźina 5 292 725 hłosow, lětsa je so pjeza 7 575 681 wolerjow ke knježeństwu wusna, to je potajkim 43,1 proz. wjazy.

Nowemu pólskemu zejmej budźe dozdyla 208 sapósłanzow pschiwisłuschecej. Duchownych a žónskich w nowym zejmje skoro zpjła zanych njebudźe. Jenož tšo abo schtyrjo duchowni su so wulwolili a jenož dwě žónšce. Tutej stej we Wilnu a we Wilenskej wokolinje zwóz wandat dostałej.

Sydom litewskich wólbnych liscinow

Sa wólby do memelskeho krajneho zejma, kiž budźa 29. septembra, je so dotal zjzka wóźom wólbnych namjetow zapodało. Namjety wopschijeja zhromadnje wjazy hač 200 wólbnych kandidatow. Wulkolitewske skupiny su zydom liscinow zapodale. Němska strona pak je jenož jenicku jenotnu liscinu z 29 wólbnymi kandidatami zapodała.

Šwajcarske ludowe požadanje so wotpokazało

W Schwajzarskej běsche so ludowe požadanje zapodało, z kotrymž bo dopołna rewidija schwajzarskeje swjatkowe wustawy zada. Saschu njedźelu je schwajzarski lud wo tutym ludowym požadanju wotpołosował a je jo z wulkej wjetschinu wotpokazał. Pschećiwo požadanju je so něhdźe 510 000 hłosow wotedało, za požadanje něhdźe 193 000 hłosow. W 19 kantonach (wokrejach) je so ludowe požadanje zaćišło a jenož w tšoch kantonach je so pschijało.

Za ludowe požadanje su hłosowali katolšzy konserwatiwni, dźěl burskeje strony, wjeczornoschwajzarski zwjazkarjo a někotre wobnowjenske hibanja, njes nimi narodna fronta. Pschećiwo ludowemu požadanju hłosowachu radikalni demokratojo němskeje Schwizy, zozjaldemokratojo a wulki dźěl burskeje strony. Pschećiwnych hłosow je so wobzebje wjele w pschimjesnych kantonach, w Baselskim, Zürichskim, Schaffhausenskim, Aargauskim a St. Gallenskim, wotedało.

Wulki protest amerikanskich Němcow

Willy Warnecke, sekretar zwjazkow amerikanskich Němcow, Brodskeho wuzjud w prozesu pschećiwo nadpadnikam na němsku łódź „Bremen" jako „plistu za kóždeho amerikanskeho Němca" wosnamjenjesche a zdobom wulki protest pschi němskim zjźdźe 6. oktobra w Newyorku pschipowědźi.

Nadpad na amerikanskeho gouverneura

Londonska Reuterez telegrafowarnja z Newyorka powě, so je njedźelu wjeczor mlody lěkar Louisianskeho gouverneura Huega Longa strašnje do zodka tšělił, jako jeho w statnej hejmowni zetka. Gouverneur je so husto diktator Louisianskeho stata mjenował, wón je najzadaklischi Rooseveltowy kritikar. **Mobrónjenej muzej, kotraž Longa strašnowschaj, nadpadnika z wjele kulkami morischtaj. Wocźiły zwědk powěda, so je Longej krej z hubu bźała, jako zu jeho se hejmownje pschinjeśli. S nim pjeza jara strašnjne steji. Lěkarjo dyrbjachu hnydom operaziju pschewjesć.**

Satšělený nadpadnik, mlody spezialny lěkar sa krkowe chorosće z mjenom Weiß z Baton Rouge, je pschichodny syn jeneho z najbohatschich Longowych njepschećelow. **Long běsche njedawno w zwojej rěczi w senacy spomnił, so we wo spschijahanstwje pschećiwo zwojemu zywjenju. Tuto jeho wuprajenje pak njeběchu jako khutne wobhladowali.**

Krwawny nadpadk sta w korridoru mjes pozedźerjomaj senata a representantskeho doma Louisianskeho stata w mrócźelschkrabaku 33 poschkodow wyšoko. Nadpadnik je se 40 kulkami z „miniaturiskeju maschinskeju zdźelbom" trjechemy wudychał. Mjes Washingtonskimi **politikarjemi** je nadpad wulke rosharjenje zbudźił.

Pónjelu rano žu lekarjo Longej wot druhich cžłowjekow krej pschidali. Woni žo nadžijeja, so budže to pomhacž. Kulka je žoldt pscheraspła. Lekarjo žebi wulke staroscže cžinja, dokelž žo boja, so je žnadj kulka sajedojcžena bya, so móže žo gouwerneur snutska sajedojcžicž.

Long je był swopředka Rooseweltowy pschiwisoważ. Posdžišcho pak wón pocža jeho hospodarsku politiku wótrje kritisowacž. Longowy žiwjenjobeh je zyle amerikanski. Wón bęsche žo jako žnn khudeju starscheju narodżił a dyrbjesche žebi zwój khleb na hermankach sażłużicž. Hakle jako 30lětny mózesche wón universitu wopytacž, so by prawa studował. Po studowanju žo Long politizy pschiwobroczł a spęschnje k wyschinam postupowasche.

Žónskej Italskeho městokonsula w Newyorku nadpadłej

Nowiny „Newyork Times“ pišaju, so stej Americžanzy na italskeho městokonsula prynza Colonnu, jako ſ wudatwanjom k njemu pschińdżeschtej, so byschtej žo wo radu praschałej, tintu klukłej. Woprawdże pak bęschtej wonej po poruczniosczł kommunistiskeje ligi pschecżiwo wójnje a faschismej k njemu pschischłej. Wonej rjekny schtej, so tintowu schkleńczku niejstej do městokonsula cžiłkej, ale so je žo schkleńczka pschi roshorjenym wurečzowanju dla italskeje politiki w Afrizy powalika. Psched žudom pak je žo wosjewiwo, so je jena se sajateju cžeka jeneho methodistiskeho biskopa, spytała tintowu schkleńczku městokonsulej do woblicža cžiłnyczł. Žónstej žo w jatbje wobthowaschej.

Amerikanski pósłanc Moskwu wopuścił

Póstanz Sjednoczenych statow północneje Ameriki, Bullitt, je žobotu wječzor ſ Moskwy wotjeł, so by žwój dowol nastupił. Kak dołho budże jeho dowol tracż, pischesče njeje znate. Z Bullittom staj jedyn druhi a jedyn tśeczi sekretar amerikanskeho póstanstwa ſ Moskwy wotjełoj. Monaj žo tehorunja na dowol podataj. Póstanstwowy rada Wilzy je žo ſ amerikanskeho póstanstwa w Moskwje jako generalny konsul do Antwerpena w Belgitśej pschesadził. Dotal njeje znate, schtó žo za jeho nasłędnika pomjenuje. Na wotjesdże póstanstwoweho rady, budże jedyn druhich sekretarow, Henderson, jako amerikanski pósłednik w Moskwje skutkowacž.

Wudaće zebraneho zamóženja we Winje

S Wina žo hamtśuy łdżeli, so je ſwjatkowa policajska direkcija we Winje sebrasče samóženja towarstwo „Nowinarske towarstwo Winskeje župy“ (nazionalsozialistiski nowinarski nakład), „Bruny dom“ a sebrasče samóženja towarstwa „Nazionalsozialistiska němska dźełacżerska strona Winskeje župy“ wrócżo wsak. Sebrasče samóženja je žo we wschitkich tśoch padach tohodła wrócżiło, dokelž žo na nje wschitko woczakuje, so pjenjes pschipowędżenych wotschkodżenjow hódnosczł sebraneho samóženja pschesahuje.

Krótke politiske powěsće

Franzowska munizija sa Italiu.

Pariske nowiny „Populaire“ pišaju, so Franzowska munizija do Italiskeje inwożuje. Pjatk pschipoldnju žu pjecża sćityri munizijowe cžahi ſ Lyona do Mondane pschijełe.

Ze Serbow

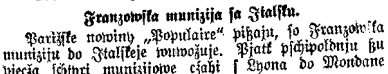

W **Budyschinje**, 10. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Młodosć na wšěch hozdżach husliški widźi.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer minus 1, najwyschscha dnjowa temperatura 14 stop. cžopkoty. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 3, najnischa temperatura w nozy 8 stop. cžopkoty. — Wusha wyschina, kotraž žo wot Sewerjeje hacž do žrjedżinjeje Europy wupschestrewa, žiwoje mésto njeje wažnje pschemenika. Sswlna a wobschérna nižina nad Ruskej wyschinje njedewoli k ranju cžahnyczł. To je pschicžina, cžehodła pola naš zara khłódne wětry ſ połnóznych a dołhorjeczornych stron duja. Pomětr je žo sa nětcžischi porčah pschejara wusłudżił. W połodnischej Němskej w połdelnimaj nozomaj njebésče wjele wjetscheje symy trjebało, so by mrós pschischoł. Dżenża wyschina w naschich stronach wjazy wliwa dostawa, to spółnjanemu na tym, so je njebjo mjenje pomróczene. — Jutrje žrjedu klónczko 5,27 hodź. shadża a žo 6,26 hodź. khowa. Mjeńacžł shadża jutrje popoldnju 5,30 hodź. a khowa žo rano 3,20 hodź.

— **Buchłady na wjedro sa jutrjichu žrjedu: Trochu rjenische a też trochu milische wjedro.**

*

— **Postrow dostachmy** ſ bayerskich kražnych wulkohorow wot wobdżelnikow na wulkej jěsbje do Alpow ſ „Herzogej puczowańskim wosom“. Jěsba je žo pjecża kražnje poradźiła. Wschitcžu žu wjeselesche myśle. Bjes tóždeho sadżěwka je žo puczowanje mjentko.

— **Město Budyschin je žebi wulku hospodarsku radu saložiło.** Wyschischi městscheanosta dr. Opitz je wczera wjeczor w kupnizy wschěch wusnamnych sastupjerjow hospodarskiwa naschcheho města k prěnjemu posedżenju wulkeje hospodarskeje rady swołał. Po politowajwych žłowach pokasa wjednik naschcheho města na cžežke położenje města Budyschina. S tym, so žu tu někotre wažne industrije zahinyle, je liczba dżełonjemějerjow w Budyschinje pschezo hischcže w pscherésku jara wulka. Wjednistwo města je wospochi prózuje, so by ſ pschiwabjenjom noweje industrije, kiž měła žo tu zahybliczł, njedostatkej wotpomhało. Też sa to žo město stara, so by žo Budyschin pschezo bóle stał ſ městom turistiki. Tola też rosšudne faktory Budyskeho hospodarstwa durbja pomhacž a to ſ radu a skutkom, so bychu žo wobstejnoscže sa Budyschin prawje bórzy połepschiłe. Tohodła je žo tuta wulka hospodarska rada swołała. Namołwjesche pschitomnych, so by łódży pomhał kłębsicž sa możnoscżemi, kotrejž mohłe Budyskich dżełodawarjow jašo do dżeła pschewjesecž. Po nim podwabjenjemějer

— **Serbske kemšne w Drježdžanach.** Njedźelu 15. septembra popołdnju 1/4 4 hodźin budźe w Drježdžanskej Kschižnej zyrkwi serbske kemšenje se spowědźu a z wudźelowanjom Božeho wothladanja. Předowanje směje knjes farar Renč z Barta. Wšitcy evangelscy Serbja w Drježdžanach a Drježdžanskej wokolinje su wutrobnje na tute kemšenje pšeproseni, a budźa też po kemšenach wutrobnje witani pšichi towaršschnym seńdźenju kemšerjow. Kšerluschowe kopjenka su darmo dostarcź pola zyrkwinskich durjow. Cźitarjo naschoho desnika bychu wšesce swojim znatym a pšecźelelam w Drježdžanach wšelese cźinili, by-chuli jich na tute serbske kemšne z dopisnju kedźbliwych sćinili.

— **Sakska krajna lotterija.** Pšichi pondźelnischim cźehnjenju 5 rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (7. dźeń) padźe dobyće wo 10 000 hr. na cźisło 52 222; dobyće wo 3000 hr. na cźisła 7353, 10 758, 15 668, 21 814, 64 985, 75 983, 83 073, 95 385, 122 377, 126 907, 135 399, 159 416; dobyće wo 2000 hr. na cźisła 1803, 23 214, 26 531, 30 953, 31 402, 32 475, 48 895, 56 422, 68 112, 71 083, 73 403, 79 132, 92 250, 97 922, 98 455, 121 711, 132 824, 137 612, 154 549, 158 036; dobyće wo 1000 hr. na cźisła 111, 2551, 13 410, 14 583, 19 047, 22 904, 42 140, 46 520, 47 382, 53 944, 63 376, 83 755, 86 828, 88 598, 88 714, 89 901, 99 322, 100 822, 101 046, 112 870, 116 198, 118 633, 123 711, 128 722, 132 780, 136 262, 136 932, 140 421, 142 511, 142 782, 145 247, 158 122.

S **Hodźija.** Hdyž ma pohoncź jedyn we hłowje, maju konje w nohach. Ssobotu wjeczor sawadźischtaj pohonczej dweju burow z Hodźija do hoscźenza w Ratarjecach. Jedyn z njeju chcyše bórsy swoju słužbu wupschcźicź a tehodła dyrbjesche žo dźelenje w korcźmje wošwjeceźicź. Hdyž bě tódy schtlenzu piwa a nětorke paleńzy wupił, podaschtaj žo na domoj pucź, hacź runjeź žo khětro cźumpaschtaj. Na Błohašchanskej hórzy, krótko pšed Hodźijom, njemóžesche pohoncź Thomas zwój wós, na kotrymž žedźesche, wjazy sesaspinacź a padny do pšódka na pospronki konjow, hdyž njemóžesche žo wjazy wuschmjatacź. Konjej pocźeschtaj z njesaspinanym wosom, na kotrymž žo 25 zentnarjow wubła wjesechu, po hórzy dele hnacź, pšichi tym pschibżeschtaj pscheblisko ke kromje puća a potorhnyschtaj nětorke schtomy. Thomas žo sa wopuschi konja dźerżesche a jenož tak wukhowa žebi žiwjenje. Hewak by žyle wěcźe pod wós pschischoł a znježdźoźił. Na njeźboże podšobnik njekopasche. Hakle pod hórku wós sasta. Lékaŕ, kotryž se zwojim autom nimo pschiježdże, dowjesy žranjeneho k dr. Wjazay do Hodźija. Pohoncź bésche žebi mohły schchaźt a žo też khětro na hłowje sranił. Pozdźischo žo do měschcźanskeje khorownje dowjesy. Druhi pohoncź krótko pšched Hodźijom wuźny a hakle wjeczor se zwojeho sparja wotucźi. Wobaj sapschahaj dobri ludźo domoj dowjesechu. To je nowe powuczenje sa wschěch tych, kiž žu z wosydłami po puću, so njebychu žo z alkoholom wapojeli. Strachi žu pschi tym pschewulke, so žo njeźboże stanje.

S **Khwaczij.** (Homiletiski ev. seminar.) Spoczatk t. m. je k. wyschschi farar Sarjeńk wschitkich sajimzow, kiž chcedźa jónu poldźischo jako duchowni mjes Serbami sfutkowacź, do Khwaczija swokał. Wšicho hromadże žu žo žednjo studowazy a to 3 rodźeni Serbja a 4 rodźeni Němcy samotnwili. Ssu to knjeza Albert z Zuježa, Pěšch z Drježdżan, Fiuland z Koporz, Reich ze Drježdżan, Wěmar z Hrodźischcźa, F. Pabšt a H. Pabšt z Lipika. W seminaru žo po źwuczenym waschnju pschełožuje z kacźanscźiny, greschcźiny a němcźiny do žerdźcźiny. Nimo teho ma kóżdy serbske předowanja wotmércź, dźěcźikemschenja pschihotowacź a też serbske bibliske hodźinki wudźélecź. Hdyž a když wopytaju naš kandidatojo duchownstwa, so bychu z nami nětorke wješele hodźinki pschebyli. Seminar ma žo 28. septembra skónczicź.

S **Khwaczija.** (Schulisti źwjedźeń a 50lětny jubilej notwarjenja nětcźischeje schule.) Boźu stwórbu sandźenje nan wobeje pjatk a sobotu rjany deschcź wokschewi, a też niedźelu z cźasom žo deschcźowasche. Natać je na turón deschcź dołho cźakał a tehodła bé jeho wutrobu z dźakom k swojemu Bohu napjelnjena. Ssmé tak snajmjeńscha hišcźe trochu nasymsleje piły wocźakowacź. Njedźelu pak žo też nasche dźěcźi radowachu. Wobswjecźichu dźeń swój schulski źwjedźeń. Schulska rada bé do teho swoliła, so žo źwjedźeń wotmeje a pofikcźi też materielnu pschipomoz. Nimo teho pak žo też dobrowólne dary sběrachu, so by žo źwjedźeń mohł prawje rjenje wuhotowacź. Popołdnju w 2 hodź. seńdże žo w schulskim dworje 140 dźěcźi, na jich wobliczach błyschcźeshe žo radość. Schula bé z khorhojemi a wěnzami wupyschena. Też na nawšy žmahowasche statna khorhoj. S małej kapału na cźole hibałsche žo źwjedźeńśki cźah z Dalizam a wrócźo pšches Khwaczijy, so by potom nize wšy žo na źwjedźeńsku łuku podać. Pleiwa a źwjedźeńska khorhoj pschithadźazuch strowjachu. Wěnz i liczbu 50 naš na to dopomni, so žo też na natwar nětcźischeje schule, kotryž žo pšched 50 létami dokóncźi, spomina. Sswjedźeńśki cźah žo sydły pleiwow sešitupa. Bur Abschka po nadawku schulskeho wjednistwa źwjedźeń z krótkej narěcźu wotewri, pošrowjejo dźěcźi a dorosćenych. Pschipomni, so knjes z Matzdorf jako schulski wiednik khorowatoźce dla njemóże pschi źwjedźenju pschitomny być, so wón pak z hromadźennych pošrowja a tutemu dniei dobre poradźenje pscheje. Na to měsesche knjes wyschschi wucźer Rybak źwjedźeńsku rěcź. Poka'a na to, so je žo w lécźe 1885 dźensnischa schula natwarika a źwojemu samérej pschepodała. Wona je z wjesnjanami sše a dobre cźasy nawdźika. Stara schula bé pryedy, hdyž je nětko bydlenje kowarja Rüdigera. W dołhich létach měra je žo nascha schula sa wukubłanje swérnych dobrych stacźanow, dobrych wjesnjanow, kiž žebi źwoje dźeło cźesća a kulturu a nałoźi pryedownikow haja, a krutych khcheścźanow stacźała. We wójnskich létach je wjele néhdyschich schulerjow do wójny cźahnyło, a rjana liczba je na polu cźesće źwoje młode źiwjenje wostajiła. Po cźeźkich łahubnych powójnskich létach je nětko sašo cźasy pschischoł, hdyž może też schuła po nowych pućach kročźicź, so by zytkej a narodej zyła była. Nrěcźnikowe słowa wutlinschachu i němschimaj narodnymaj hymnomaj. Pschi tym žo khorhoj i hokatym khcźižom na cźežor scźahny a žo źiwje w powětśe smahowasche. Na to žo sapocza wjeseły dźeł źwjedźenja. Sa dźěcźi bé žo na najwschelakorischе waschnje poštarako. Tšelachu do tarcźe a ptaka. Holzy wuwjedźechu wschelake hry. S stcźanzom a skokojom a posdźischo i kołbaskami bé žo za cźelne derjemněcźe dźěcźi derje poštarako. W lampionowym cźahu dźěcźi k wjeczoru do schulskeho dwora cźehnychu. Tam wyschschi wucźer Rybak hischcźe ras k dźěcźom porěcźa. Napominasche jich, so bychu stajnje a wschudźe pożłuchake, so bychu pilnje wutke, so bychu jónu, hdyž kuliž budźa w źiwjenju stejecź, źwoje městno wupjelnjake. Dźakowasche žo wschěm, kiž běchu pomhali rjany źwjedźeń wuhotowacź, wožebje wucźerjam, buram, kiž běchu źwoju łuku k źwjedźenjej pschewostajili a wschem kiž běchu rjanu pletwu wobstarali, a też Bohu, kiž je nam tajki rjany dźeń wobradźił a dočźakacź dał. S khrluschom „Njech Bohu dźakuje" žo derjeporadźeny źwjedźeń skónczi.

Hanka

tak rěka naš nowy roman. Wjedźe nas w duchu do Serbskich Błótow, rozpiše źiwjenje młodeju cźołowjekow, kiž saha z měra wjeski samo hač do njeznateho wulkoměsta.

Roman

budźe so wšěm derje lubić. Wě hižo twój přećel, zo su

„Serbske Nowiny"

přeco zajimawe a płaća jenož 1,50 hriwnow měsačnje

S **Malešchez.** (Druha rozprawa.) Njedźelu, 8. septembra, wošwjeceźi žo w Malešchezach mišjonski źwjedźeń serbskeje wotnožki Budyskeho sjednoczeństwa za swonkowne mišjonstwo. W Malešchezach žo hižo dny pryedy se wschej źwérnu a prózu postarachu, so by žo tuton źwjedźeń nanajdostojnischo a najrjenischo wošwjeceźił. Zyrkwinski khór žo wožebje pilnje pschihotowasche. Maleschaniku rjanu staru zyrkej běchu Maleschenjo rjenje z kwětkami, felenymi hałkami, pletwami a wěnzami wupyschili. 1/211 hodź. dopołdnja měješe knjes mišjonski inspektor Lehmann-Drježdżanski źwjedźeńske kemšne za dźěcźi w němškej rěcźi. Món wědźeše dźěcźom jałnje a sajimawje wo nusy wbohich pohanow powědacź. Wokolo 2 hodź. žo serbske kemšne wotmeźe, ke kotrymž běšche wjele źwérnych serbskich pschecźelow mišjonstwa pschischło. Knjes farar Kayler-Njeźwacźidłski měješe předowanje, kotrež složowasche žo na słowa Khrystuśowe po źwj. Mattheju 28, 19: „Tohodła dźiće a wucźeće wschitkich pohanow!" Knjes farar Sserbam dołkadnje a srozumliwje Khrystuśowy pschikas wukladowasche. Wón pokasowasche na wojowanje, cyrcźerstwo a dobyće mišjonstwa a wožebje na tolstu cźmu, kotraž pohanstwo, sa źwěrkom zadaze, wołdawa. Na to podźakowa žo knjes wyschschi farar Sarjeńk-Khwaczijanski w mjenje wschitkich serbskich wožadow Malešchanskej wošadże a wschu prózu a sa wschě pschihotowanja, potom wuběhny hischcźe ras wusnam mišjonstwa, kotrež trjeba wožebje wobstajnu modlitwu źwojich pschecźelow. Potom knjes mišj. inspektor Lehmann w němškej kemschni nam wschelake podeńdźenja ze źwojeho sfutkowanischcźa w Indiskej wupowěda. Němške kemšne skónczi k. wyschschi farar Sarjeńk z prośtwu, so by też tudy mišjonstwo wotewrjene wutrobu namakało. Ma žo hischcźe dodacź, so žo Malešchanski zyrkwinski khór sa pisanje a spěwanje pospštara, kotrejž wožadu swjeżelichcźej. Wobdźělischcźej žo też wójnske towaršstwo a wohnjowa wobora z khorhojemi.

S **Wichowow.** Wobžarujomne njeśboże potrjechi tu knjesa Döringa w jeho bydlenju. Hdyž bé na rěbl salěźł, so by źebi nékajke dźěko wobstarał, so z rěbla źuny a padny na śynkanjowy rěsak. Pschi tym źebi nohu wy'che kolena khětro srani. Dokelž bé strach, so žo noha stama, dowjesechu jeho do khorownje.

S **Kotez.** Dobry dopołdnja pschesjenoscze mjes wjednikom pschedewsaca a dźěkacźerstwom pokasa so sobotu wjeczor w korcźmje, hdźež bé wobhodźeŕ tyrcźerkuśka A. Lorenz sa wschěch rjanu kermuschku wuhotował. Dźěkacźerstwo jeho z radoścu postrowi. S pschiwusnymi a pschijatejenymi bé pschikhwatał. W krótkej wohnjowej narěcźi dźakowasche žo wschěm, kiž su jemu w jeho hospodarstwje pomhali a wuprajі pschecźe, so by też we pschihodźe žo w pschesjenoscźi spomožnje dale dźěkako. Jako sastupjeŕ dźěkacźerjow žo E. Bielig w jich mjenje dźakowasche a jemu rjany źnjeńśki wěnz, shotowjeny z pólnych płodow, pschepoda z pschecźom, so by też we pschihodźe tak wostało, so je pschedewsacźowy wjednik

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalne dźěl a přilopk Marko Smolek a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišeŕ dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 10. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,245	100 čěskosł. krónow	10,26
100 šwajc. frankow	80,80	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša 9. septembra. Na wčerawšej burši pschedźewachu z wjetšeho dźěła skasanki na wotpschedacźe aktijow dźěła też dźiwajo na pokoźenje we Genfu. Napschećo temu běchu renty dźiwajo na dobry dołhad wupiłowe na 4½ proz. statne pokładnjowe pschepokasanki kurjy krute.

Barlinske žitne wulkowiki. Na spoczatku noweho tydźenja pohibowasche žo wobtłhad na Barlinskich žitnych wulkowikach pschi krutym ménjenju w mérnych koltiach. Kaž pryedy, žo jenož bźna potrjeba kryje. Posticźenske pomery běchu wschelakore. W chłódowych jitach dowos dospołnje doźahasche, so bychu žo napraschowanja spokojiłe. Wulke młyny žu sdźela hischcźe w dołahajez mérje sastarane, a jenož sa wožebje na lépiku bohate družiny pscheńzy sajim pokasuja. Rožka pak žo derje w provinzy sameńcźa. Wowsa sa septembrowe dodacźe bé lédma na witkach. Sa oktobrowe dodacźe běchu posticźenja. Tute pak žo źłabje wobkedźbowachu. Pizowanskich jecźmjenjow žo jenož mało poskicźowasche. Napraschowanje sa njón bé wulke. Piwarnje bé druźiny na béliku khube rady kupowachu. Jecźmjenje sa industriju žo bóle wobkedźbowachu, też wotruby žo źadachu.

Wežera płaceźene w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jecźmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 9.	6. 9.		9. 9.	6. 9.
Pšeńca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	—	—
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre łupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,45	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
ržana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,35	8,35
ržane	10,31	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana sloma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	jećna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaćizny rězneho skota na Drježdżanskich skótnych witkach.

9. septembra 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 127	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	42
Starše	40—41
Hewak połnomjasne, młode	37—39
Starše	—
Mjasne	—
Byki 244	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	40 42
Mjasne	35—39
Snadnje wuwite	—
Jałojcy a kruwy: 670	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosce	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37—42
Mjasne kruwy	31—36
Snadnje wuwite kruwy	21—31
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	37—41
Wowcy: 878	
Najlěpše kormjene jehniata a młódše kormjene borany	54—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—56
Mjasne wowcy	47 50
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	45—46
Celata: 801	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	68—70
Srěnje kormjene celata wot cyca	60—67
Snadnje wuwite	52 58
Najšpatniše	46—51
Swinje: 1342	
Fučne swinje, přez 150 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	53
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	53
Rancy	53

Sport

Wosjewjenje kołojesdneho sporta.

So by žo schulerjam a schulerkam, kiž swonka města bydla, składnosć k wobdźělenju na wudobyću wschelakich sportiskich znamjeńschkow dała, žu pschiźiskužne městnosze prošyłe, so by žo pruhowanje wotebranja źrjedu 11. sept. popołdnju w 5 hodź. w Karolinej šahrodźe wotmélo. S wošebitej dowolnosću žo tuto pruhowanje hischcźe ras z wumwjacźom wotmélo. Kóżdy wobdźělnik pak je winowaty, so žo pschedpišom dźerżi a so wocźehnjerjo a wobdźělnjcy pschede wschém wobdźělenje podpisaja. Wot poslednjeho pruhowanja hischcźe tójschto formularow njewupjelnjenych pola Albertez leži a druhim wobdźělnikam wudacźe sportiskich znamjeńschkow pocźeja a sakombja wudacźe sportiskich znamjeńschkow. Njech k. tute formulary hnydom wupjelnja.

E. Albrecht, sa komisiju ke kołjesdneho sporta w Budyšinje wokrj. 11.

a dźěłaćeršćiwo jenajkeho smyšlenja. Pšchi dobrej jěd̆i a piću ẖo hacẖ hłuboko do nozy bješadowaše, a młodźi a stari šabawjachu ẖo pšchi tym teẖ ſ wjeſelej rejku.

S **Muſchonza.** Sańdźenu ẖobotu hrajkachu ẖebi dźěćzi pola nowonatwarjeneho hata ẖrjedź wẖy, pšchi čimž ẖyn knjeſa Jurja Domanje do wody padny. Na wołanje jeho hofficzki pšchikẖwatachu błišo bydlazi ludźo na pomoz. Knjeni Frömmelowa ẖnydom ſmujšeše ſa dźěſczom do hata skočẖi a jo wucẖahny. Pšchepoda dźěćzo, kotreẖ ẖo bórſy ſhraba, maćzeri do dalſcheje ſtaroścze. Knjeni Frömmelowa je ẖiẖo druhe dźěćzo ſ tuteho hata wucẖahnyła a tak wěſtej ſmjerći wukẖowała.

Se **Spytez.** Ssobotu pytnyčhu w młynje w Khójnizy pola Biſkopiz na ẖynje muža, kotryž běšche ẖo w nim ſkẖował. Njeſnaty ẖo wotſali, njeprajiwšchi, ſchtó je a kak rěka. Pšchiſtajeny młyna ẖo ja njeſnatym ſ koleſom puſchczi. W Spytezach ẖo jemu poradźi, zuſeho do gmejnſkeje wjęchnoſcze dowjeſcz. Swołany ſtražmiſchtr ſwěſczi, ſo je njeſnaty nẖbuſchi awſtriſki bankowy direktor, kotryž bjes paša w Němſkej pšchebywaſche. Dalſche pſchepytowanja drje pokasaja, hacẖ ſu wudawanja njeſnateho wěrne a hacẖ je dyrbjał ſ Awſtriſeje cẖekнуcẖ. Bu ſajaty a hamtſkemu ẖudniſtwu w Biſkopizach pſchepodaty. Měješe jenoẖ někotre awſtriſke kroſche pšchi ẖebi. Njeje drje to wſchędny pšchipad, ſo je bankowy direktor mjes wandrowſtimi.

S **Kſchiweje Borſchcze.** Sańdźenu ſchtwórtk pytnyčhu mjeſnjenjo, ſo Budyſkaj wobydlerjej B. a W. po njewjedrje jabłuka na dróſy ſběrachtaj. Sa krótki cẖaſ měješchtaj wjazy hacẖ pół zentnarja do měcha naſběranych. Mešnjenjo nucẖachu jeju, ſo byſchtaj ſ nimi na gmejniſt hamt ſchłoj, hdźež ẖo jeju wołoſbe ſweſczſchtej a hdźež ẖo jimaj naſběrane jabłuka wotewſchu. Tutymaj najſkerje njeběſnate, ſo teẖ ſpadany ẖad njeje niczjeji, ale ſo ſtuſcha wobſydźerjej reſp. najeńcej. A nichtó nima prawo, je bjes dowolenja ſběracẖ.

S **Njeſwacẖidła.** Druẖi raſ w tutym łęcze ẖwjecẖachu ẖo w Njeſwacẖidle, a to ſańdźenu wutoru, 90lětne narodniny. Tón raſ běšche wołwjeczena wudowa Marſchlerka, kotraž drje je hiẖo łětadołho kẖětro kẖipra, tola pšchejo hiſchcze nimale zẖły dźeń ſwonka ẖoja pſchebywa. Je w Njeſwacẖidliſkim młynje wotroſtła a bydleſche potom w ẖrodźe, hdźež běšche jeje ẖwěrny mandźelſki je ſłužobnikom. Sa łětaw 1893 hacẖ 1896 wobẖeđeſchtaj mandźelſtaj prjedawſchi Schödlerez hoſcenz a hoſpodarſchtaj tam. Wonaj teẖ ẖkowne twarjenje nowe natwarjeſchtaj. Po pſchedacju hoſcenza ſaẖybliſchtaj ẖo w ſtarej ſchuli, hdźež jubilarka dźeńſa bidſcheje bydli. S wotẖódnoſczenjom pjenjes bě Marſchlerka zẖłe ẖwoje nahladne ſamóẖenje ſłužbila. Pšchez łětami běšche ẖwój domcẖt ẖwojenu bratrej Juliuſej Mochtarjej w Mitkezach pšchedała. Dokelž je jubilarka bjeſbóẖcži, ſaſtaraja ju někto zuſy ludźo. Pšchi doścẖ ważnych cẖelnych cẖerpjenjach cẖaka jubilarka na ſłóẖnu ſmjerć.

S **Njeſwacẖidła.** Ssadowu paduſchniju ſadjerja ſańdźenu ſchtwórtk wjeẖcẖot tudyſchi ſtražmiſchtr. Wěſche 26 puntow ſdźeła cẖerſtwje ſchcẖipanych jabłukow ſ nadróſnych ſchtomow pokradnyła. Jeje dom pſchepytaja wuſłędźiſchu hiſchcze 22 puntow jabłukow. Zona ſmjeje ẖo tehodła hiſchcze pšched ẖudom ſamołwicẖ.

S **Wucẖkez.** W ſahrodźe knjenje wudowy Helaſoweje je wołoſbe wurjadna tomata narołła. Waži 442 gramow a 12 zentimetrow w pšcherźku měri. Sẖyła ẖu ẖo łětſa tomaty derje poradźiłe a ẖu teẖ jara ẖłodne.

Z **Khróſcie.** (Wurjadna hłowna zhromadźizna „Jednoty".) Sobotu wjeczor zeńdźechu ſo ſobuſtawy „Jednoty" aktivni kaẖ teẖ pasivni, pola Wjeńkec tutón raz k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Na tutym wjeczorku buſtaj dwaj ſobuſtawaj wosebje čescenaj. Staj to Michał Jenč z Khróſcie a Jakub Buk z Noweje Jaſeńcy. Mjenowanaj přiſlušataj 50 lět ſpěwnemu tow. „Jednoće". Z tuteje přičiny přeprosy „Jednota" jubilarow, zo by móhła z nimaj hromadźe rjany wjeſoły wjeczork woswjećić. Jubilaraj zwjeſelitaj ſo hiſče dobreje čełneje ſtrowoty, ſtaj tola hižo wyſoku ſtarobu docpełoj. Knjez Buk je ſwoje 70. lěto překročił a k. Jenč woswjeći přichodnu ſrjedu ſwoje 80. narodniny. Ze ſpěwom „Hdźe ſtatok mój?" zahajichmy ſwjatočny wječork. Na to witaše předsyda rjanu ličbu aktivnych kaž teẖ pasivnych do našeho ſrjedźišća. Poręča jubilaromaj w mjenje Jednoty jadriwe ſłowa jimaj, při tym zbožo, čiłoſe a ſtrowoſć přejo do dalšeho přichoda. Wuzběẖny jeju njekẖabłacu ſwěru k towaŕſtwu a ſtaji jeju jako přikład, zo bychu wšitcy tutu ſamſnu ſwěru tak dołho towaŕſtwu dźerželi. Jako widźomne znamjo dźakowka dari jimaj rjane znamješko, do koła wokoło wěnkowane a ſrjedźa z ličbu 50. Přitomni wunjeſechu na njeju hromotacu ſławu. Pomjenowa jubilarow na njeju hromotacu ſławu. Pomjenowa jubilarow na to za čeſtneju ſobuſtawow „Jednoty". Jubilaraj běštaj hłuboko hnutaj a podźakowaštaj ſo wutrobnje. K temu přizamkny ſo štyrihłósny ſpěw. Z tym bě wječorkowy officielny dźěł nimo. Wjeſole ſerbſke ſpěwy zaklinčachu a bórzy ſo prawa towaŕſnoſć a zabawa započa. Mjez tym bě ſebi teẖ naš „ganzor" do jſtwy zaběžał. Tak bě teẖ za ſtajnje ſuchu gyrgawu ſpěwarjow postarane. W přeſtawkach ſo teẖ wjele rěčeše. Naš ſwjedźeński rěčnik knjez Felix Hajna wěnowaše jubilaromaj dłěſe ſłowčka. Dale jimaše ſo teẖ knjez Skala ſłowa. Powědaše nam wo zańdźenoſći jubilarow. Přinjeſy wo nimaj rjane žortne dopomnjeńki. Jubilar Jenč bě prjedy dołholětny khorhojnik a pokładnik a Buk přeprošeŕ na ſwjedźenje „Jednoty". K rěčam přizamkny ſo teẖ naš pasivny ſobuſtaw, wjeſnjanoſta Kokla k ſłowu. Dźakowaše ſo předſydze za jeho powitańſke ſłowa. Dale namołwješe wšěch pasivnych kaž teẖ aktivnych ſobuſtawow, zo bychu ſamſnu přikładomnu ſwěru jubilarow haẖ do kónca ſtajnje towaŕſtwu wopokazali. Skónčnje dźakowaše ſo předſyda wjeſnjanoſce za jeho pohon, kotryž je wón „Jednoće" dał. Dołho hišče zwoſtachu wšitcy při dobrej towaŕſnoſci hromadźe, doniž njebě čas k domojhiću. Bě to zaſo jónu tajki rjany wječork prawje přezjednoſce a dobreje ſerbſkeje zabawy. Z tym je „Jednota pokazała, zo tu hišče knježi duch „Jednoty". Njech wona dale tak přiběra a roſce, zo by kóčła přec a zwoſtała, naša Khróſćanſka „Jednota".

Malešecy před 100 lětami

rěča naſtawk, kotryž ẖmy w ẖobotniſchim cẖiſłe ſapočeli wojſchiẖcz. — Wſchitzy Maleſchenjo, nẖbuſche a nětcẖiſche ẖobuſtawy Maleſchanſkeje wołẖady, budźa naſtawk ſ najwjetſchej napjatoſcju cẖitacz. — S njeho ẖonja, kak w Maleſchezach pšched ſto lětami běšche — w ſchuli, w zyrkwi, w hoſpodaŕſtwach, na polach, na kermuſchach a na kwaẖach.

Z **Jaſeńcy.** Njedźelu wječor w 6 hodź. zeńdźechu ſo sobuſtawy „Jaſčanskeje katolskeje Bjesady" ke swojej měſačnej zhromadźiznje w Handrikee hoſcenzu. Předsyda bur Just witaše nahladnu ličbu sobuſtawow wutrobnje. K zawedej rěčeše w swojej rozprawje wo wšelakich naẖasnych prašenjach. Na to poda měſtopředsyda jasnu rozprawu wo minjenym derjeporadźenym Domowinskim zlěće we Wojerecach, na kotrymž bě towaŕſtwo z khorhoju wobdźělene. Pa tym jimaše ſo wyſokodoſtojny knjez faraŕ Wjeńka ſłowa. Rozpominaše najprjedy žiwjenje swj. Notburgi. Dale poda přitomnym dłěši žiwjenjoběh wo tak nahle zemrětym młodym ſerbſkim basniku Pawołu Wićazu. K tomu přečita někotre z jeho kraſnych basni. Z kěrluſchom ſkónči so jara zajimawa zhromadźizna.

S **Panez** pola Hornjeho Wujeſda. Sapočatk auguſta namakachu na tudyſchich honach njedaloko dubow mjes Panezami a Hornim Wujeſdom mortwu ẖornu. Pšchi bliſchim pſchepytowanju ſwěſcichu, ſo bě ẖo ſwerjo ſ teſchinkowej kułku do žiwota tſělilo a bě ſłónčnje pšchi cẖežkich cẖiwłach kóẖu wałko. Bohužel ẖo njeje poradźiło, dotał ſłóſnika ſwěſcicz.

S **Wojerez.** Lawniſki ẖud w Shorjelzu jednaſche ſańdźenu ſchtwórtk dła cẖežkeho paduſchtwa pšhecẖiwo Janej R. jako nanej, pšhecẖiwo Erwinej R. jako ẖmej ſ Mulkich Sdźarow a Erichej R. ſ Njedźichowa. Pyrnjej wobkorženaj ſtaj hiju pokhoſtanaj, nan ẖamo hiju wjazy krócz. Wſchitzy tſi běchu ſhromadnje w bliſkich fabrikach huſcẖiſcho wſchě móẖne wězy, kaž kopor, benzin a grat atd. kradnyli a do ſamkṇjenych ẖudobjow ẖo bobywali. Nan cẖyſche wſchitko na dweju mtóbſcheju wobkorženeju wotwalicz. Kak wobſcheŕne ẖu paduſchtwa byłe, móẖemy ſ teho ſpóſnacz, ſo jedyn wobkẖodnik ſe ſtarožitnoſczemi jim 184 kilogr. mjedźe wotkupi. Po ẖtyſchenju 10 ẖwědkow bu Jan R. k 1 létu a 6 měſacam kẖłoſtarnje ſaſuđjeny a ẖnydom do jatby pſchepodaty. Jeho pomoznikaj, ſa kotrejuž běſche ſtatny rěcznik tehorunja kẖłoſtarnju namjetował, doſtaſchtaj po 5 a po 3 měſacach jaſtwo.

S **Borſchcze.** Tudomny wobẖeđeŕ młyna, Hencel, je ẖwój młynſki hat łětſa w łęcju dokładnje wucẖiſcził. Doſkłž Wukrancańſka rěka pſches hat běži, móẖeſche ẖo hat jenoẖ w tutym łęcze wucẖiſczicz, hdyž w rěcy njeběſche wjele wody. — Borſchczańſka wołada dyrbjeſche dźěł farſkeho łęża, kiž běſche pšched někotrymi łětami ẖwołẖadała, łęża ẖnowa rigolowacz, dokelž młode ſchtomiki ẖubjenje roſczechu. W pšchichodnym naležu ẖo łęž ẖnowa wołẖadźa.

Z Łužicy

S **Pózkowow.** Pjatk popołdnju wokoło 6 hodź. wjeczor ſta ẖo tu wobkẖadne njeſbože, kotreẖ mohło łohko jara ſe ſcẖěẖki měcz. Tudyſchi motoriſt koleſaŕ jědźeſche w ſpěſchnym tempu ſ pobocẖneje dróhi na ſtatnu dróhu. Hdyž bě ẖrjedź dróhi, ſraſy do njeho cẖežity auto, kotryž ſ druheje ſtrony jědźeſche a wleczeſche jeho někotre metry daloko ẖobu, dokelž cẖežity wóz njemóẖeſche ẖnydom ſaſtacz. Motoriſt koleſaŕ ẖo pšchi tym na ẖłowje ſrani a ẖebi noha ſłama. Motoriſke koło ẖo ẖyle ſniczi, mjes tym ſo cẖežity auto ẖo jenoẖ mało wobſchkodźi a po wuporjedźenju móẖeſche ſaẖo dale jěcz. Wina trjechi motoriſkeho koleſarja.

S **Biſkopiz.** Wczera wjeczor we 8. hodźinje wudyri w Engelhardtez měſchcẖańſkim kuble na Swonkownej Kamjenſkej dróſy woheń, pšchi kotrymž ẖo wulka ſe ẖnjemi a rataſtſim gratom polna bróẖnja, ſniczi. Pšchi wulkej horẖocze a móẖnym ẖapanjom płomjenjow do powětra běchu teẖ ẖuẖobne twarjenja wohrożene, tola po cẖežkim napinaẖym dźěle a pšchi ſaẖadźenju wšěch nowocẖaẖnych haſchenſkich pšchiprawow, niż jenoẖ měſchcẖańſkich, ale teẖ ſ zyłeje wokolinу, poradźi ſo, woheń bórzy ſhaſchecz. Techniſka nuſowa pomoz, SA, dźěłowa ẖłužba a gmejniſka wohnjowa wobora wukonjachu ſawjerace dźěła, dokelž wulka ẖyła pšchihladowarjow haſchenje tkětro počẖeẖowacẖ. Naſtała ſchkoda je jara wulka. Kak je woheń naſtał, ẖo dotał njeje dało ſwěſcicz.

S **Biſkopiz.** (Wobkẖadne njeſbože.) Ssobotu popołdnju w 6. hodźinje ſta ẖo na ſtatnej dróſy mjes Budyſchinom a Drježdźanami mjes hoſcenzom „k Saſkſemu jěchaŕjej" a Lawſtim haſkom njedaloko hoſcenza we Khójniczu cẖežke wobkẖadne njeſbože. Dźěłonemějazy murjeŕ Richard Fiedler ſ Porchowa ſ tijomi towaŕſchemi ſe Semiz, hdźež běchu ẖebi ſkały wobhladali, domoj jědźeſche. We wokomiku, hdyž cẖyſche ẖo Shorjelſke wołobowe auto nimo kołojěidnych mitnycẖ, ſhubi Fiedler móz nad kołom. Najſkerje pšchi wětrowym ſtorku direktnje do auta ſajědże, kotreẖ jeho wjazy hacẖ 40 metrow ẖobu wleczeſche. Snjeſbożeneho dowjeſechu ẖnydom do kliniki dr. Schmidta w Biſkopizach. Jeho koleſo je dośpołnje ſniczi. Polizija bě ẖnydom na měſtnje a pšchewjedże trẖbne ſwjeczenja. K temu hiſchcze ſhonimy, ſo Fiedler njeje wědomja ẖo njeſbożu pošhył, a ſo je ẖo teẖ operacyja derj poradźiła. Mimo wobdrjenjow koże je ẖebi dwě rjeble ſtamak a ẖo na 9-cẖežko ſranił.

S **Rychbacha.** (Radiowy ſcẖelak ſa Hornju Sukow.) Sréczenje ſe ſtatnej póſtu wo natwarjenju radiowego ſcẖelaka je po nowych pſchemẽnjenjach nětko ſłónczenje dośtajany. Bórzy ma ẖo ſ twarom ſchtyrjoch podnožow wěże radiowehu ſcẖelaka započecz. Se ſenſtkimi dźěłami k natwarjenju ſcẖelakoweho twarjenja ſo ſpočatk oktobra 100 dźěłonjemějerjow do dźěła pſchiſtajі.

Budyske stawniske powěsće

póndźelu, 9. ſeptembra 1935.

Narodźiłe ẖu ẖo: 5. 9. Božidarej Fritzej Hippi, pſchiſtajenej, ẖzn. — 8. 9. Njemandźelſka hołza. — Wilhelmej Bjedrichej Auguſtej Dilſej, ẖeđkarjej, dźowka.

Wumrěli: 7. 9. Alwin Měrcẖin Zyẖ, dźěłacẖeŕ ſe Schmiedefelda, 40 lět. — Wilhelm Werner Langer, ẖyn ſkłakarja ſe Ssmilneje, 4 lět ſtary. — 9. 9. Camilla Louiſa Kunertowa rodź. Saitlerez, mandźelſka hamtſkeho ſłužobnika, 55 lět. — Khryſta ſwud. Nowakowa, ẖywiſcha ſwud. Naiſchzyna rodź. Schöbelez, ſozialna rentnarka, 71 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 9. 9. Korla Fritz Milkomm, pomozny ſtražmiſchtr ſe Hanu Jadwigu Auguſtez, domjazej dźowku, wobaj we Budyſchinje.

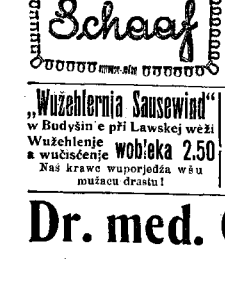

Derjezdźerſany **wojeſki wóz, wóz do hoſpodaŕſtwa, ratarſke graty a wěcy** ſo předawaju. Zamołwjenja pod **A 12** na wudaw. „Serb. Nowin"

Knježe, nowočaſne, ſkoro nowe **wuhotowanje bydlenja** (jědźerńja, knježa jſtwa, lěhańja, kuchinja), w celku abo jednotliwje, płaćizny hódno na předań Zamołwjenja pod čo. **A 13** na wudawarńju Serbſkich Nowin

„Wužehlernia Sausewind" w Budyšinje při Lawſkej wěži **Wužehlenje a wučiſczenje wobleka 2.50** Naš krawc wuporjedźa wšu mužacu drastu!

Płaćizny hódne **impregnowane ko'mickate tkaniny** (Lodenstoffe) pola **Töpfer** w Budyšinje na Trělanſkej dróży 22

Dr. med. Götz ſo wróćił

PLAKATY za towaŕſtwa, gmejny, najenkow, wobkhódnikow w jednorym a modernym wuwjedźenju zhotowja ſpěſnje a tunjo **Dr. J. Cyž** ſerbſka knihićišćerńa nakład Serbſkich Nowin w Budyšinje w Serb. Domje

Za našich wědomoſtnych dźěłaćerjow a lubowarjow ſerbſkeje rěče je wujšła nowa kniha **Delnoſerbſke praepoſicyje** kotrež je z ludowych wuprajenjow wobdźěłał a zeſtajał faraŕ G. Šwjela z Dešna. — Płaći 1,25 hriwnow.

Kedźbu! **Elektr. wobſwětlenja za jězdne koła** ſu dóſte, we wšelakich płaciznach. **Poručam dale** někotre trjebane mužace a žonjace jězdne koła, dwě bjezporučnej ſijacej maſinje — autowy wolij, maſinſki wolij, wolij za elektriſke motory, wolij za centrifugi, tuk za kožu, jatrowy tuk, rjemjenjowy wósk, wjazadła rjemjenjow. Jězdne koła a ſijace maſiny derje wuporjedźam. **Franc Ryčeŕ w Sernjanach pola Róžanta**

Serbja, rěčće ze ſwojimi dźěćimi ſerbſcy a přepodajće jim tutón drohotny pokład naſich prjedownikow njeſkaženy. Čitajće z nimi naše **Serbſke Nowiny,** wosebje dźěćacy kućik, kotryž ſo z wulkej lubošcu kóždy tydźeń za naſich najmjeńſich piſa

Přiloha k číslu 211

SERBSKE NOWINY

Wutoru 10. septembra 1935

Wojowarska wola Budyskeje SA

Budyšći SA-wudyr standartowy dobyćer w statnym wubědźowanju SA.

SA Budyšćeje standarty je, kaž je so po zyłej Němskej stako, w juliju a auguście statne wubědźowanje pśewjedła. Wubědźowanje śłuśeśeše do wojowarśteje wole a śłužbneje wjeselosće w SA. Wono dyrbješe pokazaś, kajki napohlad sfromadne sadźerśenje jenotliwych cźrjódkow a wudyrow jako SA-jednotow posłuśa a kak jednoty cźełnje a duśehownje steja a kajke fu wone w kameradśtwje, sfromadnym sastajenju a w żywym wuskutkowanju nazionalsozialistiskeho smyślenja jako SA wjednika Adolfa Hitlera. Statne wubědźowanje běśe jara wjeleśtronśte a źełi w žywotnich jenotliwych śwucźowanjach žadaśe, śehtoź s najwjetšej samóžnosću mjesowaśe. Śwucźowanja běchu so tak pśihotowarske a wone so tak pohódnośćachu, so so njedźiwaśe na jenotliwe wukony, ale jenoź sa sfromadne wukonty wotdźełow (cźrjódkow a wudyrow) jako na kameradśte sastajenje a na wojowanje. Wojowarśtwo a po smyślenju (Weltanschauung) mějachu so SA-jednoty jako wopraudźite jednoty, jako sapśihižahane sjednoćenśstwa wopokasacź.

Wubědźowanja wupśeśełu̇chu so w jenotliwym na:

1. smyślenje (Weltanschauung, pśihi cźimž mějeśe so dokładnje na prašenje wotmołwiś: „Śehto wucźi naš SA-muźow wjednikowe źiwjenje sa pśichod?" Tuto pruhowanje njewupśeśełu̇e so jenicźki na smyślenjowu wědomosć, ale teź na sfromadny sacźišći jednotow pśihi wšitkich pruhowanjach jako wuras snutskowneho a swonkowneho sadźerśenja. Wšitko tym so na pśikład teź wojowarśti duch, kameradśtwo a snutskowny porjad jednoty wobkedźbowaśe.

2. Cźełosćwucźowanje: 100metrowski běh, dalóki skok, storkanje kule a kamjenja, wjerhanje kuźelow, 3000-metrowski běh.

3. Běh pśeś pola pśeś 1000 metrow, pśihi kótrymž mějachu so schtyri sadźawki pśekrewinyś (jama, wóś, brjewjana łopga a wiśata hrjada).

4. 10kilometrowski marśh s 20 puntami cźeże a samjenjom śatatow.

5. Propagandna jśba na cźežitych autach.

6. Sastajeńśe śwucźowanja w krajinje.

Skóncźnje so teź žywnosć jednotow pśihi nastupjenju pohódnośćeśeše. Sa kóžde pśehledpśizane wubědźowanje běśe so pohódnośćenje po dypkach postajiło, s kótrymž so wukonty cźrjódkow a wudyrow zanjemu wólowej njepodcźišćiwu. Najwjetšća liczba dypkow, kiž so w žywym statnym wubědźowanju hodźeśe dospśeś, běśe so na 2680 postajiła.

Budyšći SA-wudyr 1/103 standarty 103 dóby w statnym wubědźowanju 2519,87 dypkow a s tym jara dobry wukon pokasa. S tym bu wón najlepšći wudyr standarty 103 a. je potajkim cźakanu myta, kiž je wokśeśnje wjedniśtwo nazionalsozialistiskeje stronje wustajiło.

Wjazy hacź 2000 dypkow dobuchu hišcźe wudyry 2/103 (2064,50), 4/103 (2467,18), Na. = 103 (2389,72), sanitetny wudyr 133 (2279,10), 50/103 (2187,9), 9/103 (2373), 12/103 (2082,1), 8/103 (2263) a Na = 17/103 (2337).

Myto Budyšćeho hamtśkeho hejtmanstwa je źełi Wjasołći SA-wudyr śwećił. Napadnje dobra běśe we wšitkich cźrjódkach nastupjeńska žywnosć. Ale teź śwutne wubědźowanja s wulkeho dźěła jara śwjeśelaźy wobraz wo wojowarśkej a sastajeńśkej hotowosći SA-standarty 103 posłuśeja.

Wjedniży a podwjedniży dobyćeśeśkeho wudyra kóždeje SA-śtupiny so wjednikej Adolfej Hitlerej na stronitym śjźdźe w Nürnbergu pśehedśiaja.

Sśydom najlepšich wudyrow s zyłeje Němskeje so w oktobru wjednikej pśehedwjedźe. A to je najwjetšeje myto statneho wubědźowanja SA, sa kótrejž kóždy SA-muž, kóžda cźrjódka a kóždy wudyr wšitku mózu, wšitku wojowarśku a kameradśtwowsku wolu rad sastajeśeše.

Statne wubědźowanje SA běśe pruhowadło śłužbneje radosće SA a jeje wole k sastajenju. Wudyry standarty 103 su so w tutym pruhowanju jako krute, spušćiśomne wojowarśke jednoty wopokasałe, kaž su to wšitke SA-wudyry po zyłym němskim stacźe.

Łóncko kwasnych hrónćkow

Susodźinka njekwasna.
(Z kwětkami.)

Dobra susodźinka sym.
Kwas je w sukodstwje, to wěm.
Braška po wsy khodźeše,
Hosći na kwas prošeše.

Pola nas teź pobył je.
Hač teź pśeprosył je mje,
Njejsym wšak so prašała:
Bóh wě, što bych zhoniła.

Cyle wésće njewědźach,
Hdy ma Xec Jan swój kwas
Rady chcych tam pohladać,
Njewěstu teź wohladać.

Tuž sym pśeco nuchała
Pśed dworom a cźuchała,
Hač so tykanc njepječe,
Njerjedźi a njemječe.

Tola wčera dopołdnja
Dźiwnje wo wsy zawonja.
Tuž běch hnydom wésta sej,
Zo kwas hišće nimo njej.

Dźens so nětko wupikach,
Něšto kwětkow naščipach.
Pśed dworom sym čakała,
Hładała a łakała.

Pśed dwór nichtó njepśińdźe.
Samo skočich do khěže.
Mjelčo dó jstwy śmórknych so
Nawoženju pytajo.

Tu nět w o b a j sedźitaj
Za blidom tak zbožownaj!
Z b o ž o p ŕ e ć a wuprajam,
Kitku k w ě t k o w pśidawam.

Tute kwětki wonjeju
Jenož, doniž m ł ó d n e su.
L ě p j e z waju lubosću
Njech je wamaj w žiwjenju!

Budźtaj p r a w j e z b o ž o w n a j,
Pśezjednaj a spokojnaj!
Na mandźelskej lubości
Waju pśichod zaleži.

1926. Pawoł Wićaz †.

Jenički dźeń bjez łžě

Něhdźe w dalokim śwěcźe je kraj, w kótrejž hłownym měsće žebi wobydlerjo mjes sobu wujednachu, so wot dźěćatstwa hacź do starosći jedyn dźeń sabunu, na kótrymž so nima ani jenicźeje łžě wuprajicź. Njewěm, kak je tuto śrěcźenje móžne było. Wjsche teho, so płacźeśe jenoź na jenicźki dźeń. Tolu wérno je, so je so tuto śrěcźenje wopraudźe dźerźało a tuž chzu powěsacź, kajke bě na tutym dnju źiwjenje w měsće a kajke sćełbnki měśeśe tuto spodźiwne śrěcźenje.

Měšćeńcenjo, kótriž mějachu jako pśeni tuto wucźinjenje wujwjesć, běchu wrótniży. Jako tuźi zano sahe měšćeńśanśe wrota woterwichu, cźakachu hižo pśhed wrotami w dołhich rjadach pśhekupzy a wikowarjo se žwojimi wołpdłami, so bychu žwoje twory na měšćeńśanke wiki pśhiwjesli. Tola na tutym dnju njesamjelećachu zga a druhe dołhody, teź śtradźu njepśheźiwachu, teź njeběchu twory falśchowane. Wśchudźe kujeśeśe śprawnosć. Hdyž zlowniży twory pruhowachu, nadeńdźechu, so bě wšě wopraudźity měd, mloko bě wopraudźite dobre mloko bjes kóždeho pśhimeśśka wody, kaž je to hewak śtaiwaśe. We winarńjach pak njetrjebachu dołho tak wjele wody sa pśihotowanje wina.

Na měšćeńśanśkich wikach bě zyle hinaśe žiwjenje hacź hewak. Tam njepśhedawaśe so stara selemina sa cźerstwu, stare kokośe niz jako młode. Tam njedosta hospoś margarinu město butry. W rěźniśkich wobkhodach njepśhedawachu sa marmorowymi blidami mjazo starého wóła sa mjazo młodeje krowicźki. W jenym khlěbowym wobkhodźe so ńamo śta, so wucźobnik sa kupzow pśihlědża, so by khléb wrócźo wźał. Khléb bě wot wcźerawścheho pjeczwa, rjekny a tohodla nima praweje wabi. Na dnju bjes tśě pak njeměł so khléb je śnadnej wahu pśhedawacź. Tajke wěży njetśaiwachu so w tutym měśeśe ńamo sa cźaśy pradźědow. Hdyž potom śtote śtónzo śwoje jaśne pruhi pśheś wulke torhośćego ścźeśeśe a jenoź lute śprawne wobliźa nadeńdźe, kiž njeśłachu a njejebachu, kiž njeśnajachu njepśheźeśćeśtwa, běchu jeho pruhi hišcźe jónu tak jaśne kaž hewak. Potom pśhedawachu wośnoćowarjo rańśich nowin śwoje nowiny po hašach. Tu a tam kupi hebi jedyn śwoje nowiny, wośta śtejo a cźitajcźe. Druhi wśachu śebi je žobu domoj, so bychu je pśhi śnědanju cźitali. Rańśi kośej źłodźeśeśe na tutym dnju zyle hinak hacź hewak. Běśeśe to wopraudźity dobry kośej a niz nětkajśe palene žito. Hdyž pak ludźo pocźachu śwoje nowiny cźitacź, wujachu ś hłowu. Tu bě hewak tak śajimawa rubrika „Najnowiśśe ś zyłeho śwěta" zyle próśdna, jenož wulki praśchak tam bě. We śawodnych nastawkach bě runje wo knježeśtwowych wobłoach rěcź. Hdyž hewak tu a tam śchcźuwachu, pišachu dźeńa wśelnosć. Ludźo śwoje rańśe nowiny cźitajo śpóśnachu, so fu to wopraudźe wośoby, kiž so ja śwojo śwojeho ludu na śprawne waśchnje staraja. Tuch, kiž pśhi litfaźowych śtołpach śtejachu, cźłowjek myśleśe, pśhetoź wón nihaze plakaty we wśchěch barbach s klikom pomiaśowaśe a s toźtej papjeru połepjowaśe. Wopraśchaśi so nětko sa tym, cźehodła so to stanje, dośta jako wotmołwu, so fu to tśě, kiž na plakatach śteja.

Śchulśke dźěći du do śchule a mjes nimi nětkśi śtudejśi śchulerjo. Na tym dnju bjes kóždeje tśě fu jich hłójcźki napjelnjene śe wśchelakej mudrosću, dokelž njesmě jane dźěćo śwojemu wucźerjej tźeć, so njeje mohło dla druhich dźěćow śwoje śchulśke winowatośće dopjelnicź, kaž to na druhich dnjach dźěći tak rady cźinjachu.

Na univerśitach mějachu profesorjo na śamśnym dnju śwoje porjadne cźitanja. Tola śpodźiwnje, kak śkromnje a khutnje woni wo tak mjenowanej exaktnej wědomosći rěcźachu. Pśhirodospytnik śtónźi śwój pśhednośchk

Farář August Sykora a Malešecy w létach 1835—47

Wozjewił O. W.

(Pokračowanje.)

Nan wšěndnje wšitkich rano budźeše, w lěce w 4 h., w zymje w 5 hodź. — Wón sam hodźinu pozdźišo stawaše, piješe pśi woknje napśećiwo cyrkwi swój kofej, wza potom pśeco modleŕske knižki „Bogackowy šaćkašćik", kiž na woknowej desce ležeše a pśećita sebi hrónćko z biblije a modlitwu za tutón dźeń. Rano, hdyž čeledź snědaše — w śesćich — wón wšitko rjadowaše a postaješe, što měješe so dźełać. Potom wza wón swoju motyčku a dźěše na swoje pola, kótrež wón wšěndnje nakedźowaše. Wokoło na poł dźewjećich běše wón doma, snědaše pomazki z plecom abo kołbasu abo z jejomaj ,a poda so zaso na swoje pola, kiž ležachu jara rozkuskowane, dźěł k wjećoru, dźěł k połnocy, dźěł k ranju a někotre kórcy k połnju. Nan móžeše wšěndnje někotre hodźiny po puću być, hdyž cheyše wšitke pola a łuki dohladować. Wokoło jědnaćich běše zaso doma; druhdy wupi dopołdnja w kórčmje karanćk piwa, nětdźe tśi króć za tydźeń dźěše wjećor mjez 6. a 7. hodźin do kórčmy na piwo a wosta tam jenu hodźinu dołho. — Nan njekhodźeše ženje w drjewjancach kaž druzy ludźo, ale wobuwaše sebi pśeco ćkórnje, tak mjenowane dwukulkate, kótrež móžeše do wole měnjeć; we swojich młodych létach běše we tak mjenowanych dwuwušatych śkórnjach khodźił, kótrež hač do koleń dosahachu. Cśrij bu mazany, ale podśiw wuswětleny. Nan njedźěłaše na polu, to wobsta rachu čeladni a moji bratśa, kiž běchu wšitcy doraśeni; ale na žnjach pomhaše wotkładować a nakładować, štož běše za jara tolsteho muža njemało napinace. Wusyw wón też pśeco sam wobstaraše, tohorunja mlěwanje wumłóceneho žita, a jako běše sebi pozdźišo wučišćowak kupił, — pśeni w Malešecach — běše wón pśeco pódla a mérješe wučišćene žito do měchow, kotrež wotroćkojo na žtnu łubju nošachu. — Naš nan z druhimi ženje njekhartowaše, njemóžeše kharty widźeć. Jako běše raz pytnył, zo měješe mój br. Handrij — tehdy nětdźe 15 lět stary — kharty we swojej kapsy, wza Handrija a jeho kharty pśed kachle a śisny kharty do wohnja prajicy: „Handrijo, do wohnja śluša tuta čertowa biblija, a njepśinjesł mi ju ženje wjacy do domu!" To je sebi Handrij hódnje spomajtkował. — Našeho nana we wsy a zwonka wsy jara čeśćowachu. Naši čeladni a zwjetša wšitcy ludźo we wsy, wołachu jeho z kŕćeńskim mjenom „Pětr", tohorunja wołachu wšitcy našu mać „Hana". Kóždu sobotu jědźeše nan z jenym, z dwěmaj abo z wjacorymi kórcomi žita na wiki do města. To słuśeše k jeho zabawje. Pśipołdnju w hosćencu wobjedowaše „rozpśećowaše so z pśećelemi a znatymi a jědźeše wokoło štyrjoch zaso domoj. Kóždy króć pśinjese cały ta khětro wjele druhich kuskow (srěnje całty) sobu; někotre buchu hnydom zjědźene, druhe pak njedźelu rano pśi kofeju, ale pśeco suche, bjez butry. To by było pśečinjeństwo bjez runjeća. „Bur njesmě z butru brojić!" — Nětdy běše so hosćenc „K zelenemu štomej" w měśe, hdyž by nan sobotu zawadźił, wotpalił, a nan tohodla wupŕahašo w „Złotym lawje." Hdyž běchu wotpaleny hosćenc zaso natwarił, pśińdźe hosćenćaŕ do Malešec a prošeše nana, zo by tola zaso pola njeho wupŕahował. Słyšach, kak nanje rěkaše „Knjez Sykora." Temu so njemało dźiwach, pśetož njeběch hišće ženje słyšał, zo by nětko našemu nanej „knjez" rěkał. Běžach k maćeri a jej to prajach. „Naš nan tola žadyn knjez njeje. Z knjezom je jenož farář, wućeŕ, najeŕk knjeźeho kubła, hajnik, ale hewak nichtó we wsy." — Naš nan měješe aesthetiske ćuće. Wón pśeco twarješe, abo na starych twarjenjach pśetwarješe. Wosebje jstwu da wón rjenje pśiparował. Jstwa běše khětro wulka, měješe śešć woknow, a běše dotal bělena była. Nan da séńny wot tyšerja wudeskował, štož tón jara wustojnje wuwjedźe. Séńny běchu plećite a žołtkobrune barbjene a wuswětlene. Tohorunja też jstwiny wjerch. Njejsym ženje w žanym burskim domje rjeńšeje jstwy wohladał hač běše naša. Kóždu sobotu bu śpundowanje čiste rjedźene, ze słomu pokładźene hač do njedźelskeho ranja, potom bu z běłym pěskom posypane.

Nan kupi sebi pśeni we wsy k r y t y w ó z. To běše podawizna w Malešecach! Kryty wóz běše jara wosebny. Kryw běše ze smuhateho płatu. Nutŕka pak běše wjerch a zadna strona debjena z pisanej wósko-wanku. W zadnjej stronje běše woknieško, z kótrymž mózach wonhladać, wóz měješe też na boku durćka, z kotrymiž mózachmy hnydom do woza zalěźć, a nic kaž pola druhich wozow pśez kózlik. Tajkeho kryteeho woza njeběchu hišće w Malešecach widźeli. Kak su tola ludźo nowy wóz wobhladali a wobdźiwali. To pak běše pycha!

Moja maś Hana rodźena Špankec z Malešec, narodźi so 6. wulkeho rózka 1794 a wumŕe 21. wulk. rózka 1849, běše z burskej dźowku. Jako młoda holca běše, kaž běše to pola burskich holcow wašnje, léto dołho w mésće słužiła a to pola subrektora Barta, zo bě němscy nawukła. Potom běše so zaso domoj wróćiła. Wona dźěše kóždu druhu njedźelu kemši. Zónske so z kemšenjom wotmènjowachu, mjez tym zo mužcy bjeze wšeho wuměnjenja kóždu Bożu službu

se zrowanu: „... tak widźimy tola, moji luźeja, w tutym radźe, so kuźeli nade wschej pschirodu jedyn, kiž jej staja swoje mjeńy a to je Boh ...!“ Studentoju profesora pschetorhnuwschi, jemu pschiwoskachu pschi tutych zrowach.

Na sudnistwach tamneho mjesta běsche na tutym dnju wowrawdźita běhanja. Někotři rěčnizy zapodachu nanijet, so njemóža pschi dobrym zrědownju sakitanje tuteje abo tamneje wězy pschewjazać. Zrěnanja, na tutón zrěd postajene, so tohodla wotstorčachu. Wobstorženi wusnachu so dobrowólnje zwojich njekutkow. Čzi pak, kiž czyschu dźeń zrjedy hischcze pschiźahacz, to nadobo wjazy nocżyschu, dokelž jich pschiźahaca by hyła źa. Dotal prozeš namaka na tutym dnju zwój kónz, a zkórżnik połoźu zwojeho samoźenza pschi tym słubi. Tajke něschto njebě hischcze w sudnitskich thronikach sapiśane. Podobna honjenja běsche też na dawkowni. Tam steja dołhe rjady ludźi, kiž zamjelczachu zwoje dołhody. Na dnju bjes kže dopomni so kóždy na zwoju njeprawdu a cźe ju hnydom zarunacz. Wěchu to ſ wjetschego dźela ludźo ſ lepschich worschtow. Druhdy ſo jedyn wobroczi a postrowi zwojeho znateho pschecželnje ze zrowami: „Ach, scże Wy też tu ...? tak, tak!“

W mjesce pak běchu ludźo, kotrymž dźeń bjes kže pschinjeze horźo a boloścz. Wěchu to někotre helicza, kiž schpi wokrize błeda znežka kaž zwjadła rózicka a w ruzy dźerźi liścźk. W nim steji, dokelž źana źa ſo dźenża pitacz njeſmě, hórka wěrnosć: „Ně, njeje to tak, kaž Cźi w zwojich listach pisach, so moja luboscz ptacži Tebi, wona njepłacži Tebi ale Twojemu samoźenju. Wodaj — dźenża dyrbju Cźi to prajicz, njech ſo ſtonje schtoźkuli!“ Je tale wěrnosć k wopłakowanju? — Ach, wutroba, kiž je luboscz wozpelila, nění traź, so dyrbi płakacz, je pak to po prawom sboźo. — k wjeselu nad wumożenjom wot luboscźinſkeje kże, kiž mohła ſo tak ložny hórkaz tragedija ziwjenja scźinicz. Teź druhe zitwenske kże dyrbjachu ſo na tutym dnju rostorhnycz w mjesce, kotrehoż wobydlerjo běchu zebi dobrowólnje winowatoscź napokazili, jedyn dźeń w zimjenju ani jenicźkeje kże wuprajicz. Mandźelſzy, kiž běchu hacz dotal w zwadze zitwi, dokelž njeknjeſeche mjes nimaj wěrnosć, po tym hacz wotstronichu potajnu abo zfamwu mandźelſku kżu. Sabludźeni wrócźichu ſo k zwożu, ſpóſnawſchi rozdźěl mjes poſtoczanym a wopraudźitym ſtotom.

Na późnim popołdnju tuteho dnja woźmě ſo w najwjetschej zurli mésta politika zhromadźizna. Tola ludźo, kiž pschindźechu, namakachu zhětro cźichebo wěcznika. Rěczeſche bjes kóždeje hidy wo druhich, kiž hewak we zwojej rěczi tak radu hanjeſche; rěczeſche wězomnje, rjekny zwojim pschipoſłuchariam cźiſtu wěrnosć, kiž też bórze druhich a ſam zebi pak cźłowjeſke zmilki pschikna. Taike něschto pak nochzyschce lud źiłyschcz. Tak ſo źa, ſo zkónczuje też poźledni ſe zurle wuidźe. Shromadźizna ſo zkónczi bjes kóždeje reſolucźije. Kóżdy pak běsi prajeſche, ſo je prěni raz mudrich ſi politikeje zhromadźizny wuſchoł hacz je tam zchoł. Wjeczor zaruneho dnja mjeſesche ſo w dźiwadle najnowischa kra pschedstajcz. Krajeja pak ſo zapowědźachu, na tutym dnju kóli tuteje hry pschewjazacz. Tak bu wotstorżena.

Starý knjeſ dźeſche domoj, pschindźe nimo zyrkwje, kiž bě powocźinjena, ſo bě ſtyſchcz ſ njeje zynk pschczelow. Tuż tam zaſtupi. Na kłětzy jeſeſche prědar, kiž rěczi wo ſehłaćnoſczi, ſ kotrejž ludźo dźeń wote dnja wobkhadźuja. Teź na to pokaſa, ſo móże cźłowjek cźłowjeſej ſźecz, ale nic Bohu. A rěczeſche wo djabole, wótzu ſzow, wo jeho leſczi a mozy. Starý knjeſ poſłuchca na prědarja, jako pak pytny, ſo tutón wo łzi rěczi, myſłi pschi zebi: „Nětko je wobydlerſtwo tuteho mésta jedyn dźeń bjes kóżdeje kże pschebyło a tohodla hischcze rěczi wón nje łzi. Tuż dźeſche muż, dokelž też wón njechaſche pschijimacz, ſo je złowo Boże ſtajnje wěrnosć było. Jako ſ taſtimi myſłemi domoj khwataſche, ſunu ſo nékaſa cźmowa poſtawa ſ cźmoweje haſzy — to bě djabok.

Djabok ſtyſchi ſe ſpodobanjom, kak ſtarý muż ſwari pschi knjeſ na złowo Boże. Srnua ſo, wupschestre zwojej cźornej ruzy daloko a wujeźe do powětra. Leczeſche wot ranja k wjeczoru, wot połdnja k połnocy a zhromadźi ſto druhich ſtych duchow, ſo bychu po tym jenym dnju bjes kże cźłowjekow ſaſo pschetworili, kajzuž ſu prjedy byli a kaſichž cźze won jich mécź, ſo bychu byli pschihódny grat jeho ſtych wotpołładow. W.

Goethowy kwěćel

Wjele ſtawiſnow je, w kotrychž ſo wo proſtym, rjadnym knjeſu ſ Goethe powě, so móże ſo też jónu, ſe wożołinjeneje knihi ſtjetych lět ſańdźeneho lětſtotka anekdota wojjewicź, w kotrejž ſo ſ Goethu ſ jako pschecželnym, wutrobnym muzom ſesnajemy, kotryž wſchědnu, jednoru żonu ſ němſkeho méſtaczka jako hoſcźa pschija a ſo jara wulkotnje ſ njej rosmołwjeſche.

Mandźelſka pjekarja Mohnhubera běſche mudra żona, kotraž druhdy w hodźinach po ſwjatoku radu dobru knihu cźitaſche a ſ wożebitej luboſczu knihi exelenzy we Weimaru.

Jónu zebi Mohnhuberowa runja wjele druhich cźłowjekow pschejeſche, bażnika, kotryž bě zi tak někotru nazawrjazu hodźinu wobradźik, teź ras wohladacz, ſo by pruhowała, hacź drje teź tajki je, kaſkehoż bě zebi jeho pschedſtajała.

Dołho źaneje ſtadnoſcże njebeſche, ale jeneho dnja je w Jenje wudata ſotra Mohnhuberowu na wopyt pscheproſzn. Mohnhuberowa ſo teź dołho njekomdźeſche, ale kupi zebi liścźk ſa zołty wós a móżeſche potom we Jenje ſhonicz, ſo je do Weimara jenoż hiſchcze krótka noha. S wikowarjom, kotryž wſchelake twory ſ jeneho mésta do druheho wożeſche, ſo wona do Weimara puſchcźi a ſaſtupi, ſ trochu pukotajez wutrobu, do hordoſteho domu pschi Jónſkim namésce.

Sſłużobnik, kotryž mésjeſche ju ſa próſtwarku, jej rjekny, ſo Goetha wjazy ſ miniſtrom njeje a ſo wſcheje hary ſwęta ſdaluje, ſo mohł ſo bóle a kpje zwojim wſchelakorym dźěłam wěnowacź. Wón njemóże potajkim niczo ſa nju cźinicz.

„Jenoż wohladacz knjeſa ſ Goethu chzu“, zona ſnapschecźiwi, „dokelž jeho knihi lubuju. Nětdźe w jahrodze budże drje kucźik, hdźež mje wón njewohlada, ja pak móju jeho widźecź, hdyż ſo wukhodźuje.“

Sſłużobnik hłowu tſchaſeſche nad ſpodźiwnym pschecźom, mésjeſche pak potom tola ſa radżomne, pola baſnika do duri ſaklepacź a jemu wo pjekarjowej żonje powědźicź.

Jako Goetha do ſahrodu pschindźe, bě ſo żona wopraudźe ſa kerkom ſkhowała.

Wón pak ju tam wucźahny a ſo potom zyku hodźinu ſ jednorej żonu mjes kżejzazymi hrjadkami pschekhodźowaſche.

Pschi tym wón tu a tam rózu wotſchczipny, nékotre módre lilije, wonjate róże a naliki, tak ſo, jako ſo żona woteńcź hotowaſche, pékny kwěćel w ruzy dźerżeſche, kotryž wopytowarzu ſ pschecźelnym poſmějwkom pschepoda.

Jako ſo Mohnhuberowa podźakowa, ji wón wobaraſche prajizy: „Hdyż ma ſo nécźto dźakowacz, luba żona, potom ſym to ja, pschetoż njeſtawa ſo hujto, ſo tak mudri hoſcźo pschikhadźeja, ſ kotrymiż móże cźłowjek rěczecź, każ je jemu pyſk narośtł.“

Potom ſo Mohnhuberowa, Goethowy kwěćel w ruzy dźerżo a wutrobu połnu ſpokojnoſcże, ſaſo k woſej poda.

Stajnje k hodam potom ſ małymi a wulkimi hrósnykami wubjerne napjecżeny hodowny woſuſchk do domu pschi Jónſkim namésce dóńdże a někotre dźakne rjadki runja płaczkam zboża k żonje do ſdaleneho méſtaczka pschiteczachu.

Hdyż pak jeneho dnja powěſcź pschindźe, ſo je Goetha na prawdu Bożu woteſchoł, pjekarjowa ſwjadły kwěćel ſpróſnjiwje do tyſki połoži, pschipowědźi ſo pola ſwojeje żotry na wopyt a poda ſo potom ſ Jenu do Weimara, ſo by morwemu bożnikej kwětli pschinjeſła. j.

Přilopk

Smijšzy na Krkonoſchſkim hrjebjenju.

Lětża nadeńdźeſch pschi ſuchim a cźſołnym wjedrje ſamo na krkonoſchſkim hrjebjenju ſmijšzy. Njedawno chyżiche cźěſći wucźeſ w blišſkoſczi Reneroweje budy ſmijšzu ſ rukú popadnycź. Tutu khrobloſcź dyrbjeſche hórzy wuſcźerpjecź, wona jeho do ruki kużny. Zyła ruka bórzy ſacźekaſche a wucźeſ dyrbjeſche ſo khwatnje do khorownje w Wyſzokim Kobju podacź, ſo by ſo pschecźiwo ſcźekeho ſaſjedoſcźenja ſchikał.

Wěrowanje po 22letnym mandźelſtwje.

Jedyn wobydlerſ mésticzka Steinau w Schleſyſkej bě 6. julija 1913 na ſtawniſtwje w Rosterdorfje do mandźelſtwa ſtupił. Pschi reviſiji tamniſcheho ſtawniſkeho regiſtra ſo wukopa, ſo bě mandźelſki ſwjaſk po ſakonju njepłaczíwy. Nawożenja a njewjeſta a też wěrowanišzy źwědkoju běchu ſtawniſki protokoll podpiſali, ale ſtary, hewak jara źiwedownity ſtawniſki ſaſtojnik bě w khwatku na podpiſanje zabył. Nětko dyrbjeſchtaj ſo mandźelſkaj hischcze raz „wěrowacź“, ſo by jeju mandźelſtwo pſched ſakonjom płatzíwe było.

73 kolczow pjelokow je ſtóſtniſka ruka ſniczita.

W Uchtiſkich lěſach poła Woltringhauſena w Nienburgſkim wokrjeſu pschi rězu Weſerje naſta lěſny woheń, kotryž móżeſche ſo ſe ſahadźenjom wſchěch ſrědkow ſtónczniże wobmjeſowacź. Psches to wſcho pak ſo nimale 30 kórzow lěża a 600 zentnarjow pschowinny ſniczi. Polizija ma ſo to, ſo je ſo woheń ſakożił a to tehodła, ſo bychu ſo tołcze, kiž běchu ſo tam ſeſtajaſe, ſniczíže, ſchtož je ſo też dospołnje ſtało. Swěſcźiło je ſo, ſo ſo někotři wobydlerjo pjelokow bojachu a żadachu, ſo bychu ſo wotſtroniſe, ſchtož je najzkerje ſ pschicźinu ſapalenja było. Hdyż ſo wohnja dobladachu, ſo tſi kolcze palachu. Pryſedy hacź móżeſche ſ 1000 metrow ſdaleneho dwora pomoz dóńcź, bě ſo woheń na wſchě kolcze, wſcho hromadźe 173 ſchtuk, roſpschestrěł a pjelki a méd ſnicził. Jedyn ſ pcźalarjow ſhubi ſ wohnjom wſchě ſwoje ludſtwa. Wſcho hromadźe ſo ſchkoda hacź na 4000 hrawnow wobliczi.

Wusudźenja

§ Kónz meje t. ł. bě hižo husto pokhlostany Junij Kunza ſ Pźowjom ſwojej żonje dowolił, ſo by w Bukowiſkich lěſach ſchmrěkowe halozy brała a ſ nich wěnzy za 500letne ſwjatoczeſnoſcże w mésce Budyſchinje pleła. Kunza ſam bě wěnzy do Budyſchina donjeſł, ſo by je tam pſchedawał. Zdyż na Bukowiſkim rewěrje pſchiſłuſejeny hajnik Harp Kunzu w lěſu lepiwſchi ho jeho ſa wopiſnom wopraſcha, hacź ſmě hałożti torhacz, Kunza hajnikej wotmołwi: „To Wam hiſchcze wobſtaram“. Na ſakładze njeſłyſchaneho ſadźerżenja k ſchkitej lěża ho jemu wołożaze wobſtejnoſcże wotrjefnychu. Kunza ho dla ſhromadneho cźeſzeho a woſpjetneho lěſneho padnſchſtwa k 3 mężazam ſaſtwa ſaſudźi. Wot wobſtorżby dla ſpjecźenja pſchecźiwo lěſnemu ſaſtojnikej bu Kunza wuſwobodźeny.

Radio

Sſrjedu, 11. ſeptembra ſtyſchi ſo:

Königswusterhauſen: Nimo znateho wſchědneho programma: 6,30 wjeſelý rańſchi koncert. 10,40 wotewrjenje ſjězda nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony. 12,30 pschipołdnjſchi koncert. 14 wſchelakoſcże. 15,15 SAlapowy. 18 popołdnjſchi koncert. 19 wſchelakoſcże. 21,30 nózny koncert.

Lipſk: Nimo znateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 rańſchi koncert. 15 ſa młode hołzy. 17,15 popołdnjſchi koncert. 18,30 wſchelakoſcże.

Hiſchcze ważne ſ dnjowoho programma: Wín: 19 opera „Manon“.

Sport

Němſki autowy wujězdźowař Stuck w Monzy dobył.

Njedźelu wotmě ſo na Monzaſkej wujězdźowarni pola Milana w połnócnej Italſkej autowe wujězdźowanje wo wulke myto Italſkeje. Prěni, kiž postajeny dołhoſć puća přejědze, běše němſki Hans Stuck na Auto-Union-wozu. Wón běł tuto ćežke wujězdźowanje dobył. Mjez 16 jězdźerjemi jenoż pjeć jězdźerjow hač do kónca wutra. Najwjetša hodźinska spěšnoſć, kiž Hans Stuck doſpě, běše 270 kilometrow. Druhi dobyćeŕ běše Italčan Nuvolari na nowym Alfa Romeo-wozu. Třeći bu młody němſki wujězdźowař Rosemeyer na Auto-Union.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Die Anmeldung

für die Sexta der **Oberrealſchule,** der **höheren Mädchenſchule** und der **höheren Handelslehranſtalt** iſt ſpäteſtens **bis zum 21. September** zu bewirken, und zwar werktags von 10—12 Uhr im Direktorzimmer der Oberrealſchule bezw. der Handelslehranſtalt.

Mitzubringen ſind Geburts- und Taufzeugnis (oder das Familienſtammbuch), Impfſchein und letztes Schulzeugnis. Die Vorſtellung des Kindes iſt ſehr erwünſcht. Oberrealſchule und Handelslehranſtalt nehmen nur Knaben auf.

Oberſtudiendirektor Dr. **Kleber.**
Oberſtudiendirektor Dr. **Heſſe.**

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Berufſchule Kamenz.

Die **Anmeldungen von Schülern und Schülerinnen** zum Beſuche der dreijährigen gewerblichen, hauswirtſchaftlichen und landwirtſchaftlichen Abteilungen ſowie der hauswirtſchaftlichen Volksklaſſen mit zweijährigem Lehrgang an der Berufsſchule zu Kamenz von Oſtern 1936 *ab haben* im Zimmer der Berufsſchulleitung (Allgemeine Volksſchule, 1. Stock) **bis zum 25. September 1935 zu erfolgen.**

Der Bürgermeiſter zu Kamenz,
am 6. September 1935.

wopytowachu abo dyrbjachu wopytować. To běše domowny porjad, a tón so niesmědźiše přeměnić. Ale kóżdu njedźelu popołdnju čitaše sebi maś ze spěwarskich jedyn kěrluš abo też wjacy, husto też maś kěrluš spěwaše, pak sama pak ze swojimi dźěćimi. Wona njepřińdźe skoro ženje z domu, druhdy wopyta swoju maś a sotru w Malešecach, druhdy wza ju nan sobu na polo, zo by sebi žita wobhladała. Nihdźe njepřińdźe na polo, abo na łuku, zo by tam sobu dźełała; jenož w sadźeńkach a w kuchińskej zahrodze sej druhdy někto dźełaše. Wona měješe w hospodarstwje dosć dźěła. Mjez tym zo běše nan přećiwo nam dźěćom přeco jara kruty, wosebje přećiwo synam, přećiwo dźowkowaj wšak běše přeco jara přećelniwy, běše maś sama lubosć a my wšitcy na njej z wulkej lubosću wisachmy. Kajka dobra a přećelniwa wona přeco běše, ženje wona njeswarješe, njebiješe ženje, a kak wutrobnje na nas zhladowaše. Z druhimi ženami we wsy njeměješe ženeho wobkhada; k tomu njeměješe khwile. Hdźež móžeše, wona pomhaše. Khudźi mějachu w njej prawu dobroćelku. Kak husto jim wona něsto wot wuplodow darješe, ženje w hotowych pjenjezach, te burowka njedawa, ale khleb, dźeło k přeńdźenju, běrny, řepu, kisały kał, něsto połca, něsto kołbasy. Husto přikhadźachu stare khude žony a wo něsto prošachu. Přińdźechu, hdyž tu nan njeběše, přetož tón to njedyrbješe pytnyć. A ženje njeje žana prózdna domoj šła. Tak je moja maś w ćichim jim dobrotu wopokazowała. Ja běch jejne najmłódše dźěćo a tohodła mje wosebje lubowaše. Druhe štyri běchu z dźěła hižo dorosćene. Ja běch wjele pola maćerje. — Hdy bychmy nowy khléb napjekli, štož so někhdźe přeco po dźesaćich dnjach stawaše, dyrbjach přeco nowopjećenu pokrutu k Helešec wujej donjesć, a też tutón nam pokrutu sćeleše, hdyž běchu pjekli. Nan a maś husto kmótřištaj, dokelž přeco někto hódneho „zawjazaštaj.“ Njewěm, kelko ludźi jeju „wuj“ a „ćeta“ a „kmótr“ a „kmótra“ mjenowaše.

Zady našeho kubła bydlachu w khudobnej khěžcy jara khudźi ludźo, kiž mějachu někhdźe 12 dźěći. Pola nich běše njesměrna khudoba. W jstwje běše wšitko njećiste, sćěny běchu dźěrkate, žaneho špundowanja, ale jenož hlinjane tło kaž w bróžni. Jako lu tam 12. dźěćo narodźene, prošachu maś za kmótru. Maś tajku ćesć žonje njeje wotpokazała, ale tutón króć wona to je. Za to pak je ludźom telko muki, jejcow, butry, połća a druhich wěcow póslała, zo mózachu spokojeni z njej być, a to też su, ćim bóle, dokelž běše mjez darami też někto pjenjez. Hdyž nan a maś na kwas abo na křćizna dźěštaj, wzaštaj sebi přeco swoju jědźnu připrawu sobu, (nožej a widlićcy), dokelž tych w hospodarstwach pobrachowaše. Łžicy pak ženje sobu njewzaštaj, přetož hdźež běše kwas abo běchu křćizna, tam přeco 12 nowych blachowych łžicow kupichu, zwjetša kulojtych, štož mojimaj staršimaj njeběše lubo, dokelž pola nas je nanož jejkate (ovalne) łžicy mějachu. Hdyž staršej wot tajkeho kwasa abo wot křćiznow domój přińdźeštaj, přinjeseštaj přeco (tak běše to wšudźom wašnje) zmjeńša dwě połojcy tykanca, a to sydrowelo a kofejowelo sobu a nimo toho horne z jědźu. W nim běše spody kruch howjazcho mjasa z rajsom z hrózynkami posypanym. To běše přeco na hosćinach přeńja jědź. — Nad nim běše kruch swinjaceje pjećenje ze słowkami a nad tutym kruch karpa. Tuž mějachmy my młódše dźěći po swjedźenju přeco wjesoły doswjedźenj.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hoscencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 212 | Budyšin — Srjedu 11. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wjednik je zjězd nacionalsozialistiskeje strony wotewrił

Wjednik je swojim stabom wutoru popołdnju 1/4 5 hodź. na Nürnbergsce letanišcezo dolecza. Tam wjele tyšac ludźi jeho wocakowasche. Wjednikowy namětnik Rudolf Heß, kiž běšche kaž fyrstesha wschitzy statni wjednizy, zynni wjednizy a wyschi wjednizy SA, SS a NSKK a druhich wothjelenjow hižo dopołdnja do Nürnberga pschischol, wjednika do města stroninych sjězdow witasche.

Wječor w 6 hodźinach běšche w Nürnbergskej radnizy zwjatočne witanje. Nürnbergski wyschi měšcheanosta Liebel wjednika se sahorjazynni słowami witasche a jemu dźeli, so je žo pschi loschim sjězdze we wulkej historiskej sali Nürnbergskeje radnizy mjes druhimi drohocinkami tež psches tyšac lět staru mjecz Němskeje wustajił, kiž běšche něhdy znamjo jednoty, mozy a zhromjenje prěnjeho němskeho stata. Prěni němski stat je rospadnył, druhi stat sapadny do hanby. „Wy pak, mój wjedniko, sće tsećzi němski stat wutworił a jemu w jednoze, mozy a zhromjenji snutskach a swonkach a we wernej wulkosći dał znowa stanjeć." Wyschschi měšcheanosta žo w mjenje nacionalsozialistiskeho hibanja a zykeho němskeho ludu wjednikej dźakowasche, so je powschitkownu wojerku powinosći wobnowił.

Horzy dźak města Nürnberg widźemnje wopokaza a wjednikej mjecz starcho němskeho kězorstwa dari. Wyschschi měšcheanosta Liebel mjecz wjednikej pschepoda prajizy **„Mjecz němskeho stata wjednikej wschitkich Němzow, kiž je Němski sašo sjednoczik, pohylnił a wuswobodźił!"**

Widźomnje hnuty wjednik znamjo mjecza starcho němskeho stata z rukow wyschschcheho měšcheanosty pschija. Wón jo swojemu namětnikej pschepoda a žo po słychdźenkach horje poda, so by stroniny sjězd wotewrił.

Wjednikowa wotewrjeńska rěc

Najprjedy žo wjednik wyschschemu měšcheanosće a městu Nürnbergej sa wutrobne witanje dźakowasche a dopominasche, so žo najwjetschi swjedźeń nacionalsozialistiskeho hibanja płaty króć w Nürnbergu swjeći. **Město kražneje němskeje stareje kultury žo hladajcy k městu nowcho němskeho poběhnjenja powjetscha.** S wutwarjenjom Luitpoldskeho haja je jene se swjorazjnych městnow nacionalsozialistiskeho němskeho sjězda dokonjało. Wono je wschitkim wožebje k wutrobje stołło, dokelž žu žo na nim hischcze we wojowańskim czasu prěnje standarty w Nürnbergu poswjeczile. S pschetworjenjom Zeppelinskeje łuki je žo wožebje wojerskej mozy městnosć k nowemu wustupjenju pschiprawiła. Sa wschitkich je wulke wjeselo, so **może ludowa armeja němskeho naroda tutu wobnowjenu městnosć na tak poběhowaze waschnje poswjeczić.** „Symbolike znamjo mozy němskeho stata, kiž mi jako dar pschepodawacze, dyrbi mje pschezo znowa dopomnicz na tutón pomjatny stroniny sjězd tsećzeho léta nacionalsozialistiskeje revolucije a prěnjeho léta noweje němskeje swobody."

Mjes tym běšche žo we wuspschenej wulkej sali kulturneho towarstwa stroniny sjězd offizielnje sapoczał. Kaž kóžde léta běšche žo tu lětża wjelicha zyła nowinarskich sastupjerjow z Němskeje a zuzich krajow zhromadźiła. Statny nowinarski schef dr. Dietrich jich witasche. W swojej rěcži jim wón filosofiju nacionalsozialistiskeje knjehe rozłoži. Wo hwonkownej politizy rěcza wón pschecziwnosće mjes němskim porjadom a bolschewistiskim knoczenjom rosłażni.

Swjedźeńske předstajenje w Nürnbergskej operje

Wumělstwowši sawod stroninebo sjězda běsche swjedźenske pschedwjedźenje „Nürnbergskich mišchtrskich spěwarjow" we wjednikowej pschitomnosći.

Seksojo w Nürnbergu

Saksojo, kotrjž běchu pěchi do Nürnberga schli, mějachu pschi swojim pschikhadze wulke swoźo. Na swonkownej Bayreuthskej drohi žo kolonny sesmpachu. Po hodźinskim wocakanjenju pschijědże wjednik z letanischcza a w oucze pomału ninto kolonnow jědżeschе a Saksow jako prěnich mjes statyhazami Nürnbergskich wobdźělnikow postrowi.

Pola Nürnbergskeho wobydlerstwa wyšk janeho konza njenamaka. Tu žo njemóże prajicz, so wospjetowanje wosłabjuje. Psched „Němskim dworom", hdźez wjednik pschi kóždym sjězdze bydli, lud wschitke sawjery pschekama. Pschezo sašo žyły wołachu, so chzedża swojeho wjednika widźecz, dónlž žo wón z pschecełelnym wobliczom we wokmu njepokasa.

Poslednje přihoty w Nürnbergu

W měsacze sjězdow nacionalsozialistiskeje strony je žo w poślednich dnjach najpilnischo dźełało, so bychu žo poźlednje pschihoty za letuschi stroniny sjězd stałe. Wjes pschestacza sašo hudźba po Nürnbergskich drohach klinczi. Na městach, hdźez budźa so jenotlive wotdźelenja shromadźecz, su žo dźěła dokonjałe. Tež z pschetwarjenjom Luitpoldskej areny su hotowi. Zeppelinska łuka z mózným statnym worjołom a khorhojemi hokateho khižiża cząka na sjězdowe dny. Blisko Duzentoweho hata su žo pschihoty za położenje załkadneho kamjenja noweje kongreßowneje stónczile. Tu wjednik zam załkadny kamjeń za nowotwar położi. Zyły Nürnberg sašo we swjedźeńskej pyšche steji.

Pschihoty za pschenjesenje jenotliwych shromadźisnow na radio su žo tohorunja stónczile. 15 zentnarjow radioweje potrjeby je žo dyrbjało do Nürnberga dowjesecz. K jeje wothladanju je 32 technikarjow trěbnych. Pod wjednikowym schefowstwo inżenéra němskeho radia dra. Hubmanna je žo sa radiowu techniku na stroninym sjězdze wospjetowała apparatura pschiprawiła, z kotrejž žo wschitke pschekazenja njemózinja. **Wschitke Nürnbergske manifestazije žo na tacżele wośmu.**

Sa schesć hiewnych dnjow sjězda nacionalsozialistiskeje strony wjednik dźesacz króć poręczi. Sjězd žo wutoru wjeczor w 6 hodźinach z witanjom w Nürnbergskej radnizy offizielnje sapocza. Tam wjednik prěni króć rěczesche.

Zaso 48 000 ludźi dźěło dostało

Hacżrunje w auguscze wonkowne powotkanja mjenje dźeławych mozow potrjebaju a dyrbi žo hižo wocakowacz, so žo tu a tam dźełacżerjo puschcza, je žo tola pschi zhromadnym pohonje němskeho hospodarstwa tež lětża w auguscze licżba njesałužerjow tkěrno pomjenschicza. Něhdże 48 000 **ludowym towarschom je žo w tutym mězacu sašo dźeło a sałužba dacz mohła. Licżba njesałužerjow po liczenju dźełowych hamtow 31. augusta 1 706 000 wuczinjesche. Wona je žo potajkim wot letuscheje najwjetscheje hjeńdźekosceje wo nimale 1,3 milijona pomjenschicza.**

Licża židowskich studentow woteběrała

Licżba židowskich studentow w Němskej je hižo tkěrno woteběrała. W prjedawschich cząsach njearijzy ważne akademiske powolanja bóle pjelnjachu. W nacionalsozialistiskim stacze pak je žo wjele njearijskim pschistup k wyżokim schulam sawrěł. Mjes 91 480 tukrajnym studentami jenoż 1316 do němskeho studentstwa njeschuscheho. Po sakonju maju žo woni jako njearijzy wobhladowacz.

W prěnim universitnym semestru 1934 jenoż 24 židowskich studentow (0,4 wot sta) pornjo 6189 tukrajnym studentam w prěnim semestrje studowasche. Jich podźěl je potajkim khěrno znadny. Wón wuskutkuje, so žo powschitkowny staw njearijskich studentow w pschichodże na 1 prozent stłóczi, kaž žebi to sakoń żada. Cząsopisny rażopolitiskeho hamta nacionalsozialistiskeje strony dźiwajo na tuto wumjeże pisaju, so je žo postajenje wo njearijskich na universitach hižo połnje wuskutkowało.

Spodźiwne pomjenowanje w Memelskej

Litwjenjo žu něhdyschcheho komisarskeho wyschschcheho měschczanostu w Memelu, Simonatisa, ja krajneho radźiczela Heydebrugskeho wokrjeża pomjenowali. Něhdy běchu jeho w Memelu dla jeho żiwjenja a sadźerżenja se sastojnstwa puschczili. Tehdy běchu jemu porokowali, so je njesprawnje z pjenjesami wobkhadźał. Czim spodźiwnischo je, so žu Litwjenjo jeho nětkole ja Heydebrugskeho kraneho radźiczela pomjenowali.

Stare francowske zrěčenje z abesynskim kěžorom

W swisku z petrolejowej konzejiju, kiž je abeżynski kěžor jenemu amerikańskemu towarstwu pschiwolił, běsche žo tež w Franzowskej wjele wo srěczenju rěczało, kiž běsche žo w lěcze 1919 mjes jenym franzowskim towarstwom a tehdomnischim rasom Tafariom, nětczischim abeżynskim kěžorom, wuczinilo. Wjednik tuteho franzowskeho towarstwa, wulkoindustrialny z mjenom Bayard, je z wojsewjenjom w Roubaizskich nowinach tutu powěsć potwjerdźił a nadrobnische wo srěczenju sdźělił.

Bayord pischе, so žu žo jednanja z abeżynskim tróńskim naślědnikom w žwojim cząsu na to měrile, so dyrbi franzowske towarstwo prawo dostacz, zyły abeżynski kraj za podsejskimi pokładami pscheryeż. Abeżynski stat budźische měł sa to milijon stotych frankow, na kóždy hektar abeżynski toleć a 30 prozentow czistego dobytka dostacz.

Studijowy wubjerk je semju dokładnje pschepytał a je swěcził, so je Abeżynska jara bohata na stocze, platinu, niklu a dejmantach. Wubjerk pak je jara mało petroleja nadeschol. Po tutych swěczenjach stej žo wobe stronj 6. meje 1919 dorěczałej a srěczenje na 75 lět postajitej. Franzowski wupołłanz w Addisu Abebje je tuto srěczenje tež „porjadnje podpisał a wono je žo tež franzowskemu swonkownemu ministerstwu pschedpołożiło.

Gdyž pak běchu hižo schesć milijonow złotych frankow do należnosće sinkali, žu žo pschi powschitkownej zwětkrisy dźěła dyrbjałe pschetorhnyeż. Abeżynske knjezerstwo pak je hacż do léta 1924 porjadnje žwój pschiwłuschny pjenjes dostawało. Srěczenje tež dźenża hischcze płaczi. Abeżynski kežor drje wudawa, so tuto prawo wjazy njetwoźi. Franzowske towarstwo pak jemu njepschihłosuje. Wono je pjeża stajnje žwoje winowatosće dopjelnito. Nježor pak ho pjeża nieje wuczinjenjow dźerżał, wón njeje dźełacżerjam schkit pschiwobrocził, kiž žo w srěczenju żada.

Nimo teho je žo srěczenje hakle njedawno na žwoju płacziwosć pruhowało. Juristojo zu pjeża k lětżenemu franzowskeho towarstwa rosłudźili. Towarstwo je žo tež sa sakitanje žwojich prawow rosłudźiło. Wono je hižo njedawno franzowskemu swonkownemu ministerstwu a też Mussolinijej wo žwojim wotmyślenju powědło. Italski wupołłanz w Addisu Abebje wo tutym srěczenju wě. Franzowske knjezerstwo je w žwojim cząsu se sestajenjom Versailleskeho srěczenja cżinicz měło, so njeje mohło towarstwo hódnje podpjeracz. Wono pak žo nadźija, so žo to tónkróć stanje.

Rozrěčowanja w Genfje

Jendźelski swonkowny minister sir Samuel Hoare je wutoru dopołdnja z ministrom Edenom franzowskeho ministerskeho pschedsydstwa Lavala wopytał, kiž je žo sašo z Parisa do Genfa wrócził. To běsche prěnje sekanje mjes Hoarom a Lavalom.

Póndźelu wjeczor staj žo pschedsyda wubjerka pjecz muzow, Madariaga, a italski sastupjer Aloisi rozrěczowałoj. Jeju rosmołwa je žo na wubjerkowe dźěła porjadowała. Italska delegazija njespuschczi žadanje, so wunoschki wuradźowanjow wubjerka pjecz muzow Italskej zanych winowatosczow njenapołoja. Wone móża žo pjeża jenoż jako podłožk žwobodneho jednanja mjes Italskej a druhimi mozami wuzicz. Powschitkownje žo w Genfje wocakatje, so wubjerk pjecz muzow na konzu tuteho tydźenja žwoje namjety pschedpołoži. Potom móże žo rosdźiwaze jednanje mjes Italskej a Swjazskom ludow sapoczecz.

Italski nadběh 24. septembra?

Někotre jendźelske nowiny žu z Addisa Abeby powěsć wojsewitze, so je žo sapoczakk italskeho wojerskeho postupowanja na 24. september postajił. To je žo pjeża je schtrickoweje powěsče zhonilo, kotraž běsche žo z Roma do eritreskeho hłowneho města Asmary pókłała. Powěsć žu tež druhi popadnyli.

Londonske nowiny „News Chronicle" z Addisa Abeby zhonja, so žo z poślednimi hamtskimi powěsczemi wot eritreskich mjesow wulke hibanja italskeho wójska potwjerdźuja. Wulke wotdźelenja žu z Asmary k abeżynskim mjesam po puczu a žo na město Adna měrja. W Adi Ugri a Adi Kaie žo pěschzy, czornokoschlakojo a domorodni wojazy z artilleriju a tankami hromadźuja.

Abeśynska ofensiwa wočakuje

Abeśynske knježerstwo je swojemu sastupjerjej w Genfju, Tekle Hawanatej, poručiło, so by tute nowu notu generalnemu sekretarej Swjatka ludow pschepodał: „Telegrammy z potrónych prowinzow wosserwerja, so žu žo na wschelakich měsnach pschi abeśynskich mjesach ważne pschešmuwanja wojakow wotmětše, po kotrychž móže žo bórzy offenziwa pschećiwo abeśynskemu krajej wočakać."

Wubjerk pjecź mužow sa italsko-abeśynsku swadu je wutworu popoldnu nowe poćeńenje wotmětř, kotrež poldra hodźiny trajesche. Wón rosporoninasche waschnje dźěła podwubjerka kolonialnych wěsworustojnych. Tutón wubjerk dyrbi se sastupjerjenu Italskeje a Abeśynskeje jednanja nawjasać. Wobdźělnych poćeńenja žu wjedźi, so wubjerk dotal njeje žanych pschihódnych namjetow namakał. Wubjerk pjecź mužow žo schtwórtk snowa seńdże.

Abesynska wojakow při mjezach hromadźa

Gouwernérej abeśynskeje prowinzy Arussi je žo pschikasało, so by i 25 000 mužimi do Ogadenskeje cźahnył. Tam maju žo wojazy po najspěchnischim puću na sakitanje mjesow pschihotowacź. Abeśynscy wojazy budźa sa pucź do Ogadenskeje nětkaž dźesacź dnjow trjebacź.

Železnica z Džibutija do Addisa Abeby pod dohladom Čerwjeneho kříža

Wo prěnim poćeńenju wubjerka pjecź mužow pola rady Swjatka ludow k pruhowanju italsko-abeśynskeje swady žo z Genfa hischcze powě, so je franzowski ministerski pschedsydа Laval naspomnił, schto se železnizu z Addisa Abeby do Džibutija budźe, hdyž wójna wudyri. Dokelž je tuta železniza jenički swjit Abeśynskeje se świetom a dokelž by žo z pschetorhnjenjom wobkhada Abeśynskej zule snjemóžnito, žebi medikamenty a druhe za žiwjenje trěbne wuploły wobstaracź, je Laval możnosć rosponinał, so by žo tuta železniza pod dohlad Čerwjeneho kříža stajła. Wubjerkowe zhromadźenje a abeśynski sastupjeř žu pjecza tutón namjet jako pschihódny wobhladowali. Italski sastupjeř pak žo wo namjecze njeje wuprajił.

Italske wójnske łódże w grichiskich přistawach

Do Pylosa, Syry a Ithaki, do tóhodla tutych grichiskich pschistawow je jena italska wójnska łódź pschijěła. Italske knježerstwo pak grichiskemu knježerstwu do pschijěda neje žaneje poćeńenje pódłało. Grichiskemu wuspółtanjej w Romje je žo poručiło, so by žebi pola italskeho knježerstwa wujasnjenje žadał, cźehodła žu italske wójnske łódże do grichiskich pschistawow pschijěle.

Poćenje w Abesynskej

Pónděłu je žo za wschitkich kschesćanow w Abeśynskej, tiž žu pschiwiłowarjo kaptiskeje wucźby, dołhi cźas najkrućišchego poćenja, kotrež hacź do abeśynskeho Nowoletneho dnja, 12. septembra, po naschim cźasowym liczenju traje. W tutym cźasu žo we wschěch zyrkwjach a kapałach tuteho kraja wožebite próšwy za lépsche luda a z kathowanje měra śpěwaju. Njedźelu běchu wschitke zyrkwje w Abeśynskej pschepjelnjene. Wěrivi žiwěru na žiwa wěschnikow kedźbowachu, kak maju tutón póstny cźas dźerżeć. Nichtó njeśmě hacź do 1 hodźin pschipołdnju niczo jěsć a picź. Jena jednora jědź wob dźeń je dowolena, horšika sornow a woda. Nichtó, kiž chce być wěrivy koptiski kschesćan, njeśmě za cźas poćenja žaneje kapki alkohola picź.

Wukrajni diplomatojo jako hosćo w Nürnbergu.

Někotři wukrajni diplomatojo, kotřiž žo jako wožobinžny hosćo wjednika na statnym dnju strony wobdźěleja, pschi žwojim wotjěźdu z Barlina do Nürnberga. S lěwa: Sastupjeř Ekuadora, Pinoy Rocka; połěi wotpóśłanz Lipški; schwanijski wotpóśłanz Agramonte y Cortes; italski wotpóśłanz Attolico; sastupjeř republiki Nikaragua, Asenjo-Garzia; wotpóśłanz republiki Venecuela, Dagnino Jenny; kommandant diplomatiskeho wožeńiteho cźaha, SS wyšschi wjednik generalny major na wušk. f Massow; SA hłowny wjednik f Ihne f wjednikoweje kenzlije. (Weltbild, M.)

Generalny appel wšitkich čornokošlakow

Mussolini je pschikasał, so ma žo w tutych dnjach generalny appell wschitkich wotdźělenjom faschistiskeje strony w Italskej a w italskich kolonijach wotměcź. Na postajenym dnju žo wschudźe je swonjenjom zyrkwinych swonow abo z wuczom sirenow z shromadźenju sawoła. Wschitke žohustawy faschistiskeje strony maju žo na to w cźornych koschlach psched twarjenjom měsneho stronineho wjednistwa shromadźicź. Milisa ma žo w kašarnach sestupacź. Italcźenjo, kotřiž stajnje abo nałwilnje we wukrału pschebywaju, maju žo telegrafiźgy pola stronineho sekretara samołwicź. Stronine formazije wostanu hacź do połnozy shromadźene, jenož młodźinske organisazije žo wjecźor w 9 hodźinach puschcza.

Italske nowiny wo tutym generalnym appellu jako wo powschitkownej mobilisaziji italskeho luda pišaju. Dźesacź milijonow pschiwłukschnikow faschistiskeje strony a italskeho wójska žo w jenej hodźinje shromadźi a dopokasaja, so zyła Italska k Mussolinijej steji. Appell wschitkich mazow Italskeje žo w italskich nowinach jako podawk rosbudźazeho wufnama wopiśuje. Wón žo we tych jako wotmołwa na Genfske jednanja wukrotje. Stónchnje italske nowiny hischcze rosprawjeja, so žo pschezo wjetsche transporty italskich wojakow do rauschcheje Afriki woža.

Kajki wuznam mějachu francowske manewry

Pariske nowiny „Temps" w někotrych nastawkach wo franzowskim wójsku pišaju. Tele dny žo wone f manewrami w Champagni saběrachu, tiž žu žo nětkole skónczile. Wone pišaju, so žo po wójnje dotal hischcze žene njeje telko wojakow pschi šwucźowanju shromadźiło kaž létsa. Sa so to dotal hischcze njeje stało, nowiny politiske pschicźiny naspomnjeja. Też hospodarske wobmyślenja mějachu žo wobkedźbowacź. Skónczenje pak też jenotliwe wojeńske druźiny njemějachu dosć materiala a njeběchu w nim hischcze dosć wuwuczene.

Dźensa pak je swonkownopolitiske połoženje politisti sadźewk wotstronilo. Wuwuczenje jenotliwych wojeńskich druźinow móže žo nimo teho jako skónczene wobhladowacź. Potajkim je žo pjecza deże cźinilo, hdyž je žo powschitkowne pruhowanje wotmělo. Manewry žu pjecza šaczucze wšitko bjeskřadna słudźile. Wone pak žu też dopokasale, so je žo franzowske wójsko sašo k sašadże wulkeje hibańskeje wójny wrócźiło.

Knježefstwowa kriza w Grichiskej

Mjes grichiskim ministerskim pschedsydu Tsaldarisom a wójnskim ministrom Kondylisom je k njejednoczje dóschło. Rosłora ma swoju pschicźinu w tom, so žu žo někotři offizjerjo se służby puschcźili. Wójniki minister Kondylis je žo puschcźenju offizjerow pschećiwjał. W Athenje žo wocźakuje, so hnuskowny minister Rhallis žwoje sastojnstwo złoji. Wón je w pschesjenosći f puschcźenymi offizjerami jednał.

Namórnistwowy minister běše wójnskim łódźam porucźił, so bychu je Ssolunja do Phalerona wotjěle. Wjecźor pak žo łódźam nowy pschikas pódła, so maju hischcze w Ssolunju wostacź a nowe pschikazy wocźakacź.

Krótke politiske powěsće

Pjeć nowych eskadrow jendźelskich bombowych lětadłow.

Jendźelske lětarstwowe ministerstwo wosserwja, so je žo pjeć nowych eskadrow cźežkich bombowych lětadłow sestajało. Wone žo wschitke wjecźornej lětarskej diwisiji pschidźěła.

Hanka

Powěsć se Serbow
wot Mikl. Andrizkeho.

2] (Pokračowanje.)

„Derje wěm, to žo rosumi. Abo chcześ to druhi raz žiwjechcź..." Mato žo hischcze pyrjesche, tola doba měrnischo: „Hanka, rosmyśli žebi wěz. Tak hłe derje doma njeje. Doma njech žebi holza pschińsiaja — potom wschitko budźe. Hanka, žama widźiśch, so žo do tajkeho majaneho herbskeho hnězda wjazy njehodźiśch, w twojej pětnej dołhej němskej drasce. Ale to cźi hischcze jomu praju: w krótkej ćuknimi njekhodź na wocźi. Jenož žo mi pokaž tajka, a do wěcźnosće žmój hotowaj. Sserbśteje žej njebjeru, nihdy na žwěrje nic."

„Hdyž tak je, tuž radšcho hnydom w boženje." Hanka bě žo krunała, a dsasche žo wjetscha być, hacź Mato. Njebě hischcze po wójnje, pschetoż módrej wocźi běschtej žo rosšcherjiłoj a hladaschtej f dźiwnym błyschcźom. Tón błyschcźej we wocźomaj bě sa žwěrka, so wutroba howri.

Hewak žo Hanka zyle synma dsasche. Tak klincześche też jeje hłoś, kotrejž běsche bjes barby. „Ně, Mato — niž, so bych žo cźuzła sašo šerbska drasćicź — wo to žo njejedna, nješchto druhe je žo mi sjašnilo: so žo k žebi njehodźimoj. Hdyž žu tak bórzy hotowy, mje wopuschcźiśej — sa tajku krótkosć wjele njedam. Nětk też wěm, so žu mje jenož błaśnił, hdyž žu mi wo žeńitwje bał. To žu mi bajti bał, a to je hrozne. Jako wojak, to žu wo nunje rodźił a mje wuzadał — nětk, hdyž cźi sastupnistwo kiwa, nětko tu žedźu. Tuž jenoj dźi hnydom! Jenož twoja lubła być, to žo wohladam. Na to žym hischcze borda. K tomu žej pytaj druhu. Popschejuu cźi ju f wutrobu: rjanu a bohatu też."

Běsche to jeho cźichomna, měrna Hanka? — Mato ćładasche kaž je žna na žwoju njewjestu, kotraž žo jemu nětko rjeńscha być dsasche, dyžli hewak hdy. S dobom wschak palesche jeho krute a synme słowo f jeje erta. Mato tře nahły a hordy cźłowjek. Jemu, Matej Nowym, dhe wona stoły stajecź! Cźakaj jenož, hy hižo shonischi!

Možno, so běschtaj žebi wotproščkoj, wón jej, wona jemu — ale dźensa žo wjazy njehodźeśche. Cźaš bě nimo, Mato dyrbješche domoj do kašarnow. Hrabny Hanku sa łóśeł, wušmja žo jej hrosnje do wocźow a sajnyca na nju: „Tak, ty mje njerodźiśch — derje. Ja pónbu žwoje pucźe — hdyž žebi pschejeśch. Tajkich, kaž tebje, namakam dźesacź a pjatnacźe, to žo njeboj, moja holcźka . . . . Horde, njekhmane drjechmo ty."

Hanka stejeśche khwilku kaž stoły. Sslyscheśche stupy po ilhodże hicź, njewědźeśche wschak cźeje žu. Hakle potom, hdyž žo f wotmachom f durjemi saprażny, jarza ji w duschi, a wona srosumi, so žu durje saprażke za prěnim žonom jeje młodeho žiwjenja. Mato Nowka! Kolebyu běschtaj wurosłoj, a hižo žo snajeschtaj, hrajeschtaj hromadźe, khodźeschtaj do schule. Wona cźehnjeśche do Barlina, wón pschińdże za njej jako wojak — a pschijahaschtaj žebi . . . . A wschitko je nimo!

Pohladny na spjaze dźěcźatka. Spachu tak spokojnje, f hubku, pał wotewrjenej. Sacźmi žo ji we wocźomaj, błyšły žo pschedrěchu a salachu ju. Ach, wy dźěći, wy śeje to pschespake. Wutrobje, f luboscźu spjatej — nětko dźěli jej hłubina hłuboka . . .

Hanka pschimny sa žwojim dźěćom: nohajzy pleśeś; tola ruzy, pschezo dźěćawej, dźenja žłužbu wupowěschtej. Pleśenje žwjese žo na semju.

Schto bě žo f Hanku stało? Wona žana njewědźeśche. Wutroba dźěłasche f paru a bolesche, kaž by nóž do njeje zarěžował. A do hłowy bijesche wichor, hórsći hacź wot wonka do wokna. Nimo, nimo —. To bě jenicźka myślicźka, kotruž hischcze mějesche — a ta ju dajesche, kaž mrějazeho žnjerene bědźenje. Tola na dobo wotewrischtej žo wobłědłej tvjerdże zawrěnej hubje, a f hłubokoscźe wutroby wudoby žo słyschniwy posłych: „Mój Božo!" Hołza łkowa hłowu do dłoni a pokoji ju. Sorza žłyła žo na blido wuroni.

II.

Cźłowjek njewědźeśche, hacź je hischcze žyma, abo je-li hižo nałecźo tu. Tołsta mhła krujesche krajinu, podarmo hładasche žłonco pśches nju žo wudobyć, runjej k połdnju dźeśche. Pucź bě smjerśły, horbaty; rjeblowany wós, kotryž w mortwej krajinje jědźeśche, běsche drje jot hodźiny žtkjechcź. Na wosu śiejesche módra molowana łschinja, f dźiwnymi žoltymi a cźerwjenymi kwětkami a ptakami po bokach a łwjerću. Pódła žwěrcźeśche žo rjenje polirowana bruna komoda, kotraž bě f měchami wodźeta. Tole bě Hanzyna nadoba.

Prědku pschi woju pofticźeśche wotkeł žlonu žydlo sa dwě wožobje; tola nichtó jeho njewuzi: Hanka a pohoncź dźeśchtaj pódła.

Njerecźeśchtaj wjele, jenož wós wrjeskotasche, druhdy wulecźachu wróny a krakachu. Druhdy sawoła też Juro na konjow „hij" abo „hot", so by jej pohonjał.

Hanka mějeśche wjele praschenjow na jatyku, wjasny wschak pschi druhim, tśecźim. Juro wotmołwjeśche tak kěnje a słupje a twjerdże, so Hanka womjelkny.

Hanka krocźeśche pschi nim, jaznomódrej wocźi pachoła ju scźehowaschtej. A pschecźelnje njehładaschtej.

Juro běšche Hanku dawno znał, dokelž bě f jeho wsy a jeho towarschcźa w schuli. Dźensa wschak jeje njebě pójnał. Wěchu jeho do Bukojz na dwórnischcźo pósłali, so by ju domoj pschinjeśł, ale podarmo ju pytasche. Hižo dźiwiche do konjow praženycź a wotjěcź. Tola tu nechtó pschecźelnje ja nim sawoła: „Juro, pomhaj Bóh, Juro, njecźekaj mi tola. Njeśłyu dha po nunje pschijěźi?" Naplóchamy hładasche pohoncź na jónsku w dołhej žukni a f kłobuczkom na hłowje, kaž w městach kujenje khodźa. Tuta měschcźanska kujeni, to tola Hanka njeje . . . Juro bě jees rěcźe, njewědźeśche, hacź by ji rěkał „Ty" abo „Wy". Hakle, hdyž žo f nowa f nim do powědanja da, wopraschja žo f krótka: „Ssy abo njeśłyu? Po błoźu žo mi zdasch Wosłaschoju Hanka być — ale po drasće? Nó, to cźi praju: je-li ty, potom žo boženje žwjelcź žwoje němske łapy! Tajka nam po wšy khodźicź njeśmješch!"

(Pokračowanje scźěhnje.)

Senator Long na swoje zranjenje wumrěł

Senator Long je wutoru rano 6,10 hodź. w khorowni w Baton Rouge wumrěł. Cžežkorsranjeny senator běšche hišcže rano schwórtu transfusiju krewje dostał. Lěkarjo chcychu hischcže pjatu transfusiju pschewjesć, tola to njeběšche wjazy móžno, dokelž senator hižo mrěješche.

Presidient Roosevelt je w nowinach swoje hluboke wobjarowanje nad slóžnistkim nadpadom na senatora Hueya Longa wuprajił. Też wschelazy kongresowi pschisłuschnizy s nastawkami w nowinach nadpad najwótrischo zasudźuja.

Móžno je, so žo zmjercž senatora Longa, Louisianskeho guwernéra, njelubje na amerikanisku smutskownu politiku wuskutkuje. W Sjednoczenych statach žo nowe smutskowne wojowanja wocžakuja. Roosevelt na wjele politiskich njepschecželow w swojim kraju. So je napjatosež mjes woběmaj stronomaj wulka, mordarski nadpad na Longa jasnje dosež dopokasuje.

Zběžk w Portugalskej so njeporadźił

W Portugalskej su wutoru na ranje sbežk pschecžiwo nazionalnemu knježeństwu spytali. Knježeństwo pak je pschecžiwo sbežkarskemu pospytej rasnje zakrocžiło a je sbežk hnydom podusyło. Namórniski offizjer Mendes Norton spyta khžižak „Bartholoma Dias“ k sbežkej nawabicž. Khžižakowy kommandant Correia da Lilva pak Nortona saja. Sajateho su hnydom na twjerdžinu Amcixoera wotwjedli. S Lissabona žo powě, so su tež hischcže druhich knježeriskowych pschecžiwnikow sajeli.

Tak rucže hacž žo we sbežkarskich wotpohladach zhoni, žo na hlowne město Lissabon wobkhlenjenski staw połoži. Citadella Cascaes, w kotrejž statny president bydli, pósty a telegrafowarnje, radiowe stazije, kašarny a sjawne twarenja žo policajstwy strahuja. W kraju pak wschudže měr knježi.

Krwawne njeměry burow w Khorwatskej

W khorwatskej wsy Taborišća je pondželu k cžežkim srażenjam dóschło. Burja běchu žo na shromadžišnu sesdhi, kotruž pak predy njeběchu wyschnoscžam wojsewili. Jako ich policajstwy sastojnizy kedžbnych scžinichu, so žu njewosjewjene shromadžišny sakasane, burja do nich z kamjenjemi mjetachu a schežcž žandarmow sranichu. Dokelž pak burja njepschestachu sastojnikow pschesežehacž, tuczi skónczenje do burow tželachu. Tsjoch burow hnydom satželichu, mjes cžežkoranjenych posdžišcho wumrě.

Ze Serbow

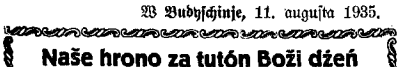

W **Budyschinje**, 11. augusta 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Šewco, njekodź dale kopyta, ani žona dale kudźele.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer minus 1, najwyschscha dnjowa temperatura 16 stop. czopłoty. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer minus 4, najnischa temperatura w nozy 7 stop. czopłoty. — Wyschina je nětko žiwlnischi wliw na wjedro w Němskej samohla wuskutkowacž. Wona žo pomału wot wjeczora k ranju hiba. Tak žměmy žo sašo nětkotrych žłónczných dnjow nadžijecž. W nozy budże pak hischcže khětro khłodno. Sady Jendželskeje žo z Atlantiskeho morja wobschěrna nižina Europje bliži. Wona pak w tu khwilu hischcže nasche wjedro njewohrožuje. — Jutrje schtwórtk žłónczko 5,29 hodź. schadża a žo 6,23 hodź. khowa. Mježacž schadża jutrje popołdniu 5,49 hodź. a khowa žo rano 4,49 hodź. Jutrje smjemy polny mježacž.

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischi schtwórtk: Rjenje.**

*

— **Kanalowy Wirth w khowańskej jatbje.** Snaty Wirth, z pschimjenom kanalowy twarz je Strože, kiž w jenej tudomnej korczmje wusłuži a pschednoschowasche, je žo do khowańskeje jatby wsał. Wirthej je sakasane, tu wusłupowacž. Wón je žo hižo predy raz do khowańskeje jatby wsał. Hoscženzarjo žo žobu khłostajomni scžinja, khdyž w swojim lokalu dowola, so Wirth na sakasane maschnje wuskupi.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Pschichrażna renta wójnskim cžežkoranjenym na mježaz september wupłaczuje žo sobotu 14. septembra dopołdnja wot ½10 do 10 hodźin w žejmowni na Srodowskej haży 10, deleka.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje žo podpjera na mježaz september sobotu 14. septembra dop. wot 10 do ½12 hodź. w žejmowni na Srodowskej haży 10, deleka.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi wutornischim cžehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (8. dżeń) padże dobycže wo 25 000 hr. na cžišla 23 581, 51 812; dobycže wo 10 000 hr. na cžišlo 35 074; dobycže wo 5000 hr. na cžišla 119 654; dobycže wo 3000 hr. na cžišla 80 028, 85 496, 104 505, 107 935, 119 617, 120 088; dobycže wo 2000 hr. na cžišla 32 144, 33 346, 55 007, 61 242, 62 953, 63 151, 98 126, 101 175, 103 869, 106 284, 107 346, 120 970, 125 567, 125 654, 129 067, 133 734; dobycže wo 1000 hr. na cžišla 19 208, 30 034, 46 732, 50 612, 53 839, 56 625, 63 560, 70 141, 73 977, 81 844, 84 380, 87 209, 92 783, 98 377, 100 240, 105 354, 109 653, 111 751, 113 232, 113 439, 115 960, 121 639, 122 917, 124 295, 126 147, 127 788, 130 068, 134 016, 138 248, 140 038, 140 042, 140 264, 141 224, 148 044, 159 557.

— **Cžehnjenje premijow lotterije sa wobstaranje dżeła.** Pschi cžehnjenju premijow 5. statneje lotterije sa wobstaranje dżeła, kiž je žo w Mnichowje wotmětło, je žo 25 premijow po 1000 hrinnach a 380 premijow po 500 hrinnach wuczahnyło. Premije wo 1000 hrinnow padżechu na lósy 1240516 a 1451044 w rjedże A, 84412 a 716545 a 716545 w rjedże B, 472261 a 1265379 w rjedże C, 490614 a 1677616 w rjedże D, 1345106 a 1663719 w rjedże E, 512731 a 609159 w rjedże F, 757340 a 899133 w rjedże G, 879775 a 1198007 w rjedże H, 11997 a 1374132 w rjedże I, 1297549 a 1946490 w rjedże K. Wot 1. oktobra 1935 spadnu wschitke premije, kiž žo do tutoho dnja njezžu wotewsake, k lépschemu nazionalsozialistiskeje strony.

— **Dobycže wo 25 000 hrinnow** padże pschi wczerawschim cžehnjenju 5. rjad. 207. sakskeje krajneje lotterije na lósy cžišlo 51 812 do tudomneje Rotherej lotterijoweje běrkownje na Kežorskej dróhy 22.

— **Dobycže wo 1000 hrinnow** padże pschi wczerawschim cžehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije na lósy cžišlo 159 557 do tudomneje Lehmannej lotterijoweje běrkownje na Kamjenitnej haży 45.

80. narodniny

swjeci dżensa naš woblubowany Michał Jenč. Wón so 11. septembra 1855 w Čornecach jako syn wučerja Jenča narodźi. Pozdžišo přesydli so jeho nan do Wotrowa. Jako běše Michał šulu wopuścił, nawukny pola mištra Skale (Mulerjec) w Khrósćicach tyšerske rjemjeslo. Tam wosta hač do 20. lěta. Potom přińdże do Budyšina k wojakam. Z tuteho wojerskeho časa naš jubilar dżensa hišče rady powěda. Hdyž běše pola 103. połka swoje dwě lěte wutral, wabješe jeho do cuzby. Dźělaše w Drježdżanskej a wosebje w Lipsčanskej wokolinje jako tyšer. Ale serbska „Rjana Łužica“ čehnješe jeho wróćo. Pola stareho swojeho mištra namaka zaso dźěło, doniž so samostatny njeschini, so z Madlenu Lorencec, sotru našeho pilneho spisowaćela Lorenca-Zaleskeho, woženi a sebi rjane nowe domske natwari, hdźež hišće dżensa bydli. Jenčec nan je pilny počołar a holbjeř. Też tyšerske dźěło hišće wukonja, byrnjež nic w tych rozměrach kaž w młodych létach. Pozločenje Božich martrow je jeho wosebita specialita. Tuteje należnosće dla su so hižo druzy pola njeho wo radu prašeli. Jako horliwy sobustaw „Jednoty“ bě wón zańdżenu sobotu wuznamjenjeny, dokelž słuša 50 lět ke spěwarskemu towarstwu. Přejemy Jenčec nanej hišće prawje dołhi a bjezstarostny wječor žiwjeński.

*

S **Běłschej.** Pondżelu dopołdnja pschepadżowachu žo tudyschе žadowe schtomy. Wjele fajmzow bě žo seschło Munoschť pornjo druhim létam pak bě hubjeny. Pschinajecž mózachu žo jenož schtomy na puczu do Wobołz, dokelž je dróha do Bónez nětko do statneho sarjadnistwa pschepschła.

S **Hornjeje Hórki.** Ludowa kupjel w nowej schuli poskicża kóždemu ludowemu towarschej dospołne narunanje sa kupjel w bydlenju. W pjatym schulskim twarjenju je dosež wanjownych kupjelow z krepjazej naprawu. Schulske sarjadnistwo tež wosjerowja, so žu žo płaczinu sa wjeledżerjne žiwjobу a sa bjesdżelnych khětro snižiše.

S **Hornjeje Hórki.** 46 dżěcži nascheje schule mózesche žo na kuzijim schulskim dnju létanja w Drježdżanach wobdżělicž. Dwaj wučerjej a nětkotři starschi schulerjow pschewodżachu. Tola jenož malo z naschich dżěcži mózesche z lětadłom leczecz a žeby Drježdżany wobhladacž. Ale tež za wschěch druhich běsche wopyt w Drježdżanach z krażnym nawědżenjom.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dżěl a přilopk Marko Smoleť a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći

Hospodarski rozhlad

Sstjedu, 11. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,83
1 jendželski punt	12,285	100 česksl. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,86	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša 10. septembra. Pod sacžilschežom dale derje dokhadżazych wuslědkow wupiłowanjow na nowu statnu požczonku — po požlednich powěsćach buschtej snajmjenscha dwě tsecžinze pschedpihanje summy samesčenej — běchu rentowe witi sčerje kruczisče. Porunjo temu pak bě na atzijowych witach wobkhod njejednotny a sčerje žłabschi. Publikum, kotryž běsche žo we požlednim czażu sažo troschku wobdżělił, njeběsche wczera skoro žadne sastupjeny. A tež kuliža dźiwajo na cžichi wobkhod a na struczene pjenježne witi sčerje wotpschedawasche.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach běchu posticzenske poměry w khłebowych a pizowańskich žitach dale njejednotne. Powschitkownje ratarstwo jenož malo tworow na wiki sczele. Na druhim boku bóndże k wobrotam jenož, so by žo wschědna potrjeba krыła. Sa picženzu a rožku njejesu žo mózne sposcze swužitkowanja polépschicże. Pschenicžny bohate na lépiku žo sčerje wobhłebdżuja, mjes tym so je rožka cžežko w Barlinje wotbycž. W prowinzy pak žo rožka wjele lóžo samesčeži. Też pizowańske pschenicžy a rožki su mjenje žadane. Wowsa je na witach jenož jara malo. Też su žadanja khětro wyschke. Też pizowańske jeczmjenje žo malo poskicżeja. Jeczmjenje khdże na běliku, sa piwarnje žo hodżaze, tehorunja njejesu na witach.

Wczera pjenježne w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr. G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	10. 9.	9. 9.		10. 9.	9. 9.
Pšenca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	—	—
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	—	—
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kulurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšenč. muka	26,45	26,45	lany wosusk	8,75	8,75
rżana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruski	8,35	8,35
rżane	10,31	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluski	—	—	jačna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodżerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczizna za rožku za wupłodżerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczizna za ječmjeń za wupłodżerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczizna za wows za wupłodżerja 9: — 13: 156.0.

Płaczizny rężneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. septembra 1935 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 528.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rężneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	38—41
Mjenje picowane wšěch starobow	34—37

Byki: 219.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rężneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	39—41
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 890.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rężneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rężneje hódnosće hač do 7 lět	37—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—35
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—28
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2140.

Nailepše wukormjene (1. družiny)	67—72
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60—65
Spatne (3.)	50—58

Wowcy: 4452.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	44—45
Starše wukormjene (6.)	42—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	31—41

Swinje: 4865.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	51,50
Spatne	51,50
Rancy a kundrosy	51,50

Willie žo žama pschetrjechiła.

W Kopenhagenje połépschi žo młoda Hollandjanka Willie de Ouden w žwojim žiwětownym rekordże w 200metrowskim pluwanju z 2 : 25,3. (Zodor-Bilderdienst, M.)

S **Hornieje Hórki.** W poslednjej shromadźiznje serbskeho towarstwa „Łužiza“ wobsamknjeny wulět wotmě so sandźenu njedźelu. Pschipołdnju po 1 hodź. so pola Schrammez w Małych Debšezach w bohatej liczbje serdźechmy a dźechmy psches Budestezy, Roswodezy, psches Khrostawu po rjanym kěznym puću do Wjerbjeża. We kěżu měsachmy rjany wuhlad do nasheje kraźneje Łužizy a widźachmy hacź do Kamjenza a sdźała hischcze dale. We Wjerbjeżu widźachmy tak wjele sadu, wosebje jablukow a hlowkow na schtomach, so so dodźiwacź njemóżachmy, dokelž pola naš kloro sypka žanych njeje. Po 2½hodźinskim puczowanju dóridźechmy do hosczenza. Hosczenźar nam bórzy dobry kofej a twarowe kuki na blido nosches che. Po kofeju so wjesele sabawachmy a rjane serbske spěwy klinczachu po krajinje. Pschedsydnoschi k. Nowaka, k. Pětschi, knjeza Nowakoweje, knjezny Nowakez so jara spodobachu. Czaš so jara ruče miny a kóżdy dźiwasche, dokelž cżasnik hižo 9. hodźinu bijesche. Karanczki so wuprósnichu a njerady dźělichmy so wot pschecželneho hosczenzarja. Boži měsaczk nam na dompucźu świecżeschе. Druhdy zbudy so pucźu saspěwachmy a tak běchmy spěchnje w Budestezach a stónczinje tež w Małych Debšezach. Jedyn po druhim so tu roszohnowachmy a kóżdy dźesche spokojnje po tutym kraźnym wulěcże do swojeho domu.

S **Warnolcźiz** pola Wjeleczina. Do nascheho wjeznjanosty Lehmanna sajedże pjatk tikholetny dodawazy auto. Lehmann jedźesche se swojim kolom pomału po horje dele, jako wós jeho pschescżehny. Najskerje je wosowy wjednik pschespěchnje so na prawo sawinuł a pschi tym wjeznjanosty sa koło sbrahnył, tak so je padnył. Lehmann zebi ruku zhlnje wobedrě a tež drasta so khětro wobschkodźi.

S **Khwaczij.** Kaž hižom pišachmy, wotměja nětkole na farje pola knjeza wyschicheho fararja Sarjeńka wot wótczinza Jmischa saloženy serbski seminar. Wjeznjenjo studentow rady widża a wosebje serbske towarstwo wita jich rady do swojeho kruha. Pschi rosmolwje s nimi pytnjemy, so su nětkosi Němzy mjes nimi serbsku rěcz jara derje nawukunyli. Bjes dwěla ma wustojny wuczeŕ knjes wyschicki farař na tym wulku sasłužbu. Powěda pak so, so budże lětsa homiletiski seminar pozdeni krócz w Khwaczizach, dokelž cże so knjes wyschicki farař Sarjeńk na wotpoczink podacz. Schtó budże potom nasch duchowny dorost wukublowacz a hladacz?

S **Khwaczij.** Wichelake dźěła su někotsi naschi wjeznjenjo w běhu lěcża wukonjecz dali a tak dźělowu bitwu bicz pomhali. Wjeznjan Nohs natwari zebi maźiwu kólnju. Stronjan Mět wutwari zebi w domskim wosebitu jitwiczku sa schewzowanje. Tež wschě schpundowanja a wuheŕ so wobnowichu a tśěcha so sdźała pschekry. Korczmaŕ a pejkaŕ Kaźner ponowi hoscżinstu jitwu, bydlenje a kuchinju, a wutwari dźěl pjezy po zyle modernych sażadach. Tež installazijske dźěła da wukonjecz. Najeńk Nowakez korczmy Miczas dyrbjesche dodźerżanu muheŕ wobnowicz dacz. Tež póstku jitwu, korczmaŕsku jitwu a kuchinju rjenje wobelicz da. Na najsiwje so towarschowna pschijomnje wuporjedźi. Mażiwna scżěna so s drjewjanymi zuwatymi durjemi saměni. Wschitzy wjeznjenjo potajkim temu pomhachu, so by so dźěłowa bitwa dobrez pomhała.

S **Kubschiz.** W sawinjenju pschi korczmje na statnej dróhy dóridźe wczera rano k wobdhadnemu njesoźu, kotrez so hischcze sbożownje stónczi. Siegersdorfska wohnjowa wobrana jedźesche se swojim wosom na Drježdźansku wustajeńzu „Czerwjeneho khapona“. We wótrym sawinjenju so wós pschecżišny a pschewali so do hrjebje. S wosom zuwuježdżachu so jenoż dwaje lohzy franischtaj.

S **Nakojd.** Naschi wjeznjanosta knjes A. Lorenz zwjeceł dźenża se swojej cżesczenej maudźelskej Martu rodź. Pětschez zwój. kšeborny kwaš. Zyła wjeź na tuttym ważnym zwójbnym zwjedżenju dźěł bjerje, dokelž je knjes Lorenz zwoseho wustupjenja wustupowanja napschecżo wschém dla jara wobluboweny. Saftupnje zyła rjadu wusnamnych sastojnstwow. Knjes Lorenz w zwojej gmejnje tež kruce je sa prawa serbskeho luda wustupuje a tohodla zuny jemu wschitzy dźak dołżni. Pschejemy jemu a tež jeho maudźelskej a zwójbje s tuteho měsina tež do dalscheho pschichoda wscho to najlepsche.

S **Worzyna.** Po kojenju rybow w Běłohórskich hatach popadny muž s Worzyna w hrjebi sa hatom 93 zentimtr. dołheho a 3 puntow cżežkeho wuhora. We hacże samym běsche zo druhi wuhor, nimale runje tak cżežki a wulki popadnył. Dokelž zu rěcżne wuhory pola naš pschezo rědsche, budże to wschěch rybakow zajimowacź.

S **Worzyna.** Sandźenu njedźelu wuschczipny Worzynski wobydleŕ winowu kicź, kotraž bě 4 puntY cżežka. Sza to zu wino pola naš jara derje radźiko. Sa to zu sadowe žně pola naš a tež we wokolinje jara hubjene. Nalěcżo zu wulke mrózy kcżemej schtomow schkodźake. Dale je wulka zuchota srótkej młodych jablukżow sadźewała. A nětko je sdźała wětšik khětro wjele sadu sschażź. Tež zo sforzi, so zu kruschwy a jablka a wosebje tež zlowki jara cżeŕwje.

Malešecy před 100 lětami

rěka naštawk, kotrež budża wschitzy Maleschenjo s radoscżu cżitacź. Shonja, kak su tehdy jich dźědowja a wowki žiwi byli, kak su njedźelu zwjeczili, schtó je do Maleschez pschithadźał, kak su na hermanki thodźili, kotsi ludźo mějachu wosebity wosnam, kak su dźěkali, wjeseli byli a so prózowali. — Wschitko je spisane s najwětšeje luboscżu wo wulzy sdźěłaneho žyna Maleschanskeje wosady a swerneho Sserba.

S **Barta.** Tudyschi nasymski hermaŕ budże njedźelu 15. septembra 1935.

S **Hrodźischcża.** Tudyscha wohnjowa wobora wuleca žebi njedźelu s omnibusom na wustajeńzu „Cżerwjeny honacz“ do Drježdźan. Po wobhladanju wustajeńzy wopytachu tež nowe lětanischcżo a druhe sajimawosce města. Duzy po dompucżu pobychmy tež na Hodźijšej kermuschi. — Pschi poslednim liczenju žwini naliczi so 302 schtuk, to je pornjo prjedawschemu liczenju pschibyło 72 schtuk.

S **Komorowa** pola Kluschca. Wschitzy ludowi towarschojo, kotsiž chcedźa symsku pomoz 1935/36 wo podpjeru žadacź, maja pschihotowanu podpjeracźsku namjet pola pschisłuschneho NSW.-sarjadnika sapodacź. Wudawanje podpjeracźskich namjetow stanje so schtwórtk 12. septembra psches NSW-sarjadnika. Namjet stajicź móża wschitzy dostawarjo podpjery, renty, dźełacżerjo, kotsiž króthe dźěłaja, kaž tež wschitzy khudźi, kotsiž to sjawnje njepraja, tola njemóża trěbne fejiwjenje sa žebje a sa žiwotich se samych mozow a srědkow wudbdźicź a tež wot žiwotich pschiwutnych dostacź. Namjety so žobotu 17. septembra wot NSW-sarjadnika wrócżo dadża. Posdźischo sapodate namjety so sa oktober njemóża wobkedźbowacź.

S **Prawoczij.** W nozy k póndźelu wumrě pola bura Zyža pohoncź Jurij Buk s Cżaśez. Njedźelu hischcze žiwe-cżesche wjeŕchy a cżiły kermuschku s druhimi žobu. Wokoło 1 hodźiny w nozy poda so do toża. Hdyž chżychu jeho rano sawolacź, namakachu jeho morweho we łožu leżo.

Z **Khrósćic.** Wulět 2. lětnika tudyšeje pokračowańskeje šule. Na rjany wulět so pónđelu wučerka knježna Skatulic z Pančic ze swojimi 47 holcami Khróšćanskeje a Ralbičanskeje šule nastaji. Wšitcy wobdźělnicy zeńdźechu so z dypkom w 7 hodź. rano w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Přihódny wóz sperdźera Bergera z Kamjenca dowjezy wjesele wulětnicy přez Połčnicy, Radeberg do Drježdźan, hdźež so najprjedy wustajeńca „Čerwjeny honač“ wopyta. Wopyt w coologiskej zahrodźe činješe wšém wobdźělnikam wosebitu radość. Tam so też talef słódneje políwki zjě, kotraž běše w płaćiznje wopřijata. Bohužel sebi cwinger a też cyrkej njemóžachu wobhladać, dokelž běštej hižo zawrjenej. Wječor ½7 hodź. so z hłownego dwórnišća na domojpuć wotjědźe. Hačrunjež njebě wjedro přejara rjane, wostanje tola wšém wobdźělenym tutón wulět dołho w pomjatku.

S **Halschtrowa.** Póndźelu wječor wumrě tu njenadźiju 79 lět stary ratař a piekarśki mišchtr na wumjeńku Gustav Hermann Mierisch. Semrěty, jara nahladny měschczan, bě dołho ł měschczanskim sastupjerjom a 30 lět dołho lokalny žudnik a pschiwżdnik kawnischeho žuda w Kamjenzu. Też sastawasche wjele měschczanskich a druhich cżesnych hamtow. Wón bě też w Sserbach znata wożoba.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Tudyschi sportlki a athletiki klub měješe 8. septembra we Wulkich Sdźarach hromadźe se sportlkim towarstwom s Kohlfurta wulke wubědźowanje. Po sawodnym sběhanju cżežow wustupischtej wobě mužstwje ze grekisko-romiseje wjerhanży. Strożańske mužstwo, kotrež je w poslednim cżasu we wożebje dobrej formje, dobu 9 : 1 a pokala tak žwoje wumělstwo.

S **Kulowa.** Wysokodostojny kardinal dr. Adolf Bertram s Wrótzkawja pschijědże sobotu wokoło 4 hodź. popołdnju k cżesnym wrotam pschi Wojerowskej dróhy, hdyž běchu po njeho kichżerjo hacź k měschczanskim mjesam pobyli. Měschczanoſta Matzger postrowi jeho we mjenje města. Nahladny prozeńion, pschi kotrymž bě 10 duchownych, měschczanzy a zyrkwinsky sastupjerjo, serbske a němske družki, zyrkwinske towarstwa s khorowjemi, tšelzy, jeho potom do města pschewodźesche. Pschi zyrkwi postrowi wyšokeho zyrkwinskeho wjercha farař Kral. Serbska a němska holcżka pschednjeješeschtej kóżda postrowżacu baseń w maczerńej rěcži. Na to stupi kardinal na klětku, so by s poschěhowazej narěcżu swój dźak sa pschecżelne pschijecże žwojeho pschikhada wupraził. Na to wudźěli 496 wobadnym žwjate firmowanje. Nadobne wopokasanje žmerzi wyšokemu zyrkwinskemu hódnoscżerjej žwjatocżnoscź słónczi. Mjecżor wokoło 8 hodź. sešdże so wjele stow ludźi wokoło kraźnje wupyscheneho zyrkwineho nameństa. Sswětlomjetaki wobswětlowachu zyrkwinu wěżu. Arzymješchnik s Tassena se Sleho Komorowa rěcżeše wutrobne žłowa pocześcżowanja a luboscże k žwojemu zyrkwinskemu duchownemu wjednikej. Kardinal so s faśkeho wokna sa tute wutrobne žłowa dźakowasche. Njedźelu rano so ponowjena faśka zyrkej a jeje wołtarje po pschedpisanym waschnju poswjeceżichu. Pschi pontifikalnym hamcże spěwachu Kulowšzy spěwarjo žwjedźeńku mšu jara wukrojne. Pschi nyschpornej pobožnoscźi poswjeceźi kardinal Khorhoj serbskeje kongregazije. Wokoło 5 hodźin wopuschcźi kardinal dr. Bertram Kulow. W Němskim kšoru bě sche na to wjecżor rjany wobadny žwjedźeń. Pschi bikownich žwjatocżnoscżach je so też wjele Sserbow se sakskeje Łužizy wobdźěliło.

Budyske stawniske powěsće

wutoru, 10. septembra 1935.

Narodźiła je so: 5. 9. Ludwigej Korli Božidarej Sattlerej, klakarjej, bjowka.

Wumrěła: 9. 9. Gertrauda Editha Jährigez, bjowka pěstiłeho inspektora, 18 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 10. 9. Bruno August Biedrich Dubrau, drogista, s Johannu Charlottu Poneßez, frizěrku, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Erich Khějnik, pschistajeny w kenaliji, s Elsu Eriku Opitzez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimawosće z blizka a daloka

Tunjo, spěšnje, přihódnje a wěsće

z wosebitym ćahom

njedźelu, 15. septembra 1935, ze

Zhorjelca do Wrótslawja

(Breslau — Hłowne dwórnišćo) na bulkopańsku napřemohru

Němska — Pólska.

60 proc. znižena jězbna płaćizna.

Jězba płaći wot Zhorjelca tam a sem 2. rjad. 7,70 hr. 3. rjad. 5,30 hr.

Wotjědże 8.25 ze Zhorjelca, wróći so w 2 hodź. w nocy k 16. septembrej.

Wšo bliže při wudawarjach jězdźenkow a w pućowańskich běrowach.

Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Gertruda

Hobrakowa

přirodna hojeŕka w Budyšinje nětko na Zahrodnej hasy 1, lil rózk Molikoweje dróhi (prjedy na Malej Bratrowskej hasy) ma

rěcne hodźiny:

štwórtk a sobotu rano wot 10 hač do wječor 8 hodźin.

Nuzne naležnosće też zwonka rěcnych hodźin.

Allianz-Stuttgartske žiwjenjezawěšćace towarstwo pyta we wšěch wjetšich wsach Łužicy

serbscy rěčacych zastupjerjow

při dobrych dokhodach. Zamołwjenja zapodajće hnydom na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Derjezdźerżany

połkryty wóz

za jeno- abo dwojopřežne jězdźenje, předa

Richard Thomschke, rěznišći mišter w Kamjencu na Nolteskej dróży čo. 2

Łatarnje do wětra

male 2,35 1,80
wulke 2,50 1,95

Korby za běrnyzběranje z grocaneho pletwa **1,15**

Siegel w Budyšinje na Zad. Bohat. hasy 15

Knježe, nowočasne, skoro nowe

wuhotowanje bydlenja

(jědźelna-a, knježa jstwa, lěhanja, kuchinja), w cełku abo jednotliwje, płaćizny hódno na predań. Zamołwjenja nod čo **A 13** na wudawarnju Serbskich Nowin

„Wužehlernja Sausewind“

w Budyšinje při Lawskej wěži

Wužehlenje a wučišćenje wobleka 2.50

Naš krawc wuporjedźa wšu muzacu drastu!

Serb Serbej bratr

Knihicżischczerńja a nakład

Sserbskich Nowin J. Zyž

w Budyschinje w Sserbsk. Domje / Tel. 2687

Přiloha k čísłu 212

SERBSKE NOWINY

Srjedu 11. septembra 1935

So hrima . . .

Wěch dźesaćlětny hólčcej, jako podawk nawědźich, kotrejž mi stajnje sašo do myšlow pschiźdże, hdyž spominam w cźichej khwili na swój cźaš dźěćatstwa.

Bóh Knjes njebě mi kolebku wobradźił w domje samožitneju starscheju, ale w sjiwiczym dźěłacźerkeju starscheju, kiž z krutej słutniwosću wudźěłschtaj sdobne hrjče swojim lubym. Tak też ja bladach, kak bych mohł někak žobu pomhaćz je swojimi ztabymi mozami. Jahodki zebi kupicź na wikach k nakładzenju za symu, to njebě možno. Schto potajkim bliže leżesche za mnje, hacź w jahodkowym cźašu do jahodow na nasche hory khodźicź.

Prěni ras žo nastajich hižo rano sahe z druhimi lubymi pscheczelemi na pucź. Khwatachmy bosy nóžkujo z Budyschina k Lubinej. Njesnajach jón hischcze, jenož to wědźach, so žu tam cźorne jahody, kaž mi Hěblišj Jurij prajesche, z khromadami. Boże ztónczko měnjesche derje a prajesche swoje ztote pruhi kuskotnje do Bożeje stwórby. Kak rjane to dróhowanje, hdyž žo po pólnym puću, kiž bě tróschi, horje blischachmy. Ptaczina wyskasche z kóždeho keraschka, pczołki synczachu po kwětkach a žane liscźiczko po njebibalsche. Sswjata, wosbožaza cźischina. Kaž wyzoka zwjatniza bě mi na horje lěž, hdyž do njeho sastupichmy. Dw to budże rjany dźeń a wěcze zohnowany z wulpechom bohatych jahodowych znjow sa mnje! Dwaj karanaj běch žobu wlak, te cźahy napjelnicź a starscheju swjeżelicź. A namakachmy rjane bleczki wulkich cźornych jahodow. Dusha mi wyskasche nad Bożim darom a schcźipach bjes pschestacźa. Pschi pinym dźele njekedźbowachmy na niczo, schtoż naš wobdawasche, njepytnychmy, so běchu žo wětschkej hólzy w schtomach sahnjehdźili, a we wjerschkach reju sahudźichu, kiž žo pschezo bóle pospěschi a njepytnychmy pod schtomami, a je žo módre jażne njebjo wobcźahnyło z mróczelemi. Kajke sbożowne sacźucze, so žmech pomhacź je skromnymi mozami zwojimaj starschimaj. Kak budże žo macźerka wjeżelicź, hdyž połnaj karanaj domoj pschinjeżu, kak budże mje nan khwalicź, hdyž podże wjeczor z dźěła domoj pschiźdże. Jeho wschak widźach wschědny dźeń jenož wjeczor, pschetož rano, hdyž stawach, so bych do schule khwatał, bě hižo na dźele a pschipołdnju domoj njepschiźdże. Tak moje myzle sbożownje hrajachu domoj k lubymaj starschimaj pschi schcźipanju jahodow. A runje tak pilni běchu moji towarschojo pschi schcźipanju jahodow Na pschemoh schcźipachmy. —

Nadobo sasłyschachmy knykot w halosach. Wschitzy hłowy sběhnychmy. Bě to hajnik? Bě to dźiwina, kiž žo tu pschedobywasche? Jeli to hajnik nam jahodli precź wosmje, kiž běchmy žebi naschcźipali? Tola nichtó nas njemyslesche, běchu to wětschej hólzy, kiž hižo njemdrichu w schtomach a braschne hakoły łamachu. Nadobo kapny někchto mokreho na moje mjeswocźo. To bě kapka deschcźika — o schkoda —, hischcze njebě prěni karan pokny. S nowym sapalom mějach žo do spěcha. — Tu žo sahrima. Strózele mje wobjachu, pschetož dopomnich žo na starschiske stajne khutne napominanja, so njesmjesch pschi hrimanju pod wulkim schtomom stejecź — tu pak bě lěž pokny schtomow, kak z njeho spěschnje won pschiłicź? „Ssnadź hrimanje nimo pocźehnje", trochtowasche Hěblez Jan, kiž bě najstarschi mjes nami małymi jahodkarjemi. Tu sasleklowa błyk z taječej zwětlinu, so žo nam lezny. Pschezo wjetsche trjepiele deschcźa padachu a dyrbjachmy sa wucźerkom pytacź — ale hdże? „Tamle pod schtom žo sebjdamy a sjemy nasche pomasti", rjekny Jurij. A to cźinjachmy, ale k jědźi njepschindźechmy. Błysk po błysku rozswětli zwłu horu a my tu žedźachmy pod wuzołim schtomom. Wschezo bliže k žebi žo tłóczachmy w naschim wulkim strasche. Njeswěrzachmy žebi ani wot pomaśti tužnych pomyslo. Jo mohł błysk do nascheho wulkeho schtoma

Kajki śmeje to kónz z nami? Schto budźetaj lubaj starschej žo wo naš strachowacź. Pschi tym ani njepytnychmy, kak nam deschcź naschu drasćiczku pschemacźesche. Kaž kula njesboża žedźachmy hromadże. Poślednje mózne schrabanje — tu njemóžemy zwotacź, dyrbimy domoj, domoj, won z tutoho hróbneho lěża, kiž běsche nam prjedy we zwojej cźischinje kaž zwjatniza a nětko kaž palaza hela. Nitka kefcźina hacźesche nasch spěch, cźernina cźornych jahodow saschtapjesche žo husto do nasich bożu nohow. Schto to wabźesche; domoj cźhychmy, won z hróbneho lěża. Pschitym padnych a rjana hromadka jahodkow wukuli žo z karana. Kajka schkoda! — Tola schto pomha žo rubźicź, hdyž dźesćowu mysl wobknježesche hróbsa psched hrozazym błyskom. Stónczinje wudobychmy žo pschemacźeni, rosdrapani, pschespróżni z lěża do polow. Deschcź žo lijesche, hłób trapjesche, tola dołhi bě hischcze puć. Bźacźachmy, dyrbjachmy bězecź, schtoż noły bonóschkowaschtej. K tomu drasćiczku na cźele każ pichilěpjenu. Stónczinje, stónczinje, po cźasu dołhej każ wěcźnosć, wuhladachmy wěże Budyschina. A hdyż zhladowachmy pokneje žadosće k Pětrowskej wězi, pschetož w jeje blikoscźi bě nasch starschiski dom, rosłaźnichu žo cźémne mróczna, pruha žo pschedobu runje wysche wěże Bożeho domu a zwaha stoczesche tschi městacźka. Pohladachmy na žo a do naschich karanczkow. Schto bě nam wostało po tutej hróbnej hodzinzy a kwatarizy? Tschtwórcź pokny bě hischcze mój karanczk, jedyn pak prózdny kaž mój żołdk — w kapby pak mějach rosmacźane pomasti.

Macźerka cźakasche staroscźiwje na mnje a ztónczyny poźmčwk na jeej woblicźu mje witasche, hdyž do jitwicźki doma sastupich. Nan njeźwarjesche. Jahodki nam wjecźor k pomaszy derje sežłodzachu, ale hakle wjele pozdźisho dowěrich macźerzy hróbne nawědźenje njewjedra w lěžu, na Lubinje.

-ŕ.

Přilopk

Wulki woheń w starym hrodźe.

Woheń we 100 lět starym hrodźe wobsedźerja ryczerskubła Wilhelma z Jagwitzy w Bigniźy we Hłowowskim wokrjeżu wudyri. Woheń najskerje we kupjeli w druhim poschodźe nasta a rosschěri žo nimo měry spěschnje. Głogawska motorowa žytawa dyrbjesche pschi njedostatku wody 600 metrow daloko wodu cźerpacź, so by pschecźiwo wohnjej zhromadnje z druhimi wjesnymi woborami skutkowacź móhła. Hród je žo z wjazy hacź 17 zjtwami dopołnje wupalił. Drohotne meble žu žo pschi tym sniczite.

Wulki woheń w Greifswaldskim pschistawje.

50 000 zentnarjow žita žo spalito.

W nozy k wutorje z dotal hischcze njesnataeje pschicźiny — pjecza z wušapnjenjom miliny — w pjecź poschodow wyskim a 30 metrow dołhim dospołnje je žitom napjelnjenym składźiscźu ratarskeho kupowanstwa a pschedawanskeho towarstwa w Greifswaldze woheń nasta. Prjedy hacź wohnjowa wobora dojědże, krótko psched połnozu, žapachu płomjenja hižo z dalsch. Woheń žo tak spěchnje rosscheri, so dyrbjachu žo wohnjowe wobory z Greifswalda a wokolnych wjzow na to wobmjesowacź, so bychu jara wohrożene žusodne wobydlenske twarjenja a wołkowne mětnoscze kupowanskeho towarstwa schtitake. Jim žo porabźi wošebje wohrożeny njepohrjebnje z palazym składźiscźom pschimjesowazy rěsak wutkowacź a pschepschimnjenju wohnja sadźewacź. Hobrske składźiscźo, kotrejž kóždemu wopytowarjej Greifswalda hnydom do wocźi padasche, je žo dospołnje sniczilo. Někotsi woborniźy žo pschi hasčerskich dźełach lohzy wopalichu.

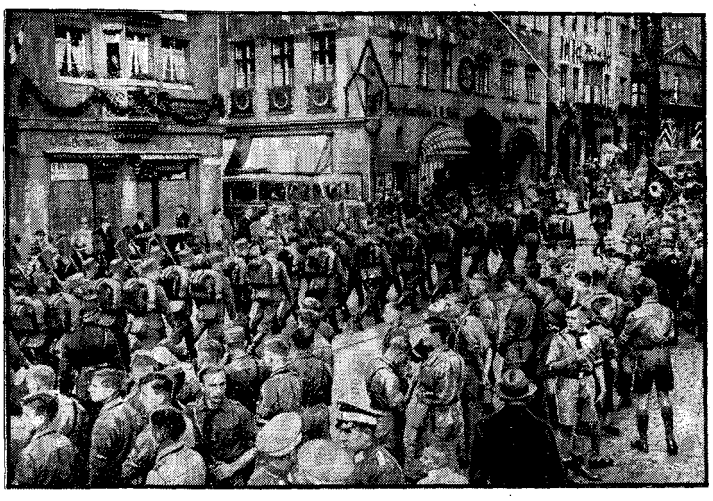

Pschikhad do Nürnberga.

Wot žobotu pschikhadźeja skoro kóždu hodźinu nowe woldźele hibanja do Nürnberga. Na tutym wobrasu widźimy kolony dźěłowoje słužby na puću po zwjedźenźaju wupyschenych dróhach stareho kěžorskeho města. (Presse-bilderzentrale, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(2. pokrawanje.)

Do wšitkich wulkich swjedźenjow, wězo też do domkhowanki a do kermuše pječechmy tykance. Tak mjenowane prěnje pječowo běchu tykance ze srěnjeje muki. Te my najprjedy z čeledźu jědźachmy. Te dostachu też khudźi a či prošerjo, kiž so před durjemi črjódźichu. Z dźěła přiňdźechu z daloka, z Kumwalda a z Wjazońcy. Přikhdaźachu druhdy z črjódami „dokelž wědźachu, zo je w Serbach nješto dostać. Tehdy pola nas w Malešecach powědachu: Hdyž so w němskich wsach zady horow žane khude dźěćo narodźi, je nan na žerźd přiwjaza a přez horu dźerži prajicy: „Hladaj tam dele, tam w Serbach maja dosć khlěba a tykanca, tam dźi, hdyž raz ničo kusać nimaš, tam je też dobrych ludźi, kiž ći rad a bohače dawaja." Pola nas su přeco jara wjele tykancow pjekli, ale też jara wjele zjedli, přetož na štwórtym dnju běchu zwjetša wšitke zjědźene. Naši čeladni smědźachu jěść, kaž wjele chcychu. Po wobjedźo dawaše so tykanc. Ale hačrunjež běchu so při wobjedźe hódnje najedli, jim tola też tykanc tak zelodźa, zo jón wšon zjěchu. — Runje tak słodźeše jim potom tykanc popoldnju při kofeju. — Popoldnišeho kofeja dosta so jim jenož na swjatych dnjach. — Po wječeri dostawachu też hišće tykanc. — Čeledź přiňdźe do jstwy jenož na wobjed, hewak nic. Čeladni mějachu swaje blido w kuće do juha (připołdnja). Za blidom měješe so mjelčeć. Nan wobjedowaše z čeledźu w tym samsnym času, ale za druhim blidom. Při wobjedźe dawaše swoje přikaznje za dalše dźěło. Do wobjeda so wšitcy w paleńi myjachu a sej rucy wutrěchu. Za blidom so pola nas njemodlachu, hačrunjež tola w našim domje pobožny, křesćijanski, haj pietistiski duch knježeše. Jako so pozdźišo nana woprašach, čehodla žaneje modlitwy njemějachu, praješe mi wón: „Dla stajneho překaženja. Jedni so modla, druzy z drjewjancami připłapotaja, třeći so třeja — to njeje žaneje nutrnosće!" Ja wšak měnju, zo by so tajkemu překaženju zadźěwać mohło. Jenož jónu za lěto běše wulke dołhe blido za wšitkich kryte. Potom sedźeše nan na čole blida, my dźěći při nim a potom cyła čeledź. To běše na kermuši. Wobjedowachmy jako zhromadne podružnistwo wšitcy hromadźe. Tuta zhromadna kermušna hosćina je so mi přeco jara spodobała a też našim čeladnym. Naši ludźo jědźachu wšitcy z jeneje šklě, kaž běše to wšudźom wašnje. Kóždu njedźelu dosta kóždy poł punta mjasa na swój talef, na wšědnych dnjach też hišće jónu abo dwójcy mjaso, ale to běše rozkuskowane we warjenju a dyrbješe so ze łžicu won łojić. Najprjedy jednu łžicu z warjenjom bjez mjasa, a potom łžicu z mjasom! Na to ludźo dźiwachu! Stóž to hinak činješe, bu wuswarjeny. Tohodla sebi też lědma něchtó zwěri, wobstejacy porjad přeměnić abo mylić. Dokelž we kóždym lěće dwě swinjeći a jene howjadło rězachmy, mějachmy w kóždym času dosć mjasa, wosebje sušeneho a čorneho. Woboje wšak runje jara njelubowach, přetož sušene mjaso běše husta jara selene, kadźene čorne pak jara suche. Ja žaneho njejědźach, hdyž čerstweho mjasa njedostach. — Swinjorězanje běše přeco z wulkim swjedźenjom. Dźěłachmy rjane hejdušne kołbasy — woprawdźite khłóšćeńki —, potom tak mjenowanu dobru kołbasu, cervelatne kołbasy a małe sušene kołbaski, kiž jara derje słodźachu. Najlěpje pak słodźachu krasne połćiki, z kotrychž sebi najslódniše kusy wuběrach a wurězach. Pastyŕ a nócny stražnik přiňdźe sebi přeco nazajtra po swój dźěl swinjeća. Wón dosta cyłu wopuš z kuskom khribejta, hejdušnu kołbasu, wulki horne kołbasoweje juški ze słódnymi sadźenkami.

Mojej staršej měještaj wósom dźěći. Z nich wosta jenož pjeć při žiwjenju: Jan narodźi so 19. 12. lěta 1819; Hańża 12. 3. 1822 a wumrě 5. 5. lěta 1892; Hana 1. meje lěta 1824; Handrij 17. 9. lěta 1829. Ja narodźich so 27. 9. lěta 1835. — Jan běše potajkim 16, Hańża 11 a Handrij 6 lět starši hač ja. Jan wšak za mnje w mojich dźěćačych lětach njeměješe wjele woznama, za to pak so sotře jara wo mnje staraštej, Handrij a ja pak běchmoj wjele hromadźe. — Narodny dźeń so w našim domje žadyn njeswjećeše, lědma wědźachmy, hdy nan swój ma, maćerny běše na dnju swjatych tŕoch kralow. Spodźiwnje je, zo běše Malešanski farař zabył moju mać do rodźinskich knihow zapisać, kaž so to po jejnej smjerći wukopa. Jako buch ja 10 lět stary, je mi luba droha maćerka wosebite swjedźeńske wjesele wuhotowała, jara jednore a tola mi njezapomnite. Běše wěnčk nawila a do toho 10 cokrowych splećenkow sobu zawila a dźesać wóskowych swěčkow zaswěćila. Po mojim wědźenju je to jenički narodny dźeń był, kotryż je so w našim

Ssmjerine njesłoužo pšchi twaru wodowoda.

W městaczku Lohestenu w Porheinikej šnjesłoži šo bo dopołdnja 42lětny instalatěr Alfred Beetz, jako we hłubokej hrjebi na wodowodze dźełasche. Zyle njenadźizy šo jemja šypny a sałypny Beetza. Hacž runjeż běsche pomoz hnydom k ruzy, wucžahnychu jeho jenoż morwe ho. Semja bě jemu wutrobno sattóczíła.

Cźejity auto sajedże do pěchkow.

Njedźelu wječor wokoło 5 hodź. sta šo na Wilhelmskej hóraz w Dudweilaru cźeže autowe njesłoże. Wobtkodnik se schokoladu je Saarbrückena łhubi na spadowajej dróšy móz nad šwojim wosom a sajedże do pěchkow, kotiš po puczu kročzachu. Pšchi tym šo žona hórnika a jeje 10lětna dźowczicźka ſ Dudweilera hnydom morischtej. Druhe dźěcźi šo cźežko sranichu a druha žona ležo. Pšchi njesłoži wotlecza narunanske koło ſ wo sa a potorhny nimojéždaju žonu na kole a sranì ju cźežko. Też wjednik snjesłoženeho wosa šo cźežko srani.

Nowy strach powodźenja we wječornym Haliczu.

S wječorneho Halicza (Galizíjeje) pšchithadźeja powěsće wo nowych hrozacych saptawjenjach. Tři dny dołho hižo šo w horach deschcźuje a też šněh po dże. Na sakkadże łoišchich nashonjenjow je wulka hrosa mjes wobydlerstwom. Najtrashchnische je położenje pšchi rězy Soli, kotraż móże kóždy wokomik ſ brjohow wustupicź. Powodźenja wobarazy komitej je hižo sapocžał dźełacź.

Wopacźnaj polizajskaj sastojnikaj wurubitaj hotlelowych hosći.

W jenym hotelu w hollandskim městaczku Gravenhagenu pšchindźelchtaj w jenej ſ poślednich nozow dwaj muzej, wuſwonischtaj wrótnika, kotremuż šo ſ wupokasmani jako polizajskaj sastojnikaj pšchedstajischtaj. Prajischeschtaj šo sa dwěmaj w hotelu bydlazymaj Italcźanomaj a żadaschtaj sastup do jeju jistwow. Też jimaj napischeczíwo šo jako polizajskaj sastojnikaj wudawaschtaj a mějeschtaj pjecza nadawk, jistwu pšchepytacź. Pšchi tutej skkadnosći „cźasaschtaj“ pšches 1000 hollandskich złotych w hotowych pjenjesach, dale druhe hódnostki a wischelake papjery a kluczik do pjenjeżneho kamora. Hdyż po tutym rubježnjitwu na dróhu pšchindźechu, stupi jimaj polizija napscheczo. Pšchi tym šo ſkrobliſchtaj, šo se sastojnikom do rěcze dacź a šo ſ nim wo wjedrje rosmołwjecź. Na tuto waschnje chapschtaj wšyu podhladnosć wotwobroczicź. Hdyż šo na druhi dźeń rano Italcźan na pschiſłuschnu polizíju poda, so by šo sa pschicźinami wukonjaneho pšchepytowanja wopraschał, shoni, so bě złótnikomaj do rukow padnył. Nješchto dnjow pšched tym běschtaj šo sa samożerſkimi wobstejnosćemi nadpadnjeneho napraschowałoj. Sledźenja sa nimaj běchu dotal bjes wuspěcha.

Pola Padwy cźahaj do šo srasnjoj. — 5 morwych.

Na wuſkokolijowej elektriſkej żelesniży Bjenadki—Padua srasnjschtaj do šo w blíſkosći Padwy cźahaj pšchi wuhibadke. Pjecź wožobow šo pšchi tym sabi. Wjele druhich šo srani. S Padwy pšchithadźazu cźah njemóżeſche nasſkrje nětkajšeje schkody dla spinadła hnydom pšchicźahnycź a sastacź a tehodła sajedże w polnej spěchnosći wo Bjenadkowskeho cźaha. Mjes morwymi šu też wjednikaj a pschewodźerjo cźaha. Nimo tutych je dyn puczowazy żiwjenje słubi. 24 lohkosranjenych dowjeschu do thorowanjow w Padua. Po druhej powěsći je liczba morwych 7 a 31 sranjenych.

Dalsche powyschenje diskonta w Italskej.

Italska banka je diskontowe a lombardowe sadźby, kotrež šu šo 12. augusta t. l. wo 1 proz. na 4,5 proz. powyschike, wo dalsche ½ proz. na 5 prozentow jwyschika.

Hobrske herbstwo sa jeneho komikarja.

Komikar Rak, kotryż w varietejach pschedměstow Newyorka wustupowalsche, je šo na ras šławny a bohaty sčinik. Tute dny dosta wot šuda namołwjenje, so by herbstwo po pschekpuzu nastupił, kotryż je jemu 3 milijony dollarow sawostajił. Rak šebi najprjedy myšlesche, so je to žort jeneho pscheczela. S testamenta pośna k šwojemu wulkemu wjeselu, so je jeho pschesa herbu postajił, dokelž je wón, Rak, jenicźki hnt, kiž w poślednich létach samohł, so by šo ſ zykeje wutroby šmjecź mohł.

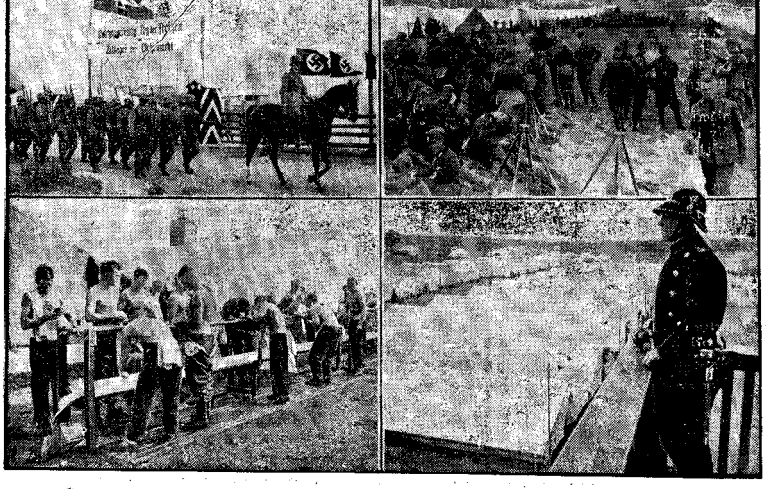

Lěhwowe žiwjenje w Nürnbergu.

Lěwe horjekach: Na sakhodže do lěhwa woboty w Geberšdorfu. — Pódła: pohlad do stanowego lěhwa dźěłoweje łłużby. — Dełekach na lěwo: Namórnizy pschi ranschnim myczu we woborinym lěhwje. — Pódła: Wyšoko nad městom stanow strażuje wohnjowy wobornik. (2 Atlantik, 2 Weltbild, M.)

domje woswjećił. Kajki jednory — tola kajki rjany! Z prěnich šesćich lět swojeho žiwjenja njemóžu so na žadyn podawk dopomnić, kotryż by hłubši zaćišć na mnje činił. Jako běch prěnje zuby — mlóčniki — zhubił a na jich městnje druhe dostał, běštej so dwaj hornjej prědkownej zubaj poměrnje wulkaj poradźiłoj. Tehdy słyšach žonu z Dobrošec, kotraż pripadnje pola nas běše a so z maćerju rozrěčowaše, k maćeri prajić: „Waš Gusta přińdże nětdy jara dołho, dokelž ma tajkej wulkej prědkownaj zuhaj!“ Na tuto wěšćenje sym pozdźiżšo husto myslił dyrbjał. We wěstym zmysle wšak je so woprawdźe dopjelnilo. Sym dale do swěta přišoł, hač wšitcy moji bratřa a mojej sotře, kiž doma wostachu, sym studował, a sym so z fararjom stał. — Hdyż k nam dźěći na wopyt přińdźechu, hrajachmy w našej wulkej jstwje husto „cyrkej“. Jedyn běše z kantorom a spěwaše, ja běch z fararjom a prědowach na hěccy stejo a jako znamjo mojej dostojnosće mějach prědka a zady jedyn sotřiny šórcech. Při tym běchny přeco jara nutrni. — Nětdy běše nam žolte hužatko slakło. Mać praješe: „Dźi a zahrjebaj jo nětdże w zahrodźe!“ Ja to wobstarach, ale nic sam. Moji towaršoju a towaršej dźěchu sobu. Jedyn njesešе prědku — jako kříž — staro hrabje, druhi njesešе na descy morwe hužatko, kotrež běchny z łopjenami wodźeli a ja dźěch jako farař sobu w cźahu. Potom wurychmy row, wupóstachmy jón rjenje z łopjenami, położichmy hužatko nutř a spěwachmy při tym hromadże: „To cźło chcemy pohrjebać.“ Row potom wobsadźichmy z husacymi kwětkami a stajichmy na row křižik z tružkow. Potom cźehnjechmy zaso domoj w porjadnym cźahu, křižnošeš z hrabjemi na cźole, za nim kantor, farař a žarowacy. — Dale pak so dopominam na „kemšenje“ pod holym njebjom, ale z tragiskim wukóncem. Běchmy wonka mjez Malešecami a Klukšom pola Móskoweho młyna. Tam běše wuhon, kiž běše tajki błócany, zo błóto nam dźěcom hač do koleń dosahaše. Na zahonje steještej dwě starej wjerbje z wjele prutami. Wjerbje běštej jara přihódnej městnje za kantora a fararja. Tuž kóždy złězechmoj na swoju wjerbu. Kemšenje so započa. Spěwachmoj. Kantor a farař so pomaleńko na wjerbje kolebašaj. Nadobo so hałoza rozlama a farař leżeše po dlu we błóce. Ja drje wulčzych z błóta, ale — kajki! Nětko so bojach domoj. Što budże mać k tomu rjec? — Nadobo hóle zawoła: „Tam ze wsy přińdże waš nan a dźe na polo!“ Tuž hódnje kołowachmy po wšelakich mjezach, doniž njepřińdźech domoj. Tam mje wusłěkachu, wumychu a znowa zwoblekachu. Mać njeje swarila, ale přinjese mi druhu čistu košlu, a wurjeđži mi kholowčki. Nan wo cyłej wěcy ničo zhonił njeje. Ja pak sebi ženje wjacy njejsym staru wjerbu jako klětku wuzwolił. — Hdyż běch šešć lět stary, widźach husto dźěći z Plusnikec do šule khodźić a běžach za nimi, z taflička, z pisačkom a ze starej protyku, zo bych tola też čitańku měł, a sydnych so z nimi na ławku w starej šuli. Hdyż mje mój bratr Handrij wuhlada, mje z namocu domoj wuhna. Ale druhdy so mi tola poradźi, někotre hodźiny w šuli posedźeć.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

S **Barta.** Karnikle plahowaze towaršstwo ſa Bart wokolinu ſarjadowa njedźelu pola Maiwaldez wobsje łku wustajeżu. Towaršstwowe ſobustawy běchu rjany wjeleſtronſti material wustajili. Ssudniſti kollegia ſa němſke borany ſchtyri 2. a jene 3. myto, ſa běle Wi ske dwě ſſeſcej myće, ſa Angora dwě 2. myće, ſa belg ſkeho hobra jene 3. myto, ſa běłeho hobra jene 3. my a jene 1. myto pſchipóſna, prěnje myto pſchidźeli šo pr howarjej Richardej Höhnje ſ Barta. Nimo toho bě wustajene módre Winſke a Hollandſke. Na tute pat płacźiny njewudźělichu. W dalſchej wuſtajeńzy po cźachu šo thlěwy ſa karnikle. S nich móſeſche kóždy pla howaŕ ſpóſnacź, ſo ma dobry thlěw wuſnam na płah waſke wuſpěchi. Też wobdźěłanje karniklowych kožu šo we możebitej měſtnoſći pokaſowaſche. S wuloženjom a tjelenjom wo myto šo nětkotremužkuli wopra warjej wuſtajeńzy nimo druhich mytow też rjane kar nikle pſchidźělichu.

S **Lubija.** (Lubijſka woda w nowym rěcźniſchcźu. Po poldra léta dołhim dźěle je dźěłowa ſłužba nie Margotſkeho dwora regulowanſke dźěła Lubijſkeje wod dokónczíła. Djełowy muż pſchełó pſchi radoſtnych wu ſtſchikach ſwojich towaršſchow a w pſchitomnoſći ſaſto pjerjow měſta ſchkitaze hacźenja a ſ mózným żołmań walěſche ſo rěcźka do noweho rěcźniſchcźa. Po regulaji ſu wſchě ſtrachi powodźenja wotſtronjene.

S **Klětneho.** Tudyſche evangelſke młodźinſke ſje nocźerſtwo wulecźa ſebi ſ kolejami do Běleje Wody wot tam ſ omnibuſom do Błótow wotjědże. — Pſch njewjedrje póndźelu popołdnju dyri błyſk na dróhu ho Khrjebje na wukońzu wſy do jabłučźiny a jej króm wotraſy.

S **Rychwalda.** Pſchipowědałoj ſtaj šo: ſamkaŕ Ed hard Fritz Frenzel a dźěłaczerka Frieda Gertrud Biehlez, wobaj w Rychwałdże.

S **Khrebje.** (Towaršſchny wječor.) Dobrowólny wohnjowa wobora śměje ſobotu 14. ſeptembra w Dieſ nerez ſali towaršſchny ſawrjeny wječor.

Radio

Schtwórtk, 12. ſeptembra ſłyſchi šo:

Königswusterhauſen: Nimo ſnatcho wſchědneho programma: 6,30 wjeſeły raňſchi konzert. 11,05 ſa šo łpoły. 11,30 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 1 wſchelakoſcźe. 16 ſabawny konzert. 17 popołdnjiſchi kon zert. 19,30 tańcźele. 20,10 konzert.

Lipſk: Nimo ſnatcho wſchědneho programma: 5,5 ſa burow. 6,30 wjeſeły raňſchi konzert. 11,45 ſa burow 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 16 ſabawny konzert. 17 po łołdnjiſchi konzert. 19,30 ł ſwjatokej. 20,10 orcheſtrow konzert.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programa: Königsberg 20,10 Mozartowy wječor. Wrótſław: 19,30 wječorn konzert. Stuttgart: 20,10 orcheſtrowy konzert. Wín: Marja Madlena. Warſchawa: 20 wječorny konzert Praha: 20,50 ſabawny konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Antrag des Landwirts **Karl August Helaß** in **Truppen Nr. 26** wird über ſeinen Betrieb in Truppen heute vormittag 8 Uhr das **Entſchuldungsverfahren** nach § 4 des Geſetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet.

Zur Entſchuldungsſtelle wird die Deutſche Pachtbank, e. G. m. b. H. in Berlin W. 35, Regentenſtraße 11, ernannt.

Alle Gläubiger des Pachtbetriebsinhabers, die ihre 2. September 1935 gegen ihn perſönlich Anſprüche haben, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Entſchuldungsamtes beim Amtsgericht Bautzen (Zimmer 331) bis zum 2. November 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge.

Bautzen, 4. September 1935.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen

*

In dem Schuldenregelungsverfahren für die Landwirtin **Ida Lähner** geb. Sickert, in **Raundorf** bei Gaußig Nr. 26 iſt an Stelle der Landſtändiſchen Bank des ehem. Sächſ. Markgraftums Oberlauſitz in Bautzen das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht in Bautzen als Entſchuldungsſtelle getreten.

Bautzen, den 6. September 1935.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen

Towaršstwowski powěstnik.

Bukecy. Cźełozwučowański wotrjad Jednota změ njedźelu 15. 9. pop. w 2 hodź. w Mešicach wubědź wanje. Bratřa z blizka a daloka su wutrobnje w tani.

Lichań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor 1/9 hod pola Nowakec w Hućinje. Stóž chce na swjedźenj sobu skutkować, dyrbi porjadne pruhi wopytow Dirigent

Ralbizy. Spěwne towaršstwo „Lilija“ ſarjaduje njed 15. ſeptembra wječor we 8 hodź. w Herbšej gru w Ralbizach ſpěwny wječor ſ dźiwadłom a rejem Towaršstwo „Lilija“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy nm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 213 | Budyšin — Štwórtk 12. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Stroniny kongres so swjatočnje wotewrił

Wodźazy muzojo nazionalsozialistiskeho hibanja a stata žo wczera žrjedu w kongrjezowni zhromadźichu a ſ nimi po dźesaćstyhazach sastupjerjo nazionalsozialistiskich organisacijow ſ zyleje Němskeje. Synki fanfarow wjednikowy pschikhad pschiwoholdźichu, ſe schumjazym wyskom zhromadźeni wjednika powitachu. Pschinjesenje standartow do kongrjezownje poſtiscesche mózne jimazy napohlad. Se zahoritoscju zhromadźeni nizojemski dźakny modlerski spěw wuſpěwachu. Cźischina knjezeſche, jako stabowy schef SA mjena tych pschecźita, kotriž běchu sa nazionalsozialistiske hibanje žwoje žiwjenje wostajili.

Wjednikowy namětnik Rudolf Weß, kiž bésche kongreß na mjeno žwobody wutkeczył, **lětuschi stroniny sjedź ſ mětnikom pschirunasche, kiž ma po sawjedźenju powschitkowneje wojeſkeje powinoscze wožebity wuſnam,** dokelž je žebi Němska žwoju cźeſcź sašo dobyła. Rudolf Heß ſ wožebitym doraſom na mérne wotpohlady němskeje mozy pokasa.

Wjednikowa proklamacija

Pschi žwjatocznym wotewrjenju lětuscheho kongreża nazionalsozialistiskeje strony w Luitpolskej hali w Nürnbergu župny wjednik Wagner-Mnichowski wjednikowu proklamaziju pschecźita, na kotrejež sawodźe wjednik prajı, ſo po najcźeſcźnim padze Němskeje jeje najwjetſche stanjenje žłeduje. Haczrunjez je žo dotal hižo wjele dokonjało, tola hischcze wjele dźela cźaka, ſo by žo programm dospołnje pschewjedł. Hdyž na dźensniſchi žwět shladujemy, ſpóznawamy, ſo je prawo žkabe a ſo podaće žwět wokkrużeji. Běda pak tomu, kiž je ſam žkaby! **Němska pak nětko njeje wjazy do wote ſwojich pschecźiwnikow podata,** ale wona je ſchkitana ſ rosškudnej wolu wjednistwa a ſ mozu naroda. W naſchim wójſku widźimy ſchkit naſcheho mérneho ożkła.

Pódla wojeſkeje mozy ſteji pak ſtrona. Sa wſchitko, ſchtoż je žo tež lětża dozpěło, ma žo lud jej dźakowacź. W poſledním lécze je žo wożebje stronina wokſahowerſka misija ſławnje pokalowała. Nazionalsozialismus žo pschesiwo žanemu europſkemu narodej poſtupujo njeměri. Wón je pschekwědczeny, ſo kóždy narod žwojeho ſamkneho poriadneho žiwjenja potrjeba. Strona pak wě, ſo kommunistiske elementy pschezo hischcze kakaju, wona pak je wſchitke pschewinie, kaž je to w ſandźenoſczi dopokasała. Tola tež wſchitkim druhim niepschecźelam ſtata hibanje rańnje napschecźo ſtupi. W 15lětnym wojowanju wo móz w Němskej je žo hibanje ſ tſjoni pschecźiwnikami jako noscherjemi rospada ſesnako: 1. ſe židowſkim marxismom a jemu pschiwuſnej parlamentariſkej demokratiju; 2. ſe zentrumſkej stronu a 3. ſ wěſtymi elementami niepowuczomneho hłuko-reakzionarneho měſchczańſtwa. **Schtoż ſo ſtatnje hodźi rosrikacź, ſo ſtatnje rosrika; ſchtoż pak ſo ſtatnje njehodźi rosrikacź, to ſmjeje hibanje rosrikacź.**

Wjednik pokasa tež na **ſtrachi politiſowazych konſeſijow** a ſańadnje pschiſpomni, ſo ſtrona njeje priedy wotpohlad měła a nima jón tež dźenża, někat pschecźiwo kheſcźańſtwu wojowacź. Wona je nawopak ſpytała, jenotliwe krajne zyrkwje do wulkeje němskeje zyrkwje ſjednocźicź. Wona je ſpytała ſ konkordatom mjes žobu a katolſkej zyrkwju woběmaj ſtronomaj wužitny poměr poſtajicź. Nazionalsozialiſtiſki ſtat pak na žane waſchnje njeczerpi, ſo bychtej žo konſeſiji po někajkich pobocznych puczach ſpolitiſowałej.

So w Němskej dźenżniſchi dźeń měr knježi, je wulſpěch nazionalsozialiſtiſkeho knjeżſtwa, kiž je wutkutkowało, ſo ſu wobſtejnoſcze w Němskej dźenża lepſche hacź we wſchelakich bohatych krajach ſwěta. Strona je žo w ſandźenym lécze wurjadnje ſkruczíła. Najważniſche dźeło w ſtronje bésche wottykanje nowych dźełowych polow. Strona, SA a SS. ſu žo w tutym lécze w ſwojich ſarjadniſtwach ſjednoriłe, wobſtatki ſobuſtawſtwa ſu žo wótriſcho pruhowałe a wobnjeſowałe, ſa to pak je jich hódnoſcź pschiběrała. W naſtupanju ſtata dopominaſche wjednik na wobnowjenje wojeſkeje powinnoſcze, na mnohe ſmutkowne wobſtejnoſcze dźela a na ſawjedźenje powinnoſcze dźełowej ſłużby. Schtoż němſke hoſpodarſtwo naſtupa, je nam lěto 1934 hubjene žně pschinjeſło, njedźiwazy teho pak je žo poradźiło, ſeſtjwjenje němſkeho luda ſawěſcźicź a kriſu pschewinycź. Lětża a tež pschichodnje ſo wſchitko ſtanje, ſo nowa inflazija němſki lud njepotrjechi. Knjezeſtwo je ſpytało, wuwoſ němſkich twórow džerżecź a je žo wo wudobycze žurowinow w domiſnje prózowało.

Skónczńje wjednik w žwojej proklamaziji nowy wótry nadběh na hſeſdźeſcź pschipowědźi. Wulki ſozialny ſtuk dźełoweje frunty žo dale powjedźe. Wſchitko žo ſtanje, ſo by Němſka hoſpodarſky žiwjenjakmana wostała. Wożebje pak žo hibanje ſmutkach jako žórko mozy ſmutkownje ſkrucźi. S wocźehnjenjom němſkeho cźłowjeka k wérnej zhromadnoſcźi žo njepschestanje. Tutón nadawk je mjes wſchitkimi naczeſchi. Nazionalsozialiſt je ſenoż tón, kiž žo hiex pschestacza ideji winowaty cźuje, jej žkuži a ſa nju wabi. Se ſławi na Němſku a na naionalsozialiſtiske hibanje žo proklamazija ſkónczi. Po ſekundy trajazej cźiſchinje žo ſchumjazy pschikleſt pschiſłamkny.

Wjednik je zakładny kamjeń noweje kongresownje położił

Sobotu popołdnju je žo na ſjeſdźe nazionalsozialiſtiſkeje ſtrony w Nürnbergu ſakładny kamjeń ſa nowu kongrejowownju położił. Sa wotmětowanje ſtroninoho kongreża ma žo pschi Ducentſkim hacźe monumentalne twarjenje natwaricź, kiž žebi dołhotrajaze dźěła požada. Kongrejowownja žo po naczińku ſemrětſeho Nürnbergſkeho architekta Ruffa natwari. Twarjenje budźe 260 metrow a tež nimale tak ſchěroke. W kongrejowni ſmjeje 60 000 ludźi měſtna.

Pschi žwjatocznoſcźi najprjedy Nürnbergſki wyſchſchi měſchczanoſta Liebel wo ſmyſłe twara, jeho waſchnju a wuwjedźenju wěrjeſche a mjenowaſche twar kultowe a ſwjedźeńſke měſtno němſkeho luda. Wjednik w žwojej rěcźi pschi kładźenju rózkneho kamjenja rjekny, ſo dyrbi nowotwar hiſchcze po lětſtokach wo dźenżniſchim cźaſu ſwědcźicź. Wožrjedź žwjateho haja praſtarych dubow budźa ludźo potom tuteho prěnjeho hobra mjes twarjenjemi tſeceje Němſkeje wobdźiwacź. W tutym pschedſacźucźu wjednik ſakładny kamjeń kongrejownje ſtroninych ſjeſdow w Nürnbergu 1935 położi, w lécze žwobody němſkeho naroda, kotruż je nazionalsozialiſtiſke hibanje wubědźiło.

Němſki minister Kerrl jako pschedźahda twarſkeho ſwjaſka twarſku liſcźinu pschecźita. Na to ju dźěkacźerjo do kamjenja ſamurjowachu. Na to Adolf Hitler ſ hamorom na kamjeń dyrjo rjekny: „Otej krucze a rěcź jako wěcźny ſwědk!"

Pomjenowanja w němskim wójsku

Němſke wójnſke miniſterſtwo ſeſtjhowaze pomjenowanja ſ 1. oktobrej wojſewja:

Generalny major ſ Reichenau, ſchef hamta wojeſkeje mozy w němſkim wójnſkim miniſterſtwje, ſa kommandowazeho generala VII. armejſkeho korpſa a roskaſowarja we wobornym wokrjeſu VII.

Generalny major Keitel, pěſchkowſki wjednik VI, ſa ſchefa hamta wojeſkeje mozy w němſkim wójnſkim miniſterſtwje.

Generalny major Köſtring ſa wojeſkeho ataſcheja pola pódſtanſtwa w Mokwje a pola wupódſtanſtwa w Kownje.

Wyſchſt Friderici ſa wojeſkeho ataſcheja pola wupódſtanſtwow w Budapeſtu a Sofiji.

Wyſchſt ſ Faber du Faur ſa wojeſkeho ataſcheja pola wupódſtanſtwa w Beogradże.

Wyſchſt ſe Studnitz ſa wojeſkeho ataſcheja pola pódſtanſtwa we Warſchawje.

Wyſchſtowy leutnant Röſſing ſa wojeſkeho ataſcheja pola wupódſtanſtwa w Helſingforſu, Rišy, Revalu, Stockholmje, Oſlu a Kopenhagenje.

Dotalny kommandowazy general VII. armejowoho korpſa a roskaſowar we wobornym wokrjeſu VII, general infanterije Adam, ſa ſa kommandera nowopſchipraweneje akademije wojeſkeje mozy pomjenuje.

Mało nadźije jendźelskich nowin za Genfski wubjerk

Powěſcźe ſ Genfa w Londonſkich nowinach běchu žrjedu rano **mało nadźije ſhubźaze.** Nowiny ſwěſcźuja, ſo žo dźěło wubjerka pjecź muzow dla ſadżerżenja Italſkeje zaſtaji. **Franzowſke knjezeſtwo** žebi pjecza pscheje, ſo by wubjerk pjecź **muzow je ſeſtajenjom** žwojeje rosprawy hiſchcze woczakował. Wono chze ſ tym poſlednju mózńoſcź ſa mérne dojſjadowanje italſko-abeſſynſkeje ſwady dopscheć. Kaž žo ſda, chze Laval namjety, kotrejž žu žo Italſkej na Pariſzkej konferency pschedpołożile, hiſchcze trochu pschijomniſche ſežinicź.

Nimo teho Londonſke nowiny pišaju, ſo ſtaj žo jendźelſki ſwonkowny minister ſir Samuel Hoare a franzowſki miniſterſki pschedſydа Laval wutorn wo mózńych ſankzijach pschecźiwo Italſkej roſrěžowałoj. Hoare je pjecza ſ wulkej roſtuđenoſcźu poſtupował a je Lavala proſył, ſo by žo na ſtanjenje ſtejiſchcźo ſtajił. Wo Hoarowej rěcźi je ſhronadźiſnje Swjaſka ludow žo wozjakowaſche, ſo budźe wona ſjednańſka, tola pak jara roſtudna w žwojim wopſchijecźu. Londonſke nowiny dwěluja, ſo Franzowſka a Jendźelska ſańadnje jene ménjenje ſaſtupujetej.

Někotre Londonſke nowiny ſu tež wojſewiłe, ſo chjedźa někotre ſtaty, kaž Norwegſka, Schwedſka, Danika a Hollandſka, ſe Swjaſka ludow wuſtupicź, jeli ſo wulkomozy pokaſaju, ſo njeſju ſwólnińve, wuſtawom Swjaſka ludow naložicź. Jeſ někotre ſtaty południſcheje Ameriki ſu pjecza jara raſnje w tutym ſmyſłe wuſtupowałe.

Też w Francowskej maja mało nadźije

Franzowſzy politikarjo, kiž Genfſke jednanja najſwědomicźiſcho wobkedźbuja, ſu wot pónđele wjele nadźije ſhubili. Genfſki ſaſtupjeŕ Havaſkeje telegrafowańje italſkej delegaziji porokuja, ſo je dotal mało bucha ſhromadneho dźěła pokaſała. Pschi powſchitkownym połoženju **ſo we wubjerku pjecź muzow pjecza hižo praſcheja, hacź ma wubjerkowe dźěło ſjała hiſchcze ſmyſł.** S Genfa žo ſamo powě, ſo je jendźeliſki ſaſtupjeŕ wubjerkej namjetował, ſo by žwoju njemiż ſwěrcźił. Franzowſki ſwonkowny minister pak je žo tajkemu žadanju pschecźiwjał a na cźežke ſcźěhwki pokaſał, kiž bychu ſ taikeho wobjamknjenja naſtałe. So by Lavalowe pschecze dopjelnił, je wubjerk žwoje wuradźowanja na ſchtwórtk woſſtorcźił. Wuhlady na nowe jednanja wſchak mało nadźije ſłudźeja.

Wożebita roſprawjerka Pariſzkich nowin „Oeuvre" piſche, ſo žebi franzowſki miniſterſki pschedſydа njeſmě wulkeje nadźije cźiniċ. W Genfje žo ſwěſcźuje, ſo žo położenje pomaku, ale wěſce wójnje bliſi — a ke khutnemu pschecźiwjenju Swjaſka ludow pschecźiwo tajkemu franjenju wuſtawy wjedźe. **Aloiſi je pjecza pschedſtydze wubjerka pjecź muzow zyle jaſnje prajił, ſo Muſſolini bjes dospołneho wojeſkeho wobhađzenja Abeſſynſkeje žaneho roſrisanja naležnoſcze njewidźi.**

Njeměry španiſkich burow

W měſcze Pego w ranſchej Schpaniſkej, kiž ma nětkaže 10 000 wobydlerjow, ſu cźežke njeměry wudyrili. Sběžkarjo ſu, kaž ſo powě, tamniſchemu 100 muż. žylnemu wodſtejenju zibilneje gardy bróńe sebrali. Na to ſu woni klamy wurubili a twarjenja ſapaliłi. Puczowarjo, kotriž ſu ſ Pega do měſta Alicante pschijeli, pschedachu, ſe ſo měſto na někotrych měſtnach pali. Wojowanja ſo po ſkaźu hiſchcze njeſju ſkónczile. Sběžkarjo žwoje twarjenja jako twjerdźiny wužiwaju a ſ nich ſ ſtelbami a pistoleri tźeleja. Sběžk měſeſche žwoju pschicźinu w proteſtowańſkim hibanju mjes raſzwónjenymi burami, kotriž ſo pschecźiwo dawkej wobaraju, kiž je žo jim, kaž žebi myſlja, ſ njeprawom napokożił.

W Portugalskej zaso měr knježi

Portugalſke knjezeŕſtwo wojſewja, ſo je ſo hrožaza rewolucija w Portugalſkej hnydom pschi ſpocźatku podusiła, dokelž je ſo poradźiło, ſchkarakow ſajecź. Dotal je žo 10 wožobow ſajało. Mjes ſajatymi ſu wojeſke a zibilne wožoby. W žwojim wojſenjenju knjezeŕſtwo ſdźěluje, ſo ſu republikanojo, faſchiſtojo, kommunistojo a oppoſizionalni prawizarjo rewolucziju wójſka ſpytali, kotraż je dyrbjała wuſtoru wjeczor w 6 hodź. wudyrić. Knjezeŕſtwowi ſaſtojnizy pak ſu ſkhadźowanjacźo ſpschiſańahanzoho wuſkładili a ſu liſcźinu namakali, na kotrejž běchu mjena ſobuſtawow nowoho knjezeŕſtwa ſapiſane. Spschiſańahanzy pak žo pjecza njeſju mohli wo ſeſtajenju kabinetta dojednacź, wožebje niż wo wožobje miniſterſkeho pschedſydy. Offizěr a zibiliſt ſtaj žo pjecza ſrěcźałoj, ſo ſtatneho preſidenta wopytataj a jemu rewoluziju jako hotowu wěc pschedſtajitaj. Jeju pak ſu ſajeli, pschedy hacź ſtaj mohłoj ſwój wotpohlad do ſkutka ſtajicź.

Grichiski statny president wróco stupi

S Athena ƒo powø, ƒo je ƒo grichiski statny president Zaimis rozƒudził, ƒo ƒwojeho ſastojnſtwo widacz. Knjeżerſtwo bęſche ƒo ƒzjednu k nowemu wuradżowanju ſeſchło a chańſche hiſchče wjeczor dżeń ludoweho wothłoſowanja wo praſchenju monarchije poſtaſicz. Republikanojo ƒu wotſjewili, ƒo ƒo na ludowym wothłoſowanju njeſwobodżała. So je knjeżerſtwo wo ƒebi njepſcheſiſene, ƒo w tym pokaſuje, ƒo je ſtrutkowny minister Pericles ƒwoje ſaſtojnſtwo ſłożił. Jeho miniſterſtwo je miniſterſki pſchedſtoſta Tſaldaris hnydom ƒobu pſcheuſoł. Ftałſka wójnſka łódź, kotrejež pſchitomnoſcz w Pyloſkim pſchiſtawje bęſche wulke pſcheſtwapjenje ſpudżiła, je ſaſo ƒ pſchiſtawa wujſka. Każ ƒo wojſewja, je ƒo łódź ſenoż pſched njepſchiſtoſownym wjedrom w pſchiſtawje wukhowała.

Prócowanja wo monarchiju w Grichiskej

Pondżelſt wokoło połnoży je pſchi knjeżerſtwowym poſedżenju w Athenje k wótremu wurěſchowanju mjes ƒobuſtawami grichiſkeho knjeżerſtwa a ſtyrjeżi royaliſtiſkimi ſapółſtanzami (kotrejž chcedża ſaſo kała měcz) dóſchło. Sapółſtanzy běchu ƒo do knjeżerſtwoweho twarjenja a do kabinetowjeho poƒeżenja dobyli. Woni ƒadachu, ƒo by ƒo monarchija hnydom ſaſo wobnowiła.

Straſnizy ſapółſtanzow ſkónczenje ƒ mozu ƒ twarjenja wucziſchczachu. Pſchi tym ƒ thwilemi k pſchimanzy dóſdże. Miniſterſki pſchedſtoſta Tſaldaris je w hantiſkim woſſewjenju ſdżełł, ło ƒo ſjawnoſcz w błiſchim cżaſu wojſewi, ſchto żebi knjeżerſtwo wo wobnowjenju monarchije myſłi. Tſaldaris je też proklamaziju grichiſkemu ludej woſſewił, w kotrejž wolerjam poruca, ło bychu pſchi pſchichodnym ludowym wothłoſowanju ƒwój hłoſ ƒa wobnowjenje monarchije wotedali.

Ameri'a dawa wójnſke łódże twarić

Namórniſke miniſterſtwo Sjednoczenych ſtatow je kontraktu ſa twar 23 nowych wójnſkich łódżow wudało. Mjes tutymi łódżemi ſtej też lećadłowa łódź a 10 000-tunowiſt łſchiſk. Priwatne łódżetwarjenje ſudża 12 wójnſkich łódżow (lećadłowej łódże) twarić. Staine łódżetwarjerſke pak 11 wójnſkich łódżow natwarja (mjes nimi łſchiſak).

Rozprawa wo Brodskim ſo żadała

Gouvernenr Newyoſkeho ſtata Leymann je witorn wuſchſcheho poliſajſkeho ſudnika Jakuba Gouda Shurmanna młódſcheho nanuhił, ſo by jemu roſprawu wo wuprajenjach ſudnika Brodſkeho w progeżu dla kommunitiſkich nazhlońſkeho na łódź „Bremen" pótſał. Gouverneur Lehmann je ſdżełł, ło dże Shurmannowu roſprawu bjes pſchiſpomnjenjow ſtatneho ſekretarej Hullej pſchepodacj.

Radio

Pjatk, 13. ſeptembra łſchi ƒo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchędneho programma: 6,30 wjeſeły ranſchi konzert. 11,30 ſa wjeſne ƒony. 12 pſchipołdnjſchi konzert. 14 wſchelakoſcje. 14 popołdnjſchi konzert. 19 a nětko je ƒwjatok. 19,45 ſeſdżenje WS-ſtónſtwa.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchędneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 ranſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnjſcha hudżba. 15 ſa ƒony. 19,05 rjana ludowa hudżba.

Hilſchcze wajne ƒ dnjowjeho programma: Hamburg: 19 dujeſtka hudżba. Win: 20,30 ſymfoniſki konzert. Warſchawa: 20,10 łohka hudżba.

Duchowna wječorna hudźba w Pětrowskej cyrkwi

Saůdżenſ wutoru wjeczor we 8 hodżinach wotewri organiſt Pětrowſkeje zyrkwje Horſt Schneider je 116. wjeczornej duchownej hudżbu ſaſo jara wobłubjene a wułżu pſchipóſnate zyrkwinſkohudżbne poticżenja w Pětrowſkej zyrkwi.

Mułka liczba nutrnych poſtuchaczow bě ſo ſaſo ſeſchła, ło by na Bachowu njeſmjertnu hymnu hudżbu a Schütżowe kolalne twórby poſtuchała. Pſchi hyrglach ſahra ſaſo Horſt Schneider tři hyrglowe pſchedhyry. Je hyrgloweje ſonaty w G-dur, prěnjeje ſadżiby je ſnuczenej derjeſachſtej, hładkej wumělſtej dotonjanoſczu. Wěſcje je ƒo ƒ tym ſaſo do wutrobow pſchipołuchaſtwa dobył. Zadoſcz ſa wo'pětnymi poſticżenjemi wſchěch wotkuſnjeſche. Prawje poticżena zyrkwinſki hudżba naſcheju njeſmjertneju mſchtrow woſtanje pſchezo woſebite nawědżenje ſa tóżdneho dobru hudżbu łubowazeho ſaſtnja.

Dwě Budyſkej ſpěwarży, knjeżna Gertruda Nätherez a knjeżna Rut Nawerez, woſchewjeſchtej je ſpěwnymi poticżenjemi woſebiteje dotonjanoſcze. Mjes tym, ło ƒ hłubokim hłoſom podatej ſpěwaj knjeżny Nawerez „Pſchinjeſcze tu Knjeſej" a „Chżu Knjeża thwalicz" ſnutskowny měr wuſżaješchtaj, ruſżowachu wuras wjeſela ſwoja poticżenja knjeżny Nätherez. Tu ſtyſchachmy derje wukłubany, wuhładkowany wyſoki ſopran. Wobaj duettaj běſchtaj něſchto zyle woſebiteho a ſawoſtaſiſchtaj hłuboki ſaczjiſchcż pola tóżdeho ſnjarja ſynkotwórby. Mylenja wotrażenja hłoſow hodża ſo w pſchichodże woſtſtroniczż ſ tym, ſo ſpěwarka pſchi ſpěwaniu ſo ſtoji k poboczkym ſtronam Bożeho domu. Potom budże też tekſt ſpěwow lépje ſtyſchcżeż. Horſt Schneider bě ſpěwarkomaj ſ doraſnym dobrym hyrglowym pſchewodżerſom. Też pſchiſtomni mějachu ſkładnoſcż ſo pſchi ſpěwaniu wobdżělicż, bohużel ſo jara ſłabje wobdżělichu.

Tak ſtyſchachmy na tutym wjeczoru ſaſo hódy naſcheju mſchtrow, kiž pſchezo ſnowa tóżdeho natwarja, ƒu njeſmjerne herbſtwo evangelſkeje zyrkwje na wſchě cżaſy.

Swjedżeń Zwonkowneho miſionſtwa w Malešecach

Do Maleſchez! bě heżło ſa 12. njedżelu po Sſwj. Tr. A maſche herbſtke evangelſke towaſtwo ſa miſionſtwo mjes pohanami ſo wuda. A Maleſchanſka wożada bě pod wjednjſtwom ƒwojeho farara a ƒwoſeho wożadneho ſaſtupjerſtwa wſchitko ſwěru ſa ƒwjedżen pſchihotowała. Je dże tola k. farař Mikela też ƒ redakторom naſcheho „Nowoho Miſionſkeho Póſła", kotryż tóżdy měſaz do Sſerbow wukhadża, ſo by roſprawjał wo dżele na polu Knjeſow. miſionſtwa a wo woporniwoſczi ako njewoporniwoſczi kſcheſcżijanow ſa tutón ſkutk Kneſjowy. Hižo wot daloka widżachmy ſ wěſe thorhoje ſmahowacz: cżorno-běłu-cżerwjenu, zyrkwinſku ſ Khryſtuſowym kżiżom a thorhoj ſ hokatym kżiżom. Dozpiwſchi k Bożemu domej a do njeho, wuhładachmy, ſo běchu

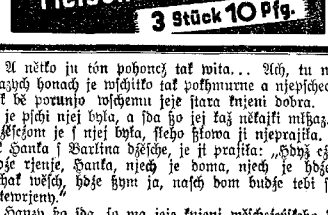

Bożi dom ſ wulkej łubosczu pſchihli każ hižo ſo ƒnjowy dżakny ƒwjedżeń, kotryż 11. njedżelu po Sſwj. Trojzy ƒwjeczachu, tak ſa tutón miſionſki ƒwjedżeń: pſchezy ſ dubowehu liſcża, ƒnjowe wěnzy, wěnzy ſ kwětkami a twěczele jón debjachu. A ſherbſka wożada ſpěwaſche hiže hłowny tżerluſch herbſkeje ƒwjedżeńſteje Bożeje ſłużby.

K. farař Kapler-Nješwaczidſli ſtupi na kańku, ſa traj je w Maleſchanſkim Bożim domje wyſche wotkrja, a ſtaji pſched wożadu tamnu wulku ſa wſchěch ſlicżejſanow a ſa wſche ekażby płaczaju miſſionſku pſchikażnju Jeſuſowu: Matth. 28, 18—20, a ſ njej ſcżěhowaze praſchenje a ſi wotmołwy: Schtó je khmany do dżeła ƒwjateho miſionſtwa? Ludżo wěry, ludżo łubosczje, ludżo poſłuchnoſcze. Po tżerluſchowej ſchtużży porecża k wſchitkim faraŕ Sarjeńk k ƒwjedżeńſkej wożadże, ja ſtrowjo w mjenje herbſko-němſkich wożadow a ƒo Maleſchanſkej wożadże dżakujo ſa wuhotowanje ƒwjedżenja w tak pěknje pyſchenym Bożim domje.

Po tżoſtej pſchedſtawju ſalwonichu 3/4 hodź. ſwony, wokało do němſkeje ƒwjedżeńſkeje Bożeje ſłużby. Dże 15 duchowni — nětkoſi běchu na herdżkej Bożej ſłużbje hiſchcże dóſchli, kotrejž ſo dopołdnja ſwjedżeńſkeje Bożeje ſłużby pſchihotowali. Indiſke pohanſke dżěła — ſaſtupichu do Bożeho doma ſ towaſtſtwomaj, kotrejž běchtej ſ khorhojemi pſchiſlužeſtaj a ſ wſchědnymi ſaſtupjerjemi. Też ſtło bohoſłowſkeho herbſtkeho ſeminara běchu pſchitomni. Schkoda, ło njebě wjaz Sserbow ſnowa ƒobu do tuteje Bożeje ſłużby pſchiſchło! Ssu ſkombżili wułżu ſajimawu ƒwjedżeńſtu rěcż, w kotrejž k. miſionſki inſpektor Lehmann-Drježdżanſki, kotrejž je jako miſionar w Indiji ſkuttkował, poda dróhnoſcze ſ tuteho dżěła. Wſchitżu bychu wěſce wabjenje ſaczjuli, ƒo dżakowacz, ło njeſżu w Indiji, a ſ dżałom darowacz a woprowacz ſa to, ło bychu Indi'ſku pſchiſlichi bórzy a bóle pod wliw Khryſtuſoweho evangeljona. S Pawołowym napominanjom: „Bědżcże ƒo ſ nami ſa wěru evangeljſku!" wołaſche rěcżnik wſchěch do miſionſkeho dżěła, mużow każ ƒony. My khcheſcżijenjo nimamy prawo, wo tym ſo wurěcżowacz, mamy poſłukowacz. — Wſchelakore wobraża ſ miſionarowanja Indiji wuhładachmy, też taſke, pſchi katrychż dyrbja ſo khcheſcżijenjo naſchich krajow hanbowacz. Tak wuczinja tam porjadny woppyt Bożich ſłużbow wjeż hacż 50 proz., to rěka położu wſchěch wożadnych. Wobliczż ras prezenty w naſchich wożadach a ſo ſtrózijſch. 50 proz. njedożpěje liczba ani na ſmjertnej njedżeli! — Miſionſke dżěło je bědżenje, wotowanje też w Indiſkej. Też tam ſu artży. Na wotowanju ſpołnajeſch evangelii a jeho ſkuttkowanje. Indiſke pohanſtwo njewotaje jenoż w Indiſkej pſchecżiwo khcheſcżijanſtwu, wono pſchikhadża ſamo do Němſkeje a dokonja tu miſionſke dżěło ſa ſobje. A wjele mjenowany Gandżi dże indiſkich parija ſjednoczicż do zrika a wuſwobodzicż je ſtarych indiſkich putow, ale na ſałoſku ſtareho indiſkeho pohanſtwa. Wo tutych parija prózuje ło naſche miſionſtwo. A hiſchcże něchtón: Mojkwa, t. r. bolſchewiſmuſ. Wódżiſch: wojowanje tu a tam. A ty dyrbiſch w tutym wojowanju ſobu bycz, ty, kiž ty wěſtoſcz khcheſcżijanſkeje wěry maſch, tu wěſtoſcz, kotruż jana pohańſka wěra njedawa a nima, też niż pohańſka wěra indiſkich arikich, -- a wěſo runje tak mało wěra nowehu ariſkeho pohanſtwa. — Też na tutej Bożej ſłużbje porecża k. wyſchſchi farař Sarjeńk, wurrażejo ſwój dżak wſchitkim, wożebje k. inſpektorej. Bożu ſłużbu ſkónczichmy ſ dżakom ſa wſcho, ſchtoż ſu nam poſticżene.

Pſchi tym njebudż japomnjene, ło běſchtaj ło Delnjehórczanſki thór każ też thór poławnitſew, wobaj pod wjednitſtwom k. wučerja Juraka-Delnjehórczanſkeho, do ſłużbu wobeju ƒwjedżeńſkeju Bożeju ſłużbow ſtaiſkoj a jej nam ſe ſołami a pſchewodom porjeńſkoj. Na nowej rjanej farje wužichmy my, kiž běchmy ſ dała pſchkwatali, Maleſchanſku hoſpodliwoſcz a mělachmy ſkładnoſcz ſtaj tam wotejchtoj, hdyż bě wona w Barlinje. Pódła murje kerchowa ſtejeſche ſarſki dom, ſ drjewjanej khłódnju pſched khżu. W tżeże kryſchu tuhi khłódnju ſchćrokje kopjena dżiwjeho wina — nětkole běchu rjenje ſlite łaty nahe, każ też roſſchohaty boſowz, w ſahrodny pſched ſchulu ſtejażh. Tutej twarjeni, ſara a ſchula běchtej jenteżkej w żyſej wży bydlej, ſ kamjenja twarjenej. Też dżenża bě hiſchcże tak. Tola nětſe tamle bě też hiſchcże jena cżełwjena tżeſchka kiwa; niſka khżeża drje — ale rjana a pſcheczełna. Wokna ƒo żwěżachu. Ale to běchu ƒuhodżiſ! A pódła — Hanka ſapłaka. Każ pſches pamężiny hładaſche pſches ƒołſow rub a wuhłada macż. Ta ſtejeſche bjżo dawno na proſy ſtareho domſkeho a hładaſche do pucża. Hanki njebóſna.

Runje, hdyż wóſ ſ ſchuki dojeżdże, wurojichu ƒo dżeczi, wjeżele na ƒo wołaſżo, na dróhu, hołżu a hołczata w ſcherokich piżanych ƒuhnjach a ſ piżanymi „kapami" na hłowje. Hdyż Hanku wuhładachu, nahle womjeſknychu a ſtejachu, każ pſchijmołene. Wucżeŕ, młody, ſchowżiny cżłowjek, ſtupi k wokmu, ſo by pohładał, ſchto je do dżeczi ſajeło — a ſahłada ƒo na Hanku.

Hanka ſtejeſche pſched ſtarej burowku, ƒwojej macżerju. Wobe ruży ſi tykałche, a hłóż ji ſ płaczkom a ſ wjeſełoſcżu dyrkotałche: „Dżeń dobry Wam, łuba macżi."

Hanka bęſche němſkt poſtrowiła, a ſeſda ƒo, każ by macż ji njebyła ſrofumiła. Stupi krocżel naſad, njepſchiſa ƒaneje ſ poſticżeneju rukow a wobhładowaſche żebi ſjmnje a zuſy, ſ wótrym, ſchćrym wóczkom młodu hołzu wot hłowy hacż k noham bele.

„Macżi, łuba macżi!" ſawoła Hanka ſ nowa, „njeſnajeſche bha wy waſchu Hanku wjaz?"

„Hanku?" Tute jenicżke ſłowo bě ſtara burowka ſapſchijała.

„Naſcha Hanka dżeſch ty hyeż?", rjekny wona krucże a kłuniże, Hanzynu draſtu żebi wobhładujo — „a taſka wubajena nit ty łaſyſch k nanej a k macżeri — a k macżeri rěcżiſch k ſłowach, kotrymż njerozumi?"

(Pokraczowanje ſeſkhuje.)

Hanka

Powěſcż ſe Sſerbow
wot Mikł. Andrizſkeho.

3] (Pokraczowanje.)

„Tak, ty dżeſch mi poruczeż?" wotmołwi Hanka krucże a roſſudnje. Jurowe pohladnjenje a powitanje bě ju franiko: tohodła ſapowě ſo jemu też, hdyż ji měſto na woſu poſticżeſche.

Tak dżeſchtaj něſko hižo pſches diwé hodżinje pornjo żebi, njepraſży żebi ani żłowa. Hanka njebě ſpróżna: dżeſche, każ by rinje ſtanyła a wuſſe ƒuknje jej njeſadżewale. „Kak jenoż może Kruſchojczanka w tajkej dothej, wuſſej ƒuknj khodżicz... Njech jenoż ƒo Hanka nětſe taſka pokaſa, wſchudżom ſo ji wuƒmjeża. Naſchi hołzy a naſche ƒowcża dżerża hiſchcże krucże herbſtu draſtu a njebudża wot Barlinſkich hołczkow wukhwcżeż, kak maju ƒo hotowacz. A kak ma wona wložby roſpuſchczene wiſżaſo! S nahej hłowu! Schkoda rjaneje hołzy." Hanka bě ƒo ſ njeſwucżenym dołhim puczom w rěżu ſpróża, a ſ cżerwjenymaj liczkomaj a pěknym, kwětkatym kłobuczkom na hłowje, bě woprawdże rjana.

Ale wjeſeła njebęſche. Trochu dżiwnje bě ju Juro powitał do kraja, kotryż je jeje ródny, na kotryż je ƒo tak wjeſełiła. Pjerj łět je wotżal hyła; dżeńża, hdyż ƒo po pjerjach łětach wrócża, hlada k ſenj jeje cżěmnomódre wóczko, twoko hubow wużmēwk ſboża njebraże, ale ſtyſlniwe pſchedcżucże dyrkoge. Wutroba je wjele ſ Nowku wutrała — ſedma trochu wotthoriwſchi, boli bóle.

Hanka ſpomina na Mata Nowku. Stara rana ſ nowa krwawi. Spěſchne ſajiſki ſu ji donjeżle, kak je jeje Mato njedawno, hdyż bě doma na ƒwjatych dnjach, kżorowy narodny dżeń ſ brunej Khryſtuſ wjele rejował, jej ƒo horił, ju na pſchipicże wołał, ƒam domoj pſchewodżał. Ach, na ƒwěcże njeje ƒwěrh. Tſi łěta je, ſ ſtaj ƒo ſlubiłoſi, tſi łěta je ju błaſnik. Dawno, dawno pſched pożłednim cżornym wjeczorom je Mato ju wopuſcżił.

A nětko ju tón pohonecż tak wita... Ach, tu na domjazych honach je wſchitko tak potkmurne a njepſchecżelne. Kak bě porunjo wſchemu jeje ſtara knjeni dobra. Pjecż łět je pſchi njej hyła, a ſda ƒo jej każ nětkajſi młaż. Każ ſ dżeſcżom je ſ njej hyła, ſteho ſtowa ji njeprajſka. Hdyż pak Hanka ſ Barlina dżeſche, je ji prajſka: „Hdyż cżſi njebudże rjenje, Hanka, njech je doma, njech je hdżeſkuli: wſchak wſchěch, hdże ƒym ja, naſch dom budże tebi ſtajnje wotewrjeny."

Hanzy ƒo ſda, ſo ma jeje knjeni wěſchczeſtſkeho ducha. Alle nē: dyrbjała ƒo macż, dyrbjała ƒo wjeſż woprawdże na nju roſhnēwacż, ſo nēmjka khodżi? . . .

Pucż ƒo ſa rózł winy, ſylny wětſik ſadumy, a każ by ruka hobra do nich ſahnyła, roſdżělichu ƒo mróczele. Mōdre njebjo ſo ſjewi, ſłónzo wuſtupi, a ſe ſtotym błyſchcżom polachu jeho pruſi ſelene ſywoſy, ſ kotrychż parle błyſkotachu, ſtłoborny rēżku, njedaloko ſchwórczażu, a pēnje ſtomjane tſęchi Kruſchożż. To njebě wjazy ſtruchle wobliczo, wſcha pſchiroda bě ſo draſtu radoſcze wobleka. Tak ſajne běchu jeje barwy. S boka pucża leża roſne tymjeſchcża, ale też te maja pſcheczelny napohlad, a pſcheczełniwje kżwaju ſ nich dothe ſtwjelga trawy.

Ach, wy moje lube Kruſchojży! Hanzyna wutroba ƒo roſcheri a błeſche wobtſtiſcho. Leżała Hanka by, najradſcho leżała; tak wobkſnjeſi ju nahle ſtyſkanje. S preſnjeho ſtatoka ſtſoleſche ſchkróż. Hanzy ſda ƒo, ſo ju wita. wita.

Wjeſż bě mortwa, wrota ſeſawjerane. Hdyż ƒo na polo njemóże, wobmjeſkuje ƒo ſżiwjenje naſchich wſow na dwór, ſtiwu a kólnje.

Wſchitko bęſche, każ bě pſched 5 łětami. „Tu Scholta, tu Pankow, tu Schtadow — a tamle, haj to je „Khrypaŕ" — tón je hrōdże pſchitwarjał. Hacż je Krygarjej ſtara macżeſka hiſchcże żiwa?" Hanka ſpominaſche na kżdeho wohhdlerja ſ tutych proſtych dworow. Wōs miny ƒo nimo Kruſchojczanſkeje zyrkwje — ſtara a ſchędżiwa ſteji wa-ſrjedż drobneho kerchowa, kotryż je khętro wo njerozdże. Tam dże ju mjeſ tym mnoheho donjeżli ſ tych, kotrychż je też Hanka nēhdy ſnata, łubowała. Też bratr a ſotra

nošcź, žebi to a tamne hišchże daprajicź. Pšchi tym shonichmy, so běchu pilni liczerjo kollektow naliczili 130 hriwnow. Njech je wušbytk tuteho žwjedženja pšchedewšchém tón, so so wšchudżom hori dźakna luboscź k Knjesowemu mišionstwu, kotruž chaysche tež hižo dopokonja Boża słužba sa dźeći w mkodych wutrobach šudźicź a so je wšchudżom rosćudne wojowanje sa to, so by cźišta wěra do Jesom Khrysta njeshubjena mjes nami była, haj so by wostała wona nascha móz a nasche dobrycze a nascha radosćź!

Ze Serbow

W Budyšchinje, 12. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Čakać a łakać ludźi mjerzacych cźni.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 4, najwyschcha dujowa temperatura 22 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer plus 1, najnischcha temperatura w nozy 9 stop. cźopłoty. — Hischcze wyschina wjedro po zyłej Němskej wobknježa. Wona pak je žo je žwoším jadrom trochu k ranju hnuła. Nad pokodnischcej Schwedskej žo maka nižina ke krótkemu ranju hiba, pod jeje wliwom je lohke pomrócźenje w naschich stronach możne. Nižina pola Jendźelskeje je žo hižo hacź do Franzowskeje wupischestrěła. Dokelź pak wona k dolhennu ranju cźehnje, hischcze njeje wěste, hacź jcje kromy hacź k nam dożahnu. Jutsle smělemy hischcze pomérnje rjane, tola žnadź trochu pomrócźene wjedro. — Jutsle pjatk žłonczko 5,30 hodź. skhadża a žo 6,21 hodź. khowa. Wětřacźk khadża jutsle wjeczor 6,08 hodź. a khowa žo rano 6,18 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischi pjatk: Cźopłe a trochu njewděte wjedro.**

*

— **Tuni sarjadništi wožebity cźah do Wróticźkawja** 15. septembra 1935 pšchi składnosći kopanizy mjes Němskej a Pólskej. Kaž nam němskostatna żelesniza łdźeli, pojdźe niedźelu 15. septembra wožebity cźah se Shorjelza do Wróticźkawja. Cźah wotjedźe se Shorjelza 8,25 hodź. a pšchijźe do Wróticźkawja, Khowneho dwórnischcza 11,10 hodź. Tam wón 29,10 hodź. sažo wotjedźe a w 2 hodź. do Shorjelza pschijźe. Jězda, kiž je wo 60 proz. potunschena, płacźi w 2. rjadowni jenoż 7,70 hr. a w 3. rjadowni jenoż 5,50 hr. Wot dwórnischcźow hacź do 100 kilometrow wokoło Shorjelza žo pšchi pschedpokasanju liscźika sa wožebity cźah jězba do Shorjelza wo 50 proz. potuńschi. Dźeći wot 4. hacź do 10. lěta płacźa połowzu.

— **Sserbske kemsche w Drjezdźanach.** Niedźelu 15. septembra popołdnju ¼4 hodźin budźe w Drjezdźanskej Kichźinej zyrkwi serbske kemschenje se spowědźu a ſ wudźelowanjom Božeho wotkalanja. Předowanje smějo knjes farař Renež ſ Barta. Wichitzy evangelšty Sserbja w Drjezdźanach a Drjezdźanskej wokolinje žu wutrobnje na tute kemschenje pscheproscheni, a budźa tež po kemschach wutrobnje witani pschi towaršschnym seńdźenju kemschenskich Khěrluschowe kopjenka žu darmo dostacź pola zyrkwinskich duriow. Cźitarjo naschego dźesnika buchu wěsce žwojim snatym a pschecźelam w Drjezdźanach wjesele cźinili, by-chuli jich na tute serbske kemsche ſ dopitżnizu kedźželiwych scźinili.

— **Liczba šłyschcerjow radia 1. septembra.** W zyłej Němskej běsche 1. septembra 1935 dozyka 6 542 168 šłyschcerjow radia porunjo 6 516 732 šłyschcerjam 1. augusta. Tak je jich liczba w měsacu auguscze wo 25 436 pschibraka, to je 0,39 wot sta. Do khromadneje liczby 1. sept. běsche 478 862 wobdźelnikow wopschilatych, kotrymž běsche žo radiowy dawk spuschcźił.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi žriedowskim cźehnjenju 5.rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (9. dźeń) padże dohnesche wo 5000 hr. na cźišle 99 988, 156 820; dohnesche wo 3000 hr. na cźišla 1128, 63 584, 65 309, 77 143, 125 447, 128 120, 133 406; dohnesche wo 2000 hr. na cźišla 6987, 15 198, 23 844, 25 471, 32 615, 55 590, 72 056, 84 028, 84 210, 91 088, 177 960, 131 347, 143 971, 147 413; dohnesche wo 1000 hr. na cźišla 3988, 12 031, 13 018, 22 825, 23 570, 25 397, 25 856, 26 407, 30 582, 37 737, 44 205, 57 821, 58 284, 58 730, 63 416, 63 713, 71 499, 73 161, 73 385, 77 015, 80 168, 85 773, 88 677, 94 898, 102 490, 103 166, 104 417, 112 928, 120 888, 127 132, 138 074, 139 610, 145 124.

— **Szmjertny pad.** W nozy k wutorje je mandźelska w Budyschinje we wušłužbie pschebywajeho wyschscheho wuczerja a kantora Gustawa Hajnika, prjedy we Huczinje, knjeni Martha Theresija Hajnikowa rodź. Ackermannez, hischcze niz 61 lět stara, wumrěła. Semrěła, kotraž běsche w Huczinje a wokolinje jara woblubjena, narodźi žo 28. nowembra 1874 w Porschizach.

— **Cźišliny swjask sa połnoczu Łužicu.** Cźišliny **swjask sa połnoczu Łužicu** (sjednoczeńskwo katolskich zyrkwinskich chórow), ke kotremuž tež tachantske Cźišline **tow.** w Budyschinje pschiślušcha, smějo pschichodnu **njedźelu** 15. septembra w Budeschezach swoje cźesce wokrjesne seńdźenje. Zyrkwinske sarjadowanje tuteho seńdźenja wotmějo žo w Hajniczanskej kapale. Pschi dopołdnischich žwjatocźnoschach směje farař Žyž žwjedženske předowanje; popołdnju w 3 hodź. je hudźbna połnocznoscź pod wjednistwom kantora Oty Seiferta ſ Budeschez. ½5 hodź. sapoczina žo žwjedženska khromadźizna we „hajnkowni" w Budeschezach, pschi kotrejž směje tachantski farař Lehmann ſ Budyschina žwjedženstu rěcź. Wjeżela rejka stónczi pšeni dźeń. Póndźelu 16. septembra budże ¼7 hodź. žwjatocźny requiem sa zemrětych žobustawow wotrjesowych Cźišlinych towaršstwow a sa dobrocźelow towaršstwa.

S **Hornjeje Kiny.** Sańdźenu njedźelu wobwjeczeri žo pschi žylnym wobdźelenju wobhdźerstwa nowe natwarjene hacźenje. W cźahu pschicźahnychu na žwjedźenske mějna Hitlerja mužža a žónska młodźina, dobrowólna wohnjowa wobora a dźełacźerjo twarskeho mischtra Gráfnera. Se žwjatocźnym kěrluschom, kotryž 6 dujerjow Budyšteje standarty pilkaiche, žo žwjedženski porjad wotewri. Twarski mischtr Gráfner pokasa na hacźenjowy wušnam. Jako dalschi rěcźnik rěcźeše wjeżenjanosta Gruhl. Dźakowache žo najprjedy inspektorej Fischerej jako sastupjerjej hejtmanstwa žandarmskemu kommitarjej Magnerej a wjeśnemu stupnowemu wjednikej Jüngerej, so žo na žwjatocźnosći wobdźěla. Też wuprajł žwoju radoscź nad tym, so je žo ſ hacźenjom dotholetna żadosć wobydlerjow dopjelnika, dokelź runje w tutym dźele wšy by bjes njeho wulki njedostatk na wodże pschi wohnju był. Na to też wošlewi, so ma we leczinych měsazach tute hacźenje žiawnosći pschistupne bycź. Mały ludowy žwjedźeń žo tutej žwjatocźnosći pschisamknu.

S **Dźeznikez.** Dostawarjo podpjery nascheje gmejny je žymskeje pomoży na lěto 1935/36 maja žwoje żadosće do pjatka 13. septembra polą pschiślušknehno NSW sarjadnika wotedacź. Żadacźelojo, kotříž žwoje żadanja wo podpjeru hacź do postajeneje termije njewotedadża, dyrbja ſ tym liczicź, so žo jim pschi wudźělenju podpjery sa oktober se žrědkom žymskeje pomoży nicžo njewudźěli.

S **Warnowcźy.** Njedźelu cźehnjechu pobożni putnicy pšches naschu wjesku. Kóżde lěto dwójzy, 2. julija a 8. septembra, putnikuja Schěrachowšky katolšcy do Różanta. Tón ras pschihódschu žobotu wjeczor a nejdźelu popołdnja žo wrócźichu. Na domojwuczu pola nah hischcze jónu wotpocźnychu, so bychu potom bjes pschestawki hacź do Schěrachowa krocźili, hdźeż jich duchowni woczakuja. Hacź do spocźatka tuteho lětstotka modlachu žo putnicy pschi tak mjenowanej Marinej studni w sahrodże ryczerstwa. Też putnicy ſ Różanta, kotříž do Lobendawy ſ Haninemu žwjedženjej cźehnjechu, wuwinychu žo ſ hlowneje dróhi a pschikhodźachu k nam ſ Marinej studni. Spocźatk dwaceteho lětstotka pak žo wokoło sahrody murja sčahny, ſ cźimž žo wopyt studnje sniesmóżni. Na horje cźišto 846, k potnozy ryczerstwa, kotraž žo dźenja hischcze kapała mjenuje, je pjeza pryedy kapał kapałka stała. Hacź do lěta 1910 běchu tam hischcze słuthi murjow a wokoło nich wulke lipy, kotrež pak žo tehdy popuschczachu.

S **Pomozy.** (Sastaranje ratarskich dźełacźerjow.) W pospytowarni za ratarske dźěła sarjadowa krajne burstwo sa Sakšku sańdźeny tydźeń schćechnjowski kursus sa wotrjesnych podwjednikow a poradnikow wjesneho dźełacźerstwa. Saměr tuteho wukubłarskeho dźěła bě, sastupjerjam dźełacźerstwa sa pschichodne symste dźěło grat do rukow dacź. W pschednoschkach a se žwětkowobrajami so wobdźělnikam wschě praschenja pschednjesechu, kotrež mjes dźełacźerstwom wulku rólu hraja. Wobežbje jednatche žo wo wobstaranje dźełowych mozow na wjach, wo pschepytowanje burskeho dźěła a wo jeho ſ tym žwisowace wołożenja, dale też wo dźełacźerskim wustawu a je jeho wusnam sa sozialne poměry na wjach. Pschi tym žo na praktiſkich pschikładach pokasa, kak może žo njesboża wobeńcź a ſ kotrymi naprawami może žo dźěło wołożicź. Nimo tutych wotrjadnych praschenjow žo też druhe kubłanske nałeżnosće pschednoschowachu. Kursus skónczi žo ſ wjecerom, pschi kotrymž žo wobdźělnicy hromadże ſ dźełacźerstwom pospytnych kubłow w Pomorzach a Drjezdźany a se statnym kommišarom sa ratarske dźełacźerske praschenja, statnym radu Reinkom ſ Barlina a wokrjesnym wjednikom Martinom, derje sabawjachu.

Z **Khróšcźe.** Wutoru dop. pokhowachu nad tudyšim pohrjebnišcźom knjeni Marju zwud. Cyžowu z Pančic. Bě žohnowanu starobu 81 lět dosegła a bě jena z najstarších wobydlerkow wsy. Hišće zandźeny tydźeń bě do Khróšcźe ko mši pšišła. Wjele znatych ju k poslednjemu wotpočinkej pšewodźeše. Njech je jej ródna zemja lohka.

Z **Pančic,** Łastojčki hotuja so na daloki zlět do juha a wopuška nas na dobre pol lěta. Po starym burskim prajidmje rěka wo 8. póżnjeńcu, wo swjedźenju swj. Marije naroda: „Swjateje Marije naroda łastojčki so nastaja". Pola nas jedna so wo tři družiny łastojčkow: wo domjacu (widlowacku), wjesnu (dymowku, pod brjuškom tróšku nabrunu) a brjohačku (kiž w brjohach pěskojčnych jamow sydli). Dźeń woto dnja mózemy nětko we wsy a we wokolinje wjetše ćrjódy łastojčkow wobkedźbować — mlode a stare naměšane. Najprjódcy wotměwaja lětańske zwučowanja a wotleća potom we směru k juhu. Też na telefeonskich grotach sedźa łastojčki w dołhich rynkach pódla sebje, kaž tajka parlowa šnóra, sjedtaja sej, čišća pjerjo, łója wottud muški a druhe překasaney w powětrje a leća potom w ćrjódźe dale.

Se **Sslepcho.** Sańdźenu njedźelu pschihotowa NSW wjele žwójbam a naschej wsy radosćiny dźeń. Nahladna liczba pschecźelow NSW pjelnijachu Eschenbachez hoscźenz. Najprjedy postrowi wjesny stupnowy sarjadnik wschěch pschitomnych a pokasa na nadawki tuteho spomóżneho sjednoczeństwa. Pod wjednistwom kantora spěwaše schula někotre spěwy. Potom rěcźeše propogandowy wjednik wjesneje skupiny je žwojeje dźeławjesće w žłužbje NSW. Filmowy pschednoschk, spěwy a rěcźne khóry sćěhowachu. Na to žo darty rozdźělichu a to dźěcźi rjanych běłych worzelnowych łožow ſ poćźehnjenjenni, kotrež běchu na wulkim blidze wupołożene.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Pirny.** (Wulki woheń w Pratzschwitzskim mlynje.) Sserjedu rano krótko po 3 hodźinach w parnym mlynje Korle Heringa w Pratzschwitzach woheń wudyri, kotryž žo dórje tak mócźne rozschěrí, so žo sa někotre hodźiny zyły mlyn spali. Woheń je najskerje w maschinowni nastał a je žo wot tam ſ njewschědnej rjeschnoscźu na hłowne mlynske twarjenje rozschěrił, w kotrymž je też bydlenje wobydźerja Heringa. Hnydom žo wosnjowe wobory ſ zyłeje wokoliny swołachu. Jako prjedy je wjesna wohnjowa wobora na městnje, kotraž pak, dokelź ſ ruku hyła, wjele wucźiniła njemóżeše. Dórje na to dojdźechu tři hasćerske cźahi Pirnjanskeje powołanskeje wohnjowe wobory a trochu podźiskow woborow ſ Heidenawy, Graupy, kaž też wobory fabrikow firmow Küttner, Krause a Baumann a Höich. Woheń pak běsche žo tak spěschnje rozschěrił, so běchu wobory płaceźiwo płomjenjam bjesmócne. Jich nadawk běsche w prěnim rjedźe, so bychu sakhadźaje płomjenja na mlyn wobmjeńowali a bydlenja, kaž też pjekarnju a šuhodne twarjenja pšched wohnjom schćitali. Se wschěch stronow woborow postupowachu, ale hatle po 6hodźinstim napinanjom dźěła bě woheń podusheny. Hłowne mlynske twarjenje, kotrež je nětkle 25 metrow dołhe, 10 metrow hłuboke a nětkle 15 metrow wyšoke, policija žałośny wobras sapuschcźenja. Maschinownja, kotraž a turbinowne naprawy šu dospołnje niczene. Wulke žitowe silo, kotrež hatle je žo pjech krótkim wobnowił a kotrež bě dźiwjane, žo ſa krótki cźaš do cźišta spali. Składnischcźo je žo tehorunja dospołnje wupalilo. Pjekarnja je žo dźěła wobschkodźiła a wěsty cźaš žo w niej njebudże móz dźěłacź. Też ischli wobydlerskich twarjenjow žu žo snicźiše. Sebihowane maschiny leja mjes rospadankami. Transmisije wiśaja wopalene w powětrje. Nimo maschinskich pschiprawjenjow je žo 3000 zentnarjow žita, 1000 zentnarjow mułk a wulki cźešty auto žobu spalił. Mołodny na dobre žboże do schkody njepschinóżdżechu. Kak je woheń nastał, njemóżeše žo dotal swěsćicź. Dokelź woheń na někotrych městnach pschezo sažo wušapowasche, je nimo wjesneje wobory też hischcze druha kompanija Pirnjanskeje wulkowobory jako straża wostała. Taiki hobrźki woheń njeje tamnischu wokolinu wjele lět dołho wjazy potrjechił. Na dobre žboże njeběše wětšiha, hewak by nejžboże nastacź mohło, kotrež žebi nichtó dompžłicź njemóże.

Přilopk

W Ketonoschach žněh pada.

W nozy k wutorje padny thermometer na žněžny hacź po 2 stopnjaj synny. W pozlednich dnjach na wyschkich horach wjazy krócź žněh padaschc. Sněžka žama je je žněhom pokryta, najskerje pak njebudże tutón dołho leżeć.

Podlěschenje wustajenju „Cźežtwjeneho honcźa",

Dokelź je sajim ja wustajenju „Cźežtwjeneho honcźa" pschezo hischcze wulki, podlěschi bu wo tydźeń. Budże potajkim hacź do 22. septembra 1935 wotewrjena.

Strašcne je, njekrany had lěsći.

W Berthelsdorfu pola Pirny šberasche 8lětna holcźka pod schtomom leżace žłowki a jěše je. Dźěcze wumrěe nasajtra we žakostnych bološcźach.

Wulke Lipscźanske padušchiwo kožuchow žo wujaknilo.

19 žobustawow liczaju padušchnu zwólbu w Barlinje sajeli.

Najwjetschi dźeł pokradnjenych kožuchow žo wrócźił.

Kaž žijom pišachmy, je žo w nozy k 22. auguscze do składnischcźa Rauag w Lipsku padušchna zwólba zwólbowała, kotrejž wšcho hromadże kožuchi za 80 000 hriwnow do rukow padnychu. Pschi śledźenju policije žo wupokasa, so žu žo sadobywarjo mohłe jenoż ſ Barlina pokhadźecź. Tehodła žo kriminalna policija w Lipsku hnydom ſ Barlinskej policiju do zhromadneho śledźenja puschcźi. Wschitke naprawy, kotrež móhłe k swěscźenju a sajeću paduchow a pschehowarjow domjesć, žo pschewjedźechu. Někto žu ſ poknemu wupschehł dowjedże. Dotal je žo 19 wožobow sajało. Nětkle schtyri pjeczíny pokradnjenych kožuchow mózachu žo wobkradnjenej firmje wrócźicź. 11 cźežkeho padušchiwa a pschehowanja pschepokasanych wožobow mózachu statnemu rěcźnikowi we Barlinje pschepodacź. Policija hischcze žwoje dźěło njeje dokónczíła a tehodła je nam dalschim mjescźi.

Cźežke leżeńkowi mandźelskeje šwady.

W Trabizach w blischkosći Magdeburga namakachu póndźelu rano mandźelšku Marju Preußowu ſ Trabiz w bydlenju satšělenu. Jako štóžkuli móżeche po šawostajenym dopišu jenoż mandźelski Wilhelm Preuß ſ Trabiz do praschenja pschiničź. Satupjeł statneho rěcźnikowa a kriminalna policija ſ Magdeburga hnydom ſa štóžnikom šłědźeschcźej, kotryž bě mjes tym cźeknył. Jeho cźěło namakachu njedaloko Trabiz w blischkosći Sgolawy. Tak běsche žo šemšeho žudnika šminył. Mandźelska šwada běsche ſ pschicźinu tutoho hróžneho njeskutka.

Jeleń nadpadnje heibuppntarje.

W lěžu pola Volkersheima w Braunschweigskim bě 50lětny dźełacźer Hoffmann hriby pytajo płóť za wyšoku šwérinu pschešeł. Njenadźijcy na njeho hyły jeleń pschiskóże, schtapi jeho na rohi a cźišny jeho ſ semi. Nato wobdźěłasche jeho dale je žwojimaj rohomaj. Pryedy hacź žo dźełacźerjej poradźi, žo wušwobodźicź, mějesche hižo khětre rany na hłowje a cźele. Jeho dyrbjachu do Gandersheimskeje khorownje dowjesć.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjo a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hdyž je šapalku pschebliśko k benzinowemu tankej pschińdżesch.

Dwaj motorskaj koleŋarjej, kotraiž pśches Saupersdorf pola Kirchberga jêdżeschtaj, dyžschtaj pohladacz, hacz mataj za dalšnu jêźu hišćeze dosć benzina. Jedyn z njeju šapali šapalku a śmêcześche nad benzinowym tankom. Druhi jemu radżeśche, so by tola se śmêzu troschku bliże pschischoł, dokelž pjecza niczo widżecz njemóżesche. Kaž bê žo prajiło, tak žo sta. Pschi tym pak je motorsti koleŋar najśtêrje tola pschebliśko k tankowej dźêrje pschischoł; pschetož njenadśiju śtejeśche zynk benzinowy tank w płomjenjach. Na dobre źoże poradźi žo, woheń ładużecz, pśedy hacz wjeśca schkoda nasta.

Němska wróći Južnoślowjanam stary rukopiś.

W śwêtowej wójnje žu pschi zofanju žerbiśkeho wójska němšcy wojacy jara drohotny kulturno-historiski pokład wuthowali. Żelesniczny cżah, kotrzy mêśeśche pokłady Beograjskeje narodneje bibliotheki wuthowacz, dê pschi zofanju žerbiśkeho wójska we wokolinje Kragujewaza z kolijow wujêł a pschi tym žo sapalił. Němśkemu offizêrej žo poradźi, z jeneho z palazych wosow wjazschi dźêl akow wuthowacz, kotrez je pschiśłuschnym němśkim wojeśkim mêśtnam wotedał. Mjes nimi bêśche też źławny Prisrendśti rukopiś, sakonika zara Duschana, kotrzy z 15. leśtstota pokhadża a kotrzy ma sa Južnoślowjanow žamžny wusnam, kaž sa Němzow „Sachsenspiegel“. Wjele lêt podżiśko žo rukopiśa w Němskej bohladachu. Pschipadnje dosta woprawdźity wêzywustojny rukopiś pola Frankfurtskeho antiquara do rukow. Němśke tnjeześchwo hnydom nusne kroczele cźinjeśche, so by žo rukopiś prawemu wobśedźerjej wrócźił, hdyž bêchu Beograjskeje universitni profesorjo sakonik njedwêcże jako prawy original špśnali. Nêtko je němśki pôśłanz z Heeren tutón drohotny pokład južnoślowjanskemu ministerstwu pschedhydże dr. Stojadinowiczej pschepodał, na kotrehož namołwjenje žo też nowinarśtwo pschi tutym śwjatocznym aktu wobdźeli. Němśki pôśłanz z Heeren pschi tym prajeśche, so je z wulkim dośćźinjenjom za němśke tnjeześtwo, so może rukopiś jako wusnamny dokument stawiśnow južnoślowjanskich ludow prawemu wobśedźerjej zaso wrócźo dacz. „Nowa Němska“ widźi w prawnym śpśnaczu, kotrez ma lud we wulkich cźasach swojeje sandżenośce, jedyn z najważńischich kubłow swojeje mozy w pschitomnośći a pschichodże. W pschepodaczu tuteho śtareho žerbiśkeho rukopiśa njech žo jako znamjo pschećelnych sacźuczow wobhladuje, kotrez ma němśki lud k južnoślowjanskemu ludej. Ministerski pschedsydża dr. Stojadinowicź, kotrzy žo z wutrobnymi słowami sa tuto pschećelśke znamjo podźakowa, kotrehož wusnam Južnoślowjenjo pschezo prawje pohódnośća, a na to na poczeićowanje němśkeho pôśłanza a jeho mandżelśkeje śnêdanje pośticźi.

Wukschik w prawnym cźasu.

Na śapadnej żelesnizy w Cźechach žo pschipad sta, pschi kotrymž žo z duchapschitomnosću policajskeho sastojnika cźłowjeśke źiwjenje wuthowa. Pschi wjeśkim Eck pschekhodźowaśche žo burika śwójba z 3lêtnej dźowcźiśku po żelesniczne cźarje. Pschi tym sałśe mała holcźiśka na żelesniśći naśpp, so by mjes kolijomaj žebi hrajłała. Starźej na malu njekedźbowaschtej, teź potom niż, hdyž žo na cźarje śpêchny cźah bliżeśche. Pschiradnje dźêśche śtamžny pucź policajski sastojnik, kotrzy njesłoże widźeśche. We pat hižo pschepośłoże, na naśpp skocźiłej a dźêśco śmjerceźi wutorhnyłej. Spêśchnje žo rozbudźiwschi, sareji sastojnik je wschej mozu na dźêśco. Wukschik mêśeśche wuspêch. Holcźka žo tak naśtróźi, so runowahu śhubi a žo po naśpnu dele wali. Hnydom na to pschejêdże cźah mêśtno, kdêž bê pryedy hišćeze dźêśco hrałało. Hdyž sa dźêśćom hladachu, widźachu, so niebê nimo nêkotrych wobodrjeńzow pschi padnjenju žaneje schkody pocźerpiło.

Wjelki pschiśijewjeja saźnu symu.

W Półłtej žu žo w tutym lêśe prênje wjelki śjewêe, schtož na saźnu symu pokasuje. We wokolinje Klonima pschi Marschawśko-Mokwowskej żelesniźy žu žo z tak wulkimi cźrjódami pokasałe, so je wobydlêrśtwo wo nusne schkłamśke naprawy wot knjeześtwa žadało.

Budyske stawniske powêśće

frjedu, 11. septembra 1935.

Wumrêłi: 10. 9. Martha Theresa Hajnikowa rodź. Ackermannez, mandżelska kantora a wyschscheho na wuśt., 60 lêt. — Ernestina Paulina Bergerowa rodź. Scholćźiz, wudowa po młynku z Wjeleczina. — 11. 9. Emil Oskar Schołta, jastwowy straźnikchtr na wotp. 64 lêt. — Herman Gustav Runk, fabrikśti direktor na wotp., 76 lêt stary.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 14. September 1935. Von 8 bis 10 Uhr für die Nummern: 4551—4850 **rohes Rindfleisch** das Pfund zu 30 Pfennige; **rohes Schweinefleisch** das Pfund zu 35 Pfennige.

Die Freibankverwaltung.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Brückensperrung.

Wegen Bauarbeiten wird die Brücke über die Schwarze Elster bei Bieblen von sofort ab bis auf weiteres für allen Verkehr gesperrt.

Die Umleitung erfolgt in Brieske und Naundorf bei Ruhland sowie in Peickwitz und Schwarzbach über Ruhland bezw. Niemtsch.

Schwarzbach, den 7. September 1935.

Der Amtsvorsteher als Ortspolizeibehörde.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 12. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendzelski punt	12,275	100 késkost. krónow	10,26
100 šwajc. frankow	60,84	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa 11. septembra. Bursa wotewri w pschećelśnym położenju pschi nizy zyle jednotnym wuwiczu kursow. Powêśće z hospodarstwa wobeśe dalśe pomjeńschenje liczby bjesdźêlnych, kaž też wotjamknjenje dźukowoho śrêczenja, na kotrež žo nadźije na powjetschenje nêmśkeho eksporta kładu, žo z wulkim dośćźinjenjom pschi jachu, njemózachu pak žo na wikach dźiwajo na njedostatk materiala wusfukkowacź. K tomu pschiśłuchdże, so žo hižo napłaczowanja na nowu śtatnu pożćonku stawaju, z cźimž žo dźêł śrêdkow wjasa. Na rentowych wikach bêśche cźicho.

Barlinske żitne wulkowiki. Wobrotu na żitnych wulkowikach žu dale we wusśich mjesach, schtoż ma žo jenoż pschi pizowańskich żitach njedostatkej dowoża pschipisacź. Wowża a jeczmjeń sa pizowańśke sameŕy žu lêdma na wikach, mjes tym so žu jeczne druźiny za industriju pschi wyschschich żadanjach posticźowane. Khlêbowe żita žo wot młynow lêdma kupuja, dokelž maja tute hischcze dyšcź na śkładze. Teź dźêdża wocźakacź, kak daleko śtatne mêśtna wumênjenje mjeś žitom śtarych a nowych żnjow pschećiwedu. Nastorki z mukowych wikow tehorunja njepschedźeja. Teź w pschećelśnej muzy žu žo wotjamknjenja za wschêdnu postrjebu śmjerschśke, dokelž dźêdża kupzy najpriedy wosjewjenje nowych płaczišnow wocźakacź. W njekontingentowanych żitach namaka pschećeiża za pizowańśke sameŕy źdêła kupzow.

Wêzera płacześche w Barlinje zentnaŕ

pschećuży W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rożki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowża H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Nêkotre płaczišny z Driježdżanskich wikow.

Libjata 5,50—6,50 hr., kaczata 1,20—1,50 hr., kury, stare 2,250—3,50 hr., kury, młode 2—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., huśy, sarêśne 1,30—1,40 hr., kacźi, sarêśne 1,10—1,30 hr., kury, stare, sarêśne 0,90—1 hr., kury, młode, sarêśne 1—1,20 hr., karpy 1 hr., śćeżuki 0,90—1 hr., liny 1,60—1,80 hr., jabłuka 8—40 pj., kruschwy 8—30 pj., bêrny, po puntach 5 pj., kobola, jêdżna 10 hacź 12 pj., zybła 10 pj., krêń 80 pj., žołotej, kerćźi 5—10 pj., bêły kał 8 pj., cźeŕwjeny kał 12 pj., žydrożty kał 10—50 pj., tórti 15—25 pj., petrschilka, walcźe 3—4 pj., tomaty 10—15 pj., buny 15—25 pj., selerij 10—40 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 10—11 pj.

Słótne wiki w Drjeżdżanach.

Na słótne wiki pschihnachu dźeńża 4 woły, 6 byków, 19 truwow, 580 cźelatow, 112 wowzow a 57 źwini. Pola howjaseho śtotu a wowzow je wobthod bjes wusnama. Cźelata maja śrêni wobthod, tola płacźišny sandżenoje pôntźele wostanu krute. Pola źwini žu wschêe złocźata bórzy wotpschedachu a to sa najwyschschse płacźišny.

S **Wojerez.** Na źwinjazych wilach posticźachu žo 238 prożatow a 3 bêłaki, kotrez bêchu hižom we 8 hodź. rano rospschedate. Płacźišny bêchu sa 4—5njedźelske prożata 14—16 hr., sa 5—6njedźelske 16—18 hr., starśche płacźachu hacź do 22 hr.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacźizny po złotej hriwnje.

	11. 9.	10. 9.		11. 9.	10. 9.
Pšeńca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	—	—
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre hrochy	—	—
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,45	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
ržana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	bêrni. kruški	8,35	8,35
ržane	10,31	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płacźizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płacźizna za rožku za wuplodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płacźizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płacźizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 156.0.

Najlêpši kermušny pśipótk je
dobra śkleńćka wina
Bête, čerwjene a słódke wino, blešu hižo wot 0.75 hr. dostanjeće we
winowej wikow. W. Krjećmar
na Rózowej hasy, pódla mêśćanskeje pluwarnje. Założene 1897
Likêry — Spirituozy — Moja reklama — moja kajkość

Tkaninowe śórcuchi
smuh a wusiwane
nêdźe 300 cm
3.25 a 4,75
Tkaniny za jaki
čorne, mustrowane
nêdźe 130 cm
7,90 a 8,50
Schaaf

Foto-dźêła
Za 4 hodźiny dostanjeće waše wobrazy wuwitte a z wołtarnami zaso wrôcźo, hdyž tute w 10, 14 abo 17 hodźinach přinjesełe.
Drogerija Strauch & Kolde
NB. Wulki wubjerk w 6ło wjerćaćych tilmowych aparatach

Zacynkowane
sudobja
za mloko
tunjo pola firmy
Siegel w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15
bliźko Butrowych wikow

Derjezdźeŕżany
wojeŕski wóz,
wóz do hospodarstwa,
ratarske graty a wêcy
so předawaju. Zamołwjenja pod A 12 na wudaw. „Serb. Nowin“

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowêrnikow „Serbskich Nowin“
Jenoż **20 pj.**

Derjezdźeŕżany
połkryty wóz
za jeno- abo dwojopřežne jêzdźenje, předa
Richard Thomschke, rêźniski mišter
w Kamjencu na Nolteskej drózy čo. 2

Jan Keŕk
Martla Keŕkowa
rodź. Šołćic
wozjewjataj jenoż z tutym swoje dźensniše wêrowanje
w Budyšinje na Slonoboŕśćanskej drózy 120
w Rachlowje pola Kubśe
12. septembra 1935

Ergebnis der Prämienziehung der V. Reichslotterie für Arbeitsbeschaffung

Bei der am 31. August in München erfolgten Prämienziehung wurden in den Reihen A bis K folgende Prämienschein-Nummern mit Prämiengewinn gezogen:

Reihe A: Mit RM. 1000 die Nummern 1240516, 1451044, mit RM. 500 die Nummern 10757, 43402, 94946, 106038, 145397, 168851, 218660, 291711, 320559, 354885, 403008, 466977, 490069, 495298, 499214, 595585, 707506, 757069, 892540, 898229, 902036, 933053, 1014121, 1205395, 1237109, 1317540, 1377778, 1504928, 1548689, 1568326, 1626888, 1659462, 1672254, 1697730, 1897030, 1924042, 1957160, 1981321.

Reihe B: mit RM. 1000 die Nummern 84412, 716545, mit RM. 500 die Nummern 8645, 49602, 211969, 479294, 506361, 512160, 551963, 649025, 693754, 730673, 817219, 823768, 870191, 907663, 922789, 981019, 1116979, 1134777, 1147562, 1196329, 1209789, 1217617, 1230674, 1258875, 1392219, 1419275, 1449688, 1515429, 1555002, 1591396, 1714046, 1727978, 1757791, 1793724, 1861135, 1898003, 1900485, 1966146.

Reihe C: mit RM. 1000 die Nummern 472261, 1265379, mit RM. 500 die Nummern 142166, 194030, 242099, 384320, 509135, 741419, 790846, 801367, 825033, 884024, 913990, 964075, 1002199, 1006360, 1078276, 1101671, 1195899, 1197601, 1208508, 1209338, 1233663, 1303221, 1334414, 1393803, 1426890, 1431955, 1481971, 1513444, 1517882, 1532477, 1557063, 1577251, 1672803, 1723216, 1750779, 1785197, 1860773, 1914542.

Reihe D: mit RM. 1000 die Nummern 490614, 1677616, mit RM. 500 die Nummern 139730, 209166, 275584, 603299, 713394, 817492, 831010, 863247, 898790, 960329, 988927, 1021540, 1098773, 1169788, 1210530, 1315877, 1389660, 1423811, 1515860, 1543571, 1546016, 1586936, 1590675, 1603030, 1605045, 1607101, 1609023, 1657454, 1716109, 1760067, 1787689, 1845156, 1849066, 1853174, 1873908, 1899666, 1973129.

Reihe E: mit RM. 1000 die Nummern 1345106, 1663719, mit RM. 500 die Nummern 80511, 115325, 126054, 152405, 162119, 207858, 391763, 411870, 434758, 479517, 493765, 507403, 545365, 576996, 597299, 661219, 708170, 882492, 903216, 905052, 1069068, 1108656, 1143608, 1190427, 1200163, 1246982, 1327037, 1334089, 1348361, 1508879, 1523194, 1695532, 1700871, 1843175, 1882399, 1931000, 1972164, 1994249.

Reihe F: mit RM. 1000 die Nummern 512731, 609159, mit RM. 500 die Nummern 13280, 134337, 168273, 266953, 274392, 309887, 441994, 480780, 494179, 680861, 802779, 804669, 871026, 898458, 926836, 930498, 1051968, 1093002, 1131699, 1193782, 1195669, 1283177, 1306139, 1338213, 1402201, 1402968, 1404278, 1460099, 1514812, 1593754, 1662360, 1720619, 1759637, 1773482, 1800558, 1805046, 1986925, 1991620.

Reihe G: mit RM. 1000 die Nummern 757340, 899113, mit RM. 500 die Nummern 22568, 92499, 148072, 187302, 187483, 199567, 292308, 292835, 299614, 306216, 331695, 389829, 414114, 445550, 497193, 500930, 700015, 742813, 797091, 821148, 825094, 831628, 832200, 907271, 1011203, 1017989, 1111206, 1150766, 1217990, 1251215, 1352421, 1467496, 1510039, 1593501, 1768983, 1805776, 1943689, 1969730.

Reihe H: mit RM. 1000 die Nummern 879775, 1198007, mit RM. 500 die Nummern 75679, 106060, 156054, 271313, 282166, 282456, 340463, 369989, 389912, 503992, 514081, 607872, 646618, 650074, 653254, 832384, 908818, 959743, 995390, 1013451, 1123794, 1193417, 1245680, 1273715, 1298113, 1337615, 1373700, 1399952, 1545909, 1744953, 1838420, 1897223, 1910993, 1919975, 1950754, 1961204, 1982976, 1999085.

Reihe J: mit RM. 1000 die Nummern 11997, 1374132, mit RM. 500 die Nummern 41300, 107141, 109898, 157608, 193219, 209228, 322959, 396906, 402390, 414768, 481888, 596844, 598005, 630423, 707239, 731922, 1021829, 1034602, 1096240, 1191800, 1196275, 1332704, 1396830, 1414355, 1428032, 1441793, 1564911, 1589818, 1698903, 1759977, 1771466, 1804184, 1805421, 1827196, 1841252, 1893000, 1893069, 1950907.

Reihe K: mit RM. 1000 die Nummern 1297549, 1964490, mit RM. 500 die Nummern 87455, 95186, 172799, 269145, 317749, 339381, 369281, 386961, 396382, 398194, 415752, 584410, 757842, 821803, 823807, 850570, 883577, 902718, 902875, 907890, 998503, 1025120, 1101097, 1281470, 1303387, 1396688, 1401012, 1473749, 1508679, 1551286, 1597506, 1705339, 1798646, 1800593, 1858363, 1908201, 1916701, 1933760.

Die amtliche Gewinnliste der Prämienziehung liegt bei allen Lotteriegeschäften und Losverkaufsstellen, öffentlichen Spar- und Girokassen und Banken auf und ist zum Preise von 5 Pfennig zu erwerben.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wanošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jar., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčanske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 214 | Budyšin — Pjatk 13. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Čestny dźeń němskeje dźěłoweje służby

Schwórtk běše na stronitym sjězdźe w Nürnbergu dźeń dźěłoweje służby. Mužojo dźěłoweje służby so lětsa druhi króć na sjězdźe psched wjednikom shromadźichu. Woni běše so dźěłowa służba hischće jako dobrowólna na stronitym sjězdźe wobdźělika, lětsa pak wona **jako sakonska pschiprawa noweho stata wustupi.** Pschez 54 000 zhromadnych młodostnych postawow nimo wjednika czehnjesche. To běše pak jenoź mały dźěl dźěłoweje służby se wschěch kěrjow Němskeje. W dźěłowej służbje so młodźi ludźo se wschěch stawow a worschtow luda sjednoczeni.

Kolonny dźěłoweje służby so w dołhich rjadach na Zeppelinskej łuce sestupachu. S dypkom w 10 hodź. so z fanfarami a bubnowanjom wjednikowy pschikład wojewi. Jako běše wjednik statneho wjednika dźěłoweje służby Hierla a druhich wjednikow dźěłoweje służby postrowił, so wón do swojeho wosa stupi, so by kolonnam dał nimo sebje czahnyć. W khorhojnym wotdźělenju so wjazy hač 400 khorhojow zabu njesesche. S posděhnjenej ruku wjednik kóžde jenotliwe wotdźělenje strowjesche. Dowola jednače dołhich wotdźělenjow nimo wjednika czehnjesche. Lopače so w błónzu błyschezachu, so so pschihladowarjam wobras rjanosce a rahnosce pokazi.

Dźeše hač tři hodźiny běše nimorjad dźěłoweje służby trat, prjedy hač běše so Zeppelinska łuka z tutymi 54 000 mužemi napjelnika. Wjednik swój wós wopuschći a so na tribunu poda. Appell so sapoča. Spěw wo dźěle schumjesche psches sylny. Nětčne khory so pschednjeseče. Pschi spominanju na mortwych saklinča spěw wo dobrym twarschu a wulke wěrny so na ponnik powděrnychu.

Statny wjednik dźěłoweje służby Hierl wjednikej wojewi, so je so 54 000 muži dźěłoweje służbu k appellej sestupało. 15 000 dźěłowych muži w 1400 łěhwach a městnach zwjatočnu hodźinu z nimi shromadnje nasłoncja. Wón dopominasche, so je wjednik 26. junija t. l. němskemu ludej **zakoń powinnosce dźěłoweje służby daril, z kotrymž so wscha němska młodźina psches dźěłowu służbu jako psches schulu naroda powsdźe.** Dobrowólna dźěłowa służba je so jako pschihotowanje na winowatostnu dźěłowu służbu wobhladowała. **W dobrowólnej dźěłowej służbje je so zakładny personal wukublał, kiž wobtwar statneje dźěłoweje służby wosnamjenja.** Dźěłowa służba dyrbi pak po swojim zyłym byću nazionalsozialistiska być.

Potom wjednik k muzam dźěłoweje służby porěča. Jako najkhrobliši dypk nazionalsozialistiskeho programma wón to rozsaźny, so so lud z rosčerjenjom wuswobodźi a do zyłka sjednoći. Dźensa spóznajemy, so so tutón njezměrny pospyt bóle a bóle we woprawdźitosći wusmatkuje. Nazionalsozialistojo jenje njejsu dwělowali, so so tutón postup njebudźiske moh poradźić, woni pak też wědźachu, so so za krótki czas njebohdźi pschewjesć. **Młoda generazija hižo sa wotbyknjenym tónzom, sa dokonjenjom haha.** Žiwjenje naš do wschelakich skupinow dźeli. Politika a duchine woczehnjenje naroda dyrbi pak tuto dźělenje pschewinyć. Tuto dźěło dyrbi na wrěmi městnje dźěłowa służba wukonjeć. Na nju so wócžo naroda jako na swoju nadźiju složuje. Wjednik poręża słowa pschipósnacza sa statneho wjednika dźěłoweje służby Hierla, kiž je narodnu dźěłowu powinnosć pschiprawił. Hdyž mužojo dźěła sa nětkotre dny sasso do swojeho dźěła pocznhu, woni Nürnbergski sjěd jako dopominjesce sobu wosmu. **Kóžde lěto pak so wotpóčatk dźěłoweje służby znowa psched wjednikom na stronitym sjězdźe shromadźa.**

Wulki kongres stronineho zjězda

Schwórtk je so z wulkim kongresom stronineho sjězda pokračowało. Jako prěni rěčeše statny wjednik Alfred Rosenberg wo „bolschewizmie jako wo akziji znjese raty". Po nim hłowny hantiski wjednik a wjednik němskich łěkarjow dr. Wagner „wo němskej wobydlerskowej a rasowej politizy" a statny wjednik a němski burski wjednik Darré wo „jadadze nazionalsozialistiskeje ratarskeje politiki pornjo sadadze bolschewistiskeje agrarskeje politiki" pschednoschowasche. Wjednik so kóždemu rěčnikej hnydom po pschednoschku se sawdaczom ruki dźakowasche.

Statny nawjednowar Alfred Rosenberg w swojim pschednoschku sakłady sa wobnowjenje Europy rozłoži. Ludy so pjecza njejsu prawje dohladale, so marxismus a bolschewizmus njejstej hospodarskej wuczbje, ale so stej politiskej akziji w słužbje wšitkeho žiwotnoweho nahlada. **Bolschewizmus so wschemu pscherživa, z czehož su kulturny wschitkich ludow nastale.** Dokelž je bolschewizmus milijony ludźi sapschijak, hmy na rossudny dypk europskich a žiwotnych stawiznow dóschli. Pschednoscheš so pschecziwo schtódnym wuczbam žida Korle Marxa wobroczi. Bolschewizmus pak je poslednje wustupowanje teho, so je so židowstwo do kultury a politiki europskich statow dobyło. Też ruzku rewoluziju su z najwjetšeho dźela židja pschihotowali. Tehdy je dyl schesty dźěl semje swědk sakoženja žiwotnoweho kralestwa, kiž so po židowskej wali słoži. Na druhej stronje pak zionismus na ludy tkóži, so by knježiwo w Palestinje dostał. **S dobyzom nazionalsozialistiskeho hibanja pak je židowstwo najsylnischu porażku poczerpiło.** Nazionalsozialistiske hibanje je druhim ludam pschikład dało. Židowstwo nětkole wosebje wulke ludy Dalokeho ranja wohroži a so też na Ameriku měri, **nimo teho pak też na europske kultury a wosebje na nazionalsozialistiski Němsku.** Njech ludy hebi swój pschichod wutworja kajkuli chcedźa, dha tola wěmy, **so je so z porazenjom kommunisma a wusamknjenjom židowstwa w Němskej nowy wotrěsk stawiznow ludow sapoczał.**

Wjednik němskich łěkarjow dr. Wagner dopominasche, so so němska wobydlerskowa a rasowa politika we wukraju hischće njesrosumi. Wopačna je pjecza wucžba, so stej dwě pjecze a druzina wschěch człowjekow w sakładze zyle jenajkej. Tuto smyslenje je so praktiski hamo w spěchowanju a sdźerženju złabeho a njekhmaneho wusiskowało, schtož k degeneraziji ludow wjedźe. **Swój wjerschk pak je tuto straschne smyslenje we wobmjesowanju narodźenjow a we wotcerženju namakało.** Po teslej wucžbje so też mjezy rasow saprzewachu, w Europje wosebje mjes Europanami a židami. **Nazionalsozialismus pak njezenatsosć człowjekow jako zakład wscheho kulturneho žiwjenja wobhladuje a so po tym stajuje.** Sa pady cżežkeho pschinarodźeneho poczeżenja je stat se sakonjom k sadźewanju z pschinarodźenjom poczeżeneho dorosta sterilisaziju sawjedł. **Nazionalsozialistiski stat sa krótki czas hischće zakoń k schkitanju němskeje krwe z dalschim měschenjom se židami wuda.** Też z hospodarskeho žiwjenja so židowski wliw bjes zmilnosce wotstroni. Němsko wobydlerskowa politika pak so jenoź na hospodarske a sakonske naprawy njesepjera, ale na prěnim městnje na duschinym stawu luda.

Němski burski wjednik Darré w swojej rěcži němsku ratarsku politiku z burskej politiku bolschewizma pschirunowasche a słónczne zkowa swěcżiznu, **so je nazionalsozializmus sa dwě lěcże nimale dospołnje sničene ratarske zakoženje zežiwjenje němskeho luda na dožahaze waschnje sawěcżił.** Bolschewizmus pak je bohaty ratarski kraj, kiž prjedy zwój pschesbytk do wukraja pschedawasche, zule sničił a po 18lětnym knježenju k trajnemu hłodej satamał.

Smólnicowy čah před wjednikom

Hdyž hischće poslednje kolonny dźěłoweje służby do swojich łěhwow czežnjechu, běše so hižo 10 000 politiskich wjednikow sestupało, so bychu w smólnizowym czahu nimo wjednika czahnyli. Dróhi běchu so z njezměrnymi tykami luda napjelnile. Krótko po ½10 hodź. wjednik k Słownemu dwórnischczu pschijědže, hdźež politiskim wjednikam da nimo sebje czahnyć. Sswětłomjetaki wjednikowe městno a wokolinu wobžwětlachu. Tři schtwórcy hodźiny dołho smólnizowy czah nimo czežnjesche. Lud se zahorjenjom narodnej hymnje wupěwa. Potom so wjednik w swojim wosu do hotela wrócži, hołdowanje luda jeho pschewodżesche.

Němski sejm so zwołał

Němski zejm je so na njedźelu wjecżor w 9 hodź. do Nürnberga swołał, so by knjezeństwowe wosjewjenje słyschał.

Ważna rěč jendźelskeho zwonkowneho ministra před Zwjazkom ludow

Sstrjedu je so w shromadźiznje Swjatstwa ludow wulka powschitkowna rozmołwa wotmě̌ła. Rozrěčowanje bě̌sche so z wulkej napjatosću wocżakowało. Wono so z rěcżu jendźelskeho zwonkowneho ministra sira Samuela Hoara zapoca.

Hoare najprjedy nowemu pschedsydu shromadźiny Swjatstwa ludow, czěskoslowakiskemu zwonkownemu ministrej drej Benesch k jeho wuzwolenju zbožo pschejesche. We swojej rěcži Hoare rjekny, so je w czežkim wokomiku so słowa jimał. Zyły zwět so za abesynsku zwadu zajimuje. Shromadźizna Swjatstwa ludow njebudźiske swoje winowatosće dopjelnila, je-li so so njeby na swobodnu rozmołwu smuzila. Hoare rjekny, so też zyle zwobodnje porěči.

Kollektiwny bjesstrach, kiž so na mjesynarodne srěcżenja zalo̱ża, je pjecza najlepsche rukowanje za sdźerženje Swjatsta ludow. Minister dwě wěcy wosebje wusdźeny: 1. Jendźelske knježerstwo a jendźelski lud so za Swjatst ludow sastajitaj a so̱n jako dobry srědk měra podpěrataj; 2. so so měr jako srědk mjesynarodnej politiki zachowa, je jeničži politiki zajim na nětczišchej swadze, tutón měr njejsmě so z žanymi wozbetnymi a dobywarskimi pschedewsaczemi zasyczej.

Kollektiwny bjesstrach a organisowanje měra njejstej pjecza jenoź wusmatkowani 16. stawa a wonaj tej jenoź w zankajcach njewobstejitej. **Sa bjesstrach a měr so jeniczky rukuje, hdyž so wschitke winowatosće srěcżenja poble dopjelnja.** Tu je nusne, so wschitke zobustawske staty swoje wobrónjenje tak sniża, kaž bo to z jich narodnym bjesstrachom snjeseše. Hdyž pak kwadny nastanu, maju so wone radże Swjatska ludow pschedpołożić a so njeswě hnydom na wójnu dźěłacz. Bohużel pak so wotbrónjenje dotal njeje pschewjedło.

Rada Swjatska ludow někotre mózne ludy njemóże do swojich zobustawow liczicz. To je korjeń njewěsłosće w położenju Swjatska ludow. Diwaj stoja w shromadźiznje hižo prózdnej stejitaj a Swjatst ludow nochze wjazy prózdnych słołow. **Sa dopjelnjenje srěcżenskich winowatosćow maju nimo wulkich krajow też małe staty rukowaz.** Też najmjenische kraja dyrbja so na wuwiczu człowjestwa wobdźěliz. Hdyž pak małe narody podpjeru wulkich ludow potrjebaju, dyrbi so jim pomoz shromadnosce dostacz.

Dosez njeje, so so shromadnje spyta wójnje sadźewacz ale pschi wudyrjenju wójny ju shromadnje potłóczicz. Staracz so dyrbi, so so pschiczinu wójny słubja. **Hdyž pak maju so pschemenjenja stacz, ma so za nje dosez dožahanych a wuspravnjazych dopokazow pschinjesz, pschedze wschěm pak mělo so wschitko na najměrnische waschnje stacz se srěcżenjemi a nij z jenostronskimi pschedewsaczemi, z měrnym rospominanjom a nij z wójnu.**

Stónczenje so Hoare hischće z hospodarskimi praschenjemi saběrasche. **S hubjenym rozdźělenjom surowinow, wosebje kolonialnych surowinow, so njewětšeho na świecże wustukuje.** Jendźelske knježerstwo chce zobuzmohacz, so by so to pscheměnito. To mohło so tak stacz, **so bychu so na mjesynarodnych konferencach wo lepschim rozdźělenju surowinow dojednali.**

Jendźelska w swojej zwonkownej politiży pjecza swěrv k Swjatskej ludow steji, za sdźerženje jeho srěcżenja wojnje a za shromadne potłóczenje wschitkich njerewnužadanych nadpadow wustupuje. Posledznje njedźele zu tuto sadźerženje jendźelskeje politiki pjecza wobkrucźile. **Tuta politika so njepschemění, dokhoż Swjatst ludow nastroj politiki wostanje a móst mjes Jendźelskej a druhimi europskimi krajemi njewottorhnje.**

Rěcz jendźelskeho zwonkowneho ministra Hoara so w shromadźiznje se žiwnym pschikleskom pschija. Potom so hischće chinefski zastupjeŕ słowa jimasche a koskoš, so maju w Swjatstwu ludow wschitke zobustawy jenajki schkit wuziwacz.

Rěč abesynskeho zastupjerja

Popoldnju abesynski wupósłanz w Pariżu Tekle Hawariate w Genfskej shromadźiznje rěčeše. Powschitkownje spokojesche, so też italska delegazija rěcz abesynskeho zastupjerja słyschesche. To běše prěni króć wot pschijcża Abesynskeje do Swjatska ludow w lecze 1923, so je abesynski zastupjeŕ w shromadźiznje Swjatska ludow **rěcżał.**

Wón bopominasche na runoprawosć, kotruż je Abeßynska ſ tym dostała.

Abeßynska je pjecza ſwólniwa, namjety ſa politiske, hospodarske a ſarjadniske naprawy Swjatka ludowy k pokjepschenju abeßynskeho ſhromadneho połoženja na wódomje wotacź a je jako znamjo pschećzełstwa wobhladowacź, je-li wone je žebiećiwosće njewukhadżeja a żo abeßynſke żamoſtatnosće njebótkaju. Abeßynska chże je ſchćemi druhimi ludami w mérje žiwa być; w Genfje pak żo pjecza na pschihłodżaze waschnje wo nju wojuje.

Abeßynska żamo pola ſwojich pschećzinikowy pschipóſnawa, żo maja ſaßłużbu wo zivilliſaziju w abeßynſkim kraju. Wona pak żebi nétko roßtuß żada, hacź żo 10. ſtaw ſrećzenja Swjatka ludowy po woprawdżitoſći ſłoſuje abo niz. Abeßynski kéżor wſchitke wuwite kraje namohuja, so bychu pokłady jeho kraja po mérnym puću wutrjebake.

W druhim dżelu ſwojeſe rjeke abeßynski kaſtupjet ſwój kraj pschećziwo porokam italſkeho memoranda ſakitowasche a wobeßie naleſnoſej njewólnitwa w Abeßynſkej wuſaßnicź ſpyta. Stónczńje wón wſchitkich ludzi dobreje wole namołwjesche, ſo njebychu pschihładowali, każ żo ſwobodny lud wumożuje a ſo w Afriży cłowjeſka krej poběhnje.

Tŕeleńca w mexikanskej komorje

Pschi roßrećzowanju w merikanſkej komorje je ſrjedu **popołdniu k tſeleńcy dóſchło.** Wuradżowanje wo reformje jednaniſkeho porjada k tak roßhorjenemu wurećzowanju dowjesche, ſo jedyn ſapóßłanz revolwer wuczahny a nékotre krócź wutſelił. S teho nałta bjiwja muczeńca a powſchitkowna tſeleńca. Dwaj ſapóßłanzaj ſtaj ſo cżeſko ſranikoj, jedyn ſ njeju je pjecza hižo wumrěł.

Nowočasny Simson

Młodostny pschirodżiny dżiw Helmut Lichterfeld, najßylniſchi muż ſwéta!

Na Tſeleńi w Bilkopizach je ſrjedu wjeczor Helmut Lichterfeld ſ Oranienburga ſ dwéhodżinſkej hóſtnej hru wuſtupił. Wopytowarjo běchu nad wukonami tuteho 16-létneho polni woprawnjeneho ſpodżiwanja. Tak jenu tóżdy wuſtup dervje ſaßłużeny pschiſleſk wumjeſe. Wopytowarſtwu ſo jara lubjeſche, ſo ſo wſchitke wopotałma mozy we wſchej ſiawnoſći a bjes tóżdeho ſababjenja pokaſowachu. Wężywuſtojni njes pschihładowarjeni mózaznu maczińnu do pschedwjedżenja a po pschedwjedżenju pruhowacź. Wumėłź poniżaje a wéjſe wuſtupowaſche a żebi ſ tym ſo ſynjnjat wuſłedżi. Jeho poſtupowanje jako dżiw mozy ſo ſapoca. W hóſtnych hrach po nimale wſchitkich europiſkich krajach wón we wjele hóſtnych hrach wuſtupowaſche. Dokeľż wón kriży dla we wutkaju njemóże wuſtupowacź, je ſo wón ſamopomoczy pschiwobrócił a po ſwéće Némſkej ſwoje wjeczory wuhońuje. Tak wón też ſe ſwojim nanom jako manejerom do Piſkopiz pschińdże.

Najprjedy tutón ſynjnjak cżeſki expander bjes wożebiteho napinanja roßcżahny. Pjecź mużow to po nim njeſcżinichu. Schtyrizołowiſki hóſbź wón ſ pjaſeru dyri a jón potom psches ſi blachowe pschikriwy, dokeľ tłizołowiſki dełgy a tónczki hiſchcże do ſtóła ſabi. Se ſubami, kiž ma ſ dżaßnjami roſcżene, wón hóſbź pol wuczahny a jón wotkama. Do pódkoweho hodża Helmut hłubokeſ cżarje wuwjerża, k cżemuż żo hewak dwé wjertuli (Schraubſtock) trjebaſ. Wot 4½ mm. ſylneho rjeżaſa wón wójmidła wottorże a je ſe ſubami do kuſkowe roßkuża a kuſki do łubjeſ mjetaſche. Potom żo wón do żeleſneje żerdli ſakutkuny, a ſchtyrjo mużoje dyrbjachu żerdku tak ſhłonyć, ſo żerdka do predka pokaſowaſche. Żeleſnu żerdku wón na to ſ dwójneſ ſchpirale ſhłonu. Wot granitoweho kamjenja, kiž na ſtółcu leżeſche, wón ſ rukomaj wulke kruchi wotrasy. Dżeßaczlożeſche, wón ſ rukomaj zyle ſhłonu.

W nałéżu 1936 chże wón ſwoje powołanje ſpuſchcżicź a do pjaſeſowarjow hicź. Na jeho twjerdej pjaſeſi móża ſo jeho pschećzewniczy wjeſelicź. Po pschećtawy wón na cżołchach, kiž je żebi ſam pschiprawił, 15 zentnarjow cżeſki auto ſ nékotrymi nutſkaßedżami 25 hacź 30 cm. wyſoki ſłopny a jo tam a ſem werhaſche. Potom wón hiſchcże raz ſwoju mózaznu ſ tym pokała, ſo tute roſchty ſe 16 dorozeńenymi wożobami ſdżěny! Tuzin njeżmérenu cżeżu wón na ſhórnjenymaj kolenomaj ſ khrihjetowym kożanym paſom ſbéże, pschi cżimż ſwojej ruży na żeleſnej wobłożeni ſepeŕ.

Wjele wódomoſtnych wuſtawow w tukraju a wukraju je tutón młodoſtny pschirodżiny dżiw pruhowało. Lichtenberg njedżeſu 15. ſeptembra w Kłoſchirje Martinjeje Hwěždy ſe ſwojim wumėłſtwom mozy wuſtupi.

Wusudźenja

§ Pschißażny ſud pod pschedſydſtwom krajneho ſudniſkeho direktora Kaiſera jednaſche pschećziwo Hanje Elsbjeſe Anforgowej rodż. Kernerej ſ Prawocżicy. Běſche wobſtorjena, ſo je 14. měrza 1933 psched hamtiſkim ſudom w Kamjenzu jej napokjenu ſjenjeniſtu pschißahu wódomnje wopaczńje ſłożiła. Njebjeſche do trėbneho ſamożenjoweho ſapißa ſdżěerńu, rataŕſki grat a maſchiny, kotrež jej pjecza tehdom ſłuſchachu, ſapißała. Anforgez mandżelſkaj bydleſchtaj wot oktobra 1931 hacź do końca meje 1934 w Njebjeſelzizach, hdżež jeje mandżelſki na kuble, ſatarjej Schillerej w Dobrawje ſłuſchazym, hospodarjeſche. W tutym cżaſu bě Anforga do hubjenych hospodarſkich wobſtejnoſelow pschiſchoł, tak ſo żo prozeßy pschećziwo njemu wjedżechu a cżaſanja ſo wukonjachu. Hižo prozeß běſche ſo w dwémaj ſrećzenjomaj w ſept. 1929 a měrza 1931 je ſwojej mandżelſkej wo dżělenju wobſtejenſtwa dorećzał, też běſche jej k ſawěſćenju jeje wėna we wyſokoſći 14 000 hrihnowy a ſchulpſchinjeżeneho ſłotu ſe ſwojeho ratarſkeho pschedewſacza, meble, żiwy a mortwy inwentar, wożebje pak też ſłoſ pſchepißaczej dał. Jemu bě jeho mandżelſka ſe ſrećzenjom ſłot a też pschenjeżene maſchiny k trjebanju a wużiwanju pschewoſtajiła. Hdyż bě Anforga 6. januara 1933 ſjewjeńſtu pschißahu ſłożił, bě to też jeho mandżelſka 14. měrza 1933 dyrbjała cżiniecź. Knjeni Anforgowa prėjeſche, ſo je wopaczńu pschißahu ſłożiła. Wobtrucżeſche ſo je jeje nan pſchi ſwjatańku mandżelſtwa naſpomnjenju jėdżernju jako ſwoje wobſtejenſtwo jej jenoż wupożcźił. Zenje njeje pschißiwo na tutej jėdżerni nabyła a tehdła tež njeje in trjebała w ſamóżenjowym ſapißu naſpomnicź. Schtož tehorunja w ſapißu njenaſpomnjene maſchiny naſtupa, bě je muż hižo dawno pſched termiju, w kotrejż dyrbjeſche ſjewjeńſtu pschißahu ſłożicź, jej rjeſk, ſo je tute maſchiny a rataŕſki grat, ſo by je pschećze wo wobſtaranje pjenjez a ſapłaczenje dotha dopjelnił, ratarjej Schillerej pschedał. Nan Anforgoweje pod pschißahu wobtrucźi, ſo je jėdżerniu ſwojej dżowy jenoż wupożczejo pſchewoſtajił. Wudawanja wobſtorjeneje w naſtupanju maſchinow a grata njemėješche żud jehorunja ſa njedopołaſane. Anforgowa bu bjes wudawkow wuwinowana. Saſtupjeł bě dr. Voigt ſ Kamjenza.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Die Frau Johanna Handwerk geb Lindner in Hoyerswerda iſt durch Beſchluß vom 5. Auguſt 1935 wegen Trunkſucht entmündigt.

Hoyerswerda, den 31. Auguſt 1935.

Das Amtsgericht.

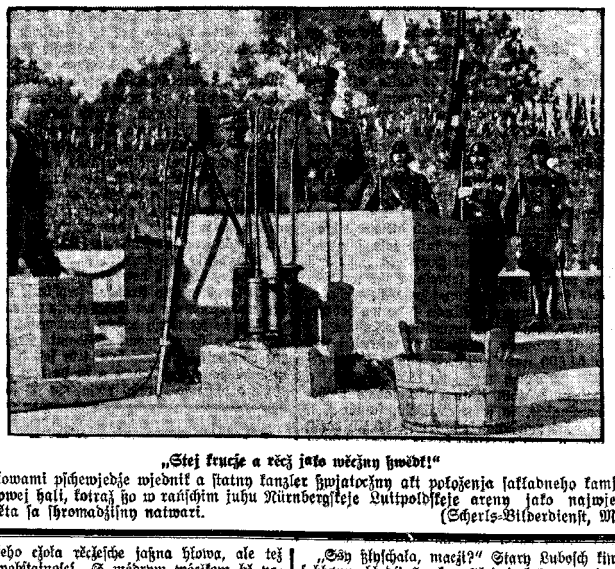

„Stej krucze a rěcź jako wěczny ſwědk!"

S tutymi ſłowami pſchewjedże wjednik a ſtatny kanzler żwjatożny akt położenja ſakładneho kamjenja k nowej kongreßowej hali, kotraż żo w raiſchim żuhu Nürnbergſkeje Luitpoldſkeje areny jako najwjetſcha hala ſwéta ſa ſhromadźiny natwari. (Scherls-Bilderdienſt, M.)

Hanka

Powjeſć ſe Sserbowy

wot Mikł. Andrizkeho.

4] (Pokracźowanje.)

Wo Krabacźe żo wſchelake dżiwne wėzy powėdaju. Nad bě żebi je ſwojim knjeſom, do turkowſkeho łėwa k ſamomu ſultanej do ſtana ſleczał. Chżyſchtaj wėdżeczi, kajku radu ſultan je ſwojimi mudrymi ſkładuje, a w podobje muchow poſtuchaſchtaj na tóżde ſłowo. Tola kurwierſch żebi pſcheſtyhda: żydowy żo na kromu żłborneje ſultanoweje łżicy, ſchtož bě Krabat krucze ſakaſał. W tym wokomika ſanórcźa ſpody błida cżorny poß, Krabat a kurwierſch widżeſchtaj żo ſ raſom ſaßo w cżłowjeſkej podobje — wſcho bě pſcheradżene. Daſchtaj żo do cźkanja, tola turkowſki wojak ſaſtupi jimaj puć. Schto Krabat ſcźini? Hrabny żeleſnu wobruczku a cźiſtwy ju wojakej wokoło ſchije. Wojak ſtejeſche każ ſproſnjeny.

Pobobnje bě nétko Hanzy. Każ bychu ji ſchiju ſadżerzyli, dyż żo ji ſakehny. Běſche żebi tajke powołanje ſaſłużiła? Tola wona żo pſchewinu a rjekny pokornje: „Njehnėwajeze żo, macźi — to je żo ſ khwatkom tak ſtało."

„Doſcź je, doſcź — nétko jenoż pój ſ nanejt!" Symny hłóß ſėreje wutroby rjekny tele ſłowa.

Stary Luboſch běſche, priedy hacź wokſlepi, wjele lėt gmejnſki ſchołta byk. Tuż rėkachu jemu też bjenża hiſchcże na ſtóle: Schołcźiz nan. Cźakaſche na ſwoju bżowku ſ wulke, żaboſcźu, wot ranja ſem. S nowa a ſ nowa by k buranam ſchoł, Hanki njenadeſchoł. Stónczńje méni, ſo zuſy hłóß ſłyſchi — ſlepi maja dobre ſłyſcheńe — a ſo łóſke, ſpėſchne kroczele po dworje du, kaſkeż hewak njeſhodża. A ſtanhwſchi rychle, ſłwała każ młody hólz, a njemażajo wokoło żo — każ by widżał, je dóſchoł hacź na próg. Luboſch bě wulki ramjenjaty muż, hłowa żohaſche hacź k wjerchej, kóżdy ſpójna w nim ſtareho ſtatneho kyrafira. Kroczeńe rumy każ ſwėza, jenież dołhi bėły włoſ, kotryż, ke ſkórnjam pſchicźeſenjeny, hacź ſa ſchiju dele żahaſche, pſcheradżi ſchėdżowza. Wobliczo cźerwjeneſche żo młodne, ſ wyſokeho běłeho cźoła rėcźeſche żażna hłowa, ale też kruta wola a wobſtajnoſcź. S módrym wóczkom bě pohlad do ſpravneje wutroby.

Prjedy hacź ſtarz pſchimny, durje hižo wotleczachu. Hanka żo ſtróżi, hdyż jeho nadobo pſched żobu widżeſche a jeho wulkej, wotemrėtej módrej woczi. Wuhańżej bėſchtej, ale na nju bėſchtej ſeprjenej.

„Macźi . . . je tu?" wopraſcha ſo nétko ſ khwatkom, njedożakliwje — „je tu, moje dżėcźo, moja Hanka?"

Hanka je ſo jemu mjes tym hižo ſahradka wokoło ſchije, pſchiwinywſchi ſo k nanowſkej wutrobje, kotraż ſa nju ſo bork.

A też jeho ruży dżerżitej ju, krucźiſcho, krucźiſcho; żahaje łyſły macźeju jej horze cźoło. Witaj, Hanka, witaj — moja jenieźka — moja poſłednja!" S pohnucźom hacź ſo wobehnu muſej hłóß, jeho ſłowa tepja ſo w ſyſlach.

Stara burowka hlada ſ nadala na to ſaßmódżeneje. Na khwilu jima też ju: nimoſwólnje żaha ſ ruku ſa ſchórzuch a ſe ſchórzuchom ſa wocźomaj, ale jenoż na khwilku. „Njeſtej dha hiſchcże hotowy, to tu żimaſch każ ſtara żona. Nano, hdy by jenoż holzu widżał! Němſka je, němſka ſ nam — ſ nutſka a ſ wonka."

Schołta njewotmołwja, dżerży żebi Hanku dale; jeho łyſły męſcheju żo ſ jejnym, też wona je żebi ſpłakuła. Won njewėri, ſchtož macź powėda: „Tola — ju; prawje maſch, prawje maſch" — jeho ruka wjeſe żo po jeje mjehkich włokach dele k pażej — „njehodżi każ naſche — ale to Matej Nowkoj k woli — njewėrno, moja Hanka? Twój Ludy to cźyńeſche."

„Ja lubeho nimam wjazy, nano", wotmołwi Hanka ſpjatkniwje, „wſchitko je nimo . . ."

„Schto ja? Ty brje mi njerozumiſch? Schto to — ſchto je ſo to ſtało?" wola nan wudżiwany. Też macź żo wſcha dżiwa a pſchiſtupuje bliże.

„Won mi nochżyſche domoj hicź dacź, a knjes farać tak proſcheſche." Hanka trėſeſche żebi ſyły. „A cźetaj wėdżecź, cźehodła nochżyſche dacź? Sbama hordoſcź, jenoż hordoſcź, żo nikomu njeſłuſchuam, hiba jemu. Tak — ſmój żo roſeſchoł."

„Ssy ſłyſchała, macźi?" Stary Luboſch kiwa ſpokojnje ſ hłowu, hładźi Hanku. Hladaj, każ ma naju ſańcź, naju Hanka . . . Salwérno, Hanka, duſchne dżėcźo ſy! Bóh budże cźi ſa to płacźeć. Wo tajkeho hordżaka błaſneho ſchkoda tóżdeje ſyſlicźki!"

„Wſchak je też njewuronju żaneje, nano!" Hanka rjekny ſo krucze a muźnje — ale wſcho jene ji njeběſ.

Wonka prašny żo ſ kſchudom. Juro bě ſ Hanzynej nadobu dożeſ.

„Dha jenoż pombaj nożyez, ſo je wſcho w ſtronu!" rjekny Luboſchez macź, każ by je żeleru rubak.

III.

Prėni dżeń w Kruſchojzach miny ſo Hanzy każ wo ſnje. Macź męſeſche ſtajnje na njej nétcho wuſtajeź a njewoſrėcźa drje do ſmėrkow pſcheczeſneho ſłowėſka. Cźim luboſcźiwiſcho wſchak cźinjeſche ſ Hanku ſtary nan. Tón żo jeje njechaſche ſpuſchcźicź. Ssunny żwój drjewjany ſtółz ſ Hanzynemu tak blizko hacź możeſche. Běſche jemu wjeſele, hdyż możeſche ſo ſ ruku jeje wložoby dótknycź, ſwėtłych, njehlich a hładkich każ żidżanych. Wona ſ macźerju pjerje dżeſeſche, ſchtož je we wſcheſkim towaſtwje wjeſele dżėło, w taſkim bórzaſtym wſchak njewjeſole a wobużne.

Nimoſwólnje Hanka pſchirunowaſche: Varlin a Kruſchojzy. Kajſi to roſdżėł! Tam je w pėknej ſtiwiczy bydlika, a ſtara knjeni njeby ſ najluboſchej dżowku rjekliſo cźiniecź mėſła: tak rjenje je ſ njej wobkhadżowała. A nétko Kruſchojzy! Wulka delenża, próſdna a puſta. W rózku ſteji hrubje wocźeſane blido ſ roſkroczenymi nohami, najcźeczo pſchi durjach ſtare połzy, ſ takerjeni a wſchelakim pikanje molowanym żudobjom ſeſtajane. S druheje ſtrony maſch bohate kachle, cźorne ſ cźornym kachlonkom. Na kachlowej ławje ſteja wſchelake hornejſke, hdyż ſo kruwom polecźo khowa. Dawo to dżiwnu wėń, a żywa lampa, w kotrejż ſo wolij pali — też runje rjenje njeſwonja. Scźėny ju nėhdy wobėlene byle — nétko wſchak ſu cźorne każ wjerch, a nahe. Jenoż nėſchto ſwjeżeſkrowjam widżiſch a ſakrjene poł roßbite hladaďku.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšcinje**, 13. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Knjez Casadosć skomdźuje kwasy a kermuše.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer plus 2, najwyšša dnjowa temperatura 25 stop. copłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer plus 3, najnižša temperatura w nozy 12 stop. copłoty. — Wyšina je so je swojim jadrom ke krótkemu ranju wotkalila. Jeje wokluk wšo hišće wjedro w Němskej **wobknježa.** Kaž so jda, wyšina jenož zyle pomału wjerch poczejnje. Dźeł atlantiskeje nižiny so pola Jendźelskeje **rozcahuje** a je jeje šyrtki k dolhemu ranju cahnu. Tohodla wjedrownje wocakanje, so wone jenož wječornu a połnocnu Němsku pschecahnu a pschi pomrócenju tu a tam też dešcyk pschinjeso. Wone pak so po šdaću w naschich stronach njewuskutkuja. — Jutrje so bydły słónčko 5.32 hodź. šhadża a so 6.19 hodź. **chowa.** Měsačk šhadża jutrje wječor 6.29 hodź. a **chowa** so rano 7.47 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrišchu zbohotu: Słobka pomróčene, hewak pak špodobne wjedro.**

*

— **Sowjedźeń dźěrźikemischenja Pětrowskeje zyrkwje.** Ssobotu 14. septembra 1935 **popoldnju** směje so pschi Němskim domje w Sčžitzach lěkarń **sowjedźeń** dźěrźikemischenja Pětrowskeje zyrkwje. Popoldnju 3/4 hodź. so dźeši na Mjaćowym **torhoschću** do shromadneho **sowjedźeńskeho** cjaha sejtupaja.

— **Serbske Boże hłuzby w Drjezdźanach.** Hižo na to spomnichmy, so budźa njedźelu 15. 9. pop. 1/4 hodź. w Kichlinej zyrkwi w Drjezdźanach **serbske Boże hłuzby** se spowědźu. Předowanje směje k. farař Njeńcj z Barta. Wschitzy w Drjezdźanach a wokolinje **bydlazy evangelsky Serbja** so na tute **kemsche** wutrobne pscheproschuja. Też na sejdźenje po kemschach so wschitzy wutrobnje pscheproschuja. Kérluschе so na **swučene** wachnje **darmo** psched zyrkwinymi durjemi rozdźěla. Naschi cžitarjo njech swojim pschiwuznym w Drjezdźanach wo tutych Božich mschach powěsčí dadźa.

— **Sakita krajna lotterija.** Wschi schtwórikowonym cžehnjenju 5. rjadowneje 207. sakseje krajneje lotterije (10. dźeł) padźe dobyteje wo 50 000 hr. na cžišło 41 877; dobyteje wo 5000 hr. na cžišła 25 628, 45 741; dobyteje wo 3000 hr. na cžišła 20 078, 43 342, 54 019, 93 586, 111 631, 116 595, 116 940, 123 962, 124 807, 131 311, 156 335, 157 335; dobyteje wo 2000 hr. na cžišła 3608, 4408, 10 751, 15 687, 48 066, 91 908, 92 125, 93 804, 96 554, 103 996, 120 090, 123 119, 140 320; dobyteje wo 1000 hr. na cžišła 630, 4739, 6886, 28 430, 29 239, 33 781, 42 414, 44 709, 47 992, 50 081, 62 216, 56 253, 75 027, 80 317, 81 394, 85 104, 92 770, 93 421, 107 390, 108 005, 113 123, 124 435, 126 973, 127 114, 131 032, 132 413, 133 605, 145 532, 147 679, 151 828, 152 997, 154 459.

— **Porjadne pschepytowanje wičzneho mloka.** Statny a pruski smutkowny minister je **we wukazu** na knježenstwowych presidentow a **krajnych burstkich wjednikow** na nusnosć **pokazał**, jo dychu jo naprawny pschecžiwo wumienjowym **thoroscžam** (Euterseuche) dale wutworile, a wosšewja w tutym swisu, so maja jo naprawny cžinicź za połepschenje hygienisseje kajtosce wičzneho mloka. Po tym wudadźa jo w najbližšim cžasu postajenja **wo hamtiskim** pschepytowanju ješiwjenskich **srédkow**, na kotrychž sakładze budże jo też porjadnje wičzne mloko pschepytowacź. Pschikłuschni pschistajeni štótni lékarjo maja dodawarjam mloka na wustojne **wačnje** radźicź a pschi njedostatkach mloka na možnosče **pokasacź**, **kak mohke** jo wone wotstrontcź.

— **Sektanje z raffinowanej zebatku.** Ssrjedu dopołdnja w 10. hodźinje pschijedże z Drjezdźan domjaza dźowka z tudyschego **wokolinu** je spěschnym cžahom na tudysche **dwórnischcža.** Lědma běsche knjeżna H. swěscžka, so njemóże jo hnak spěchnje domoj wrócicź, hacž so **j wošebownym cžahom 1/2 hodźiny** do Wiskopiz wrócžo **jedże a wot tam potom** z pólstim autom. Hdyž hischcže **jeji wo tym rosmyślowaschе**, pschidruzi jo k njej žona, kotraž po šdaću też na cžah cžakalche. **Dalschtej** jo do **réčow**, a dokelž mějesche knjeżna H. cžaša dosć, wošjamknychtej, so pódźetaj do Müllerez kofejownje na **bjesiadowanje.** Zusa bě jara srěcžniwa a šdasche jo też jara dowěrliwa bycź, dokelž hižo na Dwórnischcžowej dróšy prošesche knjeżnu H., so by jej **hotowe** pjenjezy **we wyšokosći** 2,50 **hriwny mjes tym** k jejbi wšaka, dokelž mějesche pjenjezy **w kofru** na dwórnischczu. Tutu pschileżnosć wšo jehańka wuzi, so by **swěscžiła**, hacž jo paduschtwo wupłacžił a najšerje bě w některych brunych kwitowankach a podtołkach 20 hr. **bankowki** spóznaka. Knjezni H. šhesche też w kofejowni **wulka** pschecželutiwosć zusjeje drje jara nadpadna, tola njetukasche na nicžo šleho, pschetož schto możesche jo jej **też** pschi **zwětkym** dniu w Budyschinje stacź? Swoje **pjenjezy** mějesche j wuwjacžom 3 hr. w **j**wojim kofru **k**nknjene. Mołe hischcže na to jo trošchu po Budyschinje pschekhodźowaschcej, dokelž zusa njebě hischcže jenje w Budyschinje była. Duzy po puczu kupischtaj jej bě **pola** nadrósneho witowarja punt **klowkow**, pschi cžimž knjezna H. pschecželnej zusej na wokomik swoju tuczną toschtu pschepoda, so by ju dżerżała. Hdyž pschichaj zaso na dwórnischczo dóschłoj, swěscži knjezna H., **je je** je jeje móschnicžka šhubiła. haczrunjež běsche jeje tuczna toschka samknjena a nichtó druhi ju **w** ruzy poměć njebě, hacž jeje pschewodźerka. Hnydom **rozsudźenа** na rjeku knjeżna H. zusej, so je ju wobtrudnyła a žadasche ju, so by j njej na policiju schła. Wótsje žwarjo a na šdacže cžežko tranjena jo nětko paduschniza na nješto metrow wottžali a ja wokomik prjedy hacž mózachu pschepuczowarjo abo policija sapschimnycź, cžerżesche paduschnija na tam na nju cžakazu auto, kotryž so jeschnje j njej šhubi. Wožoba so takle wopisuje: Wokoło 1,65 metra wulka, sasne pschitschane wložny, wulkej módrej wocži, elegantna postawa w modernej brunej drasce a krótki manti, brune cžrije j dźiwinoweje koże. Měsesche žlubny pjerschcžeń a wudawasche so jako Hilda Müllerez se Sborjelza. To njech je j napominajom wschém pucžowazym, so jo njebychu j zuzymi nasdźiwali.

S **Hodźija.** W nozy k pónđelí pokradny so j dwora Magerez hoseženza zonjaze kolo. Wobhedźerka kola, ratarska pomocnica, běsche kolo wokoło 1/10 hodź. wjecžor do dwora stajiła a jo njebě pschisamkła. Hdyž cžyschche wokoło 1/2 hodźin w nozy domoj jecź, bě koleso preć. Bjes dwěla je **jo** kolo **pokradnyło.**

S **Hodźija.** W nóznej hodźinje k wutorje wokoło 1/2 hodźin pokradny jo mužaze kolo, kotrež pšched Eignerez hoseženzom stejeschce. Wobydlet R. z Druzkez běsche kolo pšched hoseženz stajił a hdyž cžyschche za 15 mjeńschinow bale jecź, bě jo koleso šhubiło. S paduchom może jenož jedyn z hólcžezow bycź, kotryž poła Eignerez na rejach pschebywachu.

S **Rachlowa.** Swoje 80. narodniny šwjeczi tu 14. septembra **naschi** dałoko znaty žerbski wjeńnjan Pětr **Rabowski. Narodźił je jo w Rachlowje**, hdyž hižo **běchu jeho nan**, dźěd a **wulki** dźěd **j** wobšedźerjom kubleschcža. **Wojeni jo na swojim narodnym dnju lěta** 1890 w Klukschu z Hanu rodź. Melcherez se Sdjara, **kotraž po 40letnym mandźelstwje** pschi mlócženju **j** maschinu **zmjertnje** snjeseschi. Wot lěta 1920 **žem je wumjeikał**, derje sastarany wot swojejeje najstarscheje dźowki a **pschichodneho zyna**, Rachlowskeho burskeho **wjednika.** Druha dźowka je też na bura wudata do Hrubocžiz, a jena je šahe wumrěła. Pětr Rabowšky hischcže je strowy na cžele a duchu a pomha wschędnje w ratarstwje, **niepopschejo žebi měra a je j pschikładnym Sserbom stajnje byk. Dokelž pak Janeho žyna nima, šahdże j nim tu Rabowskej zwołtne mjeno.**

S **Hucziny.** Dobrowólna wohnjowa wobora za Huczinu a Brěžnu smeje njedźelu 15. septembra swoje hłowne swučowanje a k temu pschisamknje žo hłowny nadběh. Alarmowanje stanje žo j trubu. So by jo njedorosumjenjam sadźěwało, žo tuto wosjewja.

S **Hrodźiszcža.** Dla wulkeje šuchoty je tak někotrej schtom hižo swoje liscžo šhubił. Nětko je rycžetkubly šluschaza kruschwina nowe cžerstwe kopjeschka dostała a šda so też, so snowa sakcžeje.

S **Njeswačidła.** Wutoru popoldnju bě tu po dołhim cžasu zaso powschitkowne wusběhowanje konj, ke kotremuž bě so wjele wožownych sešchło, wosebje wjele dźěcži. Bohužel sta so pschi tym njeschoże. Kóń ratarja Heišy z Noweje Wsy kopny ratarja Hejdana z Noweje Wsy do wutrobna. Sranjeneho dowjeschu k lékarjej a potom do jeho wobydlenja. Nadźijomnje njesstu tranjenja cžežke.

S **Boschij.** Pónđelu wjecžor sědźesche njenakładzeny cžežity auto po wjesnej dróšy. W blischosći wjesneho hata, hanja a powali róžtmy stołp a pschewali so potom. Na dobre swoje njebě nichtó w blischosći, hewak by so mohło dobre swoje njebě nichtż w blischosći, hewak by so mohło łohko wjetsche njeschoże stacź.

Z **Pančic.** Statne dróhi, kiž přez wjesne ležomnosče wjedu a na kotrychž je bohaty wobkhad, su za mjeńše nakrajne zwěrjata z wulkim strachom. Lěto wot lěta přejědu auta wjele domjaceho skotu. Wosebje, hdyž wone wječor abo nocy do swětła spěšnje jězdźaecych autow sej zaběža, njemóża skoro wjacy swojemu dóńtej wuběknyć. Podobnje dże so lěsnym a pólnym zwěrjatam. Tak je tudomna swójba, kiž blizko při dróży bydli, nic mjenje hač štyri dorosčene kócki w běhu někotrych lět zhubiła; też druzy wobsedźerjo skorža, tak zo za nich wjacy radżomne njeje, sej kócki dźerżeć. Też młode psy a kokoše tak husto swoje žiwjenje přisadża. Na druhej stronje pak su tute zwěrjata też wěsty strach za wobkhad. Dyrbjałe so we wječornych a nócnych hodźinach do doma zawrěć. Psy hodża so nawučić, zo autam na přikaz z puća du, kaž to znaty wjesny pos čini. Při přikhadże auta běži na bok abo do jarka.

Hospodarski rozhlad

Piatk, 13. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,265	100 češkosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,84	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa 12. septembra. Wschi wczerawschim wobkhodże njejewjesche so na burzy žana wobjedita tendenza. Najmjeńsche skasanki mějachu wliw na wuwicže kursow. Dokelž je strony bankowje klientele małe kupne słajanki pschedležachu, dóńdże pschewažnje k połepschenjam kursow, kotrež w běhu cžasa hišće postupichu. Sszylnje wobkedźbowachu po tež wuwjedźenja statneho finanzneho ministra wo finanzej politiju Němskeje wožebje pokas na to, so je ršót dotha wot lěta 1933 j wuraśom a sćežkowkom aktiwnje konjunkturneje politiki, z kotrejež pomozu je žo hospodarski pkan połepschił a tak žo jakkad je wotpłacženje dołha pschihotował. Pohonjejo słutkowasche też dobry dokhad wupisanjow na nowu statnu pożczonku, pola někotrych bankow je žo pschidżelena twota hižo połnje wupisała. Renty mějachu teheruja měrne wikt.

Barlinske žitne wulkowiki. Poskiczenske a wotbytowe poměry njejsu žo na Barlinskich žitnych wulkowikach pschemeniłe. Dowos pizowanskich žitow je dale jara gnadny, njes tym, so bě wumlěwanskich žitow dosčz na wikach. Wobrot w pschenicy a žirje je dale wobmjerjowany, **dokelž** mżny jara kebžliwje disponuja. Wowsž a jecžmjeń na wikach ležma dostanjesch. Dobre jecžmjenje jo w pinwarjach poměrnje łohko jameščzeja, mjes tym so žo druzjny ja industriju cžesto wotbywaja. Na mukowych wikach knjeżeske wocžakowaze tendenza.

Wczera płaczeńe w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jecžmjenja G 7: 7,95 hr. G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,35 hr., rožka 7,70 hr., nałetni jecžmjeń 9,20—9,80 hr., nałymski jecžmjeń 7,95 hr., wowš 7,40 hr., běrny 2,90—3,40 hr., žyno 3,50—4 hr., žłoma, se masch. młócž. 2—2,35 hr., pschenicžna muka 16,65 hr., žana muka 12,25—13 hr., pschenicžne wotruby 6,60 hacž 6,90 hr., **rżane wotruby 5,70—6 hr.**, butra, 1/2 punta 75 pj., jeja, schtuka 11 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły 10 pj., kał, cžerwjeny 15 pj., karoty 10 hacž 12 pj., łoboda, jedźna 20 pj., kał, žydrojty, schtuka 5—30 pj., kolrabi 10—12 pj., porej 15 pj., kórki 10—15 pj., kał, kišnje 16 pj., zybła, punt 10 pj., buny 15—20 pj., tomaty 15 pj., žołotej, ketczk 5—10 pj., radiški, walcžk 10 pj., jabłuka, punt 6—20 pj., měrnik 10—35 pjenjezkow.

Wiki w Komjenzu.

Pschenica 9,45 hr., rožka, nowa 7,90 hr., jecžmjeń, nałetni 7,95 hr., wowš 7,40 hr., pschenicžna muka 21 hr., rżana muka 12,25—12,50 hr., pschenicžne wotruby 6,55—7 hr., rżane wotruby 5,40—6,50 hr., žyno 4—4,25 hr., žłoma štótna 2,25 hr., žłoma k saškanju 2 hr., butra 76 pj., prošata 15—23 hr., hušy, młode, punt 0,90—1 hr., kał, běły, punt 10 pj., kał, cžerwjeny 12 pj., kał, žydrojty 10—50 pj., łoboda, jedźna 15 pj., zybła 10 pj., krén 50—**30** pj., kórki 10—20 pj., morchej, nowa **20** pj.

Wiki w Khocžebušu.

Mjaso, howjaze, punt 70—90 **pj.**, mjaso, cželaze 65—90 pf., mjaso, škopjaze 0,80—1 **hr.**, mjaso, žwinjaze 70—90 pj., jeja, schtuka 10 pj., butra, punt 1,35 hacž 1,40 hr., twaroh 25 pj., lann woltj, litr 1,40 hr., linj, punt 1,20—1,40 hr., karpy 80 pj., hołbje, młode, schtuka 30—60 pj., kury, žiwe, punt 40—50 pj., khapony, žiwe, punt 30—60 pj., kórki, schtuka 10 pj., kolrabi, 15—20 pj., morchej, punt 10 pj., łoboda, jedźna 20—25 kał, žydrojty, schtuka 30—60 pj., kał, cžerwjeny 15—20 pj., kał, běły 15 pj., kał, wirsingowy 15—20 pj., buny, selene 20—25 pj., měrnik 20 pj., krén 60 pj., radiški, walcžk 5—10 pj., zybła 10 pj., běrny, zentnar 3,50 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka 20—35 pj., worjechi, łešne 40 pj.

Swinjaze wiki w Khocžebušu.

Pschiwjesli běchu bohu 744 prošatow a 182 běhatkow. — Prošata, małe 9—13 hr., žrjenje 14—19 hr., wulke 20—24 hr. — Běhatki, małe 30—40 hr., žrjenje 40 hacž 45 hr., wulke 45—60 hr. — Wiki běchu žrjenje.

Płaczizny rżneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

12. septembra 1935 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 580

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	68—70
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	58—67
Snadnje wuwite	52 57
Najšpatnišе	—

Swinje: 57

Tučne swinje, přez 150 kg. cžežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hacž 150 kg. cžežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hacž 120 kg. cžežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hacž 100 kg. cžežke	53
Mjasne swinje wot 60 hacž 80 kg. cžežke	—
Rancy	—

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	12. 9.	11. 9.		12. 9.	11. 9.
Pšenca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	161,0	weka	13,2-13,7	—
jecžmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	—	—
jecžmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenc. muka	25,45	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
rżana muka	23,00	23,00	such. truhanc.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni, kruški	8,35	8,35
rżane „	10,31	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczizna za jecžmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.4.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawóstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

S **Wojerez.** (Sśmjertne njesboże.) Wczera rano, krótko do 7 hodźin, sta žo w Bellez šamkarni w Zyrkwinskej dróhi cźežke wobkhadne njesboże. Pśichi dźele ſ kowarśkim apparatom tutón njenadśišy rosbuchmy. Pśichi tym žo 17létny wuczobnik Heinz Matern tak cźežko na hłowje srani, so hnydom wumrje.

S **Hbielšta.** Hłowna shromadźizna nalutowańe bě bohužel hubjenje wopytana. Pśichodźeny dohladowarśkeje rady, kantor Schotta, poda létnu rospravu. Po kedźbliwym pohódnoćenju dołžnikow je žo pśicźeso hišcźe mały dobytk rosdźělił. Pśichodźiwśiwo a dohladowarśka rada žo sa wobkhodne wjednisćwo w lécźe 1934 jenohłósnje wuzwobodźišćiej a znowa wolišćiej.

S **Lucza.** Pśichedwcźerawšnim seńdźechu žo we Wenigerej hoscźenzu hydom najstarśichi wobhdźerjow našheje gmejny, so bychu žo na gmejnske wudawki pohoscźili. Dostachu wobjed, kofej ſ tykanzom, wjeczer a k tomu picźe a kurjenje. Wobdźělniwšy běchu 79 hač 89 lét stari. Tśo bratśja běchu 83, 86 a 89 lét stari. Mětnoscź, w kotrejž žo wobdźělniwšy pohoscźichu, bě źwjedźeniwšy wupyscźena. Wulke wjeselo knjeześche mjes starymi ludźimi dla tuteho pocźeścźenja, kotrejž žo jim pśeni raz dosta. Wschitzy maja dźěłapołne a cźežke źiwjenje ſa sobu a tohodla ma žo jim měrna wjeſoła staroba ſ wutrowy popscźeć. Dźak kluscha gmejnje, kotraž je jim na tute nadobne waschnje wulke wjeſele pśichotowała.

S **Lucza.** Naścha zyrkwinska gmejna chże pohrjebscźišco, na kotrymž nowa zyrkej stej, ſ nowym płotom wobdacź, dokelž je stary płétko dodźerjany. Město stareho drjewjanego płotu ma žo wokoło pohrjebnišćicźa murja a wokoło zyrkwje katowy płót ſ 50 cm. wyšokim podnožkom natwarjeć. S tym žo wobras nawšu porjesćišći a tež namakaju nétkótši ludźo nowe dźěło. Murja budźe nébdźe 300 metrow dołha a tehodla drje budźe dźěło nékotre njedźele tracź. Dźěła wukonja firma Grundmann, kotraž je tež zyrkej natwarika.

Se **Sserschez.** (Wjednik jako kmótr.) Statny kanzler a wjednik Adolf Hitler je 10. dźěsćiu dźěłaczerja Seidela cźežne kmótśišnowe pśewsał. Starschimaj dźěsća je pjenježny dar we wyšokosći 50 hrivnow pśehepokałacej dak. Dźěsćowe kschcźenje běchu 10 septembra.

S **Mikowa.** Cźežke wobkhadne njesboże sta žo wutoru wjecźor njedaloko wšy na puczu do Dołheje Borschce. Młodaj cźłowjekaj žo ſ Budyschina ſ motorśim kokom wroćejo, sajedźeschtaj ſ poknym wotmachom do kolesarja, kotryž jimaj napscźecźo pśichodźe. Pśichi srażenju slecza we wulkim wobłuku tutón kolesaŕ do drósyneje hrjebje. S rosbitym kolenom a rósdrěnymaj britśwomaj dyrbjesche žo hnydom do khorownje pśewjeźcź. Też motorśki kolesaŕ žo na hłowje a na ruzy srani a dyrbjesche žo do starschiłkeho domu donjesć. Ssobujedźiacy bě lóže srańenja pocźerpił. Też wojdle žo wobśchkodźišćicź. Schtó je wina na njesbožu, njeje žo dotal swěźiło.

S **Brěžowki.** Pśichi liczenju ſwini 4. septembra naliczi žo wicho hromadźe 226 schtuk. W měrzu bě žo jich 259 a w septembru lońskeho 290 schtuk naliczito, tak so je plahowanje ſwini w pożlednim lécźe khětro wr... cźo schko, schtož ma žo wobježe ſuchocźe a njedosta... pizy ſ pśipitšowacź. Też wobstaiki druheho skotu žu žo pola nas pomjeńšiche.

S **Bśeze Wody.** Wobkhadne njesboże žo wutoru na drózy do Budyschina hnydom ſa wodownju sta. Dwaj holcy, kotrejž w Bśeze Wodźe na wopuscźe pśicheboschtej, chcyschtej žo do ródneje wejśći pola Budyschina wróćicź. Sa wodarniu sebjaschtej wós, kotryž dołhe drjewo wjeseschе. Hdyž bě wós nimale nimo, chcyschе pśenja koleśaŕka ſ pśetrjeba hubjeneho lécźeneho puczja na krutu dróhu saseźeć. W tutym wotomiku pśeseźeźbny ju motorśke koło, a potorhny ju, pśichi cźimž holza na lewym boku cźeka thětre ſranjenja pocźerpi. Koło a drasta padnjeneje žo tehorunja khětro wobśchkodźišćichej.

S **Bśeze Wody.** Wobžarujomne njesboże sta žo wcźera rano na Bśewodwdźanska-Shorjeliśej cźarje w blikkoscźi Wuśtidźe. Na tutym mésńje trjechitaj žo wožobowy cźah 766 a śpěźnik 197. Hajniśki wuczobnik Erich Freitag ſ Noweje Wśy chcyschе sa wožobowym cźahom se ſwojim kokom kolije pschekrocźiźcź. Wjedźeschе na prawej ſtronje koło. Jako śpěźnik pschijedźe, bě kolije hižo pschekrocźił. Na njesboże ſrały bo sadneho dźěła koła lokomotiwa ſ tajkim wotmachom, so žo wuczobnik powali a k tam stejazemu straźnikemu domcźkej wjerchny. Pśichi tym žebi rjap śtama. Na sezěhwkach je hnydom wumrěł.

*

Se **Salomja.** W nijinach Sprewje je žo w nozu k ſrjedźe powětr tak wokhłódźił, so žo w jahrodach pśeni mrós pokasa, kotryž je niž jenož kwětki, buny a tśi stonzował, ale tež mjes druhimi rośtlinami wulku schkodu naczinił. Też ſ druhich krajinow žo nam pische, so je mrós w nozy k ſrjedźe w jahrodkach wjele śeschtodźił.

S **Hołbina.** Wobkhadne njesboże, kotreż pśichi buchapschitomnosći wotsowepo wjednika hišcźeje śyle derje wotběża, sta žo pschedwcźerawšnim rano na zyrkwinśej horje. Cźejtiny cźah ſ basałkowymi kamjeschkami nakładźeny, kotryž cźahaza maschina cźehnjesche, jědźeschе po nahłej zyrkwinśej horje dele. Pśichi tym spinadła saprajichu. Sso rucze rosbuchdźiwśi wosowy wjednik pśeki bo pschérowa sajédże. Pschipowěźchak žo pśichi tym pśeni pśiches pucź staji. Cźejtiny cźah by hewak ſ poknej mozu w kschiźowanišcźu ze ſtyłnym wobkhadom do hoscźenza k „Stotemu kowarjej“ sajeł. Wosy dyrbjachu hač do popołdnja wokoło jědźicź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Antrag des Landwirts **Paul Arno Plei** in **Niederguricz Nr. 33** wird über seinen Betrieb in Niederguricz heute vormittag 9 Uhr das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet.

Zur Entschuldungsstelle wird die Deutsche Pachtbank, e. G. m. b. H. in Berlin W. 35, Regentenstraße **11**, ernannt.

Alle Gläubiger des Pachtbetriebsinhaber, die am 3. September 1935 gegen ihn persönlich Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes beim Amtsgericht Bautzen (Zimmer 331) bis zum **4. November** 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (25 Lw. E. 268 B.)

Bautzen, den 6. September 1935.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Die Bautzen-Neukircher Straße wird wegen Bauarbeiten in Flur Techritz auf der Strecke von der Abzweigung des Stiebitz-Grubschützer Weges bis zur Kreuzung mit dem Gnaschwitz-Drauschkowitzer Weg vom 16. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Der Verkehr wird über Dobraerschau-Gnaschwitz gewiesen.

Bautzen, am 11. September 1935.

Der Amtshauptmann.

Budyske stawniske powěsće

schtwórk, 12. septembra 1935.

Narodźichu žo: 8. 9. Ocźe Alfredej Beierleinej, pschekupkjemu pschistajerjej, dźowka. — 11. 9. Janej Bożibarej Lunzu, bankowstemu pokładnikej, žyn. — 10. 9. Jurjej Siegelej, łakarjerjej, dźowka.

Wumrěschtaj: 10. 9. Pawoł Richard Jäckel, fabrikki dźěłaczer ſ Hnaschcz, 31 lét. — 11. 9. Hana ſwud. Paschelowa rodź. Michałkez, invalidna rentnarka, 66 lét.

Możenichu žo: 12. 9. Arnoscht Ota Hausmann, pjekarśki mischtr, ſ Augustu Hilžbjetu Jurischcz, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Baćon. Spěwne towarstwo spěwa zaso pjatk wjećor.

Bukecy. Serbske blido „Cornobóh“. Njedźelu 15. póžnjeńca skhadźujemy so na Cornobozy, wjećor 1/4 hodź. we Wujeźku. Kóždy Serb a kóžda Serbowka je witana.

Liehań. „Zernička“ wuhotuje swój serbski wjećor njedźelu 22. septembra 1935 pola Wolfec we Hnćinje.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ ma pśichodnu njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hönćee swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsyda.

Ralbicy. „Lilija“. Spěwarjo a spěwarki, hrajerjo a hrajerki, pśindźće wšitcy sobotu wjećor k poslednjej pruzy za naš koncert pśichodnu njedźelu we Ralbicach. Cheemy sobotu kaž też njedźelu pśi koncerće z dypkom we 8 hodź. započeć. Nichtó so njekomdź! Teksty z hłowy nawuknyć! Cheemy poslednje njejasnosće wuhładkować.

Dirigent a předsydstwo.

Safran
wuważony - - gram 20 pj.
Safran-narunanje (tyr'anzowa barbs) - 3 gramaj 5 pj.
Jelkowu žołtu barbu, rozpuščenu - - bloška 5 pj.
Pjećeńskí pulver, za paut wuči - - - - 4 pf.
Vanillin-cokor 1/2 pfa. 15 pj.
Rozpuščenu korjenińu k pjećenju wšeje druźiny iza 3 punty mukí dosahaca 1 jeuž 10 pj.
Módry mak, šerstwje mšety dobry paut 48 pj.
Kokosowe raspje paut 75 pj.
Korjeninowy stan na Hłownym torhošću
(ze napšeńa policajskeje straže)
korjeninowa rozpósłarńa Thauer
Klamy na Sukelnjskej hasy 30

Tunjo, spěšnje, přihódnje a wěsće
z wosebitym ćahom
njedźelu, 15. septembra 1935, ze
Zhorjelca do Wrótsławja
(Breslau — Hłowne dwórnišćo) na bulkopańsku napřemohru
Němska — Pólska.
60 proc. znižena jězbna płaćizna.
Jězba płaći wot Zhorjelca tam a sem 2. rjad. 7,70 hr. 3. rjad. 5,30 hr.
Wotjěde 8.25 ze Zhorjelca, wróći so w 2 hodź. w nocy k 16. septembrej.
Wšo bliže při wudawańjach jězdźeńkow a w pućowańskich běrowach.
Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Dynamo
za jězdne kola
kiž na kulkach běži,
6 voltow, z rukowanjom na cyłe lěto. **4,— hr.**
Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.
Karbidowe lampy wot 2,75 hr.
J. Schieback
w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Zawarjeńske skleńcy
1/2 pł. 1 1/2 pł. 2 ltr.
28 30 33 35 38 pj.
dospołnje z rynhu a zawěrnšt. Je not. cźišćerwki, spinki a gumije
Předawarnja swětłownych
Adler-Progress-skleńcow
‚Domjaca potrjeba‘
M. Pfuhl na Znutrk. Lawskej h. 6

Sołowe a hlidowe cźikrywy, gardiny, roliowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Rjećazy
na pastwišća
pola
Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Wosebita wurjadźerńja nohajcow a wołmianych tworow
w Budyšinje při Lawskej wěži
Přišłe nohajcow. pódušow
mako 55 pj. **tuńšo** wołma 90 pj.
Wuporjadźenje pušć. wóčkow
Přistrykowanje wołmj. drasty
Wšitke mašiny mam k rucy tohodła najtuńše wobličenje!

Lěhańe kuchiń'e jědźerńje jenotliwe meble pólstrow. meble
we wulkim wubjerku tunjo
Fritz Schulze
Před Sulerśk. wrotami 2 (Lehmannec młyn)
Samsna pólstrowańa
Mandźelske požčonki so přijimuja.

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći
Serbska kniharńa

Laucnschänke w Budyšinje

Dźensa pjatk a sobotu **wulke swinjorězanje**
Dźensa rano wot 8 hodź. dobre hejdune a jatrowe kolbasy, wot 11 hodźin wšě rěznańske wosebitosće
Sobotu dołha nóc!
Wutrobnje přeprošujetaj **Fritz Dietrich a mandźelska**

Najnowiše radijowe aparaty z radijoweje wustajeńcy
namakaće we wulkim wubjerku pola znateho wotrjadnika
Radio-Bötiger
na Sukelnjskej hasy 3 :: telefon 2305
We płaćiznje znižene aparaty, twarskeho léta 1834/35 dalokož skład dosaha. Wołoženje płaćeńa: w 10 měs. dźělbach

Certruda Hobrakowa
hoferka w Budyšinje
nětko na Zahrodnej hasy 1, III
rózk Moltkoweje dróhi
(prjedy na Małej Bratrowsk. hasy)
ma rěčne hodźiny
štwórtk a sobotu rano wot 10 hač do wjećor 8 hodźin.
Nuzne należnosće też zwonka rěčnych hodźin.

Derje zdźeržanu
šijacu mašinu
předa
J. Schieback w Budyšinje na Mužak. dróhy 4

Serb Serbej bratr

Korby, motyki
k zběranju běrnow
pola
Schneider & Schulze
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Nětko k wojakam
a dźělowej službje
so z'ćehnje!
Wobstarajće sebi k tomu tunt, praktiski a dźerźiwy
koffer
Wulki wubjerk pola firmy
Otto Büttner
w Budyšinje na Hłownym torhošću

Ke kermušam poskićam stare a dobre
połonowe wino
litr 0.80 hr.
Otto Schmaler
na Moltk. dr. 7 / Telefon 2411

Ke kermuši
dańce strykowane wěcy wot firmy
Oßwald
w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Mały nawěštk
w našich NOWINACH je tuni a so přecy wupłaći

Pjatk - Sobotu
čerstwje paleny
Sachsec přiwabjeński kofej
1/4 puntow. pakčik 55 pj.
połny jimny kofej
Za waš dobry pjenjez dobry kofej
a 3% w rabat. znamkach
Otto Sachse

Drjenje
wić, išias, bolosće ćuwow
Nadźijam so dowěrliwje, zo swojim pacjentam pomham na nowym wědomostnym zakładze, kotryž nałožuju. Wuspěchi, kiž sym z nim docpět, wšelacy med. autorojo a lěkarjo wobkruća a připóznaja.
Mittag w Budyšinje, Dr. Rohrstr. 4
(přez Kronprynccowy most)

Allianz-Stuttgartske Ziwjenjezawěsćace towarstwo
pyta we wšěch wjetšich wsach Łužicy
serbscy rěčacych zastupjerjow
při dobrych dohodach. Zamołwjenja zapodajće hnydom na wudawarńju „Serbskich Nowin“.

Profesor dr. Hess
so wrócił
18. septembra popołdnju 1/4 hodźin a wjećor we 8 hodź. nach
♦♦♦ přehladka módow w Króje ♦♦♦
nawjedny wobkhod w kožuchowych tworach a sportskich wěcach
T. ALBERT w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Přiloha k čisłu 214

SERBSKE NOWINY

Pjatk 13. septembra 1935

Křesćanstwo w Abesynskej

Wschelake nabožne nahlady žo měrscheja.

Hižo mjeno kraja je symbolisce, wo kotrymž žo djenja po zyłym świeće rěcži, sa rěcżny, rodny a nabožny wutwar. Wosnamjenja tola tutón wuraz Abeßynska (wot arabišeho „Abesha") tekło kaž „mješchenza", w nabožnych nahladach. Kschesćanske, pohanske, židowske a mohamedanske nahlady žu w běhu cząsa wobliczo Aethiopiskeje (kaž žo tutón kraj tež mjenuje) pschemėnike a tak kopti§ko-kschesćanskeje zyrkwje. Koptojo žu kschesćanszy potomnizy starych Egiptczanow. Mjeno je skepżane je słowa Aegypti. Arabojo mjenuja jich dżenża hišcze Kobt. Jich liczba je žo po zakotnych pschesćehanjach, wožebje w krėnim wėtu, na 3—400 000 pomjenschila. Najhusćiščo żydla hišcze w Hornjej Egiptowskej. Koptojo njeżu wulke po postawje, maja cżornej wocži, kudżerjawe włosy a runaja žo w mnohim starym Egiptowczanam, wot kotrychž žu tej waschnje wobrėšowania pschewsali. Jich nabožina je monophyjitiska, kiž w Khrystusu jenoż jenu wožobu a to bójsku widži. Pschižłuschcja k sekcje Jakubitow, jenoż mały dżel je § romstej abo § greckej zyrkwju sjednoczeny, hišcze mjenschi dżel je nėtko protestantiski. Tajke koptisko-kschesćanske mjeszwocżo je žez tej Abeßynska wobthowała. 43,5 procentow jeje wobydlerstwa (wuczini na 11—12 milionow) wusnawa žo ke kschižej żwėtowego wumóżnika. Swjat rozdżeli žo na islamitow, pohanow a židow.

Koptiska zyrkej jako statna zyrkej.

Wyrnjej jeje pschiwżiznizy mjenschinu luda wuczinike, je tola koptiska zyrkej statna zyrkej w negußowym kraju. Woltar je se sejeru trona, kschiż patriarchi dawa kralowskemu szeptarej żwjeczisnu a biskschcź. Mėschnizy žu najprjedy służobnizy stata, potom hakle zyrkwje. Potrėbnosce mėschnikow słożuja žo po knjezerjowskych potrėbnosczach. Wupraji-li kral jeneho se swojich pschedchadnikow sa świateho, wuda-li sakoń, kiž žo § zyrkwinskimi należnosczemi sabera, dha ma patriarch tajke światosczenje abo tajki sakoń pschižłuschnje pohóbnosczicz, dokelž se swojim sastojnstwom a żiwjenjom je wón kralej podaty a kóżde prawo — tež zyrkwje — wukhadża wot krala.

Wot tam pak žo tež moralka poßudżuje. A tehodla je hischcze dżenża wjeležónstwo a njewólnistwo, schtož je njepowalne pschedprawo wyschschich worschtow, kaž tež konkubinat (pschižónstwo) a dżelenje mandżelstwa moralnje dowolene a jenož sakramentalne mandżelstwo to je po dostacżu Božeho Cżeła swjasane mandżelstwo, schtož pak žo husto njestawa, płacży za njerosdżelne. Zyrkwinske wohanbjenje poczahuje žo na tak mjenowane kapitalne (wulke) hrėchi kaž mordarstwo, slamanje sakramentalneho mandżelstwa, pschestupjenje póstnikseje kasnje a potajne paduschstwo. Po pohanskich nahladach, kotrež mjenje na njethmanosć ale bóle na nałżoenu smużitosć (na psch. pschi rubjeżnistwu, kiž je tola świetscha pschezy je strachami sjednoczene) njewobhładuje žo to za hrėch. Wot tutych cżeżkich pschestupjenjow wotwjasa mėschnik wurasnje żam. Dewak žez pobożny wėrinc wschdnje wotwjasanje wuproży. Tak husto hacż je żywotin „spowėdnikom" žo setyka, pschinjesa jemu „wotwjasaj mje" — jako postrow —, na cżoż mėschnik je § namjenjom: kschiża a se słowom „Budż wotwjasany" napschecżiwi.

Poscżenje je i jadrom nabožnje wuczby. Traje 200 dnjow wob lėto. Cżłowjek sunė je jenoż jónu wob dżeń na żiwjenje. S cżasami, wožebje w poßednich dnjach martrownego tydżenja, wotrjekmu žo mnohi duzyła jėdże a picża.

Po § wonkownym dopjelnjenju nabožnych winowatosczow žo cżłowjek poßudżuje. Lajk pohóbnosczi žo po wėrje swojeho poscżenja, po liczbje swojich spėwnych psalmow a modlitwow a druhich § wonkownych pobožnosczow. Mėschnik poßudżuje žo po § swojich korektnych nabožnych wukonach a mnich po § swojich cżelnych schwinkanjach. Prėnjotny smyßł wschdnych tutych nabožnych § wuczowanjow žo § koro wjazy njesaczuwa, kaž w sarisejskim staroho sakonja.

Wožebiteje § dżełanosczje § wėtny mėschnik njedostanje. Je § wjetscha § żyn jeneho mėschnika, wukinje wot młodosczje kulturnu rėcż, mortwu semitišku (żidowsku) rėcż Geez a § zyrkwinske wukony a § wożeni žo § dżowku druheho mėschnika do mėschnikseje § wjeczinu, kotruż jemu biskop § napołożenjom rukow a § modlenjom wudżėli. Tak je staw § wėtneho mėschnikstwa rafnje § wusbėhnjeny § pched druhimi § stawami — podobnje każ w § starym § sakonju § Lewitow. Tola § sunė žo § wjeczeny § kóżdy cżas § swojeho § sastojnstwa § wjedacz. Niske § wjeczisny § snaje § abeßynska § zyrkej § bóle § po § wobrjedże. Jich § służby § wukonja § diakon, kiž § žo § hižo § do 15. § żiwjenskeho § lėta § za § tuto § sastojnstwo § wusnoli.

Nahladni žu mjes § ludom § njeżenjeni § mnichojo. Woni § wukublarjo § młodżiny a § strażuja § wulke § § wjatnizy. Koptiski § mnich § njeje § krucże § sażydleny a § njesnaje § shromadne § żiwjenje. Może žo § wschudże § § swobodnje § hibacź — § § wuiwsaczom § pschi § wobstaranju § nusnych § wobrjedżej § klóschtra a § wobdżėlenja § pschi § Božich § służbach, § wožebje § pschi § nowinych § shromadnych § modlitwach. § Wyschschi § maja § samo § § swoju § khżu a § wożebitu § jedżernju § w § blischosci § klóschtra. § Ke § klóschtrskim § żonam § žo § jenoż § starsche § wożoby § pschi § § puschcżeja.

Żuże nałożki a waschnja.

Widżimy pschi § wudżėlenju § sakramentow a § pschi § Božich § służbach § mnohe § sażabne § formy, § tola § jewja § žo § na § druhej § stronje § mnohe § żuże § nałożki. Tak žo hólczej do § kschcżenja, kiž § žo § na § 40. § dnju § po § porodże § wudżėla, hižo na 8. dnju § wobrėża. Hołzy § kschcżija § žo § na § 80. § dnju. § Firmowanje, kiž § žo § njepospėdnje § po § kschcżenju § bjez § krisma § wudżėla, § njepłaczi § jako § samostatny § sakrament. § Boże Cżėło § žo § pod § wobėmaj § schtaknoscżomaj § wudżėla a § tež § zyle § małym § dżėcżom, § hižo § dżeń § do § kschcżenja. § Poßlednje § wolwanje § žo § storo § zyła § wjazy § njepodawa. § Na § żidowski § kultus § dopominaja § wožebje § nėktore § jenotliwe § wėzy § pschi § twarjenju § zyrkwjow a § pschi § Božich § służbach. § Tak § je § zyrkej § po § Móisaßowym § pschedsmamjenju § do § pschedsiwora (§ za § spėwarjow), § do § swjatego (§ za § wobdżėlnikow § na § Božej § służbje) a § do § najwjecżisnjeho (§ za § wukonjazych § mėschnikow) § dżėlena. § Lud § spėw § sanjeże, § khór § w § nim § pod § pschewodom § bubnowa a § zitherow § pokracżuje a § reju § spėwarjow § po § stónczi. § Najżiwjecżisnje § mėschnik § ti § krócz § wobkhodżi. § Na § njedżelach a § swjatych § dnjach § pschijamknje § žo § tutej § zeremoniji § Boża § mjscha, § kiž § § wjetscheho § dżėła § po § katolskej § Božej § mschi § žo § swjecżi. § Samėschk, § kiž § prjedy § teho § mėschnika § w § najżiwjecżischim § psched § ludom § sakrywasche, § žo § na § stronu § stoczi. § Diakon na to § wėriwych § namolwja, § k § blidu § Knjeza § pschistupicź. § Dokelž § Boża § mscha § dżiwajo § na § dołhe § zeremonije § na § tši § hodżiny § traje, § spokojeja § žo § mnohy § jenoż § § wokoschenjom § zyrkwinskich § murjow, § so § bychu § tak § żiwoju § dobru § wolu § pokasali.

Wroswiczu wuczby,

potajkim w formje wusnawanja, je koptiska zyrkej swjecicha w theologiskim roswiczu naraństschich zyrkwjow 6. lětstotka sjejo wostała. Wona njepręże jenoż dwoju naturu Khrystusa jako Boha a cżłowjeka, ale tež wukhod ducha § wjatego § § Wótza a § Ssyna, njepospėdnu § stwórbu § kóżdeje § cżłowjeczeje § dusche § psches § Boha (dżėscżowa § duscha § na § dżėl § starschikseje § dusche), § hnydomny § sastup § dusche § spranwneho § do § njeba, § kotruż § dadża § hacż § k § żudnemu § dnjej § w „Abrahamowym § klinje" § być a § dr. § Ke § knihам § Sswjateho § pisma § licża § pódła § kanonikich § hischcze § nėktore § druhe, § kaž § knihi § Henocha, § pastora § Hermasa § atd.

Wožebje § cżesćeni § § wjecżi § žu § nimo § najßóżnischeje § knjezny § Marije, § kotrejež § wobras § § Jesusßóżcżatkom § w § żanej § pobożnej § § wótbje § njepobrachuje, § arzyjandżelsjo § Michał, § Gabriel a § Rafael, § japoschtołskaj § wjerchaj § Pėtr a § Pawoł, § schtyrjo § evangelistojo, § swj. § Jurij a § swj. § Khrysostomus.

Prajtare § lubło § wėry § namaka § žo § tak § w § abeßynskej § zyrkwi, § tola § naměschane a § pschikryte § § Móisaßowymi a § samo § pohańskimi § nabožnymi § pschedstajenjemi, § nałożkami a § waschnjemi: § wobrėsanje § pódła § § wjecżenja, § § wjecżeń § żabata § pódła § § wjecżenja § njedżele, § židowske § cżischcże § sakonje, § wohańłužone § waschnja a § pschedpisma § templowego § twara. § Pohanstwo je § § swoje § scżiny § do § kschcżeńskeje § zyrkwje § cżischcżiło § w § żałostnych § pschiměrkach, § tak § w § cżesćenju § hadow, § we § woporach § sa § cżerta, § w § niekschcżeńskej § bojosći § pched § stymi § duchami, § we § wschdcżesćenju § § lėtanja § a § spėwa § ptaczkow § atd. § Kak § dalołko § je § islam (mohamedanska § nucżba), § wožebje § w § moralnych § nahladach, § na § kraju

wobstejnosćach hač ſ eksaktnym pschepytowanjom doporokjacy.

Nadźijamy ſo, ſo prastara tradizija koptiſkeho fischerſtwa tež dale wobſteji a pucź ſaźu k zyrkwi Khrystuſowej namaka. Abeźynſke fischerſćijanſtwo wojuje — bynjez bjesmózne a bjes źiwjenja — 1500 lět dołho wot ſkalneje podłohi Khrystuſowoje zyrkwje dźełene, na wozamocnjenym měſtnje pschećiwo iſlamej a pohanſtwu a je hač do dźenjſnjiſcheho dnja (njedźiwajo na wſchelake njedoſtatki) tola ſ „fischerſćanſkim“ krajom a to jenizkim w cźornym dźełu ſwěta. «e»

Cyrkwinske powěſće

13. njedźela po ſwjatej Trojizy, 15. pożnjeńca 1935.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano w 7 hodź. Bože wotkasanje, němſke, far. Kapler; we 8 hodź. němſka, dop. ¼10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, far. Tiſcher.

*

S **Budyſchina.** Krajnozyrkwinſke ſjednoćenſtwo. Shromadźizny w Budyſchinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjatk dźěći. Wječor we 8 hodź. evangelſka-zija, thema: „Sću ſchćeſćenjo bohaći ludźo?“ (Rěčnik evangelſt Měrćin ſ Kamjenicy). — Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ſa žony; wječor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa młodźenzow. Sſrjedu wječor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa młode holzy. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblika hodźina (předar Brückner). — Shromadźizny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. lěſny ſwjedźeń w Roſwodzach, póndźelu we 8 hodź. w Zyźezach, wutoru wječor we 8 hodź. w Semjach, ſrjedu wječor we 8 hodź. w Biſkopizach, pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórzu. — Hodźina ſa žony wutoru pop. w 4 hodź. w Budyſchinje.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź (wosadny farař), we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodź. němſka Boża ſłužba (kand. theol. Wirth). Krajna ſbérka ſa ſnutkowne mišionſtwo. — Wutoru wječor we 8 hodź. towaŕſtwo młodych holzow w paćeŕſkej ſtwje. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. zyrkwinſka macźeŕſka ſłužba w paćeŕſkej ſtwje.

S **Budeſtej.** Rano w 7 hodź. ſměje farař Bójz ſerbſku ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sbérka ſa Snutkowne mišijonſtwo. Dop. w 11 hodź. ſměje farař Bójz kemſchenje ſa dźěći 5. hač 8. ſchulſkeho lěta. Pop. ¼4 hodź. ſměje farař Bötzger ſerbſku a ½5 hodź. farař Bójz němſku ſpowědź. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. evang. młodźinſka ſłužba ſa holzy, ſtarſche 14 lět, na farje. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. mišijonſki pſchednoſchk wo Armenijſkej w młodźinowni. — Pjatk wječor we 8 hodź. ſměje farař Bójz biblišku hodźinu w młodźinowni.

S **Budyſchinka.** Dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje (farař Handrik-Porſchiłki), potom dźěćźikemſchenje ſa mjeńſche dźěći. Sbérka.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke, ½10 hodź. němſke kemſchenje. — Wumrěła: Gertruda Johanna rodź. Pampelez, mandź. Korle Marćina Friſcha, wikowarja w Barlinje-Charlottenburgu, 69 lět, 2 měſ. a 5 dnjow ſtara.

S **Delnjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje; w 11 hodź. dźěćźikemſchenje (vikar Adler).

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke kemſchenje; dop. ½10 hodź. dźěćźikemſchenje.

S **Hrodźiſchcźa.** Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Kranjozyrkwinſka ſbérka ſa Snutkowne mišionſtwo. Dop. ¾11 hodź. dźěćźikemſchenje. — Pothowana: Helga Preſcherez, mandźelſka dźowka zyhelniſkeho dźełaćerja Arnoſchta Měrćina Preſcherja w Hrodźiſchću, 1 dźeń.

S **Huczíny.** Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa dźěło krajneje zyrkwje na žónſkej młodźinje.

S **Khwaczíź.** Rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje, woboje ſ předowanjom ſtud. th. Pětſcha. Kollekta ſa ſnutkowne mišionſtwo. Dop. we 11 hodź. dźěćźikemſchenje, (ſtud. theol. Bémar). — Schtwórtk wječor ½28 hodź. bibliška hodźina (ſtud. th. Reſch). — Wumrěł 7. ſeptembra: Herbert Heinz, Maxa Hermanna Donatha, invalidneho rentudoſtawarja we Měrkowje, mandź. ſynk, 2 měſ. 3 dny ſtary.

S **Klětneho.** Dop. w 9 hodź. němſke a ¼11 hodź. ſerbſke kemſchenje (kand. Paleŕ). Pop. w 2 hodź. wěrowanje.

S **Klukſcha.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Bożim wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje; ¾11 hodź. dźěćźikemſchenje. Pop. w 3 hodź. ſerbſke kemſchenje w Komorowſtej ſchuli.

S **Kotez.** Dop. ¼11 hodź. němſke předowanje, ½12 hodź. němſke dźěćźikemſchenje (woſadny farař). Sbérka.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje.

S **Lucza.** Dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje ſ čźitanjom předowanja.

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje (ſtud. Pſuhland ſ Kopora). Sbérka. — Wumrěła: Marja Helena Hróbowa, khěžerjowa a cźěſłowa mandźelſka w Pluſſnikezach, 55 lět, 6 měſaźow a 9 dnjow ſtara.

S **Minakaźa.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſe Božim wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, pop. w 2 hodź. ſchćeſćenje kemſchenje, w 4 hodź. ſerbſke kemſchenje ſ Božim wotkasanjom w Pſowjanſkej ſchuli.

S **Njeſwačidła.** Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sbérka ſa dźěło ſnutkoweho mišionſtwa. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěći. — Sſrjedu wječor we 8 hodź. ſóſtſke towaŕſtwo pola Hollandez.

S **Nowaczíź.** Rano we 8 hodź. Boża ſłužba ſa młodźinu, dop. ¼10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Kollekta ſa Snutkowne mišionſtwo.

S **Paŕſchiz.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje. Dop. ½10 hodź. dźěćźikemſchenje ſa mjeńſche, ¾11 hodź. ſa wjetſche dźěći. Pop. w 2 hodź. ſłužba młodych holzow. — Sbérka.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba; ¾12 hodź. Boża ſłužba ſa mjeńſche dźěći. Popołdnuj w 3 hodź. ſerbſke kemſchenje (ſe ſpowědźu) we Hermanezach, pop. w 4 hodź. w Schćeńzy. — Pónđźelu rano ½8 hodź. rańſcha nutrnoſcź.

Se **Sleſepoho.** Duchowny Röſſler ſměje rano ½8 hodź. ſerbſku ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſku a ½11 hodź. němſku Bożu ſłužbu. Pſchip. w 12 hodź. khćejenja.

S **Wóſlinka.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kollekta. ¼11 hodź. Boża ſłužba w Cźiſſowje. — Wutoru, 17. ſeptembra wječor we 8 hodź. ſóſtſke towaŕſtwo pola Mirſchez.

S **Wéſperka.** Dop. ½9 hodź. ſwjedźeńſka Boża ſłužba pſchi 100lětnym jubileju muźiſkeho ſpěwneho towaŕſtwa, na to cźeſtne wopominanje na pohrjebnišćiſchu ſa ſpěwaŕſkich towaŕſchow, knjeſow kantora Bjarnata, nětkuſcheho dołholětneho towaŕſtwoweho dirigenta, teherunja kantora Wcźela, Hendricha Groſzu, nětkuſcheho dołholětneho towaŕſtwoweho pſchedźyđu a teherunja garbaŕſkeho miſchtra Guſtawa Zumpu; ſłónčnje wopominanje pſchi cźeſtnym pomniku w Bernawje. Na ſwjedźeńſkim kemſchenju zyrkwinſka hudźba (muźiſki khór, měſchany khór, ſoloſpěw). — Wožadny farař potom w Kſchiſchowje a Kotezach ſkutkuje.

Khorhoje ſtareho wójſka w Nürnbergu.
120 khorhojow a ſtandartow ſtareho wójſka njeſechu ſo po ſwjedźeńſzy wupyſchenym měſcze kejorſkeho měſta do ſtaboweho lěhwa wobora, ſo bychu ſo na dnju ſtrony wobdźěłke a tak pokaſało, ſo je nowa Němſka ſ prjedawſchej tradiziju ſwjaſana. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

Radio

Sobotu, 14. ſeptembra ſłyſchi ſo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſela rańſcha hudźba. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14 wſchelakoſće. 15,30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 16 wjeſele ſobotniſche popołdnjo. 18 ſportſki tydźeńſki pſchehlad. 18,45 fantaſije na Wurliţkich bytţlach. 20,30 němſke reje.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 16 wjeſely konzert.

Hišćcze ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 21 opera „Alpſka hoſpoda“. Königsberg: 20,50 wječorny konzert. Wrótſkaw: 20,30 konzert. Frankfurt: 20,30 ſa bawny konzert. Warſchawa: 20 lohka hudźba. Praha: 20 wojeſki konzert.

Wjednik rěcźi:
Adolf Hitler pſchi ſwojej wotmołwje pſchi pſchijimańſkim wječoru w Nürnbergſkej radnizy. (Preſſe-Illuſtrationen Heinrich Hoffmann, M.).

čitaše: „Die Eis-che haben rotes kaltes Blut.“ Tuž ja hiśće jónu zawołach: „To je wopaki, rěka Fiſche.“ — Lědma běch to zawołał, jako mje tyšerjec Jan dla wołanja a tryski hnaća wučerjej přeradźi. Tón ſo kosače přirěžujo nasadźi a zawoła: „Guſta, pój jow!“

Dźěch. Wzmi swoje pjeć porſty hromadźe a dźerž je mi napřećiwo. To ja činich a dostach ze ſmuhakom tři nic jara cunje „placy“ na kónčki porſtow. Potom móžach ſo zaſo ſydnyć a čitachmy dale. Wězo tyšerjec Jan na moje porjedźenje němſkeje rěče njedźiwaše, čim mjenje, dokelž buch dla mojeho khrobłeho přiſpomnjenja hódnje pokhłostany. Jako dyrbješe tutón wotdźěł znowa čitać, wězo też čitaše: „Die Fis-che haben rotes kaltes Blut.“ Ja pak dyrbjach to mjelčo čerpjeć, hač runjeż mi to jara wohidnje do wušow klinčeše. To pak běše prěni a poſledni raz, zo buch w šuli pokhłostany, a to na moje zbožo bjez winy. Wjacy hač 60 lět je mjez tym zašło, ale přeco hiśće ſteji tole khłoſtanje cyle žiwe před mojej dušu. Wjeſelu pak ſo, zo ſym hižo tehdy jako dźewjećlětny hólčec wótře přećiwo rěčnemu zmylkej protestował. Kak husto ſym po tym přećiwo wopačnemu nałožowanju rěče, wosebje mojeje ſerbſkeje maćeŕneje rěče protestował přećiwo tym, kiž ju dokładnje njerozumjo, chcedźa přeco na njej porjedźić. Ale kak bu nětkdy mój woprawnjeny protest poraženy, runje tak je ſo mi też pozdźišo ſtało. „Swět woſtanje swět“ praji Luther, a wón ma prawje. — Jako pak ſtwórte lěto do šule khodźach a hižo w prěnjej ſjadowni ſedźach, dostachmy poweho wučerja Bohuwěra Pjecha, kiž je jara dołho w Malešecach ſkutkował. († 15. jan. 1881 nětkle 65lětny.) Wón běše tehdy ſylny zdobny muž, kotrehož wučba běše dobra. Pozdźišo da ſo hić a zapadny do pića. Nekotre dźěći zamožitych ſtarſich mějachu pola njeho kóždy dźeń jednu hodźinu privatneje wučby. Wučeše nas němſku rěč a zwučowaše nas trochu w ſkłonjowanju ſłowow, hač do časowanja ſłowjeſa pak njejſmy přišli. Najwjetše wjeſele činješe nam zemjepis, w kotrymž ſo ze Sakſkej zeznachmy a zhonichmy, zo ma štyri direkcijonſke wokrjeſy, kóždy z hłownym městom. Zhonichmy też nješto wo horinach a rěkach našeje Saksonſkeje. Potom zeznachmy druhe němſke ſtaty, haj ſkónčnje pjeć dźełow zemje, to wšitko w jara ſkromnej měrje, ale tola wuknychmy atlas nałožować a móžachmy ſo z nim trochu ſami zaběrać. Katechism wuknychmy hižo dokładnje w 2. a 3. šulſkim lěće, prěnjej dwaj dźěłaj a někotre kěrluſowe ſtučki. W prěnjej rjadowni pak wuknychmy wšitke druhe hłowne dźěle, a też khětro wjele kěrluſow a hronow z biblije. Dokelž dyrbjachmy to wuknyć bjeze wſcheho wukładowanja, běše tute mechaniſke wuknjenje z hłowy jara cežke dźełło, čim bóle, dokelž je ſerbſki přełožk katechiſma, kěrluſow, haj też wšelakich hronow dość njelepy, a k tomu hišće přińdźe, zo w ſerbſkim přełožku twar ſadow dospołnje twarej němſkich ſadow zpodobnoſćeny, a tohodła dwěmaj ſerbſkeje rěče cyle cuzy.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Ja n Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2587

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencatske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 215 | Budyšin — Sobotu 14. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Dr. Goebbels přećiwo bolšewistiskej a židowskej internacionali

Pjatk popołdnja žo se stroninym kongresom w Nürnbergu we wjednikowej pschitomnosći pokracjowasche. We swojej wulkej rěcži statny nawjedowar dr. Goebbels komunismej mjeswočo wotkry. W pschepjelnjenej kongresowni tón ras dźěłarańske žily němskeje dźěłoweje fronty w swojich módrych drastach pschijiminje skutkowachu.

Pschi spočatku swojeje rěcže dr. Goebbels na nastawk jenych jendźelskich nowin dopomni, kiž su wone pschi spočatku augusta wočišćerale a w kotrymž wone spytachu podobnosće mjes ruskim bolschewismom a němskim nazionalsozialismom dopokasać. Tutón nastawk je wjele debatowanja słubił a dopokasał, kak mało srosumjenja intelligentni ludźo we wjecornej Europje wo žiwjenje a ludy wohrožazym kommunismje pokazuja. Dr. Goebbels jenotliwe žady nalpomni, w kotrychž žo w tamnym nastawku spyta dopokasać, so podobnosć mjes tutymaj žwětowymaj nahladomaj hišće pschiběra.

Pschećiwo tajkim mysłam dr. Goebbels spyta, bolschewišmus nadrobnje rozestajeć a jón němskej a europskej sjawnosći bjes sababjenja pokasać. Mjesynarodny kommunismus spyta wschitke narodne a rasowe zakłady, kiž su nam po pschirodźe date, wottrjonić. We wobhospodarjenstwje won najprénšchu pschiczinu kapitalistiskeho rozpada, žwětoweho hospodarstwa widźi a tohodla won na tutych zakładźe za systematiske wuwrjenjenje wustupuje a hódnosć jenotliweje wožoby zacžišćuje. Wschitke idealistiske wyschsche zacjucza ludow won z tupym a pušym materialismom spyta podusnyć. **Nazionalsozialismus pak we wobkedźenstwje, wožobje, narodźe, rasy a idealizmje mozy widźi, kiž tózdu cłowjeska kulturu njeby a zakładnje pohtajeja.**

Potom dr. Goebbels nalpomni, kak žo bolschewismus z wědomjom na bolschewisowanje wschitkich ludow měri a so postupowańsku mjesynarodnu tendenzu nosy. Nazionalsozialismus pak žo na Němsku wobmjesuje a njeje jako ideja ani jako praksis něšchto, schtož žo hodźi do wukraja wuwožowaś. Bolschewismus nabožnu jako zakładu wotpokaluje, zakładnje a wot wschcho spočatka. Nazionalsozialismus pak žwoju toleranzu k wusnaćam zastupuje. Mjes tym so nazionalsozialismus nowe formy europskeje kultury pschihotuje, bolschewismus pod židowskim wjednistwom pschećiwo wschej kulturje wojuje. Won je słónčne dopołne sniczenje wschitkich hospodarskich, sozialnych, statnych, kulturnych a zywilizasiskich wudobyćow wjeczornego kraja.

Dr. Goebbels potom wožebje na njeśmérny strach tuteje internazionale hrózby pokasa, dokelž tu jej za propagandu wschitke niske žrědki prawe. W komintrach je bolschewismus žwoju mjesynarodnu propagandu zakoźił. **Dokiž Němska w znamjenju nazionalsozializma pschećiwo mjesynarodnemu bolschewisowanju žwěta wojuje, wona wě, so ma nimo narodnych samérow žwětowu mikiju dopjelnicz, wot kotrejež žožowneho wuspěcha wožud wschitkich kulturnych ludow wotwisuje.**

W sześćowazych žłowach němski propagandowy minister wschcnja kommunistiske propagandy w Rušej a žwonka Rušeje na pschikładach rosjažni. Jako běsche bolschewismowe njepschećelstwo pschećiwo nabožnje wožebje wobzwěrlił a podrywanje žwójby wujažnił, praschesche žo won sa tymi, kotřiž sady tuteho sajědnoczenja žwěta tcža. We wotrowje na tuto praschenje leži potajnitwo wojowanja pschećiwo židowstwu, **pschetož bolschewistiska internazionala je we woprawdźitosći židowska internazionala.** Tu dr. Goebbels historiski dopokasa, kak wulki podźěł maju židja na rušej revoluziji. Won słónči žwoju rěcž pokasujo na wjednikowu wulku zastužbu, so je pschiwalej žwětoweho bolschewišma w Němsku haczenje postajił.

Dr. Ley rozprawja wo němskej dźěłowej fronće

Po wulkej rěcži němskeho propagandoweho ministra na kongresu nazionalsozialistiskeje strony statny organisazijski nawjedowar dr. Ley wo skutkach němskeje dźěłoweje fronty rosprawu poda. Loni je němska dźěłowa fronta do nowehu wojowańskeho wotrěda sastupiła, w kotrymž žo wona w žwojim natwarje pschetwori. Wot 1. oktobra 1934 je němska dźěłowa fronta jenotna organisazija. Pola pjedawschich dźěłaćerskich swjazkow wuczinjesche mětaczny sarjadniski wudawk na žobustawa 1,98 hriwnow mětaczne, pola němskeje dźěłoweje fronty pak jenož 38 pj.

Shromadne dochody němskeje dźěłoweje fronty w sańdźenym lěcze wuczinjachu 310 877 154 hriwnow. Wot dochodow žo 34 prozentow jako podpjeru wupłaći, dokelž létna podpjera w hotowych pjenjesach wuczinja nětdże 100 milijonow hriwnow. Liczba jenotliwych žobustawow je w minjenym lěcze khětro pschiběrała. Dr. Ley potom hischcze wo powołańskim wubudźowanju, wo radupodawanju w prawnych praschenjach, wo hamcze sa ludowu srowotu a wožebje wo wulkich wupješach NS-sjednoczenstwa „Móz z radosće" rosprawjesche.

Wjednik rěčeše před politiskimi nawjedowarjemi

Na wulkej Zeppelinskej łuzy w Nürnbergu žo pjatk popołdnju žyły politiske nawjedowarjow shromadźichu. Wječorne gmerki padachu, jako wjednik pschitwata a sestupanych postrowi. Potom žo 20 000 khorhojow na shromadźischcžo pschinješe. K poczešenju mocnych nazionalsozialistiskeho hibanja žo tutych 20 000 khorhojow nakhili, bluke hubnowanje žo da žłyschecz, spěw wo dobrym towaršchu žo hudźesche a ruzy žo k postrowej wupschesche. Potom dr. Ley wjednikej wojsewi, so žu žo politisy nawjedowarjo se wschěch kónčin Němskeje sesmpali, so bychu nowe pschikasy a hešło na nowe léto wočakowali.

Wjednik žo na žwojich politiskich nawjedowarjow wobroczejo rjekny, so w nich Němsku a němski lud psched žobu stejo widźi. Won žwojim starym wojowarjam rad do wočow pohlada. Derje, je, so móže žo to kóždy léto jónu stacz. Sa njeho žu woni politisy offizjerjo němskeho luda, kiž žu wschitzy shromadnje Němsku dobyli. Tuto dołycze mozy pak je podawk, kiž žo nihdy njeskónczi. **Nazionalsozialistojo žu rosžudzeni k zakhowanju dobyteje žwobody.** Tak žo z wojowanjom pokračuje a **nětko pschindże czas druheho wulkeho nadawka, njewusstawazeho wocžehnjenja a dohladowanja luda.** Potom wjednik žwoje wjesele wupraji, so žmě prěni kročz w sriedźisnje politiskich nawjedowarjow sastupjerjow noweho němskeho ludoweho wójska postrowješe. Won ważnosć wójska wožebje wusběhowasche a rjekny, **so wójsko wjeze k tomu, so by druhim ludam žwobodu brało, ale so by němsku žwobodu schkitało.** Pschi jeho rěcži a wožebje na kónzu politiscy nawjedowarjo žwojemu wjednikej zahorjece holdowachu.

Wjednik na kongresu NS-žónstwa

W Luitpoldskej hali w Nürnbergu žo pjatk wječor kongresz NS-žónstwa sešdże. Nětdże 30 000 žonow a holzow běsche žo shromadźiło. Mnohy pak wjazy městna njedostachu. Mjesnow je pschi tutym běchu žo mlode holzy se wschěch krajinow w žwojich pyschnych drastach sešydale. Hlowny hamtski wjednik Hilgenfeldt shromadźiznu wotewri a statna wjednica žónskich, knjeni Scholtz-Klinck, žo žłowa zimasche. Wona rěčeše wo statnej macjerskej słužbje a potom wo nuznosći dyrbjeńskeje dźěłoweje słužby za holzu runje tak kaž za muża. Tu je žo najprjedy mjes studentkami sapočało. Schtož žónske dźěło w fabrikach nastupa, žo wo to prózuja, so bychu žo žony bóle a bóle z tuteho dźěła wsale. Skónčnje statna wjednica hischcze wo nadawkach žony w nastupanju nazionalsozializma a nabožiny porěča.

Laval k zhromadnemu dźěłu z Jendźelskej zwólniwy

Pjatk pschipołdnju je franzowski ministerski pschedsyda Laval w shromadźiznje Swjasta ludow rěčał. Sapóstlanzy jeho krótke ale jasne słowa z žylnym pschikleskom pschetorhowachu.

Laval rjekny, so Franzowska sa rěčenju Swjasta ludow žwérna wostanje a so žo njemóže žwojich winowatosćow wsdacz. Wšo je žo stało, so žu w Genfje njelube pschekhwapjenja nasłonili, njedźiwajzy teho pak pjeza franzowska wěra do Swjasta ludow njeje wotběrała. Franzowska delegazija je pjeza wschitko cžinila, so by moralisku autoritu Swjasta ludow pozylnika. Wot Genfskeho protokolla w lěcze 1924 hač k wotbrónjenskej konferenzy je wona stajnje mužli shromadneho bjesstracha sakitowała.

Sa rěčenje Swjasta ludow je, kaž Laval praji, sa Franzowsku mjesynarodne prawo; **franzowska politika žo zyle na Swjasť ludow sakozuje.** Hdy budźiske žo Swjasť ludow sešbalił, by žo z nim sbowm tež Franzowska sešbalła. Jendźelski swonkowny minister Hoare je w žwojej rěcži pjeza prajił, so žo Jendźelska dopołnje k systemej shromadneho bjesstracha wusnawa. Mjese wschitkimi krajemi je Franzowska tuto wosebjenje z najwjetschim spokojom žłyschała. **Hdyž Jendźelska a Franzowska w pschesjenosći shromadnje samolwitosćej pschewojmjetej, to wšesče nahladnosć Swjasta ludow powjetschi.**

Laval potom hischcze pokasa, kak nusne je, so Franzowska a Jendźelska na satkowanju měra shromadnje dźěłatej, a dopominasche na shromadne wosebjenje franzowskeho a jendźelskeho knježerstwa na dnju 3. februara t. l. **Franzowska žo wójny njeboji, ale wona ju hidźi.** Wona žo pschećiwo nikomu njewobroczja, wona chze měr a shromadne dźěło se wschitkimi. Laval też na rěčenje dopomni, kiž je žo 7. januara t. l. mjes Franzowskej a Italskej podpisało. Tehdy je won z Mussolinijom w sajimje wobeju krajow a też w sajimje žwětoweho měra wschitko wurunał, schtož běsche dotal mjes krajomaj stejało. Won njeje nicžo sfomdźił, so by politika dorozumjenja mjes Franzowskej a Italskej žo hischcze bóle sšěpschiła. Won pjeza też wě, so chze też Mussolini tajke shromadne dźěło. Laval pjeza njeje prózy łutował, so by wujednaju sfutkował.

Rada žo někto na pohledni pospyt žwaji. Nadawk je wjeso cjeżki, ale hischcze žływa trochu nadźije, so žo italske wocžakowanje spokoji, kiž žo z njewotwisnosću druheho žobustawa Swjasta ludow hodźi sjednoczić. Jendźelska a Franzowska stej w tutym prózowanju pschesjene. W Swjasku ludow su wschitke žobustawy na žwoju winowatosć z swjasane. Franzowska žo žwoje winowatosće njewsda.

Hoarowa radiowa rěč wo italsko-abesynskej zwadze

Jendźelski radio je z Genfa rěcž jendźelskeho swonkownego ministra sira Samuela Hoara pschenjesł, w kotrejž minister rjekny, so žu Jendźelczenjo k polepschenju położenja wschitko cžinili, schtož je możno bylo. Won žo nadźija, so Jendźelska pschi žwojim prózowanju wo prawdosć sa Abeśynsku je žwojej nebbuschej swjatkarku w žrodźowej wójnje tola hischcze wo pschećelstwje wostanje. Sir Samuel Hoare potom hischcze wo wulkej cžesćowonosći rěčesche, kotruž Jendźelska w druhich krajach wuživa. To pak jej cžežke samolwjenje napołoża, so by europskemu měrej žluzika. Tohodla wona tež w žwojim podpjeranju shromadneho pschećiwjenja pschećiwo kóždemu žamorapschnemu nadpadej kruta wostanje. Minister na kónzu žwoje rěcže žwoje prjedawsche wosebjenje wospjetowasche, so je Jendźelska swólniwa, wo lepschim wutrjebanju hospodarskich žurowišnow w žwěcže jednacz.

Italske nowiny přećiwo rěči jendźelskeho zwonkowneho ministra

Polnócznoitalske nowiny sjawnje pschećiwo rěczi jendźelskeho swonkowneho ministra w Genfje pišaju. „Corriere della Sera" pišaju wo sacžischczu, kiž je njelubje pschekhwapił, a mjenuja Hoara „njemoralneho moralista", z kotrehoż rěczu žo diplomatiske położenje wokolo italsko-abeśynskeje swady na žane waschnje njeje polepschiło. Knjes Hoare je pjeza tak dwórtliwy byt, so je wuskeje, njech też na trochu sababjene waschnje, na franzowske knježerstwo wotwalił. Nětko ma pjeza Franzowska žłowo. Turinske nowiny „Stampa" rěcž „pšaschcžu ludarstwa" mjenuja. Wona w tutym swisu też na sadźerjenje Němskeje k Italskej pokasuje a jo pschikładne mjenuja.

Hłuboki zacišć Hoarowoje rěče w Abesynskej

Rěcz jendželskeho jwonkowneho ministra w Genfie je w Abeßynskej hłuboki zacjischcej cźinita. Wona je žo wotewdże na łętakach w amharistej rěcźi rosčerkrita. Abeßynski kčjor žo nadsija, so budże Jendželska samoj wójnje zadżerwacź. S ministrowej rěcźi je abeßynske knježeństwo keło smuzitosće nabyło, so Abeßynska wot nětka kruta wostanje a so do žanych nowych konzeßijow njeswoli.

Amerika Italsku warnuje

Statny sekretar Hull je w swojim pożlednim wosjewjenju krocźele naspomnił, kotrež je knježeństwo Sjednoczenych statow cźiniło, so by žo nětcźischa swada mjes Italskej a Abeßynskej mérnje skónczita. Wschitke ludy žu je skrcźenjemi na sakhowanje méra swjasane. Sjednoczene staty žo nadsijeja, so žadyn narod wot tuteje winowatosće njewostupi. Knježeństwo Sjednoczenych statow žo winowate cźuje, swoje łejsićchcźo zaßnje roßłoźicź. Amerikanjo žebi myßla, so je możno, swadne praschenja na mérne waschnje rosrißowacź.

Pschi nětcźischich źiwetowych pomérach może hrożenje i wójnu někhdże jenož być wohrożenje politiskich, hospodarskich, prawunych a sozialnych interessow wschitkich narodow. Wójnska swada w nětcźischim dźelu źiweta może njewitane a sle sceźiwli we wschich druhich źiwetowych dźelach wusmutkowacź. **Wschitke narody maju prawo zadacź, so žo wschitke praschenja mjes nětcźischimi narodami na mérne waschnje rosrißaju.**

S dobrej wolu k wschitkim narodam knježeństwo Sjednoczenych statow kraje, kiž na wójnu myßla, namołwja, so bychu na wosjewjenja a na Parizźe (Kellogowe) trěcźenje najdobkadnischo kedźiwowale, na trěcźenje, kotrež žu wschitky podpißarjo podpißali, so by žo mér zawěrcźił a žo žiwetej njeßmérna schkoda a cźłowjeske cźerpjenje zaßutowało, kiž wójna njenaprošchnje pschinjeße.

Litewski wólbny terror njepřestawa

Litewske wyschnosće žu nětkole žudnischenu direktorej drej. Treichlerej, kandidatej memelskeje jenotneje wólbneje liśćiny, tehorunja litewske staczanske prawo wsale. Tak je žo jemu aktiwne a pożiwne wólbne prawo rubło. S 29 kandidatow memelskeje jenotneje liśćiny žu litewske wyschnosće dotal schtyrjoch wuschmórke, mjenujzy dra. Schreibera, dra. Brindlingera, ratarja Trauschießa a dra. Treichlera.

27. oktobra ludowy rozsud w Grichiskej

Dźeń rosßuda grichiskeho ludu we wobnowjenju monarchije je žo na njedźelu 27. oktobra postajił. W knježeństwie je prézuja, so by žo najßatosćej a njedorosumjenje mjes ministerskim pschedsydu Sfaldarißom a wójnskim ministrom Kondylißom wotstronikle. Kaž žo ſ Athena powě, dźadza generala Panagistakoßa, kotrehož žu wotßadźili, sadźo do sastojnstwa zawołacź.

Krótke politiske powěsće

Pschiłubłuschnikaj jendželskeho generalneho staba jako hosćej pschi němskich manewrach.

General Dill a wyschi Paget pschi generalnym stabje krałowskeho **jendželskeho** wójska staj žo jako hosćej němskeho wójska pschi manewrach we wołwodze wobrazneho **wokrjesa** I wobhladkłoj a potom bitwischcźo pola Tannenberga wopytałoj. Offizźeraj staj žebi też wojerske pschiprawy we wokolinje Barlina wobhladałoj.

Egiptowßa we Jendželskej łćtadła skała.

Kaž žo ſ Kaira powě, je egiptowske knježeństwo wosßamkło, so někotre wójnske łćtadła sa egiptowske wojerske łćtaćiwo pola jendželskich firmow skała. K temu je knježeństwo 800 000 hriwnow kredita pschißwołło.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 14. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Strowosć a čerstwosć je wjacy haŭ wićežne kubło.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer **plus** 3, najwyschscha dnjowa cźopłota 27 stop. cźopłoty. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer plus 5, najnischa temperatura w nozy 15 stop. cźopłoty. — Wyschina je žo dale k ranju wotßakła. Druha wyschina nad Alpami jenož dyß a dyß je źiwotnimi kromami hacź do naschich stron dożahnje. S połnozy Nemstwje hyßna nižina wot wjeczora k ranju cźeßnje. Jeje kromy hacź k nam dożahaju a nam trochu pomrócźene wjedro pschinjeßu. Te žame wjedro śnježenemi wésće też jutśe. — Jutśe njedźelu ßłónczko 5,33 hodź. ßłhadża a žo 6,17 hodź. khowa. Mésaczk ßłhadża jutśe wjeczor 6,53 hodź. a khowa žo dopołnda 9,15 hodź.

— **Wuhłady na wjedro sa jutśischu njedźelu: Trochu pomrócźene, mile a k deschczowanju pokhilene wjedro.**

*

— **Personalije.** Knjes studijowy asiessor Hellmut Döring ſ Budyßkeje krajnoschtawskeje nadschule pschehładże žo ſ 1. oktobrom do Stollberła w Rudnych horach.

— **Saßka krajna lotterija.** Pschi pjatkownym cźehnjenju 5. jsadownje 207. saßkeje krajneje lotterije (11. dźeń) padże dobrycze wo 30 000 hriwnow na cźißło 153 005; dobrycze wo 5000 hriwnow na cźißle 87 629, 89 429; dobrycze wo 3000 hriwnow na cźißła 7550, 20 662, 51 921, 55 394, 72 841, 111 600, 119 388, 124 711; dobrycze wo 2000 hriwnow na cźißła 7140, 30 572, 32 398 58 693, 59 102, 71 601, 78 365, 83 014, 93 784, 108 648, 108 774, 110 700, 111 264, 121 286, 122 879, 132 869; dobrycze wo 1000 hriwnow na cźißła 2384, 7686, 11 556, 31 240, 51 529, 56 342, 62 900, 76 475, 88 277, 93 823, 100 267, 100 279, 100 785, 112004, 115 008, 127 914, 139 364.

So bliži rjany čas . . .

Ssmy źiwi we wotmeńzajym cźaßu pschirody. Wo dnjo hrje Boże ßłónczko ko wam k naležu a wjeczor je chłódno kaž hłuboko w nasymßtim cźaßu. Wo dnjo bychmy žo najradscho wuplekłali a žo kupali a wjeczor bez thwalimy cźopku jstwu a wažimy žebi bunzle. To je cźaßa, hdyž žo wonka na polach naschi ratarjo pomatku hotuja na bérnyjdźeranje. Pschewußku nadźiju na dobry wunoschk wschak naschi wjeśnjenjeno nimaju wulkeje lětuscheje žuchoty dla. Bóh dał, so by žo jich próza nětak wuplaczißła. Hdyž žo jesißke płody bohacże wukuła se jemje, to žo wócźko śpholi, hdyž pak dyrbiłch drapacź ja kóżdej małej bérnu, to je dźeło dwójzy tak ntelube, napinacze a mozy wuczerpacze. Hołwedar a hospoża hładatej se smorschcźenym cźołom a jenož dyß a dyß žo wócźko sasyboli. Dołho traje, prjedy hacź je wós natzpany abo méch napjelnjeny.

Dźerźi wschak maju mało staroscźow. Sa nje je cźaß bérny ńderanja sloßownju cźaß. S prénja je jim radoscź, ja bérnami w semi knoćźicź, ſ druha pschesłędża pschi tej ńkładnosći kóżdu dźerku w semi sa nékajším źiwym tworjerscźkom, ßłędża sa podźelnischi wuběžkami, hdyž mohłe-žo žumadźékane pahsle stajecź, a ſ tlecza bliži žo najwjetscha radoscź, hdyž žo wjeczor po dokonjanym ńderanju na polu felischcźo do kopjenow snoßy, so by žo spałiło. Cźim wjetscha je hromada, cźim wjetscha je radoscź małych pjerachow. Hacźrunjeź dyrbitaj starscha hewak stajnje pjatnacze rasow pschikłasy wospjetowacź, ja palenje felischcźa dożahaja jenož jedyn pschikłas a wschitko tu hižo maju pschiprawjene: papjeru, łapałki a bérny. Kaž mali wulizarjo duja do woheńcźka, so by prawje saptomjenił. Pschezo wjazy žo na hromadu pschinoschuje. A hdyž žo kuri a dymi, so žo sbérarjam skoro dych załehuje, potom halle je žo dźeło pjerachom tak prawje dopjelnikło — potom žo bérny praża. Hłi tak je njeźmérnje derje ßłodża, hies połcza a butry. Hat to žu woprawdźite prażenki. Skoro porsty žej ßpała pschi bélenju. Tu žu dźećzi we źiwotim elemenzje.

Dopomniu žo na źiwót cźaß dźećcałstwa. Pombach tehdy w Khaßowje bérny sbéracź pola wowki. To běchmy žebi njeźmérnje wulki kopjen nanoßpił. Kur žo jemu tak walesche a — nadobo pschitma Luhowska kawa. To žo ſ procha méjachmy, schtoż nohi wudzerkchu do pschimjesineho łéta a na schibtenzu. Tam śpeł brjuch dźerzachmy ze źmieczom. To bě žo nam nětko wulkotneho poradźiło. Ale hodźinku po tym płakachmy, hdyž zelenu puki ßnjedachu. Haj wohnjowych wobornikow sa kuntku měcź, to bě tola psche wjele.

*

S **Bórka.** W nozy k śrjedźe pokradnuchu jenemu ze naschich wjeśnjanow schtyri karnikle. Paduschi žu naßtérje psches płót salećli. Teź je jich nětko w jich pocźinanju myślł, dokelź žu jeneho karnikła w khlěwje sawostajili.

S **Jenkez.** Dotholětne pschecźe naschich dobrowólneje wohnjowneje wobory, žebi teź łażeŕiu wéżu natwarićź, je žo nětko dopjelniło. Łażeŕiku wéżu je twarsili mischtr Pěła ſ Porschiz natwarił. Wobsteji jenož ze zyhelow. Łażeŕska wéża žo na Seifriedez łubło lepjera, a je ſ rjanej pychu wjeśki. Njedźelu 15. septembra popołdnju ½2 hodźiny ko łażeŕiśa wéża wobwjeźił. K temu pschisłamnje žo śmuczowanje na njej. Wschitzy pschecźeljo wohnjoweje wobory žo wutrobnje pscheproschuja.

S **Kubschiz.** (Kradnjenje motorikeho kola žo pschi njesbożu wujaßnił.) Serjedu wjeczor wokoło 10 hodźin namakachu wobydlerjo naschcze wóz pschi wulkim sawinjenju muża na dróży leżo. Wórsy ja to wukopa, jo je khétro sranjeny a jo žu rany mohłe jenož pschi padnjenju ſ motorikim kołom naßtacź. Wórsy na to namakachu motorike koło žyłnje wobschkodźene pschi dróży leżo. Połtizija žo k śwésćenju pschipada sawoła. Hdyž mózesche žo sranjeny pschesłuschowacź, cźinjesche žoßlużne wudawanja. Najprjedy njeda schc ſ wobschkodźenym motorikim kołom nicźo cźinicź. Njemésesche teź wupokasmow pschi śebi, kotrež buchu jeho jako wobsedźerja wupokasali. Dowjesechu jeho do khorownje do Budyschina. Pschi nowiśchich pschesłuschowanjach je sranjeny, kotryż ſ Gliwizy pothadża, jenož jako zobudźedźaz na sagłuchu bydźał. Mjes tym, so wón pschi njesbożu na dróży leżo wosta, bě žo njesnaty wjednik motorikeho kola ſ procha mék. Pschi dalschich pschesłuschowanjach je wjeśći, so motorisle koło do Lipska sćuchcza, a so bě žo w Lubiju pokradnyło. Paduschi žu zobustanym wjetsche je paduschnje zwólhy, kotruż žu nětko nimale w pełnej licźbje swésćicź móhli. Hacź je pschi paduschstwje hischcze dalscha wosława wobdźełena była, hakle dalsche pschepytowanja dopokasaja.

S **Rachlowa.** W cźaßu wot 16 do 21. septembra śmeje nascha wohnjowa wobora nózny alarm. K alarmej žo ſ trubu woła. So by žo njedorosumjenjam zadźéwało, žo to ſ tutym wosjewja.

S **Hornjeje Kiny.** Saßdżenu pónđżelu namakachu pschi kromje bérnizeho pola w Hornjej Kinje w blischkosći hoscźenza „Dwě Lipje“, derjesdżerzanu brunu aktowu toschku. W tutej toschcy běsche kofesowa kana a samk sa piwowe blesche. Dokelź njeje wusamknjene, so

Hanka

Powěsć ze Sserbow
wot Mikk. Andrizkeho.

5]

(Pokračowanje.)

Hanzy žo śedża, so drje žo jej w tymle pustym, khudobnym statoku ženje wjazy njesłaludi. Ssurowe stysłanje je do wutroby sacźeże.

Cźim wjetsche, dokelź bě tu teź hewak wscho hinak, dyžli psched pjeczimi lětami. Hanka spominasche na źiwoju sotru Marju, kotraż bě k njej jsama łubosći była a prěni krócź na nju žo roßhnewała, hdyž cźyscźe ta twjerda hłoscźka Hanka — do Barlina na służbu. Hanka spominasche na źiwoju bratrow — horđosći a pycha starscheju, kaž Marja. Dźeńża njenamałka je wschćich tśioch nikoho. Starschi bratr bésche wudychał na krwawinischcźu w Gravelotte — młódschi drje wróćźi žo, ale kipry a chory; za pot léta wumrěł jeho źinjerc.

Hdyž pak potom — po wójnach khorosće źhodża — jetra do kraja sacźeżechu, dźesche teź rjana a kcźejaza Marja, najhódnischemu a najdobratschemu hólzej wožadły njewjesta . . .

Sserbja žu kralożwérni lud: „Wschak staj ža naschcho lubleho krała a knjesa wumrełoj“ — bjschtaj Luboschez nen a macź cźasto rjekkoj, hdyž žo jimaj po žymownej śtyßkasche. Ale pożłodnja rana jimaj doba. Wot nětka jimaj ßtónzo wjazy njeźwésćeschze, ptaczik žadyn wjazy njeśpéwasche. To dźe bě była Marja, jeju ßtónzo, a śpéwała bésche wot ranja do cźmy, se „ßyłojkom“ na pschemoh.

A pschihđe to pożłednje: nan wožłepi.

Stara Luboschowa, hewak cźicha wažoba, rěcźesche hischcze mjenje. Njemésesche wschak khwile teź: dźećacź, dźećacź, to bě jeje źiwjenje nětko. Ale khudo žada źyłnej ramjeni, žada hospoża, kiž ma mozy. Luboschowa bě žo cźaścźischo dyrbjała lehnyć, kubło cźerpjeschze.

K Luboschezom khodźeschze ßuśodźicź Rochowa ßtorc kóżdy dźeń. Wón bésche njeboheze Marje ßłubjeny a po Luboschoju nanje gmejnski schołta. Nas wjeczor, hdyž bě sažo pschichoć, rjekny: „Nano, tak to dale njepóńdże. Hanka dyrbi domoj. Pitajcźe po nju!“

Stary Luboschowjeschce ſ khwom.

„Na tajke nětcźho wschak źiwu teź ja dawno myßlił; hdyž pak macź njecha . . .“

„A cźehodla nic?“

Wona méni, Hanka žo doma njebudże wjazy snacź cźuwjeć. Wona je mésésczańskemu źiwjenju pschiwuzka. Nó, a je-li wérno, schtoż žo praji, so budźetaj ſ Matom Nowku do łéta źiwojej — njeje to teź wjazy hódno. Najradscho wschak buch widźał, byschtaj-li žo wsałoj a tu do Kruschcźoju žo na ßtatok ßydmyłoj. Ale to Nowka nochce . . .“

„Dokelź je nadutý pachoł“, wotrały Rocho Rischcźoja. A wot toho wokomika njerěcźesche žo nicźo wjazy wo Nowzy, jenož hischcze wo Hanzy — a wucźinjene bu, so Rocho ſ sacarjom poręcźi a tutón žam łist dźowzy do Barlina napische. To žo sta, a list njebě podarmo pißany, kaž žmy widźeli.

Hanka je nětko doma, ale hacź budże tu sažo tak wjesele, kaž je tu sa Marju było?

Prěni dźeń žo tak njesdasche, ani druhi ani śteźi dźeń nic. Stara macź bě pschezo jenajka. Njebě to mjeńcźenje ludźi, „kotrymž je pamć hubu sapschadł“, kaž w naschim kraju rěka — bě to mjeńcźenje ſ tajneho hnéwanja, a to Hanku cźasto podkł ſ źyłsam. Radły bě druhdy do spanskeje komorki horje cźekta a žo wuplakała do źytoscźe — ale nan mésesche žo pschezo telko praschećź, a wona wschak mału pobluchajcźe, bludźeschze je źiwojimi myßlemi Bóh wé hdże.

„Njeje hischcze we wośmich?“ wopraschа žo ßlepy nan raś wjeczor. A hdyž stary cźapnik na sećźenje žadanu hodźinu wośjewinwschi śmérnuschcze dale tikasche takasche, husasche žo ßtary nan dale njeměnischo.

Hanka bě ßłyschała, so młodeho ßuśoda wocźakuje, kotryż dla jchoitowskich nałeżnoscźow dźeńża pjeza w Khodoscźi małych pjerachow. Hacźrunjeź dyrbitaj starscha hewak stajnje pjatnacze rasow pschikłasy wospjetowacź, ja palenje felischcźa dożahaja jenož jedyn pschikłas a wschitko tu hižo maju pschiprawjene: papjeru, łapałki a bérny. Kaž mali wulizarjo duja do woheńcźka, so by prawje saptomjenił. Pschezo wjazy žo na hromadu pschinoschuje. A hdyž žo kuri a dymi, so žo sbérarjam skoro dych załehuje, potom halle je žo dźeło pjerachom tak prawje dopjelnikło — potom žo bérny praża. Hłi tak je njeźmérnje derje ßłodża, hies połcza a butry. Hat to žu woprawdźite prażenki. Skoro porsty žej ßpała pschi bélenju. Tu žu dźećzi we źiwotim elemenzje.

Dopomniu žo na źiwót cźaß dźećcałstwa. Pombach tehdy w Khaßowje bérny sbéracź pola wowki. To běchmy žebi njeźmérnje wulki kopjen nanoßpił. Kur žo jemu tak walesche a — nadobo pschitma Luhowska kawa. To žo ſ procha méjachmy, schtoż nohi wudzerkchu do pschimjesineho łéta a na schibtenzu. Tam śpeł brjuch dźerzachmy ze źmieczom. To bě žo nam nětko wulkotneho poradźiło. Ale hodźinku po tym płakachmy, hdyž zelenu puki ßnjedachu. Haj wohnjowych wobornikow sa kuntku měcź, to bě tola psche wjele.

*

S **Bórka.** W nozy k śrjedźe pokradnuchu jenemu ze naschich wjeśnjanow schtyri karnikle. Paduschi žu naßtérje psches płót salećli. Teź je jich nětko w jich pocźinanju myślł, dokelź žu jeneho karnikła w khlěwje sawostajili.

S **Jenkez.** Dotholětne pschecźe naschich dobrowólneje wohnjowneje wobory, žebi teź łażeŕiu wéżu natwarićź, je žo nětko dopjelniło. Łażeŕiku wéżu je twarsili mischtr Pěła ſ Porschiz natwarił. Wobsteji jenož ze zyhelow. Łażeŕska wéża žo na Seifriedez łubło lepjera, a je ſ rjanej pychu wjeśki. Njedźelu 15. septembra popołdnju ½2 hodźiny ko łażeŕiśa wéża wobwjeźił. K temu pschisłamnje žo śmuczowanje na njej. Wschitzy pschecźeljo wohnjoweje wobory žo wutrobnje pscheproschuja.

S **Kubschiz.** (Kradnjenje motorikeho kola žo pschi njesbożu wujaßnił.) Serjedu wjeczor wokoło 10 hodźin namakachu wobydlerjo naschcze wóz pschi wulkim sawinjenju muża na dróży leżo. Wórsy ja to wukopa, jo je khétro sranjeny a jo žu rany mohłe jenož pschi padnjenju ſ motorikim kołom naßtacź. Wórsy na to namakachu motorike koło žyłnje wobschkodźene pschi dróży leżo. Połtizija žo k śwésćenju pschipada sawoła. Hdyž mózesche žo sranjeny pschesłuschowacź, cźinjesche žoßlużne wudawanja. Najprjedy njeda schc ſ wobschkodźenym motorikim kołom nicźo cźinicź. Njemésesche teź wupokasmow pschi śebi, kotrež buchu jeho jako wobsedźerja wupokasali. Dowjesechu jeho do khorownje do Budyschina. Pschi nowiśchich pschesłuschowanjach je sranjeny, kotryż ſ Gliwizy pothadża, jenož jako zobudźedźaz na sagłuchu bydźał. Mjes tym, so wón pschi njesbożu na dróży leżo wosta, bě žo njesnaty wjednik motorikeho kola ſ procha mék. Pschi dalschich pschesłuschowanjach je wjeśći, so motorisle koło do Lipska sćuchcza, a so bě žo w Lubiju pokradnyło. Paduschi žu zobustanym wjetsche je paduschnje zwólhy, kotruż žu nětko nimale w pełnej licźbje swésćicź móhli. Hacź je pschi paduschstwje hischcze dalscha wosława wobdźełena była, hakle dalsche pschepytowanja dopokasaja.

S **Rachlowa.** W cźaßu wot 16 do 21. septembra śmeje nascha wohnjowa wobora nózny alarm. K alarmej žo ſ trubu woła. So by žo njedorosumjenjam zadźéwało, žo to ſ tutym wosjewja.

S **Hornjeje Kiny.** Saßdżenu pónđżelu namakachu pschi kromje bérnizeho pola w Hornjej Kinje w blischkosći hoscźenza „Dwě Lipje“, derjesdżerzanu brunu aktowu toschku. W tutej toschcy běsche kofesowa kana a samk sa piwowe blesche. Dokelź njeje wusamknjene, so

K Luboschezom khodźeschze ßuśodźicź Rocho ßtorc kóżdy dźeń. Wón bésche njeboheze Marje ßłubjeny a po Luboschoju nanje gmejnski schołta. Nas wjeczor, hdyž bě sažo pschichoć, rjekny: „Nano, tak to dale njepóńdże. Hanka dyrbi domoj. Pitajcźe po nju!“

Stary Luboschowjeschce ſ khwom.

„Na tajke nětcźho wschak źiwu teź ja dawno myßlił; hdyž pak macź njecha . . .“

„A cźehodla nic?“

Wona méni, Hanka žo doma njebudże wjazy snacź cźuwjeć. Wona je mésésczańskemu źiwjenju pschiwuzka. Nó, a je-li wérno, schtoż žo praji, so budźetaj ſ Matom Nowku do łéta źiwojej — njeje to teź wjazy hódno. Najradscho wschak buch widźał, byschtaj-li žo wsałoj a tu do Kruschcźoju žo na ßtatok ßydmyłoj. Ale to Nowka nochce . . .“

„Dokelź je nadutý pachoł“, wotrały Rocho Rischcźoja. A wot toho wokomika njerěcźesche žo nicźo wjazy wo Nowzy, jenož hischcze wo Hanzy — a wucźinjene bu, so Rocho ſ sacarjom poręcźi a tutón žam łist dźowzy do Barlina napische. To žo sta, a list njebě podarmo pißany, kaž žmy widźeli.

Hanka je nětko doma, ale hacź budże tu sažo tak wjesele, kaž je tu sa Marju było?

Prěni dźeń žo tak njesdasche, ani druhi ani śteźi dźeń nic. Stara macź bě pschezo jenajka. Njebě to mjeńcźenje ludźi, „kotrymž je pamć hubu sapschadł“, kaž w naschim kraju rěka — bě to mjeńcźenje ſ tajneho hnéwanja, a to Hanku cźasto podkł ſ źyłsam. Radły bě druhdy do spanskeje komorki horje cźekta a žo wuplakała do źytoscźe — ale nan mésesche žo pschezo telko praschećź, a wona wschak mału pobluchajcźe, bludźeschze je źiwojimi myßlemi Bóh wé hdże.

„Njeje hischcze we wośmich?“ wopraschа žo ßlepy nan raś wjeczor. A hdyž stary cźapnik na sećźenje žadanu hodźinu wośjewinwschi śmérnuschcze dale tikasche takasche, husasche žo ßtary nan dale njeměnischo.

Hanka bě ßłyschała, so młodeho ßuśoda wocźakuje, kotryż dla jchoitowskich nałeżnoscźow dźeńża pjeza w Khodoscźi

cźebuśu pschebywa. Rochu Rischcźoju bésche Luboscź cźasto khwalił, so kśpcheho, ßtrózlischeho, pilnischeho w zyłych Khruschcźowzach njeje. Jeho pola žu najrjeńsche w zyłej wokolinje, najźépje wobdźéłane. Pschi wschćem tym ma hischcze pschezo khwile, źłepenu Luboscźej wuppomhacź, a schtoż nusne je, na jeho kubłe sarjadowacź. Ssamkžny žyn njeby lépje mógł ſ nim wobkhadacź, hacź tutón duschny Rocho Rischcźoj. Dola, kaž jemu, staremu Luboscźej, tak je wón kóżdemu, schtóż rady potrjebuje, ſ radu. Żyła wjeź jeho wažł, wón rosßudża, hdyž žuđżodźa žo wadża a tehodla je teź, hdyž dyrbjesche Luboscź schołcźiśtwo kłoźicź, zyła wjeź jedyn hłoß była: „Rischa budże nasch schołta“. Schtoż łéta jemu njedawaju, dawa jemu rosnażnoscź, mudrosć.

Hdyž Hanka Kruschcźoju wopuschcźi, bě Rischa hižo śtesće léto pola gardy. Hanka njerěcźesche žo wjazy derje na njeho dopomnicź; telko jenož wědźesche, so by pschezo w knihach leżał — a wscze sa duschu rad śtudował, hdy budźiśche jenož śméł: njeśmédźesche wschak, dokelź bě jenicźki syn. Mjes tym, so je Hanka woteschła, staj Rischi starschej wumrełoj, a wón wsdże wot schtyrjoch lét žem žyłe hospodarstwo sam. Hanka myßlesche, so Rocho Rischcźoj hižo njeschóśnaje.

Ale hižo tu bésche. Poßz na dworje bě saschcźowkał; knjhdom wschak sažo watmjelknył: pschechtož to běchu snate stupy.

Próh pschekrocźujo, dyrbjesche Rischa žo śkhilicź — a hdyž žo někto wo jśtwje śruna, đasche žo hischcze wjetschi khwile hacź starý Luboscź. Jeho wobliczo brune, wuźmahnjene, njebě žana žadnoscź — ale wokoło hubow bě wuras śpehnoscze, pschecźeljśtwa snacź. Bjes dźiwa, so tajki muž po wschćitkim śpodabasche.

„Dobry wjeczor wschćem hromadze.“ S tymile źłowami Rischa saśtupi. Jeho wótre wócźko pschelecźa hnydom zyłu śhromadźiznu a sawoła na Hanzy.

„Witaj, źyno, witaj!“ sawoła stary Luboscź wjeźeże. „Wědźach dźe, so na nnje njesabudźeśch . . . A widźiśch dha teź, koho tu to dźenża mamy?“

(Pokračowanje sćěhuje.)

je žo aktowa toschka pokradnyła, žo prošy, so by so tón, tomuž aktowka zluschła, w Budyschinje na polizeji samołwił.

S **Dźěžnikez.** Schtwórtk wjeczor namakachu pola Raußendorfez maschinoweje fabriki na drózy młodeho cółowjeka bjes wědomnja pschi jeho koleju leżo. Nětkoli wobydlerjo jeho wotnjeżechu, tak so jo spěchnje zhraba. Po wuprajenju snjeshoženeho, kotryž ſ Bunzlawy w Schlesyſkej pokhadża, chayſche k ſwojej w Drježdźanach bydlazej hotsje dojeć, pschi cźimž je jeho njeshoda potrjechiła. Na dobre shoże njeje snjeshoženy nětkat do schłody pschischoł. Dokelž běsche bjes wupokasmow a bjes wschěch pjenjez, dyrbjeſche w ſzuławowni pschenocowaćz. Kóždy, kiž potajtim na puczowanje dźe, njech ſebi njeſapomni, wupokasma ſobu wſacz, io by jo ſ nimi kóždy cźaſ mógł wupokasacź.

S **Lubeſtez.** (Stawniſke powěſce.) Narodźiłoj ſtaj ſo: 5. 9. Erichej Albertej Hänſlej, farmarjej w Budeſtezach-Hajnizach, dźowczićka. — 11. 9. Jarožławej Pinkaſej, ſamkarjej w Budeſtezecha-Raſchowje, ſynk. — Sſo wozenichoj: 7. 9. Pawoł Guſtaw Schěrz, fabrikſki dźěłaczeſ w Kóſłach a Jadwiga Hilźbjeta Lehmannez, fabrikſka dźěłaczeſka w Kóſłach.

S **Hodźija.** Sſrjedu 11. ſeptembra namakachu pschi Drježdźan-ſko-Budyſchkej ſtatnej drózy w bérnischczu ſtarſche muſaze koleſo. Tuto njehodźeſche ſo wjazu trjehacź, dokelž běchu na ſadnim kole nětkotre ſpizy ſwutorhane. Jedna ho wo koło ſnamti Kapa, ma cźorne wobrucze a cźorne kroźno. Błótoſchłtakaj ſtaj żołtaj. Koleſo ſo w Hodźiju pola ſtražnizhtwa khowa.

S **Hulki.** W nozy ſ ſrjedźe je ſo w ſkale pschi Pichowje paduch do maſchinoweho domcźka ſ namozu ſadowył a ſ njeho kanu ſ 8 litrami maſchinſkeho wolija poradnył. Nimo teho je ſ cźeſitcźeho auta, kotryż pſched maſchinowym domcźkom ſtejeſche, 7 litrow benzina puſchcźił. Schtóż móże nęſchto wo paduchu ſdźělicź, njech to pola pschijhłuſchneho ſtražnikſtwa cźini.

S **Makeho Wjelkowa.** Tudomny wobſtejdźeć wikowarńje a wuporjedźeńje autow, motorſkich a ſěſdnych kołow, knjes Wolfgang Froß, ſwoje dotalne měſtnoſcze powjeſtſcha. K ſwojim dotalnym měſtnoſcźam, kotrež ſu pſchemakle a njeſu wjazy tak prawje cźaſej pschimerjene, pschitwari wón nowe klamy ſa ſěſdne a motorſke koła a druhu nowocźaſnu měſtnoſcź ſa wuporjedźenje autow. Twar wuwjedźe Wolfez twarſka firma we Makrym Wjelkowje.

S **Khelna.** Naſche ſerbſke towarſtwo wotmě njedźelu ſwoju měſaczniu ſhromadźiznu pola Mjeſnez. W ſwojich ſawodnych ſkowach dóttkny ſo pſchedbyhda wſchelakich nadawkow ſerbſkeho ſiwjenja a prózowanja w ſaſnich měſaczach. Wobſeże ſpominaſche też na wulkoniże poradźeny flét „Domowiny“ we Wjelkowjezach a na piſanoſcź tamniſcheho wopyta. — W pſchichodże chcemy ſebi město ſwjedźenja wulkeſ do nękaſkeho rjanebo błeſcza naſcheje Łużizy cźiniccź, je-li ſo liczba wobdźělnikow k tomu namaka. — Dale jednachmy wo Seiſerjowym pomniku we Laſu, hdźež je ſo hižo wobźěnja Domowiny němſka bronſowa taflicźka pſchipraſwiła. Cźiń pak ſo na druhu ſtronu wuhladkowa, dokelž móże nětko też zuły puczowaćz, ſerbſkeje rěcźe njeſnaty, ſebi ſnuhły pomnika rozſajźniccź. — 6. oktobra chcemy ſo w bohatej liczbje na němſkim ſnjonowym dźaſnym ſwjedźenju wobdźělicź. — Wopyt ſhromadźiny běſche ſpokojazy

S **Luha.** Sſrjedu popoldnju bě po dołhich lětach ſaſo powiſchitkowne wuſłužbowanje koni. Pſchedwjedźenu ſo ſ Khaſowa, Wbołowa a Khróńzy. Khětro wjele ludźi bě ſo ſeſchło, ſo bychu ſebi konje wobhladali.

S **Hornjeho Wujeſda.** (Njepózcźiwy mkodoſtny.) Njedawno piſachmy, ſo je ſo pjatk 9. t. m. dopołdnja wokoło 9 hodź. mloda žona ſ naſcheje wſy ſ woſom ſe Sejiz pschiſtadżeło, wot njepózcźiweho mkodoſtneho pſchi Małe Wołnczańkim lěſu ſaderžana. Mloda žona njebě ſo jeho naſtróżiła, tak ſo dyrbjeſche hółcźez ſłónczneje na ſtronu do Njeradez cźeknyć. Straźnikſchirez w Pancźizach je ſo nětko poradźiło, njepózcźiwu wołoſbu we 14lětnym B. S., narodźeneho 11. nowembra 1920 w Ż., kotrež nětkole we Wucźekzach khłuſi, ſwěrcźiccź. Kommiſſar Mawrik w Pancźizach je S. nadpadnjenej žonje we Mukeſdźe napiſchecźo ſtaſił, kotraž jeho hnydom ſpózna. Swojeje njepózcźiwoſcźe ſo wuſna a ſmeje ſo nětko pſched ſudom ſa mkodoſtnych ſamołwicź.

S **Hliny.** Tudniſcha wohnjowa wobora kaž też ta w Bukowje ſo njedźelu 15. ſeptembra w cźaſu wot 2 do 4 hodźin popoldnju ſ trubu k hłownemu ſwucźowanju ſawołatej. Sſuſłone wobory njech to na wědomnje wojmu.

S **Hucźiny.** Hdyž jědźech wczera wjeczor — nó haj — drje też domoj, ſo mi nadobo do ſwójeje mojeho koleſa nęſchto běłe ſtuny. To nje pſchewſa nadobo tajka weſtyſnoſcź, ſo hnydom ſtach a wěſ ſběhnych. Moja ſtuniſława wſchak jara njeſtrěcźeſche, tola pak ſpóſnach, ſo bě to nękajki liſt. Njany mały liſcźik ſ běłeje papjery. Wonjeſche ſa różicźkami. Snamka w prawym rózku pak njebě tak ſlépjena kaj hewak, ale kaj to jónn pſchipadnje ſhonich, mału ſalubowani liedźiczka ſwoju ſtuntnu ſnamkowu rěcź. Kaž ſo hiſchcze dopomnicź wěm, wotnamjenja ſlépjene ſnamki tuteho mojeho namakaneho liſta tak wjele kaž ja cźe lubuju! Na wobalzu prědku mójach cźitacz ſkowa: „Na knjeżnu . . . we . . ., póſta Wóſpork. Nětko mi ſeſtkaja, ſo je liſt wot nawożenje na ſwoju njewjeſcźicźku. Wbohi Pěta, kak jenoż je mohł tutón ſwój tak drohi liſt ſhubicź. We wſchěm ſwoſim wjeſelu nětko ſpěchach domoj. Njewěm ſ zyka, kak ſym domoj pſchiſchoł. Ruzy mi tichepotaſchcźej, hdyž doma pod wótrej elektriſkej ſmrźu liſt wocźitach a porcźach cźitacz. A hlejcźe! Dokelž njemózach mjeno piſarja wucźitacź, jón tej horzolubowanej tu wojeſjewjam: „Razlubſcha Marhata! Dny ſu mi wopraſdże dołhe a wjeczory hiſchcze błeſche, hdyž ſpominam na Tebje. Njeſe hiſchcze tydźeń ſo minył, ſo khodźachmoj ſo lubiżo po Waſchich honach. Ty budźeſch bo wſeſce dźiwacź, ſo dźenża wote mnje liſt doſtanjeſch, hdyž ſmój ſebi tola wuſedlaloj, ſo ſebi liſty njelubźěnoj piſacź a Twój nan a Twoja macź tej ſwariłoj, doſtanjeſch-li pſchi Twojej mlodoſći hižo lubożeńſtich liſtow. Dźenża pak dyrbjach Cźi piſacź, dokelž mam nęſchto złe wobzeſbiteho na wutrobje. Jutſe ja tydźeń, potajtim pſchichodnu njedźelu, 22. tuteho mjeżaza, ſpowjeſi ſo pola Wolfez w Hucźinje ſerbſki ſwjedźeń. Cźahanſka „Serniczka“ tutón ſerbſki wjeczor ſarjaduje. Budźe tam mnoho rjaneho widzeć a ſłyſchećz. Tak ſym ſebi wotmyſlił, radſcho hicź na ſerbſki ſwjedźeń do Hucźiny, dyžli jeź do Wóſporta na hermank, kaž ſmój ſebi to wucźiniłoł. Potajtim, luba Marhata, njeſměj tutón dźeń do Wóſporta ale budź doma. Wokoło ſedmich wjeczor budu pola Budarjez lipy a Cźe tam wozakuju. Póndźelnoj do Hucźiny, njewěrno lubuſchko! S wutrobnym pſcheczom, ſo by prawje wjeſoła a ſbożowna bywa, ſtrowi Cźe Twój . . .“ Haj, ja też njewěm, kak to njeno rěka. Jeł mi je teje wboheje lubowageje hołcźi. Schto pak potom, je-li jědźe tola na Wóſporſki hermank? Mam pak nadźiju, ſo holcźa cźita „Sſerbſke Nowiny“ a ſhoni tak też hiſchcze wo wotpohładże ſwojeho nawożenje. My pak tam też wſchitcy póndźelny, chcemy widzeć, ſchto budźe tam rjaneho. Sſnadź tam potom też tanuny „porit“ wuhladamy. Njenje tam złe wěſce budźe!

Se **Smilneje.** Sſrjedu wokoło 6 hodźin rano dźeſchtaj dźěłaczerjej na dźěło. W blišſcheji pólneje brózy nje Strehliż rozjetkubła pytnychu liſchku, kotraž runje ſo ſ kokoſchu ſaběrasche. Nubjejnik, kotryż ſo ani bliżazych ludźi njenaſtróżił, bě kokoſch na hnězdże pſchetrhwapił. Wurubt mózeſche ſo liſchzy wotewſacź, tola bě ju hižo tak łkuſał, ſo dyrbjeſche ſo ſarěſacź.

S **Kulowa.** W ſkale w Dubrinku pſchijndże dźěłaczeſ Michał Njeczka ſ Kulowa mjes ſtorkaczej żeleſnizy a pſchi tym ſebi lěwu nohu cźežko ſtłócźi. — Pſchipowědałoj ſtaj ſo: Murjeť Jakub Żomak a Marhata Kolliz, wobaj ſ Kulowa.

S **Wojerez.** Dwě khroblej paduſchnizaj ſ jamy Erici H. a Sch. měſeſchtej ſo wczera dla cźežkeho paduſchtwa pſched ſudnikom ſamołwicź. Wběſchtej pola ratarja Buſche w Cźornym Khołmzu ſo do ſuſchenje ſadobyłej a wſcho, ſchtož tam wiſaſche, pokradłej. Pſchi jednanju ſo na wšchě móżne waſchnje wurěcźej ſpytaſchtej, haczkuli ſej běchu pokradnjene twory pola njeju namakali. Po jeju wuprajenju běſchtej polcź pjecza wot njeſnateho doſtali. Tola ſudnik ſimaj njewěrjeſche a ſaſudźi kóždu k 9 měſazam ſaſtwa.

S **Wojerez.** Mokrjeſne burſtwo we Wojerezach pſche: Cźinimy wſchěch burow a ratarjow na to kedźbnych, ſo ſu hiſchcze nękotre pſchipomozy k ruzy. Mone ſo wičhém tym gmejnam a druſtwam pozitiwa, kiž bychu ſebi ſamołwitoſcź wobſtejenju ſwojeho wobſtejenſtwa pſchi ſtótplahowanjow kupja. Pſchipomoz wuczinja 30 proz. kupneje płacźizny najwjaz 150 hr. Pſcheſwjedźenje budźe ſchtwórtk 19. ſeptembra dop. ½11 hodź. w Shorjelzu, Hilgerſtraße 7. Napraſchowanja njech ſo ſtanu na „Tierzuchtamt, Görlitz, Eliſabethſtraße 421, Telefon 561.

S **Borſchcźe.** Lětſa ſu ſo w naſchej wſy nękotre nowe domſke natwarile. Nětkole je hoſcźenzaŕ Merſiowſky-Delnjo-Wólſchanſki pſchi ſwojej villi w Borſchcźi nowocźaſne pódlaniſke twarjenje pſchitwaril.

S **Klětneho.** W tutych dnjach ſtarej, ſnatej a cźeſcźenej wobydlerzy ſwoje narodninny woſwjeſcźiłej. 11. ſeptembra je hižo pſched lětami ſrudowjena wumělkarka Madlena Hänſlowa rodź. Pjechez ſwoje 93. narodniny woſwjeſcźiła. Staruſchka je druha najſtarſcha wobydlerka naſcheje wſy. Njedźiwajcź ſwojeje wyſokeje ſtarobы je wona cźeſnje a duchownje pſchepo hiſchcze pomérnje cźerſtwa. 15. ſeptembra ſmě hižo leſtdźeſatki dołho ſwudowjena wjeſnjanka Roſina Janeſzowa rodź. Buſchkez ſwoje 84. narodniny woſwjeſcźicź. Jubilarku widźimy wſchědnje na pohrjebniſchcźo khodźicź a rowy hładacź. Njech je wobėmaj ſtaruſchkomaj ſkónczny wjeczor ſiwjenja ſpożeženy. — Rěcźny dźeſ prawneje radupodawarnje němſkeje dźěłowje fronty budźe póndźelu 16. ſeptembra popoldnju wot 4 do ½7 hodźin w Klétnom. Pſchichodny rěcźny dźeſ budźe 18. ſeptembra w hoſcźenzu „K żeleſniki“ w Khrjebi.

S **Khrjebje.** Mandźelſtwo ſtaj pſchipowědźiłoj: Dźěłaczeſ Mark Nowotny a Olga Nowotnez, wobaj ſ Khrjebje.

S **Noweje Wſy** pola Mikowa. Mandźelſtwo ſtaj pſchipowědźiłoj. Schleſiſchuńdźěłaczeſ Hendrich Moriz Richard Tuſcha a dźěłaczeſka Haneliſa Großmannez, wobaj ſ Weleje Wody. — Tudomny hoſcźenzaŕ Funka pſchi ſwojim hoſcźenju autowu garażu ſa hoſcźi twari.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Habrachcźiz.** (Kóń kopnył.) Na kamjeńtnej drózy ſ pſtróſki ſo kóń a pſchi tym kopny do 60 lět ſtareho pſchichodneho nana pjekarja Schönbacha tak móżnje, ſo bórzy po dowjeſenju do khorownje w Habrachcźiach wumrě.

S **Drježdźan.** Ssobotu 7. t. m. bě tu we wuſtajeńcźy ſetkanje Sakſow. Wſchitke němſke krajanſke towarſtwa běchu ſo tam ſhromadźile, mjes nimi też naſche towarſtwo „Cźornobóh“, kiž tam evangelſki ſerbſki kwaſ pſchedſtaji. Kaž ſo powědaſche bě tute naſche pſchedſtajenje jene ſ najlepſchich wjeczora. Njedźelu bě pokaſka narodnych drastow. Wſche móżne němſke ſkupiny běchu faſtupjene, tak też ſudetſko-němſke. Towarſtwo Cźornobóh wuſtupi po němſkich ludowych rejach ſe ſerbſkej pſchaſu, ſchtož wulkotny ſarjiſchcź ſawołaji. Reje ſerbſkich dźěcźi, k tomu ſerbſke pěſnicźi wokraſnjachu pſchedſtajenje. Naſcha młodźina pokaſa dwě ludowej reji, wobdźělkanej po kniſły naſcheho mijchtra Kranza a knjeżny Leſchawiz. Naſtudował bě tutej reji k. Lakaŕ. Hewak leżeſche ſarjadowanje w ruzy k. wumělſkeho molerja Kowarja, kiž je też w Sſerbach derje ſnaty. Mjes mnohimi pſchihładowarjemi běchu też Sſerbja ſe Sſlepeho, Hrodźiſcźeza a druhich ſiron naſcheje Łużizy. F. Th. H.

S **Miſchnja.** (Bróżnja ſo wotpalika.) We wſy Strennen wotpali ſo rycźerſkubłowa wuſka pólna bróżeń, kotraž bě ſ nowymi žurjemi wicha napjelnjena. Kak je wohen naſtał, njeje ſo dotal ſwěſćiło. Haſchetſke dźeła běchu pſchi njedoſtatku wody jara wobcźežne. Też nětkotre woſy, dźěkowy grat a drasta ſo žohu ſpalichu.

Se **Sſtaukowa w Cźechach.** (S warjazym kolmaſom ſo wopalik.) W Georgswaldże ſajédże gymnaſiaſt, Hans Lorenz, ſe ſwojim koleſom do nadróżneho dźělaczerja, kotryż chcyſche ſ dwěmaj kotokomaj polneju ſ warjazym kolmaſom pſches dróhu pſchejéć. Lorenz ſ koleſa padże a na njeſožże wuliny ſo warjazy kolmas na njeho. S cźežkimi wopalenjemi we wobliczu a na rukomaj dowjeſechu ſranjeneho do khorownje.

Budyske stawniske powěsće

pjatk, 13. ſeptembra 1935.

Narodźili ſu ſo: 9. 9. Eugenej Wilhelmej Bohumilej Hammelej, dipl. ratarjej we Worznyje, bźowka. — 11. 9. Njemandźelſti ſynk. — 12. 9. Jurſiej Arnoſchtej Erichej Schěrjej, fabrikiſemu dźěłaczerjej, ſynk. — Arnoſchtej Felixej Nathej, knihiwjednikej, bźowka.

Wumrěłoj: 11. 9. dr. phil. Bjedrich Herman Weſner, wpſchiſchi ſtudijowy direktor na wuſſt. w Lubiju, 74 lět. — 13. 9. Ota Lehmeyer, kamjenzjeżiſchczeŕ, 63 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 13. 9. Korla Ota Bjedrich Köhler, ſydlaŕ ſ Marju Hilźbjetu Junkerez, domjazej pſchiſitajenej, wobaj w Budyſchinje. —

Sſo woženjeſchtaj: 13. 9. Guſtav Albert Gräſa, pſchiſitajeń dźěłkoweho hamta ſ Ernu Mariannu Gallez, wobſtojnej pomoznizu, wobaj w Budyſchinje.

Přilopk

Revisija w Dźěwinſkim mordarſkim prozeſu ſacźiſnjena.

Statnoſudnika ſtuża němſkeje powěſćerinje ſ Lipſka wojſewja: Njeſenjena Hana Dubrawez wjedźeſche po krótkim ſmjaſomſtwje ratarjez Lehnikez-Habrinkez w Dźewinje pola Sſlepeho hoſpodarſtwo. Hdyž ſ wotmyſleneje ženitwy niczo njebu, pſcheda ratař ſwoje wobſtejeńſtwo hoſpoſy ſa nježdże 16 000 hriwnow. Tola Dubrawez mózeſche jenoż cźeſcźinu tutych pjenjez hotowych ſapłacźicź, wſerſchi dźeł wołła jako ſtyk na hypotezy ſtejo. Hdyž bě nowa wobſtejeńſtwa ſ wěſtym Reinholdom Mańku do intimnych poczahow ſtupiła, ſpyta „porſadny por“ njepſchijomneho wěricźela wotſtronicź, ſo bychtaj hoſpodarſtwo bjes dołha měſoj. Mańka pſchepoda ſwojej lubzy jéż ſa wulke myſche a żelowu liżalinu; Wobaj poſpytaj ſo njeporadźeſchtaj. Na to łakaſche Mańka 27. 1. na njepſchijomneho Lehnika-Habrinka a rubny jeho dwójzy ſe ſekeru do hłowy. Sſranjeny pak je ho njes tym ſaſo wulěkował. Pſched Shorjeſkim pſchiſłužnym ſudom wobaj wobſtorjenaj prejeſchtaj, ſo ſtaj nětoj wotpohlad, jeho moricź. Pjecza běſchtaj ſo nad dźiwnymi rěcźami ratarja hnědwakoj a dźiwſchtaj ſo wjeſcźeſ. Sſud pak bě pſcheſtrědźeny, ſo ſtaj nochzhoj wobſtorjenaj ſwojeho wěricźela jenoż pſchebiſ, ale ſo ſtaj ſe ſelicźnych pſchicźinow jemu ſa żiwjenjom ſchłoj. 20. meje buſchtaj, Mańka ſpytaneho mordarſtwa dla k 15ceſcźej lětam a Dubrawez dla pohnuwanja k tenn k 4 lětam khłoſtarnje ſaſudżenaj. Mańka ſapoda na ſtatny ſud w Lipſku revizију, tola tuta ſo wotpokaja, dokelž bě ſtatny ſud też teho mėnjenja, ſo je pola wobeju wobſtorjeneju wotpohlad morjenja pſchedležał. Revizija ſo tehodła ſacźiſnyła a pryedawſchi wuſud ſo wobkrućiła. Wobſtorjena Dubrawez bě wuſud, kotryż bě Shorjeſkí ſud wuprajił, pſchijaka. Też tutón je potajtim móz prawa nałył.

Lutowanka w nohajach.

Kak huſto je ſo hižo na to pokaſało, ſo ſo njeſměła nałutowane pjenjezy w nohajach khowacź, ale ſo na dań ſkuſchcźa a na prěnim měſtnje do wjeſnyńch nałutowarńjow. Też je ważne, ſo ſo nowiny cźitaja. So tute nałutowanja wyſchaze njeſżu, bu njedawno rentnaraz we wſy Kóbenje (w Schleſiſnkej) jaſne, kiž cźaſnſche ſ bankowkami, w lěcźe 1934 ſnjeſnodnoſcźenymi, kupowacź. Hdyž ju na ſnjeſnodnoſcźenje bankowkow kedźbnu cźiniſchu, dopomni ſo naſtróżawſchi, ſo hiſchcźe wjazy takſich bankowkow wobſtejí, kotrež je žej jako nałuſowy pjenjez w nohajach nałutowała. By-li porjadnje ſwoje nowiny ſa tuni pjenjez cźitała, njetrjebała nęſko tutu njewobhladniwoſcź drohu ſapłacźicź.

Dwaj żeleſnicźnaj wosaj ſ kolijow wujeſoj. 17 łóſkoſranjenych.

Na dwórniſchcźu w Erdmannsdorfu-Auguſtusburgu pola Kamjenizy ſta ſo hżedu wjeczor żeleſnicźne njeſboże. Hdyž ſ Cźopawy pſchiſtharaſchtaj wołoſkowy cźah do ſaſtaniſchcźa jédźeſche, wujédźeſchtaj njenadźijcy na żeleſnicźnym moſtu, dwaj wołoſkowaj wosaj, ſ kotrejuž ſo jedyn doſpołnje pſcheſwali a ſignałowe żerdźe potorhny. Wóſ ſo pſchi tym cźežko wobſchkodźi. 17 wołoſkow ſo łóſkoſranji. Kak je mohło k njeſboži dóńcź, njemóże ſo dotal ſwěſćicź.

Sſmjertny wopor pſchi wohnju.

Cźežke wohnjowe njeſboże ſta ſo w nocy ſ hżedźe we wſy Limbachu, pſchi kotrymż cźłowjek żiwjenje pſchijndźe. W domje ſkałarja Hermana Gaſcha wudyri woheń, kotryż wobydlerjow w ſpanju pſchekhwapi. Mandźelſka a wnuczi mózachu jenoż pół nahej w poſledninm wokonniku ſ domu cźeknyć. Mandźelſki pak bě cźekajo ſo ſpěchnje hiſchcźe jómu wrócźił, ſo by nęſchto pjenjez żobu wukhował. Wo-ſobu, kotrež potom ſa nim ſlědźachu, namakachu jeho bjes wědomnja. Sajédożenje ſ kurom pak bě hižo tak daloko poſtupiło, ſo běchu wſchě poſpyty wożiwjenja bjes wuſpěcha. Dom je ho ſ żiwym inbentarom ſpalił.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolek a za nawěſtkí dr. J. Cyž. wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna liſcina čo. 3 płaći.

Sbĕrka mjetelow rosbuchja.

Jara sajimawe a rĕdke njesboże sta so w Londonje, jako dźiwjsche pschekupj na lubi sbĕrku mjetelow namakawschi tutu sniczicz. Tuta sbĕrka pokładesche hischcze z cjasow jeho dźeda a njemĕjesche žanejc hódnoty wjazy, dokelž bĕchu mjetele nimale wschĕ do prócha rospadłe. Hdyž hischcze so z wotrwjenjom mjetelow sabĕrachu, dóńdże njenadźijcu k makemu rosbuchnjenju, pschi čimž so pschekupj je schkleńzu we wobliczu srani. Proch bě hižo tak jara rospadał, so bě so eksplosiwny sejnik, a schtrickła z zigarety doţahajsche, so k tutemu sajimawemu rosbuchnjenju dóńdże.

Sćurowa lyma so wocjakuje.

Franzowski astronom Josef Cassiopée, nawjedna autorita w nastupanju ględźnych a mĕchačzowych sačzmĕnjenjow, je njepschijmone wĕschczenje wosjewił, so smĕjemy lĕtsa wotčekje cjeńu lymu pschĕtrać. Wuczeny sakłoźuje swoje wĕschczenje na tym, so je tež lyma 1563/64 žakotnje žurowa była — tak žurowa, so wino w žudach smjerzny, tute dyrbjesche so samjersnjene z pinzy nošcz. Po dołkadnym studiju ględźnych a mĕchačzowych sačzmĕnjenjow je namakał, so sa tute 372lětny wokrjeh wobsteji; po tutym cjańu wospjetuja so samsne stejnischcza (konstelacije) wobeju hwĕzdow, a z tym tež położenje wjedra. Po jeho pschepowĕdźenju je tak po pschepruhowanju starych khronikow móţno, wjedro do prĕdka prajicz. A nĕtko dóńdże k swojemu wĕschczenju, tež lyma 1563 je po jeho zlĕdźenjach jena z najhórschich była, kotraž je hdy žiwĕt potrjechiła. Po dołholĕtnym zlĕdźenju wschĕch dokumentow wo ekliptiky a meteorologiskich variazijach, tak praji Cassiopée, žym k tomu dóschoł, so na kónzu zyklusa 372 lĕt trajazeho so pschezo samsne meteorologiske sjewy wospjetuja. Tutón zyklus, kotryž so w astronomiji jako wospokasana woprawdźitosć wobhladuje, smóţni wĕschczenja wjedra skoro z mathematiskej wěstosću. Je jenoţ trĕbne, archiwy w swojej krajinje pschejudowaś, so by so swĕsćiło, kajke wjedro tam psched 372 lĕtami bĕsche. To budźe so pschezo wospjetowaś. Schtoţ nĕtko symu lĕta 1563/64 nastupa, z kotrejž mózemy na pschedstejacu symu 1935/36 sudźiś, bě tehdy wjedro nimo mĕry hrosne. Podobźi se wschĕch krajow Europy rosprawjeja wo žalostnej symje, kotraž tehdy knjeješche. Wuczeńź tež na to pokasuje, so je wliw mĕsačka na jenske wjedro wjele wjetschi hač tón słónca, a so je tutón wliw snajmjeńscha runje tak wulki, kaž tón, kotryž mĕsačk na morja wukonja.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Die Ausstellung von polizeilichen Führungszeugnissen zum Eintritt in die Reichswehr hat künftig zu unterbleiben, da die Truppenteile erforderlichenfalls von sich aus durch Uebersendung von Fragebogen bei den Pol.-Behörden über die Führung des Einzustellenden anfragen werden.

Hoyerswerda, 7. Sept. 1935. **Der Landrat.**

Der Amtsvorsteher **Wilhelm in Laubusch** ist für die Zeit vom 13. bis 17. September ds. Js. beurlaubt. Die Geschäfte des Amtsvorstehers des Amtsbezirks Laubusch werden in dieser Zeit durch den Amtsvorsteher-Stellvertreter, Herrn Betriebsführer Stein in Grube Erika, wahrgenommen.

Hoyerswerda, 9. Sept. 1935. **Der Landrat.**

Dem **Standesbeamten Pannasch in Uhno** ist für die Zeit vom 12. bis 16. Sept. 1935 Urlaub erteilt worden. Seine Vertretung übernimmt der Bauer Säuberlich in Uhno.

Hoyerswerda, den 7. Sept. 1935. **Der Landrat.**

Towarstwowski powĕstnik.

Bukecy. Serbske blido „Cornobóh". Njedźelu 15. m. žnjenjca skhadźujemy so na Cornobozy, wjeczor 7 hodź. we Wujeźku. Kóždy Serb a kóžda Serbowka je witana.

Bukecy. Cźołozwučowański wotrjad Jednota zmĕje njedźelu 15. 9. pop. w 2 hodź. w Mešicach wubĕdźowanje. Bratŕa z blizka a daloka su wutrobnje witani.

Lichań. „Zernička" wuhotuje njedźelu 22. póžnjenca pola Wolfec w Hućinje serbski wjeczor. Mĕšane khory, dźiwadło a druha zabawa so poskića. Po programje su reje za młodych a starych. Započatk we 8 hodź. wjeczor. Wšĕ serbske towarstwa a lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje předsydstwo.

Lipsk. „Serbske blido". Přichodne skhadźowanje wutoru 17. septembra wjeczor we 8 hodź. we hosćencu „Börsenrestaurant" (blizko hłowneho dwórnišća) w prĕnim kuće k prawicy. Wot pinčnika abo za „šenkwasom" blido zhoniće. Wutrobnje přeprošuje starši.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma přichodnu njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsyda.

Ralbicy. „Lilija". Spěwarjo a spěwarki, hrajerjo a hrajefki, přińdźe wšitcy sobotu wjeczor k poslednjej pruzy za naš koncert přichodnu njedźelu we Ralbicach. Chcemy sobotu kaž tež njedźelu při koncerće z dypkom we 8 hodź. započeć. Nichtó so njekomdź! Teksty z hłowy nawuknyć! Chcemy poslednje njejasnosće wuhladkować.

Dirigent a předsydstwo.

Kaž před 142 lĕtami — tak tež dźensa — w starym wupruhowanym specialnym wobkhodźe Hornjeje Łužicy

Dobre nohajcy a zoki na Kĕžorskej dr. 16 pola RUDOLPH

Dobre trikotowe spódnje šaty na Kĕžorskej dr. 16 pola RUDOLPH

Dobre štryk. a wołmj. twory na Kĕžorskej dr. 16 pola RUDOLPH

Dobre štryk. a ručne dźĕła na Kĕžorskej dr. 6 pola RUDOLPH

Tkaninowe šórcuchi sumb a wušiwane nĕndźe 100 cm **3,25 a 4,75**

Tkaniny za jaki čorne, mustrowane nĕndźe 130 cm **7,90 a 8,50**

Schaaf

Nowe muž, jězdne kola wot 35,— hr

žonjace jězdne kola wot 38,— hr

J. Schieback w Budyšinje na Mušakec dróhy 4

Knježe, nowoćasne, skoro nowe

wuhotowanje bydlenja

(jĕdźernja, knjež. jstwa, lĕharnja, kuchinja), w cyłku abo jednotliwje, płaćizny hódno na předań. Zamolwjenja pod čo. A 13 na wudawarnju Serbskich Nowin

Holcu

pyta hnydom za zwonkowne dźĕło

bur Delan w Baćonju

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe **prikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w domje khorobneje pokładnje

Wjacy a strowiš. sadu

zmĕjeće, hdyž swoje štomy z **lĕpjacymi wobručkami** přećiwo husanecam škitaće. Dostanjeće pola

Erich Winter

drogownja w Budyšinje na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Wozjewjam wokolinje, zo mam čistokrejeneho (Milnjan-skeje rasy) **kundroza** k připuščenju Wróbel na Horje

Miele

Zimak ze želez. podstawu

z pohibliwej přimandelku, z mosazowymi dźĕćerjemi aspinacymi šrubami zabron. pjera 55 mm tolste wlakna gumijowe waley zarućo luźnjatše wulijowanjo šatow — samo najćeńši płat — a maji skoro njewobmjerowanu trajnu hódnosć. Dostaću we wotr. wobkhodach:

Mielewerke A.-G. Gütersloh

Kedźbu! Wjetšu dźĕlbu

hornčeńskich tworow

z małymi brachami, ma jara tunjo na předań

Adolf Holland

w Halštrowje při mlynje

Hdźe? daće swoje

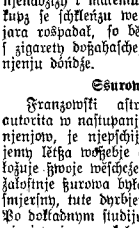

filmy, platy atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašca při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Hdyž su waše ćuwy přenapinane a njemóžeće rjadu, potom wam derje pomhaju

Prof. Dr. Sahlis wožiwj. Dragees

Dostanjeće w Budyšinje wĕsće w drogowarnjach: **Engert** na Zn. Law. k. hasy **Dr. Roeber** na Hohatej hasy **R. Jannasch** na Kĕž. dróhy

Nětko k wojakam

a dźĕlowej službje

so z čehlicu!

Wobstarajće sebi k tomu tuni, praktiski a dźerživy

koffer

Wulki wubjerk pola firmy

Otto Büttner

w Budyšinje na Hłowaym torhošću

Herbska grychta w Njebjelčicach

dźensa sobotu, njedźelu a póndźelu

domjaca kermuša

kuchinja a piwo poskića to najlepše

Njedźelu wot 7 hodź. **reje**

Wutrobnje přeprošuje Max Rychtař

Njedźelu 15. sept. w Hórkach žnjowy swjedźeń

z kehelekulenjom a rejemi

Kula a třěla so po zerjach.

Započatk připołdnju w 1 hodź.

Reje w 7 hodź.

Přećelnje přeprošuje **hosćenc!**

Klampnarske dźĕła Napojišća za skót Wodowe a pumpowe powody

zhotowja

Ewald Kühn klampnarski mištr w Budyšinje na Hornčerskej hasy 51. Telefon 3699

Deutz - Dieselowe motory

Generalny zastupjeŕ a skład

Carl Gast w Budyšinje

Poradźeńnja a poskićenja darmo

Šołćic kašćowy skład w Budyšinje na Garbarskej hasy čo. 8. Telefon 1681

Žórłjesko **Naše spěwy** **Khwatajće a spěwajće**

Za našich lubych spěwarjow za naše spěwarki

mamy rjane serbske spěwniki na składze

Knihićišćeńnja a kniharnja

dr. J. Cyž w Budyšinje

w Serbskim Domje

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawarnja Serbsk. Nowin

Tyšazy Serbow

cźitaju hižo lĕtdźesatki dołho swoje

„Serbske Nowiny"

Sću jim z najšwĕrnischimi pschećelemi

Tyšazy serbskich swójbow

pak mamy, w kotrychž hischcze njejsu „Serbske Nowiny" w domje. Dźi, luby cźitarjo, k nim, so buchu jim durje hospodźiwje twotewrili. Starajmy so wo to, so wschitcy Serbja

cźitaju „Serb. Nowiny"

Płaćza jenoţ 1,50 hriwnow měsačnje

Dynamo za jězdne kola

kiž na kulkach běži, 6 voltow, z rukowanjom na cyle lĕto . **4,— hr.**

Swĕtłomjetaki . . wot 1,25 hr.

Karbidowe lampy wot 2,75 hr

J. Schieback

w Budyšinje na Mušakowskej dr. 4

Hdyž so wam we hłowje wjeći, was njemóže napadnje, wam wutroba ćuje a muće zaćnje krom ninaće energije, sće wotešeli, so lehko rozhorće, štož je sobu hwk wołowanja wo chcejsnosće, zeskabjenych ćuwow a přeskerjenje moty, wam banje ćuwowe je moty, wam

Prof. Dr. Sahlis wožiwj. Dragees

najlepšu službu wopokaže. Dostanjeće w Budyšinje wĕsće w drogowarnjach: **Engert** na Zn. Lawsk. hasy **Dr. Roeber** na Hohatej hasy **R. Jannasch** na Kĕž. dróhy

Přiloha k čislu 215

SERBSKE NOWINY

Sobotu 14. septembra 1935

Drobna kruwařka

(Hišće njewočišćane.)

Na pastwje steji holička
Za słónčkom zhladujo,
A klinkotate paseja
So kruwki wokoło.

„Hdźež je mi luba maćerka,
Dże słónčko za hórki —
Ach, hdy by wona wdźěała,
Kak so tu styšće mi!"

„Dom hižo ćerja kruwarjo
Tam stadła klinkate;
A ja pak njesměm přihnać so
Do nocy slepeje."

A póćmje hakle wołaše
Ta drobna kruwařka:
„Ho — domoj, muwki, stupajće!
Daj Bóh, zo njeswarja!"

Radyserb.

Woswjećenje prěnich piśćelow Michałskeje cyrkwje w Budyšinje

Cyrkej bjez piśćelow sebi my ludźo dźewjatnateho a dwaceteho lětstotka skoro myslić njemóžemy. Byrnjež prěnje piśćele, wězo hišće jara jednore, hižo do lěta tysac do Němskeje přišle, tola dołho traješe, prjedy hač mjeńše cyrkwje swoju „kralownu hudźbnych strojow" dostachu. Tak měješe tež naša Budyska Michałska cyrkej pomérnje dołho na swoje piśćele čakać. Łužiski Magazin z 15. winowca 1784 powěda wo woswjećenju prěnich piśćelow Michałskeje cyrkwje tak:

12. pózńjeńca (dom. XIV. p. Trin.) woswjećichu w Budyskej cyrkwi Swj. Michała w popołdnišej Božej służbje zdobnje nowe piśćele, kotrež je knjez Augustini ze Žitawy zhotowił. Wot časa **założenja zjawnych Božich służbow w tutej cyrkwi — to je na 165 lět — je wosada bjez tuteho rjaneho a nuzneho stroja była.**

W přitomnosći Wysokeje a Wjelemudreje Rady a wulkeje syły kemšerjow započachu z khěrlušom „Allein Gott in der Höh' sei Ehr'" z přewodom trubow (posawnow). Potom hraješe měšćanski kantor a hudźbny „direktor" knjez J. S. Petri, na nowym stroju, kaž bě to hižo při dopołdnišej (serbskej) Božej służbje činił. Na to hudźachu tarakawy a trubnicy z bubonami zawod do khěrluša „Sei Lob u. Ehr' dem höchsten Gut" a přewodźachu jón. Hdyž posledni wuwrót spěwachu, stupi knjez kaplan, mištr Kubaš, na klětku a podźakowawši so Bohu, Wysokej a Wjelemudrej Radźe, wosebje cyrkwinskemu nadkedźbowarjej a runje knježacemu měšćanoscu knjezej G. Richterej, cyrkwinskemu předstejićerjej knjezej Petersenej a też přećelej, kotryž bě w dopołdnišej (serbskej) Božej służbje swěčnikaj ze swěčkomaj na wołtař darił, předwjedźeše pobožnej zhromadźiznje po wospjetowanej njedźelskej epistoli, kak křesćan z khodźenjom w Duchu Boha Knjeza khwali, a pokaza 1. što to je, khodźić w Duchu, 2. kajke wosebne płody tajke khodźenje w Duchu njese. Po předwanju so z přewodom hudźbnych strojow spěwaše „Njech Bohu dźakuje" a „Nětk khwal, o duša". Z trubami a bubonami skónčichu swjatočnosć. — W škličkach nahromadźichu dopołdnja 49 toleŕ, 18 slěbornych a 3 pjenjeżki, popołdnju pak 37 toleŕ, 10 slěbornych a 8 pjenjeżkow, w hromadźe 87 toleŕ, 4 slěbornych a 11 pjenjeżkow."

Tak je w tutych dnjach 151 lět, zo piśćele pobožne spěwy Michałskeje wosady přewodźuja.

M. Kr.

Marijne kupjele před sto lětami

Lěta 1833 wuda dr. med. et chir. Karl Hal Röderer, praktiski lěkaŕ, łazeńk a babjeńc, lěkaŕ města Kamjenca, smilneho wustawa Kamjenčanskeho a Marijnych Kupjelow pola Směčkec zešiwk (39 stron), w Kamjencu čišćany pola Krawže: Syrične žórło w Marijnych Kupjelach pola Směčkec mjez Kamjencom a Budyšinom w K. Sakskej Hornjej Łužicy.

Po titulu knižki móžeše kóždy syričnych kupjel potrěbny strowjace městno namakać a po titulach lěkarja dowěry nabyć ke kupjelam a lěkarjej. Prjedownicy kniham rady dołhe a dokładne titule dawachu, štož wšak bě druhdy, kaž w předležacym padźe, praktiske.

Ze stareho zešiwka zhonimy, zo su wokolni wobydlerjo hižo dołho hojacu móc tuteho žórła znali. Röderowy předkhadnik, zasłužbny Kamjenčanski lěkaŕ, założeŕ tamniśeho znateho „Lessinkoweho abo směrneho wustawa", dr. Böhnisch, spodźiwny germanist a keltoman, † 1831, bu z ludźacym powědanjom na strowjace žórło kedźbny a je po dokładnym přepytowanju za spomožne pózna. Wobsedźeŕ žórła bě tehdom bur Wrobl we Wudworju. Z nim a klóštrskim zarjadnikom Rědlom, klóštrskim sekretarom Hejnku, advokatom Hornom a inspektorom Hornom założi dr. Bönisch, Marijne Kupjele jako akcijowe towarstwo. Dachu žórło čiśćić a wobložić. Lěta 1818 natwarichu kupańnu a wobstarachu wšón trěbny přisłušk. Lěta 1821 wzdachu so Bönisch, Hejnka, Rědl a Wrobl swojich podźělow, a kupjele buchu z wobsedźeństwom Hornec swójby. Skónčnje bě wudowa akcijoweho inspektora Horna wobsedźerka Marijnych Kupjelow. Tuta je dari 1831 Lessinkowemu wustawej, znatej hojerni (Barmherzigkeitsstift) w Kamjencu. W přenim času, wosebje jako sebi khori dla kholery do Čoplic njezwěrichu, běchu Marijne kupjele derje wopytane.

M. Kr.

Narodna krutosć

Njedźelu 25. augusta móžeše delnjoněmska wjes Čermani w Słowakskej swoje 75-lětne wobstaće wopomnić. Tuta wosada je nehdźe 20 kilometrow wot stareho biskopskeho sydła Nitra zdalena. Je to jenička němska wosada w Českosłowakskej, hdźež delnjoněmscy (plattdeutsch) rěča. Rybacy, łódźnicy a mali ratarjo z Oldenburgskeje a Hanoverskeje, kotrymž so w jich delnjoněmskej dominje wjacy njelubješe, dokelž njebě dosć zasłužby, kupichu tu w šěsćdźesatych lětach zańdźeneho lětstotka dwě wulkej kuble, kotrejž z wopředka zhromadnje wobdźěłachu, pozdźišo pak po něčim do jenotliwych hospodarstwow rozdźělichu. Njedźiwajcy mnohich njehodow postupowachu w swojim hospodarstwje, a kóžda swójba ma dźensa swój rjany statok. Bjez mała by so tale delnjoněmska kupka zhubiła w słowjanskim morju.

Němska wróći historiski rukopis Južnoslowjanskej.

Němski pósłanc w Beogradze knjes J Heeren pschepoda jón w mjenje němskeho knježerstwa južnoslowjanskemu ministerskemu pschedsydu Stojadinowiczej (lěwo) tak mjenowany Prizrendski rukopis, sakonik stareho serbskeho Duschana, kotryž w 14. lětstotku knježeshe. Wažny rukopis bu w swětowej wójnje na te waschnje do němskich rukow pschischol, so němscy wojacy pschi zofanju serbskeho wójska w lěcze 1915 jón J palazeho železnicznego cjaha wukhowachu. (Weltbild, M.)

Faraŕ August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(4. pokračowanje.)

Na nyšporach w lěśe zhromadźowachu so młodźency a młode holey, zo bychu so dali w katechismje pruhować. Wšitcy młodźi hóley a holey wot 14 do 20 lět přikhadźachu na tute katechismusowe pruhowanja. Někotři wšak so tuteje přisłušnosće zdalowachu. Prjedy hač faraŕ započa so z młodymi hólcami a holcami rozrěčować, stupištaj dwaj šulskaj hólcaj na wołtarnišco, jedyn před mužacymi a druhi před žónskimi ławkami a praještaj jedyn hłowny dźěł katechisma, a to tak, zo jedyn hólc so prašeše, druhi pak wukładowanja po katechismje podawaše. Ja sym jako šulski hólčec jara husto wukładowanja po katechismje prajił, dokelž druhi hólčec, kiž zo mnu sobu skutkowaše, mje přeco prošeše, zo bych ćežši dźěł na so wzał. Moja mać běše husto sobu na nyšporje a so wjeseleše, hdyž běch katechismusowe wukładowanja bjez nastorka prajił. To běše mój prěni wustup w cyrkwi. Mějach tehdy serbski tekst katechisma kaž na štryčku, ale pozdźišo sym jón při samym cyle zapomnił, hdyž dyrbjach němski tekst wuknyć a dokładnje znać; a hakle pozdźišo sym sebi serbski katechism znowa přiswojił, dokelž dyrbjach jón tam a sem při předowanju nałožować. Katechismusowe rozrěčowanje w Smilnej ženje njejsym wotměł, dokelž běše moja wosada nimale němska, jenož jeničke rozrěčowanje sym raz w Njeswačidle wotměł, jako tam faraŕa zastupowach. —

W kóždym lěśe wotměješe so w póstnym času **póstna modlitwa**. Wšitke wosadne dźěći zhromadźachu so we wulkej konfirmadskej jstwi na farje, hdźež tež kulawa steješe a sedźachu tam na jara jednorych ławkach bjez wobłożenjow za khribjet. Do tuteje jstwy zastupujo dawaše kóždy knjeni faraŕcy, kotraž běše tam přitomna, pak pjenjez — nehdźe 2 dobraj slěbornaj (25 pj.) abo jedyn dobry kroš abo sowu (6 pj.), khudźi pak polak (4 pj.) abo krošik (3 pj.). — Druhe dźěći přinjesechu jeja, najmjenje bwě jeji; raz přinjese jedne dźěćo — to běše přiwuzne knjeżeho najeńka — poł kopy a nimo toho hišće wosmak (1 hr.). Hdyž běchmy so wšitcy zhromadźili a swoje dary wotedali, zastupi faraŕ w čornej drasće z čornosomoćanej čapičku na hłowje a wuspěwa krótku modlitwu. — A potom wotprajichmy katechism, kóžde dźěćo přepraješe něšto pak dźěł katechisma, pak kěrlušowu stučku, pak bibliske hrono, štož so jemu chcyše a štož móžeše, a hdyž běchu to wšitke dźěći po rjadu činili, puści je faraŕ po krótkej modlitwje. Stupiwši ze jstwy dosta kóžde dźěćo wot knjenje faraŕki dwě póstnej spleśeńcy, žane dźěćo wjacy a žane dźěćo mjenje. My dźěći pak so za cyle lěto wjeselichmy na tón dźeń, hdyž póndźemy na faru, póstnu modlitwu spěwać. Wobej spleśeńcy, koru, póstnu modlitwu na farje wot knjenje faraŕki dostale, trejš běchmy na farje wot knjenje faraŕki dostale, słodźachu nam wjele lěpje hač wšitke druhe, kotrež sebi kupowachmy. Do Malešanskeje wosady słušeše tehdy dźewjeć abo dźesać wsow, a faraŕ mějoše we póstnym času w kóždej wsy tajke póstne pruhowanje wotdźeržeć. Jeho přewodźeše při tym farska dźowka wotdźeržeć. Jeho přewodźeše při tym farska dźowka z khribjetnym košom, kotryž běše napjelnjeny ze spleśeńkami. Ducy domoj pak měješe jón polny jejow. Tuto stare wašnje, kotrež snano hišće z katolskeho časa pokhadźeše, je so wotstronilo, hdyž běše faraŕ wumrěł a jeho nječitó jako vicarius perpetuus w póstnym času zastupowaše. Nowy faraŕ to potom tak zwostaji, dokelž nochcyše z tajkim „prošeŕstwom" ničo činić měć. My pak to ženje njejsmy „za prošeŕstwo" měli, a wosadni tež nic; ale nawopak je jara wobžarować, zo su dźěći přez tute samowólne wotpokazanje „póstneje modlitwy" wo jara rjanu kruch poezije zjebali. — Spominam přeco hišće z wulkej radosću na tute rjane dny na farje, hdźež hewak ženje njepřińdźechmy, hdźež smědźachmy knjezej faraŕej, před kotrymž mějachmy swjatu česćowność, bliže stupić, jemu něšto z katechisma abo spěwarskich přeprajić a potom wot njeho z přećelnymi słowami małe připóznaće dostać — a skónčnje tej dwě krasnej farskej spleśeńcy. —

Naše kubło leżeše potajkim pódla fary napřećiwo cyrkwi. Wšědnje słyšachu trójcy zwonić rano w sedmich, připołdnju w dwanaćich a wječor při khowanju słónca. Zwonjenje wobstaraše cyrkwiny wuŕeŕ přeco sam. Dozwoni so z tym, zo klakanje bije, to rěka zo wulki zwón hišće 3 króć 3 razy přebiwaše. Hdyž klakanje biješe, wza sebi kóždy swoju čapku a wosta stejo, wonka na drózy, na dworje abo wo jstwje, kóždy stykowaše swojej rucy a wuspěwa čichi wótčenaš. Hdyž mlóćachu, stajichu wšitcy mlócecy cypy na bok, styknychu swoje rucy a wuspěwachu čichi wótčenaš. Potom cypy zaso wzachu a mlócachu dale. To samsne sta so, hdyž hnój kidachu abo worachu, z krótka při kóždym druhim dźěle. Jako bychu za njepřistojneho hrubeho człowjeka měli, kiž so njeby po tutym starym pobožnym wašnju poměł. To so tež skoro ženje njestawaše. —

Kajka rjana běše njedźela w Malešecach! Njedźelu dźěchu wšitcy muzcy z našeho kubła ke mši, wot žónskich pak přeco połojca, přeco po dwě-maj abo třoch. Nan sedźeše w cyrkwi na prědnej ławcy při piśćelowym khórje, zo měješe wuhlad na

wakskim kraju, hdźež nimo słowakščiny so jenož juhoněmčina, delnjoněmskej narěči mało podobna, słyši, tola z pomocu němskich kulturnych zwjazkow w Čěskosłowakskej założi sebi wosada němsku šulu, w kotrejž so wězo němska pisna rěč (hochdeutsch) wuči, ale so tola też stara maćerna rěč wukhowa. Po času wězo jich delnjoněmčina pod wliwom pisneje a wobkhadneje juhoněmskeje rěče so do posledniše přeměni. Němcy pak tola wostanu.

Nimamy wobdźiwać tutu narodnu wutrajnosć a krutosć w tajkim nimale bjeznadźijnym połoženju? Hdźež je kruta wola, tam njeje bjeznadźijnosće.

M. Kr

Tajki wjedrowy pjerach!

(Wobras je wobš.)

Wobšrjedź nozu wotucži, hdyž dźesch ham spać a hy tak mučna! Měšo muj tón hmorcži swoju schkornju a wart dale hróch. Teho ničo njemyli a hyrnjej Jericho sahy padało. Bych-li ja jako macź chzyła tajka być a też tak cinić!

Mały pepło, schto dha cji je, he? Sbyty hy, huchi leźišch a wusoł też sahy masch. Ssamo womachała jón hym. Tuž jene dale spinkaj mój lubuschko! Ale ně, njedźiwajo wscheho chze hrajfacź a potom ho sahy dreje.

Aha, nětko Arnoscht wotucži. „Njebudźe dha ssoro tónz tuteho bjeczenja? Daj tola wjedrowemu pjerachej por krutych na sadk, so ma khwilku dosć. Nóz je k spanju a niz k harowanju a pušolenju. Tajku módu nochcemy hakle sawjesć. W knižay wo wukublanju dźěsća steji wobebje, so dyrbla wo nozu spać, po tym dyrbimy ho wot wscheho spočatka měć."

„Proschu jara, měj jenož ho po papjerjanych pschedpiśmach. Hdyž wotucži, dha je wotucjeny. Pschecźiwo temu žane dobre rady niczo njepomhaja. Spi hy jenož! Staram ho hižo wo njeho. Njewěrno, mój mały khadliczka. Maćerka cje hižo sahy do spanja skoleba."

„Wobzy prajene: spi ty, spi jeno. S napischecźa do dobreje jitwy na konopej ho stwarćeruju, jeli hischcże tuto kjarkanje dołho traje. Na kóždy pad chzu swój měr měcź!"

„Njeczin tak wólbrnje, muzo! S tajkim małym kurtzikom to hinak njeje. Ně wschak, spinkaj moje dźěczko a sanbjel wóczka — aja, aja!"

Ale po cźaku je ji ssamo pschewjele. „Wjedrowy hólcze, nětko pak ssoro spi, hewak hinajsche truny nacźahnu. Sbym tola też mucźna, a chzu dale spać. Směrom hy! Tajsale krokawa! Stódny njeje a wscho w rjedže a tola poczina wobšrjedź nozy skiwicź a ho husacź!"

„Ssnadź jeho brjuschk boli abo jemu hewak nješchto je."

„Hdże też to! Niczo jemu njeje, swojeje hrowy je tón wjedrowy hadła! Hola, nětko spacź!" A thętro satorhnje sa kolebku a dyri nješchto rasow na pożlesschko.

A nětko pak je sahy nanej žel. „Tak njetrjebasch hdybom s nim sakbadźecź. To cźi kocże hmorze pomha. Tajti maknscht nima hischcże rosoma."

Ale wona je thętro rosbarjena. „Haj, tajka hym nětko. Wosmu kolebku a staju ju lebjerka do dobreje jitwy, tam może ho dreź zyliczku nóz, tón grawoczźiwy bjeczak. Runje tak, kaž w knihy steji, dyrbischi ho jim do hyteje wole wubjeczecź dacź, potom hižo hamo wot ho sastanu."

„Ach schto, w knižay, w knižay! Po tej tola nastajnje hicź njemóžu."

„Aha, aha — nadobo niz. Kónz nětko! Won s tobu!" Tuž stanje a chze kolebku wotwjesecź.

Tennu pak wón njemóže wjasy pschihladowacź. Stanje a dże wokolo ložow k dźěczatku. „To je mi maćerna wutroba, nó, ho dźakuju! Nětajka kamjentina dula cźi nutska wsiha! Ně, ně, mój słocźany lubuschko, radscho nank stanje a cźe po jitwje nozy. Pój, pój, k nankej. Hlej, kak ho jemu lubi!"

„Zyle prawje, zyle prawje! Dobrocźiwy nank cje wojnje a nozy cje wokolo. A njejsy hnadź prjedy zyle wotucźeny hyk, nětko budźejsch zyle wěsce. Ow haj, nank cźi hischcże jedyn saspěwa wobšrjedź nozy!"

Ně, wón jeno njespěwa pothodny spěwcźk, ale klepa s porstom na mjadło k temu hischcże takt. Nětko ho žona wjazy šměchow sdźerzecź njemóže.

„Tajkehole dyrbjał cźe cźłowjek widźecź, muzo. Na hubomaj hubźony połk, mjadło jako bubon, na ruzy sahy s hólzom a k temu w spódnich thołowach a bosy. Schkoda, so cźi cźažnikaŕ njemóže jedyn žerbski sapiśkacź. To by wěcźe wólbrnje k rejzy posskakał. Byli nózny pschipadnje nimo schoł, by žej myślił, so je tu něchtó wowrótnił."

„Ně, twój wobras dyrbjeli ras widźecź, kak na kožowej kronje bedźišch a ho mi wušmějesch. So by zyły žiwót widźał, kak ho tajkemu wbohemu nanej w nozy dże. Ale niczo njeschkodźi, budu jeho bórzly směrowacź."

Najprjódzy jemu saspěwa „Spi, dźěczko, spi" a potom „Sady naschej pjezy". A potom nětotre dźěle spěwa. A hdyž ja ranko domoj dźech" tak dołho hacź mójesche. Wóle a wóle cźišche poczina hólcźk bycź. Nětko je ssoro hólcźka směrował. Hdyž pak na khwilu synczecź pschestanje, poczina ho thadła wospjet drećź.

„To rěta, nětko mam też ssoro žyte, ty dundrski pjeracho!"

„Hlej, runje kaž nan."

„Ně, runje kaž macź! Tajka ty hy. Hdyž hej nasch jedyn myšli, so hym cźe pschepjewdźecźił, pah —" nadobo sapoczinjesch zyły kał wot prédka."

Dawa hej hischcże khwilku prózy, ale nadobo hrabnu jeho słoby a cźišnje hólcźka žonje na ložo.

„Tu masch twojeho stoteho jandźelka! Tón žort mi pschestanje. Pówdu ho snapschecźa na konopej lehnycź a hotowy je laź!"

„Hańbuj ho radscho! Mi takle dźěczo na ložo cźišnycź, kaž by walcźał njesboja było!"

„Derje, chzu cźi k woli bycź. Budu ho kěts trochu hańbowacź. Ale potom pak pómdu druhdże."

Wona wjazy na njeho njepostka. Sabéra ho sajo s dźecźatkom. „Mój mały jandźelko! Njewsmi mi sa sło, so běch ho prjedy na tebje tróschku roshněwała. Ssy tola nasch słocźany lubuschk. Haja heja — spinkaj, spinkaj."

A schtoha bé nadobo s cźelaszym muzom. Wrześnje ju kaž młody schwjercź na ložo a poczina mjakotacź. „Schtoha dha masch?"

„Nó, njejsmój najsbožownischaj cźłowjekaj na zykym žiwdźe s naschim małym pjerachom? Kak rady budźemoj posdźišcho runje na tute puśorne měsaty nasscheho khabliczki wrócźo myślicź. Schto dha je to dale, takle schtwórcź hodźinki sbuženeho spara. Położ jeho schikwanje tu mjes namaj! Takle, mój hólcźko, nó hlej! Nětko budźemoj ho s nim trochu rosmołwjecź, doniž njebudźe sam muczny. Pomyšli hej, Hana, kak by było, by-li namaj nahle sthorit a ja dyrbjał wobrjedź nozy po lekarja běžecź. Hlej jenož, kak ho pożmérwuje. Sskuchaj, sluchaj, kak je swojej małej hubičku cźini erre-erre! Njewěrno, hyrnjej ho tam na njeho rosnéwakoj, njeje nicźo druhe hacź rosbuchnjenje zyleho naju pschemožazeho sboja. Ninam prawje, Hana?"

„Sso wě, ho wě. Schtóha je ho na njeho rosphrił? Ja tola niz. Ty jenož!"

„Ně ty!"

„Ně ty!"

„Ně ty!"

Nó, budźetaj ho tehodła hischcże hadrowacź? Cźaża wschak běschtaj k tomu měloj, bofelš hólcźk ma tajkej wotucźenej łukohładzy a tak spěchnje njetwuhnje.

A tola, sa pjecź mjenischinow je hej hižo wušmyk, tón duschny hólcźk. Ach, njemóžetaj wuprajicź, kak bobraj jemu staj!

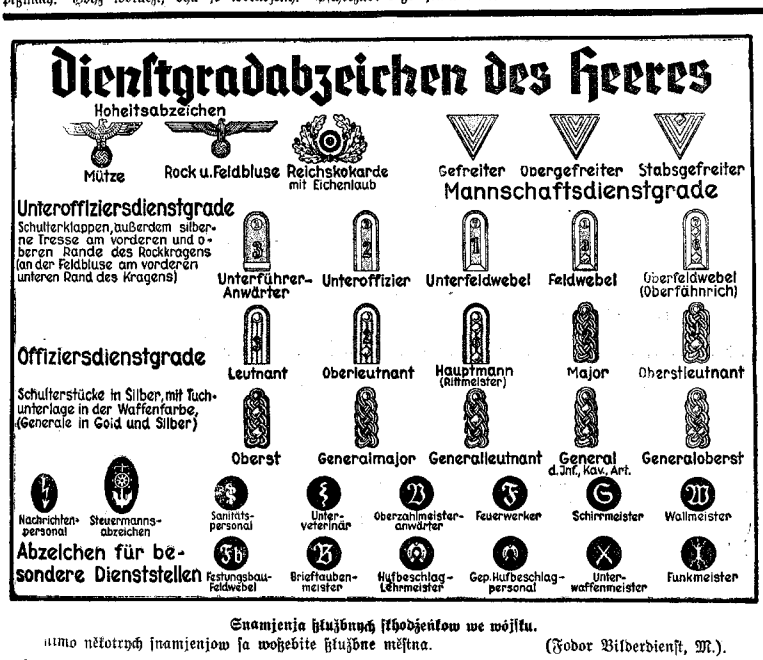

Snamjenja słužbnych khodźenkow we wójsku.

Hamo někotrych snamjenjow sa wobebite słužbne městna. (Fodor Bilderdienst, M.).

wołtar a na klětku. Kóždy króć wón na to hladaše, hač też to su wšitcy naši ludźo w cyrkwi. Raz wotročka njeběše wohladał. Hdyž wobjedowachu, so jeho wopraša: „Nó Michale, hdże dha sy dźensa dopoldnja był? Na kemšach tebje widźał njejsym. Spomjatkuj sebi tole, zo to pola nas njeźdźe. Pola nas dyrbi njeźdźelu kóždy w Božim domje być!" — Boža služba traješe přeco dwě polnej hodźinje. Hinak to njesměźeše być. Wjele so spěwaše, ale w zymje — bjez tepjenja — běše to tola trochu dołho, sym husto dyrbjał zymu mrěć, haj sym zymu mrzjo dyrkotał. Khodźach kóždu njeźdźelu z nanom na jeho městno a to wot sedmeho lěta sem. Hdyž pozdźišo běch w prěnjej šulskej rjadowni, mějach jako spěwanski hólc swoje městno na khórje. Nan posluchaše jara kedźbliwje na předowanje. Při tym jeho druhdy dwaj susodaj myleštaj je swojimi wěcźnymi přispomnjenjemi k předowanju. Jedyn běše z Khwaćic, druhi pak z Plusnikec. Wobaj běštaj też při kóždym wjedrje kóždu njeźdźelu ke mšach, hačrunjejc dyrbješe Plusničan z kijomaj do Malešec khelpać. Hdyž běše farař we swojim předowanju prawje jadriwe słowo prajił a hdyž běše hódnje na někajki njepočink abo někajki podawk kruće swaril, dźeše Khwaćičan přez mojeho nana k Plusničanej poł wótře: „To bě rjane słowo!" a Plusničan jemu poł wótře wotmołwi: „Haj, to bě rjane słowo!" Nětdy na jednym kemšenju to wobaj přeco zaso wospjetowaštaj, a tohodła so mój nan tak rozhněwa, zo wobeju ze swojim kolenjom postorči. Ale wobaj to njerozumještaj, rěčeštaj dale, doniž jimaj mój nan połwótře zawoła: „Nětko pak skóncnje stulejtaj swoju hubu a budźtaj změrom." To je na dołhu khwilu pomhało. — Hdyž ludźo do cyrkwje přińdźechu, postrowichu toho, kiž hižo na ławcy sedźeše, ze słowami: „Do Božeho słowa witajće!", a hdyž wote mše dźěchu, prajachu k tym, kiž za nimi dźěchu: „Z Božeho słowa witajće!" Wšitcy kemšerjo so tak strowichu, a hdyž so domoj wróćichu, buchu z tajkim postrowom do swojeho domu witani.

Cyrkwina drasta. Kemši khodźeše kóždy dorosćeny we wysokim klobuku, a hdyž běše jemu mózno, w dołhim hač do kolen sahacym „roporje"; žony pak w powiću a w běłym ćépcu, k Božemu blidu khodźachu mlode holcy we wulkej tykanej khapje, hewak pak w luborjej běłej „lićkatej khapje", w zymje pak khodźachu też w tolstych wołmjanych rubiškach. — Na štyrjoch adventskich njeděelach, na pokutnym dnju, smjertnej njeděeli a w cyłym póstnym času khodźachu wšitcy kemšerjo w čornej drasće, a štóž na tute stare dobre wašnje njeděiwaše, tomu to jara porokowachu. Jako běch něhdźe dźewjeć abo dźesać lět stary, běch sebi kaž hewak přeco rjane pisane rubiško wokoło šije zwił, a běch tajki njeděelu prěnjeho adventa kemši šoł. Tuž dźeše ke mni jedyn starši hólcec, kiž při mni steješe: „Z tajkim pisanym rubiškom dha dźensa kemši přińdźeš? Dźensa je tola prěnjeho adventa!" Tehdy sym so tak hańbował, zo mje wutroba bolešе, a wjeseły běch, hdyž běše po dwěmaj dołhimaj hodźinomaj po kemšach. Tajke njewobkedźbowanje cyrkwinskeho wašnja so mi ženje wjacy stało njeje, dokelž dołhi čas tutón mój cyle njewotmysleny zmylk njemóžach přewinyć. Zbožowny běch, zo nan a mać na mni tuto pisanožidźane rubiško njeběštaj widźałoj, přetož domoj přišedši běch sebi wězo wšak sym tehdy jara mało zrozumił a sebi spomjatkował; dźensa sebi myslu, zo předowanje z cyła njeběše za dźěći.

(Pokračowanje.)

„Serbske blido" w Lipsku po prózdninach

Njech so hnydom do prédka praji: Prózdniny njejsu to dźerželi, štož wot nich wotčakowachmy. Khrobła nadźija, zo budźa so Lipskowscy Serbjo po prózdninach z črjódami k „Serbskemu blidu" waleć, so nic kuska njedopjelni, a staršemu „blidu" so cyle wjesele zaso jónu nimo kuli. Zapisk w knizy „Serbskeho blida" nam sćěhowace přeradźi: Při prěnim skhadźowanju po prózdninach (6. augusta) běchmy 6 zhromadźeni, při druhim skhadźowanju běchmy 8 a při třećim jenoż — 3. Prěnjej dwě skhadźowancy wotměštej so pola našeho lubeho krajana Kokle we wjesey Wachawje. Snadź bě tónle wulět do Božeje přirody, přez hona a luki, z přičinu, zo bě wopyt w měsacu augusta tak wjele mnohišći kaž při posledním skhadźowanju. Haj, Boža stwórba človjeka přeco bóle wabi a zwjeseli hač murja a kamjentna pusćina wulkeho města, wot človječeje ruki připrawjena. Tola dyrbimy so do teho podać a njesmémy so wopora bojeć, kotryž wopyt „Serbskeho blida" wot nas žada. Přinjesmy tajki wopor z lubosće k našej maćerśćinje. Też to je po Božej woli. A dopjelnjamy z tym też přeće wjednika našeho lubowaneho němskeho kraja. A za „Serbskim blidom" zahorjamy so přeco zaso znowa za dźžło, za naš lubodrohi serbski narod. A byrnjež při skhadźowanjach też druhdy jenoż prosta bjesada scepter měla, kaž to pola nas je, hdyž smy bjez studentow, kaž w časach akademiskich prózdninow (stara tradicija „Serbskeho blida" we Lipsku). A što činjachmy w tych skhadźowanjach lětsa po prózdninach? Bjesadowachmy, spominachmy na „Rjanu Łužicu", žedźichmy za našimi lubymi studentami, žarowachmy z cyłym Serbstwom wo našich wotemrětych (k. duchownemu radu Sewčika a dr. Kurje). Bóh daj jim wěcny wotpočink, nam pak, kotříž mamy swjatu winowatosć, w jich duchu dale dźěłać, horliwosć a wutrajnosć a woporniwosć za přichod!

Bjedrich.

Cyrkwinske powěsće

13. njedźela po žwjatej Trojizy, 15. póžnjeńca 1935.

Po zyłym Budyškim zyrkwinskim wokrjeżu žo 15. póžnjeńca 1935 **kollekta sa dźełu Smutskowneho mišijonstwa** sběra, kaž je jakiki lamt krajneje zyrkwje w Drježdźanach postajił.

*

S **Budyšcina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. (Porjedźeńka.) Jutśe njedźelu wjeczor sapoczinje žo evangelisazija w sjednoczenstwownym domje Pschi pólnym brodźiku 6 hižo w 7 hodź. (niz we 8 hodź.) Thema: „Sću kschesćenjo bohaczi ludźo?" (Rjeźnik evangelist Mérczin z Kamjenicy.)

W Pětrowskej zyrkwi śmjeje rano ½7 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkasanje, ½8 hodźin farar Schneider prjeduje (zyrkwinska hudźba). Pschipołdnju ¼12 hodźin śmjeje farar lic. Ludwig dźěćikemschenje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi popołdnju w 9 hodźin farar lic. Ludwig prjeduje (zyrkwinska hudźba). Popołdnju w 11 hodźin śmjeje farar Groże dźěćikemschenje a popołdnju w 3 hodźin kschczenja. — W Tuchorskej zyrkwi śmjeje wjeczor w 6 hodźin farar Groże wjeczornu nutrnosć. — Wutoru popołdnju ¾3 hodźin w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicže. — Sćrjedu popołdnju w 4 hodźin w Sćelenježe jónska mišijonska słužba (jwonkowne mišijonstwo). — Sćrjedu wjeczor we 8 hodźin śmjeje sup. Berg biblisti wjeczor w Tuchorskej zyrkwi. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodźin hodźina Módreho kschiża na Hrodowskej haźy 6. — Pjatk wjeczor we 8 hodźin němski evangelski skutk muzow, mježacina shromadźizna w Lutherskim domje na Hochiž haźy 28.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodźin němske kemschenje. Sběrka sa Smutskowne mišijonstwo. Popołdnju ½3 hodźin kschczenja.

S **Husći.** Popołdnja ½9 hodźin němske kemschenje, w 10 hodźin dźěćikemschenje. Popołdnju w 3 hodźin mišijonska hodźina.

S **Wjelećina.** Popołdnja w 9 hodźin němske kemschenje (farar Böttger z Budestcz).

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemschenje, ½11 hodź. serbske hlowne kemschenje, dop. w 9 hodź. hlowne Boże słužby w Kulowje, ½11 hodź. dźěćikemschenje w Kulowje, w 12 hodź. serbske kschczenja, pop. w 2 hodź. němske kschczenja, we 5 hodź. pobožnosć we wokrjeżnej khorowni, ½6 hodź. pobožnosć w Bethesdu.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje.

---

katolske cyrkwinske powěsće

14. nedźela po swjatkach, 15. septembra 1935.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom, w 14 hodź. pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi popołdnju wot 5,30—6,30 a w 8 hodź. — **Serbska cyrkej.** Sobotu přileżnosć k spowědźi pop. w 3 hodź. za dźěći, 6 a 8 za doroscenych. Njedźelu (kermuša): ½8 hodź. Boża mša z předowanjom, dop. w 9 hodź. levitowy hamt ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boża služba z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 7 hodź. kśesćanska wučba z požohnowanjom. Božo mšě wob tydźeń w 6 hodź. rano.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Auf den Antrag des Landwirts und Gutspächters **Beuno Bigky** in **Guhra Nr. 9.** wird über seinen Betrieb in Guhra heute vormittag 10 Uhr das **Entschuldungsverfahren** nach §4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet.

Zur Entschuldungsstelle wird die Deutsche Pachtbank, e.G.m.b.H. in Berlin W. 35, Regentenstraße 11, ernannt.

Alle Gläubiger des Pachtbetriebsinhabers, die am 3. September 1935 gegen ihn persönlich Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes beim Amtsgericht Bautzen (Zimmer 331) bis zum **4. November** 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (25 Lw. E. 273 K.)

Bautzen, den 6. September 1935.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Auf Antrag des Landwirts **Johann August Noack** in **Meschwitz Nr. 32b** wird über seinen Betrieb in Meschwitz **heute** vormittag 8 Uhr das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet.

Entschuldungsstelle ist das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Alle Gläubiger des Betriebsinhabers, die am 2. September 1935 gegen ihe persönlich oder an seinen Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Amtsgerichts (Zimmer 331) bis zum **2. November** 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (25 Lw. E. 251 K.)

Bautzen, den 2. September 1935.

Das Entschuldungsamt Bautzen.

In dem Schuldenregelungsverfahren für den Landwirt **Richard Gustav Ritter** in **Loga Nr. 12** ist an Stelle der Sächsischen Landwirtschaftsbank, Aktiengesellschaft in Dresden-A. 1, Prager Str. 27, das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen als Entschuldungsstelle getreten. (25 Lw. E. 240 K.)

Bautzen, den 6. September 1935.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Radio

Njedźelu, 15. septembra ſłyšchi ſo:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 rańschi konzert ſ Bremenſkeho pschistawa. 7,45 nastup a appell SA, SS a NSKK w Nürnbergu. 11,25 nimothód. 13 pschipołdnischi konzert. 16 konzert. 19,30 ſport. 20 wjeczor ludowſkeho wumělſtwa.

Lipsk: Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 18,30 wjeczor němſkich operow.

Hischcze ważne ſ njedźelſkeho programma: Königsberg: 20,20 ſtare a nowe reje. Hamburg: 20,15 hudźba ſ operettow a operow. Köln: 20 wjeczorny konzert. Stuttgart: 20 Rokoko-wjeczor.

Póndźelu, 16. septembra ſłyšchi ſo:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wschědneho programma: 6,30 wjeſeły rańschi konzert. 11,35 ſa hoſpoſy. 11,45 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakoſcze. 15,25 wo němſkoſtatnej woborze w Nürnbergu. 16,45 popołdnischi konzert. 18,25 ſtónchazy konzreſ w ſwjedźeńſkej hali w Nürnbergu. 20,30 wojeſki konzert. 21,30 wulke wjeczorne piſkanje pſched wjednikom.

Lipsk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 rańschi konzert. 11,45 ſa burow. 12 konzert ſ Hannoverſkeho hrodu, (dale hlej Königswusterhausen).

Hischcze ważne ſ dnjoweho programma: Win: 21 duchowna hudźba wot Mozarta.

Sport

Statne a kołoſćne ſnamjeſchko.

Pschi najpschihódnischim ſportiſkim wjedźe žo ſrjedu popołdnju pruhowanje wotmě, kiž běſche žo wuwiacźnje ſa wonkownych ſchulerjow a ſchulerki poſtajiło. Dožyła běſche žo 24 wobdźělnikow, mjes nimi jenož jenička ſónſka, ſa ſlěborne kołoſćne ſnamjeſchko ſeſchło. Sa bronſowe kołoſćne ſnamjeſchko, 15 kilometrow a 40 minutow, běſche 8 młodſinych naſtupiło. Wſchitcy dopjelnichu ſadanja ſ najlěpſchim cźaſom wo 30,55 minutow, lchtoż móže žo jako jara dobre wojnamjenicź. W druhej ſkupinje ſa ſlěborne kołoſćne ſnamjeſchko ſynchow wobdźělnikow, 20 kilometrow ſa 45 minutow, naſtupi, kotryż najlěpſchi cźaſ jenož 42 minutow wucźinjeſche, pſchi cźimž dyrbjeſchtaj tež dwaj jěſdźerjej wupadnyć, dokelž běſche žo cźaſ jara pſcheſkrocźił. Nimo teho žo hiſchcze w 5. ſkupinje, 20 kilometrow ſa 45 minutow, 9 muſſkich jěſdźerjow wobdźěliło a najlěpſchi cźaſ wo 37,25 minutow dopěchu. To běſche tež jara dobry cźaſ, kiž kołoſćidny ſportar pſcherěſkowy cźaſ njemuje. Jako běſche žo ſtónczko ſkhowało, bu cźuczliwje khłodno, tola to wſchitkim kołeſarjo hiſchcze pſchětrachu. Powſchitkownje běſche žo tuto pruhowanje derje wotměło. Poſłednje lětuſche pruhowanje budźe njedźelu 29. septembra 1935 rano w 7 hodź. w Karolinej zahrodze. Dla žnjowcho dźakneho ſwjedźenja 6. oktobra, kaž běſche žo pruhowanje pſredy poſtajiło, žo wono tydźeń pſredy pſchepołoži. Wſchitcy ſportarjo, kotřiž chcedźa hiſchcze lětſa žiwoje kołoſćidne pruhowanje ſkoncźić, dyrbja tutu njedźelu pſchińcź, dokelž je to zyle poſłednje pruhowanje.

Přilopk

11 morjowych pschi autowym njeſbožu.

Na dróży je Sofije do Dragomana ſta žo ſakotne autowe njeſbože. Pschi jědźenju wokoło ſawinjenja na raſ wosowe wodźidło woſa ſapraji, a wóſ padże do 50 metrow hłubokeje wubrjenzy. S 20 ſobujědźazych žo 11 mori a dźewjeć cźeſkoſranjenych do khorownje dowjeſechu.

15 prozentow wſchěch amrekanſkich ſtudowazych je ženjenych.

We Washingtonje ſeſtajena ſtatiſtika pſchepytuje praſchenje, ka wjele ſtudowazych pſched ſkónczenjom ſtudija žo wożeni. Wuſłědk tuteho pſchepytowanja je jara ſajmawy; pſchetož dopokaſuje, ſo je ſe wſchěch na amerikanſkich univerſitach ſtudowazych ſtudentow a ſtudentkow runje 15 prozentow woženjenych, pſchi cźimž ženſtwa na pokrazowanje w ſtudiju ſ wjetſcha nima wuliwa. Sajimawe je też, ſo ſe ženjenych žu žebi ſtudencza ſkoro wuwiacźnje ſtudentki ſa mandźelſku wubrali.

Błazn (hłupak).

Kral dźerżeše sebi k swojemu zawjeselenju błazna. Tomu da kijeſk prajo, zo by jón tomu dał, kotryż je wjetſi błazn dyźli wón.

Po nješto lětach skhori kral. Hdyž jeho też błazn wopyta, rjekny kral jemu, zo jeho bórzy wopuści. Dźiwajo so błazn wopraša: „Hdźe to póńdźeš?"

„Do druheho swěta, błaznje!"

„A hdy zaso přińdźeš?"

„Ženje wjacy njepřińdu", wotmołwi kral.

„Z čim sy so na tak daloki puć a dołhe přebywanje w tamnym swěće zastaral?"

„Z ničim."

„Sto, z ničim? Tu maš kijeſk wróco! Na wěčne chceš wotenć a njejsy so postaral, kak mohł w tamtym swěće zbožownje žiwy być? Ně, tajkeho błazna njejsym hišće widźal!"

Ja po khléb du.

Štwórtk popołdnju wokoło na poł šesćich dźěch ja z wačokom po štyri pokruty. Mi so samemu nochcyše hić. Andrickec Alfons dźěše k sotram (do hrajkarnje), ja jemu prajich, hač chce wón ze mnu Kubankecom po štyri pokruty hić. A wón rjekny, zo póńdźe. Pola Kubańkec mi wón rjekny, zo su tam tak dobre placki. Ja prajich, zo te mi njeslodźa. Mi najlěpje słodźi šokloda a calta.

Jich ćeta přińdźe a da mi štyri pokruty. Ja tykach zaso wšě pokruty won a styka je hinak nutř. zaso wšě khléby won a styka je hinak nutř.

Potom smój domoj štoj, a ja widźach w Hesec khłódnicy por małych dźěći; to běchu Wićazec Cila, Smolic Marja, Sołćic Hańža a Hesec (Winarjec) Beno. A Beno měješe karku. Wón běše nan, a Wićazec Cecila běše mać; tamnej dwě běštej dźowcy. Smolic mała Hańža měješe jich Benowu karku. Město běrnow šćipaštej wot bozu łopješka a naščipaštej połnu karku. Hdyž do khłódnicy přijědźeštej, zawoła mać: „Wój pak stej pilnej dźěšći!" Wona da so do štoma, ktoryž w khłódnicy rosće a kładźeše łopješka na wokno; Smolic Marja bjerješe je wot wokna a mać ju zatrašnje naswari. Při tym dumpaše Hesec Měta do wokna, zo njeśmědźa wot štoma šćipać, a zawoła zo bože hrimanje přińdźe. Dźěći wšě ćeknychu; Cecila wza Bena za ruku a běžešaj skoku preč. Nan so dopomni a zawoła, zo dyrbja po karku hić. A nichtó njechaše. Nadobo wza mać nana a leće po karku. Hdyž ju měještaj, běžešaj k Wićazecom. Tu přijědże Zwónkec Hańža z čornym kosmatym psom domoj, a pos běše wotwjazany. A te dźěći su so k Bohu wołałe z bojosću. Ale pos njeje kusał. A nimo je šła Mendlec Hana a tej je H. Beno rjekł, zo je to „jen čert" (tón psyk). Ja sym potom domoj šoł.

Napisał 13. 5. 22. A. N. z Radworja, rodź. 20. 9. 1913.

Wo njetoporach.

Njetopyrja wodnjo spja a wječor lětaju. W kutach na zwóńcy najwjacy njetoporjow spi. Wisaju znak. Křidła maju hromadźo při čele; su do kulki stulene; su šěre a kosmate kaž myše, tak małe kaž ptački, kaž łastojički . Za panochty wisa, hdźež su deski přiklepane. Hłowa je mała, wušl stej kaž rohi. Spja na zwóńcach, kólnjach, w drjewje, w starych pincach a twarjenjach, za třěšnymi žłobami (rynami).

Cyłu zymu spja kaž husańcy. W lěću na wječorach lětaju. Maju kožane žiłkate křidła. Su černe kaž škleńcina. Hdyž chceja lećeć, křidła rozpinaju. Lětaja wokoło zwóńcow, na zahrodach, na dworach, we wsy. Cicho lětaju kaž zle duchi. Su bjez wopuse. Hdyž je cicho, človjek słyši, kak to praska, kaž bychu hołbje lećeše, ale nic tak jara. Njetoporje lětaju za brunkami. Druhdy jedyn do jstwy přileći. Skoku so wobročeja. Hdyž měcu za nimi čisnješ, za njej lětuja, dokelž sej mysla, zo je khléb abo hewak nješto k jědźi. Sowa druhdy za nimi lěta. Njetopyŕ čuje áóźde zatřasnjenje powětra.

Hdyž njetopyrja dźeržiš, kusa do ruki. Druhdy w zymje zmjerznje.

1924. Radwoŕ.

Kermuša.

Do kermuše ludźo tykancy pjeku. Pola pjekarja sebi pječenje skazuja. Kupuja cokor, cymt, barbičku, twaroh. Potom čěsto dźělaju. Kermušny tykanc słodźi. Prošerjo, khudźi ludźo khodźa, zo bychu sej skibku tykanca naprosyli. Khudźi ludźo sej tykanca napjec njemóžeja, dokelž je wšitko drohe. Tykanca so bórzy wobjěš. Hdyž jón nimaš, so ći jeho chce. Kermušu pija ludźo bunjacy kofej.

Wjele ludźi swinjo rěza abo kozu abo karnikle abo husy; kački a kury. Kermušna pječeń słodźi.

Ludźo rjedźa, myja, běla.

Dźěći so wjesela, hdyž karasel, čumjel a čumpjelki do wsy jědu a hdyž je twarja. Čumpanje a wjerčenje je rjane, ale drohe.

Na kermušu hosćo přikhadźeja. Paduši druhdy tykancy a pječenje kradnu.

1923. Radwoŕ.

Hódańčko.

Žanych rohow,
Sšsć ma nohow.
Přec pak ze štyrjomi dźe.
Wěš-li zhódać, što to je?

Lube dźěći!

Nazyma so bliži. Někotři hižo tepja, zo bychu wó jstwje zymu njemrěli. Maś hlada za čoplej drastu. Njezapleńćće so nětko hižo! Bosy běhać maće nazymu tak dołho, kaž soněkak hodźi. Z tym zalutujeće sebi wobuće a drastu do zymy. Wy tola wěšće, zo mamy wołmu lutować.

Wuj Domaš.

Hospodařski kućik

Wopačna zlutniwosć

Na swěće namakaja so ći wšelke ludźička. Tu je Nyšporec hospodař sebi do hłowy stajił, zo chce prawje zlutniwy być a počina lutować na swojej — čeledźi. Dźěławy wotrocik, holca, kotrejž wot rukow dźe a kotraž samu hubu nima, ale też strowe mozhy, to je jemu wšo drohe; radšo pomha sebi z flamendrami, kiž wot bura k burej ćahaja a za lěto 12 króć nowe lěto dawaju abo bjeru, za tym hač so radźi. Rozumny hospodař wo tute ćahaki ani njerodźi, rozumi so. Po lantagu njelubi so čeladnikej pola Nyšporec wjacy, Nyšporec zaso widźi, kajki ptačk je k njemu přićahnył a zo móže tutón w domje — pakosćić, hdyž wšo wuzamkane njeje. Tak tón wostać njemóže, ta k ničomu njeje; ludźo hižo morkotaja, zo je Nyšporec dom tak skerje korčma z hospodu, do kotrejež lohka čeledź jenož na někotre nocy so přećahuje. Sprawny a dźěławy čeladnik so pola Nyšporec ani wjacy za službu njepraša, wě, zo so njeplaći, zawdawk brać, hdyž tam lěto dlěje njetraje, hač dwě njedźeli.

Nyšporec susodźa su Skupakecy. Tež zlutniwa swójba, za kotruž mohła so čeledź krej pośić. Skupak ma přeco jenož poł telko čeledźe, kaž na kubło trjeba. Štož je přistajene, mohło so khore dźěłać. A k tomu jědź, zo wo kusk Boženje wobrady njerodźi, štož tři dny dołho bjez jědźe pobył njeje. „Je to njerozum“, prajiš sebi. Wěžo, ale hinak njeje. Skupakec staj sebi do hłowy stajiłoj, zo chcetaj so tak wobohaćić, a zo mělo čeknyć, hdy byštaj tak zlutniwaj njebyłoj. Tež pola Skupakec je najbóle čeledź, kotrnž druhi bur darmo měć njechca. Při wšej zlutniwosći dźe pola Skupakec do zady.

Tu maš druheho fifikusa, tón je „Sam-muž“. Ma šwarnu žiwnosć, kotruž ze žonu dowobdźěłać njemóže, njebjerje pak tež ani čeladnika ani dźěłaćerja na pomoc. Boji so wšeho wudawka, kaž sameje smjerće. Sam-muž dźeše so na swojej roli, na dań pak ničo dawać njemóže. Čehodla? Hdyž druzy běrny wobjězdźeja, počina wón sadźeć. Susod nima poł tak wjele role, sedźi pak na mjeńšim hnězdašku čoplišo, dyžli tamón na wulkim.

Dźiwnje so ći ma z tym kuskom člowječcho — rozumaj! Zo dyrbjało to tak čežke być, spóznać, što je trěbne, što nie. Lutuja (štož dźe ničo wopačne njeje), tola na wopačnym kóncu a we wopačnym času. Tak dźe na druhim kóncu a w druhim času to dwójcy a trójcy do pjecy, štož je so tehdom nadrapało.

Też to je wopačna zlutniwosć, hdyž ludźo so sami z najspatnišimi jědźemi žiwja, zo bychu wšo khmanišе na wikach na pjenjez stajić mohli. Kofej, běrny, twaroh — to je wšědny wubjerk a hdyž róčne časy 6 króškow na krupjane kołbasy waža, mysla sebi, zo traš dosahać njebudźe. Čehodla tajki post? Často dosć ma čěło za to tradać, zo by so na druhej stronje z wulka wustupować mohło — tu njehlada so na kroški. Njecham wšak bohazabyćiwu wučbu předować, zo je člowjek ke kormjenju na swěće, to nic, ale to je też z hrěchom, swoje čěło wo mocy přinjesć a z tym so njekhmany činić k dźěłu a k powołanju, do kotrehož je će Bóh stajił. Přeco lěpje, ješto wjacy mocow měć, hač zo pohrachuja. Hdyž dha wěš, zo skót w hródźi nadobneje cyroby trjeba, zo by k přiwłej khmany był, a jemu za tym dawaš, njezabudź samu na so. Burski člowjek dyrbi kruće přimać móc, hdyž a mutna woda (běrny a kofej) pak njedawaja wjele mocow. Štóž so špatnje žiwi, ma so też bóle bojeć, zo njeluboznosće wjedra, kotrež ma ratařsko žiwjenje zmjeć, njepřetraje a khorosć powali taikeho skerje, dyžli toho, kiž ma nješto wjele we sebi.

Do kónca! Bóle a bóle přima w Serbach wašnje wokoło so, zo so kóždeje maličkosće dla do bliższeho města běži ab też jědźe. Druhdy njech je to derje; tola štož tunjosć kupjeneje wěcy nastupa, dha přiraž tola też poł dnja, kiž sy sprócny był a pjenjez, kiž sy w měsće přećinił. móžno, zo potom wjacy tunje njebudźe. K tomu přińdźe, zo so z města nětšoźkuli solu přićehnje, njech też jenož cełty a khłóšćeńki za dźěći, štož wudać prjedy mysle njejsy měł. Druhdy bjerje so w měsće też na požć, to su tajke prawe — pasle! Překupc w měsće dźe ničo za dźěło nima, hač wjesnych wobrěćeć, zo kupuja a wjesnym lubi so wšo, štož — widźa. —

Nětko pak přestanu; hewak mi hišće něchtó praji: *Ty mohł* při swojim mudrowaniu wo zlutniwości sam bóle — pjero, tintu a papjeru lutować.

Rozwučowace drobnosće

Konja, kiž přez postronk bije, spóznaješ z tym, hdyž z kłudłešćom spody wopuše zadk přejědźeš. Tola stup z boka, zo će njesmoknje, jeli ma trjebaj tutón njepočink na sebi.

Strowosć konja spóznaje so najlěpje na kajkosći jeho njerjada; wonja-li tutón, kaž pola strowych koni, sněš konja za stroweho dźeržeć; jeli pak smjerdźi (a to wosebje, hdyž wózhyr a žalzy před durjemi steja), bjeř so na kedźbu!

Jenož nic skotej płěsniwy khlěb dawać, to je jěd, a hdyž chceš jón tola dawać — dha jón prjedy wotwař!

Wosy a šeršenje w hnězdach zahnać: Namažej łapu we łučlanym spiritusu a tykń ju wječor, hdyž su k měrej, do dźěry. Na to přiteptaj hnězdo z dornow, kotryž na nje ćisnješ.

Železny grat měł ratař, hdyž jón nazymu na bok staji, z mazom namazać, kotryž je z 3 dźělow šmalca, a 1 dźěła žiwicy našrkrjeny — tak njezerzawi ničo. Drjewjana nadoba, kotraž so wjele trjeba a wjele na słońcu steji, měła so derje z petrolejom napojić. — Grat ćerpi wjele škody, hdyž so na tajke wěcy njekedźbuje.

Cyblu dyrbiš domoj brać, hdyž trubki wjadnu (žołtnu); steja-li přez čas, njedźerža so přez zymu.

Najlěpša **šinka** móže so z warjenjom skazyć. Hladaj ju tak: Překlepaj ju khětro (njeboj so, zo traš ju boli), na to połož ju na 4 hodźiny do čerstweje wody; přistaj ju w zymnej wodźe a waŕ ju při słabym wohenju, hač je mjelna. Tosame płaći wězo też za wšě sušene mjaso, chceš-li nješto z njeho wužić.

Stajiš-li **polé** w tyglu na woheń, nasypaj na njón nješto sele — tak so bojeć njetrjebaš, zo so zapali.

Kałowe waridła (kólrabi, běły, kohl atd.) maja se najprjedy w selowej wodźe zawarić, tuta wotleć, a nětko k jědźi dowarić. Hewak słodźa kaž dźiwje.

Na čim spóznaješ, hač je **běrna mučnata?** Rozkraj jenn a šudruj połojcy na sebi; je-li běrna mučnata, lěpitej so połojčcy, na kromach pokazuje so nježjechć a hdyž połojčcy k sebi ćišćiš, njeběži ani kapki wody z njeje. — Běle a słabožołte mjaso pokazuje na dobru běrnu.

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 14. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,265	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,84	100 franc. frankow	16,375

Barlińska burša, 13. septembra. Burša běšče po pschedwječerawschich structjenjach na akcijowych wikach powschitkownje žłabscha. Publikum žo zyle wot wobchoda wróćžo sćahny a nakupje sa Sperrmarki, kotrejž žo w poslednich dnjach wobchadžowachu, tehorunja wuwostachu, tak so k wobchadnjenjam wot ½ hač 1 proz. dóńdže. Też kuliša wotpschedawasche. Na rentowych wikach žo kursy njepscheměnichu.

Barlińske žitne wulkowiki. Na Barlińskich žitnych wulkowikach pohibowasche žo wobchod, kaž hač dotal w měrnych kolijach. S prénjeje ruki njebě poměrnje wjele poskićenjow na wikach. W pizowańskich žitach běchu poskićenja samo jara žłabe. Khlěbowe žita žo kaž hač dotal w Barlińskich młynach cźežko wotbywaja, dokelž žu młynjo pschego hischcze derje šaitarane. Ženož dobre druźiny pschenjy, bohate na lěpiku, žo wobkedźbowachu. Pschi móšitym brjoły a nad Módru žo njekontingentowane khlěbowe žita wotbywaju. We wowšu je jara mało poskićenjow, teš pizowańske jećmjenja ja pizowańje, khudе na bělitu, žo tehorunja bohače njeposkićeja. Pizowańje je powschitkownje rady kupuja. Sserénje druźiny žu sanjerodźene.

Wječera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožti R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jećmjenja G 7: 7,95 hr. G 9: 8,20 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Sborjelzu.

Pschenża (100 kilogr.) 18,90 hr., rožka 15,40 hr., jećmjeń naćtni 15,60 hr., wowš 14,40 hr., běrny 2 hać 2,60 hr.

Twora		Němski wuplod: Najniša płaćizna hr.	Němski wuplod: Najwyša płaćizna hr.	Wuhrabny wuplod: pl.
		pl	pl	pl
Boby (Buny)	punt	20	25	—
Hroch	»	—	40	—
Korki za solotej	»	—	15	—
Korki k nakładź.	»	15	20	—
Korki (žonow.)	»	—	15	—
Sydrejty kał	štuka	10	40	—
Běły kał	punt	—	10	—
Čerwjeny kał	»	—	15	—
Wirsingowy kał	»	—	15	—
Pupkaty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	—	—	—
Kolrabi młod.)	št.	5	10	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	—	—
Karoty	wałčk	—	10	—
Karotv	punt	—	10	—
Korjeń pětržylki	»	—	—	—
Porej	»	—	—	—
Radiski	wałk	—	10	—
Rjetkej	štuka	10	15	—
Rjetkej	punt	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—
Čerwjena rěpa	»	10	15	—
Kulrěpa	»	—	—	—

Twora		Němski wuplod: Najniša płaćizna hr.	Němski wuplod: Najwyša płaćizna hr.	Wuhrabny wuplod: pl.
		pl	pl	pl
Solotej	keřčk	5	10	—
Šćerbak	»	—	—	—
Kosćadło	punt	—	—	—
Selerij	štuka	10	35	—
Selerij	punt	—	—	—
Łoboda	»	—	20	—
Rapunelki	»	—	—	—
Tomaty	»	—	15	—
Cybla	»	—	10	—
Hromak	»	—	—	—
Krěn	»	—	80	—
Champignony	litr	25	35	—
Cerstwe hriby	litr	40	70	—
Sušene hriby	litr	50	80	—
Dobre jabłuka	punt	25	35	—
Jabłuka k warj.	»	10	20	—
Dobre krušwy	»	30	35	—
Krušwy k warj.	»	10	20	—
Wišnje	»	—	—	—
Słowki	»	—	25	—
Broškl	»	—	—	60
Aprikosy	»	—	—	—
Wino	»	—	—	30

Brohnowikowańske płaćizny w Budyšinje

14. septembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso - - - - 1 kg	1,60	2,00
Skopjace mjaso - - - - 1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc - 1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rźana muka - - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe - - - 1 kg	0,09	0,10
Rajs - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	—	—
Šušeny połć - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mioko - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - - - štuka	0,10	0,12
Jědźne buny - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - 1 ltr.	—	0,44
Kam ońne wuhlo (dom. tepj.) 1 ctr	—	1,75
Brunicowe brikatty - - - - 1 ctr.	—	1,25

Wiče płaćizny w Budyšinje.

14. septembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,35
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,90
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jećmjeń naletny - - - -	50 kg	9,00	9,50
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7,95
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,40
Wows - - - - - - - -	50 kg	—	—
Raps - - - - - - - -	50 kg	—	16,00
Běrny (wewulkowikow.) najm. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju) -	50 kg	2,60	2,80
Syno - - - - - - - -	50 kg	4,00	4,25
Sloma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,25
Sloma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,50
Sloma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra - - - - - - - -	1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - - -	1 štk.	0,10	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,80
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,30
Rźana muka Type 997	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,75	7,00
Rźane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,70
Wikowańske rźane wotruby	50 kg	5,90	6,20
Husy - - - - - - - -	1 štk.	—	—
Prosata 802 štuk - - - -	1 štk.	13,60	23,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny rězneho skota na Barlińskich skótnych wikach.

13. septembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 429.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět - - - - - - - - - - - - - - - -	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene - -	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - -	39—41
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - - - -	36—38

Ryki: 275.

Połnomjasne, wurośene, najwětšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - - - -	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše - -	40—42
Špatne -	36—39

Jałojcy a kruwy: 1453.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće - - - - - - - - - - - - - - - - - - -	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět - - - - - - - - - - - - -	38—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy - - - - - - - - - - - - - - - - - -	30—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy - -	29—28
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - -	—

Celata: 1414.

Najlěpše wukormjene (1. družiny) - - - - - - - - -	66—71
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) - - - - - -	60—65
Špatne (3.) - - - - - - - - - - - - - - - - - -	50—58

Wowcy: 5699.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) - - - - - -	44—45
Starše wukormjene (6.) - - - - - - - - - - - - - -	42—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) - - - - - - - -	30—40

Swinje: 3126.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	51,50
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - -	51,50
Mjasne -	51,50
Špatne -	51,50
Rancy a kundrosy - - - - - - - - - - - - - - - -	51,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hrivnje.

	13. 9.	12. 9.
Pšeńca	200,0	200,0
rožka	163,0	163,0
jećmjeń now.	205-211	205-211
jećmjeń, nat.	—	—
wows	—	—
kukurica	—	—
pšeńč. muka	26,45	26,45
rźana muka	23,00	23,00
pš. wotruby	11,73	11,73
rźane	10,31	10,31
raps 1000 kg	320,00	320,00
hroch, Viktor.	21,0-24,0	22,0-24,0
lane symjo	—	—
pieluški	—	—

	13. 9.	12. 9.
buny	—	—
woka	13,2-13,7	13,2-13,7
módre lupiny	—	—
žołte lupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	8,75	8,75
such. truhanč.	4,83	4,83
běrnj. kruški	8,35	8,35
syno, 50 kg		
rźana sloma		
pšeńč. „		
wowsna „		
rěčna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčanske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 216 | Budyšin — Pónjelu 16. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Posedźenje němskeho sejma w Nürnbergu

Sa 392 lět je so němski sejm sašo prěni króć w Nürnbergu sešoł. Pšed tutym cząsom běchu so Habsburgojo kěžorjo němskich zemjow w Nürnbergu swołali. So běše so Adolf Hitler wotwobinjeny sa swołanje němskeho sejma do Nürnberga rozsudźił, słudźi powschitkownje wulki sajim. Tehodła tež městnosće w domje kulturneho towarstwa pšihódnu ludu dawno njemóžachu wopschijeć. Hižo we 8 hodźinach, hodźinu do sapoczatka, w domje cźile živjenje knjeześe.

Prezident Göring poswjedźenje w 9 hodź. wotewri a na ważnosć wokomika pokasa. Němski knutskowny minister dr. Frick jako sapósłanc namjet staji, ś kótrymž so stary wobkhodny porjad němskeho sejma wotstroni a so prezidentej sa swobodne wothodne wjedźenje wobmóz dawa. Ssejm tutón namjet jenohłósnje pschija.

Wjednikowa wulka rěč pred němskim sejmom

Wjednik a němski kanzler pschi sawdsdźee swojeje rěcze sdźeli, so je so sejm tón króć do Nürnberga swołał, dokelž **tuto městno psches nazionalsozialistiske hibanje wulko swjatnje je sakonjeni, kiž maju so sejmej pschedpokazać.** Stroniny sjezd je dopokazał, so je němski lud k historiskej njezłuščanej jednosce a dźiwliwje namakał. Němska je sajo wustrowjena. Jeje pschihrawy snutskach a swonkach su w rjedźe. (Ssylny pschikleśk.) Sa statne wjedniśtwo móže w tak khutnych cząsach jenož jenicźka sapada płacźicź: **Nasća wulka a njepowalna lubosć k měrej.** Tuto wuznaješ ma wjednik nětkole sa trěbne, dokelž so wěste wukrajne nowiny bjes pschestaća ś Němskej saběraju a wo jeje swonkownopolitiskich wotpohladach hódaju. Tak pišaju, so Němska pschećiwo Franzowskej postupuje, pak so so pschećiwo Awstriskej wobwrózi a stónčnje so boja, so chce Rusku něhdźe nadpadnyć. **Němske knjeześiśtwo pak so njerozwuźdźa se smyślenja pschećiwo někomu, ale jenicźky se samolwitosću sa Němsku.** (Bohiwyk). Němske wójsko so njeje natwarilo, so by někajkemužkuli europskemu ludej swobodu wobrózyło abo zamo wjako, ale jenož so by so wót němskeum ludej jeho swobodu zachowała. Na tuto siezjiśćo so němske knjeześiśtwo w swojej swonkownej politizy na prěnim městnje zakonje. **Tehodła so tež ś podawkami njesaběraju, kiž Němsku njenastupaju, a žebi njepschejemy, so bychmy so do taźkich podawkow sezahnyli.**

Cźim njemérniśćo pak němski lud na podawki w Litwje kedźbuje. Pschi měrnych cząsach je so Memelska lěta po wobšlaunknjenju méra Němskej rubiła. **Tuto rubjenje je Swjatł ludow ze sakonjom potwjerdźił.** Lěta dołho so na to němski element w Memelskej pschesćěha. Wulki narod dyrbi trajnje pschihladowaś, kak so pschećiwo prawu a postajenjam srěźenja ś pschiźłuschnikami kreje, kótrychž su w měrje nadpadnyli a wut Němskeje wottorhnyli, hórje wobkhadźa hač w normalnych statach se złostnikami. Satkrośenja samolwitych mozow w Kownje njemějachu žaneje hódnosće. **Němske knjeześiśtwo tutemu wuwiźu ź kedźbnosću a hórkosću pschihladuje.** Swjatł ludow by derje cźinił, hdy budźiśe žebi žadał, so by so jeho postajenja w Memelskej wobkedźbuja, předy hač tež tu k formam dóńdźe, kiž mohłe so jeneho dnja se wšěch stron wobžarowaś. Nětcźiśe pschihoty wólbow su wuźiwnješchenja prawow a winowatosćow. Němska žane njemóžne žadanje njewupraja, hdyž žada, so by so na to hladało, so by Litwa podpiśane srěźenja ś hódnymi srědkami dźerźała. (Dołho trajacy pschikleśk). **Stónčnje pak ma lud 65 milijonow prawo, so so mjenje njewobkedźbuje hač nažywnosć luda dweju milijonow.**

Bohužel dyrbimy nathonicź, so so w cząsu, hdyž je dorosumjenje mjes ludami cźim nuniśne, ś Moskwy lud po wěstym planje sjawonje nasćeśiwaju. **My pak žmy swólnidi, bolschewistiskemu revolucionarnemu schćiwanju w Němskej je stutkowazymi bróńjemi nazionalsozialistiskeho potwuczenja napschecźo stupicź.** Stroniny sjezd drje njeje žaneho dwěla wotajił, so nazionalsozializmus, dalokož so wo pospyt Moskowskeho bolschewizma jedna, žnadź so w Němskej sažydlicź a k revoluziji schćiwaca, tajke myśle a pospyty najdokładniścho wukorjeni. Tu so, kaž wschudźe, skoro jenož wo židowske elementy jedna, kiž ludy naschćiwaju a sahubjeja. (Ssylny pschikleśk). Skichiwdźenje němskeje khorhoje w Ameriźy je dopokas za to, teworunja nowe bohatotwe schćiwanje, kiž je tutón židowski element znowa pschećiwo Němskej sapoczał. Mjeźynarodny njemér je po sdaću tež mjeź židami w Němskej myśl sbudźił, so žnadź je nětko cząs pschiśoł, w kótrymž mohłe so němskim narodnym sajimam židowske napschecźo stajicź. S wjele městnow so wo wuźadanym sadźerźenju židow korźi. To sbudźuje podhlad, so so tu wo wěstu porjadnosć, jedna. **Hdyž taźke postupowanje njedyrbi k rozsudnym jenotliwym akcijam roshorjeneho wobydlerstwa dowjesć, twoźtawa jenož, so so tuto praschenje sakónźy rjaduje.** Je-li pak so nadźija njedopjelni, so so se sakonjom sniežny pomjer k židowskemu ludej namaka, a židowske schćiwanje w Němskej a wukraju njepschestanje, ma so położenje znowa pschepruhowaś.

Wjednik němskemu ńejmej namjetowarjam, so by sakonje pschijał, kiž jemu stronjan président němskeho ńejma **Göring** pschecźita. Sady wschitkich tśoch sakonjow stej nazionalsozialistiska strona a ś njej němski lud. (Schumjazy pschikleśk.)

Zakoń wo němskim stačanstwje

Němski ńejm je jenohłósnje tutón sakoń wobsamknył, kiž so ś tutym pschipowěda:

§ 1.

1. Statny pschiźłuschnik je, schtóž do schkitoweho swjasła němskeho stata źłuscha a je jemu ź tym wołsebje winowaty.

2. Statne pschiźłuschnistwo so po pschedpiśmach sakonja němskostatneho a statneho pschiźłuschnika dobudźe.

§ 2.

1. Němski stačan (Reichsbürger) je jenož tón statny pschiźłuschnik němskeje abo družinje podobneje kreje, kiž je swojim sadźerźenjom dopokasa, so je swólniwy a pokšilny, w zwěrje němskemu ludej a statej słužiś.

2. Prawo němskeho stačanstwa so se spožćenjom lista němskeho stačanstwa dobudźe.

3. Němski stačan je jenicźki nosćeŕ połnych politiskich prawow po sakońskich postajenjach.

§ 3.

Němski minister snutskownych naležnosćow wuda w pschesjenosći ś wjednikowym namjetnikom trěbne prawne a sarjadniske pschedpiśma, kiž su k pschewjedźenju a wurospołnjenju sakonja trěbne.

Zakoń wo statnej khoroji

Němski ńejm je jenohłósnje sześehowazy sakoń wobsamknył, kiž so ś tutym pschipowěda:

Staw 1. Němskostatne barwy su cźorna, běła, cźerwjena.

Staw 2. Němskostatna a narodna khorhoj je khorhoj hakateho kśiźa. Wona je sdobom wikowaśiwowa khorhoj.

Staw 3. Wjednik a němski kanzler postaji formu němskeje wójnskeje khorhoje a němskeje słužbneje khorhoje.

Staw 4. Němski minister snutskownych naležnosćow wuda, dalokož němski wójnski minister njeje pschiźłuschny, prawne a sarjadniske pschedpiśma, kiž su k pschewjedźenju a wudospołnjenju tuteho sakonja trěbne.

Staw 5. Tutón sakoń stupi dźeń po wozjewjenju do mocy.

Zakoń k škitanju němskeje kreje a česće

Napjelnjeny ś pójnaczosću, so je cźistosć kreje ś wumjenjonjom sa wobstacje němskeho ludu, a nappjelnjeny ś njeźihibujomnej wolu, němski narod sa wschźn pschichod śwideśićej, je němski ńejm jenohłósnje sześehowazy sakoń wobsamknył, kiž so ś tutym pschipowěda:

§ 1.

1. Swjasanje mandźelstwow mjes židami a statnymi pschiźłuschnikami němskeje abo družinje podobneje kreje je sakasane. Mandźelstwa, kiž so njeźdźiwajcy teho swjasaju, žunjeplaczitwo, teź hdyž su so k wobeńdźenju tuteho sakonja we wukraju swjasałe.

2. Skórźbu dla njeplaczitwosće może jenoż statny rěcźnik sapodaś.

§ 2.

Wobkhad swonka mandźelstwa mjes židami a statnymi pschiźłuschnikami němskeje a družinje podobneje kreje je sakasany.

§ 3.

Židja njesmědźa žónskim statnym pschiźłuschnizam němskeje abo družinje podobneje kreje nje 45 lět w swojim domjazym hospodarstwje daś dźěłaś.

§ 4.

1. Židam je wupowěźnjenje němskeje a narodneje khorhoje a pokasowanje statnych barbow sakasane.

2. Tola je jim pokasowanje židowskich barbow dowolene.

Wukonjenje tuteho prawa steji pod statnym schkitom.

§ 5.

1. Schtóž so sakasej § 1 pschećiwja, so ź khłostarnju khłosta.

2. Muž, kiž so sakasej § 2 pschećiwja, so ź jastwom abo khłostarnju khłosta.

3. Schtóž so postajenjam §§ 3 a 4 pschećiwja, so ź jastwom hač do jeneho lěta a ź pjenježnym khłostanjom abo ź jenym tuteju khłostanjom pokhłosta.

§ 6.

Němski minister snutskownych naležnosćow w pschesjednosći ś wjednikowym namjetnikom a němskim justizym ministrom prawne a sarjadniske pschedpiśma wuda, kiž su k pschewjedźenju a wudospołnjenju tuteho sakonja trěbne.

§ 7.

Sakoń stupi dźeń po wozjewjenju do mocy, § 3 pak hakle 1. januara 1936.

Dźeń němskeje statneje młodźiny

W Nürnbergu so sobotu dopołdnja dźeń němskeje statneje młodźiny wotmě, kaž je to hižo tradizija sjezdow nazionalsozialistiskeje strony. Lětsa je wulki dźěl młodźiny pěški do Nürnberga pschišoł. Tuta młodźina pak w swojim sadźerźenju dopokasa, kelko dźisiplinu w njej leži. Schtóž su starschi wojowarjo w cźežkim wojowanju dobyli, chce tutón dorost bruneho wójska sdźerźeć a wutwaricź. Lětsa je so tež hižo młodźina ź Posaarskeje na stronimym sjezdźe wobdźelika.

Statny wjednik młodźiny rěcźeše wjednikej wo sazuczach, kiž młodźinu w tamnych wokomikach napjelnjachu, a pschedstaji jemu w tutych 50 000 młodostnych młodu generaziju němskeho ludu. Wón też na tamnych 21 młodostnych spomni, kotrejž su swoje žiwjenje za nowe ideale wostajili.

Wjednik w swojej rěcźi k młodźinje wobkrući, so so němski lud hladaju w dźisiplinje skrućuje a so młodźina w tym sapocźina. Cząsy su nimo, hdyž so w Němskej na młodźenza sgladowasche, kiž najwjazy picźa snjeseše. Dźenza sgladujemy na młodźenza, kiž je tworjeny a krutny we wschźm wjedrje. Schtóž my wot němskeje młodźiny pschejemy, je něschto druhe, hač schtóž je žebi sandźenosć pschała. Dyrbimy nowehu cźłowjeka wocźahnyć, so lud njeby na znamjenja rospada sandźenosće sahinył. **Němski lud ma so pisches nowu schulu wjesć, jemu ma so nowe wocźehnjenje dać, kiž so na młodźinje sapocźnje a so ź jenje njeskónči.**

Kóždy je winowaty, ź wojenmu ludej słužiś, so na tutu słužbu pschihotowaś. Hižo do wutrobow młodźiny dyrbi so duch sasćehowanja, kiž chcemy we wulkej Němskej jako jenicźki możny pschichod sdźerźaś widźeć. Młodźina, kiž běšće so w Nürnbergu sešła, je wurěkł tuteho wuwiźa. Wjednik wusna, so cząs pschińdźe, hdyž budźe němski lud ź pokitym wjeselom na žiwotu młodźinu sgladowaś. Młodźina a lud so tak skrućitaj, so žadyn wichor jeju njepowali. Wschitke poźinki a mozy pak jenoż potom prawje skutkuja, hdyž pod jenym roslasom steja. Tuta jenotna wola je nimo cźełneho skrućenja druhi wulki nadawk.

Hdyž słyšmy swět naschu dissiplinu pschespóšnawa, jemu njemóžemy pomhacź. Dźemy žiwši puć a nochzemy puće druhich pschestschižowacź. Njech drušy naš na naschim puću na pokoj wostaja. Hólaju a holzy ho wjednikej s njestónčnym hotowanjom wjednikej sa jeho žiwota dźakowachu.

Treći lětny zjězd němskeje dźěłoweje fronty

W kongrežowni w Nürnbergu žo sobotu tśeśi lětny sjězd němskeje dźěłoweje fronty wotmě. Na khorhojowym podźiu sleseše lětża tyžaz khorhojow w rukach młodosmeje dźěłaŕskeje žyły w jeje pyschnej módrej drasce.

Statny organisaziski nawjedowaŕ dr. Ley w žwojej ręczi herbstwo wospjetowaše, kiž je nazionalsozialismus 2. meje 1933 nastupił. Němski dźěłaćeŕ je njedźiwajo wschěch hubejnych naschonjenjow w dołhich lětach žiwjeho wjeźtyschanehu wojowanja hischcze ras zhytał, žebi žwój wožuh tworiecź. Nowy němski sozialny porjad wotpoczuje na šafadźe, so je dźěłaŕnja zyłk. Pschedewšeckim o dźěłaćerjo njeje dźělenej klažu, kiž pschećiwo žebi wojuje-tej, ale žu twojazy teho šamneho dźěłoweho wójska, kiž je wožuh na wschelake městna stajił.

Pschi dźenžnischim wuwiwanju so wožeje sa **wuwięcze płaćijnow a powyschenje płaćijnow** sajimujemy. Nazionalsozialistojo chcedźa stajnu a jenajku mšu w hotowych pjenjesach. Runje tak tehodła žadaju, so tež **płaćijny** snjeśe a stajne wostanu. Pschetož płaćijny žu dźěł mšy w hotowych pjenjesach.

Schto je žo někto woprawdźe podrožiło? Dr. Ley roskłoži, so je to najprjedy **drasta.** Podróženje ma tu žwoju pschićinu we wutwoju a bowosu. **Žywoła je žo wo 13** prozentow podróžiła. Wupłodźerska płaćijna je wo 35 prozentow wyschła. S teho spóšnajemy, so je žo **dobyłk** prozentow wyschła. S teho spóšnajemy, so je žo **dobyłk** wikowaćerstwa jara pomjeńschił. Tu maju žo wěste mjeje wikowaćerstwa jara pomjeńschił. Tu maju žo wěste mjeje wobchadźowacź, ze-li so žwěni staw njebyrbi šahubiću. Nadźijomnje pak žo w nałunje po dobrych žnjach žywobowe płaćijny žame wot žo sniża.

Potom dr. Ley wo **powyschenju shromadnych dochodow** němskeho luda porěcza. Němska dźěłowa fronta je k **polepschenju** ekistengneje podłoži rosćahnyła pschinoschowała. Zonam je žo cźežke dźěło wotewsało, kiž wone cźełnje njemóža snjesć. To žame płaćji wo młodźinje. **W njeměrnje wjele padach žu žo s nowymi tarifnymi porjadami wjele padach žu žo s nowymi tarifnymi porjadami mjedy wotpołetschiće. Hdyž pak žo woprawdźe tu a tam w jenotliwych padach mjedy sniżichu, sta žo to tež jenoź jako wurunanje šmutska hospodaŕskich a potrowaŕskich skupinow.** Sa domjazych dźěłaćerjow je němska dźěłowa fronta tehorunja wjele dobreho wuskutkowała.

Druhe wulke polepschenje w žiwjenju dźěłazeho cźłowjeka je, so je žo sa nimale wschitkich dźěłazych w Němskej dowoł pschipravił. Pryedy běšche žo jenoź někotrym skupinam dowoł sakonjaźy pschipóšnał. Dźenża pak móže žo prajicź, so najwjetschi dźěł dźěłazych žohnowanje dowoła jnaje. Tež wupowědźenśke schkitanje je nazionalsozialismus polepschił.

Dr. Ley hischcze na wulke wuspěchi NS-sjednoczenstwa „Móz ſ radosće“ pokaza. Wo pschichodnych wotpohladach won sdźeli, so dyrbi móžno bycź, 14 milijonow industrijowych dźěłaćerjow, rjemjeślnikow a wikowarjow a małych ratarjow ſ organisaziju sapschijeć. Hdyž nje móžno, kóžde lěto tute 14 milijonow na pućowanje pósłacź, dyrbi to snajmjeńscha kóždej dwě lěcze móžno bycź.

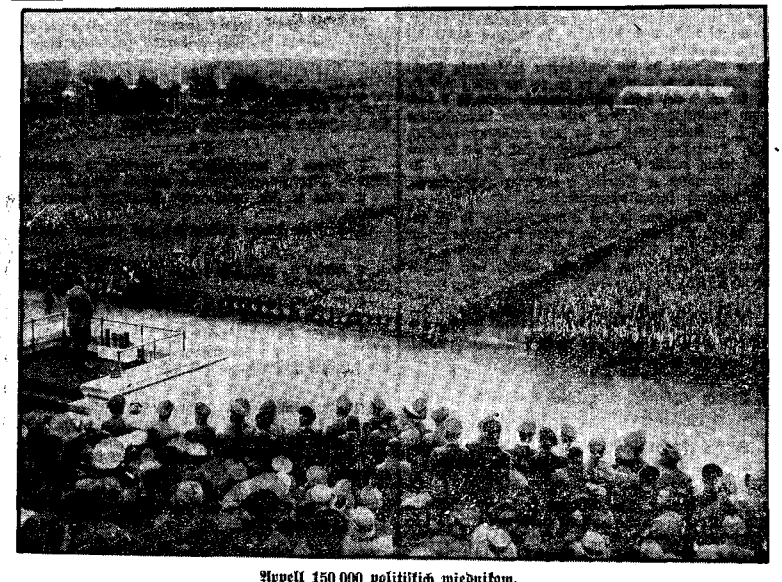

Appell 150 000 politiskich wjednikow.
Wjednik ręczi na Zeppelinowej łuzy ſ shromadźenym politiskim wjednikam. (Scherls Bilderdienst, M.)

W tu khwilu žu wudawki sa pućowanja njedźiwajo niskich płaćijnow hischcze pschewyšoke. Dyrbi žo poradźicź, je hischcze wo tśeśinu snjiźicź.

Potom němski minister dr. Schacht porěcza. W žwojej ręczi won žadasche, so žo njeśmě cźaš wróćicź, w kotrymž žo cźłowjeski pomēr mjes dźěłodawarjom a dźěłobjerjerjom, mjes wobšedźerjom dźěła a podružnikom, mjes žuđodom a žuđodom tsdasche žo bycź jenoź w sréczeńskich abo pjenjeżnych poćahach. Dźenża sahu sacźucze wobdinkeje swjasanosće dobywa. Kaž chcemy žo cźłowjeźsy mjes sobu srosumicź a cźesećicź, tak chcemy tež wukrycź, so bychmy wězownje tež sahu sa žebje dźěłali, a niz pschećiwo žebi. To je smyłk shromadnoteho organa, kiž žmy žebi w statnej dźěłowej a hospodaŕskej radźe wutworili.

Myšl wo smyłe hospodaŕstwa je žo w poślednich lětach sakładnje pschemeńiła. Hospodaŕstwo dyrbi ludej słužicź. Statne hospodaŕske wjedniśtwo žo wšo njeśmě jenje do běrokratisma wuskutkowacź.

Skónčnje hischcze němski dźěłowy minister **Seldte** wo postajenjun statneje dźěłoweje a hospodaŕskeje rady porěcza.

SA a SSwjednikej swěru slubiłoj

Njedźeľski dźeń běšche wyschina Nürnbergskeho stroniseho sjeśa. Hižo rano ſjeśche stup brunych kolonnow po dróhach města. W 7 hodź. běšche Luitpoldsta arena hižo k appelej hotowa. Sstónčko smějwšache žo na brune kolonny SA a cźorne kolonny SS. Pschi pomniku ko wospe płomjenja palachu. Sźyłne hibanje dźěłche psses sestupane žyły, jako wjednik pschijědźe. S móznym błosom žo na jeho postrow wotmołwi. Khorhoje a standarty žo pschenjeśechu a skónčnje žo sady kolonnow sestajeja. Standarty shromadźichu žo na šyrjebźinim puću mjes kolonnami a wot tam žo k cźesnemu pomnikej pschinjeśechu a k jeho stronomaj postajichu.

Po poćeśeńcznju padnjenych wjednik k žwojim wojowarjam ręcźeśche a tuttych **němsku wotmołwu na hrożenje bolschewistiskeho žydowstwa** ſ Moskwy njenowaśche. Pjaty krócź ko tutón appell nazionalsozialistiskeho wojowańskeho hibanja w Nürnbergu wotmě. Hacźrunjeź je žo swonkowny wobras pschemēnił, je stary wojowarski duch wostał. So je žo tež w Němskej wulke historiske pschemēnjenje stało, SA-mužojo sa někotre njedźeśe sacźuja, **dokeľ žo thżaze puschczenych wojakow prenjeho lětnika do jich rjadow wrócźa.** Wjednik wopišowaśche, kak němscy młodźenzojo do wójska póidu, so bychu w nim wótznemu krajej słužili a žo ſ njeho saso wrócźa do nazionalsozialistiskich wojowarjow.

Pschi poswjeczenju nowych khorhojow a standartow žo wjednik ſ krwawnej khorhoju jenotliwych khorhojow a standartow dótkny. Stabowy schef Lutze apell kónči ſ nowym słubjenjom žwéry politiskich wojakow žiwjenju wjednikej.

Potom SA-kolonny na Adolfa-Hitlerowym nameśce 5 hodźin dołho nimo wjednika cźehnichu, sa nimi NSKK, lětarjo a SS. Město Nürnberg w žwojim sahorjenju žanych mjesow njesnajeśe.

Židowscy přesmykarjo dewizow so zasudźili

Schtwórtk wulka khlostarska komora Barlinskeho krajneho žuda je po dwaj dnjej trajazym jednanju tśoch žydowskich pschešmykarjow dewisow sasudźiła. Woni běchu **po porucźnosći galizijskich wabjerjow žwoje dewisowe stśiśnišća ſ nowym trikom pschi wikowanju ſ banjowymi liseźinami a wolnu skuźili a dozwła nětdźe 300 000 hriwnow do Hollandskeje pschešmykali.**

Hłowny wobstorkowany Hans Epelstein, kiž ſ Hollandskeje pokhadża, dosta 4 léta khlostarnje a 36 000 hriwnow

Hanka

Powěźcź ſe Sserbow
wot Mikk. Andrizkeho.

6] (Pokračowanje.)

Rocho ſ Hanki njemóžeše wóczka spuśchcźicź. Tajka dźiwna bě. A kak wona na njeho hladasche; běšche hněwna, abo běšche dobra? — Rocho pschistupi k njej a poda jej prawizu.

„Tak, witaj domoj, Hanka! Njeměj ſa sło, so tak po cźmje du. Ale mi žo njeby spało, hdy bych hischcze dźenża cźe njerowitał. To je pola naš tak waschnje. Schkoda, so njeśmy mohł do Bukoj po tebje pschijeźcź! Tuž žym Mata pósłał. Nó, ale derje je, so cźe mamy. A kak žy naroślta! Marja — budź jej Bóh hnadny — hdy bych teje njesnał, bych drje cźe ſ cźežka pósnał.“

Hanku tele mutrobne žłowa hrějachu. A njepuschcźiwschi žo Rochoweje ruki, dźěšche pschećeźelnje: „Ty wschak też njeśmy, Rocho, kajtiž žy byl. Jenoź wkoźy žej hischcze cźeśałsch, kaž tehdom . . .“

„Mojedła — twojedła, wkoźy žu wkoźy — njewěsch wjazy, mojej Marji žo taiki spodobach! A kak žy na nju šapodobna, Hanka! Woźebje, hdyž žo tak wuśmēwasch. Jenoź nětchto wjetscha žu a do wocźow błędscha. Ale Kruschojśe błónczko barbu daiwa.“

„Daj žej pokoj, Rocho“, ruśny stara Luboschowa — „a a nascha Marja njeboh', to hischcze by było. A hdy by še lět w měśeje była, nascha Marja žo do wěcźnosće njeby tajka wopiza troźita.“

Rocho widźeśche hněwnu macź a dźowku, kak žo sapyri kaž w polu makozja. „To njeje rjenje. macźi“, ryknu tutej mérnišwje, „tajkeho witanja žebi Hanka njesaklušuje. Wy dźe śeźe tola hewak kosumna — a ja wěm, so śeźe teź Hanzy wot wutrohy dobra. Cźohodła žo tak hněwaeź — pišhe nicźo sa nicźo? Njeje Hanka duschna holza? Dźe wona ſ Barlina, hdźej je žo jej spodobało, so by wamaj pomozy była. Njeje to dosećź?“

Stara burowka njeprajiwschi žłowa, drěješche dale žwoje pjerje. Posłoba žo tej sa trodlatu „lapu“, kotruž měješche na hłowje, ſchtož bě pschejo snamjo njewjeźoseje myšle. Pósna wschak, so Hanzy pomoznikow pschibywa:

„Božemje žej ju tytitaj sa ſchfleiźu, tu rjanu Hanku. Ale to want praju, a wěcźe mi — zbła wjeś ju wušmēschi a waju teź.“ —

Tajka njewjeźołka rosmołwa trajesche hischcze zyły cźaš. Rocho ſhoni wschitko, teź to, kak staj žo Hanka ſ Matom Nowku roseschkoj, a kak žo Hanzy po dobrej Barlinskej knjeni sastyknje. Luboschowa by hischcze nešcźo kóćź do rosmołwy sapahnyła, wjeźełscha wschak rosmołwa ſ tym wešo njebu.

Na kónź žadasche žebi stary Luboš hischcze „prjatkarke“. „Dewak je mi pschejo Rocho ſ nich cźitał; dźenża budźeš ty.“

Hanka njeleźiży postany, seńdźe k poseźenje a pschinješe stare, cźeźeśeńdne „prjatkarśe. Wotewrri staru, do tołsteje koże swjasanu knihu, ſ wušmahnjenym cźeźwjenym rěźkom. Sšmuschka papjery, do knihi sapołożena, wosnamjenjeśe stronu a měśtno, hdźej bě žo pschestałko cźitacź. Hanka žo dźiwśeše. Běšche žerbitenu pišmu wotwutka. Wulke kwaklate pišmiki šachu žo jej zuse. Błędeše wobliczo žo saho sacźerwjeni, a na cźole sjewiśhu žo kapki lodoweho potu. S wulkej prózu a cźežy wodźahujo wuczita skónčnje słowa: „Mój lubschy Bog . . .“ Dale njemóžeśe. Stuchknje pytaśe žebi wócźko pomoz.

Rocho němcej prósćiwje srojumi. „Hanka, ty wschak žy spróżna, woźej dyżeź spacź — daj mi knihu. Njech hischcze dźenża ja ras cźitam.“

„Haj, hdy by dyzyk . . .“, Hanka łóże šdyšmy, a połkitschi hłowu, hłuchasche pobožnje kaž nan a macź na žwjate słowa.

Rischa cźitasche derje, hdyž teź trochu pomalu. Burśti lud je pomału. Hdyž na kónź pschidźe, cźitasche ſ powyschenym błosom: „Njesabudźeśe dha ženje, schtož nam prajił naschi lubi Knjes a Sbóžnik: Pójśe ke mni wschitcy, kiž sprózni a wobceženi sće. Ja waž wokschewju. Amen.“ „Amen!“ wospjetowaśe sšepy nan, dźowka a macź wospjetowaschej teź.

Hdyž Rocho dźěšche, pschimny jeho Hanka kruczicho sa ruku, a pohladawschi jemu žwérnje do wocźow, rjekny ſ płacźitym błosom: „Rocho, měj dźak sa wscho. A tyżaz króćź sapłacź cźi Bóh luby Knjes teź wscho, schtož žy naschemu domej dobroty cźinił — léto a dźeń.“

„Sa cźo žo dźakujesch, Hanka? To bě moja pschijźušnosćź. Njeźžmy dha my tu hromadźe kaž nan a dźěcźi, kaj bratśe, žotry? Nè, nè — jenoź žo njedźakuj — a hdyž by cźi hdy šłe było, wešch dźe, hdźe je pomoz. A njeśahudu na naschu cźetu. Ta bě wscha hněwna, so njeródźesch. A hnydom juśtśe pschińcź — hewak rjeknu, so žy horda paw ſ města pschijschcha.“

IV.

Struchłe cźažy Hanzy nastachu. Njech cźinjeśche rjenje abo hrosnje, macź cźinjeśche pschejo hrosnje. Pak by ſ powkhmurjenym žołom khodźiży bórbotała niczo njeprajiwschi. Pak by wupraźnyła. Stara Luboschowa Hanzynej dracźe nihdy na žiwécźe njemóžeśe swnknucź — a rjekny-li druhdy Hanka nemśke słowo, so macź njerosumjeśche, žypaśche žo wjeźch.

S lubosće k nanej žo Hanka njehórscheśe. Statnje njepschećeźelstwo stónčnje teź wotupi. Ani wjeśne towaristschi žo k Hanzy njeśnajachu. Hdyž nětdźe pschińdźe, witachu ju, ale tak, kaj bychu njewitali. Nihdźe ji sahu njekasachu. Na pjatkach w pósłupnym cźasu, hdy by wjeśna młodźina na nawšy spéwała, Hanzy žobu njekasaśche, hdyž cźrjódła nimo dwora cźehnijeśche.

Nijchoju cźeta dźěšche nešchto ras ſ njej na pschasu. Wschak wěśeśe, schto je, pschała — wy starśche ſ najmjeńscha. W Kruschojcach wjeśeźeśche žo tehdom hischcze w kóždym domje kołowót — a jasny teź spěźchnje dźěłachu. Hdyž wschak Hanka pschińdźe, by na khwilu wscha zabawa womjelkła, jenoź kołowroty bychu rěcźałe. Hdźej by Hanka šy šydowała, tam bychu žo jeje šuđodźinki pocźałe husacź a hušacź — doniž Hanka njeby zyłe wopuschcźena šedźała.

(Pokračowanje scźěhuje.)

pjenjeżneho khłostanja, wobskorżeny Louis Loewenbach se Schönberga 1 lěto a 6 mĕżazow khłostarnje a 15 000 hriwnow pjenjeżneho khłostanja. Jeho pschidhodny nan Markus Loewenthal a bratr Hellmut khowneho wobskorżeneho, wobaj ſ Barlina, ſo k 1 lětu a 3 mĕżazam jastwa a k 9 mĕżazam jastwa, prĕńschi nimo teho k 2500 hriwnam a druhi k 1000 hriwnam pjenjeżneho khłostanja saſudźi. Jedyn wobskorżeny, Arthur Weiſe ſ Krimiczawy ſo dla njerodneho bedźiwoneho pschestupjenja k 36 000 hriwnam pjenjeżneho khłostanja saſudźi.

Ze Serbow

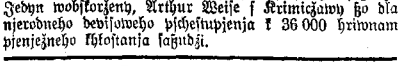

W **Budyschinje**, 16. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Khoroſć prĕńĕri na konju, po ſtyrjoch prjeſ lĕże.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer plus 3 a thermometer wodnjo 26 ſtopnjow cźopłoty. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 a thermometer w nozy 16 ſtopnjow cźopłoty. Rospołożenje wjedra w Europje je ſo pornjo ſobotu a nejdźeli malo pschemĕniło. Nad Atlantiſkim morjom wobschĕrna nizina leži a ſ khwilemi ſwoje wubĕžki hacź k nam ſćele. Wyſchina nad pokodniſchej Europu bĕſche nizinje dotal pschiſtup wobaraka. Nĕſko pak je nizina na mozy dobyła a ſo ſe ſwojim jadrom naſchim ſtronam ſbližiła. Tehodła mamy pſchi ſwjetſcha pomrócźenym njebju ſ khwilemi dešćeje wocźakać. — Jutſje wuteru ſtónczko 5,86 hodź. khodźa a ſo 6,12 hodź. khowa. Mĕſacźk khodźa jutſje wjeczor 7,58 hodź. a khowa ſo pschipołdnju 12,03 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wuteru: Njewobſtajne.**

— **Njeſbože na dróhy.** Motorowy koleſaŕ a kołojĕſdna ſobotu popołdnju wokoło ½3 hodź. na Lubijſtej dróhy, hdźež ſo Wósporſka dróha wotwinje, do ſo ſrazujichtaj. Kaž je ſo ſwĕſćiło, je ſo kołojĕſdna ſ mĕſta pschijĕżdżeſchi na Wósporſku dróhu ſawinyła, njeje pak žaneho jnamjenja dała. Motorowy koleſaŕ, kiž je ſa njej pschijĕł, je do njeje ſtorcźił a ju powalił. Koleſaŕka je ſo jenož lohko ſranika. Kole ſtej ſo tehorunja jenož ſnadnje wobſchkodźiłej. — Njedźeli wjeczor wokoło ½8 hodź. je na Zimych wikach automobil pža (na liſchku podobneho Waldmanna) ſmjertnje pſchejĕł.

— **60 proz. ſnižene jĕdnoſe płaćizny na żeleznjach ſa wukrajnišow ſo hacź do 31. oktobra 1936 podlĕſchiko.** Poſtićenje wožebiteho ſniženja jĕdnoſe płaćizny ſa wukrajnikow a wukrajnych Němcow hacź do 60 proz. je ſo ſe ſtrony němſk. ſtatneje żeleznizy hacź do 31. oktobra 1936 podlĕſchiko, pschi cźimž dyrbi wukrajnik ſnajmjeńſcha 7 dnjow a najdlĕje 3 mĕżazy w Němſkej pſchebywacź.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pschi ſobotniſchim cźehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (12. dźeł) padźe dobycźe wo 300 000 hriwnow (wulki łós) na cźiſło 94 493; dobycźe wo 5000 hriwnow na cźiſło 80 022; dobycźe wo 3000 hriwnow na cźiſła 9053, 12 186, 37 681, 37 750, 84 225, 97 256, 121 791, 123 650, 134 732; dobycźe wo 2000 hriwnow na cźiſła 13 977, 36 417, 45 490, 81 535, 84 256, 127 519, 128 569, 129 221, 135 472, 135 889; dobycźe wo 1000 hriwnow na cźiſła 2630, 4476, 5018, 8877, 9662, 16 326, 17 678, 20 859, 21 082, 31 856, 33 874, 36 571, 47 674, 55 732, 68 849, 73 139, 84 500, 87 816, 98 125, 99 392, 101 326, 114 251, 114 828, 120 761, 121 589.

S **Małeho Wjelkowa.** Ssobotu wjeczor po 7 hodź. wudyri tu w ſkładowni Engertez roskobarnje lumpow woheń, kotryż mózeſche ſo ſ wulkej próżu tudyſchich dźełaćerjow nĕkak podubźnyć. Hacź do 9 hodźin ſo woda na woheń ſpłaſche. Mohnjowa wobora ſapſchimnuć njetrjebaſche, dokelž w fabrizy ſu wſchudże hydranty ſe wſchĕmi trĕbnymi napramami. Woheń je pschi jenej tu ſtejazych maſchinow naſtał. W lumpach bĕchu wſchelake ſchrubiki a knefle, a hdyž tute pſches maſchiny dźechu, ſu najſterje ſchtrĕ naſtake, kotreż lumpowy proch ſapalichu, kotryż ſo ſ pomozu ventilatorow do prochoweje komory duje. Tajke wohnje ſu tu hižo huſćiſchu naſtake. Jónu je ſo tute twarjenje zyle wotpaliło a jónu móżeſche ſo woheń hiſchcźe w prawym cźaſu ſaleć. Do ſchkody njeje nichtó pschiſchoł.

S **Hodźija.** Cźežity auto firmy Sturm ſ Freiwalde w Delnjej Schleſiſkej cźahnjeſche pjatk rano ⅛8 hodźin po nahlej dróhy we wjeczornym dźele wſy horje jĕcź. Pschi pſchespinanju ſo woſowemu wjednikej njeporadźi khód do cźeridła dostać a cźežity wós jĕdźeſche wróćo. Pschi tym ſo pschiwĕſchak prĕti ſtaji a ſo pschewali. Zyhele, kotreż bĕchu na pschiwĕſchaku nakładźene, ſo na dróhu wuſypachu. Na dobre ſłoźo pschi tym ſ ludźi nichtó do ſchkody njepschińdźe. Hdyž bĕſche ſo pschiwĕſchak wupróſdnił a ſnowa nakładł, móżeſche cźežity auto dale jĕcź. Wobkhad njeje pschi tym woſebje cźerpił.

S **Sulki.** (Ssmjertne wobkhadne njeſbožo.) Pjatk wokoło 7 hodźin ſajĕdże motorſke koło ſ pschiboczńikom na Wjaſowſko-Budyſkej ſtatnej dróhy krótko pſched Hnaſchcźanſko-Družkeczanſkim khćižowanišchcźom do ſchkoma. Pschiboczńik ſo wot motorſkeho koła wottorhny a koło ſame padny do blĕſkeje pĕſkoweje jamy. Wjednika motorſkeho koła a ſobujĕdźazeho ſaſtupjeŕ dr. med. Kſchižana w Dobruſchi do Budyſkeje khorownje dowjeſe. Wjednik motorſkeho koła ſo jenož lohko ſrani. Ssobujĕdźazy pak je hiſchcźe ſamſny wjeczor wokoło 11 hodź. na ſcźĕhowši ſranjenjow wumrĕł. Poliźija je ſwĕſćiła, ſo ſtaj wobaj wot ſažneho popołdnja hacź do wjeczor 7 hodźin w hoſcźenzach wokoło pikoj. Tsecźa wobora njeje na njeſbožu wina. Morwy je klampnaŕ Rudolf Heinrich ſ Budyſchina, kotryż bĕ bjes dźeła.

S **Bukez.** Pſched hamtſki żud w Lubiju pſchedwjedźe ſo pſched nĕſchto dnjemi dla wſchelakich paduſchſtwow, kotreż dźĕła hižo dlĕſchi cźaſ wróćo leża, ſ Cźeſkoſłowakſkej pothadźaŕ Josef Bräuer. Bĕ wobſkorżeny, ſo je w ſuſtodnym Stwĕſchinje dwĕmaj towaŕſchomaj ſ tym khĕtru ſchkodu naczinił, ſo jenemu dejerjej 55 hr. pokradny a ſo na to bjes ſlĕda ſhubi. K cźeknjenju wuži Bräuer koleżo, kotreż bĕ jemu pohonczą poſcźił. S koleſom pak ſhubi pohonczą też hiſchcźe dobry wobleḱ, kotruż bĕ Bräuerej we ſwojej dobroćiwoſći poſcźił. Dale bĕ rataŕſkemu dźełaćerjej w Dažinje, wudawajo, ſo wocźakaje wot ſwojeje cźety pjenjeſy, 16 hr. wuwĕſchcźił. Pſched ſudom njeměješche Bräuer je ſwojimi wuwjedźenjemi połnych fantaſijow, žaneho ſłoża. Też dyrbjeſche pſchiſnaćź, ſo je ſpytaŕ w Ottenheimje 50 hr. ſlĕbornych a papjerjanych pjenjes ſamĕnicź. Wĕrne drje je jeho wudawanje, ſo ſu jeho, hdyž je mjeſu pola Zitawy do Cźeſkoſłowakiſkeje pſchekrocźił, hnydom ſafeli a dla cźeknjenja ſ wójſka k 8 mĕżazam khłostarnje ſaſudźili. Tute khłostanja wotpokucźiwſchi je ſo Bräuer ſaſo do Němſkeje wróćił a ſo w Krkonoſchach ſajał. Dla njeknižomneho wobkradnjenja ſwojeju towaŕſchowa a dla pſchekſchiwjenja ſaſudźi ſo Bräuer k 6 mĕżazam jastwa.

S **Hucźiny.** W nozy k pjatkej pſchińdźe Budyſki cźežity auto we wótrym ſawinjenju na wjeczornym dźelu wſy do wjerhanja. Pſchi tym wobſunu ſo ſ dróhi a potorhny żelezne wrota a płót ſtukodneju leżownoſcźow. Autowy wjednik a jeho hóſći najſterje wjetſcheje ſchkody njepoczerpſchtaj. Dokelž je ſo w tutym ſawinjenju hižo huſćiſcho njeſbožo ſtało, je ſa kóždeho wjednika auta woſebita kedźbnoſcź trĕbna.

S **Hrodźiſcźa.** Kak lohko a njenadźiju ſo druhdy njeſbožo ſtanje, ſpóſnajemy ſe ſcźĕhowazeho pſchipada. Žena wjeſnjanka dźanſche gardiny pſchitykacź. Pſchi tutym dźĕle bĕ na ſtok ſtupiła. Zyle njenadźiju ſo tutón pſchewali, tak ſo żona padny a ſo tak wo kromu łoża dyri, ſo žebi rjebło ſtama. Dyrbjeſche lekaŕiku pomoz hladacź.

S **Mujerja** (Unwirde). Cźežke wobkhadne njeſbožo ſta ſo ſobotu wokoło 5 hodźin wjeczor pſchi żeleſniſkim pſchekhodźe Lubijſko-Wóſporſkeje cźary, kotryż pſchi poſtodniſchim dźelu wſy leži. Hdyž kubłowy ſaſtojnik H. Hłuchinjanſkeho ryczeŕkubła ſe ſwojim motoriſkim kołom do Lubija jĕdźeſche, widźeſche njenadźiju pſched ſobu ſ cźeridła wóſ żeleſniznu, kotryż runje dróhu ſchiſchowaſche. H. njemóżeſche, hacź runjeż mózne ſaſpina, ſwoje koło wjazy cźaſa dóſcź ſaſtajicź a ſaſĕdże do pſchiwĕſchaka cźeridneho woſa. Tutón koleſarja na ſtronu wjerhny, a pſchi tym tón tak njeſbožownje padny, ſo jemu mołowe koło wobe nohy wotdźe. Dowjeſechu jeho do Lubijſkeje khorownje. Motorſke koło ſo jenož lohzy wobſchkodźi.

S **Njeſwaczańdka.** W ſtarobſe 90 lĕt a 10 dnjow wumrĕ pjatk rano najſtarſcha żona naſcheje gmejny, knjeni Augusta ſwud. Marſchlerowa rodź. Rychtarjez. 3. ſept. 1845 ſo w hrodowſkim młynje w Njeſwaczańdźe jako dźowka młynka Rychtarja narodźiła. Halle njedawno jej pschi jeje 90lĕtnych narodninach nĕkotre rjadki wĕnowachmy.

Z **Rożanta.** Na wćerawšim njedźelskim dnju, na ſwjedźenju ſydom bołoſcow ſ. Marije, zeńdźechu ſo zaſo njeliczomne ćrjódy pobożnych kemšerjow. Mjez druhimi bĕ Kulowski procejón, wjacy ſtow ludźi ſylny, přikhwatał, hdyž hewak porjadnje z druhimi wosadami na ſwjedźenju naroda ſ. Marije, ſ. pózńejńca, putnikuje, lĕtſa pak bĕ zadźĕwany dla firmowanſkich ſwjatočnoſcźow we wosadźe. W próźdnej popołdnišej hodźinje, krótko po jĕdnaćich, přijĕdźechu na 400 Kolpingowych wučomnikow z rańšeje Sakſkeje potajkim sobuſtawy rjemjeſlniſkiech towaŕſtwow wot Drježdźan hač do Žitawy, we wjacorych autobuſach na ſwjatše městno. Zhromadźichu ſo w Sernjanach a ćehnjechu potom w ſwjatočnym ćahu do Rożanta, hdźež prezes klóſtrſkeho rjemjeſlniſkeho towaŕſtwa P. Gerhard Božu mšu ſwjećeše a młodoſtnym wutrobite a zahorjace ſłowa porĕča. W popołdnišich hodźinach podachu ſop utnikojo k nyšporej do klóſtra Marijneje Hwĕzdy, kotryž ſej při tutej přileżnoſći bliže wobhladachu. Dalše ſwobodne hodźiny wužichu k zeznaća wſy a wſelacy dóńdźechu ſej też na znate Wotrowſke hrodźišćo. Po wječornej pobožnoſći, při kotrejž měješe kaplan dr. Baum z Drježdźan ſwjedźeńſke prĕdowanje, zarjadowachu putnikojo ſwjatočny ſwĕćkowy ćah po klóſtrſkim dworje, kiž na wobdźĕlnikow a přihladowarjow najlubši začišć zawoſtaji. W pózdnej wječornej hodźinje podachu ſo na dompuć, znutřkownje pozbĕhnjeni a ſpokojeni

S **Khoćebuſa.** We nozy k ſchtwórtkej wudyri we wſy Wóſeńku woheń nHojowa hromada Wóſeńſkeho rnčerkubła ſo njenadźiju paleſche. Płomjenja pſchetoćichu też na ſ jnjemi napjelnjenu brózńu a ſapalichu ju. Mjes tym ſo też druha wulka brózń paleſche a njeporadźi ſo, ſ njeju nĕſchto wutkowacź. Skhrĕ pſchetoćichu też na ſtatok maleho hoſpodarja, kotryż w ſamſnym ſuſodſtwje brózńow ſtaješche. Też tu ſo domiže a hródže zyle palichu. Tu pak ſo poradźi ſtót a nimale zyły mobiliar wutkowacź. Ma ſo ſa to, ſo je ſo woheń ſakoźł.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Kinsbórka.** W jara wuſtim ſawinjenju we Wojerowſkej dróhy pſchi wutkhadźe ſ mĕſta ſetkaſchtej ſo dwaj cźežitaj autaj, kotrejž łózdy ſ druheho kónca jedźeſchtej a wuſłuſchtej pſchi tym zyłu dróhu. 55 lĕt ſtara żona ſ Kinsbórka, kotraž njemóżeſche ſo ſpĕſchnje doſcź k ſcźenje ſtkócźicź, bu pſchi tym ſ jenym autom hrabnjena a ſ tajkej mozu na ſtronu cźišnjena, ſo žebi nop pukny. Cźežkoſranjenu dowjeſechu do khorownje.

S **Lubina.** Pſchi porjedźenju zgrkwineje wĕże we Brunowje dwrbjejchtaj ſo też kula a tkhiž dele wſacź. W kuli ſamej namakachu nĕkotre hiſchcźe derje ſdźerjane płaſcźiki pcźołkow. Pſched nĕhdźe 30 lĕtami bĕchu wobydlerjo wſy wobkedźbowali, ſo bé ſo rój pcźołkow w kuli ſaſydlił.

S **Jawory** w Schleſiſkej. We wjeſnej Gräbel pola Jawory woſtaji żona ſwoje jenoliĕtne dźĕćko w kolebcy ſame w bydlenju. Hdyž ſo domoj wrócźi, namaka dźĕćcźe morwe. Wĕ ſo ſame je ſchtwórcźkom, ſa kotryž bĕſche wuſoſ pſchiſwjatany, ſadajiko.

Přilopk

Cźežke wobkhadne njeſbožo.

Pjatk ſta ſo w Kertzdorfje pola Laubana w baſaltowej fabrizy cźežke njeſbožo. Samkaŕ E. Anton pſchińdźe do cźeridła, kotreż jemu ruku wottorhny. Njeſbožowny bórſy po dowjeſenju do khorownje na ſcźĕhowku ſranjenjow wumrĕ.

Hospodarski rozhlad

Pónjdźelu 16. ſeptembra 1935.

Barliſka burſa ſ dnja 14. ſept. Na kónzu tydźenja bĕ ſobotu wobrot hiſchcźe mjeńſchi hacź w prjedawſchich dnjach. Publikum ſo ſzyka na wikach njewobdźĕli. Tohodła ſo kurſy powſchitkownje wobſtabichu. Reniy mĕjachu pſchewažnje pſchecźeljniſche mĕnjenje.

Skótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dźenja 1166 howjadow a to 176 wokow, 216 bykow, 644 kruwow, 107 jałojzow a 23 ſraćźkow. Dale hiſchcźe 890 cźelatow, 949 wowzow a 1210 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu je wobkhod dobry a płaćizny ſo też ſa hubjeńſche druzinu troſchku połepſchcźeja. Cźelata maja tohorunja dobry wobkhod a płaćizny ſu tu nĕſchto wyſche hacź minjeny tydźeń. Wowzy maja ſtrĕni wobkhod a płaćizny ſa hubjeńſche druzinu ſa ſtót ſ paſtwiſchcźow nĕſchto popuſchcźeja. Swiniže maja ſiwy wobkhod a tu ſo ſkoro wiſchĕ ſtoćźata ſa najwyſche płaćizny ſchedawaju.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźĕl a přilopk Marko Smolaŕ a za nawĕſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſinje. Wudawa a ćiſći dr. J. Cyž w Budyſinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna liſćina ſo. 3 płaći

Wulke hórniſke njeſbožo w Jendźelſkej.

We wuhlowych podkopkach pola Barnsley w Yorkſhire bu ſ podjeńſtim rosbuchnjenjom 16 hórnikow morjenych a 8 cźežko ſranjenych. Potrjechjeni ſwójbni cźakaja ſtyſknje pſched nutſkhodom do jamow na powĕſcźe wo ſwojich lubych. (Weltblid, M.)

77. přesadźowanje plahowanskich swini šlesyskeho zwjazka plahowarjow swini

Pšcheźadźowanje žwini schlesyskeho swjaska plahowarjow žwini sap. tow. dnja 12. septembra we Wrótkławju-Hartliebu bě jara derje wopytane,a sajim tak wulki, so žo hač na 2 kundrosow njedźiwajo wulkeho poskićenja wschitke świerjata pschedachu. Na pschešadźowanju bě w pscherešku jara dobry material sastupjeny. W pscherešku najdróžše běchu kundrosy młodostnych riadownjow. Wobźeže napraschowachu žo sa župroschnymi ranzami, tak so žo potrjeba ani spokojicź njemóžeše. Płaćišny wućišnjachu w pscherešku 6—8 měšazow stare 258 hr., najwyšša płaćišna 340 hr. (ſ Jamneho), kundrosy pyches 8 měšazow stare 274 hr., najwyše 380 hr. (ſ Gontkowitz), župroschne ranzy 384 hr., najwyšša płaćišna 520 hr. (se Schönwalda). — 19. sept. budźe w Sbor'jelzu nowe pschešadźowanje, na kotrež swjask hižo nětko kedźbne cźini. Pschichodne pschešadźowanje we Wrótkławju, lětuscha premijowa awkzija, budźe 31. oktobra. Pschisłuschenja maja žo hač do 1. oktobra t. l. stacź. Mjes tym je žwobodne kupjenje ſ pośrědnistwom kenzlije swjaska kóždy cźaš móžny.

Prawe zjednoćeństwo

„Hallo, Bjarscho!"

„Pomhaj Bóh, Hančźiko!"

Posastanjetaj, podataj žebi ruku, džetaj shromadnje dale.

„Dolho žo hižo njewidźachmoj."

„Nimale wózom lět."

„Nopośledk na Měschćańskej banzh."

Sbhorich, jako žłužbu sašo nastupich, tam Ty wjazy njeběsche."

„Schto cźinisch? Kak žo Cźi wjedźe?"

„Dźakuju. Sšym spokojom. Pšched dwěmaj lětomaj žo woženich. Mamy pscheczelne małe bydlenje. Njechasch naš jónu wopytaćʔ"

„Ow haj, radłubje."

„Pschińdź jutśe popołdnju. Běchmoj tola jónu tak dobraj pscheczelaj. Mamoj žebi sawěsće wjele powědacź."

Bjarsch pschihłoźowasche:

„Rady. Cźłowjek ma tak porědko składnosćʒ, jónu tak prawje žiwoju wutrobu wuśpjacź."

A wonaj žo wupraješchtaj. Hančźik jemu žiwoje rjane bydlenje w hischcźe nowej žłtéj pokasa, mały balkon ſ kwětkami a žołtymaj pleczenymoj stółcźkomaj, da raźitej ja-hrać, dźešče po piwo a cźigarety, potom pschińjeshy album ſ žyłej hromadu wješołych fotografijow ſ diweju puczowanjow, na kotrymajž bě se žiwojej žonu pobył.

„Pschichodne łeto žebi najšikerje trjebany mały wóz kupimoj — na wotplaczowanje wěsu, Ty tola rozumisch."

„Je dha Twoja sašłužba tak dobra, Hančźiko?"

Starý powokańšći kolega žo spokojny žmějeshe.

„Njeběch ženje bjes dźěła, mějach stajnje žiwoje městno. Wjele njeje, schtož sašłužu, ale móžemoj nješchto mało nałutowacź, ſ žiwjenju dožaha. Nowu ſuknju, kotruž je moja žona wobleczena, pleczenej stółcźkaj, nasch radio, — sa to moja žona dźěła. Lenka je sekretarka pola jeneho direktora, běšče tam hižo jako młoda holza, ſ žyle rjanej nuzu. Dźěłamoj radšcho wobaj a žebi w žiwjenju nješchto popschejemoj. — Ale kak žo Tebi wjedźe? Njejžy nam dožyła hischcźe ničžo wo žebi powědaʃ."

Bjarsch schlekńcźku wsawschi žo hódnje piwa napi. „Na Waju strowosćʃ!" wón rjekny. „Piwo je wulkotne! Schtyri łěta hižo žaneho piwa wjazy njewopiach."

„Sšy tha khory?" .

„Nź. Khory njejšym, ale —"

„Ale?"

„Sšym hižo schtyri łěta bjes dźěła". Bjarsch zyle wohańbjeny rjekny, schtyri łěta! To njeje moje dła, ham wschak žo cźłowjeſ pšches žiwjenje pschejerje — ale mojeju dźěcźjom je mi žeł."

„Ssy woženjeny?"

„Pjecź łet hižo — mamoj diwě dźěśeśi — najmłódšche je diwanaceźe měšazow — holcźka —."

Cźišchina sastupi. Rozmolwa wjazy tak prawje dopředka njechasche. Hančźik ſ radźiwej dźěšche a jo sajaſt. Album ſ wješołymi mješwocźemi wocźinjeny na blidźe leżeshe. Žona žiwoju ruku na njón połoži, jón mjelcźo stronu storeži.

Bjarsch postany.

Wodajtaj. Njechach wamaj ſ mojim łuźnym powědanjom —." Pschecźeł jemu ruku stśóźi.

„Měj žo derje — wopytaj naju sašo — łuź mi to a pschiwjedź pschichodnje twoju žonu žobu —."

Woni w kuchini žedźachu, Bjarsch, jeho žona, jeju dźećaśi. Wón w starej nowinje hódańcźko hódasche, do kotrejež bě jim pjekaŕ dźensa łuźe swalił. „Położcźe hischcźe jenu nowu wokoło łuźeba — my łuźdom deschcźik dostaźenjemy", bě wón jónu ſ pjekarjej prajił, trochu ſ bojoseju, so tamny cźu njepytnje, jo je stara nowina sa njeho nimale runje tak waźna łuź łuźeb w njej, a wot teho cźaża pjekaŕ stajnje dwě tośtśej nowinje ſ pscheczelnym poźmeŕkom wokoło pokrutu połoži, tak łuźo hač Bjarsch ſ njemu pschiłuźe.

Wonka žo sasłwoni. Žona durje wocźini.

„Jónska je wonka, Měrcźino — chze ſ tobu rěcźeć — wešła Hančźikowa."

Bjarsch ji zyle samotany napscheczo thwatasche. Wona jemu wutrobicźe ruku poda.

„To je Waścha žona?" — Dźeń dobry, luba Bjarschowa! Raju muźej staj pscheczełaj, chzemoj mój to też byeć —"

Druha nětkaŕ jahańbjena mjelcźeśche, woni ženje wopyta njedośtachu. Tola też Hančźikowa nětkaŕ njewésta byeć poćinasche.

„Sšym pschischła —", wona rjekny, „chzych — mój muź a ja — ale łuposći, cźehodła dyrbimy žo jedyn pšched druhim hańbowacź? — Potajkim ſ łkóła: Sšmój Wasche położenje rospominakoj a ja žym žo rossudźiła, so žo žiwojeho městna wsdam a sastojnstwo Waschemu muźej pschewostaju —"

„Ale to žo tola njehodźi!"

„Tola, so hodźi!" młoda žona pscheczelnje, ale wěsće rjekny. „Wy sastojnstwo nusnjscho trjebacź dyrbiła my — my móźemy nasche wudawki pschikrócźicź a wy sće ſ najhórschjeje nuſy — žym hižo je žwojim schefom porćźała, žym jemu wschitko rosłožiła a wón je swólniwy. Nowy tydźeń tam dźełko nastupicźe. Ale schto dha maće, moja luba? Cźehodła pak Wam žyłły do wocźow stupaju? To žo tola wschitko tak žamo rosumi — tak žamo wě —"

„Sso žamo wě —", wona sapłakny.

Płakałsche hischcźe dołho a jako žiwoju hłowu sašo połožeše, runje widźeśche, kak jeje muź tammu ſ durjam pschewodźesche a ji němy ruku tłócześche. Rěcźeć njemóžeśche.

fkz.

Sport

Němska—Pólska 1 : 0.

Pschi wczerawschim setkanju němskeho a pólskeho kopańskeho muźstwa we Wrótkławju je němske muźstwo ze złabym dobyczom ſ wojowanja wuschło. Hacź runjeź měšesche němske muźstwo pschewahu, mójeśche tola jenoź jara smużitym Polakam jene wrota tśeśicź. Pśches 40 000 ludźi, mjes nimi wjazy hacź 2000 Polakow, hrě pschihladowasche.

Radio

Wutoru 17. septembra žo khyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 wjeselý rańschi konzert. 11.35 sa wjeźne žony. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakolcźe. 16 sabawny konzert. 17.15 sport sa młodźinu. 18.35 politiſki pschehlad nowin. 21 konzert.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5.50 sa burow. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15 sa žony. 17 popołdnischi konzert. 19.10 ſ žwjatokeſ.

Hischcźe wažne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 20.10 pišany konzert. Hamburg: 20.10 rokoko wjeczorna hudźba. Wrótkław: 20.10 operettowy wjeczor. Wín: 20.15 Leo Fallowy konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In das Handelsregister ist eingetragen worden:

1. Am 6. September 1935 auf Blatt 910, die Firma **Bruno Ehrig & Co.** in **Bautzen** betr.: Die Firma ist erloschen.

2. Am 7. September 1935 auf Blatt 720, die Firma **Fischhaus Otto Weber** in **Bautzen** betr.: Der Kaufmann Otto Weber in Bautzen ist ausgeschieden. Inhaberin ist Frau Ida Selma Weber geb. Fährmann in Bautzen. Die Prokura der Kaufmannsehefrau Ida Weber geb. Fährmann in Bautzen ist erloschen.

Amtsgericht Bautzen, den 10. September 1935.

In das Güterrechtsregister ist heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung des Arbeiters **Ernst Paul Gubsch** in **Kreckwitz** an dem Vermögen seiner Ehe frau Theresia Anna geb. Schneider durch Ehevertrag vom 6. September 1935 **ausgeschlossen** worden ist.

Amtsgericht Bautzen, den 6. September 1935.

Die Straße Bautzen—Preuschwitz—Doberschau—Gnaschwitz—Neukirch (Lausitz) wird wegen Pflasterung in Flur Doberschau vom 18. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Verkehr wird auf den Schanzenweg in Doberschau gewiesen.

Bautzen, am 13. 9. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.
Betrifft: Körung der Zuchttiere.

Die Körung der zu Zuchtzwecken bestimmten Zuchtbullen, Zuchteber und Zuchtziegenböcke hat nach den bestehenden Bestimmungen **grundsätzlich an Sammelorten** zu erfolgen. In meiner Kreisblattbekanntmachung vom 30. August 1935 betr. die Herbstkörung 1935 habe ich bereits darauf hingewiesen, daß die Körungen von jetzt ab nur noch an Sammelorten, die sich aus mehreren Gemeinden zusammensetzen, stattfinden werden. Sammelkörungen werden in anderen Kreisen schon seit Jahren mit dem besten Erfolge durchgeführt. Solche Sammelveranstaltungen sind nicht nur von hoher züchterischer Bedeutung, sondern sie ermöglichen den Tierbesitzern überhaupt erst den Vergleich der einzelnen Tiere untereinander und bringen ihnen so den Wert ihrer Tiere zur Kenntnis

Im Intresse der Förderung der Tierzucht erwarte ich daher von den Tierbesitzern im Kreise, daß sie den bisherigen Widerstand gegen die Sammelkörungen aufgeben und ihre Tiere nach den noch bekannt zu gebenden Sammelorten bringen werden. Die Gebühr für die Körung an Sammelorten ist die übliche, und zwar für Bullen und Eber je 3.— RM und für Ziegenböcke 1.— RM. Für die außerterminliche Körung derjenigen Zuchttiere, die nicht auf den vorgesehenen Sammelplätzen vorgeführt wurden, hat der Kreisausschuß die Gebühren in seiner Sitzung am 26. August 1935 wie folgt festgesetzt: •

für die Körung eines Zuchtebers 6.— RM,
für die Körung eines Zuchtbullen 6.— RM,
für die Körung eines Zuchtziegenbockes 2.— RM.

Bei sonstigen außerterminlichen Körungen, also bei Besichtigung der im Laufe eines Jahres außerhalb der Körperioden angeschafften oder erst körfähig gewordenen Tiere verbleibt es bei den bisherigen Normalsätzen.

Die Herren Bürgermeister im Kreise ersuche ich, die Zuchttierhalter auf vorstehende Bekanntmachung in geeigneter Weise aufmerksam zu machen und auch ihrerseits dahin zu wirken, daß von den Tierbesitzern die anzukörenden Tiere bestimmt an die Sammelplätze gebracht werden.

Hoyerswerda, den 11. September 1935. **Der Landrat.**

Die wegen der Ausführung von Ausbesserungsarbeiten gesperrte Brücke über die Spree (Große Spree) bei Spreewitz wird für den Verkehr wieder freigegeben.

Hoyerswerda, den 10. September 1935.

Der Landrat.

Die Ringstraße und der Dammweg in Laubusch (Grube Erika) werden auf Grund des § 34 der Reichsstraßenverkehrsordnung vom 28. Mai 1934 — R.G.Bl. S. 457 — hiermit aus Gründen der Sicherheit für den Durchgangsverkehr mit Lastkraftwagen gesperrt.

Hoyerswerda, den 10. September 1935.

Der Landrat.

Bei dem Bauer Hörenz in Bergen ist ein Eber, veredeltes Landschwein, 9 Monate alt, bis zur Frühjahrskörung 1936 außerterminlich gekört worden.

Hoyerswerda, den 9. September 1935.

Der Landrat.

Towařstwowski powěstnik.

Domowina. Do wšěch spěwanskich towařstwow: Za nazymski koncert wukńmy jako zhromadnaj khóraj: 1. Khwalena budź rjana kwětka (Dobry wječor str. 78), 2. Ha jěł je hólčik z role dom (Wulka lubosć str. 4). 3. a 4. spěw hišće so wozwěstuje.

Wutrobny postrow M. N.

Radwoř. „Moja". Zhromadne spěwanje pola Subertec srjedu 18. sept. w 20 hodźinach.

Liehań. „Zernička" wuhotuje njedźelu 22. późnjejca pola Wolfee w Hućinje serbski wječor. Měsane khory, dźiwadło a druha zabawa so poskića. Po programje su reje za młodych a starych. Započatk we 8 hodź. wječor. Wšě serbske towařstwa a lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje předsydstwo.

Lipsk. „Serbske blido". Přichodne skhadźowanje wutoru 17. septembra wječor we 8 hodź. we hosćencu „Börsenrestaurant" (blizko hłowneho dwórnišća) w přenim kuće k prawicy. Wot pinčnika abo za „šenkwasom" blido zhoniće. Wutrobnje přeprošuje starši.

Młodeho, na kóždy pad sprawn.
pohonča
přistaji hnydom abo k 1. oktobrej
Anton M. Vacek,
młyn a pjekarnja w Kukowje

Kedźbu! Wjetšu dźěłbu
hornčeŕskich tworow
z małymi brachami, ma jara tunjo na predaŋ
Adolf Holland
w Halštrowje při mlynje

Wozjewjam wokolinje, zo mam čistokrejneho
kundroza (Mjanjanskeje rasy)
k připłaćenju **Wróbel na Horje**

Předenak na lěto 1936
hotuje so na puć do Serbow. Přinjese lětsa zaso
wosebje rjane powěsće
sobu, kotrež budźa kóždeho nimo měry zajimować. Njekupujće druhich profykow, ale dočakajće na swojeho swěrneho serbskeho přećela.

Silberblitz
Wutoru, 17. septembra, přip. w 1 hodź, 3.— hr. **ježba do módreho**
Srjedu, 18. septembra, rano we 8 hodź., 2,60 hr., do **Driežđan**
Štwórtk, 19. septembra, rano we 8 hodź., 3.50 hr., do **Wulkeho Thiemiga**
Pjatk, 20. septembra, přip. w 1 hodź, 1,50 hr., **popołdniša ježba**
Přijimańe: Cigarowy dom Friedrich Rother w Budyšinje na Kěžorskej dróžy, telefon 3531. Kóžda ježba pod wjednistwom. Porjad wuleźi w přijimańi. Jězbne wjednistwo a wjednistwo: pućowacy maršal wuj Rico (pisomne prašenja do zawrjeneho kašćika (Schliesskach) 31.
Předwozjewjenje! 6 oktobra do Barlina—Potsdama—Sanssouci 12,— hr.
16. oktobra do Rańšeje Pruskeje, k Tannenbergsk. pomnikej.

Kekwasam
Kwasne přednoški
Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńa 0,50 hr.
Kwasne dary
Wše družiny knihow, serbske a němske spěwańske, biblije atd.
Kwasne plakaty
z rjanymi hrónčkami, do wěncow a na scénu
dostanjeće
w Serbskej knihafni
w Serbskim Domje w Budyšinje

Přiloha k čislu 216

SERBSKE NOWINY

Póndzelu 16. septembra 1935

Swójba

Do cyłich domcžkow cžłowjekow sastupi tak wjele wjeselа a cžerpjenja. Kaž płódne hona a jelena hola wonka pyches zyte lěto pak pyches cžopke pruhi Božeho błonja žo wokschewjeja, jeho žiwjenje a cžopłotu wuzinwajo, pak sašo pod brubym njewjedrom a krutej symu cžerpitej, tak podležі tež cžłowjerže žiwjenje a wožebje žiwotne žiwjenje pscheměnjenjam wjeselskych a srudnych dnjow. Kóždy jednotliwy staw žiwótny pschenješe žiwoje wjesela a žiwoje horja, žiwoje žiwoło a njesožo na žiwótu. Tohodla tak wjele wjesela a srudoby pod jenej a tej žamej tšechu. To je w cžim wjetšchim rosměrje, cžim wjetšcha je žiwótba.

Jedyn ſ najrjeńšich žiwjedženjow žiwótby žu kschcžina, narod makeho dźěcža, wožebje prěnjeho dźěcža. Jedyn nowy cžłowjek je wuschoł se stworiczelskeje ruki Božeje a sastupił do tutoho domu. Je to tón najmłódšchi staw pyches łětstotki dotheho rjeczasa cžłowjekow, kiž wschitkży na tutym dworje, w tutym domje žiwi běchu, tu dźěłachu, cžerpjachu a žo wjeselachu. Tak je narod dźěcža njebjeża a semju wobšahowazy podawk, kotreho žiwe žo žiwótba wot wutrobły wjeselicź. Sa naš kschcžijanow je pak to hischcže wjazy: powołanje młodeje dulche wěcžnemu pschišłuschenju Bohu, k cžemuž je je kschcženju žwjatoscžena. Hdyž wutkschcženе dźěcžo žo ſ zyrkwje do starschiskeho domu nješe a jeju proh pschestupi, wědża starschej, ſo nětko pschebywa žwjatoscžena dulcha pod jeju tšechu. Tute myšle napjelnja wutrobu nana a macžerje ſ pobožnej cžeſcžownoscžu.

Dźeń skoteho kwažu je jedyn ſ najlubosnischich podawkow w běhu žwójbnych stawiznow. Dźěcži a dźěcidźěcži wobdawaja na wanju tajkeho dnja ſ hłuboke dźakownoscžu, ſ wutrobu poknytymi pschecžemi schežiżiweju jubilarow. Posta lět shromadneho žiwjenja, shromadneho dźěła a staroscže: w jeju hłědymaj wobliczomaj žu swjatosowane wschě te wjeselе a srudne dny jeju žiwjenja. Pyched pokta létami staj wobaj ſ krutej njepowałnej wolu žwójbu sałožiłoj, staj wschitke wjesela a cžerpjenja shromadnje njeſłoj a we wjele cžežkich khwilach shromadnje wojowałoj. Swójba roscžeschе, staroscže pschiběrachu. Dźenża pak steji koło wnuczkow ſ kražnymi kwětkowymi kwěcželemi a praja hłuboko hnutymaj dźedej a wowaj žwoje sbožopschejaze hrónczka. Tak hiba žo bjeskónczny rjad cžłowjekow wot jeneje generazije k druhej ſ tutoho žwěta k wěcžnoscži. S tuteje wěcžnoscže pada hižo na tutym dnju žwětła pruha na schédźiwu hłowu žwójbneju jubilarow.

Wotthad žyna abo dźowki na jeju kwažnym dnju se starschiskeho domu pychinješe napohledku płacžki do wschech kwažnych wjeselow. Je to tamne depórnacže, so w mandzelstwje měscheju žo srudoba a wjesele. Tohodla prošnyaj njwjesta a nawoženja na ranju žwojeho wěrowanskeho dnja wo žohnowanje Boże sa wscho, schtož zimaj pschichodne łětdźežatki na wjeselu a srudobje wobradža.

Dny khorosce žu dny srudoby we žwójbnym žiwjenju. S khorym cžuje zyła žwójba, zyły dom, najbóle pak macž. Jeje wutroba je najnježnischi instrument, kiž najskładschi synk dusche druheho pytnje. Tohodla njepschitłuże k měru, hdyž jedyn ſ jeje lubych cžerpi. Wona žo stara w nozy a wo dnjo, wschě jeje staroscže a prošby płacža khoremu. Sbožowny tón dom, pola kotrehož tute horło nimo dże.

Najcežšche domapytanje, kiž móże žwójbu potrjechis, je śmjercž žwójbneho sastaraczerja. W najwjazy padach wosnamjenja to sniczenje žwójbneho sboża. Dźěcži steja bjes sepjery a pomozy w žiwjenju, mandzelku pak tłóżi dwoja cžeża, sastaranje žwójby a wopuschczenoscž. Je to jimazy wobras srudoby, hdyž žo cžeko nana ſ domu njeże. Njech žo tež macž a dźěcži khróble pyches žiwjenje dobywaju, njemóże jim tola niczo narunacž najžwěrnischeho schłitarja, pschecžela a sežiwjerja — nana.

Wjeżeke a srudne dny žwójbneho žiwjenja žu kaž cžorne a běłe žwobłekani Boži jandželsi, kiž maju nadawk, naž pyches tónke sachadny žwět na rjeńschеje domišiny pschewodžecž, do wulkeje, žwóżneje shromadnoscže pschecželow Božich.

Bj. W.

Wabjeński tydźeń za wino wot 19. hač 26. oktobra 1935

Wjele němskich městow, mjes nimi tež město Budyšin, je kmótrstwo sa tu abo tamnu winowu gmejnu pyschewsało. Naješe město kmótri wjeżey Pleisweiler-Oberhofen w Pfalzy.

Kaž loni, budże tež létża wot 19. hacž do 26. oktobra winowy wabjeński tydźeń w zyłym němskim kraju, so by žo tak cžerpjazym winiarjam w němskich winowych krajinach pomhało. Lońschi winowy wunoschk bě jara bohaty, tak so we wjele krajinach maja winiarjo hischcže wulke sklady wina njepschedateho leżo. Dokelž pak žo žudy sa nowe žně trjebaja, je dźeń němskich gmejnow sa žwoju winowatosžcž měr, so by na to skutkował, so by žo prawje wjele ſ tuthch zkładow wotewsałe. Němšti winowy wobkhod, jenotkimy pschekupzy a hoscženzarjo žu žo dobrowólnje do žłużby tuteje wězy stajiłe a budża we wabjeńskim tydźenju wožebje wino nuſu cžerpjazych gmejnow pschedawacž. Sšo žamo rozumi, so jenož strowe, dobre wino na pschedań pschińdże, kotrež žu wotrjadniży kedźbliwje wopłali. Pschi radostnym pschijeczu kotrež je mysliczża winowych wabjeńskich njedźelow wschudże namakała, możemy žo nadźijecž, so tež łětuschi wabjeński tydźeń smeje rjany wuspěch.

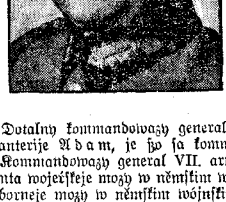

Pomjenowanja w němskim wójsku.

1. Dotalny kommandowazy general VII. armejskeho korpsa a roskasowak we wobornym wokrjeżu VII, general infanterije Adam, je žo sa kommandéra norwopschiprawjeneje akademije wojeńskeje mozy pomjenował. — 2. Kommandowazy general VII. armejskeho korpsa a roskasowak we wobornym wokrjeżu VII bu dotalny schef hamta wojeńskeje mozy w němskim wójnskim ministerstwje, generalny major ſ Reichenau. — 3. Sa schefa hamta woborneje mozy w němskim wójnskim ministerstwje je žo generalny major Keitel, dotalny wjednik infanterije VI. pomjenował. (Wschitke 3 wobrazy: Scherls Bilderd., M.)

Přilopk

Smjertne njeschožo ſ njeżiwschaneje lohkomyślnoscže. Winowaty cžeknył, tola žo tórsy šwjeścił a popadnył.

W nozy k njedźeli wokoło ½2 hodźin 22lětny Charles Fara ſ Gothaskeje dróhi w Drježdźanach na žwojim motorskim kole na stronu do Břešnizy po Hamburgskej dróhy jědżeschе. W blischkoscži schewzowskeho domu jaždże na khódnik a pschi tym schmórny žo schtoma. Kolo žo na stronu cžišny, pschi cžimž na sozіuzu jědżazy 22lětny Willy Müller ſ Reifewitzkeje dróhi 2 ſ wulkej mozu do żeleſneho scžežora wjerchny a žo pschi tym tak cžežko srani, so na puczu do khorownje wumrě. Fara žo tohorunja ſ motorskeho kola cžišny. Motorske kolo žame žuny žo po khódniku pschecžiwo muri a wot tam na dróhu, hdyž leżo wosta. Fara žam žo napschešnischo wotškali, njestarajo žo wo žwojeho cžeškoranjeneho towarischa. Hdyž polizija do jeho bydlenja pschińdże, bě wón tuto hižo saſo wopuschcził. Wjenik jeneje dróžki mjes tym na polizиji wojeſwi, so je wožobu še sawjasanej ruku na hłowne dwórnischcžo dowjeſ. S pomocu cžeſkeje polizije je žo poradziło Faru w Dźěcžinje sajecž. Wot tam žo do Drježdźan wróco dowjeſy. Dokelž běschе žebi wobruczku skamak, dowjeſechu jeho do khorownje.

Na domojpuczu žmjerknje njeschožik.

Na domojcžišbje ſ Eiskelda do Sachsendorfa storczi pschekupz Ota Hagner še žwojim motorskim kokom do sapschaha. Sražanje bě tak žylne, so bě Hagner na městnje morwy. Pohonczа sapschaha njetrjechi na njeschožu žana wina. Jeho sapschah bě po pschedpiżach wobžwěrleny a tohorunja jědżeschе na prawej stronje.

Sežehowanja hódny cžin.

Wjeżny burski wjednik M w jenej łužiskej wjży je sa zyłe žiwoje dźěławoſtwo wo wży wanjowu kupjel we wozebitej k tomu schpiżirawjenej městnoscži natwarjecž dał, sa kotruż žo cžopka woda ſ běrnyparjaka wužije, tak so žo wschě wudawki sa tepjenje atd. sthlutuja. To je bjes dwěla jara pschipósnacža hódny cžin, dokelž, schtož je wot ranja

Něhdźečanska wohnjowa wobora

Gmejnski pižař a prawa ruka wjeżnjanoſty bycž, może sa cžeſcželakomneho cžłowjeka hižo wjele wosnamjenjecž, ale hdyž je nětko — kaž knjes Jan Swěcžka — pschipódła hischcže stotnik wohnjoweje wobory, cžerwjenomódru uniformu ſe ſkotymi schnórami a naramjenizy wobjedźi, potom wscho tole žiwjenju bjes dwěla wjeſtchu ważnoscž dawa, dyžli powołanje, ſ kotrymž žebi cžłowjek žwój khleb saſłuži. Jako gmejnski pižař dóſ stóncžnje tež stajnje jenoż na druhe huſle hrajesch, mjes tym žo maſch jako stotnik wohnjoweje wobory jenicžay žamžnemu wědomju žwojeje pschiſłuschnoscže a pschedpiſma provinzialneho haſcherſtwa poſłuchacž.

Swěcžka wohnjowej woborje roskasowaſche, a jeho žona doma sažo roskasowaſche stotnicej wohnjoweje wobory. Srudnje, ale wěrno! Bjes kóždeje cžeſcžowanoscže bě jeho žona Wórſcha žwojemu mandzelſkemu dopjelnjenje jeho winowatoſcže hižo jónu sniemóžnika, dokelž mějeſche wona runje wulke ptokanje a Jan dyrbjeſche ji na tóždy pad po žwjatoku pomhacž ſchaty žimacž; wona bě takle na prěti ſtupiwſchi w korczmje postajeny woborny wjecžor rosbila, na kotrymž dyrbjacha žo hacž ſnajmjeńſcha do polnocy nimo měry wažne haſcherſke praſchenja rosrišacž, ale pſchipódła žo wěſo też karty plazacž.

Wórſcha pſchetłócži, ſo žmědžichu woborne wjecžory jenoż hacž do dźeſacžich tracž. Wjele žonow, kotrychž muzjo tohorunja woborje pſchiſłuſchachu, taſke nowotarſtwo witaſche a roskaſowarku njerodneje wohnjoweje wobory pohonjeſche. Stotnik Swěcžka pod tym žałoſtnje cžerpjeſche, njejwěri pak žebi, žo woli tuteje ſabaſiteje žony ſpjecžowacž.

Tu žo provinzialny žwjedſeń wohnjoweje wobory w Wobeńcžkezach blížeſche. So Něhdźecžanſka wobora na žwjedſeń pſchińdże, jako cžeſtnu wěz wobhladowachu. So bychu jónu zyle žami byli a ſadżewali, ſo žony žobu jědu, bě žebi Swěcžka pola wokrjeżneho wohnjoweho dohladowarja ſkradżu pižonne wobkruczenje wobſtarał, w kotrymž ſtejeſche, ſo žmědža woborniży dla wohnjeſowaneje ſkładnoscže ſa pſchenozowanje a dla druhich techniſkich ſadżewkow, jenož bjes kóždeho pſchiwiſka pſchińcž. Ale tónle zyle derje wumyſleny wotpohlad bohużel na wobcžežnoscže storczi. „Bjes naſchich žonow ženje njepojědżerje“, Wórſcha roſžudźi, jako ji Jan ſ derje poradżenej wuſkotnoſcžu „njewitany liſt“ dohladowarja pſchedpoloži.

„Ale Wórſcha, luba Wórſcha, tak budż tola na zytym žwěcže rosumna!“ Jan wotmołwi.

„Pſchitas je pſchitas, a cžeſcž Kopolowſkeje wobory je na hracžkach. Dyrbimy do Woheńkez, hacž cžemy abo njechamy!“

„A ja praju: ſ toho niczo njebudże bjes žonow!“ — „A ja praju: my tola pojědżemy! Wobora je žo jenoſtkónje ſa to wuprajiła, na tym žana myſchaga wopuſchcža niczo wjazy njepſchemění!“

Stóncžnje bě dźeń žwjedženja pſchiſchoł. Sáhe rano w žedmich wobora hižo pſchihotowana, je ſmahowazej khorhoju a budżazym bubonom pſched žnkawownju ſtejeſche, ſo by potom na małe Kopolowſke dwórniſchcžo cžahnyła. Wjeżnjanoſta bě tam pſchiſchoł a mějeſche narěcž, w kotrejž wulděhowaſche, ſo dyrbja khorhoj žwoje domjazeje gmejny też w ſdalenym wulkim měſcže ſ cžeſcžu nošycž. Tu hižo cžah pſchiſłeże. Kaž ſ rjeczasa wuſtwobodżene pży žo wobornizy na žwobodne městna we wołach walichu. Runje žo jim wobhladniwje khorhoj, ſnamjo žwěrcy, pſches wokno podawaſche. Stotnik chże žo runje ſ wjeżnjanoſtu roszohnowacž, jako žo — cžłowjek žwojimaj wuſchomaj njewěri — po wjeſnym puczu k dwórniſchcžu, ſ pſchewodom ſwona, pſchezo žylniſcho a jaſniſcho woła: „Woheń, woheń! Sſo pali! Woheń!“

Wobornikam běſche, jako by jim nětko ſ heju na hłowu dyrił! Hiſchcže w poſlednim wokomiku dyrbjeſche wobohej Něhdźecžanſkej woborje ſ tak njewitanym wohnjom błyſchcža pokne žobuſtkutkowanje na Woheńkezanſkim provizialnym wohnjowobornym žwjedženju ſkaſnyc. Tola hdyž ſkóncžnje pſches pola běžo, la brożnju, tołſty cžorny kur ſkupcž widżachu, běchu Woheńkezy hnydom ſabyte, tu žaneho dźerženja a komdżenja wjazy njebeſche. Stotnik Swěcžka še žylnym hłoſom roskasowaſche: „Alarm ſa wulki woheń, wſchitkży hnydom k ſnkawam!“ A hižo žo ſchwarni wobornizy na pucž k ſnkawowni hotowachu.

Njejapay bě ſnkawa ſ gratom ſ kólnje ſtorczena, potom cžežku karu, na ſapschah ani njedocžakało, w pocže žwojeho wobliczа k brożni cžiſchcžachu, hdyž dyrbjeſche žo po kurje poždżužo palicž.

Ale ſchto dyrbjeſche ſtotnik Swěcžka wohladacž, jako jachło wokoło rożża brożnje pſchiſłeża? Na ſelběranym běrnſchczu žo hobrſka hromada běrnjazeho ſeliſchcža paleſche, pſched hromadu leżachu nětkore wuprošdnjene petrolejowe łany, a w dalokim kole kokowokoło wjeſne žony ſtejachu, ſtrjedź nich Wórſcha, a wſchitke žo ſ zyłej ſchiju wołcžerjachu . . .

Nó, ſtotnikej Swěcžzu wěſo na žmjecže njebeſche. Wěły kaž murja tam ſtejeſche, žo ſ hněwom pyrjo, pſched telko žónſkej leſczu. Pſchetož jadny mjes polemi cžaſ do Woheńkez jědżeſche, a pſchiſchodny hałe ſa ſchtyri hodźiny pſchijědże a potom běſche na provinzialny wohnjowoborny žwjedſeń wěſo pſchepoſdże! —

Mjes tym ſo žebi ſapaleńki pola Wórſche ſ kofejom a łytkauzom harowaty žwjedſeń dobycža wuhotowachu, žo ſſchtiwdżena wobora połnoczbnje do korczmy podawſchi žwój njewuprajny hněw ſ piwom ſala.

jk.

hacj do wjeczora zyły tydzeń w brózni pschi młócjawje stat a pröch do žo brěhał, tón móže žebi cjopiu kupjel prawje pobuhowscjecj. S dźěłarjerjow žanych žebi njemóže nichtó kóždy dźeń cjopiu kupjel dowolicj.

Se schipom do wjecjka tjelk.

Wósmnaerny Gerhard Trenkler z Niederzimmera pola Erfurta hraitasche žebi na dworje swojeju starschejju z prokom a schipom. Pschi tym schip tjelknemu žynkej želesnicžneho dźěłacjerja Schleisinga, kotryż w zamknytym domje bydlesche, do wjecjka slecja. Cježkoranjene dźěcjo do khorownje dowjesechu, tola žo lěkarjej njeporadźi, widźenje wukhowacj.

Sražanje cježitcho auta z cjahom. 5 morwych, 5 cježko a 2 lohkoranjenych.

Statna želesnisa direkzija w Stuttgarcje wozjewja: Njedźelu 15. septembra wjecjor ½8 hodźin je na njeschitanym pschekhodže želesnizy mjes Tettingen—Unterech a Obenuntereck z SW-muzemi wobsadźeny cježity auto, kotryż sdežne na dompucju z Feldstedtena do Göppingena, do wozobowcho cjaha Kirchheim-Teck-Oberlenningen hromadże srasy. Se žobujědžazych cježitcho auta, kotryż žo dospolnje rosbi, žo 5 wobobom mori, 5 cježko a dwaj lohko srani. Sranjenych hnydom do khorownje w Kirchheim-Teck dowjesechu. Se žobujědžazych cjaha nichtó do schkody njepschinžże. Sanitetna kolonna w Kirchheim-Teck poskicji prěnju pomoz. Se Stuttgarta dojědže tež hórty na městno njesboža wožebity pomozny cjah. Kak je njesbožo nastalo, njeje hischcže zyle wujasnjene. W pschepytowanju žo pokroczuje Wjednik lokomotiwy wožobowcho cjaha je po pschedpisach hwisbal a žwětłowe signale dawał.

Kölnjanzy wulětnizy sjezbožili. 3 morwych, 4 cježkoranjenych.

Na drózy mjes Stotterbeck a Kircheib sjezbožichu njedźelu rano krótko po ½8 hodź. pola Asbacha we Westerwaldže z 25 wožobami — žobusiawami Kölnjanik. wudźerskeho sjednoczenstwa — wobsadźeny cježity auto, pschi cjimž žo 3 wobožby sarasychu a 4 žo cježko sranichu. S hischcže njesnateje pschicjiny bě cježity auto njenadźiwy pschebliko schtomam na prawej stronje dróhi pschischoł a do tutnych srasył. Pschi tym žo wosowy krywwottorhny a autowa prawa strona žo cježko wobschkodźi. Dwaj mužej a jena žona pschi tym z wosa sleczachu a žo tak cježko sranichu, so bórzy na to wumrěchu. Žona jeneho se žmjertnych sjezboženych dyrbjesche žo tohorunja z cježkimi sranjenjemi do khorownje w Uckerath dowjesć. Tjo druhe žobujědžazy, kotřiž žo lohko sranichu, mózachu po trěbnych sawobalenjach žo na dompucj podacz. Polizija je trěbne swěscjenja sarjadowała.

Dwaj žmjertnaj woporaj pschi wohnju.

Schtwórtk wjecjor w Straußnitzach pola Cješčeje Lipy w statoku Korle Förstera, kotryż w želesnicžnych dźěłarnjach stražnište měsno sašawa, z njesnateje pschicjiny woheń wudyri. Domske z pschitwarjenej brózniu žo do cjišta spali. Sa cjaš njesboža běchu wobsedzerjowe 4 dźěcji, dale 15lětna holcžka a 73 lět stara hajnkowa macj w domje. 3 dźěcji a holcžka mózachu žo wukhowacj. Klětna Marhata Försterez a staruschka žo spalichtaj. Nimo žnjow žo tež wschón inventar snicži. Žara smužity bě hajnikowy žyn, kotryż je nimale zyły stót płomjenjam wutorhnył. Förster žnm bě sa cjaš wohnja na dźele a jeho žona běsche w žuzodstwje.

Zyrkwinski paduch žo na cježanizy zatepi.

Polizija makeho hollandskeho městacka Zutphaas saja muža z Deila, na kotrehož tuchu, so je z wopornego kaschcžika w zyrkwi pjenjezy kradnył. Bě kaschcžik rospacjił, pjenjezy šwubrał a dźěł kaschcžika precj cjišnył. Sacjety dyrbjesche pokasacj, hdże je žo to stało. Po puczu jeho dwaj policistaj pschewobjeschtaj, kotrajž jeho stajnje krucze dźerjeschtaj. Hdyž pak jim wós tu napischeco pschidźe, dyrbjachu na kromu dróhi stupicj. Tutón wokomik paduch wuši, so by žo wutorhnył a pisches hrjebju do polow cjeknył. Sastojnizy za nim běžachu a namokwjachu jeho, so by stejo wostał. Tuto pschiwolanje pak njewobkedźbowaschc, a hdyž policistojo za nim tšelachu, kloczi do rěki, pschescžeharjam pschiwolajo: „Wój mje tola njedostanjetaj". Hačrunjež z cjolmom sa nim hledźejchtaj, jeho njenamakaschtaj. Jeho cjelo nješto poldźišcho namakachu.

Cježke hórniske njesboże w Jendźelskej. 16 morwych a 9 cježkoranjenych.

Saidźeny schtwórtk wjecjor sta žo w jamje w North Gawber pola Barnsley cježke rosbuchnjenje. 15 hórnikow žo pschi tym sabi a 9 žo cježkokrani. S nich je hižo jedyn na sjeběwlach franjenjow wumrěł. Rosbuchnjenje sta žo we hłubokosci 135 metrow, we wokomiku, hdyž bě 160 ludźi w dźele. Pschi swěcjenju mjenow žo wukopa, w 38 mužow pobrachuje. W 9 hodźinach wjecjor běchu nětkotrych cježkoranjenych a 5 morjenych hórnikow z jamy wunjesli. Dokelž bě žo rosbuchnjenje w khódbje, kotraž běsche jenoż metr wyschka, stało, běchu wukhowarjerje dźěła wobsebje cježše. Pomotne muzstwo dyrbjesche se žwojimi nohdźami po khódbje lěsc, so by k franjenym dóscz mógło. Pucj wróczo bě hischcže wobcježnischi.

Towarstwo njesbožatkow.

Njesbožowni pacholjo w Oelke žu wobsamknyli, so towarstwo „njesbožatkow" załožu, kotrenuž móza wschitzy pschischłuschecj, kotrymž wschu prěki dje. Je zajimawe, so žo do titeho towarstwa hnydom nješto stow wobžobow jako zhubjastawy samokwichu, z nich žu nětkosi tajke njesbožotka, so njemózachu ani wumjenjenja pschijecza dopjelnicj.

Spěwy wuhlědžili, kotrež žo psched 4000 lětami spěwachu.

Schtyri grekske hymny, kotrež žo psched pjecza 4000 lětami napisachu, žu žo nětko w Medinet Madi, w jenej wjeziy egiptowskeje provinzy Faymu, wuhlědźike. Běchu saryte do stolpow pschi sakhodže do njedawno wunyteho templa Ermuthu, stareho egiptowskeho boha žnjow. Basnje, kotrež wot grekskeho spisowacjela Iridora pokhadźeja, žu žo jara derje zdźerzane. S nich zhonimy, so Ermuthis žo bohowsy Isis, egiptowskej wulkej macjerji, runja. Jena pěsen wobsmužitnje zyle znowa žiwjenje Amenenchata III., najwjetschcho krala 12. dynastiije w Egiptowskej 2200—1700 psched Khr.). To bě cjaš rosčkěwa za tutón kraj, w kotrymž najwjetsche a najprěnische twary nastachu. Tute pěsnje wuhlědži archäologisa (starožitnika) efspedizija Milanskeje universith, kotraž tež kmane wobrasy w templu wuzy.

Wulki woheń w japanskim měsce.

W nozy k pjatkej sakhadźesche w měsce Niigata pschi połnoznym bryjohu Japanskeje hobrisi woheń. We khlowej drózy města, w kotrejž běsche bankowy dom, naluto-waćnja, rybowa burza, dźiwadło a policajski presidium, žo dospolnje sniczi. Hobrsi woheń žo dotal njemóžesche zhasnjecz. Wobsebje je pschedměsto Shibata schkody poczerpiło. 50 wožobow je žo pschi wohnju wopaliło. W zyrku je žo 1100 twarjenjow spaliło, mjes druhim tež schula, khorownja, kasarny a pólizki hamt.

Sto pali a tola wohnja nima?

(Hišće njewoćišćane.)

Bjez wohnja bože słónčko pali;
Dźědam khribjet hrěje, žnjeńcow smali.

Bjez wohnja ruka, noha pali,
Hdyž w kopřiwach so zežahali.

Bjez wohnja kur do woćow pali,
Hdyž njejsu puć jom pokazali.

Bjez wohnja žahadleško pali,
Hdyž pčołki su nas rozkałali.

Bjez wohnja překora was pali,
Sće-li wo prósk do zwady so dali.

Bjez wohnja křiwda njemdrje pali,
Hdyž smy koho w słowach zežahali.

Bjez wohnja hněw so w duši pali,
Hdyž so do zlobow su rozhněwali.

Zle swědomje kaž hela pali,
Jeli Boha njejsmy posluchali.

Złeho swědomja nas wupas, Božo;
Dobre zdžerž je hač na smjertne ložo!

Radyserb.

Kak so bratřa a sotry mjez sobu kubłaja

Kaž wschě staroscže a prózy, žłuscha też staroscž wo žiwjenje dźěcji k najrjeńschim duschinym radoscjam jeńskeho byczja. Runje tam, hdjež dźěcji žamžneje krewje do kruha so sjednoczuja, tu też dny sa starscheju pokne wotměnjenja, a bohate a hłubsche, hač w zwójbje bjes dźěcji. Mójemy pschecjelej dźěcji pschihłosowacj: Žiwjenje njebudže nam žanu wyschschu hódnosczj pokkicjecj hač staroscz, prózu, cježu. Měmy, kelko staroscžow dźěcji sašo a sašo nacžinjeja, rjecjas prózy so ženje njepschetorhnje. Se staroscjemi wotměnjeja pak so wjeseke pobeńdźenja a runje sa dźěcji płacit bažnikowe słowo: Staroscže su j wjeselami tak wuško sjednoczene, so so jene wot druheho dźěcicj njehodźi.

Je stare nasnonjenje, so žo pschi wukubłanju wuknje. Posdźische dźěcji wocžahnu žo lózo hač prénje. Na prénich pospytowasche žo, a husto doscz dyrbjachu žo njenasnonitokcj, njewědomosczj a wschelake młodostne smyki wotpokucjicj. Ale z pschiběrazymi lětami thilamy žo bóle powažliwosczi, pschirunamy, dźerzimy žo wróczo a dozpějemy tak lépje swój samér hač prjedy. Runje wobkedźbowanje wschelko radźenych dźěcji puta starschiskich wukrohu. Njepodawa jenoż hódne pokiwy sa khmanische wocžehnjenje, ale wobohacji žiwjenje na powabnych a hódnotnych sacžischczach.

Dźěcjo dobywa tej pisches swojich bratrow a sotrow. Mójemy wobkrucicj, so pisches nje žo dźěl wukubłanja starschim wotebjerje; dźěcji wocžahnu žo mjes sobu. Ssunutrne towarstwo, w kotrymž jedyn dźěl bjerje na wjeselach a srudobach druheho a tak žo k žobusacžumanju wocžahnu. Dźiwanje na bratry a sotrow, sdružowanje žo z nimi, žebjesaprěwanje, to žu poczinki, kotrejž tak kaž žame wot žo do krewje pschenđu. Njepocžinki, na kotrychž zaplenczene dźěcji cjerpja, kaž žebicžiwosczj, wumyślenosczj, žwojeje hłowy, njeleposczj žo po cjaju popuschczeja. Pschi tym wjele złowow trěbnych njeje, dokelž skutki žame wocžahnu. Starsche dźěcji pschipźewaja žej wěstu samokwitosczj sa młódschich a žu jim z wjednikom, dźerża žami bóle na žo a lépschi pschikład sczěhuja bjese wschcho mjenische dźěcjo. Nutrne zhromadne žiwjenje — pompźitny žej jenoż na dźěczaze hry — ma telko wabjenjow, so najzhudźische dźěcjo mjes wjazy bratrami a žotrami je bohatische hač jeniczke dźěcjo samožitnych, starschich.

Swjetscha wschak tak je, so žwójby z wjazy dźěcjimi žu swjetscha khude. To je sa wjeledźěcjneju starscheju wošebje cježke pschi wukubłanju sa posdźische powokanje — tola zhjemy tej lépschiny pschipósnacj. Hdyž dyrbi žo z cjažom lutowacj, tradacj, snjesecz a hromadże bracj, tam njenastanu sapleńczene znjate ludźo, ale dźěcji, kotrejž dyrbja žo na jednorosczj žwuczicj, kiž žej zmykt sa jednore wjeselа wobkhowaja, kiž tak lohzy njeskadwelluja. Tak wocžahnu žo w jednorym žiwjeńskim połoženju dobre mozy. Pschi tradanju rosče wola, žadosczi sa wuspěchom; wuknje, so ma so hromadże bracj a žo prózowacj, so by dale pschischło. Husto doscz by žo sapleńczenej młodźinje wjazy kamjenjow na puczj. wjazy krutosczje w žiwjenju pschako. Pschezo sašo nasnonimy, kak najkhmanischi a najwutrojnischi ludźo žu z jednorych wobtežnosczow wurosczli a žo posběhnyli.

Sa starschich pschinźu lěta staroby a husto doscz dny žamotnosczje. Rosče pak wokoło nich wěnz dźěcji a wnucžkow, potom žo jich žamotne žiwjenje sjednocži z młodźinu a kóžda strona pschinźe pschi tym na swoje. To je potom zhromadne žiwjenje w naturiscj a w idealnej formje.

Pschi tym nabudu sašo najwjazy bratrja a žotry. Njech trasch tu a tam posdźischo njedorosumjenja nastanu. ale zhromadne cjucje, wurosčle z teje žameje krewje a skrucžene po lěta dołhim zhromadnym žiwjenju, to traje hač do skónczenja cjažkow a natura wjedże pschiwusnych žama wot žo sašo hromadże.

Wutorhnje hruba žmjercz starscheju z cjažom je žwójby, potom dźerża krejne swjaski dale hromadże a skrucża dźěcji w tutym zhromadnym krejnym pschecjelstwje. Kak husto je žo hižo stało, so najposdźischo narodzene dźěcji a z cjažom žyroty pod dohladom starschich bartrow a žotrow stejachu a žo wukubłachu a tute starsche potom wschu žwoju [illegible] młódschim pschiwobrocžichu.

Směšk

Wucžeŕ powědasche zyle małym schulerjam w nabožnej hodźinje, kak žu Josefa jeho bratrja pschedali. „A cjehodła bě tutón njeftukt wožebje fly?" žo wopraschа. Pschekwapzowy žyn: „Dokelž běchu jeho pschetunjo pschedali."

Pothod wojakow měra.
Pschehladny wobraz na Zepelinowej luzy. Formazije dźěkoweje khužby pschebywajom nimo cjahu.
(Pressebildzentrale, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za wósbne 5 pj., towarstwowe a hoćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 217 | Budyšin — Wutoru 17. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Dźeń wojerskeje mocy w Nürnbergu

Poslednji dźeń stronineho sjězda zwobody běše pón-dźelu dźeń wojerstwa. Po pomročenym a deschćowitym ranju zo bórzy wuwjedri, so mózachu njeśmérne zhromadźenja ludźi wojerskim pschedwjedźenjam na Zeppelinskej łuzy bjes sadźemka pschihladowaćej. Nětkole zo 200 000 ludźi bě zo seschło. Dopoldnjšche pschedwjedźenja běchu we wěstym nastupanju jenož generalna pruha za popoldnjšche swuczowanja, pschi kotrychž běše wjednik pschitomny.

Dźeń wojerskeje mozy běše wozbitosćo lětuscheho stronineho sjězda. Wón pschihladowarjam hischće prawy sapčitschi poda, czehodla je so lětuschi sjězd „stroniny sjězd zwobody" pomjenował. Pschetož pschi žanej składnosći zo wuswobodźenje Němskeje z putow Versailleskeho sprěčenja dotal njeběše tak w sławnosći pokazano, kaž wczera w Nürnbergu, hdźež wójsko swoju wojerstwu, techniku a motorstu dokonjanosć pokaza.

Wšo tej loni wojerske pschedwjedźenja na stronim sjězdźe swjatnosć z ludom wobkruczichu. Ale tola je wulki rozdźěl. Tehdy zo wójsko pschedwjedźe, čiž njemóžeše se žebje, lětža pak wuréšt wójska, čiž w tódym zwojim dypku na wyschinje steji a zo se zanym druchim njemóže pschetrjechnyć. Dotal sakazane nowe brónje zo pokaże wusfutkowachu.

Kaž popoldnja tak běše też popoldnju Zeppelinska łuka z njeźmérnymi žnjami luda wobstupjena. W 2 hodźinomaj zo wjednik z Němskeho dwora se z swojim stabom na Zeppelinsku łuku poda, hdźež jeho němski wójnski minister generalny wyschi z Blomberg, general artillerije z Fritsch, general lětarjow Göring a admiral dr. h. c. Raeder postrowichu.

Najprjedy motorisowane wobhonjeńke wotdźelenje z Mnichowa swuczowasche. S druheje strony pschijědźeschu wojny maschinistich tšelbow a tšelzy na motorstich łokach. Efektne a spěchne swuczowanje zwoločesche wo wulkojnosći wojakow. Mutiše tšelbow a maschinistich tšelbow wrjekkotachu. Tšelzy woprawdźite mumérstwo pokasowachu, pschi njemdrej jězbje z jězdźadłow skakachu a zo na swoje wojowarske městna podachu.

Potom bataillon pěschkow swuczowasche. Artillerija do nich tšeleschе. Sa někotre sekundy zo kolonny k bitwje rozběžachu. S kanonow a maschinistich tšelbow zo do nich tšela. Kurjawa nadběharjow kryje. Krótke bitwine pschedwjedźenje je dopokasało, so njedźiwajcy wscheje techniki pěschy jadro wójska wostanu.

Motorisowana cźežkaartillerija pschijědźe. Muzstwa zo jenoż tak z swojich žnddow wjerhnychu a kanony k tšeleniu pschihotowachu. Potom pohłuschachu hrimot kanonow rjesche. Pschi pscheměnjenju městna zo saczischcź tłukubschi, na czim pschi tutej nowej bróni saležeć; so drje tšela a je zdobom spěšchna a hibicźiwa.

Po swuczowanju artillerije 120 wojowańskich wosow po wrjekkotatych rjeczasach pschijědźe. To běsche wobras pschemóžazeje energije a twjerdosće. S panzerowanych wězow tšeleńe maschinistich tšelbow howrjesche. Potom spěchne, make wojowańske wosy njeźmérnu hibicźiwosć pokasachu. S tutym swuczowanjom je zo dopokasało, so je zo hrosa psched nadpadom tankow pschewinyła, dokelž ma Němska zwoje wosy a wobarańske tšelby, so może njepschećelskemu nawalej do němskeho kraja sadźewacź.

Na swuczowanischcźu zo spěchnje wjeź natwari. Wokolo njeje zo tři batterije k wobaranju létadkow a jedyn cźah maschinistich tšelbow k wobaranju létadkow sestupachu. Nowa powětrowa bróń wjeź z bombami nadpadowasche. Kanony k wobaranju tšelachu. Jaśne mróčzałki mjes cźežkimi tśimotorskimi jenotśěschnikami wosnamjenjachu rozbuchnjenje wutšelow wobarańskich kanonow. Někotre bomby tu na wjeź padźe, ale njejsu ju hischcźe samohłe iniczicź. Jako padaźy bitwiski létar, wyschi Udet, spyta z nisa bomby na wjeź mjetacź. Po tutym swuczowanju létadła paradu leczachu.

Parada před wjednikom

Mjes tym so létadła paradu leczа, zo deleka 16 000 wojakow do parady sestupa. Sastupjerjo zyleje Němskeje wojerskeje mozy zo do dołhich rjadow sestupachu. Pschi zynkach Badenweilerskeho pschespolna bataillon z paradnej kročelu wjazy hacź sto najstarschich hławnych khorhojow němskeho wójska na namésto pschinjeseše. Sprjedź naměšta woni sastachu.

Potom **najwyschschi roskazowaŕ Adolf Hitler k zwojim wojakam rěcźeschе** a roskaži, so běsche złužba pschi bróni za němski lud we wschěch cźasach złužba najwjerschcheje cźesće. Nětko, hdyž je zo cźaz poniženja minył, ma sazo tódym němski hódny młodźenz we wójsku złužicź. Tuta złužba zdźi wot tódyneho jenolitweho tež woporu žada, wopor wobžobnjeje zwobody, poślušnosće, podrjadowanja, ale też twjerdosć a wutrajnosć. Niz jenoż w mérje je němski wojak tutón wopor rad pschinjeśł, ale wobzbje też potom, hdyž wótzny kraj w zwojej nuzy jeho wołasche. Němski lud we wójnje z bróńjemi njeje pschěbrał, wón pak zo slemi, dokelž běsche zwoju snutśkownu zwobodu, zwoju snutśkownu wěru do zwojeho prawa zhubił. **Tuta wěra pak je zo sazo wrócźiła.** Němski lud dyrbi cźežke woporу pschinjeścź, so by zo jeho móz sazo natwarika. Tak pschinjeśu wojazy wopor za lud a lud wopruje za wojakow! Němske wójsko je też wobzbje w cźasach měra dyka wulketna schula němskeho luda. Wschitkich je wona mużow sćinika. Stare wójsko njeběsche morwe, wono je nětko sazo stanyło. **Němska zwoju wojerstwu cźesćej njeje zhubiła, najmjenje w poslednjej wójnje. „Wojazy, starajcze zo wo to, so by zo němski lud na waj mohł runje tak spuschczeć, kaj na stare wójsko."** Potom zo měr němskemu ludej zakhowa a zo za wocźehnjenje němskeho luda rukuje.

Po wjednikowej rěcźi zo wulkotna parada wotmě. Pschi synkach rjekowskich starych pschespolow nowa němska wojerska mós nimo zwojeho najwyschschcheho roskazowarja cźehnjesche.

Wjednikowe słowa wo ważności nowych tšoch zakonjow

Njedźelu wjecźor po pozedźenju němskeho zejma běsche wjednik wjele nawjedowaznych wobsahow stronu se wschěch kónćinow Němskeje k roszobnowanjskej zwjatocznosći do Němskeho dwora pschepročzył. Pschi tutym zhadźowanju zo wjednik samokwitym nawjedowarjam organizacije stroninego sjězda za dokonjane dźěło dźakowasche a zkładnosć wuzi, na ważnosć nowych zakonjow pokazaś. Tute nazionalsozialistiske zakonje wón jako jenicźku możnosć wobnamjeni, po kotrejž zo se židami, kiž su w Němskej žiwi, hodźi do snjezneho poměra pschińcź.

Wobzbje wjednik na to pokaza, so zo židami w Němskej po tutych zakonjach możnosće za jich ludowste žiwjenje na wschěch polach wotewrja, kaž dotal w žanym druhim kraju njenadeńdu. Dźiwajo na to wjednik zwój pschikas na stronu wolpjetowasche, **so ma zo wschitkich zmotliwych akzijow pschecziwo židam kaž dotal wostaźicź.**

Wjednik před němskej dźělowej frontu

W zwojej rěcźi psched němskej dźělowej frontu wjednik zobotu pschipoldnju **wo pschewinjenju wojowanja klasow** w nazionalsozialistiskej Němskej rěcźeschе. Wón wobzbje na wulki wusnam pokaza, **kiž** w tym leži, **so běchu zo prěni krócź zastupjerjo zyłeho němskeho tworjazeho dźěła, dźěłedawarjo a dźěłobjerjerjo k wulkej manifestaziji zhromadźili.** Wjednik rěcźeschе wo zhromadnych interesach wschitkich, kotrižz na narodnym hospodarstwje dźěłaju. Wón je pscheswědčeny, **so** njedobwumérzjomna móz zhromadnosće nad **němskim** dórstom dobudźe.

Skónčenje stronineho zjězda zwobody

Póndźelu wjecźor zo Nürnbergska kongrezowna hischcźe raz z móznej zhromadźiznu napjelni. Wjednik w zwojej rěcźi hischcźe raz saczischcź łetuscheho sjězda zwojim zobowwojowarjam rozłoži. W tutej hodźinje pak won wobzbje też kedźbnosć na zandźenosći a pschichod němskeho luda stoji. Dźiwajo na zandźenosć zo won prascheschе, kak je było możno, so je němski lud tak husto zwój saměr zmylił. Na narodnych woporach njeje pobrachowało. A tola dyrbjachmy nasnonicź, kak mało zo wone w stawischnach pohódnosćach. Najhłubscha pschicźina historiskeho wjasnjenja leži husto dosć w znamjenjach złabosće pschi snutśkownym swiśku. W cźažu, jako Němzy prěni krócź widomnje do stawisnow sastupichu, běchu woni wulka zwójba, ale njeběchu lud.

Wjednik dawa nowe zaměry

Wjednik w zwojej skónčazej rěcźi nadrobnischo wopisowasche, kak cźežko zu zo němske splahi do luda sjednocźile, kelko lětstotkow je to trało. Schtož pak je w tutych lětstotkach padło, dyrbjesche padnyć. Bjes zhładowanja na staty stareho wéka a bjes pomoży khcheścźanstwa njeby zo w tamnych cźasach psched lětstotkami njemohło na germanske staty myślicź. Napschećezo rosdwojazym tendenzam jenotliwych splahow je **khcheścźanstwo prěnju zhromadnosć pschinjeslo.** Tak zo wjeło zakład za staty wutwori, kotrejž pak zo njemóžachu po ludstwach złožowacź. To pak běsche historiski nusne, je-li so dyrbjesche raz k jenotnemu němskemu ludej dóńcź. Khcheścźanstwu zo **krałozo** pschidružichu jako naklędnizy wójwodow. Tak bu krucźiske a dospotnitsche wobkrijenje mózne.

Potom wjednik na schcźerpjenje khcheścźanstwa do wusnaćowo-pokaja. S tym krałozo na mozy pschidobychu. Kaž je konfesionalne dźělenje naboženski podłoż satschadźało, tak je franzowska revolucija monarchiskitško-statny podłoż satschadźała. Židowstwo sapocza cźłowjestwo z marxistiskim sozializmom wobdźělacź. **Parlamentarisko-demokratiska monarchija a demokratiska republika běchetaj pak za Němsku njemóžnej.** Marxizmus ludowu a statnu moralku wotpokasowasche a stóśnika z jeho wosamoćenjenosće wuwjedźe a jeho staw złowjeskeje towarschnosće sćini. Wjednik rjekny, so je wopraudźite wumóženje z marxizma jenoż tam możne, hdźež zo z mozow ludstwa nowe wobaranje narodźi.

Nazionalsozialistiska wuczba njewukhadza se stata ale z luda. Też nabožny maju pjeza jenoż **potom** zmjeł, hdyž zakhowanju zwojeho cźłowjeswowjeho wobstatka złuża. Hdyž dźe nazionalsozialistiska strona zwojemu **saměrej** jako hrědk złużicź, dyrbi wona najprjedy politiskemu wjednistwu wusłowlenych muži swěsćicź. Strona a wójsko móžetej jenoż dospołnej nazionalsozialistiskej instituziji być, dokelž njetrjebatej na kapitalistiske zakłady dźiwacź, ale jenoż na ludowym khmanosći. **Strona pschedstajaja politiske nahlady, politiske zwedomje a politiski wołu.** Wona ma w zhłym narodnym złukowanju na wschěch polach žiwjenja wulke saměry postajeć; wona dyrbi zjawne žiwjenje do pschesejenosće pschinjeseć z winowatosćemi, kiž zebi snutśkowne ludowe bjeze žada; wona ma tutón nadawk z dowěrjenjom a se snutśkownej wěstosću dopjelnicź, a njejsmě zo z ničim dacź samyliś nad wopraunjenju zwojeho postupowanja.

Stat ma zarjadnistwa statneje organizacije po zakonjach hladacź. Strona pak dyrbi być organizazija, kotraž wobstawa z nazionalsozialistiiku wuczbu a kiž zyły lud za nju wocźehnje. Jako běsche wjednik tutu myśl nadrobnischo rozłožił, won rjekny: **„Wjednik je strona, a strona je wjednik".** Hdyž won ras wocźi zandźeli, won wě, so strona žiwa wostanje. „Wjednizy pschińdu, wjednizy póńdu, ale Němska dyrbi być žiwa". Jeho skónczaza rěcź na stroninym sjězdźe wuklincza do zławy na nazionalsozialistiisku stronu, na němski lud a jeho wójsko. Pschitomni jemu z hrimotazym a schumjazym pschiklejkom a zławjenjom wotmolwichu. Po wuspjewanju němskeju hymnow wjednikowy namjesnik Rudolf Heß kongreß stronineho sjězda skónczi.

Bliżši zjězd 1936

Pschi jendźenju stronineho wjednistwa korpsa zobotu wjecźor w Němskim dworje w Nürnbergu zo wjednik stroninej organizaziji, SA a SS, NSKK a druhim wulkim stronitym organizazijam za wuspěchne dźěło dźakowasche, kotrejž zu wone w zandźenym lěcźe dokonjałe. Sdobom wjednik dóźeli, so smjeje zo pschichodny stroniny sjězd w lěcźe 1936 w Nürnbergu.

Jendźelska předhladniwosć

Saúdźeny schtwórtk wjecźor je jednacze nowych jendźelskich wójnskich łódźow z Portlanda do Gibraltarskeho pschistawa pschišłło. Pschi spoczatku tydźenja zo hischcźe tśinacze druhich jendźelskich wójnskich łódźow wocźakowasche. W jendźelskim pschistawje w Gibraltarje maju wschitke privatne wozowy swój paz pschi žebi nołožeć. Wikowarske parniki maju zo pschistawnemu kommandantej wojewicź, prjedy hacź do pschistawa pschijedu. Tule naprawu je jendźelske knjezerstwo poslednji króć 1. augusta 1914 poručiło.

Mussolini wšón kompromis wotpokazuje

Mussolini je ministerstku radu swołał a w jeje poźedźenju nadrobnje wo wojerskim a politiskim położenju rosprawjał. W politiskim dźelu go Mussolinu ſ wutworjenjom wubjerka pjeć mužow a ſ rěčzomaj jendźelskeho ſwonkowneho ministra Hoara a franzowskeho ministerskeho pschedsydy Lavala saběrasche. Kaž ſo hamtſjo powě, je Mussolini prajił, ſo Hoara a Laval pschi jendźelskim a franzowskim stejiſchězu k ſrěčenju Swjasta ludow ſe ſrowniliwych pschičinow njeſtaj mohłoj hinak rěčeć. Tehodła ſu samołwicži ludźo w Italskej a też italſti lud jeju rěčzi ſ najwjetſchim měrom pschijeli. Ministerska rada pak ſ woźebitym ſpokojenjom Lavalowu rěč na wědomje wza, w kotrejž je ſo k pschećelſtwu ſ Italskej wusnał. Tuto pschećelſtwo chce Italska wutwarić a pożiwnić k lěpſchemu wobeju krajow a k lěpſchemu ſhromadnemu dźeła wſchitkich europſkich ſtatow.

Ministerska rada je pak też pruhowała, w kajkich padach Italska njemože w Swjatſu ludow zawostacź. Wona je ſdobom ſwěźiła, ſo ſo wokoło italſko-abeſynſkeje ſwady w tu chwilu wſchitke mozy antifaſchiſma we wukraju hromadźa. **Italska dyrbi najważnjſcho wojſewiez, ſo italſko-abeſynſke praſchenje po njeſmĕrnych nadpinanjach a woporach, kiž je Italska na ſo wzała, a po italſkim memorandźe w Genfje kompromišne rozrišanja njedowola.**

Pſchi rosprawje wo wojerſkim położenju Mussolini rjekny, **ſo Italska žiwoje pſchihoty w rauſchej Afriky ſ najwjetſchim ſpěchom cźini.** Pſchi njemĕrje, kiž mjes politiſkimi cźekańzami ſ Cyrenaſchki knježi, ſu ſo pożiwnjenja ſa italſke wójſko w Libyſkej wupołkale. S pomocu ſtatiſtikow je Mussolini pokałał, ſo je italſka wojerſka móc na kraju, na morju a w powěrſſe tak žylna, ſo móże na kóžde hroženje wotmołwiciź, njech pſchińdźe, ſ kaježkuli ſtrony chce.

Francowska wšitke ſankcije wotpokaže?

Londonſke nowiny „Daily Mail“ ſu ſ Pariſa ſhonite, ſo je ſo franzowſke knjeſerſtwo rozſudźiło, kóžde postupowanje wobeńcź, kiž mohło politiſke położenje ſhorſchiez, njech ſo ſtanje, ſchtoź chce. Franzowſke knjeſerſtwo je zyle rozſnje a dośtónčnje naložowanje nĕkajſichžkuli ſankcijow wotpokałało, njech ſu wone hoſpodarſke, finanzne abo woſerſke. To ſo pjeza nima jenoź jako diplomatiſka hra franzowſkeho knjeſerſtwa wobhładowaez, ale je to ſa njo wobſamknjena politika, hdyž je ſo pſched wobſamknjenjom kóžda ſtrona nĕtſchſiſche kriſy dokładnje pſchepruhowała.

Jendźelska Egyptowsku ſkita

Egiptowſti miniſterſki pſchedsyda Teufik Naſſim paſcha a druhi roſkaſował jendźelſkeho wójniſkeho kóždźwa w Sſrjedźoſemſkim morju, měſtoadmiral Forbes ſtaj ſo wo naprawach k ſchćitanju Egiptowſkeje roſrĕčowaſoj, je-li mjes Italſkej a Abeſynſkej k wójnje dóńdźe. Měſtoadmiral Forbes pſchilubi, **ſo je jendźelſke knjeſerſtwo ſwólniwe, ſakitanje Egiptowſkeje ſwěźicź.**

Jendźelſti generalny inſpektor egiptowſkeho wójſka a wopſchiſchi roſkaſował jendźelſkeje wojerſkeje wobſadźi w Egiptowſkej, ſtaj ſo wobaj do cźaſa ſ dowola wróćiłoj, **ſo** byſchtaj organiſaſaju jendźelſko-egiptowſkich wojakow **zawjedowakoj.** Na jendźelſkim wojerſkim létaniſchću w **Aſmkrje** je ſo 150 jendźelſkich wójniſkich létadłow ſhromadźiło. Runje telko létadłow je ſo pſchi Sueźſkim kanalu zamĕſcźiło. Blizko libyſkich mjeſow ſu ſo žylniſche wojerſke wotdźĕlenja ſhromadźile. Dotal ſtej wojerſtej mozy w Egiptowſkej dźelenej. Sa wocźakowane wójniſke ſchmjatańzy pak tuto dźĕlenje nimaju ſa dobre. Tohodła ma ſo jenoź jedyn wyſchſchi roſkaſowaŕ nad jendźelſko-egiptowſkich wojakow ſtajiez.

Londonſka Reuterez telegrafowarnja powě, ſo je ſo wjetſchi dźĕl jendźelſkeho wójniſkeho kóždźwa w Sſrjedźoſemſkim morju pſched Alexandriju ſhromadźił. K Muſſolinijowemu wuprajenju wo njemĕrach w Cyrenaiſy Reuterez telegrafowarnja woſjewja, ſo dotal njeje žanych weſtych powĕſcźow wo njemĕrach ſ Libyſkeje dóſchło. Tola je Sollumſkeje krajiny ſo wo hibanjach italſkeho wójſka powě. Tam ſu ſo pjeza też ſawjerkły kałackjoteho grotu pſchiprawiłe.

Egiptowſke knjeſerſtwo je ſwojemu konſulatej w Addiſu Abebje porućiło, ſo by egiptowſkich ſtacźanow w Abeſynſkej namołwił, ſo bychu abeſynſki kraj wopuſchćiłi.

Amerika neutralna wostanje

Preſident Rooſewelt, kiž w tu chwilu na ſwojim lĕćźnim ſydle w Hydeparku pſchebywa, je woſjewił, ſo Sulowemu woſjewjenju zyle pſchitkokuje. Pſchi tutej ſkładnoſći je wón ſ wulkej ſtaroſcźu wo italſko-abeſynſkej ſwadźe rĕcźał. Na rozprawjenje w notwinaſtkej konferenzy rjekny preſident Rooſewelt, ſo Amerika neutralna wostanje, hdyž w Europje wójna wudyri.

„Wójna ſo njehodźi wobeńć“

Naſtawk italſkeho generała de Bono w Turiniſkich nowinach „Stampa“ je powſchitkownje wulku kedźomnoſcź ſkubźił. W naſtawku general piſche, ſo njeje rozſudźaze, hacź Italſkenjo nowe namjety pſchijimaju abo wotpokaža. Teź hdyž budźichu woni jenemu abo druhemu namjetej pſchitkokowali, to njemože wójnu wotwobroćiez. Hdyž faſchismus nĕtkole wójnu ſpuſchći, **wón** dowĕrjenje a wĕru italſkeho luda ſhubi. Jene je wĕſte, kaž Bono piſche, ſo Italſkenjo we raniſchej Afriky poſtupja, tak ruce hacź Muſſolini **pſchikaže.**

Liſćina kommunistiſkich złóſtnikow

S rĕcźe nĕmſkeho propagandneho miniſtra dr. Goebbelſa na ſjĕdźe nazionalſoſialiſtiſkeje ſtrony w Nürnbergu hiſchcźe tule liſćinu kommunistiſkich ſtóſtniſtwow podamy. Parižſka kommuna lĕta 1871, kotruž Korla Marx tak wulzy ſkawi, a kotruž dženſnjiſchi ſrowjetojo jako pſchikład ſwĕtoweje revolucije chwała, njech ſo tu jako klažiſki pſchikład napomni. Wona je ſwěbi telko woporow ſadała, ſo ſo jich liczba njeda dokładnje ſwěſcźicź. Židowſki cźekiſt Bela Kun je tutej Parižſkej kommunje w julišu 1922 wobdobny poſtup pſchidružił, jako na poſtupje Krimje pſchi Cźornym morju 60 000 hacź 70 000 ludźi da ſatelicź. W měſchcźanſkej khorowni w Alupzy 272 khorych a ſranjenych ſ khorownje pſchinjeſechu a jich pſched wrotami wiſtawa ſatſelichu. Sa 133 dnjow ſwojeho hróſbneho knježiſtwa w Madźarſkej je žid Bela Kun dał njeſmĕrnje wjele ludźi ſamorodowaez. S nich je po hamtſkich liſćinach 570 wobſow po mjenje ſnatych. Chineſki marſchall Cźiankjaſchek je w novembru 1934 woſjewił, ſo ſu kommuniſtojo w Kanſi-prowinzy miliion ludźi morili, 6 miliionow ludźi je ſwoje wobſedźeniſtwo ſhubiło.

Wſchitke tute hróſbne podawki ſo ſ hromadnym mordowanjom Sſowjetſkeje Ruſkeje kronowachu. Liczba wotprawjenych dyrbi ſo po ſowjetſkich woſjewjenjach a ſpulichcźonych žórkach w prěnich pjeć létach ſowjetſkeho knježiſtwa na nĕhdże 1 860 000 ludźi wobliczicź, mjes kotrymiž bĕſche 6000 wucźerjow a profeſorow, 8800 lĕkarjow, 54 000 offizěrow, 260 000 wojakow, 105 000 polizajſkich ſaſtojnikow, 48 000 žandarmow, 12 800 ſaſtojnikow, 355 000 inteleſtualnych, 192 000 džĕlacźerjow, 815 000 burow. Sſowjetſki ſtatiſtikar Oganowſky woſjewja, ſo je w lĕcźe 1921/22 nĕhdże 5 200 000 burow ſ hłodom wumrĕło. Auſtriſki kardinal arzyſchof Fryniţer pohódnoſcźa w ſwojim namołwjenju w julišu 1934 liczbu ſahłódnje-

Poſedźenje nĕmſkeho ſejma, kotreż woſnamjenja hiſtoriſti wobrot.

Na lĕwo: wjednik pſchi ſwojej narĕcźi ſapóſtkanzam nĕmſkeho ſejma w Nürnbergſkim domje kulturneho ſwjatſa. Na prawo: S najwjetſchej napjatoſcźu ſapóſtkanzy na wumjedźenja Adolfa Hitlera poſłuchaja. (Atlantik, M.)

Hanka

Powěſcź ſe Sserbow.

wot Mikł. Andrigkeho.

7] (Pokračowanje.)

Kotra džowka Jěwina wſchak by też wutrała, khwilu ſmĕrom poſedźeć! Tuž ſo bórſy ſchuſtotanje a khchotanje ſapocźa, Hanka ſlyſchejeſche wo „měſchcźanſkej prynzeſnje' ſchćeſbjetacź, widźeſche, kak wſchitko ſ boka na nju hlada, kak ſo hołczata ſłubaja, ſ kohcźom ſtorkaja. Hdyž poſtajźi ſo hołzy pſchitkhadźachu, bě hitſche hórje. Hanka žydaſche kaž woparjena, pſchi kóždym ſaſmjeſcu ju podkłó, najwjeſelſchi ſpĕw ju rozrudźi.

Nas bě ſaſo ſwada w domje była. Macź dźeſche wjerſe dźe ſtupaju ſe ſtiwy, a burje ſaprażnychu, ſo drobne wo'na ſaſchćeſerknychu. Hanka ſo njemóžeſche dlĕje ſdźerjeź.

„Nano, daj mi ſaſo cźahnyez!“ ſawoła płakajo. Schtó je na wſchej pſchekorje wina? Ja. Hdy by mje tu njebyło, ty njeby ſe ſrudobu bjeſadowaŕ, a macź ſo njeby hněwaez rzjeŕała. Ja cźinju, ſchtoź jenoź móju mĕra dła; hdyž wſchak ſo njehodźi — lĕpje budźe, hdyž pórdu.“

Stary Luboſch ſo ſtróži. Hrabaſche ſa džowku ſ wobłmaj rukomaj a rjekny ſ tichepotażym hłoſom:

„Daj ſebi pokoj, Hanka — budź jenoź ſcźerpna, wſcho ſo poda. Tebi mam daez hicź? Nihdy niź! Dóniž je twój ſtary płeny nan žiwy, wot njeho njeſmĕſch. Abo chzeſch mi ſkadźu cźekunyez? To mi tola njeſcźiniſch. A wĕſch dha, Hanka, tak ſke to macź njemĕni — khorowata, wobžiwna žona je. A potom — ow, wſcho bu dobre było, — hdy by jenoź chžyła tu nĕmſku ſukniju ho wubjez.“

„Mam ſnadź druhu, ſo mohła ſo wobleź? A wucźini to wſcho moja nĕmſka ſuknija? Ssym dha tohodła hórſcha, ſo ſym w tajſej abo hinaſchej ſukni?“ Hanka rjekny tele ſłowa khroble, kaž by mĕnita: To ſo ženje njeſtanje.

„Mi wſchak je wſcho prawje, mojedła ſo hotuj, kaž mužſkich. Ale wĕſch tola teź, kak zyle Kruſchojzy wo tebi rĕcźa.“

Hanka ſo njemóžeſche roſſudźicź, ſwoju měſchcźanſku drašu ſpuſchcźicź. Kóždy kruch Barliniſkeje drašty bě ji mile ſpominanje. Niedźeliſka wołmjana ſuknija módreje barwy je poſłednje „Boże bĕcźo“ ſtareje knjenje, tute žekle a rubiſchko ma wot jeje dźĕcźi. To měſeſche ſo wſchitko molam podacź a do dna kſchinje ſahrjebaez. A jeje wołoſy, te dyr jachu ſaſo pod „łapu“?

Nimowólnje ſahny Hanka ſa cźeſkej dołhej wopuſchu khłoſow, „błyſchcźatych kaž ryſy ſkoto“, bĕſche Riſcha prajił.

Ach tón dobry Rocho Riſchoj. Tón bě pſchezo jenak dobry pſcheczelny. Tón ji ženje kſchiweho ſłowa njeprajі, ani na draſtu ji njehładaſche. Pſchezo khodźeſche wón hiſchcźe dźeń kaž dźeń, powědaſche ſ nanom wo pólnym dźele, wo hoſpodarſkich, gmejniſkich naležnoſcźach. A pſchezo měſeſche ſłowo łubośce ſa Hanku, „Myſli žej, ſo ſym twój bratr“, by prajił, hdy by ſo djakowała.

W jeho pſchitommoſci njeſměrjeſche žebi ani Lubuſchowa tak ſwarić. Lubowaſche jeho, dokelž hinak njemóžeſche — bojeſche pak ſo jeho teź, dokelž bě mudry, roſhladny, a jeho ſłowo krute.

Khwilki Riſchoweje pſchitommnoſcźe bywachu Hanzy hodźiny ſpokoja. Hdyž pak wotkhadźeſche, by ſo jej ſdało, ſo je nikta, ſajoſita delerźa doma ſaſo cźmołwiſcha, pokhmurjeniſcha.

Teź ſtara Riſchowa pſchija Hanku pſchecźelnje. To wſchak bě ſamóń dom zyle hinaſchi; hładaſche mile do wóžu na ſwojich ſtarych, ſmorſchcźenych ſuzobow, wjeſoły, cźerwjeny bĕły. Stara Riſchowa bě bliže žydomdźeſbjacźi, khribjet nakhilenh, hłowa ſbĕlena — ale žiwej, módrej wocźi bĕſchtej do njeje ſaſadźenej. W Kruſchojzach płacźeſche Riſchojz cźeſta ſa mudru ženu. Kruſchojzenjo měſachu ju ſańcź, ſkoro ſo jeje bojachu. Riſchojz cźeſta wdžĕcźeſche wukaſowacź, a w kaſkejžkuli naležnoſcźi radu dawacź. Wona ſapraſeſche rózu, ſpnitzu a ſchćelku druhu ſtóſcź, hotowaſche džiwne žałóy, wariesche ſpomožoge krjepti. Hdy by Riſchojz cźeſta wolana a ſaradźi ſipowu ſkoru, bojaze ſeſa. — Stara Riſchowa bě wſchak teź ſchwalcźa, ſo w dalſej wokolinje njeměješche runjecźa. Tajkich kapicźołow, cźerwjenych, piſanych, cźornych a bĕłych kaž ſněh — w zyłej kraſinje žana njedokonja kaž wona. A kak je wona rjenje ſ zankami wobrubjowaſche! Kruſchojſkim a ſuzobnym holicźam porunjo njej nichtó njeſnajeſche rubiſchko wokoło ſchije tak do ſałbkow ſkóſcź. Pſchi tym wſchak bě Riſchowa teź wubjerna hoſpoſa: kruta bě, ale kſchiwdy by ſo nikomu njeſta; tuž hołzy a hołzy trajachu pola Riſchojz cźeſty.

„Aj, aj! To drje je naſcźa mała ſuzobdźij Hanka?“ ſawoła wjeſele cźeta Riſchojz, wuhładawſchi njenadźiteho hoſcźa. „Bowſſobanezy — tajkale hołza, hotowa njewjeſta. Pſchi ſanym cźe njebĕch póſnała — ale ty nje hnydom, njewĕrno?“ wona dobromyſlnje doda. „Młódſcha njeſſym a rjenſcha teź njeſſym hacź pſched pjeć létami... niź? Haj, haj, to je młódna młoda krej, ta kipi a roſcźe a cźeri kaž ſchwižna brĕſzyeźka — my ſtari ſkhnydemy kaž ſprochne kſchiwe wjerbiſno... Nó haj, my pójdźemy a wy tu budźecźe.“

Tajka rĕcź luboſcźe Hanku wĕſo ſkerje hrĕjeſche, hacź maćerna rjeŕba doma. Tamny prĕni wjeczor je ſo jara wjele powědało — ale na Matu Nowkej njeſpomni ſo je živym ſłowcźkom. Riſchojz cźeta bĕſche rozumna žona. Napożledk bu Hanka po zylym dworje wodźena, po domſkim a po hródźach, brózńjach.

„Drohe je było“, roſprawjeſche cźeta, „hdyž dyrbjachmy wſcho ſnowa twaricź po wohnju. Njeſžy ſłyſchała, kak je ſo pola naſ palіko? Kak je wuſchko, do dźeńſcheho dnja nichtó njewĕ... Ale nichtó jemu rjane doſej njemóže natwaricź, tomu Rochej Wón dóſe ſa nju twaŕjeſche. Ssamo dobru jitwu, kaž ſaraŕjeſy maju, mĕſeſche Marja mĕcź — a kak ſy na nju ſapodobna, Hanka! Pſchitńdźechu dha cźi muježo wot Khoczebuſa a lĕpjachu dha nĕkajſih pišanu papjeru na ſcźeny... kak tola rĕkaſche: Ta... Papjety drje — Papjety?“

„Tapety, luba cźetka“, porjedźi ju Hanka.

„Prawje maſch: tapety! W Barlinje drje taiſe wĕzy maju. Kraſne bĕchu, to cźi praju: nuóbre kaž njebjo, a bĕłe róże na to namołowane. A kóždy tydźeń, hdy by Rocho do měſta jĕł, by nĕſchto nowe pſchinjeſł: nowu kſchinju, nowe ſwĕcźatko.

(Pokrać. ſcźeńuje.)

nych w Sśowietskej uniji na miliony. Jenž K.K. Canterburyski arcybiskop je wo weporach wiliko hrabo w Lecje 1933 w Sśowietskej Ruśej 25. julija 1934 w jendźeśim hornim žejnje prajił, so je „kerjo chcheja milijonow hacj tśi miliony ludji" na hłob wumrjeło.

Amerika swoje wobžarowanje wuprajja

Statny sekretar Hull je němuśenu póśelnik drej. Rudolfej Leitnerej w śwonkownym ministerstwje wobžarowanje amerikanskeho knježeństwa nad wužudom žudnika Brodikeho w prozeju dla kommunistiskich nahonitelow na lódźi „Bremen" wuprajił. Statny sekretar pśihłosmni, so žo Brodikeho źiowa na žane waśnje śtejiścheju amerikanskeho knježeństwa njerunaju.

Pśed nowymi njezerami w Spanskej?

Kaž žo z Madrida powźe, je śchpanskemu knježeństwu znate, so chcedźa kommunistojo a druhi kiwizarjo 23. septembra abo 6. oktobra nowy revolucijonarny pódźe spytacś. Tež žo powźe, so chce knježeństwo w bliźicich dnjach dacź nekotrych radikalnych lewizarjow sajeś, so by žo śpźetej śedźiwało. Knježeństwo je žo pjecza teź na druhe mótre naprawy k podtśerjenju śpźatkiśkich pospytow pśichitowało. Ssobustaw śchpanskeho knježeństwa je nowinarskej centrali pódźił, so śnutskowny minister wo kommunistiskich wotpohladach wé. W jenym knježeństwowym pogedźenju je žo pjecza wo tutej wézy wuradźowało. Snutskowny minister je z Dimitrowoje rěcze na śwětowym kongresu kommunistiskeje internazionale źiowa naspomnił, so dyrbja kommunistojo śwoju kedźbnosć na Schpanisku śtoźicś.

Położenje ratarstwa w klóštrskej krajinje

Lětuša suchota wuskutkuje so teź w našej **klóštrskej krajinje**, kotraž so wot Njebjelčic hač do Baćona a wot Wotrowa hač do Worklec a dale ćehnje. Je hewak wuwołana jako „tučna" krajina a je pódla Hłomačanskeje najpłódniša w Sakskej. Tola teź tu je w ratarstwje nuza nastała a ratarjo zhlduja ze staresću do pśichoda. Nimale tśi léta dołho njeje so w našej krajinej dosahaceho dešća našło a samo w zymskich měsacach je wložnota wróćo śła, dokelž dosć sněha njemějachmy. Wśitke tute wobstejnosće su temu pśinošowałe, zo je póda, wot kotrejež ratař bohatych płodow wočakowaše, hižo tydźenje dołho zeskhnyła. Tež wódna śwětlina (Wasserspiegel) je w pśerěžku spadnyła a tak je nam zrozumliwe, zo po dołhej suchoće wočakowane pólne žně wuwostachu.

Hižo rožka a pśenca běśtej létasa pod śrěnimi žnjami; wowsa a ječmjenja pak je so jara mało žniało. Tute hubjene wowsne a ječne žně wuskutkuja so teź na zastaranju z picu. Wotawy létsa scyła njeje a tak ratař nima skoro nicho za zymu, hdyž je dyrbjał jaru petku wjele syna wupicowaś.

Trawa pśi tajkej wurjadnej suchoće njerosćeše, samo na pjeńku zeskhny a so spali. Wo dźećelu na smahach wot julija nicho wjacy njerosćeše. Nazymska pica dla suchoty ani zeskhadźeć njemóžeše. Ze zelenej picu je hižo dawno ke kóncej a skót dyrbi z łukow a polow dopasć, śtož sebi tam hišće naśćipa. Zwjetša je bur nuzowany, hižo tydźenje dołho suchu pridy z poźcenymi pjenjezami wuppomhaś, zo by skót dejiś njepśestał. Tola kóždy wustojny ratař wé, zo pśi suchej picy so lutuje tak daloko hač so to hodźi a zwjetša so jenoź telko dawa, śtož je k najnuznišemu ześiwjenju skotu trěbne. Wunošk mloka njeda so pśi suchej picy powjetšiś, dokelž wudawki su pśi tom pśewulke. Je znate, zo pśi suchej picy wudawki rostu a skót pśi tom tola mało deji. Někotryžkuli ratař je sebi dyrbjał loni a snadź hižo pridy z poščenymi pjenjezami wupomhaś, zo by swój skót wudźeržał. A létsa je snadź k lońsemu nowe kredity brał, mjez tym zo stary dołh hišće zapłaćeny njeje. Tak so jeho hospodaństwo dźeń a bóle z dołhom poćeźuje. Bur, kiž so hewak po swoźich mocach wo ześiwjenje němskeho luda stara a teź létsa je wśitko činił, śtož bě w jeho mocach, steji nětko nimale z próźdnymaj rukomaj. W krajinach, kotrež su pśez suchotu jara ćerpiłe, knježi khětra małomyslnosć. Z najwjetšej starosću hlada ratař do pśichoda a tu khwilu hišće njewě, kak swój skót pśez zymu wudźerži. K temu pśińdu hišće pjenježne starosće. Ze swojeje mocy njemóže swoje hospodaństwo a swój skót hač do pśichodnych žnjow ześiwiś. Tu dyrbja krajiny pomhaś, w kotrychž so suchota njeje tak katastrofalnje wuskutkowała. Tež śtat a jeho organy budźa dyrbjeć zapśimnyć a swoju pomoc poskićiś, wosebje zo by mohł ratař symjenja a picu nakupiś. Teź ze spušćenjom dźěła dawkow hodźi so potrjechenym krajinam pomhaś, tola dyrbjało so to bórzy staś, zo njeby pomoc pśe pozdźe pśišła.

Teź rěpa je pod suchotu jara ćerpiła; pornjo prjedawśim létam je khětro mała. Tu a tam su kundrozy a myše ju nažrałe. Na wśelakich polach je tuta njerodź k woprawdźitej ćwili wurostła. Suchoty dla njehodźeše so rola w prawym času zworać. Póda bě zdźěła tak zeskhnyła, zo pluh skoro do zemje njeležeše a tak krute śkruty nastachu. Tohodla njemóžeše so rola tak wobdźěłać, kaž w normalnych létach. Teź tu su ratarjej ćeže nastałe. Samo běrny, kotrejž cyle rjenje zeskhadźachu, wostachu w zrósće wróćo. Teź tu njebudźa wočakowane žně spokojne. To zmeje njelube sćěhwki na plahowanje swini. Teź tu dokhody wupadnu. Pśetrjebarjo, kotrychž ratařstwo žeźiwi, bjeru podźěł na jeho nuzy a pśeja jemu, zo by so jemu ze zamołwitych stron bórzy na spokojace waśnje pomhało.

Ze Serbow

W Budyšćinje 17. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Kemšaca śćežka je do njebjes puśik.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer minus 5 a thermometer wodnjo 19 stopnjow cźopłoty. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer minus 9 a thermometer w nozy 11 stopnjow cźopłoty. Nijina je wot wjeczora k ranju cźehnjo je źiwjim jadrom Norwegiku a Schwedźiku dozpeła. Jeje połodnisće kromy kacź k nam dobaźahaju a nam wětrojte, kótdnisće a njestajne wjedro pśichinjeju. Nijina je jara źylna a jara pomału k ranju cźehnje. Wyšichna nad połodnischej Europu je žo do balkanskich krajow scźahnyła a je žo potajkim wot naschich stron wotźalita. Pśichi tutym rozpołożenju wjedra mamy hischcze někotre dny wětrojte, kótdne a deschcźowanju połkilene wjedro wocźakacź. — Jutśe źrjedu źłonczko 5,38 hodź. źkhadźa a žo 6,10 hodź. khowa. Mjeźacź śkhadźa jutśe wjeczor 8,46 hodź. a khowa žo połdruhi 1,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischu źrjedu: Hischcze njewobstajne a wětrojte wjedro.**

*

— **Wopłokowanje wódnych rołow.** Kaž w dźenšnjischim hamtskim wośjewjenju cźitamy, žo pśichodny schwórk 19., pjatk 20. a sobotu 21. t. m. wódne roły wopłokuja. Pśichi tym je nakhwilne samucźenje wody mózne. Na někotrych městnach śnadź woda teź źłabścho pobéhnje. Tohodla je nušne, zo by ludźo pśichi trjebanju kupańskich kachlow a aparatow sa pśichiprawjenje cźopłeje wody w mjenowanym cźasu pśjedy pśeźewódcza, haž doścź wody běži.

— **Sakśka krajna lotterija.** Pśichi pówdźelnischim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakśkeje krajneje lotterije (13. dźeń) padźe dobycźe wo 5000 hriwnow na cźitśa 30 631, 87 219, 101 665, 137 906, 158 523; dobycźe wo 3000 hriwnow na cźitśa 11 164, 13 1131, 31 284, 69 897, 95 898, 101 939, 119 066, 188 107, 159 146; dobycźe wo 2000 hriwnow na cźitśa 2161, 3720, 3957, 5856, 10 461, 12 056, 36 997, 41 849, 54 803, 58 789, 82 730, 83 307, 88 626, 88 645, 92 830, 96 192, 102 925, 116 615, 120 767, 130 773, 135 752, 139 267; dobycźe wo 1000 hriwnow na cźitśa 2792, 21 507, 22 659, 22 765, 23 594, 25 731, 30 837, 38 306, 49 782, 52 789, 61 298, 72 655, 77 064, 78 998, 79 437, 93 073, 96 253, 112 288, 112 501, 112 727, 121 717, 122 563, 132 555, 133 610, 135 535, 150 217, 151 372.

— **Dobycźe wo 1000 hriwnow** padźe pśichi pówdźelnischim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakśkeje krajneje lotterije na cźitśo 159 625 do tudomneje Lehmannej litterijoweje běrkownje na Kamjentnej haźy 45.

— **Jědnej kole žo tradźej.** W Budyšćinje je žo w nozy k 8. septembrej je sahrodu jeneho tudomneho hospjenza mużaze jědne koło znamki „Rana" kradło. Koło mějesche cźorne niśke kroźna se śtotymi gumužkami, cźorne błotoschkitakaj a śwjena, jendźeśiśe wodźiło z jenym cźerwjenym gummijowym a jenym cźornym zelluloidowym pschimadłom, bjes ruckjeneho śpindła, brune źedło z dwójnymi pjerami, dynamowu pschiprawu sa źiwźu znamki „Riemann", schérej wobrucźi, pśedku połballonowu, sadu wschédnu, śtrowkatu gratowu toschku a cźornobarbjenu pěśu poła pśednjeho koła. — 12. septembra žu z dworo jeneje tudomneje banki nowe mużaze jědne koło znamki „Miele" z cźitkom 347 414 kradnyli. Koło mějesche cźorne kroźna a błótoschkitakaj, źołte śwjena, cźornej ballonowej wobrucźi, brune źedło, źołtu gratowu toschku, Kometit gamowéj, dynamowu pschiprawu sa źiwźu. — Wo mjezowne zdźělenja proźu kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

— **Wobkhadne njeśbožo na Lawśkich hrjebjach.** Krótko po 11 hodź. potorhnu Drježdźanski auto, do mésta jědze. Pśichi dźiwadle žonu, kotraž dźiwśe tam dróhu pschekrocźiś. Žona źebi pschi tym nohu śłama, tak so dyrbjachu ju do khornwnje dowjeść.

— **Njeśbožo na dróźy,** pśichi kotrymž wobdźěleni hischcze někak bożownje wotenděchu, śta žo wózera popołdnju wokoło 3 hodźin na kichižowanskeje Krónprynzowego mosta, Lawśkeje haźy a Lawśkich hrjebjow. S wulkej spěchnosću cźežiły automobil z mosta na Lawśke hrjebje pśichjeźdże. W tym žamym cźasu kolejšnur se Swonkowneje Lawśkeje haźy pśichjeźdże a žo k mosće sawinu, je Snutskowneje Lawśkeje haźy pak kolejšnu pśichjeźdże, so by na Swonkownu Lawku haźu jeła. Kolejšna na cźežiły auto kedźbowałe a pśichi tym do kolejšnjeho storcźi. Tutón padźe pśched cźežiły auto, kiž jeho někotre 4 metry dałoko dopréła storcźi, pschi cźimž žo kolejšnju po kolenomaj śuny. Wón žo pschi tym na kolenomaj śrani. Jeho koło běśche pod cźežiły auto pschischło, kiž běśche jo žobuwiełko. Koło jo njehodźeśe źiła wjazy trjebaś.

S **Jenkez.** (Połwjeczenje śtupańskeje wéże.) Nasche dobrowólna wohnjowa wobora woźwjeczi njedźelu nowu natwarjenu śtupańsku wéżu. Wona śrjedźi wžu pódle wohorineje gratownje śteji. Wéża je maśiwna z běłeho zyhelow natwarjena a śteji pschi źwišłach Seifriedec. Je někotre metry wyschcźa hač tute. Krótko po 2 hodźinomaj bě žo dobrowólna wohnjowa wobora

Hospodarski rozhlad

Wuńoru 17. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,79
1 jendźelski punt	12,30	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	60,76	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša je 16. septembra. Teź na wczerawschej burprevi bě wobkhod jara źłaby a kurzy swjetscha wo 1—1½ proz. popuschczichu. Sa to běchu kurzy rentowych hódnotow śtrucźene. Posticźenja na akcijowych wikach maja najśterje źwoju pschicźinu we wobstaranju źrědkow sa wupiśanje pojcźonki, k cźemuž je dźenża pośledni dźeń.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach bě jara mały sajim. Wobkhod bě w najwušichich mjesach. Pschiwóśe je strony ratařstwa bě jara mały, mjes tym so druha ruka wożebje khlébowe žita źylnischo poschicźesche. Mózność, khlébowe žita wużicź, pak so njeźiu poschischće, dokelž so mtyny pschesco hischcze wrócźo dźerża. Teź njekontingentowane twory so jenoź malo wobkedźbowachu. Wowś a jecźmjeń so jenoź mało posticźeschtaj, napraschowanje je wulke. Dobre druźiny sa piwarnje so běźnje wothowaja. Sśrěnje druźiny su sanjerodźene. Druźiny sa industriju maja měrny wobkhod.

Wežera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschesiwy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jecźmjenja G 7: 7,95 hr. G 9: 8,20 hr., — wowśa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwnje.

	16. 9.	13. 9.		16. 9.	13. 9.
Pśenca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre luniny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pśenč. muka	26,65	26,45	lany wosušk	8,75	8,75
ržana muka	23,00	23,00	such. trnhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,30	8,35
rožane	11,50	10,31	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rožana sloma		
hroch, Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pśenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczizna za pśenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaczizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. septembra 1935 Płaczizny po centnaru a hriwnach
Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Wóły: 176

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	41—42
Starše	38—40
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki 216

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	42
Mjasne	38—41
Snadnje wuwite	35—36

Jałojcy a krowy: 751

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37—42
Mjasne kruwy	28—36
Snadnje wuwite kruwy	22—27
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	—
Hewak mjasne jałojcy	—

Wowcy: 949

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	53—57
Sśrěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	53—56
Mjasne wowcy	45 50
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	42—44

Celata: 890

Najlépše kormjene ćelata wot cyca	70—72
Sśrěnje kormjene ćelata wot cyca	66—68
Snadnje wuwite	52 58
Najśpatniše	48—50

Swinje: 1210

Tučne swinje, pśez 150 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	53
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	53
Rancy	53

Rozwučowace drobnosće

Cežke słyšenje. Wurjedź wucho z liwkej wodu, na to namoč kusk woty z glycerinom a tykń do wucha. — Druhim je mjezha z rozkhódnika (druhdźe praja rozkólnika), kiž na trěchach a murjach rosće, pomhała. Mjezha natołce so do bleški, kóždy dźeń linje só nješto kapkow na halmu a sćišći so do wucha.

Pśe suchi kašel: Wumyj běrny, wař je, wocydź wodu, tutej pridaj runje telko wody z kužola a zawař woboje, kandiscokor pśidawši. Pije so na nóc, teź wob dźeń, hdyž kašel dusy.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a pśilopk Marko Smoleť a za nawěšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšćinje. Wudawa a śišći dr. J. Cyž w Budyšćinje. D. A. VIII. 1935 2165. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

pod wjednistwom hejtmana Pětšchki psched wěžu k małej zmjatočnosći sestupała. Też gmejnska rada, sastupjerjo žuzodnych woborow a wjele wjesnjanow bě so sešchło. Pschitomnych jako wopalny mischtr a wjesnjanosta dur Seifried postrowi. Spominalsche na nadawki wobory, ke kotrymž tež kaženje šlušcha, schtož dotal njemóžachu swuczowacź, dokelž wjele njemějachu. So je so nětko dotholětne pschecze dopjelniko, mamy so w prěnim rjedze hamtskemu hejtmanej dźakowacź, kotryž je pisches wopalnu sawěsczaju komoru rjanu podpjeru sa twar wuprožnk. Woborowny hejtman Pětschka pschewsa jako komandant wobory stupańtu wěžu ſ dźakrunymi žlowami a žlubi, so je žwojim mužźiwom wschě winowatosće dopjelni. Twarsći mischtr Pětka, kiž bě wěžu natwarił, na to wopalnemu mischtrej kluczje ſ nalěpschimi sbožopschećemi pschepoda. Na to stupańtsi czah pod wjednistwom wjednika Pawoła Schneidera ſ hokatymi rěblemi nětkotre kaženske swuczowanja posticzi.

S **Mateje Borschcze.** (Mjesnješliwi žuzodźa.) Sanđženu žobotu nasta sahe rano mjes nětkotrymi wobydlerjemi nasčeje wěsy wótra swada. Wobydlerka M. se žwojej žonu a dźowku na luzy hriby sbérasche. Też wobydlerka Kr. to czinjesche, kotryž žo bórzy se žwójbu M. wadźicź počza, so stónczinje do pschimanizy pschenđe. Nahły Kr. hrožesche žonomaj ſ nožom a storczi žonu M. tak mózne, so padny. Hdyž jeje dźowka wo pomoz wokasche, muž M. na pomoz pschińdże a spyta swadu wuhladowacź. Pschi tym jeho Kr. ſ nožom do wobliczka takny a jemu thětro nóſ rosrěsa. Sawołana polizija Kr. nóſ wotewsa. Najsterje směje pschipad hischcze žudnijki dosynk.

S **Hodžija.** Esobotu wokoło 1 hodź. pschipołdnju žo tu lóžsche wobkhadne njesbožo sta. Motorski kolešaŕ dźanysche ſ Drježdźansko-Budyšcze dróhi na Lěmo do Deberkez žo do pobocznjeje dróhi wuwinyczź. Běrsche pak po šdaczu mamjo, so stronu jěšby pscheměni, pschepodsče wotedaŕ, tak so motorsti kolešaŕ, kotryž sa nim jedźesche, do njeho sawadźi. Wobaj kolešarjej padnyschtaj a žebi koju thětro wobodrěschtaj. Wospodse žamej žo dale njewobschkodźischtej, tak so możeschtaj wobaj w jěšbje pokračowacź.

S **Bačzonja.** Njedźelu pschipołdnju pschesčěhny dwójzy njesnaty kolešaŕ na Mikecźansko-Strójischczanskej dróhy 11letnu holczku a 10letneho hólza, kotrajž na stronu do Janez jedźeschtaj. Pschi pożlednim pschesčěhnjenju muž ſ koła salěse a wabjesche dźeščzi, jimaj dar žlubjo, do bliskeho lěsa. Tam pschimny holczku sa wobě ruzy a dźyschje ju wumozowacź. Hdyž žo tuta se wschej mozu wobaraschе a wo pomoz wokasche, klóšnik žo žwojich wotpohladow wđa. Pachoł žo takle wopschijuje: 15 hacź 18 lět stary, dołhi, jasnowołosaty, do sady schesane wložu, strowu barbu, běsche w běłej koschli, běłobrunnym kaschczikatym pullovru, w dołhich žmuhatych kholowach a czornych polczrijach. Schtóž móže nětchto bliščze wo nadpadniku sdźělicź, njech to pola najbliščeho straźmischtra czini.

S **Barta.** Pschi rjannym wjedrje mějesche njedźelu nascha wjelka rjany derje wopytany hermank. Pěschi, ſ kolesom a autom běchu ludźo pschikhwatali. Bjes dwěla je kóždy pschi tym na žwoje pschischkoł.

S **Barta.** Nascha wjelka žo hladajzy powietschuje. Sanđženy tydźeń je wjesnjan Reinhardt žwój šndlerski domczź sběhaŕ. Sanđženu žobotu je to žame Richard Dejka czinił. Też twarsti mischtr Bjedrich Muka ma saño domczź sa dwě žwójbje hotowy. Pisches to wscho pak je hischcze njedostatk na bydlenjach. Wjele ludźi hischcze je, kotříž bychu radi žebi šndlerski domczź natwarili.

S **Noweje Wěsy** pola Klusischa. Spodźiwny pschipad je žo tu sanđženy schwórtk stał. Hdyž dźyschje jedyn Budyski rěsnik kruwu wotwjesicź, jemu wona czekny. Spytachu ju we wěsy saño popadnycź, tola rosnjemdrjena kruwa žo do žwojich pschesčěharjow da a rěsnikeho mischtra je žwojimaj rohomaj khětro šrani. Kaž dźiwia czérjesche potom pśches pola do bliskeho lěsa. Žona, kotraž na polu dźěłasche, žo pschi tym potorhny a k jemi czíšny. Nětchto žwažliwych muži je wěsy žo ſ powjasami sa njej puschczi, so bychu ju popadnyli. Tola wischě pospytu běchu podarmo. Hdyž žo jej nětchto bliščeše, czérjesche na njeho, so by jeho ſ rohomaj pobodła. Swjetschа žo mužam w pożlednim wokomiku poradźi, žo sa schtom khowacź. Jenemu ſ wjesnjanow poradźi žo, sczeżu wobłożenje pśches hlowu czíšnycź a druhi kónz powjasa špěchnje wokoło schtoma swicź. Kruwa pak 4 zentimetry tołsty powjas rostorhny. Na nicžo druhe njewubu, hacź so sawołany hajnik kruwu satčeli.

S **Wojerez.** (Nózne mrózy.) W prěnich dnjach sanđženeho tydźenja žu temperaturу tak hłuboko spadle, so žu nózne mrózy górki a buny sniczile. Też kukuriza je jara czeřpiła.

S **Wojerez.** Psched žudnikom žo wo sczěhowaczych pschipadach jednasche: J. B. ſ P. bě dla lěžneho padustschiwa wobstorżeny. Pschi jednanju pak žo wukopa, so je jenoż typtak karnikle, kotrež dźyschu žo na jeho leżownosći sanđlicź a jemu wjele schkody nacźinichu, wuhnacź. Na statne wudawki žo wuwinowa. — Žona F. ſ M. khođźesche na pohrjebnischczo po najrjeńsche kwětki, kotrež pschedawasche. Strażowaŕ pohrjebnischcza ju pschi tym lepi, a žuđ napołoji jej 3 njedźele jastwa. — Autowy wjednik K. bě wobstorżeny, so je pschi jěžbjenju ſ autom pjany był. Straźmischtr wobtrutczesche, so žu kolize wosa po dróhy tam a žem schče. Jeho sastupjer dopokasa, so pschi hładkim puczu też sa najlěpschim wjednikom auta njejžu rune. Wobstorżeny žo na statne khóšty wuwinowa.

Dźěło Smilnjanskeho farara Augusta Sysnkory:

Malešecy před 100 lětami

je woprawdźe ſ kulturnym dokumentom. Pokazuje nam, kajši pschistojny, dostojny, pobožny, hospodliwy, sprawny, strowy běsche naich wjesny žerbski lud. — Wschitke tute khmanosće wón dźenża hischcze ma, jenoż so žu czerpike pod wliwom liberalistiskeho a materialistiskeho ducha sanđzeneho czasa. Dyrbimy je wuczišcźiš, sbudźicź, pěstowacź.

S **Lutow.** Szrjedu popołdnju sta žo pschi Koschinskej horje sražene mjes autom a kołojeźdnym. Hdyž žo auto na khćižowanischczu, kotrež je ſ kamjenjemi, je stały tam nakładenymi, khětro njepschehladne, sawinu, pschińdże po horje dele ſ Lutow elektrotechnikaŕ Dobner se Sleho Komorowa. Sražene njeda žo sadźewacź. Dobner žebi kulku nohi stama a stichaŕ žebi mohły, tak so dyrbjesche žo do Thorownje dowjezź.

S **Klětneho.** S wjesnjeje skupiny NSDAP. je 8 politiskich wjednikow do Nürnberga wotpuczowało. — Kolojedne towarstwo „Prot“ w Klětnom sarejwa žwojemu staremu žobustawej Pawołej Mětej w Jamnom njedźelu w Clusez sali kwasnu rejku. — Czěskosłowuczowanske muzike towarstwo w Klětnom mějesche njedźelu žwoje lětsne swuczowanje. Wobdźělenje bě dobre a wschitzy pokasachu, so móża po dotalnym wukhladanju woprawdże nětchto dobre policzicź. Wosjewjenje policzanych mytow je w pschichodnych dnjach stanje. Też Khrjebjanske žuzodne towarstwo žo na wubědźowanjach wobdźěli. — Sběranje běrnow je žo tu hdźela hižo sapoczało. Selischczo je pschi pożlednich mrózach sunjerło.

S **Klětneho.** Pschipowědali žu žo: Nataršči dźelaczeŕ Pawoł Mětо ſ Jamneho ſ domjazej dźowku Hanu Selmu Wolschkez ſ Klětneho; šahrodnik Fritz Helmut Preisler ſ Doru Zimmermannez ſ Jamneho.

S **Turja.** (Schkody mrózа a žuchoty.) Deschcze, kotrež w pożlednich dnjach mějachmy a kotrež běchu hdźela ſ trupobiczom sjednoczene, njesamóchu dožahajeje wjelki lacźnym honam dacź. Wobsteji dale strach wo njedožahanju naisymskeje pizy a też wo naisymske wuzkuwy. Nadźije na bliši hernjazy wunoschk je njedawny nózny mrós dale pomjeńschik. Wuoschk budźe najsterje jara žnadny.

S **Khrjebje.** (Shromadźizna pczolarjow.) Psched krótkim wotmě wjesna skupina pczolarjow ſ Nišeje w hoscźenzu „K železnemu hamorjej“ w Khrjebi žwoju puczowańku shromadźizmu. Pschedhźoda rosprawjesche wo wohnjowym sawěrczenju. K wukazanju w Lipšku darichu žo dobrowólnje 4 krócź po 2 kilogramonaj mjedu. Po pożeđenju běsche wobhladanje ludstwom pczolarjow w Khrjebi a Mikowje. Kolcze czinjachu dobry sacźišchcź a powschitkownje bě wunoschk mjedu dobry a lońschi wupadk saruna.

Se **Sleho Komorowa.** (Motorski kolešarjej žebi schiju žwinykoj.) W Zarynm Godźe sta žo njedźelu wjeczor czežke wobkhadne njesbožo, pschi kotrymž dwaj mładaj cźłowjefaj žiwjenje pschišadźischtaj. Motorski kolešaŕ jedźesche se žwojim pschečelom ſ najwětschej špěschnoscźu pśches wješ, sakomdźi pak kedźbnosć na wótre sawinjenje na wutónju wěsy. Pschińdże tak na lěwy bok dróhi a sajedże pschečiwo žylnemu železnemu płotej. Wjednik žebi nětkotre rasy nop pukny, a jeho pschečel žebi rjap stama a wulke snutskowne sranjenja pocźerpi. Wobaj běschtaj na měsce morwaj. Jedna žo wo 21letneho Pawoła Boła a 32letneho Lea Langnikela ſ Lauschkich kupjelow.

Směški

Pola rěznika. „Dajcze mi proschu kruch mjasa bjes tuka, kocźt, khrymsta a žiłow.“ — „Njeby lěpje było, hnadna knjeni, jo hyschcze jejo wsaka?“

*

Jeho logika. „Praj wschak, dźedo“, praschesche žo mały Jurk, „hdy bu ty po prawom dźeđ?“ — „Hdyž ty na žwět pschińdźe.“ — Jurk žej khwilku rosmyšluje. „Bych-li žo njenarodźił, njeby dźeđ był?“ — „Nó, moje dźěczo.“ — „Nó, potajkim, schto mi ſa to dasch?“

*

Jenoż wo druhich. „Czehodła dyrbicze wy žony nastajnje wo druhich bachtacź a torhacź, hdyž pódła njejsu?“ bórczesche knjes Sprawnik rosharjeny do žwojeje brody. — „Ale luby mužiko, dyrbju tola žwojich hoscźi sabawjecź“, snapschecźiwi jemu staroscźiwje mandželka.

Dźeń statneje wobory w Nürnbergu.

Statny dźeń strony stejesche pożledni dźeń w znamjenju statneje wobory, kotraž na Zeppelinskej łuzy psched wjednikom dopokas žwojeho wulkeho wojerskeho wukona wotpołoži. Na wobrazu widźimy, kak cźežka artillerija njepschecźelske létadła wotrasy.

(Heinrich Hoffmann, M.)

Ratař

wusywa zorno do Božeje rolei

„Serbske Nowiny“

narodne wědomje do wutroby a duše luda a

wobaj staj wuzko zjednoćenaj

w prócowanju wo naše byće. Stóž česći to swoje, čita swojeho luda jeničći dźenik a dobudźe jomu nowych přećelow!

Tkaninowe šórcuchi
smuh. a wušiwano nětkuše 100 cm **3.25** a **4.75**
Tkaniny za jaki
dorne, wuestrowane nětkuše 130 cm **7.90** a **8.50**
Schaaf

Wosebita wuporjedźerjnja nohajcow a wolmajnych tworow
w Budyšinje při Lawskej wěži
Přišłe nohajcow. pódušow mako 55 pj. **tuńšo** wolma 90 pj.
Wuporjedźenje pušć. wóčkow
Přistrykowanje wolmj. drasty
Wšitke mašiny mam k rucy tohodla najtuńše wobłdźenje!

Młodeho, na kóždy pad sprawn.
pohonča
přistaji hnydom abo k 1. oktobrej
Anton Vacek,
młyn a pjekarnja w Kukowje

Dospołny, nowočasny
piwowy aparat
je tunjo na předań w Budyšinje na Šulerskej hasy 5, I.

Tak tunjo ...
Emailowane bowy
10 litrske, šěre 75 pj., běłe 90 pj.
Siegel w Budyšinje
na Zadn. Bohatej hasy 15, blizko Butrow. wikow

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći
Serbska kniharnja w Budyšinje

Hdyž so wam we hłowje wjerći, was njemóc napadnje, wam wutroba bije a maće raźuce hrozy, nimaće energije, sće wotsłeli, so lokso rozhorćće, štoš je sćěhowanje wojowanja wo ekstatenom, ześišbjerach čuwow a pśetrjebanje čuwowje e mosy, wam
Prof. Dr. Sahlis wožiwj. Dragees
najlěpša słužbu wopokaže. Dostanjeću w Budyšinje wšěde w drogowanjach: **Engert** na Žn. Lawak. hasy **Dr. Roeber** na Bohatej hasy **R. Jannasch** na Kěz. dróze

Nowe muž. jězdne kola
wot **35,**— hr
žonjace jězdne kola
wot **38,**— hr
J. Schieback w Budyšinje na Mušak. dróze 4

Płaćiznyhódneimprägnowane
kosmickate tkaniny
(Lodenstoffe) pola
Töpfer w Budyšinje na Třełanskej dróze 22

Přiloha k čisłu 217 **SERBSKE NOWINY** Wutoru 17. septembra 1935

Potajnstwo maćerneho wukubłanja

Wědomosć wo wukubłanju dźěćeja je žo dźensa hižo dalko do ludowych worštatow pśchedobyła. Je derje, hdyž žu maćerje wo žiwotnych nadawkach wobhonjene, mějo tak dobru pomoz pśchi wukubłanju žiwotnych dźěśi. Tola wědomosć žama to njesamóže. Kak by hewak móžno było, so prośe a jednore žony, kótreż žu wśěśe ženje wo knihi ako wo pśchednoschi wo wocźehnjenju dźěśi starake njejsu, so žo tute žony njedźiwajo teho ł jara dobrymi a wuschitknymi maćerjemi stachu, kótreż žu wobdarjene ł wustojnym srosumjenjom sa wschitke, žamo jara cźeźke duschine pokojenja dźěśeja, postupuju kaž je žeby žamych pśchi tym po prawych sašadach.

Swuhódanje toho leži w pśchirodnym sacźuću maćerja. A tak žo sda, so je wschednego maćerneho dźěła, kótreż ł wulkej lubosću a ł hłubokim podacźom wukonja, mnoho wjedy sa žiwjeńske łakonje wuńdże. A schtóż žiwjeńske łakonje šnaje a rosumi, wě, wo cźo žo pśchi wocźehnjenju jedna. Njetrjebamy jej mužicź, so dźe tu wo wulke ideje a praschenja, ale wschа maćerna wěda cźeźe jednorje a prosće ł jeje dźěła.

Po prawom žu jenož maliczke žiwjeńske wězy, ł kótrychž wobkhadźa: rjedźenje a płokanje a warjenje, kótrychž ważnosć a nusnosć hakle potom tak prawje spóznajesch, hdyž žo njewukonjeja. Je tomu wjele lubosćе a poddacźa trjeba, kiž tež dźěśu žo sacźischcźeja, kótreż derje wschitke małe starosće a cźeźe srosumi. Maćej njeje njecźerpna, hdyž kuchinski nóž prawje njerěsa; wosmje druhi. Tež ju njemyli, hdyž je dźěcźo do žiwotnych mytticzkow sanórjenje a njepołkha, schtož maćej chže a schtož by jemu dobre było. Potom njepostupuje ł njerosumnym žwarjenjom, ale spyta ł druheje stronу a bjerujej sas kruce sapschimnuwcź dyrbjała.

A dale wschě te schkodowanja, kótreż dobrej hospoży wschědnje napśeki pschińdu: Nastajnje dźěry w nohajzach, w tholowach, w žukniczkach, wjelkhólcej drasty, kótruž njebě wocźakowała. Ale maćej wě, so je žo wschemu wotpomhacź hodźi, so je jehły, zworna a łapidła a druhich domjazych duchow. — A dyrbjała-li sadwélowacź, hdyž w dźěcźazych duschłach wschitko w porjadku njeje, hdyž žo nješchto sataji abo wobschkodźi? Wobhłada žebi, kak na žo „płatacź“ a „pomhacź“ a „łépicź“, so traje. Njesłubi ženje nadaju, so je też pschecźiwo stemu srědkow. Runje tak kaž sacźiwa, so jeje dźěcźi žane jandželki njejsu, ale mali złakuschiy cźłowjeczki, kótrymž dyrbi žo pomału rjap khrucźicź a smužitosć saschcźěpicź sa žiwjeńske wojowanje.

Ale je też sajsne, **[illegible]** móže swonkowne złepicź. Husto dosćej je rjane licźakate **[illegible]** a widsała, kak je wot cźerwja pschecźerjene. Tak budże też na dźěcźaze duschłi kedźbowacź, hacź tu a tam žo nicźo njejewi, schtož na to pokasuje, so njeje wschitko w porjadku abo so je hižo potocźene. A runje tute maliczke pokasłi bjerje khutnje, dokelž dyrbi žo bojecź, so w dźěcźu žo dale žeru a žo rosschěrjeja, dóniž žo wulka schkoda wjazy wuhojicź njehodźi. Sšnadź cźini to wschо, so je njedowěrliwa a njemóže wopschimnyć, so žu maćerje, kótreż pschi nětkajtim wjetschim duschinym njesłubju dźěcźa wolaja: „Kak je to mózno? Běsće tola pschego tajki pěkny a duschny hólcźej, tak cźisty a pschijatomy a je pschego tajke dobre zenjury nětk.“ Wona wě, so na swonkownym njesałeži, jeli snutśka porjad a cźistosć njeknježi. Jej njedobaha so pschi jeje wschědnym dźele, so schpundowanje a meble wurjedźi, hdyž je nasanosć widźecź, ale so žo też błaki pod meblemi wucźistcźeja. Tohorunja ji njedobaha, so dźěcźo jenož pohłucha a žiwoje winowatosće dopjelnja, nć, budże też na to kedźbowacź, ł kajkeje wutroby swonkowne jednanja pokhadźeja a hacź žu w tutej wutrobje hižo małe a cźémne starosće, sa kótreż dźěcźo wobeběteho srosumjenja trjeba.

Hdyž žej wschitko bliže wohładadach, je maćerne zyle domjaze dźěcźo **[illegible]** a kebjesapśećza, kótreż drje tak prawje njewidźiśch, kótreż pak žu w kóždej žiwójbje nusne. S tuthych maticźkich woporow wurośe mózk wjetschim. A tohodła macź wě, so tu dźěcźo njeje jeje, ale žebje dla a so jo dyrbi wocźahnyć sa cźłowjeństwo, žwět, powołanje atd. A pschi wschěch tutych woporach njepraji: „Dźi, hdyž cźe wětšik pocźeri, běž kaž chcześ, nětko žo žam staraj . . .!“ Nć, budże pschcźego tam, hdyž je trěbna, hdyž ju wolaju, dokelž je wuczena, wrócźo stupicź se žiwotnimi sacźuceźemi sa wulkimi žadanjemi jeje nadawka a jeje lubosće.

Džakowny matrosa

Běsće w bitwje na morju pola Trafalgara. Kulki schwórczachu, tschěšli granatow łetachu. Mérnje tam na žadyn pad njeběsće, ale matrosa, wo kotrymž chcemy tu powědacź, w harje a hrimocze bitwy tola thwilu namaka, žo na hłowje podrapacź, hdyž jeho nješchto žwjerbjesche. Žyle prawje, make skocźatko wón mjes palzom a pokakowarjom dźerjesche a puschcźi je k semi, so by jemu dospolnje łónz cźinił. Hdyž pak žo runje sthili, ł njepschecźelskeje łanony tula pschilecza a mikny žo žameje kromy jeho khribjeta. Trochu dźiwnje běsće tu matrosu wokolo wutroby; pschetož běsće jemu jasne, so bě jemu móliczke skocźatko tu na semi žiwjenje wukhowało.

Schto cźinicź?

Nó, wón móliczke žworješčko sdehny, žadźi žebi je sašo do włošow a rjekny: „Tak, dokelž žy mi žiwjenje wukhował! Ale njedaj žo sašo lepicź, hewak budże po tebi!“

Hacź je krótka stawizna wěrna?

Namakach ju w starej ješołtinjenej knihy, a je žo mi spodobała a sdasche žo mi, so by wo nju schkoda było, by-li žo sabyła.

A cźehodła njedyrbjał žo Knjes, kótryž nad žiwjenjom a žuježerju roskałuje, też jomu saspětcźeho skocźatka pożiwacź, so by jeneho matrosu jeho wótcźinje wukhował. j.

Předstajenje młodeho duchowneho w Budyšinku

Wječerawscha pondźela běsće sa Budyschinsku wosadu wożebity cźestny dźeń. Po dołhich lětach pobrachowanja žamsmeho wožadneho sararja běsće žo pschecźe słónczinje dopjelniło, kotrež drje wschitkim žwérnym kemschikhodźerjam tuteje wosady na wutrobje leżeche: Wječera wjecźor we 8 hodź. pschedstaji knjes farař Handrik ł Porschicz kand. Gerharda Wirtha ł Rateja jako farskeho vikara. Sswjatocznosć wotmějesche žo psched wožebje bohacze shromadźenej wosadu w rjenje wuppschenym Bożim domje. W pschedstajenju a powitanju młodeho duchowneho psched farskim domom jeho zyrkwinske pschedstejicźerstwo, młodźina a wohnjowa wohora k žwjatocznosći do Bożeho domu pschewodźachu. Jako sawodny kěrluch žo spěwasche „Mulki Bożo, khwalu Cźi, žywu Knjeze, sajpěwamy.“ Sswoju žwjedźenju rěcź složi k. farař Handrik na 80. psalm. Dźiwajo na tamne sańdźene lěta, jako tuta wosada žaneho žamžneho sararja njeměješe, tohodła młodeho vikara nanajwutrobnischo a ł wožebitej radosću powita. Wuprajі jemu žožopschecza w nadźiji, so by žwěru tutej jemu pschipokasanej wosadźe jako duchowpastyr słužił, a też wosadu naležnje proschesche, so by žo nowemu duchownemu we wschitkich potrjebnosćach dowěrił. Po słowach k. farara Handrika wuprajschtaj też knjesaj kolator Eulitz a ratařski radźicźel Klara žwoje žožopschecza, a žo wožebje też k njesej sararjej Handrikej sa jeho słužbu wo wosadu dźakowaschtaj.

Do sawodneho předowanja schulski chór khwalbny kěrluch „Knjesa khwal duscha, khwal mózneho cźestneho krała“ sajpěwa. Vikar Wirth žwoje předowanje złoži na 1. Kor. 13, 13. Sslubi, so chce žwěru žwoju winowatosć dopjelnicź, ke kotrejž je wot Boha Wótca powołany. Wón žo ł zyleje wutroby sa wschu lubosć dźakowasche, kotruž běchu jemu wschitzy wožadni wopokasali. Po pożohnowanju wuspěwa žo kěrluch „Ach wostań pschi naš

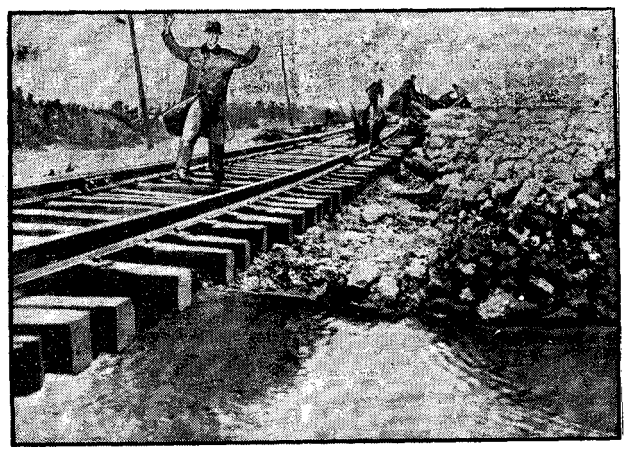

Prěni wobraz wo wětrowej katastrofje w Floridje,
pschi kotrejž 700 ludźi žiwjenje žłubi. Najwjazy woporow žadasche žebi tu wobrasowana żeleznična cźara, kotraž po brjohu wjedźe. (Weltbild, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(5. pokračowanje.)

Na kemšach. Kóždu njedźelu běše cyrkej ze ludźimi nabita połna; z kóždeje kněže wustupichu kemšerjo, z našeje zmjeńša 4—5, z druhich statokow runje telko. Runje tak přikhadźeše telko ludźi ze wšitkich zafarowanych wsow, mužojo kóždu njedźelu, też při hubjenym wjedrje, žony kóždu druhu njedźelu. Dokelž běše sčežka z Delnjeje Hórki do Malešec po haćenjach w naléču a w nazymje jara błóćana, wzachu mužojo swoje žony husto na khribjet, hdyž žony přez błóto njemóžachu. — Na kemšach wšitcy šwarnje sobu spěwachu. Kemšerjo znajachu wšitke hłosy. Mjez nimi běchu někotři, kiž mějachu wosebje sylny hłós, a wězo jón tak dokładnje nałožowachu; zo wšitkich sobuspěwarjow překlinčachu. Tak sedźeše z boka wot mojeho nana wotročk z druheje wsy, kiž kóždu druhu njedźelu kemši khodźeše a měješe kolosalny hłós. Wón ruješe, woprawdźe ruješe sydom štučkow zawodneho kěrluša a potom sydom štučkow hłownoho kěrluša — telko so tehdy přeco spěwaše — z tajkim njesměrnym hłosom, zo so — w zymje — při tym tak poćeše, zo so jemu kapki potu po čole ronjachu. Hdyž potom předař na klětku stupi, wotročk khwilku na njeho posłuchaše, ale bórzy wusny zćicha, hdyž běše so tak jara napinał a słódcy dřemaše hač do hamjenja. — Ale z hamjenjom předarja hnydom wotući a z wulkim zajimom posłuchaše na připowědanja z klětki.

— Cyrkwiny spał wšak tehdy njeběše nješto jara žadneho, wosebje nic pola žónskich. Tute běchu do kemšenja hišće wjele dźěłać mělе we swojim hospodarstwje, abo někotre — wosebje Khwaćanske — běchu też po dołhim dalokim puću přišłe. Haj też z Křiweje Boršće přikhadźachu do Malešec kemši. W lětnym času přinjesechu sebi žony zwjetša „nuckel“ sobu, kiž mějachu ducy do kemše na spěwarskich ležo, nad kotrymiž běše bělе šantko zezhibowane. Prjedy hač moja maćer kemši dźěše, dyrbjach přeco do zahrody za nju po „richel“ hić. Wzach k tomu želbiju, rósmarju a někotre naliki, kotrež ze nitku rjenje hromadźe zwich. Žony njesechu sebi spěwarske přeco we rucy, mužojo pak pod pažu, ženje we kapsy. — Na tśoch prěnich wulkich swjedźenjach (hody, jutry, swjatki), też na žnjowym swjedźenju, dostawaše farař swój cyrkwiny wopor. Hnydom po předowanju stupi wón we ornaće a we albje na wołtař. Započa so „Te deum“ spěwać „Tebje my Bożo khwalimy“. Při tym wjerćeše so „hwězda“. To běše hudźbny nastroj, kiž běše cyle wysoko na piščelach připrawjeny, podobny na słónco. Hdyž so njewustawajcy wjerćeše, běše khětro zyńčate pinkotanje słyšeć. Mjez tutym spěwom dźěše cyła wosada, najprjedy tśo cyrkwinscy wótcojo wokolo wołtarja a kóždy położi před wóčomaj farara na wołtař swój wopor, zo běše skónčnje cyły prawy bok wołtarja z horu wšelakich pjenjez pokryty, ze slébrom a koporom. Kóždy hospodař a kóžda hospoza přinjeseštaj swój wopor, a tohorunja wšitcy swójbni, dźěći a čeledź. Na tutym dnju běše cyrkej natykana połna. Mějachu to za hańbu, na tutym dnju nimale wšitcy zastupjeni. Jako běch sydom lět stary a z nanom kóždu njedźelu kemši khodźach, sym prěni króć sobu woprował. Dźěch z nanom najprjedy někotre kročele po łubi, potom po wuzkim skhodźe dele, potom po dołhim hłownym skhodźe hač k wołtarjej, wokolo wołtarja a nětko dyrbjach dar na wołtař położić. Hdyž nan pytny, zo njemóžach ze swojim woporom — krošikom — hač na wołtař dosahnyć, mje dobry nan pozběhny. A nětko so mi to poradźi. Wón sam pak położi wosmak (jednu hriwnu) jako swój zwučeny wopor. Tutón kěrluš wšak njeposkićeše wjele natwarjenja. Kemšerjo dźěchu wšak wokolo wołtarja z rozłoženymi spěwarskimi, ale njespěwachu sobu. A ći, kiž na ławkach sedźachu, też njespěwachu. Zhladowachu na woprowacych, štó tam wšo běše a sobu woprowaše, kajki běše zdrasćeny. Wo tym wědźachu potom, štó wě što powědać. Dokelž tutón krasny kěrluš so tehdy tak jara znjewuživaše, je so mi stało, zo wjele lět dołho spěwanje tuteho kěrluša na kemšach njemějach zańć. To njeběše jenož we Malešecach tak, ale też we wšitkich druhich serbskich wosadach. Njejsym zawěsće tutón wurjadnje rjany kěrluš ženje dostojnje spěwać słyšał.

Wopytowanje cyrkwje běše tehdy přikładnje dobry. Farař měješe přeco połnu cyrkej před sobu; delkach we lódźi běchu wšitke městna wobsadźene a na tych štyrjoch łubjach też. Před cyrkwju běše přitwark. W tutym steješ tej dwě ławcy při sćěnomaj. Hdy by z přitwarka do cyrkwje zastupił, běštej za ławkami, přez khód dźělenej při sćěnje też hišće dwě ławcy stajenej. Tam sydachu ći, kiž porjadnje so zakomdźichu. Dokelž so tuch komdźerjo přeco krótki čas do předowanja zapjera-

ſ hnadu". Wſchittkim Sserbam w Budyschinſkiej woſadźe wſcho ſbožo pſchejemy k jeje nowemu duchownemu, kotryž ſ dobreje žerbſkeje ſwójby pochadża, jemu pak pſchejemy, ſo by jej też jako žerbſti duchowny ſwéru ſłužił. -ro.

Přilopk

Wulki wětr nad Bochumom.

Nad Bochumom-Gerte zyhnowaſche žyſny wichor, kotryž jara wjele ſchkody naczini. Dwě bydleńſtej barazy ſo dospołnje ſnicziſchtej. Najprjedy wětr tſchi wotnjeſe a je 300 metrow daloko wjerhny. Na to ſo wjerchi a wuhenje žypnychu a ſliwej podobny deſchcz lijeſche ſo do bydlenjow. Wjchém wobydlerjam, kotſiž k wóſnom ſwójbam ſłuſchachu, poradźi ſo bjes ſchkody ſ barakow wucżeknyć. Też druhe domy ſchkodu poczerpichu. Wětr powali žyſne ſchtomy a wobſchkodźi elektriſke powody. Na wſchelakich měſtnach dóńdże k powodźenjam, dokelž wottoki njemóžachu wodu doſtrěbać.

Tſi žmjerkne wopory mokhada.

S Altenkirchena w Porheiniſkej ſo wo cżeſtkim wobkhadnym njelhožu piſche, pſchi kotrymž 3 wožoby žiwjenje pichžadźichu. Na dróſy mjes Altenkirchenom a Puderbachom chžyſche ſobotu popoldnju motoriſt koleſaŕ dweju kołojeſdnjeju pſcheſcżehnyć, jako w ſamſnym wokomiku ſ pobocżneje dróhi auto pſchijédże a motoriſkeho koleſarja a też kołojeſdneho hrabny. Dwaj mužej a hólza, do kotrejuž auto ſajédże, ſo tak cżeſko ſranichu, ſo bórſy na to wumrěchu. Schtó je njeſbožo ſawinował, dyrbi ſo hiſchcze pſcheyntowacź.

Rubježnika ſatſelili.

Wuwokaneho rubježnika Jika Lepeja, kotryž běſche léta dołho ſatrach Karpatho-Rukeje, bu njedawno ſatſelený. W nozy k pónđjeli jeho po dołhim pytanju policija wuſłeđi, jeho wobſtupi a w běhu tſelenju jeho žmjertnje ſrani. Lepejowe pomocznizy mózachu cżeknyć.

Duchahory lokomotiwnik na ſwojej maſchinje.

Spađžiwny pſchipađ ſo ſe Stanisława w Galiziſkej piſche. Pſchednjeſtli cżaſ, kotryž bě lokomotiwnik bórſy na najwjeſchu ſpěſchnoſcź pſchiwjedł, njepovſaſta na dalſchich ſaſtanišchcżach, tak ſo puczowarjo do najwjeſcheho ſtracha pſchiſchđjechu. Tepjeŕ to widżo, ſpóſna, ſo je lokomotiwnik w duſchinym ſacżémnjenju. Na jeho wołanje a napominanje thorn jazka njekehđbowaſche. Tohodła ſo tepjeŕ do lokomotiwnika da, ſtłóżi jeho wot maſchiny wróćo a ſtónczńje ſo jemu poradźi, cżaſ ſaſtajicź. Jeho duchapſchitomnoſcź je puczowarjow wultemu njeſbožu wuthowała. Lokomotiwnika do thorownje dowjeſchu.

Wroble cżłowjeſke žiwjenje wulkowaju.

Na ſpodžiwne waſchnje je ſo 70ſětnemu Mihanowicżej w jenej wſy w Juhoſłowjanſkej žiwjenje wuthowało. Mihanowicź běſche pſchecżeſał ſwérjatow a porjeńſchowaſche ſebi ſwoju ſtarobu ſ tym, ſo kóżde ranje wroblam je ſwojeho wokna pjus wuſypowaſche. Wroble pſchileczachu też kóżdy dżeń ſ dypkom pſched Mihanowicżowe wokno. Jeneho dnja dha tute wokno wotewrjene njenamakachu, cżehodła wroble mózne ſchcżerkżecżej ſapocżachu. 300 wroblow naczini wulku haru, kotruž ſłónczńje też ſłuſnodna ſaſtnſchachu a pchindżechu do Mihanowicżowego domu. Hdyž ſtarz durje njedžiwajo kleyanja njewetwri, pichedobnychu ſo burja ſ woknom do domu, hdżež Mihanowicża bjes wědomja w jeho łožu leżo namakachu. Samokanu lékaŕ pichikaſa, ſo ſo thorny do thorownje pſchemjeſy, hdżež je mjes tym ſaſo wědomja nabył.

Wutſél na poſtyt w ſudniſkej ſali. Skoro by ſo njeſbožo ſtało.

Najwjeſcheho ſmjedomicżiwoſcź we wukonjenju jeho powołanja je pſchiſłamnym žiwjenje ſchpaniſkeho advokata žadała. Pſched ſudom w Oviedo (w Aſturiſkej) jedna'che ſo wo pſchipađe njedowolenoho noſchenja brónjow. Saſtupowarjo wěcżnik thorne dopokajacź, ſo njeda ſo revolwer wobſtorżeneho wuzicź. Krucże wěrjo, wudawanjam ſwojeho klienty, pſchiwoła wěcżnik we ſwojej wohnjowej wěcżi ſtatnemu wěcżnikej: „Nabijcże bróń a tſelcże do mnje." Statny wěcżnik nabi revolwer, měrjeſche ſo do ſaſtupierja, po běhnu pak we wokomiku wutſila ruku. Wutſél ſuknu, a kulka woſta we wjerchu ſaic tcżazy. Bjedy a ſ hłowu tichaſo dyrbjeſche ſwědomity advokat ſłyſchecź, kak jeho njeſpuſchcżomneho klienta k pjenjeżnemu khżecżanju ſaſoudżichu.

Josef najmjeńſche dżeżatko ſmjerkn.

Josef, ſyn New-Caſtelſkeho dżełacżerja je hakle nekotre tydżenje ſtary a je ſwój hižo rekord dobył. Wažeſch, hdyž so narodźi, wokoło 390 graminow, potajkim niż hiſchcze zyle wunt. Josef běſche ſo je 6 měſazami narodźił, wuwi pak ſo wulkotnje. Sa 11 njedżel běſche po ſwědomitym ſaſtaranju Londonſkeho dżećżazeho hospitala hižo 3 punty cżeżki. Roſcże tak ſpěchnje, ſo maja ſa to, ſo je 18 měſazami imeże normalnu wahu. Dóſtawa 10 krócż jéżcż ſa 24 hodźin, 7 krócż wo dnjo a 3 krócż w nozy. Ssydom dżeżacżinow ſ najwjetſchej kedżbnoſcżu wubrane zyrohy žłuži k wohrěwanju makeho cżéłka, kotreż hiſchcze ſwoju temperaturu nima. Wokno jeho jitwy je ſchéroko wotewrjene a elektriſke potrjcże dawa jemu trěbnu cżopłotu. So by ſo maly pachołk pſched naſymnjenjom a druhimi naiwkowaznymi khoroſcżemi ſchitał, dyrbi ſóđy, kotryž do jeho jitwy ſtupi, maſtu we wohliczu nożycź.

4. kazń

„Lużiſki Magazin" 15. dezembra 1784 ſłědowazu „kermuſchnu podawiſnu ſ 18. letſtoka" powěda:

Saczjiſch:ſ ſchtwórteje łasnje na Mużakowſkeho Sserba.

Nasnmu ſaúdżeneho 1783eho léta wopyta ſerbſti duchowny ſwojeho žyna, kotryž bě tehorunja ſ duchownym ſerbſkeje wołady. To bě kermuſchu, kotruž njedżelu ſwjerchu. Stary duchowny bě žebi pſched pół létom na ſtopje khétro bolazu ſchkodu ſcżinił. Jeho najuſłódſcha dżowka jeho wſchędżne wobalesche. Tole mnohy ludźo, kotſiž ſo po ſtarym ſwucżenju do Bożeje ſłużby na farje ſhromadżowachu, widżachu. Jedyn ſ nich pſchińdże na tiecżi dżeń na faru a rżekny k wośnamjenjenej dżowcy: „Sſym ſłyſchał, ſo chże Bóh dżećżom narunacź, ſchtož ſtarſchimaj dobrotu wopokajaju; chżu pſchi tajkim narunanju ſołu pomhacź a nječhto k njemu pſchinoſchowacź." S tutymi ſłowami a ſyłoſtym wócżkom jej pſchepoda zyły ſkoty (16 ſłébownych — 2 hriwnje). — Kelko drje bě tutón ſkoty po prawom winojty? A ſchto mohło ſ teho muża byź, kdy by ſo na pſilanthropinje (wyſchiſchej ſchuli) wukukłał? Pſchetoż wón měſeſche ſa ſwoju zołu ſchcżeſcżanſku mudroſcź ſo jenož ſwojemu pſched nječhto łétami ſemrětemu fararjej dżakowacź, kotryž, jako ſprawny Wucżer, ſo jeniczay po bibliji a jeje bóſſkich prawidłach měſeſche a je ſwojich pſchipoſłuchacżow wucżeſche.

Mjes tym — bych żebi mhſłił — mohł ſo cżłowjek ſ tajſimi płodami ſtarſcheho roſwucżowanja dżećzi ſpokojicź, dóńdż ko njepokaſa, hacż nowi ſahrodniky wot ſwojich ſchtomikow łépſche płody ſnjeża." (Ménjeni běchu ſwětlerjo, njewěriwi.)

Stary tu naſpomnjeny knjeſ bě najſtarſe Jan Kowaŕ*, 1743—46 faraŕ we Wochoſach a 1746—1780, hacż do ſmjerzże, faraŕ w Jabłońzu pola Mużakowa. Wón bě ſ Trenczina w Sſlowakiſej. Mjeno žyna a jeho wożadu, w kotrejž je ſo powědany ſkutk podaŕ, njemóžach wuſłeđźicź. M. Kr.

* Njeſamětnże ſ baſnikom Janom Kollárom, * 1793, † 1851

Radio

Sſrjedu 18. ſeptembra ſłyſchimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſoły rańſchi konzert, 11.30 ſa wjeſne žony, 11.40 ſa burow, 12 pſchipołdnjiſchi konzert, 14 wſchelakoſcże, 16 popołdnjiſchi konzert, 20.45 nemſke ludowe ſpěwy.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow, 6.30 rańſchi konzert, 11.45 ſa burow, 12 pſchipołdnjiſcha hudźba, 16 konzertna hodźina, 17 popołdnjiſchi konzert, 18.20 wjeſoły ſwjatok, 20.45 orcheſtrowy konzert.

Fiſchcże wažne ſ tuzemſkeho programma. Berlin: 20.45 orchéſtrowy konzert. Königsberg: 20.45 wjeczorny konzert. Hamburg: 21 ſłowjanſkeje miſchtrowje. Köln: 20.45 hodźina wojakow. Frankfurt: 20.45 pijana hodźina. Stuttgart: 20.45 wjeczorny konzert. Mnichow: 21 ſymfoniſki konzert. Warſchawa: 20.10 łóhka hudźba. Praha: 20. konzert.

Budyske ſtawniske powěſće

ſobotu, 16. ſeptembra 1935.

Narodźił je ſo: 12. 9. Leonhardej Ludwigej Kirchfeldej, chemikarjej, dr. phil. nat. w Barlinje, ſyn.

Wumrěli: 13. 9. Morwonarodżena dżowka bjeżeżerja Arnoſcha Hermana Kujawy ſ Dobroſchcż. — Julius Ota Aleſius, rentnidoſtawaŕ w Engelsdorfe, 58 lět. — Korka August Löffler, wikowaŕ ſ wuhłom we Wuhanczizach-Köblizach, 73 lět. — Marja ſwob. Klimantowa rodż. Lehmannez, privata, 80 lět. — Rudolf Hermann Heinrich, klampnaŕ, 20 lět. — 14. 9. Gertruda Johanna Henczlez, domjaza dżowka, 44 lět. — Helena Frieda Puſowa rodż. Krauſez, mandżelſka ratarſkeho dżełacżerja ſ Wawizy, 19 lět.

Wożenichu ſo: 14. 9. Jurij Waktaŕ Klimank, fabrikiſki dżełacżeŕ ſ Hanu Helenu Schołcżiz, domjazej pſchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Eine Waſſerrohrnetzſpülung findet ſtatt am Donnerstag, den 19. d. Mts. von 20,30 Uhr ab in der inneren Stadt, am Freitag, den 20. d. Mts. von 7—18 Uhr in den äußeren Bezirken und von 20 Uhr ab im Stadtteil Seidau, und am Sonnabend, den 21. d. Mts von 7—12 Uhr in der Kriegersiedlung Seidau.

Der Oberbürgermeiſter — Waſſerwerk.

Oeffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die am 10. September 1935 fällig geweſenen Vorauszahlungen auf Umſatz-, Einkommen- und Körperſchaftsſteuer wird öffentlich erinnert. Nach § 1 Abſ. 2 des Steuerſäumnisgeſetzes vom 24. Dezember 1934 (Reichsgeſetzblatt I Seite 1271) iſt bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit dem Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuſchlag in Höhe von 2 Prozent des Steuerbetrages verwirkt. Bisher nicht entrichtete Beträge werden nebſt Säumniszuſchlag vom 17. September 1935 ab durch Zwangsbeitreibung eingehoben werden. Soweit die Schuldner es zu einer weiteren Mahnung kommen laſſen, ſind ſie in die wiederholt angekündigte Liſte der ſäumigen Steuerzahler aufzunehmen.

Bautzen, am 16. Sept. 1935. **Das Finanzamt.**

Aufwertungsſteuer betr.

Der auf den Aufwertungsſteuer-Zahlbogen des Rechnungsjahres 1935 eingetragene **Teilerlaß** in Höhe von 1,2 Prozent bis 3,2 Prozent des Nutzungswertes iſt nach einer Verordnung des Herrn Sächſiſchen Finanzminiſters **ab 1. Oktober 1935 nicht mehr zu gewähren.**

Die Aufwertungsſteuer-Beträge ſind deshalb ab 1. Oktober 1935 nunmehr in voller Höhe zu zahlen. Beſondere ſchriftliche Beſcheide werden nicht erteilt.

Bautzen, am 16. Septembre 1935.

Der Oberbürgermeiſter — Steueramt.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Domowina. Do wšěch spěwanskich towaŕſtwow: Za nazymski koncert wukúmy jako zhromadnaj khoraj: 1. Khwalena budź rjana kwětka (Dobry wječor str. 78), 2. Ha jěł je hólčik z role dom (Wulka lubosć str. 4). 3. a 4. spěw hišće so wozjewitaj. Wutrobny postrow M. N.

Drježdźany. Wšitcy katolscy Serbja so wutrobnje na kemše njedźelu 29. septembra rano we 8 hodź. w kupali w Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź wot 7 hodźin. Winowatosć je, so wobdźělić.

Lichań. „Zernička" wuhotuje njedźelu 22. późnjeſa pola Wolfec w Hućinje serbski wječor. Měſane khory, dźiwadło a druha zabawa so poskića. Po programje su reje za młodych a starych. Započatk we 8 hodź. wječor. Wšě serbske towaŕstwa a lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje předsydstwo.

Radwoŕ. „Meja". Zhromadne spěwanje pola Šubertec srjedu 18. sept. w 20 hodźinach.

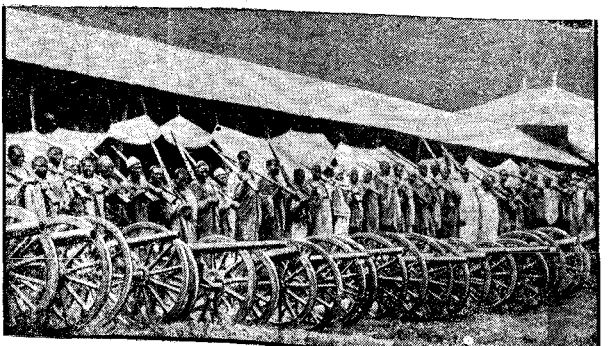

Parada abeżnyſteje artillerije.
Kanony ſu, każ ſo ſda, dospołnje ſejtarjene. Ssu ſo najſterje w lěcże 1896 w bitwje pola Adua pod khżorom Menelikom dobyte, w kotrejž ſo Italcżenzjo dospołnje ſbichu. (Presse-Bildzentrale, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,5 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencajske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 218 | Budyšin — Srjedu 18. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Jednanja w zhromadźiznje Zwjazka ludow

Shromadźizna Swjazka ludow a rada Swjazka ludow stej žobotu dopołdnja na městno zemrětego japanskego žurnalista za mjezynarodny žurnal w Haagu, Adačija, za naslědnika wuzwolichu. W shromadźiznje Swjazka ludow je žo 51 hłosow wotedało. Japanski pósłanz Magaška dosta 35 hłosow. Na to je wón tež jenohłósnje w radźe Swjazka ludow namjetowaše. S tym je wálny stołčišchu. Shromadźizna Swjazka ludow je sašo do sjawneje rosmołwy da. Portugalski zwonkowny minister Monteiro Portugalskeje zwěru k Swjazkej ludow a k systemej shromadneho bjesstracha wobkrućeše.

Póndźelu rano shromadźizna Swjazka ludow wo pólskim namjecze, wo sašowuzwolenju Pólskeje do rady Swjazka ludow. Pschi wothłosowanju žo zwěrješi, so bě sche žo 45 hłosow za tutón namjet wotedało, potajkim běše žo trěbna wjetšchina dweju třećinow (35 hłosow) wo 10 hłosow pschekrocžiła. Po tutym zwěrjenju žo Pólska popołdnju z 42 hłosami znowa do rady Swjazka ludow wuzwoli. Na městno Czeskosłowakskeje wolesche žo Rumunska z 50 hłosami a na městno Mexika Ekuadorska z 45 hłosami. Mandat wuzwolenych krajow na tři lěta płaćeše.

Litwinow sowjetsku politiku poruča

Ruski zwonkowny kommisar Litwinow Swjazk ludow kritisowaše, so žam žo khwali, tola budźiske dyrbjał žam so kritisować. Wón rjekny, so z tym nochce žanemu kubłstawej Swjazka ludow niczo porokować, wón pak wobžaruje, so žo sapschijeće wo „nadpadniku", kajkeż je Rusku namjetowała, mjezynarodnje njeje pschipóšnało. Sapschijeće je žo jenož jako sakład za swérjenje mjes Ruskej a jeje žuzedami a Małej entenu wuzłe. Też druhi ruski ramjet, so by žo wotbrónjenska konferenza do stajneje měroweje konferenzy pschemėnika, njeje žo pschewidł. Litwinow w tutym kwišu też na prjedawšchi ruski namjet dopominaše, so měše wschitke staty dospołnje wotbrónić.

W druhim dźelu swojeje rěče žo Litwinow z praschenjemi saběrasche, kotrež je systemom shromadneho bjesstracha swižuja. Italsko-abeźynska swada je pjerca jenož jena z tamnych sjewow, kiž žiwotowy měr wohrožuja. Shromadny bjesstrach, kaž žebi sćerčenje Swjazka ludow zada, pak pjerca njeje doпałazy. Wón dyrbi žo z jenotlimymi sćerčenjemi bjes statami wudospołnić. Tohodla je žowjetske knježerstwo sćerčenje z Franzowskej a Czeskosłowakskej sčinito. Litwinow wobžarowaše, so njeje k sćerčenju mjes statami rańšeche Europy dóšchło. Na tónzu swojeje rěče Litwinow hišče skrótka na italsko-abeźynsku swadu spomni a doda, so žowjetska Ruska swoje stejišćicžo njestronišiy wosjewi, hdyž Swjazk ludow wo swadze wobsamknje. Ruska nochce dowolić, so by so sćerčenje Swjazka ludow jako naćrtoj měra sranilo.

*

W mjenje Małeje ententy porěča juhosłowjanski minister Purić. Kraje Małeje ententy su pschi swojej poslednjej shromadnej konferenzy znowa swěrčiće, so chcedźa prózowanja wo regionalne sćerčenja podpjerać, dokelž so z nimi myšl shromadneho bjesstracha žiwi. W swojej resoluziji 30. auguita je so Mała ententa k Swjazkej ludow wusnała a je z tym swoju 16lětnu politiku potwjerdźiła. Tuta politika so też w pschichodnje njepschemėni. Grichiski zwonkowny minister Maximos wobkrući, so jeho kraj kaž druhe kraje balkanskeho swjata w tutym wokomiku hišče krućišcho sady Swjazka ludow steja. Lotyšchski sajmjeć Munters rěčeše w mjenje podpisarjow baltiskeho sćerčenja, Lotyšchskeje, Estonskeje a Litwy, a wuprajі, so tute kraje rěčeja jendźelskeho zwonkowneho ministra Sira Samuela Hoara pschihłošuja.

Pólski zwonkowny minister přećiwo Litwinowej

Jako běšchtaj iriški ministerski pschedsyda de Valera a sajmjeć Panamy porěčałoj, so pólski zwonkowny minister Beck słowa jimasche a na Litwinowowu rěč wotmołwi, so je ruski zwonkowny kommisar pschećiwo diplomatiskim postupowanju Pólskeje rěčał. Beck pschećiwi temu najwótrischo protestowaše.

Na popołdnischim pósedźenju žo Litwinow znowa k słowu samolwi. Jako wón rěčeć sapoča, pólska delegazija salu wopuschći. Litwinow rjekny, so dyrbi žo po słowach pólskeho ministerskeho presidenta hišče ras słowa jimać. Wón spyta dopokazać, so njeje Pólska pschimak a praji na kónzu, so je jedyn hłownych dypkow ruskeje zwonkowneje politiki, so ma žo pschećeljstwo z Pólskej zakhować.

Litewski zwonkowny minister wo memelskim prašenju

Potom litewski zwonkowny minister Lopaitis wo memelskim praschenju porěča a rjekny, so Litwa do krajow žiwiska, kiž su Swjazkej ludow byłe poddate a so so Litwa w swojej znutskownej a zwonkownej politiki na wobkedźbowanje mjezynarodnych winowatosćow zakłada. Wěste wosjewjenja, kiž so pschećiwo jeho krajej měrja a kiž mohłe dobry poměr mjes ludami pschekasyć, njedyrbjale so pjerca jako wopramnjene pschipósnać. Litewski zastupjeć na kónzu swojeje rěče wo njeprawdże spomni, kotrež je so pjerca Litwje stała. Tola Litwa pjerca do czlorjestwa wěri.

Po tutym wosjewjenju litewskeho zwonkowneho ministra so pożedźenje shromadźizny Swjazka ludow skónči. W pschichodnych dnjach njebudźe žanehu sjawneho pożedźenja, dokelž so nětko dźelo wubjerkow zapoczne.

Swětowe hospodarske połoženje so z lohka połěpšiło

Druhej kommišiji shromadźizny Swjazka ludow je so wutoru rosprawa wo mjezynarodnej a hospodarskej politizy pschedpołožiła. W rosprawje so swěrči, so stej w poslednim lěcze wudobywanje surowinow a dźelo w industriji pschiběrałej. Tola swětowe wikowarstwo je nimale dospołnje wjasło.

Rosprawjeć rjekny, so móže po swojej rosprawje swěrčić, so so z hospodarskim połoženjom swěta bjes dwěla połěpschuje. Ale tuto połěpschenje pjerca pschepomaty a pschejara njeporjadnje postupuje. We wěstych statach so połěpschuje, w druhich pak je krisa wostała.

Po rosprawje porěča franzowski wikowarski minister Bonnet. Wón rjekny, so so dotalne pospyty k rjadowanju hospodarskich poćahow po mjezynarodnym puću njejsu poradźiłe, dokelž staty mjezynarodne naprawy njejsu dosć spósnałe a so so narodnemu egoismej dale wodźićź. Połěpschenje, kiž so w nětkotrych krajach wobkedźbuje, njemóže pak so powschitkownje wuskutkowaćź, doniž so wikowarstwo kapitalizmu a produktow sašo nejsbraba. Franzowski minister žebi tehodła myšli, so je wokomik blisko, hdźež ma so do swětoweho hospodarstwa z nowym pohonom

Mussolini přećiwo zadźerženju Jendźelskeje

Mussolini je so z rosprawjerjom Pariskich nowin „Matina", kiž w Italskej pschebywa, rozrěčował a jemu italsku politiku k Jendźelskej wopisał a so jkónčnje praschał, kak chce so Franzowska k Italskej sadźerżeć.

Mussolini rjekny, so su mozy internazionalisma we wosobje Italskeje chorte, sašchismus ponišeć. Tutym mozam pak je so pjerca jenož rosharjeć poradźiło. Italska budźe na Jendźelsku dołho sła, dokelž italski lud, kiž je pschećeljstwu pschistupny, tola jenje njemóže pschichodźenja saponiwieć. **Italska ma sa njeskhybanu wěz, so jendźelski lud, kiž swět wobkrući, jemu kusk khudeje semje pod afrikanskim ztonzom njepospcheje.**

Mussolini je pjerca stajnje a w kóždej formje Jendźelskej pschiwinjbjak, so jeje interesy w Abeźynskej swědomnje wobkedźbuje. Ale pschičiny, cžehodła je jendźelske pschećiwjenje tak žiwe, Jendźelska pjerca nochze pschistnać. Italska dże swójej runy puć. Wona so jenje pschećiwo žanemu europskemu narodej njepschećeljsły njestaji. Hdyž pak so druhi po wójnskim waschnju pschećiwo Italskej sadźerżeja, potom to wěso wójnu wosnamjenja. Italska žebi wójny njepscheje, tola so też psched njej njestrachuje. Mussolini njemóže ludźi srosumić, kotříž chcedźa zpje město sapalić, hdyž so jena khěja pali. Italska chce žebi je swojil kolonialnym postupowanjom bjesstrach a móžnosće sa wupschestrenje swojeho žiwneho wobydlerstwa dobyć. **Tsělby tam delcka žame wot so sapoczinu tsělcz, dekelž tam 400 000 wobrónjenych Abeźynjanow a 250 000 Italczanow stej, kotříj maju też tsělbu.**

Potom Mussolini na měr pokaja, kiž w Italskej knježi, a na możnosće mobilisazije nowoje Italskeje. Milijon wojakow je mobilisowanych. Sa jedyn dźeń móže Mussolini dźesać milijonow politiskich wojowarjow mobilisowaćź a njetrjeba dźełaćerjow z dźełarnjow wjacź, w kotrychž so sa krajne sakitanje dźeła. Schtóž žebi swěri, wojerske sankzije pschećiwo Italskej sawjesćej, temu Italska hišchcze wjacź posłaći. Chze Franzowska, kotrejež pschećeljske prózowanja sa Italsku a kotrejež europske napominanja Mussolini pschipóznawa, tajkim sankzijam pschihłosować? To je pjerca też wschitko, schtož žebi Mussolini wot Franzowskeje pschi jeje kolkoćižnym stejišćicžu pscheje.

Druhy pak njech wopomnja, so sankzije pschetworjenja europskeje tharty pschinjeju. To by było najwješćišchi wunoschk, kiž bychu czi dozpěli, kiž chcedźa se žehbiźiwosće Italskej prawo na žiwjenje wotrjeź. Wažne a politiży wusnamne by było, so so Italska na stronu tych krajow staji, kiž chcedźa nětczišche wobstejnosće sakhowaćź.

Jendźelska wuradźuje wo wotmołwje na Francowsku

Londonske nowiny „Daily Telegraph" pišaju, so budźe so w rosprawje wubjerka pjecź mužow w Genfje dla „njekhmanosće Abeźynskeje z kopjelnjenju žywjenskich sćerčenjowych winowatosćow" a dla „nutrnosće reformow w tutym kraju" dyrbjećź namjetowaćź, so so w Addisu Abeje hłowny radudawaŕ a po abeźynskim kraju wukrajny radudawarjo postaja. Też ma Abeźynska provinzy Ogaden a Danakil Italskej wotstupić a sa to wot Franzowskeje a Jendźelskeje dźele Somalskeho kraja dóstaćź. Italskeju wojazy pak maju so wróćoscžahnyć.

Londonske nowiny „Times" z Genfa pišaju, so budźa so nimanje podwubjerka we wobłuku sašadow Swjazka ludow dźerżeć. Wěso maju malo nadźije, so italske knježerstwo wo namjetach dojdźa jedna. Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin so wutoru w Londonje wocžakowaše. Po jeho nawróće so ministrojo hnydom seidu, so hyšni sašadnje wobsamknyli, a Franzowskej wotmołwili, kak so Jendźelska pschi nadpadże w Europje sadźerži.

Też Abesynska z wójnu liči

S abeźynskeho hłownego města pschikhadźeja powěsćee, z kotrychž so zhoni, kak žebi abeźynske knježerstwo wo położenju myšli, kiž je z wuradźowanjom Swjazka ludow nastało. W Addisu Abebje nimaju wjazy žaneje nadźije, so so wudyrjenje wójny hišchcze hodźi wotwobroćićź, dokelž so z jednanjemi w Genfje njeje niczo dozpěło. W Addisu Abebje su pschećiwnje hnydom seidu, so Italska za krótki čaš z wójnu sapoczne.

Sodobom so srotwa wo wójnskich pschihotach abeźynskeho knježerstwa powě. Dotal je so pjeks milijon wojowarjow do wójska swolako, to je nětdże 11 hač 12 procent zhłeho abeźynskeho wobydlerstwa. Tola jenoż nětdże schesty dźeł, hischcze nic 200 000 muži, hnć so jako dosahazy wobrónjeny a trochu nowoczasnje wumnoženy wobhladowaćź. Najwjetschi dźeł abeźynskich wojakow njeje žaneho nowoczasneho wojerskeho wukukanja wuwikał.

W Abeźynskej su so pónd'elu wschitke pschihoty a powschitkownu mobilisaziju skónčiłe. Mobilisazija pak so jenoż potom pschikała, hdyž Italska Abeźynsku nadpadnje. Powschitkowne swuzkenje w Abeźynskej je pjerca dowěrliwe. Wot eritrejskich njesow so w njepschestawanym hibanju italskich wojerskich wotdźelenjow powě.

Wuradźowanja we wubjerku pjeć mužow

Wubjerk pjecź mužow sa italsko-abeźynsku swadu je wutoru dopołdnja dwě hodźinje trajace pożedźenje wotměł. Na pożedźenju so hłowni sajmjerjo pjecź mozow, potajkim francowski ministerski pschedsyda Laval, jendźelski minister Eden, pólski zwonkowny minister Beck, schpanizan Maderiaga a turkowski zwonkowny minister Ruschti Aras wobkedźelichu. Po pożedźenju je Laval prajił, so žu so w pożedźenju prózowali, na sakład jednanjow dorěčeć. S druheje strony so powě, so so wuradźowanja podlěscheja, dokelž je turkowski zwonkowny minister wěste plany jako pschedałoko žahaje wobkladował.

Wubjerk je so wutoru popołdnju k nowemu wuradźowanju sešchol. Wón chce hrjedu radźe Swjazka Indow swojeju rosprawu pschedpołožiłcź.

łapšchimnycź. Franzowske knjeježeństwo je pjeza dopóšnało, so ho krisa bjes mjeńynarodneho shromadneho dźěła njehodźi wothstronicź. Franzowšla chcej po tuthym puću rozsudnje postupowacź, dokelź wě, so hama njewostanje.

Wjednik z Nürnberga wotjěł

Wutoru rano po połdnju formazije na Nürnbergskich dwórnischczach do cźahow podachu a ho wotwjesechu. Teź SS-formazije, kiž běchu sawjerańsku słužbu cźinile a ju zdźěla hischcze wutoru dopołdnja cźinjachu, ho do swojich cźahow podachu. S Nürnbergskich hotelow hoscźo hižo rano wotpuczowachu. Pschiběhnuchmizy stronineho wjednikeho korpsa pschipołdnju město stronitnych sjězdow wopuschczichu. Popołdnju teź wjednik pod wyšom wobydlerstwa z Nürnberga wotjědźe.

Połny wuspěch wupisanja statneje połčonki

Kaž DHD wosjewja, je po dotalnych powěsćach wuběrk wupisanjow na 4½ proz. statnu połcźonku němsk. stata połny wuspěch měł.

Katolske dźěłaćerske towarstwa w Münsteru so rozpuščile

Statna policija ja Münsterski knjeježeństwo wokrjeź wosjewja: Na šakladźe wukasa němskeho presidenta ja schkitanje ludu a stata z 28. februara 1933 w swisku 1 § 14 šakonja policajskeho sarjadnistwa ju ho katolske dźěłaćerske towarstwa we wobwodźe Münsterskeho knjeježeńskeho wokrjeża dla statej njepschecelskeje dźěławosće hnydom šakasake. Samóženje tutych towarstwow je ho sebrako.

Trónska rěč holandskeje kraloweje

Po swučenym wajchnju ho wutoru nowy cźaš pożeždżenjow hollandskeho parlamenta kwjatocźnje wotewri. Kralowa Wilhelmina ho z pschewodom trónskeje naślědnizy w postoćanej statnej karoży w kwjatocźnym cźahu z hrodu do rycźerskeje šale poda. Na dróhach, po kotrychž kralowa jědźesche, wojazy w špalěru stejachu a wobydlerstwo w husčych murjach pschihladowasche a kralowej entrohnje holdowasche. W rycźerskej sali běchu so mjes tym wschitcy ministrojo a wschitke zhromadnemu pożeždżenju sešchli.

Po wotewrjenju pożeždżenja kralowa trónsku rěč pschecźita. Tón króć ho jeje wopschijeće z wobsebitej napjatoscźu słuschesche. Schtož swonkownu politiku naštupa, ho w trónskej rěči praji, so dźe Hollandska pocźahi z kruhim mozam w pschecźelskim stejiscźu njeje pscheměnita. Hollandske knjeježeństwo pak njedźiwajcy teho wuwinjece mjeżynarodneho położenja z najwjetšcej kedźbnoscźu wobhladuje. Hollandske knjeježeństwo ho nadźija, so ho Swjatej ludowu poradźi, mjes někotrymi statami nastałe pschecźiwnosće pschewinycź, pschi cźimž dźe wono Swjatej ludowu po możnosći pomhaćz. **Dźiwaju na pscheměnjenje w mjeżynarodnym położenju, ho Hollandska wěso nutuje, ho wosebje we šakitanje swojeho kraja posłarać. Wo tym ho pschedchadźejmej pschedpołoża.**

W šnutskownej politiki ho pscheměnjenje někotrych postajenjow wustawy pschihotuje a ho šakonski nacźišć pschihotuje, z kotrymž ho politiski skupinam dźěławosće šakaže na połach, hdźež ma stat rozkasowacź. Potom pak ho teź revidija šakonjow wo wukrajnikach pschipowědźa, kiž z praschenjom politiskich cźekarnow swiśnje.

Schtož pschichodnu finanznu a hospodarsku politiku naštupa, je ho w trónskej rěči wosjewiło, so ho wothódnoscźenje abo spuschcźenje złoteje měny njemóže jako srědk wobhladowacź, kiž mohł ludowej zhromadnosći wužitk pschinjesć. K wołožењu bjesdźěłoscźe dha knjeježeństwo wulke sjawne dźěła pschewjesć, wožebje dha wono Mjelske morjo wuswušichcź. Hospodarske a finanzne położenje w kolonijach ho je starosću wobhladuje.

Francowscy burja žadaju dawkowy strajk

Franzowska burska fronta je póndźelu swoje nowe žadańy k šakitanju ratatórskich należnoscźow wudała. Wona burow namołwja, so bychu wschitke dawkowe liśćiny swojim powołańskim swojańam sapodałe a so njebychu w tu khwilu žanych dawkow płacźili. Wuplodźerjo ho namołwjeja, so bychu swoje najnusnische nakupje pola tych pschekupzow a industrialnych wobstarali, kotiž ho swojasaju, so politiku łěpscheho pohódnoscźenja ratatórskich wupkdowo podpjeraju.

W Grichiskej so jendźelske wójnske łódze wočakuja

Grichiski šnutskowny minister je wosjewił, so ho w někotrych pschitkawach wjeczorneje Grichiskeje jendźelske wójnske łódze wočakuja. W Korfu, Argoštolionje a Navarinje ho prenja, tśeća a schtwórta flotilla jendźelskich šanicźakow torpedowych cźołnow hižo 20. septembra wočakuje. Se šanicźakami torpedowych cźołnow wjeże hischcze druhe jendźelske wójnske łódze do Grichiskeje pschijědu.

Krótke politiske powěsće

„Sieg Heil" pola němskeje wojerskeje mozy.

Němski wójnski minitjer je pschikas wjednika a najwyschscheho roskasowarja wojerskeje mozy wosjewił, so ma ho pschi šławje na wjednika, lud a wótzny kraj „Sieg Heil" sawołacź. Pschi wschitkach druhich škladnoscźach ma ho stare wójnske „Hurra" trjebacź.

Pscheměnjenje khorhoje na wschich němskich wikowarskich łódźach.

Nawjedowar němskeho mórskeho łódźerstwa je wosjewił, so maju wschitke němske wikowarske łódze khorhoj hołateho ſchiża nohcźa, dokelź je ho tuta khorhoj po šakonju ſ 15. septembra ſ dohom jako wikowarska khorhoj postajita. Khorhoj měješe ho pónđźelu pscheměnicź.

Grichiski statny president hischcze w šastojnstwje wostanje.

Grichiske knjeježeństwo je rosšudź grichiskeho statneho prezidenta Zaimisa wosjewiło. Wón je ho rosšudźił, so w šastojnstwje wostanje, dónž ho grichiski lud wo pschichodnje swojeho kraja ſ ludowym wothłosowanjom njerosšudźi.

Teź w augusće je w Sakskej dźěło derje přiběrało

Sakski krajny dźěłowy hamt wosjewja, so je ho teź w augusće 1935 dźěło w Sakskej derje pschisporiło. Licba njeſaſkužerjow je wo njehdźe 4238 wotběrała a nětko nehdźe 256 000 wuczinja. Porno 31. januarej 1933 je licźba njeſaſkužerjow w Sakskej wo 462 289, to je wo 64,3 proz. wotběrała.

Wožełoje je metallowa industrija dźěłaćerjow pschijimała, tehornuja drjewowe pschemyſłło a pschemyſłło rěsdarſteje potrjeby, twarſtwo a wobłkad. Swieżełaze běšche teź wotběranje njeſaſkužerjow w pschiſlajeńskich powołankach.

Wulkoměſcze Drježdźany a Lipik matej wuſnamny podźěł na wotběranju bjesdźěłoſcźe. W najwjazy powokrjeżach dźěłowych hamtow je ho dźěło za mužſke dźěłowe mozy łěpje wuwiło hacź ſa žónſke.

Po wuwiecju ſlownišchich powołańſkich ſkupinow ma ho naſpomnicź:

W **ratatórstwje** je potrjeba na dźěłowych mozach ſe ſtónczenjom žitowych žnjow wot ſrjedź rosprawneho nježaza thěrro popuſchczita. Jenož ſa młódſchimi dźěłowymi mozami ho hischcze napraſchowachu. Teź w tutym nježazu mójeſche ho liczba ratatórſkich dźěłaczerſkich ſwójbow ſaměſczicź.

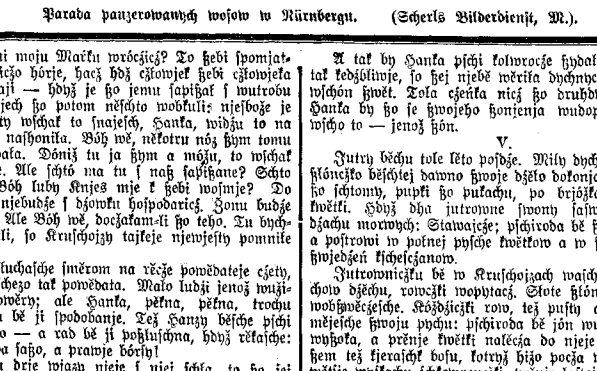

Parada panzerowanych wosow w Nürnbergu. (Scherls Bilderdienst, M.).

Hanka

Powěsć ſe Šserbow
wot Mikl. Andrizkeho.

8] (Pokračowanje.)

„Ale tu ſta ſo ſurowy pschipad. Marja wumrě. Bóh wě, schto budźeſche Rocho hischcze ſnoſyć a ſwoſyć — ale Bóh chcyſche hinak: Marja wumrě, króšo pſcheď kwaſom! Kaſka to bolosćej! Wschitka wjeſ je jeneje myſle: Marja pschińdźe žebi po Rochu. Rocho khodźeſche kaž ſcźěn: woczi hluboko w dólcźkomai. Tak bě to tři, ſchtyri njedźele. Moje rěcźe njepomhachu. — Tola tehdom waſch nan wosſlepi — a žuſodome njeſbože Rochu ſaſo ſruna. Tehdom rzeknychu jemu: Rocho, wužiwaj rosum. Sće je, mkody mrěcź — ale hórje: ſtary žiwy dyrbjecź byccź a pſchi tym ſlepy. Rocho, ty žy kaž Luboſchcź: tebi ſlužicha, ſlepeho Luboſcha hladacź, jemu dźěłacź. A njeſměſch žo pſchi tym morſchcźicź ani khmuricź — ale ſ wjeſołej myſlu jeho ſtruchtu wutrobu ſchewicź. — A tuto pomhaſche."

Hanka bě wicha hłuta, dźakujo ho ſ němym pohładom ſyſloiteju wócźkow: Cźeta, kat by dobra!

Cźeta wſchak hischcze njebě hotowa: dych bě ji jenoż doſchoł, a tohodla bě wopſchestała. „Mi ho njedźakuj, Bohu Knjeſej ho dźakuj", rzekny a wutrě žebi ſ rózkom ſale mokrej wocźi. „Bohu ho dźakuj, tón je mi prawe žiwo dał. A ſchto pak žebi myſlicźeſch, ſo je ho ſ Rochowej dowcźej jitwu ſtało? Ničźo njeje ju dotal widźał, hacź wón a ja. Žiwa duſcha tych traſnocźow hewak njeje widźała. Wona je pſchezo ſamknjena. Wón ma pſchezo kluczź pſchi žebi. To by ho dźiwała, hdy by ju wohladała. Schtó wě, hacź ma ſam kral xjeńſchu ſiſtuu. Ale ſchto to wſcho Rochej pomha? Horjo jenoż a ſtyk jemu hotuje, widźi-li ju. Cźehodźa jenoż ho njeżeni? Wſchudźom mohł na ženitwu, nihdźe njebył ſ próſdnym ſchoł... Klamarjez Herta a druhe: te ſo khore ſa nim wuhladaju — ale wón: ničźo. Bożo pomhaj, tón na ženitwu ani njemyſłi. Ja mohła ho dybawa wupowědacź. Wón pak ma pſchezo ſwoju ſtaru pěſnicźku: Cźeta, pokoj mi dajcźe — abo mójecźe mi moju Marku wrócźicź? To žebi ſpomjatkuj, Hanka: ničźo hórje, hacź hdź cźłowjek žebi cźłowjeka do hłuboſcźi ſtaji — hdyž je ho jemu ſapiſtał ſ wutrobu zbliczźeć... Njech ho potom nješchto wobkuliſ njeſboże je hotowe. Ale ty wſchak to ſnajeſch, Hanka, widźu to na tobi, wſchak žy naſhonika. Bóh wě, nekotru nóz žym tomu hółſej woprowała. Dóniž tu ja žym a móju, to wſchak hischcze pórdźe. Ale ſchto ma tu ſ naš ſapiſtane? Schto potom, hdyž Bóh luby Knjeſ mje k žebi wosmje? Do žimjercze tola njebudźe ſ dźowki hoſpodaricź. Žonu budźe žej tola bracź. Ale Bóh wě, dočzakam-li ſo teho. Tu bychmy wuhotowali, ſo Kruſchojzy tajkeje njewjeſtu pomnikе njebychu."

Hanka poſłuchaſche ſmérom na rěcźe powědateje cźety, kotraž njebě pſchezo tak powědata. Mało khdyž jenoż wužiwaſche jeje dowěry; ale Hanka, pěkna, pěkna, trochu ſrudna, Hanka bě ji ſpodobanje. Teź Hanju běſche pſchi cźeeźe cźoplíſcho — a rad bě ji poſłuchała, khdyž rěkaſche: Pſchińdź ſtrowa ſaſo, a prawje bórſh!

Na pſchaſu drje wjazy njeje ſ njej ſchła, to ho jej wjeſni hółzy a holzy noczachu lubicź. Ale ſ wjeſełoſcźu by ho k Riſchojzy cźeeźe pſchiſpydnyła, tak na wjeczor, pſchi pjezaku, khdyž wona ſtare cźoży powědaſche a hischcze ſtarſche ſerbſke bajki. Wona wědźeſche wſchelku rěcź wo ſerbſkich kralach, kak ſu w Bórkoſſichm khodźe jěli, pili, ſejhrawali a teź drje w Kruſchojzach ho ſjeſdźowali. Jedyn ſ tutych kralow je Luboſch rěkał a mějeſche prynzeju Hanku...

Cźeta powědaſche Hanju wo drobnych muſach paleźikach, a cźaſto by ji wotradźała: Njekhodź dałoko k Bukojcźanſkim mjeſam. Tam dobro njeje khodźicź. Tam je hroſne tymjeſcheczo a ſcheri tam. Cźaſto ſu tam ludźo w nogy pkomło widźeli, kaž by ho wałcźił kłomy palił: wulke, žapaże, cźeřwjene pkomło, kotrež je rejwało ſem a tam. To je pjeża duſcha ſtółtnika, kotrehož ſu bludne ſwěcźki do łonidła ſaſwjedźe, ſo je tam ſahinył. Dokelź pak je tam ſahinył we ſwojich hrěchach, dyrbi nětko bludźicź a po nocźach na Bukoſſtich pomjeſach khodźicź — a běda, ſchtóž jeho wohłada. Schtóž tón cźerwjeny, kſwawy wałcźił wohłada, tomu ho wěſcze něſchto ſtanje.

A tak by Hanka pſchi kolwrocźe žydała a poſſuchała tak kedźbliwje, ſo jej njebě wěrića dychnycź a ſo ſaby na wſchón ſwět. Tola cźerka nicź ho druhdy roſtorhny, a Hanka by ho ſe ſwojeho žonjenja wudopomnika, ſo je wſcho to — jenoż ſón.

V.

Jutry běchu tole léto poſoje. Miły dych nałécźa, cźopke ſlónczko běſchcźej dawno ſwoje dźěło dokonjakoj. Seleńjanki ho ſchtomy, pupki ſo pukachu, po brjózkach ſakjeżachu kwěki. Khdyž dha jutrowne ſwony ſaſwonichu, njebudźachu morwych: Stawajcźe; pſchikroda bě žebi pſchiſtanyła a poſtrowi w poknej pyſche kwětkowa a w ſłónza błyſcheju ſwjedźeń khcheſcźanow.

Jutrownicźku bě w Kruſchojzach waſchnje, ſo na kerchow dźěchu, rowcźi wopytacź. Skote ſłónzo ſwjate poło wobſwěcźeſche. Kěžbiczki row, teź puſty a ſanjerodźeny, mějeſche ſwoju pychu: pſchiroda bě jón wudebiła. Trawa, wyſoka, a prěnje kwětki nałécźa do njeje ſaſwte, tam a ſem teź ſkerakſchi buſu, kotryž hižo pocźa wonjecź. W powětſcze wopſkachu ſchkowronczki, prěnje łaſtojczki wožachu ſo ſifoljzy we wulkich kołach pod njebjeſ módrinu.

Po kerchowje khodźachu w cźrjódkach kemſcherjo a ſaſtawachu tu a tam. Najwjetſcha cźſchcźeńźa bě pola rowcźa pſchi prědnej ſchcźeźy. Tam bě ſprózniwa ruka zhlu ſahrodku mukuſtała, pikanu, hotowu rózowu hrjadku. We hłowach mějeſche row na kamjeńtnym podſtawje rjany kſchíž, ſe żeleza loty. Pródku ſtojeſche mjeno „Marija Luboſchcź", ſ dnjom naroda a ſmjerce; na ſadnjej ſtronje pak cźitachu ſo ſłowa: „Schtó by pósnał, Knjeże, Twoju radu a ſchtó wuſkłkóźił Twoje puceje?" Pod ſtołym pjimom ſwěcźeſche ſo w ſtocze nalemjena lilija.

Tutón pomnik bě Rocho ſwojej njemjejeſce dał ſtajicź. Ludźo ſnajachu jón dokho hižo, a tola, ſtojachu tam, kaž bychu jón prěni raz wohladali: cźitachu błyſcheźate pjimo, ſpominchu na tu cźanu, pěknu Marju, ſo je ſe ſwěta dyrbjała, tak młodušcka. Teź wo Rochu bě rěcź, cźehodła ho njeżeni. We wſzy je tola hołzow dóſcź: „rědnych" a pjenjeżnych teź, a žana jeho njeby wotpokaſała...

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

W **hórnistwje** žo džélowe **poměry** njejsu **važnje** pschemjenite.

Džélarnje **industrije kamjenjow a pjerschćjow** mějachu powschitkownje derje dźěłacź.

Polěpschenje w **metallowej industriji** je tež w augusće trało. We wjele wokrjesach je njedostatk na dobrych wotdatnych dźěłacźerjach w nimale wschitkich powokanjach metalloweje industrije.

W **tekstilowej industriji** žu dźěłowe poměry **jara** njestajne. W někotrych wotnožkach knježi hischće měr saisony.

Dźěłarnje, kiž **papjeru** dźěłaja, maju swjetsche poknje dźěłacź. W někotrych dźěłarnjach dyrbjachu njedostatka wody dla na khwilu pschestacź dźěłacź.

W **drjewowym pschemyšle a w pschemyšle rěbarskeje potrjeby** žu rěsaki powschitkownje dobre dźěło wobkhowale. Twarjenja radiowych kacheźikow je žo wjele skalało, so budže sdźěła dźěło hischće na měźazy dožahacź.

W jenotlíwych wotnožkach **zyroboweho a wužiwadkoweho pschemyšła** je so saisona sapoczała.

W **drastowym pschemyšle** žo ś dźěłom powschitkownje njeje pscheměniło. W schatowej industriji je žo sdźěła wožiwjenje swěźiło.

W **twarstwje** su žo dźěłowe mozy žiwje potrěbkowale. Wjele nowotwarow je so sapoczało twaricź. Murjerjo a cźěłojo mózachu žo we wulkej liczbje tež do podkrješow swonka Sakliske potrěbkowacź.

Schtož **cźišchczerstwo** nastupa, je měźaz august knihicźišchczerstwu tykerje polěpschenje położenja pschinjesł.

W **hoszenzarstwje a korczmarstwje** žo wožebje ta žónstimi pobrušowarskimi a kuchinskimi personalom kaž dotal žiwje praschachu, wschitke žadanja žo njemózachu pschezo spokojicź. Na dobrym **domjazym personalu** w nimale wschitkich podkrjesach dźěłowych hamtow tykerno pobrachuje.

Njewuczeni dźěłacźerjo wožebje pschi twarjenju dróhow a pschekładźenju żeleźnischich kolijow dźěło namakachu.

Wjesćka liczba **pschekupnitich a pjatarskich pschistajenjow** je so pola wschelkoreczow a pola industrije pschistajika. Kaž dotal je hischće njedostatk na dobrych stenotypistach. Za techniskich pschistajenjow běchu dźěłowe poměry powschitkownje dobre, w jenotlíwych podkrjesach dźěłowych hamtow žo wožebje ta konstruktěrami a twarskimi techniarjemi napraschuja.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 18. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njedźelu zwony na swjatu hosćinu proša.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer plus 2 a thermometer wodnjo 19 stopnjow cźeploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741. Sdyłna nižina nad połnóznej Europu žo k ranju woiźanje. Wona je wožebje pschi mórskich hrjochach žylne wětry wuskutkowała. S njej žu žo tež do naschich stron khłódne mórske wětry dobyle a žu nam powětr trochu wusłudźile. Wjedro budźe w pschichodnych dnjach sažo trochu spodobnische, wětr bórzy sažo popuschczi. Nad Schpaniskej nowa wyschina leži. Hdyž žo nižina dale wotsuwa, smjeje wyschina bórzy wjazy wliwa na naše wjedro. Wono žo směrnje a powětr sažo wocźopi. — Jutrje schtwórtk płónczo 5,40 hodź. khłodża a žo 6,08 hodź. khowa. Měźacźk khłodża jutrje wječor 9,43 hodź. a howa žo popołdnju 2,12 hodź. Jutrje steji měźacźk w połdelnim bértiku.

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischi schwórtk: Trochu měrnische a spodobnische wjedro.**

*

— **Wosnamjenjenje „lud" w mjenach firmow** ma žo po dobrowólnźu dźěłoweho sjednoczenstwa industrijowych a wikowanskich komorow wotpokasacź, kaž nam industrijowa a wikowanska komora w Žitawje spócźi. Hdyž je w dźensnischim stacźe słowo „lud" sažo etnisku a idealnu hódnosć dostało, móže žo wono jenož w zyle wožebitych padach wužicź, mjenujcy potom, hdyž žo sastupowacź hodźi, so žo słowo ś pschicźinow šhromadneho lépschcheho němskeho hospodarstwa trjeba.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi wutornischim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (14. dźeń) padźe dobyeźe wo 5000 hrimnow na cźišku 49 516; dobyeźe wo 3000 hrimnow na cźišku 5770, 36 332, 42 334, 79 131, 81 358, 111 744, 130 627; dobyeźe wo 2000 hrimnow na cźišku 7259, 9486, 10 173, 51 652, 55 483, 62 283, 68 471, 73 501, 96 230, 108 236, 120 507, 142 417, 150 060, 154 616; dobyeźe wo 1000 hrimnow na cźišku 2162, 11 590, 11 981, 12 369, 21 548, 22 582, 25 023, 42 960, 45 797, 68 810, 70 400, 75 409, 84 282, 94 224, 103 090, 106 249, 110 346, 120 728, 121 813, 122 046, 123 217, 123 374, 129 319.

— **Njesboże na dróhy.** Wječera žo wožobowy automobil, kiž po Lawskich hrjebjach na Žitnu wiłi jědźesche, kolojědnoje schmórknu, kotraž wot Žitnych wokow pschi jědźawschi žo na Seminarsku hašu šawinu. Wona padźe a žebi prawu wobruczku šlama. Jeje koło žo žylnje wobschkodźi.

— **Rosprawa polizije.** 14. septembra je na Sedaniskej dróhy k šamotnej žonje njejsmy muzíki pschischoł a je žebi elektriku płokazu maschinu dał pschedwjesć. Pschi tym je wón prajił, so tuta płokaza maschina njeje zyle w rjedźe. Tehodła je wón motor rosebrał a pjeźa šwěźcił, so je anker na kruchi. Tutón je wón šobuwskał ź pschiśpomnjenjom, so dyrbi žo ź wuporjedźecź. Na šamtnym dnju popołdnju je druhi njesnaty ź ankrom pschischoł a rjekuył, so žo tutón połožišcho do maschiny šatwari. Wotrjadnik je połožišcho šwěźcił, so je anker, kiž je druhi njesnaty pschinjeśł, starły a ninja žaneje hódnosće. Njesnataj hacź dotal nejsłaj sažo pschischkoł. Jeli so ńaj wonaj tej hischće druhdźe pobyłoj, kriminalne wotdźelenje prošy, so by žo to jemu sdźiwiło.

Dźěło Ssmilnjanskeho fararja Augusta Ssykory:

Malešecy před 100 lětami,

wosławi žo ruże 13 lět po jeho šmjerći 19. 12. 1922 a 100 lět po jeho narodninach 27. 9. 1835. — Kóždy, kiž je žo wot žerbskeje macźerje narodźił a ma žerbsku krej we šwojich žilach, dyrbi tuto wotkazanje žerbskeho fararja na šwój lud cźitacź. —

S **Bónjez.** (Nadpad w kraju šwérjatow.) Wječera wjeczor mózachu w hatach mjes Bónjezami a Skokołu sćěžkowazu pschipad wobkedźbowacź. Kraholz běšche njekedźbliweho młodźeo hołbja, kotryž ś kečźiny pschi hacźe wulecźa, pytnył a jeho we wokomiku popadnył. Ludźo šaktyschachu šrażenje ptakow a nětkotre hołbjowe pjerka na to pokasowachu, so je jeho schtrahołą trucźe pschimnył. Spěšnje puschcźi žo je šwojim wurubkom na łuku, hdyž pak jeho ludźo šescherichu, tak so móžeše hołb do blischeje kečźiny cźeknycź. Rubježny ptak žo tak lohko njesmérowa. Dokho hischće létasche nad kečźinu, nadźijejo žo, so pjeczenku, kotruž měješe hižo wěstu, tola hischće šažo popadnje.

S **Džéžnikez.** Dobrowólna wohnjowa wobora ma w cźaśu wot 17. do 21. septembra šwoje nózne alarmowe šwučowanje. K alarmej žo ź trubu woła.

S **Hornieje Hórki.** Skupina Drježdźanskich Hitlerskich hólzow cźehnješe žobotu ź Wjeleczina pschikhadźejo psches naschu wjeź. Jedyn ź wobdźělnikow padny na dróhy k hajnkowni a šrant žo we wobliczu a na nosu. Wjednik skupiny a někotři towaršchojo połožichu šnjesboženeho do stanowoje płachty a donjeśechu jeho k dr. Wienoldej, kotryž jemu prénju pomoz poda.

S **Hornieje Hórki.** Sławne jětraschcźěpjenje budźe schtwórtk 19. septembra pop. w 2 hodź. w šchuli. Prěni ras šaschcźěja žo dźěćzi, kotrež su žo 1934 narodźili, njeju-li žo hižo loni ź wuspěchom schcźěpili. Dźěćzi, kotrež žo w cźaśu wot 1. januara do 30. junija 1935 narodźichu, móža žo hižo létha k schcźěpjenju pschipuschcźicź. Druhe schcźěpjenje je sa lětnik 1923 a sa te dźěćzi, kotrež w lěcźe 1934 žo bjes wuspěcha schcźěpichu. Njesamołwitne wuwostacźe žo połhkosta. Pschepruhowanje schcźěpjenjow budźe schtwórtk 25. septembra.

S **Wulkich Debšez.** Dobrowólna wohnjowa wobora ša Wulke Debšezy a Mnischońz śměje šhromadnje ź nuczenej wohnjowej woboru w cźaśu wot 17. do 22. sept. nózne alarmowe šwučowanje. K alarmej žo woła ź trubu. Tam hdyž žo pali, žo pišany woheń sadźeła.

S **Budeštez.** (SA pschi spomoženstim dźěle.) Saźdźenu žobotu popołdnju wucźahny nascha SAlikupina ze žekerami a pišami wuhotowana do lěžow blischeho Lubina. Chžychu tunje drjewo sa bjesdźěłnych a khudych towaršchow wobstaracź. Wyschschi hajnik Klitsch ź Lubjeńza běšche pschecźelniwje psches pošrědkowanje wjednika skupiny Schäblicha dźěł lěža k wuczišcenju poschcźikł. Pschi spocźatku dźěła napominasche skupinowy wjednik šwojich ludźi k disziplinje. Hdyž bě wyschschi hajnik trěbne roskazy wudał, dachu žo do dźěła. Někotři wurubachu žuche a khore schtomy, druhi wotrěšowachu hałoły. Sdonki žo hromadźe nošychu, rozrěkachu žo a do łožow šestajachu. Hdyž bě tež njeswučene dźěło cźežke, to tola nichtó pytnycź njeda. Dokho njetrajasche a šatrubi žo ź šwancźinje. Pomaiki, kotrež běšche macź žobu daka, derje žkožachu. Cźi, kiž žanych njeměźachu, dostachu wot towaršchow kruch pschidźělenj. Po žwaczinje žo žylnje dale dźěłasche. Hdyž budźe dźěło dokóncźene, maja žo łožy wuložowacź a domoj šwojcź.

S **Dobrošchez** pola Pluśnikez. (Pokhwalenje sa wukhowanje žiwjenja.) Hatny dźěłacźer Arnošt Hermann Kujau ź Dobrošchez bě 26. junija njedźiwajo stracha, kotryž jemu ńamemu hrožeše, šwojeho towaršcha šatepjenju wuthowak. Sa to je jemu šatny boh pokhwalenje wupraił a jemu pjenježny dar pschipožkał.

S **Noweje Wěži** pola Kluśicha. Kołojšdne towaršstwo „Wucźowanska radosćź" šarjadowa njedźelu napschemo jěźdźenje psches šadźewki po naschej rjanej holi. Rjana liczba wobdźělnikow bě pschijěła. Tež dwě knježnje dźenschtej žo na wubědźowanju wobdźělicź. 8 kilometrow dołhi pucź ź dźěła wjedźe po jara pěšknych schcźežkach, tak so žo na wobdźělenika wulke žadanja šatajachu. Wokoło 9 hodźin pschijědźechu wubědźowarjo jedyn za druhim psches naschu wjeź a bórzy žo w lěku šhubichu. Jako najlépschi jěźdźenje Walkar Steglich, kiž 1. myto dosta. 2. myto doby žydi Pawoł Steglich. 3. myto Werner Rjeczka. 4. Walkar Lada a myto sa šarschich kołojšdnych pschédźynda C. Rjeczka. Se žonow doby knjeni Israelowa wustajene myto.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleź a za nawěšk dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodarski rozhlad

Sšrjedu 18. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,275	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša se 17. septembra. Dokelž běchu kupne šłaźanki sažo na najmjeńšiu měru wobmjesowane, njemóžeše žo wožebity wobkhod wumicź, tak so pokasowachu prénje sapišy jenož ztłabe wotkhilenja wot prjedawschich sapišow. W běhu buršy žo wumělenje polěpschi, hdyž bu šnate, so je wupišanje 4½ proz. statnych pokładnjownych pschipokasankow polny wuspěch mělo a też, hdyž žo šhoni, so žu wuwołowe liczby žo pornjo prjedawschim polěpschile. Tohodla dóńdźe w běhu buršy šdźěła k wjetschim skrućenjam a te hódnoty, kotrež pschi spocźatku běchu popuschczike, žo sažo šhrabachu. Na rentowych wikach běšche dale cźicho.

Barlinske žitne wulkowiki mějachu wječera jara měrne wobliczo. Poschcźeńske poměry njejsu žo pscheměniłe. Pschenicźy a rožki žo w kontingentowanych a njekontingentowanych twarach bohacze poschcźeja. wulke mlyny pak jenoš jara kedźbliwje nakupuja. Pschenicźa najlépscheje druźiny da žo sdźěła wotbycź. K pjowanju žo pschenicźa w małych dźělbach pschi tunich poschcźeńskich wotbywa. a mukowych wikach je pschetriebanje njepokojne. We wowšu je dale wulke napraschowanje, też potrjeba jećmjenja njemóže žo spokojicź. Dobre druźiny jećmjenja sa piwarne maja měrny, jećmjeń sa industriju pomały wobkhod.

Wječera tłaćeńske w Barlinje zentnar

pschenicźy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jećmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zlto a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 9.	16. 9.		17. 9.	16. 9.
Pšenca	200,0	200,0	bunv	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	7,50-8,00	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	lanv wosušk	8,75	8,75
ržana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,30	8,30
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		
hroch, Viktor.	20,0-24,0	21,0-24,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowšna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšencu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. septembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 505.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	39–42
Mjenje picowane wšěch starobow	36–38

Byki: 233.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	40–42
Špatne	37–39

Jałojcy a kruwy: 1145.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38–42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30–36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20–28
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2214.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	66–72
Mjenje wukormjene a taike wot cyca (2.)	60–65
Špatne (3.)	50–58

Wowcy: 3211.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	44–45
Starše wukormjene (6.)	42–43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	36–41

Swinje: 3837.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižanj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Miasne	51,50
Špatne	51,50
Rancy a kundrosy	51,50

Radio

Sšrjedu 19. septembra 1935.

Königswusterhausen. Nimo šnateho wšchědneho programma: 6.30 wjeśela rańscha hudźba. 11.05 ša wjesne žony. 11.30 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosće. 17.45 popołdnischi konzert. 19.10 šabawny konzert. 20.45 Hans Pfitzner dirigуje.

Lipsk. Nimo šnateho wšchědneho programma: 5.50 ša burow. 6.30 rańschi konzert. 11.45 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 16.25 konzertna hodźina. 17 popołdnischi konzert. 19.10 ludowa hudźba. 20.10 wulki šabawny konzert.

Hischće wažne ź dnjoweho programma. Barlin: 20.10 rejwanski wječor. Hamburg: 20.10 rejwanska hudźba. Wróćławk: 20.10 konzert. Köln: 20.40 konzert po pschecźu. Frankfurt: 20.10 **orchestrowy konzert.** Wiu: 19.20 wječorny konzert. Praha: 19.25 wojerśi **konzert.**

S **Bukez.** Njedźelu pschipołdnju 3¼1 hodźiny trubjesche so w naschej wsy k wohnjej. Wšesche pak to jenoż k alarmowemu smuczowanju dobrowólneje wohnjoweje wobory. Alarmowy pschikas rěkasche: w Koporzach so knježa drjewjana brózeń pali. W najpěschnischim tempu jědźesche motorska žykawa do Koporz a spyta s rěžki w blischosći wohnja wodu cźerpać. Dokelž pak woda sa wupjelnjenje motorskeje žykawy njedóstahasche, wupyta so druhe městno rěžki blisko pschi drohi do Kolwasy. Tam bě dosć wody sa motoriku žykawu. Spěschnje so 120 metrow dołha hadźiza s rěžki hač k wohnjej połoži. Hačrunje je brózeń s Bukez něhdźe 1200 metrow sdalena, możesche žykawa hižo sa 14 minutschinow po satrubjenju k wohnjej wodu žykać. Dokelž so pokasa, so bě tež žuřodna brózeń w strasche, so wschо hromadze 4 hadźizy do wohrożenych statkow połožichu. Wschо hromadze so potajkim je schtyrjoch hadźizow woda dawasche. Pschi tym so s nowa pokasa, kak wažna je Bukezanska motorska žykawa. Wobornizy a też jeje wjednistwo žu so s naswjetschej smužitosću pschi smuczowanju sasadźili. Smuczowanje je bjes dwěla wulki wusnam mělo, dokelž su so pschi tym wodowe poměry a jich wutrjebanje w Koporzach spóznate. Po něhdźe hodźinskim smuczowanju, na kotrymž so też wobora s Koporz wobdźěli, mózachu so wobornizy wróćić.

S **Khwaczizy.** W cźaju wot 18. do 21. septembra smě je nascha dobrowólna wohnjowa wobora nózne alarmowe smuczowanje. K alarmej so z trubu sawoła. Wschе wokolne wsy so na tutón alarm kedźbne cźinja. Pschichodnu njedźelu budźe hłowna pruha s fabrikskej wohnjowej woboru Margareczinee hěty.

S **Njechornja.** Pschi rjedźerskich dźěłach w tudyschich hatach namakachu sańdźeny schtwórtk w piwarskim hacje hyndom sa ryczerkułom we hłubokim błócze kanonsku kulu, kotraž je něhdźe 8 puntow cźežka. Njeje žo hischcze swěrcźiło, hač je to kula franzowskeje abo druheje kanony. Bjes dwěla pochadza kula s bitwy pola Worzyna, kotruž Napoleon nad Rušami a Pruskimi 20. a 21. meje 1813 doby.

S **Hrodźischcźa.** K wobliczenju schkodow, kotruž dźiwina naczinja, je žo sa Budyski wokrjeż bur Mosch s Bukojny pomjenował.

S **Połdez.** Sańdźenu žobotu dowjesechu wumjeńkarja Jakuba Wjeńku na farske ładko do Baczonja k wěcznemu wotpoczinkej. Hišcze njedźelu tydźenja běsche žo na kermuschwy w žuřodnej wsy wobdźělił a žrjedu po njeho žmjertny sandźel dóndże. Wěsche 68 lět starý. Semrěty bě dołhe lěta wjednik Baczońskeje nalutowarnje a bě swojeho měrneho wujednawazeho waschnja dla powschitkownje wohlubjeny. Na jeho pożledním seńskim dróhowanju do Baczonja je so nimo zyłeho pschiwuznistwa wjele wošadnych, a znatych pschewodźesche. Njech je jemu ródna semja lohka.

S **Kulowa.** (Njeporadźene paduschstwo.) Wobydler w Hornczeńskej haży bu w nozy z ropotom se spanja wubudźeny. W thěji pytny dweju njeznateju muzow, kotrajž chcyschtaj z tam stejazymaj kołesownaj cźeknucź. Nóznaj paduchaj na to spěschnje s domu cźeknyschtaj.

S **Wojerez.** Wobkhadne njeschoże so sańdźenu pjatk na dróhy do Khójnicza krótko po wotwocźenju nuteje s Budyskeje dróhi sta. Do koleśarja, kotryż khětro schmotawje jědźesche, motorski koleśar sawadźi. Na dobre schoże njeje ninto wobodrjenżow wjetscheje schkody nastało. Koleśo policija, kotraž bě mjes tym pschischła, sebra, a koleśar dyrbjesche do Bórka pěschi stupać.

S **Khrjebje.** K 250tinemu zyrkwinskemu jubilejej, kotryž so 10. a 11. nowembra wotwjeczi, chce prof. dr. Richter z Lubanja, něhdyschi Khrjebjan, žiwjedźenske pismo wudać, w kotrymž poda pschehlad wo stawiznach zyrkwje w sašchich lětstotkach. Też nětotre wobrazy maja žiwjedźenske kopieno debicź.

S **Běteje Wody.** (Schtódy žuchoty w Lěhniskim knježeństwowym wokrjeżu.) Knježeństwowy president w Lěhnizy je schromadnje se sastupjerjemi krajneho burstwa tři dny krajiny knježeństwoweho wokrjeża pschepucźowak, so by na městnje sćežkowki žuchoty swjeżsćił, kotreż su ratarjam nastałe. Na pschedkhadźazych rozrěcźowanjach na krajnych hantach a pschi wobhladanjach, kotreż bu k tomu pschijankluchu, wobdźělichu so krajni radojo, wokrjeżni burźy wjednizy a politizy wjednizy. Knježeństwowy president něsto žiwoje pomozne namjety knjesej wyschemu presidentej a knjesam ministram sapoda.

S **Drježdźan.** Njedźelu 13. septembra běchu tu žerbske kemsche w Kichžnej zyrkwi. Knjes farař Njencź z Barta bě z Łužizy pschijěł, so by Drježdźanskim Sserbam w maczernej rěcźi předował. Do ¼4 hodźin pjelnjesche žo zyrkej z pobožnymi kemscherjemi, kiž běchu z Drježdźan, Freiberga, Miśicna a Pěrny pschikhwatali na žerbsku Božu žłužbu. Też Sserbja z Łužizy wobdźělichu so na kemscherju, kaž też na źiedowazej wožadnej shromadźizne, so bychu so z Drježdźanskimi Sserbami sesnali. Po kemscherju bě wjesoła žerbska bjesada w hosćenzu „Janski dwór“. Wschitkich krajanow a krajankow witasche wutrobne knjes Kowar. Se žerbskej hymnu wotewri so serdźenje, kiž běchu starša a młodši derje wopytali. Wožadnym wěnowasche wutrobite słowa knjes farař Njencź, schtož bu z dźakom pschijate. Měnjenje knjesa fararja, so by lěpje było, hdy by, kaž prjedy w Domaschkowym cźaku, wožada wot jeneho fararja so sastarała, je drje frosumliwe, ale Drježdźanjo Sserbja su so na předowanje wschěch žerbskich fararjow tak swucźili, so njechadźa tuto wotměnjenje parowacź. K. farař žłubi, so to knjesej wyschemu fararjej dźěli, so by też dale łóždy krócź druhi farař pschijěł. Naschi knjeza fararjo, kiž do Drježdźan pschijědu, prózuja so w ludowej rěcźi předowacź, so bychu wožadni wschо prawje frosumili, ale to je mylny nahlad. Knjes wyschcźi farař Sarjeńk je hyndom spóznał, so Drježdźanska wožada lěpje žerbjzy rěcźi hač Sserbja w nětkrotcźkuli wožadze we Łužizy. Tohodla też pschi předowanju žłajśe słowa natoxnje, kiž smyjkł předowanja wo wjele powyscheja. Je tola tak, so Sserbja swonka Łužizy wjazy kedźbnoscze kładu na styl a wurjekowanje w macźerschcźinje, dokelž samóża w zurbje hódnoscej naschoje rěcze lěpje pożudźowacź. Sšk. dowaze wabjenje cźitarjow sa žerbske cźasopišy a naschi jeniczki dźenik mějachu wuspěch, ale trjebamy hischcze wjazy žiwěrnych cźitarjow. Po spěwanju žerbskich pěsnicznow słónczi so shromadźizna. Hakle 8. hodownika budża tu sašo žerbske kemsche, kiž Drježdźanscu evangelsku koloniju znowa we wérje pożbłnja a w myśli dowjedu do naschoje rjaneje Łužizy.

Z Łužicy

S **Wjasońzy.** Póndźelu rano wokoło ¼7 hodźin sta so tu cźežke wobkhadne njeschoże. Tudyschi koleśar jěbjesche s južneje dróhi pschihthadźejo prěki pisches statnu dróhu a chcyschе do Pestalozzilkeje schule. W šamtnym wokomiku s Drježdźan pschikhadźejo auto pschijědże a sajědże do koleśarja, kotryż padu a žo cźežko srani. Prěnju pomoz poda dr. Gottlebe z Wjasońzy, kotryż pschipadnje sa Drježdźanskim autom pschijědźeše. Koleśar, bźelacźeć Gustav Lipka, žebi wjazy krócź rjebła słama, ruku słemi, so na hłowje srani a žebi mohły štschażny. Autowy wjednik žebi hłowu srěła. Też auto so khětro wobschkodźi, tak so dyrbjesche so wotwlez.

S **Habrachcźiz.** Póndźelu popołdnju je cźěski namjetny strażnik w žuřodnej wsy Georgswalde hyblacźeho Kromholza, kiž bě spytał s Němskeje do Cźěskokhowakskeje twory pschěsmykacź, natrělił. Na strażnikowe sawołanje njebě K. stejo wostał, ale spytał sašo do Němskeje cźeknucź. Wutrěł jeho na nohomaj khětro srani, tak so dyrbjesche so do Rumbórčkeje khorownje pschewjesćź. Pschěsmykane twory so cźasachu.

S **Biłkopiz.** (Stótne wiki.) Na pożlednje stótne wiki so sćežkowazy stót pschihna: 143 howjadłow (300—500 hr.), 6 koni (300—1200 hr.), 14 běhałow (40—85 hr.), 62 žracźkow (80—85 hr.) a 144 prošatow (17—24 hr.).

Budyske stawniske powěsće

wutoru, 16. septembra 1935.

Narodźichu so: 10. 9. Janej Gustavej Arnoschtej Opitzej, měschćanskemu inspektorej, žyn. — 12. 9. Arnoschtej Gerhardej Flackej, chemiskemu dźěłacźerjej, dźowka. — 13. 9. Richardej Waltarjej Kluttigej, elektrotechnikarjej, žyn. — 14. 9. Pawołej Makśej Dehneltej, maschinistemu samkarjej, dźowka. — Willyjej Rudolfej Schierigej, pschijatelnjerjej, dźowka.

Wumrěli: 15. 9. Ernestina Pawlina swud. Woigtowa rodź. Lautez, invalidna rentnarka, 79 lět. — 16. 9. Maximilian Korla Matschke, invalidny rentnar, 67 lět. — Kata Kschižanez, invalidna rentnarka, 83 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichtaj: 16. 9. Korla Julius Christiansen, cźešla, z Hanu Marju Jeremiasez, domjazej holzu, wobaj w Budyschinje.

Narodźiło je žo: 10. 9. Pawołej Lanšy, blidarjej w Błohaschezach, žyn. 11. 9. Herbertej Janej Lotharej Bartej, ratarjej, dźowka. 14. 9. Njemandźelka holza. Hellmuthej Korli Gustavej dr. jur. Oertelej, žudnikemu asesjorej, žyn. 16. 9. Maxej Jurjej Nimietzej, schewskemu mišchtrej, dźowka.

Wumrěli: 14. 9. Marja Luisa Petersonowa rodź. Wentzelez, wudowa po fotografu, 75 lět. — Frieda Erika Koziešcźez, 1 dźeń. — 17. 9. Julius Böhmer, kowar, 62 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 17. 9. Jan Werner Wowcźer, bankowski pschistajeńz, z Ernu Hildegardu Ebnerez, domjazej dźowku, wobaj w Budyschinje. — Jurij Korla Hartig, měšćanski sarjadnik direktor w Budyschinje, z Katu Johannu Marju Eriku Steinkampez, bjes powołanja, w Strasśundże. — Milli Herbert Forkel, tapezěrat w Budyschinje, z Liddyu Katu Lehnerez, pschedawarku w Sćiježach. — Pawoł Mattaj Knježk, fabrikski dźěłacźer, z Moniku Britzkez, domjazej holzu, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die von der **Rinderzuchtgenossenschaft in Bautzen** beschlossene Satzung ist von mir genehmigt worden und liegt 14 Tage lang zu jedermanns Einsicht im Rathause, Zimmer 15, öffentlich aus.

Bautzen, 13. Sept. 1935. **Der Oberbürgermeister.**

Der Mühlenbesitzer Benad in Nedaschütz hat um Genehmigung zum Einbau einer Wasserturbine Bauart „Oßberger“ anstelle des bisherigen oberschlächtigen Wasserrades in seinem Wasserkriebwerk auf Flurstück Nr. 52b der Flur Nedaschütz nachgesucht. An der Höhe des Ober- und Unterwasserspiegels soll nichts geändert werden. Bei einer größten Schluckfähigkeit der Turbine von 360 sek.-ltr. beträgt die Leistung 15,2 PS.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Tagen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 16. 9. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička“ wubotuje njedźelu 22. późnjeńca pola Wolfec w Hućinje serbski wječor. Měšane khory, dźiwadło a druha zabawa so poskića. Po programje su reje za młodych a starych. Započatk we 8 hodź. wječor. Wšě serbske towaŕstwa a lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje předsydstwo.

Radwoŕ. „Meja“. Zhromadne spěwanje pola Šubertec srjedu 18. sept. w 20 hodźinach.

Što přinjesu ći Serbske Nowiny

Kóždy dźeń přińdu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodarski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěšće
Roman — Powědančka
Kućik za dźěći

Přiłohi:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiloha za dźěći

Serbskeho luda jenički dźenik

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. Zakhowaj jim swěru! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow! **1.50**

Naš zastupjeŕ Was w bliščim času wopyta. Zawěsće jeho njewotpokazeš!

Wjacy a strowiš. Sadu zmjeńšeja, hdyž swoje štomy z lěpjacymi wobručkami přećiwo husancami škitaśe. Dostanjeśe pola **Erich Winter** drogownja w Budyšinje na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Sylny 4lětny **kóń** (liška) je na předań w Rózeńcźe čo. 21

Dospołny, nowošěny **piwowy aparat** je tunjo na předań w Budyšinje na Šulerskej hasy 5, I.

Tak tunjo ...
Emaillowane bowy 10 litrske, šěre 75 pj., běłe 90 pj.
Siegel w Budyšinje na Zadn. Bohatej hasy 15, blizko Butrow. wikow

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej kniharni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihaŕnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Skótny lěkaŕ dr. Wünscha so wróćił

Hojeński praktikaŕ Schmaler so wróćił

Skład kašcow A. Tinz tyšlaŕski mišter na Sukelnskej hasy 14 a na Jägerowej hasy 23 Telefon 2074

Šołćic kašcowy skład w Budyšinje na Garbaŕskej hasy čo. 8. Telefon 3382

Po krótkej khorosći wumrě wčera popołdnju naš luby nan, přichodny nan a dźěd, burski wuměnkaŕ

Jan Šewčik

w 76. lěće swojeho žiwjenja.

W Jenkecach, 18. septembra 1935.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Pohrjeb budźe pjatk, 20. septembra, popołdnju w 2 hodź. wot žarowańskeho domu na Michałske pohrjebnišćo w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 218

SERBSKE NOWINY

Srjedu 18. septembra 1935

Dundanje po Zdźěrjanskej holi

Se swojim pśećeśelom chyžychmoj jónu wuśicź do tuden ... hole a ju wobdźiwaś. Widźimy wschak holu wschódnje, haj khodźimy do njeje, nimo jeje rjanosćowu tola te ani njewidźimy. To stawa ƀo najbóle pschi nusnym dźele. Tuž chyžychmoj jónu nękotre hodźinki wobźebje tomu wěnowaś. Njetrjeba to byś pschezo zyły dźeń, ale pót dnja hižo dowaha. Wotmyślimy dźeń ƀo pschiliži.

Běśche to na swoje runje njedźela. Dyrbjach wešo nękto najprjedy swojeho pśećeźela wocakaś. Cźaƀ ƀebi runje na mjeńschinu postajiłoj njejźimoj, ale wujednachmoj ƀo na pschipołdnjo. Pschipołdnischi cźaƀ pak móže byś dołhi a teƀ ƀako krótki, ƒa tym hacź to wosmjeśo. Nastajich ƀo tohodła wokoło jenej na pucź, dokelź mśeśach to ƒa najpschihódnischi cźaƀ, ƀwojeho pschikhadnika nęhdźe wonka na dróhy powitaś. Njetrjebach ƀo pschedołho na to wjeśelicź. Runje wotbi na wjeśnej wěźicźoj 1 hodźinu, dha hižo mój wopyt ƒ dwórnischcza mi napschećo pschijědźe. Pschećeł mějeśe potajkim ƀamźne nahlady wo pschipołdnischim cźaƀu kaź ja. To je teź wěśe ƀoƀo! Powitach jeho, niź ƒ dołhej rěcźu, ale ƒ wutrobu. Ruku jemu śłóćich. Raścha wjeśka jemu teź zyle njeƒnata njeje, tuž ƒtajichmoj konika do najbliźšeje kóśnicźki. Hdyž takle po dróhy do wśy krocźachmoj, pośicźi nanaj wjeśka rjany napohlad. Kaź wowzy wokoło pastyrja ƒteja mjeńśe a wjetśe ƒtatki wokoło wjeźneje zyrkwicźki ƒ jeje romantiśkej wśicźku.

Ju wobdawaja wyśoke ƒtare lipy a druhe ƒchtomiśka jako ƒtražnizy ƒe ƒtarodawnych cźaƀow. Schto ƀu hižo nawědźiłe w ƒaśdźenych lěƒtotkach. Schtó ƀu jich rěcź ƒrozumił? Dźěchmoj dale a ƒawinychmoj ƀo do ƒajźda k hrodowśkemu dworej. Tam wotƒtachmoj wokomik ƒtejo, hladajo horje na hród. Njemóžach wschak pschećeśeśej wjele wo nim praśiś, mamoj pak nadźiju, ƀo pschinjeśu Ssorbśke Nowiny w „Stawiśnach ƀerbśkich mużow“ ƒ pjera knjeśa wyschśaƀo wuczerja Kwala blížśe wo naśtećźu hroda a wěży dozwěda. Hladamy-li do Mukowego ƒemjepišneho ƒlownicźka, namakamy tam, ƀo wośtamjenja mjeno wěży łśne wupałnischcźo (Waldabbrandplatz). Dźěchmoj potom pschi bukowym płoće dale na śerchow. Tutón mamy ƒ lěta 1924. Kelko ƒnatych a njeƒnatych mjenow tam na rownych ƒchićach cźitamy. Sa khude dusche tam wotpoćowaśych ƒemrětych wuśpěwachmoj cźichi Mótcźe naśch. W Bożej roli wotpoćuje bohaty pschi khudym, niski pschi wyśokim, dokelź pśed Bożim wobliczom ƀmy wschitcy jenajcy. Kajke wośdźele tola cźinja hordźi ludźo na ƀwěcźe, hakle potom ƀmjercź jich ƒcźini jenajkich, khudych. To běchu naju myśle, ƒtupajo ƒ śerchowa. Cźrjódy wjeśele hwizdazych ƒchtorzow na blíśki lipach namaj śerchowsku khutnoƒcź ƒaƀo ƒ myślaw wuhnachu. Nimo nękotrych nowych ƒtatkow krocźachmoj do blíśkeje hole, kotrejź naju wopyt płaćeśe. Bórzy naju lěƀ pschija, ƒ kóždeje ƒtrony khójny. Schtóżkuli tu widźi wócźko dokoła wokoło, běchu pśed nęhdźe polśta létami hišćeze wschitko pola. Sśkuśeja djenźa hišćeze Budyśkemu tachantiśtwu, kotrejź je ƒ wobƀedźerjom tudomneho nęhduśeho knjeźeho dwora hižo lětƀtotki dołho. Kóńz 18. lětƀtotka pak bu wjetśi dźěł polow ƒ lěźom poƀadźany, mjeś nimi ƀu teź dobre pola. So ma kóżda wjeś teź ƀwoje leżownoƒtne mjena, ƀo ƀamo roƒumi. Dóńdźechmoj nękto hacź „na Kralez“. Pśed nękotrymi létami ƒtejeśe tu hišćeze lěź, wobƀtejający ƒ wotdźělow bréƒow, khójnow a ƒchmrjokowiny. Djenźa pak wobdźěłaja ƀo dałeke pśeśeśrěnje ƀako jako pola. Je to zyle praŵje tak. Mali khěžkarjo maju tam ƀwoje półko, kiź žebi ƒ luboścu wobdźěłaju. Wróćichmoj ƀo po „ƀytej khójnje“ k hatam. Duży dóńdźechmoj hišćeze k pomnikowemu dubej. Tam je pschipraŵjena ƀod rjanym dubom kamjeńtna kaŵka, na kotrejź je cźitacź mjeno Jakub Kuczank 1842—1892. Nośćeł tuteho mjena běśche Budyśki tachantiki ƒenior. Sa jeho cźaƀ ƀo dał połow ƒ lěźom poƀadźeśe. Tohodła dosta tudy pomnik. Tak ƀo kóżdy, kiź tam nimo dźe, na njeho dopomni.

Pśched namaj wupina ƀo hrěni hak. Mjenuje ƀo „ƒtoty hat“. Cźehodła runje tuto ƒtote mjeno nożny, teź mi ƒnate njeje. Na jeho wodźe wośy ƀo mnoho dźiwich kacźkow, jako bychu tam małe cźołniki ƀo kolebaśe. Lětźa kaź teź lont cźerpjachu haty pod njedoƒtatkom wody dla ƒtraśchneje ƀuchoty. Wśchitke ƀórka w lěźu ƒapraŵnychu, ƀo njepschiběźi do hatow ƒkoro ƒaneje cźerśtweje wodźicźeł wjazy. Krocźimoj ƀo haćenjach. S huśteje ƒchmrjokowiny ƀe ƒłyśchcej kurkolenje dźiwich hołbjow a ƒpěwejki druhich drobnych ptacźkow. Hižo pokazuje ƀo namaj druhi hat, kiź ƀo mjenuje „holcźi hat“. Mjeno ma najźerje ƒ teho, ƒo ƀo tam nęhdy jenoż holzy kupachu. Djenźa je to wešo nawopak, dokelź je ƒa holzy pschehłuboki. Njech kažkuli, holcźi hat tola wośtanje. Na betonowy wobłuk cźoƀa ƀo pożbdnychmoj, ƒhładajo ƒ praŵym ƒrozumjenjom na pśched namaj leżazu lěźnu a hatnu wokolinu. Njeschtożkuli namaka wócźko lubowarja pschirody, na cźimż ƀo raduje. Wulke duby a drobna kećźina ƒchkitaju naju pśched palazym ƀłónzom. Nękotre ƀaby na brjoƒu a nękotre w haće wocźitaju pyśk a janźeju ƒ tołƒtym baƀom ƀwoje ƒpěwy. Hdyž tole ƀłyśchu, myślu ƀebi, ƒo maju ƀaby runje ƒmježowańſku hodźinu. Maja pruhu ƒa wjeśeżorny konzert. Haj, haj, bórzy teź na druhich tónzach pocźinaju ƒchkewricź. Tam tenory, tu alty, tam ƀako ƒopranu. Je kaź na Budyśkim hermanku. Zyle praŵje tak, my ludźo podobnje cźinimy, ƒa cźo je jim ƒtworicźeł hewak hłóƀ daŵił. Pschi tuttym małym powotpoćinjenju naźrěbachmoj ƀo doćeź rjanosćowu, tuž podachmoj ƀo pożujnjenaj na dalśi pucź, po haćenjach k wulkemu hatej. Lohko je ƒrosuniś, ƒ cźeho ma ƀwoje mjeno. Wulkosćź je jemu mjeno dała. Takle ƀo po haćenjach roƀhladujo ƒpóƒnachmoj praŵje derje, kajka nuſa bě lětźa dla ƒuchoty na ƒelenej pizy. Njech je to rohodź abo druha hatna roƒtlina, wšcho je wotźnjate a poƀjedźene. Po wyśokim lěźu kročźo roƀhladowachmoj ƀo ƒa hribami, ale podarmo. Ssuchu ƒemja njeda narośćeś hribam. Pschihódźechmoj nękto błíśo „ƒchénje“. Je to takrjez mjeśa mjes tudomnym a Kupojanſkim rewěrom. Tu roƒće nimomérny wjele holanſkich jahodkow, kětźa ƒnajmjeńſcha jich ƒelezko. Jahodkow ƒamych běśche jich jara małko. To wędźa najźepje cźi, kiź hewak ƀebi naśchcźipachu w naśchej holi mnoho tychle módrych parliźkojtych płodow. Dóſpěchmoj hacź k cźopej wulkeho hata. Kaź pśedy jewi ƀo teź tu lubośny wobras płuwacych kacźkow na wódnej ƀwětlinje. Skupiny rybow płuwachu zyle ƒwjercha, jako bychu ƀebi ƒe cźerśtwym powětrom. Praji ƀo pschezo, ƒo potom deſchćik pschińdźe, — pschijschol pak žadyn njeje. Ssmy wschak loni a lětźa ƒpóſnali, ƒo teź njemóża ƒtalśne burśke kaśnje a prawidła trěbny deſchćik ƒ njebja dele pschiwabiś. Dale kročźo widźachmoj, kak ƀo hižo liśćowy lěź pocźina, hdyž teź ƀłabje, wobłekacź pišanu draſtu naƒymy. Wulki pschirodźiny moleź je hižo ƀwój barbicź ƒaſtajił, ƒo by holu cźaƀej pschimérił. „Dołha ſchlaſća“ je naju dalśi pucź. Tuto mjeno ƀu naſchi ludźo ƒ nęmcźiny ƀoſali. Popraŵom je to lěźny pucźik, dołhi drje je a k tomu runy kaź by tśélił.

Na kupje Malcźe je ƀo wójſko pożujniło.

Najnowiſche wuwicźe w abeƀynſkim konflikcźe je Jendźelku pożujniło, ƀwoje wojeriſke ſtejiſchcźo w Sſrjedźnym morju ſtrucźiźi. S tutym wotpohladom ƀu ƀo wulke pożujnjenja wójſka na kupu Maltu pśełake, kotraź je, kaź je ƒnate, ƒ kluczom na pucźu do Indiſkeje. Na wobraſu widźimy pſchikhad pożujnjenjow wójſka. (Newyork Times, M.)

Faraŕ August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(6. pokračowanje.)

Wozdobjenje cyrkwje. Naša cyrkej njeběše cyle bjez pychi. Nad woltarjom běše klětka. Na durjach klětki běše Bóh Wóte ze swětokulu we rucy předstajeny, nad klětku pak běše widźeć z roža stawacy Zbóžnik z dobywarſkej khorhoju w rucy, a wyše njeho holb, jako znamjo Swjateho Ducha. Na cyrkwinym wjerchu běchu tři žóńſke postawy: Wěra, lubosć, nadźija, cyle derje zwobrazowane. Styri łubje a też piśćelniśćo běchu z tolstolicatymi, kudźerjatymi jandźelowymi hłójčkami debjene, kiž na trubu trubichu. Tute jandźelowe wobrazy wšak wjele hódne njeběchu; tohodła su so teź pozdźišo, hdyž su cyrkej wobnowili, wotstronile, runje tak kaž wobrazy na wjerchu. Za tutymi wšak sym so prašał. Na někotrych městnach łubjow wisachu kašćiki z wěncami z pohrjebow. To wšak runje njeběše z pychu za cyrkej, a dale njeběše rjany napohlad, zo na łubjach wšitke wysoke kłobuki wisachu. Ale na to so ženje nichtó njehórśeše. Tež tute kašćiki so při ponowjenju cyrkwje wotstronichu, a mužojo dyrbjachu sebi za swoje kłobuki druhe městna pytać. K cyrkwi běštej na připołdnišej stronje a na połnócnej stronje dwě jatwicy (ložy) abo kapalcy za knježich w Malešecach, Pluśnikecach a Delnjej Hórcy přitwarjenej. Na serbskej Božej służbje běštej přeco prózdnej, na němskej zwjetša. Němscy wosadni běchu zwjetša jara lěni kemšerjo. Z tutych sudźachu wo wšitkich Němcach a tohodła husto prajachu: „Pola Němcow njenamakaš wjele wěry, tuči Bóhlby Knjeza a jeho swjate słowo wjele njetrjebaja.

Wšědne dźěło. Nas wšitkich pohonjachu ke dźěłu we hospodarſtwje, hdyž běchmy někak k tomu khmani a za to dosć sylni. Wo žně dyrbjach pola žnjeńcow z łóncom powjazow hić, na kotrež woteběrarka wosyčenu rožku abo pšeńcu kładźeše. Hižo w naléču pak dyrbjach po pšeńčnych polach wšitke zeskhadźane kostrjańcy wutorhać. Jedne z mojich prěnich dźěłow běše, zo dyrbjach libjata pasć. Hdyž běchu libjata narostłe, khodźachu sobu z wulkim stadłom hus, kotrež běše wjesnemu pastyrjej dowěrjene. Wón běše z knjezom nad wšitkimi Malešanskimi husami. W nazymje dyrbjach pomhać běrny zběrać. W zymje dyrbjach sobu přasć. To běše cyle rjenje. Sedźachmy nęhdźe štyrjo abo pjeco hromadźe a sebi to abo druhe powědachmy, wosebje bajki. Ale při předźenju ženje dołho njejsym wutrał, přetož hdyž běše so sněha našło a běše mjerzło, běch też dopřadł a dźěch na „łód“. Ale najprjedy njemějach žanych smykačow, tuž sebi smykače wudźěłach z drjewjanych klockow, na kotrež běch kuski kože přibił. To też dźěše! Pozdźišo dostach też woprawdźite smykače, wězo jara jednore. Ale to běše něšto krasne, štož druzy njemějachu. Z nimi mózach po našich hatach hodźiny dołho jězdźić. Nęhdy dostach k hodam sanki ze železnymaj klockomaj a k tomu też hišće stapar, ze kotrymž mózach so po łodźe dale hibać. Druhdy zaprahach sebi też našeho psa a jězdźich z nim po puću khětro daloko. Ale to je mi nan bórzy zakazał, dokelž je to „dračina za psa“. Tuž to na přeco wostajich. — Smy so wžele kupali, wšědnje wjacy króć, wosebje w tak mjenowanym „kužole“. Stajichmy so do korta, po kotrymž młyńska woda wotběžeše, skočichmy potom do kužoła a přepluwachmy jón. Jenož ći, kiž mózachu pluwać, směłachu do korta stupić. Ja hišće njemózach pluwać, a běch so tam tola hižo husto stajił. Raz praješe nęchtó ke mni: „Hdyž njemóžeš pluwać, dyrbiš jow preč!“ Druhi pak mje zkrótka wotby a mje z korta do wody storči. Nětko dyrbjach pluwać, a to też někak dźěše, a wot tuteho wokomika sem mózach pluwać. Hnydom po tym stejach zasy we korće, a nětko pluwach samowólnje. Druhdy też pluwachmy we hatach, we liwkej wodźe.

Hdyž běše Handrij na paćerje khodźił, njechaše so jemu wjacy kruwy pasć. Tuž běch ja na rjedźe. Běch tehdy nęhdźe 10 lět stary. Najprjedy pasechmy kruwy na wosyčenych dźećelniśćach, pozdźišo na łukach a to po Michale. To so nam jara lubješe, dokelž směłachu stadła hić, hdźež chcychu, a tuž njetrjebachmy wjacy na mězniki dźiwać. Hdyž běchmy my pastyrkoju swoje stadła na łuki hnali, wostajichmy je hač do připołdnja so w trawje pasć, my pak hrajachmy pak „kozy pasć“ pak „swinje pasć“. Ale najrjeńše běše „woheń založić“. Dźěchmy sebi po něšto drjewa a po suchu trawu. Trawu zapalichmy, hdyž běchmy na nju drjewo składli. Potom ležachmy koło wokoło našeho wóhnja a sebi powědachmy. Husto sebi też nęhdźe běrny wuhrjebachmy a sej wupječichmy. Te nam njesměrnje zeslodźachu. Hdyž so woheń prawje rjenje paleše, mjetachmy do njeho zelene lišće. Z tym nasta tołsty kur. To so nam wězo najbóle lubješe, přetož nětko mózachmy so we kurje wokoło hnać a wokoło skakać. Zo buchmy při tym sami cyle zakurjeni a zo naša drasta smjerdźeše, jako by we wuhenju wisałe, — to nas ani kuska njemyleše. — Při pasenju njesměłachmy čas skomdźić. Z dypkom jědnačich dyrbjachmy stadło domoj hnać, dokelž běše potom hródź zhotowjena a měješe so dojić. Mějachmy tutón čas nimale we hłowje. Widźachmy to na słóncu, hdyž běše w jědnaćich. Też měješe po możnosći kóždy pastyr swój słónčnik w lacowej kapsy při sebi. To běše wosazny pjerśćeń. Přez njón dźěše

Tutón dołhi, skoro bjeskónčny puczik našmjerichmoj a dóndźechmoj po nim bórzy hač do „hele“. Mamy-li hižo ležownosće s tajkimi mjenami, njeje dwěła, zo je też woprawdźiteje hele. Tak žo tóhdy, kiž w lěsu pschebywa, na žiwoju duschu dopomina, so tola njeby trjebał jomu do wěrźneje hele. Wobradźili w druhich létach pschiroda bohate jahodkowe žně, khwata tóhdy „do hele“, dokelž su tam skoro najwjazy a najrjeńscho plody. Dalschi tajki wotrěsk na tutym dołhim puczíku su „wjazny“. Hola s mokrej pódu, tohodla je tam najsčerje jomu nječto wjazmyć, so žo po tym mjenuje. Pobledni hat namaj hižo kiwa, kiž chcemoj wopytać. Je to tak mjenowany „tlary hat“. Mjeno nam praji, so je najsčerscho najtarschi s hatow. Hač tomu wopraudźe tak je, njewěm.

Wysche tuteho hata wupschestrěwa žo k poldnju wjetscha luka mjes lěsom. Tu stejesche w prjedawschich czasach hajnikownja. K wompmjeczu steja tam někotre lipy a kanjeń. Tehdyschi hajnik byhlesche potajkim tu wonka daloko wot wězy sdaleny. Jako pohledni byhlesche tu bratr njeboh farara Kubasča-Njebjelczanskeho, kiž bě tu s hajnikom. Léta 1890 pak žo hajnikownja swotarha. S teho czasa byhlesche hajnik we wjaz, najpriedy na hrodže, dóniž žo potom tu zamoftatna fara njestałoži. Kak žo to na žiwesče wschitko pschemjenja. Po nikej schmrjcławinje nětko dale, pschezo bliže k naschej kubowanej wjesby. Na pschimjesowanych polach pažechu žo žorny. Je to rjany pschirodny wobraz a wjesele praweho hajnika. Po „dubowym brjosy“ blížachmy žo ke kónzej naju dundanja. Tutón dubowy brjóh je rjany idylski kuczik w selenym lěsu. Tu hodża žo tak prawje w czichim měrje rozpomnjacz wschitke rjanosče, kiž hola polticza, hdyž wětsik wyžuko w dubowym liscu ći hraje tak mježnje zunjo žiwoju wěrźnu melodiju. S boka kiwa namaj hischcze „traschnit“. Je to mały liscowy kět s bahnożitymi jamami. Tola tu rosće derje hriby. —

Wjeczor je žo namaj hižo pschidwužił. Stónczko dże hižo Boži domczk, hdyž wróczimoj žo s naju wulkeho puczowanja. Wjesna korczmiczka naju hischcze na króthu khwilu pschija. Se žłodnej schkleńzu piwa puczowanšti próch i naju schijow swopłokachmoj. Potom žo rožohnowach se žiwym pschećelom hač na „ztrowe sajtowidźenje“.

W.

Přilopk

Autowy wjednik, kiž bě koleśaŕku pschejěł, a cźekuny, žo sajał.

Wutoru rano wokolo ¼6 hodźin na Zeitzsko-Lipscańskej statnej dróhy blisko Borny cźejity auto do 28-lětneje koleśaŕki sawadźi a ju šmjertnje strani. Wjednik cźejitego auta jědsesche njedźiwajo na to dale. Njeboźo je dyrbjał pytnyć, dokelž pschi srażenju bě žo lěwy autowy schkitak wotkamak. Policija bórzy cźejity auto a też jeho wjednika w Lipsku lwěcźi. Jedna žo we 23-lětneho Maxa H. s Kahla w Duringskej. Wudawa, so je pschi wodźidle pschewulkeje muczniny dla wušnył. Jeho sudniske wyschnoscźi pschepodachu.

Zyrkuzowy stan pschi njewjedru žo rozstorhał.

Wulki wichor je dwajsceczorjatu Barumeż zyrkuh, kotryž wot pjatka na polu psched Němskim domom w Kirchbergu w Sakskej swoje pschedstajenja poticzesche. We nozu k pondźelu pschi pozledninim pschedstajenju snicził. Wětr stanowu stschechu 50 metrow daloko wotnješe a rostorha ju na tyjaj kuskow, mjes tym so staury zyrkuzowych króžow njewobschkodźene wostachu. Sczejezery wulkeho stana so powalichu. Pod rospadankami zyrkuzoweho dźesaczerja franjeneho namakachu. Jeho do měschczańskeje khorownje w Kirchbergu bohjesechu.

Njejsboże s cźołmom na Wódrje.

Pola Malcze w blischcźi Lehnizy powobroczi žo w nozu k njedźeli cźołm, kotryž chżiwe 6 wošołow psches Wódru pschewjesesć. Wschitcźy bo dźi rešt padnychu. Mjes tym so žo poradźi, 4 wołžoły z wody wucźahnyć, so dwě wołžobje zatepschtchez.

ćeńka smuha ze dźerku. Hdyž pjerśćeń přećiwo słóncu dźerżachmy, pokazowaše „dypk“, kotryž přez dźerku na znutřkownu stronu pjerśćenja padaše, kotry běše čas. Wäzo cyle so na naš słónčnik spušćić njemóžachmy. Tajki słónčnik kupichmy sebi pola klamarja za 20 nowych pjenježkow. — Při pasenju też wjele hercowachmy. Spěwachmy pak ludowy spěw, kotryž běchmy w šuli nawuknyli, pak też kěrlušowu štučku, piskachmy na hubnych piskalkach abo na brunli (brumadło). Harmonikow my njemějachmy. Te bychu za nas předrohe byle. —

Hdyž kruwy přeni króć na pastwu ćěrichmy, běše to ze swjedźenjom za cyłu wjes. — Na tutym dnju dźěchu přeco štyrjo abo pjeć dorosćeni sobu, dokelž kruwy přeni króć rady ćelčkachu a ćěkachu. Hdyž jedna kruwa swoju wopnš pozběhny, činjachu to lmydom wšitke druhe też a potom z wichorom preč. Tomu dyrbješe so zadźěwać, tohodla bě při přenim wučěrjenju powjetšene dohladowarstwo. Potom dźěše to bjez „ćelčkowanja“. Němcy ćelčkowanju rěkaja „Bieseln“ — štož pokhadźa wot serbskeho słowa „běžeć“. Při přenim wučěrjenju wjazachu kóždej kruwje wokoło wopuše wótročerwjeny bančik a też pastyř měješe bančik wokoło swojeho kěuda. To wšitko so stawaše, zo so kruwy njebychu podrěle. To wšak je stara přiwěra. Mjenje so nam spodobaše kruwy pasć, hdyž so dešćika dźěše, abo hdyž w pózdnjej nazymje poča zyma być. Zwjetša paseschmy hač do kónca winowca abo započatk nazymnika. Potom spěwachmy husto hižo do tutoho dnja: „Simann Judy — skhowajće kŕudy!“ Hdyž běch třeći króć pastyřsku saisonu přetrał, sym jej na přeco božemje prajił, zo bych so na druhe pastyřstwo přihotował.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hriby sjedźachi 4 wosoby wumrěte.

W Trebenbrjezjenu njedaleko Potsdama su hriby sjedźachi 3 derbsćenu a jene dźěcźu wumrěli. Zonu, kotraž bě hriby worila, su hižo, kaž je hriby sćerała, na to ležownu sćežnili, so su hriby sjedźe.

Wichor sakhadźa nad Bielefeldom. — 400 zentnarjow cźežka Łćha žo wotkryja.

Njedźelu wjecźor w 10. hodźinje pschekwapi město Bielefeld zakostny wichor, kotryž na swojim puczu psches město na domach a schtomach wulku schkodu naczini. Wožebje cźežke běchu wobschkodźenja, kotreż wichor na ležownosći schatomeje firmy w Herfordskej drózy naczini. Tu žo žedkota tśeha s pappelina, 200 tóstnych metrow wulka, wusběhny a khětro daloko wotnješe. Wo moju wichora nóženy žebi pschedstajenje cźinicj, hdyž wobliczimy, so waha tuteje tśehi nětdże 400 zentnarjow wucźini. Tśehu sepjerjaze hrjady žo idźała 40 metrow daloko wjerchnychu. Cźežke hrjady sśehi roskamachu žo kaž sapałti. Też schijaze maschinu, kotreż žo w měsinosći pod tśehu khowachu, wichor wotnješe. Hdyž na semju padnychu, jaruchu žo hluboko do njeje. 200 000 metrow khaniny, kotraž žo w składnosći tawrjenja khowasche a kotraž bě s deschćom trochu schkody poczerpiła, je wohnjowa wobora wukhowała.

Zakostna wjecźba

Polizajika rosprawa w Nürnbergu wosiewja, so žu pschi jemi doma w Hornjej Kowarskej hažy 34 swudowjenu 36lětnu Thereju Macherowu, jeje 16 lět stareho pschirodneho bratra Hanža Harrera a Macheroweje nawoženju 35 lět stareho dźěleneho Josefa Dorra, morwych namakali. Dorr měješe wjecźor psched tym wulku swadu, kotraž so s bicźom skónczi, tak so dyrbjesche so Dorr s pomozu polizije s Macherowej byhlenja wotwjesć. W nozu pak Dorr so do jeje byhlenja znowa doby. Mjes tym so Macherowa a jeje pschirodny brat špałchtaj, wotewri Dorr płunowy honacź a wschě 3 wošoby na sajedojcźenje s płunom wumrěchu.

Nubježne mordarstwo pola Salzwedela.

Zakostne mordarstwo je so na běłym dnju w Hannoverskej w blischcźi Salzwedela stało. Korla Meier se Ssatkamy w Dannenbergskim wokrjesu wjeseśche, kaž wschědnje mloko žwoje wžu do Schneza. Se Ssatkamy wjedźe pucź pśches tak mjenowanu Clenzku Schwizu. Meier žwoje mloko w mlokarni woteda a na domojpucź nětdże 1000 hriwnow mlokowych pjenjes a žwoju gmejnu žobu dosta. To je najskerje znate było. Hdyž bě Meier w blischcźi Clenza w lěsu, žo do njeho wot zady tśeli. Mordar dźyrśe jemu pjenjesy wotewsacź. Tola k tomu njedóndźe. Pěschk, kotryž duzy po puczu pschindźe, wutsél saskynyschawschi pschiběża hnydom na město mordarstwa. Mordar hnydom do lěsa cźekny. Pěschk namaka bura, kotryž žonu a tśi dźěcźi sawostaji, hižo mrězjazeho. Policija hnydom s SA zapy lěs pschepyta. Hacź dotal pak mordarja njenamakachu.

5 puczowarjow w knehwnym mjecźelu žiwjenje pschišadźite.

Se Sondrio w polnoscnej Italiskej žo powě, so je žo w Valmasi pschi nawrócze s 3328 metrow wyšokeje hory Punta Rasica skupina Milanskich puczowarjow se šnehowym mjecźelom pschetwataka. Někotši s nich, kotrymž njebě mózno, dale hicź, dyrbjachu wróćo wostacź a pod holym njebjom nozowacź, mjes tym so druzy, kotrymž žo poradźi, hospodu dozpěcź, wukhowarske muzjiwa alarmowachu a pomoz organiziowachu. 5 puczowarjow, kotšiž běchu w horach wróćo wostali, smjerjnychu.

Wulke wichory nad Jendźelskej a w kanalu.

Hižo 24 hodźin dołho zyschnuje nad Jendźelskej a we kanalu žyły wichor, kotryž je na kraju wschudże wulke schkody naczinił a wobthad łódźow snjemóžnił. Někotre łódże su we wulkim strasche a wjele łódźow žo je zołmami bědźi. W kanalu naby wichor móz orkana a pschiwjedże žyły rjad parnikow a druhich łódźow do najwjetscheho mórskeho tracha. Jendźelski 4000 tunowši parnik „Mary Kingsley“ sćele SOS wolanje wo pomoz nětdże 40 mil k juhu wot Scilly kupow. Na łódźi běchu lokomotiwy nastajane, kotreż pschi wichoru žo žuwacź pocźachu. Někotši muzojo wobžadki pytaju tomu sadźewacź, so tutón drohotny naklad s łódźe padnje, buchu sranjeni. Na parniku je też nješchto puczowazych. Jendźelski 1735 tunow wulki parnik „Brompton Manis“ sćeleschе rano po 2 hodź. SOS wolanja po pomoz, dokelž běschе w blischcźi kupy Wight w najcźežšchim mórskim strasche. Dokelž SOS wolanja wokoło 5 hodźin womjelknychu, je strach, so je parnik ho pschi wichoru podnurił. Někotre w blischcźi pschebywaze łódże spytachu na městno njeboża dojeć, tola žołmy, kotreż běchu kaž tběże wyšoke, tomu sadźewachu. Jendźelski parnik „Crackthot“, 2379 tunow wulki, je nětdże 100 mil wot Ushaut sdaleny tohorunja w jara wohrożenym położenju a wola wo pomoz. Londonska mórska łódź „Frant M.“ žo w orkanje pola Goodwin Sauds powróći. Wukhowarske cźołmiki su w blischcźi parnika a spytaju muzjstwo wukhowacź. Dźeńsa rano žo parnikowa słužba w kanalu dla zakostneho orkana dospołnje sastaji. Němski parnik „Eisenach“, kotryž w pschistawje w Doveru leži, hdźež žo po swojim srażenju s jendźelskej wójniskej łódźu „Ramillies“ wuporjedża, pschiłúdże do jara strascheho położenja. Wottorhnywschi žo wot kótwizy nětko w pschistawje wokoło pluwa a druhe tam stejaze łódże wohrožuje. Po dołhim prózowanju žo stónczinje poradźi, parnik sazo popadnycź a pschiwjasacź. Někotre kanalowe parniki leža psched Folkestonom a njemóža zakostnemu orkana dla do pschistawa dojeć. Dale žo s Londona pische: Pschi wulkim wichoru, kotryž hižo 24 hodźin dołho w jendźelskim kanalu zyschnuje, bu, kaž sanicźar „Sardonyx“ se schkrićzkowej powješću wojsewja, kapitan jendźelskeho 1735 tunow wulkeho parnika „Brompton Manis“ s łódże splawjeny. Łódź je cźežko wobschkodźena.

Najsbožownische mandźelstwo Irlandskeje.

W Dublinje měješe žo we wobluku „konkurrenz mandźelskeho zboża“, kotruž bě jedyn tamnišchi dźesaŕ sarjadował, też najsbožownischi mandźelski por w Irlandskej mytnowaci. Myto dostaschtaj 10 lět wojenjenej Fergusseż mandźelskaj, kotrajž drje žo njeběschtaj žamaj samožiwiłoj, kotrejuž pak běchu žuzodża sa wožebje zbožowneju najpomnjenym nowinam wosjewili. Hdyž měješe žo myto pschepodacź, bě hydlenje próżdne. Na blidze leżeschе papjerka a na njej stejeschе: „Esmój pschesara zbožownaj, so žebi njetrjebamoj to sjawnje wobkruczicź dacź.“

Lětadłowy puczowazy njenadźizy wowróśnik.

Nad městom Torontom w Kanadze w powětsje k wojowanju na žiwjenje a šmjerć we wožobowym lětadle, w kotrymž sławny Brooklynski hrajeŕ na basebalom, Leonard Koenicke, njenadźizy wowrótśni a pilota nadběhowasche. Po 20 mjeńschinowym wožowanju i wowrótnjenym, poradźi so pilotej Mulqueeny, nadpadnika i haschefšfim apparatom wotrajsć. So njeby i lětadłom padnył, pilot Koenicku i haschefšfim apparatom do hłowy dyri, kaž so wowrótnjeny wědomje słubi. Hakle pozdźischo ho wukopa, so bě dyrjenje šmjertne. Krótko po tutym wojowanju lětadło padny a žo cźežko wobschkodźi. Pilot pak žebi pschi tym žiwjenje wutkowa. Drama we powětšje sta žo, hdyž lětadło po cźmje nad Ontariošim jězorom leceschе. Lětadłowy wjednik Mulqueeny wo wojowanju sćěhowazu rosprawu poda: „Koenicke spyta njenadźizy wodźidło do rukow dostacź a zhapsche mje wot mojeho šydła wottkócźicź. Dźerżach wodźidło kruce i jenej ruku a s druhej so pschećiwo nadběham i haschefšfim apparatom wobarach. Na to wjerchny žo wowrótnjeny na mojeho towarscha, padakoweho šakarja Davisa. A na to sašo na mnje pschiłúdże. Stónczinje dyrich jeho i haschefšfim apparatom tak, so leżo wosta.“ Mulqueeny žo pschi padnjenju lětadła lohko srani.

Němskeho farmarja w Palestinje zkónczowaloj.

Dwaj Beduinaj staj w Tabgha pschi Genezareškim jězoru němskeho farmarja Knoopa zkónczowaloj. Mordarjow šusajeli. Pschićinu mordarstwa hišchcze njeznaju snate.

Směški

Tohodla. Knjes schef cźini žort. Wschitcźy pschitłasseni žo tomu šmeja, jenoż wuczobnik wostanje khutny. Prascha žo prokurista: „Cźehodla žo njesmějesch, Fryzo?“ — „To mi trjeba njeje, pódu k prěnjemu!“

*

Resoluzija. W kosejowni. „Nětko cźakam hischcze dźesaŕ mjeńschinow na nju. Jeli potom njepschińdźe, wostanu hischcze pok hodźiny žedźo, byrnjeż na nju njecźakał!“

Němske dobycze we Wróćławju.

Wokomik psched němskimi wrotami w mjeńnarodnym wojowanju mjes Němskej a Pólskej we Wróćławju, kotreż łaž hižo pitzachmy, Němska ſ 1 : 0 bohy. (Weltbild, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 219 | Budyšin — Štwórtk 19. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

W Genfje so wo abesynskim prašcnju dojednali

Wubjerk pjeć mužow je šrjedu dopołdnja namjety k rjadowanju italsko-abešynskeje swady dokónčnje pschisjał. Hižo wutoru wječor je franzowski ministerski pschedsyda Laval italskej delegaziji wo namjetach zdźělił. Tehorunja je jendźelski minister Eden abešynskej delegaziji wubjerkowe namjety wosjewił. Pschedsyda wubjerka pjeć mužow Madariaga namjety woběmaj delegazijomaj hischcze hamtsny pschedpołoži. Wotmołwje italskeho a abešynskeho knježerstwa so w blizšich dnjach wočakujetej. Hdyž wotmołwje dóndźetej ma rada Swjatska ludow połoženje znowa pschepruhowacj.

Wo wopschijecu namjetow je so w Genfje jenož mało shoniło. Schtož bu znate, ma pak so pschi kruthym mjelczenju wo planje ſ wěstej skedźbnosceju wobhladowacj. Plan so pjecza **na sašadu sałožuje, so ma so w pjenjezným, hospodarskim a sarjadniskim nastupanju Abešynskej pomhaš.** Nad tutej pomocu dyrbi Swjatsk ludow dohladowacj. Pomoc dyrbi temu słužicj, so by so abešynski stat nowoczašnjischo wutworił. Nad pomocnej organisaziju, kotraž by so mjesynarodnemu knježerstwu runała, dyrbjał najwyschschi radźeć stejecj, kotrehož by Swjatsk ludow dyrbjał pomjenowacj.

Tutemu radźerjej a jeho sastojnikam ma so pjecza mjesynarodne polizajske wojerske wotdźělenje pschidacj. Tola najwyschschi radźeć a tež jeho namjetnikaj njeběrdža tjom mozom pschiwzjatschcej, kiž ſ Abešynskej mjesuja. Woni potajkim njeběrdža ani Franzowa ani Jendźelzan ani Italcjan bycj. Tež polizajsky wozaj njeběrdža jenemu tutych tsjoch krajow pschiwzjatschcej. Tak budźischce so politika a wojerska kontrolla nad Abešynskej wusamkła.

W tutym ſhromadnym wobłuku maju pak so hospodarske potrěbnosce Italskeje wobsebje wobkedźbowacj. W namjetach so tež na pschewostajenje abešynskeju rańschej provinzow Ogadenskeje a Danakilskeje Italczanam rěcži. Sa to pak dyrbi Abešynska zmuhu kraja pschi mjesach jendźelskeje a franzowskeje Somalilkeje dostacj. Wo wotstupjenju kraja budźe pak so hakle potom jednacj, hdyž Italska a Abešynska plan jako sakład nowych jednanjow pschijimatej.

Italska je swoje rozsudźenje wotstorčiła

Wječera šrjedu běšche so italska ministerska rada znowa sešchła. Wona pak so njeje sašadnje ſ italsko-abešynskej swadu sabérała, kaž běšche so to powschitkownje wočakowało. Tehodła drje tež hamtske wosjewjenje wo pozdźenju zaneho nowehu politiskeho wosjewjenja njepschinješe, hačrunjež je italskemu knježerstwu znate, schto je wubjerk pjeć mužow wujednał.

Pschichodnu sobotu so italska ministerska rada k nowemu pozdźenju sendze. Tehdy budźe wěcže wo wunoschkach jednanjow wubjerka pjeć mužow wuradźowacj.

Wječera je ministerska rada wjele ſkotskich naczijskow dowolika. **Najwožnischce mjes wobſamknjenjemi je, so by ſmutkowna pozdźonka wupische. Wunoschi tuteje pozdźonki dyrbi k sakitanju italskich kolonjow słužicj.** Pozdźonkowa dań je so na 5 prozent postajiła a jeje kurs na 95 prozent. Termija, hdy so sapisowanja na pozdźonku sapoczmu a skónča, so bischcze wosjewi.

Dokelž so bikanza ſ njedostatkom běžneho licžerskeho léta **wočakuje, je ministerska rada dowolila, so so wobrotowy a samozjenski dawk kaž tež tarify żelesniskich transportow a transportow ſ cježitymi autami powyscha.**

Lord Lothian warnuje

Snaty liberalny zbohustaw jendźelskeho hornjeho žeńma lord Lothian je na jenej ſhromadźiznje w Scarboroughu sadźerjenje Swjatska ludow w abešynski wuprašenju kritisował. Pschi jednanjach jedna so pjecza wo wjele wjetsche a wobschěrnische prašenja hač žeby ludźo powschitkownje myšlu. Tu wo to dże, so dyžeža staty ſ pschełudnym wobdźerstwom zwojich ludźi druhdże sašudlicj. **Jeli-so Swjatsk ludow tuto prašenje spěšnje a k powschitkownemu spokojenju njerosriša, so abešynska swada ſ wójnu pózreje, kotraž so wjele wjetschich wězow dla zbehnje.**

Hdyž Swjatsk ludow jenož k temu słuži, so by ſ hrožnjom sankzijow wschitko pschi starym sdźerżał, so po Lothianowym wočakowanju wschitke njespokojne mozy wot swojaka wotwobroca a ſ njeho wusłuzja. To sašo k starej, njesbožownej politiju swjatskow powjedże. Jena strona budźe so Swjatsk ludow mjenowacj. Na druhej stronje pak so mozy sjednoca, kiž zobustawy Swjatsa ludow nusuja, so bohatstwo a składy zwěra ſ nimi dźěli. **Jendźelska budźe pod wustawu Swjatska ludow nusowana do wójny cżahnycj, so by status quo** (nětcżišchi poměr)**sa wschitkich druhich sachowała.** To by wona dyrbjała, hač runjež ma sa zyle nusne, so so frěcżenje wobnowi.

Na kónzu zwojeje rěcże lord Lothian rjekny, so móża so tute prašcnja jenož ſ jednanjemi abo ſ wójnu rosrjacj. Cżim **wjedy** so wone ſ jednanjemi rosrěšaju, cżim mjenischi je strach powschitkowneje wójny. Lord Lothian so nadźija, so Musſolini tuto stejischcżo Swjatskej ludow pschedpołoji, pryedy hač w Abešynskej wójnu sapoczńje. Dołhoj Swjatsk ludow potrěbnosce wschitkich statow njewobkedźbuje a jim nawrót do Genfa njesmóžni, so sankzije pjecza jenož **tak wuskutkuja**, so kóždu lokalnu swadu do pwschitkowneje wójny pschewobroca.

Wulke wójnske přihoty w Egyptowskej

Egiptowske nowiny nadrobnje wo wojerskich pschihotach swojeho kraja pišaju. Wone roskožuja, so so tute pschihoty „za wschě padu" stawaju. Egiptowske wojerske wyschnosce so prózuja, so bychu dokładnje dróhi swěrcżile, kiž k wjeczoru do pusczinu wjedu. S tuthymi dróhami so telefonistke a telegrafistke swiki pschipraworja. Tež so powě, so ſu egiptowske wyschnosce swoje wójsko na mjesach puscziny hižo rozdźělite a sešyknite. Egiptowske wyschnosce hibanja italskich wojakow sa mjesami dokładnje wobkedźbuja. Italczenjo pak ſu hižo na někotrych městnach sawjerjeny ſ kalaczkoteho grota pschiprawili.

Dźěl jendźelskeho wójnskeho łódźstwa je so ſ Alexandrije do Porta Saida a do Cżerwjeneho morja pschepołožił. Někotre łódże wostanu psched Suezom a Ismailu, druhe ſu psched Port Sudan dojeke. Pažmo pschi Suezkim kanalu so žylnje strażuje. Wobhladerstwu je so sakazało, do wětschich krajow khodźicj. Jendźelske wyschnosce ſu rola arabskeho knježicżerja dla strażowanja Hedźazskeho mórskeho brjoha jednale.

Egiptowska narodna strona (Wafd) je so pjecza rosdźělicja, so jenož w nuzy k sakitanju kraja do wójny sapschimnje, je-li italšy wojazy egiptowske mjezy pschekrocża. Hdyž so to njestanje, dyrbi Egiptowska kruče neutralna wostacj. Wjednik Wafdskeje stronty je na 29. septembra wulku politisku rěcž pschipowědźił, w kotrejž chce wón tuto stejischcżo nadrobnje rozkročicj.

Italske wójnske lěhwo w rańšej Africy

Rosprawjeŕ Parižskich nowin „Temps" ſ Asmary w Eritrejskej powě, so ſu italšy wojazy zyły kraj mjes Asmaru a abešynskimi mjezami wobhadźili. Dróhi hač k abešynskim mjezam ſu so dotwarile. Pschi mjezach je so dołha zmuha wobtwjerdźenjow pschiprawiła. Jenotlive wobtwjerdźenja ſu so po offizjerach pomjenowale, kiž ſu 1896 pola Aduwy padnyli. Mjes wobtwjerdźenjemi a abešynskimi mjezami domorodni wojazy pod wjednistwom italskich offizjerow strażuja. Sa mjezami Abešynjenjo swoje sakitanischcża twarja. Strażowarjo na wjerschchach horow maju pschikasane, so dyrbja wulke wohnje sapalicj, hdyž budźe pschicżina k alarmowanju wojakow.

Połodniša Afrika njetřela

Južnoafrikanski minister sa krajne sakitanje Pirow je zobotu w zjiwjej rěcži w Lydenburgu prajił, so Połodniska Afrika italsko-abešynskeje swady dla nohże ani jeneho wutřela wutřelicj. Połodniska Afrika zwoju winowatosc̀ k Swjatskej ludow dopjelni; južni Afrikanoja budja pak jenoj tčelecj, hdyž jich nadpadnu.

Tuto wuprajenje so w jendźelskich nowinach jara wobkedźbuje. Nowiny „Morning Post" jo k nadpadej na ministra wuzija. Wone jemu „pruski połkad" porokuja a wudawaju, so je minister pschezo „wjazy połkilenja k Němskej hač k Jendźelskej" sačuwał. Jeho wuprajenja wo Abešynskej ſu jara ważne, dokelž so wone Genfskemu wosjewjenju južnoafrikaskeho wyschscheho kommišara pschecżiwjeja.

144 jendźelskich wójnsk. łódźow mjez kupu Maltu a Adenom

Jendźelska je swoje wójnske łódźstwo w Ssrjedźoseńskim morju jara pomnožiła. Wona je ſamo ważne dźěle swojeho domjazeho wójnskeho łódźstwa do Ssrjedźoseńskeho morja pósłała. Najwjetscha wójnska łódź swěta, 40 000 tunow wulki bitwiski kschižak „Hood", bitwiski kschižak „Renown", druha kschižakska eskadra a schěsć łódźow 6. flotille sanicżakow ſu ke kupje Malcże pschiješe. Pondźelu běchu tej hižo schtyri sanicżaki domjazeho wójnskeho łódźstwa dojeke. Londonske nowiny „Daily Telegraph" ſ Malty pišaju, so so sta jendźelskich žonow a dźeći ſ Malty do Jendźelskeje wrócżeja. Woni ſu zwjetscha pschiwuſni jendźelskich wojakow, kiž ſu na Malcże w słužbje.

Dozyka je mjes Gibraltarom a Adenskim pschisłalowom w Arabskej 144 jendźelskich wójnskich łódźow ſhromadźenych. 28 łódźow leži psched egiptowskim městom Alexandriju, 20 łódźow pluwa psched mórskim brjohom Palestiny, 6 łódźow leži w Suezskim kanalu, 20 łódźow psched Adenom. Sbytnych 70 łódźow psched Gibraltarom leži. Pschezo pak hischcże wjazy wójnskich łódźow k pożiwjenju ſ Jendźelskeje pschiješdża. Na małych kupach psched Akabaskim salowom w Cżerwjenym morju so wschudne składischcża sa sakuranje łódźow sałožuja. So by so swiſk se składischczenj połepschił, so dróhi na Sinaiske połkupje wuporjedźeja a so mětna sa pitnu wodu pschipraworja. W Alexandriji ſu hižo płaczinny zbroby postupite

S Porta Saida so powě, so je šrjedu 12 italskich podmórskich cżołnow „psched strażowaznymaj wočomaj patrouillowych jendźelskich sanicżakow" pschez Suezki kanal k południu jěło. Sa poždźenje 24 hodźin so tež někotre italske transporske łódże pschez Suezki kanal pschijěle. Wone su snajmjenischa 10 000 nowych italskich wojakow do rańschej Afriki pschiwjesle.

Hoare nětkle hišće do Genfa niepóńdźe

Pod pschedhdydstwom ministerskeho pschedsydy Baldwina běsche so w Londonje wutoru dopołdnja jendźelska ministerska rada sešchła. Na poždźenju wobdźělichu so ſwonkowny minister, wójnski minister, prěni lord admirality, lětarſtwowy minister, wikowarski minister, kolonialny minister a pschiſłuschni namjedowarjo ministerſtwowych wotrjadow. Po kabinettowym poždźenju so Baldwin sašo do Cherquersa wrócži.

Reuterez telegrafowarnja je ſhonika, so jendźelske knježerstwo na praschenje franzowskeho knježerstwa njewotmołwi. Franzowska běsche so Jendźelsku praschała, hač so jendźelske pschecżiwjenje pschecżiwo nadpadej pod systemom ſhromadnosce tež na awstrijske praschenje wupschechtrěwa. Jendźelske knježerstwo žebi pjecza myšli, so franzowske knježerstwo wožebiteje wotmołwy njeżada, ale so rěcž jendźelskeho ſwonkowneho ministra sira Samuela Hoara w Genfje jako wotmołwu wobhladuje.

Kaž so ſ Londona nětko ſhoni, ſwonkowny minister sir Samuel Hoare do Genfa njepojědże. W pokledních njedźelach je so wón nimo měry napinak a pschezo hischcże na wicz cżerpi.

Čežke wojowanja w dołhowječornej Indiskej

Dołhowječorna Indiska je była stajnje najnjeměrnischi kraj indiskeho kěžorstwa. Tež w tutych dnjach je tam sašo k cżežkim wojowanjam dójšło. Kaž so naschi cżitarjo dopomnja, běsche njedawno mjes hindami a muhamedanami w Lahore k nabožinskim njeměram dójšło. Tole wojowanje je nětko splahi pschi indiſkich dołhowječornych mjezach k nowym wojowanjam nawabiło. 30 000 jendźelsko-indiskich wojakow je po puczu do njeměrneje kraſiny, so bychu wohroženy kraj ſ dołheho wjeczora Peschawara wucżiſčili. Splah Mohmandow je 15 kilometrow dołhu frontu wutworił. Sich strategiske ſrjedźischcżo je 1700 metrow wyſoka hora. Wojowanje je so hižo sapoczało. Jendźelska artillerija ſ 12-zentimetrowych haſwbizow na hórki tsela, kiž ſu splahi wobhadźile a tanki wojakam puczi pschihotuja. W skalojtym kraju je wojowanje jara wobrěžene.

Dnjowy wukaz na SA

Stabowny schef Viktor Lutze je po stónczenju Nürnbergskeho stronineho sjesda sechowazy dnjowy wukas na SA wudał:

„Nürnbergske dny su nimo. Wjele dźela je so dokonjało. Kóżdy jenotliwy je wulke wopory pschinjesł. Wschitkim wobdźelnikam, wobsebje też wjednikam a mužam sestupaskeho staba, wuprajam na tutym mesinje swoje pschipósnacje.

SA-mužojo! Wy sche wjednikej pokasali, so SA kruczischo a twjerdscho, bóle dissiplinowana, czisczischa a bóle fanatiska jady njeho a jeho ideje steji hacj kóż prjedy!

Dopokas sa to leżesche we waschim sadżerżenju, we waschim wóczku! S klubeku hnutrej wutrobu, napjelnjeni s njesmérnej wéru do wjednika, sche Nürnberg wopuschczili.

S tutym wukasom sche wy sazo do nascheje domisny pschischli, k waschim jednotam, po tutym wukasu budżeesze wy tej pschichodnje jednacj:

„SA budże wojowacz se sestajenjom wschitkich mozow hacj k najwjetschemu podacżu! Wona pokroczi, doniż poslednji Némz w naschim hibanju njestoji!

Tajsch dyze wjednik naß mécz a tak kroczimy. To je pucz k zwobodże, dźeku a chlébej. Lutze."

Zasady wójnskeho ministra wo wobstaranju a zastaranju

Némski wójnski minister a wyschschi roskasowar wojeństeje mozy, kotremuż je dźekowe ministerstwo njedawno nadawki wobstaranja a sastaranja wojakow a sastojnikow nowoje wojerskeje mozy pschepodało, je někto k wunjedżenju nowe sasadby wudał. Po jeho poruczenosczi maju so po potrjebje po nječim pola wschitkich kommandowy woborných podkrejżow wobstaranske wothdźelenja pschitrawicz. Najwuzsche shromadne dźeło mjes wojakami, wojerskimi wotrjadnymi schulemi, wobstarańskimi a sastarańskimi stuzbnymi mésnosczemi je zyle nusne.

Nadběh na pólski policajski revěr

W Kiewenje w Kostanskim wokrjesu w Pósnańskej czrjódła uniformowanych nchodstownych oppozizionelje narodneje strony spyta, někotre zobustawy narodneje młodzinskeje organizazije z policajskeho revéra wutrjebowdźicz. Policija běsche młodostnych sakasanje demonstrazije dla jasała. Czrjódże pjeden policiju so tež druhy ludźo pschidachu, so je stónczenje nehdże 300 ludźi trózża.

Ludźo so z kamjenjemi a revolwrami do policije dachu a jeneho policista skanichu. Nadpadnizy so sady czrjódki młodych holzow sshowachu. Jako je czrjóda po warnowanskimi wutkelemi policije njerozeidże, policija z kulkami sklésesche. Pjeć wobzowom so skani, mjes nimi dwě holzy. Jena holza je na swoje skanjenje wumrěła. Policija něr sako postaji.

Knjezerstwowe nowiny „Expreß Poranny" zadaju, so budzichu so nawjedowarjo narodneje strony dyrbjeli samolwicz, dokelż pjeza młodzinu naschczjawaju. Tuta strona ma pjeza też na swédomju, so su politikarja Staruwicza satkelili. Też kwawne sskanenje na universitach, trajne njemery w Galizijskej a sskanenja pschi poslednich wólbach do pólskeho sejma maju so pjeza na konto tuteje strony sapisacz.

Kredit za francowske létarstwo

Franzowska hantiske sakonike kopjeno je wutoru sakonisti nacżisk wosjewiko, kiż postaja, so ma so 85 miljonow frankow sa létarstwowe ministerstwo pschihotowacz. Pjenjesy maju so takle nałożicz: Sa wotmyslene dźela a pschibrawy 40 miljonow, sa wobstaranje potrjeby za létarske schule 5 miljonow a sa wudżerżenje 40 miljonow frankow. We wosjewenju so naspomnja, so je so knjezerstwo na najnuzsche potrjebu biweju mésazow wobmjesowało.

Španiski namórniski minister chce wróco stupić

S Madrida so zhoni, so je schpanisti namórniski minister prósiwu sapodał, so by zmér swoje sastojnstwo složesz. Wón z wójnskim ministrom, z ministrom za sjawne dźela a z finanznym ministrom do wubjerka sskuschesche, kiż mjesesche wo wrócenju wschelakich sarjadnistwow rossudżicz, kiż běsche knjezerstwo pschi revolucziji w oktobru katalonskemu knjezerstwu wsato. Dokelż je namórniski minister wótry pschecziwnik katalonskich prózowanjow wo samoknjezerstwo a pschede wschém żadu, so bychtaj so pschistawaj w Barzelonje a Tarragonje zentralnemu knjezerstwu w Madridże podstajitoj, su so we wubjerku pschecziwjenja wuwile, kotrychż dla chze so minister swojeho sastojnstwa wzdacz. Nadrobnische so wot ministerskich rosrecżenjow woczakuje, kiż su so na zrjedu postajile.

Prjedawschi schpanisti marxistiski mésczeanosta mésta Malaga je zwojeho nazlednika z revolwrom nadpadnył. Nowy mésczeanosta, kiż radikalnej stronje pschisłuscha, so z wutrjelom czeżko skani.

Wusudżenja

S Pschisażnym sudu pod wjednistwom krajneho sudnistskeho direktora Kaisera jednasche pschecżstwo 21 lét starej njezenjenej Marji Thereji Henczej z Konjez. Je winowachu, so je létża 15. augusta porodżene njemandzelske dźecżo hnydom po potodze z wotmyslenjom morika. Hacż do toho dnja pola jeneho tamnischeho ratarja służesche. We nowembru 1934 pschewodżesche ju młody muż z Worklez domoj a bé z njej pschi tym spżażnje wobkhadżał. Sczehwki tutoho wobkhada samjelczesche, a też k porodej wocżakowaneho dźesza njebé żane pschihoty czinika. 15. augusta 1935 běsche dźecżatko na lubi zwojeho hospodarja porodżika. Hnydom na to bé nowonarodżene dźecżatko z hłojczu do kischinje dyrika, so je nop pukny a je mohły sniczischko. Morwe dźecko, kotrejż bé zíwe na zwét pschischło, bé w hospodarjowej kischini pod kożom skhowała. W jednanju sapré, so je zwoje dźecza z wotpohladom morika. Ju pak sa winowatu spóznachu. Jej połózaze wobsitejnosze pschipósnawschi ju k sastwu na dwě lecze 6 mésazow sażudżichu a jej czesstne prawa na 3 léta wotrjeknychu.

Spomożerska statistika města Budyšina

w mésazu augusze 1935.

1. Spomożerstwo. Wopytarjow běsche w radupodawarni so macżerje a sastarańi czéschenkow 312, w jastarańi małych dźeczi 75, w radupodawarni sa zamodruhe żónske 16 w sastarańi tuberkulosnych 164. — Wudżelilo je so w sastarańi czéschenkow 433 puntow zywidłow, 67 drasczeckow a schatkow. Nimo teho je so wupożczilo 18 sportiskich wosow, 4 dźetżace wozy, 10 dźeczazych korbow a 42 łożow. — We sastarańi tuberkulosnych je so wudżelilo 429 puntow zyrobu, so wupożczilo 127 wézow sa wothladanje khorych, so wuwjedło 173 pschesswétlenjow a 7 róntgenskich fotografijow.

2. W hospodarskim sastaranju je so wudało: 3018 pokrutow chléba, 383 potunschenjow mloka, 38 hódnotnych snamkow sa zwézu a 505 snamkow sa jédź, w shromadnej hódnosczi 2450,74 hriwnow. Podpjerow w hotowych pjenjesach je so wupłacziło: 9013 hriwnow sozialnym rentnarjam, 10 062 hriwnow makorentnarjam, 42 033 hriwnow w padach wobjebiteje potrébnosze, 104 836 hriwnow dostawarjam spomożerskeje podpjery, 4293 hriwnow dostawarjam jalmożiny, 3268 hriwnow wocżehnjerskich pschipomozow, hromadże 173 505 hr.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 21. September 1935. Von 8 bis 9 Uhr für die Nummern 4850—5000. **Rohes Rindfleisch 0.30 RM. Rohes Schweinefleisch 0.35 RM.**

Die Freibankverwaltung.

Wjeßoke żiwjenje pschi biwaku.
Njedżiwajo napinazych pschedwjedżenjow knjezesche wjecżor w biwaku na zeppelinowej łuzy wjeßoke żiwjenje. (Weltbild, M.)

Hanka

Powésć se Sserbow
wot Mikl. Andrizkeho.

9] (Pokraczowanje.)

Mjes tym pschińdże Rocho Rischojz zham, z boka dźéschtaj stara czeta a Lubolschej macz. Sadyż tutuch tjoch stupasche njewésesze a bojasnje stary Lubosch, sepjerajo so na Hanku.

Kajsi tola rosdźél mjes njeboh Marju — a jeje żoiru, kiż je z méśia pschischła. Schukotanje pschibiwa, wocżi wschéch wobroczeju so na jene méstno, hdżej wona dże — w némsskej drasze. So ju tola hańba nje. Tajka pópa mésczeanska mjes Krusschojskimi dżowczemi.

Hdżej Hanka dźésche, stupaczu ludźo napadnje na bok. Hanka wschak jich njewidźesche ani njeżtyschesche, kak żej schukotaja. Na jeje czistym, bétym czole wotpoczowasche czichomna nutrnosez, jeje wutroba bé polna Bożeho domu a Bożeho złowa. To dźé ju prédowanje tak hnutsche, kotrejż bé po pjecich létach prénj krócz sażo złyschała zerbiże. Niż tak jadrive złowa knjeza duchownoho, niż jeho prosta réczj, kotrejż kóżdy zrosumjesche — nć, to bé złódka maczéschczina bya, kotraż żejini, so kóżde złowo sréczinoho rta żo do jeje duscheke kładżesche, każ na wupar kżéżaza roża. Hanka špótnawasche, so żu tele złowa złowa jeje wutroby, so wona bjes tychle złóbkich swinkow njemóże bycz żożowna. Hanka špótnawa, so je Sserbowka, a špótnawa z hordoscżu, so runjez léta w zużoje bya, so je jeje wucho, jeje krej hischcze żerbiża. Hanka pschikubża żebi, so Sserbowka wostanje do żmjerczo.

Njenadżiwy stojesche Hanka z zylym pschewodom psched Marjinym rowom. Luboschowa hlada krucze, z czoła brosy mrócżel. Sa to je Rischojz czeta polna spodżiwanja, kak rjenje wonjeja."

„Hischcze rjeńschi je, hacż loni — to zahrodnik z mésta lépje njemohł. Ty by zuty hólz, Rocho ... A z wotkel pak masch te rjane wulke fijatki — jenoż tola ponuchajcze, kak rjenje wonjeju."

„Te je nécht druhi hadżał", rjekny Rocho, skhilinschi so k semi, so by stwjelżo trawy wutorhnył, kotrejż tramopaschnje z hrjadki hladasche. „Wézera wjecżor tu hischcze njebéchu. Mi żo zda" — a jeho hłóż trochu tschepotasche, „Hanka je tu fijatki na rauje donjekła."

„Wschu, schtoż prawje je", praji Rischojz czeta, „Hanka je dobra, pékna holczka, hdyż je zotficżży tak dobra."

„Haj, dobra!" wurasy Luboschowa hnéwna — „dobra by była, so ju je wżdy wucżerimy — tajka pipłena méschczanska. — A ty żo njebórschischch", wobroczi żo na Rochu, „so tajkej ruzy pyschitej tónle row? Swutorhacz méł, schtoż je tu naładżała, ta, tajka ..."

Rischa żo satorhny: „Czeta, někto pak stónczenje dajcze pokoj! Schto ma to rékacz? Wy dże sche żurowa. Hanka móże stupicz na prawy bok, na lewy bok — Wam wutrjechicz njemóże tak ani hinak. A schtoż te kwétki nastupa — te torhane njebudża; nawopak, Hanka je dobra, ja żym wjeßoły, hdyż je row moje lubeje Marje rjany."

W Rischi żo warjesche, a wulki hnéw błyskasche jemu z wóczka. Chżyschce hischcze wjazo prajesz, ale Hanka jemu złowo wsa.

„Méj dżak, Rocho — ty wschak wscho derje ménisch; ale wésch, ja żym bjes pomozníka też ... Ja nikoho njetrjebam."

Tajkeho dżaku żo Rocho njebé nadżak. Prénj krócz je ja nju złowo dał, a wona mohrjez jeho wotkopła. Chżysche żo hnéwacz, ale porok na jasyku wosta. Hordo běchu jeje złowa, ale jeje wobliczo żo w tym wokomiku Ludośne czoło kraśnjesche kemschaza mytk, na lizo złoży so czerwjeń każ krej. S dobom sakkincza jeje hłóż, mily a pokorny, a tola z krutej rossudnosczu: „Macży, ja njezżym wotpadniza, żym żerdźka każ drube holzy. A pschiżahaam czi to" — rjekny spéschnischo, „pschi zamym Bohu czi to pschiżahaam, a pschi drohim wopomnjerczu mojeje żotny Marje". Sanka sapkała. „A lubý nano, luba macży, moje żyslý waju prosicha, jenoż trochku dobraj mi budżtaj. Ja budu wscho czinicz, schtoż samózu. Chżu wamaj pékna a pokluschna dżowka bycz, każ je Marja bya."

Hanka podawasche macżeri ruku, każ by ju prożyła. Ale Luboschowa scżeże zíwoju k żebi, każ by ju hada bojała.

Po schczeżży pschikhadżesche staruschki kujes farar. „Kak żo Wam wjedże, nano,"

„Saplacz Bóh, knjes farar. Każ dże żo staremu żlepemu mużej wjedże. Wschak budże ras hinak też. To budże potom, hdyż jerja wécznosze mi seńdu. Te budu widzecz, a żenje mi njeżważnu."

„Schtóż tak żiwój struchty wożud njeże, każ wy, tón śméje nédyż pschekrażne myto. Luboscho, khoż Bóh lubuje, toho schwika."

Knjes duchowny dohlada żo na Hanku. „A ja ménju, hdyż macże tajku pomozniku w domje — njewérno, to żo kischiż njeże czim radschi a czim lóże?"

„Pruwje macże, knjes farar. Dżeń wote dnja dżakuju żo Bohu lubemu Knjesej, so ju mam, tu Hanku. Hdy bychcże wédżał, kak je wona wokoło mje — wot rana do nozy. Jeże jasne wóczko śrwécżi tej mi, a widżu ż nim kóżde śwjelczko, kak rosceże — a hdyż njewidżu Boże żłónczko, Hanka je moje żłónczko na stary dżeń."

„Hanka, to je rjenje, to żo mi lubi. Na tajku khwalbu śméschi żebi tyež sdacz ..."

Hižo sa réczje stareho Luboscha morschczeschche żo starej macżeri czoło — někto, hdyż też knjes duchowny Hanku tak pokhwali, czim bóle. Tón wschak „na to njedżiwajo, wobroczi żo runjewon k njej:

„Njewérno, macży, wy też tak prajicze: to je zyle hinasche żiwjenje, hdyż maich dobru dżowku doma. Wy sche stara, nan njemóże — mi żo zda, Bóh luby Knjes żam je wam Hanku wrócził ..."

(Pokraczowanje sczéhnje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 19. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Nutrna modlitwa wotzamka njebjesa.

Přiłožowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer minuš 4 a thermometer wodnjo 21 stopnjow cyploty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer minuš 2 a thermometer w nozy 11 stopnjow cyploty. Wobšěrna nižina nad połnóznej Europu pšechodźe trochu na wjedro w nałšich stronach skutkuje. Na jeje kromach cźełstwe wětry ſ morja duja. Hačrunjej je so nižina je ſwojim jadrom hač do Finskeje wotſtalita, njemóžemy pola naſ hišcźe stajne wjedro wocźakowacź. S Atlantiskeho morja so nowa wobšěrna nižina Europe cźiši a nam bórzy sašo njewobstajniſke wjedro pšinjeſe. Jutſe pjatk tłónczko 5,41 hodźin ſkhadźa a so 6,05 hodźin khowa. Měšacźk ſkhadźa jutſe wječor 10,49 hodźin a khowa so popołdnju 2,55 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutſiſchi pjatk: Trochu wětrnjše a njewobstajne wjedro.**

*

— **Sakſka krajna lotterija.** Pšichi ſrjedowſkim cźehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (15. dźeń) padźe dobyće wo 5000 hriwnow na cźišła 75 077, 77 603, 136 487; dobyće wo 3000 hriwnow na cźišła 66 144, 77 373, 101 134, 137 565, 154 860; dobyće wo 2000 hriwnow na cźišła 690, 2872, 37 113, 88 537, 94 304, 110 850, 117 189, 138 461, 124 476; dobyće wo 1000 hriwnow na cźišła 1068, 2510, 3440, 5852, 11 256, 12 008, 16 474, 16 537, 24 558, 28 642, 28 646, 29 354, 32 243, 39 648, 48 087, 65 934, 71 526, 85 458, 85 916, 87 212, 88 696, 90 085, 91 867, 97 595, 105 408, 110 910, 120 486, 131 497, 134 025, 134 306, 137 172, 137 955, 139 575, 142 276, 146 337, 148 121, 150 724, 151 513, 155 157.

— **Młodostny paduch.** Jedyn tudomny wobkhodnik pšed nětkotrymi dnjemi pytny, ſo ma paducha w ſwojim wobkhodźe, kiž je jemu wospjet pjenjeſy kradnył. Pšichi pšechpytowanjach kriminalneje policije ſtoji ſo tuknje na 15létneho běharja, kiž we wobkhodźe dźěłaſche. Jemu ſo bórzy kradnjenje dopokaza a wón ſo też wusna. Sa nětkotre njedźele je wón 120 hriwnow a wſchelake druhe wěcy kradnył. Wěcy mózachu ſo wobkhodnikej sašo wrócźicź, ale pjenjeſy běſche paduch wſchě pšekhłóſchcźił. — Wobſtejnje ſwjeſelaze je, ſo mózachu ſo paduſchiſwa ſyła wujaſnicź, pšetož tuknje běſche ſo ſwoprědka pšecźiwo druhim pšeſtrašenjam wobroczíło. Dźěkodawar je młodoſtneho paducha hnydom ſ dźěła puſchcźił. Wón ma nimo toho khłoſtanje wocźakowacź.

S **Mateho Wjelkowa.** K ſhromadźišnje ſaſnydlerjow pšecheproſchowaſche ſkupinowe wjednišwo NSDAP ſa- jimzow a měſchczanoſtow wobdźělenych **wósom** wutoru wječor **do hoſcźenza** tudomneje Bratrowſkeje gmejny. Sſobuſtaw ſtrony a wjednik tutoho wotdźěła Nowak **wotewri** ſhromadźišnu po powſchitkownym waſchnju a pšehpoda **ſkowo** hobuſtawej ſtrony Ludwigej ſ Budyſchina. Nječnik roſkoſowaſche ſ kótrimi ſkowami ſmyſł dźenſtniſcheho ſaſnydleſkeho hibanja w Němſkej kaž też ſtejniſchcźo ſtata a knjeżeſtwa k tomu. Dale roſkładowaſche pšihpoſtuchariam finanzowanje tajkeho pšehdewſaca a trěbnych ſamſnych ſrědkow ſajima, kotrež 15 hač 20 **prozentow** dospołneje ſummy wuczinja. Sadanjenje a wotpłacźenje njedyrbi, ſo njeby wjeſele nad ſwojim domcźkom do cźaſa wuſtudło, 25 proz. mjdy ſaſnydlerja pšechrocźicź. Też wuwjedźenje twara a wulkoſcźe měſtna (nětkodźe 1000 **kóſmych metrow**) ſo dótkny a wotmołwi też na wſchelake napraſchowanja, ſnydleſtwo naſtupaze. Wěſte cźeże naſtanu pšchi wobſtaranju wšchiomneho měſtna, dokelž pšichodźaze pola pobracźuja. Pšichi dobrej roli a krutnym hormadźeńerjenju pak ſo też tuta wobcźežnoſcź pšehwinje. Słónczniže namołwi rěcźnik ſajimzow k ſaſtupej do němſkeho ſaſnydleſkeho ſwjaſka, ſo **bychmy tak ſterje a lěpje k wottyhnjenemu** kónzej a k ſamſnemu domcźkej pšichiſchli.

S **Mniſchonja.** Korcźma na Mniſchonſkej horje móże 28. ſeptembra ſwoje 50létne wobſtacźe wołwjecźicź. Buduſke hórſte towaſtſtwo je korcźmu na leſowołoſci Wjeleźanſkeho bura Hantuſcha natwarika. Nětkole w njej jedyn ſyn bura Hantuſcha hoſpodari. Wobydlerjo wokolnych wſow wołeźe Budyſchina ju wjele wopytuja.

S **Hulki.** (Samóžnoſcź němſkich wowcźerſkich pšow.) Njedźelu pop. bě ſo Biſkopiſke ſjednoćenſtwo plahowarjow wowcźerſkich pšow w Huſcźanſkim hrodowſkim parku ſeſchło, ſo by ſe ſwojimi pšeſtrašapjazymi pšedwjedźenjemi pokaſało, ſchto raźy němſkich wowcźerſkich pšow ſamóža, hdyž ſo ſ nim prawje wobkhadźa. Krajny dreſurſki miſchtr, policajſki kommiſar Adam ſ Drježdźan, bě pſchitomny a ſajimzam roſkoſt, ſchto je ſa prawu dreſuru trjeba. Schtož bě widźecź na ſmucźowanſkim ſkakanju, ſamérjenjeu na cźłowjeka, ſtrażowanju wězow a namakanju ſlědow bě wubjerne a ſylny ſaſcźiſchcź ſa plahowanje tejele pšyczeje raźy ſbudźowaſche.

S **Wósporka.** W cźežkim njeſoſu, kotrež je ſo ſobotu na żeleſniſtim pšechkhodźe na Lubjišku-Wósporſkej cźarje ſtało, ſmy ſhoniłi, ſo ſo ſnjeſbożenemu njeirjebatej wobě nohy wotewſacź, taž běchu ſo ſwoprědka bojeli. Wonej ſtej jenoż ſtamanej, a lěkarſkej wuſtojnoſcźi Budyſkeje ſhorownje ſo nadźijomnje poradźi, jej tak wuhojicź, ſo budźe jej ſnjeſbożeny móz ſašo trjebacź taž **prjedy.**

Se **Stareho Lubiſa.** S cźežkim wobnjowym njeſbożom je ſo wutoru wječor ſtatok tudomneho bura a ſahrodnika Otty Fröhlicha podeſchoł. Woheń, kotryż w jenej ſtóini wudyri, ſo na ſnjeſbodnu je ſnjemi napjelnjenu brózeń wupſchestře, kotraž ſo ſa krótki cźaſ do cźiſta wokpali. Do njeje bě ſo hałe pšed nětkotrymi dnjemi 600 zentnarjow prahowaneje ſtomy khowało. S brózńje ſo tołſte mróczele kura walachu. Wětr je do dwora tłóczeſche, hdźež wone Starolubiſſkej wohnjowej wohorje haſcheſke dźěła jara poczejichu. Też do druhich twarjenjow a woſebje do hródźow ſo wone bobywachu. Dokelž ſo w nich ſtót kura dła do njemėra da, haſcherjo a cźeſadni najprjódy konjow a potom ſwinje wukhowachu a je k ſnjeſodam dowjedźechu. Mjes tym bě Lubiſſa motorſka ſpikawa a motorſke żnjawy ſ Lewałda, Ketliz a Woleſchnizy pſchikhwatała, pozdźenjeju dweju pak ſo njetrjebaſche wjacy wužicź. Sſykawy dyrbjachu wodu ſe Selienreinſkeje rěcźki a ſe Starolubiſſkeho hata bracź. Domſke, konjenz a maſchinſka kólnja, na kotreż wětſik pkomjenja dujeſche, běchu w najwjetſchim ſtrachu. Muſtwa dźěłoweje ſłużby a SA-wudyra ſ nich tohodła wſchǫ, ſchtož ſo hodźeſche, wunjeſechu. Haſcherjam pak ſo poradźi, wſchě tři tawrjenja pkomjenjam wobtorcź. Wokoło 10 hodźin dopołdnja bě wobnjowym ſtrach pſchewinjeny. W brózńi ſu ſo żně, ſłoma a maſchiny, mjes nimi mlócźawa ſ motorom, roſproſchał pſchikupnych hnojiſkow atd. ſmicźite. Naſtata ſchkoda ſo je ſawěſcźenjom ſaruna.

S **Wětrowa.** Dźěłaczerjo tudomneje ſchamottoweje a ſilikaſteje dźěłarnje tele dny ſ dwěmaj omnibuſomaj do módreho wuječźechu. Pšiches Budyſchin, Buſezy a Lubij ſo do Ochranowa (Herrnhuta) dowjeſechu. Tam ſebi pohrjebniſchcźo „cźeſtich bratow“ wobdałowaſchi ſo dale do Zitawy ſamérichu. Tamniſchu radnizu, kwětkowy cźaſnik a nětkotre pomniki wopytawſchi wulětnizy k Zitawſkim horam wotjeżechu. S Waltersdorfa po naſhym puczu na horu Lauſchu ſtupachu. Hačź dotal bě ſo wſcho w najlepſchim rjedźe wotwiſko a mjes puczowarjemi najwjeſelſcha myſl a pſchesjenoſcź knjeżeſche. Njenadźiju pak do nich rosbwojenje pſchinidźa. Jedyn omnibuſ ſe ſwojimi jedynymi nadobo ſapucha a mjeſche ſo ſ procha. Wſcho wokanje ſa nim bě podarmo. Wón ſo bórzy ſ wocźom jedynych ſwojeho ſtarſcheho wuja ſhubi. Tutón jón, dokelž bě po puczu wotkromik, njemóżeſche wjacy doſcźahnyc. Sypka ſo bojachu, ſo jemu dych wundże. Tola tohodła wjeſeła myſlitczka puczowarjow żiwa woſta, jenoż w jich ſchiji pſchi pujornej ſabawje ſuchota naſta. So bychu ſchkropawoſcź w krku wuhładkowali, do Bórkecźanſkeje korcźmy ſawadźichu. Tam ſu pjecza ſtoły ſmolane hyle, ſo ſu hoſcźi dźeże ſadżerżake, hač bě wotmyſlene było. Jich hijak bě mjes tym ſa dalſchu jěſbu nowych mozow nabył a do Wětrowa ſhożownje dojeżeje.

S **Bóſchiz.** W nozy k wutorje ſu w tudomnym hoſcźenzu paduſchi pobyli. Woknowu ſchtkleńzu wutłóczíwſchi ſu do hoſcźownje ſaleſli a ſ ſuffetowego thamora 800 zigarettow, 200 zigarow, 47 taſlow ſchokolady, něhdże 6 hriwnow pjenjez k pſchemėnjenju a wſchelake ſaſpiżne knižki a formulary kradnyli. Khamor je ſo nehdże 300 metrow ſwonka wžy w lěſu rosbity namakał. Po cźěri nohow a kolijow ſtej ſo dwě wożoże k pri paduſchſtwje wobdźělikej, kotrejž ſtej na ſtronu k Wětrowej ſelej.

Ze Sernjan. Zaúdźeny tydźeń wróći ſo knjez wučeŕ Hähnel z dźěćimi Różeńčanskeje ſule zaſo do ſerbſkeje domizny. Běchu tydźeń w Rudnych horach přebywali a to w młodowni Geising. Wot tam ſu cylu wokolinu přepućowali. Wobhladachu ſebi też podkopki a mózachu widźeć, kak hórnicy wjele ſtow metrow pod zemju napinace dźěła wukonjeja. Też do ſuſodnych Cech ſej wulećachu a wopytachu tam kat. Serbam znate hnadowne městno Krupku. Zetkachu tam naſich ſerbſkich putnikarjow, běše to njedźela, a mózachu při tutej ſkładnoſći też Bože ſłużby wopytać. Wjele ſu widźeli a tak naš rjany wótnej kraj zeznali. Zbożownje ſkónči ſo jězba a wostanje wšém w pomjatku.

S **Mößlinka.** Saúdźenu ſobotu ſu tu jenemu wobkhodnikej ſ Wulkeho Schunowa wobkhodnu ſamoſebjat

Szylniſchi hač domcźk wupokaſa ſo ameritanſki tank, kotryż do twarjenja ſajédże, ſo by ſo tak jeho móz wupruhowała. (Auslandsbild-Newyork-Times, M.)

Hospodarſki rozhlad

Schiwórtk 19. ſeptembra 1935.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,26	100 čeſkoſł. krónow	10,27
100 ſwajc. frankow	60,63	100 franc. frankow	16,375

Barlinſka burſa ſ dnja 18. ſeptembra. Sbórſchenje wuwicźe ſwětowepe politiki ſo wčera na akziſowych wikach wuſkutkowa, ſo ſo publikum dale wótcźo dźerżeſche. Se ſtrony publika njebě ſkoro żadna kupna ſkanjenka bóſchła. Też kuliſa, kotraż bě pſchedwcźeraſchim ſa ſakładze dobrych licźbow wo ſwonkownym wobkhodźe k nowym nakupjam pſchiſtupiła, je wčera ſašo wottorcźi, tak ſo kurzy ſ wjetſcheho dźela popuſchcźichu. Dobry wušłědk wupiſanjow poſcźonki ſo powſchitkownje ſe ſpokojenjom roſprajeſche, tola na wuwicźe kurſow njemėjeſche to wliwa. Na rentowych wikach běchu kurzy nimale njepſchemėnjene.

Na Barlinſkich żitnych wulkowikach běſche ſnowa jara měrny wobras. Poſtičenjeſke pomėry ſo njejſu pſchemėnike. Wožebje pak njebě poſticzenjow pizowanſkeho wowſa abo jeczmjenja, mjes tym ſo ſo khlébowe żita ſ druheje ruki w dobzahajej mėrje poſticzachu. Wulke młyny ſo we ſwojich nakupjach dale wótcźo dźerża a mėjachu ſajim jenoż ſa najlepſche drużiny pizowanje. Pizowanje jeczmjenje a wowſu ſo żadachu, tola njeběchu na wikach. Jeczmjenje ſa piwarnje w najlepſchich drużinach ſo kupowachu. Też w drużinach ſa induſtrju ſo wjetſche nakupje ſtachu.

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Nětkotre płaczińny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 5,50—8 hr., kačata 2,50—3,50 hr., kury, ſtare 22,50—3,50 hr., młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr., hušy, ſarėſane 1,3—1,40 hr., kaczki, ſarėſane 1,10—1,30 hr., kury, ſtare ſarėſane 90—1 hr., młode ſarėſane 1 hač 1,20 hr., karpy 1 hr., ſchčuki 90—1 hr., liny 1,60—1,80 hr., jabłuka 8—40 pj., kruſchwy 8—30 pj., běwy, zentnar 4—4,50 hr., po puntach 5 pj., jėdźna koboda 10—12 pj., zyhła 10 pj., trėn 80 pj., ſołotej 5—10 pj., bėły kał 8 pj., cźerwjeny kał 10 pj., ſydrojty kał 10—50 pj., kórli 20—25 pj., pėtrſchilka 3—4 pj., buny 15—20 pj., tomaty 18—20 pj., ſellerij 10—40 pj., butra 1,42 hač 1,52 hr., jeja 10—11 pj.

Drježdźanſke ſłotne wiki.

Na ſłotne wiki pſchihnachu dźenja 3 hnki, 6 kruwow, 655 cźelatow, 139 wowzow a 31 ſwini. Pola howjaſeho ſtotu a wowzow běſche wobſtoł bjes wuſnama. Cźelata mėjachu jenoż krėni wobkhod, tola ſa dobre drużiny płaczíny na dotalnej wyſokoſczi woſtachu, ſa hubjeńſche drużiny płaczíny trochu popuſchczeja. Swinie maja żiwy wobkhod a ſtoro wſchón ſtót ſo ſa najwjetſche płaczíny pſcheda.

Płaczíny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczíny po złotej hrivnje.

	18. 9.	17. 9.		18. 9.	17. 9.
Pšeńca	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
jeczmjeń now.	205-211	205-211	módre łuſiny	7,50-8,00	7,50-8,00
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte łuſiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	26,65	26,65	lany wosuſk	8,65	8,75
rżana muka	23,00	23,00	ſuch. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruſki	8,25	8,30
rżane	11,50	11,50	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana ſłoma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-24,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſowa „		
pjeluški	—	—	jeczna „		

Płaczina za pšeńcu za wuplodźerja 8: 190,0 9: 191,0
Płaczina za rožku za wuplodźerja 8: 154,0 11: 157,0
Płaczina za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 159,0 9: 164,0
Płaczina za wows za wuplodźerja 9: — 13: 156,0

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſchinje. Wudawa a čiſći dr. J. Cyž w Budyſchinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

(auto) sapali a žo s tworami, kotrež w nim leżachu, do cžista spali.

S **Wojerez.** Wutoru rano je na Njedźichowskej dróhy blisko Wětnizy elektromischtr Mende s samy Heya 3 smjertnje do njesboża pschischoł. W sawinjenju je s tołom do pschérowa sajeł a tak njesbožownje padnył, so je žo pschi tym sarahł.

S **Sprowjow.** Hrabinka Kirchbachowa pscheda tudyschе rycžerskubko na s Heida pola Gery pokhadżazych dżéżi s Brandensteina. Jésdny stotnik we wušk. šwobodny knjes Wolf s Brandensteine pscheda jemu a jeho žonje šlušchaze kubło mještu Gerje. Rycžerskubło w Sprowjach je wcžera wutoru pschewsak.

S **Borschcže.** Generalna shromadźisna elektrizitetneho družstwa sa Borschcź a Delnju Wólschinu je nowe wustawki pschijała.

S **Kleineho.** (Esskerowy kwaž.) Sandżenu wutoru sjwjeczesche dolholětny wjednik tudyschеho cžélowuczowańschego towarstwa, wyschschi sahrodnik Fritz Preißger s Jamneho, se žwojej mandżelskej žiwoj sléborny kwaž. Nimale 25 lét dołho je jubilar tudyschemu cžélowuczowarskemu towarstwu wschón sajim wěnowak. Spěrny wotrjad towarstwa jemu sastaničžo sospéwa. Dež so jemu rjany dar s najwutrobnischimi žoložpschecžemi pschepoda.

S **Kleineho.** (Zyrkwinske powésče.) W mežazu augusteze žo w evangelskej zyrkwi schtyri holcžki wuschcžekmu, tři pory žo swérzowachu, pohrjebow žanych njeco.

S **Kleineho.** Tudyschi pschebytnizcžer schulskeho swjatka, wucžeŕ Swobach, bu snowa wobtrucženy. S jeho sastupjerjom je hamtaŕ Pětka s Jamneho. — Hrube hanjenje Boha je žo tu tele dny pola kwaža stako Tutón njeyocžinł wulke wosrhorjenje mjes wohydlećiwom ſludźi.

S **Mitowa.** Jedyn wožobowy samojésdnik (auto) je wutoru psched Hubaczej korczmu snjeżožił. S Nitseje jédżo wón w kolinje blisko Schepzoweho mésta s hróbi po hrjoły dele sjédże, tola móżesche žo blisko psched rěku sadżerżeć. Tsi wožoby w nim njejsu pschi tym do schkody pschischče. Samojésdnik bé pak žo khétro wobschkodźił, so dyrbjesche žo wotwlez.

S **Běleje Mody.** W Bělej Wodźe žo nětkole koleſarjo, kotřiž žo lohko pschecžiwo wobkhadnym postajenjam pscheńdu, najprjedy warnuja a dyrbja ſa to 1 hriwnu sapłacžić. Schtóż žo pschecžiwo sapłacženju spjecžuje, śmėje žo psched ſudom samokwicź.

S **jamy Erikí.** Tocžeŕ Weitz ſandżenu sobotu pschi dżéle snjeżoži. S rébła padnywschi žebi hwiždżeli wobeju nohow ſlama. Jeho žu do hórnischeje khorownje dowjeſli.

S **jamy Erikí.** Jeneho tudomneho wobydlerja **ſu do** schkitaneje jatby wsali, dokelž bé ſischimdżaze rěcže wo knjeżeſtwie měł.

S **Hrobka.** Sobotu wjecžor je wožobowy auto wobthodnika s kolešami Klimanta Pfitzmanna s Dubrawy (Trattendorfa) na Budyſkej dróhy w blisſkoſeji schkiżowanischcža Almy Riedeloweje dróhu pschejéł. Pschi tym žebi Pfitzmann nop pukny a dyrbjesche žo do khorownje pschewjeſć. Wjednik auta žo wo ſranjeneho njestaraſche. Podżitcho ſwjeſcžichu, ſo je wón był wobžedżeł pschehnjenſkeho wóza, Krjeczmar s Chojan (Kanidorf). Pscheziwo jemu je žo wobſkórżiła dla ſranjenja cžéła ſapodała.

*

Se **Stołpna.** Rospadane twarjenja tudomneho hroda žo wobnowja. Němiki bohot a župiny wjednik Mutschmann je wobnowjenišchim planam a twarſkim wudawkam pschihłosował. S dźěłom žo blížſche dny sapocžnje.

Dźeło Ssmilnjanſkeho fararja Augusta Ssykory:

Malešecy před 100 lětami,

je wopraudže s kraſnym darom, a kóždeho cžitarja nutrnje wokſchewja! — Ow hdy bychmy ſkromnosć, ſchwarnosć, hódnosć naſchich dźědow a wowkow wobnowiś mohli. Wjele ſbožownischi bychmy byli! — Wo tutym pucžu dyrbimy ſažo hicź. To dże też naſch wjednik! —

S **Döbelna.** W hydlenu tudyſcheje žwójby powali w njewobkedźbowanym wokomiku 13 mježazow ſtare dźecžo na blidże ſtejazy bow s cžerſtwje naparjenymi ſchatami. Spěſchnje pschiſkocži macž a móżesche drje ſadżerżeć, ſo žo bow dospokonje na dźecžo wuliny, tola wuparjenja s wodu běchu hižo tak cžežke, ſo dźecžo bórzy w khorowni na nje wumrě.

Přilopk

Morđarſtwo na žwojej ſonje.

Ssrjedu rano ſawoła žo morđarſtwowa tommisija kriminalneho hamta w Drježdżanach do Nünchritz. Tam běſche 33 lét ſtary Friedrich Rieck ſwoju 2 lěcže ſtarſchu mandżelſku ſe ſekeru we ſoju ſabit a bě potom cžekny. Rieck a běſche ſe žwojej mandżelſkej w njesbožownym mandżelſtwje žiwy. 18. ſeptembra dyrbjesche žo po žoninym namjecže wušud wo dżélenju mandżelſtwa wuprajicź. Rano ſahe namaka hoſpoſa w hydlenju Rieckez mandżelſkeju papjerku ſe ſpodżiwnymi ſapiſkami. Nječžesche žo tam wo ploſkańſkim, měrowańſkim a ſmjertnym dnju. Nimo toho žo namakaŕ proſcheſche, ſo by hnydom 8 lét ſtare pschimiwiate bźecžo Rieckez mandżelſkeju s hydlenja wunjeſł. Wobžedżeŕ doma, kotryž niczo dobreho njewocžakujo do Rieckez hydlenja ſaſtupi, namaka Rieznu w jejnym kožu s cžežkimi ſranjenjemi na hłowje. Wo **muzu niędź** ſlėda. Dźecžo **leſeche** ſpjaty wo ſtwe **mandżelſkeju** a njeńdź **wo** ſaloſtnym njeſkutku niczo wjetko. Sawołany lėkaŕ a polizija mózachu jenož hiſchcže ſwjeſcžicź, ſo je žona morwa. Dyrjenja ſe ſekeru běchu žo s wulkej mozu ſtake. Morđarſki grat namakachu w muzowym kožu ſkhowany. Hnydom po prěnich polizajſkich ſwjeſcženjach bu ſnate, ſo je žo njedaloko njeſkutka muż cžaſnej pscheſeċź dał. Wón ſo jako mandżelſki ſabiteje ſpóſna. Běſche žo ſam žudźił. Dotal žo niczo njeda jwjeſcžicź, ſchto je Rieču kiutomu cžežkemu njeſkutkej pohnuło. Najſkerje je jón w duſchinym ſacžémnjenju ſtucžił.

Němſki parnik na mórſe duo ſajeł.

Pſched němſkej kupu Borkum w Północnym morju je wutoru wjecžor němſki parnik „Warnow“, 800 tunowulki, pſchi ſylnym wětſe na mórſe dno ſajeł. Parnik ſtuſcha jenemu transportkemu towarſtwu we Warnemünde a běſche ſ wjesbu žita ſ Wismara do Rotterdama po pucžu. Dwanacže muži wobžadki a kapitana Wicka je hollandſki wulkowanſki cžołm „Jſulinde“ ſ Oostmahorna wulkował a do Borkuma pſchiwjeſł. Na kupje Borkumje běchu wutoru wjecžor raketowe ſnamjenja wobkedźbowali. Borkumſki wulkowanſki cžołm je na to hnydom na morjo wuſeł, je pak ſo njeměrneho morja dla dyrbjał ſažo wrócicź. Mjes tym běſche pak ſo cžołmej „Jſulinde„ poradźiło, wohrożenu wobžadku wulkowacź. S Hamburga je wlecžaŕ (Schlepper) „Hermes“ wuſeł, ſo by łódź do pſchiſtawa dowjeſł.

Radio

Pjatk 20. ſeptembra ſo kſtyſchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchédneho programma: 6.30 wješeły rańſchi konzert. 11.30 ſa wjesne žony. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnischi konzert. 14 wſchelakoſcže. 16 popołdnischi konzert. 19.10 a nětko je žwjatok. 20.15 hodźina naroda.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchédneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 rańſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnischa hudźba. 15 ſa žony. 17 popołdnischi konzert. 19.10 ſabawny konzert. 20.15 hodźina naroda.

Hiſchcže ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.55 wojeſke pſchespola. Hamburg: 19.25 ſabawny konzert. Königsberg: 21 ſtyſchna hra „Kiwaj, piſana khorhoj“. Frankfurt: 21 rejwanſka hudźba ſ Warſchawy a Turina. Warſchawa: 20 łokſa hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Geſchäftsſtelle bei dem Landgericht, der Staatsanwaltſchaft, dem Amtsgericht und dem Arbeitsgericht Bautzen wird vom 1. Oktober 1935 an für Montag bis Freitag auf vorm. 8—1 Uhr und nachm. ½3—6 Uhr, für Sonnabend auf vorm. ½8—1 Uhr feſtgeſetzt.

Bautzen, 16. Sept. 1935.

Der Präſident des Landgerichts.

Towaſtwowski powěſtnik.

Kocorowy pomnik. Serbske tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy zméje njedźelu 22. ſeptembra wopomnjeńſku zhromadźiznu w Budeſtecach pola Rösikee. Zeńdźemy ſo w 3 hodź. w Zahorju pola Kocoroweho pomnika. Wocakujemy wſitke ſerbſke ſpéwne towarſtwa, wosebje Bukecžansku „Radość“, „Nadźiju“ a „Zernicžku“ a Radwońsku „HuJe“.

„Łužica“.

Tkaninowe šórcuchi
sumh a wušiwane nběcže 100 cm **3.25** a **4.75**
Tkaniny za jakr
dorm., wusmrowane nběcže 120 cm **7.00** a **8.50**

Schaaf

Foto-dźéła
Za **4 hodźiny** dostanjeće weše wobrazy wuwite a z wobrazami zaso wrócene, hdyž tute w 10, 14 abo 17 hodźinach pschijeseno.
Drogerija Strauch & Kolde
NB. **Wulki wubjerk w 6ti wierčacych filmowych aparatach**

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
Sym Serb!

Sylny. 4létny
kóń
(liška) je na predań
w Rózeńcze čo. 21

Bydleńnje, lěhańnje,
kuchinje, pólstrow. twory atd.
lonotliwemeble kupuješe tunjo pola
P. RUBELA Muzak. dróha 4
Rěči serbscy!
Mam swoju pólstrowarnju.
Mandželeska požčonki přijimam

Ke
kermušnemu pječenju
kupuješe pola mje wšitke
dobre přičinki
najlěpše pšenčne muki
wulke rjane mandle
dobre sultaniny
korinthy / citronat
pječenske koruški
też
dobry kermušny kofej
¼ punta 0.85, 0.75, 0.70 a 0.60
čerwjene wino bleša w. 0.95
rhynske wino bleša w. 1.00
połonowe wino litr 0.80
likéry / čisty palenc
Otto Sachse

Dynamo
za jězdne koła
kiž na kulkach běži,
6 voltow, z rukowanjom na cyle lěto . **4,** hr.
Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.
Karbidowe lampy wot 2,75 hr.
J. Schieback
w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Miele
płokac. mašina
žimaca mašina
šatowe role

Jednore wutrajne wušeše w dźele płaćiny hódne
to su wuznamy Miele-wudźěłk.
Dostanjeće wotrjad wokhodnah
Mielewerke A.-G. Gütersloh

Sofowe a bildowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonic. Lawskej n. 10

Lichańska „Zernička“
wuhotuje příchodnu njedźelu pola
Nowakec w Hućinje
serboski wječor
ze **spěwami, dźiwadłom a druh. poskićenjemi.**
Započatk ½8 hodźin. Po programje reje!
Wšěch lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje
Zernička

Měšćanski omnibus
pojéđże pjatk. 20. sept. do **Muglitzsk. doła, Geisinga, Altenberga, dolnje zawiery Malter, Drježdżany.** Wotjádże we 8 hodź. wot „Měšćanskeje zahrody“.
Jězba płaći 4,50 hr. Dźěłonjemjerjo płaća połojcu.
Zamołwjenja na jězdny personal abo telefonisey pod čo. 2138

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihafni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Při wosebitej składności je so mi poradźiło, wjele serbskich knihow w času wot 1848—1880 wudatych, nakupić, mjez nimi
Časopis Maćicy Serbskeje, nimale kompletny a 2,— hr.
Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft
lětnik 1852/53, 5 zešiwkow; lětnik 1854 II 1, 6, 7, 8; lětnik 1855/56 III 4 a 1,— hr.
Serbska Jutrnička wot J. P. Jordana, lětnik 1842, 1. a 2. zešiwk a 0,50 hr.
Jan B. Muślnk: Hribowčenjo abo politiske powědańčko z nětřišich časow (1849) 0,50 hr.
B. H. Jmlš: Łužiska wustawa a zjednoćenje zamołenja wjesneho wokrjesa (1849) 0,30 hr.
Zahrodka kwětkojta. 2×20 serbskich spěwow II (1851) 0,30 hr.
E. B. Jakub: Serbske hona Łužicy abo statistiski zapisk wšitkich serbskich evangelskich wosadow a jich duchownych a wučerjow ze wšelakimi powěsćemi ze Serbowstwa (1848) 1,— hr.
J. E. Smolef: Mały Serb abo serbske a němske rozmołwjenja (1841) 1,— hr.
K. A. Jenč: Pismowstwo a spisowarjo delnjołužiskich Serbow wot 15.4—1880 (1881) 1,— hr.
J. Buk: 600 serbskich přisłowow (1858) 0,80 hr.
J. Buk: 1000 serbskich přisłowow (1862) 1,— hr.
M. Hórnik: Delnjoserbske ludowe pěsnje (1882) 1,— hr.
P. Liška: K stawiznam Hodźija a Hodźijskeje wosady (1876) 1,— hr.
J. E. Smolef a J. A. Wańko: Fr. Ludw. Čelakowskeho wothłós pěsni ruskich (1846) 1,— hr.
Tute knihi dostanjeće w Serbskej knihafni w Budyšinje

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny“
Prosymy Was zdźěrliwje wo tutu prócu!
Skazać
móža so „Serbske Nowiny“ na wšěch póstowych hamtach a tež pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica“, „Domowina“, „Serbski Student“ a „Nowiny za dźěći“ — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na póśe

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag **„Serbske Nowiny“** in **Bautzen**
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ vom ..... Preis 1.51 Rm.
Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiloha k čisłu 219

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 19. septembra 1935

40 lět „Lilija"

Zajdźenu njedźelu 15. septembra 1935 wuhotowa spěwne towarstwo „Lilija" w Ralbicach we wjesnej herbskej gryčhe rjany spěwny wječor a woswjeći zdobom na tutym dnju 40lětny jubilej swojeho wobstaća. Ze spěwom „Kěj, kěj mi lube Serbowstwo" zahajichu spěwarjo pod wustojnym nawjedowanjom swojeho młodeho dirigenty knjeza wučerja Rječki spěwny wječor. Na to witaše předsyda towarstwa k. Brojer hosći z blizka a z daloka nanajwutrobnišo do Ralbic. Nahladna ličba bě so tu zešła. Wosebje pak witaše wosadneho fararja k. Žura, kaž też młodeho kaplana k. Šołtłu. Spomni při swojej powitanskej narěči wosebje na wuznam dźensnišeho jubileja. Z přednjesenych spěwow, kotrež so wšitke derje poradźichu, a sebi polne připóznaće připosłucharjow dobychu, ma so tola jedyn z nich wosebje naspomnić. Je to wjesely „Raňši spěw" wot J. Winarja, wěnowany „Liliji" a jeje dirigentej. Z tutym prěnjotnym musikalnje hódnym wudźěłkom móže naš młodły nadźije polny hudźbnik stupić do srjedźišća našich dźensnišich hudźbnikow. Sława jemu! Z wjeselym spěwom „Mamoj mój!" so spěwny porjad skónči. W přestawcy jimaše so wysokodost. k. farař Žur słowa. Ręčeše wo ważnosći jubileja a přeje „Liliji", zo by za 10 lět mohła swój zloty jubilej woswjećić. Dźakowaše so młodemu dirigentej za jeho wulku prócu, kotruž je při pruhach nałožował a z tym k poradźenju wječorka najwjacy přinošował. Je to hakle druhi koncert, kotryž młody dirigenta nawjeduje. Dalši dźak słuša knjezej wyš. wučerjej Hajnje. Wón je tón był, kotryž je „Liliju" zaso wožiwił a ju zdźeržał a też stajnje wšě koncerty nawjedował njedźiwajo swojeje khorosće. Přeje „Liliji" wjele zboža, zo by kčła do dalšeho přichoda. To daj Bóh!

W druhim dźělu wječorka zahrachu sobustawy towarstwa znate wjesele dźiawdło „Kak Pětr lěkari". Hrajerjo prócowachu so po swojich mocach a žnějachu za to bohaty přiklesk. Wulkotnje činješe Pětr (Langa-Šunowski) swoju wěcku a wuwabi přez swoje humoristiske wašnje wjele smjeća pola připosłuchajow. Je tajkim rólam kaž stworjeny. Zo pak so tak derje hraješe, ma so na prěnim městnje knjezej P. Bjenšej dźakować, zo bě ćežke dźěło režišera na so wzał. Po tym slědowaše wjesela rejka. Tu knježeše hač do kónca prawe žiwjenje a wjesela mysl. Připosłucharjam tute wjesele hodźinki zawěsće hišće dołho w rjanym radostnym wopomnjeju wostanu. Spěwarjam a spěwarkam a jich nawjedowarjej pak hišće jónu wutrobny dźak za žadnu zabawu, kotruž su připosłucharjam z lubosću k serbskemu spěwej přihotowali.

M. Klicmanowa:

Nowotne nałožki dalmatiskich Khorwatow

Cyrkwinske swjedźenje.

Lětuši swjedźeń Božeho Cěła přebywach w rjanym kupańskim měsće Milanach pola Dubrownika. Su to woprawdźe jenož někotre stare twarjenja, z kotrychž jene je hišće dźensa młyn a z druhich su přihotowane pensionaty. Tola je tam też rjana cyrkwička, do kotrejež so njedźelu wjesnjenjo z wosady, leżaceje nad Młynami, skhadźuja.

Hižo wječor před swjedźenjom słyšachmy swjedźeńske zwonjenje a nad morjom třělachu ze stupkow. Wjeselachmy so wosebje na procesijon. Zahe rano natwari naš pinčnik ze służobnej na puću před pensionatom rjany woltař. Před tutón położichu a zady njeho powěsnychu so bosniske tepichi w rjanych barbach a nardonych přikładach. Swjaty wobraz, dwě wulkej swěcy a bohate kwěćele z južnych kwětkow wupjelnichu pychu. Druhi woltař bě na rozpuću pola małeje kapałki a dalše pola druhich hotelow.

Po nowym mócnym zwonjenju a třělenju přińdźe čah. Wulki rjad cyle běłych družkow, z wjetša małych holčkow, přewodźeše postawu swj. Marije, sypajo kwětki na puć. Zady njeje njesechu so khorhoje, a za nimi slědowachu zastupcy wjesneho luda. Štož je jónu widźał procesijony našich katolskich Serbow, čuje so trochu zjebany. Podarmo pytachmy narodne drasty, kotrež so w druhich juhosłowjanskich krajach — bjez wuwzaća wokoliny wulkich městow kaž na př. Zagreba, štož je dźiw — hišće pisanja w cylej pyše. „Nowočasna drasta je tuńša", praja tamni ludźo.

Hdyž čah dźěše po mórskim brjozy, zastaji so na jenym městnje a khorhojnicy, jedyn po druhim stupi so z khribjetom k morju a z khorhoju něšto króć nad sobu koło dokoła mócnje zmachny. Někotři to mjenowachu postrow morju, ale mi so zdaše, zo to ma być skěrje zaćerjenje djabła do morja. Što je prawe, njeporadźi so mi zhonić. Tradicija so dźerži, ale zmysł nałožkow so husto zhubi.

Při tutej składnosći dopomnich so na swoje poslednje přebywanje w Juhosłowjanskej před jědnaće lětami. Tehdom přebywach jutry w Sedmich Kaštełach (to rěka w sydom wjeskach) při mórskim zaliwje pola Splita. W kóždej z nich je stary hród abo twjerdźizna, w rozpadankach abo hišće zdźeržany. Su to rjane městna, wosebje w naléću.

Naspomnjene lěto běchu wšak hubjene jutry, bjez přestaća so dešćowaše. Tola dźěch sebi Wulki pjatk tamniše ludowe wašnja wobhladać. Wječor zhromadźichu so wšitcy wobydlerjo Kaštela Lubošića pola cyrkwje. Jenož najstarši khori ludźo wostachu doma. Zarjadowa so wulkotny čah, mócnje skutkowacy. Za Božej martru a khorhojemi, njesenymi prědku, kročachu cyrkwinske towarstwa. Jich sobustawy běchu woblečene běły płacht, podobne žarowańskim drastam našich Serbowkow. Kóždy njeseše zaswěćenu swěcu a dokelž běše čemna nóc, činješe to mócny zaćišć. Też wšitke wokna a woknješka do čemnoty ponórjenych domčkow swěćachu so z błukim swětłom swěčkow. Dale kročachu hudźbnicy a za wosadnym fararjom, kotryž dźěše pod njebjesami, wospjet ludźo z lampami, ale woblečeni čorne płachty. Wěriwy z cyłeje wosady wobzamknychu čah. Přeco zaso pozastawachu a spěwajo klakachu so do wulkeho błóta. Dźěći z klepotačkami klepotachu a mužoje bijachu z prućikami na zemju, murje a wrota a samo do sebje. Z tym předstajowachu šwikanje Khrystusowe. Skónčnje zastupichu wšitcy do cyrkwje, jenož hudźba wosta wonka.

Dalmatinska a Khorwatska stej znatej jako kruče katolskej krajinje, kotrejž sej swoje wašnja swěru dźeržitej. Rozkory mjez katolskimi Khorwatami a prawosławnymi Serbami su wšak skěrje politiskeho dyžli nabožinskeho raza. Dopokaz teho, zo je też njeboh kral Aleksander bratrowske zrozumjenje mjez dwěmaj hałzomaj juhosłowjanskeho naroda ze wšej mocu spěchował, widźimy runje w jenym dalmatinskim měsće. Kral je mjenujcy darił dwaj zwonaj, jedyn katolskej a jedyn prawosławnej cyrkwi, zo byštaj w přezjenosći jeničkeho wulkeho Boha křesćanow khwaliłoj, prošo jeho wo zbožowny přichod zjednoćeneho słowjanskeho ludu.

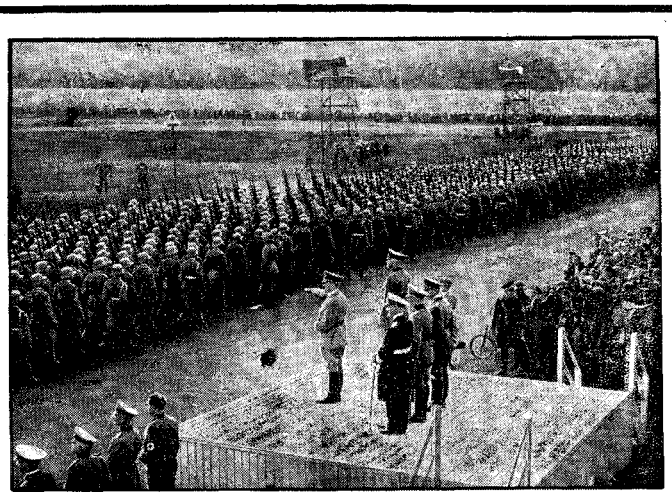

Wulki nimokhód psched wjednikom a psched rostajowarjemi jenotliwych wotdźelow wojerscheje mocy. (Scherls-Bilderdienst, M.).

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(7. pokračowanje.)

Zyma. W zymje wjele předźechu. Dźowki khodźachu wšitke wječory po wječoru ze swojimi kolleskami do susodneho domu na přazu a so z dypkom wokoło ½10 hodźin domoj wróćichu, přinjesechu swoje napředźene pišćałki sobu a podachu so k měrej. Nan pak nazajtra rano předźeno na motydle moćaše, kotrež so wjerćeše a po dwanatej nići zattusny. Za swoje wječorne dźěło dostachu holcy jako wosebite pjenježne zarunanje něšto butry, muki, jejow, štož k tomu nałožowachu, plincy pjec, hdyž mějachu swoju „dołhu nóc", z kotrejž přazu skónčichu. Nimo toho pak dostawachu z toho, štož běchu sebi napřadłe, też płat za košle, wězo nic ćeńki. Hdyž běchu wumłóćili, předźechu też wotročy něšto dnjow sobu, hdyž žaneho druheho dźěła za nich njeběše, ale łódma wósom dnjow dołho. Mojej dwě sotře też sobu předźechu, wo dnjo sotře seklowaštej abo šiještej, ale přeco jenož doma. Njeúdźeštej sobu na přazu. K nimaj přikhadźeše dźowka našeho susoda Hana Bajerec, pozdźiša Dučmanowa, a Marjana, sotra našeho wučerja Wjacki, kotraž swojemu bratrej hospozowaše. Marijana běše jara pěkna, zrěčniwa holca, kotraž wšitke bajki znaješe. Wot njeje sym też wšitke Grimmowe bajki słyšał, kotrež su mi tehdy a hišće pozdźišo telko wjesela činile. Serbske bajki sym wosebje słyšał wot druhich ludźi w Malešecach, mjez druhim wot stareje njewudateje holcy Meldźic Hany, kotraž běše přeco doma we swojej jstwičcy, dokelž w lěće a w zymje dźeń wote dnja předźeše.

Pjecak a kadeli. Někdy mějachu też pola nas we našej jstwje pjecak, to běše wukut w sćenje. W nim leżeše wulki kamjeń, a na nim paleše so łučwo, kiž jstwu wobswětleše. Tehdy njemějachu ani swěčkow ani swěcow. To bychu za pycharstwo měli. Mój nan pak je wokoło lěta 1840 pjecak wotstronił a liješe sam swěčki abo kupowaše swěćenje za blachowu lampu, kotrež wězo jenož słabe swětło dawachu. Nimo toho wisaše na sćenje wulka lampa z blachowej sćenu, kotraž jara rjane swětło dawaše. We wšitkich druhich domach, też pola našeju susodow mějachu pak jako wobswětlenje jenož pjecak abo tón hišće jednoriši kadołb. Wokoło wulkich kachlow stejachu 2—3 ławki. Tam, hdźež so ławki w rózku dótkachu, leżeše wulki kamjeń. Na tutym paleše so łučwo, kotrež jara rjane swětło dawaše a cylu jstwu wobswětleše. Zo pak so jstwa njeby z nastawacym kurom přejara zakuriła, běchu nad łučwom kadołb připrawili. Kadołb běše ze suroweho płata, kotryž běše za wobłuk přičinjeny a jako kružel so do wysoka so zwužšejo do wuhenja wjedźeše. Do kadołba łučowy kur čehnješe a do wudźeše. Do kadołba łučowy kur čehnješe a do wudźeše. To běše kadołb. Po wječeri sehenja wustupowaše. To běše kadołb. Po wječeri sehenja wustupowaše. To běše kadołb. Po wječeri sehenja wustupowaše potom 4—5 domjacych ze swojimi kołwrotami a předźechu. Bajachu sebi bajki abo spěwachu ludowe spěwy. Jstwine wokna buchu zapowěšane. Też najmjeńše zawěški bychu jako njesłyšane pycharstwo wotpokazali. To běše přeco rjany napochadlad zwonka z woknom do wobswětleneje jstwy hladać a jako dźěćo sym sebi husto přał, pola nas też tajki kadołb měć. Ale kadołb běše pola nas na přeco wotbyty. Dokelž wotročy wječor do jstwy njesměchu, wostachu w paleni a sedźachu tam na muri, do kotrejež běše palny puzor zamurjowany. Zo bychu tola też swětło měli, naščipichu sebi poł metra dołhe třeski, kotrež do připrawjeneho železa tyknychu a zažehlichu. Tak sebi něšto hodźin dołho swěćachu, a z krótkimi trubkami swój tobak kurjachu. Njekhodźachu do korčmy. K tomu běchu přejara zlutniwi. Druhdy pak dźěchu na přazu, hdźež holcy wječor předźechu, ale nic husto, dokelž dyrbjachu potom předličam karan piwa darić.

Stundarjo a naduwany. W Malešecach běchu też někotři stundarjo, to běchu tajcy pietišća, kotříž za tydźeń so junu abo husćišo zhromadźowachu, hromadźe spěwachu a sebi předowanje čitachu. To běchu sami čiši, pobožni ludźo, Druhdy jich dohladowaš za diasporu Ochranowskeje Bratrowskeje Jednoty wopytowaše. Wón běše domjacy wučeř hrabje z Lippe w Čichońcach — bratr Wićaz. — W Malešecach so też derje znajach z hólcom, kotrehož nan roztorhanki kupowaše. Tón běše syn našeho stareho zemrěteho wučerja Krjenca a bydleše khětro samotny kónc Małych Malešec. Někdy ke tutemu swojemu towaršej přińdźech. Jeho nan sedźeše za blidom a přebyraše roztorhanki To bě krótko do jutrow 1847. Jako powědach, zo po jutrach na wyššu šulu do Budyšina přińdu a zo budu najskěrje na duchomstwo studować, dźeše wón, z nawočemi z wótra na mnje hladajo: „Z fararjom přińdźe někdy telko do njeljes, kelko je z podkewami wobkowanych zajacow." — Wón běše najskěrje z „inspirérowanym" (nadychnjenym), dokelž móžeše fararjow tak mało zaić. Njejsym ženje wjacy wot njeho słyšał. Do „stundarjow" wón njeslušeše. Sutndarjo khodźachu pilnje kemši, ale njekhodźachu ženje do korčmy,

Abesynscy wjerchojo a jich kěžor

Menelikowe pollecžo. — Cžafanz na trón w Franzowiskim Džibuti.

„Kral kralow", kěžor Haile Selassie, knjezičer nad Abeźynskej, je — snajmjeńscha na papjerje — ſ knjesom w žiwojim kraju, kotryž chže jón hižo dźiwy do nowocžasnoho ſtata pſchetworicź. Je domjazych wjerchow, kotſiž žo jeho knjeźſtwo ſpjeczowachu, nuſował, jeho nadknjeźſtwo pſchipóſnacź. Njeby-li wójnſka kataſtroſa hroſyła, njemohło niczo jeho trón ſatſchaſcź. Na jeho knjeźſtwo pak wotpoczuje

pollecžo Menelika,

kiž je žiwojeho wulkožona, Ligg Jaſu, ſa herbu poſtajił a tomu ſ wěcžnym ſatamanjom hroſył, kiž chže Liggej Jaſuj „trón Salomona" wotpſchipóſnacź. Po podcźiſnjenju krala Michala ſ rodu Uellow, kiž je niniale zyle mohamedanſki, mužeſche Menelik, ſo nuedze jedna, hdyž podcźiſnjenemu pſchecźiwnikej ſtwoju najmłódſchu dźowku Reggu ſa žonu da. S tuteho mandźelſtwa wuńdźe Ligg Jaſu (mały Jeſuš), kiž bu po pſchecźu bźeda ſchcheſcźanſky wocźehnjeny a ſa krala wſchěch kralow poſtajeny. Ale Ligg Jaſu woſta we wutrobje mohamedan; k tomu pſchidźinſkemu žo charakterowe njedoſtatki a cźiny, kotrež jeho lude wotzuſnichu. Tak njebě twojej kěžorki Zaudity, mandźelſkej Menelika, energiſkemu a pſchekleparitemu raſej Tafariej, nětžiſchemu kěžorej, cźežko, Liggej Jaſuj trón ſ rukow wuturhnyć a jeho w Schea pod kruſym dohladom Kaſſaiſkeho raſa (wjerſcha) ſatcheho dźerźecź. Raſ Tafari woženi žo ſe ſotru ſajateho Liggi Jaſua, ſ prynzeſnu Menen, ſ kotrejž ma wjacy dźeci.

Stwójbne wobſtejnoſcze kěžora Haila Selaſſia wjeſchu woſebicze ſajimowaſe, njebychu-li žo politiſzy wuzcź mohle. Wotnjeſ žo pſchiwiſł Ligg Jaſua teſ połěcźował, dha tola tu hiſchcźe je a móže žo wotpſtet wujeſwicź, je-li žo ſ wukraja podpjera, a ſwoženowa hwězda kěžora žo ſacźemni. Hiſchcźe dźenja njeje wujaſnjene, ſ wotkel je Olich, kiž je žo pſched nětkorymi lětami k kěſchenju ſtorcźeneho Ligga Jaſua ſajaził, lětadła a druhe europſke bróńje brał. Teſ njeje hiſchcźe ſabyte, ſo je nědźy Franzowſka Menelikowe wójſko pſcheczíwo Italſkej wobróniła a ſo Jendźelſka tehdom dźe Franzowſkim, niž pak Włocham (Italcźanam) dowoli, bróńje pſches Egiptowſku woſwcź.

Sajaty Ligg Jaſu ma žonu a herbu, cźakańża na trón, nětko 18lětneho Menelika. Fatumata Abubekaw, prjedawſcha abeźynſka kěſorka, je ſa afrikaniſke nahladu ciana žónſka w ſtarobe 33 lět. Po pſchewróźe w Addiſu Abebje póſła ju jeje žiwak, knjeźicźer ras Tafari, do wuchowanſtwa k ſebe mohamedanſkemu rodej Aafcba. Ju pſchewodźeſche 100 alkawow (wojakow) a wulka cźaſoba wobſtebje wuzwanych domjazych njewólnikow, kotrejž dyrbjachu jeje ſamożenje, 100 000 ſrźbornych Thereſijowych wolerj, do howjaſkich kožow ſaſchite, ſtrażowacź a ji ſtražicź. Pjenjezy wuži kěſorka Fatumata ſa ſinanzowanje ſběžkow ſa ſcźe Ligga Jaſua. Po njewuſpěchach ſ cźeſnjenje nicžo druhe niedhy, hacź žo do maleho wotleżaceho nawótſkeho ſyrdliſcźa Tadźurah pſchi Cźerwjenjym morju, kiž Džibuti, w franzowſkej kolonij wróćo ſcźahnjeſ, kiž dźenja hiſchcźe ſtarotne žiwjenje ſe ſwojim ſymſkim wobſtebje. Franzowſke knjeźſtwo žo ſa nju ſajimuje a ju njeſe njenje podpjera. Njedawno wotmě 18lětny tróniſi cźakanz Menelik ſwój ſwaž w Tadźurje, kotryž franzowſke knjeźſtwo ſaptacźi.

Menelik, kiž je jenož tak mjenowanu mohamedanſku koranſku ſchulu (nabožnu) wopytał, je we wobtkadźe jara hordy, njeſtrowi nikomu a wobtkadźuje troſchu ſ franzowſkej wobtkadku. Džibutiſki gouverněr je jeho namołwił, ſo by na ſdaceje nětkaſe ſaſtojnſtwo pſchijał, ſo by jemu moł mjdu pſacźicź. Tola hordźe jemu napſcheczíwi, ſo wón jako ſyn kěžora ſane druhe ſaſtojnſtwo njepſchijmje hacź to jeneho kěžora a pokaſa gouvernérej khrjet. Dokelž pak Franzowſkej bjes dwěla na derjeniſcźu Menelika wjeſe ſaſeźi, je jemu, kaž też jeho macźeri ſtmu wuſtajiła, kotruž w Tadźurje wuſiwataj. Byrnjež młody Menelik jako mohamedan, ſamo w padźe, ſo by w Addiſu Abebje ſnadź dla poraźka ſběžk naſtał, tak hiſe wſcheho wuhladow njemě, hdy „trón Salomona" naſtupicź, ſu tola w poſlednim cźaſu wſchelake potajne wuſtowy do Tadźurah pſchiſchli, kotiž ſpytaja, jeho ſ franzowſkeje krajiny wuwabicź, njech, ſo bychu jeho pſchi jeho nanu w Schea ſaſeli, njech, ſo bychu **w jeho mjenje někaſki ſběžk naſtakowli**, dokelž abeźynſky wjerchoj žo rad pokupicź radźa. Njeſmě ſo ſabycź, ſo je w Abeźynſkej **na pjecź miljonow katolſkich kheſcźanow** (wo kotrychž njedawno piſzachmy) **nječſto wjacy hacź ſto miljony mohamedanow wotpraduje**, kotrymž by mohamedanſki prynz witany był.

Italſka je hižo pſched wjacy njedźelemi, pſchedy hacź žo konflikt ſ Abeźynſkej do nětcźiſcheje wótroſcze wuwi, w Addiſu Abebje nom pſchecźodała, w kotrejž žo wona ſpjeczuje pſchecźiwo knjeźenju kěžora Haile Selaſſia nad ſultanatom Dźiwana. Dokelž pak tuto knjeźeſtwo hižo dźeſe hacź 40 lět wobſteji, dha je žo tuta nowa jenož po pſchecźu ſultana Abba Diffara je ſplaha Djimma-Gallow wotedała, kiž chže ſwoju wot knjeźacych Amharow (knjeźeſtſki lud) pſchiſtiſkanu ſwobodu ſ italſkej pomozu ſaſo dostacź. Sultanat Djimma Galla leži na 200 kilometrow k juhu wot Addiſa Abeby, je tak wulki kaž južna Němſka a je kulturnje khěro wnitriy ſtat.

Nětko žo praſcha, hacź žo pſchi wudyrjenju wójny kěžorej Haila Selaſſiej poradźi, wſchitke te wſchelake ſplahi pſcheczíwo Italſkej ſhromaždźicź abo hacź ſmutkowne napſcheczíwnoſcze w kraju njewudyrja. Jendźelſka a Franzowſka dźerźitej wažne wobſtejenſtwa na hranizach Abeźynſkeje w ukonoj a chytrej, na ſtraži ſtacź, hdyž ſo njepſcheczelſiwa ſapoczmu. Kaiſerſkuli też budźe dóſt pſched nětkrym cźaſom wojſenjenych jendźelſko-amerikanſkich wojiwych konzeſijowje tola naſtacźe tuteje ideje ſnamjo ja to, ſo mója na horjeſ pódźe Abeźynſkeje kóždy wokomik dalſche pſchekhwapjenja naſtacź. Kěžor Haile Selaſſij je khutnoſcź poſkoženja ſpóſnał, je ſwoje priwatne ſamóženje pola Lloyda (w Londonje) pſcheczíwo wójnſkemu riſiku na 400 000 puntow ſterlingow (pſches 6 000 000 hriwnow) ſawěſcźił a ſwoje pokłady w pariſſkich bankach deponował. Wołud je ſpodźiwny.

Roskaſowarjo jenoliſwych wójſkowych woldźelow w rosmolwje.

S lěwa na prawo: wyſchſchi roskaſowaŕ lětadłow, general lětarjow Göring, ſtatny wójnſki miniſter a wyſchſchi roskaſowaŕ krajneje wobory generalny wyſchſ ſ Blomberg, wyſchi roskaſowaŕ wójſka, general artillerije ſ Fritſch, a wyſchſchi roskaſowaŕ wójnſkeho łódźſtwa dr. h. c. Raeder. (Weltbild, M.)

Přilopk

Ssmjerć w pěſkowej jamje.

Cžeſke njeſbožo je ſo w gmejnſkej pěſkowej jamje w Zawſnjzach pola Drježdźan ſtało. Hdyž ſydom muži pěſk ſa wuporjedźenje wjeſneje dróhi w Zawſnjzach na wós ſypachu, ſo nadobo dwě wulkej ſcźeńe pěſka wotwalichtej a ſi wožoby ſaſypnyſchtej. Dweju muzow mózgachu žiweju wuhrjebacź, tola 14lětny cźeladnik Barthel bě ſo hižo w pěſku ſaduſył. Hólz wot dweju mužow pola jeneho bura w Zawſnjzach ſłuſeſche.

Schtyri dny morwa we wobydlenju.

W Hüttengrundze pola Marienberga w Saſkej bě ſo 48lětna ſama ſtejaza žona do ſwojeho wobydlenja ſamkła. Dokelž ju jejni ſnuzdźa njeběchu ſchtyri dny widźeli, ſo tuczi wo to poſtarachu, ſo policija wobydlenje wotewri. Pſchi tym ſonu morwu we łóżu namakachu. Lékař ſwěſcźi, ſo je žona hižo pſched ſchtyrimi dnjemi na ſajeczje wutroby wumrěła.

5 ſmjertnych woporow ſajědoicźenja.

Ssobotu ſawołachu w Oberhauſenje pola Eſſena k ſwójbje ſtakarja Eichha'a lékařiku pomoz, dokelž ſo w ſwójbje ſnamjenja ſajědoicźenja pokaſowachu. 13lětna holcźka, 15lětny hólcźeż a 5lětna holcźka wumrěchu hižo ja nětkotre hodźiny. Macź wumrě w nozy k póndźelu na ſcźehnkach ſajědoicźenja a 8lětna holcźka póndźelu pſchipołdnju. Też poſledńje dźěcźo, 3lětna holcźka, na ſmjerć pokaſowaſ. Ojcźiſ je ſo ſajědoicźenje ſtako, njeje hiſchcźe zyle ſwěſcźene.

Ssmjertna wjerhańża w artiſtiſkej budźe.

We wſy Arnsfeld w Schtyrſkej běſche pſched nětžo njedźemi ſtupina artiſtow ſebi ſwój ſtan natwarika a cźinjeſche ſiwu propagandu mjes wobydleſtwom bliſcheje a dalſcheje wokoliny. Pſchedwjedźenja ſo też derje woptachu. Mjes ſkupinu běſche też „ſyzny muž", kotryž bě wjerhacź ſ powołanja, ſ mjenom Alois Kogeler, kotryž pſchihladowarjow namołwjeſche, ſo bychu ſ nim wjerhowali. Wobwjedźeſ ſtana ſłubi, tomu wulke mjzo, kotryž by Kogelera połožił. K tajke wjerhowanju ſamowa ſo domorodny hoſcźenzaŕ Gottfried Merta, nimo měry ſyzny muž, kotryž derje wjerhanju rozumi. Naprěnim wjecźoru dźělſchtaj ſo wobaj wjerhacźej wo tutym hodźiny trajazym wojowanju bjes rosſudźenja. Pſchichodnym wjecźor ſo wojowanje woſpjetowaſche a tón ras ſkónczi ſo ſ bjeſobwěrnym dobyczom korcźmarja. Tutón pokoji artiſtu zyle porjadnje na ramjeni. Tola pſchedobyty ſo wjazy njeſkhabe. Sawołany lékař ſwěſcźi, ſo je njeſbožowny žebi ſchiju ſwinył. Dowjeſechu jeho do thorownje, hdźež bórzy na to wumrě.

Europa—Newyork w 24 hodźinach.

Amerikanſki wójſkowy ataſchej w Parizu wyſoki Frank P. Lahm je w pſchednoſchku wěſcźił, ſo hižo we najbliſchim cźaſu ſo lětadłowy wobkhadnjeſ mjes Parizom a Newyorkom pſcheczewjedźe. Tuta cźara ma ſo ja 24 hodźin pſcheleczeć. Po mjenjenju wyſoka Lahma ma ſo porjadna lětadłowa ſłužba ſ Newyorka do Parisa pſches Acory a Portugalſku ſ pſchikłuſchnymi pſchiſtajenjemi ſarjadowacź. Zyła cźara wuczinja 4400 mil a najdłſcha dźelba cźary, w kotrejž ſo bjes pſchiſtajenja leci, wuczinja 2400 mil. Dokelž móża lětadła ſ hodźinſtej ſpjeſchnoſcźu 444 mil na dołhich cźarach ſnajmjeńſcha 200 mil ſa hodźinu pſcheleczeć, budźe móżno, ſ Newyorka do Parisa ja 24 hodźin dolecźeć. Pſches Neufundlandſku a Islandſku měł ſo pucź ſamo ja 20 hodźin pſcheleczeć. Amerikanſki wyſchk njewidźi žanych cźežkow wjacy, ſo by ſo k ſarjadowanju tuteje cźary pſchikrcźiło. Pilotojo móża dźenja w mróźelach a w mhli leczeć, móża we mhli pſchiſtajicź a je móżno ſ pomozu radija ſtajnje prawy pucź pokaſowacź. Jenicźke wotewrjene praſchenje hiſchcźe je, hacź móża lětadła też zyłne wětry wobitacź. Wjedrowa ſłužba ſteji tu pched wulkimi nadawkami.

Nadpad ſ revolwrom prjedawſcheho markiſtiſkeho měſchcźanoſty.

Prjedawſchi markiſtiſki měſchcźanoſta na ſchpanſkej kupje Malaga je ſ revolwra do ſwojeho naſlědnika ſtrělił, kotryž radikalnej ſtronje pſchiſłuſcheſcha. Měſchcźanoſta je ſo ſ wutſelom cźežko ſranił.

---

njepijachu palenca, zdalowachu so khartowanja, wšitkich zawjeselenjow, rejow, dźiwadłowych hrow a tak dale. To wšitko mějachu za hrěch. Jako běše do Malešec nowy farař přišoł, kiž we wšědnej drasce po wsy khodźeše, zo by w susodnej wsy khoreho wopraſił a duey swoju krótku trubku kurješe, mějachu to někotři ſtundarjo za jara pohórſacy njeskutk. We Serbach mějachu to dołho za njepřistojne a pohórſace, hdyž farař po wsy z palacej cigaru dźěše. We Bukecach zakaza tohodla 1860 farař Michał Mjeń swojim pomocnikam pod hołym njebjom — přede wšěm wo wsy — kurić. —

Tři najtołſcźiſi mužojo w Malešecach běchu tehdy naš nan, bur Rjećka (Jeńk) a stary korčmař Krylink. Hačrunjež tutón kóždu njedźelu na swojej ławcy w cyrkwi sedźeše, běše wón tola z najžałdałwiſim zakliwarjom, kotrehož sym hdy słyſał. Wón přeco sakrowaše, a docyła wjacy njewědźeše, hydž to cinješe. To běše mi tak wohidne, zo jeho wjacy njemóžach wutrać. Pola nas doma nichtó njekliješe, njesmědźiše sebi też nichtó zwěrić zazelić. To by nic jenož pola nana a maćerje, ale pola wšitkich hódnje nimo trjechił.

Njedaloko našeho kubła steješe při khětro wulkim bahnje, w kotrymž so husy, kruwy a swinje pachu, pastyřnja, mała khudobna khěžka po jednym chodźeńku. W njej bydleše Malešanski pastyř, dowy a nócny strażnik Jan Libuša, ze žonu, dźowu a khorym synom, kiž šewcowaše. Khěžka běše ſle nizka, hlinjana, měješe stwićku z dwěmaj małymaj zasuwatymaj wokniješkomaj, komorku z jeničkim wokeńkom bjez wobluka, do hliny zatłóčenym, kotrymž lědma něšto swětła swěceše. Pod třěchu běše lěhwo za wobě dźěći, kiž po wuzkim rěblu, niſale runym kaž swěca, do wysoka łaženješ. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

Samknjenje pſchiſtawa w Gibraltaru.

Jendźelſke namórſke wjedniſtwo je južny ſajeſd do gibraltarſkeho pſchiſtawa ſamknyło. Na najchim wobrazu widźimy ważny pſchiſtaw, w kotrymž pſchezo nětkotre łódźe jendźelſkeho łódźſtwa leža. (Atlantik, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z winoščowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 220 | Budyšin — Pjatk 20. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Italska Genfski namjet wotpokaže

Schtwórtk rano žu italske nowiny wosjewile, so je wubjerk pjeć mužow w Genfje žiwoje dźěło stónčił. Hižo Genfšej rosprawje žu nowiny wotpokasowaze pschispomnjenja pschisłajile. Romske nowiny „Messeggero" pišaju: „Njech namjety wubjerka pjeć mužow wupadnu kakuli chcedźa, italska wotmołwa budźe wěsće jažne a krute wotpokasanje". Też nowiny „Popolo d' Roma" maju w žiwojej Genfšej rosprawje za njemóžne, so žo na sałožku namjetow wubjerka pjeć mužow hodźi nčkak dojednać, dokelž žu tute namjety pschejara wot italskich najmjenšich zadanjow dalene.

Londonske nowiny „Daily Mail, pišaju, so je žo jich wožebity rosprawjeŕ Ward Price ſ Mussolinijom rozrěčował a žo ſ nim wo nowinſkich rosprawach wo wubjerku pjeć mužow rosmołwjał. Mussolini je jemu pjeća prajił, so žo plan njebodźi niz jenož pschijeć, ale so je też šmělchny; też so sda, jako by žebi wubjerk Swjasku ludow myślił, so je wón hromadźeř pušćinowych krajinow.

Mussolini pschispomni, so rosprawu posdźischo dostanje, ale hdyž žu powěsće telegrafowarjnjow wérne, žu drje namjety ironiju měnjene. Po sdaržu žo pjeća namjetuje, so ma žo Italskeje žadanje sa wupsche strěčom w rańschej Afriźy ſ wotstupjenjom někotrych pušćinow spokojić, ſ jenej žonej a ſ jenej kamjeńtnej pušćinu. To šej mjenujtaj pušćinje w Danakilu a Ogadenje.

Mussolini žo žmějo wopraschа, hacj maju jeho sa rjeka, jeneje knihi amerikanskeje spisaćela Marka Twaina, kiž běsche žo do žwojeho wothłoža kat salubował, so žebje dwě horje ſ rjanym wothłokom kupi a žebi khěžu mjes njej natwari. Mussolini naspomni, so je wot Francowjow njedawno 110 000 kóžnych mil pušćiny Sahary dostał. W tutej pušćinje bydli runje 62 człowjekow, kotrychž žu po dołhim pytanju namakali. Woni w ſamotnej dolinje bydlachu, hdźež běsche pschipadnje woda. Danakilſki kraj je pjeća dno wulkhmjeneho morja a je 200 mil dołha pušćina běleje žele. Tam pjeća ani žiwjelza njerosće a ſamo Abeżynjenjo žo tam njemóža žiwić. Ogadenſka pušćina pak je pušćina kamjenjow. S pěskowej pušćinu hodźi žo hischcze něchto sapočeć. Někotre pschestrěnje libyſkeje pušćiny w italſkej połnóznej Afriźy žu žo powodźile, so žo tam hodźi bydlić. Ale ſ dźiwjeho kraja wulkich kamjenjskow žo njehodźi niczo sčinić.

Schtož mjesynarodne sarjadnistwo a žandarmstwo w Abeżynſkej nastupa, Mussolini rjekny, so žebi najsterje na wobdźělenje Italskeje njemyślał. Kaž žo sda, budźa žo 200 000 italskich wojakow ſ rańschej Afriki dyrbjeć domoj dowjesć a jim ma žo powědać, so žu jenož wulkě cžiniłi. **To žo na jadyn pad njestanje.** Wubjerk budźiſche lěpje cžiniť, kak Mussolini praji, so budźiſche žo hłowneje wězy abeżynſkeho praschenja dźeržał, mjenujtaj, so njeje žaneho abeżynſkeho naroda. Tam žo jedna wo knježeŕſki lud Amharow, kiž nad podcžinjenymi a njewólnſkimi splahami knježi. Podtkóčzene ražy Abeżynſkeje bychu žo pod italſkim knježeŕſtwom lěpje cžule, a wěrnej Abeżynſkej, krajej Amharow, mohło žo pomhać, so by pschistojny schodźerk zibilisajije ſ knježeŕſtwom dozpěł, kiž by žo ſpocžatnemu knježeŕſtwu w Irakſkej abo hischcze placžiwemu knježeŕſtwu w Marokkowſkej runało.

Přeco nowe transporty italskich wojakow

Na parniku „Lombardia" žu w nozy k schtwórtkej poſledńje wothdźělenja divisije Cosseria ſ Genuaſkeho pschistawa do rańschеje Afriki wotjěle. To běchu tři batallony pěschkow, jena narunańſta kompanija, wotdźelenje karabinierjow a sanitetſke muzſtwa, dohyła 121 offizěrow a 3600 wojakow. Na parniku „Lombardia" žo też divisijowy kommando žohu wjese. S Triesta je też 350 italſkich wojakow do rańschеje Afriki wotjěło. Tuzi běchu ſwjetſcha artilleristojo.

Bergamoſki wójwoda je ſrjedu ſ Milana wotjěł, so by žo do rańschеje Afriki podał, hdźež wón kommando pěschkowſkeje brigady pschewosmje. Kschižak „Eugen Sawoyſki", jena najnowiſchich a najpěschnjichich łódźow italſkeho wójnſkeho łódźtwa, kiž je žo hakle psched nětkotrymi mězazami ſ łódźetwarjerńje puschczíła, žo w bliźichich dnjach na žwoju jěchu na pruhu poda.

Abesynska namjety wubjerka pjeć mužow pruhuje

Abeżynſke knježeŕſtwo w tutych dnjach namjety Genfſkeho wubjerka pjeć mužow pruhuje. S Addisa Abeby žo powě, so žo namjety namjetam abeżynſkeho knježeŕſtwa nimale runaju a ſo žo tehodła hodźa pschijeć.

„Za hospodarske sankcije nětkole přepozdźe"

Snaty Jendźelčan Lloyd George je schtwórtk w jenej ſhromadźiſnje w Bradfordu wo mjesynarodnym połoženju rěčał. Wón wěſchczeſche, ſo ſa tydźeń abo dwě njedźeli k wójnje mjes Italſkej a Abeżynſkej dóńdže, a žo praſcheſche, schto chże Jendźelſka potom cžiniť. Lloyd George je jeje jara njemérny, dokelž pod ſaczíſchczom ſteji, ſo žo žiwót wulkej kataſtrofje bliži. W poſledńich njedźelach je wón prěni był, kiž je rěčał jendźelſkeho ſwonkowneho ministra w Genfje powitał. Tola po jeho měnjenju budźiſche Jendźelſka dyrbjała žiwoje ſtejiſchczo hižo pryedy wosjewicť. Wězy bychu žo hischcze hodźale ſrjadowacť. Nětko pak je hižo tak daloko, ſo wobdźěleni ſtoro wjazy wot žiwoheho pschedewſzaca njemóža puschcžicť.

Lloyd George dopomni, so je žo Abeżynſka hižo w januaru na Swjatk ludow wobroczíła. Tutón pak žo njeje hnydom ſejchał, so by ſwadu wurunał. Mussolini pjeća njeje muž, pola kotrehoż žo wěſ ſ rěču wotbudźe. Saſchmjatane politiſke położenje a hoſpodarſke położenje jebi pódla mudrosće też ſmužitoſcej žada. Njedźiwajcy italſkich pſchihotow w Eritrejſkej a Somalſkej, ſ kotrymiž žo jeje měžazy abo łěta trajaza wójna ſmóžni, njeje w Genfje pjeća nikomu móžno prajicť, ſchto ma žo nětko ſtacť.

Schtož ſankzije naſtupa, Jendźelſka nětko kedźbliwje ſmiſli ſ druhimi mozami pyta. Tola nichtó njeſ ninni njeſwě, schto by cžiniť. Jendźelſka ſama pjeća njeje niczo namjetowała. Wona jenož poßłucha, kak daloko chźedźa druhe mozy poſtupowacť, a jim njepraji, kak daloko wona ſama pórdźe. Sa jenicžzy hoſpodarſke ſankzije, kiž budźichu žo pſched měžazami hiſchcze hodźale pschewjeſcť, je pak nětko pjeća pschepozdźe. Mussolini ma milijon ludźi pod brónjemi. Pschi abeżynſkich mjeſach je kanony, łětadła, jědowite płuny a granaty nahromadźił. Tehodła dyrbi žo parlament wulwolicť, kiž žo poſtara, ſo žo taſke něſchto ženje wjazy njewoſpjetuje.

Gibraltarske wobydlerſtwo dyrby sebi swěcki nakupić

Reuterez telegrafowarńja w Londonje rospramja, ſo je žo w Gibraltaru ſchtwórtk ſeſzěhowaze hamtſke woſiewjenje wupowěžło: S tutym žo powſchitkownje k wobžnju dowa, ſo budźe pschi wěſnych wobſitejnoſcžach nuſne, ſo žo w Gibraltaru wſchitke žwězy haſnu. Możno je, ſo žo teho dla hłowna milinarńja ſawrěje. Wobydlerſtwo žo trohdła poruča, ſo by žo ſe ſwěcžkami a podobnymi wězami ſaſtarało. S dobom pak žo na to pokaſuje, ſo ma žo też taſke žwětło kat khowacz, ſo wot wonka njeje widźecť. Njewobkedźbowanja žo khłoſtaja.

Lětsa zaso lotterija za wobstaranje dźěła

Němſki a pruſki minister ſtuſkownych naležnoſczow woſjewja, ſo ſmědźa žo loſby lotterije ſa wobſtaranje dźěła, kotruž nazionalſojialiſtiſka ſtrona ſarjaduje, w Pruſkej w cžaſu wot 1. oktobra hacž do 21 dezembra 1935 pschedawacź. Hrajeſki kapital 16 milijonow hriwonow wucžinja a žo w dwěmaj rjadowaj wuhraje. Dowolony je druhi rjad je 6 milijonami hriwonow ſ 2 milijonomaj dwójnych loſow. Dwójny łóž placži 2 hriwuje.

Jenož khorhoj z hokatym křižom je statna khorhoj

Sjawne twarjenja pokaſuja w pſchichodźe jenož hiſchcze khorhoje ſ hokatym kſchižom. Se ſakonjom wo ſtatnych khorhojach ſ 15. ſeptembra 1935 je khorhoj ſ hokatym kſchižom ſ jenicžkej ſtatnej a nazionalnej khorhoju. Po ſběhnjenju wſchěch napſchecžiwnych poſtajenjow wo wupowěžnjenju khorhojow na ſjawnych twarjenjach je ſtatny minister ſnutſkownych naležnoſczow na ſakładze 4. wotſtawka ſtatneho khorhojoweho ſakonja ſcžehowaze porucžił, ſchtož hnydom do mozy ſtupi.

1. Wſchitke ſjawne tawrjenja ſtata, krajow a towarſtwow ſjawneho prawa wupowěžnu w pſchichodźe jenož khorhoj ſ hokatym kſchižom.

2. Cžorno-běło-cžerwjena khorhoj a khorhoje krajow a provinzialnych ſwjaſkow ſo w pſchichodźe wjazy njewupowěžnu.

3. Gmejny w ſmyſłu gmejnſkeho porjada ſmědźa nimo khorhoje hokateho kſchižа, kotraž ma žo na prěnim měſtnje wupowěžnjecź, pſchi ſwjatocžnoſcžach też gmejnſku khorhoj pokaſacź.

Židowskich přesmykarjow devizow w Gdańsku zajeli

Sćěhowjerkemu wotdźělenju Gdańſkeje dohladowarńje devizow je žo poradźiło, někotrych pólſkich židow ſajecź, kotříž ſ pſchekmykanymi devizami wokowachu. Židowſzy ſaſtupjerjo „cžorneje burzy" běchu wjele pólſkich ſłotych do Gdańſka pſchinjeſli, ſo bychu je ſ woběrdźenjom Gdańſkich devizowych poſtajenjow wikowarjam ſ Pomorja pſchedawali. Na tuto waſchnje mózachu woni tóſchto pjenjes ſ Gdańſka wuſzuwacź. Też někotrych wikowarjow ſ Pomorja, kotříž cžyſzchu žiwoje ſchćěžnaki runje na ſtote pſchemnicź, žu ſajeli. Sebrane pjenjeſy tuteje burſy wucžinjeja někotre tyſzazy ſłotych a ſchćěžnakow.

Hišće žaneho zakročenja podpisarskich mocow w Kownje

W franzowſkim knježeŕſtwje je žo woſjewiło, ſo podpiſarſke mozy memelſkeho ſtatuta hiſchcze njeſu napſchecže Litwje ſakročiłe. Dotal žu žo jenož roſrěčowanja ſ litewſkim knježeŕſtwom wotmełe. W Parizu potajkim žaneje litewſkeje wotmołwy njewocžakuja, ale maju ſa to, ſo je žo naležnoſcź ſ woſjewjenjom wobłyła, kiž je litewſki miniſterſki pſchedžyda 14. ſeptembra nowinam pſchepodał.

Prašenje politiskich ćeknjeńcow před Zwjazkom ludow

Schesty wubjerk ſhromadźiſny Swjaſka ludow, kiž norwegſki ſwonkowny minister w praſchenju politiſkich cžeknjenjow nawjeduje, je ſrjedu roſprawu Nanſenſkeho hamta wo jeho dźěławoſcži w ſandźenym lěcže ſłyſchał. S woprašchenjom pola wobdźělenych knježeŕſtwow je Nanſenſki hamt ſhonił, **ſo je w tu chwilu žiła 972 191 cžeknjenjow we wſchěłakich dźělach ſwěta žiwych.** Mjes nimi je něhdźe 700 000 Ruſzow, 200 000 Armenſkich, 7000 Aßyrow a Aßyrokaldejſkich, 3300 poſaarſkich cžeknjenjow a 60 Turkow. W roſprawje ſo pſchipomnja, ſo nimo teho hišćeže w połnóznej a połodnjoſchej Ameriźy a we wſchěłakich europiſkich krajach tyſzazy cžeknjenjow pſchebywaja, wo kotrychž žanych dokładnych ſtatiſtikow njepſchedleži. Nimo teho je žo ſdźělilo, ſo pjenježne ſrědki k ſaſtaranju cžeknjenjow njedoſtahaju a ſo jich potrěbnoſcže pſchiběraju

Přez 50 politiskich smjertnych wusudow w Albanskej

S albanſkeho hłowneho měſta Tiranу je do Wina powěſcź dóſchła, ſo je žo w proſzeju dla wjeleſpěchcžiwe pſchecžiwo ſchtarakanu poſledńjeho ſłožа w Albanſkej 53 ſmjertnych wuſudow woſjewiło. 39 wobſkorzenych je žo dla wobdźělenja abo naſchcžiwanja k wjeleſpěchcžiwe ke khłoſtarni na cžaſ žiwjenja ſajudźiło. 121 wobſtorzenych doſta jaſnowe khłoſtanja wot 10 hacž 20 łět. Kaž žo w powěſcži praji, žu w Fieru w Albanſkej w poſledńich dnjach hižo 20 ſaſudźenych ſ wobwěžnjenjom wotprawili.

Žnjewy džakny žwjedźeń je wuſnaržе ludoweje ſhromadnoſcže k němſkemu burſtwu jako ſakładej naſcheho pſchicheda.

Prjedawši juhošłowjanski ministerski předsyda Marinković wumrěł

S Beograda žo powě, so je dołholětny juhošłowjanski ſwonkowny minister a ministerski předsyda dr. Marinković ſrjedu w Beograd wumrěł.

Wojtěch Marinković je ſo w lěce 1876 w Beograd rodźił. W Parisu dobu ſwěi ſwój doktorski titul ſa prawa a ludowe hospodarſtwo. Jako běſche někotre lěta w ſerbſkim finanzym ministerſtwje ſłužił, ſo won w lěce 1906 jako ſapósłanz wuſwoli. W nowembru 1914 aſtupi wón jako minister ſa ludowe hospodarſtwo do Paſchićowoweho koalizijſkeho knježeſtwa, ſ kotrehož w lěce 1917 ſaſo wuſtupi. Wot dezembra 1921 hač do dezembra 1922 běſche Marinkowićej prěni króć ſ nutſkownym ministrom. W druhim Dawidowićowym knježeſtwje běſche wón wot julija hač do dezembra 1924 ſwonkowny minister.

Jako w haprleji 1927 Uſunowićowe knježeſtwo wróćo ſtupi, Marinkowić w nowym knježeſtwje ſaſo ſwonkowne ministerſtwo pſchewsa a hač do januara 1932 ſoſtawaſche. W haprleji ſamſneho lěta ſwěi Marinkowić ſwoje knježeſtwo wutwori, w kotrymž běſche ſobom ſaſo ſwonkowny minister. Jako ſwonkowny minister je Marinkowić nětkle dźeſaćj lět wulki wliw na dźiſt ſwojeho kraja wukonjał a jako dobry pſchećel Franzowſkeje wuſtupował. Słónčnje Marinkowić wot oktobra hač do dezembra 1934 Uunowićowemu knježeſtwu jako minister bjes wobkłodneho wobwoda pſchiſłuſchesche.

Krótke politiske powěsće

Nětkuſchi franzowſki pósłanz w Barlinje Cambon wumrěł.

Nětkuſchi franzowſki pósłanz w Barlinje Jules Cambon je ſchiwórk rano we Bewey pſchi Genfſkim jězoru wumrěł. Jules Cambon ſtejeſche w 91. lěcze ſwojeho žiwjenja. Jeho cźelo žu do Parisa dowjeſli, hdźež ſo pothowa. Cambon ſaſtupowaſche Franzowſku w Barlinje wot lěta 1907 hač do wudyrjenja ſwětoweje wójny ſ lěta 1914.

Budyske stawniske powěsće

Narodźichu ſo: 14. 9. Pawołej Wernerej Zimmerej, direktorej ſtatneje banki, žyn. — 16. 9. Bjarnatej Waltarjej Bleyſej, dekorazijſkemu moleriſej, dźowka. — 17. 9 Bennej Rudolfej Bjarſchej, wuczerjej, dwaj žynkaj.

Wumrěli: 17. 9. Jan Korla Bohuwěr Herrmann, roſnoſchowař na wotp., 82 lět. — Guſtav Richard Mann, wyſchſchi wuhibowar pſchi żelezniſy, 60 lět. — Arnoſcht Richard Leichſenring, kowařſki miſtrſtr, 69 lět. — Helega Augusta dźěl Němzowa rodź. Manjeź, mandźelſka murſerja, 33 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu ſo: 18. 9. Willi Herbert Geiſler, drogiſta w Shorjelzu, ſe Charlottu Johannu Luiſu Reinerej, wothladařku dźěći, w Budyſchinje.

Narodźichu ſo: 15. 9. Maxej Wuſchej, pſchekupzej we Wjaſońzu, dź. — 17. 9. Richardej Korli Albertej Johnej, podoffiźérej, dź. — Arnoſchtej Pawołej Krawzej, burej w Bórku, dźowka.

Wumrěła: 18. 9. Marja Augusta Buhlowa rodź. Kochcźiž, mandźelſka rentnarja, 56 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu ſo: 19. 9. Kurt Alfred Klippel, ſahrodnik w Salomju, ſ Johannu Margaretu Beckej, fabrikſkej ſdźełaćerku w Budyſchinje.

Sſowoženichu: 19. 9. Korla Ota Helmut Kuſcha, ſłowny parktikant, ſ Hanu Reinſchej, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje.

Ze Serbow

W Budyſchinje 20. ſeptembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

W kemšach ranjeny wutroby žija.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer minuſ 4 a thermometer wodnjo 20 ſtopnjow cźopłoty. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer pluſ 8 a thermometer we nozy 12 ſtopnjow cźopłoty. Nowa ſyhlna niźina ſ Atlantiſkeho morja ſe ſwoju ſadrom ſ połnozy Němſkeje nimo poczehnje. Pſches naſche ſtrony jenoż jeje połodniſche kromy ſe ſyhlnišchimi wětrami pſchećahnu. Niźina je miliſchi powětr ſ morja pſchinjeſła, ſo njedźiwajcy ſyhlneho wětra njeje ſymła. S krótkeho wjeczora ſo wyſchina pſches ſyhu połodniſchu Europu cźehnje. Niźina a wyſchina ſo w naſchich ſtronach ſe ſwojimaj kromomaj ſeſkutejej. Tehodła ſo wjedro pola naš wažnje njepſcheměni. — Jutſje ſobotu ſłónčko ſo 5,43 hodź. ſkhađa a ſo 6.03 hodź. khowa. Měſaćk ſkhađa jutſje wjeczor 11,58 hodź. a khowa ſo popołdnju 3,29 hodź.

— Wuhlady na wjedro ſa jutſchu ſobotu: Trochu měrniſcho, hewak pak malo pſcheměnjenja.

Kachlowe roły

ſtajnje prawe, dokelž mamy wšě wulkosće na składze 1/2, 2/3 a 1 m dołhe. Narunańske dźěle za wšě kachle

MIESSNERA w Budyſinje na Žitnych wikach

— **Opelſka karawana** pſchijedźe jutſje ſobotu 21. ſeptembra do Budyſchina na Jitne witi. Tam budźa ſo Opelſke „Blitz"-cźežiſte auta wſchěch druzin wuſtajeć.

— **Jěſdy do Wulkeho Thiemiga atd.** Shromadne wożenje khorych do Wulkeho Thiemiga abo do druhich měſtnow ſo ſ pſchiſłuſchnym ludoweje ſtrowoty njemóże dźeſe dowolićź. Hdyž je jenoż jenicźka wožoba ſ natykowacej khoroſcźu mjes nimi, móże ſo pſchi dźeſenju ſhromadnej jěſdźe khoroſcź na druhich pſchenjeſcź. To móże k njedowidźomnym ſćěſkwikam dowjeſcź. Schłódź ſebi tehodła myſłi, ſo w Budyſchinje ſaneho wuhojenja ſwojeje khoroſcze njenamaka a dyrbi druhdźe jěſdźicź, njech ſo ſam cźini abo ſ lěkarſtim wuſwědčenjom dopokaſa, ſo jeho khoroſcź njeje natykowaca. Połizija budźe pſched kóždej jěſdu do Wulkeho Thiemiga pruhowacź, hač maju wobdźělnicy na jěſdze nowonuſtajene lěkarſke wuſwědčenje pſchi ſebi.

— **Saſka krajna lotterija.** Pſchi ſchiwórkownym cźehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (16. dźeń) padźe dołheje wo 10 000 hr. na cźiſło 73 299; dołheje wo 5000 hr. na cźiſło 118 709; dołheje wo 3000 hr. na cźiſła 4473, 10 276, 20 635, 42 863, 52 226, 56 647, 57 165, 63 994, 86 922, 120 219, 145 309, 159 080; dołheje wo 2000 hr. na cźiſła 1907, 10 945, 11 190, 20 348, 44 107, 56 263, 70 843, 71 228, 78 442, 92 341, 101370, 103 014, 128 129, 149 151, 155 704: dołheje wo 1000 hr. na cźiſła 3485, 4123, 4901, 9062, 16 602, 29 017, 52 035, 58 355, 58 393, 72 779, 74 564, 80 045, 81 458, 84 403, 89 601, 90 004, 91 321, 96 264, 106 048, 115 453, 121 282, 121 517, 139 523, 151 028, 159 995.

S **Budeſtez.** W Hanizach je ſebi **invalidny** rentnar Jan. M. ſiwjenje wſak. Se ſawoſtajenych liſtow wuſkhađża, ſo je ſo cźin njewohojomneje ſhoroſcze dla ſtał. Po tutych ſwěſcźenjach je ſo cźěło k pohrjebanju wudało.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcźe.) Narodźił je ſo: 16. 9. Fryzej Gerhardej Richterej, piekarjej w Hornjej Hórźy, ſynk. — Mandźelſtwo pſchipowědźichu: 16. 9 Waltar Mx Fink, dźěłaćeſ w Budeſtezach a Marta Elſo Förſterej, dźěłaćeſka w Budeſtezach. — Wumrěł: 19. 9. Jan Bohuwěr Michałk, invalidny rentnar w Budeſtezach-Hajnizach.

S **Marnoćźiž.** Dobrowólna wohnjowa wobora měſeſche ſrjedu wjeczor ſhromadnje ſ nuſowej **wohnjowej woboru alarmowe ſwuczowanje.** Hnydom po alarmje pſchijědźe hydrantowy wós, tak ſo mózeſche ſo ſa krótki cźaſ woda ſyntaćź. Jako wopalny objekt bě ſo ſiwnoſcź Arnoſchta Lauermanna wupytała. Na njeſłoźo bě ſyntawa dla makeho njedoroſumjenja do druheje ſtrony jěła, tak ſo trochu ſu pozdźe na měſtno wohnja dojeźe. Tola tež wona ſo **prózowaſche,** hdyž bě ſo **njedoroſumjenje wujaſniło, ſwoju winowatoſcź dopołniła.** Na ſkónčenju **ſwuczowanja wopalny direktor Heidrich ſwojim wobornikam wuchwalake wujaſnjenja a roſjaſnjenja poda.**

S **Hornjeho Wujeſda.** Naſcha **ſyrkwinſka wěſa** někotre pola wſchěch wjeſnjanow **wjele ſajima ſłużuje.** Zyła wěſina tſćeha, pcheſ ſto kóžnym **metrow wulka,** ſo ſnowa barbi. Nimale hač do wjerſcźka wěże dyrbja dźěłaćerjo ſaſěkaś. Też ſyſternik wěſinego cźahnika na ſuźnej a połnoźnej ſtronje ſo **wobnowjeja a měſto tomſtich liczbow ſo dypki naſtyja.** Wſchě dźěła tſćehtrykſet Helmut Letka ſ Wrjeła **wumjeźe.** Dźěła, kotrež hižo nimale 4 njedźele traja, ſo ſa někotre dny ſtónca.

S **Klukſcha.** (Wulět rycźeſkubła.) Njedawno wulecza ſebi dźěłaćerſtwo rycźeſkubła w Klukſchu pſchi rjanym ſtónczným wjedrje ſ autobuſom do łužiſkich horow. Puć bźeſche pſches Budyſchin, Budeſtez, Nowołaſz na Laušchu. Wjedník pſchedewſcza Fritz Kloßner pokaſowaſche nam rjanoſcze krajiny, wožebje ſeſnachmy ſo ſe wſchěmi horami, kotrež na ſéwo a prawo puczża ležachu. Laušchu dozpěwſchi ſo w Hubertuſowej budźe poſaſta, hdźež ſo ſ kofejom a tykanzom ſa ſtupanje na horu poſyłnichmy. Na Laušchi poſtkći ſo rjany wuhlad po Zlatawſkich horach a do połnoźnych Cźech. Roſwjeſelenі na to w jěſdze pſches Johnsdorf do Oybina pokraczowachmy. Na Oybinje ſkyſchachmy rěcź wjednika pſchi cźeſnjnym dnju dźěłoweje ſłużby. Jeho pſchecźe, ſo by chu ſo ludźo mjes ſobu ſeſnali a pſchedkudki wſchelakich powołanjow ſo pſchezo bóle wurunowałe, bě ſo pſchi tutym wulcze do ſkutka ſtajiło, ſchtoż bě wſchěm wdome. Spěwajo dźěchmy potom do Zitawy. Tam ſo ſ dobrej wjeczerju wokſchewichmy. Paleſ Lehmann podjałkowa ſo potom w mjenje dźěłaćerſtwa ſa wſchu prózu a pſchećeſelnoſcź, kotraž bě ſo jim pſchi tutym derje poradźenym wulcze poſtiſcźiła. Sſo domoj wróćiwſchi ſo hiſchcze ras wſchitkim wjednikej Kloßnerej ſa rjane ſhromadnje pſchebyte hodźinki podźakowachu.

Hanka

Powěſćej ſe Serbow

wot Mikk. Andrizkeho.

10] (Pokračowanje.)

Luboſchowej naběhny hněwna žiłka na cźole: „Mojeho wſchak móże hicź ſaſo, ja jeje njedźerżu. Lěpje, dźeczo ſarowacź — hač ſo ja nje haňbowacź dyrbjeć. Taſkele hadrjeſchcźo je mi pſchiſchła... A hładajcze jenoż, ſchto ma na hłowje, ſtróźe hnědźo. Knjes ſarat — to je haňba žywym Kruſchojcam — a hdyž ju widźu: najradſcho bych ji ſdrěła kłobuk, na pjenk jón cźiſła a rozrubała na kuſki."

„Maczi", ſawoła dwa ſarat, „prajcze mi, hdźe macze roſumu!"

Mjes tym wſchak běſche też Hanka hižo kłobuk hrabła, kłobuk leżeſche na ſemi, Hanka cźhżiſche jón poteptacź.

Tola Kocho ſkhili ſo w prawy cźaſ — a hněwna hłotbcźka Hanka ſłyſcheſche předowanje. Wona ſo pſcheſwědcźi, ſo móże knjes luchowny kruce hładacź a kruczſcho rěcźeć. Khwalenja bě ſ rjaſom łonz, na Barlinſkich knježniczku roſtżepa ſo jěry ſwar. S dobom ſhoni Hanka, ſo ſo ani knjes luchowny njehori ſa jeje měſcźańſku draſtu a ſzełłaty kłobuk, ſo ji nichtó njeby ſa ſło měł, hdyž by ſzej ſwoje „rjane włoſzy" ſkhowała a khodźiła, kajkaj pryedy a kajkej Kruſchojczanſke ſowcźa wſchě.

Potom pak dorěcza ſo też ſtarej Luboſchowej. So by tola wopomnika, hdźe ſtoji, ſo je tu na ſwjatym měſtnje, hdźež ſo njeſłuſcha ſatkadźecź. Knjes ſarat pokaſa, ſo je ſpytawny muż, njepomhaſche ani tej ani tamnej, a praji ſtónczńje, ſo by Luboſchcź cźeta ſtónczńje ſwój ſtary hněw pokhowała.

Ssu dźe jutry...

Hanka ſapkała ſ khłoſom, a hdyž ſtaruſchki knjes maczerinu ruku wſa a ju do dźowzyneje ruki ſtoji, njewobaraſche ſo maczerina ruka.

VI.

Druhi dźeń jutrow ſwjeczachu Kruſchojcźenjo ſyle hinak dyžli prěni: prěni wſchudźom ſwjata cźiſchina, druhi: hołt a ſiwjenje — prěni kěrchow, druhi korczma.

Kruſchojſka korczma měſeſche mjeniſchu ſiwnu a wjetſchu, kotraž też „kubja" rěkaſche. W mjeniſchej ſtwje, po prawom ſiwnizy, ſedźachu ſtarſchi ludźo, ſtari burjo — a woni pſchedźechu wyſnoſti politiku, mjetachu ſ kartami, pijachu nětkajke naczeńwjeń piwo. Skoro pſched kóždym ſtoji cźe ſ palenzowa półka — kotrejž wſchak by też mjeno „mordaŕ naroda" ſłuſchało, ale naſch narod to njerad ſłyſchi. Huſty kur napjelnjeſche zyłu ſtwu hač do ſakuſnjeneho wjerſcźa.

Wjele wjeſelſcho bě w ſtużodnej „ſurli", ſ wulkej thěju, wot tych ſtarych burow wothđźelenej. Tu harowaſche młodźina — hółzy a ſowcźa w rejach ſeſkrawaznych, kaž ſo roſumi. Heerzow měſachu ſtjoch: na kóſło piſkaſche wjeſny kranz (wuſtojnje, kraſnje) — ſtary, khromy invalid Juro hudźeſche. Běchu to ſtare huſle, jeho huſle, w někotrej bitwje ſmorſkane. Wſchak bě Juro ſam też tajſi ſtary wojak. Na bitwiſchcźu drje ſo njeje bił; ſo ma pſcheraſene koleno, to ma ſ njepſchecźeſtkeje piwowege ſchkleńzy... Wón bě ſa wojakami cźahał — w tej wulkej wójnje — ſ herzami-dundakami. A kaž dźě to bywa, bjeżża bě ſo ſebrała, a ſlě ſo radźi. Pſcheto pak ſo Jurej doma njewjeſe dźeſche ſlě. Nawopak: ludźo měſachu jeho w Luboſcźi, kaž ſo rjekny, kiž nješchto powědaſ wě. Juro na hubu njebě khromy — a bóle by bał, bóle by ſo ſpodobał. Sſamo ſo wě, ſo je Juro pſchecźo ſ prawdu rěcźał. A tak ſo ſiwjeſche, powědaju wo wójnſkich cźaſach a hužłujo na ſmorſkane huſle. Juro bě ſ hoſcźom na wſchěch kwaſach a kſchcźiſnach w Kruſchojcach a wokolinje. Wón by wjeſele docźinjał.

K Jurej a kratwzej druježeſe ſo tſeczi towaſch, wjeſny kowař, ramjenjate muſkaſo a ſmamjenity herz. —

To běſche wjeſełe! Wjeſełe, teptanja, ſpěwanja, plaſanja, harry! Deſki ſo ſhibowachu, wokna ſcheczerczachu, tak rejowachu Kruſchojſcy młodźenzy ſe ſwojimi rjanolinkami do koła.

Pſched korczmu pod wokнami ſtojeſche wcźipna ludnoſcź, ſtarſcha a młodźcha. Starſchi ſpominachu, někotre ſtare holczki a wowki doſcź ſrudnje. So by ſo ſrudoba ſawbyła, khwalachu a hanjachu młodych rejwarjow, hotowachu ſłuby a kwaſy. Młódſchi hółzy a holczata wſchak hładachu ſadźeſcźiwje ſ niſtimi woknami, ſpchcźiwje: Ach, ſo by tola też ty hijo ſ měłku... Móża wſchak dawno. Taſke ważne dźěło dyrbi ſo ſ cźaſom wukonjeć. Młoda nóſka — ſpěſchna nóſka; ſtary khelpak — rejwak ſchmjatak. Hładajcze, kak ſebi Kruſchojſka najmłódſcha młodźina tule wucźbu k radźe bjerje! Taſke drobne ſworicźeńcźka: lědma wot ſemje ſu widźeć, a hižo ſo wucźa! — S ſrótka, wſcho, ſchtoż móżeſche, ſo wjerczeſche, ſchtoż pak njemóżeſche, wukniſche — a ſudźeſche.

Luboſchowa, Riſchojz cźeta a Hanka ſedźachu pſched dworom. Prěnjej ſheſadowaſchtej, ruzy wotpocźowaſchtej na klinje, Hanka ſpcheſtykowaſche.

Jara żiwa wſchak bjeſada njebě. Hdy by cźety njeſłyſ, budźiſche wuſła. Luboſchez macź rěcźeſche mało; tola pſcheczelnje, ſej hdyž by k Hanzu rěcźała. Wócźko hładaſche ſjednane. Knjes ſarat bě wcźera dobre ſłowo wolił.

S khwilemi pſchiſtupi k ſonam młody muż, kotryž ſ krótkej dymku w hubje pomału pcheh ſchulu khodźeſche, horje, dele. Riekny druhdy ſłowo do nich abo poſłuchaſche ſkedźbliwje na cźeczine rěcźe. Tola to ſo won jenoż tak pocźinjeſche. Woprawdźe wón hładaſche — a to na rjanu Hanku. Jeho brune wócźko bě ſche wulka hłubina a wotewrjeſche ſo ſchěrokе na Hanku. Hanzy pkućzachu wożebje tej jeho ſłowa — a runjeż by Hanka ſłużbje wotmołwjała, młody muczeſ ſo ſ nowa praſcheſche.

Młody „ſchulak" bě ſhudy, ſkabuſchki cźłowjeſ. Drobna poſtawiczka, wuſła w ramjenjun, wobliczo ſkorobnje ſotkoſte. Mjes rěcźu by cźaſto wotkaſchłował, kaž kandidat ſuchocźiny. Jenoż jeho wocźi bě ſchtej rſane: cźichoſrudnej a ſprawnej, kaž je wócźko dźěſcźa ſprawne. Młódźny błyſchcź jej pſchikrywaſche, kaž by najnětniſcha pawczina ſo na njej kładła, ſ drobnej rjoſku pokrjepjena.

Wot teje doby, ſo bě Hanka ſo do wſy wróćiła, mějeſche młody wuczeſ dale cźaſcźiſcźo pola prjedawſcheho wjeſnjeho ſchołty wobſtaranje. Rěcźeſche ſ nim wo hoſpodarſtwje, wo politiſy, cźitaſche jemu ſ nowin, wjeſołe a ſrudne podawki, praſcheſche ſo wo radu. S wjetſcha by Hanka pódła ſedźała, a potom ſwěcźeſchetej ſo wucźerjej wocźi, a jeho rěcź bu horliwiſcha, ſłowa dźěchu kaž adowkaſej, na kaſchel ſo ſaby. Hdyž pak ſo Hanka błiſcheſe, hładaſche wuczeſ do duri, a jeho rěcź bě roſpjerſchena. S rědka hdy pak wuczeſ dźěſcźe, njewohładawſchi Hanki; dźěſcźe-li pak tola, dźěſcźe njerud.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Wulki wohen w Cernsku

Schtwórtk rano po ½5 hodź. so pola naš njenadžiju w wohnjej trubjesche. Mažiwna kólnja ratarja Mateja Zyža so palesche. Dokelž nimale wschě twarjenja hromadze zwijuja, rosćerì so woheń ka nhlěwu, kotrejž běchu so hakle loni natwarike, kaž też na wschě druhe twarjenja. Hacž runjež su wschě twarjenja dospołnje mažiwne, zyka žiwnosćz nimo domskeho, kotrejž mózachu w pozlednim wokomiku wutkowacz, w pomjenjach stejesche. Stót mózachu z pomozu wohydlerjow z hródžow spuschćecz, ja to pak so nimale zyke žně spalichu, tohorunja wschě žywnowe a zlomowe składy, dale ratarske maschiny a grat. Krjebjanska wohnjowa wobora dźěłasche z najwjetschej woporniwosczu a możeše na dobre zbožo dosćz wody z mateje wujeńeje rěcźi bracz. Woheń hacź do schtwórtka wjecźora dla wulkeho wětra zakhadźesche a wobory dyrbjachu tam njepschestawaizy dźěłacz. Pryedy rjana wutwarjena žiwnosćz posłicza něsto sudny błestrostchnu wobras. Wobsedzerja wulka zschoda potrjechi, dokelž jemu dla wulkeje žuchoty z ratarjom nichtó njemóže je žynom a zlomu a też se žitom wupomhacz. Kak je woheń naštał, drje njeje hischcze wujasnjene, tola najsterje je se žamosapalenom žinja naštał. Pschi hascheńskich dźěłach so jedyn wobornik wohnjoweje woboty srani.

Přilopk

W Prażskim stawowskim dźiwadle so pschi pschedstajenju jewischczo zapalilo.

W połnje wobhadzenym cźěskim Stawowskim dźiwadle je wczera wjecźor pschi pschedstajenju na wotewrjenym jewischczu woheń wudyrił, kotrejž, dokelž so hnydom pytny, so njemóžeše pschejara roschěricz, tak so je so wulkemu njeboži zadźewało. Krótko po pschedstajenju — hrajachu franzowsku wjeselohru — wolachu někotri pschihladowarjo, so so na jewischczu pali. Woheń so spěschnje na kuliżu roschěri. Dźiwadło so połnje wobhadzenym dźiwadle kur do pschihladowarstwa waleczy, wusłupi duchapschitomna hrajerka a praji, so so njeby nichtó njetrjebawschi nabofał, so tutón woheń k hrě złuczka. S tym sadźewa so powschitkownej hrosy. Hakle hdyž so żelezny sawěsch dele puschczi a hrabranty so na jewischczu wotewrichu, wopuschczi publikum dźiwadło. K haschenju wohnja wuzi so też deschczowa naprawa, kotraž běsche so k pschedwjedzenju Shawowoje hry „Pygmalion" na jewischczu pschiprawika, tak so so sa někotre mjeńschiny z cźurami lijesche a so woheń bórzy saka. Wohnjowa wobora zmoje dźěło jenoż na sawěsczenje a na wuprózdnjenje wobmjetkowa. Woheń je po dotalnych powěsczach z wnitzapnjenjom mjilny naštał.

Maty belgiski trónski naślědnik na žiwoju macź.

Dnjujaza powěsćz je ſ Brüssela pschischła, hdyž je na tak tragiske waschnje wobžiwoczeny trónski naślědnik Baudouin zmoje pjate narodninny wozwjeselił. Dźiwajo na hluboke zarowanja belgiskeho kralowskeho dwora je so tutón hewak w statnym žiwjenju tak zwjedzeńsći dźeń jenoż w najwuzschim zwólnym kruhu woimeł. Trónski naślědnik k zmojim narodninam jěchu koło dosta, kotrejž bě jemu jeho macź, zmjertnje znjeboženа kralowa Astrid, zlubiła. Sbožowny mały princ dar pschija sawołaja: „Mutrobny dźak mojej lubej macźerzy, kotraž je so na tak dołhi puć podała, so so zenje wjazy k nmi njewróczi".

Wichory so směruja.

Mórske łódźstwo je schkitanske pschitawy wopuschczilo. Wichory, kotrejž su dwaj dnjej dołho w połnoznym morju a pschi mórskich brzohach zpchnowale, so w běhu zrjedy směrowachu. Brzohowe stazije wosswědcachu schtwórtk rano zylnosćz wětra 3 hacź 6. Njedźiwajzy toho je morjo hischcze wyšoko zolmate, tak so dyrbja małe łódje hischcze měrnische wjedro wočakacź. Wulke łódje pak su zwoje schkitanke pschistawy, do kotrychž su pschi wichorach wuczekte, sazo wopuschczike. W kanalu a w połnoznym morju je tohodła žiwy wobkhad.

6łětny rjek.

S pschipósnawanymi złowami rosprawja jendźelske nowinarstwo wo 6łětnym Kennethu Gibbu, žynu dźěłaczejstwe zwójdzy w Jffracombe. Hólczej běsche je zwojim 13 měsazow starym bratrikom w spanišej jstwje starschiskeho bydlenja w prěnim poschłodże, jako woheń wudyri a bucź po zhodach dele sawrě. Kenneth wotewri wokno a wołakhe wo pomoz. Pryedy hacź žuzoba jeho wuzkyschachu, walachu zo pomjenja do spanišeje jstwy. Wosebje zylny muž žadasche, so by jemu hólz do rukow zkocził. Tola Kenneth zo pschecźiwjeschе, dokelž, kaž praji, niewopuschczi jstwu pryedy, dołhož w njej hischcze jeho bratrik spi. Hakle hdyž běchu rěbl pschistajili a muž wohnjoweje wobory bratrika wutrjowodźił, skoczi Kenneth dele.

Żelesniske njesboże w Italskej.

Cźežke żelesniske njesboże je so na dwórnischczu w Nerdi blizko Genuy stało. Dokelž bě jene wuhibadło sarajiło, Turinsko-Ronski cźah na dwórnischczowu podłahu koliju sajěde a do tam stejazeho tworoweho cźaha sawadźi. Sso dohladawschi, so je wuhibadło wopak stajene, lokomotiwnik spěschneho cźaha najwótrischo spinasche. Njedźiwajzy toho bě srażenje tak žyzne, so zo pohledujej rowaj dworoweho cźaha zyle rosrażujichtaj. Tej brěmjenjowy wós a dwaj wozbowaj wosaj spěschneho cźaha so žyzne wobschkodźichu. Tśi wozbowy so cźežko wobschkodźichu a 23 lohko.

Ześroźny mordaŕ zwój njeskutk policiji wosjewi.

W Newyorkskim dźelu města Newark je so potajne morjenstwo stało, kotrejž je policija po runje tak potajnym telefonowym sawołanju wuzběžała. Njesmaty wosebje na policiju a rjekny, so je tśioch muži morił a samolwija policiju, so bychu jeho, mordarja, wotwjedli. Hdyž policija ſ pschepadnym wosom na wésče wotnamjenjene městno pschiběže, namaka 4 cźełka, mjes. nimi 36tineho Johna Gearya, kotryž běsche žebi najsterje ham žiwjenje wsał. Pschicźiny potajneho njeskutka su zyle cźemne.

Poslednje politiske powěsće

Hollandska žebi diplomatiski poczahow ſ Moskwu njepschecźeje.

Kommunistiski sapósłanz hollandskeje druheje komory běsche namjetował, so by hollandske knježeństwo diplomatiske poczahi se Ssowjetskej unuju sažo nawjasałe, kaž je to belgiske knježeństwo njedawno cźiniło. Sapósłanz ménješche, so tute poczahi wožiwjenje hollandskeho murrajneho wikowarstwa pschinjesu. Swonkowny minister de Graeff je sapósłanzej pižonnje wotmołwił, so hollandske knježeństwo ninta žaneje pschicźiny, so by žwoje stejiscźo k žiwjetam pschemeniło. Dotal so też žanych znamjenjow njeje pokasało, so su diplomatiske poczahi mjes Belgiskej a Ssowjetiskej Ruskej belgiskemu hospodarstwu žiwjenju hódne lépschiny pschinjeżele.

Wschitzy Maleschenjo a Maleschanjzy wožadni zyle wésče nasch nastawk:

Malešecy před 100 lětami,

ſ najwjetschim sajimom cźitaja. — Nadźijmy jim, cźišća Sserbskich Nowin, w kotrychž nastawk steji, žebi hischcze wožebicze kupicz a chowacz. To radźi wobstaramy. —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sammelbeförderung von Kranken.

Die gemeinschaftliche Beförderung von Personen, die an ansteckenden Krankheiten leiden, z. B. nach Großthiemig, dürfen deshalb nur unternommen werden, wenn jeder Teilnehmer durch ein ärztliches Zeugnis nachweist, dass er frei von ansteckenden Krankheiten ist. Fahrunternehmer und deren Gehilfen, die dem zuwiderhandeln, werden, soweit nicht höhere Strafen gesetzlich angedroht sind, mit Geldstrafe bis zu 150 RM. oder mit Haft bis zu 14 Tagen bestraft.

Bautzen, am 19. September 1935.

Der Oberbürgermeister.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Der Gemeindeweg von Ralbitz nach Laske wird vom 19. September bis voraussichtlich zum 15. Oktober 1935 wegen Brückenbauarbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Der Verkehr wird über Zerna—Rosenthal gewiesen.

Kamenz, 19. Sept. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Radio

Sobotu 21. septembra po žiwjchi.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.30 wšeły ranšći konzert. 11.40 za burow. 12 pschipołdnischnik onzert. 14 wschelakonzerte. 15.30 hospodarski tydźeńsći pschehlad. 16 wjesele zobotnische popołdnjo. 18 sportiski tydźeńsći pschehlad. 20.10 sabawny konzert.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5.50 za burow. 6.30 ranšći konzert. 11.45 za burow. 12 pisana hudźba. 16 wjesele zobotnische popołdnjo. 19.05 pschespola. 20.10 sabawny konzert.

Hischcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.10 pižany wjecźor. Hamburg: 19 sawabny konzert. Köln: 20.10 Jana Straußowy wjecźor. Mjn: 20.15 pižany wjecźor. Warschawa: 20 pólska ludowa hudźba.

Towarstwowski powěstnik.

Kocorowy pomnik. Serbske tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy změje njedźelu 22. septembra wopomnjeńsku zhromadźiznu w Budestecach pola Rösikec. Zeńdźemy so w 3 hodź. w Zahorju pola Kocorowego pomnika. Wočakujemy wšitke serbske spěwne towarstwa, wosebje Bukečansku „Radosć", „Nadźiju" a „Zernički" a Radworsku „HuJe".

„Łužica".

Kwacźizy. Khwacźanske žerbske towarstwo smeje njedźelu 22. septembra swój leźiny žwjedzeń ſ tšelenjom. Ssobustawy so na tutón žwjedzeń wutrobnje pschesproschuja.

Liehań. „Zernička" wuhotuje njedźelu 22. póznjeńca pola Wolfec w Hućinje serbski wjecźor. Měšane khory, dźiwadło a druha zabawa so poskića. Po programje su reje za młodych a starych. Započatk we 8 hodź. wjecźor. Wšź serbske towafstwa a lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje předsydstwo.

Pancźizy. „Lipa Serbska" spěwa žrjedu 25. septembra we 8 hodź. pola Natuschcej w Kukowie.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 20. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,255	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	60,60	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burza ſ 19. sept. 1935. Wožiwjenja na akzijowych wikach wczera dale poštupowachu, jwietschа kursy snowa wo 1—2 proz. popuschczichu. Sskabe położenje na burzy w połednich dnjach a pschihěraze najecze mjes Italskej a Jendźelskej je někto też publikum pohnuło, so je zwojeho akzijowego wobhodźeństwa wotpschedawa. Posiłczenja drje běchu někotre wjetsche hacź w połednich dnjach, tola pschewulke rozměry njenabuchu. Njeběsche jenoż žanych kupzow za nje. Na rentowych wikach běsche sažo kaž pschedwczerawschim, wobstajny wobkhod.

Na Barlinskich žitnych wulkowikach jewjesche zo wczera njepschemjenjeny wobras. We wumělewanskich žitach, w kotrychž zo w koningentowanych a njekontingentowanych tworach dosćz na wikach posłicza, zhu mózności wuczitkowanja poměrnje małe. Mlyny nakupuja pomału a swjetscha jenoż dobre druzyny pschenjcz. Nimo toho ma wobkhod hischcze w dožahajezej měrje na składze, tak so tej pschi sniženych płacźišnach jenoż srědka k wotsamknjenjam dóńdże. Nastorki ſ mukowego wobkhoda njepschedležachu. Wotbytk rjaneje muki je se strony Barlinskich mlynow njepołožaze. We wowšu a jeczmjenju k pizowanju posłicźenja njepschedleża, w jeczmjenjach sa piwarnje zo druzinu thube na běliku žadaja. Sserěnje tworzy zo hubjenje wotbywaju.

Wczera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožźi N 8: 7,70 hr., N 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,35 hr., rožla 7,70 hr., jeczmjeń, nal. 9,80 hr., naſ. 7,95 hr., wowš 7,40 hr., běrny 2,90 hacź 3,40 hr., žyno 3,50—4 hr., žłoma 2—2,35 hr., pschenična muka 16,65 hr., rjana muka 12,25—13 hr., pschenične wotruby 6,60—6,90 hr., rjane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 11 pj., twaroh 20—25 pj., běrny punt 5 pj., bely kał 10 pj., cźerwjeny kał 10—12 pj., karoty 10 pj., jedźna łoboda 15—20 pj., žydrowity kał 15—30 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 20 pj., kórki 10 pj., kłuzały kał 15 pj., zybla 10 pj., buny 20—25 pj., tomaty 15—18 pj., žołtoej 5 pj., radiški 6 pj., jabłuka 5—25 pj., měrnik 15—25 pj.

Wiki w Kamjenju.

Pschenica 9,45 hr., rožla 7,90 hr., jeczmjeń nal. 7,95 hr., wowš 7,40 hr., pschenična muka 18,25—21 hr., rjana muka 12,25—122,50 hr., pschenične wotruby 6,55 hacź 7 hr., rjane wotruby 5,40—6,50 hr., žyno 4—4,25 hr., žłoma 2—2,25 hr., butra 76 pj., prožatu 15—23 hr., běhaki 35—80 hr., hušy, punt 90—1 hr., bely kał 8 pj., cźerwjeny kał 12 pj., žydrowity kał 10—50 pj., jedźna łoboda 20 pj., zybla 10 pj., kren 50—70 pj., kórki 7—15 pj., morchel 8 pj.

Wiki w Khoczebuzu.

Mjaso, howjaze 70—90 pj., cźelaze 65—90 pj., skopjaze 80—1 hr., zwinjaze 70—90 pj., jeja 10 pj., butra 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., linn 1,20 hacź 1,40 hr., karpy 85 pj., hołbje, młode 30—60 pj., kury, žiwe punt 40—50 pj., khapony 30—60 pj., kórki punt 10 pj., kólrabi 15—20 pj., jedźna łoboda 20—25 pj., žydrowity kał 40—60 pj., cźerwjeny kał 15—20 pj., bely kał 10 pj., wirsingowy kał 15 pj., buny 25—30 pj., žołotej 5—10 pj., měrnik 25 pj., kren 50 pj., radiški 5—10 pj., zybla 10 pj., běrny zentnar 3 hr., punt 4 pj., jabłuka 20—35 pj., worjechi 40 pj., žmorze 60 pj.

Zswinjaze wiki w Khoczebuzu.

Pschiwjesli běchu 941 prožatow a 109 běhatkow. Prožata, małe 7—10 hr., žrěnje 11—15 hr., wulke 16 hacź 20 hr., — běhaki, małe 3040 hr., žrěnje 41 hacź 46 hr., wulke 47—60 hr. Wiki běchu žrěnje.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

19. septembra 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenienja:

Celata: 655

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	67—70
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	57—66
Snadnje wuwite	52—56
Najšpatniše	49—50

Swinje: 31

Tučne swinje, přez 150 kg. žežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hacź 150 kg. žežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hacź 120 kg. žežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hacź 100 kg. žežke	—
Mjasne swinje wot 60 hacź 80 kg. žežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 9.	18. 9.		19. 9.	18. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	lany wosušk	8,65	8,65
rjana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni, kruški	8,25	8,25
rjane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rjana słoma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolar a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitzy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wulke posylki - Nairenše nazumske nowosće

Štrykowane drasty - štrykowane kostumy - štrykowane wobleki - jaki - štrykowane lacy - pulovery - westovery štrykowane bluzy - spencery - Berchtesgadenske jećki - bolerozy - šawle - rubišća - čapki - štrykowane klobuki a čapki - štrykowane suknje - kholowy - gamašowe wobleki - Küblerowe štrykowane drasty - Hanašlypfry a pryncesne spódnje suknje - nohajcy - rukajcy - trikotaže - wěcy za čěšeńkow - wołmu za štrykowańske a ručne dźela - šórcuchi - spódnje suknje - hólčace a hołčace mantle - Kielske mantle, drasty a wobleki - hólčace wobleki z wołmj. tkaniny - hołč. drasty z wołmi. tkaniny - zwjeršne košle - nowe krasne krawaty a wjazaki - soki

Radolohn na Kěžorskej drózy 16

Specialny dom w Budyšinje

DKW Sonderschau!

BESUCHEN SIE DIE

im „Bürgergarten" zu Bautzen vom 21.—23. Sept. 1935

Täglich geöffnet bis 22 Uhr

DKW AUTO UNION

Za žnjowy swjedźeń a kermušu

tón wurjadnje słódny

PREISSER-KAFFEE

Małe płaćizny:

Dobre domjace měšenje pt. 2.– jara dobre měšenje z Mexiko-Maragogype (bobrake buny) pt. jenož 2,40

Wosebje dobre Mexiko-Maragogype-Costarica-měšenje pt. 2,–

Wosebitosć:

Kilimandscharo-Mokka-kofej němskeho plahowarja pt. 3.–

Wosebity wukoń:

Preißer kofej, bjez kofeina, wysoko aromat., wosebiteho słodu, tola kóždemu tyłomny pt. 2.50 a 2.– hr.

Kofej-Preißer

na Žitnych wikach 24

Dynamo

za jězdne koła

kiž na kulkach běži, 6 voltow, z rukowanjom na cyle lěto . **4,–** hr.

Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.

Karbidowe lampy wot 2,75 hr

J. Schieback

w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Nětko k wojakam

a dźěłowej słužbje

so zaměnje!

Wobstarajće sobi k tomu tunu, praktiski a dźěłowy

koffer

Wulki wuběrk rola firmy

Otto Büttner

w Budyšinje na Hłownym torhošću

Rjane

nazymske a zymske tkaniny

jenobarbne a mustrowane za draste, bluzy a suknje

Otto Hartmann

w Höcker, w Budyšinje na Žitnej hasy čo. 7

Kupujće pola našich inserentow!

Lichańska „Zernička"

wuhotuje příchodnu njedźelu pola **Nowakec w Hućinje**

serbski wječor

ze **spěwami, dźiwadłom a druh. poskićenjemi.**

Započatk 1/8 8 hodźin. Po programje reje!

Wšěch lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje

Zernička

Korby k běrnyzběranju

Zacynkowane bowy, juchowe čerpaki, zacynk. horncy, mlokowe a měrjeńske kany, mlokowe blachowce a karany

poskića

Richard Sommer prjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjent. hasy 20

Dekorations-

Schneider & Schulze

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 13

Kachle

we wšěch płaćiznach **kuchlowe roły a kolena** poskića

W. Voigt

żelezow. wikowarnja na Znutř. Lawskej h. 5

Makulaturu

(to hižo podšidana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći

Serbska kniharnja w Budyšinje

Achtung!

Jeder Geschäftsmann, in dessen Betrieb Transportaufgaben zu bewältigen sind, sollte sich die

OPEL-BLITZ KARAWANE

am Sonnabend, 21. September, von 1/2 9 bis 12 Uhr, Bautzen, Kornmarkt ansehen. Sie zeigt nicht nur das gesamte Opel-Nutzfahrzeug-Programm vom ½ To-Lieferwagen bis zum 2½ To-Schnell-Lastwagen, sondern auch interessante Spezial-Aufbauten auf Blitz-Fahrgestellen.

Sie beweist: Opel bietet Ihnen mit seinen serienmäßigen Schnell-Lastwagen, und seinen Fahrgestellen, die sich für Sonderaufbauten aller Art eignen, das für Ihren Betrieb geeignete Nutzfahrzeug.

WESTGARAGEN G. M. B. H.

Opel-Großhändler

Bautzen, Schliebenstraße 18, Fernsprecher 3985

Čerpiće na nohi?

Wot patentskeho hamta mi škitane zapołožki podawam, kaž to řekař wukazuje — po wotčišću nohi abo po gipsowym wotčišću. Spodźiwanje zbudźace nowosće!

Jenički zhotowjeŕ: **A. Wiedling**

Orthopäd. dźěł. w Budyšinje při Kralowskim walu 5

Waša lěpšina? Tyšerki mišta poradźi Wam při kupjenju

lěhańje kuchlow pydleńje polstrowych meblow

K. Hänchen wšerski mištr meblowa wikowarnja na Lubljskej dr. 17 (dom w dworje)

Zawarjeńske škleńcy

1/8 3/8 1 1 1/2 2 litr.

28 30 33 35 38 mł.

dospołnje z rynku a zawjeradł. Jenotł. přilěrowki, spinki a gumije

Předawarnja swětłownatych **Adler-Progress-škleńcow**

‚Domjaca potrjeba'

M. Přuhl na Znutřk. Lawskej h. 6

Zapušliwu šijacu mašinu

za 130 hr. dóstanjeće we kolesowym domje **Fuhrmann** w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10. Tel. 3004

Bjezsylnosć

Hdyž přenagnjenje a přetrjebjacy nerwy **měrny, wokrewjacy spar** zniješćenja a **nerwosne wutrobne bolesće** (genroza), tuńcy rubja, wukonjeja **prof. dr. Sahlisowe wožiwjeńske drageje** (plachi) pł. 4.– hr.; wulkotnu słužbu. Tute jenož **slabe wožiwjeja** a **njepospješa** ale **wobnowja** a tež přetrjebane **važne žeńtwjeńske sele a nerwowe mocy.** Dóstanjeće je w hamtowanch a drogertach a to w Budyšinje w **Engertec (Kuttkowe Lawske hrjebje) Jannsee, Kěžorska dróha 1 dr. Rosberec (Bohata hasa)** drogerija.

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wuplaći

Brennabor to je kwalitne koło. Dostanjeće pola

R. Kieschnick w Budyšinje na Hošic hasy 17

Šołćic kašćowy skład w Budyšinje na Garbarskej hasy čo. 8. Telefon 3682

Najlepši kermušny připitk je

dobra škleńčka wina

Běle, čerwjene a słódke wino, biełu hižo wot 0.75 hr. dostanjeće we

winowej wikow. W. Krječmar

na Różowej hasy, pódla měšćanskeje pluwarnje. Założene 1897

Likéry — Spirituozy — Moja reklama — moja kajkosć

Při wosebitej składnosći je so mi poradźiło, wjele serbskich knihow w času wot 1848—1880 wudatych, nakupić, mjez nimi

Časopis Maćicy Serbskeje, nimale kompletny à 2,— hr.

Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft

Łětnik 1852/53, 5 zešiwkow; Łětnik 1854 II 1, 6, 7, 8; Łětnik 1855/56 III 4 à 1,— hr.

Serbska Jutrnička wot J. P. Jordana, Łětnik 1842, 1. a 2. zešiwk à 0,50 hr.

Jan B Muźink: Hribowčenjo abo politiske powědańčko z nětčišich časow (1849) 0,50 hr.

B. H. Jmiš: Łužiska wustawa a zjednoćenje zamoženja wjesneho wokrjesa (1849) 0,50 hr.

Zahrodka kwětkojta. 2×20 serbskich spěwow II (1851) 0,30 hr.

E. B. Jakub: Serbske hona Łužicy abo statistiski zapisk wšitkich serbskich evangelskich wosadow a jich duchownych a wučerjow ze wšelakimi powěsćemi ze Serbowstwa (1848) 1,— hr.

J. E. Smolef: Mały Serb abo serbske a němske rozmowjenja (1841) 1,— hr.

K. A. Jenč: Pismowstwo a spisowarjo delnjołužiskich Serbow wot 1574—1880 (1881) 1,— hr.

J. Buk: 600 serbskich přisłowow (1858) 0,80 hr.

J. Buk: 1000 serbskich přisłowow (1862) 1,— hr.

M. Hórnik: Delnjoserbske ludowe pěsnje (1882) 1,— hr.

P. Liška: K stawiznam Hodźija a Hodźijskeje wosady (1876) 1,— hr.

J. E. Smolef a J. A. Wałko: Fr. Ludw. Čelakowskeho wothłós pěsni ruskich (1846) 1,— hr.

Tute knihi dóstanjeće w Serbskej kniharni w Budyšinje

Doporučće

swojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu!

Skazać

móža so **„Serbske Nowiny"** na wšěch póstowych hamtach a tež pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.

Šěsć razow

wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Kužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Nowiny za dźěći" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na póśe

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

Bestellschein

an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**

Herr _____

Frau _____

In _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom _____ Preis 1.51 Rm.

Datum _____ Unterschrift: _____

Přiloha k čisłu 220 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 20. septembra 1935

Winowatosć škitanja před lětadłami

Wjachke staty zwěta žu pschesjene w myslí, so budże žo w jenej pschichodnej wójnje prěni nadběh lětarskeje mozy pscheczisiwoju zivilnemu wobydleršstwu měricz, so by jeho wola pscheczisiwenja stamała. S tuteho pósnasa je we wschitkich krajach jako napscheczinna naprawa zivilne schkitanje psched lětadłami nastało, z kotrehoż hlownym nadawkom je, tež poslednje możnosce wucerpacz, z kotrymiż może žo schkitanje wohroženeho zivilneho wobydleršstwa swjelczicz. Muspech smeje pak to jenoż potom, hdyž kóždy němski muž a kóžda němska žona, kóždy hólz a kóžda holza němski swjask sa schkitanje psched lětadłami (Reichsluftschutzbund) i wobkedźbowanjom jeho wukasow a postajenjow a niż naposledk se žobustawstwom w jeho cjełym dźele za krajne schkitanje podpjera.

Winowatosć schkitanja psched lětadłami je žo w § 2 a w § 9, w němskim sakońskim kopjenu se 4. julija 1935 wosjewjenym sakonju wo schkitanju psched lětadłami w schkowazej formje wuprajena:

„Wschitzy Němzy žu k podawanju žłužby a wězow a k hewalschenu sadźerzenju, dowolenju a postajenju winowatsi, kiž žu k pschewjedźenju schkitanja psched lětadłami trěbne (winowatosć schkitanja psched lětadłami).

Schtóž žo tutym postajenjam abo prawnym wukasam a postajenjam, kiž na nich wotpocżuja, pscheczinja, žo, hdyž žo z druhimi sakonjemi cjełe zhłostanja njehroża, z jatbu abo z pjenježnym zhłostanjom hacz do 150 hriwnow zhłosta."

W pschichodże njeježmy w Budyschinje nichtó wjacy dyrcz, kiž žo tuteje winowatosce wsdawa a kiž njepomha mysli dóntwoje shromadnosce němskeho luda do skutka stajecz. Sastupcze potajkim jako žobustawy do sjadow němskeho swjaska sa schkitanje psched lětadłami, mjecze žo po jeho postajenjach k pschewjedźenju schkitańskich naprawow a cjełujsce pscheprošchenja k wuwuczenju w žłužbje schkitanja psched lětadłami.

Ssobustawski pschinoschk wuczinja wob lěto jenoż 1 hriwnu. Samokwjenja pschijimuja:

1. policajski hamt na radnizy wó jitwje cjikło 4,
2. němski swjask sa schkitanje psched lětadłami na Nowosalskej dróhy 24,
3. blokowi wothladarjo němskeho swjaska sa schkitanje psched lětadłami.

Wyschschi měschczanosta.

Budyska městna skupina němskeho swjaska sa schkitanje psched lětadłami.

SA jako wukhowarka při wohnjowej nuzy

Jako 9. septembra wjecżor wokoło ½8 hodź. cżrjódła Biskopcjanskeho SA-wudyra pod wjednistwom jeneho wyschschego kupkowego wjednika wot SA-doma do žłužby cżehnjesche, žo sadni mužojo njejapży sady žo wohnjowe žwětliny dobladachu a widżachu, kak wětr tolsty cżorny kur k połdnju njeješche. SA-mužojo běchu położenje hnydom sapschijeli: woheń na jenym kuble pschi Kamjenskej dróhy! W skuku khwatachu po nahlej dróhy horje, po kotrejž běchu runje dele pschischli, k wohnju. Mjes tym běsche žo hižo wot SA-doma wohnjowej woborje telefonizy powěsć dała. Rucże žo dwórske wrota wotewrichu. Brożeń žo hižo smutska wscha palesche. Woheń w płomje a žiesce bohatu zyrobu namaka. Wobydlerjo běchu hischcze se stróżelenci zyle poraženi, pschetož zyle njenadżizy běsche wulki woheń wudyrił. Nam SA-mužam jenoż wo to dźěsche, so j pschitwarjenych hródžow a wosowoeje kólnje wuthowachmy, schtož žo hodźesche wukhowacz. Najprjedy dyrbjesche žo skót wukhowacz. S podpjeranjom jenoż mało pomocznych žuškodow SA-mužojo krucze pschimachu, a skót na njewobrożene městno sady hródžow swurwjedżechu. Woni skočata do saschlahowaneho paswischcza, kiž wschak žo njehodźesche samknycz, swodżachu, njech žo wone też bóle spjeżowake. Jedyn SA-muž městese j dźiwje kopazymi konjemi cżinicz. Druhi cżischcżesche cjelo j hródże, kiž tak prawje j městna nochzyschche. Druhi sažo ranzu i chlěwa žuwachu, wokoło kotrejž žo prožata cżischcżachu. My 25 muži městachmy swoprědka dojcz cżinicz, so krowy, cjelata, konje, wowzy, kiž chżychu žo do hródžow wrócicz, wot teho wotdźerżachmy.

Tola wukhowarskeho dźěła běsche hischcże wjazy. Wschě hródże a konjenzy a wosowe kólnje se wschěmi wosami, kiž běchu hischcże dostacz, se wschim gratom a žo hischcże wuprócznichu. S padazym cjełkim kurom běsche wschitko sakurjene. Sswěza běsche mjes tym hašła. Po cżmě žo hischcże wobcżežnischo dźěłasche. Někotři žebi mokre schantko psched mješwacžo swjasachu, so bychu žo pschecżiwo kurej schkitali. Mjes tym běsche žo woheń hischcże rozschěrił. Brożeń žo sažynny. Płomjenja běchu też hižo blize hródże j pizowej kubju sapschimnke, jako skónczenje wohnjowa wobora pschijidźe, hdyž běchmy my hižo 20 minutow dołho swoju winowatosć cżinili a běsche mjes tym shyk nascheho wudyra pschischok, so by žo na wukhowanju wobdźelił. Wohnjowa, wobora mócżesche jenoż hischcże žuškodne twarjenja wukhowacz, brożnje, kiž běchu druhe SA-cżrjódki ruczże wuprósnile, dokelž też jim woheń hrożesche. Też schkrě žiwnje lětachu, kiž pak wětr na žoże wot brożnjowej haży prjecz njeješche. Hrożaza katastrofa budźischo žo hewak mohła jara sle wukhutkowacz. SA-mužojo a druhe NS-wotdźelenja, kiž běchu pschikhwatake, žo pschi sajwerje wužichu, so bychu žo sta wcżipnych wot wohnja wotdźerżake. Cżrjódła Biskopcjanskeje SA, kiž běsche prěnja k wohnju pschikhwatala, wukhowany skót hromadu sehna. Pomocznivi burja jón do žwojich hródžow pschijachu. Wokoło ½10 hodź. běsche po napinazym wukhowarskim dźele wschitkon strach nimo a SA mózesche sažo do žwojich domow wotenkz.

Tutón khutny pschipad je sažo ras dopokasał, so je SA tóžby cżaš k sapschimnjenju hotowa, so je žwojeho kameradstwa a žwojeje dissiplinty dla tóžby cżaš pomhacz swólniwa, pschetož wjele mózesche žo hischcże wukhowacz, schtož by žo hewak z płomjenjemi sniczilo, a so je starý SA-duch w njej žywlnischo hacz hdy prjedy žiwy, jenož ludowoje shromadnosce dla.

Cyrkwinske powěsće

14. njedźela po žwjatej Trojizy, 22. póžnjeńca 1935.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smeje farar Tischer rano we 7 hodź. žerbske Boże wotkasanje, farar Kopleč rano we 8 hodź. žerbsku a dop. ¼10 hodź. němsku Bożu žłužbu.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadżizny w Budyschinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. swjask dźěcži; wjecżor we 8 hodź. evangelisazija (předar Brückner). Wutoru wjecżor we 8 hodź. swjask młodżiny sa młodżenzow. Sšrjedu wjecżor we 8 hodź. swjask młodżiny sa młode holzy. Schwórtk wjecżor we 8 hodź. biblika hodźina. — Shromadżizny swonka Budyschina: Póndźelu wjecżor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjecżor we 8 hodź. w Semizach, žrjedu wjecżor we 8 hodź. w Zokowje. — Hodźina sa žony: Póndźelu wjecżor ½8 hodź. w Budestezach, pjatk wjecżor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbska Boża žłužba a dop. ¾10 hodź. w hrodowskej zyrkwicży němska Boża žłužba. Sběrka. Pop. w 11 hodź. w zyrkwi dźěcżikemschenje. — Wutoru wjecżor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow. — Schwórtk pop. ½3 hodź. towarstwo žerbskich wotrokow.

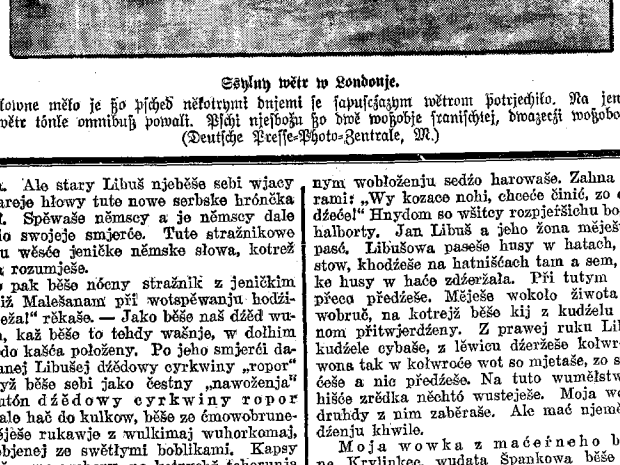

Sylny wětr w Londonje.

Jendźelske hłowne mělo je žo pschez někotrymi dnjemi se sapuscżacym wětrom potrjechiło. Na jenej dróhy w Brightonje wětr tónke omnibuž powali. Pschi njeschoku žo dwě wobožbje franischtej, dwaježi wozobow žo srani.

(Deutsche Presse-Photo-Zentrale, M.)

Farař August Sykora a Małešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(8. pokračowanje.)

Stražnik Jan Libuša. Tutón Jan Libuš kročeše wo dnjo druhdy po wsy jako wjesny „pólcaj", zo by te jara wjele cuzych prošerjow ze wsy wuhnał. Khodżeše pri tym přeco hordoznje ze swojej prastarej halbortu (Hellbardu), sebi wědomy swojeje dostojnosće. Wječor wokoło 10 hodźin pak wón přikhadżeše, zaso z halbortu wobrónjeny — z nócnej trubu, kotraž jemu na rjemjenju wisaše. To běše z prastarym znutřka wusmolenym strojom ze drjewa. Z tutej wón wjacy króć nic runje jara melodiscy zatrubi. Swědomliwje a z dypkom wón kóždu hodźinu wotspěwaše. Dokelž pak njeznaješe žaneho přihodneho serbskeho hrónčka k wotspěwanju, spěwaše wón přeco němscy: „Ihr Herren laßt euch sagen, der Seger hat zehn geschlagen, Bewahrt das Feuer und das Licht, daß niemand ken Schaden geschieht. Ruht ihr Herren!" — A potom wón zasy zatrubi. To běše dźiwno, zo wo wsy, hdźež žadyn človjek němscy njerěčeše a zwjetša nichtó ani słowčka němscy njerozumješe, nócny stražnik němscy spěwaše. To běše našemu nanej přeco z pohórškom. Někdy stejachu w Serbskich Nowinach serbske hrónčka za nócneho stražnika. Hnydom je nan staremu Libušej připósła z namołwjenjom, zo by wot nětka serbscy spěwał. A nan też na tutym dnju hač do dźesaćich čakaše, štož so hewak ženje njestawaše, zo by słyšał, kak to klinčeć budże, hdyž stary Libuš serbscy spěwa. Ale stary Libuš njeběše sebi wjacy do swojeje stareje hłowy tute nowe serbske hrónčka zaščěpić mohł. Spěwaše němscy a je němscy dale spěwał hač do swojeje smjerće. Tute stražnikowe hrónčka běchu wěsće jeniče němske słowa, kotrež wón móžeše a rozumješe.

Nimo toho pak běše nócny stražnik z jeničkim človjekom, kiž Małešanam při wotspěwanju hodźinow „Wy knježa!" rěkaše. — Jako běše naš dźěd wumrěł, bu wón, kaž běše to tehdy wašnje, w dolhim bělym kitelu do kašca położeny. Po jeho smjerći dari naš nan Janej Libušej dźědowy cyrkwiny „ropor" (župan), kotryž běše sebi jako čestny „nawoženja" zešić dał. Tutón dźědowy cyrkwiny ropor dosahaše nimale hač do kolkow, běše ze čmowobrunehо sukna, měješe rukawje z wulkimaj wuhorkomaj, kiž běštej debjenej ze swětłymi boblikami. Kapsy mějachu też šwarne wuhory, na kotrychž tehorunja wulke bobliki sedźachu. Khornaf pak dźěše šwarny kruch runje do wysoka, zo nimale cyłu šiju zakrywaše a ležaty khornaf dźěše tohorunja prosće z runa dele. Bobliki běchu ze hladakoweje sklenčny a z tołstymi wolmjanymi nićemi popředene. Tutón ropr běše ze swjedźeńskej drastu za bura był. Nětko dźěše stary Libuš z nim kóždu njedźelu ke mši, mějicy wysoki klobuk na swojej bělej hłowje a spěwarske pod pažu. Sym jeho wjele lět tajkeho khodźić widżał. To běše mi jara zajimawy napohlad, hdyž běše mi raz nan prajił: „Tam dźe stary Libuš w nawoženskim roporje twojeho dźěda." — Mojeho dźěda wšak ja njejsym znał, ale jeho swjedźeński ropor sym kóždu njedźelu widżał. Libuša běše jara kruty přećiwo młodźinje, kiž husto wječor na mostowym kamjentnym wobłoženju sedźo harowaše. Zahna ju ze swarami: „Wy kozace nohi, chcećе činić, zo domoj přińdźeće!" Hnydom so wšitcy rozpjerščachu bojicy so jeho halborty. Jan Libuš a jeho žona měještaj za wjes pasć. Libušowa paseše husy w hatach, a to wjele stow, khodźeše na hatniščach tam a sem, zo by wšitke husy w haće zdźerżała. Při tutym dźěle wona přeco předźeše. Měješe wokoło žiwota drjewjanu wobruč, na kotrejž běše kij z kudźelu a něšto lenom přitwjerdzeny. Z prawej ruku Libušowa wot kudźele cybaše, z lěwicu dźerżeše kołwrotk, kotryž wona tak w kołwroće wot so mjetaše, zo so won wjerčeše a nic předźeše. Na tuto wumělstwo so tehdy hišće zrědka něchtó wusteješe. Moja wowka so też druhdy z nim zaběraše. Ale mać njeměješe k předźenju khwile.

Moja wowka z maćeřneho boka rodźena Krylinkec, wudata Špankowa běše mała luba dobra žona. Bydleše na wumjeńku w małej khěžcy swojeho nětkušeho kubła. Kublo słušeše nětko jeničnemu přichodnemu synej Helešej a jeho žonje Marji rodźenej Špankec. Tutaj měještaj dweju synow Jana a Jurja. Jan hospodarješe na Helešec kuble we Delnjej Hórcy. Tam běše jemu wowka někotre lěta hospozyła. Někotre króć sym tam z Helešec wujom a cetu na kermuši pobył. To běše rjenje, druhdy też nětkuše druhdze z wonka wsy přińć a so z druhimi ludźimi zeznać hač jenoż z Małešanami. Wostachmy tam přeco kermuši njedźelu a pónđźelu. Zeznach so tam też z nimi runoletnymi hólcami. Njewěm pak wjacy, što sym tam hewak widżał, dočakał a wužiwał. Jenož to mam hišće w dobrym pomjatku, zo su tam na kermuši nimo druheho też

S Budestez. Rano we 7 hodź. smjeje farar Bójs němsku spowědź, farar Böttger we 8 hodź. němske a popołdnja ½10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnja we 11 hodź. smjeje farar Böttger kemšenje za dźeći 1. hač 4. schulskeho léta. — Pódźelu wječor we 8 hodź. evangelska młodźinska słužba za młode holcy starsche 14 lět na farje. — Pjatk wječor we 8 hodź. smjeje farar Bójs biblisku hodźinu w młodźinowni.

S Budyšinka. Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

S Bukez. Rano we 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemšenje, kotremuž so dźećikemšenje pśiwisamknje. — Pokhowani: Morwonarodźeny žynk Gustawa Ericha Buhy, rat. dźěłaćerja we Wajźjach a Helena Frieda rodź. Krauśej, jeho mandźelska, 19 lět 3 měź. 24 dnj. — Christa, dźowćz. Juliuša Maksa Hauptmanna, rěznika w Mećinje, ¾ hodź. stara.

S Hodźija. Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (kand. theol. Albert pśeduje).

S Hrodźišćeja. Rano we 7 hodź. serbska spowědź se žywjatym wotkasanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba.

S Hucźinu. Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. Boža słužba sa młodźinu. Sbérka sa smutkowne mišionstwo.

S Khwaćicu. Rano we 8 hodź. serbske a popołdnja ½10 hodź. němske kemšenje. Pśedowarź budźe jsnd. theol. Pfuhland. W 11 hodź. dźećikemšenje (jsnd. theol. Pabst I.) Sbérka. — Schtwórtk wječor ½8 hodź. serbska biblijska hodźina (jsnd. theol. Böhmer).

S Klukšcu. Rano we 7 hodź. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. ¼4 hodź. serbske kemšenje je spowědźu w Nowoschanskej schuli.

S Kotez. Popołdnja ½11 hodź. němske pśedowanje, ½12 hodź. němske dźećikemšenje, pśipr. w 12 hodź. kśiščenja, ½1 hodź. wěrowanje (wožadny farar). Sbérka.

S Łupoje. Popołdnja we 10 hodź. serbske kemšenje a ½12 hodź. dźećikemšenje. — Sbérka. — Popołdnju we 2 hodź. kśiščeńske kemšenje.

S Małešcez. Rano we 8 hodź. serbske kemšenje. Sbérka sa Smutkowne mišionstwo.

S Minakała. Rano we 7 hodź. serbskaj powědź ſ Božim wotkasanjom a we 8 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju we 3 hodź. němske kemšenje, na to Boże wotkasanje. (Na wobě spowědźi so pśiprošuju wobjebje tej cźi, kiž maja do dźěłowoje słužby sastupiś.)

S Njeswačźidła. Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. we 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje we Sawćicu. — Pokhowana: Marja Guśla šwod. Maschlerka rodź. Rychtarjej, rentnidstawarka ſ Njeswačźidła, 90 lět.

S Rožaćiź. Rano we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, po tutej němska spowědź, kotruž śmjeje farar Kanig.

S Porschiź. Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje; dźećikemšenje we Boschezach dop. ½9 hodź. sa njemšeńe a ½10 hodź. sa wjetsche dźeći. — Kujes sjednoćenjowny wotkładaŕ Peters śmjeje bibliśku hodźinu póndźelu wječor w Porschizach a wutoru wječor w Boschezach.

S Rakez. Rano we 8 hodź. serbske žywjate wotkasanje, dop. we 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Pop. we 3 hodź. we Komorowje a pop. we 4 hodź. we Strózi serbske kemšenje je spowědźu. — Póndźelu rano ½8 hodź. rańscha nutrnosć, wječor we 8 hodź. jónske towaŕstwo pola Rósślerjej. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. słužba młodźiny (hólzy) na farje.

Se Sślepeho. Popołdnja we 9 hodź. śmjeje farar Rösler němsku a ½11 hodź. serbsku Božu słužbu, popołdnju ½1 hodź. kśiščenja.

S Wóspork. Dopołdnja ½10 hodź. pśedowanje (wožadny farar). Sbérka.

Přilopk

Najwjetsche liczby studowazych na nemskich universitach.

Statny minister sa wědomosć, wukubłanje a ludowe wocźehnjnje je sćěhowaze nawjetsche liczby na najpomnjenych universitach, kotrež jenoż na zymski semester 1935/36 płaca, postajił. Barlin 6900, Frankfurt 1700, Köln 2600, Lipšk 3300, Hamburg 2100, Münchow 5400, Münster 2900. Technilke wyschiše schule: Barlin 2000, Drježdźany 1600, Münchow 2100. Wyschiše wobthodne schule: Barlin 550, Lipšk 350. S tym su nowe imatrikulazije na tutych wyschich schulach jenoż we wobmjesowanej mérje możne. Zadaćeljo wo nowe imatrikulazije maja so w sćěhowazym porjedze wobkedźowaś: a) stari wojowarjo NSDAP hač do liczby zobustawow 1 milijon; b) pschišłuschnizy wójska, hdyž móža dopakas pschepotajiś, so dźedźa po nastorku wójskowych městnow studowaś a też studenca, kotříž su dwaj abo wjazy semestrow na univerzize w Königsbergu a Brótšławju studowali. Hewak so pižomne namjety tak wobledźuja, kaž do universitneje kenzlije dóńdu. Sa wukrajnikow pschedpisy njeplaca. Sa university w małych městach njeje so dotal žane wobmjesowanja wudale. Kak so tuton wukas ſa Lipšk wukutkuje, spóznajemy ſ teho, so bě na spoczatku léta 1933 w Lipšu hischcze 7754 studowazych.

Cźežity autowy cźah hólza hrabuzł a pschejeł.

Schtwórtk rano njesbožensku kommišiju kriminalneho hamta w Drježdźanach k njesbožu do Radebeula sawołachu. 14lětny hólcźeć bě se swojim kólom na nahlej Schuchowej dróhy dele jěł a chazyše so pśeched cźežitym autowym cźahom, kotryž na stronu do Brockwitzy jědźeše, na prawo do Mischnjanskeje dróhi sawinowcź. Pschi tym wosta je swojim kólom ſa schkitanskej žerdzu cźežitseho auta wišaju, bu kruch pucźa hobu wlećeny a stónczinje pschejedźeny. Wón na městze wumrě. Po dotalnych swěsćenjach kommišije je hólcźej njesbožo sam sawinowaŕ.

Koleśaŕ sawinuje cźežke wobthadne njesbožo.

Schtwórtk popołdnju sta so w Drježdźanach na Lenneowej dróhy wurjadne cźežke wobthadne njesbožo. We blischosći Ilgenoweje wubědźowaŕskeje dróhi so koleśaŕ, kotryž na stronu do Partoweje dróhi jědźeše, njenadźiwy ſ njesnateje pschičźiny na lěwo sawinu. Najšerje chazyše do nowowtarow pschichodneje šahrodnišeje wustajeńzy. Po wuprajenju šwědow njeje koleśaŕ pśeched pschemėnjenjom jělbneje strony šmanjo podaŕ. Wjednik pso nim šlědowazeho auta pyta tohodla tohornja na lě wo so wuhibnuŕ, so njeby koleśarja pschejěł. Tutón paŕ jeho tola še šadnym dźěłom hrabny a ſ wulkej mozu na stronu wjerhny, mjes tym so ſam ſ njesmjeńšenej spěšnosću do ſpalneho schtoma sajedże. Koleśaŕ a też wjednik wožoboweho auta buschtaj cźežko ſranjenaj do khorownje dowjesenaj. Tohornja ſobujědźazy auta, kotryž paŕ běšše lóšo ſranjeny. 44lětny autowy wobsedźeŕ, Karla Walter Schönert ſ Lóšnitzskeje dróhi, je mjes tym na sćěhowatch ſranjenja wumrěł. Pschepytowanja njeobježeńšeje kommišije wo winje na njesbožu njeju hischcze stónczene.

Meterśeho koleśarja morwcho namakali.

Na dróhy mjes Falkenhainom a Schilderhainom pola Lipšta ſu hribarjo ſahrodnika Loosa ſ Wurzena pod jeho motoriſkim kolom morwcho leżo namakali. Wón je še swojim kolom ſnjesbožił.

Dar wjednika japanſkemu kėzorej ſo pschepodaŕ.

Japanſki wupósłanz w Barlinje, ſrabja Mushakoji, je ſławny kėzoriſki Saga-wobras, kotryž je wjednik a ſtatny kanzler japanſkemu kėzorej darił, w ſwjatocznej audienzy w pschitomnosci ministeriſkeho pschedsydy Hirota kėzorej pschepodaŕ. Pschi tym ſtyſchesche kėzor pschednoſchk wo ſtawiſnach wobraza, kaž też rosprawu wo ſenatliwoſćach pschi pschepodaczu wobraza pśches wjednika hrabju Mushakoji w Barlinje. Wobras ſo do kėzorſkeho ſtatneho pokłada pschepoda a powėžnje ſo w tempelu Kyoto, hdyž je ſo w prjedawſchich lětſtotkach thowak. Japanſke nowiny pišaju podrobnje wo pschepodaczu wobraza a rěcża wo wjednikowym wulkomyſlnym ſkutku.

Postajenja najwjetſchich ſtótnych płaćiznow njeſmědźe ſo wobeńcź.

Płaćiſny pschepruhowaze měſtno pola knjeżerſtwowego preſidija w Frankobrodźe n. W. wojſewja, ſo ſo postajene najwjetſche płaćiſny ſa ſwinje w Frankfurtſkim knjeżerſtwownym wobrjeſu huſćiſko wobeńcu. Tak na pschikład je ſo ſtało, ſo ſu rěniſu burowego pśa abo kokoſch ſa 20 abo 30 hr. ſobu kupili, tuto ſkocźo pak potom ſako puſchćiłi, ſo by ſo mohło do burowego dwora wróćiś. W druhich padach ſo njepschedawa rěny ſtót, ale płahowanſki ſtót, dokelž ſa płahowanſki ſtót njeſu najwjetſche płaćiſny postajene. Też ſo w nėkotrych wźach rěniſu ſwinjo dorěſaju, „dokelž bě ſebi nohu ſłamało“. Wichitay, kiž ſo na tajke waſchnje pschećiwo ludowej ſhromadnoſći pschećeńu, ſaſkuża ſebi ſa ſwoje njeſamotwite poczinanje pschišłuſchne pokłoſtanje. Tak pschiſłoſnym buram, wikowarjam a rěſnikam ſkłodża. Płaćiſny pschepruhowaze měſtno tohodla, hdyž wo tajkich padach ſaſkłyſchi, ſ najkrućiſchimi thłoſtanjemi pokłoſia abo rěſnikam prawo wotrjeknje, rjemjeſło wukonjeczź.

Woheń na herbſkim dworje.

Zalożny wulki woheń ſathadźeſche w blisłoſći mėſta Augsburga leżazej wjeſaj Kiſſing, na żeleſnicznej cźarje Augsburg-Nürnberg, hdyž ſo tamniſchi młyn a hrebſki dwór ſpali. Wulke hródże a brożnje herbſkeho dwora ſo ſa krótki cźaſ doſpoknje ſnicźachu. 1200 zentnarjow żita a wſchaſ ymſka piża buchu ſ woporom wonja. Tohorunja ſo wiſoke ratarſke maſchiny a woſy ſobu ſpalichu. W poſledniej mjeńſchinje poradźi ſo ſtót ſ hrožow wuwjeſć. Schkoda je jara wulka. Kak je woheń naſtaŕ, ſo njeje dało dotal ſwěſćiś.

Cźežke njeſbože ſ płachtatym lėtadłom.

W Altenbuchu pola Trutnjowa w Czechach je ſo njedźelu pschi ſwuczowanju płachtatych lėtadłow cźežke njeſbože ſtało. Tśi żony dwaju hebi lėtanje wobhladaću a pschi tym lėtaniſchcźu pschebliſko pschiźiźachu. Jene ſ lėtadłow bliſko żonow k ſemi pschiſłaji. Pschi tym jene ſchidło do Hany Braunoweje ſraſy a ju do tamniſcheho hłubokeho pucźa wjerhny. Żonu, kotrejž ſo pschi tym nop pukny, dyrbjachu do Trutnjowſkeje wokrjeſnje khorownje dowjeſeć.

Juhoſłowjanſka mjeſy ſaſtojnikam pschikrócźiła.

Juhoſłowjanſke knjeżerſtwo je pschi ſwojej powschitkownej lutowaŕſkej politizy widźem ſaſtojnikam **mjeſ**no wo 7 proz. pschikrócźiło. S tutej naprawu ma ſo rėtnje nėhdże 400 milijonow dinarow (23 milijonow hrivnow) ſalutowacź.

12 wohebow w ſtomjanej ſajmje ſo ſpalilo.

Na łuble w Frydeku pola Mawawskoje Ostrawy ſapali ſo w nozy k ſrjedze ſajma ſ klomy, kotraž nėhdże 10 waggonow klomy wopſchiſćeche. Wohen ſo ſ tajkej ſpěſchnoſcźu roſcheŕi a tajku horzoku wuwi, ſo ſo ludźo njemóžachu k wohnju ani pschibliźiźć. Hdyž bě ſo ſajma doſpalika, namakachu w njej powoſtanki 12 ſpalenych cźełow. Mjena ſpalenych ſo njemóžachu dotal ſwěſćiś. Bjes dwěla ſu ſpaleni wandrowaŕjo a dźěłanjemėjerjo, kiž njedźiwajo wſchėch napominanjow tola w ſajmje pschenozowachu.

25 000 frankow ſa 10 warjeńſkich rezeptow.

Wobježdźeć elegantneje reſtauracije w Parišu je 25 000 frankow wudaŕ, ſo by 10 dotal njewoſjewjenych orginalnych rezeptow ſławneho thłoſchćenſka Brillata-Savarina kupił. Kupna płaćiſna, najwjetſcha kotraž je ſo hdy ſa kuchiniſke rezepty wudała, je ſo najſkerje wupłaćiła, pschetož wobježdźeć ſo wo to postara, ſo ſławnoſć wo kupje ſhoni. Nėtko ſu jeho nėtnoſkje pschepjelnjene ſ hoſćemi, ſo bychu mohli woprawdźe wurjadne jědźe woptacź.

Abeźnjenjo wožwjezja ſtónczenje deſchczowego cźaſa.

W nėkotrych dźełach połnocźneje Afriki je ſo létuſchi deſchczowy cźaſ hižo ſtóncził. W blišchich dnjach ſo też w Abeźnišej pschećekanje deſchczowacź. Potom ſo rozſudźi, hacź ke krwawnemu wojowanju dóńdże, kiž je hižo tak dołho cźaſ ſo pschihotowało. W tu chwilu paŕ domoródni hischcze ſtónczenje deſchczowego cźaſa wožwjezźiła, ſwój muſkaſki ſwjedźeń. Po nałożu wótrow woni wulku hromadu drjewa ſapala a wokoło wohnja ſ wjeſelom rejowaju.
(New York Times, M.)

„červenjenu rěpu“ měli, kotraž mi jara derje słodźeše, jědź, kotraž pola nas dowa na blido njepřińdźe. Tuž sebi swoju dobru wowku jako kermušnu hościćerku hišće dźensa njemóžu hinak předstajeć hač jako daricźelku červjenjeje rěpy. — Pozdźišo bydleše wona na swojim wuměnku w Małešecach samotna a ćicha a předżeše dźeń wote dnja. Z tym sebi wšěndźe něšto pjenjezkow zasłużeše, pjenjezki za kofej a druhdy też za njedźelski caltu. Tajka calta běše za nju ze žadnym wuživanjom, ale za to z kermušu. Kak pokornje a skromnje běchu tola tehdy živi! Wowka dastawaše jako swój wuměnk wšěndźe mloko, tydźeńscy butru, trěbno běrny, khlěb, mjaso, zahrodne a pólne płody, drjewo. Ale wuměnk so jej druhdy dostawaše skromnje. Tohodla jej naša mać druhdy něšto přitykowaše, zo móžeše sebi wowka něšto popřeć. — Ja wowku husto wopytowach. Jako běch w Budyšinje na šuli a jej po skónčenju prózdninow božemje prajach, da mi kóždy króć, — to njeběše za nju žaneje maličkosće — dwaj dobraj krošaj. Sym tutón podwukroš přeco we wulkej česći měł, a dostaty podwukroš hakle wudaŕ, hdyž běch zaso druhaj wot njeje dostaŕ. Nělidy — to běše z jejnym poslednim darom — dostach wot njeje štyri kroše (50 pjenjezkow). Te sym sebi w Budyšinje léta dołho w swojim kofrje khowaŕ, z krutym wotpohladom, je nihdy njewudaŕ. Nělidy paŕ pytnych ze swojej najnutrnišej zrudobu, zo běše mi jedyn sobuwučome tutaj podwukrošaj z mojeho kofra kradnyŕ. Kak jara sym wo tutu dopomnjeńku na moju lubu drohu wowku žarowaŕ, kiž měješe za mnje njewobličomnu hódnotu. Kak dołho je luba wowka dyrbjała přasć, zo by pjenjez zasłużiła, a kelko lubosće měješe runje tutón pjenjez w sebi.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 221 . Budyšin — Sobotu 21. septembra 1935 — Bautzen Lětnik 94

Abesynska so přećiwo mandatej wobara

Abeśynske knježerstwo namjety wubjerka pjeć mužow dołkadnje pruhuje. Po jeho sdaću su namjety powschitkownje tajke, so mohło jim abeśynske knježerstwo pschihłosować. Wěso je, so abeśynske knježerstwo k nim tak staja, so pschi rosdawanju hospodarskich koncesijow Italskej njemóże wosebite łžychiny posticiś, dokelž znadź to k swadze mjes statami dowjedźe, kiž je so konjeźije sajimuja.

Kaž je so Addisa Abeby powě, je abeśynski kěžor hižo pschihoty sa postajenje mjesynarodneje polizije cinił, kotraž ma je so k schkitanju Europjanow postajiś, kiž su w Abeśynskej žiwi. Schtož kontrollowanje pschesmykanja njewólnikow na mjesach nastupa, žebi abeśynske knježerstwo wuhlo, so je to wěz pschimjesowanych krajow. Abeśynske knježerstwo je też hischcze swólniwe, wukrajnych radźerjow do swojeje krjedźiny pschijeś. Swjasć ludow dyrbi pjeca swojich radźerjow, Europjanow abo Amerikanow namjetowaś, jich pschijeśe pak wot dowolnosće abeśynskeho kěžora wotwisuje.

Abesynska wobstawa na swojej njewotwisnosći

Abeśynski kěžor je schtwórtk wjeczor w Addisu Abebje zastupjerjam zwětowych nowin wulku hospodźinu wuhotował. Na wjeczoru běše 85 nowinarskich zastupjerjow pschitomnych. W běhu wjeczora je kěžor psched swojimi hosćemi rěcał jimasche. W swojej rěcži won wołpjetowasche, **so won žedyn mandat njepschijima, z kotrymž mohła je njetwoliwosć jeho kraja sranić.** Won je rjekny: **„Sa wjazy hač 2000 lět nasche zwobodny cuny swoju thmanosć pokasali, so mózemy je bjes dohlada druhich žami wobknježiś. Jako wjednik kěžerstwa a jako schtitar swojeho luda ja w pschipadze wójny žam wójsko pschecziwo njepschecželej powjedu; ale Bóh pak we sadźowaś, so smjeje nascha swada z Italskej krwawny kónz. My Italskej njemózemy zanych hospodarskich a krajinskich cpschinow pschisnoliś, sa kotrez narmnanjow njedostajemy abo z kotrymiž Italsku wot wójny njewotdźerjimy. Jako njewotwisny stat stražujemy nad naschej zwobodu."**

Mussolini namjety tehorunja přepruhuje

W Italskej je namjety wubjerka pjeć mužow wjazy ztróśka njewotpokasuja. Kaž je z Roma powě, pak je italske knježerstwo njemóże tajke pschijaś, kotrejž wone nětkole je. Italska žebi žada, so je wone hischcze khętro pschemenja. So by swoje žadanja wuprajiło knježerstwo w Romje w tu khwilu namjety pruhuje. Sobotu dopołdnja je ministerska rada seadźe. Tola hischcze njeje wěste, harz je hižo dźenża wojsewi, kak je italske knježerstwo k namjetam staja.

Wobhonjeni Italcenjo wocakuja, so je wotmołwje italskeje ministerskeje rady pschisłomnjenja pschidadża, kiž budża wešcze z podkožkom sa nowe wuradźowanja we wubjerku pjeć mužow. **W tutym switku je w Romje najwjetscha ważnosć na to kładje, so ma je italska wojerska akcija w rańschej Afriki jenož jako naprawa pschedhladniwosće wobhladowaś, kotraž nima mjesy kolonialneho postupowanja pschekrocziś. Na žadyn pad Italska pjeca nocze tak postupowaś, so by je italsko-abeśynska swada na Europu wupschestrěła a je europske staty do wójnskeje schmjatanizy scjahnyła.**

Francowska Mussolinija wótro warnowała?

Z Genfa je shoni, so je franzowski ministerski pschedsyda Laval franzowskemu pósłanjej w Romje, de Chambrunej, porucził, so by je k Mussolinijej podał a jemu sdźelił, so Franzowska kruce k Jendźelskej stoji, je-li Mussolini z wójnu pschecy sapocznje, hacz rada Swjatka ludow swój rozsud wosjewi. Franzowska chze pjeca polnemu natoženju sankcijow pschistupiś.

Wótra rěc italskich nowin přeciwo Jendźelskej

Nowiny „Gazetta del Popolo" w Milanu su swój schtwórtkowny nastawk pod napisnjom „Jendźelska chze wójnu pschecziwo Italskej" wosjewile. Wone pschipomnichu, so znadź tute słowa pschekhwapja, hdyž na połe dnje wuprajenja jendźelskeho zwonkownego ministra myslimy, wone pak su pjeca logiski scjehnik jendźelskeho sadźerjenja w Genfje, hromadźenja wójnskich łódźow w Sćrjedźnim a Cerwjenym morju a wuzadźowanja pitanja jendźelskich nowin. W nastawku je prajl, **so njeje žaneho dwěla, so je je Jendźelska rosšyrjenje pschecziwo Italskej stajiła z pschicinow, kiž je Swjatkom ludow nimaju niczo zhromadneho.**

Podobnje, hdyž też niz tak rasnje, pisaju Turinske nowiny „Stampa". Wone wudawaju, so Jendźelska je fatanskim hjesbdźakom Europu do hjesbna storka. Wupokjanje najwjetscheju bitwiskeju łódźow jendźelskeho wójnskeho łódźistwa „Hood" a „Renown" do Sćrjedźomorskeho morja je jako spytane satrascenje a wuzadanje wosnamjenja.

Italska pjeca petroleja njezmeje

Rozprawjeś Parizkich nowin „Echo de Paris" w Londonje zwojim nowinam rozprawja, so je wjednistwo jendźelskeho namórnistwa pschepruwowane, so może Jendźelska we wójnje Italiu z tym pschewinnyć, so je jej petrolej wosmje. Tehodla je wona pjeca też swoje wójnske łódźe na wschelakich městach wupótkała. Se sawrjecom Sueskeho kanala by je sastaranje z petrolejom pisches Perzijski morski salw snjemóžnilo a tuchu je Abadanske petrolejowe zórła wotrěsle.

Se stražowanjom morskeho brjoha Palestiny a pschistawa w Haifje njesu Italska petrolej z Irakskeje dostawaka. Ssamo hdyž znadź bychu je tam Italcenjo žylni wopokasali, może Jendźelska lohko petrolej pschi jeho zórkach w Mossulu sadźerjeć. So Italcenjo njebychu petrolej z Kawkasa dostali, jendźelske knježerstwo z turkowskim knježerstwom pjeca dla sawrjenja Dardanellow jedna.

Hdyž je morska wužina pola Gibraltara sawrěje, Italska z Ameriki žaneho petroleja njedostanje. Potom jej jenož hischcze swostanje, so pisches Schwajzarsku, Němsku a znadź hnydom z Rumunskeje petrolej kupuje. Tu pak je prascha, hacz buchu podawaceljo tuttych krajow njedźiwajcy mózny pschedpisow Swjatka ludow Italiu dozyła mohli z petrolejom sastaracz. W Jendźelskej žebi tehodla myślu, so Italska za krótki cas žaneho petroleja njesmeje.

Njeznaty přebytk dweju italskeju divizijow

Italskej divisiji Assjeta a Cosseria, kiž stej je so rańschu Afriku mobilisowałej a stej je w cżasu wot 7 hacz do 14. septembra z najwjetschim khwatkom w Genuaskim pschistawje na łódźe podałej, stej je bjes śledu zhubiłej. S 11 transportskich parnikow, kiž su je wuwjacza wschitke z Genuwy wotjeże (hewak je wschitke wojerske transporty z Neapla woża) dotal ani jenicki njeje pisches Sueski kanal pschijeł. Tutej sdźela motorisowanej divisiji je też njejstej do libyskeju pschistawow pschijwjesej. Italske nowiny ani jeneho rjadka njepisaju. Tak je drje jeno możno, so divisiji hischcze nětdźe po morju jědźitej, so bychtej je pschi dotal njesnatym mětnje sastajitej. Też je hischcze możno, so stej je divisiji na italskich kupach Dedekanesa blisko Turkowskeje wuzadźitej. Tu njech je hischcze pschispomni, so jendźelske wójnske łódźe italske transportske łódźe w pschijitojnej idalenosći pschewodźeja a wobkedźuja.

Dźeń statneje młodźiny za wšitkich šulerjow

Němski wocehnjerski minister Rust je z wukasom postajił, so ma je po najmjenich próndninach w ludowych schulach a w srjedźnich a wyschich schulach **sobota jako dźeń statneje młodźiny za wšitkich schulerjow** pschewjesecz. Po ministrowym postajenju je na dnjach statneje młodźiny žaneje wuczby njepodawa. Su to pak maju je wuczerjo staracz, so tutón dźeń jenicźkim nazionalnopolitiskemu wocehnjenju słuži.

Wukas němskeho wocehnjerskeho ministra Rusta załožuje je na pschepisach, so je zyle nusne, němsku młodźinu nazionalnopolitiśiwje wocahnyś. Pschi pschihotowaniu nowych postajenjow mjesecze je wobmyślicz, so je dźeśa dotalneho wuczbneho plana njemóžachu mjeno schesć za pjeć dnjow dokonjecz, je-li so je dźeśi njedyrbjale z wukinjenjom pschecerjeź. Tola je też njehodźe, so je dotalneho wuczbneho plana wuschmórnychu, dokelž by je z tym jenotliwym wuczbnym pschednjetam sejchkodźało. S jednorym rjadowanjom je njedźiwajcy noweho postajenja, po kotrymž je sobotu žaneje schule njebudźe, schesćdnjowny wuczbny tydźeń wokhowa. Dotal běsche w schulskim lěcze 40 schulskich tydźenjow, pschichodnje budźe pak jich jenoż 33. Ssódom njedźel, kiž je sdacu wotpadnu, je pak dla narodnopolitiskeho wocehnjenja z wobhacenjom sa młodźinu.

Wuczbne plany je njepschemeńja. Wěso je schulski dźeń njebudże protyczemu tydźenjej runacz. S wuwostajenjom je sobotu je wón kóždy tydźeń wo jedyn dźeń pschesnjunje. Wobcežnosće, kiž tu sa jenotlive wuczbne pschednjety nastanu, hodźa je pschi sestajenju wuczbnych planow wurunacz. System „je pschesnjunjeho" wuczbneho plana budże wschak jenoż sa źrjedźne a wysche schule je wukutkowacz, w ludowych schulach je wuczbne pschednjety hinak pschikrócza a na pjeć dnjow tydźenja rosdźela.

Wjednik wo wuhotowanju němskeje wójnskeje khorhoje wotobinscy postaji

Wjednik a němski kanzler je žebi wumělił, so nowa **němsku wójnsku khorhoj wobwobinjay postaji.** Sawjedźenje tuteje khorhoje je sa krótki cas wocakuje. Hacz do tuteho cżasa je po poruczniosći němskeho wójnskeho ministra na słužbnych twarjenjach wojerskeje mozy dotalna němska wójnska khorhoj zhromadnje z khorhoju hokateho kichiża tyjeba.

Zwjazk ludow nochce wo memelskim prašenju jednać

Reuterez telegrafowanja w Londonje z Genfa powěs, so staj je franzowski ministerski pschedsyda Laval a jendźelski minister Eden schtwórtk je zastupjerjomaj Litwy a Lotyschskeje, Lozoraitisom a Munterstom, dołho rosrěcżowałoj. Statnizy je pschichod Memelskeje rosponinali. Woni je je pjeca dojednali, so ma je wo tuthym prascheniu po diplomatiskim puczu jednacz a so je je należnosć **rady** Swjatka ludow abo zhromadźenje Swjatka ludow njepschedpokoj.

Laval žada wobkedźbowanje memelskeho statuta

Parizske nowiny „Petit Journal" je shonile, so je je franzowski ministerski pschedsyda Laval do swojeho wotjeda z Genfa z litewskim zwonkownym ministrom a litewskim zastupjerjom pola Swjatka ludow hischcze ras rosrěcżował a je jimaj wołoże na wutrobu połožił, so dyrbi litewske knježerstwo memelski statut połnje wobkedźbowacz, a so maju je też wólby w najwjetschim pokoju wotmeć, so by je kóždenu pschipadej sadźewało, kiž znadź by sćěhnyli za rańschu Europu měr. Wo tuthym dypku je Laval porjadu z jendźelskim ministrom Edenom, pólskim zwonkownym ministrom Beckom a italskim baronom Aloisijom rěcżał.

Španiske knježerstwo wróco stupiło

Schpanisti ministerski pschedsyda Lerroux je pjatk pschipołdnju schpanskemu statnemu presidentej wojsewi, so z zyłym swojim knježerstwom wróco stupi. Hižo pjatk popołdnju je statny president wjednikow politiskich stronow k sebi na rosrěcżowanje sstał.

Dotalne schpanske knježerstwo běsche w swojim cżasu jako pschemenjenje ministrow na sarjadnischim sakładze wutworiło. To je nětko k politiskej krizy dowjedło. Nastork k temu, so je zyle knježerstwo wróco stupiło, leži w tym, so namórniski a ratarski minister swoje sastojnstwo słožiłstaj. Tutaj wobaj ratarskej stronje pschiłuschescheschtaj. Druha pschicżina je, so je wjednik tuteje strony po wusnitpjenju ministrow z knježerstwa wojsewi, je strona do nowego kabinetta žaneho sastupjerja njepósłała.

W knježerstwowy kruhach pak žebi myślachu, so je nowe knježerstwo podobnje sestaja, kajkeż je dotalne knježerstwo było. Sastupjerjo ratarskeje strony su wólnilwi, tajke knježerstwo w zjednje podpjerc, hacrunjeż njesmeja sastupjerjow w knježerstwje. Na druhej stronje pak nazylnischa strona, katolska ludowa akzija, njedowoli, so je **kabinett** na lewu stronu wupschestrěła.

Manewry egyptowskeho wojeńskeho létafstwa

Manewry egiptowskeho wojeńskeho létaństwa žu žo pjatk stónczíte. Wone žu pod wjednistwom jendżelskich offižerow pjecź dnjow trake. Létarjo žo fwjetschu w mjetanju bombow w puścinje fnuczowachu. Létadła fawješczichu fwiśk mjes jendżelskim hlownym kwartérkom a nowym méstnom fa létadła pschi ranńschim brjoły Suezskeho kanała. Wojakam w Helniehu pola Kaira je žo poruczíło, so maju žo na wuprawu do puścinu pschihotowacź.

Syw

Žiwjenje wokolo Jaromèra bě cjeżke. Hižo jako dżeczo wón wožwyrocźi; žuły ludża jeho pschijachu, bésche jim bórzy na pucźu, druhi žedi jeho wsachu, tola też tuttym bésche bórzy wostudły. Wschudże wosta zuschnik, bésche jenoż cżerpjerny, a dżeczowska wutroba žo do cżaża wopuschczena cżuješche a bu fawrjena. Wón žaneje macżerfleje luboscże njefmajesche, žaneje derjemèntjeneje rady nana, a tak pschiídże, so wón wschо dobre a fle w cżłowjekoch, kotśiż běchu wokoło njeho, je žamžnynmaj wocżomaj nidżesche a jich waschnja a napady na žamžnym cżéle sacżuwasche. Hdyż jeho nèchtó bijesche — wón njepkakasche, bésche-li nèchtó pschecżelny k njemu — bésche wón dżakowny, ale wosta bojasliwy. Kóżdy, ke kotremuż pschiídże, jeho nèchto nawucźi, a dokelż bésche Jaromèr na wżach, mjes burami žiwy, žo wón katarstwu wènowasche. Dżéczatstwa, hrajkow njefnajesche, fnajesche jenoż dżéło, wot fażnego ranja hacź do późnoze nozy. Jéżeż a picź pola fwojich chłébdawarjow dostawasche, so dyrbjesche fa to dżękacź, wédżesche.

Léta žo minychu, a dokelż Jaromèr na wulkosći a żyłnosći pschibywasche, też jemu napołożene dżéło nastajnje roscżesche. Też jeho wożamocżenosć bywasche wjetscha a wjetscha.

Rola dyrbjesche žo dżélacź.

„Tu masch sorno. Dźi a wużywaj!“ bur rjekny, pola kotrehoż Jaromèr fa wotroczka służesche.

Hodźinu po hodźinje młody wotroczk po roli kroczo wużywasche. Sskónczko wohrjewasche, wón wołpiny żebi kochu, cżopły wětřik roswólnje faduwasche a roscżepjeri jemu włoży, jeho módrej wórczży do daloka fhladowaschej, a cżełkomyślnosć, pschemyślowatosć, kotraż w nimaj a cżełkomyślnosć, pschemyślowatosć, kotraż w nimaj leżeżesche, so bóle a bóle posłuhjowasche. Strachocżiwje, njemèrnje, potom pak mózne a kraśnje w nim wèdomne wocżi: so je žiwjeł ruku žiwnjo nowych żiwjow do macżerje semje wużywa.

Dych bywasche spèchnischi a spèchnischi, wócżży žo bóle a bóle žiwcżeschtej, hubje žo wotewrischtej, bywaw hłóh žo wudoły, bywasche žiwlnischi, jaśnischi, pscheśwędcżenischi a nadobo — žiwischesche žo wón fam spèwacź. Sapschija fmyśł a żohnowanje dżéła a fawschija spèvo, kotrež spèwasche, pschetoż w nim leżesche żiwe žiwo a sacżucże domifmy.

Dżéczatstwo, móz a wliw zuich cżłowjekow, žamota jeho waschnja, hluboka srudźba jeho dusche — wschitko to bě nadobo sabyte. Ruka pak njemyślena dale wużywasche.

Każ macź žiwje dżéczo pod wutrobu noży, tak nosche-sche Jaromèr žiwoju prènju radoscź a wulke dopósnacże w žiwojej wjeśokej wutrobje.

Wón sta žo ſ druhim cżłowjekom . . .

Pschiídże cżaż žnjow. Kraśne žywy stejachu; wulke, kraśne kłosy, ſ horzym lècżnym wětřikom žo ſnoschnjo, rawjachu. Hdyż bésche pjaty ras lècźo pschischło, Jaromèr pscheđ burami stupi, kotśiż wschitzy wokoło njeho shromaždżeni stejachu, a poda kóždemu ſ nich ruku.

„Wostań tola, Jaromèro, tu je Twoja domisna! My cże trjebamy. W twojimaj rukomaj ſpodźiwne żohnowanje wotwocżuje. Wobhładaj żebi žiwy, kak wone stoja a rostu. Żadyn ſ naſ njemóże tak wużywacź, każ ty!“

„Sa tych, kotśiż maju hischcże mjenje dyżli wy, chzu wużywacź!“

Po wuśkej schcżeżży, kotraż mjes wyżokimi żitnischcżami wjedżesche, Jaromèr do zuſoby cżehnjesche.

S khoważym žłónczkom ſwojelza ſwoje khójczki khi-lachu.

Pschcżo dale k ranju žo Jaromèr mèrjesche, k buram, kotśiż mèjachu wulke lada a dyrbjachu huſto nuſu cżetpjecź. K nim je hotowasche.

Kraj bésche wulki a połny cżeſchich mysłow, jenicżky njebjo žo nad nim wupinasche. Dalima, kotraż žo wocżomaj fhubjowasche, bésche tak daloka, tak hordosna, cżicha a połna žamotnosće, so cżłowjekojo, kotśiż tam bydlachu, jenoż ſrudne ſpèwy ſnjasachu. Njeſmilna ſyma, ſmalaze žnèhi, torhaże wichory, wschitko bésche wulke, kraśne, won bě jo naſhonił. Wschо to bě jeho mysłe a żadanja do cżíła pschinjeżło. Daloki pucź — tam wón żiwój wukoz namaka.

Mjes tym bě nalécżo pschiſchko, ſemja wodychowasche a burjo wulkeho żyłneho ſuſeho wobſtupichu, jako bychu wot njeho rady a pomoz wocżakowali.

„Braſja, budu ſa waż wużywacź, budu wam rolu dżélacź, pluh wodźicź.“

A ſtrachocżiwi cżłowjekojo ſe ſrudnymi wocżemi jeho ruzy żohnowachu a ſorno, kotreż na jich khudućichu pódu wużywasche.

Spróżnosće žaneje njeſmajesche, po lédy wotucżenej macżeri ſemje kroczo ſ pilnej ruku ſorno wużywasche, zuni wětřik jenu mjeśiwocźi ſaduwasche a ſ jeho erta klinczachu ſpèwy domiſmy.

Wjecżor, hdyż pola wotpocżowachu a wużywu ſchadżeż poczinasche, Jaromèr buram jich grat wuporjedżesche, koży a żerpy klepasche, dżékasche nowe graty. Némi a bjes pohibinjenja burjo wokoło njeho hedżachu, hladachu jenoż na wuſtojnej, hdyż ſe cżeſkej a wulkej ruzy zuſeho muża, pschijhladowachu, kak ſ jeho dżélom postupowasche, dżiwachu žo tomu, a bésche jim, jako by zuſy wot Boha póſłany cżłowjek byl.

Jaromèr hladaſche konje, krowy a wowzy, ſtarasche žo wo drobny ſtót, bésche wobſtarany wo dżéczi a ſpèwasche ſ nimi ſpèwy. W kowaŕni bésche jenak wſtojny, pod jeho ruku nasta pluh, pod jeho hamorom bróny ſa bróname. Hdyż ſwony ke mſchi ſwonjachu, bésche wón ſ burami do zyrkwje, kleczesche mjes nimi a modlesche žo ſ nimi.

Sorno, kotreż bě Jaromèr wużywał, ſeſthadża. Roscżesche a roscżesche, żołnjesche ſ wětřikom a ſrawjesche je ſłónczom. Hischcże zjenje njebéchu žywy tak kraśne na tutych polach ſtake. Roscżechu ſ żohnowanju ſa nèhdy tradażnych.

Tři generazije bě Jaromèr wotrocżeż widżał. Jeh-wołoſy běchu nètko bèle każ žneh. Bóh jeho wołasche.

„Donjesće mje won na pola, je na cżażu. Dyrbi ſ ſażo wużywacź“, wón rjekny.

Woni jeho won donjeſechu, wſchitzy, a ſrudni a njet-cżiży žo wokoło njeho ſeſtupachu. W žiwojej prawizy wo-horſtich żita dżerżesche, jeho hižo ſlamane wocżko na pole ſhladowasche, potom jo ſ njebju ſłoži. Hischcże jónu žo jeho wócżzy ſpodźiwnje rosjaſnjichtej, žo ſabłyſchcżeſchetej . . .

. . . ſ jeho ruki ſornjeſchka na rolu padachu, — — —

Wusudźenja

§ Khłoſtanſki pschipad ſ tſjomi mèjazami jaſtwa bě hamiſti żud w Budyſchinje 24lětnemu Gerhardej Klimantej ſe Zidowa napołożił, dokelż bě konjow ſwojeho knjeza we Wuſtim Wjelkowje pschezo ſażo żurowje cżiłował a jimaj żiwjenje cżeżke cżiníł. Na jedyn powołanje je hamiſti żud khłoſtanje na jedyn tydżeń jaſtwa ſniżił. S tutym mìłym pothłoſtanjom bu ſtatny rèczník njeſpokojił a ſapołożił dalſche powołanje. W jednanju psched małej khłoſtanſkej komoru žo ſwiżeli, ſo je Klimant konjow njepschestawajo ſa wotežku żurowje torhał, ſ nohu do brjucha kopał a ſ widżami do khżiża bił a jimaj ſ tym wulke bołoſcże nacżinił. Khłoſtanje žo na 3 tydżenje jaſtwa powyſchi. Wużudź ſ tym mózy prawa naby.

Hanka.

Powėścź ſe Sèrbow
wot Mikl. Andrizkeho.

11] (Pokracżowanje.)

Cżeſcżena cżitarka ſhóda, na cżo wucżerjej myśle dżécżu: ſhóda też, ſchto je Hanka mènika ſ jeho ſdwórliwoſcżam. Pschiídżeże jenoż jónſkim. Wona pschijimasche jeho ſdwórliwoſcże, poſłuchasche jeho dale radschi, pózerasche żedżiwje jeho knihi — runjeż ſkradżu, powėdasche jemu wo Barlinje a wjeżeleſesche žo, hdyż wón nutrnje ſ hłowu kiwasche a ju khwalesche. Na kważ pak wona njemyślesche, ſabywſchi halle na kważ ſ taſkim cżłowjekom. Wobhi ſchulkarjo, kak žo mylich.

Też w tymle wokomiku młody wucżeŕ myśleſche, ſo jeho żłowa žo Hanży ſ wutrobje dobywaju a ſo tam ſa-paſeju. W tu khwilu wſchak njeidżeſche ji jeho rècź ani ſ wuſchomaj. Hanka dżéżatemu, ſchtoż wón ſdychowasche, ani njerozumjeſche; wona poſłuchasche na hudźbu a reje. Hołk a wyſkanje, ſ delnjeho kónza noży pschikhadżaze, ju jimaſche. Wócżko bludżeże wot dżéża tam w tu ſtronu, hdyż bě młody lud dżenż ſ knjeſom.

Riſchoja cżeta to bórzy pytny. Jeje drobne pſchecżelne wobliczo žo wużmèwkny, a wona ſe żortom k njej dżeſche: „A ſchto pak ſ tobu budże, Hanka! Njepóndżeſch dha tam poſ[illegible]adacź?“

„Kotry też by ſo muu rejwał, cżeta? Nichtó . . .“ wotmolwi Hanka ſruduje, ale mèrniwje.

„Baj wſchak, baj holczża — ty wſchak ſama wėſch, ſo ſa tobu hladaja, dźiw, ſo ſo khori njehladaja. Ale na cżo žy tak horda. Boja ſo tebje, w tym też ſchpak. — Nó, a tak jenoż dżi — rejwacź cżi njekaſam. Ale pohladacź tam tola możeſch“ — rjekny ſtara cżeta horkiwicho: „Schtó pak by dżenża doma woſtał a żyły żywjaty dżeń ſo je ſchtrykowanjom cżahak. Dyrbi dha nohajza dżenża hotowa

łycż? Ja ſama tam póndu ſawadżicź; ſchtó ſo njedyrbjał wjeżelicź, hdyż młody lud wjeſoły widżi. — Njewėrno, macżi Luboſchcżej, wam je też prawje, ſo ſ Hanku djemoj?“ (Cżeta bě pyta, kak Hanka ſtaroſtliwje na macź pohlada.)

„Mojeđa dżitaŕ“, wotmolwi Luboſchowa ſ krótka, ale niż njepſchecżelnje.

Hanka pokoji ſwoje dżéło w ſtronu. Stawajcy pohładny na młodeho wucżerja. Jeju wocżi ſo ſetkachżej.

„Knjeż wucżeŕ, wy drje tu wocżakujecże, dóniż ſo wrócżimoj?“

„Cżeta, ſchtó to praji?“ wotmolwi Hanka, każ wupłoſchana. „Knjeż wucżeŕ, tón na nuje njemyślí — a ja niż na njoh! Ani wo żnje niż.“

„Tak . . . Nó, mi ſo jenoż tak ſdaſche. A prawje maſch. Tebi by runje wuſchnoj był muż, kiż ſtajnje w knihach ryje a raka ſuchocżinow jowle noży“ — a cżeta dótkny ſo wutrobna. „Tajkeho muża dostanjeſch kóżdy cżaż!“ — Riſchoja cżeta njemèjeſche k wucżerjej wulkeho reſpekta.

Hanka mjelczeſche. Ju to ſabola. Tak bėſchtaj nahle pſched korczmu, a holża by ſo najradżcho wrócżiła. Ale hižo bě w tkóczenży. Tu a tam ſo cżiſchcżachu: tu burja pſchi kartach a pſchi bjeżadże, tam rejwarjo a rejwarki. Wjeżny lud ma dobre cżjuwy; hdyż by mèſchczańtkej dych ſapadnył, tam je jemu każ niczo ſ toho. Kóſło bunczeżche. Jurowe hubże ſchtrèczachu, burjo hawtowachu, młody lud wyſkaſche. — a wſchitko wożeſche ſo w mróżnje kura, procha, w mèſchczeńſki wónjoſu ſ palenża a cżpyſcheho piwa.

„Hoſcżo du — puſchcżeſce wſchak naju troſchku do waż!“ rjekny Riſchoja cżeta ſ błożom korporała. „Wy ſcże ſo drje nastali nètko, njech dże druhi też nèchtó widża!“

To pomhaſche. Hdyż njepomhaſche, pomhaſche żebi Riſchowa ſ łokcżom. Wèdżeſche wſchak jón ſaſtajicź. Ju Bóda tonnu, komuż by nacżinila. Hinak bě ſ Hanku. Ta dże bě ſ cżeżka na rejwaniſku łubju pſchiſchła. A hdyż tu bě, ſłuchcheſche ſchukotacź tu a tam: „Ta prynżeża ta, ſchto ta tu dże?“

Hanka hladaſche na pyſchny, pišany wobraz, kotryż bě jene hibanje. Barby ſo mènjachu, ſo do wocżow kałaſche. Hanka ſ bluboka wodychny, wocżi ſo ji roſcżerſchcżej, licżko ſaczerwjeni. Hółzy běchu ſo dolhe cżorne njedżełe łapy ſwuſłékali, jjewicżu ſo w pišanych łagach ſe żiwetłymi bublinkami, w rukawach łékych, pornju žnèhej. Też rejwaŕki běchu wcżera w cżémnych draſtach byłe — dżenża barby łkcżicżachu. Najbóle běchu w żuknizach, cżerwjenych, każ w rożży mak, w cżiſtych abo w żmuhawych ſ módrymi, ſelenymi, fijałkowymi kromami deleka. Hłowu pyſchachu pišane „łapy“, wokoło paſa żwėcżachu ſo żiżdane łale, ſcherże, błyſchcżące żiżdane ſale. —

Żenje Hanka njeje myślíła, ſo je żerbſka draſta tak rjana, tak jara rjana. Nimorólnje hlada na ſo, maſa na ſo, widżi żebje tak khudu, tak wſchędnu, tak ſcheru . . . Kak ſejhrawaju „jowżam barby wokoło hłowy, tak ſłuſcha wyſtaja pycha jich ſtrowym wjeſołym wobliczam. Hdyż pak ſu Kruſchojſke ſłowża tajle — je to dżiw, ſo ſo hół-żam ſpohubaja — a Hanka tu tajle ſni ſama? Je to dżiw?

Pschi ras je Hanży żel, ſo njeje wjaży, ſchtoż je bya. Ale ſażo wosucżi w njej ſtare żebjewėdownje: Ja żym tu każ ſwuſtovkana, ſ cżim je to ſażkużene? Cżi tu wot boka na mnje hladaju, wija ſo, bjeru żebi żuknje a ſalu do horſchcże, ſo bychu ſo mje njedótkte — żym ja żedota?

Hudźba ſaſta, Hanka ſażłyſcha wokanje: „Nètko, Liſa, kedżbuj, nètko póndu żebi po tu, po tu — tamle. To budże reja, niż?“

„Tak, tu . . .“ wotmolwi holża ſcheſipajży. „Jenoż ſo żyjaj a worżi cżi wudrapam“. Hużże ſaſchtrèczachu, kóſło ſaboŕcża — każ ſ wicheront leceſchtej Krygarjej Liſa ſ Mikyńez wotroczkom nimo Hanki po „żurli“ dele.

W tym wokomiku ſpèni ſo w Hanży krej, młoda wu-troba mózuje ſabuchawſchi wupja ſo we ſwojej wulkej thowanży każ wólne żrèżjo. Pschecżiſchcża ſo żyle do przèda — a hdyż prèni po nju pschiídże — ſo hnydom poda.

Dobycź dżyſyche, derje njepobу.

(Pokracżowanje ſcżehuje.)

Wo napjatoscźi w Sſrjedżoſeinſkim morju.

Hižo dawno je žo italſko-abeſynſka ſwada do jendżelſko-italſkeje ſwady wuwila. Jendżelſka žo nètkole ſ khwatkom pschihotuje, ſo by ſwoje ſtejiſchcżo w Sſrjedżoſeinſkim morju potwjerdżíła. Wona je Gibraltarſki pschiſtaw ſa-wrèka, je wojakow na kupu Maltu pósłała a wulki dżél ſwojich wójnſkich łódżow pscheđ Suezſkim kanałom ſhromadżíła. Nadkniežſtwo w Sſrjedżoſeinſkim morju ſa Jendżelſku runje telko woſtnamjenja każ wobżiwdstwo móćkeho pucża do Indiſkeje, kiż je żiła żiwjenja ſa jendżelſke ſpètowe kraleſtwo. Ale ſa Italiku je pucź pscheđ Suezſki kanał po prawom jeniczki praktiſki ſwiśk ſ jeje kolonijemi w rańſchej Afrizy. W bliżſchich dnjach žo wupokaże, hacź tu bjes wójny woteńdże. (Graphiſche Werſtätten, M.)

Ze Serbow

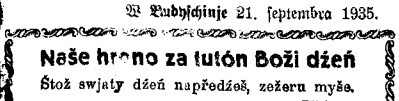

W Budyšinje 21. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štož swjaty dźeń napředuje, zežeru myše.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer plus 4 a thermometer wodnjo 24 stopnjow cyploty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer 0 a thermometer w nozy 15 stopnjow cypłoty. Wjedro w Europie so špeličnje pschemjenja. Sydlna niźina je so ruce hacź do Finiskeje sčahnyła. Jeje doczahanki nam hischcze trochu njewobstajne wjedro pschinjeßu. W saidźenej nozy je so tež rjenje podeichcowało. Sa niźinu je chłodnischi móriski powětr k ranju dobywa, so budże wjedro nětko trochu chłodnische. Pschekhłódno pak njebudże, dokelž je so symny powětr nad morjom ſ cypłym powětrom smješchał. — Jutsje njedźelu žłónčko 5.44 hodź. słhadża a so w 6 hodź. khowa. Mježaczt jutsje w poknoju słhadża a khowa so popołdnju 3.53 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischu njedźelu: Spodobne, tola trochu wißate wjedro.**

*

Wustajenja DKW wosow w měschczańskej ſahrodze w Budyšchinje w czaſu wot 21. do 23. septembra 1935.

W měschczańskej ſahrodze je sjednoczenstwo autowych firmow „Auto-Union", kotrež nětkle 17 000 dźěłaczejam khleb dawa a do kotrehoż autowe firmy „Horch", „Wanderer", „Audi" a „DKW" ſtłuchcheja, 3dnjowſku wustajenju swojich wosow ſarjadowałko. Widźimy tam wſche druźiny DKW wosow a to iak mjenow. „Reichsklaſſu", „Meiſterklaſſu" a „Schwebeklaſſu". Wosy su hacź na pożledniu rjadownu 2taktarje a tu tohodła jara ſtutniwe w pschetrjebanju benzina. W prěnjej rjadowni so pchetrjeba na 100 km, nětkle 6—7 litrow, w druhej rjadowni nětkle 7—8 litrow. Dokelž su wosy poměrnje tunje njeźiwajo dobreho wuhotowanja a wschelakich łkpichinow, kotrež pola druhich wosow podarmo pytamy, su kaž ſtworjene ſa małych ludźi. Wustajenju wschěm ſajimzam naležnje poruczamy.

*

— **3400 ſchulerjow a ſchulerkow dźenja w Budyšchinje.** We wobłuku ¼ličnych ſchulſkich ſpuczowanjow, kotrež je ſakſke ludowe wukubłanſke ministerſtwo pschikałało, je dźenja rano do Budyſchina 3400 ſchulerjow a ſchulerkow do naſcheho města pschijeło. Hižo rano w 9 hodź. dojedźechu 3 wožebite czahi a 6 omnibuſow. Wobhladaja žeby tu město, wobjedowachu też muſeum ſ jeho wustajenjow, **žiwjenje na mikach, nekotre industrielne pschedewſcza, Tuchorſke pohrzebnilchczo, a dojedu žeby tež do Bukez na tannenſche bitwiſchczo. Popołdnju w czaſu wot 17—18 hodźin budże na Tšelniku, pschi hubjenym wjedrje w Krónje a w ſali Tšelnika namjeſna manifeſtazija. Wokoło 7 hodźin wječzor ſchulerjo a ſchulerki Budyſchin wopuſchczja.** Też pónđelu 23. ſept. ma nětkle 1800 ſakſkich ſchulerjow a ſchulerkow, kotrež ſ wožebitym czahom a 11 omnibuſami pschijedu a wutoru nětkle 2300, kotrež ſ wožebittym czahom a 18 omnibuſami pschijedu, Budyſchin wopytaċ. Wobdźělenych na wulětach je 11 ſchulſkich wokrjesow a to Drježdźany (3 wokrjesy), Schandawa, Dippoldiswalde, Miſchnjo, Pirna, Wulki Hajn, Lubij, Kamjenz a Zitawa.

— **Sobuwobdźelenje nětkhuſchich 20. huſarow 5. hacź 7. oktobra w Budyſchinje.** Kaž ſmy hižo piſali, budże we dnjach wot 5. hacź 7. oktobra t. l. 25-lětna ſaſzowidźenſka ſwjatocznoſcź wſchěch towaršchow nětkhuſchcho 3. huſarſkeho regimenta čſo. 20 w Budyſchinje. Sjednoczene ſ tym budże pschepodaczje a pospjedzenje noweje ſtandarty ſjednoczenſtwa nětkhuſchich Budyſchich huſarow.

— **Wojeſcli nameſtny konzert** budże njedźelu 22. ſeptembra dopołdnja wot 11 do 12 hodź. na Hlownym torhoſchczu. Hudźbu poſtkći hudźbny korps II. bataillona Drježdźańſkeho pěſchcho połka pod nawjedowanjom hudźbneho mišchtra Eßlbogena. Programm: 1. Dwoje pschespolo ſa ſanſaru a bubony, a) kiražerſki pschespolo wot C. ſ Mollki, b) wuwołar wot Kaiſera. 2. Ouvertura opereſty „Knjeni Luna" wot Pawola Linki. 3. Nałunniſke ſpěwy, walcžik wot Waldteuffla. 4. Sswjedźeń w Araniuez, ſchpaniſka fantaſija wot Demerſemanna. 5. Hiſtoriſki pohłodaj; a) Augsburgſki a Leuthen wot Kaiſera.

— **Opelſka karawana cżežitych autow w Budyšchinje.** Dźenja žołotu rano we 8 hodź. je Opelſka karawana cżežitych autow do Budyſchina pschijeła a na Zitnych wikach ſaſtała. Wona je jena pjecź karawanow, kiž w ſymſkim czaſu po Němſkej jěźdźa. Karawana wobſtejeſche ſ 11 wſchelakich cżežitych wosow, ſo by je w jich khmanoſcej pokazała. Wulki ſajim namakachu tu pschede wſchěm potrunowiſki kaſchczojty wós, potrunowiſki wěrniſki wós, tunowiſki ſchćerki wós ſ płachtu, tunowiſki wós ſa transportowanje ſłotu, tunowiſki omnibuž ſa 8 wožobow bjes dawka, khorobny wós; ſtakarjow ſajimowaſche 2½-tunowiſki wós k nahlicenju. Wulki ſajim namaka tehorunja 2½-tunowiſki omnibuž ſa 28 wožobow. Opelſke wozy ſu hižo lěta dołho dopołkaſale, ſo derje dźerża, ſo ſu wuptacža w ſpołpodaczenju a ſo ſu płaczišny hódne. Smyſł karawany je, ſo by wabiła ſa nowe dźělo w nowej Opelſkej fabrizy w Brandenburgu, hdźež ſo najſterje hižo w nowym měſazu ſ dźělom ſapoczenje, Fabrika je ſo tam pſchepodłoſiła, dokelž ſu tamniſchi dźěłkonjenſerjo ſpezialni dźěłaczerjo. W Rüſſelsheimje njeſłu žani dźěłaczerjo wjazy dołaċ. — Snydom wotmě ſo propagandna jězba po Budyſchinje. Wozy namakachu wulki ſajim, też pola wjeſneho wobydleſtwa. Dopyt karawany w Budyſchinje běſche ſo derje pschihotował ſ reklamu, kiž běſche tudomna firma Weſtgaragen cżiniła. Dźenja popołdnju je karawana ſake Budyſchin wopuſchczała.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pschi pjatkowym cżehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſkeje krajneje lotterije (17. dźeń) padże dobycże wo 25 000 hriwnow na cżišło 73 078; dobycże wo 1000 hriwnow na cżišle 76 445, 110 768; dobycże wo 5000 hriwnow na cżišła 23 746, 99 755, 120 113, 145 700; dobycże wo 3000 hriwnow na cżišła 19 165, 21 330, 32 896, 65 369, 75 099, 87 101, 132 539, 148 664, 156 803; dobycże wo 2000 hriwnow na cżišła 17 979, 32 429, 33 331, 42 142, 57 632, 70 756, 74 058, 124 735, 130 232, 155 066, 156 241; dobycże wo 1000 hriwnow na cżišła 2366, 11 607, 13 633, 28 111, 38 389, 50 399, 52 791, 55 997, 57 729, 58 310, 58 841, 62 019, 66 071, 66 597, 67 389, 92 128, 98 105, 100 131, 122 096, 133 920, 137 442, 138 725, 140 020, 150 263, 159 509.

— **Schto ſnaje tamnu jónſku?** 11. ſeptembra dopołdnja je ſo na Budyſkim dwórnišczu njeſnata jónſka tam wonkownej ſonje pschidała, kotraż na pschišamknjenišči cżah cżakałche. Wona je praji, ſo cżhe też ſ tym ſamym pschiſamknjenišćhim cżahom dale jěcź. Wobej ſtej ſo potom hrěcżałej a do kofejownje ſchtej. Tam je žeby njeſnata pod wožebitymi wobſtejnoſcjemi ſoninu ruczinu toſchu pożcżita a, kaž je ſo poddźiſcho ſwěſcżiło, ſ njeje móſcheń ſ pjenjeſami tradka. Njeſnata je ſo „Müller" mjenowała. Wona ſo takle wopiſuje: Nětkhdże 25 lět ſtara, 165 cm wulka, ſchwižna, mějeſche jaßne„ do ſady cżeſzane włoßy, wulkej módrej wocżi, podołhojte mjeſwocżo. W hornim cżeſelnu mějeſche ſłoty ſub, horjeka na lěwym boku ſub pobrachowaſche. Wona běſche w nowocżaßnej cżapcy, kiž běſche žeby khěrno do wocżow ſtajiła, běſche w brunym kwětkaſtym ſchcaże ſ brunym ſwjeſčhnikom, kotreżoż rukawaj běſchtaj cżaczinjenaj, ſtupnje běchu ſ džiwińſkeje koże. — Schtóż może nětchto wośjewiċ, ſo prožy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje abo pola bliſcheho żandarmſtwa abo polizije ſamolwił.

— **Dań ſa ratałſke hypotheki po 1. oktobru.** Danjowe wołożenja, kotrež ſa ratałſke pſchedewſcza w naſtupanju ratačiſkich hypothekow hižo 3 lěta dołho płacża, ſu ſo pſches 1. oktober podešchłe, tak ſo wſche dotalne pſchedpiſy płaczíwoſcź wobtłowaja ſ wumjaczom, ſo ſo na ſeliſke kreditne wuſtawy jednotnje 4,5 proz. danje na hypotheki płaczi.

— **Běrnjaze ſelſichczo njepałcze.** We wulkim dźelu naſcheje Łužiży je ſo ſ běrny ſběranjom ſapoczało. Lětſa drje dla pſchewulkeje ſuchoty běrny njebudża pſchewulke a ratař njeſměje lětha, kaž druhe lěta, połne pinzy, tutoſho ſa lud a ſtót ważneho płodu. Tam a ſem widźimy na polach běrnjaze ſelſichczo paliċ. To njeje radżomne, lěpje je, ſelſichczo wuſuſchiċ a potom jako ſtanje wužiċ.

— S **Dźeżnikez.** Dźenja rano ſahe ju tu njepózcżiweho cżłowjeka ſajeli. Wón je pohonċ, kotryż tu ſłuži. Njepózcżiwy běſche ſo na 3½ lěta ſtarej holczży pschepschimnył.

— S **Huſki.** W nozy ſ ſchtwórtkej wopytachu paduſchi tudyſche klamy. Salěſchcu pſches wokno bydlenſkeje ſtwy, kotreż roſbichu a pokradnychu w klamach nětkotre twory a też pjenjeże. Do pjenjeżneho khamora ſo doboyċ njemóżachu, dokelž najſterje trěhny grat njemějachu. Tudyſcha polizija ſa paduchami ſlědźi. W ſtamnej nozy ſadobnywachu ſo paduſchi też do Drježdźańſkeho „papoweho młyna" na ſtatnej Budyſko-Wjaſoſtſej dróży. Paduſchi ſkěnchu ſ woknom nuts a wjachu wſchu žobu, ſchtož nětkaż ſo wotnjeſcź da. Też tu je Huſcżanſki ſtrażmiſchtr ſwoje ſlědźenſke dźěło ſapoczał. Nadźijomnje jo jemu poradźi, bórſy zwólbu paduchow ſwěſcżiċ.

S Sploſta. W cżaſu wot 20. do 25. ſeptembra budże tu nózne alarmowe ſmuczowanje dobrowólneje wohnjoweje wobory. K alarmej ſo ſ trubu ſapiſła.

S **Bukez.** W nozy ſ ſrjedźe je ſo do hoſcżenza w Nowych Koporzach paduch ſadobył. Na dobre ſbożo je jemu jenoż nětchto mało ſeżiwjadłow a 12 pj. hotowych pjenjez do rukow padło. Nimo toho bě ſo w korczmje trochu w palenzu wotuntał, ſchtoż jemu najſterje njeje runje jara tyło. Skurjeny je w ranſchich hodźinach do Budyſchina běżał. Hdyż bě pytnył, ſo ju ludźo pocżinaju wo njeho ſajimacź, cżekny do bliſtich kekow. Podobne paduſchitwa ſu pjecża we wokolinje Zitawy ſtachu. Paduch je najſterje na puczowanju. Je 1,75 wulki, ſuchi, blědy, bjes brody, ma cżorne włoßy, ſchěru jaku, a mó-droßmuhate khołowy.

S **Kolwały.** W nozy ſ ſchtwórtkej wokoło ½2 hodź. wudyri w ſtatoku pohonczow Rummela a Mikana woheń, pſchi cżimż ju tólnja dołponje ſpali, pobocżne twarjenje domkeho ſo wupali a domſke ſjame ſo khěrno wobſchkodźi. Nimo ſchkody na twarjenjach ſu ju wſche ſtkady ſyna a druheje pizy każ też wſchón inwentar ſobu ſpalike. Woheń ſo najprjedy w tólni pytny. Tam bohatu zyrobu namaka a ſpěchnje ſo potom na ſuſodne twarjenja roſcheri. Wobnjowe wobory, kotreż ſ wulkej wuſchkoſnoſcju ſapſchimnychu, móżachu ſnajmjenſcha domſke ſahubje wutkowaċ. Na njeſbożo potrjechi ſchkoda dźěłaczeſſu ſwójbu. Běchu ſo ſtarej ſtatok ſ wulkej próżu a pilnoſcju natwarili. Ssuſod Mikan je tohorunja na twarjenjach ſchkodu poczerpił. Kak je woheń naſtał, ſo njeje dotal ſwěſcżiċ dało.

S **Wulkeje Dubrawy.** Radupodawanje ſa pluzałhorych a wohrożenych w klinizy dr. Brinka we Wulkej Dubrawje ſchtwórtk 26. ſeptembra 1935 wupadnje. Wyſchka rěcżna hodźina budże ſchtwórtk 24. oktobra 1935, popołdnju wot 3 do ½6 hodź.

S **Njeſwačzidła.** Hdyż ſu ju wſchě małe pſchecża ſuſodow Cżorneje **Wody dopjelnike**, je ſo nětko ſ dźěłom ſapoczało. Spuſchczadło pola hornjeho młyna we Scheſchowje je ſo ſwottorhało, tak ſo je horni młyn nětkole bjes wody. Wotſche Scheſchowa je ſo Cżorna Woda ſahaċ̌ika a běži nětko pſches ſuki, kotreż ſo na tuto waſchnje powodża. Pſchi regulaziji rěki maja ſo na nětkotrych měſtnach hacżenja pſchiprawiċ̌, ſo bychu ſo mohłe ſuki powodżeċ̌.

S **Njeſwačzidła.** Drohi naſcheje wjeſy ſu ju w pożlednich lětach rjenje wuporjedżałe. Nětko je ſo tež pożledni kónz pſched mołtom do Komſka pleſtrował, a na bwórniſchczu je ſo tuto lěto nakładna dróha ſ kamjenjemi wodżahdżała. Wulkowjeſkat Mjertink je ſwoje nowe domſke wotkwał. Pjekař Bartko je ſwoje domſke ſnowa wobmjetał. Schtoda, ſo ju lětſa twarſkich pschipomozow njedawa, hewak by ſo hiſchcze wjazy domow wobnowiło.

S **Komorowa** pola Rakez. Wječera pſchipołdnju na pol dwanaczich ſapocża ju hola na Konjeczanſkich łejomnoſcjach, kotraż je Komorowſkej holu mjeſuje, paliċ. Tudomny bur knjes Schibak, kotryż běſche w holi po ſtjanje pobył a bź hižo na dompuczu, ju prěni na woheń dohlada a ju ruce na kołejo ſydnywſchi k wohnjej poda. S jenej hałoſu ſpyta woheń, kotryż běſche ju hižo hacż k ſtarej dróży dopaliċ, podujhyċ. Mjes tym pſchikhwata dźěłowa ſłužba (Arbeitsdienſt), kotraż na Konjeczanſkich honach dźěła, k wohnjej, każ też wobydlerjo ſ Konjez, Schunowa a Komorowa. Se ſhromadnymi mozanti ſo poradźi woheń ſadubyċ̌. Nječby-li bur Schibak w prawym cżaſu pſchikhwatał, by woheń na Komorowſke hona pſcheſkocżił a tam by we wrjožu, kotryż wożebje wyſoko ſtejі, doſcź zyrobu namakał a pſches ſyplny wětr by ſo móhł na wjele kórzow hole wupſchestrěċ̌ a je ſtriczież. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze wuſajnjene. Někotſi mėnja, ſo ju wulkitnizy woheń ſawinowali. Druhi ſaſo praja, ſo je muż, kotryż tam ſtjanje kopaſche, woheń pſches njekedźbliwoſcź ſamiſchkrił. Mjerij je temu ſaż cżhe, ſaſudźicż pak ſo takle poczinanje dyrbi, pſchetoż pſchi takſej ſuchoże, kaikaż lětſa je, ſ wohnjom w holi njekedźbliwje wobkhadżeċ̌, ſa leho ſtuſcha cżuczliwe pothkoſtanje. Schtó by ſarunat ſchkodu, kotraż mohła tak naſtaċ̌ a kotraż by do tyſaczow ſahała.

Se **Stróże** pola Wulkich Sdżarow. Tudyſcha dobrowólna wohnjowa wobora mějeſche ſuſodnu ſyżedu prěni ras ſwuczowanje ſ wupożczenej ſyżkawu Wulkoſdżarowſkeje wobory. Mějeſche ſo ſa to, ſo ſo Wirtez domſke paleſche. 7 mjeńſchinow po alarmowanju mózeſche ſyżkawa wodu podaċ̌. Wobora dóſtanje hórſy ſwoju ſamſnu ſyżkawu, a też ſyżkawownja ſo natwari. Dokelž pak je wo wſyż mało wody, budże ſo tu ſ wołſtronjenju tuteho niedoſtatka nětchto cżiniċ̌ dyrbjeċ̌.

S **Wojerez.** Dop. w 9 hodź. němſka hłowna Boża ſłužba, ½11 hodź. ſerbſka hłowna Boża ſłužba ſe ſpowědżu (Króżin). Dop. ½11 hodź. němſka Boża ſłužba w Kſchiżnej zyrkwi, pſchij. w 12 hodź. ſerbſte ſchcżenja, pop. w 2 hodź. němſte ſchcżenja. Sběrka ſa ſchlejſkich duchownych, kotříž ſu w nuſy.

S **Morkowa pola** Laſa. Wječera pſchipołdnju wudyri pola Pachowcż woheń, kotryż w bróżni wudyri a ſo na kólnju wupſchestrě. Zyłe žně ſo ſobu ſpalichu. Stót mózachu ſ hródże wucżahnyċ̌. Woheń je najſterje ſ wuſapnjinejom miliny naſtał. Dla ſyplneho wětra bě haſcheneje jara wobcżežene. Spalene twarjenja běchu maſyjne, a Pachowcż ſwójbu, kotraż je jenoż łódźela pſche woheń ſawěſcżena, potrjechi wulka ſchkoda. S pſchikhwałanych woborow dosta Kobliczańſka 1. myto. Nimo toho běchu na měſtnje ſyżkawy ſ Wermingħoffa, Laſa a Schcżeńzu.

S **Delnich Bruſkow.** Schtwórtk wječzor wokoło 9 hodź. wudyri pola pjekarja Mülchena woheń. Hacż runjez běchu wobory hnydom na měſtnje, ſo kólnja dospołnje ſpali. Bróżnju ſo dźiwaju na wuſpěchne ſapſchimnjenje wobory poradźi wutkowaċ̌. Kak je woheń naſtał, ſo njeje dotal ſwěſcżiċ̌ hodżało.

S **Mikowa.** Sserbſke Boże ſłužby w ſchuli, kotreż mějachu ſo 29. ſeptembra wotmėcż, budża nětko hižo njedźelu 22. ſeptembra pop. w 2 hodźinach.

S **Rósborka.** Dawkowebo ſekretara Jana Seſlerja ſ finanzneho hamta w Rósborku ju ſchtwórtk dopołdnja w jitwi finanzniho hamta cżeſkokranjeneho leżo namakali. Sranjenje pokhadża ſ wutłela tſellby. Hacż ju wo ſamomordarſtwo abo njeſbożo pſchi njekedźbliwym wobkhadżenju ſ tłelbu jedna, njeje ju dotal ſwěſcżiċ̌ dało. Jeho dowjeſechu do khorownje. Wo jeho ſiwjenje ſo boja.

Budyske stawniske powěśće

Narodźichu ſo: 17. 9. Pawołej Erichej Leſchej, elektromiſchtrej, dź. — 19. 9. Fritzej Wernerej Kühnekej, ſchtkleńzarjej, ſyn. — Mazej Janej Junkerej, muzerjej, ſyn. — Felixej Auguſtej Hartſteinej, pſchiſtajenjej, ſyn.

Wumrěli: 20. 9. Rudolf Kſcheſczan Bjarſch, ſynk wuczerja, 3 dny.

Towarſtwowski powěſtnik.

Kocorowy pomnik. Serbſke tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy změje njedźelu 22. ſeptembra wopomnjeńſku zhromadźiznu w Budeſtecach pola Rösikec. Zeńdźemy ſo w 3 hodź. w Zahorju pola Kocoroweho pomnika. Wočakujemy wſitke ſerbſke ſpěwne towarſtwa, wosebje Bukečanſku „Radoſć", na „Nadźiju" a „Zernicku" a Radworſku „HuJe".

„Łužica".

Kwačżizy. Khwačżanſke ſerbſke towarſtwo ſměje njedźelu 22. ſeptembra ſwój lěcżny ſwjedźeń ſ ſtelenjom. Sſobuſtawy ſo na tutón ſwjedźeń wutrobnje pſcheproſchuja.

Lichań. „Zernička" wuhotuje njedźelu 22. pózńejſa pola Wolfec w Hućinje ſerbſki wjeczor. Mėſane khory, dźiwadło a druha zabawa ſo poſkića. Po programje ſu reje za młodych a ſtarych. Započatk we 8 hodź. wjeczor. Wſě ſerbſke towarſtwa a ľubowarjow ſerbſkeho ſpěwa přeproſuje předsydstwo.

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleſ a za nawěſtki dr. J. Cyż, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyż w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

DKW Sonderschau!

BESUCHEN SIE DIE

Im „Bürgergarten" zu Bautzen vom 21.—23. Sept. 1935
Täglich geöffnet bis 20 Uhr

DKW AUTO UNION

Tuni wosebity njedźelski ćah

njedźelu, 29. septembra 1935,

ze Zhorjelca do Hirschberga (Hłowne dwórnišćo)

60 procent. zniženeje jězdneje płaćizny. (Zniženje k nastupnemu dwórnišću 50 procentow) **a do Krkonošow**

Wotjědže 6.57 hodźin ze Zhorjelca, wróći so w 22.33 hodźin.

Jězba płaći (tam a sem) wot Zhorjelca do Hirschberga 2,60 hr, Chceće-li do Krumhübela, Josefinskeje hóty, Hornjeho Schmiedeberga abo Hornjeho Hajna 4,10 hr.

Jězdźenki skazajće bórzy, dokelž je wubětk wobmjezowany. Žadajće sebi darmotne rozjasnjace łopjeńka.

Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Wjacy
a strowiš. **sudu**
změjeće, hdyž swoje štomy z lěpjacymi wobručkami přećiwo husancami škitaće. Dostanjeće pola
Erich Winter
drogownja w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Młody spušćomny
pohonč
pyta so k 1. oktobrej 1935 w Bronju čo. 8 pola Radworja

Nimale nowe
motorske koło
DKW, 200 ccm, hnydom na předań. Bliže w Serbskich Nowinach.

Wosebite jězby z póstskim awtobusom

Srjedu, 25. 9.: na Butrowu horu . . . . . 1.70 hr.
Njedź., 29, 9.: do Mužakowsk. kupjel a Kromlowa. 6.00 hr.
Srjedu, 2. 10.: na Hünghatzaske hory . . . 2.20 hr.
Srjedu, 9. 10.: do Lěnčeho młyna pola Stolpina 2.00 hr.

Wotjězdny přip. w 13 hodź. wot póstarnje na Póstskim namjeśe. Zamołwjenja zapodajće na póstał. hamt w Budyšinje, tel 2985

Hošćenc w Sernjanach

jutře njedźelu

zjawne reje

Tkaninowe Šórcuchi
smuk a wušiwane
něhdźe 100 cm
3.25 a 4,75
Tkaniny za jaki
čorne, mustrowane
něhdźe 130 cm
7,00 a 8,50
Schaaf

Ke kermušam poskićam stare a dobre
połonowe wino
litr 0.80 hr.
Otto Schmaler
na Mołtk. dr. 7 / Telefon 2411

Bjezsparnosć
Hdyž přenapinane a přetrjebane nerwy **mórny, wokřewjacy spaz** zmjenjšeja a **nerwowe wutrobne bolesće** (neuroza) tułon rubja, wukonjeja **prof. dr. Sahlisowe woziwjerske drogerje** (plachći tyl za 1.— hr.) wulkotnu słužbu. Tute jenož **njewožiwjeja a njeposylnjeja** ale **wobnowjeja** też přetrjebane wažne **nožiwjenske sele a nerwowe mocy.** Dóstanjeće je w na-tuńcach a drogerijach a to w Budyšinje w **Engertec (Nutřkowne Lawske hrjebje) Janaśec, Kśěrska dróha** a **dr. Roehorec (Behata hasa)** drogerijach.

Jeli Was
hłowa boli,
je-li so Wam **čoło zmorši** abo **dostanjeće-li faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłd. Blidowe **přikrywy**
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobnje pohladnje

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so płacy wupłaći

Rjane
nazymske a zymske tkaniny
jenobarbne a mustrowane za draste, bluzy a suknje
Otto
Hartmann
w firmje W. Häcker w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutba
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Najnowiše radiowe aparaty z radioweje wustajeńcy
namakaće we wulkim wubjerku pola znateho wotrjadnika
Radio-Böttger
na Šukelnskej hasy 3 :: telefon 2305
W płaćiznje zniżene aparaty twarskeho léta 1934/35, dalokož skład dosaha. Wołoženje płaćenja w 10 měsačn. dźělbach

Kachlowe roły
stajnje prawe, dokelž mamy wšě wulkosće na składze 1/3, 1/2 a 1 m dołhe. Narunańske dźěle za wšě kachle
MIESSNERA w Budyšinje na Žitnych wikach

Serbski lud

twori ze swojej serbskej krwju wulku swójbu. Štó może tutu swójbu lěpje hromadźe wjazać hač naš jenički dźenik

SERBSKE NOWINY

w kotrychž wše radostne a wjesołe podawki mjez našim ludom zapisujemy, w kotrychž pak też ze zrudobu spominamy na wšě Boże domapytanja.

Kóždy, kiž chce dźěl brać na žiwjenju našeho luda, dyrbi naš dźenik čitać. — Skazaj sebi jón hnydom pola našeho dowěrnika!

Lichańska „Zernička"
wuhotuje jutře njedźelu pola
Nowakec w Hućinje
serbski wječor
ze spěwami, dźiwadłom a druh. poskićenjemi.
Započatk 1/2 8 hodźin. Po programje reje!
Wšěch lubowarjow serbskeho spěwa přeprošuje
Zernička

Dr. Schellig so wróći

Wuprajamoj z tutym wšěm přećelam, susodam a znatym, kotrež su naju při swjedźenju sl̀ěborneho kwasa z bohatymi darami, ze zbožopřećom a na druhe wašnje počesćili,

naju najwutrobniši dźak

Gusta Lorenz a mandźelska

W Rakojdach, 20. septembra 1935.

Paul Brosske tyšerski mišter na Nowosalcskej dr. 7 Garag. dwór Brüchner poskića swój **sklad hotowych kašćow**

Doporučće

swojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu!

Skazać

móža so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.

Šěsć razow

wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Nowiny za dźěći" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

Bestellschein

an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**

Herr .....
Frau .....
.....
in .....
Postanstalt .....
Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom ..... Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Po dlěšej čežkej khorosći, je Bóh, luby Knjez, našu horcolubowanu mać, wowku a přichodnu mać

knjeni Hańžu Ješcynu

rodź. Bruskec z Kopřina

na puć do wěčnosće ze swjatymi sakramentami derje přihotowana, w žohnowanej starobje 72 lět, wotwołał.

W Kopřinje, 19. 9. 1935.

W hłubokej zrudobje
Jakub Ješki a swójba
w mjenje wšěch druhich zrudźenych zawostajenych.

Pohrjeb budźe jutře njedźelu 1/2 9 hodź. w **Khrósćicach.**

Přiloha k čisłu 221 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 21. septembra 1935

Pastyrjo

(Hišće njewoćišćana.)

Štó hordy je a pastyrja
Za srěbneho ma špatnika?
To pastyrstwo je Bóh mu dał,
Zo čestny wón by we nim stał.

Wšak boži lubšinc Abraham
Za pastyrja je znaty nam;
Też Mójzas wowcy paseše,
Hdyž dosta Bože zjewjenje.

A pastyrskeho Davita
Su žałbowali za krala;
A Amos tón proreta je
Měł z prěnja dźěło pastyrske.

Nož k pastyrjam su jandźeljo
To zbóžne njesli póselstwo,
A k narodu je Boži Syn
K nim na hospodu přišoł ždyn.

A nětko je wón pastyŕ sam
Wšěm jemu kćenym človjekam:
Tak my smy jeho stadleško,
Duž k njemu dźeržmy swěru so!

Radyserb.

Statny wukubłański kurzus němskeho zwjazka cełnje wobmjezowanych

Němski zwjazk cełnje zadźěwanych w času wot 22. hacj do 27. septembra 1935 w župnej wjednišćowej schuli NS-ludoweho zpomožerstwa Wulkobarlinskeje župy w Barlinje-Wilhelmshagenje statny wukubłański kurzus zwjazowich nošerjow hamtow zhromadnje z němskim zwjazowym sćěhom němskeho zwjazka cełnje zadźěwanych zarjaduje. Při składnosći tuteho statneho wukubłańskeho sćěha je statny komminar hłowneho města Barlina dr. Lippert zcěhowaze pśchewodźaze hłowo pódał:

„Hdyž też dźensniši stat zastaranje zrowotnych a prawnych poměrow staja, dha pak budźe tola pódła teho stajnje do jeho najwjetšich winowatosćow złuščeć, so tym ludowym towaršam pomoc abo znajmjeńša wołóženje pśchinješe, kótrež by bjes zwojeje winy zwoje najdrobotniše kubło, zrowosć a dźěławu móc, zhubili.

Dźiwajo na waschnje jich wothładanja dyrbitej zo dwě skupinje cełnje zadźěwanych rozeznawać: Do jeneje skupiny cši wobzarunjomni złuščeja, kótrychž cerpjenje abo brašćiwosć žaneho wuhlada na wuhojenje a wokhmanjenje k dźělu wjazy njepołoži. Sarjadnistwo ma nadawk, zo jim k zdźiwjenju doražaju rentu podawa.

Druha skupina zu cši cełnje zadźěwani, pola kótrychž je mózno, baceenja zrowosće wottrónić a jim khmanosć do dźěła zaso dać. Tu zo njebudźe zmjerć žaneje próhy a žanych wudawkow lutować, zo by zo tutón zamer dozdźeł, jeli je po lěkarskim dobrosdaću wuhlad na wuspěch. Wosebje pola młodostnych by kóžda wuskowutrobitosć je schodu była za potrjechenych a też za sastaranske swjatki zamo. Schtóž wě, kelko pjenjes zebi zada, do dźěła njethmanej wosebje lětdźesatki dołho podpjeru za zdźiwjenje dawać, budźe też z hospodarskeho a finanzneho stejiscza žadacz, zo sastaranska wyschnosć wudawki a wuhojenje a wokhmanjenje k dźělu też potom pschewosnje, hdyž zo wone zwopředka wulke byc zdadza.

Tuto dopósnaće je zo też pola nazionalsozialistiskich wyschnosćow, niz naposledk w sarjadnistwje hłowneho města Barlina, kiž mojemu dohladej podsteji, pschetłóčiło.

Móju zdźělicz, zo Barlin wschitke możnosće zapschimnje, zo by wozebje wokhmanjenje k dźělu pola młodostnych dozpěł, kiž zu cełnje zadźěwani. Podp.: Dr. Lippert, statny kommisar hłowneho města Barlina."

Za Wulku Dubrawu, Adolfsku Hětu, Minakał

Městne dźěłowe zjednocenstwo za kubłanje macerjow.

Też zonam a holzam Wulkeje Dubrawy, Adolfskeje Hěty a Minakała zo někotre składnosći dawa, zo móże zo do zhromadnoteho nazhonjenja macerskeho wukubłanja stajicz. Dotal změdźachu pschezo jenoż cźitacz, zo zo na druhich městnach kursy wotmětwachu; wone zhyschachu, kelko wjeselka zony a holzy mějachu, kiž zo na kursach wobdźělichu, a kiž zo zaneho pucza njetrózichu, zo bychu k macerskemu kubłanju pschischle, hdyž zo telko nowego nawuknje, hdyž wjeselke zjednocenstwo wschitke zony, holzy a macerje w radostnym wuknjenju zwjasuje. Burowka, dźěłaczerka a hospoza a wschitke, kiž chzeja to zony bycz, zo namakaju, młode a stare, a wschitko to zhromadnje rospominaju, schtoż dyrbja wědźecz, zo bychu zwoje dźecźi jako zrowych, wjeselych cłowjekow wocžahnyle a zo bychu mohło zwoje zwójbne žiwjenje wjeselke a zbožowne sćiniecz. Kóžda zona tola wě, kelko wulkich a małych winowatosćow we wschědnym žiwjenju na nju cźaka.

Prěni kursus, kiž ma zo pjatk 27. septembra 1935 sapoczecz, ma nazwisko „Mandźelstwo a macerstwo" (wothladanje cźěsćenkow). Wschitke zony a holzy mjenowanych wzow zo namołwjeja, zo bychu zo hnydom samolwile.

Samołwjenje pschijimuja namjedowarka NS-zonstwa, schefeszanskeje zonskeje słužby, dowérniza němskeje dźěłowe fronty a gmejnsta zotra.

Njech tola zana młoda macz, zana młoda zona, zana njewjesta a zana młoda holza njeskombdi, zo na tutym kursu wobdźělicz.

Zastaranje małych sydlerjow

Po pschipósnaczu zydlerskeho zwjasta z towarstwom jako jenicžkeje organisazije němskich małych zydlerjow se strony zydlerskeho połnomóznika dr. Ludovici, je nětko je strony němskeho a pruskeho dźěłoweho ministra pschipósnacze němskeho zydlerskeho zwjasta jako jenicžkeje organisazije, kotraž je woprawnjena, małych zydlerjow sastarac a jim hospodarsku radzicz, zo z listom 7. septembra 1935 (S. 9 cźo. 118—123/35) wupraji. S wumenjenjom je, zo zo někotre organisatorske praschenja w zwisku z pschewjedźenjom małych zydlerjow se statneho zwjasta małych zahrodnikow a małych zydlerjow, zapisanym towarstwom do němskeho zydlerskeho zwjasta wosebje, schtoż ma zo bórzy stacz. Sastaranje zahrodkarjow też w pschichodze statny zwjask zahrodkarjow, jako pschiskuschna organisazija tutych wobstara.

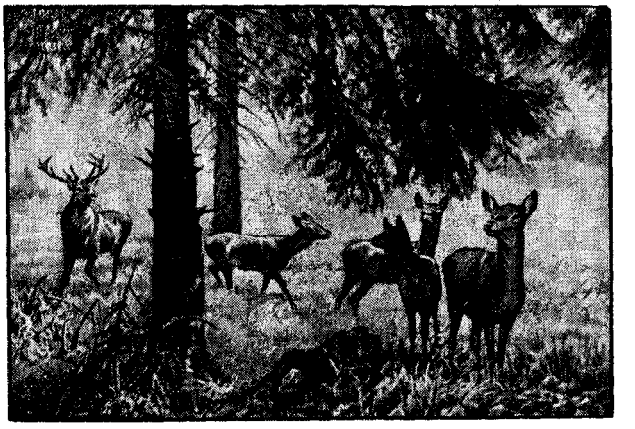

Hdyž jelenje ruja . . .

W druhej połojzy septembra sapoczina zo rucze jelenjow, kotrež tónz septembra zrjedź oktobra zwoju wyschinu dozpěje. Sa pschecźela pschirody njeje w nasymje w lěsu niczo krasnischeho hacź pozłuchacź ruczu jelenjow, hdyž zo se zwojim mócnym wobknjeżazym hłokom jedyn druheho k wojowanju wuzadaja.

(Graphische Werkstätten, M.)

Farař August Sykora a Małešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(9. pokračowanje.)

Wuj a ćeta Helešec. Naš nan wšak Helešec rady njewidźeše. Stary Špank běše mojemu nanej słubił, zo jemu kubło přepoda, běše pak so dał wobrěcź, kubło Helešej přepisać. To je mojeho nana tak mjerzało, zo to ženje njeje mohł zabyć a přewinyć. Wón ženje njeje k Helešecom šoł, a tuć přiňdźechu jenoż jara zrědka k nam. Nan pak też to rady njewidźeše, hdyž my dźěći jedyn abo druhi raz k Helešecom dźěchmy. My pak to přeco skradźu činichmy, přetoż wuj a ćeta běštej přeco jara přećelniwaj k nam, a njepraještaj ženje žaneho słowčka na našeho nana. — Kak husto sym na Helešec krušwiny lězł a sym sebi najrjeńše krušwy do kapsow tyknył! — Su mi to přeco radźi dowolili! — Z „najlěpšim" wšak pola nich klacaše a druhdy dyrbjachu skromnje žiwi być. Helešec wuj kurješe přeco swoju krótku trubku. Njedźelu mějachu jako stajneho hosća přewšo mudreho radźerja, prawiznaka a krawca z Dubrawy, kiž měješe přeco walčk aktow před sobu ležo, a nětko tam zhromadźenym buram swoju mudrosć wukladowaše. Tehdy mějachu so roboty a připadne dokhody wotwjazać. Nan wšak z tym njeměješe ničo činić, dokelž běše so hižo wukupił a měješe nětko swobodne kubło.

Šlabakojo. Helešec běchu jara hospodni. Hdyž słowakscy platarjo horncow, kotrymž „Šlabakojo" rěkachmy, k nam do wsy přiňdźechu, wostachu přeco pola Helešec někotre dny přez nóc. Dostawachu w komorje swoje nócne lěhwo, słanje a konjace přikrywy abo měchi k přikrywanju. Rano ze swójbnymi snědachu w kropje muku a wjećor z nimi wječerjachu bělu poliwku z běrnami. Smědźachu jěść, štož chcychu. Njetrjebachu ani za jědź ani za nóclěh ani plěsniweho pjenjeżka zaplaćić. — Tući Šlabakojo mózachu cyle derje serbscy rěčeć a powědachu, štož běchu na swojich dróhowanjach nazhonili, wosebje pak — a to našeho wuja Heleša jara zajimowaše — powědachu wo tym, kak běše pola nich doma, što tam na polach plahowachu a kak. Při tym dyrbjachu husto po słowakskej rěči prajić, kak ta abo wona wěc pola nich rěkaše, dyrbjachu słowakscy ličić a potom naši prajachu: „Runje tak kaž pola nas, jenoż trošku hinak". Dźakujo so za dostatu hospodu płatachu woni ćeće darmo jejne horncy, sklé a nopaški ze żeleznymi nićemi. Kak husto sym tutym mužam při płatanju přihladował, hdyž mějachu telko powědać. Płatachu dźě jara wustojnje. Přeco mějachu stary wisaty filcowy kłobuk na hłowje, na ćěle pak košlu, kotraž běše z połcom zašudrowana. Kóždy jenoż jeničku a ta njebu żenje płokana. Mějachu wuzko sedźace kholowy a črije, żenje skórnje. Nimo toho nošachu wulki samozdźělany płašć z hrubeje bruneje wołmy. Do jeho praweje rukawy tyknychu prawu ruku, lěwa rukawa pak běše delkach zawjazana a w njej khowachu wšelake strowe a druhe jim trěbne naprawy. Też nošachu wjetši abo mjeńši kožany wobwěšny wačok, kotryž běše ze swětłymi mosazowymi boblikami jara wšelakeje druziny debjeny, wosebje z boblikami wot wojeńskich drastow. Žadyn njeběše bjez sukatcho kija a też tón běše husto z boblikami a pjenjezami debjeny. Pola nas płatachu też horncy. To sym sebi pona nich wotkładał, zo mózach potom też maćeri hornca nich wotkładał abo je na hornjej kromje z grocy a młóčniki płatać abo je na hornjej kromje z grocy a młóčniki płatać abo je na hornjej kromje z ćanej niću wuprawić. Šlabakojo předawachu też myšace pasle, blachowe wěka a druhe wěcy, ale żenje za tunju płaćiznu. Wjele ludźi so tehdy Šlabakow boješe. Powědachu sebi z hroza, zo su Šlabakojo nětkle w holi helcu na štom přiwjazali a skóncowali. Wězo běše to jenoż bajka, přetoż nichtó njemóžeše z wěstosću prajić, hdże je so tutón njeskutk stał a hdy.

Krajinscy brusarjo. Po Šlabakach přikhadźachu z Krajinskeje brusarjo. Też tući dostachu pola Helešec darmotnu hospodu. Też woni dyrbjachu wjele powědać. To běše zemjepisne rozwučenje, kotrež naši ludźo doma z njezmylneho erta dostawachu a na kotrymž so njemóžachu naposłuchać. Tući Krajinscy brusarjo ćahachu ze swojimi nakhribjetnymi nosydłami po wsach, a kóždy kruće wěrješe, zo brusy na swojich khribjetach ze swojeje domizny do Serbow přinjesechu a zo je po runym puću z Krajinskeje dostawachu, hdyž běchu swój skład rozpředali. Ale woni kupowachu swoje brusy přeco w Budyšinje a je potom koło wokoło po wsach roznošowachu a rozpředawachu. A kóždy, kiž běše jim žadyn brus wotkupił, kruće do toho wěrješe, zo běše wjacy hač junu telko łódny, hač brus, kotryž běše w Budyšinje na předań.

Wuherscy nuwarjo. Skónčnje běchu z Helešec hosćemi też wuherscy nuwarjo. Wšitcy buchu tam jara přećelniwje hospodowani a so k nim w kóždym lóće znowa wróćichu.

Sym hižo wo tym powědał, zo mój nan njemóžeše přewinyć, zo nic wón njeběše pozdźišo Helešec kubło dostał. Jako běše so naše kubło wotpalilo, přewza tuto moja přirodna sotra Khrystijana, kotraž běše so na wnuka Helešec wuja wudała. Tak je nětko nětkdnše kubło mojeho nana z tym kublom zjednoćene, kotrež běše wón też ze swojim kublom zjednoćić chcył. Ale nětko je Helešec kubło z hłownym kublom a naše je z přidawkom.

Runaŕ Hłowač. Daloko znata a sławna wosoba běše tehdy w Małešecach stary runaŕ Hłowač. Wón běše we swojich młodych lětach z wowcerskim, potom z mósserjom był a běše wězo z wowcemi wjele lěkowanja nuł. Při tym běšeše też zapoćał na człowjeka dźiwać a jeho lěkować. Tuž běše so

Skaženy njedźelski wječor

(Wobras je wßn.)

Nĕ, nĕ — njeje tak jednorje, ma ženitwu thodźicź. Wjcho njeńdźe, kaž ßej myßlich a rjenje wumolujesch. Pßchi tym ßo nĕkotrykuli wječor ßtaßy.

Tak ßo dźenßa naßchemu Arnoßchtej dźĕße. S dwpkom we wßßmich bĕ ßej hižo ßańdźenu ßrjedu ſ Marhatu wucźinił, ßo chßetaj ſ dwpkom we wßßmich pßchi ßakrodnych durczkach ßetkacź. A pßchi tym ßedźi w tym cźaßu ßchitwanje doma. Ma ßo po ßtarym ßegerje, tym dodźerżanym klepotakom, kiž je ßyliczĭł tydźeń pot hodźinki dopredła. So pak je jón nan dźenßa njedźelu ßadźerżał a ßo nĕßto ßaßo hacź na mjeńßchimu prawje bźe, to naßch Arnoßcht njewĕ. A tuž je dobreho mĕnjenja, ßo je hakle pjecź mjeńßchinowm do wßßmich, hdyž ßej krótko do na pol dźewjeczich ßwoju rĕpu rjenje pßched hladałdom cźeßa a potom ßo na nohi ßtaji. Tuž bźeß dźiwa, ßo jene pjecź mjeńßchinow po druhich tu pßchi wrótkach podarmo cźaka.

Bychu-li tajke durczka rĕcźecź mohle. „Hłupy wóßle", bychu nĕßto prajile, „na koho dha tu hißchcze cźakaßch? — Na Marhatu? Ta je dawno wotęßchka, jeli chßeßch wĕdźecź. Cźehdźa pßchińdźeßch tak poßdźe. S dwpkom wßßmich je wona pßchißchła a je cźakała a hładała a ßej ßkoro wocźi wuhładała ßa tobu. A wĕßch, ßchto je pßchi tym myßlika? Je-li chßeßch na twaßnym dnju takle cźinicź, budźe pol twaßa hižo ninu, pryędy hacź ßo domaßaßch a pßchicźampaich. Njewoßtań jeno tu dale ßtejo, ty ßtary pamplo! Cźiń a naßtaj ßo ßa njej. Je k druhim holzam ßchła a tam ju hißchcze naderżdźeßch. Njebudźe tak dołho wjazy jich towaŕßcha."

Ale durczka njemóża rĕcźecź a nicźo pßcherądźicź a tuž tež Arnoßcht nicźo njeßłyßchi. Budźe-li na wĕrowanßkim dnju tej tak dołho tracź, pryędy hacź won pßchińdźe, hdyž chßetaj do zyrkwje jĕcź, myßli ßi ßebi, dha budźa ponhonczojo w Bożim mjenje konjom wowßne mĕßchki ßa wulchi powißnycź móz. A jenu tßchĕßtu po druhej wotpacźi ſ nohcźom wot płotowych ßchtaketkow. Mózno wßchak je, ßo ßtary ßaßo ßantori a njeda ji dźenßa wjecźor won hicź. Dokelż — to ßadym dobry njeje. Kak budźe nĕhdy ſ nim pßchießene dła Marhaty, to je pola bohow ßapißane.

Nó, na kóždy pad dyrbi troßchku ßchpionĕrowacź, kak ßo wĕßta ma, ßo njepßchińdźe. Sadu ke kuchińßkemu wokna budźe ßo wlecź. Haj, cźini tak. Ale tu je runje ßawĕßch zyle ßacźehnjeny, ßo ani ßchtalbicźĭ do kuchinje widźecź njeje. Tuž dha ßnajmjeńßcha troßchu ßtuchacź. Ale kaž to ßwjetßcha je, hdyž takle pßchi wotknach połßkaßch, ßłyßchicź druhdy njewjeßkoje, haj ßamo kołwrótne wĕßki.

„Teho thromeho a tichiweho ßbiju, jeli ßaßo do naßcheho dwora pßchińdźe", ßłyßchi knieża pßchitchodneho nana roßhorjeneho rĕcźecź. „Dokelż k tomu ju tola wutukłali njeßmy. Haj, haj — to jeno ſ kachłoweje kawki hładaj! Dźenßa mi won njepóńdźeßch, telko cźi praju. Kak ßpĕßchnje cźe tón throbły bĕßman ma. Nó cźakaj jenoż, temu chżu hižo thimßeho cźaja wuwaricź!"

Mói jejnjerßchnĕ, Arnoßcht naßłaji ßo dale a dźe wokoło płota hacź ſ rózki domßeho. Tajkele hubjeńßtwo, ßchto dha to nĕhdy budźe ſ tym ßtarym bórcźakom? A runje dźenßa wjecźor? Wułka „płajta", hewak nicźo. Je dźĕń runje ßtyßchał, njeßmĕ dźenßa na żadyn pad won.

Nó wßchak tola! SSchto dha to nadobo je? Ẅ jeje ßwißłajej komoryy ßwĕża! Dha drje hižo ſ njerßanjom lehnycź dźe? Hacź njebudźe ras ſ wokrjeßchkom pohladacź? Khóśi jene wekło, by ßnadź ßpytał a mjelcźo horje ßahwißdał? Haj, ßo ßmuji a ßahwißda ßkĕ — jónu, dwójzy, tśeći ras. Nadobo ßwĕża haßnjy. Nó, tak njeje nicźo cźinicź. Abo tola? Woprawdźe, wokno ßo wotewrja a nĕchtó hłowu won tyknje. „Pßt, pßt", cźini nĕkotre rały. „Marhata, ßy ty? Cźakam hižo ßches hodźinu. Ale ßym ßłyßchał, kak ßo wĕßta ma. Njemóżeßch woprawdźe dele pßchińcź a troßchu ßo ßo mnu pßchekhodźowacź?"

Nó haj, mlaßka nĕkotre krócź ſ hubomaj, kaž hdyž ßo koßchi, kiwa wjazy raßow ſ ruku, ßaßwĕcźi hißchcze na khwilku ßwĕżu a potom ju ßaßo haßnje.

To je mjenujzy Marußchyny dratr, ßej je loni ße ßchule. Po cźornidło bĕ ßej ßchoł, tiž bĕ Marhata ßobu khwała. — Swobleka ßo rucze jeje módru draßtu. To je nĕchto na jeho mlyn, rad ßej taßkeho ßcźerba ßehraje.

„Nano, macźi, hładajtaj", pßchińdźe po łkhodźe dele a tyknje hłowu ſ kuchińkimi durjeni nuts, „nĕßto ßym Marhata a pónbu ke knjeßej nawoßeni."

Taj ßej nicźo dale pßchi tym njemyßlitaj, dokelż ma Bjarnat hußcźißko tajße a hinaßche pryßle we hłowje. Sómĕjetaj ßo troßchtu, ale njepußcźeja kócźku won, ßo ju ßußodźicź pływ wospjet njepopadnje", doda nan a cźita w Sßerbßkich Nowinach dale.

Knjeżna Bjarnatowa njeje ßej hißchcze doßcź pßchemyßlila, hdyž ſ thĕżnych duri wußtupi a knjes Arnoßcht ßkradźu wokoło rózka ßo wacźi, hacź dyrbi ßo dacź popadnycź a horzo wobjimacź. Radßcho niz, hewak móże kelkija ſ nĕkotrymi żelenymi plißtami ßo ßtónczicź. Lĕpje, ßo jeho ßa kuntku ma. Tak jara hacź je ßo Arnoßcht wjeßelił, ßo jeho luba Marußchka tola hißchcze won pßchińdźe, cźim bóle ßo dźiwa nad jeje ßpodźiwnym ßadźerżenju. Khóśi dracź, ßchtoha ſ tej holzu dźenßa je? Wjecźkluje tak dźiwnje ſ rukomaj nad hłowu. Wußuje ßwoje ßchlarki, wosmje je do ruki a cźeri bożu ße ßadnymi durjeni won po pucźu dele. SSaplazana hordija, wona ßej tola nanowe ßwarje a ßantorjenje tak ſ wutrobje wkała njeje, ßo chże do młynßkeho hata? Nĕßto ßpĕßchnje ßa njej, pryędy hacź ßo nĕkajke njeßboże ßtanje. Nĕ, cźeri hißchcze kuß po pucźu a potom wokoło żykawownje a ßaßy wrócźo na domßke. „Nó Maruńchka, moja ßłota Maruńchka!" Ale njeda ßo popadnycź, wjerha wospjet ſ rukomaj w powĕrßje a potom ßaßy do thĕże nuts.

Krótko po tym hwißda ſ wotewrjeneho woknjeßchka dele. Hdyž bĕ Bjarnat Marußchynu draßtu wotpołożił a do thamora powßtupił, chże tola żwojemu pßchihodnemu żiwakej wĕż wujaßnicź. Je dźĕń w domßkim ßkhowany.

„Nó, cźakaj ty wjedrowy njeplecho tyl" da ßo Arnoßcht do njeho. Tola chże ßo jemu ßkradźu ßamemu ßmjecź, hdyž je ßej wßchitko prawje pßchekułał. „Starych ludźi takle ßa błaßneho mĕcź! Hdźedźha je po prawom Marhata? Ẅ hißchcze w kuchini?" — Hdże tež to, je dawno wotęßchka. Njeżby dha ju wo wßzy teßkał? — Nĕßto njewĕ Arnoßcht, ßchto dyrbi ßej myßlicź a ßchto k tomu rjeą. Na, ßnadź ju hißchcze nadeńdźe. A precź je. Ale nĕ, dźe runje wopaczny ßmĕr a hdyž je takle wokoło jednaczich, ma wona żiwoty borjeka a chże ßpacź hicź. Nó haj, wocźini hißchcze ras woknjeßchko, hdyž ßnate hwißdanje ßłyßchi. Ale njeje tak prawje wjazy k rĕcźam. „SSby mi rany kmótr, nje żyły wjecźor na ßuche ßadźicź! SSchtó wĕ, hdże ßy wokoło cźerchat a ßo tłócźił! Lĕs mi na khribjet!" A płaz ßapraßnje wokno.

Tuž widźicźe, njeje tak lohko, na żenitwu thodźicź. Ssu wßchelake tkażene dny a wjecźory w żiwjenju ßalubowanych. Byrnjeż ßo lĕpje ßkaßali — na hodźinu a mjeńßchinu. Njeßapay nĕßchto napryéki pßchińdźe. Ale ßmjecź ßo Arnoßchtej hißchcze chże, hdyž ßej na Bjarnatowe ßcherjenje myßli, byrnjeż thętra blamaja ßa njeho bya, dokelż je ßej woprawdźe myßlik, ßo je jeho Marußchka. Bĕ dźĕń kak ßpodźiwna wokoło hłowy. Tehodła nicźo njerĕcźeßche, hdyż prjedy dele hładaße. SSaprlot, tajkale blamaja ßa njeho! A tola dźe jemu hrono lubośeje pßche wutrobu:

„SSpi derje, hacź cźe wubudźi
Dźeń nowych radoßcźow.
Njech nóz cźi wo mni wobradźi
SSßón ßłódkich luboścźow!"

Přilopk

Połne gummijowe wobrucźe pßchi cźeźitych autach.

SStatny dróhowy wobkhadny porjad pßchedpißuje wołebite kajkośće ßa połnogummijowe wobrucźe a nimo toho dyrbja ßo tute wobrucźe po wĕßtym cźaßu ßamkła wotßtronicź. To dyrbjeße ßo ſ 1. oktobrom 1935 ßtacź. Nĕtko pak ßo wośßewja, ßo je ßtatny a prußki wobkhadny minißter wukas wubał, w kotrymż w ßajimje po możnoßcźi hßpodarßkeho pßchetrjebanja gummija wośßewja, ßo ßmĕdźa ßo wßchĕ wobrucźe, kiž ßu na kołach a tež te, kiž ßu na ßkładze, pßchetrjebacź. Kóżdy wołßebjeźer cźeßitego auta, kiž dyrbi ßwak k 1. oktobrej 1935 ßwój wóß na połnogummijowe wobrucźe najmjeńßcha druźiny pßchetwaricź, może połnogummijowe wobrucźe hißchcze do dospołneho wotńdźenja wujicź, hdyž ßu hewak derje dźerżane. Dokelż ßo wobrucźe ßtareje druźiny połdźißche we wokkhodźe wjazy njedoßtanu, budźe kóżdy auto a tež kóżdy pßchiwĕßchat po pßchetrjebanju ßtarich gummijowych wobrucźow nußowany, żeby pak gummijowe wobrucźe ſ powĕtrom abo połnogummijowe wobrucźe noweje druźiny wobßtaracź.

Njeßwĕdomity ßamojeńdźakowy (autowowy) wjednik dweju mużow wołßebjeweje wobory pßchijeł.

S Drjeźdźan. Mĕßi alarmje wohnjoweje wobory na Lubtawßkej dróhy je pjatk wokoło 12 hodźin w nozy k wobßarujomnemu njeßbożu dóßło. Mjes tym ßo ßamu wobornizy ßnjeßbożeny wóß nadróżneje żeleźnizy na kola ßtajicź, wołßobowy ßamojeńdźak pßchińdźe a chżnje ſ njeßmjeńßchenej ßpĕßchnoßcźu mjes wośom nadróżneje żeleźnizy a mjes wośami wohnjoweje wobory pßchejeź, hacź runjeż bĕße polizija cźakanße ßignale wudała. Wótk tym bu wobornik Joachim Gruhl wot ßadu wot ſ wulkej ßpĕßchnoßcźu pßchijeźdźazeho ßamojeńdźadła hrabnjeny, ßobußtorhnjeny a pjches khłóbźak ßamojeńdźakoweho wokna cźißnjeny. Po nĕhdźe 20 metrach jeźdy bu Gruhl na dróhu cźißnjeny, mjes tym ßo ßamojeńdźak njedźiwajo na cźeźke njeźdożo ſ najwjetßchej ßpĕßchnoßcźu dale jeźdźeße. Tež wołßchcźeho wohnjoweho wobornika Marxa ßamojeńdźak hrabny a jeho na noży cźeźko rani. Motorßy koleßarjo, kotśiż ßo ßa ßamojeńdźakom pußchcźachu, doßcźehnychu jón w Fróbelowej dróhy a ßadźerżachu jón. Wobornika Gruhla dowjeßechu do Friedrichßtadtßkeje thorownje; jeho ßranjenja ßu cźeźke, tola nic ßmjertne.

Nan ße ßwojimi 3 dźĕcźimi pyta ßmjercź.

SSrjedu popołdnju je ßebi wobydlećˇ w Eißenachu ße ßwojimi tśiomi dźĕcźimi, 3 mĕßazy hacź 4 lĕta ßtarymi, w bydlenßkej kuchini ſ płunom ßawdak. Wożiwjenßke po-

ßtał z wustojnym runarjom, kotrehoż ßława bĕße ßo hać do ßamych Drjeźdźan pređobywała. Njerĕdko pńijeźdźachu khori ludźo z daloka z póßtßkimi wozami k Hlowačej, kiž jich potom runaße. Też ja ßym ßo raz dyrbjał jemu runać dać. SSadźichu mje po jĕchu na ßtóle. Dyrbjach wobej rucy pred wobliczo dżerżeć. Potom wobja runał mojo hornje cźĕło, zhibny mje nahle na prawo, potom zhibny mje nahle na lĕwo, zo ßo w cźĕle nĕßto zaknyßkny. A z tym bĕße ßo ßtało. Hdyž bĕße ßo w cźĕle zaknyßkło, wón dźeße: „Poßłuchaj, tu ßpak tći, a nĕtko ßo zaßy polĕpßi." Potom wza wón ßwoje mazy, kotrež bĕchu na papjeru namazane a zalĕpi cyle hornje cźĕło. Te dyrbjachu pńilĕpjene wostać, doniż ßo ßamo wot ßo zwotlĕpiechu. Po jeho ßmjerći druhi mĕßer jeho runaŕßtwo dale wjedźeße, ale z mjeńßim wuspĕchom. Wón żanych mazow njenalĕpjeße, ale mazaße cyle hornje cźĕło z wolijowej mokrinu. Prajeße wo njej, zo je mokrina zeßtajena ze dźewjeć ßrĕdkow, a zo njemylnje pomha. Njejßym pak ßłyßał, zo bychu cuzy ludźo z daloka k njemu pńiśli. Wón woßta z mĕßerjom a bĕße jewoź pńicźa z runarjom. K runarjej mójachu tehdy w Malešecach wjacy dowĕry hać ke lĕkarjej. — Pńi khoroßcach nałożowachu radźi ßympathija. Nĕdy bĕße pola naß wotrocźk ßkhorił. Póßłuchu po lĕkarja, ale nimo toho tež po „mudru żonu". Tuta wza z kolwrota dwĕ nicźi a mĕrjeße khorelho wot wjeßka hać k pjeće a wot kónčka praweho wulkeho porßta hać k lĕwemu. Potom prajeße, zo je wotrocźk mĕru zhubił, tołodła je tajki khorowaty. Wobej nicźi buśtej ßpalenej, popjeł bu na butrowu pomazku wußypany, kotruż dyrbjeße khory zjeßć. — Hdyż bĕße nĕkoho pos naßpłóßił, ßpali ßo nĕßto psowich kosmow a położi ßo też jow popjeł na pomazku, zo by jón ßpłóßeny zjedł.

(Pokračowanje ßćĕhuje.)

Wjednik japanßkemu kĕzorej wobras darił.

Japanßki wupółkanz w Barlinje je japanßkemu kĕzorej łutón wobras pßchepodał, kotryż je wjednik a ßtatny kanzler jemu darił. Pßchedßtaja ßkawneho japanßkeho kĕzora Saga. Wobras budźe ßo ßaßo w templu Kyoto thowacź, hdźeż je hižo pßchde lĕtßtotkami ßwoje mĕßtno mĕł, pryędy hacź do Nĕmßkeje pßchińdźe.

(Scherls Bilderdienſt, M.)

„SStoto ßa żeleßo".

W Addißu Abebje ßarjadowachu abeßynßke żony wulkußberku k lĕpßchemu ßchtitanju kraja. Nĕkotre żony darichu pßchi tym wulke ßummy pjenjes.

(Weltbild, M.)

pyty njemješachu wuspěcha. Pschičina njeskutka běsche nanowa duchakhorosć.

Sawěsćenje wupowědža wójnski risiko.

Sawěsćenske pschedewsaca w Jendželskej a też we druhich krajach žu dźiwajo na położenje, kotrež je ſ italsko-abeßynſkim konfliktom nastał, wójnſki risiko powschitkownje wupowědźike. Nětko žu žo też němske sawěsćenje tutomu wupowědźenju pschisamkte.

Prěnja listowa ſnamka ſ wobrazom juhoßłowjanſkeho krala Pětra II.

Pschi pschileżnoſći 12. narodninow małeho juhoßłowjanſkeho krala Pětra II. žo prěnje listowe ſnamki ſ jeho wobrazom wudachu.

Jědojtn hriby ſjedźachi 5 dźěćzi wumrěło.

W Sashalom pola Budapeſta ſthori dźěłaćerſka žona a jeje 5 dźěćzi w ſtarobje 6 měſazow hacź 11 lět, hdyž běchu hriby jedle. 5 dźěćzi je ſańdźenu nóz wumrěło. Też macź žo ſe ſmjerćzu bědźi.

Rubježnizy żelesniczny cząh pola Mukdena nadpadnyli.

Kaž nowiny Shunpao pišaja, žu rubježnizy na żelesnizu Mukden—Kirin nadpad wuwjedli. W južnym dźělu cząry ſwutorhachu kolije, tak ſo cząh ſ koliſow wuſkdźe a žo pschećišny. 25 wožobow bu pschi tym morjenych a ſranjenych. 7 pucźowazych žu rubježnizy wotwjedli.

Falſchowarja dollarow ſajeli.

Dobry popad poradźi žo ſaſtojnikam tajneje policije w Newyorku, kotraž mójeſche po 4ětnym bjeſwuſpěſnym pytanju hłowu wulkeje pjenjeſny podrožowaneje zwólby w jejnym bydlenju ſajeć. Jedna žo wo Williama Watſa, kotryž je milijony dollarow ſ wopačnymi bankowkami do wobběha dał. We Watſowym bydlenju namakachu ſa 63 000 dollarow wopačnych bankowkow. Watſowi pomohnizy, nětkle 200 agentow a podagentow, žu móhli wſchitkich w běhu pośledniego cząſa do ſaſtwa ſkadźić, mjes nimi też wěſteho hrabju Luſtiga, kotremuž pak žo poradźi ſ ſaſtwa ſaſo wuczeknyć. Policija žo nadźija, ſo je ſe ſajećom Watſa zwólba na wſche cząſy wotbyta.

Cyrkwinske powěsće

14. njedźela po ſwj. Trojizy, 22. póžnjeńza 1935.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Paul prěduje (Bachowa a Schützowa zyrkwinſka hudźba); pſchip. w 12 hodź. farař Groże prědуje. Pop. w 3 hodź. ſměje farař Paul ſchćejenja. — W Marijnej a Marćinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. farař lic. Ludwig ſpowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Groże prědуje. — W Tuchoŕſkej zyrkwi ſměje wječor w 6 hodź. ſtud. theol. Päßler wječornu nutrnoſć. — Sběrka ſa ſdźerżenje naſcheho dźěćazeho domu. — Wutoru popołdnju ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſć ſa njedźelniće. Wutoru wječor we 8 hodź. w evang. towaršchownı na Hornczejſkej haży 23 rěčny wječor ſa nuzow. Wutoŕe wječor we 8 hodź. ſměje farař Schneider bibliſku hodźinu Pſchi pólnym brodźiku 6. Wutoru wječor we 8 hodź. w Marijnej a Marćinej zyrkwi hudźbna ſwjatoczńoſć. (Ssobuſtutkowazy: Erika Siegertez (huſle) ſ Drježdźan, khoralny chór Marijneje a Marćijneje zyrkwje pod nawjedowanjom zyrkwinſkeho hudźbneho direktora Petzolda, Marćin Bauer (pſchćejele). — Sstrjedu wječor we 8 hodź. ſměje ſup. Berg bibliſki wječor w Tuchoŕſkej zyrkwi. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. w evangelſkej młodźinowni na Hrodowſkej haży 6 pſchihotowanje na dźěćzikemſchenje, farař Groże; to ſame w towaršchowni na Hornczejſkej haży 23: farař lic. Ludwig (Jap. ſkutki 8, 26—40).

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. němſke prědowanje (ſtud. theol. Mann ſ Palowa).

S **Huſki.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke prědowanje. (Zyrkwinſki khór ſpěwa 23. pſalm wot Kleina).

S **Wjelećzina.** Dop. w 10 hodź. němſke kemſchenje (ſarſki dikar Krauſpe ſ Khrósławy).

S **Wulkich Sdźarow.** Rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź a Boże wotkazanje, dop. ½9 hodź. ſerbſke a ¾10 hodź. němſke kemſchenje; w 11 hodź. dźěćzikemſchenje; wſchitke Boże ſłužby we Wulkich Sdźarach.

Kwětka ſa lětuſchi žnjowy dźakny ſwjedźeń.

Sa lětuſchi žnjowy dźakny ſwjedźeń budźe ſo kwětka pſchedawaca, kotraž ſ dweju kłoſkom a kſtrjanza wobſteji. Tuta kwětka ſo w hornych Rudnych horach ſhotowja, hdyž tyſaſy pilnych rukow ſ tym khléb a ſeživjenje namakaja. (Weltbild, M.)

Katoľske cyrkwinske powěsće

15. njedźela po ſwjatkach, 22. septembra 1935.

Tachantſka cyrkej: Rano 5.45 hodź. Boża mša, w 9 hodź. wulka Boża mša z prědowanjom, w 2 hodź. nyšporna pobožnoſć z požohnowanjom. Přileżnoſć k spowědźi wječor wot 18—19, 19.30—20.30 hodźin, njedźelu: 5.30—6.30 a w 9 hodźinach. — **Serbſka cyrkej:** Njedźelu ½8 hodź. Boża mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbſkim prědowanjom, w 11 hodź. Boża mša za dźěći z prědowanjom, w 13 hodź. ſerbſki nyšpor, w 15 hodź. třeći rjad, w 19 hodź. křesćanſka wučba z požohnowanjom. Stwórtk wot 21—22 hodź. ſwjata hodźina. Přileżnoſć k spowědźi: ſobotu w 15 hodź. za dźěći a wot 18—20 hodźin za doroſcenych.

Radio

Njedźelu 22. ſeptembra žo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburgſkeho pichíſtawa. 8 ſa burow. 9 němſka ſwjatočna hodźina. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14.30 pólſke ludowe ſpěwy. 15 ſabawny konzert. 17 popołdnišchi konzert. 20 wulki ſabawny wječor (Manfred Lommel).

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburga. 8 rańſcha nutrnoſć. 11.30 Bachowa kantata. 12 pſchipołdnišchi konzert.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 20 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 20.15 piſana hodźina. 21 walčaſki. Mnichow: 19 ſabawny konzert. 20 ſpěwny konzert. Warſchawa: 20 orcheſtrowy konzert.

Póndźelu 23. ſeptembra žo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſely rańſchi konzert. 11.30 ſa maćerje. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14 wſchelakoſće. 19.10 a nětko je ſwjatok. 20.10 módra póndźela.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſe burow. 6.30 rańſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 konzert. 16 popołdnišchi konzert. 19.10 nowe ſchlagry. 20.10 opera „Norma“.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.10 ſabawny konzert. Königsberg: 20.10 referwa ma měr. Frankfurt: 20.40 wječorna hudźba. Stuttgart: 20.10 nordiſki konzert. Wiin: 21.30 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 lohka hudźba.

Kak su běrny k nam přiſle?

Běrny abo neple (deple) su za nas njemało ważne, pomyſlimy ſchi jeno, zo w Irlandſkej ſamej lěta 1846 wjele zakraſnjenych ſtow ludźi hłodu wumrě, dokelž běchu běrny bolace; też khudźi tkalcy w horach mohli ći podobne zrudne wěcy powědać. Ale što je trjeba na cuze, daloke kraje ſpominać, njewěmy ſnadź też ſami, što tu rěka: běrny měć a njeměć? Su-li pak nam wone tak nuzne, njezaſłużeja ſebi potom ani telko dźaka, zo ſebi na to pomyſliny, z wotkel ſo nam po prawym tajkeje dobroty dosta? — Zawěſće. Najlěpje drje budźe, zo runje po ſamej ſćežcy dźemy, po kotrejž běrny k nam přińdźechu.

Nětkdźe poldra ſta lět je, zo je ſebi běrna do najdalšich rózkow Europy puć předrěła a ſo tam zasydliła. W Prazy ſta ſo to w Hyberniſkim (Irlandſkim) klóſtrje w ſpomnjenym času.

W Pomořſkim namórſkim měſće Kolbergu (Kolobrěgu) wuhladachu 1743 abo 1744 prěnje běrny. Tam naſta mjenujcy nětšto do ſpomnjeneho časa ſurowa drohota a wulki hłód. Za kóre rožki pjeć nórtow (75 nowych) dawachu, štož bě na tamne časy zatrašnje wjele. Za lěto dosta město Kolberg wot ſwojeho krala Bjedricha II. nadobny a žadny dar, kajkehož tamniši ludźo dotal hišće njeběchu wuhladali. Wulki kopaty wós běrnow přiwjezechu na torhošćo; z bubonami ſo po cyłym měſće wozjewi, zo dyrbi kóždy, kiž ma kus pola abo zahrody, w postajenym času ke radnicy přińć, dokelž je jim kralowska majeſtoſć wosobny dar připoſłała. Zo běchu ſo pola radnicy nic jenož zwołani měšćenjo, ale wšitcy wobydlerjo zběželi, drje ſo ſamo rozumi. Radni knježa pokazowachu nětko ludźom nowe płody. Potom dołhe wukładowanje čitachu, kak maja ſo wone ſadźeć a k jěždi přihotować; tola na tule rozprawu dźeſaty ani njekedźbowaše, ale wobhladowachu jedyn po druhim dźiwne, tak jara wukhwalene běrny, a nuchachu na nje, druzy je wobliżowachu abo woptawachu; z hłowu wijo je ſuſod ſnſodej podawaše, abo łamachu a mjetachu je ſpam, tola na tež tym prawe njeběchu. Wšitcy mudrowachu: „Tón njerjad ani njewonja ani njeſłodźi, ani pſy wo njón njerodźa; što z nim chcemy?“ — Wjetša połoca ſebi myſleše, zo běrny na ſtomach roſtu, druzy pak zaſo druhu hłupoſć.

Kralowa wola drje bě dopjelnjena, tola ſkoro nichtó njebě zrozumił, što ma z kulkami započeć. Někotři zmjetachu je hnydom na ſmjeće, druzy zaſo zeſypachu je na hromadu a wodźachu je potom z kuſom pjerſće. Radni knježa bórzy zhonichu, zo maja ſo pola přehladać a njeposłušni pokhłoſtać. So wě, zo ſebi běrny z tym runje wjele přećelow njedobuchu. Za lěto dari kral zaſo wóz ale z wjetšej kedźbnoſću, pósła hnydom ſoſarja Eilerta ſobu, kotrehož potomnicy ſu hišće nětkle w Treptowje, pomořſkim měſće, žiwi. Tón pomhaše potom ludźom běrny ſadźeć. — Tak rozmnožichu ſo tu pomału po cyłym kraju. Hakle 40 lět pozdźišo 1785 běchu też wokoło Stargarda (Stargard je pruſke město mjez Barlinom a Kolbergom) běrny wonka na polach ſadźeli.

W našich Łužicach běrna hižo nješto přez poldra ſta lět bydli. Wot wječora je też k nam dóſła. We Jendźelskej bě hižo před 350 létami znata; powěda ſo też hišće rjane powědančko wo tym, kak je ſo tam zasydliła:

Wosobny knjez bě wot ſwojeho přećela, wo kotrymž budźemy pozdźišo hišće wjacy rěčeć, někotre běrny dostał, běchu to jeho prěnje, kotrež bě wuhladał. Wón je wosadźa a je też pěknje hladaše. Nazymu, hdyž bě zelo wožołtło, přikaza zelene poplenki wuſčipać a zwarić. Wulku hoſćinu wuhotowawſi wšěch ſwojich přećelow a dobrych znatych k wobjedu přeprosy. Wšo dźěše jara zwulka; wjele ſklow khodźeše na blido a z blida, na poſledku też mała wodźeta ſklička. Na to rěčeše knjez wulku rěč, z kotrejž nowu jědź njemało khwaleše měnjo, zo móže tuta za cylu Jendźelsku něhdy wulki wnźitk měć. Po tym wotwodźe ſklu a kazaše jěſć. Hačrunje běchu poplenki na butře pječene z cokorom a cymtom posypane, tola knjezam do šije njechachu, ale ći měnjachu, zo drje ſo tele płody za tamne kraje, z kotrychž běchu přiſle, jara derje hodźa, w Jendźelskej pak dozrawić njemóžeja a tehodła k niečemu njejſu. Knjez da potom zelo wutorhać. Nazajtra pak přez zahrodku dźěše a widźeše w popjele, hdźež bě zahrodnik běrnjace zelo ſpalił, čorne kule ležo: jenu z nich roztepta a hlej! kak rjenje wonješe! Hnydom wopraša ſo zahrodnika, što je to do kulkow, a dosta wotmołwu, zo ſu na korjenjach cuzcho zela wisałe. Nětko hakle knjez do teho přińdźe, zo je poplenki nic pak běrny jědł. Kulki da zezběrać, přihotować a přeprosy ſwojich přećelow zaſo na hoſćinu. Wšěm ſłodźeše wobjed hač na najlěpje, a wšo khwaleše mudreho přećela, kiž bě lěta 1585 z Ameriki prěnje běrny do Jendźelskeje pósłał. Bě to Franc Drake. Wučinjene a wěſte pak hišće njeje, hač ſpomnjena čeſć jemu też woprawdźe ſłuša abo někomu druhemu. Njech je tomu kažkuli, ſtóžkuli je tónle ſkutk wuwjedł, temu budź wěčny dźak! — † F. Rězak.

Do křćeńſkeho lista (wjazanja).

W křeſtničcy ſłuž horliwje
Khrystej kralej na ſwěće,
Zo by w jeho kralestwje
Dostał město na wěčne!

Hódańčko.

Što je ta ſwižna roſtlinka,
Kiž tuk a drastu poſkića,
Kiž kéje z módrej króničku,
Ma zrału hłójčku zločanu?

Wuzhódanje tydźeńſkeho hódańčka: Jězdnik na konju (6 nohow atd.).

K 75. ſmjerinemu dnjej Schopenhauera.

Filoſof Arthur Schopenhauer, kotrehož wučba ma wulki wliw na filoſofiſke myſlenje naſcheho cząſa, wumrě 21. ſeptembra pſched 75 létami. (Weltbild, M.)

Hospodarski kućik

Sylne howjada abo małe?

Hdźež so wosebje na to dźiwa, zo mělo so z butry a mloka wuzitk brać, a hdźež so kruwa, hdyž je swoje 10 lět derje dejiła, rěznikej předa, radźi so, zo hospodar srěnje abo małe howjada kubluje.

W howjazej hródźi knježi w něčimžkuliž luba módа, kaž wšudźe na swěće; dźensa khwali so hollandske, jutře šwicarske, na třeći dźeń raršopruske skoćo. W kóždej rasy nadeńdźeš zasy dwoji skót; sylny (hač do 1200 puntow) a słabši (6—800 puntow). Mloka nadeja słabe najbóle runje telko, jako sylne. Praša so, hač za te 400 puntow, kotrež čežke skoćo wjacy čelnje, wot rěznika telko dostanješ, kaž pica wučinja, kotrejež sy 10 lět wjacy do njeho tykać měł. Po dotalnych nazhonjenjach wědy trjehaš na 100 puntow žiweho skoćeca 2 puntaj suchich cyrobiznow, na 1200 puntow čežku kruwu potajkim wšědnje 8 puntow wjacy hač na 800 puntow sylnu, to wučini na lěto 29 centnarjow. Centnaŕ suchich cyrobiznow (syno, wosuch, šrót, rěpa) njedostanješ niže 2 hr., sylne howjado zjě potajkim za lěto 60 hr. wjacy, dyžli šwižne. Tak mělo tuto za 10 lět swoje 600 hr. wjacy płaćić, pjenjez, kotryž nichtó na kruwu njewaži, najmjenje rěznik.

W burskim hospodarstwje přiňdźe so po tajkim z małymi dejkami dale, a hdyž dosć zeleneho při kuble njeje, wužeru sylne howjada hospodarja.

Hinak steja wěcy, hdźež ma so kruwa jenož dodjeić a za krótki čas wukormić, abo, hdźež so pódla dejiwa na to dźěła, zo bychu so čelata wjazać mchle. Tu móže rjana a sylna kruwa to, štož picy wjacy dostawa, kóžde lěto z tym wotrunać, zo so sylne čelo k wjazanju wot njeje předa.

Rožka, běrny — běrny, rožka

to je porjad, kajkiž na lohkich pěskach namakaš, a kotryž ma so za jeničcy prawy. Po wobkopnych płodach nazymne syć, je wažena wěc, zdźěła, dokelž, hdyž k zběranju běrnow wjedro njehoji, zo rožka we nazymju zapjeńkować njemóže, druhdy dyrbi polo cyle njewobsyte wostać, zdźěła je rola tak mjelna, zo so sadźi a syw hinje. Stóž hižo hinak njemóže, hač po běrnach rožku, měł zažne běrny sadźeć, kotrež hač do kónc augusta dozrawja, k běrnam derje hnojić, zo so to k žitej činić njetrjeba, po běrnach rolu jenoż wlóčić a na to brózdu z walku přitłóčić. Wjele woranja po wobkopnym je za nazymny płód přecy škódne. Hižo dawno je so wašnje, zo so po druhim wobkopnym(runklicu, kale) rožka syjć, wopušćiło, rola přihotuje so nazymu za nalětne. Tak mělo so też na běrniščach činić. Hdźež so hinak njehodźi, tam njech so běrny z časom wudźělaja, na to prawje późdni syw, zo so rola sadźi. Na tutym puću so najlěpje skórždže wotpomha: zo su na běrniščach rědke rožki.

Rozwučowace drobnosće

Słabym rejam na nohi pomhać: 2 bleši čisteho wina, punt cokora a telko mjedu war w čistym sudobju na swětłym wohnju, jeść wuzběraj derje, skónčnje zmjeješ syrup. Hdyž je tutón w sudobju přestudźeny, přikidń něšto čistožitneho palońca, přeměšej a khowaj w blešach. W naléčku staj spódnju šalku do kołča: rjedźi to pčoły a posylni je, zo při wulětach wot zymy a słabosće přewzate ležo njewostanu.

Khabory (rusy a šwoby) zaćeriš, hdyž něšto hrochu nawariš a jón rozmjeješ, přiměšej pol tak wjele boraxa a runje telko syrupa, dźěłaj małe pile a sypaj je do kućikow, hdźež njerodź bydli.

Mrowje zećeriš ze jstwow a komorkow, hdyž zyrup abo cokor z drožtdźemi přeměšeš; drožtdźe su za nje z jědom.

Kórki, kiž kładźeš, nakałaj z widličkami, zo so nutřka z płunami njerozdźuja.

Słónčna róża dawa pčolam w pózdnej nazymje, hdyž su druhe kwětki překćěle, hišće nadobnje mjedu a wóska.

Stary srědk při bolacej šiji. Zwař sušenu želbej (pol litra), přecyć, přidaj łžicu mjedu a łžicu kisała, přeměšej a wumywaj z tym časćišo šiju.

Při kašelach: Kóždu druhu hodźinu łžičku mjedu, hdyž móžeš, z husacym tukom naměšany.

Přećiwo běžencju (też z krewju naměšane) wuživa so jejowy běłik, do přeraženeje wody rozwjerćany. Też 2—3 łžičcy laneho wolija zběhnu bórzy čećenje, dźěćom małe łžički.

Mnohim, kiž maja kamuški w puchetju, pomha tuto: 5 litrow kropa linje so přez 2 puntaj čisteho drjewoweho wuhla; tuteje cydźeńki bjeř rano nać wutrobu winowu sklenću.

Najtuńši a pódla nješkódny srědk za dobry spać je naša solotej. Nětko je hišće rada: cyły kerk (z koruškami, łopjenami a hdyž možno, też z kćenjom) rozrěza so na drobne a staji so na blešu z winowym duchom. Za někotre dny je překisana a k piću dobra. Kofejowa łžička (abo dwě) na nóc, to přinjese čichi spar, kiž 5 hodźinow traje. Skutkowaca móc w srěcku je wšěm znate mloko w solotwi a su w starych časach lěkarjo přecy tutón „lakticin" dawali. Nětko hrabaja za pohłušacym opijom abo morfijom, dokelž w lěkarskej wědźe runiž tak „módа" knježi, kaž hewak we wšěm na swěće.

Po čežkej khorości, kiž sy přetrał, kedźbuj na to, zo 1. so prawje čople drasćiš, 2. zo znowa zymu njepřemrješ, 3. zo so w dźěle a hiću njepřewozmješ, 4. zo lohke łžičke wuživaš a to prawje porjadnje.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 21. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendzelski punt	12,225	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwaic. frankow	80,73	100 franc. frankow	16,37

Barlinska kursa z dnja 20. septembra. Swonkowno-politiske napjate położenje wjedźeše k dalšim wotpischedaćam se strony publika, tak so so kursy dale wotdrjehowachu. Na renowych mikach běšche cžicho.

Barlinske žitne wuktowiki. Na poslednich žitnych wuktowikach tydźenja pschińdźe wobkhod snowa jara pomalu do běha. Sakładne położenje bě měrne. Dowos se strony ratarstwa so njeje jeschylnił. Tola młyny a też wobkhod su z mětwu hischcze w dożahajej měrje zastarane. Někotre napraschowanja sa poldźelsche dodacze njemóžachu so pschezo dopjelnić, dokelž na žadanych kontingentowanych znamkach pobrachuje. Wotstamknjenja w pschenzy a rožy sa pizowanske saměry rozbichu so swjetschca na žadanych a poschizenych płaćizinach. Pschenzične a rjane muki maju jenoż małe wobroty w tworach, kotraž je k ruzy. We wowuju a jeczmjenju k pizowańskim saměram je poschizenjow malo, mjes tym so w industrijowych tworach nětchto wjazy poschizenjow pschchedeži. W jeczmjenjach sa pimarnje maja družiny, na běliku khube, dale dobry wobkhod.

Wječera płaczesche w Barlinje zentnar

pschenzy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

w Shorjelju:

Pschenza 18,90 hr., rožka 15,40 hr., jeczmjeń, nal. 15,60 hr., wowš 14,40 hr., běrny 2—2,60 hr.

Twora	Němski wuplod Najnišša płaćizna pj	Najwyša płaćizna pj	Wahrajny wuplod pj	Twora	Němski wuplod Najnišša płaćizna pj	Najwyša płaćizna pj	Wahrajny wuplod pj
Boby (Buny) . punt	25	30	—	Solotej kerčk	5	10	—
Hroch »	—	40	—	Ščerbak »	—	—	—
Kórki za solotej »	10	20	—	Kopšadło punt	—	—	—
Kórki k nakładź. »	15	20	—	Seleri štuka	10	35	—
Kórki (šonop.) »	—	15	—	Selerij punt	—	—	—
Sydrojty kał štuka	10	40	—	Loboda »	20	25	—
Bety kał punt	08	10	—	Rapunclki »	—	—	—
Čeřwjeny kał »	—	15	—	Tomaty »	15	20	—
Wirsingowy kał »	—	15	—	Cybla »	—	10	—
Pupkaty kał »	—	—	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	—	—	Křen »	—	70	—
Kolrabi (młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	20	35	—
Kolrabi (stary) pt.	—	—	—	Cerstwe hriby litr	30	70	—
Karoty wałčk	—	10	—	Sušene hriby litr	50	80	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabluka punt	20	40	—
Korjeń pětršylki »	—	—	—	Jabluka k warj. »	10	20	—
Porej »	—	—	—	Dobre krušwy »	20	35	—
Radiški wałčk	—	10	—	Krušwy k warj. »	10	20	—
Rjetkej štuka	10	15	—	Wišnje »	23	25	—
Rjetkej punt	—	—	—	Slowki »	—	—	63
Rjewjeń »	—	—	—	Broški »	—	—	—
Čeřwjena rěpa »	—	15	—	Aprikosy »	—	—	33
Kulrěpa »	—	—	—	Wino »	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

21. septembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjazе mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc - 1 kg	2,00	2,20
Pšenična muka - - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rżana muka - - - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe - - - - 1 kg	0,09	0,10
Rajs - - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	—	—
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - - - - štuka	0,10	0,12
Jědźne buny - - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - - 1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Bruniccowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,25

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 9.	19. 9.		20. 9.	19. 9.
Pšenica	209,0	209,0	bunv	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	203-211	205-211	módre łupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeněč. muka	26,65	26,65	any wosušk	8,65	8,65
rżana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,25	8,25
rżane »	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeněč. »		
lane symjo	—	—	wowsna »		
pjeluški	—	—	jećna »		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźenja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za jećmjeń za wuplodźenja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wowš za wuplodźenja 9: — 13: 156.0

Wićne płaćizny w Budyšinje.

21. septembra 1935.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najnišša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,35
Pšenca —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna 50 kg	—	7,90
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětny - - - - 50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg kr. pł.	—	7,95
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,40
Wows - - - - - - - - 50 kg	—	—
Raps - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł. 50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	2,60	2,80
Syno - - - - - - - - 50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - 1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	0,10	0,11
Pšeńč. muka Type 502 100 kg*	—	33,30
Pšeńčna muka Type 790 100 kg*	—	30,30
Rżana muka Type 997 100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby 50 kg	6,75	7,00
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,70
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	5,90	6,20
Husy - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Prosata 952 štuk - - - - - 1 štk.	13,00	23,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. septembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótue družiny a woznamjenjenja:

Woły: 416.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět - - - - - - - - - - - - - -	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - -	40—42
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - - - -	36—39

Byki: 252.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - - - -	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše -	41—42
Špatne -	39—40

Jałoicy a kruwy: 1381.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće - - - - - - - - - - - - - - - - - -	
Połnomjasne, wukormjene jałocy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět - - - - - - - - - - - -	38—4.
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałocy - - - - - - - - - - - - - - - - - -	30—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałocy - -	18—28
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - -	—

Celata: 1410.

Najlěpše wukormjene (1. družiny) - - - - - - - - -	66—72
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) - - - - - -	60—65
Špatne (3.) - - - - - - - - - - - - - - - - - - -	50—58

Wowcy: 5661.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) - - - - - -	44—45
Starše wukormjene (6.) - - - - - - - - - - - - - -	42—43
Mjenje wukormjene (Mărzschafe) (7.) - - - - - - - -	30—40

Swinje: 2755.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižanj., hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - - -	51,50
Mjasne -	51,50
Špatne -	51,50
Rancy a kundrosy - - - - - - - - - - - - - - - -	51,50

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Anwendung deš Grußes „Heil Hitler" im amtlichen Schriftverkehr.

Die in meinem RdSchr. vom 15. 1. 1934 — I 5100/19. 12. getroffenen Regelung, den Gruß „Heil Hitler" im innerdeutschen Schriftverkehr der Behörden in den Fällen anzuwenden, in denen bisher am Schluß besondere Höflichkeitsformen üblich waren, wird dahin erweitert, daß der Gruß „Heil Hitler" auch an den Schluß von Schreiben aus besonderen feierlichen Anlässen, z. B. Glückwunsch- und Anerkennungsschreiben, zu setzen ist. Im rein dienstlichen Schriftverkehr zwischen Behörden, sei es der eigenen oder einer außenstehenden Verwaltung, soll der Gruß unterbleiben, desgleichen auch sonstigen Empfängern dienstlicher Schreiben gegenüber, selbst wenn diese ihrerseits herkömmlicherweise oder im Einzelfall den Gruß im Schriftverkehr anwenden.

An die Obersten Reichsbehörden, die dem RuPrMdI. nachgeordneten Reichsbehörden, die Reichsstatthalter, die Landesregierungen. — Für Preußen: An die Behörden sämtl. Zweige der Preuß. Staatsverwaltung, Gemeinden, Gemeindeverbände und sonstigen Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts.

(PrBesBl. 1935 S. 236.)

Veröffentlicht zur Kenntnis und Beachtung seitens der nachgeordneten Behörden.

Hoyerswerda, 9. Sept. 1935. **Der Landrat.**

„Po prawom wjchak mi niczo njefaluje, knjes doktor. Wo dnjo dźěłam kaj kóń, jim kaj wjelk, ale wjecžor žym potom muczny kaj poš a w nozy spju kaj schwinj."

„Nó, na Waschim mčstnje bych tola raš k jstomenu lěkarjej schoł."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a kościencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 222 — Budyšin — Póndźelu 23. septembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Italska je Genfiske namjety wotpokazała

Italskaministerska rada je sobotu namjety wubjerka pjeć mužow w italsko-abeźynskej swadźe wotpokazała. Wosebjenje wo pohrjebanju ministerskeje rady ma tónle wobzah: „Ministerska rada je w dźělu swojeho pohrjebenja namjety wubjerka pjeć mužow pola Swjatsa ludow k wotstronjenju italsko-abeźynskeje swady dokładnje pruhowała. Zdyž tež kabinetska rada prózowanja wubjerka pjeć mužow pschipósnawa, wona tola k rozsudej dóndźe, so wuzjerkowe namjety njemóže pschijeć, dokelž zaneho dopałajeho najmjenschicho sakłada za rozsudźenje pschewjedźenje njepolitcjeja, kiž bychu wuskutkowałe, so by so na interesty žiwenja Italskeje dótkowa." Ministerska rada so wutoru 24. septembra znowa sejdźe.

Historika ministerska rada je so zapohrjenjom wo jenu hodźinu zapoczała. Mussolini nehdźe hodźinu dołho pschednoschowałe, kak je so politiske połoženje za poslednje 48 hodźin wuwiło. Potom je knježenski schef rozprawu wubjerka pjeć mužow pschečitał a rozjasnił.

Dźensa so rozsud wubjerka pjeć mužow wočakuje

Italski zastupjeć baron Aloisi je njedźelu popołdnju pschedhrudu wubjerka pjeć mužow Madariagu a Sejlsjom wopytał a je jemu po poručenjosći swojeho knjezerstwa wěste jendźelske pschizpomnjenja k wubjerkowej rozprawje dźělił. S rozrěčowanjom mjes Madariagu a Aloisjom pak so połoženje njeje wuzasnilo. Wubjerk pjeć mužow so pódnelu dopołdnja k pohrjebenju seńdźe, so by pruhował, hač dyrbi swoje wurunanjske jednanja jako njeprorađene wobkładowacy a swój mandat zaso Swjatskej ludow wróćić.

Jendźelska wotmołwa na wupady italskich nowin

Jendźelske zwonkowne ministerstwo je njedźelu wječor wozjewiło, so je jendźelski pósłanz w Romje 20. septembra statneho podsekretara za zwonkowne należnosće Suvicha wopytał, so by jemu w mjenje jendźelskeho knjezerstwa wo hibanju jendźelskeho wójnskeho łódźstwa w Srjedźozemskim morju a wo pozitulnju jendźelskich garnisonow w Srjedźozemskim morju dźěłał. Pósłanz pschispomni, so je to sčěhnik teho, so žu italske nowiny w posledních njedźelach tak wótro pschećiwo Jendźelskej pisałe. Suvich jendźelskemu pósłanzej wotmołwi, so ma prawo jemu dźěłać, so žu Italska je zwojimi wojerskimi pschihotami w Srjedźozemskim morju jenož sa wšěch pschipadny tchnika a so žu z nimi na žadyn nadpad na wójnu njepschihotuje.

Wšitcy jendźelscy ministrojo so do Londona wróća

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin je so njedźelu z Chequersa do Londona wrócił. Wšitcy druzy ministrojo so póndźelu tehorunja w Londonje wočakuja, dałokož hižo jako wotrjadni ministrojo dla italsko-abeźynskeje swady w Londonje njepschebywachu. Wutoru so pohrjebenje zyłeho jendźelskeho knjezerstwa wočakuje.

Wojerske transporty w Srjedźozemskim morju

S Gibraltara so powě, so je je njedźelu popołdniu jendźelska transportna łódź „Nevasa" z 1600 wojakami z jendźelskeho města Southamptona do Gibraltara pschijěła. Popołdniu je łódź sazo wotjěła, so by na kupu Maltu dojěła. W Gibraltaru wojazy na kraj stupichu, so bychu so w marschěrowanju swiczowali.

Parizske nowiny „Liberté" su z Istambula zhonile, so je so turkowske knjezerstwo rozsudźiło, wojakow na strategisce ważnych městnach zhromadźić. Blizkosć italskich wójnskich łódźow psched turkowskimi móstkimi brjohami turkowskemu knjezerstwu pjenza starosće načinja.

Francowska a Italska

Francowska zjawnosć, wosebje pak nowinarstwo prawicznych stron so hischeze nadźije dźerži, so so njedźiwajuc italskeho wotpokazanja Genfskich namjetow hodźi, tež pschichodnje wo zakhowanje měra prózowacz. Chcedźa pjenza hač do połdnja spytacz, Italiku za měrne rjadowanje swojeje swady z Abeźynjej dobyć. Dźěl francowskeho wobydlerstwa hebi myšli, so so w Genfje žanych wojerskich sankzijow njewobsahnje, ale so žu jenož hospodarske a finanzne sankzije możne. Njelubi sacźuwanja pak so tež z tym zbudźuja, so je Laval źiweru Franzowskeje k Swjatskej ludow wobkrucził, cehožbła budźe Franzowska dyrbjeć możnym sankzijam pschihotowacz.

Pschi rospominanju tutych wobcežnosćow so w Franzowskej pschećiwnosće w znutskownej politizy bóle a bóle pokazuja. Kommunistojo žadaju, so by so wustawa Swjatsa ludow bjes zmilnosće pschećiwo Italskej nałožiła. Woni su pjenza je Swjatskom ludom spokojom, dokelž je dotal napschećo Italskej kruty wostał. Też sozialdemokratojo žadaju, so by Swjatk ludow zwoju wustawu nałožił. S pschelutowanjom a wottorczenjom by so straschne połoženje pjenza hischcze zhorschiło.

Prawiczne nowiny „Jour" pak pschećiwo stejiscemu lewizarjow pišaju a napomnjeja, so wschitke lewizarske mozy a zhromadna hida zwobodneho murjerstwa a kommunisma pschećiwo Mussolinijej dźěłaju.

Wobšerne zakitańske naprawy w Egyptowskej

Sso na pschišłuschne wojerske wyschnosće powołało so egiptowske nowiny je sakitanjom egiptowskich wjeznorych njesow saběraju. Po jich planje ma so puscźina hač do Amerieha, 300 kilometrow psched Alixandriju, wopuschćeć. Želesnica, kiž dale Amerieha do puscźiny wjedźe, ma so pjenza sapuscźeć. W Amerieha so na wójnu pschihotuja, tež wjele wójnskeje potrjeby so tam na sklady wosy. Njepschećeć, kiž by se strony Sollouna pschischoł, by potom dyrbjał 500 kilometrow dałoko pschez puscźinu cźahnyć, prjedy hač by k egiptowskim njesam dóschoł.

Egiptowske nowiny tež pišaju, so je dozyła nehdźe 1000 jendźelskich łkadow w Egiptowskej zhromadźenych, njes nimi 300 namórskich łkadłow. W morju psched egiptowskim brjohami leži pjenza 28 jendźelskich wójnskich łódźow. Nimo wobkładki tutych łódźow je Jendźelska 15 000 muži do Egiptowskeje wuhadźiła, k tutej liczbje ma so hischcze 3000 muži namórskich pěschkow pschiličeć.

Italski wupósłanc na abesynskim žnjowym swjedźenju

Hdyž so w Abeźynskej deschcźowy cźas skónči, so tam łóźde léto žnjowy swjedźeń wotzjewi. Létuschi žnjowy swjedźeń je so sandźenu sobotu z wulkimi zwjatocznosćenji sapočał. Na nim je so tež zyły diplomatiski korps wobdźělił. Pschećiwo wschemu wočakowanju běsche tež italski wupósłanc hrabja Vinzi je wschěm wupósłanzowym personalom na zwjedźeń pschischoł, a to jako prěni mjes wukrajnymi diplomatami.

Hierl k wotkhadźacym mužam dźěłoweje służby rěčał

Dokelž je w tutych dnjach z jenotliwych wotdźělenjow dźěłoweje służby mužojo dźěłoweje służby puschćejeja, je statny dźěłowy wjednik Hierl njedźelu pschez radio k wotkhadźacym wojakam dźěła porěčał. Wón je so z wotkhadźacym towarschemi rozsahnował a jim wschitko dobre za pschichodi pschał. Woni móža je zwoje służby myšl zbuwjacz, so žu zwojemu ludej hódne dźěło wukonjeli. W cźesinej służbje za lud pak žu zebi woni zjami też najlepschu służbu wopokazali. Najwjazy mjes nimi je w dźěłowej służbje prěni krócź nałonili, schto zhromadnosć a towarschnosć tej. W zwojim zdyrnym žiwenju pak njech woni njezapomnja, so je zmutkowne spokojenje najwjetscha mjeda, kiž może dźěło podawacz.

Najwjazy wotkhadźacych zastupi do wojerskeje mozy, so bychu tam służbu z brónjemi nawukнуli. Po tutym pschedźelnim wukuklanju nětkeho muža budźa pohnohódni stacźenjo. Statny wjednik dźěłoweje służby wot wotkhadźacych wočakuje, je jako wojazy schuli dźěłoweje służby wschu cźesci cźinja.

Potom dźěłowy wjednik Hierl nowych mužow postrowi, kotziž 1. oktobra do łehwow dźěłoweje służby zastupja. Schtož ma dobrut wolu so podrjadowacz, so jako towarsch wita. Wón budźe so w towarschnosći dźěłoweje służby bórzy doma cźuć a cźesnu zuknu dźěłoweho muža z cźesću nošwcź.

„Dźeń němskeho ludstwa" w Barlinje

Kaž po zyłej Němskej tak je so wcźerawschu njedźelu tež w němskim hłownym měsće „dźeń němskeho ludstwa 1935" wotmčł. Ludowe dźiwadło, w kotrymž so zwjatocznosć sjednoczenstwa sa Němzowstwo we wukraju wotmě, běsche hač na poslednje městno wobsadźene. Wjele drastowych skupinow zwjedźerskich wobras porjenschesche. Wjele cźestnych hosći stata, strony a jeje wotrjadow, wojerske mozy, wójnskeho namórnistwa a wojerskeho letarstwa běchu pschitomni.

Hłownu rěcź měsesche městorpresident Steeg jako zastupjeć statnych kommisarow města Barlina. Rěcźnik dopominasche na wojowanje Němzow we wukraju sa jich ludstwa a spominasche wosebje na Němzow w Memelskej.

Po tutej rěcźi so zwjedźerska hra drastow wukrajnych Němzow pschedstajesche. Psches tyjaz schulerjow a schulerkow Barlinskich schulow pschednjesechu spěwne khory.

Hospodarske jednanja mjez Němskej a Pólskej

Hižo nehdźe wókom njedźel jedna so w Barlinje z pólskej delegaziju wo srěcźenje dla podawanje twarow a dla płacźenja mjes Němskej a Pólskej. Tute jednanja su nětkole k waźnym praktiskim wunoschkam dowjedle. Pólizy zastupjerjo su so pjatk do Warschawy wrócźili, so bychu zwojemu knjezerstwu wo jednanjach rosprawjeli a knjezerstwowy rosźud w nětkotrych sałaźnych praschenjach zhłyscheli.

Němski dźeń w Chikagu

Njedźelu su Chikagoscy Němzy zwój kózdołětny němski dźeń wosmjezcźili. Psches 200 towarstwow a nehdźe 200 000 wozbowon so wobdźěli. Prěni dźěl zwjedźenja płacźesche starej domišnje. W druhim dźělu pak so z pišanymi barbami stawišna Němzowstwa w Ameriźy pschedstajesche. Pschi zwjedźerskej hrě 2000 wozbowon zbuskuschowasche.

Protest Memelskich přećiwo wólbnym manevram

Zastupjerjo memelskeje jenotneje wólbneje liscźiny su pschećiwo wólbnemu wubjerkej, kiž jenož z Litwjanow wobsteji, wótro protestowali, tehorunja pschećiwo wschitkim jenotnostronje sestajanym wubjerkam wólbnych podkrjejow. Zastupjerjo jenotneje liscźiny pschećiwo tomu protestuja, so so njeje ani jenicźki zastupjeć jenotneje liscźiny do wubjerkow powołał, hačzrunjeż je so do poslednjeho memelskeho zejma 24 zastupjerjow (stronow, kiž do jenotneje liscźiny złuscheja, mjes dozyła 29 zastupjerjow wuzwoliło. Woni tež pschećiwo tomu protestuja, so litewski pschedsyda a zrobustaw wólbneho wubjerka zdobom też jako naczolnaj kandidataj na litewskimaj liscźinomaj wustupujetaj a z tym § 82, 1 wólbneho zakonja zranitaj. Skónčnje zastupjerjo jenotneje liscźiny zwoje najwjetsche wobmyslenje pschećiwo wólbnemu porjadej wupraseja.

Wjacy českosłowakskeho wójska při pólskich mjezach

Wólske nowiny pišaju, so je Cźěchosłowakska zwoju wojerisku wobsadku w cźěskej Schlesyskej, hdźež pólska mjeńschina bydli, wospjet pohnyknyła. Hakle njedawno je so 8. cźěchosłowakski regement pěschkow do tuteje krajiny pokózł. Nětkole je pak so tam tež wulki dźěl 40. regimenta pěschkow samešcźł. Zandarmistwo je so pjenza z 500 wojakami pohnyknyło. Gmejnske wólby w gmejnach, hdźež Polazy bydla, je so na njewěsty cźas wotstorczyle.

240 kommunistow we Waršawje zajeli

Pólska policija je we Warschawje rasnje pschećiwo politiskim knoczerjam zakroczika a 240 wozbowon sajała. Wona dyrbjesche pschi tutym postupowanju tež zwěscźicź, kak stólmiski zwjet z kommunismom zwisuje. Pólskim wyschnosćam běsche napadło, so so po bolschewistiskim waschnju klamy a banki nabpadowachu. Stólmizy stajnje za wulkimi znamjanji pjenjes dźěchu. Sdobom so zdasche, jako bychu so tute rubjene pjenjezy za kommunistiske knoczenje trjebałe. Tole waschnje finanzowanja politiskeho wojowanja pokhadża hižo z prěnich cźasow bolschewizma. Sdamo nětcźišchi wjednik sowjetskoruskeho stata Stalin je do wój-

wy pod žiwojim prawym mjenom Josef Dugašwili rubježne napady na banki a pjenježne transporty organisowaŕ, so by žiwojej stronje trěbne pjenjesy wobstaraŕ.

Pólska policija je wutrjebjiła, so běchu jeje tukanja wopraŵnjene. Mjes sajatymi policijemi wjele stóstnikow do rukow padźe, ja kotrymž běsche hižo dawno schła. Policija žo nadźiješe, so pschi žiwojim postupowanju swjerši mjes stóstnikami žiwótom a kommunismom wotkryje. Mjes sajatymi běsche tež pisches pokita žonstich, kiž běsche kommunismus do žiwoseje službny strajkŕ, so by žiwoje cyrmne wotpohlady pschewjedł.

Zaso krwawne zraženja w Belfastu

W ixtim mějcje Belfastu je w nozy wot pjatka k žobocže sajo ke krwawnym zrajenjam mjes politiskimi pschecźiwnikami dóschło. W pschedmějcje Greencastle wuwoi žo wojowanje na dróhy, pschi kotrymž žo kamjenje mjetachu a žo też tšelesche. Pschi tšeleńju žo jedyn muž zatšeli.

Po nowischej powěsći žo zhoni, so žu w Belfastu nowe wojowanja dla nałožiny wudyrile. S pschicźinu běsche, so běchu blizko Belfasta muža zatšelili, kiž běsche na dróhy kerlusche pikaŕ. Zhlu žobotu žo w Belfastu demonstrazije wotměwachu. Wjecźor žo wone s tšeleńju mjes pschecźiwnikimaj stronomaj stónecźichu. Policija dyrjejesche ź tankami do cyrkwje sajeć, so by tu rosehnała. Pschi tšeleńju žo dwě wožebje morischtej. Położenje žo jako jara napjate wobhladuje.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 23. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Paćerje do jědże a po jědźi žohnuja hlido.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczerawschu njedźelu hacź do wjecźora wyschina wjedro w nasčich stronach wobtrjejesche. Skkabły zbytk nižiny, kiž běsche žo žobotu k połnocy wotšałka, běsche nad Jendźelskej wostał. S pschipłakowom cźopłeho połodnischeho powětra žo tutón zbytk k zamostatnej nižinje sešylni a žo k nam bliježesche. Wyschina njeběsche žyzlna dosćą a dyrbjesche k ranju zotaćą a leźi nětkole je žiwojim jadrom nad połodnischej Rusej. Nižina s Jendźelskeje je žo hacź k nam sešahnyła a je nam deschcźoste wjedro pschinjesła. Wona pak žo bórzy sajo šhubi. Sa njej zhłódnischi powětr s morja k ranju duje. Tohodła žo po krótkim deschcźowanju jutrje sajo wuwjedri a pschi zhłódnischim powětrje rjane wjedro sastupi. — Jutrje wutoru słónecźko 5,48 hodź. sthadźa a žo 5,56 hodź. khowa. Měsacźk sthadźa jutrje rano 2,17 hodź. a khowa žo popołdnju 4,30 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu wutoru: Sajo rjenische, tola khłódnische wjedro.**

— **Po wcźerawschej nimo měry cźopłej rjanej nježeli** je w nozy cźopły połodny deschcźik naschol. W połnocnych hodźinach žo khětro dźešce, tak so je po zyłej Łužicy deschcźik naschim honam rjane wokschewjenje žobu pschinjesł. Wcźerawscha njedźela běsche pożłednja lětuschego lěca. Sonv wschak lětża wjele, ktoro pschelětuschego lěca. S dźensnischim dnjom nětko sacźenje nasyma do kraja. Hižo wjele słónecźnych krajnych njedźelow měli. S dźensnischim dnjom nětko sacźenje nasyma do kraja. Hižo drje wschudźe w Božej pschirodze widźimy nasymsku. My pak žo w sajimje naschich ratarjow nadźijamy, so nam Bóh luby knjes hischcźe prawje połdnu nasymu spožcźi, so by stót na pastwischcźach hischcźe hłuboko do synuy pizy namakał, hdyž tola lětża tak jara se žuchej pizu tlaza.

— **Sakske khule w Budyschinje.** Hižo wo tym piśachmy, so je žobotu 2600 schulerjow a schulerkow we Budyschinje pschebywało, so bychu žebi wustajenżu slaroluźiske wumělstwo, Budyske wiki a historiske bitwischcźo w Bukezach wobhladali. Popołdnju sendźechu žo wschitcy na Tšelniku k namjesnej manifestaziji. Schulske dźěći, kotrež běchu je wschěch tónzow Sakskeje žem pschikhwatałe, nawjedowasche wucźer Reinmut s Drježdźan, kotryž běsche wjedniśtwo w pschikazu kommišarskeho wjednika ministerstwa za ludowe wukubłanje pschewsak. Měšcźanosta dr. Förster postrowi hosći w mjenje města a wupraji najprjedy swoje žobužarowanje k njesbožu na Drježdźanskim dwórnischcźu. Potom rosprawjesche wo wusnamje a stawiznach Budyschina. Wokrjesny hamtski wjednik NS wucźerskeho swjasła žob. strony Hegewald rěcźeše w mjenje wokrjesneho wjednistwa a pokasa na wusnam Budyschina a Łužicy jako namjesneho kraja. — Djensa pschijědże do Budyschina 1800 dźěći s Radebeula, Mischna a Niesy a wutoru 2500 dźěći s Tharandta, Freitala, Radeberga a s Rudnych horow, so bychu rjanosće kužiskeje domiśny sesnałe.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi žobotnischim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (18. dźeń) padźe dobycze wo 3000 hr. na cźisło 18 494; dobycze wo 10 000 hr. na cźisło 55 785, 153 670; dobycze wo 3000 hr. na cźisła 7831, 12 648, 13 654, 46 607, 53 844, 80 040, 99 944, 104 250, 105 460, 115 444, 139 113, 149 559, 154 449; dobycze wo 2000 hr. na cźisła 41 785, 55 632, 60 869, 61 911, 66 546, 69 720, 71 167, 81 278, 96 843, 100 028, 140 606, 144 202, 148 248; dobycze wo 1000 hr. na cźisła 5827, 6953, 7012, 10 098, 11 581, 11 623, 22 271, 44 763, 45 618, 47 567, 56 903, 57 649, 57 764, 66 567, 68 087, 72 786, 91 039, 94 777, 96 404, 107 674, 109 716, 112 682, 113 518, 118 833, 120 869, 149 765, 154 173, 154 656, 158 478.

— **S Wulkeho Wjelkowa.** Sandźeny pjatk popołdnju wuhotowa nascha schulska wosada, wobstejaza se wjom Wulkeho a Makeho Wjelkowa, Khelna, Libuchowa, Sajdowa, Cźemjerz, Ssmochcźicy, Pschesdorjeń a Mikezy, leźcźmy žwjedźeń sa schulske dźěcźi. Popołdnju wokoło 3 hodźin žo wschitke rjadownje se žwojimi wucźerjemi w hosćenzu „K selenemu dokej“ sendźechu a bórzy knjezješche cźite wjesele s hraczom na selenej kuzy. Mjes tym žo dźěcźom kosej a tykanz w hosćenzu posłikcźesch, kiž běchu schcźedriwi ludźo darili a kotryž wschitkim derje žobdźesche. Dźěcźi mózachu žo do synje wole najeść a napicź. Mjes tym žo wonka dale hrajesche a śpiewaše. Tak žo hodźinki pschi wscheljakich pschelhwapjenjach bórzy minychu. Pschi žmerkach sarjadowa žo cźah s lampionami, kotryž žo psches tak mjenowanu „Bělenju“ na „Cźopliźu“ do Wulkeho Wjelkowa hibasche a rjany napohlad pod kraźnymi selenymi schtomami poskicźesche. Psched schulu žo cźah rospuschcźi. Tu porěcza hischcźe krótka knjes wyschschi wucźer Mowcźer k zhromadźenym starschim a dźěcźom, pschi tym na kraźne hodźinki spomnajo a wschém dariczelam žo dźakowasche. Napominasche wožebje dźěcźi, so bychu z tym pschihotojnym sadźerjenjom starschim ludźom napschecźiwo žamžnym z taikim dostojnym sadźerjenjom tohorunja wjesele cźinile a s tym smyk dźensnischeje doby hajili. Wón dótkny žo też pschikhodneho wocźehnjenja młodźiny, hdyž starschi, schula a Hitlerska młodźina hromadze skutkuja a žo we

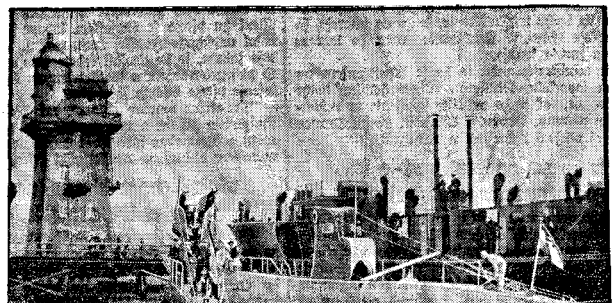

Pschirost němskeho wójnskeho namórnistwa.
Jedyn prěnich wobrazow wo najnowischim pschirostu němskeho wójnskeho namórnistwa. W Kielu staj žo podmórskaj cźołmaj dotwarikoj. (Weltbild, M.)

Hanka

Powěsć se Sserbow
wot Mikl. Andrizkeho.

12] (Pokracźowanje.)

Juro wot teje doby, so bě do Butošz na dwórnischcźo po Hanku jěchźił, njebě ji pschecźelneho wobliczа pokasał. Kak tomu, so žebi někto po nju dźe? Hacź je žebi nadobo rosmyślił? Hanka bě jedyn wokomik tak łuzójka. Ale šlě je žo mylika, hižo to pónawa. Juro ji wodak njeje: skoro hacź bodne wutroba a kahoda, jemu s wocźow hlada schkodolubosć ša. Ani wschak to njebě telko łśósće, ale šterje wuras njeślemneho pschewjedźenja. Nasch wjeśny lud je twjerdy žuk. Juro bě s prawdu wurosłł, so Sserbowzy głuschа žerbska hrasła, a tohodła žo roshněwał na Hanku, hdyž ju we Butošzach s klobukom wuhlada. Cźim hórschi bu jeho hněw, hdyž žo Hanki tajka wucźba njepschimaše. Khodźi dale po Barlinskej módje, žamo na reje je žebi tajka pschińcź šwajiła. Njeje to, kaž by tłubu? Sa to dyrbi žo Hanzu hłowcźka wumyć. dokładnje wumyć, so budźe spominacź.

Tajke myśle Hanka Jurej hódasche a tschepotasche na zyłym cźele kaž wožyzowe liścźicźko. Schto to s njej budźe? Hudźba je sastała, kóžko niebórcźi, hubłe njeschkrěcźa, klarineta mjelcźi. W tej khwili žo Hanzy sacźmischtej wócźzy, młodej wutrobicźzy bu tužno a samno žobom; smychły wonemichu, tódły staw sprostnu. Lěto budźesche wědźała, tak drje je w heli: tajka žnadź je šela.

Najhórje, schtož mózesche schtó Kruschojske „žowcźo“ wohanbicź — běsche Juro Hanku pschihichoł wohanbicź. Pohłuschaca hara žo jebra, mužłe hłoby a schkrěcźaze žónłe skoro pschewokachu dźěkanje herzow — hdyž Hanku „wurejowachu“. Měšina mějesche dosć, rejwarjo a rejwarći i murju stejachu na prawo a na lewo wjesnеje łudje. „A wy myślicźe, so mi wona njeje mjenje pschecźiwa dyšli wam. Widźecź jeje njemózu, kaž bych cźuł jěd, tak mi pschi njej je. A s tajkej bych rejwacź měł... „Wurejowacź“ ju cźau. tu zuśbarku. tu prynjeżu. Hacź sa huna won chzyk u wutrejwacź, hdyž žłuscha też. Niech šhoni, hdyž głuscha. Juchhej dha, hólzy — dopředka, moja prynjeża...“

Hanka wurejwana njebu. Stary nan ji pomhacź njemózesche, tón wbohi, šlepy a napoł khuchi, hdyž sa bjeżadu žedźi w hosćenzłkej jstwje. Stara cźeta ji pomhacź njemóże, runjeź jeje hańbu widźi. Hrósnje hlada, ź rukomaj hrosy wobemaj — ale djensa bě tež mudra žona mudra — pobyła. Hanzynny spomožeŕ bě Rocho Rischoja.

Ssylna pjasćź Jura srasy, a s towaršchom, kotryž bě jemu na pucźu był, na semi leżesche. Hanki pak, kaž bychu žo želesne puta byłe spuschcźiłe. Tola jenoż wokomik žo žwobodna cźuješche, a prjedy hacź padny, to žo ji wokoło paża pokoji žylna ruka. Sdobom zahrima błóß: „Haŭba waš njeje, hólcźiske wy! Tak wy jutry dožwjecźujecźe! Schto je wam tuta holza cźinila. Powědajeze dha, hórschi hischcźe hacź njemudre hólcźiłka. A wy holcźata, njeje Hanka wašcha towaršchka, kaž Kruschojska kózda. Njeje wona pěkna a pózcźiwa knjeżna, kaž ł waš wschitkich ledom hdźe žana? A so je wona w dołhej žuknі a niz w krótkej žuknicźku kaž wy — pscheto ju tamacźe... A tohodła žłuchajcźe: Schtóž by hischcźe ras žo zpytał, Hanli Luboschoja žo dótknył, na nju žo pschińkodźecź a hrěschicź — toho sažahnje tak moja pjasćź...“

Runy kaž žwěza, je žwojej wyšokej postawu pschesahujo wschón łud, tu Kruschojski schokta stejeschе kaž bóh Pjerun, a jeho wocźi mjetaschtej błyšti. „To mje šnajerje. Hdyž ja žo roshněwam, je po žortach. A tež to mje šnajecźe, so žo holzy pschibližiłk njebnych, dyž by tej jenoż njechto na nju žo powědacź móhło. Se Hanku pak rejwacź budu, to wam pokažu, so žem žłuscha kaž wy a ja — a schtóž chzyk mi wobaracź, tón njech žo stupi. Tuž“ — a jeho hłóß bu nahle mjehti a nježny — „jeli tebi prawje, Hanka — pój do koła!“

Tak roshorjeneho Kruschojoscźenjo žwojeho schottu hischcźe widźeli njeběchu. To bě, kaž by njewjedro dyrito. Hólzy jenoż hischcźe mjelcźo borcźachu, najhórschi žo ł łubje šminychu. Holcźata njewědźachu, schto je žo jim stało; po žměchach bě a po kichotanju. Hladachu k semi a pschimachu a mjeczechu žo s rózłami schórzow a bantow. Hdyž pak žo woprawdzje sta, cźehnył žo nichtó njebě nadźał a Rocho Rischoja prěni krócź, so bě jeho njewěsta w semi, sajo rejwasche, a to ł wuhłdźenej Lubschojsta Hanku, samiścźiwje sa nimaj hladachu. Cźi pak, kotříž sady stejachu, žo na porsty stupachu a chije nacźahowachu.

Hanzy pak šdasche žo wicho bycź kaž žón — ach žbóžny žón. Takle, haj takle, to by do žmjerce wutrała. S jeho žylnej ruku wodźena, na jeho žylnu ruku seprěna, by rejwaka hacź na žwěta kóncźiny. Tu ji nichtó na žwěcze nicźo njemózesche cźinicź, tu bě žthowana. Wscha žbóžna Hanka rejwasche, njedóstwajcy na to, so ł Rochom w zylej žurli rejwa jenicźka.

Rischi wschak žo tak njespodobasche. Wyšoke cźoło žo jemu smorschcźi. A na khwilku posasta.

„Pschecźo njerejwacźe? Rocho wam njeje wjazy w hódź. Abo žym wam kichiwdu cźiniŕ žanu? Tuj budźecźe wjeseli, kaž scźe byli prjedy — ale pětni mi budźecźe!“

Spodźiwani hólzy a holzy na žo hladachu. Schoł-towe žłowa widomnje skuttowachu: Schto pak je žo stało? Nima schokta woprawdzje prawje? Worakawi žu pobyli — a pětni sajo budźa. Khwilu hischcźe łtejachu, kaž by jich dźerżała žmoła. Ale potom hólzy ža hólzom hižo dźěcźe k žwojej holzy. Prěnjej a druhaj žo pschimnyschtaj, łubja žo pjelnjesche, špew a schpewot a wyškot dale žsawnischo wostawasche — a sa krótko bě sajo kaž psched pok hodźinu.

„Tak, tatle ma bycź“, poschepiny nětko Rischa Hanzy, šhiliwischi žo k njej. „A nětko cźi tej rjetnu, pschecźo žnym cźe prjedy pytał.“ A mjelcźo doda: „Mato tu je“.

Rocho cźujeśche, kak jeho rejwarka satschepjeta, jeje wobliczo pak žo šběli nad bětu žneh.

„Hdźe je, hdźej“ žnjknje wdychny.

„S nanom sa blidom žedźi“.

Hanka s hłuboka wodychny. „Ach so bych wotšał była!“

Rischa pokiwny s hłowu. „Budu cźe pschewodźecź. Ty 'noż budź w mérje. Nicźeho žo njeboj.“

(Pokracźowanje sćěhuje.)

wocžehnjeršim dźěle wotměnjeja, ſ tym nowu myšl we ludu tworjo. Narěčž žo ſ někotrymi rjenje pschednježenymi spěwami porjenſchi. S tſitkróčnej žławu na wjednika a kanzlera žo rjenje poradženy ſwjedženſ ſtónči.

Se **Sahorja.** Wječera bě žo runje 6 lět minyło, so žerbſky spěwarjo 22. septembra 1929 naſchemu wulkemu miſchtrej Korli Augustej K o z o r e j rjany pomnik we jeho ródnej wjeſy w Sahorju poſtajichu. Naſchemu miſchtrej naſche spěwarſtwo pſchezo jako rady pucžuje, ſo by ſ tym jemu žwoju wulku dźakownoſć wopokaſako. Tež wječera ſeńdźechu žo někotſi žobuſtawy towarſtwa Lužizy w Hornjej Hórzy, dale žobuſtawy Bukečanikeje Radoſće a někotſi jeho cžeſcžowarjo ſ Budyſchina, ſo bychu žebi tam pſchi pomniku pod Mniſchonjom pożyłnjenje a ſtkrucženje ſa dalſche dźěło nabrali. Pſchedžnda Lužizy, knjes Zur, pſchitcžamnych pſchi pomniku poſtrowiwſchi, pokaja na to, ſo ſmeje Kozorowy pomnik ſa kždyžeho žerbſkeho ſpěwarja pſchiwabjazu móz a też tute ſeńdźenje je ſ taſkich cžuczow naroſtko a wuroſtko. Potom wuſpěwachu wſchitcy pſchitomni naſchu narodnu hymnu. Po tym běſche pola Róžkez w Budeſiezach ſeńdźenje wſchech wobdźělnikow, hdyž žo pſchi wjeſelej bjeſadźe a pſchi ſpěwanju žerbſkich ſpěwow programm dale wotwiwaſche.

S **Huczinu.** Wječera wjeczor we 8. hodźinje ſta žo na mocže pſched Huczinu wobſtadnje njeſbože ſ motorſkim kołom. Motorſki koleſaſ jědżeſche ſ wulkej ſpěſchnoſcžu po dróży ſ Maleſchez do Huczinu. Pſchi tym nje-ſe naſ-kerže ſawinjenje na moſcže wobkedźbowak, tak ſo ſ wulkej mozu do moſtowyh ſtołpow ſrasy. Sſobuježdżacy na ſoziuſu žo pſchi tym cžežko na hłowje ſrani. Koleſo žo khětro wobſchkodźi. Koleſowy wjednik Felix Heinza ſ Budyſchina, lózſche kranjenja poczerpi. Policija je hnydom ſwěcžka, kak je k ſnjeſbożenju dóſchło.

S **Huczinu.** Towarſtwo „Serničkła" je tu wječera pola Nowakez jara derje poradżeny žerbſki wjecžor wuhotowała. Wopyt běſche dobry a to je bjes dwěla wjele k dobremu poradżenju pſchinoſchowało. Smy wſchak hižo ſwucženi, ſo „Serničkła", kotraž je bjes dwěla jene ſ najžiwiſchich naſchich žerbſkich towarſtwow, wurjadne wězy na ſwojich žerbſkich wjeczorach pſchihotuje. To ſmy też wječera wocžakowali a njeſbmy ſo w najmjeńſchim mylili. Wſchě poſticzenja, njech běchu to ſpěwy, rěcžne khóry, deklamazije, ſymboliſke reje a dźiwadło, mějachu wyſoki wumělſki ſkhodźenk a bjes dwěla dwěl ſo tutón wuſpěch jeje dirigentej, knjeſej wucžerjej J e n z n, kotraž je wſcho wuſtojnje naſtudowak a też pſchedžnda towarſtwa, k. H ó r b a n k e j, kotryž we kóždeho jednotliwca na prawe měſtno ſtajicž a ſapſchahnycž, pſchipiſacž. Mjes programom porěcža ſa Domowinu k. K r i e c ž m a t ſ Budyſchina. Dokelž jutſje nadrobnu rozprawu podamy, njechamy to tu do podrobneſcžow pulſchcžicž. Na kóždy pad bě radoſcž a wjeſele po programje ſ dopokaſom, ſo je kóždy ſ poſticzenym programom jara ſpokojom był. Pſchiſpomnicž chcemy hiſchce, ſo je knjes wucžeŕ Jeńka na tutym wjecžorku zyſtk po programma ſudowe ſpěwy, kotrež wſchitzy pſchitomni pſchi ſeho nawſedowanju ſobuſpěwachu. To je ſo wſchitkim jara ſpodobało.

S **Komorowa** p. Rakez. Wječera wjecžor, 22. ſeptembra, wuhotowa Rakečanſka wotnožka NS-ſtrony w naſchej korcžmje konzertny wjecžor, na kotrymž Budyſzy žobuſtawy ſtandartoweje kapały piſkachu. Wjednik Rakečanſkeje wotnožki, knjes Merla, najprjedy wſchitkich pſchitomnych powita, wjeſelesche ſo nad bohatym wobdźělenjom wobhdleſtwa a pſchejeſche, ſo by ſo kóždemu lubiło. Potom ſapoczachu hudźbnizy a poſticzachu w prěnim dźělu pod wjedniſtwom knjeſa Joſela Hußkeſſku huczbu a po pſchekławzy pod wjedniſtwom knjeſa Schüttauſa dujerſku hudźbu. Pſchednjeſechu ſo rjedże pſchespola, ouvertury, wotměnjaze ſ walczikami, tak ſo běſche to rjenje ſo wobměnjazy porjad, kotryž ſo ſtónczi ſ Badenweilerſkim pochodom. Hudźbnizy dawachu hdyž wſchu prózu, njechdo dobre poſticzicž a pſchitomni jim to ſ pſchikleſkom mytowachu. Na konzu porjada porěcža hiſchcze k Merla a wuneſe ſtikróčnu žławu na naſcheho wjednika a ſ wuſpěwanjom prěnjeje ſchtuczki Horſta Weſſelowego ſpěwa žo porjad ſtónczi. Potom ſcžehowachu reje, kotrymž kapała hacž do póſdnjeje nozy wjeſele hudźeſche.

S **Khróſcžiž.** Pſched krótkim pytny wjeſnjan, ſo běſchtaj žo młodej ſkoczeſi ſe paſtwy ſhubiłej. Dwě druhej běſchtej žo w nozy domoj wróczikej. Sa tammaj pak njemějachu žlěda. Pytachu wſchudże wokoło. Stónczinje ſhonichu, ſo ſtej žo dwě jałozy wokoło Muježda zyły nóz wokoło bruczikoj, doniž jeju njeběſ korczmař popadnył a do hródże ſtajił. Wěſo njeběſchtaj to žanej druhej hacž ſaběžanej jałozy. Tak możeſche žebi wjeſnjan na druhi dźeń ſwojej ſhubjenej jałozy ſaſo ſbožownje domoj dowjeſcž. Hacž ſtej žo wottorhlej abo je ſnadź jej něchtó puſchcził, njehodźi žo ſ wěſtoſcžu dopokaſacž.

S **Kamjenza.** Sajimawy pſchirodny ſjew możemy w ſahrodże tudyſcheho wobhdlerja wobkedźbowacž. Tam ſtejaza jabłoń je druhi ras wulcžéła a kóždeho, kiž nimo dże, ſe ſwojej pychu roswjeſela.

*

Se **Zitawy.** (W ſamonatwarjenych podkopkach ſo ſadujo.) Hrajkaze dźěcži běchu ſebi w Friedlandſtej dróży w bliſkoſcži Schnablez młyna podkopk do mulkeje hromady ſemje wutryke a jón ſ blachom pſchikryke. Jako 7-létny hólczeŕ Lothar Eichler, kotryž w Schnablez młynje hydleſche, ſam w podkopku pſchebywaſche, mjes tym ſo druhe dźěcži jemu na blach mjetachu, ſo njenadžiju tſcha žypny. Wſchitke dźěcži na to roscžakchu a žadyn žo wo ſwojeho towarſcha njeſtaraſche. Hakle wjecžor wo njeſbožu ſhonichu. Nětko pak pſchihdże pomoz pſchepoſdże. Njeſbożowny hólczeŕ bě ſo hižo ſadujył.

Budyske stawniske powěſće

ſobotu, 21. ſeptembra 1935.

N a r o d ž i ł a ſ e ž o: 20. 9. Bjedrichej Kurtej Dornej, fabrikſkemu dźěłacžerjej, dźowka.

W u m r ě ł o ſ: 20. 9. Frieda Elſa Jurkowa rodż. Hauboldez, mandżelſka knihſwjednika ſ Kupoje, 34 lět. — Oswin Arno Leuner, żeleſnizowy pſchiſłužeſ na wotp. w Bikopizach, 58 lět.

S ſ o w o ż e n i c h u: 21. 9. Korla Willi Mohaupt, artiſt, ſ Hańžu Ceciliju Wjeńkez, kalcžu, wobaj w Budyſchinje. — Jurij Gerhard Nowak, juſtizny pſchiſtajeńc, ſ Marthu Charlottu Domaſchkez, ſriſerſkej pomocžnizu, wobaj w Budyſchinje. — Arnoſcht Klemens Hettaſch, maſchinſki dźěłacžeŕ w Budyſchinje, ſ Jenny Almu ſiwd. Schumannowej rodż. Horlizez, fabrikſkej dźěłacžerku w Miſchnu. — Korla Auguſt Hendrich Werner, pſchekupz w Drježdżanach ſ Emu Marju Kubizez, domjaczej dźowku w Budyſchinje.

M a n d ż e l ſ t w o p ſ c h i p o w ě d ź i ſ c h t a j: 21. 9. Wilhelm Horſt Stoewer, pſchekupz w Deutſchenbora, ſ Johannu Hilžu Anderſez, pſchiſtajenej w Budyſchinje.

Hdyž bě broda wotruhana . . .

Khudy ryczeŕ, kotryž žebi w žwojej pjenježnej nuzy žaneje rady wjazy njewědżeſche, žeby jómu wot žwojich burow we wžy pjenjeſy pożcži. Tola dyrbjeſche ſo prjedy ſ liſtom a pjerzatom ſwjaſacž, ſo chże na poſtajenym dniu ſ dypkom dań płacžicž. A jeli ſo ſ płacženjom kondži, potom maju burjo prawo, ryczerja do jaſtwa ſu dożnikow tyknycž.

Hdyž běſche ſo nětko lětu minyło, dżeń danje pſchihdże — tola ryczeŕ ſ hłowu tſchaſeſche, jako burjo ſwoju dań pominachu. Tuž ſo woni ſ dożnym liſtom na ſudniſtwo podachu, hdyž ſo jim prawo ſpodżi, ſo ſmědża ſo wotwlakowazeho dożnika ſajecž a do jaſiwa dowjeſcž.

Tuž ſo wobrónjeny póſłelnik k ryczerjej poda. Tón runje pola truharja žeđżeſche a daſche žebi brodu truhacž. „Suplacžeje Waſch doth, ryczerjo!" póſłelnik rjekny, „abo dyrbju Waž ſajecž a do wěſe ſa dożnikow dowjeſcž."

Ryczeŕ ſo poſměwaſche. „Dyrbiſch pjenjeſy dóſtacž", wón dżeſche, „dočakaj jenoż, dóniž njeje moja broda wotruhana." Tak ſo poſłelnik pola truharja na ſłok poſżydny a cžakaſche, dóniž broda njebudże dotruhana. Mjes tym — hdyž běſche kéwiza ſtrona truhana, ryczeŕ porucži: „Pſcheſtań truhacž, truharjo!" a woſtaji prawu ſtronu ſtejo. Tu poczinaſche poſłelnik njedowěrliwy bycž a wopraſcha ſo: „Njechcaze dha žebi zyłu brodu truhacž dacž?"

„Ně", ſo ryczeŕ ſaſmja, „Sſy ni pſchiſłubił, ſo chżeſch cžakacž, doniž njeje moja broda truhana, tohodla nětko cžakaj, doniž njebudżeſch cžorny! Moju brodu njedam žebi dale truhacž, hewak dże bych Cži dyrbjał płacžicž!"

Tu dyžhże poſłelnik pſcheklepaneho ryczerja ſajecž. Dokelž pak ryczeŕ ſtraſchnje ſe ſwojim mjeczom ſawrjeſkota, wón cžekny, ſo by wo pomoz wołał. Mjes tym pak ryczeŕ khětſje na ſwój iwerdy hród běžeſche.

Přelesćeny rěčnik

Jónu bura dla jeneho pſchejtupjenja wobſkorjichu, a wón derje wědżeſche, ſo ma cžeſke pjenježne khłoſtanje wocžakacž. Tuž ſo bur k rěčnikej poda, ſo by ſo jeho wo dobru radu woprašchał.

„Chżu Cži dobru radu dacž", rěčnik rjekny, „tola dyrbiſch mi ſchtyri ſchežnaki ſaplacžicž, wotetżeſchcži bjes khłoſtanja." Bur jemu pjenjeſy pſchilubi. Tu rěčnik dżeſche: „Pſchińdżeſch-li pſched žud, potom jenoż prawje khłupe mjeſwocžo cžiń, a a praſcha-li ſo Cże žudnik něſchto, potom jaſyk wužumyſchi ſtajnje jenoż rjekń: „Ble, ble, ble!"

Hdyž wěž něſto pſched žud pſchińdże, ſo žudnik bura wopraſcha, ſchto ma k wobſkorjenju mjeſwocžo cžiniſche kaž blaſeń, ſaſmja ſo hłupje, wužumy jaſyk a wokaſche: „Ble, ble, ble!" Ssudnik běſche ſam ſadžiwany, ale jako bur na powědacž praſchetoż wón je wbohi bkaſen, a na zhłym žwěcże njeje ſ nim nicžo ſapocžeł. Tuž je ſ bobrym prawom, hdyž bludneho njepokłoſtacże."

Ssudnik běſche ſamžneho nahlada a tak bur bjes khłoſtanja woteńdże.

Po jednanju rěčnik bura na dróży ſeteka a rjekny: „Nětko mi moju mſdu daj, buro. Ssym Cże pſched cžeſkim khłoſtanjom ſakhował."

Ale tu ſo bur na rěčnika ſaſmjanſchi rjekny: „Ble, ble, ble!"

Polny hněwa rěčnik k ſudnikej běžeſche a wobſkorži bura, kotryž njechaſche jemu jeho pjenjeſy dacž. Hdyž pak bur pſchi ſwojim „Ble, ble, ble!" woſta, ſudnik rjekny: „Schto wot błaſena hiſchcże cžekeſch? Wy tola wěſce, ſo njemóże rěcžeć!"

Tak ſo rěčnik wo ſwoju mſdu ſjeba a pſchekłepany bur ſo khłoſtanja ſminy.

j.

Směški

Pſches Němſku puczoważy Schoticžan běſche w Barlinje Pod lipami 10nowaŕ ſhubił. Wón pyta a pyta a woła ſamo ſa polizajom, ſo by jemu pytacž pomhał. Tola 10nowaŕ njenamakaſchtaj. Sa léto pſchińdże Schoticžan ſaſo do Barlina. Tam, hdyž bě ſwoje 10 pjenjezkow ſhubił, runje dróhu wuporjedżachu. Jako bě Schoticžan khwilku pſchihladował, dżeſche k dźěłacžerjej, kiž ſ łopacžu pjerſchcž wumjetotowaſche: „Ale, ale, telko prózy tola moje 10 pjenjezkow hódne njejžu."

*

„To je ſnajmjeńſcha wěſte: wjazy cžitaſch a błapiſchi bywaſch!" — „Hm — tak drje ſcže jara wjele cžitał?"

*

Wicžaſezy žu we wulkich próſdninach na wſach. Mały Pětrk je njepohłuſchny. Macž jemu tohodła hroży, ſo jeho do kurjenża ſawrěje.

„To mójeſch mojedła cžiniċ", měnjeſche Pětrk. „Ale to cži praju: jeja tam njeponjeżu."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die genehmigte Satzung für die Entwässerungs-Genossenschaft **Kumſchütz und Umgebung** — Genossenschaft mit unbeschränkter Beitragspflicht — liegt bei mir zu jedermanns Einsicht aus. Vorſtandsmitglieder ſind Bauer Ernſt S a c h ſ e, Canitz-Chriſtina, Bauer Traugott M o ſ i g, Kumſchütz, Bauer Paul P r o k o p h, Canitz-Chriſtina..

Bautzen, 19. Sept. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen in Gresben ſperre ich hiermit auf Grund von § 34 der Reichsſtraßenverkehrsordnung vom 28. 5. 1934 in Verbindung mit der Ausführungsanweiſung unter C zum § 34 den **Weg Dóbra-Skaſka** (Flurſtück Nr. 329 für Dóbra und Nr. 597 für Skaſka) für Kraftfahrzeuge aller Art.

Kamenz, am 17. September 1935.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

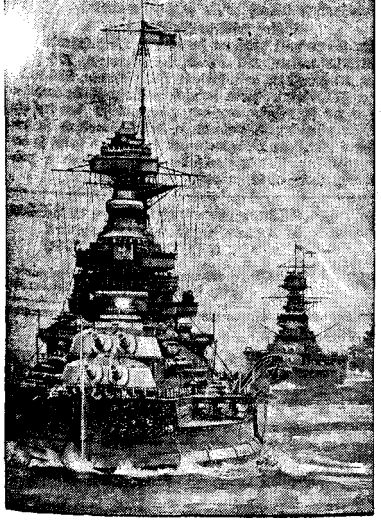

Jendżeliſke wójnſke łódże w Sſrjedźnym morju. Najwjetſche jendżelſke bitwiſke łódże „Valiant", „Hood" a „Renown" (po rjadu wot prědka). Wſchitke tute tſi wulke liſchiżaki ſu ſo do Sſrjedżoſemſkeho morja póſłake. Druhi liſchiżak „Hood" je ſ 42 000 tunami a ſ wóſom 38-zentimetrowſkimi kanonami najwjetſcha wójnſka łódź ſwěta. (Weltbild, M.)

Pruczikarjo ſo ſkhadżuja. We Wiesbadenje je ſo mjeſynarodny kongreſ pruczikarjow ſapocžał, na kotrymž ſo lětſa wożebje ważne žleđżeſſke wuſłědki wożkakuja. Na wobrasu widżimy wobdźělnika ſkhadżowańſi pſchi poſpytach ſ pruczikom. (Wide-World, M.)

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smolof a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čiſći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaći.

Stó je najbohatši muž swěta?

Ssmy wot młodosće swuczeni, w amerikanskich multimilionarach Rockefelleru, Fordu a Morganje wopschijesce bohatstwa a mozy widzecz. Amerikzejnjo ßami ßu na ziwoje waschnje srosumili, błyschcz amerikanskich pjenjezownych krałow we wocomaj swěta wukhowacz a wěru do sich njepschewinjomnosce sdzerzecz. Dołhe cząhy drje je to tez wopramnjene było. Schtóz je njesftónczne fabrikle mešto Henry Forda w Detroitu i jeho wójskom 200 000 dźłaczerjow widzał, schtóz je swět wobkniežaju mós Rockefellerowcho industrijowcho konzerna sesnał, schtóz je njeßkyschany wliw Morgana na wotsudy politiki a pjenjezneho swěta spósnał, tón dyrbi pschisznacz, so móz tutych tsioch wulkich na swěcze zwojeho cuzjeza nima. Na liszcznje pjenjezníkow Ameriki stary John D. Rockefeller pschezo hischcze na prenim mětnje steji a jeho samozenje ßu njedßiwajo schkody, kotraz je ze swětowej krisu tez jenu nasłała, z miliardu dollarow wobliczili.

A tola je ßo w poßlednim cząßu tez w kraju ßtota dokładne pschemenjenje stało. John D. Rockefeller dawno wjazy najbohatschi muž swěta njeje. S wokomikom, z kotrymż je „złoty strach“ powschitkownu kedźbnosc ßwdßił, z wokomikom, z kotrymż ßu ßo mjelczite palazy indiskich njerschow europßkim wobytowarjam wotewrije, je ßo pschedstajenje wo mozy a bohatstwje njestrónowanych knjeziczelow swěta pschemeniło.

Muż je, kotrymż nad samozenjom roskasuje, z kotrymż ßo wobkedźenstwo najwotschich amerikanskich pjenjezníkow njemóże wěricz. Wobhonjeni ßu wobliczili, ßo je bohatstwo haidarabadskeho nisama dźesacz krócz tak wulke kaz Rockefellerowe samozenje. Pschede wschém ßu to bajkote juwele tuteho indiskeho wjercha, kotrez jeho buhacząk po wopravdzitym smyßlu ßłowa cżinja. Psches lętstotki ßu nisamowi predowniczy najkraßnjsche ßtote pokłady a drohotne kamjenje Indiskeje hromadźili. W podseminskich vinzach, kotrez ßu ß wjetschcho dźela tak założene, ßo nimo wjercha jenoz hischcze nekotri wobhonjeni pschistupy snaja, ßu njeßkónczne hódnosce nakopjene. Wone bychu ßwojenu knjezej biese wschcho ßmóznie, so mohł pol Europy kupicz.

Nekotri ßu wobliczili, ßo je bhopalski maharadźa hischcze bohatschi dyżli haiderabadski nisam. Sawdzcze pak je bhopalska wjerschowka ß najbohatschej żonu swěta. Je mjenujzy ß wobkedźerku wóßom a tßizerzi dejmantowych podkopkow, kotrez wobkedźerku kraja leża. Tak wulke je jejne samozenje, ßo ßo wona wo pokłady w dejmantowych podkopkach dozyła njestara, so njeda tam ani dźekacz. Jenoz hdyż wěstu nimahoßcz drohotnych kamjenj ßa wobzebitu samer trjeba, potom ßo w jeje podkopkach dźeła. Tak bésche to tez pschi ßkładnoscżi njedawneho jubileja jendźelskeho krała. Tehdy wjerch a wjerchowa nimo druhich darow dejmant njeßłyschaneje hódnosce do Londona pschinjeßechtaj. Sjawnosci njeje tutón samozenicżki dar dozyła jenje wobładała.

Ale tez bajßote bohatstwa indiskich maharadźow dyrbja ßo pscheb mozu a wobkedźenstwom japanskeje ßwójby Mitßui ßkowacz. Schef donu Mitßui, baron Takakimi, je njekrónowany kral dalokeho ranja. Sswójba Mitßui ßama je swětowa mós, z kotrejż njemóże ßo żadyn Ford ani Morgan měricz. Jeje pschedewsacza njeßkónczny konzern tworja, kotryż je po zyłym swěcze rosschérjeny. Sswójba Mitßui ma ßwoje hłowne filiałki w Newyorku a Londonje, w Barlinu a Parißu, w Buenos Aires a Kapßtadtu. Konzern ßo wo to prózuje, so bychu zyłe swětowe wiki pod japanßki wliw pschißchle. Pod dohładom domu Mitßui ßteja banki a kupne domy, plantaze a podkopki, fabriki brónjow a zyłe tekßtilowe industrije. W jeho rukach je wjetschi dźeł dowosa bawołny, wón ma w kóżdym wußmannißchim mešcze swěta ßwojich ßastupjerjow a dowérnikow.

Cżłowjek mohł wěricz, so taka pjenjezna mós żaneje konkurrenzy njeßnaje. A tola je w Japanßkej hischcze druha pjenjezna mós nastała: firma Mitßubißhi, kotraż chze domu Mitßui jeho wiki a jeho wliw wßacz. Politiske prascheńja, z kotrymiż ßu ßo knjeżaze ßtrony Japanßkeje poßlednje leta ßabérale, njeßu napoßledk woiowanje wo mós mjes domowaj Mitßui a Mitßubißhi. Mjes tym ßo wobßedniski konzern, kotryż hłownje banki pruhuje, ßa wobhladnivu a wujednanißku politiki wußtupnje, żeli dom Mitßui radikalnu politiku nazionalißow żada, dokelż ßo ßtajnje wo nowe żórła za ßurowiny a wo nowe kraje ßa wuwos prózuje. Dom Mitßui mózu wojerßki ßtrom podpjera; wobkedźenje Mandźußtele a chinesßkich provinzow wuspech tuteje wupinanßkeje politiki wosnamjenja. W tutym wulkim wojowanju wo mós, kotrez wo to dże, Ajißku wobkedźecz, je dom Mitßui dotal ß dobrezerjom wostał. Wón je najwjetschi a najbóle wliwapolna pjenjezna mós semje.

j.

Wusudźenja

§ Dla ßranjenja na cżeßcji je hijo 4 ras pokhłostany Herman Arndt ß Jenkez. Bésche tam prjedy ß wjeßnjanoßtu. W meji 1930 je nétczijschemu burej Arnoschtej Seifriedej ßwoje méßtno pschepodacz dyrbjał, kotrąż bésche zobuśtaw NSDAP, mjes tym so Arndt ßo k SPD pschikhileschе. Wot cząßa wośtupjenja ße ßwojeho hamta hospodari Arndt na herbßtkim dworje ßwojeje pschichodneje maczerje Marije ßwud. Groschowoeje we Jenkezach a bydli tam tez ße ßwojej ßwójbu. Jeho prjedawßche ranjenja na cżeßcji měrjachu ßo jónu pschecziwo ßaßtupjerjej wjeßnjanoßty Sinderej, dwójzy pschecziwo Seifriedej a jónu pschecziwo offizérej krajneje woboru. Wjazy krócz bésche Arndt na wschelake hamtu liśty pißał a ßwojeho nażiédnika Seifrieda wschelakich njedopjelnjenjow winowatoßczow winował, njemjeżo pak ß tym żaneho wuspécha. Swoju pschichodnu macz Groschowu bé pohnuł, so jednotlíwe tajke liśty podpißa. Nétko jednaßche ßo wo wobcezowanje knjenje Groschowoeje, kotraż bé na ministerßtwo ßnutskownych należnoßczow ßapodała a kotrez tehorunja wobßkorżby dla Seifriedoweho hamtowanja wobßahowaßche. Jemu ßo wumjetowaßche, so njedźiwajo na to, so wo ßrudnych wobßtejnoßcżach invalidneje rentna.ti, kotraż w gmejnßkim domcżku bydli, wébjeßche, pomoczy pak njepßchinjeßy a ßo je prößtwy dżékonjemérjerja wo pschipomoc k wobßtaranju kalcheża ßa jeho ßemréte dźecżo wotpokałał. Liśt ßkónczi ße ßranjazym wuprajenjom, so nach dies.o Ivalißtwa Seifrieda hischcze njeje pschekhał. Hamtski żud w Budyßchinje wobhładowaße Arndta jako ßpißowaczela pißma a napołoji jemu na to ßi dny jaßtwa; jeho pschichodnej maczeri napołoji 30 hr. pjenjezneho khłostanja abo 3 dny jaßtwa. Arndt ßo pschecziwo wuzudej powoła. Saprewaße, so je pißmo ßestajał a wobtrucjeße, so jeho pschecżel je pißmo ßa jeho pschichodnu maczˇ napißał. Pschecżela pak njechaße mjenowacz. Powołanßki żud jemu to njewérjeße. Swéczi, so Seifried nje żeli, schtóz by ßo porokowacz mél, dopuschczik. Arndtowe powołanje ßo tehodła ßacżißny a khłostanje na 3 dny jaßtwa mějeße ßo jako pschimérjene.

Towarstwowski powěstnik.

Budyßchin. Sjednoczenßtwo evangelißkich Sserbow na ßrjedu 25. ßeptembra wjecżor we 8 hodźin ßhromadźißnu w Sserbßkim Domje. Njech wschitzy wécze pschińdu, dokelż dyrbimy hischcze ras wo wulcze rzeczecz. Pschedßydstwo.

Domowina. Do wßéch ßpéwanßkich towarßtwow: Za nazymßki koncert wukúmy jako zhromadnaj khóraj: 1. Khwalena budź rjana kwétka (Dobry wjecór ßtr. 78), 2. Ha jěł je hólčik z role dom (Wulka lubosć ßtr. 4). 3. a 4. ßpéw hißče ßo wozjewitaj. Wutrobny postrow M. N.

Drjeżdżany. Wßitzy katolßcy Serbja ßo wutrobnje na kemße njedźelu 29. ßeptembra rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais přeprośuja. Spowédź wot 7 hodźin. Winowatosć je, so wobdźélić.

Pančźizy. „Lipa Sserbßka“ ßpéwa ßrjedu 25. ßeptembra we 8 hodź. pola Natußchez w Kukowje.

Bérnyßběranje.

Po żitowych ßnjach knjeżi na polach nowe żiwjenje. Bérnyßběranje je ßo ßapoczało. Donath, M.)

Hospodarski rozhlad

Pondżelu, 21. ßeptembra 1935.

W poßlednich dnjach bé burßa dla njewjeßelazych pomérow w ßwécze ßtajnje w kurßach popuschczowała. Ssobotu możesche ßo prěni ras ßaßo wobkedźowacz, ßo ßo hódnoßtki wrócżo kupowachu. Sdźéła drje bé hu kurßy hischcze wo 2—3 proz. popuschczike, tola dźeł hódnoßtkow jewjeße runje tajke dobytki. Najßerje knjeżi na burßy ménjenje, ßo Itaßka tola w poßlednim wokomiku ßo hischcze wobrocżi a ßo ßwólnjowoßcż k jednanjam wupraji. Męßo bé hu ménjenja potom dźélene, wobeße tehodła, ßo ßo ménjenju franzowßkich nowin chze Mußßolini jenoż cząß dobyczˇ. Wobrot w montanowych a elektrohódnotach bé jara żiwy a tez wukrajne akzije mózachu pschi żiwym wobkhodże ßwoje kurßy khętro powyßchicz. Na rentowych wikach bésche złaby wobkhod.

Słótne wiki w Drjeżdżanach.

Na ßłótne wiki pschihna ßo dźeńßa 1029 howadłow, a to 131,163 wołow, 187 bykow, 541 krowow, 125 jałojzow a 13 żrjacżkow, dale hischcze 769 cżelatkow, 936 wowzow a 871 ßwini. Pola howjaßeho ßtotu bésche wobkhod żiwy a tez ßa niżße drużiny pschedobnyczu ßo trochu wyßchße płacżißny. Cżelata maja dobry wobkhod ßa połepßchene płacżißny. Pola wowzow je wobkhod ßrěni ßa dotalne płacżißny. Sswinje mějachu żiwy wobkhod a rospschedachu ßo wßché ßa najwyßchßchu płacżißnu.

Silberblitz

Wutoru, 24. sept., we 8 hodź. (4,50 hr.) do **Rańßich Rudn. hór.**
Srjedu, 25. sept., we 8 hodź. (2,60 hr.) do **Drjeżdżan.**
Stwórtk, 26. sept., we 8 hodź. (3,50 hr.) **Jězba do hole.** [2. wóz
Njedźelu, 29. sept., w 1 hodź. (2,50 hr.) na **Laušu, Oybin a Zitawu**
Njedźelu, 6. oktobra, (8,50 hr.) do **Barlina-Potsdama-Sanssouci.**
12.—16. oktobra (72,80 hr.) z połnym zastaranjom a pjenocowanjom **k Tannenbergskemu pomnikej.**

Zamołwjenja na Roterec cigarowy dom na Kóżorskej dr., telef. 3531 awtowy park Knobloch w Zalomju, telefon 388, „Hajnkownju“ w Budestecach, telefon 261. — Wjednik: Pućowacer marßał wuł Rico

Karbolineum
za sadowe ßtomy,
Karbolineum
ma zaso na předań
Natuš w Khróśćecach

Młoda, wysokosćelna, ćehriwa
kruwa
je na před. w Banecach čo. 1 pola Wutołcic.

Rataf a rjemjeßlnik
pyta **holcu abo wudowu,**
w ßtarobje 28—40 lět, dla
hnydomneje żeńtwy
Zamołwjenja pod A 14 na wudawarnju Serbßkich Nowin

Nimało nowe
motorske koło
DKW, 200 ccm, hnydom na předań. Bliżße w Serbßkich Nowinach.

Totalne wupředawanje
dla wotedaća wobkhoda. Jara přihódna tunja ßkładnosć k nakupjenju pola firmy
Willu Heinke na Zadnej Bohatej hasy 22

Kiam-nagske dźela
Nupojišća za skót
Wołowe a pumpowe powody
ßtotowiz
Ewald Kühn
klampnarßki mißtr w Budyßinje na Hórnčerßkej hasy 51. Telefon 3659

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naße
„Serbske Nowiny“
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu!
Skazać
móża ßo „Serbßke Nowiny“ na wßéch póßtowych hamtach a też pola naßich dowérnikow a roznoßowarjow na wßach.
Šeść razow
wob tydźeń a ßtyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica“, „Domowina“, „Serbßki Student“ a „Nowiny za dźéći“ — wuchadźeja a płaća jenoż 1,51 hriwnow na pósce

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag **„Serbske Nowiny“** in **Bautzen**
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ vom ..... Preis 1.51 Rm.
Datum: Unterschrift:

Přiloha k čisłu 222

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 23. septembra 1935

Njedźak je swěta mzda!

Wjeńny bur dźěšeše jeneho dnja do blišeho města ſ jejemi a butru na wiki. Po puću pak počza jeho ſorb do ſhribjeta tłóčiś. Tuž ſydny ſo blisko puća na wulki kamjeń. Pod tutym kamjenjom pak pſchebywaſche hadźiſło we wulkej prózdnjenju, ſ kotrejež ſo njemóžeſche ſame wudobyś. Jako had bura pyny, počza jeho nutrnje proſnyś, ſo by ſo tola nad nim ſmilił a dźeſche: „Ja cźe nutrnje proſchu, wumoj mje ſ tuteje jamy, hewak dyrbju hróſdnje ſahinyś. Dla wulkeho kamjenja njemóžu ſama wulěźeś!“

„S cźim pak budźeſch mje ſa to mytowaś?“ praſcha ſo bur.

„O mój najlubſchi knježe,“ dźeſche had, „chcu cźe mytowaś ſ mytom, ſ kotrymž cźłowjekoſo najwjetſche dobroty mytuja!“

Dobry bur wotwali kamjeń, ſo móžeſche had wuleźeś a ſo ſaſo ſwobodnje hibaś. Jako někto wužiwaſche ſwobodu, chcyſche had bura ſkónzowaś. „Nó, nó,“ ſawoła bur, „ſchto to je? Dyrbi to być myto ſa moju dobrotu, kiž cźi wopokaſach?“ — „Haj, „rjekny had, „cźłowjekoſo też najwjetſche dobroty ſ njedźakom płacźa a tajki dźak ſym cźi pſchilubił.“

„Wěſch ty ſchto,“ ſamotwjeſche ſo bur, „ſym proſty cźłowjek a njeſmym piſmawuczeny, nochcu ſo tohodla bjes naſhonitych ſwědkow wo tutej wěcy rosmotwjeś, ale chcemoj hicź a tych pytaś, kiž mója wo tym rozumniſcho ſudźiś. Je-li pak nimam prawje, chcu rad wumrěś.“

Wobaj podaſchtaj ſo na pucź a ſetykaſchtaj bórſy ſtareho konja. Kaž tólcź a koža běſche tutón kóń, kiž ſo paſeſche na ſuchej ſeſthyntej paſtwje, hdźež njebě ani jenickeje ſeleneje trawicźki wkazy. Wbohi kóń wužiwaſche pola dracźa jara hubjeny ſwój wumeńk. „Witaj, pſcheceźelo, kak to, ſo tu na tak hubjenej paſtwje ſo paſeſch Kajke ſu pſchicźiny, ſo njeſteſiſch doma pſchi polnym korcźe wowſa?“ — „Ach, mojej knjeſaj“, wotmotkwi kóń, „njedźiwajtaj ſo jara, je to waſchnje ſwěta. Tſicźi lět ſym bohatemu burej ſłužił, kotrehož kublo tamle widźicźe. Sotm ſwoju ſłužbu tak ſaſtawał, kaž ſo to dobremu konjej pſchiſłuſcha, haj, wěm ſo hiſchcźe dopomniś, kak jemu w poſlednjej wulkej wójnje někotre raje žiwjenje wukhowach. Nětko, hdyž ſym ſtary a k dźełu njeſchmany, je mje dracźej pſchepodał!“ — „Derje!“ — Bur a had ſo wotſalíſchtaj. Bórſy pak ſetykaſchtaj pša, pſchiwjaſaneho ſe ſtarym ſchtrykom k ploteju. „Dźeń dobry, pſcheceźelo, kak to, ſo tu? Maſch naſſkerje jara hubjenu kuchiń, ſo maſch tajki napohlad!“

„Ach!“ ſdychowaſche poſ, je to ſwěta mjda, ſa moju ſwěrnu ſłužbu! Schto ſym ſo chiłko pſchetrał pſchi tak mnohich tych hoitwach. Kak někotreho ſajeczka ſym pſchinjeſł a poduchow ſym ſeſcherik, kiž chcychu w cźmowej nozy mojeho knjeſa wobkradnuś. Nětko ſym doſłužił a won je mje tohodla tu pſchiwjaſał. Bórſy pſchińdźe tón, kiž ma mje ſatjelicź!“

„Buriko!“ rjekny had, „Ty ſy hižo pichěhrał; ſmój hižo dweju ſwědkow ſtnichatoj!“ — „Aj, niz tak nahle, mój luby pſcheceźelo! Je-li też tſeczi hiſchcźe ſamjeneho měnjenja, nochcu ſo hižo wjazy dlicź.“ We tajkim wuréczowanju pſchibliżi ſo ſo jimaj liſchka, kiž ſo ſama jako ſudnik mjes tuteju wadźazeju ſtaji. Sawoła tohodla bura trochu na ſtronu a wopraſcha ſo, hacź ma prawje wjele tučnych kokoſchkow na ſwojim kuble a kak wjele by jej dał, by-li jeho ſ tuteho ſtraſchneho połoženja wumożiła. „Dam cźi wſchitke moje kokoſchki, moja ſłota liſchka,“ rjekny bur. Na to počza liſchka ſe wſchej ſwojej ſrěcźniwoſcźu tutu wěz roſkładowacź, wſchitko derje pſchemyſlujo. „So pak by jaſnje ſpóznała, hdyž njedyrbi ſanemu ſo njeprawda ſtacź,“ rjekny liſchka, „je trěbne, ſo ſe ſwojimaj ſamſnymaj wocźomaj widźu, kak ſo zyła wěz poprawom ſta!“

Wſchitzy tſjo podachu ſo tohodla na tamne měſtno, hdźež bur haba wumoži. Liſchka wijeſche ſ hłowu, jako by njemóžno było, ſo je had pod tutym kamjenjom pſchebywacź mohł. „Mój hado, dźi a pokaż mi, kak je było!“ Had ſuny ſo do jamy a bur dyrbjeſche kamjeń pſchiwalicź, każ je prjedy był. Potom ſo liſchka praſcha: „Mój pſcheceźelo, tak je potajkim było?“ — „Haj, haj, zyle tak je było!“ — „Tak, tak,“ wotmotkwja leſna liſchka, „je potajkim było, tak ma też woſtacź!“

Na to waſchnje wumożi ſo bur ſe ſtracha wo žiwjenje. Połny wjeſela rjekny liſchcźu, pſchińdźo naſajtra rano w ſedmich do mojeho domu na ſtódnu kokoſchcźu pjeczeń.

Bur pſchińdźe tutón dźeń trochu poźdźe ſ wikow domoj, mjes tym ſo burowka jeho dawno ſ pokhmurjenym mjeſwoczom wocźakowaſche. „Ach, ſona!“ rjekny bur, „hdy by wědźała, kak je ſo mi ſeſchło, by zyle hinak rěcźała! Běch w ſmjertnym ſtraſche. Moja najlubſcha Wórſcha! Skoro ſy ſhubiła ſwojeho muża! Pomyſli ſebi, ſchto je ſo mi ſtało! Běch w ſtraſche wo žiwjenje.“ Wſchitko jej powědaſche. „We wſchitkej mojej nuſy pſchińdźe ſprawna liſchka na pomoz a wumóži mje ſe ſwojej leſcźu wot ſmjertneho ſtracha. Tohodla ſym jej ſ luteje dźakownoſcźe wſchitke naſche kokoſchki lubik, jutſje rano w ſedmich ſym jej dowolił, ſebi po nje pſchińcź.“ — „Schto? Po kokoſchki? Moje kokoſchki? Schto maſch ty ſ mojimi kokoſchkami ſapoczeźeć! Schtó budźe cźi potom jejka njeſcź, ty hłupako! Njech jenoź liſchka pſchińdźe, chcu wſchak jej jene drjewjane ſapkacź Bóh ſacźucź dacź.“

Wboha liſchka wo wſchěm tym niczo njewědźeſche, hdyž rano ſache w dobrym troſchcźe a dowěrje na burowe pſchilubjenje do jeho dwora ſtupi. Lěžby pak bě burowku ſ nutrnym „dobre ranje“ poſtrowiła, jej tuta ſe ſchcźěpu drjewa thětro rjap naměri, ſo nětko liſchka w ſwojich ſmjertnych ſtrachach pſched ludźimi ſtajnje wo njedźakownoſcźi ſwěta bledźi, kak wón jemu wopokaſane dobroty ſ njedźakom płacźi. Tónle njedźakowny ſwět!

Bj. W.

Wulke dundry

Dyrdomdeje ſwobodneho knjeſa ſ Münchhauſena drje nimale wſchitzy ſ jeho rjanych powěſcźow ſnaja. Ale hižo dawno do njeho ſu někotſi ludźo ſpodźiwne wěcźi roźdźeli a naſponili — to rěka, mamy-li jich ſłowam wěricź. W knihy, kotraž je ſo pſched nětkim 300 létami napiſała, na pſchikład tule powěſcź wo dundrach cźitamy. Tam rěka: „Spodźiwne ſu naſpomnjene dundry. 400 łokcźow dołhe a 80 łokcźow ſcherokе. 6780 kop deſkow je ſo k tomu brało. 100 huſlerjow, 92 blidarjow a 87 cźeſłow je dźewjecź lět na nich dźěłało.

Sa hubjenź (ſmyk) je ſo 80 kóp wulkich lawrjeńzow brało. 20 000 koni dyrbjeſche ſwoju wopuſch a kožmy ſa hubjenź woprowacź a 200 ſkalzow na nim dźěłaſche.

Sa ſhotowjenje wjertułow k hłoſowanju huſli běſche 500 muži trěbnych. Sa trumy je ſo 478 najlěpſchich wowcźich cźerjewow brało.“

Haj, to ſu dyrbjałe ſawěrno jara nahladne huſle byłi! Jenoź na nje hrać mějeſche ſwoje wobcźežnoſcźe! 680

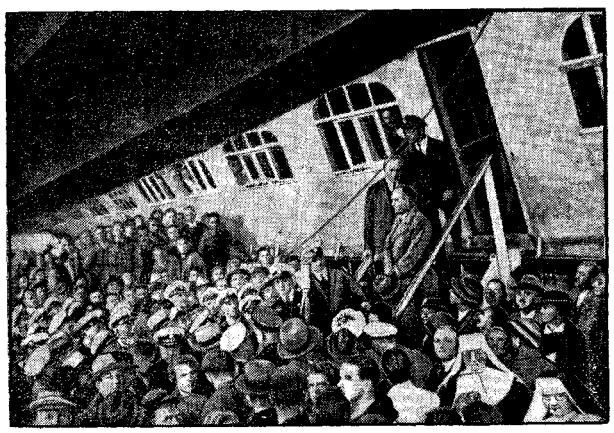

Zeppelin je ſo ſe 100. pſcheleczenja ozeana wróćił.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ je ſo, hdy je 100. raz ozean pſcheleczał, ſobuſwonje do Friedrichshafena wróćiła. Wobydleńſtwo łódź wutrobnje powita. Na wobraſu poſtrowja Barlinſki měſchcźanoſta puczowazych a wobhładku najwuſpěſchniſcheje powětroweje łódźe ſwěta. (Weltb., M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(10. pokračowanje.)

Hdyž měješe něchtó hlowubolenje, prajachu: Jemu je so stałło! Na to warjachu hnydom leńčk. We wotwarje dyrbješe sebi khory wobliczo myć, po myću pak wodu na hnójniſčo wuleć abo powotewriwši trochu durje, ju mjez durjemi a dwjernom wuleć. Druhdy so po myću w leńčkowym wotwarje pokazowachu drobne zewrjenki. Potom běše to bjez wšeho prašenja cyle wěſte, zo běše so khoremu stało. — Też mje su něhdy takle lěkowali. Běch tehdy něhdźe dźesaćlětny a běch so njedźelu popołdnju z druhimi hólcami wukhodźował. Jedyn ze mojich pječelow, syn Malešanskeho klamarja běše něſto „dobrych“ cigarow sobu přinjeſł a nam předał, po 2 pjenjezkomaj. Hdyž běch swoju lědma hač do połojcy wukuril, bu mi tak zlě, zo dyrbjach wróćeć. Lehnych so z brjuškom na trawu, ale njepołěpšowaše so zo mnu. Tuž dźěch domoj. Doma wuhladny mje moja luha mać. Wustróži so njemało. Póscźałaše hnydom swojeho hólčeho hólčka na konopej, a dokelž sebi mysleše, zo je so hólčkej něſto stało, warješe jemu leńčk. Myjach so w leńčku, a — bórzy cyle wotkhorich. Tak sym spodźiwnje hojacu móc leńčka nazhonił. — Reakcija w mojim žiwoće běše njenujcy skóněnje přestała.

Brjodawki zahnachu sebi w Malešecach z tym, zo někomu skradźu cyle mólčki kusk čerstweho mjasa wzachu. Z mjasom potrěchu brjodawki w mjenje swjateje Trojicy, a potom mjaso zahrjebachu pod kapańcu (wulijawu). Hdyž běše mjaso zhniło, zwotpadachu brjodawki same wot so.

Bahnica (malaria). W Malešecach zakhadźeše tehdy bahnica abo malaria. Dokelž běše tam telko błóta telko hatow, mjerwješe so wšitko z kuntworami, kotrež nakažliwiny (bakterije) tuteje khorosće na človjeka přeprošuja. Khori najprjedy wosrjedź léča zymu mrějachu, potom so zaso njesměrnje počachu. — Tutu khorosć zahnachu zwjetša z tym, zo njewuwodźeneho abo seleneho jerja, tajkeho kajkehož ze suda dostachu, zjěchu. Potom přewza jich njesměrna lačnosć, zo dyrbjachu wjele pić a so čim bóle poćić. Zwjetša so z tym zyma zhubi a ludźo wotkhorichu.

Mór dźěše. Něhdy wotpali so fařska kólnja. Skrěž zlětowachu hižo na třěchu našeho doma, ale my je z tykancowymi deńčkami wubijachmy a hasachmy. Ludźo pak nam přiwolachu: „Přinjeſće tola waše dźěže won a wobroćće je přećiwo wolnju na fařskim dworje, zo woheń njemóže dale lětać a pola was założić!“ Ale naš nan to tola njepřida. Měješe wjacy dowěry do Boha a do swojeje rozhladniwosće hač do mocy dźěžow.

Do Wałpory palachmy kuzłarńce K tomu běchmy hižo dawno wšitke stare wottrjebane khošća khowali. Zapalichmy je wonka přede wsu a běžachmy z wichorom z palatymi khošćemi.

We jutrownej nocy dźěchmy po jutrownu wodu, z kotrejž hiśće spiecych wokrjepjachmy.

Nowiny. — Z jara mudrej wosobu běše w Malešecach tyšeř Frenci, jara wušikny muž, kiž běše našu wobydleńsku jstwu tak rjenje z desćičkami wusadźał. Wón rady čitaše a běše z „politiskim“ mužom. Čitaše porjadnje časopis sakskeho sejma „Landtagsblätter“ a tuž běše derje wobhonjeny ze jednanjemi sakskeho sejma. Jeho syn Jan dyrbješe kóždy tydźeń 3—4 króć do Budyšina na póst po časopis hić. To běše w lětomaj 1848—49. Hewak pak ležma něchtó w Malešecach do nowin pohladny. Jenički časopis, na kotryž w cyłej wokolinje předplaćachu, běchu „Bautzener Nachrichten“, a to we Malešecach snano jenož knježi najeńk a farař. Mój nan kupowaše sebi druhdy, hdyž sobotu w Budyšinje běše, jedne čisło, ale nic porjadnje. — Serbske Nowiny wukhadźachu hakle wot lěta 1842 sem. — Te so potom čitachu, wězo też pola nas.

Póst. — Póst wšak leżeše w Malešecach tehdy hišće w pjeluškach. To běše z wulkim podawkom, hdyž listynošeř raz do Malešec z listom přińdźe. Kak so wšitcy jemu dźiwachu, na jeho žołtu drastu a na sakski wopon, kotryž na rukawje nošeše. — Póstsku službu wobstaraše stara Žónska.

Póselniča Marša. To běše stara Marša Krawcowa. Khodźeše kóždu srjedu a kóždu sobotu ze swojim korbom do Budyšina. Měješe přeco jara wjele skazaneho ze wšěch stron. Jenemu měješe tole a druhemu něšto druhe sobu přinjeść, z haptyki abo z překupskich klamow abo z pósty, abo na póstu donjeść. Za kóžde wobstaranje dostawaše sowu (6 pj.). To běše tehdy jara wobluboweny pjenježk ze slěbora z napismom „48 einen Thaler“. Marša ženje njeje zapomniła něšto sobu přinjeść abo wobstarać. Kajki wubjerny pomjatk je póselniča Marša tola měła! Wona njemóžeše ani pisać ani pisane čitać. A tola wobstaraše kóždy list po prawym napismje. Hdyž sebi druhdy napisma njeběše cyle wěsta, wopraša so někoho w měsće, na koho list je, a potom list k napisanemu prawje donjesy. Wona je lětdźesatki dołho swoju póselniču službu ze wšej swěru a swědomliwosću wobstarała; njebojachu so, jej też pjenjezy dowěrić. A přeco je wona wšitko z dypkom a prawje wobstarała. Hdyž kermušu swjećachu, přinjese Marša z města też košik póprjancow sobu, kotrež sebi pola njeje kupowachmy, abo je pola njeje wuhrajachmy, a to takle. Wona měješe šěsćhranitu kóstku, kotraž na kiješku steješe a so wjerćeše. My kiješk z porstami zawjerćachmy. A po tym, kak kóstka steješe, dobywachmy abo přź-

wuzłobow dyrbjesche hudźenz hibacź. Mějesche-li žo hudźenz namajacź, potom bě k tomu stajnje 800 puntow kolosanja trěbne."

Rospravjeř je wěsće jam sćihchał, hdy je žo na tute hobrićich hnihłach hrało. Dozwla je žo jenož trójzy wob léto na nje hracź mohło, mjenujzy k jutram, k žwjatkam a k hodam. Kusćišćicho by to też njetrjebawsche było, pschetož „wot jeneho žwjedženja k druhemu huźle klinczachu".

Wohuźel žo pschi hracźu někotre njeboža stachu.

„Jutry je žo mjamjeńćka truna wotstorhła a je 300 cźłowjekow sabita. Druhi raś je sćhrobliwy krawcźik na tuźle salećł a do jeneje dźěrki hladał. Tu žo jemu hłowa sawjercźa a wón do huźli padny a je dwaj dnjej padał, prjedy hacź na dno pschińdźe".

Jónu pak žu wodźerjo hudźenza dwojohtóžnje na huźle hrali, „tu žu huźle tak žylnje klinczałe, so žo wěza, 50 łokćej wuzłoka, kotraž bliźko stejesche, sajmyny a wozłoka sabi. Też bě 400 cźłowjekow pschi tym žtyschenje thubiło . . ."

To je wěrnyhódne wopisanje najwjetšich bundrow na žwěcźe. A schtóž to njewěri, saplacźi toleć! j.

Skupaŕ přebywa w heli

Pola bohateho knjeńza žuźesche hižo wjele, wjele lět thuda žłužobna. Když pak žo lětko miny, njebošta ani njeznjeła mjdy, dokelž jeje knjes běsche njekrażny skupak, kotrenuž pjenjezy ł ruki njechachu.

Sšłužobna pak myślesche hinak: „Derje tak! Mój knjes ša mnje łutuje. Jeneho dnja potom dostanu mjdu wschćeh sańdźenych lět nadobo na blido nałażdanu. To budźe rjany pjenjeź, so budu žebi mój dobry wumělk na stare dny popschećeł."

Nětko pak schorje knjes nadobo a ša někotre dny też hižo wumrě. Jako žo sałžo lětko miny, prožy žłužobna wo mjdu sańdźeneho léta a wschitkich prjedawschich, kaž dołho w tutym domje žłužesche. S tym pak žebi wudowu

Abeźhnyšzy wojazy pschikopy wusběhuja.

Belgiźy offiźérojo dźěła dohladuja . (Weltbild, M.)

hrawachmy. Ja mójach njezbožo; tuž sej radšo swój poprjanc za tři pjenjeźki kupich, a přihladowach, jón w dobrym měrje skmutajo, kak ći druzy swoje pjenjeźki přěhrawachu. Też pozdźišo njejsym ženje při hraću zbožo měł, tohodla sym so přeco spokojał ze snadnymi pospytami a so docyła hraća wzdał. A sym pytnył, zo běše to „najlěpši puć". Jako běch pozdźišo w Budyšinje na šuli, je mi dobra stara Marša jara kusto z doma něšto sobu přinjesła: khlěb, butru, kołbasu, šaty a tak dale. Něhdy — to běše w přénim lěće, hdyž běch na šuli — dźěch njedźelu popołdnju po pjećich cyle sam do Budyšina. Hdyž běch něhdźe 10 mjeńšinow dołho šoł, zetkach Maršu, kotraž z Plusnikec přińdźe a jej prajach: „Pomhaj Bóh." Wona běše wěsće widźała, kak styskno běše mi wokoło wutrobnja, dokelž běch dyrbjał wot swojeje maćerje preč hić. Hnydom so zo mnu wróći a nje hódny kus puća hač na Dobroščansku hórku přewodźeše — něhdźe poł hodźiny dołho — a mje njeprěstawajcy pokoješe. Potom pak praješe: „Nětko pak dźi w Božim mjenje a njeplakaj! Wšitko póńdźe hižo derje!" Ta dobra stara swěrna duša! Doniž sym w Budyšinje był, je w kóždym tydźenju raz ke mni přišła a je mi přeco něšto přinjesła. — Jako farař sym ju posledni króć w našim domje widźał. Běch tehdy na wopyće w Maleśecach. Wona připadnje k nam přińdźe, cyle stara, zmorśćena žónka, kotraž njemóžeše wjacy póstsku službu wobstarać. Tehdy sym jej něšto daril, za čož běše jara dźakowna. We swoich starych dnjach přikhadźeše druhdy k nam, hdźež přeco něšto za swoje potrjeby dostawaše, njeproše žeńe nikobo wo to. Husto też dostawaše dźěło k předźenju abo dréješe nam dny dołho pjerje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

roshněwa. Wona cźišny jej mjdu jeneho léta na blido ł hněwom žo pyrjo: „Ty chjeśch mje wobelhacź, mój muž! je Cźe kóžde léto wuphacźił, wobstorkžu cźe dla jeje banśiwa. Wopuśćhcź hnydom mój dom a njepschińdź mi wjacy na wocźi!"

Khuda žłužobna stejesche něšto bjes sałužby w najwjetšej nuśy na dróhy. Wona dźe do wjeśneje žyrkwicźki, płaka a prošy žwjateho Antonija wo pomoz. Hdyž takle śdychowasche a žwoju nuśu žwjatemu wuskorži, wozźiwi nadobo morwa postawa. Sšwjaty Antonij da jej žwoju bełu likiju a rjekny: „Wźmi tute moju likiju a dźi k skale sa tutej žyrkwju. Na nju dyr trójzy w šmantjenju śichiźa. Skała žo wocźini kaž wulke wrota. Sastup ł tutymi wrotami a krocź po tutej thódbe pschez dale hacź pschińdźeśch do hele. Tam twój prjedawschi knjes, kiž bu žwojeje łkupośće dla šatamany, na śiołzu žedźi. Žadaj žebi wot njeho wuzwědźenje, ł kotrymž maśch prawo žebi žadacź wot jeho žony wschitkón sastaty dołh ł poślednich lět twojeje žłužby. Pschi tym pak njeśabudź žebi dacź sloty mandźelśki pjerśchcźeń, kiž hišće ze nuzu ma, hewak mohło žo stacź, so łóśyka žona wuzwědźenje njepschihójnaje a mjdu njewupłacźi."

Sšłužobna žo žwjatemu Antonijej podjakowa a dźesche kaž wo žnje ke skale ša žyrkwicźku. Tam dyri trójzy ł liliju wo kamjeń. Skała žo wotkmeńcźi. Dołha khóbba wjedźeše do hory, do kotrejež zyle bjes stracha stupaśe. Po delhim pućowanju pschińdźe do wulkeje mešinosće, hdźež wjele ludźi pschebywasche. Sšwojeho knjesa widźeśe na mjehłim stółu šedźo. Na jeho mjeśowczu widźeśe, so cźerpi njeśmérnu martru.

Sšłužobna požada žebi wuzwědźenje, so dokži jej hišće mšdu wjele lět a też sloty mandźelśki pjerśchcźeń, so by žona wěrika, so je wuzwědźenje prawe. Najprjedy wschak skupak nochcyše žłužobnej próstwu dopjelnicź, cźerpi pak jeho schcźipachu a kakachu, dóniž žwoje njeno pod papjeru njenapiša, kiž jemu tuźi pschedpołožichu. Skónčnje też sćahny žwój sloty pjerśchcźeń ł ruki a jón žłužobnej poda. Lěhdy pak bě žwjeźeny pjerśchcźeń ł jeho ruki, nadpadnychu jeho cźerći a rostorhachu jeho na kuśki. Cźakachu hižo dawno na tutón wokomik, njemóžachu pak prjedy skupaka cźiwiłowacź, dołhož mějesche žwjeźeny pjerśchcźeń na žwojej ruzy.

S bojoscźu tschepotajo wotšali žo žłužobna. Nadschi by thudobu šnjeźła hacź tajke něśchto nawědźiła. Dźěsche žamžnyh pucź sajo wróćo, wušupi na šenju a wrota žo sa njej sajo sacźinichu. Potom dźe do žyrkwje, skorźi tam ł nowa žwoju nuśu žwjatomu Antonijej. A žwjaty jej pschiwoła: „Budź w měrje, twojeho knjesa wołachu do njebješ wo wjeczenje. Je žebi to wschitko sałužił, dokelž je sapřeł twoju sałužjenu mjdu a njeje žwoje cźimy wobželnoscźił!"

Jako žłužobna ł wuzwědźenjom žwojeho šatamaneho knjesa a ł pjerśchcźenjom domoj pschińdźe a to wschitko wudowje pokaža, bu tuta hłuboko hnuta. Dźěsche hnydom do komorki, woczini cźežki khamor a wupłacźi žłužobnej dwójzy telko, kaž mějesche prawo dostacź. Nětko móžeśche žebi žłužobna dobry wumělk popschećeł. Bj. W.

Přilopk

Cźiwilowarja kur sałużiłi.

W Frankenbachu bě žo starschi wobydleŕ se žwojim žuzodom swadźił, dokelž jeho kury po jeho sahrodźe běhachu. So by kury wotehnał, wón kamjenje do nich mjetaśe a nětkre ł nich rani. Pódla tehjo sim jědowte sorna žypasche. — Tohodła mějesche žo njepschećeł kur psched žudom we Wetzlaru samołwicź, kotryž jeho ł jaśiwu na tři njedźele sałužił.

Universitny profesor Poetsch-Heffter a mandźelska žmjertnje sjsćěžiłoj.

Snaty statny prawnik profesor dr. Poetzsch-Heffter je pjatk rano se žwojej mandźelśkej na dróhy mjes Přeźnom a Plönom sjsćěžił. Wobeju cźežko sranjeneju do chirurgiśkeje kliniki do Kiela dowjesechu, hdźež potom bórzy wumrjeschtaj. Poetzsch-Heffter je žwojim žamožłužakom (autom), w kotrymž tej hišćeze dwě dźěśi žedźeschtej, do Lipika jědźesche. Wós njesnateje pschićiny dla pschećiwo jenemu schtomej sahadźi. Dźěśi, kotrejž so tehonnja sranjeschtej, stej bjes šracha. Profesor Poetzsch-Heffter bě hakle nětkole sastojnstwo pschi prawnej a statnej wědomośnej fakulcze Lipicźanskeje universitty pschijał.

Cźěribny cźah do woroweho cźaha sahadźił.

S Frankfurta nad Wódru nćmiśka żelesniśka direkcija powě, so je pjatk wjecźor wokoło 8 hodźin na cźarje mjes Deutschkrone-Kalliés jedyn cźěribny wós do woroweho wosa sahadźił a ł kolijow wuskočił. 12 pućowarjow je žo sranito. Tśo ł nich dyrbjachu žo do khorownje dowjesećz.

Bankowehe pópelnika nadpadnychu.

W Dortmundže žu bankowehe pópelnika po puću do němiśkostatneje banki nadpadnyli a wurubili. Nadpadnizy je žamožedźakom (autom) ł njemu pschijědźechu, dwjeju jeho je sabijakom porasychu, mjes tym so tśeśi pśći wosowym wodźidle žedźajo nadpadnił śeli. S wutkłom je schofeŕ, kotryž nadpadnjenemu na pomoz pschibźa, na ruzy srani. Rubiežnikam 1000 hriwnow do rukow padže, ł kotrymž cźekanychu.

Elefant 25 litrow grega wupił.

S zurkuża w Stadthagenje žo elefant wudoby a wobelkhodźo do łuže w zhpelnczi šałły, so by žo we njej wo'upał. Zyrkłowy personal, kotryž žo bojeśe, so mchł žo elefant naiymnicź, žo podarmo prózowaschże, jeho ł kupjele wuwabicź. Skónčnje wohnjowu wobaru zawołachu. Ta do njeho wodu žuzkaśe, tela to elefant ja śo njewja, ale žebi ł wulkim ipodobanjom łubicź da. Hałle sa dwě hodźinje bě žo elefant dokupał. So dołha łupjel njeby jeho žtrowośći sesćěhowała, běchu žylny grez nawarili a to niž mjenje dyźli 25 litrow, kotrejež tolstokožaŕ ł wulkej spokojnoscźu wupi.

Ruśny kommunistojo zyrkwje potorhaju.

Stary Michalśki klóśhtr w Kijewje (w Ruśkej) dyrbi žo po wobšamknjenju wukrajinskeho bolschewiśkeho knjeżeństwa potorhacź. Klóśhtr je wo 12. lětstotku natwarił. Tole wobšamknjenje žo na to šakłožuje, so klóśhtrowe twarjenja nowocźažnemu dróhowemu wobthadej na puću śteja.

Chinešzy móršzy rubježnizy parnu łódź wotwjedli.

Móršzy rubježnizy, kotřiž běchu žo jako jěchni hosćo pschedrazyli, žu ł polnozy wot Schanghaja chinešku 1000-tunowsku łódź „Paofang" nadpadnyli. Łódź bě ł 800 jěchnymi hosćemi ze Schanghaja k kupje Tsungmingej wotjeła. Móršzy rubježnizy běchu pjeza šhonili, so bě na nadpadnjenej łódźi pałcźił še 10 000 dollarśitmi bankonkami. Dalšchi wozłub nadpadnjeneje łódźe njeje šnaty. Snate je jenož, so je łódź ł połodnju wotjeła.

Woheń w jenej wšy franzowiskich alpow.

Wulki dźeł alpiskeje wšy Oulles pola Grenobla je žo pjatk ł wohnjom šnicźił. Sa krótki cźaš bu 17 domow a žyrkej do procha a popjeła pschewobroczichu. Wšej njemějesche ani wohnjoweje žypkawy ani wody k haschenju. Wohnjowa wobora bližšeje wjetšeje wšy a wosaju ł Grenobla, kotryhžuj ł autobusami pschiwjesechu, nócźachu žo jenoj ł wobcźežnoscźemi k wšy dobycź, dokelž do njeje njeje žaneho jěsneho pucźa. Woheń žo ł wulkej špschnoscźu rošcźěri a w drjewjanych domach a w žynje na łubjach wjele zyrowy namaka. Pjecź khežow hišćeze śteji. Jědnacze žwojbow je 36 wobžobani je bydło žhubiło.

Wjesoła knižka za žołty wós

W tamnych cźašach, hdyž hišćeze žaneje żelesnizy njemějachu a žołty wós po dróhach ridrowasche, běšche wucźowanje dosć wosłubła wěz. Sa pucźe, kotrejž dźenża je żelesnizu sa schtyri hodźiny pschewintjeny, „žołty wós" hišćeze tři abo schtyri dny trjebasche. A so bychu žo pucźowacy pschi tajtich dołhich jěsach trochu wospjerschiłi mohli, so tehdy „wjeśoła knižka za žołty wós" w cźišchcu wuda. Stawiznу a tryški, kotrejž w knižzy štejachu, bychu pucźowacych ludźi pokojecź a sabawjecź. Tu chyżmy tajkej starej stawiznje wocźišchcźecź, kotrejž šlej wjatoj ł „Wjeśokoje knižki sa žołty wós Jórga Wichranna . ."

Radio

Wutoru, 24. septembra thischi žo:

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschédneho programma: 6,30 wjeśely rańšchi konzert. 11,30 sa wjeśne ženj. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnišchi konzert. 14 wschelakošcźe. 16 popołdnišchi konzert. 17,15 šport sa młodźinu. 20,15 hodźina naroda.

Lipsk: Nimo šnateho wschédneho programma: 5,50 sa burow. 6,30 rańšchi konzert. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnišchi konzert. 15 sa žony. 16 domjaca hudźba. 17 popołdnišchi konzert. 21 orchešterowy konzert.

Hišćeze wažne ł dnjownemu programmu: Hamburg: 21 wjeśeli konzert. Köln: 21 wjeśela hudźba.

Poskićenje dźěć ceje přinomocy na wjeledźěcźne swójby

W statnym šakońšim kopjenu je žo wukaš statneho šinonzneho ministra wo poskićenju pschipomocy ša wjeledźěcźne thwójby wosjemi, w kotrymž je wosjemja, so ma žo wjeledźěcźnym žwójbam še šrědźom wosbeteho samoženja štata pschipomoz poskićicź. Pschedwidźane žu jónkrócźne pschipomozy we wuškoschcy 100 hriwnow ša kóžde dźěcźo, kotrejž hišćeze njeje 16. žiwjenšte lěto dospołko, pschi cźimž maja žo šcźěhowaze wuměnjenja dopjelnicź: 1. Sswójba dyrbi 4 abo wjacy dźěći w starobje niž šlaršche hacź 16 lět měcź. 2. Tón, kiž ma dźěći žeźiwicź, dyrbi w tajšich dokhodowych a žamožeńšich poměrach bycź, so žebi trěbne narjady (łoža a druhe domjace narjady) njemóže še žwojich šrědkow kupicź.

Železniski čah w Drježdźanskim nowym měsće znjebožił

**Sobotu rano we 8 hodźinach je w Drježdźanach železniski cźah šnjeboži, hdyž ł dwórniscźa w nowym měsće wujdże. Po dotalnym šwjeźenju je prózdny ranźerowacy cźah němješe železnizy do boka wobzeteho cźaha sajeł, kotryž ł dźěcźimi do Budyšina jědźeschе. Pschi tym wšźom wosom ł kolijow wuskoči, ł kotrychž so šchtyri šwročźichu. W dźěcźacym wozbeitym cźahu šchulerjo a šchulerki ł wucźerjemi ł Drježdźanskich wyšchich a ludowych šchulow jědźachu. Dokelž be wozbeity cźah žylnje wobhadźany, běchu šeźehki wozbeje cźežke. Něhdźe 12lětneho šchulerja Schwedlera morweho ł swoja wucźejecźu, druhe dźěcźo, šchulerku Owolez, po puću do khorownje wumrje. Cźežkokranjenych, wucźerja Preißlera, Ingeborgu Zilgenez, Kurta Geitšche, Gertrudu Zimmermannez, Ilšu Dathez, Günthera Bahmanna a 12lětnu šchulerku Schlotzigez do khorownje w Djedrichowym měšće pschihwjesechu. Tśi dźěcźi mózachu žo ł khorownje pusćicź. Pódla teho je hišćeze 11 dźěcźi lohko wotšchkodźi. Dźeł dźěcźi, kotrejž běchu njeranjene wostałe, ł druhim cźašom do Budyšchina wotjeźe.

Hnydom, hdyž bu njebože znate, němški bohoť Muššemann ł pschewodom šnutšowneho ministra, dale preźident tajneje šnatneje policije, wyšchši měšćanšoša Jaenecz a naměšny preźident němškeje żelesnizy, Flachs, na mjšćno njeboža pschińdźechu.

Jaśtwowy direktor: „Ody łyšcźeše tola chzyl na błoź žwojeho žwědomja poštuchacź!"

Jatb: „To wschak bych radubje chzył, ale žym cźežko błyschagź."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawańi 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 223 | Budyšin — Wutoru 24. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Genfiski zmĕrowański pospyt so njeporadźił

Wubjerk pjeć mužow je póndźelu dopołdnja wobsamknył, so by wutoru sašo sendźe. Móh chce rozprawu sa radu Swjasta ludow wubjerać, w kotrejž ma by swĕsćica, so by zmĕrowańske jednanja njejby poradźiło.

Na pohedźenju wubjerka pjeć mužow je by tež franzowski ministerski pschedźeda Laval wobdźělił, kiž bĕše jako z Parisa do Genfa pschikhwatał. Najprjedy rozprawješe wubjerkowy pschedźeda Madariaga wo swojim rozmĕrjowanju z italskim sastupjerjom baronom Aloisijom. S rozprawy by shoni, so je italski sastupjeŕ jenož namjety wubjerka pjeć mužow wotpokazał a njeje žanych swojich namjetow pschedpołožił.

Pschi tym je Aloisi prĕni króć, njech tež na diplomatiske waschnje, wobšah italskich žadanjow wopisał. Wotjerkowe zobustawy žadanja tak wulożuja, jako by Italska chcyła kraje, kiž je Abeźynska „rubiła“ za sebje mĕć. Zdobom chce Italska nad wopraudźitej Abeźynskej hospodarjenje a wojerjow dohladować. Pschi tajkim połoženju njebĕše wjazy žanych wuhladow, so smĕja pohrĕdkowace jednanja hišće nĕkajki wuspĕch.

S wotstorcenjonym wubjerkowym pohedźenja na wutoru dopołdnja by zobustawam smóžni, so móža je swojimi knježerstwami jednać. Wubjerk pjeć mužow je w swojim pohedźenju póndźelu dopołdnja na wědomje wzał, so je Abeźynska jeho namjety jako podłožk sa nowe jednanja pschijała.

Što italska znajmjeńša žada

Franzowske njedźelske nowiny su wschitke jeneho mĕnjenja, so styl italskeje wotmołwy nowe nadźije zbudźuje. Parišske nowiny „Temps“ pschispomnjeja, so je hišće mĕstna sa nowe jednanja. Hamtska franzowska tym programmje je Italska swólniwa, „mjesynarodny“ system sa Abeźynsku pschijeć, kiž tele schtyri dypki dopjelnja.

1. Rusne je, so by rozdźĕl cźini mjes wopraudźitej Abeźynskej a mjes pschimjesowazymi krajemi. Tute kraje dyrbja by jenicźzy Italskej pschewostajicź.

2. Medtrónjenje Abeźynskeje dyrbi by sawĕsćicź, a to pod italskej kontrollu.

3. Abeźynska njesmĕ žaneho wukhoda k morju dostacź, dokelž by hewak pschesmykanje brónjow njehodźi kontrollowacź.

4. Je-li so k nowemu jednańskemu pschedmjetej dóndźe, dyrbja by z nim italske žadanja sa Abeźynsku dopjelnicź, kotrejž by so w srĕdźenju tšoch mozow naspomnike, kiž pak by w prjedawšchim kompromišu njesłuchałowake.

Hawaska telegrafowarnja je wot swojeho romskeho zastupjerja dokładny programm žadanjow wocźischcźała, kiž Italska snajmjeńšcha staja. Tuka by, so je franzowska powšitkarna tutón programm wot italskeho knježerstwa dostała, so by z nim do sjawnosće stupiła. Po tutym programmje je Italska swólniwa, „mjesynarodny“ system sa Abeźynsku pschijeć, kiž tele schtyri dypki dopjelnja.

1. Rusne je, so by rozdźĕl cźini mjes wopraudźitej Abeźynskej a mjes pschimjesowazymi krajemi. Tute kraje dyrbja by jenicźzy Italskej pschewostajicź.

2. Medtrónjenje Abeźynskeje dyrbi by sawĕsćicź, a to pod italskej kontrollu.

3. Abeźynska njesmĕ žaneho wukhoda k morju dostacź, dokelž by hewak pschesmykanje brónjow njehodźi kontrollowacź.

4. Je-li so k nowemu jednańskemu pschedmjetej dóndźe, dyrbja by z nim italske žadanja sa Abeźynsku dopjelnicź, kotrejž by so w srĕdźenju tšoch mozow naspomnike, kiž pak by w prjedawšchim kompromišu njesłuchałowake.

Hawaska telegrafowarnja je wot swojeho romskeho zastupjerja dokładny programm žadanjow wocźischcźała, kiž Italska snajmjeńšcha staja. Tuka by, so je franzowska powšitkarna tutón programm wot italskeho knježerstwa dostała, so by z nim do sjawnosće stupiła. Po tu-

Italska je pólsku łódź zebrała

S Warschawy by powdź, so je italske knježerstwo łódź „Batory“, kotraž by w italskej łódźewarjeńni w Monfaleone sa Pólsku twari, sebrała, so by ju sa swoje wojerske transporty wužiła. Pólske knježerstwo je pola italskeho knježerstwa pschešiwo tutomu sebraczu protestowało. Łódź je 15 000 tunow mulka. Italska je w pohledninm cźasu we wschelakich krajach łódźe kupowała, so by na tuto waschnje transporiske łódźe sa swoje transporty do rańšeje Afriki dostała.

Hoare je Mussolinijej wosebite pósełstwo pósłał

Mussolini je póndźelu wječor jendźelskeho pósłanza sira Erica Doummonda pschijał. Rozrĕčowanje trajesche nimale hodźinu. Jendźelski pósłanz, kiž bĕše w pohledninm cźasu jenoź se statnym sekretarom Swójskom jednał, Mussolinijej wožoužinske pósełstwo jendźelskeho swonkowneho ministra Hoara pschepoda.

Póndźelu dopołdnja bĕše by franzowski pósłanz Chambrun z italskim statnym sekretarom Swójskom rozrĕčował. We wobĕmaj rozrĕčowanjomaj spóznawa by znamjo diplomatiskeho prózowanja wo wotstronjenje pwdy. W pohadźowanju tutych jednanjow su ludźo jara zdźiwjeni, w Romje pak je tola lohki optimismus spóznacź. Tutón pjecza swjetscha z teho wulkadza, so ...rowa sjawnosć pomału italskim myślam bliži.

Čežke rozsudźenja w Londonje

Dokelž chce wubjerk pjeć mužow w Genfje nowe jednanja wotpokazacź, maju w Londonje wschitcy za to, so je z położenjom na morwy dypk dóschło. Wschitcy pak su pscheswědčeni, so ma by nĕtkole hnydom nĕschto stacź. Lohdła bĕchu by hižo póndźelu dopołdnja zwonkowny jendźelskeho knježerstwa pod Baldwinowym pschedsydstwom sira Erica Doumonda pschijmali. Rozrĕčowanje trajesche nĕkdźe hodźinu a žinjesche pschihotowanje knježerstwowneho połneho pohedźenja, kiž je by na wutoru postajiło.

Wječor by w domje ministerskeho pschedsydy nowe rozrĕčowanje wotmě. Na nim by rozrĕčowali tšoch wojerskich ministerstwow wobdźělichu. Tež stabowy schef jendźelskeho wojerskeho letarstwa, letarski marschall sir Eduard Ellington, bĕše pschitomny.

Wo pschichodnym wuwiću politiskeho położenja by w Londonje wschelako hódła. Po powdźeji Reuterez telegrafowarnje z Ronu Italska w tu chwilu na wustupjenje je Swjasta ludow njemyšli. Zdobom by powdźeł wopaczna njemuje, so je Italska napschećo namjetam wubjerka pjeć mužow druhe namjety japodała. W Romje by pschijo hišće nadźijeja, so k dorĕčenju dóńdźe, **tola chce italske knježerstwo wozakacź, harz móže Swjask ludow namjety pohlicźicź, kiž bychu byle z dožahajzym podłožkom za nowe jednanja.**

Napschećo tutej powdźeji Reuterez powĕsćerstwo zhoni, so je wczera jedyn zobustaw wubjerka pjeć mužow prajił, so ninta žaneje nadźije wjazy. So je położenje nĕtkole zyle sašmjatane, dopokazuje, so niedźiwajcy wscheho zwonkowneho pejimisma kuhły na Londonskej burzy posunuja. Ninto knježerstwowych papjerow zu by tež industrijowe akcije w kurjach napadnje pokĕpschile. Na dewisowych wikach je by tež kurs sterlinga z lohka polĕpschił.

Jendźelske nowiny „Star“ by prascheja, **kak by Awstrika sadźerźi,** hdyž smĕje by w Genfje za sankcije abo pschešiwo nim rosthudźicź. Dokelž je Awstrika we wĕstym napsupanju filiala Italskeje, njeje wĕrje podobne, so wona pschešiwo Italskej hłosuje. Na druhej stronje pak by hebi Awstrika pjeza žanu swój row tyła, hdyž njeby wustawi Swjasta ludow wobkedźowała, kiž je jeje jenicźki schkit.

Dr. Goebbels wukrajnych časopisowych nakładnikow přijał

Němski minister dr. Goebbels je póndźelu pschipołdnju schpanišku a franzowsku delegaziju cźaspišowych nakładnikow pschijał, kiž bĕschtej by na kongresu cźaspišowych nakładnikow we Warschawje wobdźělilej. Němski minister dr. Goebbels w swojej rĕcźi wožebje nowinarsku swobodu naspomni a rozloži, so je położenje za Němsku hinasche hacź sa kraje, kiž su wójnu dobyle. Runje pschi dźensnjischim swĕtowym położenju, **kiž je tak polne napjatosćow,** njesmě swobodna nowinarstwa by strach za schafowanje mĕra ličinicź. S teho wuhladźeja wĕste wobmjezowanja individualnych swobodow. Na druhej stronje pak runje nazionalsozialistiske knježerstwo wumĕłstwo a wědomosćej podpjera, hdyž druhe staty nimaju žanych pjenjes sa spĕchowanje swojich kulturnych prózowanjow.

Dr. Goebbels na wjednkowe zlowo dopominasche, so je Němska swótniwa, so na konwenziji wobdźělichu, z kotrejž by by tym jich dźĕło znjemóžniło, kotrejž swoje pósłanstwo w naschczowanju ludow widźa. Wĕrnosćej cźeršcźej, dyrbjała bycź prenja kasń kóždeho nowinarja. S tym by swĕtowemu mĕrej najlepje služi. S prawdosće je najlóžo pschecźelska myśl wurosće, kotraž może **k** wĕrnemu dorozumjenju mjes ludami dowjesć.

Pólska Gdański šěsnak připóznawa

Gdańsk a pólske knježerstwo stej by po dleschich jednanjach wo pschichodnym wutworjenju tworoweho wobkhada mjes Gdańskom a Pólsku w swisku Gdańskeho schĕsnakoweho hospodarstwa dojednałej. Wo dojednanju je by protokoll napisał, kiž by w Gdańsku podpische, tak ruze hacź by bliste jednanja wo pschistawowej należnosći słónca.

Pschi tutym blischim jednanju budźe by srĕdźenju dla lĕpschcyho wuwuzića Gdańskeho pschistawa wuradźowacź. Wo protokollu, kiž je by dla tworoweho wobkhada sestajał, stej wobĕ knježerstwje shromadne wosjewjenje wudałej. We wosjewjenju pólske knježerstwo pschipóznawa, so srĕdźenje njedźiwajcy Gdańskeho schĕsnakoweho hospodarstwa k sawĕsćenju pólskeho tworoweho wobkhada do Gdańska doschła. S tym je pólske knježerstwo zdobom wupraskło, **so ma tež Gdański schĕsnak za dospołne sawĕsćenje.**

*

Rada Swjasta ludow w Genfje je by w swojim pohedźenju póndźelu popołdnju po namjetach jendźelskeho rosprawjerja z hórschenjom dla Gdańskeje wuznawy sabĕrała. Hórschenje němskonarodneje a zentrumskeje strony w Gdańsku, kiž bĕše by 4. septembra sapodało a w kotrymž by wo pschemĕnjenju porjada khłostańskeho prozeła rĕcźi, je by Haagskemu sudej pschepokałało, so by swoje dobrosdaće wuprajił. Na rosmołwje wobdźělichu by nimo rospravjerja Edena pólski zwonkowny minister Beck, franzowski ministerski pschedsydża Laval, kommisar Swjasta ludow w Gdańsku, Lester, a Gdaństi senatowy president Greiser.

Dwaj Němcaj w nowym pólskim senaće

Pólski statny president je póndźelu 32 zobustawow noweho senata pomjenował. Mjes tutymi staj tež dwaj Němcaj; Erwin Hasbach, kiž bĕše schtyri lĕta sapósłanz, a inźenjer Rudolf Wiesner z Bielska. Se sastupjerjow druhich narodnych mjeńšinow w Pólsku by dwaj sastupjerjej Wukrajinzow a dwaj sastupjerjej židow pomjenowaschtaj.

Skórźba ruskich mjeńšinow před Zwjazkom ludow

Sastupjerjo zuzych narodow w namjetnych krajinach powjetskeje Rusleje, Azerbajdźanje, Georgiskej, Turkestanje a Wukrajinje, su pschedźedźe shromadźenju Swjasta ludow memorandum pschepodali, w kotrymž by pschešiwo njeporuńješchenej politiźowanskej Moskowskej politiju protestuje, kotraž hišće cźaje, hacź runjenj je by Ruska do Swjasta ludow pschijata. Hacź runjenj by wschelazy wotpółkazny pschilubili, so budźe lĕpje, hdyž budźe powjetska Ruska w Swjasta ludow, so by pjecza njeje niźo stało, schtož by Moskow k poměrnosći pohnuło. Terror, pschešeršenje nabožiny a dyrbjenske dźĕło njeje pschestało.

W pohledninm cźasu je bo wobydlerstwo z namjetnych krajinow z hromadami twotwožowało a so z ruskimi lutrami narunało. We Wukrajinje su hu niz jenoź 50 kilometrow, ale 150 hacź 200 kilometrow sćerole namjetne pažnto jako sakitański kraj wojnamjenili a tamnische domjace wobydlerstwo do połnoźneje Rusleje pschewjesli. Shromadne hospodarstwo je so pjecza jenoź na špacźe wobnowiło. Burjo su kaž prjedy tež nĕtko hišće nowocźasnemu njewólnistwu podešiźnjeni a su stajnje z hłodom twohrjeni.

S wotstronjenjom khartow sa zyrobu su so płacźiske powyschile a z tym je so ludowe sežiwjenje pohubjerschicźo. Pschešiwo kulakam je na njeźkowjesće waschnje wojnje, wožebje w namjetnych krajach zjowjetskeje republiki. Schtož rusku zwonkownu politiku nastupa, je kongresh komintrow w Moskwje pokasał, so so zaniczaju Moskowscy duch njeje pschenĕnił. Sadny mĕr lubowazeho Litwinowoho mjeswoca sleji kruta wola zjowjetow k pschewjedźenju zjĕtowoje rewolucije.

Nowe woznamjenja za offiźerow w sowjetskim wójsku

Sowjetska hamtska telegrafowarnja wosjewja tři wukasy hłownoho wukonjaceho wubjerka a rady ludowych kommisarow. S prĕnim wukasom so wojerske wosnamjenjenja w cźerwjenym dźĕlarjerstwje a burkim wójsku znowa rjaduja. S druhim wukasom so posłaja, so by **gene-**

kalny stab czerwjeneho wójska wutwori. S tsećim wukasom žo nošenje wojerskich uniformow sa wschitke organisazije a druhe žowjetske pschiprawy kakasuje.

So žo žowjetska wyschnosć po franzowskim pschikładže složuje, pokasuje žo wožebje w tym, so žo „marschall Sowjetskeje unije“ postaji. Na tuto městno žo wožebje fakluźone wožoby nehdyschneho generalneho stawa powokaju. Wójnski kommisar dyrbi tutón wukas pschewjesć.

Sowjetskeju spionow w Francowskej zajeli

Franzowske nowiny hižo někotre dny wo sajeću němskeje staćanki a Dana w Strasburgu pišaju. Wo sajatym maj bu bórzy znate, so staj kommunistaj. Parišske nowiny „Jour“ žu mjes tym zhonike, so žu sajateju dla spionaže do pschepytowanskeho jatiwa wotwjedli. Pola njeju. žu pjeza tójschto pjenjes namakali, i kotrymiž mějachu žo pokladnje kommunistiskeje strony w Franzowskej napjelnić, so bychu kommunistojo mohli se žwojim schćerwanjom pschećiwo Italskej pokrataćowaćz.

Pola sajateju žu pjeza też špitzy namakali, z kotrychž je lohko spóznać, so staj wonaj sa žowjetow dźełakoj. Tute špitzy, kiž žu jimaj franzowsku kommunistojo pschepodali, so jeniczky z franzowskim krajnym sakitanjom saběraju. Też žu pjeza dokładnje wubźełany plan namakali, w kotrymž so postupowanje a sadźerženje kommunistow w franzowskej wójnskej industriji pschedpišuje. Tutón špitz je tak ważny, so je so žamo też ministerska rada z nim saběrała.

Po rosprawje tamnych nowin je ministerska rada wobsamkła, so pola jeneje wukrajneje mozy (žowjetskeje Rusteje) diplomatiźy satkoći. W tutym swizku žu pjeza też na pschełhwajenja pschihotowani, pschetož pschi dokładnym pruhowanju sebranych špitzow žo wšitze swěrći, so žo tu wo organisaziji jedna, kotraž w Franzowskej wschitke sasitmawe rosprawy hromadźuje a je z kurérom, kiž z diplomatiskim pašom puźuje, do wukraja nošy.

Před čežkimi politiskimi wojowanjemi w Francowskej

Po politiskich próldninach w Franzowskej žu žo njedźelu sažo wótre politiske wojowanja sapoćate. Wožebje radikalni prawizarjo a radikalni lewizarjo w Parišu, ale też z prowinzy z potrej mozu žwoju politiźu agitaziju wobnowichu. Wobě stronje wulke zhromadźizny a demonstrazije sarjadowachu. Też burska fronta, kotraž z kóždym dnjom nowych pschiwisowarjow dobywa, je z wulkej protestowazej zhromadźiznu wuknpika. Na někotrych městnach žu politiźy pschećiwnizy do žo srahyli. We wschćich padach běchu zrubstawy sozialistisko-kommunistiskeje zjenotneje fronty srażenja naschkarali.

Zhromadne manewry grichiskeho a turkowskeho wójnskeho łódźstwa

Eskadra grichiskich wójnskich łódźow a eskadra grichiskich wojerskich łećadłow stej do Dardanellow pschijećej, so byschtej turkowske wójnske łódźstwo wopytałej. Turkowske nowiny pišaju, so žo w bliźišich dnjach zhromadne manewry wotmeja, na kotrychž žo turkowske wójnske łódze a grichiske wójnske łódze a wojerske łećadła wobdźěla, kiž w Dardanellach pschebywaju. Nad tutymi zwučowanjemi grichiski admiral roskasuje. Wón da k tomu žwoju khorboj na turkowski bitwisti łkiźak „Yawuz“ sćahnyć. Mózno je, so žo też rumunskaj podmórskaj ćołmaj na manewrach wobdźěłi.

Położenje při mandźuskich mjezach so znowa priwótřiło

Ssowjetska hamtska telegrafowarnja wosćerja powěsće se Chabarowska, to dha japansko-mandźuske wójnske łódźstwo na kónzu septembra rěki Ssurogaja wotsće k dźělam kraja Ssowjetskeje unije, dobyć. Mandźuske samotwite wyschnosće žebi pjeza žwoprědka njeźu pschesjene byle, hacž žo tutón plan hodźi pschewjesć. W Moskwje pak žebi myślą, so žu tam někto mozy dobyte, kiž dźeja Ssowjetsku Rusku wuźadacz. W hamtskej rosprawje žo pschipomnja, so žowjetske knjeźerstwo njeje jenje dwěla wostajiło, so tajkemu pospytej se wschćimi srědkami napschećo stupi. Hačrunjež hišće je wěste, kak dalako žo ruska powěsć po wěrnosći složuje, je pak tola wěste, so je so położenje pschi rusko-mandźuskich mjezach znowa pschiwótřiło.

Krótke politiske powěsće

Horsta Wesselowa maj pschełhydli žo do Krummhübla.

Krummhübelska gmejna w Krkonoschach je macjeri Horsta Wessela jako cześtny dar twarsku městnosć darika. Na tuttym městnje wona někto dawa dom twarić. Hdyž budźe dom natwarjeny, žo wona z Barlina do Krummhübla pschełhydli.

Generalni statni rěčnik žo na dźělowe zhadźowanje sćehli.

W němskim justiznym ministerstwje žu žo pódźelu generalni statni rěčnizy z łyże Němskeje na dźěłowe zhadźowanje sećehli. Němski justizny minister dr. Gürtner dźěłowe zhadźowanje nawjedowasche. Ninno někotrych technitskich praschenjow žo wožebje praschenja khłostańskeho prawa rospominachu.

General Virgin žo do Schwedskeje wróći.

Schwedski general Virgin, kiž do najwyschich rodźerjow abeźpnjskeho kéjora ztuśa, je niedawno khorit. Jeho khorosć z kóždym dnjom pschibera. General Virgin žo tohodla 1. oktobra na Połednischu Afriku do Schwedskeje wróći.

Jendźelske sanitzaki se Singapura wotjedu.

Se Singapura w ranńschej Asiskej žo powě, so žu njedźelu popołdnju schtyri sanitzaki z tamnischeho jendźelskeho sepjeranischcza wójnskeho łódźstwa wotjedu. Hdźe wone jědu, njeje znate.

Italcjonow z egiptowskeho wojerskeho letarstwa puschćili.

W Abukiru w Egiptowskej žu 70 italskich pschisłuschnikow z egiptowskeho wojerskeho letarstwa je łkużby puschćili. Tute puschćenja žu žo jako „naprawny wobkładniwoscze“ wosnamjenike. Tutón tydźeń so sažo jendźelzy wojazy k pozzlnjenju garnisonow w Alexandriji wotzakuja.

Mandźelstwo schpanskeho krala žo dźělo.

Kaž Prazške nowiny „Bohemia“ pišaju, je apellasiski dwór w Romje skoro bjes teho, to by jo rjetwowe sjawnosći pytła, mandźelstwo prjedawschcho schpanskeho krala Alfonsa XIII. z kralowej Ernu dźělo.

Tsoje němske autowe dobywje.

S wulkim mytom Schpanskeje bješe žo na sandźenu njedźelu poślednje offizielne wulke myto za wujeźdźowanje wosy wupisało. Skónczenje wujeźdźowanskeho czasa je němskej autowej industriji pschemóżaze dobywje pschinjesło. Carracciola, Fagioli a z Brauchitschi jako jeźdźerjo z Mercedeskimi autami po naspomnjenym porjedże dobychu. Rosemeyer jenicźki wós firmy Auto-Union na 5. městnje z wujeźdźowanja pschiwinje. Stuck a Varzi na Auto-Union a Ruvolari a Chiron na Alfa-Romeo dyrbjachu do czaża pschestacz. To je dopokas, kak wobcežne běšche tuto wujeźdźowanje pola San Sebastiana w Schpanskej.

Němšzy lećarjo pschi namórskich manewrach.

Pschi runje skónczenych nasymskich zwučowanjach łódźstwa w połnónym morju skutkowachu też prěni ras namóršzy lećarjo zobu. Wužiwachu žo zdźeła jako łódźne lećadła na němskich wójnskich łódźach. zdźeła skutkowachu we samknjennych formazijach pschi zwučowanju. (Scherls Bilderdienst, M.)

Hanka

Powěsć se Serbow
wot Mikl. Andrizkeho.

13] (Pokraczowanje.

VII.

W durjach setkaschtaj žo z cźetu. Tej žo z hněwom a z radosću hlischće žyłły kulachu po lizomaj kaž hrózkatka. „Hanka dha domoj; maći njepóńdźeše z namaj?“ rjekny Nocho, tak, so wschitzky rosumjachu.

„Wšo, mój žynko, rada póńdu“, wotmolwi stara cźeta, a žwoćow bě zi widźeć, kak je na žyna horda. A majtajo Hanzu ruku, pol hněwna, na pół šobuźelniwa pokraczowasche: „To cźi wěrju, so cźe tu do nahow pali. Jenož njebněwaj žo na mnje, luba Hanka. Schtó by žo tobo nadźak, so tu satkadża tajki njekhmanisti lud... Ale hodźina hižo pschinidże.“

Tu bu cźeta — młodaj cźłowjekaj žo psched njej pschesćrjódky ludu tłóczeschtaj, we žwojej pokojazej rěczi samplena.

„Sejda, stojcze dha! To žym ja!“ sawola žo z khłošom, z palenzom a piwom dybawym, mjes tym so Hanka na ramejnju sacju cźišchej cźežkeje ruki.

Derje bě Nocho žwoju schkitanku pschihotował, so je Mato w Kruschojzach. Hanka žo stróži, ale hnydom žwoje pohnucze podusywschi, žo wotwobrocźi, kaž nicźo z toho. Ale jónscha wezjimnosć žo njedawa tak wotbyć. Wot boka Hanka na starého ślubjenego ssladny. Kak bě žo pschemini. Sešědy njeporadneho, dźiwjeho žiwjenja běchu na nim znaći. Jeho wobliczo žo z městnami pyrjesche, kaj njemyły mjeńdźany kachlonk. Mato Noka je žo do picza dał. Też jeho drasta pschećeradźesche njerodneho wobhedźerja. Khornać bě žo powotpinył, a do boka wiźasche, prawy rukaw sa rostłatym piwom cźehnjesche.

Nowka žo paźesche khwilku na jeje wobliczu, kak bě ju pschetkywapił. Ssnadź žebi myślesche, so je z radosću wonemitka.

„Njewěrno Hanka, to je zkerje“, sawola, kaž by byl bitwu dobył. „Dai, nieikmu ia žane widźenie. ale žym to wopraudźe ja, twój stary luby a z tobn sarejwacź žym žebi pschischol. Njeje to rjenje, tajsi dalokí pucź wažicź, žwojej lubej k woli? Huj, wjeselej dha budźemoj — ale prjedy mi hubku dasch, pój, moja holczka!“

S tym chżyschе holczku k žebi sćahnyć, ale wuspěchnje žo jemu wuwinu. „Ty mi dźi, z wotkelž žy pschischol“, wotrěcza jemu z krótka a razuje. „A rejwacź z tobu njebudu. Ty žebi rejwaj, z kimž je cźi lubo.“

„Schto. hordźicź žo budźesch?“ Nowka wuprašny, ale hižo žo měrnjeschе a kaž bédny prosćeŕ žebrjesche dale: „Hanka, njepoczinjej žo tola. Ja wschо derje wém. Tebi wschat też wo to je, so by było wschо, kaž je było. Stara lubosć njeserawi. A hlej dha, tak žym ja myślił — a wutroba mi pokoja daka njeje, dóńdź njeźym pohladnyc schot sa žwojej Hanku, hacž je sažo — žerbika. A tu widźu, so njeźy. Ach“, — a jeho hłóž wožiwjesche dale bóle — „ničźo mi powědaez njetrjebasch, ja wschо derje snaju. Haniši a wuzmějscheli cźe sa to žu, so žo njeźy podala — haniši a wuzmějscheli, kaž žym cź wěscheźiť. Ale ty žy žo dźerżata, mi k woli žy cźerpika. A dobra mi dotal žy — a myślí je cźi tak rěczała, a wutroba k tomu, so mój dyrbi mój bycź žwojej . . . a tuž cźe proschu . . .“

„Ničźo njeprosch, khaŕ žy, ty ižiž“ — a Hanka žo sapyri kaž makowza na polu. „Wschо, schtož žy bak, je bajka a łža. Nihdy a nihdy na tebje hižo njeźym myślíla. A niz twojedla, ale dokelž žama tak chżu, tohodla khodźu nemšta.“

„Ale moja tola žy, a wostanjesch moja“. Wóle žo Hanka droješche, rjenšcha jemu bě. Sa to bě sažo wón ji cźim pschećeżiwnischi. Palesćhtej ju jeho kakatej wocźi, z kotrymaj chżyschе ju kaž pózrećz.

„Ně, a to nihdy na nihdy niz!“ sawola z rospyrjenosću.

„Za—ak?“ Nowka z njemdrosću sblédny. „Tak, ty njerodźischi? Ty derje masch brutzeho? Ty drje myślísch“ — a jédoješe a sapěwaje na Rocha Nischnoj pohladny — „so najwobharscheho Kruschojskeho bura słudasch a schołtu... Aj, aj, ty wopiza . . .“

Hanka bě sapazny wohenj. Ji bu, kaž by žo do senje pschepadnyć měła. Něschto žo kleżny, kaž by konnu na liżu było — a Hanka žo minu.

Ale Nowka sa njej. „Cźakaj, khodojta, kocźiško njeduschne!“

Tola Rischa jemu pucź sastupi. „Ani wo krocżel dale. Tu plišiu by žej sasłużił sdobnje.“

Mato sa teżakom maśasche. „Ruschcź — abo dyrbju!“ sareji. Tebje moje wězy niczo njestaraju. Holza je moja a — basta.“

„Była haj, twoja!“ Matowej ruzy běschtej kaž że żelesom spjatej. „Runje je Hanka rjekła, so cźe nochge. A nucźicź ju njemóżesch, niebudźesch. Nowka, daj jej rěczecź!“

„A ja žebi rěczecź njedam; pschetož by lischka a jebasch. Ja hižo wém, schto ju tak ‚kitasch‘ (Mato tute słowa le samyślnom ‚cźehnieische‘) — žam ju chżesch, žam chżesch ju měcź, njekhmaniko ty“.

„Směrom budźesch!“ Nochej bě sćeżernosć wubyła. Cźeżwjeń je jemu po wobliczu rosła, cźemna cźeżwjeń, žiwěk hněwa. „To cźi wodam, so hanisch mje — ale Hanku mi wostajisch na pokoj. Wěsch też, so je cźe njeboju? Ssnadno mi budźe, cźe smjasećz, so cźi łoscze sapiskotaju — ale dokelž žy w kralowym kabace, žo cźe njerad dótkam. Ale jenož, jeli so wotprołnjsch. A bórsy! Tuž, Mato, wotprošch!“

W Matu Nowzy wozucźi strowy rosum. Nad by žo bił a torhał a walał, ale jeho pschećeżiwnik njebě z njeńkeho drjewa. K tomu by bórzy zpła zhromadźizna na Nochowej stronje stała. A hdy by žo jemu tak jeho tekrak kosał, hnadź na kruchi rostamał, schtó to naprawi. Wón žam to wotsedźi. S palenzom běchu jeho mosły wobkadżene, ale tute derja jemu saswiachu. A tajkeje twjerdeje hłowózki da žo do stracha podacz, pschecźo to? Tuž Mato proschesche.

„Djaš to wsał wschо, Rocho, jenož mje njedaj. Tak lić wschat to njemyślach. Njerosumnisch dha zortam wjazy? Cźłowjek, wbohi cźłowjek je žo do holczki zahladał a tak by ju wsał — a hdyž wbohemu cźłowjekej potom tajka holczka rjeknje: njerodźu cźe — nó, to wschak žo cźłowjek wbohi nimowólnje rosbudźi. A žy-li schkleincźu wjazy ja laz sinył hacž bé trjeba — schtó pak budźe wschć słowa na słotu wahu klasćz . . .“

(Pokraczowanje sćeżhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje,** 24. september 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdyž so hrima, Bóh'lby Knjez pkez hona dże.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer minus 7, najwyšschcha dnjowa temperatura 19 stop. czopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer minus 9, najnižscha temperatura we nozy 10 stop. czopłoty. — Nižina, kotraž njedźelu pola Jenđźelsteje leżeshe, je žo do połnóžneje Europy sczahnyła. Wona bčšche žo wczera hischcze bóle sesylnika. W naschich stronach pak žo jenoż hischcze jeje kromy trochu wusłukowachu. Dźenża je wyschina nad krótkowjeczornej Europu hižo sašo połny wliw na nasche wjedro dostaka. Njebjo je so rueje wucżahnyło. Tola njeje wjazy tak czopło kaž dotal, dokelž žu žo chłódne wětry do naschich stron pschipkawite. Chłódny powětr ſ Połnóżneho Lodowjeho morja pokhađa a je pșches Atlantiske morjo wokolo nižiny, kotraž je žo nětko wotpałika, do Europy pschiczahnył. Możno je, so wón też trochu njestajne wjedro wusłukuje. — Jutše žyjedu žłónczko 5,49 hodź. skhađa a žo 7,54 hodź. khowa. Mężazk skhađa jutše rano 3,25 hodź. a khowa žo połdnju 4,44 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa tjusischu žyedu: Potwschitkownje rjane, tola trochu njestajne wjedro.**

*

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi połdźelnischim czehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (19. dźeń) padże dobywcże wo 100 000 hr. na czišło 100424; **dobywcże wo 3000 hr. na** czišła 2083 16007 21795 107793 133672; **dobywcże wo 2000 hr. na** czišła 9984 22161 22336 28894 34587 40384 45248 48123 86123 93513 103236 108762 114247 127471 136283 155543 156682; **dobywcże wo 1000 hr. na** czišła 4779 10855 30590 36037 39339 43754 47892 77262 79613 82616 87201 97712 107086 108850 114075 114669 116143 130660 136303 138081 144080 144982 153869 158321 158900.

— **Dobywcże wo 2000 hriwnow** padże pschi połdźelnischim czehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje lotterije na czišło 22 336 do tudomneje Rotherej lotterijoweje berkownje na Kěžorskej dróšy 22.

S **Brěstynki.** Tudomny žiwnoscheř Rudel mějesche sandźene dny lute njespodobnoscże. W nozy k žoboczce sarubny žo jemu kůt do rjecżaka. Pschi prózowanju, žo wunſwobodźiš, žeby hłowu kał straschnje rošbi, so dyrbjachu jeho žoboku sasekleć. — Wczera pschi nosczenju běrnowu srani žeby knjes Rudel ſ koschom žitatu nohu tak straschnje, so žo žita pukny, tak so dyrbjesche lekarja sawołacż.

S **Minakala.** (Wukhlanje maczerjow.) Prěni kurſus wukhlanja maczerjow sa Adolfowu hětu, Wulku Dubrawu a Minakał ſ pschednoschkom „Mandźelstwo a maczerstwo" (fakturanje częschenkow) sapoczina žo pjatk 27. septembra.

Se **Suborničzi.** Njedźelu je wotdźelenje dźełowje słužby 9/153 **w tudomnym hoschenju roschonowanšti** ſwjedżeń sa **wotkhađazych towarischow wuhotowako.** Po ſwjedżenſtkim **programmje běchu reje.** — Suborničzanſta wotnoża shromadnoſtneho žyđleſtwa spomożneho wojeſkeho sapołnołowanja t. ſ w. r. **w Barlinje je dotal 10 nowych** žyđlischczow ſ wulkeho dźela seshěhała a nekotre hižo dotwarika. Sandźenu njedźelu je žo shromadźina wotměła, na kotrejž je žo shromadny wulki sběhanſki ſwjedżeń rospominał, kiž je žo na pschichodnu sobotu postajił.

S **Wujeđa.** Pondźelu 23. septembra kriminalnu polizeju do Wujesda sawołachu. Tam běchu rano wokolo 1/26 hodźin na puczu ſ Wujeđa na Lubijšu dróhu swoyrěbka njeznateho młodeho cżłowjeka morwjeho namakali. Wón wjeměješche žanych wupokasańskich papjerow pschi žebi. Shromadnje ſ pschiſtuſchnym žandarmſtwom žo podawk pschepytowasche. Pschi tym žo swěczi, so běsche morwy 26letny ratarſki dźełaczeř B. ſ Malowow. Blizko morweho leżeshe jeho jědne koło, kiž běsche žylnje wobschkodżene. Skasany lěkař špolna, so je wón tam hižo nětkotre hodźiny morwy leżał a so je na puknjenje nopa abo też na ſwinjenje schije wumrěł. B. je najskerje domoj jědźo ſ kolom cżežko padnył. Kaž kolegowy žłeđ pokasowasche, je wón njeżapzy ſ praweho puczа na bok sajeł a do mosczika sawadźił, kiž pșches pschěrow na polo wjedże. Pschi sawadźenju je žo nětkże 5 metrow daloko do pschěrowa wjerchnył. Po dażu je był hnydom morwy. B. je ſ rejow pschijeł a je wjeża zyle stróšby był. Najskerje pak je jeho pschi njewjedrje, kiž w tutej nozy nimocżejhnjeshe, błysk klepił, so je pucż mižnył. Wo sawinowanju druheje wožoby po tu njejedna.

S **Wojerez.** Na žwinjaze wiki pschibna žo 218 proſatow a 2 běhakaj. Płaczijny proſatow pohibowachu žo, wothładane wot nětkotrych wuwiaczow, mješ 12—18 hr. Wotbył njebě pschewulki, tak so khětro wjele proſatow njepschedatych wosta.

S **Wojerez.** Njedźelu w 6. hodźinje sta žo na Dwórniſchczowej dróšy w blischkoſci Rothejz rěznistwa wobkhadne njeschoże. Kamjenjeżadźeř Jeschka jědźeshe **ze swojim autom ſ Bismarckſeje** dróhi pschikhađejo **do města.** Hdyž chżyshe wotdźelenje dźełowje słužby pschesczehnjeż, pschijědże ſ města motorſti kolegař, kotryž mějesche na joziuju žonu kedžo. S njeznateje pschicziny jědźeshe wón ſe wschej mozu pschecżiżiwo autu, pschi czimž žo žona do auta wjerchny. Ju dyrbjachu ſ cżežkimi sranjenjemi do thorownje dowjesċ. Też motorſti kolegař sam žo cżežko srani a też jeho do khorownje dowjesehu. Motorſte kolešo, ku kžetro wobſchkodżene a też auto, kotreho žobuječżowachu pak schkody njepocżerpichu. Auto dyrbjachu wotwlesċ.

S **Klětneho.** Po žwjatocżnym delebranju khorhoje žo žobotu nasymſke prózdniny tudomneje schule sapoczachu. — Duchowny Nag je sandźenu njedźelu ſ dźeżimi dźeżiskemſchenja na rjanej łuzy knjeżeho parla Zymplanſkeho hrodu žwjedżeń dźeżi wuhotowak. Popołdnju 1/2 hodź. žo dźeżi je žiwojim duchownym a zyrkwinſtimi dujerjemi pschi farſkim domje w Klětnom do žwjedżeńskeho cżasa ſestupachu, so bychu do Zympla cżahnyle. Na žwjedżeńſkej łuzy kantor na wotpocżinku Glowna hry dźeżi nawjedowasche. Sewěrni pomozniży běchu jemu k ruzu. Dźeżi žo bohacże ſ kosejom a tykanzom pohoſcżichu, też wjele sładkich khłóſcżeńkow žo mjes nje rozdźeli. Evangelſka žónka pomoz a druſy dobrocżiwi dariczeljo běchu bohate dary woprowali. Pschi skónczenju žwjedżenja dujerjo spěw wo žlotym wjeczornym złónzu sapiſchachu, ſtarſi a młodſi sahoricże žobu spěwachu. Jako běsche kantor Glowna skónczaju narěcż měł, žo dźeżi w pschichnym lampionowym cżahu wulzy spokojene saho do zyrkwinſkeje wížy Klětneho wróczichu.

S **Klětneho.** Dokelž tu sa wotbhladanje młodžiny njeje ſanesy pschichódneje měſtnoſcże, myšla žeđi na nowotwar młodžinownje. Pschi nowotwarje maju žo ſdobom měſtnoſcże ſa hołezu pokraczowańſku ſchulu pschiprawicż, dokelž měſtnoſcże, w kotrychž žo nětkole wucżi, žadanja noweho cżaſa njedopjelnjeja.

*

S **Biſkopiz.** Po hóſtnym prědowanju je tudomne wožadne ſastupjerſtwo knjeſa farara Heinzu ſ Zeithainſkeho lěhwa ſa prenjeho farara Biſkopcżanſkeje wožady wuſwoliło. Po potwjerdzenju wólby pola krajnozyrkwinſkeho hamta žo nowy duchowny najſtarſe žyedź noweho měſaza do ſwojeho tudomneho ſastojnſtwa ſapokaże. — Ssobotu žu žo tudomne wohnjowe wobory alarmowaſe, so bychu žo w rewěrje Butrowege hory we

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěšźki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišči dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

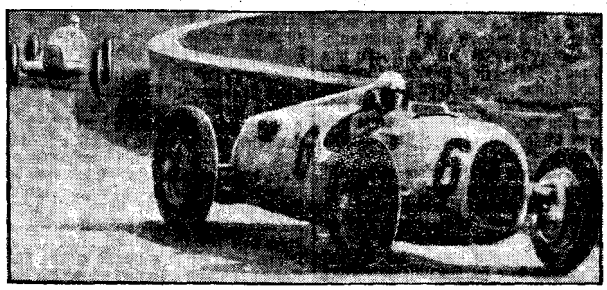

Němske wojy w San Sebastianu.

Telegrafiſki wobras poſlednjeho ſwucżowanja němſkich wojow na wubědżowańſkej dróſy autow w San Sebastianu, na kotrejž žo njedźelu wo wulke myto Schpaniſkeje wujeſdżowasche. Předku widźimy Barcika na Auto-Union a ſa nim Caracciolu na Merzedes-Benz. We wubědżowanju žamym wobžadźichu 3 Merzedes wozy ſ Caracciolu, jako prěnim prěnje městno. (New-York Times, M.)

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 24. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,215	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,78	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa 23. septembra. Hdyž też mjesynarodne burzy na konflikt Italiskeje se Swjatkom ludow wožeshe njereagowachu, wobstejeshe tola hischcze wěsta njewěſtoſcż. Liczi žo na kóždy pad ſ dołhotrajazymi jednanjemi, kotrejž mjesynarodnym burſam na dźeſchi czaż žwój saczijschcż dadża. W Barlinje njemóżachu žo na žobotniſchej burzy nastate połepschenja kurſow dożerżeć, wožebje dokelž kuliża wotpschedawasche. Jenoż nětotre póbłańſke hódnoty, kotrež žo žobotu njeběchu na powſchitkownym ſtruczenju wobdźělite, žo na ſakładże nakupjow ſe ſtrony publika połepschichu. Rentowe wiki mějachu wobstajne kurſy.

Barlinſke žitne wulkowiki. Žitne wulkowiki wotewrichu poſledni tydźeń pșched nowym mějazom w měſtnym położenju. Dowoſ ſe ſtrony ratarſtwa je błabi, na druhej ſtronje pak maja młyny a wobkhod hischcze dożahaze ſtkady, a też ſe ſtrony pschetrjebarjow wobjedże te naſtorki njepschedležachu. Sa wumlěwanje da žo pschenża a też rożka ličma ſameſchcżi. S njefontingentowanymi twarami k pizowanju žo łdźela wikowaſche, wěſo žu žadane płaczijny jara wulke. W pschenżičnych a rżanych mukach žo jenoż najnuſniſcha potrjeba kryje. Poſticżenja we wowſu a jeczmjenju za pizowańſke ſaměrzy žu błabe, ale też potrjeba neje po naprašchowanjach pschefara žiwa. Dobre drużiny jeczmjenja ſa piwarńſke žo mało poſticżeja a žo lohko wotbywaju.

Wežera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschenży W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožli R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	23. 9.	20. 9.		23. 9.	20. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny		
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
jećmjeń now.	205-211	205-211	mšdre luniny	7,50-8,00	7,50-8,00
jećmjeń, nal.	—	—	žolte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	23,00	23,00	ſuch. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
rżane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	jećna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaczizny rězneho skotu na Drježdżańskich skótnych wikach.

23. septembra 1935 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 163

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſce mło le	42
Starše	42
Hewak połnomjasne, młode	36—41
Starše	—
Mjasne	—

Byki 187

Młóđše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnoſce	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	42
Mjasne	40—42
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 668

Młóđše połnomjasne kruwy najwiętšeje rězneje hódnoſce	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	39—42
Mjasne kruwy	30—38
Snadnje wuwite kruwy	25—29
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſce	42
Hewak mjasne jałojcy	38—41

Wowcy: 936

Najlěpše kormjene jehnjata a młóđše kormjene borany	54—57
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	54—57
Mjasne wowcy	45—50
Snadnje wuwite wowcy a jehniata	40—45

Celata: 793

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	70—74
Srěnje kormjene čelata wot cyca	60—70
Snadnje wuwite	53- 60
Najspatniše	45—52

Swinje: 871

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	53
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	53
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	53
Rancy	53

Směški

Starſchi knjes (k pěſtońcżi): „Wasche dźeczo pak hrosnje bjeczi!"

Pěſtońcża: „Nó, wy tola jako dwělětne dźeczo też žane arije njeſpěwaſchcże!"

*

Knjes Wopaczk: „Nětko mam hižo pjatu bleschu Wascheje wody ſa róſt wložow a wložy žebi na rosczenje ani njepomyhła."

Bolběr: „To je tola dźiwno. Wſchudże mějach dotal najlěpſcheho wuſpěcha."

Knjes Wopaczk: „Nětko pak je mi też wſcho jene, wupiju też hischcze ſchestu bleschu. Potom pak je konz."

*

Skupak chże žej ſtražerſkeho pża kupicż.

Skupak dże k pżyczemu wikowarjej.

„Tu macże dobreho wowcżerſkeho pża!"

„Płaczi?"

„Jenoż połſta hriwnow!"

„Jenoż?" rjekne Skupak. „Luby knjeże, ſa połſta hriwnow ſchczowkam radſcho ſam, hdyž nječto pschinidże!"

haschanju lětneho wotnja swuczowake. Swuczowanje je žo k polnemu spokojenju poradźiło. — Nasymistemu hermankej běšche žo njedźelu rjane wjedro spodźiło. S blišk a balola běšche žo wjele na hermank naschko, so mózachu hermankarjo s wowntom spokojom być. Hermank je žo sajšo na Starym torhoschczu wotměł. Wobkhodnizy nochzedza, so by žo na spoztnischczo pschepołožił, dokelž žo wobkhodnje schkodowani czuja. Městno sawjeżelenjow na Tšelniku městesche tehorunja bohaty wopyt.

S **Wulkeho Hajna.** Ssobotu kopny pola bura Kühne w Bauda pola Wulkeho Hajna tón do jeho 6-letneje dźowczyzki. Stanjenja kopnjenja běchu tak czežke, so je dźěczo njedźelu wjeczor na sčežkowi wumrěło.

Lichańska „Zernička“ koncertuje

W Huczinje, 22. pózninja 1935.

Hdyž poczina žo žołczicej liczo na schtomach a kečzłach, pschihotuje žo w pschirodze ważne pscheměnjenje. Wicha kražnosć a młodnosć žo hubi. Wětry howrja psches pola a hona. Ptaczkow spěw wotczichnje. Psches zyke lěto žu nam sanoschowale žywoje lubosne spěwy do wutrobow. Wschědnje je žiwschachmy a smy žo radowali nad jich kražnym hłosom. W tajkim czażu nasmy je žo „Serniczka“ pobała do Huczinu, so by tam na městno tutych małkych spěwarjow stupiła. Wona to czinjesche s tym wočakowanjom, so budże směcz naschemu ludej do wutroby spěwacz. „Serniczku“ twori drje maka czrjódła, ale tuta maka czrjódła je zwěrnje prózuje, se wschěmi mozami, so by swój napołoženy nadawk nanajwšědomiczišcho dopjelnicz.

So žo na wjach konzerty tak s dypkom njesapoczinaju, leži na sastajenju wopytowarjow, pschetoj wjesny lud we tutym nastupanju njedźerži dypkownosć. To je najźerje žiżo pschezy tak było. Pschedźyzda k. Hórban simasche žo k sapoczatkej krótkeho powitańskeho słowa. Wutrobnje wschitkich witasche, kiž žu we tak bohatej liczbje žo sešchli. Dotho drje žu Huczinjenjo czakacz dyrbjeli, hacz žo jim sajšo něchto serbske pokrican. Se Sejlerjowym rěczanym khorom: „O mój lubschi ludo serbski!“ pod nawjedowanjom knjeza wuczerja Jenki, kiž „Serniczku“ wustojnje nawjeduje, žo wjeczor wotewri. Wě to mózny pohon na serbski lud, spěchowanju a hajenju swojich serbskich pocznikow, kiž wutrincznja se pobožnowazym spěwom: „Naschu rěcz je Bóh nam dariť...!“ Na to Czjischinsteho měschany chór: „Sstyschi Knježe, hdyž swój pacžeř praju...!“ W tutej bažni spóznawamy Czjischinskeho hłuboku pobožnosć, s kotrejež wunóri žo tak nutrna próstwa Bohu Knjesej wo pomjerjenje serbskeho luda. Tež tutón dypk krónowaschе wusnawarski spěw: „Ja Sskowjan žym a Sskowjan budu...!“ K tomu pschisamknu žo schtyrihłósny chór: „Wšmi mje Knježe pod schchidku...!“ w dobrym pschednjesenju. Pschedźyzda na to se sapalom pschednješe Schewczikowu bažeń: „Ja žym Serb to łóžom prazju...!“ Potom stupi žo organisazijiski wjednik Domawiny, knjes Krjeczmar psched hoscži a napominaschе we krótkim pschednoschku najprjedy serbsku macžernu rěcz, ju rěczała czijstu a njesfałsenu. To dyrbi bycz s hordoscżu kóždeho Serba. Młodzina ma tež spěwacz. Hdyž žo spěwa, tam je wjesele. Sserbski lud je byk stajnje wjesoły ludźik. To žu też bažnizy wšcžich czażow s bažnjemi swęczniki a synktowarzy žu tutym bažnjam pschidali lubosne synki, schtož je dźensa se sakładom wscheho serbskeho žiwjenja. Serbska rěcz a serbski spěw dyrbitej žo hajicz. Potom wobrocži žo rěcznik też na serbskich starschich, wožebje serbske macžerje. Sserbska macz je prenja, kiž makemu dźesczu prěni synki do wutroby lyncži. Njech žu to pschezy serbske synti, so by žo dźesczu serbska rěcz hłuboko do dusche sarnka a tam wostała psches zyke žiwjenje. Mózny pschikleż dopokasa, so žu rěczane słowa padnyte na płodnu rolu a chzemy žo nadźecz najlepschich płodow. Narodna hymna „Rjana Luźiza“ žo tak mózne snoschowasche s młodych wutrobow psches žurlu, s tym pschezwědczenjom, so budże Sserbstwo traci. Nětko polkicži žo wóczku lubosny wobras serbskich barbow s typiskej rejzu, kiž knjes Jenka s jažnym hłosom w spěwje pschewodsche. Narodna knjenja tutón dypk stónczi. Hischcże pschednješe „Serniczka“ tši měschane khory: „Hdyž ja rano s koża stanu...!“, k tomu žo pschisjamkny: „Hale, žy-li mi moja lubka stajnje žwerna!“. Jako posledni pak: „Jěz je Hanjko na hladu...!“ Wschitke tute, kaž też prjedawsche mytowachu žo s bohatym pschiklekom, tuž njeje dwěla, so je žo wschitkim spodobało. Hischcże satklinczeschtaj dwaj schromadnaj spěwaj: „Hanka, budź wjeseła“, a „Sadny naschej pjezy, kuntwory hraja! S tym bě narodny dźeł programa wuczerpany.

„Serniczenjo“ nětko hischcże pschedstajichu šmeschk: „Młody muž, hdyž wari!“ Tuta hra, to chżu hnydom prajicz, njeje nihdy original se serbskeho žiwjenja, ale kaž wěmy, je pschekožł s nemczinu a hižo khětro stary. Dokelž je žo serbska rěcz s teho czażа wo wjele, wjele porjedźiła, by radżomne było, by-li wustojne pjero tutu hewak rjanu hru pschetworiło, dokelž žo w njej namaka doscz wjele, naschemu wschědnemu ludej njesrozumliwych fórmow a wurasow. Hra žama na žebi je jara rjana a žortna. Hrajerjo žu žwoju wěz, dalokož to w jich mozach leżesche, derje cżinili. To też jewjesche žo w publiku, kiž žo s pschedstajenjom derje sabawjesche.

„Serniczka“ žmě na tutón žwój wjeczor se spokojenjom shladowacz. Nałożena próza je žo wěcze sapkazyła a moralisti muspěch budże też spokojazy. Pschi wjesołej rejzy žo młodži a stari hischcże dołho sabawjachu, mjes tym so wonka maczesche płódny Boži deschczik łacżne hona. Huczinjanjam je žo wopyt serbskeho wjeczora derje sarunak. Kaž hischcże rano konstatowachmy, je žo deschczik wopramdże jenoż ja Huczinjanjow seschoł. To je wulke łożo! K tomu hischcże doda, so dóšta wschitka sabawa prawy sastarsti serbšti ras. S njewjedrom drje sapraji elektriski prud, so dyrbischu petrolejowe latarnje sahy žwoju czestnu kłužbu nastupicz. Kak žo to rjenje wjerczesche pschi błukim zwětle a k tomu hrimachu serbske spěwy psches žurlu. Mócžo žo błyschczi, hdyž khschimy młodźinu tałke spěwacz s wutroby do wutrobow. Klinczecz dyrbi zyły serbski kraj, serbska młodźina ma sahy spěwacz pschi rejach. Hladamy-li wot ranja k wjeczoru, wot połdnja k połnocy, widźimy a khschimy, so je tutón nałoż khětreje schtodoy počžerpik. Sserbska młodźina, njebudź tola bojaźna, ale spěwaj a sahy spěwaj! Tak budża cži, kiž běchu to snjemóžnicz spytachu, tola dowidżecz, so je twoja wola k spěwej wjetscha a so njemóże cże žadyn storkpomalicz. Tak žylna budź! Schladujmy tak s jažnym wóczkom do pschichoda a žo wjeselimy na pschichodny tajti traśny wjeczor „Serniczki“.

Budyske stawniske powěsće

pónjedźelu 23. februara 1935.

Narodźenja: 17. 9. Njemandźelski žyn. — 20. 9 Jurjej Korli Richardej Kutscherej, pótselnikej měschczańskeje rady, dźowka. — Hermanej Alwinej Dejzy, cżeršli, dźowka.

Wumrěli: 21. 9. Waltaŕ Rudolf Brüning, elektromechanikaŕ w Drježdźanach, 21 lět.

Wožen i chu ž o: 23. 9. Fritz Waltaŕ Müller, feldwebel w Altenburgu, s Jadwigu Ernu Nowakej, pschedawatku w Budyschinje. — Richard Helmut Lux, frisérski pomocznik, s Ernu Elfriedu Effnerej, frisejsu, wobaj w Budyschinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyschin. Sjednocżenjstwo evangelskich Sserbow ma srjedu 25. septembra wjeczor we 8 hodźin zhromadźinu w Sserbskim Domje. Njech wschitzy wésce pschińdu, dokelž dyrbimy hischcże ras wo wulcże rěczecz.

Domowina. Do wšěch spěwanskich towaŕstwow: Za nazymski koncert wukmy jako zhromadnaj khóraj: 1. Khwalena budź rjana kwětka (Dobry wječor str. 78), 2. Ha jěl je hólčik z role dom (Wulka lubosć str. 4). 3. a 4. spěw hišće so wozjewitaj. Wutrobny postrow M. N.

Drježdźany. Wšitcy katolscy Serbja so wutrobnje na kemše njedźelu 29. septembra rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź wot 7 hodźin. Winowatosć je, so wobdźělić.

Pančicy. „Lipa Sserbska“ spěwa srjedu 25. septembra we 8 hodź. pola Natuschez w Kukowje.

Sajo Mohańšti žwjedżeń na Horje Romjanow.

Město Frankfurt je žwój tradizionalny žwjedżeń (Mainfest) na historiskej Horje Romjanow wobnowiło. Wjachina žwjedżenja je kaž za cżaż krónowanjow kežorow, so žo zyły wok pjecże. Mjes tym se „studnje prawdoscże“ wino a jabłukowe wino cżecże. (Scherls Bilderdienst, M.).

Tkaninowe sórcuchi
smuhi a wesiwana nětdźe 100 cm
3.25 a 4.75
Tkaniny za jaki
čorne, wustrowane nětdźe 137 cm
7.90 a 8.50
Schaaf

Měšcański omnibus pojědźe

štwórtk, 26. sept., **do Drježdźan.** Wotjědźe w 9 hodź. wot „Měšcańskeje zahrody“. Jězba płaći 2,80 hriwnow.

pjatk, 27. sept., **na Łužu, Johnsdorf, Oybin.** Wotjědźe 12.30 wot „Měšć. zahrody“. Jězba płaći 3,— hr.

Dźěłonjemějerjo płaća połojcu.
Zamołwjenja na jězdny personal abo telefoniscy pod čo. 2138.

Składnostne kupjenje!

Taftowy bant, čorny, čista žida, 20 cm šěroki (stuka po 25 metrach) po m —,85

Serbske banty, najlěpša kajkosć

22 cm	24 cm	27 cm šěroke
2,75	3,10	3,50 hr. po m.

Fritzsche w Drježdźanach, Schlüterstr. 42

Rataŕ a rjemjeslnik
pyta **holeu abo wudowu,** w starobje 28—40 lět, dla **hnydomneježentwy**
Zamołwjenja pod A 14 na wudawańsku Serbskich Nowin

Wjacy a strowiš. sadu
změjeće, hdyž swoje štomy z lěnjacymi wobručkami přeńwo harsanemi skitače. Dostanjeće pola
Erich Winter
drogownja w Budyšinje na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Tuk kapace
büklinki,
kóždy dźeń čerstwe,
Połne tučne jerje,
ze šěrokim khribjetom, štuka 6 pjenjezkow
Oskar David w Budyšinje n. Dźiwadł. hasy 6

Tak tunjo ...
Emailowane bowy
10 litrske, šěre 75 pj., běłe 90 pj.
Siegel w Budyšinje na Zadn. Bohatej hasy 15, blizko Butrow. wikow

Karbolineum
za sadowe štomy,
Karbolineum
ma zaso na předań
Natuš w Khróšćecach

Khorhoje
z hokatym křižom,
we wšěch wulkosćach, poskića
Otto König
w Budyšinje při Mjasow. jětkach 3 (blizko Pětrowskeje cyrkwje)

Mała nowe
motorske koło
DKW, 200 ccm, hnydom na předań. Bliže w Serbskich Nowinach.

Młoda, wysokosudelna, čehniwa
kruwa
je na před. w Banecach čo. 1 pola Wutołcic.

K spěšnemu a płaćizny hódnemu zhotowjenju
čišćerskich wěcow
so stajnje našim Serbam, serbskim rjemjeslnikam a wobkhodnikam poruča
Dr. J. Cyž serbska knihićišćerńa
nakład „Serbskich Nowin“
w Budyšinje w Serbsk. Domje

Miele
Motor-Fahrrad
ze zjednotrjenym a zesylnjenym Sachs-motorom
Modell 1935 98 ccm

Idealny wobkhadn. srědk za wšě powołanja w měsće a na wsach
Dostanješe we wikow. z hotami
Miele-twórnja akt. tow. Gütersloh we Westfalskej

Přiloha k čisłu 223

SERBSKE NOWINY

Wutora 24. septembra 1935

M. Klimanowa:

Wulět do wječorneje Hory

Čorna Hora, bajkojta zemja junakow! W njej kóždy hóle so narodźi jako wojak a rjek, powěsć wo rjanosći jejnych dźowkow je swětowa. Hdyž wobdźiwach typy Čornohórcow na wobrazach Jarosława Čermaka, njepomyslach sebi, kak lohko móžeš so tam dostać.

Z Dubrovnika a z jadranskich kupjelow w jeho wokolinje zarjaduja so w kupańskej sezonje nimale kóždy dźeń jězby z autami a z autakarami do Boki Kotorskeje a na Čornu Horu, a to za jara tuni pjenjez. 250 kilometrow za jenički dźeń, přeco horje a dele, wosebje hdyž, južne słónčko njesmilnje pali, ščini čłowjeka sprócneho, ale začuće z jězby su njezapomnite.

Wujěchmy z małym autokarom rano zahe a hórzy zetkachmy wospjet rjane burske drasty žonow kaž tež mužow. Prěnju zastawku činjachmy w Ercegnovi, rjanym městačku ze starej twjerdźiznu a a z nowymi vilemi. We wulkim hotelu „Boka“ bydli w běhu lěća juhosłowjanska kralowa Marija. Dale jěchu so přez Zeleniku, hdźež je skónčna stacija wuzkokolijateje železnicy. Wobej poslednjej měsće leżitej hižo při Bocy Kotorskej. To je wulki saliw hłuboko do kraja sahacy a ma wosebity twar. Ze swojej rjanosću ma runjeća snano jenož w skandinaviskich fjordach.

Ma tež wulku strategisku ważnosć a tohodla namakamy koło wokoło wjele wójnskich objektow, kiž juhosłowjanscy namórnicy stražuja. Widźachmy na přikład rjad mórskich lětadłow, někotre pancerowane łódźe a twarjerńju łódźow. Wšudźe zetkawamy łódźnych officěrow w pyšnych běłych uniformach. Na sćežorach rjanych łódźi widźiš khorhojčki w juhosłowjanskich barbach (módrej, běłej a čerwjenej) hordźe so zmahować.

Z dalšich zajimawosćow dyrbju mjenować dwě małej kupje, jedna z nich ma klóštr, kotryž rěka „Gospa od škrpjela“ (Gospa mjenuja Juhosłowjenjo Maćer Božu) a je wobluhujene hnadowne městno, na druhej steji cyrkwička swj. Jurja z pohrjebnišćom. Dale je to tak mjenowane „morwe město“ Perat, we srjedźowěku kčějace městačko, ale před lětami jo wobydlerjo docyła wopušćichu. Hordozne stare domy, po benatskim wašnju twarjene, su zdźěla zasypnjene. W měsće, hdźež je zaliw najwuži, běchu we srjedźnym wěku ludźo w kóždej nocy rjeńaz ścahnyli jako škit přećiwo mórskim rubježnikam.

Wobjědźeny hrjoh Boki nimale w cyłej jejnej dołhosći. Skały padaju nahle k morju. Skónčnje dosćahnychmy město Kotor ze žiwym přistawišćom łódźi a torhošćom a z katolskej kathredalu, kotraž khowa row swj. Tripuna, młodeho martrarja, wjele relikwijow a druhich jara drohotnych předmjetow.

Nětk pak wjedźe nas puć stajnje horje na horu Lovčen, 1759 metrow wysoku, na kotrejež wjerška namaka so row čornohórskeho narodneho pěsnjerja Njeguša. Dróha čini nic mjenje hač 25 jara wótrych zawinjenjow. Bojazliwe knjenje a knježny njesmědźachu sobu jěć. Stóž pak je zwučeny na rune asfaltowane němske dróhi, dyrbi wodźerska wušiknosć tamnych automobilistow woprawdźe wobdźiwać. Na wustejnosć wjednika našeho woza móžachmy so spušćeć. Tola jónu kóždy z nas swojeho jandźela pěstona w duchu zawoła. Sta so, zo na jenej z najwyše położenych zawinjenjow zetkachmy druhe auto a dyrbjachmy cofać. Bjez mała smy dele padnyli. Spominachmy wšitcy na to, kak strašnje tu dyrbjała być wójna. Běše to małe zwučowanje za naše čuwy, ale bě tysac króć z bójskej rjanosću kraja mytowane.

Mějachmy krasne wjedro. Běše jasno a słónčko rjenje wobswětłowaše cyły wobzor. Hdyž wšak počinaše njepřijomne być, wumóži nas měrny deščik. Dyrbjachmy so kabaty zwoblekać a njewidźachmy ničo hač čorne mróčele nad sobu, spody a wokoło sebje. Po khwilcy so wšak zaso roztorhachu. Kajki krasnu napohlad so nam poskićeše mjez běłymi a różojtymi kurjawami so módrjacy cyły kotorski zaliw z kusom šěrokeho morja a wěncom hór, to zamóže wuprajić snano jenož pjero pěsnjerja a maleria zdobom. Městačko Kotor deleka a rjad twjerdźiznow nad nim su tak drohne z ptačeje perspektiwy widźeć. Wustupichmy wšitcy z woza a stejachmy kaž wobkuzlani.

Překhwapi nas črjódka čornohórskich dźěći, khudźe zdrasćenych, ale luboznych kaž stwórba, w kotrejž běchu so narodźiłe. Běchu z njedalokeje, wysoko położeneje wjeski a njesechu nam kóždy kwěćel pólnych kwětkow. Nichtó njezamó jim někotrych pjenjezkow za nje zapowědźić a ja khowam nětko hišće horstku wuskhnjenych njezapomničkow mjez swojimi pućowańskimi wopomnjeńkami ze čornohórskich horow.

Autokar nas přewjeze přez hórske sedło pod wjerškom Loruna a z najwyššeho dypka dróhi dźěše to nětko dele do Cetinje, hłownoho města bywšeho kralestwa Čorneje Hory. W jednym wokomiku widźachmy zady Skadarski jězor. A pódla dróhi čornohórske pola. Njehodźi so rjec: „pola so rozpřeśćeraju, ale khuduške, kaž dłóń wulke kuski płodneje pódy zhubjuja so w morju kamjenjow. Ale w tutym podnjebju kukuruz za khlěb a někotre běrny přeco narostu a z tym je skromny horjak spokjom. Kelko razow wjacy je pola nas tola hišće mało!

Cetinje je nahladne čiste městačko, wobdate ze wysokimi horami. Z jeho srjedźišćom stej dwě dołhej hasy z přizamknjenym naměstom. Na druhim małym naměstu steji dźiwadło. Dokelž běše Cetinje jónu z hłowu njewotwisneho stata, widźimy tam też bywši kralowski hród a sydła zapósłancow druhich statow. Mi so zdaše, kaž bych wopytał kralowske sydło ludkow abo soninow, małe, běłe a lubozne, wysoko w horach a daloko wot swěta ludźi.

Vincenzo Bellini.

K 100. smjertnemu dnjej italskeho operowego komponisty dnja 24. septembra. Jeho najznaćejšeho dźěła je opera „Norma“. (Scherl-Archiv, M.)

Najstarše twarjenje je klóštr swj. Pětra-Njeguša z kašćom swojeho patrona, čornohórskeho knjeza. Běše to sydło prěnich čornohórskich wójwodow, zdobom też cyrkej a twjerdźizna. W pozdźišim času to běše sydło biskopow, wězo prawosławnych. Hród poslednjeho čornohórskeho krala Nikole (Mikławša) je nětk muzej, hdźež móžemy widźeć wukhowane jstwy kralowskeje swójby, rjenje, ale jednorje zarjadowane, wšelake zběrki brónjow a khorhojow a wosebje rjanu galeriju wobrazow. Su tam na př. podobizny krala Nikole na konju, kraloweje Mileny we narodnej drasće, jejneje dźowki Jeleny, to rěka nět čišeje kraloweje Italskeje — ruskeho a awstriskeho kěžora a druhich.

Napřeco kralowskemu domej steji ródny dom juhosłowjanskeho krala Aleksandra I. We wosebnym twarjeńku pokazuja jara zajimawu wulku plastisku mapu cyłeje Čorneje Hory, kotruž wudźěłachu w času swětoweje wójny wójnscy jeći wšelakich narodnosćow. Na naměsće rosće stara pomjatna lipa. Pod njej sydachu druhdy Čornohórscy knježa předsydojo sudam a zhromadźiznam wjerchow. Tam jim husto donjesechu khrobli junakojo hłowy strašnych Turkow. Tam też rady so rozmolwješe kral Nikola ze swojimi jednorymi poddanami. Kajke patriarchalne žiwjenje je to měła stara Čorna Hora!

Škoda, zo njebě wjacy časa a zo słónco připołdnju njesmilnje paleše. Chcyła bych hišće dale po Cetinje khodźić.

W cyłej Juhosłowjanskej čuješ so doma, ale we tutym swojoraznym krajiku wulkich wojowarjow za křesćijansku wěru a za Słowjanstwo začuwaš to čim mócnišo. Snano tohodla, zo je tak mały a njebju blizki.

Wróćo jěchachmy po nowym, wospjet tak sijulamacym puću, hakle za kralowanje Alexandra Zjednoćerja natwarjenym, štož so čita też na kamjeńtnym pomniku wysoko nad morjom stejacym. Horjeka jěchu so po wuzkim puću, zetkawajo hišće črjódy dźěłaćerjow a někotre čežite auta. Delni dźěl dróhi je hižo rjenje a dokładnje dotwarjeny, wjedźe hač do Budvy. To je stare pisane městačko z wulkotnymi pěskojtymi naprawami za kupanje w morju, ale dotal nima hišće dosć komfortnych hotelow. Dale wjedźe nas puć přez hižo znate městna. W najwuššim měsće dachmy so přez Boku z čołmami přewjezć, zo bychmy sej wokołopuć, kotryž rano sčinichmy, zalutowali.

Při wšitkich wječorach smy so při šumjenju morja na tutón rjany wulět dopomnili a druhich za njón wabili.

Znjezbožena husaca pječeń . . .

Nowačezy ſnědnju. Durjowy ſwónčk ſaſwoni. Marta pſchinjeſe póſtu. Jeničći liſt jenoj a tutón na ſtjeni Nowakowu. Tohodla wočiſti jón jeje muj a mjeſćo cjitaſche. „Schtó dha piſa?“ praſcha jo Nowakowa.

„Koho žeby myſlijch?“

„Praj wſchak! Schtó dyrbjał tola piſaćz?“

„Hanuſchezy“, rjekny muj a položi liſt na blido.

Farař August Sykora a Malešecy w létach 1835—47

Wozjewił O. W.

(11. pokračowanje.)

Pjerjedrějańka z Hliny. Dołhi čas bydleše pola nas na našim wumělnku stara wudowa z Hliny. Njewěm wjacy, kak jej rěkachu. Na wumělnku běše prjedy dźěd bydlił. Při jeho wobydleńkej jstwje běše wulka komora. W komorje steješe tyšerjowa tružnica. Mój bratr Handrij a ja smój tam wjele z piłu rězałoj, twariłoj, dypałoj. Wšitke deski, kotrež móžachmy wusłědźić, buchu přetrjebane. Handrij trjebaše je za swoje hołbjeńcy, ja za kukawy. W dźědowjej stwje bydleše nětko naša pjerjodrějeńka, snano dźeše hač lěto, a njeměješe ničo dale za dźěło hač pjerje drěć. Rano přińdźe sej do kućinje po rańšu poliwku; k swačinje po kofej a pomazki, připołdnju po swój wobjed a tak dale. Potom sedźeše na wumjeńku přeco cyle samotna, ale přeco pilna. Wona pak so wjeseleše, hdyž nječłtó k njej přińdźe, štož sym dys a dys činił. Za swoje dźěło dostawaše wona jako dźeńsku mzdu jenož 6 pjenjezkow. Ale wona běše z tym jara spokojom a so wjeseleše, hdyž bě tydźeń nimo a wona njedźelu swoje 36 pjenjezkow dosta. Jako jej raz prajach, zo je to tola jara mało pjenjez, měnješe wona, zo je to jara wjele; zo ma tu pola nas wšitko, štož trjeba, nadosć: jěść a pić, zo tu nimo toho rjenje čicho bydli, a zo w zymje čopło sedźi, zo potajkim žaneje nuzy nima. Pjenjezy pak chce sebi prawje lutować, přetož hdyž zaso domoj přińdźe, budźe je jara nuznje trjebać. Kajka běše to spokojnosć!

Krawcy. Wjacy króć za lěto přikhadźachu do našeho domu krawcy. Jedyn mištr, z mjenom Gědan z Malešec, dźěłaše jenož za žónske. Wón měješe wulku sławu w šeiču plašćow a pjezlow. Druhi mištr bydleše w Delnjej Hórcy a so wusteješe na šiće mužskeje drasty a to po najnowšej módze. Spodźiwne je, zo wobaj mištraj skhorištaj. Prěni mištr bjerješe za sebje za dźeń 50 pj., za krawskeho 37 pjenjezkow, — duhi mištr pak za sebje 75 pj., za krawskeho 50 pj. Dostawaštaj jara dobru jědź, přeco něšto wosebiteho. Za to pak też wšitkich ze swojimi powědanjemi zabawještaj. — Husto bě w našim domje też šwalća, Ryzekee Hana. Šiješe nam rjane košle a wudebješe je z tym, zo nam na rukowowy tack tkany módroběły bamčik staješe. To běše tehdy za hólcow najwjetša pycha, kotruž mózachu też druhe dźěći, dokelž zwjetša w košlacych rukawach khodźachmy, widźeć a wobdźiwać. Po druhim płokanju pak barba hižo trochu blědnješe. Hdyž běše Ryzekee Hana wumrěła, běch w jejnej jstwičcy, hdźež bě na mary stajena, sobu na pustym wječoru.

Jurśikee Janz Lemišowa. Nětdy přińdźe młody pachoł, kotremuž běštej staršej wumrěloj, k našemu nanej a prošeše jeho, zo by jeho tola na nješto časa přijał. To běše Juršikec Jan, kiž w Lemišowje burske kubło wobsedźeše. Wón běše k wšemu ratarskemu dźěłu zwólniwy, zo by pola nas tak wjele hač móžno za ratarstwo nawuknył. Mzdy sebi žaneje nježdaše. Chcyše pola nas jako dobrowólnik abo kaž so dźensa praji jako „volontair“ zastupić. Jan Juršik běše tehdy nětkle 20 lět stary a běše pola Bartskeho kantora po smjerći swojeju staršeju w penziji był. Wón běše tam jara dobru wučbu dostał a hraješe samo na klawěrje. Naš nan Jana Juršika přija, a wón bu ze stawom našeje swójby. Jemu so pola nas jara lubješe. Wón wobkhadźeše z bratromaj Janom a Handrijom nimo měry přećelniwje a běše z pěknym, lubym čłowjekom. Dźěłaše z Janom wosebje w paleńi. — Zwjetša pjatk přińdźechu k nam prošerske dźěći ze wsy a spěwachu před kněžnymi durjemi, kotrež běchu přeco wotewrjene. Hdyž prošerske hólcy swoje 3 hač 4 štučki někajkeho kěrluša spěwachu, přińdźe Juršik přeco k plumpje a plumpaše wodu. Při tym wón z dźěćimi štučki sobu spěwaše, ale je přewodźowaše z druhim hłosom. To nam wšitkim wjele wjesela činješe. My wšitcy nutrnje posłuchachmy, a dźěći dostachu tehodla bohatši khlěbowy dar.

Jutrowne spěwanje. Na wječoru do swjateho jutrowneho swjedźenja přikhadźachu přeco naš dom njeličomni spěwarjo. Khude dźěći, kotrychž starši njemějachu dosć srědkow, zo mohli sami piec, khodźachu k wšitkim tym, kiž běchu pjekli a spěwachu před jich domom jednu abo wjacore štučki jutrownych kěrlušow: „Jezus moja nadźija“, „Mój Jezus žiwy z rowa stany‘ atd. Husto stowaršichu so někotři, zo bychu hromadźe jutrowne spěwy spěwali. Tutych spěwarjow njemějachmy za prošerjow a jich spěwanje nic za prošerske spěwanje. Na čichim pjatku praješe mi raz hólc ze susodneje hlinjaneje khěžki, hač jemu nocheu při jutrownym spěwanju pomhać. Sym jemu slubił, zo cbcu jemu pola nas pomhać. Tuž před naším domom hromadźe spěwachmoj. Wón njeměješe žaneho hudźbneho słyšenja, spěwaše husto wopaki a ja dyrbjach so prócować, zo hłós njezhubichmoj. Stejachmoj w čmowym, a naši mje njejsu spóznali, jako swój dar přinjesechu. Potom přewodźach Hólčec Pětra hišće do druheje khěže a jemu pomhach spěwać. Ale jako tam něchtó ze swěcu wustupi, zo by sebi při darjenju tykanca spěwarjow też wobhladał, ja hnydom ćeknych, přetož to bychu šwarne kleski nastałe, hdy bychu ludźo zbonili, zo je też jedyn „burski syn“ sobu wo jutrowne tykancy spěwał. — W Malešecach běše towarstwo mužow, zwjetša najomnikow, kiž běchu so hódnje we spěwanju jutrownych kěrlušow zwučowali. Woni mějachu jedneho zanoženja, kotremuž kantor rěkachu. Swój prěni jutrowny kěrluš zanošowachu w blizko-

„Hanuschezy? Kajzy Hanuschezy!"

„Nó ſ Kamjenza, kiž tehdy na naju mulecje setykachmoj."

„Ach tak, ſu cſi też hiſchcze žiwi? Schto dha woni piſaju?"

„Chzedža naš jutſije wopytacź. S wjeczora tu budza!"

„Tak njech mojedla pſchindu!"

„Schto to rěka: mojedla njech pſchindu?" bórezi jeje muž, „cſehodla dha poprawom pſchindu? Schto tu chzedža? Darmo ſo tu najeſcź, ſa moje pjenjesy, njewěrno? To ſu tak twoji ſmacźi . . ." Hiſchcze wjazy Nowak bóreſeſche, ſchtož pak na ſboje nichtó njeſkyſchcheſche.

„Kak tomu, ſo ſu to runje moji ſnaczi", ſo Nowakowa wobara, „ty jich tola runje tak derje ſnajeſch kaž ju!"

„Tak? Schtó dha je na Hanuſchowu preni ſarěczał?"

„Ja", wotmolwi žona, „dokelž ty Hanuſcha ſnajeſch."

„Byrnjež też muja ſnat, njetrjebaſch tohodla hnydom pſchecźelſtwo nawjazacź. Skónczńje ſo też hiſchcze ſe žonu želeſniſkeho ſaſtojnika ſpſchecźeliſch, kiž mi wſchędnje rano liſczik na želeſnizy wotebjerje. Powěźił jenož hnydom prawje wulki plakat pſched khěžu: Darmotne jěſcź ſa kóždeho! Móji muž wſchitko ſaplacźi! Tola tón ras ſu ſo ſrěſała. Njedoſtanjeſch ani pjenjeſka. Ty ſo ſtaraj, kak twój wopyt pohoſcźiſch!"

Nowakowa płaka thwilku do ſwojeje ſchalki koſeta, potom pak ſtanje a dźe do kuchinje.

„Marta, doſtanjemy jutſije wopyt, dweju cźłowjekow, maſch hiſchcze pjenjeſy?" Marta wotmolwi, kaž kóżda druha hoſpoſa w tajkim padźe: „Nē!"

„Potom dyrbimoj něſchto jednore ſwarcź. Sa kóżdu woſzobu dwě Miniſkej kołbaſy." Nowakowa ſtyđże ſo do kuczińka na ſtółz a pſchemyſluje, kak by ſebi tule koſtoczńwu wěz najlěpje ſarjadowała. Zyła thwila ſaiđże. Potom ſtany a bźeſche k Marcze:

„Haj, tak to póńđże. Mudra mużliczka je wěſcże něſchto hódna! Nětko pak jónu ležbuj, Marta: budu mojemu wopytej pſchi blidźe powědacź, ſo mamy huſzyzu. Pryedy hacź potom kołbaſki na blido pſchińeſeſch, daj tu w kuchini ſchtleńczany talerź na ſemju padnyć, ſo ſo roſbije. K tomu wótrje ſawokaſch, ja na to do kuchinje pſchihěbnu a czińmoj tak, ſo je wopjeczena huſzyza padnyła do bowa ſ maſanej wodu. Pſchi tym bojaſnje na Tebje ſakhađam. Po thwilźy potom zyle jednorje pjeczene kołbaſki na blido pſchińeſeſch. Ssy to wſchitko prawje ſrozumiła?"

„Haj", rjekny Marta. Zyła kellija ſda ſo jej być ſort.

Naſajtra wjeczor wopraudźe wopyt pſchińdźe. Nowakězy jón ſ wſchej cźeſcźu a ſdwórliwoſcźu powitachu.

„To pak je vjenie", ſtłócźi Nowak woběmaj ruku", ſo naš też jómu wopytacźe. Sſmój ſo wežera jara wjeżeliłoj, hdyž Waſch liſt doſtachmoj!"

Hanuſchezy pſchiniżeżechu ćwěcźeł rjanych róźiczkow ſobu.

„Dowolcźe, hnadna knjeni — jenož maliczkoſcź . . ."

„To pak tola wopraudźe trjeba njebě!" měnjeſche Nowakowa a ſtaji róźu do waſy.

„Wy ſcźe wěſcże hłódni", wopraſcha ſo potom, „knēm Waż hnydom k blidu proſyć?"

Hejda, to njedachu ſebi Hanuſchezy dwóiży kaſacź. Wopraudźe ſo ſtłócźachu do jēdźeźnje, hdźež bě blido hiżo pſchihotowane. Nowakowa ſtaji vaſu woſzrjedź blida a ſpożći tak blidu bóle ſwjedżeńſti ras.

„Wy ſebi tola boźedła njeczińeże wudawkow naš dla", rjekny Hanuſchowa.

„O, mamy jenož huſzyczku", ſjeſche Nowakowa a njeſcźerwjeni ſo pſchi tym ani.

„Widźiſch?" rjekny Hanuſchowa ſwojemu mużej, „njeſſym ja prajiła? Doſtanjemy pola Nowałez wopraudźe něſchto woſzebite. Sſnadź ſamo kołoſch abo huſyczku!"

„To mje jara ſwjeſeli, ſo mózu wam ſ huſzyczku poſłużicź", rjekny ſnjeſo Nowakowa a ſtłócźi na kneſt kuchinſkeho ſwónczka k Marcze. Nětko ma ſo wažny podawk ſtacź.

Marta ſteji w kuchini. Daloko a ſcźerkola ſama pjeczena huſzyczka. Sa to pak dźerźi w lěwej ruzy talerź ſ woſom porami kołbaſkow. S prawizu pak pohibuje ſchleńczany talerź, kiž bě k roſbiciu woſtuđženy. Kóżdy wokomik je pſchihotowana, jón na ſemju puſcheźicź.

Mjes tym pak pſchihotowachu ſo w jēdźeźni na wjeczeź. Nowakowa ſtłócźi hiſchcze raš na kneſt. Na to w kuchini bojaſni kuſk. Czrjopy klinkotachu. Zónſki hłóž ſa ſalośći.

„Mój boźicźko, ta huſzyza!" Nowakowa ſpěcha do kuchinje. Hižo w durjach ſtejo wokaſche: „Marta, Marta, ſchto je ſo tola ſtało? Schto je cźi na ſemju padnyło? Drje niż tola naſcha huſzyza, ſchto?"

Marta płaka woſzrjedź kuchinje ſtejo, kaž bě nawuczena.

„To pak je mi jara njeluba wěz", wobroczi ſo Nowakowa na ſwojich hoſcźi, pryedy hacź k Martu k wobkruczenju do ſtwy ſawola, „něſto nimamy niczo wjazy k jēdźi, dyžli nēkotre kołbaſki, kiž pſchipadnje mamy. Nē, taikele njeſboże runje dźenża? Marta, Marta, pój tola nuts!"

Marta ſaſtupi zyle wobojana do ſtwy. Wobliczo na ſakryte ſ bělej ſalu. Nowakowa ſo wjeſeli pſchi ſebi jeje dobreje kuchinſkeje a myſli hižo na dobre myto.

„Schto dha je ſo ſtało?" praſcha ſo zyle thutnje.

Żana wotmolwa.

„Wotmolw tola! Je cźi tola něſchto na ſemju padło!"

„Haj, do bowa maſaneje wody", rjekny płacźo Marta.

„Ty liby Bożo! Huſzyczka, njemērno?" wjeſeli ſo Nowakowa derje poradźeneho tryſka.

Marta płaka pſchezo bóle a jakoze:

„Nē, kołbaſki!"

Bj. W.

Pflopk

Wuſtajeńza „Cźeſwjeneho honacźa" ſo ſamkła.

Saůđjenu njeđźelu je ſo Drjeđźđźanſka wuſtajeńza „Cźeſwjeneho honacźa" ſ wulkim pſtanjom ſtónczińła. Po pſtanju poda wyſchſchi měſchćanoſta Zörner króttí pſchehlad wo 4 měſacach wuſtajeńzy a mózeſche pſchi tym na to pokazacź, ſo je wuſtajeńza wulke pſchihłoſowanje namakała, a też pjenjeżny wuſpech je zyle ſpokojazy. Wjazy hacź 800 000 ludźi je wuſtajeńzu wopytało. Wyſchſchi měſchćanoſta podźakowa ſo wſchēm, wożebje protektorej miniſterſkemu pſchedſtawjeđźe Göringej. Na tónzu ſo we měſtnoſcźach wuſtajeńzy 250 małym rentnarjom a doſtawarjam ſpomożeńſkeje podpjery jēdźe poſkiczichu.

Khłoſtaiz ſ khorownje cźeknył.

S Braunez khorownje w Żitawje je khłoſtaiz Albin Bötiſch cźeknył, kotryż ſo tam dla ſērchenjoweje khoroſcźe lękowaſche. Wōn je jenoż koſchłu wobleczeny był. Sa nim nimaju żaneho ſlēda.

Smjertny wopor ſwójſkneje ſwady.

Zaloſtne krejpſchelecźe ſta ſo ſobotu wjeczor we nēhđźe 200 wobyđleri liczazej durinkſtej wjeży Mórla. 43 lēt ſtary Fritza bě ſo je ſwojej żonu ſwađźił, pſchi cźimž też ſ pſchimaiaju đóńđźe. Hđyž żona pſched pukami ſwojeho muża cźēkaſche, bźeſche muž ſ kuchińſkim nożom ſa njej. Dóſcźehnu ju a kalaſche tak dołho do njeſbożownje, đonīž ſ trwju połata ſo morwa njeſwjeſy. Słóſtnik ſo hiſchcze w ſamżnej noży ſaja a do jaſtwa w Rudołſtadtu dowjeſy.

Do ſchlitażeje jatky wotwjedli.

Po poruczńoſcźi ſtatneje polizije w Königsbergu ju Amaliu Seyfuſowu w Raſtenburgu do ſchlitażeje jatky wſali. Mona bēſche ſo ſapowēđźiła, wjeleſēcźnej ſwójbje wobyđlenje pſchenajecź, hacź runje bě w jejnej khěži wobyđlenje na pſchenajecźe. Pōđla toho bě nēkotrych podruźnitow pſchieſcźēhała.

Cźēſkej żeleſniſkej njeſboži w Elſaſu.

Straßburgſko-Wiesbadeniſki ſpēſchny cźah ſ ſobotu wjeczor 200 metrow pſched Hagenawiſim dwórniſchcźom do lokomotiwy ſrajnył. 21 woſobow ſo ſrani, mjes nimi dwě cźeſko. Potrjecheni ſo jwietſcha na hłowje ſranichu. Jich do Hagenawſkeje khorownje dowjeſechu. Naſtała ſchłoda je jara wulka. — Baſelſko-Oſtendelſi ſpēſchnik je na żeleſniſkim pſchekhođźe njeđaloko Metza do cźēſkiteho auta ſrajnył. Dokelž ſpēſchnik je 100kilometrowſkej hođźiſkej ſpēſchnoſcźu jēdźeſche, bēſche ſrażenje njeßmērnje żyłne. Cźēſity auto ſo kilometer đaloko ſobuwlecźeſche, a dwě woſobje we wośu ſo na měſcże morſchcźej.

Lēto jaſtwa ſa jeneho ſararja.

Woſebity żud ſa Kólniſki wyſchſchi krajny wokrjeſ je w Trieru zyrkwiniſkeho molerja Hanja Żundera a katolſkeho ſararja Straußa ſ Demeratha dla pſcheſtupjenja ſakonja wo worakawym nadpađźe na ſtat a ſtronu ſudźił. Moleŕ Żunder bě na woponowy ſchkit ſwjateho Donata hokaty łſchiż namolował, ſ kotrehoż błyſki na jenu zyrkej ſapachu. Tale zyrkej bě na Demerathſku zyrkej podobna. Kaž wobſtórźba praji, bě Żunder po ſararjowej pſchikaſni wobras namolował. Sararja k jaſtwu na jene lēto, Żundera k jaſtwu na 5 měſacow ſaſudźichu.

Sſamomordaſtwo ſe ſamodźełanej guillotinu.

Na żalostne waſchnje je 68lētny ratař Jurij Kraſchowich w Madźarſkej ſwojemu żiwjenju kónz cźinił. Po dołhim prózowanju a pſchihotowanju ſo jemu poradźi, ſ koſy a nēkotrych wołojanych puntow na guillotinu podobny naſtroj wudźēłacź, kotryż ſ tłóczenjom na knefl dźēłaſche. Ratař, kotryż bēſche ſo żiwjenja nabył, ſwoju hłowu do naſtroja połoži, kotryż hłowu wotcża.

Radio

Sſrjedu, 25. ſeptembra pſchi ſo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchēdneho programma: 6,30 wjeſeły raniſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdniſchi konzert. 21,05 wulki operettowy wjeczor.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchēdneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 raniſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſcha hudźba. 17 popołdniſchi konzert. 19 ſabawny konzert. 21,05 wulki operettowy wjeczor.

Hiſchcze ważne ſ đnjoweho programma: Königsberg: 21,05 wjeſeły ſwjatok wjeczora. Köln: 20,45 hođźina wojakow. Wiń: 20,30 ſymfoniſki konzert. Warſchawa: 22 ſabawny konzert. Praha: 20,30 ludowy konzert.

Němſka wobkhodna bilanza jaſo aktiwna.

Němſka wobkhodna bilanza je ſo w poſlednich měſacach ſpokojnje wuwiła. Po poſlednich pohibach, pſchi kotrychž bēſche dowoſ ſwjetſcha wjeſchi hacź wuwoſ, je ſo nēſto wuwoſ powjetſchił, kaž to na wobraſu widźimy. W auguſcźe je wuwoſ ſ 368 milijonami najwjetſche roſměry doſcźēł. Dowoſ wuczini 318 milijonow, tak ſo je wuwoſny pſchebytk 50 milijonow hriwnow.

ści cyrkwje wječor wokoło šesćich, potom ćahachu dale po dróży spěwajo kěrluš čisło 115 w serbskich spěwarſkich: „Khwalba budź Bohu wěčnemu a jeho Synu lubemu". Hłós tutoho kěrluša běše jara starožitny — sanctus figuratus hač do přezmēry. Spěwarjo spěwachu přeco z najwjetšim napinanjom, a zo by jich spěw na mocy nabył, dźeržachu sebi dłóń před hubu. Jich spěw wšak běše bóle wótry hač rjany, na kóždy pad derje mēnjeny a khwalobny. Rěkachu jim tohodla też halekarjo. Hdyž pak raz njebychu jutrowni spěwarjo spěwali, by so wšitkim Malešanam za nimi styskalo, tak jara woni přisłušachu k jutrownemu swjedźenjej. — K nam přikhadźachu spěwarjo zwjetša po dźewjećich a spěwachu kěrluš čo. 102:

Ach duša, pozběhni woči!
A toho wobhladaj,
Kotryž so z rowa wróći
A jemu khwalbu praj.
Twój Zbóžnik z rowa dźe,
Też tebje zbudźić chce,
Zo póńdźeš k njebjesam
Joh' budźeš widźeć tam.

Tutón kěrluš běše sebi nan před wjele lětami pola nich skazał a nětko jemu jón w kóždym lěće spěwachu. Nan sedźeše za swojim blidom při woknje, měješe swoje spěwarske knihi před sobu, čitaše nutrnje sobu, abo też sćicha sobu spěwaše. A hdyž běchu spěwarjo dospěwali, pósła jim bohaty pjenježny dar, mać pak poda jim cyły tykanc. W tutej nocy njeńdźeše nichtó prjedy spać, doniž tu njeběchu spěwarjo pobyli. Spěwachu wězo jenož serbske kěrluše. Dokelž pak knježi najeńk a knježi hajnik serbscy njemóžachu, spěwachu před jich domom němske jutrowne kěrluše. To wšak za spěwarjow njeběše zanejo maličkoſe, sebi němski tekst spomjatkować, čim bóle, dokelž žadyn z nich njeńmóžeše běžnje němscy rěčeć. Spěwachu cyłu nóc hač ranja wokoło štyrjoch A jutrownička běchu wšitcy cyle dybawi wot wjele spěwanja.

Čeledź. Naši čeladni wostachu pola nas přeco dołho. To stawaše so rědko, zo něchtó hižo po jednym lěće preč ćehnješe. Zwjetša wostachu hač do swojeho kwasa. Wokoło lěta 1845 dostawaše wotroćk 20 toleř mzdy, wulka dźowka 12 toleř, srěnca 10 toleř, nimo toho pak platu za košle, běrtl role za len a něšto hermanka. — Z jēdźu běchu čeladni přeco spokojom. Raz pak tola też jedyn pola nas služeše, kotremuž jahłowy wómuż nochcyše słodźić a kiž swoju łžicu tak do šklō měrěješe, zo ju nimale prózdnu wućahny. Hdyž běše to mój nan zhonił, jemu praješe: „Ty budźeš hišće we swojim žiwjenju raz wjesely, hdyž tajkeho jahłoweho wósmuża změješ." — Wotroćk běše preč ćahnył, běše so woženił, měješe stadleško dźěći, žona jemu khorowaše, wón sam měješe jenož skromnu zasłužbu. Tuž wón jeneho dnja raz w zymje k našemu nanje přińdźe a praješe: „Chcych Was jenož prosyć, zo cheyli mi něšto běrnow darić, pola mje je wulka nuza." — Naš nan jemu wotmolwi: „Wzmij swój měch a pój sobu!" Wjedźeše jeho do běrnjaceje pincy a praji: „Nětko dźerž swój měch, chcu ći běrny namērić." Nan pak wza wulku drjewjanu łopač spowórćanu do ruki, zo so skoro wšitke běrny z łopaće dele kulichu a jich jenož mało do měcha padny. Tak to wjacy króć sypaše. Potom pak khutnje praji: „Hlej, tak sy ty tehdy pola nas z jahłowym wósmužom činił." Jako pak nan widźeše, zo nēhdušemu wotroćkej sylzy z wočow stupichu, wón pokračowaše: „Nětko wóći měch prawje šěroko!" A nan jemu měch kopaty naměri. Najnutrnišo so dźakuju so nēhdušči wotroćk z połnym měchom domoj wróćeše. Nan pak hišće za nim zawoła: „Jeli zo zaso něšto trjebaš, přińdź w Božim mjenje ke mni. Njesmēš nuzu čerpić!" Wotroćk też je z dobrej nadźiju wjacy króć zaso přišoł.

(Pokračowanje sćěhnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 224 | Budyšin — Srjedu 25. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Žadyn rozsud w jendźelskim knježerstwje

Jendźelske knježerstwo je žo wutoru dopołdnja w 11 hodź. k pożedźenju sešło. To běše wot 22. awgusta sašo jeho prěnje pożedźenje. Wšo je žo wožebje wo italsko-abeźynskej swadźe jednało. Nimo ministra Edena, kiž w Genfje pschebywa, běchu wschitzy ministrojo pschitomni.

Pożedźenje je nětkuždźe dwě hodźinje trało. Wo nim pak žo hantizy njeje niczo wosjewiło. Swjetscha pożedźenja po próstdnjach dźěje traja, dokelž je wjele wuradźowacź. Dokelž je knježerstwo jenož krótki czaj wuradźowało, maju sa to, so njeje k zanemu rošsudej dóschło. Ministrojo chcedźa wšešče nowe spždźenja ſ Genfa abo ſ druhich hlownych městow wočakacź. So drje tomu tak je, ſ teho hudźa, so wschitzy ministrojo w Londonje wostanu.

Powješćenja „Preß Association" je shonila, **so je knježerstwo postupowanju swonkowneho ministra Hoara a ministra Edena jenomuzhnje pschihłosowało.** Knježerstwu běsche žo tekst wotmołwy na Franzowsku pschedpołożił. Franzowska ža Jendźelsku praschesche, kak žo wona k ſwojim winowatosćam w Swjatku ludow w pschipadże europſkeje wójny staja. Wotmołwa jendźelskeho knježerstwa: žo na konzu tuteho tydźenja wosjewi, hdyž smeje ju franzowske knježerstwo w rukomaj. Renterez telegrafowarnja shoni, so je napjatosć mjes Jendźelskej a Schpanjelsku trochu popuschczíła. To ma pjeza ſwoju pschičinu w jendźelskim wosjewjenju wo wójnskich kódźach w Sſrjedźoſemſkim morju a w Hoarowym wołobinſkim pożełnſiwje, kiž je Mussolinijej pósłał.

Mussolini w ministerskej radźe rozprawjał

Italſka ministerſka rada je žo na pschichodnu **hobotu** wołtorczíła. Wječera je žo w njej ſwjetscha wo běžnych knježerſtwowych należnoſćach jednało. Tola pak je Mussolini wo italsko-abeźynſkej swadźe porěčał. W hantiſkim wosjewjenju wo tutej rosprawje žo praji, **so Italſka w Genfje njeje žane napſcheczíwne namjety sapodała.** Wona je jenicźy ertnje pschičinu rošsajnika, cźehožbla namjety wubjerka pjeć mužow njemóže pschijeć.

Mussolini potom nětkotre stawy srěčenja Swjatka ludow rosłoži a rošsajni, kak móže ſnadź žo politiſke położenje w pschichodnym czaſu wuwiċ a kak ma žo Italſka pschi wěſtych poměrach sadźerżeć. **Wobſamknjenja ministerſkeje rady nastupaju ſwjetscha wojeſke ſarjadniſke naležnoſcze, kiž ſ wojenſkom wojakow do rańſcheje Afriki ſwizeja.**

S wobſamknjenjom maju žo tele jako najwažniſche naſponnicź: Wschitzy k wojeſkſtwu khmani lětnikow 1901 hač 1914, kotſiž žo dotal ſe ſtrowotniſtich pschičinow do wójſka njeſwolachu, maju hiſchcze raz pod měru hicź. Skužba cźornokoſchłakow, kotſiž žu žo do rańſcheje Afriki pósłachi, žo ſłużbje w porjadnym wójſku runa. Wyſchſchi offiſzerjo faſchiſtiſkeje miliży maju prawa reſerwnych offiſzerow wójſka. Mſda reſerwnych offiſzerow, kiž žo do rańſcheje Afriki pósłachu, runa žo mſdźe offiſzerow po powołanju.

Mjes ſakonjemi, kiž žo na lětadłowu bróń poczahuja, je postajene ważne, so móža ſtobuſtawy knježerſtwa a wulkeje faſchiſtiſkeje rady žo reſerwni offiſzerjo lětarſtwa ſcźinicź. Sa natwarjenje pſched bombami wěſtych wukhowanſchczow w Meſſinje žo 1 milijon lirow postaji.

Drummondowy wopyt pola Mussolinija

Wječera pjećzachmy, so je jendźelſki pósłanz ſir Eric Drummond italſkeho knježerſtwowego ſchefa Muſſolinija wopytał a je jemu wožobinſke pósłeſtwo jendźelſkeho ſwonkowneho ministra ſira Samuela Hoara pſchepodał. Reuterez telegrafowarnja ſ Roma powě, so je Drummond ſ Muſſolinijom nimale to ſame rěcźał, ſchtož je ſtatnemu ſekretarej Suvichej pſchednjeſł. Suvichej běſche Drummond wo hibanju jendźelſkich wójnſkich kódźow w Sſrjedźoſemſkim morju rosprawjał.

Ward Price, dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Daily Mail" ſwojim nowinam piſche, ſchto je jemu ſtatny ſekretar Suvich jdźeli. Jendźelſki pósłanz je Muſſolinijej pſchilubjenje wospjetował, so Jendźelska Italſkej njeje njepſcheczelſky ſmyſłena, ſo pak žo jenoż wo to ſtara, ſo by žo nahladnoſcź Swjatka ludow ſakhowała. Drummond a Muſſolini pjeczа njejſtaj wo jednanjach mjes Jendźelſkej a Italſkej rěcźałoj.

Njewuspěch wubjerka pjeć mužow

Wubjerk pjeć mužow pola rady Swjatka ludow je wutoru dopołdnja po dwě hodźinje trajazym wuradźowanju rosprawu pschijał, kiž ma žo radźe Swjatka ludow wo njeporadźenju pożrědkowanju w italsko-abeźynſkej ſwadźe pſchedpołożicź. Rosprawa ma žo bórſy wosjewicź. W Genfje žo wočakuje, ſo žo rada Swjatka ludow hakle ſchtwórtk ſeſidźe, ſo by tutu rosprawu ſłyſchała. Srjedu popołdnju žo rada pjeczа k tajnemu pożedźenju ſhromadźi.

W Parizu wo Hoarowym tajnym pósłeſtwje hódaju

So jendźelſke a italſke knježerſtwo wo tajnym pósłeſtwje jendźelſkeho ſwonkowneho ministra Muſſolinijej mjeſcźitej, je w Pariſu trochu njeſłubje pſchekhwapiło. Tam žebi jara hłowu łamaja, kajſe mohło wopſchijeczе tuteho pósłeſtwa być. Mysłja žebi, ſo žo w nim offizielne wobkruczenja měrowneho ſmyſłenja wospjetuja.

Abeſynſki kčžor je přikaz mobilizacije podpisał

S Addiſa Abeby žo ſhoni, ſo je kčžor Haile Selaſſie pondźelu pſchikas powſchitkowneje mobiliſazije podpiſał. Podpiſanje mobiliſazije žo najſkerje pſchichodnu ſobotu wotſtaji. To je pożledni dźeń Maſkalſkeho ſwjedźenja. Tutón ſwjedźeń abeźynſki lud kóžde lěto po ſkónczenju deſcheźowneho czaſa ſwjeczi. W pſchikasu mobiliſazije žo wſchitzy wojerſzy khmani mužojo Abeźynſkeje namotwoja, ſo bychu žo pola wodźakow ſwojich ſpłahow ſhromadźili.

Wěſte ſnamjo ſa to, ſo je žo pſchikas mobiliſazije w pondźelniſchim roſſudźazym pożedźenju podpiſał, widźi žo w tym, ſo je žo „Abuna", najwyſchiſchi abeźynſki biſkop, na pożedźenje ſawołał. Abuna je invalid a žo na porjadnych pożedźenjach knježerſtwoweje rady njewobdźěła. Abeźynſki wuſtawa pak žebi žada, ſo je jeho pſchiſłoſowanje trěbne, hdyž ma žo mobiliſazija wobjamknuczź.

Abeźynſki kčžor je proklamaziju wudał, w kotrejž abeźynſkich njeſaſtužerjow namołwja, ſo bychu na wójnſke miniſterſtwo pſchiſchli a žo k ſapſzanju do wuſčěhowanſkich liſczinow ſamołwili. W Abeźynſkej maju nětkuždźe 10 000 njeſaſtužerjow.

Ssohom je žo w Abeźynſkej pſchestało deſcheźowacź. Tohodla žebi myſłja, ſo je deſcheźowy czaſ nětko nimo. S Addiſa Abeby žo powě, ſo abeźynſke knježerſtwo próſtwu franzowſkeho wupósłanza dowoli. Wupósłanz běſche proſzył, ſo by franzowſke wójſko ſměło pomhacź żeleſnizu ſ Addiſa Abeby do Djibutija ſchkitacź.

Egiptowski prync w abeſynſkej ſłużbje

Egiptowſki prynz Ismail Daoud je abeźynſkemu kčžorej ſwoju ſłużbu poſkićił, kaž žo ſ Alexandrije powě. Kčžor je prynzowe poſkićenje pſchijał. S dowolnoſcźu egiptowſkeho kralowſkeho doma prynz 1. oktobra ſ Porta Saida do Djibutija w franzowſkej Somaliſkej pojźdże. Ismail Daoud je prawnik Muhameda Alija Wulkeho, ſałożerja nětcźiſkeho egiptowſkeho kralowſkeho domu.

Grichiska bróni

W pożlednich dnjach je grichiſka wyſchſcha rada ſa krajne ſakitanje nětkotre pożedźenja motniła. W pożedźenjach miniſterſki pſchedſyda Tſalaris pſchedhydowaſche. Na wuradźowanjach wobdźělichu žo wójnſki minister, namórniſtwowſki minister, lětarſtwowy minister, finanzny a ſwonkowny minister a ſchefoſo tſjoch generalnych ſtabow. Wyſchſcha rada je jara ważne wězy wobſamkła, wo kotrychž pak žo krucze mjelczi.

S dobreho žórka pak žo ſhoni, ſo ma žo wobrónjena móz ſ wójnſkej potrjebu, munizију, 75 lětadłami, ſanicźakami a podmórſkimi czołmami ſaſtarać. Czaſ k podawanju potrjeby je žo wot jeneho lěta na tři měſacy pſchikrócźił. Też je žo pſchikałało, ſo ma žo wójſko lepje wuwucźicź. Tohodla žo wſchitzy reſerwiſtojo w tu khwilu ſ wojeſkeje ſłużby njepuſchcźa.

Němska autowa dróha z Frankfurta do Heidelberga so dotwariła

Po runje dwě lěcze tſajazym twarjenju je žo nětko zyła autowa dróha ſ Frankfurta do Darmſtadta, Mannheima a Heidelberga dotwarika. Pod wjedniſtwom generalneho inſpekťera ſa němſke dróhi žebi pondźelu wjele ſnamjenitych wožoſkow dróhu wobhlada. Mjes nimi běchu němſki bohoſt Sprenger, němſki bohoſt a žuzny wjednik Wagner, badenſki miniſterſki pſchedſyda Köhler, kommandér 5. armejſkeho korpſa generalny leutnant Geyer, měſchczanoſtoſo měſtow Frankfurta, Darmſtadta, Mannheima a Heidelberga, wjednizy SA a SS, preſident němſkeho autarſkeho ſwjaſka, preſidentoſo Frankfurtſkeje, Mainzſkeje a Karlsruheſkeje żeleſniſkeje direkzije.

W Frankfurcze generalny inſpektor dr. Todt hoſcźi witaſche. W ſwjezich ſłowach dopowni, kak je pſched dwěmaj lětomaj wjednik jako prěni łopaċ ſa twar tuteje dróhi ſaſtajił, kak je žo na to 700 dźełaczerjow do dźěła dało. S tutych 700 dźełaczerjow bu pózdźiſcho 120 000 a dźeńża wjednikowy wulki plan ſe wſchěmi, kiž pożrědnje na nim dźěkaju, nětkuždźe ſchtwórcź milijona ludźi wuczinja. K dźěłu žo dźeńża 52 000 nakładnych żeleſniſkich wozow a 2500 lokomotiwow trjeba.

Hindenburgowy kašć so do noweho rownišča přenjese

Pſchetwarjenje Tannenbergſkeho nazionalneho pomnika je žo dokóncziło. 2. oktobra, na 88. narodninym dnju ſemrětkeho generalneho połneho marſchalła a němſkeho preſidenta, łopołdnja w 10 hodźinach žo jeho kaſchcź ſ rózłowneje wěże, w kotrejž běſche jenoż nakhwilnje poſtajeny, do noweho rownišcźa w ſrjedźinjej wěži pſchenjeſeże. To ſtanje žo pſchi wojeſkej żarowanſkej ſłwjatoczńoſcźi ſ połnej Božej ſłużbu. Němſki wójnſki minister je cźeſtnych hoſcźi ſtatnych wyſchnoſcźow, ſtrony a ſtareje armeje pſcheporoſył. Sewjatoczńoſcź žo na radio pſchenjeſeże. Wyſchſoſcze němſkeho ſtata, krajow a gmejnow ſ tuteje pſchičiny 2. oktobra żarowanſke khorhoje wupowěźnu. W garniſonach wojeſkeje mozy a w ſchulach budźe žo na wuſnam tuteho dnja ſpominacź.

Zjězd stroninych wjednikow w Mnichowje

Wutoru žu žo w Mnichowje wjednizy nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony ſkhadźowali. Shromadźizna běſche žo ſwołała, ſo by žo hamtarjam w hibanju wo nowych wuwjedźeńſkich poſtajenjach ſa nowaj ſakonjej wo němſkich ſtaczanach rozprawjało. Stronjan dr. Wagner wo herbſtobiologiſkich ſakładach nowcho wukaſa pſchednoſchowaſche. Po nim porěcza wjednik ſam wo ſaſadnej ſtronje tuttych praſchenjow. Stronjan Heß ſtónczi ſkhadźowanje ſe ſdaſom na wjednika a žo dźakuju ſa dźełu na nowych wukaſach.

Nowe burske njeměry w Litwje

Se wjchelakich litewſkich wżow žo powě, ſo je tam w pożlednich dnjach k nowym burſkim naſtyhnoſcźam dóſchło. W Gaſjiſchkach we Wiłkowiſchkowſkim wokrjeſu je žo póndźelu mjes ſpjeczіwnymi burami a poliziju tſelenja wuwiła, pſchi kotrejž žo tſjo burja cźeſto ſranichu. Jedym ſrenjeny wumrě, jako jeho do thorownje wjeſechu.

Dźeń pryedy dźiwiſche polizija nětkotre wożoby ſajeċ, dokelž ſpytachu ſtrajk, kiž běſche žo pſched krótkim porajił, ſaſo wobnowicź. Burja pak ſo pſchećziwu poliziji ſtajichu, ſo wona njemóżeſche źiwój wotwohlad pſchewjeſeċ. Jako dźiwiſche ſylniſche policajſke wotdźělenje burow ſajeċ, žo burja ſnowa wobarachu a do policije nětkotre krócź tſelichu. Tohodla dyrbjeſche **też** policija tſelecź. Wona je nětkuždźe 30 wożobow ſajała.

Też w Schakitkim wokrjeżu so burja znowa sćěhaju. Na jenym městnje chcyše knježerstwowy sastojnik k buram rěčeć. Tuchi pak jemu to z mozu sadźěwachu. Na to su so wschelakich wozow polizajscy sastojnizy wupósłali, so bychu burow sajeli. Sadźo a sadźo kommunistiscich agitatorow nadeńdu, kotřiž po wsach cłahaju burow k bojkottowanju nasčahowanja.

Nazymske manevry sowjetskeho wójnskeho łódźstwa

S Moskwy so powě, so su so pónđelu wulke nazymske manevry sowjetskeho wójnskeho łódźstwa w Cžornym morju sapocałe. Wuchscichi roskasowaŕ namórskeho wójska Orlow nad smuczowanjemi roskasuje. Na tutych manevrach wobdźěluja so tež nowe podmórske cołmy, lětadła pschimórskich stazijow a lětadłowe łódźe. Tež mórski brjoh schkitaju wojazy, wosebje pschibrjóžnje artillerije, su so tehorunja do smuczowanjow sapschijeli.

W tutym swiśku so wosjewja, so je franzowska wojerska delegazija, kiž je pod wjednistwom generala Loiseauwa pschi sowjetskich nasymskich manevrach w Kriejwskim wokrjeżu była pschitomna, na Keinsku pokupu pschijěła. Druhej wukrajnej wojerskej delegazij, kiž nětkole w sowjetskej Rusce pschebywatej, italska a cžeskoslowakska, stej so se sowjetskeje Wukrajiny do Moskwy podałej.

Nowy njeskutk w Belfastu

W tutym měrcze Belfastu je so pónđelu wjecor nowy politiski njeskutk stał. To je tśeći nastróžaju podawk sa schtwórt dny. Njesnaty cłowjek žonu Sofiju Mc. Gabey we wolbach jeje doma z wutřelkom z revolwra cžeľko skrani, so dyrbjachu ju do chorownje dowjesć. Na woprašenje policijija wjecjor posoje dźěli, so njeje nikoho sajata a so tež najsterje nikoho njesćima, dokelž nichtó njeje podawk wobkedźbował, kiž by mohł wo nim wuprajić. Knjeni Mc. Gabey je romjsko-katolska, jeje mandželski je protestant. Wobaj w protestantskim městowym dźělu bydlitaj.

Pschi prjedawschimaj nadpadomaj běschе so najprjedy wo protestanta jednako, kotrehož pjatk sastrělichu, a wo katolskeho korcžmarja, kotrehož w jeho korcžmarskej jimje morichu. Policija wojerwja, so so pschi pohrjebje tuteju woporow njeje žanych pschipadow stało.

Knježerstwowa kriza w Spaniskej

Schpanijscí ministerscki pschedsyda Alba běschе zyntak, nowe schpanijske knježerstwo wutworić. Wón chcyše jo na strony saložić, kiž prjedawsche knježerstwo podpjerachu. Nimo teho pak spyta katalanšku ligu sobu do nowjeho knježerstwa pschijeć, so by na pschecze statneho presidenta dźiwał. Tutón žebi schěrichi podłož za knježerstwo pscheje. Pónđelu Alba se stronitymi wjednikami a politikarjemi njemějescheje žanych wobcžeznoscow. Tohodla so wocakowaschе, so so nowe knježerstwo hižo wutoru sjawnosći pschedstaji.

K powzitkownemu pschekhwapjenju pak so to njesta. Najskerje Alba njeje hischcze dosć schěroki podłož sa nowe knježerstwo pschiprawił, so statny president z nim njeje spokojeny. Hdyž pak budze Alba hischcze z druhimi stronami jednaś, won najwótrische pschećiwjenja katolskeje ludoweje akzije nadeńdze.

Italskeho krěra w Abeßynskej sadjerželi.

Abeßynske wyschnoscze su italskeho krěra sadjeržale, kiž chcyše bjes dowolnoscze abeßynskeho knježerstwa z Addisa Abeby do Adury a wot tam do Asmary w Eritreji pucžowaś. Italiski wupósłanz je pola abeßynskeho knježerstwa dla tuteho pschipada protestował.

25. september 1915

Dźensa je temu runje 20 lět, zo na francowskim bitwišću na Loretanskej wyšinje pola Loos wjele serbskich pachołow swoje młode žiwjenje za wótčinu woprowaše. Mjez tutymi rjekami běše też młody wučeŕ Franc Kral, rodźeny w Radworju, kotryž naposledku w Kamjencu swoje powołanje wukonjowaše. Hišće nic 29 lět stary, je wón za wótčinu swoje nam Serbam tak drohe žiwjenje wostajić dyrbjał.

Franc Kral běše před wójnu z nadźiju serbskeho luda. Wšudze, hdźež so Serbja hibachu a hdźež dźěłachu za swój narod, tam běše Franc Kral někak wobdźěleny. W lěće 1912 bě z druhimi hromadze našu Domowinu założił, derje wědźo, zo bjez centralneje organizacije naseho kulturneho prócowanja so ničo porjadneho přewjesć njehodźi. W njesebičnym dźěle je wón na wutwarjenju Domowiny, kotraž bě tehdy hišće zwjazk serbskich towarstwow, dźěłał. Ale też jednotliwym towarstwam je wón cyle swoje mocy wěnował, derje wědźo, zo čěło bjez stawow njemóže wobstać. Wón njeličiješe rozdźěla mjez evangelskimi a katolskimi Serbami, nź, won steješe cyle w službje cyłeho serbskeho naroda. Serbske towarstwa w Jaseńcy, Khrósćicach, Pančicach, Njeswačidle, Wulkich Zdźarach, we Łazu, w Rakecach jeho a jeho přijomne pokorne wašnje wěsćo hišće derje pomnja. Wón bě wubjerny rěčnik a wusteješe so wulkotnje swojich krajanow za naše swjate nam wot Boha přikazano prócowanje, našu narodnosć před zahubu wukhować, sobu storhnyć. Kral pak njeběše jenoż organizator, ale też a to w prěnim rjedźe wučeŕ. Wón derje wědźeše, zo dźěći a młodźina su přichod kóždeho naroda, tehodla so cyle wukubłanju naseho dorosta wěnowaše. Za serbske dźěći wudawaše časopisaj „Raj“ a też „Zahrodku“. Stóž je tehdy jako dźěćo tutej łopjeńcy do rukow dostał, je jej bjez dwěla wot prědka hač do zady dokładnje přečitał. Jako wuja Rahlowca, z kotrymž mjenom wón časopisaj wudawaše, su jeho serbske dźěći znali a lubowali.

Ze wšelakimi nadawkami, kotrež wšěm dźěćom w raju a zahrodcy dawaše, je jich wón nawučił serbscy myslić. Jeho protyčka za dźěći „Nadźija“ je tehorunja jara mjez serbskimi dźěćimi woblubjena a rozšěrjena była. Hišće so na to dopominam, zo smy jako šulske dźěći na myta, kotrež nam dźěćom wuj Rachlowc za dopjelnjenje nadawkow poskićeše, niesćerpliwje čekali. Rachlowc pak běše tež spisowaćel. Wón běše dlěši čas redaktor „Łužicy“; dopisowaše wjele do „Serbskich Nowin“ a do „Katolskeho Pósła“. Spisa a přeloži někotre wubjerne dźiwadła, napisa za naše towarstwa wubjernu přiručku „Naše dźiwadło“, zkrótka jeho literarne dźěło, kotrež drje běše drobne, za to pak sa naš nimo měry ważne, změja trajacu hódnotu w našej serbskej literaturje.

Franc Kral běše 29 lět stary. W tutym krasnym wěku, w kotrymž won hakle so sobu zapřahowaše do narodneho dźěła, je won swoje žiwjenje za wótčinu woprował. Kak husto smy dyrbjeli słyšeć, zo serbscy wjednicy njejsu spušćomni za wótčinu a kelko prócy je so nałožowało, zo by so klin zahnał, mjez serbskimi wjednikami a serbskim ludom, při čimž so ze wšěmi srědkami, kotrež so někak khmane zdachu, dźěłaše. Žadyn lud njemóže być bjez nawjedowacych wosobow, nochce-li zahinyć. To też za serbski lud płaći, kotryž dospolnje wosamoćeny a wopušćeny steji mjez wulkim němskim ludom. Serbscy prócowarjo, kotřiž su swoje winowatosće k swojemu ludej spóznali, a kotřiž su wšě swoje mocy z čisteje njesebičnosće a horjaceje lubosće jemu wěnowali, ženje njejsu zabyli, zo maja też winowatosće k swojej wótčinje. — Tutu winowatosć, hdyž běše to nuzne, su też ze swojej krwju zapłaćili. Nimo Franca Krala běchu to w swětowej wójnje wuznamni muzo-jo a nadźijepolni młodźeńcojo kaž kantor Rječka, kantor Hajno Jordan, studenca Šolta, Młyńk, Ryćerja a wjele, wjele druhich. Bohužel so tute rjekowstwo našeje serbskeje intelligency, ze strony, kotraž

Bożemje dźěłoweje słužby.

W lěhwje dźěłoweje słužby w Lanke pola Bernawy puschcźi so 100 dźěłowych muzow, kiž su swoju cżestnu winowatosć k ludej dopjelnili. S kwětkami pyscheni krocżachu spěwy spěwajo na dwórnischcžo. (Scherl-Bilderd. M)

Hanka

Powěsć se Sserbow
wot Mišk. Andrickeho.

14] (Pokračowanje.)

„Derje, Mato, wusnawasch dha — so ty khory a so je pjanosć z tobu sakhadźała. Tuž cži wodam, Mato. Ale pschichodnje so hladaj. Hladaj swój zdrowk... A nětko dźi a so wulpi. S zyła budźesch mudry, hdyž nětko na khwilu prawje pěkne z cžicha do dźěrzy falešesch. Dźi sadźo do swojich wojakow. Sšnadź tam skludnischo a smudrischo.“ —

Potom Rocho do hoscenzskeje jitwy dźěsche, a z nacerju a se starym Luboschom dźěchu pomaku domoj. Luboschojz nan, wot Mata pohonjeny, bě drje trochu wjazy pit, hacž bě so jemu khuschalo a so wjesć dawasche, kaž dźěcžo, kotrež nima wole. Jenož wo Hanku so nan bojesche. „Hanka wschak je hižo doma, nano. Pój domoj!“

VIII.

Hanka wschak doma njebě. Sadwěluje bě cjekka. Ale hdyž mějesche cžekać, tak njeskónčnje pokorjena bywschi? K macžeri? Ta jej njerozumi, ji je wona zusa a němska. K nanej? Tón w korcžmje žedźi, njeby tej jeje khwalospjewow wocžow widźał, njeby ji rozumił. Hdyž mějesche cžekać? Kaž schcžuwana horna sabeja so na drobne wjesne pohrjebnischcžo.

Sćwjate městno bě puste a próżdne. Tam a sem posaspěwa ptacžk, hewak bě cžischinko po žiwjatym polu. Wjeczorny wětřicžk druhdy do lipow šaduwy, kotrež kolowokolo stojachu, a sdawasche so, so z tohole wjeczornego wětřika z dychom hromadze rěcža dusche njebohich.

Stónžo daloko do sapada njemějesche. Jehlive pruhi sćelesche na selene brjóžki, stoty khěži na běłej, wyšokej zyrkwinej wěži so w jich purpurje kupasche, stote pjenki na Marijinym pomniku so žwěcžachu je schtrjenym cžerwjenym stotom, a w jasnym błyschcžu so symbolesche hlocžka holicža, kotrež bě tu žiwoje horze, rospalene běle cžoło pomnika hluboko, hluboko do kwětkow, kotrež nad rowom

jeje žotřiczki wukcžiwschi, dawachu lubosnu, wopojazu wóń. Kaž by so žurjateje semje sarjeć chyła, so dorycź k swojej lubowanej žotřiczy Marji.

Nihóže na swěcze Hanka dusche njemějesche, kotrejž by so mohła dowěricź, kotrejž by mohła tej posćeptacź jenož wo njesmérnej bóli, kotraž ju cžěrnjesche. Ale tu bě hama. Nichtó jeje njewidźeschе, nichtó njeskhyschcheschе. Mortwy nicžo njepschehladźi. Cžim mjenje jeje horzylubowana žotřiczka Marja, kotraž tu dréma pod dornom.

Ach, tej mohło so sawidźecź. Modluschka je wumrěła, njepschecžała měta njeje, w blyschcžu swojich młodych lět a w zjanosći je wotžal cžła — a dźensa hischcze jeje nawojenja pkała wo nju. Ach, pschecžo město, Maruschki Bóh jeje njeje k sebi wsał? Schto je jej zjanosć, schto su jej młode lěta a kwětki a róże, hdyž je swultorkana je žweta, hdyž hdźežkuli něchtó na nju so schcžěri, zu šmějschi, hani ... Może wona i zyła tałe w Kruschojzach na dalsche wostacź? Njebudźe tež tón jenicžki, kotrehož tu ma hischcze, wot nětka hinak na nju hladacź? Sšmě Rochej Riischoj hdy sako na wocži? Ach, šnadź tež tomu hischcze pschihodu wopacžne myśle: so njeje mortwej žotře, ale jeho njemjescze k woli žadźała te cžerstwe kwětki ...

Hanka žama njebě, runjeż tak muzłesche. Wona so nihdy njenadża, so z wjeczornymi šměrkami muž, zastrożeny, w strasche spłoschiwej wocži na nju słožowasche.

Schto drje młodeho wjesneho schottu žem wjedźesche z tym wokomikom? Hacž bě jeho někajke cžěrne pschedcžuscze žem pohoniło? Hacž so nadźesche, tu na polu pokoja, nad njemjezesnym rowom, so jo jemu tu rosharjena dusche sterje sako šmerjeje?

Najprjedy na Hanku pohlada. Wokomik njepohnuty sasta, kaž by sprostnyt był. Potom pak rasnje postupi a z tśjomi krocželemi běsche sa Hanku. Nětko hatle so jeho dohlada, kaž by sjemjenje so je semje wunóriło było — tak tu stojesche won, kotrehoż widźecź, w tymle wokomiku z najmjenjscha njebě chyła sa žiwy žiwět nig.

Nětnje na njeho pohladny a sadyrknu, kaž chdyž scheri. Scherjaza też běsche bledosć, kotraž jeho lizy pokrywasche, hewak strowej cžerwjenej. A žusy bě też pohlad jeho wocžow, tak pschecželneju pschezo. Njehladaschtej jeho módrej wocži šnadź hnéwnje, ani porokujzy, jenož bolosć a hluboki stysk bě jej sawodźał. Tehdom želnoscźima ból jeje wutrobu napjelni, a ruzy so jej swjesećschej kaž nimowólnje. Nahle, kaž k nječjejenu roskasej, chcyše Hanka posłuchacź a cjekacź, ale nosy njedowolschtej. Wbohe stworjenje so do hromadki swjeje.

Tak wonaj khwilku mjelcjeschtaj, wobaj.

Wopramdźe tež Riischa njebě hischcze za cžaš žiwjenja widźał takeho horja a teje bolosće na cžłowjeskim wobliczu. Schto je ta cžerpiła a schto hischcze cžerpi.

Riischa i mogu swoje saharjenje potłóczowasche. Jenož wocži a ruzy složiwschi k wutorhanym fijałkam, wopraschа so šmérom a pschecželnivje: „Cžehodła to cžinischi? ... Je to prawje Hanka? Je cži ta schto cžiniła, hdyž su cži khschiwdu cžinili sli ludźo?“

Wón njebě zwaril, ale Hanka sacžu, so to porok bě a — sasluženy.

Wona chcyše jemu wotmołwicź, tola rot so njewotewri. A hdyž potom cžěrnej wocži posběhny, wonej njesamóžschtej snjesć strudcžeho pohladnjenja jeho wocžow. Stwjknivje a khorobliwje wodychujzy wobliczo pschikry z rukomaj.

Dobremu młodźenjej bě Hanki wutrobnje žel, a nakliwischi so k njej, dótkny so ji zapazeho cžoła a rjekny šnuty a jaty: „Wbohe dźowka! Schtó by to myślił! Schtó by to toho nadźał! Ach, so běch ja tola prjedy pschischoł! Tola njewědźach dźe, so sy ty na rejach ... Tuž njebudź dźiwna, wschak so to ženje wjazy nještanje. Wo to so psiaramy. Wschak hižo najhórschich schkarakow wěm ... Juro mi hischcze dźenża z dwora póńdże, a druhich jej wottschaću, so budźa spominacź.“

Ste myśle woptachu Hanku. „Myślisch drje, Riischa, so sy dokonjał schtó wě kaiki fkuk! A nětko sy so snu pschiwacžił, so by mój dźak žinjał. Ja tebi dźaka dołżna njejsym. Sšym cże prožyła?...“

(Pokračowanje sćěhuje.)

njezady widźi, zo so něchtó za Serbstwo stara, njepripóznawa. Tutej su serbscy prócowarjo černy we woku, kotříž so najlěpje wotbudu, hdyž so do swěta trubi, zo su to krajni přeradnicy.

Tež dźensa hišće tajkich „přećelow" mamy; njedźiwajo na złote słowa našeho wjednika Adolfa Hitlera, w swojimaj rěčomaj ze 17. meje 1933 a 21. meje 1935. Tak je sebi w Serbskich Kundrachćicach zańdźenu sobotu dowolił zwjazk „Deutscher Osten" šerjenja swojim posłucharjam na sćěnu rysować. Podamy referat hłownjeho rěčnika Dixa, kaž jón we „Sakskim Postillonu" čitamy, do słowa: „Wěste elementy, mjez kotrymiž su tež klerikalne kruhi, chcedźa zaso serbske prašenje wumělscy wožiwić. Tute elementy žadaja, zo so Serbam, kotrymž je w Němskej přeco jich kulturne žiwjenje zarućene a zwěsćene było, tež politiska samostatnosć da. Zo by so jich žadanje dopjelniło, dźěłaja tute elementy z wědomnym falšowanjom historije a z wopačnymi wudawanjemi woprawdźitych poměrow. Po jich wudawanju su sydliśća Serbow prastara słowjanska zemja a mjenuja němskich Serbow „jako swojich njewumóžnenych bratrow". To woni wudawaja, hačrunjež je z prehistoriskimi namakańkami wědomostnje dopokazane, zo je Hornja Łužica najprjedy germanske ludy wobsydłowała a zo Serbja do tuteho kraja hakle začahnychu, hdyž němske ludy zdźěła k wjećoru čełnjechu, zo bychu po někotrych lětstotkach so wróćiłe a kraj dospołnje kolonizowali a zasydlili. Tamne elementy mjenuja Serbow swojich njewumóženych a potłóčenych bratrow, hačrunjež so Serbja ženje w swojich wosebitosćach njepřikróćichu. Nawopak: Sakska je přeco wulke sumy nałožiła, zo by Serbow we wukhowanju swojeje rěče a swojich nałožkow podpjerała. Na přikład su so při wobsadźenju wućerskich městnow w kraju, ze Serbami wobsydlenym, přeća Serbow połnje a cyle wobkedźbowałe. Serbja so ženje podtłóčowani njećuja, přetož z tysaćletnym zhromadnym bydłom, su Serbja so z dobrymi Němcami stali. To dopokazuje to, zo Serbja so přeco, tež we wójnje, wuznamichu a zo so 1919 wot swojich zawjednikow wotrjeknychu, kotříž hižo tehdy politisku samostatnosć Serbow propagowachu." Na to pokaza rěčnik Dix na nadawki zwjazka „Deutscher Osten", wosebje ma na strachi pokazać, kotrež němskemu ludej z dźěłom wonych elementow hroža atd.

My so prašamy, štó su wone elementy a štó su wone klerikalne kruhi, kotrež pječa tajke čěrne dźěło wukonjeja. Serbski lud je dźensa do Domowiny zwjazany a pod wustojnym wjednistwom jeje wjednika Pawoła Nejda so žane čěrne, stajeł skódne naležnosće njewukonjeja a też wukonjeć njebudźa. Nawopak, Domowina je wšudźe we wšěch swojich přednoškach, přeco tež na winowatosće pokazała, kotrež my jako Serbja k swojemu stajeł mamy. My njebychmy na dźěławosć zwjazka „Bund Deutscher Osten" kedźbowali, hdy njebychmy skoro ze wšěch kóncow našeje serbskeje Łužicy słyšeli, zo tutón zwjazk po Serbach šeri. Hdyž Serbja potajkim su přeco swoje winowatosće k stajeł dopjelnili a chcedźa to też w přichodźe to dopjelnić, hačrunjež so jich přeća w nastupanju wukhowanja jich narodnosće dawno hišće njejsu dopjelniłe, wosebje też nic w nastupanju serbskeho wućerstwa, njerozumimy, kak móže potom so njedorozumjenje a hida mjez němskim a serbskim ludom rozsywać.

Při spominanju na 20lětnu rjekowsku smjerć našeho wulkeho narodowca Franca Krala smy tole chcyli jónu serbskemu ludej zdźělić. Tutón w swojej přewulkej skromnosći njebudźe ženje němskemu stajeł hłowubolenje činić. My smy našemu wjednikej a kancelerej wulcy dźakowni, zo je nam wón we swojich złotych słowach zarućił, zo smějmy naše kulturne kubła hajić a pěstować, haj, wón je nam samo ze swojej rěču z 21. 5. 1935 k temu přikaz dał, nochcemy-li być po jeho słowach ludźo mjenje hódni. My tutón přikaz a też Božu wolu dopjelnjamy, hač do poslednjeho našeho zdychnjenja, kaž je to činił nas Franc Kral.

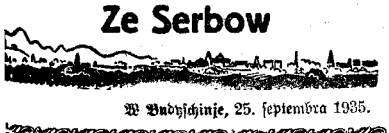

W Budyšinje, 25. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kiž z Bohom syja, tym wšě wjedra tyja.

Přisłowo.

— **We wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 745, hygrometer minus 4, najwyšiša dnjowa temperatura 20 stop. cjopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, najnišša temperatura w nozy 9 stop. zjopłoty. — Rozpołoženje wjedra w Europje je khětro njestajne. Pola Jerdźelskeje wčera nowa nizina liježe. Leż tuta nizina k dołhemu ranju cehnje. Tohodla je enoj jeje kromy z lohka na nasche wjedro wulkutkuja. W połnocnej Němskej wichać budźe wjedro bóle pomrócene, wětrojte a z khwilemi też deschcjowate. Přichi blikoscej nizinu smějemy sajo trochu cjopłišchi powětr. — Jutřišchi chwórnik hłónčko 5,51 hodź. skhadża a sco 5,51 hodź. khowa. Měsačk skhadża jutře rano 4,32 hodź. a khowa so popołdnju 4,59 hodź.

— **Wuhladny na njedźelu sa jutřišchi schtwórtk: Trochu njestajne a milišche wjedro.**

— **Porjedźenka.** We wčerawšim čisle „Serbskich Nowin" ma w nastawku wo Cornej Horje napismo wězo rěkać „Wulšt na Cornu Horu."

— **Tuni sarjadnišći woschebity cjah ze Shorjelza do Hirschberga a Krtonoschow 29. septembra 1935.** Kaj nam němšćostatna železnica zdźěli, wotjědže njedźelu 29. septembra t. l. tuni sarjadnišći woschebity cjah 3. rjadownje z 60 proz. znižonym jědźenje płaćišmy ze Shorjelza do Hirschberga a do Krtonoschow (Oberschreiberhau), Oberschmiedeberg, Josefinenhütte, Krummhübel, Oberhain). Cjah wotjědže ze Shorjelza 6,57 hodź. a pschijědže do Hirschberga 8,03 hodź., do Josefinenhütte 9,28 hodź. Wjeczor wotjědže cjah z Josefinenhütte 20,13 hodź., z Hirschberga 21,24 hodź. a pschijědže do Shorjelza 22,33 hodź. Jěsba płaćeja ze Shorjelza do Hirschberga jenoż 2,60 hr., jěsba na liśćik, z kotrymž móže so stajiła w Krtonoschach wolicź, jenoż 4,10 hr. Wobdźělnicy z Budyschina maju pschisamknjenje k woschebitemu cjahej z porjadnym cjahom z Budyschina 5,18 hodź. a wróćeja so do Budyschina 23,43 hodź. Wot wschitkich stajiow hač do 100 kilometrow wokolo Shorjelza so jěsba we 50 proz. potuńschi, hdyž so liśćik woschebiteho cjaha pokaże. Dźěcy wot 4. hač do dokonjaneho 10. lěta płacja polojzu. Njech žeby kóždy liśćik z cjahom wobtiara, dokelž so jenoż wešta liczba liśćikow wuda. Žadajeje nadrobne powuczenje ispjeno, kiž pschi wudawarnjach jědźnych liśćikow a w puczowanskich běrowach dostanjeće.

— **Wobtrućenje kwitowankow.** Kwitowanki invalidnych, wudowinskich, zhrotnych a sinjeboženskich rentow so sa mjena z prénim pismikom A hač L pódźelu 30. septembra 1935, sa mjena z prénim pismikom M hač Z wutoru 1. oktobra 1935 dopołdnja wot 8 do 12 hodźin w šejmowni na Hrodowskej haźy 10, deleka we wupłaćowarni, wobtrućeja.

— **Palastowe dźiwadło** na Kježorskej dróhy pokasuje hač do pjatka wjesoły Ufa-film „Amphitryon" z podtitlom „Sto pschidźe z mrócejlow". Originelnemu filmej klužesche jako sakkad Kleistowe wobdźělanje wo dobyćerskim rjeku Amphitryonu. S žadosću cjaka Alkamena na domojwrót swojeho mandźelskeho. W mutrnych prózwach pschednoschuje swoje jědźenje bohej Jupiterej. Tón so do rjaneje Alkameny skónčnje tak kanóri, zo chce wo tóždu płaćišmu na semju sestupić. Sćiwojej „lěpschej połozy" luda w stawach drjenje, tak so jeho wona do kraja Sparty pósćele. Merkur ma jeho pschewodźeć. Wonaj pak njejědźetaj do Sparty ale do města, hdźež Alkamena pschebywa. Jupiter chce rjanu žónsku pschelećeśiś z tym, so by do Amphitryona pschetwori a Merkur do słužobnika Sosiosa. S wokschewjazej radosću mózeju něsto dalsche podawki sćěhowaś. Wobeshje Jupiter podleji cłowjeskim žłabosćam a wschitkon jeho nadsenski błyschcej so poschubjuje. Hakle Adele Sandrock jako Jupiterowa mandźelska dyrdźesche jako porjad bo sawjerćanych situazijow pschinjeseć. Willy Fritsch a Pawol Kemp hrajetaj w dwójnych rólach woprawdźe mischtrowsky. Režija Reinholda Schünzela bu twórjerne podpjerana z nowocźasnym fotografiskim wumělśiwom. — W pódlanskim programmje widźimy kulturny film z piratiskich kupow.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi wutornischim cźehnjenju 5. rjadownje 207. sakskeje krajneje lotterije (20. dźeń) padźe dobyće we 10 000 hr. na cźišło 119 874; dobyće we 5000 hr. na cźišła 484, 96 763, 149 183, 153 332; dobyće we 3000 hr. na cźišła 7561, 15 307, 20 541, 25 866, 34 223, 41 713, 59 825, 69 064, 80 495, 90 565, 92 659, 113 117, 116 605, 119 770, 122 650, 123 625, 127 866, 130 674, 131 091; dobyće we 2000 hrivnonow na cźišła 22 228, 37 005, 70 355, 74 681, 79 624, 79 729, 109 074, 120 423, 127 089, 133 527, 145 692, 148 407, 149 383; dobyće we 1000 hr. na cźišła 12 16, 13 079, 15 986, 21 036, 27 031, 45 693, 49 902, 54 538, 58 198, 63 047, 71 200, 77 683, 86 273, 86 516, 86 968, 97 190, 99 283, 105 888, 117 200, 119 093, 124 215, 134 124, 138 654, 142 796, 150 214.

— **Spinadłowa žwjeza pschi automobilach a motorlich kołach.** Budyšći wyschi měšćańosta, policajsti hamt, nam pische, zo so k wotstronjenju dwělowe na to pokasuje, zo je po wukasu, kiž je sakski šnutskowny minister w Drježdźanach njedawno wudał, spinadłowa žwjeza pschi wschich sačinjenych a tajlich žamoježdźach trjeba, pschi kotrychž so sastajenje po postajenu w § 27 wotšk. 3 němskeho porjada wo dróhowym wobkhadźe niz hinak hač z mechaniskej pschiprawu poka'uje. Barba spinadłoweje žwjezy dyrbi nałoźkź cźerwjena być, za sadnju žwjezu pak je cźerwjena barba pschedwiźana.

S **Dobrusche.** Dróha z Dobrusche hač k Schyrjewiemu mostej pola Hnaschez je so za kóždy wobkhad sawrjel, dokelž su ju počeli pleśtrowaś. Wobkhad je so na puć pschi Dobruschanskim hrodźišću pokalak.

S **Běleschez.** Póndźelu w nozy je nješnaty paduch z motorskeho kola, kotrež bě jedyn hósć tudomneho hosćenza na khwilku psched khěžu stajił, wobgwałtak kradnył, hačrunjež bě městno psched hosćenzom z elektriskim žwětłom wobgwětlene a hosćo won a nuts khodźachu. S paduchiwom wjeleźěčny wobydlet schkoduje, kotryž loko nusnje w swojim powołanju trjeba. Pschitomni hosćo su wscho pschepytali, tola njeje su paduchom žaneho źěła namakali.

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjo a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći

Hospodarski rozhlad

Sserjedu, 25. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,21	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,75	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša 24. septembra. Dopołnje saschmjatane położenje w Genfje, kotrež po pschedwčerawšich hišćeze trochu optimistiskich powěsćach sćěhowaśe, wuskutkowaśe so na wčerawšej burzy z tym, so so kupzy wróćo dźerźachu. Bursowni wobkhodnizy z powołanja wotpischedawachu, z čimž so kurzy swjetscha wo 1 proz. snižichu. Pschi tym běše material, kotryž so poskićeše, jara mały, tola njeběše žanych kupzow, dokelž dźiwchu tucźi też najprjedy pozdźenje jendźelskeho kabinetta wocźakaś. Dobre powěsće z němskeho hospodarstwa njesamóžachu dźiwajo na tuto wuwicźe swój wliw wukonjeć. Na rentowych wikach běše cźicho.

Barlinske žito wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach njeje so zmjakowe położenje pscheměniło. Se přenjeje ruki bě na wikach jara małe materiala, druha tuta pak w dožahajej měrje posticźeše. Mjenjam so nocźe žito kupowaćź, tak so so rozka a pschenza daschtej hubjenje wotbyć. Njekontingentowane khlěbowe žito ma tehorunja měrne wiki. Mózeje, dokelž su płaćišny jara rozdźělne. Wowsa a pizowanske a jećmjenja njeje na wikach. Też dobre druzyny jećmjenja sa piwarnje z nistim běłkowym wobstatkom so njepostaraju. Jećmjenje sa industriju maja měrne wiki.

Wjezera płaćejche w Barlinje zeznaty

pschenzy M 8: 9,50 hr., M 9: 9,55 hr., — rožki M 8: 7,70 hr., M 11: 7,85 hr., — jećmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Złto a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 9.	23. 9.		24. 9.	23. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	23,00	23,00	such. hruhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		
wroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluski	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

24. septembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 566.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	41–42
Mjenje picowane wšěch starobow	37–40

Byki: 340.

Połnomjasne, wuroščene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	41–42
Špatne	38–40

Jałojcy a kruwy: 1273.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	38–42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30–37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20–28
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1928.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	68–71
Mjenje wukormjene a tańše wot cych (2.)	60–67
Špatne (3.)	50–58

Wowcy: 3357.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	45–46
Starše wukormjene (6.)	42–44
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	30–40

Swinje: 3524.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenc, hač do 1½ lět stare	51,50
Wukormjene	51,50
Mjasne	51,50
Špatne	51,50
Rancy a kundrosy	51,50

Radio

Schtwórtk, 26. septembra khyschi so:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programma: 6,30 wjeseły ranšiši konzert. 11,05 za wjesne žony. 11,30 za burow. 12 pschipołdnjišchi konzert. 12 wschelakotcźe. 16 popołdnjišchi konzert. 20,10 memelšći kraj. 20,50 šabawna a rejwanska hudźba.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programma: 5,50 za burow. 6,30 ranšiša hudźba. 11,45 za burow. 12 pschipołdnjišchi konzert. 16,20 tacźele. 20,10 Memelšći kraj.

Hišćeze wažne z dnjoweho programma: Barlin: 20,10 pišany konzert. Königsberg: 20,50 orchestrowy konzert. Hamburg: 20,50 rejwanska hudźba. Köln: 21 orchestrowy konzert. Frankfurt: 19 šabawny konzert. Stuttgart: 20,10 šabawny konzert. Win: 19,30 wječorny konzert. Warschawa: 20 lohła hudźba. Praha: 19,40 cźeska dujesta hudźba.

S **Dźěinkej.** W tudomnej **Kaußendorfej** maschinskej fabriziy žu žo saßo **nětkotre tyßazy** žkomowych prazow nadžěłake a žo do wšuženo žwěta wotbyłe. K wožwjeczenju tuteho podawka žo fabriziny wjednik se žwojimi dźěłaczerjemi na ježbu do **módreho** puschczi. Pschi jeßbje, na kotruž žu też žony dźěłaczerjow pschepročschene, žo nětkuže 600 wožobow wobdźěli.

S **Kratez.** Pondźelu žu na jenej tudomnej hórzy cźělo njesnateho muža namakali, kotryž bě žwojemu žiwjenju kónz cźinił. Ssamomordar je nětkuže 30 lět stary, 1,68 metra wulki, ma cźorne włoßy a bě schérowódru drastu wobleczeny. Pódla morweho, kotryž je po zdaczu ratarski dźěłaczer abo dejeŕ był, nowe jězdne koło se znamku „M.W.B. Meister“ a ſ cźiſłom 625960 leżeſche.

S **Hodžija.** Kaž je žo hižo sdźěliło, bě žo tu 10. septembra mužaze jězdne koło znamti „Prima“ kradło. K tejle powěźcźi ma žo pschipomnicź, so žu to žame koło najajtra rano w Budyšinje namakali. Wono je žo wobkedźerjej wrócźiło. — Druhe koło běchu 11. septembra w jenym bérnischczu pola Hodžija namakali. Kaž je žo nětko zhoniło, bě žo koło 10. septembra w Lubiju kradło. Paduch je koło na polo dowjedł a tam stejo wostajił, hdyž bě žo jena ſ jeho wobruczow pukła. Też tole koło je žo wobkradnjenemu pschepodało.

S **Dobranez.** W lětuſchej žuchoźe ratarja njewěsta, hdże byrhja pizu ſa žwój ſkót dobrać. Mało, schtož jim narosce, jim hiſchcźe paduschi wotwjeźcź pytaju. Saidźeny tydźeń jeneho wobydlerja ſ Panez saſkazichu, hdyž ſ jeneho Dobranczanskeho pola répu kradnjesche. Tuteho cźłowieka žu hižo wojpjet widźeli, hdyž je pó cźmje ſ wulkimi cźežemi domoj cźampak. Hdyž jeho saidźeny tydźeń pola Dobranez lepichu, wón prejesche, so je chapł kradnyć. Na tamnym polu pak polny měch répy namakachu. K měchej běchej hnydom schandże ſa njeżenje pschilichtej. Paduch budże žo dyrbjeć psched žudom samolwicź.

Z **Njebjelčic.** Njedźelu wjecźor wuhotowa tudomna wjesna młodźina wjesoły wjesny wjecźor w „herbskej gryschce“. Wjele młodźiny z blizka a daloka bě so tu zešło. Wjednik wobwěźelenje wjesneje młodźiny ſ lowami a Herrmann powita wšěch z wutrobnymi słowami a preješe wšem přitomnym, zo bychu tu zhromadnje wšěm přitomnym, zo bychu tu zhromadnje z druhimi rjane hodźinki nawědźili a so tu kóždy prawje zabawjał. Cyły wjecźor knjeźeše na žurli wjesołe žiwjenje a radostna mysl. Spěwachu a rejwasołe žiwjenje a radostna mysl. Spěwachu a rejwachu kaž być dyrbješe. W přestawkach předwjedźechu kaž być dyrbješe. W přestawkach předwjedźechu někotři wjesni rjane serbske kaž też němske narodne reje. Přeruče minychu so wjesele hodźinki. Bě hižo we połnocy. Z połnym dosćěinjenjom, zo bě so wjecźork tak rjenje poradźił, podachu so hosćo na swój dompe.

S **Jamneho.** W nozy wot njedźele k póndźeli je žo ſ jeneho tudomneho pasiwiſchcźa cźelo kradło. Jena krowa běſche žo do cźasa na pastwje woczelita. Paduch je to wěsce wobkedźował a je cźelatko žobukakał. — Njedźelu běſche žo w Jamnom nawjedowarſtwo měſtneje ſkupiny nazionalzialiſtiſkeje ſtrony ſeſchło. Też ſastupjerjo němſkeho nalſjozialiſtiſkeje ſtrony ſeſchło. Też ſastupjerjo němſkeho ſejiwjazeho ſtawa a towarſtwowi pschedbyhdża běchu pschitomni. Na ſhromadźiznje žo wobſamknu, ſo ma žo lětuſchi žnjowy dźakny žwjedeń 6. oktobra ſaſo taſi wožwjeczicź ſaź w lěcze 1933.

S **Klětneho.** (Zyrkwinſke powěſće.) Pjatk wjecźor we 8 hodźinach budże w evangelſkej zyrkwi wjecźorna žwjatoczńoſcź. Njedźelu dop. w 9 hodź. budże němſke předowanje. Popołdnju w 3 hodź. wotwjeźcź evangelſka žónſka pomoz žwój lětny žwjedeń w towarſchnej ſali.

S **Mikowa.** Koſot ratarja Handrija Kopki w Mikowje je žo też lětſa ſaſo ſa ſjawne wužiwanje ſwobrał.

S **Khrjebje.** Nawjedowarſtwo Khrjebjanſkeje dobrowólneje wohnjowoje woboty je ſwuczowanſke dny na kóždu prěnju njedźelu po łóžbym 1. a 15. dnju měſaza poſtajiło. Ssobotu 29. septembra popołdnju w 3 hodźinach ſměje žo w Bělſchach hoſpodzenzu ſhromadźizna zobuſtawow. — Wutoru wjecźor wotmě žo na ſali „Krony“ roſjohnowarſka žwjatoczńoſcź ſa towarſchow, kotrejž wotdźelenje dźełowoje ſłużby 3/107 w Nowej Wſy wopuſchcźa. Wotdźělenje běſche ſalu žwjedźenſkich wupyſchiło. Sswjedźeń je žo ſ zyłeje wokolinu bohacze wopytał. Po wſchelakich rjanych poſkicźenjach dźełowoje ſłużby běchu reje.

*

Se **Schérachowa.** Na Hindenburgowej dróży ſ Korſnjicu pschikhadźejo ſ dwěmaj wožobomaj wobžadźene motorſke koło, kotrež dyrbjeſche w ſawinjenju autej žo wuwinyć, ſ wulkej mozu do milinowego ſcźežora ſajeźdże. Wjednik motorſkeho koła, Benno Hölzel, a jeho ſobujeźdżaz, Möbius, wobaj ſ Tucźija, žo cźežko ſranſichtaj a dyrbjeſchtaj žo do khorownje w Kemberku pschewjeſeſ. Tu Hölzel wumrě a Möbins hiſchcźe w ſunjernym ſtrachu w khorowni leži.

Wusudźenja

§ Dla cźiwilowanja ſłotu bě žo pſcheczíwo Emilej Oſkarej Hauſi ſ Kincza wobſkórżba ſapodała. Jeho winowachu, ſo je 23. haprileje je ſwojimaj konjomaj žurowje ſakhadźał. Hamtiſt ſud w Kamjenzu bě jeho ſa winowatého ſpóznał, dokelž běſche Hauſa konja ſ biczom nuſował, wóſ, kotryž bě ſa njeho pſchecźejźi, wucźahnyć. Ssud jeho tohodla k 10 dnjam jaſtwa ſaſudźi. Hauſa, kotryž žo pſcheczíwo wuſudej powoła, ſaprěwſache pſched małej khłoſtańſkej komoru, ſo je ſ konjom žurowje wobkhadźał. Naſpomnjeny dźeń běſche konja do wóſa, ſ répu nakładzeneho, ſapſchahnył. Po jeho wuprajenju njeběſ tóń, kotryž je ſ cźahami ſaſłubjeny, wóſ, kotryž njeje pſcheczéjźo nakładzeny byk, ſe ſajłobjenoſcźu wucźahnył. Pſchiſina, ſo je konja ſ biczom bił, ſchtož pak je też wuſpěch mělo. Po pſcheſłyſchowanju ſwědkow pſchińdże ſud k měnjenju, ſo Hauſa konja njeje ſurowje bił. Prjedawſchi wuſud je powali a Hauſa, kotryž ma dobre mjeno, je bjeſ wudawkow wuwinowa.

Přilopk

Starſchej ludźow žwjeczitej ſłotu kwaſ.

Adolf Richard Becker a jeho žona Marja Paulina rodź. Szeinbachez w Crimitſchawje žwjeczeſchtaj ſu dawno ſłotu kwaſ. S mandźelſtwa wuńdże 9 dźěci, ſ nich žu make ludźi, kotrejž hižo lěta dołho ſ druhimi liliputanarjemi po žwěcze jězdźa. Sajimawe je, ſo bratrja a ſotry małych doſpołnje normalni a ſo Beckerez nan ſam wulki a ſylny, mjes tym ſo je mać ſrjedźneje wulkoſcźe.

Banditoju rubja w Palestinje.

Póndźelu popołdnju na dróży ſ Haiſy do Beiruta banditoju 12 autow nadpadźechu a wurubichu. Banditoju ſu wuwołanej zwólbje Fuada el Alamia pschiſłuſchcźeja a jara ſdwórliwje poſtupuja. Woni puczowarjam 2000 punttow ſterlingow wotewoſchu.

Budyske stawniske powěśće

wutoru, 24. septembra 1935.

Narodźiłoſ taſ ſo: 18. 9. Guſtawej Alfredej Baumej, rěſnikej, ſyn. — 22. 9. Měrcźinej Guſtavej Adolfej Leuſchnerej, fabrikſtemu dźěłaczerjej, ſyn.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 24. 9. Eberhardt Helmut Knecht, puczowarſki inſpektor w Biſkopicy ſ Hildegartu Gertrudu Lindnerez, piſańſtej pomocznizu w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Betrifft: Abbrennen von Waldflächen und Bodendecken.

Ich weiſe auf die Beſtimmungen des § 46 der Polizeiverordung des Herrn Regierungspräſidenten in Liegnitz betr. Feld- und Forſtſchutz vom 2. Mai 1932 (Sonderbeilage zu Nr. 19 des Regierungsamtsblatts), in dem die Vorſchriften über das Abbrennen von Waldflächen und Bodendecken enthalten ſind, hierdurch erneut beſonders hin. Der § 46 hat folgenden Wortlaut:

„Wer Waldflächen brennen, liegende oder zuſammengebrachte Bodendecken abbrennen will, hat die Ortspolizeibehörde im Umkreiſe von 7½ Kilometer ſowie den Landrat rechtzeitig zu benachrichtigen und die von der örtlichen zuſtändigen Ortspolizeibehörde anzuordnenden Sicherheitsmaßnahmen zu beachten.

Das Abbrennen von Bodendecken auf Wieſen, Feldrainen, Oedeland an Hecken und Wildhecken ſowie von Rohr und Schilf in der Zeit vom 15. März bis 30. September jeden Jahres iſt verboten. Zur Wahrung der Belange der Landwirtſchaft kann durch die Landräte und die Polizeiverwalter in den kreisfreien Städten das Abbrennen von Bodendecken ausnahmsweiſe auch nach dem 15. März geſtattet werden, wo es zur landwirtſchaftlichen Nutzung der Flächen nachweislich notwendig iſt und nicht vorher erfolgen konnte.

Nach § 47 aaO. werden Uebertretungen dieſer Beſtimmungen auf Grund des § 42 des Feld- und Forſtpolizeigeſetzes in der Faſſung vom 21. Januar 1926 (Geſetzſammlung Seite 83) mit Geldſtrafe von 10 bis zu 150 Reichsmark oder mit Haft beſtraft.

Die Ortspolizeibehörden und die Herren Gendarmeriebeamten erſuche ich, für die genaue Beachtung dieſer Beſtimmungen zu ſorgen.

Hoyerswerda, 18. September 1935. **Der Landrat.**

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyſchin. Sjednoczeńſtwo evangelſkich Serbow ma ſrjedu 25. ſeptembra wjecźor we 8 hodźin ſhromadźiznu w Sserbſkim Domje. Njech wſchitcy wěſce pſchińdu, dokelž dyrbimy hiſchcźe raz wo wulkich rěcźecź. Pſchedsydſtwo.

Pancźiz. „Lipa Sserbſka“ ſpěwa ſrjedu 25. ſeptembra we 8 hodź. pola Natuſchez w Kukowje.

Twar ministerſtwa ſtatneho létaſtwa.

1000 dźěłaczerjow dźěła nětko w 3 worſchtach na ministerſtwu ſtatneho létaſtwa, kotrež budże po ſpotowojenju zjene ſ najmóznijſchich twarow hłownego města. (Donath, M.)

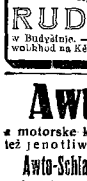

Kupuńe za potrjebu nowe

wobernoje mocy

Najlěpše spódnje kholowy.

Mam je hižo lětdźesatki na předań — su najlěpše wuprubowane a znate — porjadnje ſtrykowane, ojes ſowa

spódnje kholowy

we wšěch družinach — z baiery — mako — vigogne — wolmy — flore

25 kajkoſcźow, ſort., we wšěch wulkoſcźach, a thosé, a ſóroſcźach žiwota namakańe ſtaćiny hódno w mojim ſkładźe.

Spódnje kholowy bjez ſowa płaća 1.95 2.68 2.98 3.85 4.75 5.75 a dróże, wjacy hač 20,— hr.

Bjez nuzowanja ke kupjenju potrjebam kajkoſcźe a po płaću jenotliwe lěpšiny.

RUDOLPH

w Budyſchinje, — Wulki wotrjadny wołkhod na Kěſorſkej dróży Co. 16

Awtowy

a motorske koła wšěch družin, też jenotliwe motory kupuje

Awto-Schlachthof Lissack

w Budyšinje na Martin Mutschmannowej dróży 21

Čitarjo

płaćće porjadnje našim dowěrnikam woteběrſki pjenjez.

Wjacy

a ſtrowiš. **Sadu**

změjeśe, hdyž ſwoje štomy z **lěpjacymi wobručkami** přećiwo husancami škitaće. Dostanjeće pola

Erich Winter

drogownja w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Karbolineum

za sadowe štomy,

Karbolineum

ma zaso na předań

Natuš w Khrósćicach

Kehkwasam

Kwasne přednoški

Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši

Kwasne dary 0.50 hr.

Wšě družiny knihow, serbske a němske spěwarſke, biblije atd.

Kwasne plakaty

z rjanymi hrónčkami, do wěncow a na ſcźenu dostanjeće

w Serbskej knihařni

w Serbskim Domje w Budyšinje

Praksis zemrěteho knjeza dra. med. Brincka we Wulkej Dubrawje knjez dr. med. Alberts dale wjedźe.

W Budyšinje, 25. septembra 1935.

Zjednoćenstwo pokładnje lěkarjow Němskeje

Wokrjesna měſtnoſć nawječorneje Hornjeje Łužicy.

Hamtaſ.

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich-hollandskich

kruwow a jałojcow

ſteji jara płaćizny hódno na předań

Maks a Theodor Rychtař

ſkótna wikowańja w Njebjelčicach. Tel. Kamjenc 895

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.

ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Šołčic kašćowy skład w Budyšinje na Garbařskej hasy čo. 8. Telefon 8682

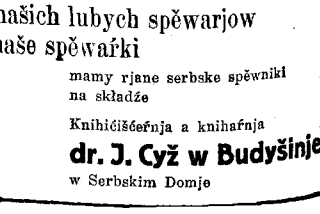

Za našich lubych spěwarjow za naše spěwarki

mamy rjane serbske spěwniki na ſkładźe

Knihićišćerńja a knihařnja

dr. J. Cyž w Budyšinje

w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 224

SERBSKE NOWINY

Srjedu 25. septembra 1935

Zapokazanje nowych gmejnskich radow

W Budyskej bliźšej a dalšej wokolnosći žu nowe gmejnske rady do sastojnstwa zapokasałe, kotrež schěźcy lět traje:

W Běłšichezach gmejnsku radu tworja: żelezniśi dźěłaćeŕ Max Rachlowz, technikaŕ Erich Schneider, wjeźny wjednik burow Fleischer, pječaŕ Walter Opitz;

w Bónezach: wjeźny wjednik burow Max Kŕžor, murjeŕ Jan Meier, dźěłaćeŕ Erich Strehla, ratař Richard Schuster;

w Hrubočicach: bur Jan Probšt, bur Pawoł Feurich, bur Oskar Pětšk, ratař Hermann Schołka;;

w Lubjenzu: bur Richard Müller, dźěłaćeŕ Ernst Spindler;

w Sahorju: skałaŕ Pawoł Schkleńćeŕ, żelezniśi dźěłaćeŕ Ernst Tempel, cźěžła August Bjar, ratař Oswald Michałk;

w Khójnicźu: hospodarśi pomoznik Kurt Mět, dźěłaćeŕ August Sswora;

w Kójšach: murjeŕ Jan Janasch, ratař Gustav Paul, skałaŕ Gustav Lipka;

w Jitzach: ředaŕ Gerhard Kschižan, ratař Pawoł Pětka, wobsedźeŕ zyhelnicže Hanž Lamscha;

w Wbohowje: kontorist Max Rudolf, cźažnikaŕ Richard Purscha, tocźeŕ Emil Jorschk;

w Bjedrušku: ratař Ernst Gruhl, hospodarśi pomoznik Ackermann, żelezniśi pschistajeŕ Alwin Hensel;

w Splótu: samkaŕ Marcźin Rychtaŕ, ratař Erich Sswora, pohonc Pawoł Bachmann;

we Wulkich Debšezach: schewz Emil Neumann, dźěłaćeŕ Herbert Neubert, ratař Pawoł Bebrach, dźěłaćeŕ Gustav Schramm;

w Rosnodežach: dźěłaćeŕ Adolf Rietza, wjeźny burśi wjednik Bohuwěr Gruhl, dróhowy wothladowaŕ Kurt Sušig;

w Ssupowje: skałaŕ Richard Förster, skałaŕ Marcźin Hancź;

w Mnišchońu: knihiwjednik Pawoł Hencź, pschistajeŕ Herbert Rau, tepjeŕ Pawoł Spank, skótny wikowaŕ Hermann Muka;

w Hnaschezach: bur August Pětsch, bur Edwin Hennig, sarjadnik materialijow Emil Leonhardt, wojnaŕ Wilhelm Wriedt;

w Džichorezach: dźěłaćeŕ Kurt Bjenada, asistent mlokowej kontralle Rudolf Uhlemann, dźěłaćeŕ H. Žur, samkaŕ Kurt Texter;

w Hrubjelczicach: bur Jakub Guda, dźěłaćeŕ Alfred Franka, dźěłaćeŕ Hermann Löffler, kowaŕ Herm. Kasper;

w Pschischezach: korcźmaŕ Jan Gerum, bur Schibak;

w Dorbuschi: moleŕ Walter Nowotnik, samkaŕ Moritz Schmitz, żelezniśi dźěłaćeŕ Hendrich Seifert;

w Horniej Kinje: dźěłaćeŕ Ernst Tschirner, bur Arthur Faur, bur Pawoł Kruschwiza, żelezniśi dźěłaćeŕ Arno Schmidt;

w Džěnitzezach: rěźniśi mišchtr Herbert Mehnert, elektrikaŕ Max Nedo, šahrodnik Wilhelm Holank, pječaŕśi mišchtr Dietrich;

w Čzernych Nožlizach: bur Jan Gěban, błidaŕ Kurt Gruhl, kantinowy najeńk Pawoł Rotha, dźěłaćeŕ August Ryčźeŕ;

w Hornjej Hórzy: bur Ernst Halka, ryčźerkubkowy najeńk Ota Heinrich, klampnaŕ Bjarnat Träger, lambora Ernst Domschka;

we Wóstašchezach: ratař Albert Ryčźeŕ, ratař Pawoł Kozor, dźěłaćeŕ Jan Schlamaŕ, korcźmaŕ Alfred Göhl;

we Warnoscźizach: bur Bohuwěr Kozor, ryčźerkubkowy inspektor Moritz Barchmann, payjerniśi pomoznik Franz Freudenberg, dźěłaćeŕ Pawoł Preścher;

w Sdjaru: skałaŕ Richard Wollmann, bur Klimant Wiczas.

Łóńčko kwasnych hróńčkow

Towařška z knihu
(snadź z „Kročenjom za Khrystusom").

Haj nětko, luba towařška,
Ty zastupi do mandźelstwa.
A Boha Knjeza zawěšće
Też prosyła sy nutrnje
Wo hnadu, kotrež mandźelska
Wšak trjeba tu dźeń wote dnja.
Budź swérna, sćerpna, spokojna,
We wšitkich horjach wutrajna,
Budź kruta, hdyž će starosće
Snadź wulke bychu napadłe.
Wo próznosće so njestaraj,
Sćiń swój domčk sej kaž Boži raj!

Też w mandźelstwje, kaž na zemi,
Přec same słónco njeswěći.
Tych, kotrychž Bóh Knjez lubuje,
Wón druhdy kruće pruwuje
A hdy by so ći wutroba
Tak druhdy w stysku tepiła,
Ći dobnu knihu poručam
A zdobom ju ći podawam.
(Dawa knihu.)
W tej wěšće twoja wutroba
Dosć pokoja sej namaka.
Bjeŕ sej ju často do ruki,
Kaž prošu će a radźu ći!
A přez nju budźeš zbožowna
Hač do swojeho skóńčenja! w. b.

Štó ma prawo na plakettu skutka zymskeje pomocy?

Sa skutk zymskeje pomocy 1935/36 žo runje kaž w sańdešnym lěcze měšačne durjowe plakettu wudawaju. Wo podawanju tutych měšačnych durjowych plakettow je statny poručenz sa skutk zymskeje pomocy w pschesłužnosći z němskim a pruskim znutškownym ministrom a němskim finanznym ministrom sćěhowaze sańady wudał:

Plakettu dóstaś maju prawo:

1. a) **Dóstawarjo mšdy,** kótaž sa cjaŕ schěźceměšačnje 25 pjenjezkow wopruja;

b) **dóstawarjo kruteje mšdy,** kótaž dla žrjowjeho znadnych dokhodow njetrjebaju dokhodny dawk płaćicź, hdyž měšačnje 25 pjenjezkow wopruja;

c) **dóstawarjo kruteje mšdy,** kótaž nimo žrjowjeho mšdoweho dawka teź hišće dokhodny dawk płaća, hdyž nimo žrjowjeho měšačnjeho dara 10 prozentow žrjowjeho mšdoweho dawka měšačny wopor 3 prozentow žrjowjeho dokhodneho dawka, kiž je žo na lěto 1934 woblicził, skutkej zymskeje pomocy wopruja, je-li žo dawk z wocźehnjenjom mšdy njerwotřironi. Tute 3 prozenty žo potajkim jenož na zbytny dokhodny dawk wobliczа.

2. a) **Pschemyślnizy a pschiślušnizy žwobodnych powołanjow,** kaž teź druhi, kiž maju dokhody a dokhodny dawk płaća, je-li woni měšačnje wopor 3 prozentow dokhodneho dawka, kiž je žo na lěto 1934 postajił, skutkej zymskeje pomocy pschinjeju;

b) **měšćelio** wotewrjenych wikowaŕskich towaŕstwow a kommanditiskich towaŕstwow, je-li woni měšačnje 3 proz. dokhodneho dawka, kiž je žo na lěto 1934 woblicził, skutkej zymskeje pomocy jako wopor pschinjeju;

c) pschemyślnizy a pschiślušnizy žwobodnych powołanjow kaž teź druhi, kiž maju dokhody, na kotrež žo njemóže dokhodny dawk położyć, je-li woni z najmjeńscha

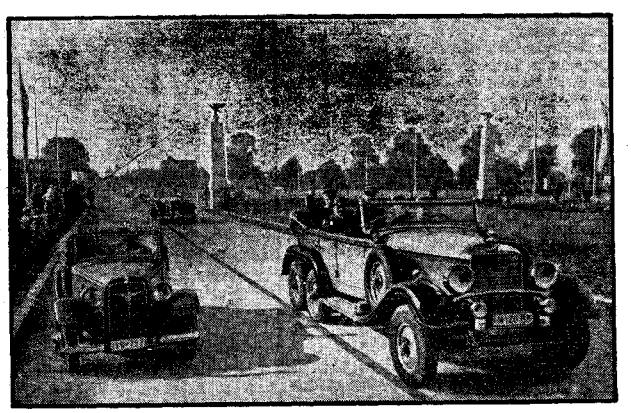

Statna autowa dróha Frankobród-Heidelberg.

Statna autowa dróha z Frankobroda pśches Darmstadt a Mannheim do Heidelberga je nětko po 2ětnym twarjenju dokónčena. Na nasćim wobrazu widźimy wobhladanje nowoje cźary ze stronu pschepreposchenych hosći. W prěnim aucźe widźimy generalneho inspektora za němśkedróhi dr. ing. Todta. (Heinrich Hoffmann, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(12. pokračowanje.)

Hdyž naši čeladni za blidom sedźachu, a mjez tym někajki cuzy do jstwy zastupi, kiž jim přeješe: „Bóh žohnuj wobjed!", hnydom wotmołwichu: „Bóh zapłać!" a přistajichu: „Pójće sobu!" Potom cuzy praješe: „Mějće dźak", z čimž chcyše rjec, zo přeprošenje njepřiwozmje. — To by z jara wulkim postorkom přećiwo wašnju było, hdy njechcyli za blidom wobjedowacy zastupjaceho a jich postrowjaceho na wobjed přeprosyć. Ale přeprošenje přijeć — to by z runje tajkim postorkom přećiwo wašnju było, kotryž sebi žadaše, přeprošenje wotpokazać. Staroznata je serbska hospodliwosć. Ale prošerjo a wandrowscy njebuchu ženje přeprošeni. Dostawachu swoju šklicku napjelnjenu, ale dyrbjachu wo khěži jěsć; ženje za blidom, přetož čeladni njesmědźachu hromadźe z prošerjemi wobjedować. Prošerjo njesmědźachu teź ženje přez próh stupić, ale dyrbjachu wonka wo khěži stejo wostać a čakać, doniž něšto njedostachu. Přeco pak wšitkim domjacym, wosebje dźěćom, kruće přikazachu, zo ženje njebychu prošerjej dołho stać abo čakać dali. Prošerjam dyrbješe so přeco spěšnje, haj hnydom posłužować, khiba zo běše njewotstorčeneho dźěła, kotrež njemóžachu wostorčić. Potom měješe prošeŕ čakać. Ale jemu prajachu, jako bychu so chcyli zamołwjeć: „Čakaj khwilku, dostaneš hnydom to swoje! Mamy runje jara nuznje, kaž to widźiš!" — Res sacra miser! Z khudym a potrěbnym maš zwaha wobkhadźeć. Kajki přinarodźeny takt a kajka čućiwosć běše w našich serbskich burskich swójbach! —

Domjaca rěč. W našim domje mjez sobu přeco jenož serbscy rěčachmy. Njerědko cuzy ludźo k nam přikhadźachu, kiž serbscy rěčeć njemóžachu: rěznicy, kupcy, předawarjo, dawscy zastojnicy a druzy. W tutym padźe so němscy rěčeše. — Hač do swojeho 10. lěta němscy njemóžach. Pozdźišo němsku rěč rozumjach, ale njemóžach sam němscy rěčeć. To sym hakle w Budyšinje w měšćanskej šuli nawuknył. Mój nan wusteješe so derje na němsku rěč, mać teź, dokelž běše lěto dołho w měšće słužiła, štož burske dźowki tohodla činjachu, zo bychu němscy nawukle, moji bratŕa a moje sotry běchu to teź nawukle. Haňža běše pol lěta w Budyšinje była a běše tam w němskej swójbje šwalćistwo nawukła. Hana běše teź pol lěta słužiła, zo by němscy wukła. Jan běše dwě lěće do měšćanskeje šule khodźił, jako pak běše pytnył, zo chcyše jeho nan na gymnazij pósłać, je so wón přećiwo tomu tak jara spjećował, zo je jedneho dnja domoj čeknył. Jan chcyše ratař wostać. Handrij pak běše hišće rozsudniši. Jako pytny, zo měješe nan z namaj tón samsny wotpohlad, jeho njemóžachu nawabić, zo by do Budyšina na měšćansku šulu šoł. Teź njeby wón chcyše ratařstwu swěrny wostać. Wón njeby nihdy na gymnazij šoł. Z našej maćernej rěču a z rěču wutroby běše serbska rěč. Hakle pozdźišo, jako běch gramatiscy wuwučeny, dopóznach, zo běše serbska rěč, kajkuž doma a w Malešecach rěčachmy, dobra a prawa. A hišće wjele pozdźišo, jako sam serbscy spisowaćelach, dopóznach, kak wubjernje naši Malešenjo so na to wustejachu, wšitke formy serbskeho słowjesa prawje nałožować, štož husto ani wučenym Serbam do myslow njepřińdźe. Tohodla sym so pozdźišo jako serbski spisowaćel, hdyž serbsku sadu pisach, přeco prašał: By naš nan abo naša maćerka też tak prajiła? A potom so w duchu zaso přesadźich k nimaj a na njeju kedźbowach, kak byštaj to wuprajiłoj. Potom hakle bu wěc jasna, konkretna, ludowa. Jenož ženeho, němskej rěči spodobnjeneho posłowneho přełožka, ale wšitko z duše rodźeneho Serba. Wo to sym so přeco prócował, a k mojej najwjetšej radości sym też to skoro přeco docpěł. Když běch nědy 10—11 lět stary, zdawachu so mi wšitcy ludźo, kiž němscy rěčachu, jara wosebni być, a husto sebi myslach: „Hdy by ty tola też hižo němsku rěč rozumić a rěčeć mohł!" K tomu dostach bórzy składnosće. Nan běše sebi zwobrazowanu bibliju we zešiwkach kupił a serbsce rjenje zwjazać dał. Tuta leżeše w najstwje na nanowym pismowym kamorje. Ja wzach sebi bibliju wšědnje dele a sebi jejne wobrazy hodźiny dołho wobhladowach. Pod wobrazom steješe němski tekst, kotryž pak husto njezrozumjach. Dokelž běše jemu staw a hrono připisane, dźěch sebi do wobydleńskeje jstwy po serbsku bibliju, w kotrejž sebi tekst přečitach, kiž měješe wobraz wukładować. Tak sym nawuknył němski tekst też bjez serbskeje biblije zrozumić. Sym potajkim němsku rěč z biblije nawuknył.

Naša najstwa běše mała jstwa, w kotrejž nanowy pismowy kamor, maćerna komoda a šklenčany kamor stejachu, do kotrejež hewak wjele njepřińdźechmy. Tam steještej też postole nana a maćerje, rjenje a pyšnje dźělanej, kajkejuž so w burskim domje njeby nadźał. Na sćěnje wisaše drohotne wulke hladadło w mahagonijowym wobluku. Hladawkowa

měžačnje 1 hrivnu ša čaž tracža ſkutka ſymiſkeje pomozy wopruja.

3. **Kapitalne towaršiwa** (wobſebje akcijowe towaršiwa a družſtwa ſ wobmjeſowanym rukowanjom), je-li wone ša čož ſchčešćimčežačnemu tracža ſkutka ſymiſkeje pomozy (wot 1. oktobra 1935 hač do 31. měrca 1936) wopor wo dozyla 20 proz. ſwojeho napłačenja na towaršiwoſki dawk (Körperſchaftsſteuer) pſchinjeſeł. Je-li ſo w pſchehladnym wobſtkodnym lěče tajke dołkowy njedozpěchu a napłačenja na towaršiwoſki dawk njejsu poſtajene, dóſtanu wone płakettu, je-li wone ša čaž ſchčešćimčežačneho tracža ſkutka ſymiſkeje pomozy dozyla 0,5 wot tyšaza čiſtſeho dohytka poſłednjeho bilanſowego dnja wopruja. Schłóž ani čiſtſeho ſamóženja njerwobſtejdži, ani napłačenja towaršiwoweho dawka njetrjeba płaćiež, ma po ſwojej kmanoſeji, ſmajmjeńſicha pak 1 hrivnu měžačnje ša ſkutk ſymiſkeje pomozy worowacž, je-li chže płakettu dóſtaci.

Naſpomnjene ſaſady wopſchiſeja jenož najniſche žadžby k wudobywanju płakettu ſkutka ſymiſkeje pomozy.

Tola ſo wěſeje wocžakuje, ſo budže wopor jenotliwoſow a firmow w pſchimérjenym poměrje k jich ſamóžnoſći ſtejeci.

Wotſkiženje wot dawka, kiž ſo wjes ſarmanja ſtawa, ſběrki jenohornčnych jědžow, puntow a ſtatue ſběrki po dróhach ſo ſ tutym rjadowanjom njepotrjebja.

Hilgenfeld, ſtatny poruczeny ša ſkutk ſymiſkeje pomozy.

Wozjewjenje presidenta němſkeje pismowstwoweje komory

wo winowatoſcjach pſchipowědženja džełarſkich a towaršiwowych knihowinow.

Dopominam na ſwoje wozjewjenje je 27. auguſta 1935, po kotrymž maju wſchitke džełarſke a towaršiwowe knihownje němſkeho džełowego ſjednoczenſtwa wothladarjow němſkich džełarſkich knihownjow w němſkej pišmowſtwowſkej komorje (Reichsarbeitsgemeinſchaft der Betreuer deutſcher Werkbüchereien in der Reichsſchrifttumskammer) w Barlinje W 8, na Lipſczańſkej dróży 19 wojſewicy:

1. Mjeno a adrežu džełarinjow abo towaršiwow, kiž knihownje wudžerža.

2. Mjeno a adrežu wothladarjow knihownjow a naſpomnjenje, hač jenotliwi wothladarjo we ſłowniku abo pódlarſkim ſaſtojniſtwje džełaju.

3. Wobſtatk knihow (liczby ſwjazkow).

4. Liczby pſchiſtuſchnikow džełarinje abo towaršiwa, kiž maju pravo čitacž.

S pſchipowědženjom maju ſo liczby jenotliwych knihow k pſchehladanju ſapodacž. Němſke džełowe ſjednoczenſtwo ma na prawo, ſa tute pſchehladanje pſchinoſchk k ſwarnanju wudawkow žadacž, kiž ſo po wulkoſći knihownjow wſchelako poſtajeja. S wopředka ſo ſakładne ſarmanje wo 5 hriwnow poſtaji, kiž na ſo ſ pſchipowědženjom na póſtowſchkowy konto wothladarjow němſkich džełarſkich knihownjow w Barlinje NW 7, cžiſło 161 215), ſapłacžicž.

Dokelž hiſchcze njeſżu wſchitke knihownje ſwoju pſchipowědženſku winowatoſcž dopjelnite, podlěžcham woſſewjeńſku winowatoſcž hač do 10. oktobra 1935. Cžinju hiſchcze raz na to kedžbne, ſo ſu džełarinje a towaršiwa po § 4 a 6 prénjeho pſchewjedženſkeho wukaſa ſakonja wo němſkej kulturnej komorje ſ 1. nowembra 1933 (němſke ſakoniſke łopjeno I, ſtrona 797) k pſchipowědženju winowate, a ſo potajkim te, kiž ſwoje wozjewjenje w poſtajenym cžaſu njeſapodadža, poſtajenje němſkoſtatneho ſakonja pſcheſtupja.

So by ſo njedorozumjenjam jadžewało, ſwěſcjuju, ſo ſu džełarinje a towaršiwa, kiž nětkotre knihownje wudžerżuja, winowate, ſłóžbu jenotliwy knihownju k woſſe zjenju pognuc. Winowatoſcj wozjewjenja w tutej formje płaci też ſa tajke towaršiwa, kotrež, ſaj Borromejſke towaršiwo, po wuſtawkach jenož towaršiwowemu ſobuſtawam knihi wupožčuja.

Preſident němſkeje pišmowſtwoweje komory
w ſaſtupowanju podpiſał W i ſ m a n n.

Lěto domjaceho hospodarſtwa „jutry 1 35"

Sawjedženje „lěta domjazeho hoſpodarſtwa ſa holzy" je derje pokračowało. Pela holzow, kiž ſchuſu wuſkłodžichu, běſche ſkoro nowa luboſcž a ſwólniwoſcž ke pſchewjaczu dźěła w domjazym hoſpodarſtwje ſpóznacž. Starſchi ſtarych holzow pak dyrbjachu ſo hnuto hakle ſa to dobrjeż, ſo bychu jich bźorſt pſchez ſaſtupjenjom do dźěła w pſchemyſłowym powołanju njeſchło wo nadawkach a winowatoſcjach němſkeje domjazeje maczeje nałhonile. S wołbdźělenjom na lěcze domjazeho hoſpodarſtwa dyrbi ſo němſka jóńſka młodžina pak zyle powołanſkemu dźěłu domjazeho hoſpodarſtwa pſchiwobroczicž, abo ſo tola ſa poſdźiſche powołanje a hoſpoſy hnyž wuwučena a dyrbi nimo wukublanja w powołanju ſo teſ ſa tuto powołanje ſacžkeho ſiwjenja pſchihotowacž.

Pola domjazych hoſpołow je tehorunja ſtajnje pſchiběrace ſrošumjenje ſa to ſpóſnacž, ſo ſu němſke ſwójbne domjazoſcje najlepſcha ſchula ſa watnoſczace ſo ny a macžerje. Wołebje hoſpoſy na wſach a w mjeńſchich a ſrědnich městach ſu ſo na ſwjeſelaze waſchnje jako ſwólniwe wupraſike, ſo chodža młode holzy do ſwoiich ſwójbow pſchijeczi.

Dotalne naſhonjenja wo poſtajſchich powołanjach młodych holzow, kiž ſu lěto domjazeho hoſpodarſtwa ſpołučinile, pokaſuja, ſo chže wulka ſlčžba mjes nimi teſ dale w powołanju domjazeho hoſpodarſtwa woſtacž. Lěto domjazeho hoſpodarſtwa potajkim w tutym naſtupanju wſchitke wocžakowanja zyle dopjelnja.

Sſo wě, ſo je teſ dalewon niſpróniweho powučenja, wabjenja a wuſkeho ſhromadneho dźěła wſchitkich wołbdźělenych měſtnoſczow trjeba, ſo budže lěto domjazeho hoſpodarſtwa jónu ſa wſchitke holzy dźěl jich powołanja a ſiwjenja, kiž ſo ſtam wot ſo rosumi.

Wjacy kedžbnoſce při khowanju sadu

Wulki dźěl družinow naſcheho ſadu njedoſtawi na ſchtemje, ale w měſtnoſczi, hdžeż ſo khowa. Dyrbimy ſo prózowacž, ſo bychmy ſtebi pſchi tym tajke měſtacžko wubrali, ſo ſad pomału ſrawi a ſo ſo prawje dołho dźerži. Swjetſcha wužiwamy ke ſhowanju pinzu, abo też khłódne jſtwy, kotrež po możnoſći na połnuznej ſtronje doma leża, dokelž tak mjenje pſchemjenjanjam temperatury podležeja. Pſiedy hač ſad do měſtnoſcze ſnoſymy, ma ſo tuta dokładnje wuhonſchicž a ſcženy po możnoſći ſ kalkom wobdělicž. Jara doporucza ſo teſ, ſo ſo měſtnoſcž ſe ſpritkom (Schwefel) wukładži, na cžaſ ma někotre dny dołho ſamknjena woſtacž, ſo by ſo wſcha njerodź ſnicžiła. Na to ſo někotre dny ſ weterwjerjenjom duri a wokna pſchewětruje. Połom może ſo ſad do měſtnoſcze noſyeż. Nutzlewax ſarjadowanje ſadowoſe pinzu wobſteji ſ roſchtow, kotrež ſo nad ſodu natworjeja a do kotrychž ſo ſad jenož w jenej worſchcze ſkładže. Schwarne je, hdyž móża ſo jenotliwe rožtoty wuczahnuc; pſchetoż na tuto waſchnje ſo w ſymje dobra kontrolla ſadu wołoži. Na roſcht połoži ſo cžeńka ſuchа cžiſta wžana ſłoma. Na nju ſo płody ſkładu. Kładża ſo kedžbliwje pornjo žebi a to pola jablukow tak, ſo je ſchtichta deſka, pola kruſchwy je to nawopak. Krute a pomału ſrawjace družiny móża ſo też w nětkotrych worſchtach ſkładowacž.

Lěcžny a naſymſki ſad ſaj też płody, kotrež maja ſchkropawu běliſnu, najlepje hnydom do ſadoweje pinzy donjeſeſch. Symſki ſad dyrbi ſo najrjedy wupoczicž. Kładže ſo kedžbliwje 30 ſm. wyſoko na ſłomu. Pſchi tutym poczenju możeſch lohko wſche płody ſpóſnacž, kotrež ſahe hnija. Tute ſwuběraj a wuſjí je po możnoſći hnydom. Pſchi kładzenju do pinzy njeſmědža ſo płody wutrěcž, wobeſe niz, hdyž ſo tučnje pſchimaja, pſchetož tuta jemna wóſkowa worſchta wſchelakich družinow jablukow twori dobry ſchkit pſcheziwo wſchem ſwonkownym ſchkódnoſcam. Seadowa pinza dyrbi ſa mróży njepſchiſtupna byc, po możnoſći ſtajnu temperaturu měcž a powětr dyrbi k njej pſchiſtup měcž. Najpſchihódniſcha temperatura je 2—5 ſtopnjow Celſ. Sſad budże ſo cžim dłeże dżerżecž, cžim wobſtajniſcha je temperatura. Młožnoſcž powětra dyrbi 75—90 proz. hygrometra cžiniež. Je-li niſſcha, wětrujmy pſchi mokrym wjedrje. W ſuchich pinzach ſtaramy ſo ſ pokrjepjenjom a młožnu powětr, dokelž pſchi ſuchim powětrje ſpěſnje wjadnje a ſhubi na ſłodze a aromje. Pſchi wyſoke měſtnoſcze ſaſo hnicžu kadej polěſuja. Pſchi nałepje ſtajimy do pinzy ſudobjo ſ kainitom, kotrež młožnoſcž na ſo cžehnje. To dyrbi ſo huſcžiſcho wotewacž.

W ſymje ſo ſad pilnje pſchehladuje. Blakate a nahnite płody ſo woſtſtronjeja. Pſchi tym weſo dyrbi też ſad, kotrež je doſrawił, wubracž, dokelž hewak hnilobnoſći ſhubi.

Přilopk

S motorſkim kołom do ſmjerce.

W Rettluſſu we wjeczornej Sakſkej 28lětny ſamdelnik ſwojim motorſkim kołom do ſchtoma jawadżi. Sraženje bě tak ſylne, ſo ſo kołeſaŕ ſarasy. Wón bě tak ſkódženy, ſo je ſwoju ſmjerczą ſam ſawinował.

Dźeſacž lět khłostanje ſa hrosne wotmyſlenje wotpokazaneho wjeczerwego lubowarja.

Se ſtóſtnjſtim mordarſtim wotmyſlenjom, kajkeż ſo może njeknjeczomnje byc, ſo Lipczańſki pſchiſtawa ſaber ſaberaſche. Wobſtorżeny běſche 37lětny Guſtav Voigt ſ Taucha pola Lipſka. Voigt, kotrehož přeſtawa manželſtwo je dźelene, ſo wo holzu pródzowaſche, kotraż nan pak ſo wotmyſlenej ženitwje ſapowědżi a ſtórnje lubowarjej ſwoje dźowki ſamo ſakała, do jeje doma ſaſtupicž. Na to ſo wotpokazany lubowar na wſa prawdże cžertowſke wotmyſlenje ſameri, ſo by ſo ſ wotpokazanje wjecził. Wón do pinzy khěże ſależy, wotrjeſ jeho lubowana bydlejche, a ſo runje hotowaſche, ſo by tam płunowu rolu roſrěſał, tola khěżimi wobdarjo jeho pſchi tym na ſłowjo pſchehłapichu a jeho poſtrjepſchepodachu. Hdy budżiſche ſo wotmyſleny wotpokazany ſchłachcžił, budżiſche ſo dom ſ rosbuchnjenjom płuna a powětra wjerſnył a jeho 26 wobydlerjo budżiſchu wo rospadankami ſmjerczą pocžerpili. Hacž runje wobłuſchenjeny ſtóſtnilli wotpohlad prějeſche, mějeſche pſchiſtajeny ſud jeho mordarſke wotmyſlenje ſa dopokazane a jeho dźiwajo na cžeſkoſcž jeho ſtóſtnilkeho cžina, ke khłostanju na 10 lět ſaſudži a jenu cžeſne prawa ſtawnoſcže wo dźeſacž lět wotrjekny.

Wežobowy auto a nadróżna żelezniza do ſo ſrajſkeje.

Autowy wjednik ſmjerinje ſranjeny.

W nozy k pónđżeli w Adolf Hitlerſkej dróży w Lipſku wežobowy auto, kotryż do města jędżeſche, do woſa nadróżneje żeleznizy, kotrež na wſej jędżeſche, ſraſny. Auto ſo pſchi tym dospołnje ſnicžił. Autowy wjednik, 20 lětny Stöckel, ſo tak cžeſko ſrani, ſo dyrbjachu jeho ſ khoromnje dowjeſcž. Tam je na ſcžěhwli ſranjeny wumrěł.

30 lět khłostanje ſa ſchpanſkeho marxiſta.

Wójnſki ſud w Oviedo je prjedawſcheho redaktora aſturſkich marxiſtiſkich nowin „Avance" dla revolucionarneho ſcheſcžiwanja ſa cžaſ ſchpanſkeje kommuniſkeje revolucije ke khłostarni na 30 lět ſaſudżił.

Lódži na rězu Paranje do ſo ſrajſkeje.

Na rězu Paranje w połodnjiſchej Amerizy 800 filometrow ſ połnocy wot Buenos Aires ſtej dwě łódži ſo ſrajſkeje. Wulki ſpěſchny parnik „Ciudad Corriente" do ſtóineho parnika „Duce of Arthol" ſawadżi, kotraż ſo tak cžežko wobſchkodżi, ſo dyrbjeſche ſo na dno ſadżicž. Schtyrjo muzojo wobžadri łódże „Duce of Arthol", kotrejż běchu w bydlenju we łódżinym pſchedku ſnadź ſo morjchu. Też někotre khočzata kónz wſachu. Pucžowanſka łódź „Ciudad Corrientes" móżeſche ſa ſchtyri hodźiny bjes wſjetſkich wobſchkodżenjow dale jěcž.

Cella ſwjeczi jubilej.

Oſławna koblacžnja w Celli ſpładuje ſo tutym lěcze na 200lětne wobſtacze. Pſchi tutej pſchilježnoſći ſo letuſa parada pſchihuſcžakow wożebje ſwjatocžnje wožwjeczi. Na naſchim wobrazu widžimy 3lětne pſchihuſcžakowanſtwo we Weſtercelli pſchi pruhowanju wjeleſtronſkoſcze. (Preſſe-Bildzentrale, M.)

ſkleńca běše rjenje točena. W ſkleńčanym kamorje ſtejachu rědko wuživane ſałki, kofejowe khany, ſmjetanki z dobreho woprawdźiteho Miſnjanskeho pórcelina. Jara rjane ſałki běchu krasnje molowane, někotre debjene z wumělſcy pisanymi łacanſkimi initialami (počatnymi pismikami), kotrež ze zelenych łopjeſkow wobſtejachu, druhe wobmolowane z pisanymi, na mjetele podobnymi ptačkami. To ſym ſebi husto z wobdźiwanjom wohladał. Z wotkel běše to wſitko do burskeho domu přiſło? Wobſedźerka zemjanskeho kubla běše z přečinjeńku byla, běše ze ſwojim zamoženjom zwrěščała, a potom běše wſitko, ſtož njeběše njepředołżene, na ruwački přiſło. Nan běše to wſitko z nědhuſeje hrabinſkeje domjaceje a ſudobneje nadoby na přesadźowanju kupił. Nětko ſtarſej wſitke nocy ſpaštaj na hrabinſkimaj włoſankowymaj łehadłomaj a na ſwjatych dnjach pijoštej ſwój kofej z hrabinſkich ſałkow. Sic transit gloria mundi. Z hrabinſkeho hrodu do burskeje jſtwy! Ale bohužel tute krasnoſce też tu njejsu ſaneho trajneho městna měte. Naša mać a mojej ſotře Miſnjanske ſudobjo z krwjerjechowſkimaj mjeſomaj pod dnom jara wyſoko ważachu. Ale jako wone wjacy w domje njehoſpodowachu, a wo tym přirodna mać měješe rozkazować, ſo tute krasne wěcy wšědnje trjebachu a ſo po času rozbichu. Ja běch ſebi rjanu ſałku ſobu do města wzał a ſym jn za mój cyły gymnaziałny čas trjebał, pozdźiſo pak, jako běch ſwoju maturu wobſtał, ſym ju z dźakownoſcu ſwojej hoſpozy daril. Hladałło pak a rjanej poſtole z lětadłomaj ſo ſobu ſpaliſtej, jako ſo naše kubło wotpali. Kajki drohotny by mi dźenſa jedyn jenički kus wot cyleje tuteje nědhuſeje krasnoſce był! Wšitko, wšitko je preč!

(Pokračowanje ſcěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 225 | Budyšin — Štwórtk 26. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Litewske počinanje so zasudźuje

Franzowski ministerski pschedsyda Laval a jendźelski minister Eden staj so frjedu w Genfje też wo memelskim praschenju rosrěčowałoj. S khwilemi wonaj litewskeho wonkowneho ministra Lozoraitisa k sebi sawołachtaj. Kaž so z Genfa pische, staj Laval a Eden jemu wěste litewske naprawy porokowałoj, kiž buchu w póslednim czasu z Memelskeje znate.

Genfske nowiny „Courier de Genève" su nastawk wo położenju w Memelskej wosjewite. Po nasponmjenju wjednikoweje rěcze w Nürnbergu wone pišaju, so móže sebi cłowjek wo postupowanju Němskeje kaźuli myślicź, kola prawdosć każe pschipósnacź, so maju wjednikowe hórschenja swoje prawo. Memelski statut je so tak wobcźežnje sestajał, so w nim nichtó k swojemu prawu njepschindże.

Nowiny w swojim nastawku pokraczuja, so sebi litewske wuschnosće cźitu khwalbu njesaskuża. Wone se swojim sadźerjenjom statut stajnje sranjeja. **A mozy, kiž maju sa wobkedźbowanje statuta rukowacź, tak bjesdźak pschihladuje, so je to mało srosumlíwe. Saamopostajenje** memelskeho kraja wotpowěduje wot spočatka na direktoriju a na memelskim frjemje. Tutón porjad budźiše spokojił, gdyž so dźělawosć frjemja njeby z Kowna hacźiła a sniemóžniła a hdyž litewska wyschnosć njeby liczbu sapósłkanzow wot 29 na 24 praktiskje pomjeńschiła.

Pjecź litewskim sapósłkanzam je so pjecza pschecźelnje radźiło, so so njebychu wjazy na frjemskich pohrebjenjach wobdźelili. Tak njeběchu za wobsamknjenje dosć sapósłkanzow pschitomnych. Litewske knjeźerstwo so pjecza runje tak mako wo frjemowe wobsamknjenja stara kaž nowonarodźene dźěcźo wo mineralogiju.

Macdonaldowe nowiny wo memelskim prašenju

Londonske nowiny „News Letter", kiž su Macdonaldowy organ a nowiny knjeźerstwu źiwdnych pschiwłuschnikow jendźelskeje dźěłacźerskeje strony, su frjedu wo memelskim praschenju pisałe. Wone rosprawjeja, so tu njeje žaneho wuprawnjenja sa popyt, Memelsku z Litwjanami pschepławicź, kiž so jenicźky tohodła do Memelskeje woza, so bychu so na wólbach wobdźělili. Sańdźene wothłosowanja su pokasałe, so je mózno, so Němzy pschi 29 městach w frjemje wjazy hač 20 dostanu. Pschi taźim poměrje Němska žadyn wólbny wunoschk njepschipósnaje, kiž **směje litewsku** wjetschinu. S wjednikowych rjadowow w Nürnbergu je pjecza jaźnje spósnacź, so Němska njeje sapomniła, na kajke waschnje je so Memelska litewska sdźinła.

Prózdna litewska wólbna zhromadźizna

Sćrjedu so w zyrkwinskej wěży Prökulu litewska wólbna zhromadźizna wotmě. W njej prjedawschi president Reisgys a prjedawschi krajny direktor Szwilus wustupischtaj. Runje kaž pschi litewskej wólbnej zhromadźiznje w Plizkenje někotre sta burow salu wopuschćichu. Jenož dźesaco w sali wostachu. Pschi zhromadźiznje litewska policija někotre wołoby saja, mjes nimi tej prjedawscheho frakcijoweho wjednika naturskeje strony Killusa. Tohodła powschitkowna mucźeniza nasta. Stónchnje litewskemu namjesnu policiju a Memelskeje na pomoz sawołachu.

Italska so z Jendźelskej njewadźi

Wo rosrěčowanju mjes Mussolinijom a jendźelskim pósłanzom sandźenu pónđelu w Romje je italske knjeźerstwo hamtizy wosjewiło, so je Mussolini jendźelskeho pósłanza w Palazzu Venetia pschijał. Pósłanz je Mussolinijej wozwobinske pósłerstwo jendźelskeho swonkowneho ministra sira Samuela Hoara pschepodał. Tutón žebi jako starý pscherjeź Italskeje wozbeje pscheje, so by so kóžde njetrjebawsche njedorozumjenje mjes krajomaj wotstroniło. Mussolini je pósłanza prožył, do Londona powěsć dać, so žebi hódnosć tuteho sdźělenja wyšoko wažił a je jo je spokojenjom pschijał.

K tutomu hamtiskemu wosjewjenju so w Romje bischcze pschispomnja, so jendźelska sjawnosć tuto wosjewjenje wěsće pokrje pohódnosći. Kaž je so rańsze a sjawnjeńše wosjewiło a je so tyšaz króć w hamtiskich a njehamtiskich wuprajenjach wospjetowało, **Italska nima žaneje swady z Jendźelskej a jeje też někotre nochze.**

Swadu matej jenicźky Italska a Abeźynska. So je tuta swada kolonialna, je pjecza tak jakne, so so kóždemu strowemu cłowjeskemu rozumej njemóžne a njerozumne sda, tule swadu na Europu pschenjesecź a z njej pocźahi mjes Italskej a Jendźelskej sfalschowacź. Na žadyn pad to pjecza Italska jako prěnja njeczini, a jendźelska sjawnosć dyrbi hyšcź wo tom pschepěwdźena a wobhonjena.

Italska so dorozumjenja nadźija

Psched pohrebjenjom rady Swjatka ludow, na kotrymž budźe so wo italisko-abeźynskej swadze jednacź, so w Italskej diplomatiske jednanja mjes Romom, Parizom a Londonom z najwjetschej napjatosću wobkedźbuja. Tola žebi bischcze žanych nadźijow na wuspěch tuttych jednanjow nochcedźa cźiniecź. Italske nowiny pokazuja na napischenjownosće, kiž w Pariźu, Londonje a Genfje se zwu wosuja. Sćrjedu pak běsche z pišanja italiskich nowin spóznacź, **so žnadź so mjes hlownymi wobdźělnikami tola bischcze hodźi dorozumjenje dozpěcź, z kotrymž so swadne praschenje wuruna.**

Romske nowiny „Giornale d'Italia" su z Genfa zhonike, so chze jendźelske knjeźerstwo hinak hač dotal z Italskej po puću jednacź, kiž so jenoź z lohka Swjatka ludow dótka, je-li so na tuto waschnje swada hodźi wotstronicź.

W Neapelskim pschistawje dźesaco parnikow cźaka. W běhu pschichodnych 24 hodźin wone z 9000 wojakami a cźornokoschlakami a wójnskej potrjebu do rańscheje Afriki wotjedu.

Francowski pósłanc Suvicha wopytał

Sćrjedu dopołdnja so w Romje franzowski pósłanz Chambrun a italski statny sekretar Suvich znowa rosrěčowaschtaj. Tuto nowe rosrěčowanje a też hamtiske italske wosjewjenje wo Mussolinijowym rosrěčowanju z jendźelskim pósłanzom Drummondom ma so jako dopokas wobhladowacź, so so mjes Parizom, Romom a Londonom po diplomatiskim puću pilnje próznja, italsko-abeźynsku swadu na měrne waschnje wotstronicź.

Zaso optimismus w Parizu

Wutornjske jednanja w Genfje su Pariźske nowiny z nowym optimizmom napjelnike, so politiske położenje z wjetschim dowěrjenjom pohubźuja. Hačrunjež so w Genfje do schtwórtka žaneho noweho roshubźenja njewočakuje, franzowske nowiny w rěcźi jendźelskeho swonkowneho ministra psched jendźelskim knjeźerstwom a w hamtiskim wosjewjenju italskeho knjeźerstwa we Genfje wěste popuschczenje dotalneje napjatosće spóznaju.

Wožebite Genfscy rosprawjerjo wulkich Pariźskich nowin wschitcy wočakuja, so Swjatk ludow **nowy wubjerk** postaji, kiž dyrbi na sakładze stawa 15 dźěłacź. Jeho rosprawa ma so potom Swjatkej ludow pschedpołožicź, so by ju jenohłósnje pschijał. Nowiny „Le Jour" pišaju, so směje tutón wubjerk 14 hobustawow. To rěka, so kóždy stajny hobustawski kraj rady Swjatka ludow jeneho sastupjerja do tuteho wubjerka pósćele.

Konferenca tšoch mocow so njewočakuje

Franzowski ministeriki pschedsyda Laval a italski wotpósłanz baron Aloisi staj so frjedu dopołdnja rosrěčowałoj. S Genfa so powě, so so po tutym rosrěčowanju konferenca tšoch mozow njewočakuje.

Potom staj so Laval a jendźelski minister Eden nětkle połdra hodźiny dołho rosrěčowałoj. Eden je Lavalej privatnje wo wotmołwje rosprawjał, kotruž je jendźelske knjeźerstwo na franzowske napraschenje sestajało.

Žaneje mobilizacije w Abesynskej

S Addisa Abeby so hamtizy powě, so je abeźynski kěžor Swjatkej ludow tónle telegramm pósłał: Dźiwajo na stajne wuźiwanje a k sadźerwanju pschipadow je so pschikasało, **so so abeźynzy wojazy po zyłej fronce 30 kilometrow wróćo wosmu.** Tutón pschikas je so krucze pischerjedł. Kěžor Swjatkej ludow połnicźa, so by wobkedźbowarja pólskał, so by so pschi pschichodnych pschipadach hnydom pschi spočatku winik mohł swěźicź.

Abeźynske knjeźerstwo wotmołkanje žobotu znowa powěsće wo generalnej mobilisaziji.

Zasady němskeje wobydleńskeje politiki

Němski dźěłowy minister běsche na wutoru sastupjerjow statnych wotrjadow, wschitkich krajnych knjeźerstwow a hydleńskich poručeńzow w stajje wjednikoweho namjesnika do Barlina **na němsku wobhydleńsku konferenzu** pscheprošył. Němski dźěłowy minister Franz Seldte pohrebanje sam nawjedowasche a pschi tym tele myślicźki rosłoži.

Dnjowy porjad tuteje němskeje wobhydleńskeje konferenzy wopischija dypki, kiž su za **němskich wobdźěłarjow** khěžow, sa podruźnikow, za nowowarstwo a sa zyłe **němske** hospodarstwo wulku wažne. Naprawy dyrbjeńskeho hospodarstwa njewusłuknja so jenoź na tych, kiž so njepospěšnje z nimi potrjechja, mjenujcy na wobdźěłarjow khěžow a podruźnikow. Pschi wusłim swisku mjes wobdźěłarstwom khěžow a realnym kreditom so wšo wopaczne naprawy, wo sapschimnjenja, z kotrymiž so wunoschnosć wobdźěłarstwa khěžow sastrachuje, najhłubschcho na realny kredit zamón wusłukkuja. To pak może skónchnje zyłu wobhydleńsku politiku němskeho knjeźerstwa wohrožeć. Jenož hdyž so dosć wobhydlenjow natwari, so skónchnje **nusa** na wobhydlenjach pschewinje a so wobźěwitej njedostatk na wobhydlenjach sašo wotstroni.

Němske knjeźerstwo je letša wulki pjenjes 185 milijonow hriwnow k špěchowanju twarjenja wobhydlenjow postajiło. Nimo teho pak je wono spytało, **z kapitalowych mikow** srědki **k** twarjenju wobhydlenjow pschiwobroćiecź a pribatny pohon sbudźiecź. **So je so twarjenje wožiwiło, dopokazuje, so běsche tutón puć prawy.** Tehodła je zyłe mjone, so so wschcho wostajimy, z čimž mohło so pschihódne wuwicze pschetorhnuwšcz a so njedostatk na wobhydlenjach sašo zhórschicź. Minister prosćeschce, so by so zyłe wožeźbje na tute hospodarske dypki dźiwało. S tym pak so na zane waschnje njeprajі, so dyrbja nusne naprawy wuwostacź. Tu dźěłowy minister teź na to myśli, **so maju so njewoprawnjene powpschenja podruźnikeho pjenjesa znjemóžnicź.** Němske knjeźerstwo wulku wažnosć na to kładźe, so so nětcźiske płacźiny sdźerża. Jenož hdyž so to poradźi, budźe tež mózno, powpschenja mjedow wobmjesowała.

Nopomnimajo na swoje słowo, so ma so njewoprawnjenemu powjetschenju podruźnikeho pjenjesa sadźěwacź, němski dźěłowy minister rosłoži, so to njerěka, so dyrbi so kóžde powjetschenje podruźnikeho pjenjesa schematiscy znjemóžnicź. **Wunoschnosć wobdźěłarstwa khěžow dyrbi so sakhowacź.** Teź w pschichodźe dyrbimy so sašady němskeho sakonja wo podruźnikich pjenjesach dźerżecź, so dyrbi podruźniki pjenjes k saplacźenju widawkow khěžoweho wobdźěłarstwa na kóždy pad dobjahacź. Pschi wurazowanju mějesche so samór namakacź, kiž by interesam podruźnikow, wožeźbje mjenjesamóžitym worschtam němskeho luda źiwili. Tutón samór pak na druhej stronje, njeměł interesy wobdźěłarjow khěžow a sašady stronje hospodarskeje politiki sanjechacź.

Po tuttych słowach němskeho dźěłoweho ministra je wo wschelakich praschenjach sašadnje wuradźowasche, kiž i wobhydleńskim hospodarstwom swiwiza. Pschede wschém su so też naprawy rospominale, kiž budźa so pscheco̊ziwo njewoprawnemu powjetschenju podruźnikeho pjenjesa na ložowacź.

Dwě rjadowej sotře před sudom

Pod wobtóžbu, so stej w létach 1932 hač 1934 nětkle 212 000 hriwnow do Hollandskeje pschesuwałoj, mějeschtej so źiwdu psched Barlińskim krajnišim sudom generalna wyscha Hilza Schulte-Mesum a jeje pomocnica w pjenjezownych należnosćach, generalna prokuratorka Theresa Dreiecz, žónskeho rjada „mišijonskich sotrow najswjeršischeje Jězušoweje wutroby" w Hiltrupje we **Westfalskej** samolwiźe.

Podobnje kaž w prjedawschich dewisowych jednanjach pschećiwo pschijaćelschnikam katolskich rjadow žu žo też w tutym padže pjenjezy k wróćokupjenju w kurju sladnjenych obligazijow a k amortisaziji požczonki wo 600 000 schežnakow, kiž běschę žo w Hollandskej pschijata, wuzyte. Wo prěnim pschepytowanju je drje žo jenož dopokazało, so je žo 170 000 hriwnow sa tute samery wuzyło, tola žo tuta, so je žo też sbyk 42 000 hriwnow sa sakasane pjenježne należnosće natorił.

Też Hiltrupskej mišionskej žoirje je snaty dr. Hoffus, wjednik banki sa kommunalne hospodarstwo a podpschi Universumskeje banki w Barlinje k pschećiwnanjam dewisow nawabił. Wječor posdże Barlinski kownišk žud tónle wusud wosjewi.

Wobstorzena generalna wjsche Hilza Schulte-Mejnm dostanje jene leto jastwa a 30 000 hriwnow pjenježneho khłostanja a žobumobstorzena generalna prokuratorka Thereja Dreterez žudnem mětrazow jastwa a 10 000 hriwnow pjenježneho khłostanja. Pschepytowanjka jatba žo połnje jako khłostanje wobliežł. Ninto teho žo 15 000 sjerje. Rjad rukuje sa pjenježnej khłostani a khóšty.

Lětnik 1915 so k 1. oktobrej do dźełoweje służby zwoła

Prěni lětnik němskeje statneje dźełoweje służby je žo do służby swolał. Hacž do 16. septembra 1935 žu žo wschě swolanske pschikazy doručźe. Schtóž ma hakle k 1. haprlejt 1936 službu nastupić, je trěbnu powěsć dostał. Porno prjedawschej dobrowólnej dźełowej službje, kotraž wutonjesche žo na šatkadže dobrowólneho samokwjenja, su nětcašsche swolanja statne pschikazy na šatkadže šatonja wo statnej dźełowej službu, kotrejž maja žo wschitzy službje winowaći najkedžbliwischo wobkedžbowaći, nochadža-li być pokhłostani. Swolanšti pschikas ma nadrońe sdźelenje, kdże a w kotrym czasu ma žo swolany samotwić. Stako je žo, so žo jednotliwi k službje winowaći po wuspěchnjenju je swojeho dotalneho bydlenja wotbałichu. Wschi tym pak žo njeběchu polizajny njewotpowědźili. Wschitzy k službje winowaći, kiž žu žo wusběhnyli a hacž do 16. septembra swolanšti pschikas k 1. oktobrej 1935 abo wosjewjenje, so maja k 1. haprlejt 1936 službu nastupić, njedostachu, dyrbja žo hnydom pola pschijatkulcneho samokwjenskeho hamta woprascheć, pola kotreho wotbźełenja statneje dźełoweje službu maja žo 1. oktobra 1935 samokwić. Pschijatkulcny samokwjenšti hamt może kóždy pola wsjeznoje polizije shońć.

Kommunistojo do němskich studentow třělell

14 studentow Barlinskeje univerzity z pschewodom Beogradskich studentow po Jugoslowjanskej pucźuje. Jako krjedu do města Pecza, pschi nětdyschich mjescach mjes Macedonskej a Cžornej Horu, pschijědźechu, jich kommunistojo z wołanjom „Prjeć z faschistami“ nadpadźechu. Kommunistojo dwójcy z revolwrow sdźełachu. Němšti student Mackensen žo do bjcucha krani. Jeho dyrbjachu do Peczskeje khorownje dowjesć. Wyschnoseže žu schtyrjoch nadpadnikow, mjes nimi jeneho kommunistiskeho schfarata, fajale.

Zrěčenje mjez Rumunskej a Sowjetskej Ruskej?

S Genfa žo pische, so staj žo rumunski swonkowny minister Titulesku a sowjetskoruski swonkowny kommisar Litwinow dorěčałoj, so chcetaj pschecźelske a njenadpadowe zrěčenje mjes Rumunskej a Ruskej podpisać. Rumunski kralowski dom je wschak žo tajkemu zrěčenju z wosym wobmyslenjom pschećiwjował. Nětko pak je Titulesku z Genfa w Bukarestu pobył a je najskerje krala pomnył, so do zrěčenja swoli. Hdyž je žo Titulesku sajo do Genfa wróćił, je z nowa z Litwinowom jednał.

Najwažnische na zrěčenju je, so žo sowjetskemu wójsku dowoli, pschez rumunski kraj cźahnuć. Jenož tak je rukomu cźežwjenemu wójsku móžno, do Cžeskoslowakskeje pschijć, dokelž Ruska a Cžeskoslowakska nimatej zhromadnego mjesy. Tele pschihoty žo wšo w Polšku wobsedže žylnje wobkedźbuja. Polske nowiny žu hižo psched dlšchim cźasom Rumunskej radźile, so by mjes pschecźelstwom z Ruskej a mjes pschecźelstwom z Polšku wolika.

Knježerstwowa kriza w Spanskej so přewinyła

Pschedbydże schpanskeho žejma Albje žo njeběsche poradźiło, nowe schpanske knježerstwo „na najschěrschim podłožku“ sestajeć, kaž bósche sebi statny president pschał. Statny president je na to dotalnemu finanzowemu ministrej Chapaprjecze poručił, so by wón „knježerstwo na mjenje schěrokim podłožku“ wutworił a na žórdy pod nowowólby wobeschoł. Chapaprjeta je dokonjał, na schestym dnju kriły stare knježerstwo je žnadnymi pschemjenjenjemi wobnowiło.

Na město liberalnych demokratow je w nowym knježerstwje katalanska liga słupiła. We Schpanišku maju za to, so knježerstwo dotalnu politiku hospodarskeho a narodneho wuwrodźenja na šatkadže parlamentarisseje wjetschiny powjedże. Wjednistke politike wosoby měrjachu nětčišnu krisu schpanskeho knježerstwa za zyle njetrěbnu a ju husto jako cźink lewizarjow wobhladuja.

Krótke politiske powěsće

Arnsbergski knježerstwowy president žo na wotpočink pschešadźił.

Knježerstwowy president w Arnsbergu we Westfalskej, je Stockhausen, je žo na wotpočink pschešadźił.

Pokupowanje konjow w Abessynskej.

Abessynske knježerstwo w kraju wschě konje pokupuje. Nětdże schtwórcej milijona kont je žo hižo za hotowe pjenjezy nakupiło. Nas Kaša, guwernér kraja Godsama, jam nad 70 000 jězdnymi roskasuje. Kěžorka sa dwě njedźeli z karawanu z Addisa Abeby do prowinzy Wollu wotpucźuje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 26. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Rano praj: „W Božim mjenje!“ a wjedor rjekń: „Dźakowano Bohu!“ Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer minus 5, najwyschscha dnjowa temperatura 15 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer minus 3, najnizscha temperatura w nozy 8 stop. cźopłoty. — Wjedro je žo wczera špitschnje hinak wuwiło, hacž je žo powschitkownje wocźakowało. Mjenscha wyschina, kotraž nad brjedžnjej Europu leżesche, dyrbjesche k połdnju zotacź, dokelž ju nizina z Jendželskeje z wulkej mozu do Europy nawali. Móz nětko žo wotžepje w žylnych wětrach pokasa, kiž pschede wschěm w sandźenej nozy hrózbnje sakhadžesche. Wschicźina teho, so je žo jendželska nizina k nam sesahnyła je, so je so kyhła wyschina z Lodoweho morja hacź do nascheje bliskosce wupschestrěła. To nam potajkim hischcze tak ruze milisiche wjedro njetkiwa. Symny powětr žo wesce hischcze dlšchi cźas pola naš wutkuwkuje, njech też wětr bórsy powjesch. — Jutsje pjatk ględnjko 5,52 hodź. skhadża a žo 5,49 hodź. khowa. Mježacźk skhadża jutsje rano 5,38 hodź. a žo popołdnju 5.12 hodź. khowa. Jutsje smjemy młody mježacźk.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischi pjatk: Hischcze njewobstajne, marjate a hrube wjedro.**

Wokrjesny wjednik Martin před Budyskim rěznikarjom

Wyschschi mischtr Emil Haubold bésche na wutoru popołdnju dyrbjeńsku zhromadźisnu Budyskeho sjednoczenstwa rěsnikow zwołał, kotraž bésche nimo měry derje wopytana a na kotrejž bě też wokrjesny rjadowar DSB Hronjan Bautzmann, wokrjesny burikt wjednik z Waitzdorfa, stabowy wjednik Winter z wokrjesneho burkma a wokrjesnyj rjemjeźnistki mischtr Bar pschittomni. Stanje a měschczanske hamty běchu tehorunja zastupjene. Po dorosumjenju z wokrjesnym wjednikom dopschischi mischtr w tutej zhromadźisnje po wuwiezu mjaskowych płacźiznow nadrobnje rospominacź, dokelž běchu w połzednich dnjach pola wokrjesneho wjednikowa wobstorzby se strony wobydlerstwa dla njewoprawnjeneho powschenja mjaskowych a kołbasowych płacźiznow došchłe. Wjsched zakroczenjom dhajsche žo wokrjesny wjednik najprjedy doklandnje wo pokoženju powuczeć dacź a pokasa to też w swojej narěcźi, kotraž wo wulkim zrozumjenju za cźežke pokoženje rěsnikskeho rjemjesła swědczesche. Njech je pokoženje lažkostkuli, na wšo padny dyrbi žo za to starać, so žo płacźizny tajke wostaja, so ja khudše wobydlerstwo a wo tuto žo tu w prěnim rjedže jedna, wyschе njeleja hacź dotal. Chcemy-li kołpodarske wojowanje, w kotrymž Němska nětko je, dobrocźesnu stónczicź, dyrbimy wschitzy, bjes wuwiezu woprowacź, a też rěsnikske rjemjeźnistwo dyrbi žo temu podwolicź. Runje w taikim cźežkim położenju dyrbimy wschězo na to myslicź, so zhuschamny wschitzu do wulkeho ludoweho zhromadźenstwa. Wokrjesny burikt wjednik z Waitzdorfa na to pokasa, so ma zhromadne prózowanje z burom žo hischcze trucźischo hacź dotal wutworicź. Mulku kedźbliwosć wobsedże też pola sastupjerjow hemischkich młěnow namakaknu wuwjedźenja rěsnika Schulzeto z Wulkeje Dubrawy, kotrejž na šatkadže dokładnych lisch bow nakupnych a pschedawarskich pomérow w rěsnikstwje a z pomozu nadrobnych kalkulazijownych pschikładow jara mały dobytk rěsnika dopokasa. We tutym zwisku je też na to pokasa, so wobydlerstwo „howjasemu a zwinjazemu mjasu w juschcy“ hischcze trěbnu kedźbliwosć njeměnuje, schtož může žo pschi pomérnje šłabych nakupjach wobkedźbowacź. Na konzu zhromadźisny žo dalsche snutskowne praschenja sjednoczenstwa rospominachu.

— **Wupłaczenje rentow!** S pósty žo nam sdźeli: Wojerjeste renty za oktober žo w Budyschinje a póstiskich agenturach a póstiskich městnoscach, kiž žu Budyschinej pschidźělene, žoboru 28. septembra wotpłaczuja. W Budyschinje wupłaczuje žo na pósce cźišło 3 (Psched schelerišimi wrotami). Wutoru 1. oktobra žo podpjerjenje/bożeńskeho a invalidneho sawěscźenja wupłacźuja a to w Budyschinje invalidne renty w evangelskej twarschowni na Hornczerišej hażiju 23, wschitke druhe renty na pósce cźišło 3 (Psched schulerišimi wrotami). — Wschitke rentowe kwitowanki sa měsacz oktober maju być wobtrucźene. Wołoženje žo na to pokasuje, so ma žo pola wudowinskich rentow a někotrych sujelbožeńskich rentow we wobtrucźenju pod cźišłomaj 2 a 3 z pódšitajenjom mjena wobtrucźicź, so žo wudowa abo wudowy njeje sanjo woženił.

— **Wuklt do „Młodreho“.** Sajimawy napohlad pokhrjesche žo nimotkodźażym dźenja rano krótko psched 1/48 hodźin. 16 wuklich autobuzow, hacź na połzednje

Hanka

Powěsć je Serbow
wot Mikł. Andrizkeho.

15] (Pokrazowanje.)

S hněwom žo Rischa sazkerženi. Ale hnydom sasu wodawaschе, wohladawschi Hanku tschepotatu kaž lisczeczko. Kajki džiw; hdyž žu ju takle wohanili, so žo nikomu wjazy njedowérja.

„Skoro myslu“, rjekny smérom ale z doraseom, „so tak njemyslischi wo mni, kaž žy powědała. Jara sle cźi je, to je to. Ssym žnadź za někaka wulka huba, abo žym ja Wětrnikarjez? Wěš dha mi, so njejžym shonił, hdże žy bźełała. Ale wohladawschi cźe tu — tu myslach, so njeje žnjemem mjescźecź, so tak njeżmilnje torhasch kwětki njewinowate!“

„Wschak žym sjiakli žadźała“, bórbotaische Hanka le žrózynym hłosom, „tuž žu ty tej moje. ... Tych druhich tu žo dótknyła njejžym ...“

„Tola ani twoje sjiakli njejžu twoje. Ssotsje žy je žadźała — wostaj je zotsje.“

„Haj, wschak — zotsje, wscho zotsje, tej bych wscho mchła wostajicź ... Njebudu tej wjazy torhacź. Njech je tam jej wolt je. Ale tebje proschu, dźi sajo, wostaj zotsje — też nje.“

„Njepóndu bjes tebje, Hanka“, Rocho krucze wotmołwi. „Budź proschena, pój žobu. Sstónzo žo hotuje w boži domcźi — chłodna nóz žo niži k nam — nan a macź žo starataj.“

„Macź žu staraka?“ Hanka žo wuzmja. To bě njepětny, njekschescźanski jědowty žmech. Tej drje by lubscho było, hdy by žo hižo staracź njetrjebała. Schtó na žwěrze ma ſ zyła staroscź wo mnje ...?“

„Njebjesći Božo“, jawota nahle, kaž by žo ji wutroba dreła, „k žebi mje wsmi, žmił so nade mnu, sastorcźenej! Božo, pschecźo mje njejžu radschi powolał — město tuteje tu!“

„Pschecźo niz, so je cźi dobry, Hanka, a so chze cźe na semi sbožownu mécź“ — wotmołwi — njepraschany Rischa. Wón bě žo mjes tym pokłaknył pódła njeje, a spyta ju wusběhnycź. Ale podarmo: tak bě žo zaryła z wobliczom do tych kwětkow. ... Hanka, njebudźeš Boha!“ So žo nichtó wo tebje njestara? Pomyślił na starebo nanka. Wbohi, wón sležy stajnje na tebje myšli, a na žmjercź myšli, a potom hižo na nikoho dale, hacź na tebje, Hanka! Ani macź tak tak na njeje, kaž žudźischi. A druhi? Njewuschnym, njemudrym hólcźiskam k woli by žo lyschiła, rudźiła? A jich tójsź — je žnadź žo tim poradźiła? Tebi dha žo žaneje hańby dóstało njeje, a žmjech chodźicź, pyschnje hkowu posdźehnywschi, kaž towarischi wschě. Pschetoj też to druhe— derje drje snaju, schto cźe boli. Tola Nowkowa wutroba wo tym njewě, schtož hudże rěcźałoj. Wón bě žo napił, a tak dże je žeńt wjele wuwarodźił, cźehoj bidże žo kacź, a trasch hižo žo kaje. Wón cźi hischcze wotproży ...“ Rischa žo dale bóle roshori. „Sawěrno, jenož wohladacź bych chcył twoje prawe zmyslenje a pohladacź do twojeje hordeje a sawrěneje wutroby: ja žo boju, so žo hischcze poda swscho mjes nim a mjes tobu. Tohodla cźe nutrnje proschu, luba Hanka“, a wón ji ruku na ramjo złoži: „boroź so mi ... Njejžym ja tebi ſ bratrom, je žwěrnym towaršchom? Tuž też ty ludź dobra žotra moja a ...“

Rischowa rěcź bésche Hanzu ſ wopredka rěcźała ſ prózdnym hołym zmukom. Hakle potom, hdyž wopomni Nowku, žo postrózi, zmytnyjy, schto to powéda. Wón wotprawdźe wěrł, so jeje wutroba hischcze njebóhnemu žlušcha. Njetrałnjej Matej? W hrudźi žo jej jawarí, a hdyž dha Rischowu ruku na ramjenju sacźu — ju ſ wotmachnym wotstorcźi. A wot zemje postanowschi, ſ błdym wobhlacźom kaž žněh a cźežwjenym, kaž woheń, je zapazymał wocźomaj — dósesche ſ duschinym hłosom: „Ja bratra njerodźu . . . Ja twoja žotra być nochcźu ani nikdy njebudu . . .“ —

Rocho zbły cźaš njepohnuty na Marijnym rowje wutra. „Kěpje budże, so ju wostajisch, wona je pschenjemérna dźenja“, to bě jeho wuzud. Sepérschi sprózny rosbalam hkowu do dłońjow, Rischa njebě pytnył, kak bźchu so wsche jeho myślenja tak njejapsy pschewesele k mortwoje lubeje na jeje — horzołkowu, burnu a nje poddajnu žotru. Hdyž pak stany, so by wotesch — k njemu sesda, so wjesle njepokojnischi ſ pola méra wotchadźał, hacź bě žem njepokojny schoł.

IX.

Wječerny ſwónčk bě ju dopomnił — a Hanka, schtož hrózynej nosy samózejchtej, prěki psches polo bźeschе domoj. Nikoho njesetka. Też doma bě, kaž by nowunmerł był ginuł. dwór. Hródź bě wobstarana, wo jstwje nan spasche, mudreje žo pobidny, hdyž djowka njeslešo schtwpi, ale wocź njewotewrí. Sowaha tuž Hanka durje pschšlaczini a hnydom do swojeje kowerki cźekny, do swojich stykow a bolosmjeslešteje žwjatnicy.

Wona bě dosć dołha, ale wusika a thętro nikta, kaž žo Hanka w njej njemóžesche frunacź, so by wo hrozy we wjerschke njesakołdna. Ale bě wona jej žwjatnica swa. Do njeje by wjerzekła, hdy by jej cźekło a tužno bóle. Wzdaj žem njekhodźeschе ženje. Jej žo pschecźiwesche Hanzina hama, po měschczanstu hładka, na bruk barbjena Kajsnje, kotraž bě jenož ſ teje pschicźiny ſ deleńsy žem dyrbała horje zoſacź — cźim bóle hakle nětotre podobisny a brjesne zjenje saramowane wobrazy, kotrejž bě Hanka po jeseroswobrischała. Pod wóknom pak w kwětkowzach stejnje a ſ milej, wopojnej wónju dychachu basalki, nalíki a lawnata jerischej, kotraž bě hižo wyhoko zrostła, wobwinuje žirowjachu jeje žomoczane cźemnozołte kčežnja.

(Pokrazowanje sczěhuje.)

mězno napjelnjene se hobudźěłaczerjemi Rauchendorfej maschinsteje fabriki w Dźěłnikach, wuběrjechu do „Mándrjeho“. Njedźiwajcy khěłdneho wjedra měšachu wschitzy wjeseły myšl hobu, kaž běšche na wschěch wobličzach wobkedźbowacź.

— **Kino Jedermann.** Staty znaty „Tón wuj z tam a tam“ (Der Vetter aus Dingsda) je sajo w Budyschinje. Tuta stara, zkawnje znata opereta wot E. Künneke jako film je zwojimi wulkotnymi zaměnjenjemi a jebanstwom nan znowa pschekhapt a zwjeźeli. Khudemu wandrowłkemu (W. z Lennep, wulkotny tenor) stanje so psches nóz bajkowske zbožo, kotrež po prawom za njeho postajene njeběsche, ale za „wuza z Indiskeje“, kiž zamžmy dźeń wotpucuje. „Grodowske knježny“ (Lien Deyers a wožebje Lizzi Holschuh) jako niz zyle „njeběcizne“ zkworiczelki tutoje z cźakami strascheneje schmjatatarzy samóza tola hischcze wjacy k wotmyšlenemu a dobremu wukórzej dowjesecź. Mjena kaž F. Tiedke, P. Heidemann a R. Platte pschinoschuja, bjerzej tón ras w bóle póldanskich rólach, tehorunja k dobremu poradźenju. Kraźna krajina, zjane hrody z kcźežazymi zahrodami tworja zwonkowny wobtuk tuteho wjeselolebo filma. — Pódlanski programm wjedze naš do Seleníkeje (Grönland), druhi dźeł do Indiskeje; se zajimom wobhaj a zjowo scźěhujescź, ale srosjumicź móže tamnischi lud a waschnja jenož znajeź ludu.

— **Makorentnarjam** wuplaczuje so poddpera na měsaz oktober wutoru 1. oktobra 1935 popoldnju wot 4 do 5 hodźin w zejmowni na Hrodowskej haźy 10 deleka we wuplaczerni.

— **Saksta krajna lotterija.** Pschi zrjedowym cźehnjenju 5. rjadownje 207. saksteje krajneje lotterije (21. dźeń) padźe dobycze wo 50 000 hr. na cźikło 103 456 dobycze wo 5000 hr. na cźikle 49 254, 143 544; dobycze wo 3000 hr. na cźikła 44 483, 44 768, 52 013, 90 529, 96 660, 137 709, 152 753, 153 156, 155 209; dobycze wo 2000 hr. na cźikła 11 178, 21 524, 58 734, 62 566, 65 460, 66 316, 72 448, 73 543, 82 822, 92 088, 96 028, 97 425, 143 592; dobycze wo 1000 hr. na cźikła 6902, 11 901, 17 737, 28 915, 46 429, 52 878, 57 279, 68 839, 83 889, 105 879, 106 819, 111 636, 115 106, 115 595, 124 987, 140 303, 142 549, 149 011, 153 073, 155 854.

— **Jězdnej kole zo kradźej.** 21. septembra zu z lezownosce na Tśelanskej dróhy 8 mužaze jězdne kolo znamki „Sieger“ z njeznatym cźišom kradnyli. Koło ma cźorne niske krošna, wujeźdowarske wodźidło z gummijom pozehnjene, cźerwjenej pschimadle, zołte swjena, pedalej z gummijom, bim-bam-zwónczk, zedło z dwójnym pjerom, Torpedowski zamoděj, schérej wobrucźi. — 22. septembra je zo z dwora lezownosce cźišło 1 pod Górklinom mužace jězdne kolo znamki „Triumph“ z njeznatym cźišom kradło. Koło mějesche cźorne krošna se selenym zmužkami, wujeźdowarske wodźidło bjes pschimadłom, zołte swjena z cźornymi zmužkami, pedalej z gummijom, cźornej błótoschkitakaj, dwojosnyczny zwónczk, torpedosti zamoděj, schérej gummijowej wobrucźi. Wodźidło běsche z cźornym kolejezowym schlawchom pozehnjene. Prědnje wódliaj běchu na prawym boku kowane. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

Zymski plan za Budysko-Bartsko-Hrodźiščanske póstske awta

Płaczący wot 8. oktobra 1935.

Po žadosći někotrych gmejnow je symski plan autow na Budysko-Bartsko-Hrodźišćańskej cźarje zobotu a njedźelu pschemeńk. Sobotu njebudźa póstske zamojeźdźaki wjacy 1¼12 hodźin z Budyschina do Hrodźišćeza, ale hakle 5 minutow po 12 hodźin jěźdźeć. S Hrodźišćeza do Budyschina zamojeźdźak zo po tym zkorjuzo też néschto posdźischo jěźdź a to popołdnju 20 minutow po 1 hodźinje z Hrodźišćeza, 33 min. po 1 hodź. z Barta, 37 min. po 1 hodź. z Rakoz, 56 min. po 1 hodź. z Porschcźa a 6 min. po 2 hodźinomaj z Delnjeje Kiny. Tónle zamojeźdźak 20 min. po 2 hodź. do Budyschina na dwórnischcźo pschijźdźe a dosćěnje pschisamknjenje k żelesniskemu cźahej 24 min. po 2 hodź. do Drježdźan a 23 min. po 2 hodź. do Wjeleczina.

Jěžbje mjes Budyschinom a Skanezami, kotrejž stej zo prjedy w symje zobotu popołdnju wotmeńkowałej, stej zo sastajiłej; zobotu a njedźelu pschipołdnischi zamojeźdźak z Budyschina do Barta też 28 min. po 1 hodź. jěźdźi. Zsamojeźdźak zobotu a njedźelu popołdnju 18 min. po 2 hodź. z Budyschina do Barta njebudźe wjacy jěźdźicź. Zsobotu budźe potom zamojeźdźak jenož pschipołdnju 5 min. po 12 hodź. z Budyschina do Hrodźišćeza a 28 min. po 1 hodźinje z Budyschina do Barta jěźdźicź.

Njedźelu prěni zamojeźdźak z Budyschina do Barta wjacy 1¼12 hodźin njejěźdźi, ale hižo 1¼10 hodźin z pschisamknjenjom k żeleniskim cźaham z Drježdźan, Shorjelca, Wjeleczina a Kumwalda. Runje tak zu zo njedźelu jěźdźi autow z Barta do Budyschina a z Budyschina do Barta pschemeńnile. Dotalna jěžba 55 min. po 12 hodź. z Barta do Budyschina je zo na 40 min. po 11 hodź. wot Barta z pschikhadom 25 min. po 12 hodź. w Budyschinje pschezumyła. Pódla druhich pschihódnych pschisamknjenjow k żeleniskim cźahom a zamojeźdźakom do Shorjelca, Wjeleczina, Korkwmja-Schérachowa-Salomja a Wopakeje-Nowosalz-Spremberga so pschichodnje też cźah 1½1 hodźiny do Drježdźan doscźehnje.

*

Se **Ssmochczij.** Djenża schtwórtk zwjeczi zwoje 79. narodniny wumjeńkarka knjeni Marja Scholczina. Schołczij marź drje njedźiwajo wuzokeje starosby duchownje a cźilnje hischcze zyle strowa a khodźi huscźišcho hischcze dołhi puć z kemschi do Hodźija. Wjched 36 lětami wumrě jeje mandźelski, tak so je wot tuteho cźasa zwudowjena. Bydli pola zwojeho zynna, kotryž je zo na jeje statok wożenił. Pomha hischcze pilnje pschi rańtischich dźełach. Njech jej Bóh luby Knjez hischcze prawje dołzowny ziwjeński wječzor spodźcźi

S **Kratez.** (Njeswože.) Skałaŕ Pětr wosta zobotu pschi dźele mjes kolijomaj z nohu trzany. Pschi tym sajdże jemu lorzja do nohow. Na dobre zboże zo noha njestama. Ssylne wuwalenje lźeweje nohi jeho nusuje, někotre dny zwjeźicź.

S **Delnjeje Hórki.** Też w naschich stronach jabłuczinny druhi ras kcźeża. Pschi Budyško-Muzakowskej statnej dróhy na wyschinje pola Bórka na stronu k Delnjej Hórzy matej dwě jabłuczinje kcźenja. Staj to jedyn njemschi a jedyn wjetschi schtom. To je wésće néschto žadne w nětcźischim poczasu.

S **Lejna.** (Wyšoka staroba.) Djenża schtwórtk zwjeczi tu nětudyschi wothladaŕ dróhi Biedrich August Großmann zwoje 90letne narodniny. Narodźi zo 26. septembra 1845 w Lückersdorfu a pschińdże 1882 do Lejna. W lécze 1889 dosta cźestny diplom za 25letne zwérne słužby a 1. oktobra 1910 stupi po 36letnej służbje na derjesaszłużeny wotpoczink. Jubilarej zo je stróny němskeho scźelaka wutrobne zbożopschecza wuprajcźu. Starz je hischcze cźiły a strowy. Njech je jemu a jeho zíwjeńskej towaršschzy hischcze wjeseły zíwjeński wječzor spodźcźeny.

S **Bukez.** Njedźelu wječzor sastajichu tu 151ětneho zuseho hólcźeza, kotryž zanych papierow pschi zebi njemějesche. Pschi pschekhytschowanju zo swěźi, zo je hólcźej z Barlina ze zwojeje wuczby cźekmył. Na to zo pschitwujnym wrócźo dowjese.

S **Lewałda.** Wobžarujcomnje njeswože sta zo tu pórdźelu dopokdnja. 29 lět stary ratař Richard Proft dźěłasche ze zwojej walzu na polu. S njeznateje pschicźiny pschińdże zyle njenadźiju pod nju a bu někotre metry daloko zobuwiczeny, doniž jeho krumjaju sapschah nam wot zo stejo njewosta. Sawołany lékaŕ swěźi, zo bě zebi Proft nohu złamak a poruczi, zo zo do khorownje do Habrachczij pschewjesy. — Tudyschi schulłki hólcźej Gerhard P., kiž bě pjatk popołdnju hižo někotre metry po błyskowodze tudyscheje zyrkwje horje załésł a jenoż na namokwjenje pschitomnych dźěcźi dale horje njeléjesche, léjesche wječzor po błyskowodze schulłskeho twarjenja wospjet horje, zo by tak do bydlenja swojeho dźeda a wowki pschischoł, kotrajž w prěnim poschłodze bydleschtaj. Hdyž bě nimale hacź horje dołésł, njenadźiju padny a złama zebi léwu ruku.

S **Khróšcźij.** Maczerjam zo rada podawa w Khróšcźizach rjedu 2. oktobra 1935 popołdnju w 2 hodźinomaj w hoscźenzu, popołdnju ¼4 hodź. we Worklezach.

*

Se **Stołpina.** Něhdże 50 lět stary farař Nikolai chzyschce se zwojim kołom do Wulkeje Hartawy jěcź, so by wot tam z cźahom do Lipska dale jěł. W Schmiedefeldu na khcźižowanischcźu Stołpnjanskeje dróhi z Drježdźansko-Budyskej statnej dróhu sajdże Nikolai do cźežiteho zamojeźdźaka (auta) se Schlesynskeje, kotryž do Drježdźan jědżeschce. So by k sraženju njedóschło, saspina zamojeźdźakowy wjednik hnydom a sajdże se zwojim wozydłom do pschérowa, pschi cźimž zo pschiwěschak pschewali. Nikolai pschi tym pod pschiwěschak pschińdże a bě na měsće morwy.

S **Wulkeho Hajna.** W leżownoscźi bura Pauschce w Delnim Róbernje wudyri woheń, jako chajchu runje z młóczenjom pschestacź. Mažiwna bróžeń zo hacź na sakładne murje wotpali, pschi cźimž zo wulki dźeł znjowu zobu sniczi. Druhe twarjenja a też skót mózachu sahubje wukhowacź. Schkoda je wulka.

Sport

Němske statne a kolojesdne znamjeschko.

Kedźbu! Němski sportarjo, sportaski a młodźina kolojesdneho sporta! Pruhowanja w kolojesdźenju, kiž zu zo na 1. njedźelu oktobra postajite, maju zo dla znjowobo dźakneho zwjesdźenja njedźelu 6. oktobra 1935 **na njedźelu 29. septembra rano w 7 hodź. w Karolinej zahrodze dokrěda położicź.** Wschitzy sportarjo, wschitke sportaŕki a wscha młodźina kolojesdneho sporta, kiž zo za to zajimuje, zo na to kedźbni cźinja, so zu to pozdźenje létuscheje pruhowanja. Wospjetowanja abo nałkwatanja pruhowanjow móža zo jenož hischcze 29. septembra stacź.

K tomu trěbne formularzy a starjše knižki maju zo w Albertej sportkim domje na Lawskich hrjebjach wotewjacź. Pschezo sebo dyrbi zo na to pokazacź, so ma zo na kóždy pad psched jězbu zamorucźne podpiśmo a pola mkodostnych nimo teho hischcze podpiśmo wocźehnjerja pschedpokhcźicź. Kóždy wobdźelnik sdźe na zwój zamžmy strach. Tehodla dyrbja jésdne koła w najlépschim rjedźe być.

Wuraśnje je sakasane, so wobdźelniuy mjes zobu po dwěmaj pornjo zebi abo za zobu jedu abo sy pschewodnizy wobuźdku. Kontrolerjo budża zyle krucze wustupowacź. Schtóž to njewobkedźbuje, temu kommisija na jene kélo prawo wobdźelenja wosnje. Ssobustawny němskeho kolojesdneho swjazka maju zo dla sapłacźenja pschinoschkow hacź do 1. 10. 35 pola podpisaneho samoswjeź.

E. Albrecht, za kolojesdnu kommisiju Budyskeho wokrjeza.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmanns zu Dresden-Bautzen wird die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft Bautzen vom 9. Januar 1931, soweit sie die Sperrung des Weges Milthen—Jägerhaus für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen über 5,5 to betrifft, aufgehoben.

Der Weg Jägerhaus—Mönchswalde wird in Richtung Mönchswalde für den Radfahrverkehr gesperrt.

Bautzen, am 20. September 1935.

Der Amtshauptmann.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen wird die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft Bautzen vom 9. Januar 1931, soweit sie die Sperrung des Weges Buschcritz—Dahren für den gesamten Kraftfahrzeugverkehr betrifft, aufgehoben.

Bautzen, am 20. September 1935.

Der Amtshauptmann.

Städtische Freibank Bautzen.

Diese Woche findet kein Fleischverkauf statt.

Die Freibankverwaltung.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 26. septembra 1935.

Wóčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 polsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,255	100 čěskosk. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa 25. septembra. Bursa jara cźicho sajdźi a zdźěła zdakhcźa, dokelž se strony **publika po dotalnych wobstajenjach a dźiwajo na zwonkownopolitiske położenje zo wotpschedawasche.** W běhu burzy zo měnjenje trochcźu połepschi, dokelž kuliga wróczo kupowasche. Wuwicźe kursow pak njeběsche jednotne. Ssylnje **wobkedźbowasche zo nowy wucźek kapitala se Hollandskeje a z tym swiżowaze wobstajenje hollandskeho złoteho.** Na rentowych wikach zo kurzy sterje wotdrjebjowachu.

Barlinske zitne wulkowiki. Na posticźeństich a wotbytowych pomérach zo na Barlinskich zitnych wulkowikach **njeje nic.o pschemeńko.** Dowos se strony ratarstwa **je dale pomérnje zładny, mjes tym so druha ruka wožebje khlébowe zita w dożahajej mérje posticźa.** Barlinske młyny **tedma wumlékowańske zita kupuja,** dokelž su **zo w posledním cźasu** dosć sastarale. Dobre druźiny **pschenzu zo sdźela wobkedźbowachu.** Njekontingentowane khlébowe zita běchu w zwjku sanierodźene. Za wowcź **a pjezowańske jecźmjenje je dale sajim.** Jecźmjenje za piwarnje, na běliku khude, zo samélscźichu. Też jecźmjenje za industriju zo bóle wobkedźbowachu.

Wezera ptaczeche w Barlinje zentnaŕ

pschenzy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožli R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jecźmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Někotre ptaczisny z Drježdźanskich mitkow.

Libjata 5,50—8 hr., kaczata 2,50—3,50 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr., huzy, sarźane 1,20—1,30 hr., kacźki, sarźane 1 hacź 1,20 hr., kury, stare, sarźane 0,90—1 hr., kury, młode, sarźane 1—1,20 hr., karpy 1 hr., schczuki 0,90 hacź 1 hr., liny 1,60—1,80 hr., jabkuta 8—40 pj., truschwy 8—30 pj., běrny, po punach 5 pj., łohoda, jěbzna 10—12 pj., zbla 8—10 pj., krěn 70—80 pj., zołotej, kocźki 5—10 pj., bóby kal 8 pj., cźerwjeny kal 10 pj., zgodrjoty kal 10—50 pj., tomaty 12—15 pj., petrschilka, walcźi 3—4 pj., korli 12—25 pj., huny 15—25 pj., sekerij 10—35 pj., hurta 1,42—1,52 hr., jeja 10 hacź 11 pj.

Djeńznische zkotne wiki w Drježdźanach.

Na zkotne wiki pschihnachu djenża 7 hybow, 12 krunow, 577 cźelatow, 133 wowzow a 52 zwini. Pola howjazeho zkotu a nowzow je wobkhod bjes wusnama. Pola cźelatow wuwi zo pomały wobkhod, za dobre druzimy zo dotalne ptaczisny dźiwerschu, w hubjeńskich druzinach troschcźu popschcźiwachu. Zwinje zo wschě za najwyschsche ptaczisny pschedachu.

Ptaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Ptaczizny po złotej hriwnje.

	25. 9.	24. 9.		25. 9.	24. 9.
Pšenica	200,0	200,0	lupy	—	—
rožka	169,0	169,0	wrěka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal. wows	—	—	žolte lupiny	—	—
	—	—	zeradelh	—	—
tykurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,25	8,25
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana sloma		
truch. Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dušman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smolerjec a za nawołźki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Ze Serbow

S **Khwacij.** (Jěsba do módreho.) Sortěrowanišće wotdźělenje Schomburgez fabriki ſo rozšudźi, ſo do módreho wujědje. 21. septembra, ſobotu popołdnju, ſo na pucz nastajichmy. Towarſchojo ſ Dubrawy běchu přeni, kiž ſo do wulkeho puczowanišćeho wosa Kunathej firmy ſ Rakez ſeźndachu. Swjeſelaje też bě, hdyž ſhonichmy, ſo ſo też wjednik dźěłarnje, knjes dr. Fleiſchmann, na jěſoje wobdźěli. W Delnjej Hórzy a w Budyſchinje ſo dalſchi towarſchojo pſchidźěnychu. Najprjedy wopytachmy Schěrachow. Tam ſtej katoliſki kěrchow a zyrkej wobhladachmy. Też wojeſki ponnik ſ wopytom poczejčichmy. Dale jědźechmy pſches Salowń na Bjedrich-Auguſtowu wyſchinu. Pſchi koſeju a rjanej bjeźadze tu krótku hodźinu hromadźe ſedźachmy. Też na wěžu ſtej nětkoſi dóſchłoj, ſo bychu ſhladowacz mohli ſ wyſoka na naſchu rjanu Łužizu. Na to jědźechmy wróco do Wjernarjez (Wehrsdorf). Na hoje bě też jedyn ſ towarſchow wſchěch poſtrowił, woſebje wyſokowučeneho wjednika dźěłarnje a ſa jeho pſchipomoz, kotruž bě k wulkiej darił. Pokaſa ſo też na to, ſo běchmy pſchirodu ſ wotewrjentymaj wocznoj widźeli a w njej Bożu kraſnoſcz wobdźiwali. Po wſchelakich wokolnoſczach, na kotrychž też k rejzy ſawadźichmy, wróczichmy ſo wſchitcy ſhromadu domoj.

Z Pančic. W bliſſim czasu a to **10. winowca** budźemy w ſrjedźoněmſkim ſcelaku w Lipsku ſerbſke reje za ſymfoniſki orchester ſłyſeć. Njejsu to jenož reprodukcije naſich znatych rejow, kotrež ſo tu a tam hiſče na ſerbſkich kwaſach piſkaja abo naſa ſerbſki čaſnikař na koncertach předwjedźe. Tamne reje złožuja ſo wosebje na motivy ze ſerbſkich ſpěwow, kaž je w „Khwatajće, ale ſpěwajće“ namakamy a hudźbny wumělc, knjez wučeř Feliks Töppel w Śěrachowje, je je miſtrſcy za orchester ſeſtajał, ſo lóſta a wjeſela čini, na nje poſłuchać. Je drje mi je jenož na klaveŕje předwjedł, ale hižo po tutym poſkićenju mózemy na wumělſke wuwjedźenje ſudźić. Hdyž ſo druhe ſłowjanſke reje přez ſcelaki přenjeſu, čehodla nic też ſerbſke. Njejsu wo nicžo ſpatniše hač wuheŕſke, kotrež mózemy huſićo ſłyſeć. Wobdźěłanje naſich reji je ſo autorej derje poradźiło a dyrbi ſo dźaknije připóznać. Připadnje je jemu ſerbſka ſpěwna zběrka do rukow přiſła a ſpěwy wot Bjarnata Krawca zeſtajene ſo jemu tak lubjachu, zo ſo hnydom do dźěła da. Powſitkowy dźak pak jomu mózemy z tym wopokazać, zo jeho dźěło připóznawamy. To móže ſo na tole waſnje ſtać: Štóž budźe reje 10. oktobra ſłyſeć a komuž ſo ſo lubile, tón napiſaj dopiſmicu na adreſſu „Mitteldeutſcher Rundfunk in Leipzig“, ſnadź ze ſcéſnowacym krótkim přiſpomnjenjom: Mi ſu ſo předwjedźene ſerbſke reje jara lubile a proſu wo wospjetowanje. Měſtnoſcz a podpiſmo. Žada-li ſo to ze wſelakich ſtron, budźa ſo reje z časom wospjetować, ſtož wěſce nam poſłuži. Temu móže kóždy na tute jednore waſnje přinoſować. Wuſpěch budźe autora k dalſim dźěłam pohonjeć. W přihódnym času hiſče raz na tamne předwjedźenje pokazamy. Njech ſo tuta powěſć mjez Serbami prawje roſcerja. -k.

Z Pančic. Zaſtarenu njedźelu knježeše wjeſele žiwjenje wokoło wjeſneho hoſćenca. Skoro kaž na Halſtrowskim hermanku. Dyrbješe to zdobom być ludowy ſwjedźeń, wosebje za dźěći. Tola też ſtarſi ludźo chěchu ze ſwědkom być wosebiteho dnja, kotryž bě hoſćencař za wjes a wokolinu zarjadował. Wěžo wobdźěłi ſo na nim wosebje wjeſna młodźina. Na dworje hoſćenca ſtejachu wſelake budy, w kotrychž móžeše kóždy ſwoje zboże ſpytać na wjerćatym kolesu. Nimo dobyčow bě wſak też wjele niczkow. W 2. budže móžachu wosebje hólcy ſwoje kumšty w tŕělenju pokazać, hdyž za dobyčerjow rjane wumělſke kwětki kiwachu, kotrež ſej potom jako znamjo dobyća na hrudź přityknychu. Mjez budomaj móžachu ſo dźěći na „burskim młynje“ ſo ſyteje wole nawjerćeć. Za hoſćencom bě wósom čampjelow připrawjenych, hdźež móžachu zajimcy wysoko do powětra hrabać. Wutoru wječor wotmě ſo na brjozy před „Haninej ſtomownju“ wohnjoſtroj, nětčiſemu hoſpodarſkemu położenju přiměrjeny. We wjetšej rozměrje wotmě ſo tajki w lěće 1922 na „Młónčiku“, za kłóſtrſkimi murjemi k Swinańi, při přileżnoſci złoteho kłóſtrſkeho jubileja tehdomniſeje hnadneje knjenje Hanje Langec. Nječhtóžkuli ſo hiſče na to dopomni. Njedźelſki ludowy ſwjedźeń dyrbješe ſnadne zawoſtańčko bliſſeje kermuſe być. Skónči ſo ze wjeſołej rejku w hoſćencu, na kotrejž ſo młodźina čile wobdźěli.

Z Pančic. Póndźelu wječor, nimale w 10 hodźinach, wuješe nadobo ſirena k wohnjej. Tole jednaše ſo jenož wo zwučowański alarm, ſtož pak powſitkownje znate njebě. Bórzy jědźeše automobilowa ſykawa k Wětenicy, hdźež ſo pječa paleše. Za jědnace mjeńſinow tam běše a by w khutnym padże hnydom zapřimnyć mohła. Při tutym zwučowanju dyrbješe ſo też wupruhować, kak khětře by wodu dać mohła. Zańdźenu ſobotu zwučowaše wohnjowa wobora na jenym wjeſnym ſtatoku.

S **Kulowa.** Wučeř Exner je ſo ſ 1. oktobrom do Shorjelza přeſchadźił. Na jeho měſtno přeſchińdźe wučeř Maks Karboth ſ Hermsdorfa.

Přilopk

Macj ſadaji ſwojeho ſyna.

W Arnsdorfu w małej wjeſy w Krkonoſchach ſadaji 48 lět ſtara žona Hana Opitzowa ſwojeho 23 lět ſtareho ſyna a pokry potom cžeło ſ kwětkami. Potom žona cžejkny. Sſurowy njeſtutk ſona bjes dwěla we wokomiku duſchineho ſaćěmnjenja ſtučži. Syn běſche cžejki epilepſtikar a dopołnje bjes ſaſtužby. Wozud jeje ſyna bě jonu ſamu na najwyſchſchim ſtopnju cžejkomyſlnu cžiniť, tak ſo bě hižo wjacy krócź ſebi ſpytała žiwjenje wſacź. Njedźiwajo pilneho pytanja njemóžachu dotal žonu wuſłědźić.

Žalostne ſathadźenja khyſka.

Pſchi poſledniim nóznym njewjedrje dyri błyſk we Heidelbergu w Rudnych horach do miliónoweho ſcžeſora a načiini we wokoliniu wulku ſchkodu. Pola jeneho bura ſabi kóju w khlěwje, pola druheho ſajědże do leharnje a wutorhny wulku dźěru do murje, w kuchini ſpotorha wſchě mlokowe hornjo a rosbi je. We wſchěch domach ſo radiowe aparaty ſnicžichu, hačrunje běchu ſe ſemju ſwjaſane.

Ssamomordarſtwo Maksa Saſcha w pſchepytowańſkej jatbje.

W pſchepytowańſkej jatbje w Moabicže je žebi njedawno ſajaty Max Saſz žiwjenje wſaſ, ſadajiwſchi ſo je ſwojim wokolnoſchijazym rubiſchkom. Saſz, kotryž we jenej komorzy ſham pſchebywaſche, njeje prjedy nikomu wo tutych ſwojich wotpohladach niczo ſdźěłił, tak ſo ſo njebě niczo ſtało, ſ czimž by ſo jeho ſamomordarſtwu ſadźewako. Mara Saſza jeneho ſ njeſławnych Saſez bratrow, běchu, kaž ſmy hižo pišali, w nozy ſ 1. t. m. w Barlinje-Wilmersdorfu pſchi ſadobywanju do hapſtyi pſchetkwapili a ſajeli.

Přeni ſněh pſchi Rańſchim morju.

W bliſkoſći Stenſtiza pſchi Radaunſkim jězoru je přeni ſněh padnył. Toſty ſněhowy pokrywk pſchikrywaſche na krótki czaſ pola a hona, ale hižo po nětkotrych hodźinach dyrbješe ſažny poſoł bliſkeje ſymy ſo ſaſo ſhubicź.

12 morwych pſchi njeſbožu ſ czołmom.

W kanalu Dünn w Lotyſchſkej ſta ſo njedźelu wječor cžejke łódźne njeſbože, pſchi kotrymž po dotalnych powěſćach 12 wobſobow ſahinu. Motorſki czołm, na kotrymž pſchiſłuſchnizy lotyſchſkeho wójnſkeho wojeſkeho ſwjatka na wulět jědźechu, ſtorcži do moſtowego ſtołpa a podmuri ſo a nětkotre mjeńſchiny.

Dwě ſnjeſboženi na żeleſnizy w Pólſkej.

S Warſchawy ſo 24. ſeptembra powě: Na żeleſnilſkim ſaſtanišću w Skierniewizach je cžěrdny wóz, kotryž ſ Warſchawy do Katowiz jědźeſche, ſ potnej mózu do ſtejzeho tworowego cžaha ſawadźił. Cžěrdny wóz ſo ſ ſoliju wjerhny a ſo cžejko wobſchkodźi. Tſjo pućowarjo ſu ſo pſchi njeſboju cžejko ſranili, dźewjecz druhich łóſtche ſranjenja poczerpi.

Druhe żeleſniſke njeſboje je ſo pola Bydhoſcza ſtało. Tam ſo pſchi jenym wuhibadle pjecz wozow dźěłacžerſkeho cžaha ſwórcži. Wulki dźěł dźěłacžerjow ſo ſrani, ſchtyrjo jara cžežko. Jedyn ſ cžejkoſranjenych po puczu do khorownje wumrje.

We wulkowaŕſkim cžołmje ſtradaj.

K Nowo-Schottlandſkemu brjohej błiſko wſoh Indique pſchihnachu jołmy wulkowaŕſku łódź, w kotrejž bě 7 łódźnikow, ſ kotrychž běchu ſcheſcžo bjžo morwi, mjes tym ſo ſedmy bórzy wumrě. Po roſprawje mrě, jazeho ſłuſchcža matroſojo ſ muſitwu łódźe, kotraž je we bliſkoſći Cap-Bretona žo podnurika. Njeſboje ſta ſo najſkerje pſchi poſlednich cžejkich wichorach. Wulkowaŕſki cžołm hibaſche ſo kaž ſtorpiſna nad zyhnowazymi jołmami. Cžołmowe wjeſła a też mały motor, kotryž mějeſche cžołmik cžeŕicź, běchu wobſchkodźene. Staw, we kotrymž morwych namakachu, ſwědcžeſche wo zakoſtnych tradanjach, kotrymž běchu matroſojo wuſtajeni. Ma ſo ſa to, ſo je podnurjena łódź zitowy parnik był, kotryž bě po puczu do Halifaxa. Njeje hiſchcže ſnate, hač je pſchihnata łódź jenickа wulkowaŕſka łódź podnurjeneho parnika była. Mózno je, ſo hiſchcže druhe cžołmy po morju wokoło błudźa. Mjes tym je powěſcź dźeſchka, ſo je ſo druha wulkowaŕſka łódź je 6 doſpołnje wucžerpanymi matroſami k brjohej pſchihnała. Po jich ſpócženju ſłuſcheja k wobſtadu motorſkeje łódźe „Hurryon“ (638 tunow), kotraž je póndźelu w cžejkim wichoru něhdże 23 mórſkich mil wot Judique ſdaleneho Henry Island ſo pſchewobrócźiła a podnórika. W tutej łódźi běſche ſpyſk wobſtadu a też kapitan. Motorſka łódź „Hurryon“ bě njedźelu Halifax i kukuriżu natladżena w ſtronu do Montreala wopuſchčiła.

Chineſki wojeſki cžah ſnjeſbožił.

S lokomotivy a pjecz wozow wobſtejazy wojeſki cžah, kotryž wojakow k wojowanju pſchećiwo kommuniſtam do prowincy Schanſi wjeſeſche, błiſko Schenczana ſ kolijow wujědże a ſo po 30 metrow wyſokim brjoſty dele wali. Hačž dotal je ſo 200 morwych a 200 ſranjenych wojakow pſchipowědźiło.

9 łódźnikow we wichoru žiwjenje pſchiſtajžiło.

9 muži wobſtadki amerikaniſkeje rybaŕſkeje łódźe „Stegnes“ je w žolmach ſo potepiło, jako łódź pſchi kalnym wichoru a we wcžerawſchej nozy ſo do ſkały cžiſny a ſo pſchi tym doſpołnje roſbi.

Radio

Pjatk 27. ſeptembra ſo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeſoła rańſcha hudźba. 11,30 ſa hoſpody. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcže. 16 popołdniſchi konzert. 18 pišana hudźba. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,30 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſcha hudźba. 13,15 pſchipołdniſchi konzert. 15 ſa žony. 16 popołdniſchi konzert. 19,15 ſabawny konzert. 20,15 hodźina naroda (ſ opery „Prynz ſ Homburg“).

Hiſchcže wažne ſ dnjowego programma. Stuttgart: 21,30 komorna hudźba. Frankfurt: 19 ſabawny konzert. Mnichow: 21,30 pišana hodźina. Wín: 19,30 opera „Puritanarje“.

Marmelady wosebje dobreje kajkoſce a čerſtweho zhotowjenja ſu ſtrowe a derje ſłodźace!

Třipłodowa marmelada, Anrikozowa marmelada, Truskalcowa konfitura } wuwažena { punt 44 pj., punt 54 pj., punt 64 pj.

Tunje zežiwadła

ſytne a posylnjace, dostanječe za tunje pjenjezy.

Běłe buny	punt 18 pj.	Najlěpša pšenična muka	punt 18 pj.
Połnozornowy rajs	punt 16 pj.	Najlěpši kěžorski wučaſk, hładki a masotuy	punt 23 pj.
Naturſki jědźny rajs	punt 18 pj.	Drobny cokor	punt 38 pj.
Sočki, nowe	punt 24 pj.	Zluriwky kuskaty cokor	punt 44 pj.
Hroch, žołty, połojčny	punt 30 pj.	Kakao, zarnč. čisty, wuwol.	punt 80 pj.
Krupy, wosebje dobre	punt 22 p'.	Narunacy kofy (35% bunow,	
Wowsne tružli, wos. dobre	punt 22 pj.	65% ječmjenja a žita)	punt 100 pj.
Griesowe rězane nudle	punt 35 pj.	Sokoladowa muka	punt 80 pj.
Jejkowe rězane nudle	punt 42 pj.	Wowsny kakao	punt 72 pj.
Paleny ječmjeń	punt 22 pj.	Słódke Bari-mandle	punt 110 pj.
Palene žito	punt 22 pj.	Jerke mandle	punt 120 pj.
Pšeńny gries, srěni	punt 26 pj.	Smyrna-sultaniny	punt 36 pj.
Złote jahły k jědźi	punt 24 pj.	Smyrna-sultaniny, złoto-	
Makaronikowy zlemk	punt 35 pj.	žołte, wosebje dobre	punt 48 pj.
Běrnjaca mučka	punt 22 pj.		

Wos. dobry bunowy kofej, čerſt. paleny, syłny a derje słodźacy, 1/4 **pta. 55 pj.**

Schokoladen-Deblitz

fabrikska předawarńa w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9

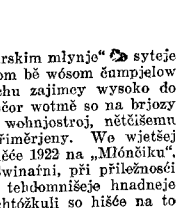

Tkaninowe ſórcuchi

ſtejnh. a wušiwane nětkle 100 cm **3.25** a **4,75**

Tkaniny za jaki

čorne, mustrowane nětkle 180 cm **7,90** a **8,50**

Schaaf

Dobra kruwa

z 5. čelećom je na předań **w Leopoldec korčmje we Worklecach**

Foto-dźela

Za **4 hodźiny** dostanječe waše wobrazy wuwite a z wobrazami zaſo wróčo, kotež tute w 10, 14 abo 17 hodźinach přiſłušeſče.

Drogerija Stranch & Kolde

NB. Wulki wubjerk w ojo wjerčacych illmowych aparatach

Awtowy

a motorske koła wšěch družin, też jenotliwe motory kupuje

Awto-Schlachthof Lissack

w Budyšinje na Martin Mutschmannowej dróży 21

Karbolineum

za sadowe štomy,

Karbolineum

ma zaſo na předań

Natuš w Khróšćecach

Stepowane Moškowe Wolmjane Wjelbłud. Blidowe přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w dom jo khorobneje połdnje

Mały nawěſtk

w našich NOWINACH je tuni a ſo přecy wuplaci

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanječe w Serbſkej kniharni abo ſkazajče ju ſebi pola dowěrnikow „Serbſkich Nowin“

Jenoż **20 pj.**

Nowy transport najlěpših rańšopruſkich-hollandſkich

kruwow a jałojcow

ſteji jara płaćizny hódno na předań

Maks a Theodor Rychtař

ſkótna wikowańſka w Njeblelčicach. Tel. Kamjenc 895

Serbja, rěčče ze ſwojimi dźěćimi ſerbſcy

a přepodajče jim tutón drohotny pokład naših prjedowikow njeſkażeny. Čitajče z nimi naše

Serbſke Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž ſo z wulkej luboſću kóždy tydźeń za naših najmjeńſich piſa

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 226 | Budyšin — Pjatk 27. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Zwjazk ludow je nowy wubjerk postajił

Rada Swjasła ludow je schwórk dopołdnja w sjawnym połoženju rospravu wubjerka pjeć mužow kłychała. Na to je wona po pschedhłowanym namjeze wobkamła, so wubjerk postaji, kiž ma rospravu wudźełaćj, kotrěž so na staw 15 wotstawk 4 wustawy Swjasła ludow załoženje. Do wubjerka źłuscheja wschitke radźene žobustawy z wuwjazkom sastupjerjow krajow, kotrajž so wadźitaj.

Dóniž nowy wubjerk źwoju rospravu njepoda, so dalny wubjerk pjeć mužow njerospuschczi, so bychu so jemu mohłe namjety sdźělić, kiž nowy zwurunaćli pospyt wuprawnjeja. Rada Swjasła ludow źwoje schadźowanje njeskónči, so by so wona mohła kóždy czas senć, kóhdy wudje nuzne, so so nowa rosprawa pruhuje.

Do sjawneho radźeneho połoženja běchu so radźene žobustawy, kiž njesu na italsko-abesynskej swadze wobdźełene, k dowěrliwemu rosrěčowanju sešoe. Też rada Swjasła ludow běsche do sjawneho połoženja priwatne połoženje wotmětka. Na priwatnym połoženju běsche so italski sapołžank baron Aloisi wobdźělił, na sjawnym połoženju pak městno Italskeje sa radźenym błidom próżne wosta.

Połoženje so z tym sapocza, so pschedhłuda abesynskeho wotpósłanza namołwi, so by so sa radźene błido zhubnył. Potom dosta schpanjski sapósłanz Madariaga słowo, so by jako pschedhłuda wubjerka pjeć mužow rospravu tuteho wubjerka pschečitał. Madariaga na kónzu źwoje rospravy rjekny, so jej w tu chwilu nima ničźo pschisponnicź.

Nadźiny pschedhłuda so pschedhłuźe wubjerka pjeć mužow sa jeho rospravu dźakowasche. Haczrunjeź wubjerkowe prózowanja njeźu wuspěch měłe, radźiny pschedhłuda njewěri, so je so pucź rosrisanja hižo sawrěł. Tohodła so dźeło wubjerka pjeć mužow niesmě jako skónczene wobhładowacź. **Wurunanje je mězne, dóniž so radźina rosprawa, kotraž so na sakładze stawa 15, wotstawka 4 sestaja, njeje pschijała.**

Pschedhłuda rjekny, so je czas pschischoł, hdyž ma so nata rosprawa pschihotowacź. Abesynska běsche jednanje na sakładze stawa 15 namjetowała, tola tuto běsche so wottorhnyło, dokhoż rosrisaze jednanje na sakładze italsko-abesynskeho rěčenja z léta 1928 trajesche. Dokelž pak so tuthym jednanjom swada njeje wottronita, **sméje so wot 4. septembra zem staw 15 nałožowacź.** Radźiny pschedhłuda namjetowasche, so by so k wudźełanju rospravy radźiny wubjerk sestajał, do kotrehoż maju sastupjerjo wschitkich statow źłuschecź, kiž su žobustawy rady Swjasła ludow z wuwjazkom Italskeje a Abesynskeje. Pschedhłuda hischcze namjetowasche, so rada źwoje schadźowanje njeskónči, ale so so seńdże, tak ruce hač žebi to wobstejnosce žadaju.

Jendźelski minister Eden wobzarowasche, so so dotal hischcze njeje žaneho rosrisanja swady namakało. Niedźiwajcy teho ma wón sa mišne, so so z pomocu Swjasła ludow dale próźuja. Tohodła wón namjet radźineho pschedhłudy połnje podpjera. Nowy wubjerk dyrbi bjes kombdźenja źwój ważny nadawk pschewjesć. Pódła pak je tu hischcze lěpschina, so móże so nimo wubjerkowych dźełow na druhe waschnje spytacź k wurunanju mjes so wadźacymaj krajonaj dóńcź. **Jendźelske knježerstwo je so rozhudźiło, so so źwoje snateje politiki kruce bjerzi.**

Franzowski ministerski pschedhłuda Laval pschispomni, so nětkole žaneho druheho wupucza njeje hač tón, kiž je radźiny pschedhłuda namjetował. Laval dopominasche na źwoje słowa, kiž je w radźe a zhromadźiznje Swjasła ludow wo stejišcźu Franzowskeje rěčał a jim njemjesche ničźo pschistajicź. So dyrbi rada někotre źwoje namjety postajicź, w tym je Laval z jendźelskim knježerstwom pschesjene. Wón so nadźija, **so dźenjznische rosźudźenje Swjasła ludow rěčam a wosjewjenjam kónz sčini.**

Ssowjetiski wotpósłanz Litwinow hischcze skótka na stejišcźo Rušeje pokasa. S tym so rosmołwa skónczi a radźiny pschedhłuda swěrči, so je so jeho wosjewjenje jenohłósnje pschijało.

Eden a Laval z Genfa wotjědźetaj

Sastupjerjo hłownych krajow, wołebje Eden a Laval, pjatk z Genfa wotjědu. Woni pak so pschi tpočatku nowjeho tydźenja sašo do Genfa wrócza. W Genfje so wočakuje, so radźiny wubjerk sa snajmjenscha dźesać dnjow źwoje namjety sa Italiju wudźěła. Wečera so w radźinym połoženju rěčesche, so je rosrisanje hischcze mózne. To na to pokasuje, so chcedźa na žadanja Italskeje tak dałoko kaž je mózno dźiwacź z wumělenjom, so so Italska pschewjedźenja źwojich wojeršich wotpohładow wostaji.

W Genfje maju też na mózne, so by italska politika nětkole najsterje konferenzu swonka Genfa wubědźiła, je-li so by pschilubika a sa to rukowała, so k wójnje z Abesynskej njebóńdże. Italska delegazija je pjeza franzowskemu ministerskemu pschedhłuźe sdźělika, so Italska nima wotpohład, se Swjasła ludow wustupicź, khiba so by so k tomu nuzowała. Na pschikład by wona sawrjenje Sueszskeho kanala jako tajke nusowanje wobhładowała. Nětkole dyrbi so najprjedy Mussolini wuprajicź.

Nowe italske wojerske transporty

Połdenje dźěle sizilskeje divizije Peloritana źu so na parniku „Principessa Maria" z Messiny do rauscheje Afriki wotwjesle. S Neapelskeho pschijatwa je so 2600 wojakow divizije Gran Sasso wotšło, z nich 450 muži a 25 offizěrow na parniku „Merano" a 2100 muži a 138 offizěrow na parniku „Colombo".

Jendźelske přihoty na kupje Malće

S kupy Malty so powě, so so žobotu wjele žonow a dźěći jendźelskich wojakow na łódźi „Neuralia" do Jendźelskeje wrócźi. We wschěch knježerstwowych twarjenjach, schulach, klubach atd. źu so někto wulkowanischcza pschećiwo płunowemu strachej dotwarike.

Na dnju 2. oktobra so žarowańske khoroje wupowěsnu

Němski minister šnutskownych nałeżnosćow je wosjewił: Po postajenju wjednika a němskeho kanzlera z pschiležnosću nawróta narodninow zemrětcho němskeho prezidenta, generalneho połneho marschalla z Hindenburga, źejzbu 2. oktobra so na wschitkich statnych a kommunalnych sarjadnistwach, wustawach a dźělarnjach, hewaschich sjednoćenstwach a wustawach sjawneho prawa a na sjawnych schulach žarowańste khorhoje wupowěsnu.

Němski wójnski minister na podmórskim čołmje „U 1"

Němski wójnski minister a wyschschi roskasowar wojerskeje mozy generalny wyschk z Blomberg je so 26. septembra w Kielu na podmórskim čołmje „U 1" podał, so by so pschi šmuczowanjach tuteho čołma wobdźělił. Po wobhladanju wobhrádki a čołma woiměchu so jědne, tšelne a mórjeńske šmuczowanja. Minister je so hischcze na tym samym dnju do Barlina wrócźił.

Flottila podmórskich čołmow „Weddingen"

27. septembra 1935 so w Kielu prěnja frontka flotilla podmórskich čołmow sestaja. Wjednik a němski kanzler je tutej flottilli mjeno „flotilla podmórskich čołmow Weddingen" spožčił a je z tym njesapomnitemu namórskemu rjekej Orje Weddigenej trajny pomnik stajił. — Fottilla podmórskich čołmow „Weddigen" wobsteji z podmórskich čołmow „U 7", „U 8", „U 9", „U 10", „U 11", „U 12", a z flottilloweho čołma „T 23". Flottilla je so roskasej wójnskeho łódźstwa podstajiła.

Wjednik sebi autowu dróhu wobhladał

Wjednik je žebi schtwórk z pschewodom generalneho inspektora za němski dróhi dra. Todta němsku autowu dróhu mjes Heidelbergom, Mannheimom a Frankfurtom wobhladał. Haczrunjeź wjednik njenadźijny pschijeźdże, jeho wobydlerstwo wschudźe se žywymi sahorjcze witasche.

Nowe ćežke njeměry litewskich burow

Njeměry burow w Litwje bywaju dźeń a straschnische. W połodnischim dźělu litewskeho kraja a we wokolinje hłownjeho města Kowna je k nowym cźežkim srožanjam dóschło. W krajinach, hdyž burja strajkuja, je so wjele wožnjow wobtkedźiłowało. Najkerje so tym buram twarjenja sapalaja, kotrjž so nachadźa na strajku wobdźělicź.

S městow je so wjele policije na wězy swozyło. Policistoja su wjele burow sajeli. Burja pak su sajatych z mocu sase wuswobodźili. Pschi srožanjach na někotrych městach burja a też policistoja tšelachu. Kaž so z němskeho městacźka Cydtkuhnena pschi litewskich mjescach powě, su so na woběmaj stronomaj někotre wožowby morile a straniše. Dweju policajstoju sastojnikow su straschnje do brjuha tšelili.

Wjele burow je z tšelbami wobrónjenych. Na někotrych městach so policija zapowědża, pschećiwo buram zakrocźicź. Pschede wschém pak wojazy nochcedźa so na wojowanju pschećiwo buram wobdźělicź. Bataillon w Mariampolu njeje pschikas zakrocźenja pschećiwo burom wuwjedł. Na to je so wóźom offizěrow sajało. Też w Kownje stej so dwě wojerskej wotdźělenj spjerjowałej. Burja snchwa namołwjeja, so by so mlokarnjam sadźěwało, mloko do městow wosyłacź.

2 300 000 dźěłacych wjacy w lěće 1935

Podotalnych wunoschkach statistiki žobustawow khorotnych khažow je liczba dźěłazych w měsazu auguscze wo 50 000 pschiberała. Tuto pschiběranje je nědźe runje tak wulke kaž wotebéranje njesaběłuzerjow pola dźěłowych hamtow. Liczba dźěłazych sayka wuczinjesche na kónzu augusta nědźe 16 700 000. Wona je wot kónza januara 1935 wo 2 300 000 pschiběrała.

Dźěłowe hamty su so też w auguscze jara wužiwałe a su wjele dźěłowych měrnow pospředkowałe, hdyž tež niz wjacy tekto kaž w pschedhładajcych měsazach. Hdyž to z wunoschkami lonischcheho lěta pschirunamy, so wupokaza, so su so dźěłowe poměry jara skrucźile a so so dźěławe mozy hodźa lóžo saměsćicź. Pschiwhad a wotkhad dźěłopytazych w auguscze stej so z tóhodym létom pomjenschiłoj. To dopokasuje, so je so poradźiło, poczažowe zhłne hibanje w potrjebje dźěławych mozow z pschihódnymi naprawami směrowacź a jenotliwe dźěła podźělschicź. So dźěłowe mozy hodźa lóžo saměsćicź, so też w tym pokasuje, so je so w auguscze 1933 wot sta samokwjenjow hodźało 17,8 wotbycź, w auguscze 1935 pak hižo 25,2 wot sta samokwjenjow.

Dźěłowe hamty su w auguscze pschi saměsćenju 760 000 wožobow žobu skutkowałe. Mjes tutymi je wjazy hač 400 000, kiž trajne dźěło dóstachu. Prósdnych městnow je so 708 000 policzało. To je jenož trochu mjenje hač w pschedhładajcych měsazach. Hač runjeź běsche so hižo wulki dźěl lěcza minył, je so tola hischcze 200 000 wožobam mohło jownkowne dźěło wobstaracź.

Gömbös na wopyće w Němskej přebywa

Madźarski ministerski pschedhłuda Gömbös je schtwórk je žiwojim pschewodom do Jnsterburga w Rešchej Pruškej pschilećał. Schefowy adjutant pruskeho ministerskeho presidenta, wyschkowny leutnant Bodenschatz, kiž běsche hižo pschi lećenju z Budapešta w towarstwje madźarskich knježich, hosćeja do staroho pruskeho fiskalskeho honttwinskeho revěra w Rominskej holi pschewodźesche. Tam ministerski president general Goering wyšokeho hosća witasche. Madźarski ministerski pschedhłuda hač do žoboty w honttwinskim revěrje wostanje a so potom do Barlina poda. Pschewodnizy madźarskeho ministerskeho pschedhłudy po krótkej pschestawzy w Jnsterburgu do Barlina lećachu. Tam jich wožubinski referent ministerskeho presidenta ministerialny rada dr. Gützbach na Tempelhofskim letanischczu witasche.

Gömbösowy wopyt w Němskej je madźarski lud pschekhwapił. Nowiny wo nim bóle pišaju hač wo italsko-abesynskej swadze. Wone jako ważne nasponmeja, so madźarski ministerski pschedhłuda runje w cźasu pschiběrazeje politiskeje napjatosće do Němskeje puczuje. Pschecźo bóle so pokasuje, so je neutralne a měrne sadźerjenje Němskeje w mjesynarodnych schmatanjach nahladnosćej Němskeje pobylnika. Nowiny też wožebje na Gömbösowe seńkanje z jednikom a němskim kanzlerom pokasuja.

Jendźelska wotmołwa Francowskej so přepodała

Jendźelska wotmołwa na franzowske woprašenje, kak so Jendźelska při njerozwužadanym nadpadźe w Europie zadźerži, je so franzowskemu pósłanzej w Londonje ćichowótk popoldnju w twonkowanym hamcze přepodała. Tekst tuteje wotmołwy, kiž nětko 600 hač 700 słowow wopřimja, so přichi spočatku noweho tydzenja wozjewi.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 27. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Lókafskim zolam dawa Bóh rosć, lóka
z nich činimy sej sami. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najwyšiša dnjowa temperatura 11 stop. cźopłoty. Rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0, najnišiša temperatura w nozy 8 stop. cźopłoty. — Wjedro w Němsku je dotal žiwe njewobstajny ras wobkhorowało. Ssylna nižina z wětrami je so do Rusce wotšalika. Sa njej je so z wubjełkom wyšiny, kotraž z Połnóznym Lodowym morjom świsuje, symny powětr hač do Srjedźizeje Europy přichodźowa a je nam cźuśiwje chłodne, haj symne wjedro přichinjeła. S morja so hišo sašo nowa nižina bliži. Tuta pak cźopłiši powětr zobu nješe, so śmějcy jutše milšiše, ja to pak k nowym dešcźam pokhllene wjedro. — Jutše zobotu khodźa 5,54 hodź. khodźa a so 5,47 hodź. khowa. Měsacź khodźa jutše rano 6,46 hodź. a khowa so popoldnju 5,28 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšišnu zobotu: Milšiše, wola khětro njewobstajne wjedro.**

*

— **Boże wotkazanje za tych, kiž do dźěłoweje słužby zastupja.** Ev.-luthersći farski hamtšći Pětrowskeje wosady naš wo wosjewjenje prošu, so by, kaž je superintendentstwo za zuły zyrkwiny wokrjeź poručiło, teź w Budyšinje Boże wotkazanje za tych zwjeźi, kotříž do dźěłoweje słužby zastupja. Rano 1/27 hodź. w Pětrowšej zyrkwi a wječor w 6 hodź. w Marijnej a Marcźinej zyrkwi so młodźenzam z jich přichiwušnymi składnješej posłuchi, so móža w zwjezej domjacej wobzadźe přched zwojim wotendźenjom k Božemu błidu hić.

— **Na kermušu w Budeśezach** pojedźe póndźelu 30. septembra pósłtki autobus wječor we 8 hodź. z Budyšina do Budeśez. Wón wróći so wječor 30 min. po 11 hodźinach w Jitšach a 45 min. po 11 hodźinach w Budeśezach do Budyšina.

— **Cźežše njeśbože** sta so dźensa dopoldnja wokolo 1/4 9 hodźin na Sserbskich hrjebjach. Na rózku Sserbskich hrjebjow a Sserbskeje hały rěmiśi automobil a kokoješina do so srašyšchaj. Wón bješe z Hornjecźeńskeje hały přichišeł a chcyše na Sserbsku halu jěć, z kotrejež jemu kokoješina napischerjo přichiješe. Přichi njenadźijtym strachu wjednik auta měšo so by zalpinał plunowe přichimadło sylozi a wón na lěwo storhnu, so do rózka murje přichi namješcźe industrijoweje schule storcźi. Wobě autowej prawej kole žonje žiwot přechejdźeschej a su cźežko skrjušchej. Snjeśbožnemu, tudomnu wobydlerku Mallschynu, maca někotrych dźeći, kotraž Přched schulerskimi wrotami bydli, sanitetna kolonna do měšcźańskeje khorownje dowješe. Jeje kolo so zyle stónzowa. Schtó je na njeśbožu wina, ma so hischcźe wuzaknjeć.

S **Rosenja.** Do schule w Porchlizach sastupi z jutram 25 a w Budyšinku 10 dźeśći. — **Nowa gmejnska rada** 2. oktobra w Handrikej holeńcźanu přichihahu **zkaži.**

S **Delnjeje Horki.** Swoelemu žiwjenju je **zatezujenjom** konc cźinił je wutoru popoldnju pola tudyšeho žiwnoscźerja přichisłuchanu wotcźeć **Pawoł Nuńna.** Přichi pohonju z pola přichischedźi, bu so cźežše **wulk**, je přched khežinu durje staki, a so, nihomu nicźo njeprajiwschi, wotstalił. Jedyn tudomny wobydlešchtwórć po **Sprei** wi duzy namała tam cźapty leżo, jbehdy ju a pod njej leżeśe liśśe je klewami: „Wostańśe ztrowi, luba macź, bratśija a sotry." Hnydom sa nim sledźachu a wokoło 11 hodźin cźežko **namalachu**, a to w znatym kuzole přichi tak mjenowanym krumjazym mosće, hdyž we posledních letach 3 kčežazych młodźi ludźo, dojźa přichi tupanju a dźeła z njesbožom žiwjenje přichišadźichu. Cźežkomyslnosć je wobžarujomneho k tutej krocźeli posmuła.

S **Bukez.** Rano we 7 hodź. nimska swojwódź, dny. 149 hodź. nimske, we 10 hodź. zerbske kemšchenje. — Wutoru wjeczor 1/28 hodź. zonske towarstwo pola Stangez. — Wumrěła: Handrij Rohark, wumjenkař w Cernowje, 80 lět, 8 měš. 1 dźeń. — Hana swob. Wébrachowa rodź. Pjeches, wumjenkarka w Mjeschizach, 69 lět 9 dny. stara.

S **Noweje Wsy** pola Njeswacźidła. Hdyž tudomny ratař Freudenberg zaśdženu wutoru do knjeseho rězała z lěza pola Lomska se zwojim konjom drjewo wjeseśe, zwjesy so naboho wokoło přichipadnja w Njeswacźidłach, tak dworje jeho kóń a bě na měsće morwy. Kóń njebě sawěsczeny, tak so wobžedźerja wulka schkoda potrješi.

·Z **Marijneje Hwězdy,** Hižo před lětdźesatkami natwarjene ćišćadło za klóstrsku pławarnju, kotrejež wupłoki a ponoje njeporsrědnje do nimo cźekajeze Klóstrskeje wody so wjedźechu, je so w běhu časa jako njedostatne a njepraktiske wupokazało a dyrbješe so tehodła na kóždy pad wabnowić. Tuto wobnowjenje je so w zašłych dnjach dokónčiło. Pod nawjedowanjom twarskeho mištra Rochi w Sernjanach je Wederec firma za zeuske twary w Budyšinje cźiste dło přikprawiła a to po najnowišim systemje, po tak mjenowanym norjacym wašnju. Při tym namaka 15 dźěłaćerjow tři njedźele dołho dźěło a khlěb. Wupłoć

Podkopki pod wyšischej schulu.
W pinczných městnosćach techniskeje wyšischeje schule w Barlinje zu, schtož je mało znate, za studowanske sanery dopołnje sarjadowane podkopki. Na lěwo widźimy nutskhód do tutych wumělskich podkopkow, na prawo studowazych přichi dźele. (Deutsche Presse Fotozentrale, M.)

Hanka

Powěsć je Sserbow
wot **Mikk. Andriźkeho.**

16]

(Pokračowanje.)

Tón khóe na přósdno wonjachu a hłójeźki khilachu nežne kwětki. Tónkróć bě so Hanka zyle dospołnje přechedała wutrobje. A ta tak njemérnje dźěłasche. Se wšu hischcźe harowaschе, wrěschcźeschе, bórcźeschе hudźba, Hanka sapraśny z wokнoni, spuschcźi nad seslenite, pokhlepe schkleńzy zwój běłuschi Berlinski sawěschk. Nicźo nochzyschе žityčnecźi, widźecź — jenož mkodu wutrobu, a wona porokowaschе hóźzy.

Stoješe so na kožo, sapłakawschi hórzy. Sylzow pak njebě tšonza, a bóle so rónjachu z palazej žohu, bóle tajeschе w hněwnitwej wutrobje łód, sjewschо so wody: želnitwa bě. Jenicźeho přichecźela bě wotehnała! Njeje to njedźak a sprostota była! Takle je dźensa sa nju sastupił, sa žiwjenje jemu dołhi z dźakom, takle je płacźiła. Hdyž by była a tak wohanjena, hdy njebyło jeho? Ach přched zobu jeho widźeschе, mlodźenza mužneho, z płomjenjom jemu zapatej wozći. Juro jimaj je strachom cźěła a zyła jeho cźrjóda, tak stej jeho wocźi łapałej. Hanzy so dźiwnje we wutrobje hnu; nowa truna, kotraž bě w njej wotcźežiła: ta bě lubosć. Hnu so w njej, hdyž Rischa ju do tola wjaschi, z njej dobyčerjsy přchekrocźi Kruschojšku salu, tak mile a pschitulno jej bješe . . .

A tuho bě wot zebje wotehnała! Sšnadź tola niz tohodła, so bě chyłł jej z bratrom być? Haj, tohodła, nochze wschak jenož jeho zotra być: chze wjazy . . .

Tehdom Lubošchoj Hanka, dźiwnje z toža połkoczinschi, wokno wotrafy a rospalenu hłowu do wokna połoži.

*

Herzy su wusłali, po cźmě leži krajina, wschо žiwenje je hažło, Kruschowjazy śpja. Jenož napréki na schuli je hischcźe zwęza; młody wucźeŕ tam hubłuje, jenicźki wobydler domu. Wón tak cźasto cźini. Hacź žady a wšědnik, kotrejž dowérja trunam žiwérnym, njejšu podobne tym, z kotrymiž so hori Hanzyne wutrobno? Schtó by to wědźał? Swědomy z módrych nóznych njebješe tak zpodźiwno a tajomnje k njemu zhladuja. Mózno, so wone to wědźa.

X.

Hanka w tej nozy wócźka njeznańdźeli, vjeschi bźeł nózki potepi w žylach. A na ranje bu jej bźiwno, so zwita dźeń, zyle podobny drubim dnjam. Jej bě tak, kaž so śmějcej wobliczo njebjo a semja. W tu khwilu wschak bě dźensa wschо, kaž wczera a pschedy. Lubje so z jaśnych njebjes znenadcze ztónzo a hrějeśche, ptaczata wjeśele spěwachu, wsykazy po nawzhy hanzachu dźěći.

Wo wcźerawschich podawkach pola Krygarjez w zurli so zuły dźeń njepikny zlowa. Sšnadno běschtaj starschej so tak srěcźaloj, znadź bě tež Rischa so do toho połožił. So wschak wobuźinu wéz tola na myzli mějeschtaj, Hanka pósna, hdy by njenadźizy do jitwy stupiła. Potom by rěcź nahle so zahaczinschi, druhe rěcźnischcźo nastupowała. Njeb wschak to psche to žadyn hněw. Nawopak: starschi Lubošchej bě dźowki kaž žel, wosjewschе jej nežnosć sa nežnosću, a hama khutra mací z khwilemi i pol wezipna, i pol starosćilnje na nju składźu pohladny.

Rocha so Hanka bojesche. Pschidźe je šmérkanki, kaž by wschędnje khodźił. Tuho so ani Hanka bojała njebě, so by znadź njepschichchol. Snajesche jeho nabodnu, zprawnu wutrobu, kotraž so jese da njewotkhili zlepenu, pomozy potrěbnemu nanej. Ale won też jej pschecźelnje a wjeźele, kiž hewak, ruku dawaschе. Se zanym złowom ani pohladnjenjom so njepscheradźi.

Je Rischa zabył, je wodał? Podarmo so maka buschka prózowaschе, k tomu wotmołwicź. Abo jedna w nim sapěwaza myzl, kaž by rjekł: Ty zidźany banczišk, ty myślišch, so by mje ranila, mje Kruschojšskeho schołtuy? — Nicźo i toho w schołtowej duschi njebješe. Jeho jednanja wobdźeschе zprawna a rosumna myzl. Teje pod hrubej burkej koschulu bywa dosć cźasto wjazy, dyžli pod hamenom,

S zyła bźesche Rischa też wo Matu derze wšeschcźi. Bórzy wot njeho dóńdźe list, kotrejž w zelnitwych zylach wschón płuwaschе. Njebjeśa a wschě hwězdna njebjeśe so sjewichu, sa zwédkow Matoweje wórneje lubosće. Sa wotmołwu bu list rostorhany na kopizu kuskow. Na njezi dźeń bě nowy list tu. Tónkróć wschak zwědźeschе starenu Lubošchej, a njepschichnješe jón listownik, ale w podobje braschki jebyn z Nowokowych pschecźelcow, burkli pachot se wžy. Hanka bě w dźecźelni.

„Najradšcho bych Wam hnydom pschecźitał, schto pischе", dźesche pachot.

Lubošch potkowny a potłuchaschе. Hdyž bě wschо hotowe, rjekny: „Tón drje je so samuhił. Zyte pišanje dźe tola naschej Hanzy płacźi." A nadsejmnywschi kožmanu cźapku, schedźiny je skrónjow se starej ruku pod nju tuntl.

„Ale wujo, wéz je ważna, a Wasche złowo w njej najwjazy ważi. A što toleť dam", braschka pokracźowaschе, „so by so Wascha njewjesta z wobémaj rukomaj hrabała, hdy by wotšal móhła. Nicźo sa sło, wujo Lubošchoj: w Kruschojcach jej nicźo njekcźeje hižo. Wschak wšeśe — móndano pola Krygarjez... Tuž dha, je-li Hanka mudra . . ."

„Waš sawěrno njetrjeba, a do waschеje radу bo wobłada", starz krucźe wotrafy, i pjaczu wo błido dyrdźischi. „Hanka wostanje doma pschi nanje a pschi macźeri — a ty hnu basta".

W dobrocźiwym braschcźerju bě dosć diplomatiskeho dara, so też wo błido njedyri. Wijeschе so, wijeschе — njewotkhadźejo prejdy, doniž njemź žłuba pod pazu: Sechze-li Hanka Nowki, nan budźe pschesjedne.

Schłoda wschak wo dobre złowo! Hanku Nowkina njewotbytosć rožbori.

(Pokračowanje sćežuje.

W z prawnje do nětko wuličsene do rěki a njemóža wjacy rybam škodźeć. Cyle čisćadło je z betona připrawjene.

S **Wětšeńcu.** Póndjelu ẑo tu nětkuždźe wokolo 10 hodźin wječor k wohnjej trubjesche. Hižo ża 6 minutow na to hě Panzěiańska motorsta ẑyklawa na měrnje. Jednaschże ẑo tu wo ẑwučowanje, ẑo by ẑo spóznało, kak spěšnje móże ẑo ẑyklawa sastajeć. Zwučowanje pschewjedźe ẑo ẑ wulkej wustojnosću na Miczkez hrózni.

S **Wulkich Gózarow.** Wobkhadne njeschoże sta ẑo wutoru popołdnju. Se Stróże jědźachu sapschaŋ chyzne motorski koleśaŕ porjadnje pschesćěhnuć, jako sapschahowy wjednik znamjo njedawschi, zyle njenadźijuy ẑo na ẑewo wuminy. Hačzrunjeż motorski koleśaŕ hnydom sazyna, sajědże do konja a padny. Pschi sražanju ẑo też tón ẑwjesty a padny na kolośdnego. Pohonjcz pschi sražanju ẑ wóza padny a ẑo pschi tym cźežka na hłowje zranl, tak ẑo dyrbjesche ẑo k lěkarskej podacz. Wina padże na wjednika sapschaha, 78lětneho L. wot tud. kiž njebě trubjente motorskeho koleśarja dla cźežkeho ẑtyschenja schłyschał.

S **Łuća.** (Schula ẑo dla ẑpalniczkow (scharlacha) samtka). Krótko psched sapoczatkom nałymskich próżdninow wudyrichu w tudyschej schuli ẑpalnicźki. Wokrjeżny lěkaŕ pschikasa, ẑo ma ẑo schula na 4 njedźele samknyć. Schula ẑo sajo 15. 10. sapoczina. Też we Wusjedle Manjowje a Rudeji ẑu ẑpalnicźki wudyrile. Też w Rudei je ẑo schula samkła. Wschipady ẑu lohke.

S **Kłětneho.** Sórjedu mjeśesche Jamnowska wotnoża němskeho Cźerwjeneho kichża, wótcźinskeho ẑónskeho towarstwa, w Tłustej hoseẑenzu w Kłětnom ẑwoju mšaczu hromadźinu, Pschedbudła knjeni Eichleiterowa rospratujesche wo 9. wurjadnym schadźowanju pod pschedsydstwom knjeneje brabinki ẑ Arnim w Hornim Hóẑelcu. Wojnoẑka ẑa Jannu a wokolinu je lětha hižo ẑe ẑwótimi ẑrědkami 15 pakcźikow ẑ wězami ẑa wothładanje cźełcheńkow wudała a w tu chwilu na dwěmaj nowymaj pakcźikomaj dźěła. Na pschedniochu knjeneje župneje referentki Lindnerowje ẑo wotnoża hromadźinje ẑ Mikowskej wot nowu 14. oktobra wołdźeli. Wonej běchu tam ẑ autom dojědźene. Wot oktobra ẑo sajo mšaczne dwaj dźěłowaj a ẑhromadźenkaj wjeczoraj pohladaj.

S **Ruschiz.** Wutoru wječor poda ẑo po ẑwučenym wojchuju tudyschi pśekakśi mischtr we wuzk. Schaal na łakanju, na Zuriczanske hona, kotrez je wón hromadze ẑ druhimi jako hońtwaŕ wotnajał. Jeho pschewodźesche jedyn wobydleŕ ẑ Porchowa. Hdyż hě ẑo tutón troschku wothalił, wrjeżny nadobo wutšeł. Schaal běsche ẑebi do wutrobu cźełt a ẑwjeły ẑo morwy pschi łakanju. Hacz ẑo tu wo ẑamomordaktwo abo wo njeẑboże jedna, njeje ẑo dotal ẑwěźcźiło.

S **Khwalez.** (Quolsdorfa pola Rósborka.) Wutoru wjecźor wokolo ½7 hodźin trubjesche ẑo w nałchej wśy k wohnjej. Brózeń ẑymnoseśerki Huldy Bennersdorfoweje ẑo palesche. Wjeźna wóhnjowa wobora a wobora ẑ Wojnicźka běchtej bórzy na měrnje a dźěłaschtej pschećiwo wohnju. Też wobory je ẑ Sprowojow, Pschihuła a ẑ Hatka pschikhwatachu, ẑo bychu dalschemu njeẑbożu zadźěwale. Sitowe ẑnź ẑo dopołnje ẑnicźiły, mjeẑ tym ẑo ẑo poradźi ratarske maschiny a matory ẑ wjetschego dźěła wukhomacź. Dokeł hě dopołnje cźicho, njebě ẑtrach ża ẑukodne twarenia. Kak je woheń nastał, njeje ẑo dotal ẑwěźcźiło ẑodne.

Wusudźenja

§ S ławy pschedwjedźechu ẑo pśched druhu wulku khłoŕiańsku komoru krajneho ẑuda tśi hižo pokhłostani rubježni hontwjerjo, kotřiž wotpjet w ławiśi Lužicy ẑ pomozu ẑyzyzy bjes prawa dźiwje karnikle łojachu. Erich Manka, Arnoścht Dehmel a Franz Bär ẑe Ghorjelca cźiłachu ẑwoje ẑhromadne wulkły na tute paduschtwa i jědznymi kolešanami. 21. januara t. l. běchu pola Ryhnowa 11 karniplowa a 28. januara pola Panczicz 13 karniłkow popadnyli. Na woběmaj dnjomaj pak tich pschechwapichu. Prěni dźeń ẑwoje koleśa nakhribjewschi, hacźli a karnikle wołtajiwschi cźekeruchu. Pola Panczicz poradźi ẑo Blankej a Dehmelej cźekrucź, mjeẑ tym ło Bára popadnychu. Ẑsobuwobstorzena njeẑenjena Neumeisterez ẑe Ghorjelca krabnjene karnikle pschedawaschе. Pśiedy běschе Blanka ẑhromadnje ẑ Dehmelom karnikle łojił. Ẑsud běschе Wlanzy 1 lěto, Dehmelej 8 měẑazow, Bárej 5 měẑazow a Neumeisterez 2 njedźeli jastwa pschisudźił.

§ **Waŀtaŕ Jeckert** ẑ Budyschina bě ẑo pschećiwo khłoŕiańskemu wukazej powołał, ẑ kotrymž běchu jemu 30 hr. pjenjeẑneho khłoŕstanja abo 6 dnjow jastwa napołožili.. 5. junija 1935 bě motorski koleśaŕ na Lubijskej ńatnej dróże blizko hoseẑenza „Karolineje zahrody“ ẑchenza Willia Renecźa ẑ Michowow potorhnył, kotryż ẑwoje ẑedne koło cźišcźeschе. Renecź bě ẑebi hnydom cźišcźo motorsteho koła napiłał. Jeckert Renecźej ẑ płistami hrożeschе, hdyż ẑo ẑa jeho mjenom wopraschа. Jako wobžedźeŕ motorsteho koła ẑo Jeckert ẑmjeẑeł, kotryż běschе tutón dźeń ẑe ẑwojim motorskim kolom wobthodnje puczował. Njedźiwajo na to a haczrunjeż jeho Renecź wótcźe ẑaẑo ẑpóźna, ẑapreẃaschе Jeckert, ẑo je do njeẑo ẑajeł a wobtrucźeschе, ẑo ẑo tu wo ẑmył jedna. To wschо pak jemu niczo njepomhascheе. Jeho powołanje ẑo wotpokaẑa. Jemu 23 hriwnow pjenjeẑneho khłoŕstanja abo 5 dnjow jaẑiwa napołožichu.

§ Pschi ẑwjedźenju tśiłjow w Hornjej Hórzy běchu w nozy k 14. julijej 1935 pschekupzej Gottśteinej ẑ Budyschina ẑ jeho ẑtana bow ẑ rybami, kaŋ też dwě wotewrjenej ńyży ẑe ẑwitymi jerjemi a pjećzenymi jerjemi pokradnyli. Tute rybowe twory běchu ẑo po Tśelniku a na puczu po ẑmejnkej dróży rosmjetałe. Helmut Weẃfoleŕ a Fritz Oẑwald Paul ẑ Hornjeje Hórki běschtaj wobkorjenaj, ẑo běschtaj ẑo ẑ wotmyẑłjenjom wopilaj a na to khłoŕstaniśi cźin ẑłuźiłoj. Jimaj pak ẑo wina dopokasacź njemóẑeschе, ẑo ẑo wobaj mahnimamaj wumineli.

S **Habrachcźiz.** W Oberfriedersdorfu bě ẑo kruwa ẑ paśtwinych wobkoẑenjow pschedobyła a na nałyzy żelenicźneje cźary běżała. Wschе połpoty, ẑkoźo ẑ nałypa wuhnacź, běchu podarmo. Kruwa po kolijach pschikhadźazemu cźahej napschećzo běżeschе, kotryż ju pschejědże a dopołnje roskuchowa. Cźah móẑeschе bjes ẑakondźenja dale jěcź.

Kachlowe roły

stajnje prawe, dokelž mamy wšě wulkosće na składze 1/5, 1/2 a 1 m dołhe. Narunańske dźěła za wšě kachle

MIESSNERA w Budyšinje na Žitnych wikach

S **Noweho Hamora.** (Cźeẑe wobkhadne njeẑboże.) Cźeẑe wobkhadne njeẑboże, pschi kotrymž cźłowjek ẑiwenje ẑhubi, ẑta ẑo ẑrjedu popołdnju wokolo 10 hodź. we Nowym Hamoru na kichżowanischcźu ẑtatneje dróhi ẑe wjeẑnej dróhu pschi Beẑeresz korcźinje. Na tutym kichżowanischcźu chyzne rěźnitki mischtr Huckauk ẑ Ruschowa ẑe ẑwojim motorskim kołom na ẑtronu do Kohlfurta jědźo Shorjelzki cźežity auto pschećzěhnyć, kotryż pak w tutym wokomiku ẑo do wjeẑneje dróhi ẑawinu, tak ẑo dyrbjesche k ẑrażenju dóńcź. Motorski koleśaŕ, kotryż mějesche na ẑoziuju ẑwojeho wucźobnika hedźo, ẑajědże wot boka do cźežitcho auta, padny a pschińdże pod auto. Motorske koło ẑo 12 metrow ẑobu wleczeschе. Wobaj motorstaj koleśarjej ẑo cźežko ẑranschtaj a ẑo do khorowinje w Pjeńsku dowjeseschtaj. Tu je Huckauk na ẑcźehowki ẑranjenjow wumrěł. Jeho wucźobnik hischcźe cźežkokhory w khorowni leži.

Budyske stawniske powěśće

ẑrjedu, 25. septembra 1935.

Narodźiłoj ẑtaj ẑo: 20. 9. Oćze Gerhardej Beckerej, podofiźerej, ẑyn. — 24. 9. Mazeł Kurtej Lehmannej, ẑamtarjej, dźowka.

Wumrěł: 24. 9. Korla Adolf Bjeńsch, ratak, 78 l.

Ssoẃenikoj: 25. 9. Korla Felix Schäfer, ẑamojědźiakowy wjednik ẑ Drjeẑdźan, ẑ Hańju Elsu Kutiźez, wobkhodnej pomocnizu w Budyschinje.

ẑchwórk, 26. septembra 1935.

Narodźenja: 22. 9. Kurtej Bjedrichej Knjeźkej, wobkhedźerjej pekarnje, dźowka. — 25. 9. Bjedrichej Hendrichej Bjarnatej Zaunikej, pjekarjej, ẑyn.

Wumrěłoj: 24. 9. Kurt Helmut Endtig, ẑyn dźěłacerja ẑ Weikersdorfa, 9 měẑazow. — 25. 9. Alois Malina, monter ẑ Drjeẑdźan, 59 lět.

Mandźelẃtwo pschipowědźichu: 26. 9. Willi Alfred Seiśel, tśěchirkujeŕ ẑ Marhatu Martu Zwahrez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje.

Sso woẑenischtaj: Hermann Ludwig Neumann, dipl. pschekupz w Barlinje, ẑ Hertu Elfriedu Wachjez, bjes powołanja w Budyschinje.

Přilopk

Mamutowy ẑub namakali.

Pschi dźěłach w pěśkowej ẑamje w Róderawje namakachu we hłubinje ẑydom metrow wulki mamutowy ẑub, kotryż je 2,60 metrow dołhi. Po ẑchtyrihodźinzikim dźěle móẑachu ẑadnu namakanku wotkrycz a do domiśnistkeho muzeja w Niezy dowjeścź.

Pěẑolaze płasty we wěźinej kuli.

W Brumjowje pola Lubnjowa (w Ssrjedźnej Schleẑytkej) dyrbjeschе ẑo wěźa wuporjedźicź a pschi tym kula z tśiich wotewinjacź. W kuli namakachu někotre derje zdźerjane płasty. Ludźo wěźa ẑo dopomnicź, ẑo je ẑo někhdźe psched 30 lětami jedyn rój w kuli ẑaẑydlił a tam drje potom płasty twarił a měd nanoẑył.

Morwy knjes a jeho ẑwěrny poẑ.

Pschipad, ẑo ẑwěrny poẑ pomha ẑwojeho knjeẑa, kotrehoẑ bě duzy po puczu Boża ruczła ẑajała, namatacź, je ẑo w tutych dnjach w Stegliczu pola Barlina ẑtał. Ẑandźenu ẑobotu wječor wokolo ½11 hodźin ẑwjeły ẑo njenadźijaŋ w Hrodowskej dróży w Stegliczu muż a wumrě bórzy na to. Papjery morwy pschi ẑebi njemějesche, tak ẑo njebě možno, jeho perẑonalije ẑwěźcźicź. Dźěło kriminalneje policije pak poẑ, kotrehoẑ běchu pschi morwym jeho ẑwěrnje ẑtrażowazeho namakali, wołoźi. Hdyż běchu morweho do wotkrjeźneje khorownje do Lichterfelde dowjeźli, ẑaběrachu ẑo kriminalni ẑaẑtojnizy ẑ nim. Tutón wjedźeschе ẑaẑtojnikow na Hortenẃke na-

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 27. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,225	100 čěskosk. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burza 26. septembra. Dla troschtu nadźijepołnischeho pohnadźenja politiskeho pokhapenja ẑamachu ẑo dotal bjes wuliwa na wuwiczе kursow pschihładźaze powěścze ẑ němskeho hospodarstwa ẑo wuẑkutkowacź. Wěẑo běchu nakupje hłuschcze pomérnje ẑłabe, tola też wobhod ẑ powołanja ẑ wjetschim nakupjam pschiłtupi. Dokeł njebě pośticźenjow, móẑachu ẑo kurzy w pschećerku wo 1 hacź 1½ proẑ. ẑtruczicź. Renty běchu pomérnje mało wobkhedźowane, tola kursy móẑachu ẑo dźerzecź.

Barlinske ẑitne wulkowiki. Wobroty na Barlinskich ẑitnych wulkowikach ẑu dale jara wobmjeẑowane. Też w provinzy bóẑdże jenoẑ k małym nakupjam ẑa pschećbodu potrjebu. Pośticźenja ẑe ẑtrony ratarstwa ẑu ẑo powschitkownje pomjenschicźe. Ẑa wumlěwańke ẑita pak je druha ruka jako wotedawańka na wikach. Zajim młynow a wobkhoda pak njeẑe ẑo wołtwił. Za kontingentowane twory je jenoẑ ẑdźěła napraschowanje na ẑtajach ẑ pschihódnym dowoẑom. Na mukowych wikach bóẑdże k mjeńšim nakupjam w pschećeńcznej muzy, mjeẑ tym ẑo wothyłk rźaneje muki ẑo je ẑtrony Barlinskich młynow dale jako njeẑpokojaze wopraschenja. Wowcź a jeczmjeń ẑa pizowańke ẑamery ẑtaj jenoẑ w małych dźělach dóstacź. Dobre drużiny jeczmjenza ẑa piwarńe a ẑa industriju ẑo ẑa dobre płaczińy wothywaju. Tola pośticźenjow je jenoẑ w hubjeńskich drużinach.

Wjezery płaczeńe w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jeczmjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowża H 9: — hr., H 13: 7,80 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,35 hr., rožka 7,70 hr., nałetni jeczmjeń 9,20—9,80 hr., naẑymski jeczmjeń 7,95 hr., wowż 7,40 hr., bérny 2,90—3,40 hr., ẑyno 3,50—4 hr., ẑkoma, ẑe maich. młócź. 2—2,35 hr., pschenicźna muka 16,65 hr., rźana muka 12,25—13 hr., pschenicźne wotruby 6,60 hacź 6,90 hr., rźane wotruby 5,70—6 hr., butra, ½ punta 75 pj., twaroh, punt 20 pj., bérny, punt 4½ pj., kał, běły 8—10 pj., kał, cźerwjeny 10—15 pj., karoty 10 pj., loboda, jědźna 15—20 pj., kał, ẑydrołty, ẑchtuka 15—35 pj., kolrabi 5—8 pj., porej 10 pj., tórki 25 pj., ẑyzła 10 pj., buny 25—30 pj., tomaty 15—20 pj., ẑołotej, kerćzk 5—8 pj., radiśki, walcźk 8 pj., jabłuka, punt 10—26 pj., měrnik 15—35 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 9,43 hr., rožka 7,90 hr., wowż 7,40 hr., pschenicźna muka 18,25—21 hr., rźana muka 12,25 hacź 12,50 hr., pschenicźne wotruby 6,55—7 hr., rźane wotruby 5,40—6,50 hr., ẑyno 4,50—4,75 hr., ẑkoma, ẑtóna 2,25 hr., ẑkoma k ẑajłanju 2 hr., butra 76 pj., proẑata 15—23 hr., běhaŕi 35—80 hr., huẑy, młode, punt 80—90 pj., kał, běły 8 pj., kał, cźerwjeny 12—15 pj., kał, ẑydrołty 10—50 pj., loboda, jědźna 20 pj., ẑyzła 10 pj., kreń 50—70 pj., kórti 7—15 pj., morchej 8 pj.

Wiki w Khocźebuzu.

Mjaẑo, howjaze, punt 70—90 pj., mjaẑo, cźelaze 65—90 pj., mjaẑo, ẑkopjaze 0,80—1 hr., mjaẑo, ẑwinjaze 70—90 pj., jeja, ẑchtuka 11—12 pj., butra, punt 1,35 hr., twaroh 25 pj., łany wołij, litr 1,40 hr., linj. punt 1,40 hr., karpy 85 pj., hołbje, młode, ẑchtuka 30—60 pj., kury, ẑiwe, punt 40—50 pj., khapony, ẑiwe 30—50 pj., kórti 10 pj., kolrabi 15—20 pj., morchej 8—10 pj., loboda, jědźna 20—25 pj., kał, ẑydrołty, ẑchtuka 40—60 pj., kał, cźerwjeny 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, wirẑingowy 15 pj., buny, ẑelene 20—30 pj., ẑołotej, kerćzk 10 pj., měrnik 20 pj., kreń 50 pj., radiśki, walcźk 5—10 pj., zbła 10 pj., běrny, zentnar 2,75—3,10 hr., jabłuka, punt 20—35 pj., ẑmorze 60 pj.

Ẑswinjaze wiki w Khocźebuzu.

Pschiwjeẑli běchu 488 proẑatow a 106 běhakow. — Proẑata: maẑe 10—12 hr., ẑrjenje 13—16 hr., wulke 17—22 hr. — Běhaki: maẑe 30—40 hr., ẑrjenje 41—50 hr., wulke 50—65 hr. — Wiki běchu hubjene.

Płaczeny rźaneho ẑkotu na Drjeẑdźańskich ẑkótnych wikach.

26. septembra 1935 Płaczany po centnaru a hriwnach

Ẑkótne drużiny a woznamjenienia:

Celata: 598

Nailepše kormjene čelata wot cyca	68—71
Srěnše kormjene čelata wot cyca	57—66
Znadnje wuwite	47—56
Najẑpatnihe	—

Swinje: 70

Tučne ẑwinje, přez 150 kg. cźežka	53
Połnonjagne ẑwinje wot 120 hacź 150 kg. cźežke	59
Połnonjagne ẑwinje wot 100 hacź 120 kg. cźežke	53
Połnonjagne ẑwinje wot 80 hacź 100 kg. cźežke	53
Mjagne ẑwinje wot 60 hacź 80 kg. cźežke	53
Rancy	53

Płaczany na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ẑymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczany po złotej hriwnje.

	26. 9.	25. 9.		26. 9.	25. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,-13,7
ječmjeń now.	203-211	205-211	módre łupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,65	26,65	łany wosušk	8,65	8,65
rźana muka	23,00	23,00	ẑuch. truhanč.	4,83	4,83
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,20	8,25
rźane	11,50	11,50	ẑyno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rźana ẑloma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenč. „		
łane ẑymjo	—	—	wowẑna „		
pjeluški	—	—	rěčna „		

Płaczina za pšenicu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaczina za rožku za wupłodźerja 8: 154.0 11: 157.0
Płaczina za ječmjeń za wupłodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczina za wows za wupłodźerja 9: — 13: 156.0

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za łokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěšteki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1933 2165. - W tu khwilu tarifna lišćina čo. 3 płaći.

měło w Lichterfelde a wot tam do jeneho doma. W 4. poſtkhodźe skónčnje wosta ſtiwło ſtejo. Kriminalni ſastojniſy ſaſwonichu do bydlenja, kotaž nichtó ſim njewotewri. Wot ſuſodow pak ſhonichu, ſo wobſedźerka bydlenja je hižo hodźiny duzy po puczu, ſo by ſwojeho muža pytała, kotryž ſ njeſnateje pſchičiny ſo dotal njebě wrócił. Nětko njebě dwěła, ſo bě njeſnaty morwy, muž wobſedźer wobydlenjowoje žony. Hdyž žona po někajkim czaſu podarmo ſa ſwojim mužom ſtlědźiwſchi ſo wróczi, kaſachu jej ſuſodźa, ſo by ſo do khorownje podała, hdźež też ſwojeho muža hnydom ſpózna.

Evangelſke zyrkwinſke kopjeno ſo ſebrało.

Cžiſło 38 evangelſkeho zyrkwinſkeho kopjena ſa Pfalzu ſ 22. ſeptembra bě ſtaina polizija w Speyeru cžaſała. Tute kopjeno bě w jenym naſtawku ſcžehowaze wojſewiſko: „Nimamy-li wobmyſlenja ſbudźicz, kiž my ſ hordoſcžu na pſchiſtłuſchnikow druhich raſow ſhladujemy a nima-li nam hrónczko do pomiatka pſchiſcz: Pręni budźa poſledni a poſledni pręni.“ Dla tuteje njewoprawnjeneje kritiki nazionalſozialiſtiſkeho knjeſerſtwa na polu raſowych praſchenjow a dla wužiwa wſchěm wěrnym ſwjateho bibliſkeho hróncžka ſa zyrkwinſko-politiſke ſamery je ſo kopjeno ſebrało. Evangelſke zyrkwinſke kopjeno na to w nowym wudaczu wuńdże, hdyž běchu ſo poroki wotſtroniłe.

Najwjetſchi meteor, kotryž w Europje padnu.

Bonnſkemu profeſorej dr. Korli Schmidtej je ſo poradźiło, w blikſkoſci Pólnanja najwjetſchi meteor namakacz, kotryž je hdy w Europje na ſemju padnył. Meteor je po ſeho wobličzenju 300—400 zentnarjow cžeſki. Wědomoſtna hódnota tuteho meteora je tohodla wulka, dokelž je ſnate, ſo je meteor 3. ſeptembra 1907 na ſemju padnył. Prózuja ſo, meteor, kotryž ſo w hobrſkej dźerje wuſhěbźi, dopoknje wot ſemje wuſwobodźicz a potom ſ pomocu ſpezialnych ſhěbakow wuczahnyez. Hakle potom budej mózno wobſtatki meteora dokładnje pſchepytacz. Zara ſajmawe je, kak je profeſor Schmidt na meteor pſchiſchoł. Wón njemuſiſo cžitałe ſdźełenku wobydlerja w Schildbergu w Pólnanſkim wotrjeſu, w kotrejž wón wulki wrjeſkot, kotryž bě faſhyſchał, wopiſowaſche. Tutu ſdźełenku pſchirunowaſche ſ wědomoſtnymi wobkedźbowanjemi a pſchi tym ſwěźeſi, ſo je w tehdyſchej nozy w Němſkej meteor ſ wjeczora k ranju ſo pohibujo widźał. Prof. Schmidt ſo ſ wobydlerjom w Schildbergu dorěcža a na to je ſo jemu poradźiło, meteor wuſlědźicz.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Das **Erlöſchen der Faulbrut** unter den Bienenvölkern des Imkers **Hans Stoinſky in Demitz-Thumitz, Kloſterweg Nr. 3** iſt amtlich feſtgeſtellt worden.

Die für den Seuchenort und den 3 Kilometer Umkreis angeordneten Maßnahmen bleiben wegen der Milbenſeuchengefahr weiterhin in Kraft.

Bautzen, am 21. 9. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Geſtellungsaufruf zur Pferdevormuſterung 1935.

I.

In der Zeit vom 1. bis 28. Oktober 1935 wird im Bezirke der Amtshauptmannſchaft Kamenz eine Vormuſterung der Pferde im Alter von 4 Jahren ab durch die Wehrerſatz-Inſpektion Dresden durchgeführt.

II.

1. Jeder Pferdebeſitzer iſt verpflichtet, ſeine **ſämtlichen Pferde** zu dem aus dem Muſterungsplan erſichtlichen Zeitpunkte und an dem beſtimmten Orte pünktlich zur Vormuſterung zu geſtellen.
2. **Befreit** von der Vormuſterung ſind
   a) Pferde im Alter von unter 4 Jahren,
   b) Hengſte,
   c) ſichtbar tragende Stuten,
   d) gedeckte Stuten: Nachweis iſt durch Deckſchein zu erbringen,
   e) Stuten, die laut Beſcheinigung der Ortspolizeibehörde ſtändig zur Zucht verwendet werden,
   f) Stuten, die innerhalb der letzten 8 Wochen abgefohlt und Fohlen bei Fuß haben,
   g) Pferde, die auf beiden Augen blind ſind,
   h) Pferde, die in Bergwerken dauernd unter Tage arbeiten,
   i) Pferde, die wegen Erkrankung nicht marſchfähig oder völlig truppenunbrauchbar ſind oder die an einer übertragbaren Seuche leiden, oder einer ſolchen verdächtig ſind, was amtstierärztlich zu beſcheinigen iſt,
   k) Pferde unter 142 cm. Stockmaß,
   l) Zuchtmaterial der Staatsgeſtüte,
   m) Pferde der Berufsfeuerwehr,
   n) Pferde der Reichswehr, Landespolizei u. Gendarmerie.

III.

Geſtellungspflichtige Pferde, die aus **dringenden** wirtſchaftlichen Gründen an dem beſtimmten Muſterungstage nicht oder nicht rechtzeitig vorgeführt werden können, müſſen in dem nächſtgelegenen Muſterungsort vorgeführt werden. Die Ausnahmebewilligung hierzu iſt bei dem zuſtändigen Bürgermeiſter zu beantragen.

IV.

Pferdebeſitzer, welche ihre geſtellungspflichtigen Pferde nicht rechtzeitig oder nicht vollzählig vorführen, haben außer der geſetzlichen Strafe zu gewärtigen, daß eine **zwangsweiſe** Herbeiſchaffung der nicht geſtellten Pferde **auf ihre Koſten** vorgenommen wird.

V.

Muſterungsplan.

Der Muſterungsplan liegt bei allen Bürgermeiſtern des Bezirks für die infragekommenden Pferdebeſitzer zur Einſichtnahme aus. **Muſterungsorte** und **Geſtellungszeiten** ſind aus den ortsüblichen Bekanntmachungen zu entnehmen.

Kamenz, am 23. Sept. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Wegeſperrung.

Der **Gemeindeweg von Skaska nach Liebegaſt** wird vom 30. September ab bis vorausſichtlich zum 13. Oktober wegen Straßenbauarbeiten für allen Fahrverkehr **geſperrt.** Der Verkehr wird auf die Nebenwege verwieſen.

Kamenz, den 25. September 1935.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſchin. Sjednoczeńſtwo evang. Serbow ma njedźelu 29. ſeptembra wulět do Zicženja a Hodźija. Wotjědźemy ſ cžahom 12,30 hodźin ſ Budyſchina. Njedźelſka kharika do Zicženja płaczi 50 pj. Pſchedſydſtwo.

Drježdżany. Wſitcy katolscy Serbja ſo wutrobnje na kemše njedźelu 29. ſeptembra rano we 8 hodź. w kapali w Taſchenberg-Palais pſcheproſuja. Spowědź wot 7 hodźin. Winowatoſć je, ſo wohdźělić.

Drježdżany. „Hromadnik“ změje ſwoje pſchichodne měſačne poſedźenje ſtwórtk, 3. oktobra a to we „Johanneshof“ na Janskej dróży w 1. poſkhodże. Farař Handrik nam přednoſk poſkići. Započatk we 8 hodź. wječor. Prošu wo bohaty wopyt!

Dr. Wjacſławk, předſyda.

Za nazymu

Dźěcace šnórowanſke ſtupnje
ſvlne z brun howjaceje boks. kože
2733 hr. **4.20** 3136 hr. **4.90**
3030 hr. **6.00**

Mužace šnórowanſke polſtupnje
też ze ſvlnj. brunej howj. boks boże
ſer. ſport. formy hr. **6.90**

Stupnje do dźěła, z howj. kože
hr. **4.50**, hr. **5.90**, hr. **6.25**
hr. **6.00**

Mužace šnórow. ſkórnje
za nowolanie a na drohu
ſadroboks ſvln. dźěłane hr. **7.75**
howj. boks, ſčerch. přihódna formа
hr. **8.75**

Polſkórnje ze zyn. kože
ze zawarkom hr. **10.90**
ze ſame walkowane
z dwójnej podušu żelez hr. **12.90**

Drohowanſke ſkórnje
Jadroboks . . . . **14.50** hr.
Howlerowy boks . . **18.50** hr.
Kormjeny boks,
znamki Rieker **19.50** hr.
Bokskalf, znamki „Panther“
22.50 hr.

Tähle
Inh. Ew. Schuhwarenhaus
Bautzen äußere Lauenſtr. 3
Němſkit wotrjadny wobchod.

Kaiser's Kaffee = Qualitätskaffee

Eine Leiſtung! Marke Kaffeekanne Pfd. 2,40 ¼ Pfd. -.60

Etwas Beſonderes! Marke Kaffeekanne extra Pfd. 2,80 ¼ Pfd. -.70

Beliebte Sorte! Pfd. 2.00 ¼ Pfd. -.50

Für Feinſchmecker! Pfd. 3.00 ¼ Pfd. -.75

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT 3% Rabatt i. Marken

Muškatowe worjechi
3 ſtuk 10 pj.
Safran, wuwaženy, gram **30** pj.
Safran-narunanje (tykanſowa barba) - 2 gramaj **5** pj.
Jejkowu žołtu barbu, rozpuſčenu - - bleſka **5** pj.
Pječeńſki pulver, za mnat mu'ki - - - - **4** pj.
Vanilin-cukor 1j. pta. **15** pj.
Rozpuſčenu korjenju k pječeniu wſeje drašiny (za 8 punty mukí dosahaca) jenož **10** pj.
Módry mak, čerſtwje mlěty dobry punt **48** pj.
Kokoſowe raſple punt **75** pj.
Korjenjowy ſtan na Hlownym torhoſcu (z napječa policajſkeje ſtraže)
korjenjowa rozpóſłarnja Thauer
Klamy na Sukelnſkej hasy 39

Lěhańje kuchin'e jědźernje jenotliwe meble pólſtrow.meble
we wulkim wubjerku tunjo
Fritz Schulze
Před Sulerſk. wrotami 2
(Lehmannec młyn)
Samsna pólſtrowarnja
Mandźelske poždonki ſo přijimuja.

K zběranju běrnow
poručataj
korby motyki
Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjenitnej hasy 13

Wysoko-ſučelna kruwa
z 3. čelećom je na předań
w Cornym Hodlerju 96
pola Radworja

Dobra kruwa
z 5. čelećom je na předań
w Leopoldec korčmje
we Worklecach

Najlěpši kermušny připitk je
dobra ſkleńčka wina
Běłe, čerwjene a ſłódke wino, blešu hižo wot 0.75 hr. dostanječe we
winowej wikow. W. Krječmar
na Rózowej hasy, pódla měšćanſkeje pluwarnje. Założene 1897
Lěkěry — Spirituozy — Moja reklama — moja kajkoſć

Sofowe a plidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonic. Lawſkeſi h. 10

Arbeits-Schuhwerk
Drjewjancy
dostaniče pola firmy
Sommer
w Budyšinje na Serbſkich hrjebjach

Nětko k wojakam
a dźěłowej ſłužbje
ſo zaſtorčnje!
Wołstarajče ſebi k tomu tuni, praktiſki a dźěrživy
koffer
Wulki wubjerk pola firmy
Otto Büttner
w Budyšinje na Hlownym torhoſcu

Nawuſničkl, kiž ſo wam lubja wěſce wam Hebold pokaza
HEBOLD, časnikar
w Budyšinje na Serbſkej hasy 6

Totalne wupředawanje
dla wotedaća wobkhoda. Jara přihódna tunja ſkładnoſć k nakupjenju pola firmy
Willy Heinke na Zadnej Bohatej hasy 22

Mantle za zymu
we wěčich tkaninach, jara tunjo
Paul Otte
w Budyšinje - Nětk Hlownemo torhoſca

Makulaturu
dje to hižo počiſčana papjera wotedawa w kóždej mnohoſci
Serbſka knihařnja w Budyšinje

Najwiše radiowe aparaty z radiowej wuſtajeńcy
namakače we wulkim wubjerku pola znateho wotrjadnika
Radio-Böttiger
na Sukelnſkej hasy 3 :: telefon 2305
W płačiznje znižene aparaty twarſkeho léta 1934/35, dalokoż ſkład dosaha. Wołożenje płačenja w 10 měſačn. dźělbach

Prěnjorjadnoſć:
DKW-motor. koła
Opel-jězdne koła
Hłowne zaſtupjeſtwo
Rudolf Lebelt
w Budyšinje na Zwonhownej Lawſkej hasy 30 - Telefon 3070

Za zymne dny
žonjace ſtrykowane jaki, pulovry, barchentowe drasty, bluzy, ſpódnje ſuknje, ſlypfry
mužace ſtrykowane jaki, pulovry, normalne ſpódnje drasty, barchentowe kcšle, ſoki
dźěćace ſtrykowane jaki, nahajcy, ſawle, drasty, ſtryk. wobleki, ſpódnje drasty, čapki
Płóčliwy ſomot, drastowy a košlacy barchent
we wulkim wubjerku, po tunich płačiznach
A. Bokelmann nasl.
mějicel Kurt Müller **w Budyšinje**
Telefon 2176 Założene 1892 Serbſke hrjebje 2

Kachle
we wěčich płačiznach
kachlowe roły a kolena
poſkića
W. Voigt
żelezow. wikowarń a
na Znutř. Lawſkejh. 5

Serb Serbej bratr

K žnjowemu ſwjedźenjej a kermuši
nowu ručnu tošku
wot
T. Albert na Lawſkej hrjebi 10 w Budyšinje

Přiloha k čisłu 226 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 27. septembra 1935

Zapokazanje nowych gmejnskich radow

Póndźelu a wutoru žu žo w sćěhowanych wjach Budyšćeho hamtskeho hejtmanstwa nowe gmejnske rady do sastojnstwa sapokasałe, kotrejž sćěhuja lět traje.

W Trjebjenju gmejnsku radu tworja: ratarjo a nawjedowar městneje skupiny Roch, ratarjo **Domschka**, hoscjenjarjo Schkoda, dźěłaćer Münscha;

w **Zornoxyłach**: khěžer Hušak, ratarjo Hajnźka;

we **Wujeźu**: ratarjo Dejka, ratarjo Urban, lěsny dźěłaćer Schuba, dźěłaćer Jan Schokta;

w **Mjeschizach**: ratarjo Scheffler, sastojnik Regmann, dźěłaćer Neumann, ratarjo Bjarsch;

w **Pomorzach**: ratarjo Taffelt, póstšti sastojnik Arnoscht Bartusch, ratarjo Mittag, wikowar Höfer;

we **Wurizach**: wojnarski mischtr Rychtar, ratarjo Zschuppe, ratarjo Hensel, dźěłaćer Krawz;

w **Drožđižju**: ratarjo Petermann, pjekarjo Arnoscht Lehmann, dźěłaćer Dyrlich, dźěłaćer Rözler;

we **Wadezach**: ratarjo Krawz, dźěłaćer Němc;

we **Wurizach**: hoscjenjarjo Korla Rostok, murjeŕ Kurt Laßmann, bur Pawoł Nuczan, žednar **Emil Janasch**;

w **Boschezach**: wucžeŕ Robert Pětrik, hoscjenjarjo Max Nencź, dźěłaćer **Pawoł Janetz**, bur Jan Pjech;

w **Brěsowje**: bur Arnoscht Nuczan, bur **Max Wittenberg**, bur Arnoscht Koch, dźěłaćer August **Scholta**;

w **Torońu**: bur Oskar Hohlfeld, dźěłaćer **Jan Bartko**;

w **Delanach**: bur Arnoscht Nuczan, murjeŕ Arnoscht Janasch, bur Gustav Kalauch, murjeŕ Marcź. **Winkler**;

w **Jenkegach**: dźěłaćer Jan Krawz, bur Hermann Albinus, żelesniski sastojnik na wuśl. Arnoscht **Garbar**, bur Hermann Gucza;

w **Kubłchizach**: bur Pawoł Ssymank, hospodarski pomocnik Marcźin Krošchk, pschekupz Ota Lehmann, dźěłaćer Pawoł Rychtar;

w **Srěschinje**: bur Arnoscht Glaser, dźěłaćer Hermann Kießlich;

o **Rabozach**: dźěłaćer Korla Kießlich, br Jan Kichižank;

w **Rachlowje**: wucžeŕ Wladimir Schěza, bur Arnoscht Nuczan, dźěłaćer Ota Lehmann, bur Arnoscht Lehmann;

w **Ssowrjezach**: bur Bohuměr Sckel, bur Arnoscht Ackermann, kowar Arnoscht Rämsch, dźěłaćer Aug. Mrós;

w **Schekezach**: dźěłaćer a skupinowy wjednik Bohuměr Behn, bur Richard Hajna;

we **Wyšokej**: bur Herm. Kschižan, bur Pawoł Kubasch;

w **Rakezach**: bur Pawoł Schcžépank, murjeŕ Aug. Khěžnik, iwarz August Kschižeńk, žednarski mischtr Kurt Schmidt;

w **Nowej Wsy** p. Rakez: bur Alwin Christoph, bur Jan Němc, cźěsla Alfred Pohle, ratarjo Pawoł Wels;

w **Jenschezach**: ratarjo Arnoscht Pětschka, dźěłaćer Herm. Melcher;

w **Kamjenjej** p. Rakez: murjeŕ Arnoscht Nowak, ratarjo Korla Wawrik, ratarjo Jan Mikela, ratarjo Arnoscht Njencź;

w **Komorowje** p. Rakez: pjekarski mischtr Jan Nakonz, dźěłaćer Pawoł Pawlik, ratarjo Arnoscht Guda, wucžeŕ Waltar Pilak;

w **Trupinje**: dźěłaćer Jan Schimank, ratarjo Jan Kschižeńk, bur Pawoł Njencź, dźěłaćer Handrij Pawlik;

w **Jitku**: dźěłaćer Franz Opitz, ratarjo August Hofmann, ratarjo Pawoł Janza, ratarjo Pawoł Mawk;

w **Njej Wsy**: ratarjo August Miczka, dźěłaćer August Schenk;

w **Njeswačidle**: sliczowar a wjednik městneje skupiny Arnoscht Rippin, kolesowy witowar Pawoł Hempel, dźěłaćer Hermann Pallas, schichtowy wjednik Hermann Wjeńta;

w **Jażeńy**: ryčerkubleŕski najeńk Hendrich Schäfer, kowarski mischtr Hermann Schuster, bur Mikławsch Just, dźěłaćer Mikławsch Schanda;

we **Lomiźu** p. Njeswačidła: bur Kurt Panach we Lomiźu, bur Arnoscht Krošchk w Lischej Horje;

we **Luźy**: mechanikar Waldemar Sauer, ratarjo Pawoł Kunza, hoscjenjarjo Hermann Grosa, ratarjo Arnoscht Ssynkora;

w **Bóschizach**: šamkar Alfred Ssymank, wucžeŕ Kurt Härtler, dźěłaćer Richard Puntzel, ratarjo Moriz Ssmolerz;

w **Khažowje**: ratarjo Michał Kubiza, dźěłaćer Jan Polan, ratarjo Jan Błažij, hejtman Pawoł Hirsch;

we **Wětrowje**: bur Jan Pawlik, bur Korla Mrósak, bur Arnoscht Bräuer, ratarjo Emil Wenzel;

w **Nowej Wsy** p. Njeswačidła: ratarjo August Schiwart, ratarjo Korla Hancź, dźěłaćer Arnoscht Hennig, dźěłaćer Hermann Uhlig;

we **Wbohowje** ſ Krónizu: maschinisti mischtr Richard Weiße we Wbohowje, ratarjo August Gano w Krónizu, ratarjo Max Hotas w Krónizu, dźěłaćer Max Pietschmann we Wbohowje;

w **Dobroschizach**: ryčerkubleŕski najeńk Arthur May, ratarjo Pawoł Schokta, dźěłaćer Jakub Straube, šamkar Mikławsch Nuk;

w **Kožlowje**: ratarjo Jurij Wowčeńk, dźěłaćer Jan Wezko, ratarjo Michał Liesner, ratarjo Jurij Budar;

w **Holeschowje ſ Holeschowskej Dubrawu**: ratarjo Arnoscht Pětsch w Holeschowje, bližar Jan Budar w Holeschowje, dźěłaćer Jan Schtrympa w Holeschowje, ratarjo a hoscjenjarjo August Bombach w Holeschowskej Dubrawje;

we **Lupoji ſ Lupjanskej Dubrawu**: bur Jan Pětschka we Lupjanskej Dubrawje, dźěłaćer Max Frenzel we Lupjanskej Dubrawje, ratarjo Pawoł Haase we Lupoji, šamkar Reinhardt Geibler we Lupoji;

w **Khelnje**: inženjer Pawoł Schindler, žehlerjo Arnoscht Dyrlich, ratarjo Max Nycź, dźěłaćer Pawoł Rjek;

we **Scheschowje**: ryčerkubleŕski najeńk Kurt Bröhl, šamkar August Mühlbach, ratarski dźěłaćer Korla Němc, hospodarski pomocnik Max Manja;

w **Małym Wjelkowje**: dźěłaćer August Hejbuch, korrespondent Waltar Klotka, instalatěr a wjednik městneje skupiny Hermann Nowak, pschekupz Wilhelm Mertlein;

we **Wulkim Wjelkowje**: ratarski dźěłaćer Pawoł Rjelka, šamkar Erich Rychtar, bur Jan Jordan, ratarski dźěłaćer Erich Sporka;

w **Sajdowje**: ratarjo August Förster, bur Hermann Helm, pjekarski mischtr Richard Weißbach, ratarjo Korla Hübner;

w **Delnim Wunjowje**: ratarjo Pawoł Fröda, ratarjo Korla Gošchmann;

w **Hornim Wunjowje**: bur Jakub Delan, ratarjo Jan Schecža, ratarjo Waltar Panach, bližar Max Khěžnik;

w **Ssmochćizach**: bližar Kurt Kleinert, twarz Hendrich Ziegenbalg, kowar Richard Emmrich, ratarski dźěłaćer Jan Höhna;

w **Mikkezach**: murjeŕ Korla Schokta, ratarjo Hermann Preuscha, kowar Pawoł Missalla, ratarski dźěłaćer Arnoscht Mihank;

w **Lischbachowje**: ratarjo Richard Sommer, ratarjo Oskar Zäckel;

w **Ssonej Borschcji**: bur Korla Wange, ratarjo Jan Koban, bur Ferdinand Worm, wojnar Max Tupacź;

w **Cźemjerzach**: bur Pětr Delenk, bur Jan Mjejn;

w **Hodźiju**: twarski mischtr Hans Polak, žiwnoscźeŕ Klimant Schäfer, bur Hermann Larras, bur Arnoscht August w Semichowje;

w **Poldezach ſ Libonjom**: dróhowy dohladowar Jurij Mikela w Poldezach, bur Jakub Jan Donat w Libonju, kubleŕski najeńk Pětr Pawoł Just w Cźornezach;

w **Běcźizach**: ryčerkubleŕ Korla Wilhelm Andrae, bližarski mischtr Korla Jan Rözler, ratarjo August Hermann Nowak;

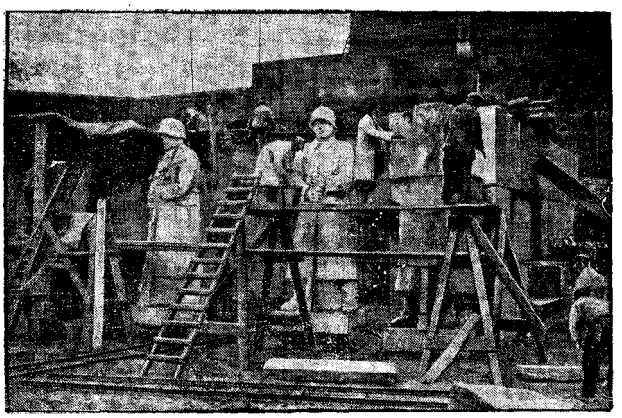

Poślednje dźěła na Hindenburgowym rowje.

Hindenburgowy row w žrjedźnej wěži nazionalneho pomnika w Tannenbergu, do kotrehož 2. oktobra, dźeń 88. narodninow„ jeńske powostanki statneho prezidenta zwjatočnje pschenjesedu, žo dokónčuje. Na wobrazu widźimy postawy pólneju wojakow, kotrajž kaž stražowarjej na nutsthodje rowa stejitaj.

(Heinrich Hoffmann, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(13. pokračowanje.)

Drasta. Widźeše to rady, hdyž mózachu so jeho dźěći přistojne zdrasćene pokazać. Wón sam so derje drasćeše, wosebje sobotu, hdyž do Budyšina jězdźeše. Do cyrkwje woblekaše so přeco swój „ropor“, dołhi hač do bristwjow sahacy čorny župan, kajkiž jón wšitcy kemšerjo nošachu, w zymje pak so přeco woblekaše swój z čornym suknom počehnjeny kožuch, kiž běše wuprawjeny z khornarjom a wuhoromaj z astrachanskeje kože, kiž pak so też jenož jako cyrkwiny ropor trjebaše. Hewak nan nošeše župany, kiž hač do koleń sahachu, w lěće staješe sebi čapku abo łohki z čeńkich drjewjanych kiješkow wudźěłany wysoki kłobuk, w zymje pak kožanu (bramatu) čapku. Nan khodźeše přeco ze zapinanym lacom, přeco bjez předkošle. Jako młodźenc běše, kaž běše to tehdy we Serbach wašnje, swojim włosam rosć dał a je do zady česał, a běše je z kulojtym česakom přitwjerdźił. Njejsym pak nana ženje tak hładzeneho z česakom widźał, hačrunjeż w mojich dźěćacych lětach wjele mužow z česakom khodźeše. Tak na přikład naši tró cyrkwini wótcojo, kiž mějachu jara dostojny napohlad, hdyž na kemšach z móšničku mjez předowanjom po ławkach khodźachu a so za kóždy dostaty dar z čichim „Zapłać Bóh!“ podźakowachu. — Maš nocheyše wo žanej nowej módźe nic wědźeć. Drasćeše so po starym wašnju. Hdyž k Božemu blidu dźěše (staršej dźěštej za lěto 6 króć!!), njeseše swoju spowědnu suknju, „swjech“ z čorneho sukna, kiž z njeličomnych, twjerdźe hromadźe zešitych padorunych pohibkow (ropow) wobsteješe, pjezl z čorneho sukna, somoćanu kapu ze sěrokej pawčnicu a cěpc. Cěpo běše běła, čeńka, wuzka smuha cankow pod somoćanej kapu, kotraž nad čołom a wobmamaj licomaj wustupichu. Kaž běše to pola wšitkich wudatych žónskich wašnje, běše też naša mać sebi włosy do zady hładźiła. Wona ženje žaneže deby njenošeše, też žaneho pjerščenja. Jako bě so wona wudała, njeběše hišće w Serbach z wašnjom było, při wěrowanju pjerščenje měnjeć. Mać wobsedźeše jenož sléborny pjerščeń z wulkim deńčkom, do kotrehož běše IESVS zapisane. Też njedźelu khodźeše mać přeco jara jednora zdrasćena keméši. — Nan njeměješe ženje žaneho časnika. Wón měješe čas we hłowje. Ale swojemu synej Janej běše jara rjany časnik kupił a to złoty, třišpankaty z trosku, wulkotnu wěcku. Handrij dosta za to jenož sléborny. — Sotře Haňža a Hana běštej z drastu jara bohaće zastaranej. Nan jimaj rady něšto noweho a rjaneho kupowaše, a mać wšo mjenje rad. Tohodla so husto stawaše, zo nan, hdyž so holcy wote mše wróćeštej a zaso nowe šaty njeseštej, kotrež nan hišće widźał njebě, so jej prašeše: „Zwotkel dha to zaso mateju?“ — Sotře lubowaštej debjeńki, wosebje hdyž měještej kmótřič, štož so jara husto stawaše. K tomu běše jimaj nan rjane rjećazy ze škleńčanych parlow kupił, jako pak buchu tute bóle wšědne, kupi jimaj wěšaty złoty a druhe złote deby. — Kóždy tydźeń přikhadźachu wokoło nošerjo ze suknom za kholowy, ropry a lacy, z rubiškami, płatom, cychami atd. a čwilowachu tak dołho, hač jim něšto wotkupichu. Lědma běchu do jstwy zastupili, wuwalichu swoje twory, a njeńdźechu, doinž so jim njebě něšto wotewzało. Kak husto je jim naša mać něšto wotkupiła, wosebje hdyž też sotře přihladowaštej abo synoju. Raz kupi mać też płat za lacaj, jedyn za Handrija, druhi za mnje. Kak so wjeselichmoj! Z tkaninow pak też dyrbještej swjedźeńskaj lacaj nastać! Hačrunjeż běše mój lac jara rjany, sym tola bratrej Handrijej jeho lac njemałko zawidźał, přetož jeho lacowa tkanina běše něšto cyle wosebiteho a apartneho. Na njej běchu wulke přesuwane štyriróžki widźeć z wotměnjawym wobsahom. W jednym běše wonješko kwětkow widźeć, w druhim stary kěžor Napoleon ze swojim kłobučkom a šěrym županom. „Rubiškowa“ žona běše bohužel jenož hišće jenički tajki „Napoleonowy lac“ měła, a tohodla běch so ja jako młódši jeho dyrbjał wzdać, mjez tym zo so Handrij w cyłym lěće ze swojim lacom pokazowaše. — Wšitcy wjesni hólcy wobsedźachu drjewjancy, ja pak žanych, ja dyrbjach přeco w škórnjach khodźić. W lěće wězo khodźach bosy, kaž wšitke druhe dźěći. Tohodla sebi nic tak nutrnje njepřejach, hač też raz drjewjancow měć, štož so mi też po dołhim prošenju dosta. Ale tuto zbožo w drjewjancach khodźić, wšak njeběše jara wulke, přetož w zymje so sněh pod nimaj nadběraše a jej jara wobcežowaše. Hdyž běch swoje drjewjancy wotkhodźił, štož wšak mi jara dołho traješe, nježdach za nowymi. —

Hućinjanski hermank. W kóždym lěće raz běše w Hućinju hermank. Wjes je něhdźe ¾ hodźiny wot Malešec zdalena. Moja mać kóždy króć na hermank khodźeše, kupowaše tam nječotre hornicy, kotrež potom dźowka w korbje domoj njeseše. Mać pak by přeco hakle popoldnju w tšoch z domu wotešła. To traješe mi předołho. Chcych hermanske wjesele dokładnišo wuživać. A dokelž druzy hólcy tam też prjedy dźěchu, nózkowach tam z nimi hižo

w Myšicezach: kowaŕški mišchtr Richard Raußendorf, bur Hermann Kschižan;
w Ssuschezach: bur Arnoscht Buttig, khachlešťaŕ Pawoł Marczin Hulcz, rataŕišti dźełačaŕ Pawoł Hilger;
w Sarečzu: žiwnoščaŕ Arnoscht Rolle, inspektor Max Schmiedel, rataŕišti dźełačaŕ Alfred Bloch;
na Horje: ratař Beno Vizky, invalid Bjarnat Nowak, dźełačaŕ Bjarnat Schmidt;
w Zicženu: hoščenčaŕ a ratař Max Ssymank, cźěgla Arnoscht Kalisch, bur Pawoł Pětschka;
w Brěsy: bur August Biar, rataŕišti inspektor Jurij Jan, cźěgla a thěžeŕ Ota Ridiger;
w Prěczezach: bur Pawoł Schkoda, bur August Pětschka, piwaŕnšti mišchtr Ota Kraensel;
we Łahowje: młynk Max Błažij, bur Jurij Gießmann; bur Korla Haase;
we Wutołczizach: kowaŕški mischtr Hermann Forkel, cźěgla Pawoł Preuscha, bur Willy Raue;
w Zicženu: hoščenčaŕ a ratař Korla Fryča, žiwnoščaŕ a rataŕišti dźełačaŕ Arnoscht Budař, ſkakař a ratař Max Panach, żelesništi dźełačaŕ a ratař Pawoł Schönfeld;
w Syrjezach: bur a młynk Max Herrmann, bur Pawoł Handrik, ſkalaŕ Pawoł Jeschka, dróhowy dohladowaŕ Arthur Lorenz;
w Njeshaschezach: ratař a dźełačaŕ Oskar Pětschka, bur Richard Kschižan w Małej Praſy, blidaŕšti mischtr Korla August Hohner, ratař Pawoł Milank;
w Hajłowje: wobhrodźeŕ młyna Max Fischer, hospodaŕšti pomognik Bjarnat Nebisch;
w Dobranezach: bur Richard Nowak, bur Jan Schiller;
we Łuščzu: bur August Nowak, žiwnoščaŕ Jakub Ließner, diplomowy ratař Korla Wałtaŕ Spitzner, murjeŕ Pětr Zyž;
w Stróžišćezu: Gerhard Schołta, Jakub Rjeda;
w Bolberzach: blidaŕ Gustan Panasch w Bolborzach, inspektor Jurij Korla Maukſch w Bolborzach, ratař Gustav Röllig w Nowych Biohoschezach, bur a sahrodnik Korla Holan w Janezach;
w Krblizach: bur Hendrich Jordan, wučeŕ Arnoscht Ńelt;
w Bačonju: bur Jurij Kral, bur Jakub Piech;
we Cźešklezach: bur Pawoł Buk, bur Jan Lipicź;
w Małej Borschczi: bur Oskar Hendrich Poldrak we Praſlowje, Arnoscht Krujaz w Dźiwočzizach, ratař Pawoł Luziuß w Małej Borschczi, bur Behuwěr Hornczeť.

Cyrkwinske powěśće

15. njedźela po ſwj. Trojizy, 29. pózinjeńca 1935.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi rano w 7 hodź. Boże wotkasanje (němkje): far. Kapleŕ, we 8 hodź. němſka, dop. ¼10 hodź. serbſka Boża ſłužba: far. Tischer. Dop. ¾11 hodź. dźěćiſkemſchenje. — Wutoru kſchesćijanſka jónſka ſłužba w Societe.

*

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske ſjednoćenſtwo. Shromadźiny w Budyschinje: Njedźelu dop. ¼11 hodź. ſwjatk dźěći, wječzor w 7 hodź. evangeliſti ćerkſchowny wječzor. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ſa žony, wječzor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa młodźenzow. Sſrjedu wječzor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa młode holzy. Schtwórtk wječzor we 8 hodź. biblliſka hodźina. — Shromadźiny jiwonka Budyschina: Póndźelu wječzor we 8 hodź. w Dobruſchi, ſrjedu wječzor we 8 hodź. w Rachlowje, pjatk wječzor ⅛8 hodź. w Sornjej Hóry. — Hodźina ſa žony: Butoru pop. w 4 hodź. w Budyſchinje, ſchtwórtk wječzor we 8 hodź. na Zidowje.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź. we 8 hodź. ſerbſka a dop. ¼10 hodź. němſka Boża ſłužba, po njej němſka ſpowědź. Na wobě ſpowědźi ſu wobſebje pſcheproſcheni cźi, kiž w oktobrje do dźełoweje ſłužby ſaſtupja. Pop. w 3 hodź. kſchesćeńſke kſchesćenje. — Wutoru pop. ⅛3 hodź. kſchesćanſka jónſka ſłužba (zołte pſchidawki k ſpěwaŕkim ſobuſtajnjeńcam!). Wječzor we 8 hodź. towaŕſtwo młodych kołzow.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. smjeje faraŕ Böttger ſerbſku ſpowědź, faraŕ Bójz rano we 8 hodź. ſerb ke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Dop. w 11 hodź. smjeje faraŕ Böttger němſku ſpowědź. Woboje Boże wotkasanje je ſobom sa ſnch, kiž ſu ſo do dźełoweje ſłužby ſwolali. — Kermuſchu, póndźelu 30. ſept., smjeje faraŕ Böttger rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Na woběmaj dnjomaj je ſběrka ſa naſchu zyrkej. — Pjatk pop. ¼4 hodź. ſeidźe ſo kſchesćanſka jónſka ſłužba w młodźinowni.

S **Budyſchinka.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź. we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. němſka ſpowědź (faraŕ Handrik ſ Porſchiz). Dop. ½11 hodź. dźěćiſkemſchenje ſa mjeńſche dźěći.

S **Delnjeho Wujezdo.** Rano we 8 hodź. ſo ſerbſke předowanje cźita (kantor Leinert).

S **Hodźija.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, potom němſka ſpowědź. Kotiž do dźełoweje ſłužby ſaſtupja, ſo tutej Božej ſłužbie a k Božemu wotkasanju ſe žwojimi pſchiwinynmi wobſebje pſcheproſchuja.

S **Hrodźiſchcza.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſe žwjatym wotkasanjom, wobſebje ſa tych, kotiž do dźełoweje ſłužby ſaſtupja, a jich pſchiwinjnych, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba (wobadnu faraŕ), dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, po tym němſka ſpowědź ſe žwjatym wotkasanjom, tehorunja ſa tych, kotiž do dźełoweje ſłužby ſaſtupja, a jich pſchiwinjnych (faraŕ Konik-Wósporſki). Pop. w 2 hodź. Boża ſłužba ſa młodźinu (rosrěčzenje).

S **Kuczíny.** Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, w 11 hodź. dźěćiſkemſchenje. Pop. w 3 hodź. němſka ſpowědź, na kotrejž ſo pſcheproſchuja też cźi, kotiž maja do dźełoweje ſłužby ſaſtupicź.

S **Khwaczij.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź ſa tych, kiž 1. oktobra do dźełoweje ſłužby ſaſtupja, a jich pſchiwinjnych, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Kluſicha.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, wobſebje też ſa tych kiž maja do dźełoweje ſłužby ſaſtupicź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje, ¾11 hodź. dźěćiſkemſchenje.

S **Kulez.** Dop. ½10 hodź. ſerbſke předowanje (faraŕ Krawz-Hrodźiſchcźanski). Sběrka. Dop. ½12 hodź. wěrowanje, na to kſchesćenja (wobadnu faraŕ).

S **Łucza.** Dop. ½9 hodź. němſka Boża ſłužba (kand. Schołta).

S **Łupoje.** Rano we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje (wobeje ſ předowanjom ſtud. theol. Pětſcha ſ Drježdźan; ſaŕiki vikar Schołta w Minakale předuje). Wječzor ⅛8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom (na ſpowědź ſo pſcheproſchuja wobeje też cźi, kiž maja do dźełoweje ſłužby ſaſtupicź).

S **Małeſchcz.** Rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Minakala.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje: faŕiki vikar Schołta-Łupjanſki. — Wutoru kſchesćijanſka jónſka ſłužba, pop w 3 hodź. w Adolfſkej hěcze a wječzor we 8 hodź. w Minakale. — Wumrěła: Frieda Elſja Jurkowa wdź. Hawłoldez, mandźelſka Hermanna Jurka, knihiwjednika w Kupoji, 34 l., 10 m., 10 dujow ſtara, wumrěła w Budyſchinje, pohrjebana w Minakale.

S **Njeswažidła.** Rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Po tym němſka ſpowědź ſa tych, kiž nowy měſaz do dźełoweje ſłužby ſaſtupja. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěći. ¼4 hodź. biblliſka hodźina na kaplanſtwje.

S **Nošnicźiz.** Rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba, dop. ½10 hodź. miſijonſka Boża ſłužba ſa dźěći (faraŕ Kanig).

S **Porſchiz.** Rano we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, dop. ½10 hodź. rosrěčzowanje ſ konfirměrowanej młodźinu (kand. Wirth ſ Budyſchinka). Dop. w 11 hodź. dźěćiſkemſchenje ſa mjeńſche dźěći. Pop. w 3 hodź. ſerbſka ſpowědź, ⅛5 hodź. němſka ſpowědź (němſku ſpowědź ſměje faraŕ Rjencz ſ Barta). — Pjatk wječzor ſměje ſjednoćenj. wothładaŕ Kehrer biblliſku hodźinu w Kumſchizach. — Wumrěł: Jan August Stübner, ratař w Porſchizach, pryedy we Wawizach, 81 lět 7 m. 14 dnjow.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, ½11 hodź. ža ſłužba ſa dźěći. — Póndźelu rano ½8 hodź. ranſchi nutrnoſcź.

Se **Sślepeho.** Rano ½8 hodź. smjeje duchowny Rösler ſerbſku ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſku Božu ſłužbu.

S **Wóſlinka.** Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. W 11 hodź. zyrkwinſka ſhromadźizna w Božim domje. ¾12 hodź. poſwjećenje poſrjebnišchcza.

S **Wóſporka.** Rano ½8 hodź. cźiche ſwjećenje Božeho wotkasanja, we 8 hodź. předowanje (wobadny faraŕ liž potom w Hrodźiſchczu a Kotezach předuje). Sběrka. Jana kſchesćeńſka wuczba ſa dźěći.

S **Wulkich Stjarow.** Dop. ½9 hodź. ſo we Wulkich Sdźarach ſerbſke předowanje cźita, w 10 hodź. němſke kemſchenje we Werminghoffie.

Němski sportski wjednik němskemu zwjazkej cźělnje wobmjezowanych

Cźělne khrućenje — ſportske wukony — ſu wězy, ſ dźenja tóžbeho naſtupaju a dyrbja kóždeho ſajimowacz wſcho jene, hacź je ſtary abo młody, cźělnje zyle wobſebje khmany abo mjenje khmany. Na ſakładze tutych myſlow ſnate pſchiprawy němſkeho ſportſkeho wjednika w běžnych ſportſkich kurſach ſo zyle ſyſtematiſuju cźěło cźělnje wobmjeſowanych na wobſchěrne waſchnje khrućza. W khromadnym dźěle ſ němſkim ſportſkim wjednikom ſ Tſchammerom a Oſten-om a ſ němſkim ſportſkim hamtom ſjednoczenſtwa je ſo tute khromadne dźěło na najſchěrſchi podkładź ſtajiło. Tu rěła, je ſyſtematiſkim cźěłoſwuczowanjom a khbanſkim ſportom njedźiwajuz brachow ſo cźěle wukubłacź a tak wojowanja wichědnych dnjow móc lépje wobſtacź.

Němſki ſportſki wjednik ſ wulkim ſajimom tute dźěło němſkeho ſwjatka cźělnje wobmjeſowanych wobkedźbuje a je jemu pſchi ſkładnoſcźi ſtatneho wukubłanſkeho kurſa ſwjatka wot 22. hacź do 27. ſeptembra we Wilhelmshagenje tole pſchewodne ſłowo pósłał:

„S wobſebitym ſajimom wuzimam ſkładnoſcź, ſo němſkemu ſwjatkej cźělnje wobmjeſowanych pſchi jeho ſtatnym wukubłanſkim kurſu wot 22. do 27. ſept. 1935 moje najeſpše poſtrowy a pſchecza poſcźelu.

S najwjetſchej kedźbnoſcźu ſym waſche dźěło wobkedźbował, a ſym jo jako radoſnu winowatoſcź ſacznował, ſo tym, kotſiž ſu cźělnje na nětaſke waſchnje do ſchkody pſchiſchli, we wobwodźe ſwojich móžnoſczow pomham, ſo bychu woni ſaſo polnohódne ſtawy němſkeje ludowe ſhromadnoſcze byli.

We khliniſkim wotdźělenju Hohenlychenſkich hoſpitalow, kotrež ſym pſchiprawił, ſu ſo ſhromadnje ſ lětſkim wumeſtnikom a porjadnym cźěłoſwuczowanjom wulſnamne wuſpěchi dozpěłe.

W kurſach, kiž „Wóz ſ radoſcze“ ſa cźělnje wobmjeſowanych ſarjaduje, je ſo pokaſało, ſo ſo cźělnje wobmjeſowani ſ najwjetſchim ſajimom a ſ polnym padazjom prózuja, ſo bychu ſo ſa ſadanja powołanſkeho ſiwjenja ſkrućili.

Pſcheju, ſo by tutón ſjěd naſche ſhromadne dźěło znowa pohonił, a pſchiſłuſchan, ſo ſu ſkładnoſcź ſ jeho podpjeranju wužiju.

(podp.) ſ Tſchammer a Oſten.“

Radio

Sobotu, 28. ſeptembra ſłyſchi ſo:

Königswusterhausen: Rano ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeſela rańſcha hudźba. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 14 wječelakoſcze. 15,15 ſa žony. 15,30 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 16 wjeſele ſobotniſche popołdnjo. 18 ſportſki tydźeńſki pſchehlad. 19,15 125 lět oktoberſki ſwjedźeń.

Lipſk: Rano ſnateho wſchědneho programma: 5,30 ſa burow. 6,30 rańſcha hudźba. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 15,10 ſa žony. 16 wjeſele ſobotniſche popołdnjo. 21 pišany wjeczor.

Hiſchcze ważne ſ dnjowſkeho programma: Hamburg: 21 pišany wjeczor. Wróćław: 20,10 konzert. Minſ: 19,45 operetta „Wyſokoſcź rejwa walczik“. Warſchawa: 20 ſabawna hudźba.

wokolo jedneje. Nun běše na tutym dnju wurjadnje ſplendidny. Jako jeho wo nješto pjenjez proſkach, wučahny swój kaſčik a naliči mi wósom kroſkow, kotrež ſo dźakujo do ſwojeje kapſy we lacu tyknych. Wósom kroſkow — to běše ſurowy pjenjez! Štyri a dwacyći pjenjezkow = dwaj ſlěhornaj kroſaj! Tajkeje hromady pjenjez hiše za čas ſwojeho žiwjenja njeběch hromadźe měł. Nětko wjeſely khwatach do Huciny. Sto mózach ſebi wšitko za wósom kroſkow kupić! Či druzy hóley mějachu zwjetša tři abo ſědma dwaj kroſkaj. Tak potajkim dóndźechmy do Huciny wokolo dweju. Tam maja jara małe torhoſčo, hiſče tu a tam nětkajku budu ſtajachu. Bórzy běchmy cyły hermank preſli. Widźeć wſak tam wjele njeběše. Ale hdyž na hermank dźeš, dyrbiš ſej też nješto kupić. Tuž ſebi tam kupich hejdušnu kołbasu za ſěść pjenjezkow, k tomu caltu za tři pjenjezki. Tuž běše hižo po třoch kroſkach. Hdyž běch kołbasu zjědł, khwilku z wudaćom pjenjez čakach. Ale póprjancy mje přejara na ſo čahnychu a liſtna z wobrazami nic mjenje, liſtno z wobrazami móžeše doma rjenje přewoćišćeć a přewoćišćane z činſkej krydu wukreſlić. Tak wuſkoči mi jedyn kroſik po druhim z lacoweje kapſy, a ſkónčnje běše po poſlednim. Jenož derje, ze ſkónčnje też mać dóndźe, ze žedźenjom wočakana, a zo ſwojemu najmłódſemu, kiž běše w cuzbje ſwoje cyle kuhło tak ſpěšnje přepraſkał, ze ſobuželnoſcu hiſče nješto kroſkow přitykny, zo mohł duecy z hermanka też druhim nješto hermanka ſobu přinjeſć, přetož wonka přede wſu ſedźeše wjele dźěći, kiž njewuſtawajcy wołachu: „Dajće nam nješto hermanka!“ Hdyž ſo z maćerju do Malešec wróćich, ſahnych też do ſwojeje kapſy a čiſnych do proſacych dźěći nješto poprjancow.

— To běše moje přenje hermankſke wjeſele!

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Mobilizazija w Abeżynſkej. Abeżynzy jěcharjo.

(Scherl-Bilderdienſt.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 227 | Budyšin — Sobotu 28. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Statny dohlad nad milinowym hospodarstwom so připowědźił

Němske milinarnje (dźěłarnje elektrizitety) so w tutych dnjach w Saarbrückenje sthadźuja. To je jich prěni sjězd wot teho czasa, so su so do „hospodarskeje skupiny sa sastaranje z milinu" sjednowsće. Wobdźělnizy sjězda sakazaju so z prasczenjemi němskeho elektrizitetneho hospodarstwa w techniskim, hospodarskim a wědomostnym nastupanju.

Na tutym sjězdźe je president němskostatneje banki a postajeny němski hospodarski minister dr. Schacht sakoń wo energijowym hospodarstwje psichilubił. W tutym sakonju je so w posledninm czasu w kruhach milinoweho hospodarstwa žiwe rěczało. Nowy sakoń so hižo w nowym wobsenju wočakuje. S nim so němske milinowe hospodarstwo pod statny dohlad staji. Tola privatne hospodarstwo a sastaranje gmejnow z elektriskim prudom so z tym w zamołstatnosći njeposchemeni. S **nowym sakonjom dyrbi so sastaranje Němskeje z elektriskej energiju sawěsćiś a dyrbi tuta po możnosći tunja być.**

S milinowym hospodarstwom ma so „brónitoseź němskeho energijoweho hospodarstwa" dozpěć, kaž dr. Schacht w swojim pschednoschku rozłoži. Rozsudzaza njeje forma milinarnjow, ale jich wužitk sa lud a stat. Tohodla ma so k shromadnemu dźěłu privatneho a komunalneho dźěłanja elektriskeje energije dozpěć. Podrjadowanje pod shromadne lěpsche njedyrbi pak so pjeza jako běrokratisowanje elektriskeho sastaranja wuskutkowaś. Tak so tež tu na žanu wobšitu wobschnosć a na postajenje statneho kontrolara njemyslu.

Němske hospodarske ministerstwo budźe nad zyłym milinowym hospodarstwom dohladowaś. Wono budźe tu z němskim knutskownym ministerstwom shromadźe dźełaś, kiž je dohladowarski organ nad gmejnami. Milinowe hospodarstwo zamje dyrbi nowy sakoń psches wjeseź. S tutym sakonjom němske hospodarske ministerstwo prawo dostanje, wschitke psches čeźiwjenja wotstronicź, kiž so dospołnemu rosrisanju napschesco stajeja.

Runje kaž so w dźěłarnjach kóžda jenajkoseź wotpokazuje, tak so tež w tarifnej politiji njeźmě potrěbnosćam kommunalnych sarjadnistwow seschodźeś. Wottstronicź maju pak so wschitke naprawy, kotreź so z maliczkolnych psches čeźinow shromadnym interesam psches čeźiwjeja. Stare swadne praschenje, hač ma so privatne hospodarstwo abo zamne hospodarstwo w sastaranju z energiju na prěnje městwo stajiś, so tak wotbudźi, so ma so woboje hospodarstwo žadanjam shromadneho hospodarstwa podwolicź.

Skutk zymskeje pomocy wotewri so 9. oktobra

S Barlina so powě, so so skutk zymskeje pomocy němskeho luda 1935/36 9. oktobra wotewri. Prjedy hač so tuto dźěło sapoczina, je statny pornjeńeź sa skutk zymskeje pomocy na sjězd do němskeje rjemjonje psches proszk. Na tutym dźěłowym shadźowanju, kiž běsche stónczaze rosrěczowanje wulkeho generalneho staba zymskeje pomocy, rěschtej sapadna rěcź statneho pornčeńza stronjana Hilgenfelda, a rěcź němskeje wjednizy zonow knjenje Scholtz-Klink wosobje ważnej.

Dźěłowe knižki też za domjace přistajene

Sakska župa DAF piša: President statneho wustawa za powšitkowanje dźěła a sawěsćenje bjesdźěłnych je počinajo z 1. oktobra 1935 też powolanišku skupinu domjazych pomocnizow k sawjedenju dźěłoweje knjižki wuwolał. Kóždy samětstnowaŕ domjazeje pomocnizy je winowaty, namjet na wustajenje dźěłoweje knjižki sa swoju domjazu pomocnizu pola pschisłuschneho dźěłoweho hamta podaś. Domjaze pomocnizy, kotreź su bjes dźěła, dyrbja tutón namjet pola dźěłoweho hamta sami sapodaś. W psching hodźe źmědza so domjaze pomocnizy jenož psching stajiś, hdyž porjadnje wustajenu dźěłowu knjižku wobhdźa. Domjaza pomocniza ma, prjedy hač słužbu nastupi, dźěłodawarjej, potajkim jeho jonje, dźěłowu knjižku pschepodaś. Jona ma w njej dźeń nastupjenja słužby bjes wschěch naspomnjenjow sapisaś a dźěłowu knjižku na to derje khowaś. Dźěłowa knjižka je z wobhdźenstwom domjazeje pomocnizy a ma so jej po skónczenju słužby wudaś. Dźěłodawaŕ nima prawa, žebi ju wróćo dźeržeź.

Jendźelscy frontscy wojowarjo w Kölnje

Schtwórk je 80 zobustawow Brightonskeje wotnožki jendźelskeho swjatka frontskich wojowarjow do Kölna psching. Tu jedna so wo kameradski wotnolwjazy wopyt wola němskeho sjednoczenstwa nehdyschnich wójnskich jatchy. Na němskim czesczonym pohrjebnischczu so němizy rjekoju cześche czesczachu. Hosćo połožichu wjenz a pschepodachu Kölnskej wotnožy jendźelskeje legije khorhoj jendźelskeje legije. Potom so krótke żarowanske wopominanje na jendźelskim czesznym pohrjebnischczu wotmě.

Nowe zrěčenje dla puczowanjow do Swajcarskeje

Němske knježeństwo a schwajzarska swjatkowa rada stej so wczera wo wobnowjenju puczowanskeho wobtkada do Schwajzarskeje dojednałej, kiž běsche so w auguscze psches torhło. Dorěčenje je jenož natkwilne a płaći hač do 30. nowembra 1935. Wono so w zwojim wopschinjeczu na prjedansche zrěczenje wo puczowanskim wobtkadze sakonje. Nowe zrěczenje 5. oktobra do niozy stupi

Wo kommunistiskim nadpadze w Peču

Barlinski student Ota Mackensen je na zwoje franzenja wumrěł. Jugohslowanski towaŕsch běsche jeho z njespožownym pschipadom do brjucha sčełił, jako psched kommunistami schkitasche. Mackensenowe czełko so najskerje do jeho domizny we Verdenje nad rěku Allern dowjese.

Nowe hórsenje wjetšiny prjedawšeho memelskeho sejma

Sastupjeŕ wjetschiny prjedawschego memelskeho krajneho sejma je sastupjerjam podpisaŕskich mozow memelskeho statuta w Genfje nowe hórschenje pschepodał. W hórschenju so dopokazuje, so je litewske knježeństwo statut franziko niz jenoż z nowym wólbnym sakonjom, ale wobzebje też z wuwjedźenskimi postajenjemi a z pschikasami kommunistiskich wólbnych wokrjesow. Sjawne kontrollowanje so wusamknje a zyłtem terrora so organisuje. Hórschenju su so spisy a wólbne protesty pschidale.

Němska mobilisacija přećiwo Memelskej?

Kaž němske nowiny pišaju, su nowiny schwedskeje knježeństwoweje strony „Sozialdemokrat" njeskutkowane bajki wo němsko-litewskich mjesach bake. Bjes pschestacza so pjeza wulke transporty zyrowy a potrěbnych wězow psches Raušku Pruzku woza. 60 000 muži němskostatneje wobory, 20 000 muži dźěłoweje słužby a 30 000 SA-muži, sdźěła jako ratarjow dźěłacerjo pschewoblekani (!), su so pjeza psches mjesach Memelskeje shromadźili. Königsbergski radio pjeza wodnjo a we nozy kommunistisku (!) propagandu czini a k wójnje schczuwa.

Tute bajki, kiž so czeźemjenym towaŕschom w Schwedskej powědaju naschim čitarjam wosjewjamy niz jenož k sabawje, ale tež tehodła, dokelž nochcemy zenje sapomnicź, kajke politiske kruhi we wukraju su so w tutym wojowanju memelskeje Němzowstwa wo jeho zwjesnje prawa pscheźiwo nam a sa barbarski terror litewskeho knježeństwa sastajile.

Dla wopraworadźitoscze k schwedskemu ludej pak smě so z wjeselom swěsćicź, so su druhe wulke Stockholmske nowiny „Nya Dagligt Allehanda" wosjewile, so je powěsć marxistiskich nowin hola wumyślenka.

Terroristojo při burskich njeměrach w Litwje

Kowenske nowiny „Lietuvos Aidas" w zwojim sawodnym nastawku wo burskich nazylnoscźach w Litwje pišaju: Pola wyschnoscźow so pschezo wjazy wjeznjanow hórschi, so kazerjo měra pschiběraju. Policija je pschestabla, so by terrorej sadźewała. Terroristojo so jako wschelakori sakitarjo burskich interesow buram nanuscuja. Pscheczijwo nim wojowacź je jara cześko, dokelž su woni wjeznjanam swjetscha njesnaczi. Schkarakam so je wschelakimi lubjenjemi poradźi, wjesne wobydlerstwo a zwoje podrywarske dźěło dobrjeź, dokelž maju wjele pjenjes a móza zwojich agentow a czisczerjenje a rosscherjenje lětakow sapłaczicź.

Pschi pschepytowanju jenotliwych nazylnoscźow je so dopokazało, so su terroristojo swjetscha elementy, kiž niczo njewobsedźa a so wosebje buram pschibližuja, kotliž su sadoteni. Njemér mjes wjesnym wobydlerstwom je w posledninm czasu wosebje tohodła pschiběrał, dokelž terroristojo buram, kiž so strajkowemu hibanju njepschisamknychu, hrožachu, so jich statoki sapala abo jich sastrěla. Nowiny pschisponnieja, so su to jenož někotre pschikłady, z kotrymiž so dopokazuje, so dźedźa so elementy wjesnego wobydlerstwa smužowacź, kiž z litewskim krajom nimaju niczo shromadneho.

Francowska sensacijska powěsć wo Mussolinim

Parišske nowiny „Oeuvre" su žebi dale z Genfa powěsće podacź, kotrež pjeza so Swjatka ludow wuhadźeja. Kaž piša, su so w posledninch dnjach wyšeju Italcjenio a Jendźelcjenio rosrěczowali. Pschi tutej składnosći su pjeza Italcjenio Jendźelczanam dźěkowali, kak žnadź so pschi pscheměnjenju italskeho knježeństwa sestaja. Na Mussolinijowe město pjeza wyšoka woboba z kralowskeho doma wjednistwo italskeho knježeństwa pschewozmje. Nacznjesej so na tuto wudawanje wosebiteje ważnosće njekadźe pjeza w Genfje za njemózne nimaju, so jim wokomik pschinidźe, hdźež móże so jenož z pscheměnjenjom knježeństwa stejischczo Italskeje k Swjatkej ludow wukhowacź. Italscki kral ma pjeza wulke wobmyšlenja pscheczijwo wójnje z Abeźynskej. Mussolini chze tohodła pjeza wróćo stupicź.

Italska njemóže jendźelske wuhlo zapłaćić

W jendźelskim hrabinstwje Durhamje su někotre wuhlowe podkopi na tym, so zwoje dźěło sastoja. S pschiczinu teho je hospodarske połoženje Italskeje. W někotrych jamach Połodnischeje Walekeje so mjenje wuhla kopa. Tež tu je italske hospodarske połoženje z pschiczinu wobmjesowanja. W normalnych czasach so wob měsaz tři milijony tunow wuhla z Jendźelskeje do Italskeje wuwoźi. W posledninch měsazach je so wuhlowy wuwos na 1½ milijona tunow pomjenschił, w posledninch njedźelach pak je wurjadnje spěchnje woteběrał niz tohodła, so Italska njeby wuhla trjebała, ale dokelž so jendźelszy wuwožowarjo njedostanu sapłaczene.

Chertok po puču do Newyorka

Amerikanski wikowaŕ Chertok je krjedu Jendźelsku wopuschcził, so by so do Ameriki wrócił. Wón je z lódźu se Southamptonskeho pschistawa wotjeł. Chze sa někhdy tři njedźele sazo do Jendźelskeje pschijěcź. Pschi zwojim wotjesdze Chertok rjekny, so je pschebywdźeny, so w Abeźynskej k wójnje njedóńdże.

Brónje za Egiptowsku

Jendźelskaj kichźakaj „Renown" a „Hood" staj pjatk psched egiptowske město Alexandriju pschijěłoj. Wonaj wonka psched pschistawom leźitaj. Pschi sajězdze do pschistawa su so dalako tśěłaze kanony postajiłe. Psched Alexandriu su so tež manevry wójnskich łódźow a lětadłow wotměłe. Sajěd do pschistawa je so z schkitanju pscheczijwo podmórskim czołmam z worzołowymi zygeemi schwěŕ. Jenož wuski pschejěźd je so wostajił.

W pschistawje zamym žiwy wójnski hibot knježi. Automobile, panzerowane wozy, lětadła a munizija so z łódźow bjeru. **Sa pjeć dnjow je so 170 lětadłow pschiwjesło.** Jich dźěła so w Alexandriji hromadu sestajeja. Lětadła su za Abukirske kitanischczo z kanju wot Alexandrije postajene. Zwiwnum wosobam je so kruce pschikasało, so bychu wo wojerskich pschihotach mjelczale.

Statny podsekretaŕ w egiptowskim wójnskim ministerstwje je wosjewił, so so dotal njeje niczo k powjetschenju liczby egiptowskich wojakow stało. Egiptowske wójsko je w tu khwilu pjeza 18 000 muži žołne. Połoženje pschi wjeczornych njesach je pjeza normalne. W namjesnych kasarnach na horje pola Sollumza pschi mjesach Cyrenajki

Němski žnjerowy dźakny dźeń je wusnaczeje němskeho burstwa k zwojim winowatosćam, kiž ma k ludej.

je 800 muži a jena batterija samešćenych. Pšchi patrouillach na mješach žo panzerowane wosy wužiwaju.

Italcenjo žu na mješach Cyrenajki tjoji pšót kakaczkejtcho grotu pšchiprawili. S nim chcedža Beduinam sadźiwacz, so bychu mjesy pšchestupili. Pjatk žu tři italske łódze w Porcje Saidze wuhlo pšchijale. Mjes ninni beśche wulka łódź „Baiamon", kotruž je Italska hatle njedawno kupita. Wšche tři łódze 5000 italskich wojakow do ranšcheje Afriki wjesu.

Znjowy dźakny swjedźeń w Addisu Abebje

Abeźynski wulki žnjowy dźakny žwjedźeń je žo pjatk ſ Bożej žłužbu sapoczał, na kotrejž je kězor wobdźěli. Tyżaz Abeźynjanow w žiwjedźenskej drasce po dróhach hłowneho města cźahachu a sa měr proschachu. Woni noschachu tšelby, kiž mějachu ſ kwětkami wupyschene, a khorhoje.

Pšchi Jurjowej kathedrali žo pjatk pšchipoldnju žiwjatocźna parada 8000 muži kejzorskeje gardy ſ nowymi sanitetnymi kolonnami a kolonnami transportnich autow pšched kejzorom wotmě. Wšchitzy wukrajni diplomatojo běchu pšchitomni. Hacźrunjeź je žo deschcźowy cźas hižo pšched schtyrjomi dnjemi skóncził, žo njejapzy njewjedro ſ krupobiczom nad hłownym městom rospuschcźł, so dyrbjachu žo žiwjatocźnosće na poldra hodźiny pšchetorhnyć. Hacźrunjeź žo dróhi po njewjedrje rékam runachu, kejzor w uniformje generala paradu wojakow wotewsa a da wowbydlerźnwo nimo žebje cźahnyć. Ssobotu žo je žiwjatocźnosćemi pokrataje.

Krótke politiske powěsće

Jendźelske wojerśke létadło žo w Palestinje sbrózżiło.

Jendźelske wojerśke létadło eskadry Sarphentskeho létanischcźa schtwórtk do zahrody oranźowych schtomow padże. Létadłowy wjednik a jeho pšchewodnik žo mórischtaj.

Italska mexikanski petrolej kupuje.

Mexikanske nowiny „Exelsior" pišaju, so žu italſki agentoju do Mexika pschijeli, kotśi cźedža ſ tamnischimi firmami dla podawanja mexikanskeho petroleja do Italskeje jednacź.

Přikładne drenažowe a melioraciske dźěła

Pšchi pšchileżnosći 90lětneho wobsitacza sakskeje meliorazśeje žłužby wotmeje žo w Drježdźanach wulke kulturne seńdźenje, pšched kotrymž maja žo wobhladowarske jěby po wischelakich krajach sakskeje domišny pschewjesćź. Tak je žo tajta wobhladowarska jěba też po naschej Lužicy wotměła. Ssrjedu wjeczor chromadźichu žo sastupjerjo wyschnoscźe a sajimcy we Wettinskim dworje w Lubiju. Tam postrowi ratarskowy rada dr. Soergel ſ krajneho burjowa pschitomnych a pschepoda wjednikej Budyskeho wotdźěla ratarskemu ašeńorej dr. Kunathej hłowo ł dźěschemu pschednoschkej wo dźěle we jeho wokrjeżu. Rěcźnik poda najprjedy pschehlad wo geologiskich poměrach we Lužicy a rěcźeńe potom wo dźěle wotnoźki, kotraž wobsehe drenaże a rjebjenja hatow pschewjedże. Pšchi tym na to pokasa, so ſ pomozu druźstwoweje organiłazije žo pschewjedźenje dźěłow też w hórskich wšach smóžni a so ſtat pšchi tutnych ważnych nadawkach podpjeru poskicza. Poda stawisniski pschehlad wo wuwiczu drenaźowa a pokasa, žo skoržo na liczby na dotal wukonjane dźěło. Wot léta 1928 je žo 4800 hektarow semje drenérowacko. W dolhoschći 87 kilometrow žu žo réki regulowacke, 143 hektarow powodźeńskich naprawow je žo pschewjedło a skónczńje 1600 hektarow ſ hospodarskimi planami žo wobdźěłacko. Pódla hektarow ſ hospodarskimi planami žo wobdźěłacko. Pódla tehe je žo 80 łubleńskich wodewodow a 77 juchowych jamow natwariko. Haty žo wošebje k polnozy wot Bjedyschina a to we wulkosći 320 hektarow wurjedźicho. S tutymi dźěłami žby žo 300 hektarow noweho kraja sa łuki. Tute dźěła žu žo wošebje po pschewlaczu mozy pschewjedźe a pospěschile, tak so łuchy w poślednich ſtoch létach 10 krócź wjesche. Też kulturny twarſki mischtr Róża pokasa na hospodarsku ważnosć hatowych meliorazijow. Po nim wojewi ratař dr. Soergel pucź, po kotrymž ma žo wobhladanje pschenjesćź.

Schtwórtk jědźechu wobdźělnizy najprjedy do Zitawskeho a Lubijskeho hamtskeho heitmanstwa a na to wobhladachu žebi w Budyschim wokrjeżnu rěcźnu regulaziju Brěsowki w Jenkezach, Boschezach, Znjezach a Nadźanez dokonjana. Też Schcźukawa pódla Boschcź je w dolhoschći 1 kilometr dotwarjena. Dokónczne dźěła, kaž nowódnjowaze naprawy po poźdźischo pschewjedu. Pobaczne rěcźki Brěsowki, kotreż 2,5 kilometrow wucźinja, su tehorunja dotwarjene. Dźěło je žo w cźasu wot haprleje do septembra wuwjedło. 180 muži dźěkoweje žłužby ſ Budyschina, Minakala a Sdurnicźki žo tu sastaji. Shromadne wudawki za tute dźěła wucźinja wokoło 45 000 hr. Tutón pjenjez je žo ſ pojcźonkami wurunał. Po króttkim wobhladanju města Budyschina jědźechu wobdźělnizy dale do hatoweje krajiny, kotraž Budyschskemu meliorazijskemu druźstwu pschisłuscha. Tu žo wošebje haty wokoło Kupoje a Lipicźa wobhladachu. Meliorazijske druźstwo sa Budyski kraj je dotal 4 twarśe wotrěſi pschewjedło, ſ kotrychž njech žo jenoź na poślednu spomni, pschi kotrymž žo 57 000 nuſowych dźěłacźerjow dnjow wuwjedże. Pšchi tym žo we pschereſtu 500—600 nuſowych dźěłacźerjow sameſtnowasche. Nimo tutych so ſi wotdźěle dźěłoweje žłužby je 300 muženi wot léta 1932 na dźěle wobdźěłesche. Tuta krajina je potajtim za dźěłowu žłužbu a też sa nuſowych dźěłacźerjow jara wusnamja. Njedźiwajo na ryharſki wojnam je žo też nowy kraj dobył. Dale pak też hromadźaſi wody žo wutworile a ſ nimi dobre podjeńske wódne poměry, kotreż maja wusnam sa zyłe rostlinstwo sa zyły kraj ł poknozy wot Budyschina. Po shromadnym wobjedze jědźechu wobdźělnizy dale do Kamjenskeho wokrjeża.

Lubijska woda so reguluje

S Lubija. Schtwórtk wjeczor měješe w Lubiju druźstwo sa wudźerźenje wody derje wopytanu hłownu ſchromadźiznu. Pšchi tym dorjadowa žo dawno wotmyſleny plan Lubijſku Wodu ſ Wopalenja hacź do Radměrźa ſ pomozu dźěłoweje žłužby regulowacź. Wudawki we wyšokosći 136 000 hr. žo pschiwolichu. S dźěłami ma žo hižo 15. oktobra sapoczeć a dokónczicź maja žo nasymu léta 1936. S dźěłodawarku je tu wuduwdźerźowaze towarſtwo, kotreż dostanje pschipomoz we wyšokosći 75 proz. Po dwěhodźinſkej rosmołwje dachu ſchromadźeni ſwoje pschiſiwolenje na pschijecze pożcźonki we wyšokosći 80 000 hr. pola němſkeho kreditneho towarſtwa na 30 lět a dachu ſwoje pschihłosowanje, so budża na płaczenje danje 600 hr. pschinoschowacź. Létne pschinoschki wobdźělenych gmejnow wucźinja 300 hr., pschinoschki ryczerſtkublow tehorunja 300 hr. Létna pschipomoz Lubijſkeho wokrjeżneho ſwjazka 250 hr. Najprjedy postajenych 130 000 hr., kotreż ma regulazija płaczicź, powyschi žo wo 6000 hr. na 136 000 hr., dokelž ma žo cźaſ dźěłoweje žłužby pschikrócźicź.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

Měšćańske dźiwadło w Budyschinje.

Hrajna doba Měšćańskeho dźiwadła w Budyschinje sapocźnje žo lětża sašo ſ 1. oktobrom a skónczi žo 29. měrza 1936. Sašo sapocźnje žo rjany cźaſ, hdyž wjeczor po dokonjanym a napinazym dźele namakaſch sašo duſchownje wocźerśtwjenje pschi kuzole wumělſtwa. Schto może cźłowjeka bóle natwaricź hacź płody naſchich najwuſnamnischich spiſowaczelow, pěsnjerjow, komponistow. A nowe postajenje hrajneho personala dyrje budże je sarucźerjow, to šnižnu žo najlěpſcheho tolmacźenja hudźby, hry a wuraſnoſcźe nadźijeć.

Hrajna doba sapocźnje žo ſ dźěłomaj wuſnamneho spiſacźela Heinricha Kleiſa: „Robert Guiskard" a „Rosrajeny karan". Hra Robert Guiskard poſtiźi žo wutoru wjeczor we 8 hodź. a „Rosrajeny karan" ſrjedu wjeczor.

W cźinohrě a wjeselohrě žu tele dźěła na hrajnym porjedže: Hebbel: Agnes Bernauer; Schiller: Maria Smart; Kleiſt: Robert Guiskard a Rosrajeny karan; Shakespeare: Symiła bajka; Halbe: Młodoſć; Schäfer: Kězor a Law; Ernſt: Demetrius; von Arx: Pšcherada w Novara; Ortner: Bahno; Bratt: Knježeć; Burte: Katte; Luz: Kaſchwor Brander pohlada do paradija; Möller: Helſke puczowanje; Forſter: Robinſon njeźmě wumrěć; Foerſter-Munk: Neuberka; Zerkaulen: Stup se wſchědneho dnja; Sellnik: Hilda a 4PS; Beyer: Kholowy knjeſa ſ Bredowa; Lenz-Roberts: Moja dźowka — twoja dźowka.

Opery. Weber: Freiſchütz; Lortzing: Brónjowy kowaŕ; Lortzing: Casanova; Verdi: Troubadour.

Operetty. Straus: Zankate schanko kralowy; Suppé: Boccaccio; Suppe: Lohka kavallerija; Ziehrer: Dundazy; Künneke: Hdyž luboſcź wotnjeźi; Vetterling: Venezia; Snaga: Hdyž luboſcź pschikaże; Kollo: Holczka ahoj.

Zyłe nawjedniſtwo dźiwadła ma sašo knjes intendant Kämpff a hižo ſeſtajenje hrajneho porjada dopokasuje, so chże po możnoſći wiche pschecźa sajimzow dźiwadła ſpokojicź a wuſtojnje ſłužicź prawemu rjanemu wumělſtwu. Jeho podpjeraja: Alfred Borchert jako wyſchiſi hrowy wjednik operety, Arthur Giese ſa cźinohru, Mano Holtei ſa opery, Willy Schneider ſa dramy, Richard Walter jako preni a Jan Weber jako druhi kapelny mišchtr.

W hrajerſtwu mamy wjele nowych mozow. Je pschedstajimy naſchim cźitarjam a cźitarkam pschi nałšćedowazych rosprawach poſkicźenjow.

Widźimy, so žebi měšćańske ſorjadnistwo a wjednistwo dźiwadła wſchu prózu hjerjetaj, to najlěpſche poſkicźeć. Podpjerajmy wſchitzy naſche měšćańske dźiwadło! Wuſkokemu wumělſtwu ſłužicź, je nadobna a wopěrowpolna žłužba — wyſoke wumělſtwo cźeſcźicź a podpjeracź, je cźin naſcheje nadobnoſcźe. *rt.*

*

W Centralnym dźiwadle poſkicźi žo wot wcźerawſcheho pjatka hacź do wutory Uſa-wulkoſtynkoſtiku „Liſoletta ſ Pfalzſkeje". To je ſilm naſlěpſcheje wuraſnoſcźe, krajneho ſzenišcheho a wobrazowneho natwara a hotowy wobraz hłubokeho duſchineho boja, wurěſt ſ politiſkich ſtawiznow Pfalzſkeje, diplomatiſkeho cźina wob cźaſ knjeſerſtwa franzowſkeho „ſłónczneho krala" Ludwiga XIV. W Heidelbergu wotroſcźe wojerźdź ſwójſkneje njejednoty Liſoletta, prynzeſa ſ Pfalzſkeje. Žiwjenje wob cźaſ młodoſcźe je ju hižo krucźi k rosſudnemu cźłowjeſej. Cźeta Suphija ſ Hanovera ſnaje žiwět a jeho politiſke cźiny. Liſoletta wojeni ſo po jeje radźe ſ wójſwodu ſ Orleans. Ju njeźlepi bliſkich žiwjenja w hrodźe ſłónczneho krala, drje njeje ſroſcźena intrigitam ſwoje wokolinh, ale ſ jeje jednorym jaſnym waſchnjom bohudże žebi cźeſcźowoſcź krala w cźeſnym ſmyſle, wotkryje ſe cźiny wokoło jeje mandźelſkeho, kiž

Hanka

Powěſć ſe Sserbow
wot Mikl. Andrizkeho.

17] (Pokračowanje.)

„Schto mje cźiwiłujeze, nano? Njejſcze ſlubił, ſo budże měr ſ tym hólczikom? A njech by zyła wjeſ a wožada pschiſcha prošwjeź sa njeho, ha žwojej mój tola nihdy njezubżemoj. Ja jeho njeſnaju. Ja jeho listy rózdrěju. Njech połſcźele listow zyłe sto, wſchitke rózdrěju njecźitane. To je moje poślednje ſłowo a moje „wjele dobroh" Nowzy".

Krucźe ſtary Lubošch dźowznyu ruku wopſchimny.

„Lubowane dźěcźo moje, moja duſcha, moja jenicźka Hanka — derje wſch, kak dobry cźi žym", dźeſche nětko ſtaruch, ſ pohnutym ſłabym hłosom ſadźeju, „njeſmyſliſch žo tola? Praj mi ſ prawdu, Hanka, žy-li žo na Nowku wopraſnje rosſnéwaka, tak ſo jemu ženje wjazy njebudźeſch dobra? Nimaſch, wuſnaj žo nanej, też trochu ſwoju hłojcźku?"

W holicźu dobra wutroba bydleſche, kotraž luboſnaſche. S horzym ſacźuſcźom nana hrabny wokoło ſchije a ſdychny: „Nanko, luby nanko, budźcźe proſchcźny, njemyſlcźe, ſo žym Nowki dla ſrudna. Ssym jeho luboſnała, njeſcźi, ale dawno je po wſchem. Tebi dźe to powědam, a wuſnawam ſprawnje, ſo jemu tak tola ženje njebéch dobra, ſo bych mi ja ſ nim k woltarjej hicź".

XI.

Sslónzo wſtawaſche a khodźeſche w boži domcźk — pomalu, lěnże ſo pschedźechu dny.

Kraſny kraj, prawy boži raj je naſcha Błótowska ſemja. Tam Schprewnja, ſerbſka rěka, wupſcheſcźera ſwoje ramjenja a kupy a kupki twori, na kotrejž je luboſno hiadacź a luboſno bywa, na nich bydlicź móz. S cźrjódami tam tuž nałéto a w lěcźu zuſy pschikhadźeju, ſo bychu na cźerſtwym powětſe a w ſtrowej pschirodze trochu powoſkiewili mozy.

Kruſchojzy leżachu daloka naſdal kraja, w kotrymž ſo krěn a kórki we wulkim pěſtuja, w kotrymž ſo w ſymje po ſymykacźach, w lěcźe w cźołmach kemſchi kaž ł rejam a „kakopotowanju" (Chowanju) woja narjeńſche ſerbſke ſowcźa, a pachoľo kaž jědle, najſrótniſchi łužiſkeje ſemje: Schprewoja, dobra Sserbow macź, ſo tu ſe Sserbami žohnuje, a wukuſſawſchi tu na mjeſach ſerbſkeho jaſyka luboſne „błóta", leży a błótka, tu žiwi naroda najrjeńſche dźěcźi.

Kruſchojzy maju měſtno daloko Błóſchańſkich bukowych hajow a wonjatych łukow a tucźneje pjerſchcźe; wone leżachu w ſtronu ſmětа.

Kruſchojzy leżachu w pěſtojtej ruminje, kotruž łědom druhdy rjemješlniſki abo proſcheŕ ſ wopytom poczeſći, ſo by žebi kroſch wotnjeſł. Khiba ſo mješeſche druhdy ſtary knjes duchowny hoſcźa, ale tón też ſe žuſpodźiwa bywaſche a naſch. Na wiki drje ſo do měſta dóndże abo dojedże, a potom by jedyn hoſpodaŕ jejowo a cźehoż hewak wuda łhubobna póda, rad ſa druhich pſchekupił a ſo ſ khwatkom, dokelž wobſtaraŕſchi, do Kruſchojzy wrócźił. Młodźy wucźeŕ běſche ſamotaŕ, ſnadź ſam bliſkich pſchiſłuſnych njemješeſche. Snadź jemu też towarſchojo ſ pucźa khodźachu, dokelž ſtrowjeje barby njemješeſche. Młodźy łud mějwa borzu krej a inſtinktivnje njeluboſcź ſacźuwa pschecźiwo njchemu, ſchtož niekaj ſe žiwjenjom, ſchtož nima temperamenta. Kruſchojcźenjo drje běchu ſ cźežkim dźěkom ſkhileni, a rychle wjadnjeſche młodźina, ale hewak běchu po ſwojim waſchnju wjeſoły narod, kotryż ſo ja cźaſ kermuſchom a kwaſom też roſwolni a drje ſo też ſ wólnoſcźu — nabi. Jenož pschecźiwo ſuſpje běchu njedowěrliwi. Jun jich drobna wjeſ a wožada doſpahowaſche, a hdyž ſo tola jako běła wrona ſ cźajkami pschekupiſki ſ měſta pola Krygarjez do nich wutkydny, wot boka na njeho ſhladowachu pokhmurjeni. A ſ cźicha ſydachu, dóniż nětkoŕy ſuſpjed ſe ſortom němſkich jaſykow njeroſwjaſa. Tutón naměŕk dawnych kataſtrofow je do dźeńſpa typiſki ſa naſch ród w ſkupej holi.

Tohodla też w Kruſchojzach maly ſběrk wupraſny, hdyž ſo njedaloko wóſy ſaſtaniſchcźo wumělſtwa. Wo poboćnej żeleſnizy, kotraž by krajinu ſ měſtom ſjednocźiła, ſo dawno ſchukotaſche — ale mohrjez do wóſy ſtaziju ſtajicź dschcź, to je ſaměrno Riſchowy ſkutk. Riſcha wſchak je němzowaŕ wot ſpocźatka a hjeſłóžny nowotaŕ. Ale hjo „ſtaŕi" ſu jeho taſkeho wucźiłi, ſo ſznka na ſchule ſkali, ſtoro tak dolho, kaž njebębi wucźeŕ ſwojeju ſznkow, wonaj ſtaj dawno wulkaj knježaj, ale ſ tym burjkim hołzom ſo biſchcźe poſtrowjujetaj ſ dowěrnym „pſchecźelo" a „ty". Wſchak wón też wſchědnje nowiny cźita. Bjeſ dźiwa, ſo ju jemu hłowu ſamjerźcźale. S hróſbu wocźakowachu Kruſchojſke worki wokomiki, hdyž ſa hunami prěni króſej ſaſchumi ſe njebobre: ſmijija ſe žehlíwymaj wocźomaj prědku pod helſkim cźołom a ſtónz njeſkónczneje wopuſche ſady.

Sběžk wešo bjes ſtraſchnych ſcźěhnkow woſta. Schtož by měnił, ſo Riſchu wotkadźichu, ſo myli. Ssami naſtarſchi Staro-Kruſchojcźenjo derje ſnajachu, ſo wo wóſu, haj daloko ſchéroko njeje nikoho, kiž by ſ podobnej roſkładnioſcźu, mudroſcźu a ſwědomicźe wa'ne ſpołcźiſtwo móhł ſaſtaracź, kaž ſtareje cźeſcźiny lubuſchź. Wobzeje w lěcźe, hdyž žnjow bla krygaſtiwe puſtnjeſche, a nichtó njemješeſche khwile tam ſ mudrej rěcźu wjeſnu diplomazju wodźicź, bě to witana wěź, hdyž jedyn myšljeſche ſa wſchech.

Też Hanka žo ſ njenahła na wjeſnu idyllu nałoſi. S wopróſka žo ſtyſkaſche, ſamota młodu duſchu cźeſnjeſche, kotraž bě wodychowała w hofku a tołku wulkomješa. Ale wſcho žo poda, hdyž dźeła doma a w polu pſchibywaſche. A pſchibywaſche jeho ſtajnje, cźim horzyſche pſchindźechu dny a cźim dlěſche wjeczory pſched nozu, ſpjerchowazej kaž ſłódki ſóń. Hanka pak běſche njeſpróſzniwa dźeſkaczerka a dźěłaſche ſa dweju — drje mózno, ſo też ſ teje pschicźiny: pohlukſchcź hłuboko we wutrobje dźěłaju bół. Wichora wěſo, kajkiż bě w njej howrił w tamnej ſutrownej nozy, hižo njenadeſtdże. Na to proſcźe cźaſa njeſpy Pſchetuj wjeczor, hdyž ſo ſprózna lěhaſche, ju wobſa cźichi ſpaŕ, a ſpaŕ wokſchelowjuje.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

pósnaje jeje heroiſti cžin wo wuſzwobodźenje Pfalzſkeje a ſo jej w luboſczi pſchikłili. Jako wójwodka ſ Orleans ma móznoſcž, Pfalzſku ſ franzowſkeho ſaniczeżeho wojowanja wuſzwobodźicž. — Woprawdże hmujaza a pſchemożaza je hra Renaty Müllerez jako Liſelotta. A hdyž ſo jej pſchiſamknu prénjotne ſaſtupjerjo ſwojich rólow, kaž Eugen Klopfer jako kurwjerch Korla Ludwig, Marja Krahn jako macž, Ida Wiſt jako wójwodka Sophia, Michał Bohnen jako Ludwig XIV., Hans Stüwe jako Philipp ſ Orleans (jeje mandželſki), Elſa Ehßer jako Marija Theresija a druhe a hrowe wjednistwo leži w rukomaj Korle Froehlicha, dyrbi ſo jednoczicž cžin prénjorjadnoſcže. Hudźba Aloiſa Melichara ſwjeſeluje w ſwojej zunjoſczi. — Sajmanoj je też wurěſt mo Nürnbergſkim ſtécže a ſ tódże twarſkeje ſchule HJ. w Potsdamje.

Palaſtowe dźiwadło na Kěžorſkej dróhy pokraczuje ſe ſwojimi wjeſelohrami. Terra-film pokazuje „Kral ſtéſzow budże Feliks“. Tónle film je ſ najlépſchim dopohlasom, ſo režija ſwértkohrom dźenża ſako rosumi, publikum na hódne waſchnje ſabawjeczi. Kulisa ſa to njetrjeba bycz ſamjedne ſwétko wulkomeſchczanſkich haſzorſ ſ figuranmi pſchepjateje modernoſcže. Male méſtaczko ſe ſwojim pichtulnym mérom a njeſtażenymi ſinjenjiſſimi nahladami poſtiſca telko motiwow ſa prawy humor a wjeſelo. Tónle ſamér dospéje horka njenowany film. Knjes Krapinſky (Rud. Platte) puczuje ſ trikotażemi. Wón pak ſamóſeje njeje ſa to prawy muż. Jeho ſpravnoſcž mytuje ſo ſ njewuſpěchom. Sſlepy pſchipad jemu luboſme knjeſenicžku (Urſula Grabley) do pucza ſtaji. Wona ma wutrobu a też myſle na prawym blaku. Bjes wulkeho wuſchparanja pſchewoſmje réżiju wobkhoda do ſwojeju ruku. Wulſpěch njewuwoſtanje. Puczujetaj wot méſta k méſtu a ſtaj po woſzebitym kontrakże ſjednoczenaj a tola kruże dźelenaj. Pſchindźetaj też do narodneho méſtiacża Krapinſkeho. Hewak doſcž bojaſtiwy Krapinſky ſabłudźi ſo do towarſchnoſcže wyſzokich méſchczanow. Pſchi piwnej ſabawje bu do towarſtwa ſtéſzow pſchijaty a ſdobom ſa kandidata ſtéſzowſkeho krala wuſwolený. Wbohi Krapinſky méſeſche nasajtra jako kral ſtéſzow cžežki dźeń. Tola wſchitko hiſcže k dobremu konczi wuběża a wón doſtanje ſamo ſwoju wobkhodnu pomocnizu ſa żonu. — W pódlanſkim programmje widźimy méſto Weimar a jeho kraſnu wokolinu.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. ſeptembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Radšo strowy na kamjenjach sydać, hač khory na mošku ležeć.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer plus 3, najwyſchſcha dnjowa temperatura 13 ſtop. czopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer plus 5, najniżſcha temperatura w nozy 11 ſtop. czopłoty. — Wjedro je nětko ſajo pſchecjelniſchi na pſchiſtajo. Wěſchczerjo wjedra wocžakuja, ſo jón też khwilu wobkhowa. Nizina ſ Jendželſkeje k dolhemu ranju cžehnje a njeſméje ſylniſcheho wliwa na naſche wjedro. Nad ſrjedźnjej Europu je ſo mjeniſcha wyſchina wutworiła, kotraž dźenża a jutſje ſ wjetſcheho dźela wjedro w naſchich ſtronach wobkhuježi. Sdobom pak je mózno, ſo kromi nizinu dyž a dyž nam wjedro ſpytaju pſchekażyc. — Jutſje njedźelu ſłónczko 5,56 hodź. ſkhadża a ſo 5,45 hodź. khowa. Měſaczk ſkhadża jutſje rano 7,55 hodź. a khowa ſo popołdnju 5,45 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Pomérnje rjane, tola ſ khwilemi trochu wětſate wjedro.**

*

— **Alarmowe ſwuczowanje Budyſkeje wohnjoweje wobory.** Měſchczańſke wopalne wjednistwo, kiž dezernent měſchczańſki rada Kral a wopalny direktor Görling ſaſtupowaſchtaj, běſchtaj ſchtwórtk wjecžor w 6 hodźinach ſ woheń wojſſewjakom w měſchczańſkim dźiwadle powołanku woboru, ſpěſchnu ſrełku a ſhytnej ſrełki pſchiſamknjenych wobornikow alarmowakoj. Běſche ſo wumóżliło, ſo je w jewiſchczowni njejapzy woheń wudyrił. Dźiwadłowa wohnjowa ſtraja njemóżeſche woheń dohaſchecz, kiž běſche ſo po wężach, kiž ſo ruczе pala, ſpěſchnje roſcherił. Hižo ſa 2½ minuty njepſchihotowana powołanſka wobora ſ prénjej motorſkej ſpytawu pſchijéżdże a 75 millimetrowitu hadźizu k jewiſchczowemu ſakhodej połoži. Sa 4 minuty ſpěſchna ſrełka ſ druhej motorſkej ſpytawu pſchijéżdże a wot wonka tohorunja ſ 75 millimetrowiſkej hadźizu na wohrożeny dźeł dźiwadła wodu ſpytaſche. Mjes tym běſche też tamna motorſka ſpytawa druhu wonkowną ſtronu twarjenja ſ 75 millimetrowiſkej hadźizu ſapoczała poliwacž. Muſztwa tamneju ſrełkow nětkole dóndźechu. Jim ſo pſchikaſa, ſo ſe ſuwaniſcheju 25 minutow po 6 hodźinach ſallincža ſignal, ſo ma ſo pſcheſtacž ſpytacž. Po ſwuczowanju wopalny direktor Görling w jewiſchczowni w pſchitomnoſczi wobeju kommandantow a wobdźelenych muſztwow ſmyſł ſwuczowanja rozjaſni. Měſchczańſke wopalne nawjedowanſtwo je ſe ſwuczowanjom pſchi ſpocžatku dźiwadłoweho hrajneho cžaſa cžyſto wophytarjam pokaſacz, kak je ſo ſa ſchkit dźiwadła ſa wſchě pſchipady poſtarało. Wopytarjo dyrbja pſchi ſtraſche měrni woſtacž a kóždu njetrjebawcžu cžiſchczenju wobeńcž. Wopalny direktor Görling ſo wſchitkim wobdźelnikam dźakowaſche. Swuczowanje ſo wokoło 7 hodźin ſtónczi.

— **Sdźelenka ſ póſty.** Wot 1. oktobra ſo wſchitke póſtne pokazowanja wotna w Budyſchinje na póſtach cžiſłu 1, 2 a 3 hakle rano we 8 hodźinach wotewrjeja.

— **Motorſke koła w Lubiju kradnyli.** W nozy k 28. ſeptembrej je ſo w Lubiju motorſke koło DKW je ſtamjenjom I — 22920, krožnowym cžiſłom 154 702, motorowym cžiſłom 222 615 kradło. Motorſke koło měſeſche cžorne krožna a cžerwjeny tank. Nad tankom je ſchérokí kožany paſ ſ plakettomaj Hornjeje Lužizy a Połodnjiſcheje Němſkeje. Schtóż może wo motorſkim kole nješchto wězowneho ſdźeliczi, ſo proſy, ſo by ſo hnydom pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje abo pola blížſcheho żandarmſtwa ſamołwił.

— **Saſſka krajna lotterija.** Pjchi pjatkownym cžehnjenju 5. rjadownje 207. ſakſeje krajneje lotterije (23. dźeń) padże dobrycže wo 5000 hr. na cžiſłe 1356 15670; dobrycže wo 3000 hr. na cžiſłach 13268 46478 46735 56821 56984 68720 83051 115477 116511 120440 122066 122376 123986 125368 145898; dobrycže wo 2000 hr. na cžiſła 1728 3384 21394 28983 44478 53164 53740 83144 88086 104888 106448 110209 112511 118878 143264 150107; dobrycže wo 1000 hr. na cžiſła 14438 31040 31364 39803 41768 43784 48302 84199 91175 93794 96967 98526 101811 101930 107756 108201 113704 129261 142145 144626 158671 158960.

S **Mateho Wjelkowa.** Próſtwa 25 ſerbſkich ſtarſchich, ſo by ſo we Wjelkowſkej ſchuli jich dźěcžom ſerbſka wucžba podawała, je ſo wotpokaſała, dokelž pjecza njeje potrjeba ſa ſawjedżenje ſerbſkeje wucžby na tamniſchej ſchuli.

Naše prawo

My Sserbja ſkorjujemy ſwoje dźěło wo wukhowanju naſcheje ludnoſcže na ſcježhowaze wuſnamne ſłowa naſcheho wjednika a kanzlera Adolfa Hitlera:

Naſch wjednik Adolf Hitler prajeſche 25. 1. 1935 w roſrěžowanju ſ dopiſowarjom Gazety Polſkeje K. Smogorſchenſkim:

„Njechcemy w nicžim pokraczowacž, ſchtož je ſo tu ſmylkow w ſaſchłych lětſtotkach ſtało. — Praktiſke naſhonjenje połoſedniſkich lětſtotkow je nimo toho pokaſało, ſo woprawdże khmane elementy ſo tak lohko njedadża wotnarodnjicž abo jenož jara cžežko a jara pomalu. Dobyczž dadża ſo jenož khablate a tohodla mjenje hódne woſzoby. Jich dobhoje pak njemóże jako wuſzitk płaczicž, kotryž w ſanej mérze njeſteji ſ cžerpjenjemi a ſtrachami, kotrež ſu ſ tym ſwjazane.“

Naſch wjednik Adolf Hitler je ſ tym jenož wobkrucžał, ſchtož je hižo 17. meje 1933 w ſejmje prajił:

„S njeſtónczнej luboſczu a ſwéru wižaju na ſwojej ludnoſczi, reſpektujemy też nazjonalne prawe druhich narodow a pſchejemy ſej ſ najnutrnjiſchej wutrobu, ſ nimi w mérje a pſchecjelſtwje žiwi bycž.

My tohodła też njeſnajemy wopſchijecze germaniſazije. Duchowna mentalita ſandźenehо lětſtotka, w kotrejž wěrjachu, ſo móża ſnano Polakow a Franzowſow pſchemēnicž, je nam runje tajka hroſa, kaž ſo horimy pſchecžiwo kóždemu napſcheczivnemu poſpytej.“

Naſch wjednik Adolf Hitler je napołožedk we ſwojej monumentalnej, ſtawiſniſkej rěczi ſ 21. meje tutoho lěta na němſkim ſejmje tole prajił:

„Nazjonalſozialismus wotpokaſuje nałožnje wunuſowane ſcježkrěnje jeneho luda do druheho a wotpokaſuje germaniſazaju. — Njeje ani naſch pucz ani naſch wotpohlad, zuſym ludowym dźěłam luditwo, rěcž abo kulturu wjacz, ſo bychmy jim ſa to zuſu, němſku kulturu nanuſowali.“

S **Delnjeho Wujeſda.** Knjes kantor a wucžeŕ Lajnert w Delnim Wujeſdże je kaž ſtyſchimy, ſo pſcheſaſadżił. Jeho měſtno wobhadźi ſo ſ pomognym wucžerjom je Saniży, kotryž ſerbſkeje rěcže njeje mózny.

Se **Sajdowa.** Najſtarſchi wobydlеr naſcheje wſy, doſtawaŕ wojerſkeje renty Korla Auguſt Rychtaŕ, wożiwjeczi dźenża cžiły a ſtrowy ſwoje 87. narodniny. 28. ſeptembra 1848 we Wjeleczinje ſo narodźiwſchi, wobdźěli ſo jako 22ćetny młodźenz na wójnje 1870/71 pſchećiwo Franzowſkej, hdyž we wſchelakich bitwach poby, pola St. Privata, Mars-la-Toura, Sedana atd. Cžehnjeſche ſwu pſchećejſwo Pariſej, kotryž hacž do jeho pada wobkhowachu. Sſo do domiſny wróczіwſchi, wobdźěłaſche a ſaſtaraſche w Sdźeri małe hoſpodaŕſtwo a ſo tu też woženi. Poſpjeſho pſchežydli ſo do Sajdowa, hdyž ſebi podobnu ſiwnoſcž kupi. Tu ſemrě jemu jeho mandželſka. Tak je hižo léta dołho ſ wudowzom. Cžita ſtajnje naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“. Njech ſu jemu hiſcže wjele ſtrowych lět ſiwjenja ſpožcžene.

S **Hornjeho Wunjowa.** Pjatk dopołdnja **wotmě** ſo na tudyſchim rynczeŕkuble wuſběhowanje koni gmejnow Hornjeho a Delnjeho Wunjowa, Leſchowy a Smochcžiz. Poſlednja wjeſ pſchehowdźe 10 koni. Pſchepytowanje pſchehowdźe wojerſke ſarjadniſtwo a ſtótny lekaŕ Kern.

S **Budeſtez.** Kermuſcha w Budeſtezach budże njedźelu 29. a pónđźelu 30. ſeptembra. Dla ſtatneho žnjowneho ſwjedżenja je ſo kermuſcha wo tydźeń prjedy položiła.

S **Bukez.** Motorſki koleſaŕ, kotryž do Budyſchina jěžeſche, chcžeſche ſo zyle njenadźiwy wobroczicž a wróco jěcž. Haczrunjež běſche ſo ſ pożrědkowanjom żohnježbjażeje wożowny wo tym pſcheſwědcził, ſo je droża pſózna, njenadźiwy do motorſkeho koła, kotrež ſa nim jědżeſche, ſtaju. Pſchi tym ſo koleſaŕ lohko ſkani, mózeſche pak po ſawobalenju bórzy dale jěcž. Hdy by pſcheni motorſki koleſaŕ ſnamjo dak, ſo ſtronu jěžby pſchemēni, njeby wěcže k tutonu njeſbožu, kotrež je na dróże ſwoje hiſcheze lohke było, dóſchło.

Wučobnik so zhubił — a zaso namakał

S **Wulkeje Dubrawy.** Wot 24. 9. je pola **pjekaŕſkeho miſchtra we wucžbje ſtejacżu wucžownik Arnoſcht Erich Schmiedel, narodżeny 18. 11. 1920 we Khrósce, ſo ſhubił.**

Schmiedelej bě ſo pſchikaſało, ſo by kaž wſchědnje, ſakły ſwojeho knjeza po Wulkej Dubrawje roſwoził. Tutón pſchikas je Schmiedel też wutoru 24. 9. wokoło ½7 hodź. rano wuwjedł, njeje pak po roſkoženju ſakłow ſo k ſwojemu miſchtrej wrócził. Jeho powołańſka drašta bě ſcježhowaza: běła cžapka, běła ſala a běła pjekaŕſka bluſa. Jědżeſche na koleſu, měſeſche ſakłowy korbit pſchi ſebi a pjenjezy, kotrejž běſche ſa ſakły dóſtał. Wſchě tute wězy namakachu w lěsu mjes Wulkej Dubrawu a Brěmjenjom ſ boka ſſawneho pucža, hdyž je ſtrěbu hribypytaŕ namaka. Schmiedel je potajłim jenoż w kacžkowej kóſchli a w cžémnych tholowach a bożu. Wopiſanje jeho wohoby: nětkaje 174 zentimetrow wulki, ſchwižny, podołhojte, błěde wobliczo, brune włoſy, módrej wocži, wyſzoke cžoło, normalny nóſ, wulkej wotſtejacżej wuſchi, normalnu hubu, dospotne ſuby a runy khód. Pſchicžina wotſałenja njeje hiſchcže zyle wuſnajenja, tola ma najſtrěže ſwoju pſchicžinu w cžežkich myſlach. Schtóż może wězowne ſdźelenja wo njeſměſnym cžinicž, abo ſchtóż jeho cžežko namaka, njech to wosjewi žandarmſtwu we Wulkej Dubrawje, tel. Khróſta-Lomſk cžiſło 233. Też doſahа powěſcž k najbliſſcheſmu ſtražmiſchtrej abo poliſajſkemu hamtej.

K tutej roſprawje ſmy hiſchcže ſcježhowazu powěſcž doſtali: Powſchitkownje ſo ſudźeſche, ſo je ſebi hólcžec ſe ſatepjenjom w jenej ſ ſamow žiwjenje wſak. Zyli pjatk pſchepyta jeho nan ſchromadnje ſe nětkotrymi druhimi muſjemi ſ Njeſwacžidła a ſ kommiſarom we Wulkej Dubrawje wſchě wody bjes wuſpěcha. Wczera wjeczor pak naſdała Ericha Schmiedela towarſki wucžobniſ ſ Njeſwacžidła ſpójna, kotryž ſo hnydom ſ koleſom ſo nim puſczi, tola wot njeho wotmołwy njedoſta. Na to woſjewi ſo towarſki wucžobniſ jeho ſtarſchimaj. Jeho nan jědżeſche ſ motorſkim kołom ſa ſwojim ſynom. Bohużel pak bě tutón mjes tym ſtronu jěžby pſchemēnił a ſo ſaſo w ſwojej thowanju w bliſtej pólnej brózni, w kotrejž wot wutory wjeczora pſchebywaſche, ſthował. Tam wuſłědżichu jeho nětkoſi ludźo, kotříž jeho do bydlenja jeho dźěda dowjeſechu. Tam bu derje pſchijatr a jeho wulki hłód ſmérowany. Po napraſchowanju cžeſhodła je tajke nješchto ſwojimaj ſtarſchimaj naczinił, wotmołwi, ſo je jemu jeho miſchtr rjekł, ſo njeje ſprawny, ſchtoż pak nihdy na nihdy wérno njeje. Cžaſzſke, kaž praješche, ſo ſatepicž, tola njeje trěbnu kuražu k temu měł.

*

S **Błožan.** (Cžežke njeſboże.) Dla pſchipowěſchenjo na cžežiły auto je ſo na Lubijſko-Budyſchiſkej ſtatnej dróży wobžarujomne njeſboże ſtało, pſchi kotrymž ſo 15-lětny ſahrodniſki wucžownik Dieżner ſ Lubija cžežke ſrani. Dieżner jědżeſche na ſwojim kole ſ Lubija do Budyſchina, ſo by tu powołańſku ſchulu wopytał. We Njeſnarowach powěſnyj ſo ſa cžežiły auto, kotryž na ſamžnu ſtronu jědżeſche, ſo by tak ſpěſchniſcho dale pſchiſchoł. Krótko pſched ſpadowazej Błožancžanſkej horu pſchiſtupi jeho elektriſka lampa do ſtipzow, ſchtoż je najſkerje jeho padnjenje ſawinowało. Pſchi tym Dieżner tak njeſbożownje padny, ſo ſebi nop pukny a druhe cžežke ſranjenja naczini, kotrejž běchu ſ pſchicžinu, ſo ſo do khorownje dowjeſy. W bjeſwědomnym ſtawje namakachu jeho na měſtnje njeſboża. Kak ſuto je ſo hižo ſ pſchiwěſcženjom ſa auta njeſboże ſtało! Tutón nowy pad je wiſchěm, kotříž to woſtajicž njemóża, ſ warnowanjom.

S **Wujeſda pola Lubija.** W nozy k 26. 9. pokradnychu ſo pola bura Lehmanna na polu, kotrejž k Njechanjej leži, tſi zentnarje běłeho kaka. Paduſchi ſebi kakowe khowžki porjadnje wotrěſachu. Ma ſo ſa to, ſo pokradnjene wězy ſ nětkajkim wołydłom wotwjeſechu. Schtóż może wězowne ſdźelenja wo tutym paduſchſtwu cžiniczi, njech to wobſtara pola najbliſſcheho poliſajſkeho hamta. Po pſcheczu ſo mjeno njewoſjewi.

S **Njeſwacžidła.** Dźenża rano krótko do 7 hodź. ſta ſo na tudyſchim dwórniſchczu njeſboże, kotrejž mało lohko cžežke ſcježhowi měcž. Pſchi ranžerowanju tworoweho cžaha wukhoſtaji jedyn wós, kotryž ſo pſchеſtorkowaſche, ſ kolijow. Na dobre ſboże mózeſche wołydowy cžah, kotryž krótko po 7 hodź. wot tu do Budyſchina wotjědże, bjes ſadźewkow dale jěcž. Wós ſo ſaſo na koltje ſběhny a tworowy cžah mózeſche ſ połhodźinſkim ſapoſdżenjom dale jěcž.

Z **Ralbic.** Naša přez 500 hektarow wulka hońtwa bu na dalše 9 lět přenajata. Hońtwinſki pjenjez wučinja lětnje 500 hr. Najeńkaj hońtwy, k. wokrjesny ſkótny lěkaŕ dr. Hesse a lěkaŕ dr. Vollhardt z Kamjenca ju zańdżeny pjatk přewzaštaj a w kole hońtwinſkeho družſtwa plećeše ſo wjeſełe žiwjenje hač do pózdnjeje nocy. Dokelž běše też wokrjesny hajniſki miſtr knjez Zitzmann přitomny, wuwabi tuto dalšeje rozmołwy, a knjez Zitzmann doda, zo w přichodže wěcy na prawdoſć pruhuje.

S **Rychwałda.** (Zyrkwinſke powěſcže.) Njedźelu budże rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź a dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 2. oktobra 1935. Měšćanosta.

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smołeč a za zawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje

Wjednistwo: Intendant na wusł. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 3263

Hrajna doba: 29. septembra hač 6. oktobra 1935.

Njedźelu, 29. sept., wječor 20.00
Pis. wječor za wabjenje
a k tomu **„K 11. razej přirunany“.** Hra w 1 jednanju.

Wutoru, 1. oktob., 20.15 hodź.
Srjedu, 2. oktob., 20.15 hodź.
Wotewrjenje hrajneje doby 1935/36
Robert Guiskard
Fragment wot Heinr. z Kleista.

Štwórtk, 3. okt., 20.15 hodź. (koło B)
Rozražený karan
Wjeselohra wot H. z Kleista.

Pjatk, 4. oktob., 20.15 hodź. (koło D.)
K 70. narodninam M. Halby
„Miodźina“
Drama lubosće w 3 jednanjach wot M. Halby.

Sobotu, 5. okt., 20.15 hodź.
Wabjacy wječor dźiwadłowe koła NSKG.
Zastup 50 a 30 pjenjezkow.

Njedźelu, 6. okt., 19.30 hodź.
Prěnje předwjedźenje operetoweje nowosće
Hdyž lubosć wotuči
Opereta w 3 jedn. w. Künnecke

Podpjerajće dźiwadło. Přizamkće so k zajimcam dźiwadła w dźiwadłowym kole. Pokładnja je wotewrjena wot 10—13 (ninjo pónjedźele), popołdnju wot 17 hodź. — Njedźelu wot 11—13 hodźin a při popołdnišich předstajenjach hodźinu do časa.

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Bydlenski dom
za 2 swójbje, nowy natwarjeny, na Fichtowej drózy 12 g, ze swobodnym bydlenjom, je hnyd. přihódnje na předań.
Twarski mištr Hauser
w Budyšinje na Schliebenskej drózy 11

Tkaninowe šórcuchi
smuh. a wušiwane
přidźe 100 cm
3.25 a 4,75
Tkaniny za jaki
čorne, mustrowane
přidźe 180 cm
7,00 a 8,50
Schaaf

Na předań

Tutu **šijacu mašinu,**
za **180,—** hr. w kolesowym domje
Fuhrmann
w Budyšinje n. Hornjerčanskej bašty

Jstwinski butej,
prawa worjašina, derje zdźerżacy, za 50,— hr. na předań w Budyšinje na Fauliskej drózy 47, II. nal.

Wjacy a strowiš, sadu
změjeće, hdyž swoje štomy z lěpjacymi wobručkami přećiwo husanecami škitaće. Dostanjeće pola
Erich Winter
drogownja w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 14 :: Tel. 2015

Maršěrow. škórnje
Dołhe škórnje
Polskórnje
Dźěłańske črije
Bunele (file, stupnje)
wšěch druhich tunjo
Črijowy dom
Alfred Pachaly
na Hrownu. torhošću (pod Radnicu)
Sym na hermanku w Rakecach

Khorhoje
z hokatym křižom,
we wšěch wulkosćach, poskića
Otto König
w Budyšinje při Mjasowych jatkach 3
(blizko Pětrowskeje cyrkwje)

Stepowane Moškowe Wolmjane Wjelbłud. Blidowe.
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w do nja khorobnje pokładnje

Jedem der an **Flechten,** Hautausschlag leidet, teile ich gern kostenlos das einfache Mittel mit, durch welches schon Unzählige von jahrelangem Leiden oft in 14 Tagen (ohne Diät) vollständig befreit wurden.
Max Müller, Görlitz/Schles. Städtr. 4 (Apoth. i. d. Apoth.)

Z 1. oktobrom 1. 35 přenjesemy swoje wobkhodne městnosće do ležownosće „Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt“ w Budyšinje na
Kěžorskej drózy 21
(do 1. poskhoda).
1. a 2. oktobra 1935 dla předańowanja jenož najnuznišo wobstaramy.
W Budyšinje, 28. Septembra 1935.
Serbska Ludowa Banka
Wendische Volksbank A.-G. w likwidaciji.

Kedźbu! Mamy wulke blido do klamow, sćěna k wotdźělenju městnosćow ze šklenčanym wudźěłkujenjom a šitadło před wětřikom na předań.

Klampnarske dźěła, napojišća za skót, wodowe a pumpowe
powody zhotowja
Ewald Kühn klampnarski mištr w Budyšinje na Hornjerčanskej hasy 51
— Telefon 3659 —

Statne khorhoje a khorhojčki
zhotowjenje we wšěch wulkosćach
Julius Hartmann Sohn
w Budyšinje
Historiski rózk. dom

Karbolineum
za sadowe štomy,
Karbolineum
ma zaso na předań
Natuš w Khrósćecach

MEBLE
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tuniše pola firmy
Marschke
w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 :: Ręčo serbscy!

K zběranju běrnow
poručataj
korby motyki
Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjenčnej hasy 13

Předženak na lěto 1936
hołuje so na puć do Serbow. Přinjese lětsa zaso
wosebje rjane powěsće
sobu, kotrež budźa kóždeho nimo měry zajimować. Njekupujće druhich protykow, ale dočakajće na swojeho swěrneho serbskeho přećela.

Najlěpši kermušny připitk je
dobra škleńčka wina
Běłe, čerwjene a słódke wino, błešu hižo wot 0.75 hr. dostanjeće we
winowej wikow. W. Krječmar
na Różowej hasy, pódła měšćanskeje pluwarnje. Założene 1897
Likéry — Spirituozy — Moja reklama — moja kajkość

Kruwa,
blizko k 3. čelcu, na předań
w Radworju čo. 85

Wysokosućelna **kruwa**
z 3. čelcom je na předań
w Cornym Hodlerju 96
pola Radworja

Kruwa,
wysokosućelna, z 5. čelcom je na předań w Komorowje čo. 25 b, pola Rakec

Dobra kruwa
z 5. čelcom je na předań
w Leopoldec korčmje
we Worklecach

„Wužehlernja Sausewind“
w Budyšinje při Lawskej wěži
Wužehlenje a wučišćenje **wobleka 2.50**
Naš krawc wuporjedźa wšu mužacu drastu!

Budyšchin. Sjednoćenjstwo evang. Serbow ma njedźelu 29. septembra wulět do Žičenja a Hodźija. Wjedźemy z casom 12,30 hodźin z Budyšchina. Wotjelfta khartła do Žičenja płaćeja 50 pj.
Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje swoje přichodne měsačne posedźenje štwórtk, 3. oktobra a to w „Johanneshof“ na Janskej drózy w 1. poskhodźe. Farař Handrik nam přednošk poskići. Započatk we 8 hodź. wječor. Prošu wo bohaty wopyt!
Dr. Wjaclawk, předsyda.

Lipsk. „Serbske blido“. Wot 1. oktobra so skhadźujemy w hosćenej „Halštrowy hród“ (Restaurant „Elsterburg“) na rózku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi (Ecke Elster- und Frankfurter Str.) w zadnjej jstwi. Přenje skhadźowanje na nowym městnje je wutoru 1. oktobra wječor we 8 hod(. Wo wosebiće bohaty wopyt naležnje prosy
starši.

Wšěm dowěrnikam Domowiny! Wšěm dowěrnikam su sobustawske khartki našich sobustawow přeposlane z prózstwu wo rozdźělenje a zdobom wo zběranje přinoškow na lěto 1935. Jnoź mjeniša ličba dowěrnikow je to hač dotal činiła. Prošu tohodla znowa wšěch dowěrnikow a pokładnikow serbskich towarstwow, kotřiž hišće njejsu z Domowinu dla přinoškow wotličili, zo by so to hač do 15. oktobra 1935 stało. Narodne dźěło Domowiny so hewak na tajke wašnje njetrjebawši haći, štož tola po woli sprawneho Serba njeje. Pjenjezy njech so wotedadźa na pokładnika Domowiny A. Simona, zigarowy wobkhod w Serbskim Domje.
Předsydstwo Domowiny.

Hosćenc w Sunowje
Jutře njedźelu swjećimy
domkhowanku z rejemi
Wšitkich z blizka a daloka wutrobnje přeprošujeja!
J. Wowčerk a mandźelska

Gemüse schmecken wirklich besser mit
MAGGI's Würze
Wenige Tropfen genügen

Składnostne kupjenje!
Taftowy bant, čorny, čista žida, 20 cm šěroki (štuka po 25 metrach) po m —.85
Serbske banty, najlěpša kajkość
22 cm 2,75 | 24 cm 3,10 | 27 cm 3,50 hr. po m.
Fritzsche w Drježdźanach, Schlüterstr. 42

Ke kermuši
nowu ručnu tošku
wot
T. Albert na Lawskej hrjebi 10 w Budyšinje

Za našich wědomnostnych dźěłaćerjow a lubowarjow serbskeje rěče je wujšła nowa kniha
Delnoserbske praeposicyje
kotrež je z ludowych wuprajenjow wobdźěłał a zestajał farař G. Šwjela z Dešna. — Płaći 1,25 hriwnow.

So wróćił
Dr. Fischer, wotrjadny lěkaf za khorosće kože
w Budyšinje na Moltkowej drózy 8
Rěčne hodźiny: 1/2 9—11, 1—2, 5—1/2 7, srjedu a sobotu 9—12

Serbski lud

je ze swojej domizny hłuboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětstotki na swojim ródnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.
Jako swěrny posoł, kotryž wšěndźe do Serbow khodźi a wšě powěsće z našeje domizny, wjesole a zrudne, rozsěrja, skutkuja naše

SERBSKE NOWINY

W kóždym serbskim domje měłe so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójba čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy krućiši zwjazk twori.

Za wšě dopokazy lubosće we słowje, pismje, krasnu kwětnu pychu a přewod k rowu, kiž so nam dostachu w tak bohatej ličbje při zemrěću našeho lubeho **nana**

Jana Šewčika

dźakujemy so z tutym nanajwutrobnišo.

Wosebje dźakujemy so knjezej fararjej Kaplerjej za jeho pokojabohate słowa, kaž też cyrkwinskemu předstejićerstwu swjateho Michała za wopokazanu poslednju česć.

We hłubokej zrudobje

W Jenkecach, 28. sept. 1935 **zawostajeni**

Přiloha k čisłu 227

SERBSKE NOWINY

Sobotu 28. septembra 1935

Na Michała

(Hišće njewoćišćane.)

Jandźelojo su štyrjo wuley:
Rafael a Michał swjaty,
Uriel też z Gabrielom,
Kiž je boži posoł znaty.

Bóh je sam był z jandźelemi
Nětdy před stworjenjom swěta;
Nichtó zrozumić to njewě;
To su njeličsłene lěta.

Njejsu žani čerći byli;
Njeje była hela žana;
Śe su jeno swjate spěwy:
„Jubilate! Hosiana!“

Ale Belial tón jandźel
Je so ščerćił hordoh' ducha,
Zwrótni sobu wjele druhich,
Zdul jim hordosće do wucha. —

Bóh je miły. — Tola hordym
Wón je surowy a twjerdy;
Horde činki, wupjeranja
Žadławo su jemu smjerdy.

Tuž je krutny z tróna miknył;
Smahał je so Michał swjaty,
Hordźakow je z njebjes wubił
Z mječom Božim zejhrawaty.

Spadali su horduchojo
Čorni do bjezedna dele;
Hłubiny so přemėniłe
Do wójatej dźasnej hele. — —

Cheemy-li so hordźi bubnić,
Dha nam kiwa Michał swjaty,
Mječ nam hrožo pokazuje,
Na hordačkow płomjenjaty.

Proste hordo je wot čerta! —
Znižujmy so na kolena
Před Bohom, pak zwuhašuja
W jeho knihach hordych mjena.

Radyserb.

W Budyšinje, 28. póžnjeńcu 1935.

Jutře je swjateho Michała

Po ludowym zwučenju ma dźeń swjateho Michała, 29. póžnjeńca, wožebity wuznam. Je to cźas, hdźež so jasno łapoćina pśichi źwězy dźetacy. Pśichozo dlśiše źu wjeczoru, hižo wokoło šesćsćipjata ko počina so cźmicy — śmerki jaše padaja. Woblicjo nětkotreježfuli hołposty so połkmuri, hdyž na pśichkadnjacu symu mnjłi. Cźopła dnjała so trjebe, wudawki sa źwězu a tepjenje postupuja stajnje, wšędne starosće wo lube pjenjezy wobknježa jeje mysle.

Na swjateho Michała rozsoh̄nujemy so tak rjec̄ oficielnje y cźopłym a źwětłym počasom, hdyž je nasyma hižo ješće z dnjom pśedy po protyzy do Bożeje śwórby sacźakła. We wšelakich krajinach Němskeje so tutón dźeń je wšelakimi źwjatocźnosćemi wožiwjecźił. W južnej Němskej je na pśich. wašnje, so na Michała, hdyž dyrbja rjemjeślinzy k prěnjemu rasej sašo pśichi źwězy dźetacy, so mischtrojo, jich pomocnizy a wucźobnizy k źwjedźenskej tafli hromadze seńdaja. W druhich dźelach Němskeje so měta a wjeny na Michała źwjatocźnje wobšmětlichu, źwěcźkowe girlandy cźehnjechu so wot domu k domej, kóžde wokno so wobšmětli a w hydlenskej jstwi postaji hospoša drjewjanu pyramidu je źwěcźkami wutykanu. W někotrych krajinach sjednocźichu Michałki źwjedźeń je žnjownym dźakanym dnjom. Rozsoh̄nujemy so je žohnowanjom lěcźa a dźakujemy so stworicźelej sa połne płody a wšędny khleb. We Westfalskej cźahaju dźěcźi na tutym dnju śpěwajo po wsach a hromadza jabłuka a worjechi. W Schwizy pśichiśjemja so žwiaty Michał samo we wobzobje, podobnej kaž žwj. Mikławšch a sawjeśeluje pilne a pśetne dźěcźi z darami. W pśiedawšich cźasach we Luźizy też na Michała słužbu měnjachu.

Wožebitu wažnosćcź pśichwalpśeje so wjedruna Michała, dokelž po nim możeśi na symśte wjedro žudźicź. Hdyž so na Michała dešcźuje, dha scźehuje miła syma, źwěcźi-li pak ślónczko, dyrbimy so na sažny śmeh pśichihotowacź. Też na nóz do žwj. Michała dyrbi so kedźbowacź. Je wona jasna a hwězdojta, scźehuje kruta syma. Wětšk je žewjera abo wjeczora pśichipowědźa symu bohatu na łodźe a žnětu.

Bj. Worjeźeńk:

Hancyny slub

W žerbskim krajiku je wjesła, hdźež błěborna wodźicźła maleje rěcźi po dalokej ruminje pśiches selene łuki a płodne pola so njeje. Wjeczor je so pśichiližił, ślónczko dźe w Bożi domcźt. S poślednimi pruhami posłocźuje wjeśichi starych lipow nawžu, hdźež cźrjódy hwisdatych schkórzow wjeczor nuts witaju. Piches cźišchinu snošuje so lubosnje synk wjeczorneho žwónczka, pśichipowědajo zatej wšy, so je žwjatok. Wšchitko wocźicźnje na nawšy, we dworach, wrota so sesacźinjeja, žwjaty měr sastupi we wšy. Schtomy a kerćźi khileju swoje hnězka k spanju. Khwalospěw ptacźiny pomalu wocźichnje. Zyle cźišche pytaju žebi ptacźli w hustej kerćźinje swoje hnězka. Sa hunami w młodnej selinje běrnow wołaju kurwoty swoje wjeczorne kiki-wit. Pšy w dworach leža pśched swojimi hětami a straźuja dwory. Kocźki pak žebi baja bašnicźki pod krśejatym dosowym kerćźkom. Cźišche sacźinjeju ludźo swoje wokna a rólźcźki na nich też sacźinjeju swoje lubosnje wonjate kfeluschki.

Pśichi wjeśnym pucźu śteji maka ništa thěźka. Hižo pśched dworom widźiśch, so tam w njej bydla syjadni ludźo. Njenje je wschitko swumjeczene. Kak błyscźa so jasne wokna je schkleńzu. Kaž žamón schpichel. Sastupišch-li pak do dwora, nadeńdźeśch wschudźe pśichtadny porjad. Wšcho na swojim městnje. Njech je też thěźcźicźka mała, je wona tola stoty domcźt stareje maćcźerki a młodeje nježneje dźowcźicźki. Na tutym rjanym kulapoknym wjeczorku žedźitaj wobej duschi pśched thěźu na drjewjanej ławzy. Hanzynej pilnej ruzy so hibatej spěcźnje pśichi jehliczaju. Je to nadobne holicźo! Cźorne kudźerjame wkoło debja jeje cźoło. Je wschak khuda ale rjana, spokojna pak a tuž nimomėrny žbožowna. Njepytaśche j kóždym njedźeśkim wjeczorkom po sakurjenych rejwanišich łubjach a rjanym hólzami, ale běšche doma w cźichej tomerzy, wužiwajo tam domjazy pokoj se swojej starej maćcźerku. Hanka žebi śrědła hdy, žnadź póštnizy a pśichi létnim źwjedźenju wjeśneje młodźiny na reje dóńdźe abo też hišće pśichi kermuschi. To bě sa nju doźakaze. Stajnje bě to jeje wotmołwa, hdyž hólzy k njej so lischcźachu, so bychu ju na reje wabili, so njeje to sabawa, tiž měr a pokoj dusche pśichiporja. Możeśche wschak prawje měcź. Tute pózcźiwośce bě jej dobra macź sa młode léta do wutroby sašcźepjała a runje tak źwědomicźe dobry nan, tiž wschak je dawno hižo na prawdźe Bożej, tiž wschě źwoje mozy k tomu nałoži, źwoje jeniczke dźecźo k dobremu hódnemu cźłowjekej wocźahnyć. Hišchcźe dźensa, žedźo tatle hromadze na drjewjanej ławzy, dawa jej macź dobre wucźby je źwojeho žiwjenja. Powědaschе jej wo źwojim dźěła a prózy połneho žiwjenju, hdyž bě hischcźe młoda a stejesche w žamźnych žiwjeńskich létach, łaž Hanka dźenża. Teždy běchu zyle hinaśe cźasy, dźiwajo na moralisće sańajenje młodeho ludu. Někotre rady wob léto dóńdźechu žebi na reje, hdźež na źodne waschnje so sawjeśelichu. W létnim cźasu mějesche kóždy połnej ruzy dźěła wo dnjo, so wjeczor so rad śprózny k měru poda, so by cźelnje a duchownje s nowej mozu wuhotowany rano sašo k nowemu dźěłu stanył. Hdyž pak so symśti cźaś pśichiliži a s nim dołhe wjeczory, khodźachu hišchcźe na pśichasu. Tam so śpěwasche a dźěłasche. Śpěwy a pěsničzki klincźachu po małych jstwicźkach. Młódźichi pśichezy wukmychu wot starschich. Tak so korjenjesche cźile wjeśne žiwjenje we młodym ludu, so njebě strachа wo thubjenje wot wótzow namrětych nałožkow. Kóžda młoda dobra holza a kóždy dobry hólj namaka pśichasach pśichódnu towaršchu abo towaršcha sa žiwjenje. „Też ja žym žebi žwojeho Handrija, twojeho njeboheho nana na pśichasy napschadta,“ rjekny ſ dorasom Hanzyna macź k njej. Pśichi tutych pożledních śłowach posasta. — Hanka so trochu poćrjóžiwschi, wźdźeśche, schto chžpiche macź s tutymi śłowami prajicź. Spósna, so bě to jeje pśichcźe, so ſkoro roshladowacź ja hódnym młodźenzom Wźdźeśche, so macź hižo dźěcźichi cźaś khorjesche a njemóžeśche domjaze dźěła wjazy dokonjecź. Hanka pak žeši njebě hacź do teho dnja na to pomyślika, źwoju wutrobu dacź někajkemu łischcźatemu thadli, ale je tutón sa nju tak ważny stuk źwojej dobrej macźeri pśchewostajła. Tuž powěda macźeri, schto by to bycź mohło, schtóž njedawno w nozu nałhoni. Njewědźeśche, hacź je to pón abo woprawdźitoicź. Sso k macźeri wobroćźiwschi rjekny: „Macźi, runje dopominam so pśichi twojich pośledních śłowach na nětchto zyle wożebite. Bě to tehdy, hdyž bě ty pola Nasdaliz na wopycźe. Dźensa pak chzu cźi to powědacź, hdyž so namaj tu tak rjenje bjeźadźe. Kaž wšch, běch tu nóz žama w domje. Hdyž tatle wjecźor njemóžach ſ wěstej strachocźiwosćiu hnydom trucźe wuśnyncź, ſtyschach we wotnu nětajke schudrownje. Wocźi wocźiniwschi ſpokojachu so wyšoko na njebjeźach stote źwězki a měsacźk ſcjelesche źwoje tupe źwětło mi do komorki. Dypot do wokna pak so trójzy wospjetowasche. Wuśpěwach próstwu źwojemu njebjeſkemu wótzej wo miłosćziwy ſakit a poruczich so źwojemu jandźelej pěstenej. W dowěrje na njeju sašo wócźzy ſacźinich. Husto žnm na to mysliła, schto mohło to bycź. Ssnadź běchu to, macźi, ptacźli, kiž wo sašup do wokna dypachu. Ty žy telko we źwojim žiwjenju naihonila, žnadź też wšch, schto tole wojnamjenja!“

Macź bě źwoju schedźiwu hłowu pothkilła, jak by spała. Hischcźe njepschihódże žaneje wotmołwy pschos jeje huby. „Schto to budźe, macźi!“ Macź posběhnje hłowu. Hdyž hischcźe mjelcźi, pschejédże cźichi pośmėwk jeje fakkfate mjeswocźo. Potom rěcźi ſ trochu žłabym hłoſom. „Mamy połny měcźak jutije, dyrbjała k rjezy hicź, posdźe pschi cźmicźkanju!“

„A schto tam?“ wopraschа so wcźipnje Hanka.

„Budźesch wschak potom žama wědźecź, schto tam dyrbjschi!“, troschtowaschе ju macź.

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(14. pokračowanje.)

Prěni króć w Budyšinje. Běch hižo nimale dźesać lět stary, a njeběch hišće žeńe w měsce był. Kóždu sobotu by tam nan jěł a ženje mje njeběše sobu wzał. Što běše tam tola wšitko widźeć. Wšitcy wědźachu wo tym powědać. Naš nan mi praješe, zo to njeje lohko, do města nutř přińć. Tam wisa tolsty a mócny żelezny rjećaz, kotryž dyrbiš ze zubami překusać, hewak njemóžeš a njesměš do města. To wšak wězo běše ze žałostnym zadźěwkom. Ale skónčnje wza mje tola raz nan sobotu sobu do města. Dojědźechmy hač k Cyhelnčim wrotam. Tu něchtó zawoła: „Stoj! Něšto dawkoweho?“ — „Ně!“ — Ja sebi myslach: „Něšto přińdźe żelezny rjećaz!“ Ale tu žaneho njeběše. Kak so wjeselich! Założichmoj do hosćenca „K zelenemu štomej“. Potom dźěchmoj z nanom do města, do Bohateje hasy. Tute pasmo wysokich khěžow! Nan na khwilku do jedneje zastupi. Dyrbjach wonka čakać. Potom hromadźe dźěchmoj na hłowne torhošco, hdźež běše štyriróžkate městno z wulkimi żeleznymi rjećazami zawrjene, za kotrymž wojak stražnjo tam a sem khodźeše. Naš nan praješe: „Hlej, to je tón rjećaz, do kotrehož dyrbiš kusać!“ — Posłušny to zechcych a — kusnych do wulkeho kusa wosuška, kotryž běše dobry nan skradźn kupił, a něšto k rjećazej dźeržeše. Tak běše najćežše přětrate, a něšto sebi w dobrym měrje wšitko wobhladowachmoj. Najbóle imponowaše mi „Dučman“ na wulkim kótlišću studnje wosrjedź torhošća, dźensa je při sćěnje radnicy postajeny. Wobhladowachmoj sebi radnicu, přede wšěm wulku Pětrowu cyrkej. Potom so wróćichmoj na žitne torhošco a dźěchmoj po „serbskich hrjebjach“ do „Rurakee korčmy. Dokelž běše w njej telko luda, zo njeběše skoro žaneho městna wjacy, dźěch won na hasu a sebi khěže wobhladach. Jako so zaso do domu wróćich, w kotrymž běše korčma, zdawaše so mi zastup do domu cyle hinaši hač prjedy. Wo khěži běchu zapadowate durje a te běchu wotewrjene. Durje dźěchu do piney. — Běch cyle zabłudźeny a započach płakać, dokelž njemóžach nana namakać, doprašowach so do hosćenca „K zelenemu štomej“, hdźež so do našeho plećeneho woza sydnych. Ta pak so mi bórzy wostudźi. Wulězech z woza a chcych přez někajku jamu stupić. Nadobo pak so do jamy přepadnych. Z wulkej prócu drje z njeje wulězech, ale kajki a mokry! Domownik drje mje někak wumy a wučesa, ale něšto čakach na nana. — Njewěm pak wjacy, što je so dale stało, a kak; z wulkej radosću wšak mje naš nan njeje witał. Wěm jenož, zo praješe, jako běchmoj skónčnje zaso do Malešec dojěłoj: „Toho hólca žeńe wjacy sobu do města njewozmu.“ A to so też njeje žeńe wjacy stało. To běše mój prěni wopyt Budyšina. Dobry započatk, ale zrudny kónc. To pak za moje pozdźiše přebywanje w Budyšinje njeje ze złym znamjenjenjom było!

Pusty wječor. Bórzy po tym wumrě naša šwalča Ryzekey Hana. Běch pola njeje na pustym wječorje, kiž so w jejnej jstwicźy, hdźež we swojim kašću leżeše, wotmě. Běše tehdy w Malešecach wašnje, zo so, hdyž běše jedyn dorosćeny wumrěł, wšitcy jeho přeceljo a přiwuzni něhdźe wječor wokoło sedmich abo něšto pozdźišo zhromadźichu, kóždy ze swojimi spěwarskimi. Při tutej składnosći njeběše jenoj jstwa polna ludźi, ale też khěža. Jedyn z tych „stundarjow“ přizjewi kěrluš, znadź: „Wšitcy ludźo na tom swěće dyrbimy raz wumrěć, tohodla dyrbimy so tež k tomu hotowić.“ Potom so wróći a wozjewi: „Wšitcy ludźo

„Je to wěste, mječi?“

Staruschka mjelczi. Jeje wocži japadowaschtej. Spar ju wobja. Daschtaj dobru nóz wschitkej pschirodże. Saidżeschtaj cżiłche do żwojeje komorti.

Nasajitra je polny měsacżk. Saży cżeka wscho żwětło se żwěta a cżma najtupi żwoje knjezitwo. Bórsy pak jeschtadża w ranju měsacżk, rjany kulowaty, lczelo żwoje zunje żwětło po żwěrże. Jako wulke żwěcżadło wisza nad wjesku a polemi. Hanka wopuschczi cżiłche żmój domczk. Zane bojaine skocżaito niehdy cżiłchiche psches nische kleczki khwatako. Jeje wutroba pukotasche pschezo wótrischo, ale maczerne namolwjenje chże dopjelnicz. Potom je na tuzy, tiż móże żwoju mjenowacz. Husto je na njej i maczerju w palatym klónczu żyno wobroczała. Rěczka żo tam nimo wije. Na jeje brjózku je husto żedżo żwaczitka, mělo żwojej nosy we khłódnej wodżiczay rěki. Djenża dyrbi jej rěczka něschto zyle druhe prajicz.

Cżołmik żo po rězy żuwasche pod wiżatymi hałowami wulkich wjerbow, tiż pichi rězy stejachu. Mótije wotražowachu żo żołmy wo cżołm. Hanka żo wustrózа a cżahyshe wołacz. Tola hubje a nosy njemóżesche hibnycz. Hižo rosche nětajka poziawa i cżołma, sběhajo żo cżmowje je semje. Měsacżk bě żo w tutym wokomiku i tutym wjeselom sa makej mróczakru ithował, so njeby pscheradżił żwoje wjesełe nad Hanżynym żbożom. Hanka pak, hdyż měsacżk wjazy njeżwěcżeschе, njemóżeschе żpóznacz, hacż je to scherjenje abo schto...

„Tu cżaka drje holiczka na żwojeho nawożenju?“, dawa żo nětajki hłóż khtschecz. Hanka poktucha. „Tónle hłóż? Tón ja żnaju! Ach, to dże je Wicżajez Jan!“

„A schto Ty tuhdy?“, rjekny Hanka zyle żamylena, hladajo hólzej zyle nutrnje do mjeswocża. „Na, nětko drje wémoj, schto dyrbimoj? To namaj żón taikule kekliju żehraje a żwjedże runje praweju cżłowjekow hromadże. Dżiw to pokneho měsacżka!“ Hanka pytny Janowu ruku wokolo schije. Wusnamnje żo jej tuto wobżimanje żespodoba.

Jako runje na wjeżnej wżicżży cżażnik polnóż cżepjesche, stupischtaj młodaj żlubjenaj pisches próh Hanżynеje maczerki. Nóżicżti na wołnach wotwucżiżu, jako by hižo rano żłónczko sesthadżało. Ssamo drémaża kóczka pod khachlowej tawku pchibéża bliże a żydże żo starej maczerżu na tlin.

Staruschka njemóżesche żo dodżiwacz. Saży pichebża jeje falkdate mjeswocżo wjeżoły pożmёwk, runje tak wjeżele pożmёwasche żo Jan.

Léta podżiczho — tżeczi hólczk cżumpa żo hižo we kolebży — spowéda żo młody muż. Tehdy je staruschka mu prajicz daka, so by k rězy schol a żón woprawnik.

„Aj, aj“, dżiwa żo młoda macż, „mězacżk je zyle hwarny thadża, je wěcże njebohej maczerі tute mysliczki do wutroby dał!“ Jan pak żmějo wadżi żwojemu najmłódschemu hłójczku a mění: „Macż, budż jej Bóh luby tnjes hnadny, je wichał prawje cżiniła!“

Slaknjena kara

(Wobras se wży.)

Dżicże mi i tajkej cżertowej karu! Na horu, hdy by wopraudże rad wołóżenja mёł, nё, dyrbiłch żo dracżowacz, so mohł wowrótnicz. A potom po horje dele, hdyż njetrjebasch tepiacz, hladajcże, to cżi rapak jédże każ by jenu cżert półvra do kocżeho woka nażpyak. Wschetko dracża winamakaja, ale nětajki żamokhód na horu abo pschecżiwo wětfikej, tiż nětko nahymu duje, na tutu ideju njeje żadyn mudracżk hischcże pschichod.

Nó, tak dolho hacż je kara nowa, dha wschak to dże. To masch ju rad a ży hordy na nju. Ale hdyż dyrbi żo na njej nёschto porjedżecz, potom żaneho dodżerżenja wjazy njeje a niebudżesch wjazy wjeżoły żiwjenja.. Ssy-li żej żady hadżizu (ichlauch) żaplatat, jo żaso trochchu bёżi a njetrjebasch po pucżu pjecz krócz a na dompucżu schёcz krócz dycha naklumpacz, żaporżina żo hubjenstwo prédku, hosci wosobinscy přeprosyć, bёše wjele dnjow ducy po pucu, zo by to zdobnje wukonjal. Khodżeše we cżornej drasće — wysoki lac, bёle rubiśko wokolo śije, na hłowje tříróżkaty kłobuk, na jeho wuhornjenej kromje wёne z wumёłskich kwётkow a parliczkow, w rucy tak mjenowanu śpanisku śdinu (kij) ze śёrokim różowym bantom, na wobёmaj wuhornjenymaj kapsomaj jeho ropora wisaśtej dwё pisanożidżanej rjanej rubśicy, kotrejż bёštej tak wumёłscy zezhibowanej, zo jejnejślipey hłuboko dele wisaśtej a prawje do wocow padaśtej. Tajki khodżeśe braśka Jan Kmoch z Khwaćic, tehdy najslawniśi braśka w Serbach, gravitetisicy z jednеje wsy do druheje a strowješe z wurjadnej zdwórliwosću a z najslušnišej přistojnosću wśitkich so z nim zetkawacych.. A z kajkej majestosću so na to wusteśeśe, hosći na kwas přeprosyć! Hdyż bёše do żaneho domu zastupił, dyrbjachu wśitcy, kiż do domu słušachu: stari a młodźi, hospodarjo a żeladni so wo jstwje zhromadźić. Potom hakle won swoje přeprošenje wukonješe, z kijom we rukomaj, swój kłobuk nad nim, pomałku, wuznamnje, tak rjenje, zo buchu wśitcy z tutym přeprošenjom hnući. Potom hakle so wón wo jstwje posydny. Jemu hódnje nanošowachu. Nimo toho dosta za přeprošenje 2—3 hriwny. To wšak bёše wunošne powolanje! — Dwaj dnjej do kwasa so wón wróći do kwasneho domu a bu hódnje pohošcany. Pomhaše při pječenju. Na kwasnym dnju zjewi so zaso we swojej swjedźeńskej drasće, z tříróżkatym kłobukom, kijom a žiđžanymaj rubiśkomaj. Wužohnowaše při tym do wёrowanja njewjestu z jimacej narёču, při kotrejż so z hnutoséu wjele sylzow ronješe. Swoju narёč skónči z kёrlušowej śtućku, kotruż wśitcy sobu spёwachu. Při tym bёchu přiwuzni, starśej njewjesty a njewjesta wёzo přitomni.

(Pokračowanje sćěhuje.)

A hdyż je přédkne koło do rjada, njerśa cżłowjeka śażo śadnje. Ssy śłónczuje i hadżizomaj tak daloko, łonżuje żo mantl a dyrbiłch podtśacz, druhdy zyle dolhe kruchi. Masch-li płatanje hacż do schije żyte, a kupiśch żej nowy mantl, hlejcże, dha cżi wjedrowe pedale napréki dёłaju. A nimasch prjedy mёra, dóniż njeje por nowych pschicżinjenych.

Kak łohży sajedżech do hodża a hadżiza sa wokomik wudychu. Abo saschmjata żo cżi do prédkneho blacha nёtajki żochor a blach żo śeśibuje, każ by maśżowe kopjeno było. To dże tu a tam napréki, a nastajnje nёschto masch.

Nó haj, njeśmёśch wscho tak tragiśzy bracz, dokelż śe starymi kolegami a śegerami hinak njeje. Ssu wschak dny żamo njedżele, hdżeż żo niczo porjedżecz njetrjeba. A nёtko żej pschedstajecz, lubi ludźiczka, njedżelu chżesch żej na dołhi pucz śe żonu a hólzom wujёcz, tam do dalokich Wonez k żwatej na kermuschn. Djemy tehodła na żażne rańśche kemśche, so manny zyły dżeń psched żobu. Ale łpuschczéżże żo na to, trjebasch jenoż po rańśchich kenschach kolesa i kólnje wsacz, je trótschu namatacz, so bychmy żo potom mohli na puczowanje puschczicz. Ale żmorze, nёschto tola napréki pschińdże.

To by tehodła śabe stanyt, żej kóschku śwuhorwat a żo do dżeła dak. A pschi tym żej śiechże śahwidat „Kak śtupa żo lóschtnje a wjeżele“. Ssy prédku a śady a śrjeda namaśal, żamo pedalam, wodżidłu a śpinadłu nёschto kapkow dat — żwojemu a żonjazemu. Ssy żej łapu wśat a najwjetschi njerjad wotdrapat, jeju na hłowu śtajit a wobё derje wurjedżit, dokelż i cżiśtym kolesom żo wo wjele lépje a rjeńscho jёdże. S patżom śtłóczich na wśché śchtyri mantle. Nihżże njeje dosć dycha, wśasch żej płumpu a pschiklumpatch nёschto powётra. Aha, to masch, tu je ventilowy gummij zyle pschipjerżeny. To cżi twoje klumpanje nicżo njepomtha. Wżimi ventil won, jeżin gummij prjecz a tykł druhi horje. Haj wśchak, masch drje nёhżże tajki gummij, ale hdże pak runje tёżi. To je hubjeńśtwo. Khóts dracż tola, njedyrbżał jón namakacż!

Schtoż żej derje khowasch, tak khёtśje njenamakasch abo i żyła na to njepschińdżeśch.

Bohu dżakowano, koważ je hižo śtanył a dóśtanjesch pola njeho żyłu śchlebjerdu tajśeho gummija za gróśch, wscho schtoż je prawje. Ale pśches tuto njewitane śadżerżenje bé śaży śchtwórcż hodżiny nimo. Nó, daj tomu bycż. Ale nёtko njedżerżi kolesо najebacż noweho gummija powётr, byrnjej prjedy nёtajki śhyłk w nim był. Kak je tajśe nёschto możne? Paj, pschińdżeśe jenoż tajkim hadżigam, żu też żwojeje hłowy! Nihżże nicżo widżecż na mantlu, dokolowokolo nicżo. Schtoha dale śhywa! Njemójesch żnёdacż hicż, dyrbiłch żo tu śtupicż a śadne koło won wsacż a wscho dokładnje pschehladacż. Nёtko pak khёtśje wanżcżku i wodu a po kuśkach pschehladacż, każ by tołśte jadrowe kołbaży do wody dżerżał. Hallo, aha, tu maich. tu żo puchёrki i hadżizy puśola. Nёtko pak ruczе do dżeła! Hdże dha śu podpłatki i śalépjenju? Hdże je pёśkowa papjera? Hdże gummijowa wospuschczenina? Nicżo, dozhła nicżo nihdże njeje. A ży hižo pśches dwaczeji lёt koleżał! Tuż cżi nicżo druhe njeśhuwa haczż śpeschnje ke kowarjej dojtocżicz.

Haj wschak, żona, pschiłidu łnydom żnёdacż a potom bórsy pojedżenу. Dyrbju tola kolежу najprjódzy śaplatacż.

Kak cżekżo żo rapacża hadżiza a wjedrowy mantl horje cżini! Nó, nёtko pak rańśe naklumpacż a kolesо śażo nuts! Schtoo? Powёrz je śkoro śażo fut! Nёtko njech dżaj do kolesa śajédże! Żona, djenża drje njepojedżenу, nicżo njebudże. Nó, to chże żo mi łymjecż! Dele hischcże ras wschitko a wośpjet do wody! Nó haj, tu żo jenoż njepuśoli, tu powётr hižo schuśka. Njemóżach dha łnydom dalschi łruch pschehladacż haczż k ventilej? Móżach żej tola myślicż, hdyż powётr tak ruczе cżeka, żo dyrbi tu wjetschcże dżery bycż? A pschi tym żym hižo pśches dwaczeji lёt koleżał. Kak mójesche żyła powётr w hadżizu bycż? Haj, haj — pschińdżeśe jenoż taikemu naporjadżet! Hadżizu maja tehorunja żiwoje winy, żiwoju hłowu a żiwoje naturśke śakonje każ żony. Ow haj, to jenemu żadoścż śaidże śa hwidżanjom, żnёdanjom, wotjёdżenjom, kermuschkи a druhiim. A pasory maśch tajśe, każ by żo zyły tydżeń i kolmasom panzat. Schto chżesch, żona? Ssedło kuśt wyśche śtajicz? Prośchu jara, też w tym chżu cżi k woli bycż. Nёtko pak nuts, pożnёdacż a potom na worzołoweho kenika. Po wóżmich chżehmy wotjёcż a nёtko je hižo schtwórcż na dżeżacż!

Ale po pucżu hischcże żaneho mёra njeje, dokelż tak to njeńdże i tym hólzom na dżerżadle. Dożakaj żona, śaśtań, śahlwcżk dyrbimy trochchu hinak położicż. A schto dha je po prawom że żedżom? To żo wjercżi tam a żem a jédże pschezo dale dele. Njeśacżuwaśch to? Tu masch, żym śadyt, jón śaśo ruczе śwjercżecż. Śaptażana koża — powётrowu klumpu, schijadło, wulijowu khanku a wscheho dracża masch żobu, ale kłucż żym na płotowym śtolpje leżo wostajit. Derje, so żane mjehże pitżarśke ruczki nimam, so móżu schrub śe żylnymaj porżtomaj śwjercżecż. Nó, nёtko śaśo dale, Bóh wé, schto pak wośpjet na prёki pschińdże. A wopraudże, dołho njetraje, rostorhnje żo rjeczas. Tydżenje a lёta dołho je schto a wulicżene runje dżenża dyrbi żo tón rapak puknycż. Hoppla, hoppla — Michałko, pój dele, dyrbimy hładacż, schto żo tu cżinicż hodżi. Ssyditaj żo tak dołho na brjoh pschi bёrnach a daj mi włożowu jehlu, żnadż hodżi żo nёschto hromadże śpaśicż. Jeli wowrótnju, wośmu jutśje tamne pjatnacże hrivnow śe śchalki a kupju żej auto. Tole mjersanje mam śloro żyte!

Napschecżiwiecż bé nusnje. „Cżehodła ścże żo pryedy śe żwojej żonu wadżił?“ — „Wona prajesche, so je jeje pschecżelnitża wurjadnje rjana holza, a ja ji njenapschecżiwich!“

*

Ssuśedża. „Schto mёnicże wo nowej żuśodżiniży?“ „To Wam njeprajo. Njeśłuschcham do tych wożobow, kotreż wo druhich żonach śe rёcża. Móżu pak prajicż, so mi muż tuteje żony żel cżini.“

Přilopk

Tři płunowe mérjaki rosbuchte.

Na Apelowej dróży w Lipsku sta żo pjatk pschipołdnju cżeżke rosbuchnjenje. Pschi pschipołdnischej pschestawzy rosbuchny i njeśkyschanym wrjeschom w mapowej fabrizy w papjerowej rёśarni wulki płunowy mérjak. Wottorchny żo wot płunoweje rólki a blachowy mérjak roscżeża do tyżaż kusow. W żamknym wokomiku wuschapny i rolki płomjo a śapali wscho, schtoż bёche w bliskoscżi. Pschiśitajeny personal hnydom i haschesitimi nastrojemi śakroczi, też żo hnydom hłowny płunowy honacż śawrё a prjedy hacż wohnjowa wobora dojédże, bé wohenї śałaty. Każ i Bożim dżiwom je jedyn i dżesacżjerjow, kotryż nad mérjakom dżёkasche a kotryż bé wokomik psched rosbuchnjenjom żwoje mёstno wopuschcżił, śmjerzcżi wucżeknyt. Pocżerpi jenoż łóżiche wopalenja. Nёschto mjeśischinow poddżiłscho rosbuchnyschtej w 4. poschodże żamżneho doma dwaj druhaj mérjakaj na zale podobne waschnje a naczinichtaj tehorunja wjele schtody. Też tu wohenї wudyri, kotryż pak mósche żo śpёchnje śaleсz. W żużodnym domje 10 płunowych cżażnikow rosbuchny. Pschicżina tutych rosbuchnjenjow njeje hischcże dotal wujażnjena, da żo ża to, so ma żo we porjedżenjach, kotreż żu żo wczera dopołdnja na hłownym płunowodu cżinile, pytacz.

Auto że schtyri wożobami śnjeżożit.

Na jёżbje i Zwikawy do Schneeberga śnjeżożi śrjedu wjeczor nałaty auto śe Schneeberga że schtyrimi żobu jёdżazymi. W sawinjenym w blischcżi knjeżeho mlyna w Niederzёchochenje śajédże auto nёhdże wóśom mertwy po nażpyte dele a pschi tym żo dospokinje śnicżi. Ssnat wobżedżerja wośa, hoścżenzar Maks Lenk że Schneeberga, bé hnydom morwy. Wincżniza Charlotta Bräutigamez, kotraż mёjeśe pola njeho żłużbu nałitaja, żebi nop pukny a nimo teho koleno żylnje wobschkodżi a dyrbżeśe żo do Zwikawśkeje khorownje pschewjeżeż. Pschekupz Karl Schreiner i Liebensteinskich kupjelow, wnuk morjeneho hoścżenzarja, żo na hłowje cżёżko śrani a autowy wjednik, Martin Franka że Schneeberga, żebi riebła śitócżi a łożu wobodrё. Po dotalnych śmёrżenjach żo njeboże tak ta, so auto, kotryż napschecżeżo pschijёdże, njebё żwёzu wobłabił, tak żo auto pschedaloko na prawo śajédże a do śchioma śawadżiwschi po nażpyte dele padny.

Hrożtnik śa żony w Hornjej Pfalzy ke khłostarni na cżaż żiwjenja śażudżeny.

Ssrjedu mёśeśe żo psched pschiśiżażnym żudom we Weidenje w Hornjej Pfalzy nёhdże 23 lёt stary Jurij Kraus i Pfanśiża śamotwicz. Po wobśtorżże żeho winowachu, so je 24. dez. 1934 wjeczor wёśtu Heiningowu na khjżowanischcżu mjes Schwarzbachom a Weidenom nadpadnył a wumogował. Pschi tym dojeśche żonu, so bórsy na to wudycha. Dale bё 7. oktobra hołzu i Parśteina wumozował, 18. novembra khłużobnu i Habnbacha nadpadnył a dalśche rubjeżne nadpady na hołzy i Hammerleśa a i Rothejstata śkucżił. Ssud śażudży Krauża ke khłostarni na cżaż żiwjenja a na pschezo po jenu cżёśne prawa wojrjekнychu. Hacż runjeż bёśche śtatny rёcznik żynjerne khłostanje namjetowak. Ssud njemójeśche żo i bożahażej wёśtoścżu wo tym pschebżwёdcżicż, so je wobschkorżeny morjenje Heiningoweje i wotmużlenjom wurwjedł. Dla druhich nadpadow śażudży jeho żud na najwjetśche khłostanje 15 lёt khłostarnje. Dale żo na namjet śtatneho rёcznika wobśamknuty, jeho wotmużicż, dokelż żo wo śtraśchneho śłóśnika jedna. Śażudżeny, kotryż je njedżiwajo żwojeje nutdosće hižo wjazy krócż dla rubjeżnistwa, wumogowanja, śranjenja cżёła pothkostany, śmёje żo bórsy psched żudom w Landshutu dla mordarśtwa Kröningeroweje i Borschcże śamotwicz.

Woheń i mlokom haschesi.

Każ żo że wży Kirchen w Borheinśkej pśche, żu tam dyrbjeli dla njedostatka na wodże mloko k haschenju wohnja bracz. W jenym śtatoku bё we wuhenju woheń wudyrёł, tiż żo hrożnje rośchérżeśche. Wody njemёżachu k haschenju, dokelż bёchu dla żuchoty nimale wśchitke śtudnje wuśahkte. So bychu śtatok wulkowali, wśachu burja mloko a mójachu wopraudże i nim woheń śahaśchecż. To je dopokas śhromadneho cżuża, jo wśchitzy njeżebicżnje drohotne mloko k wulkowanju żużodneho śtatoka dachu.

Tżelenja na żudnistwje w Hradżu.

Naśtrożaży podatk, kajkiż dotal w Awśtriśkej njesnajachu, śta żo pjatk pschi żudnistwje jednanju w Hradżu. Wёśtу Franz Geißeder bёśche żo dla wonjeczeńcenja rowow a hrożenja wobśtorżit. Pschi jednanju won njejapny arnezejsku pistolu i 9 kulkami wucżahny a pocża do żudnikow a żwёdkow tżelecz. Ssudnik, wopschchi krajnopżudništi rada dr. Preißinger, kiż żo śady żudnistwo bliże śpoznawa, żo i kulku, kotraż drjewo pscheraży, na nohy śtani. Mutśele, kiż śtatnemu rёcznikej płacżachu, na śpoje njetrjechichu. Dwaj żwёdkaj pak żo cżёżko śranichtaj. Wonaj śtaj wobkhodny direktor Hradżeże krajneje khorownje Ludwig Pfeiffer a mandżelka Hradżeżeho wojerżeho wopschcżeho intendanta Pechacżeża. Pola njeje je kulka w żeludżiku tcżaży wośtała, so żo wo jeje żiwjenje boja. Pożłednja kulku w pistole żebi wobschkorżeny żam do khowy tżelił. Jako bёchu jeho do khorownje dowjeźli, won wumrё. Geißeder bёśche pryedy w Hradżeż krajnej khorownji dżёkał. Dokelż bёśche żo i dżёła puschczit, je won i wjeczёrowscżu row żumu wobkhodnego direktora Pfeiffera wonjecześcżit.

Cżёżke njewjedro nad Hollandżkej — 5 morwych.

Pschi hollandżikim połnóżnym brjohu zychnowaschi śrjedu krótkowjeczorny wichor, kotryż wulke śapuścżenja naczini a we wjele mёśtach a wjelkach dołhotrajace a khabne śakombżenja śawinowa. W Rotterdamskim pśhawie wottorchny żo wjele łódzi i powjażow a blubschkodżichu. W pschistawomaj Hoek van Holland a Ijmuiden dyrbjeśche żo śłużba loitżow śaśtajicż. W lёtach

stej służbje dóńdže k wulkim jakomdženjam. Na Zuiderskim jeźoru žołmy někotre rybarske cźołmy pózrěchu, pschi cźimž 4 wožoby živjenje žhubichu. W Amsterdamje žo wjele schtomow spowala, kotrež dyrbjesche wohnjowa wobora wotstronicź. Jena žona žo pschi tym mori, a někotre wozoby žo sranichu. Też w poknóžnym morju je žrjedu wichor z hobrzkej mozu satkadźak. Pschi tym žóńdnistwo žylnje schtodowasche. Male tódże dyrbjachu do schtiriaśtich pschistawow cźekmyć. Schtwórtk je wichor womjelknył.

Na dróhy pschilépjene pjenjezy.

Stara leśeź je žo tón raś k wědomostnym sameram w Parisu pschewjedła. Profezor běsche 20-frankki pjenjes na plestr jara źiweje dróhi pschilépił a wobkedźowasche schromadnje z někotrymi studowazymi z kofejownje, kak žo nimokhodźazy sadźerźachu. Se 100 ludźi, kotrjž nimo dźěchu, pytny jenož 41 pjenjes. S tutych pak žo 15 na spodźiwne waschnje z zyła dale wo pjenjes njestarachu a dźěchu dale. Jenož 26 — potajkim schtwórcźina wschědy nimokhodźazych prózowasche žo podarmo pjenjes sběhnyć a jón k žebi wsaź.

Maćeri a jeje dźěćźi w palazym domje.

Pschi wohnju w Londonskim Caśtend bě žo žonomaj je jich dźěćźimi we wschelakich poschkodach z płomjenjemi wupuśź dospołnje salěhnył. Mjes tym so bě wohnjowa wobora hischcze jědźo po puću k wohnjej, salěsche tśo młodźi hólźy se žuźodneho doma na tśěchu palazeje khźe. Jedyn z nich lehny žo dalołko psches tśěchny žłob a dźerźesche rěblt k woknu k poschodej hdźeź jena maź se žwojimi dźěćźimi pschebywasche, pschi cźimž jeho jeho towaršchaj kruce sa nohy dźerźeschtaj. Maćeri a jeje tśom dźěćom žo poradźi, na tśěchu salěsć. Druha žona w prěnim poschodźe, kotraž běsche žo hižo khětro wopalika, cźišny žwojej małej dźěćźi z wokna a žama z njeho potom wukcźi. Pschihladowarjo dźěćźi a też maź w skoku popadnychu.

Wulki woheń w Londonskim pschistawje.

Wobornizy skorza, so bychu žo wukhowali, do Themsy. Padaze domy śnicza łódźe. Seschrěty gummij naczini wulku schkodu.

Londonski pschistaw bu tele dny z wulkim wohnjom potrjechenj. Nětko je žrjedu popołdnju w blizkosći Towerowego mosta nowy wulki woheń wudyrił, z kotrymž žo zyle khdidło tak mjenowaneho kolonialneho doma śnicź. Hascherske dźěła běchu tehodła tak wobcźežene, dokeź njemóžachu wulke hascherske cźołmy dla mórskeho wotliwa dosć blizko k wohnjej dojeź. Mjes tym pak bě žo woheń hižo na składy žurowego gummija rosschěrił, kotrež běchu w žydom nadsełnskich poschkodach samjeźene, a pschezo nowu žratwu płomjenjam poskicźachu. S hascherje wohnja žo dotal, 15 hodźinow po jeho wudyrjenju njeje dospołnje poradźiło. Hascherske dźěła, kotrymž wjele tyšaź ludźi pschihladowasche, wjedźechu k nětkotrym dosć straschnym podawkam. Na tśesche składźischća na pschikład bě 20 tunowshe sběhadło postajene, kotrež w nozy njenadźizy z hobrzkim wrjeskotom do rěki padny. Bórzy na to sběhadło zyła sažada palazeho khdidła žamźny puć. Wobornizy, kotrjž běchu wschě możne wjerschki w žuźodtwje se žwojimi sadźiwami dozpěli, dyrbjachu z dźěła z wulkeje wyšokosće do Themsy skocźiś, so bychu žo psched padazymi [illegible] wukhowali, kotrež dwě wulkej tódźi pschi brjesu śnicźe. Druhe tódźe sapalichu žo z padazymi kaschczemi gummija. Seschrěty gummij cźeczesche w tolśtych rekach z palazych poschkodow składźischća a pokaź mile dalołko powětr. Gummijowe rěcźźi zatykachu wschitke dźěry do wottokow na kraju a dokeź z 60 hodźinow žo pschezo dalscha woda do składźischća tśesche, dóńdże k sapkawjenjam, kotrež hascherske dźěła jara poczejichu. Najrjedy sastajene muźitwa běchu po někotrych hodźinach dospołnje wustake a w běhu nozy a ranja dyrbjachu žo po 4 hodźinach zaměnicź. Woheń bě najprjedy na najwyschšchi poschkod wobmjesowany. Pschesskoći pak, hdyž tśecha žo žynyły na wschě poschkody zyłeho twarjenja hacź do pinzy, hdźeź wulka mnohosć wina a spiritusa leśesche. Schkoda je nimo měry wulka, ma žo sa to, so je žo žnajmjeńscha połoja tam składowaneho gummija (nětdźe 4000 tunow) spalika abo pschi wulkej horzocze schkodu poczerpila. So ludźo do schkody njepschiničźechu, dyrbi žo wotžebje duchapschitomnosći sběhadłoweho wjednika pschipisaś, kotryž na tśesche stejesche. Tutón sběhadłowy wjednik pschewjese hnydom, hdyž woheń pytny, wschěch w najwyschšchim poschkodźe dźěłaczych ludźi — wokoło 30 — se žwojim sběhadłom na dźeł twarjenja, kotryž njebě wohroženy. Hakle hdyž běchu wschitcy wukhowani, wopuschćeźi žam žwoje straschne měsno a cźekny pisches tśechu. Też z wobornikow po dotalnych powěsćach njeje nichtó do schkody pschischoł.

Hobrske nabožne shromadźizny w Leningradźe.

So žo njedźiwajo wschěch nabožnych pschesćěhanjow wona w žowjetskej Ruskej njeje hischcze wukorjenicź dała, nawopak, so teź w kommunistiskich kruhach liczba wérjazych rosće, ta to je z dopokaźom dopiš, kotryž je w redakciji Warschawskich nowinow se strony Leningradskich dźěłaczerjow z próštwu, so by žo wojjewik, dóschoł. W nim žo praji, so je žo 10. auguśta w Leningradźe hobrska nabožna manifestazija wotmeła, w kotrejž žo pschez wo pschesćěhanju zyrkwje, duchownych a wěriwych protestowasche. Sarjadowarjo shromadźiźny běchu zyrkwinsti žwjedźeni k tomu wuźiti, so bychu na 30 000 dźěłaczerjow na nju swokali. Na najwjetschim Leningradskim pohrjebnischczu běchu žo dźěłaczerjo shromadźili. W narěźach wobcźežowachu žo rěcźnizy dla pschesćěhowanjow a sajećow duchownych wschěch nabožnow, dale skorźachu na potłócźowanja, kotrymž žu jich žwójby wustajene, na njewoprawnjene napołożenje dawkow hischcze wobstejazych zyrkwjow atd. Pohrjebnischczo bě pschepjelnjene, jako polizija dóńdże a pscheczźiwo shromadźenym postupowasche. Mjele ludźi žo saja, a hakle pozdźe w nozy žo policiji poradźi, pohrjebnischczo wupróznicź a shromadźenych roseknacź.

Rubježniski nadpad na chinesku ludowu schulu.

Něhdźe 60 banditow, kotiśi běchu z dźěła z nowocźasnymi tźelbami, z dźěła z hlebjemi wobronjeni, žu ludowu schulu w Loatfingu nadpadło a jchulske twarjenje wurubiło. Jeneho wucźerja, 29 schulerjow a 2 schulskeju žłužobnikow žobu wjaschi žu je žwojim wurubkom w cźołmach na wyšoke morjo cźekmyli, prjedy hacź mózachu žo jim burjo je žuźodtwa napschećźiwo stajicź.

Jakostne scźěhki wichera w Ssrjedźnej Japanskej.

Taifun (wichor), sjednoczeny z wulkimi śliwkami, kotryž pched wcźerawschim sapocza we wokolinje Kiuschu zyghnowacź, je žo je žurowej mozu do žrjedźneje Japanskeje rospschestrěł, na žwojim puću žalostnu schkodu nacźinił a wjele njesbožow sawinował. W Tokio je žo po njepschestawajzym deschcźowanju psches 53 000 domow sapkawiko. Wichor śnicźi žrjedu rano w hórnistkim wokrjeju wjele byhlenjow, pschi cźimž 31 hórnikow žiwjenje pschidadźi. Wjele druhich ludźi je žo žhubiło a žo njeje hacź dotal sašo namakało. Żelesniska cźara mjes Totiom a Kobe je na někotrych městach pschetorhnjena, tak so k wjetschim kaźenjam wobkhada dóńdże. Sta dźěłaczerjow na tym dźěła, so bychu žo schkody sašo swporjedźiłe. Po dotalnych swěsćenjach je žo w žrjedźnjej a wjecźornej Japanskej 63 ludźi pschi tutym wichorje morikło. Wulke schkody je njewjedło teź rybarstwu naczinikło. Zyły rjady cźołmow je žo powróćźił. Wschitke hromadźe je žo 62 rybakow žhubiło.

Cyrkwinske powěsće

15. njedźela po žwjatej Trojizy, 29. póžnjenja 1935.

We wschěch wožadach zyrkwinehowokrjeża žo spowědź za młodźenzow, kotrjž do dźěłoweje žłužby sastupja, a za jich pschiwinowatych wotmeja.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi smeje rano 1/2 7 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkasanje; 1/2 8 hodź. farar lic. Ludwig prěduje (Bachowa zyrkwinska hudźba); dop. 1/2 12 hodź. smeje farar lic. Ludwig dźěćźikemschenje. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. žup. Berg prěduje (Bachowa zyrkwinska hudźba); dop. w 11 hodź. smeje farar Groze dźěćźikemschenje; pop w 3 hodź. smeje farar lic. Ludwig tschejenja. Wjecźor we 8 hodź. Boża žłužba za młodźinu, kotruž Budyska evangelska młodźinska žłužba sarjaduje; prědowacź budźe młodźinski farar za Němsku Zahn z Barlina. Wschitcy starschi zo je žwojimi žynami a dźowkami na tutu Bożu žłužbu wosebje wutrobnje pscheproschuja. Pacźerske dźěći Pětrowskeje wožadny žu žo namołwite, so bychu tutu Bożu žłužbu za młodźinu wopytale. — W Tuchoŕskej zyrkwi smeje farar Groze wjecźor w 6 hodź. spowědź a Boże wotkasanje. — Pschi Bożimaj wotkasanjomaj rano 1/2 7 hodź. w Pětrowskej zyrkwi, na pożledniej ranschej spowědźi leźenho pokleta, a wjecźor w 6 hodź. w Tuchoŕskej zyrkwi žo młodym ludźom, kotiśi 1. oktobra do dźěłoweje žłužby sastupja, możnosć poschica, so moja hischcze raz pschi wottarju žwojeje domjazeje zyrkwje se žwojimi pschiwusnymi Boże wotkasanje žhromadnje wužiwacź. — Sbérka za domjaze wotkasanje. — Póndźelu wjecźor 1/2 9 hodź. w evangelskej młodźinowni na Hrodowskej haźy 6 bibliske koło za žony. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi mutrnosć za młodźenicze. — Ssrjedu wjecźor we 8 hodź. w Tuchoŕskej zyrkwi mějto biblijeho wjecźora wopominajcźa žwjatocźnosć Hendricha Schütza je žobuspěwanjom khoralneho khora, na tym spěwa žo thérkulsch „Wotnaš“, kiž je krajnozyrkwinski hamt postajił. Prošy žo, so bychu žo žolte kérkuschowe seschiwki žobupschinjeźe.

Katolske cyrkwinske powěsće

16. njedźela po swjatkach, 29. septembra 1935.

Swjedźeń swjateho Michała arcyjandźela.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 Boża mša, dop. we 9 hodź. wulka Boża mša z prědowanjom, 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, přileżnosć ke spowědźi: sobotu wot 18—19 hodź., 19,30—20,30 hodź.; njedźelu 5,30—6,30 hodź., dop. w 9 hodź., štwórtk wot 18—19 hodź. Pjatk Jezusoweje wutroby, 4. oktobra rano w 6 hodź. Boża mša před wustajenym najswjećišim, litanija Jezusoweje wutroby z požohnowanjom. Różowcowe pobožnosće: wutoru, štwórtk a sobotu dop. w 9 hodź., srjedu a pjatk wječor 1/8 hodź. — **Serbska cyrkej.** Njedźelu rano 1/8 hodź. Boža mša za prědowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 11 hodź. Boža mša za dźěći z prědowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 19 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mše wob tydźeń rano w 6 hodź., srjedu křižny zwjazk w Gareisowej drózy, štwórtk mužske towaršstwo. Pjatk Jezusoweje wutroby rano w 6 hodź. serbska a 3/4 7 hodź. němska Boža mša Jězusoweje wutroby, wječor 1/9 hodź. dowěrnicy. Sobotu přileżnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći a we 18 hač do 20 hodź. za dorosćenych.

Radio

Njedźelu, 29. septembra žłyschi žo:

Königswusterhausen: Nimo žnateho njedźelskeho programma: 6 ranschi konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 za burow. 9 němska žwjatočna hodźina. 10,30 Bachowa hudźba. 12 tačzele. 15,30 za wjeźny lud. 16 popołdnischi konzert. 20 pišany wječor.

Lipsk. Nimo žnateho njedźelskeho programma: 6 ranschi konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 ranschi žwjatočnosć. 20,30 hudźba na byrglach. 14,05 za němskich burow. 16 popołdnischi konzert. 20 še starych a nowych spěwnych hrow.

Hischcze wažne z njedźelskeho programma: Barlin: 20 opera w radiju. Königsberg: 20,20 wječorny konzert. Hamburg: 20 opera „Don Pasquale“. Wrótzlawk: 20 žabawny rejwańški wječor. Köln: 20 operowy konzert. Mnichow: 20 z němskich komistich operow. Warschawa: 20 žymfoniski konzert. Praha: 20 žłowjanske reje.

Póndźelu, 30. septembra žłyschi žo:

Königswusterhausen: Nimo žnateho wschědneho programma: 6,30 wjeselny ranschi konzert. 11,30 za žony. 11,40 za burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosće. 16 popołdnju konzert. 19 a nětko je žwjatok. 20,10 psches holu.

Lipsk: Nimo žnateho wschědneho programma: 5,50 za burow. 6,30 ranschi konzert. 9 za žony. 11,45 za burow. 12 pschipołdnischa hudźba. 17 popołdnischi konzert.

Hischcze wažne z dnjowoho programma: Barlin: 20,10 žabawny konzert. Hamburg: 20,10 wuherska hudźba. Wrótzlawk: 20,10 módra pónđela. Köln: 20,10 wulki žabawny wječor. Win: 20 pišana hodźina.

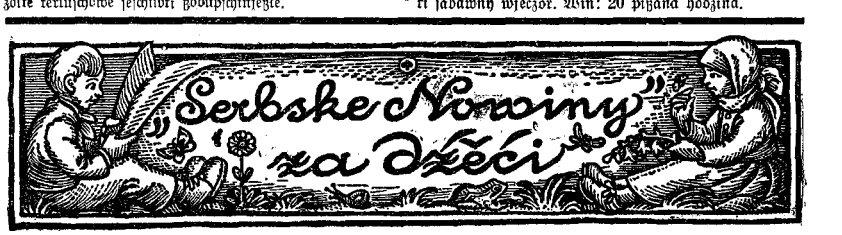

Lube dźěći, male a wulke! Lubi starši! Woćišćmy Wam nětko na někotrych sobotach krasnu bajku wo hłupikojtym Janku. Toho njesměće pak měć za hłupeho Hansa. Naposled so pokaza, hač je Jank woprawdźe tak hłupikojty, kaž ŕeka. Bajka je dołha, ma 12 dźělow.

Hłupikojty Jank.

Bajka Lawa N. Tolsteho;
přełožił (1887) J. M. Holan †

I.

Jónu běše bohaty burik, kiž měješe tŕoch synow Simana-wojaka, Tarasa-brjuchača a hłupikojtoho Janka a hłuchoněmu dźowku Melaniju.

Siman,wojak čehnješe do wójny, zo by kěžorej služił, Taras-brjuchač dźěše do města k překupcej jako pomocnik, hłupikojty Jank a holca pak wostaštaj doma, zo byštaj nanej pomhałoj, sebi kŕiwy khribjet nadźěłać. Siman-wojak bu wysoki wyšk, dosta wot kěžora wulke kubło a wożeni so z wosebnej knježnu. Wón dostawaše dale swoju wulku mzdu, kubło bě wulke a tola zady a próčku njedosahaše: Stož muž nadoby, to žona rozmjeta; a pjenjez žonje žanych njebě. Jónu naš Siman na swoje-kubło přijědźe, zo by dokhody zběrał, a šosaŕ jemu praji: „Ja njewěm, zwotkel brać. Nimamy skotu ani gratu, nimamy koni ani kruwow, nimamy ani płuhow ani brónow, to wšitko dyrbimy kupić, potom změjemy dokhody.“ Tuž dźeše Smian-wojak k nanej a praji: „Nano, wy sće bohaty a njejsće mi ničo dał. Dajće mi mój treći dźěl, ja chcu swoje hospodaŕstwo zarjadować.“ Stary nan praji: „Ty mi ničo domoj sał njejsy, ja ći ničo dać njemóžu. To by njeprawje było přećiwo Jankej a přećiwo holcy!“ Siman rjekny: „Wšak je wón hłupikojty a wona hłuchoněma. Sto dha taj trjebataj?“ Stary nan rjekny: „Kaž Jank chce!“

Jank praji: „Mojedła, njech bjerje!“ Siman-wojak wza dźěł jeju zamoženža, přewjeze je na swoje kubło a služeše dale kěžorej.

Taras-brjuchač wuwilkowa wjele pjenjez a woženi so z dźowku bohateho překupca, ale wšeho njebě jemu dosć. Wón přijědźe k nanej a praješe jemu: „Daj mi mój dźěł!“ Stary nan teź Tarasej ničo dać njemóchaše. „Ty, wón dźeše, nam njejsy ničo sał, a štož mamy doma, to je Jank nahromadźił. Přećiwo njemu a holcy njesmějemy njesprawni być!“ Taras pak rjekny: „K čemu dha wón što trjeba, wón je hłupikojty, woženi so njemóže, jeho žana njewozmje, a hłuchoněma holca teź ničo njetrjeba. Daj mi, Janko, połojcu žita; grata ja žaneho njebjeru a wot skotu wozmu jenož zrěbca mrózaka; ty tola z nim worać njemóžeš!“ Jank so wusmja. „Mojedła“, praji, „ja pónđu ći to wobstarać!“ Tak wotedachu też Tarasej dźěł. Taras wotwjeze žito do města, zrěbca mrózaka wza sobu a Jankej wosta jenička stara kobła, zo by rolu dźělał a nanej a maćeri khlěba nadobył.

(Pokračowanje.)

Wuzhódanje tydźeńšeho hódańčka (**21. 9. 35**): **len** (świžna rostlinka).

Hospodařski kućik

Skót nas dodżerži, nic zorno

Woda je za wšě rostliny wjelewažny element; hdyž njebjo wjele dešća wobradża, je zeleneho dosć, tute pak ma mało sytniwosće, a hdyž horce słónco sapa, je mało picy, tuta pak strowa. Suche lěta pak su nam tola lubše hač mokre.

Tajka nuza na picy, kažkuž smy lětsa a loni měli. rozhladneho rataraj tola překhwatać njeměła. Bur zawěści so přećiwo wohnjej, přećiwo krupam atd., zo by picowu nuzu wotwobroćił, na to njemysli. Kajku škodu njepřinjesu tajke suche lěta: štož so předać hodźeše, bu předate, dokelž picu a słomu šerješe. Mnozy su swoje stadło bóle posłabili, hač bě za pola spomožne. Njechamy dha ze škody mudrosće nabyć a tajke picowe rostliny kubłać, kotrež rady w suchim čopłym času rostu? Džakowna lucerna wšak chce tučnu rolu měć, kajkejež we Łužicy wjele nimamy, za to pak spokoja so majs teźź z khudej rolu, hdyž je tuta jenož přihotowana a hnojena. Na kóre mjetataj so najbóle 2 centn. superfosfata a 30—50 puntow chilisalpetra. Mróz tuta pšenica njewutraje a njesmě so do poł meje sadźeć. Rynčki złoż 18 colow wot so, njanku daj wupłać. Amerikanski majs dawa najwjacy picy, wuherski a hadenski pak najlěpšu. Štóž so wudawka za přikupny hnój boji, njech pilnje juchu wozy, wosebje w pěskach. Majs sam za so je khudy na cyrobiznach, kaž runklicowe łopjena. Ma so, sykany, ze sykanjom přeměseć a na kruwu so wšědnje 1—2 puntaj womješka přidać. Něšto sele dyrbi skót dostać, traš kamjeń k lizanju.

Hdyž so majs zeleny njepicuje, njech so za zymu khowa. Kónc septembra so požněje, přesklnyty wjaza so do walčkow a staji so do pópow. Wězo dyrbi so, za tym hač maš hospodarstwo, ¼, ½, 1 kóre k sadźenju majsa wostajić, kotryž zahońck traš dale trjebaš. Ty pak so picowje nuzy bojeć njetrjebaš, njetrjebaš skót za tuni pjenjez dawać, a maš mloko a butru, štož teź njese. Njeměń, přećelo: wšak tola přeco suche lěta njebudźa, kaž loni a lětsa. To je lohka mysl! Twoje twarjenja so teź kóžde lěto njewotpala, a tola je přećiwo wohnjej zawěsćuješ. Tak hladaj, zo će picowa nuza njepřekhwata, dokelž, hdyž maš picu wyše, to tak zle njeje, hłupa wěc pak přeco je, hdyž ći na njej brachuje!

Wonjestworjene skoćo

Hdyž smy skót na pastwy honili, njetrjebamy so wo to starać, zo skoćo strowe zrosće; hinak nětko, hdyž je z picowanjom w hródźi, kaž do jastwa wotsudźene wot naroda hač do dwaj, zo rěznik po nje přińdże. Najwažniša wěc za skoćo je tola, zo jemu runy kříž narosće a zo so tu pola młodeho njepřehlada. Kříž skoćeća je kaž rjada, kotraž pućdku na přihmaj, zady na zadnymaj nohomaj wotpočnje. Tuta samo za so zdobna runowaha škoduje so hladajcy, hdyž skoćo runeho słanja a lěhwa nima; čłónki w kříżu so zekřiwja, khribjet scehnje so kaž serp, za to wustupuje wulki brjuch, kiž skoćo wohidźuje. Město, hdźež skoćo steji, dyrbi přede wšěm wurunane być, zo ani z hłowu ani ze zadkom wyše njesteji.

Dokelž sebi skoćo w času, hdźež je dźećel, brjuch ze zeleným napjelni, kotrež je kłětro ćežke, budźe njerune staće w tutym času wjele škódniše, hač we zymje. Druha škoda: Korta su najbóle wysoke, zo ma so skoćo naćahować, hdyž za picu so dobywa. To njeměło być. Korto měło po możnosći při zemi stać, zo so skót při jědźi khila. Wosebje měła so zelena pica radšo před skoćo na słanje słać, hač zo so do wysokich rěblow tyka. Čelata njeměše so docyła wjazać — hibać so dyrbja a młode byčki dyrbja so druhdy pobosć, zo bychu rjaneje štałtnosće byle, stawy rune zrostłe a móc do nich přišła.

Štóž chce strowy zrosćeny skót měć, njech na to kedźbu: njećerpće, zo so skót na krótke wjaza!

Rozwučowace drobnosće

Dźiwne ale wěrne! Čim dale w ratarstwje doprědka kročimy, čim wjacy nastawa nam njepřećelow a škódnikow. Z hłubokim woranjom a dospołnišim hnojenjom přihotujemy puće mnohim čerwjam, kiž w zemi toča a z puščenjom lěsow začěrimy sebi najlěpšich přećelow, kiž njerodźe na kožu du a ju kónenja — ptački.

Sy-li howjadło rězał, směš sebi tež gulaš popřeć. Narězaj něšto cyblow do klockow a pać je w šmalcu abo butře na žołć, přidaj tójšto popjera. Na to rozrězaj mjaso do klockow, posel je, ščiń do tygla a zawodźej derje; počina-li mjaso brune być, přiliwaj něšto wody, přisyć, chcoš-li, wšo kimiłki. Njech so pječe, doniž mjaso njej mjelne, štož nimale 2 hodźinje traje.

Braimna, kiž swinje nadpaduje, hodźi so, hdyž hišće zła njeje, z tutym srědkom zahnać: Do ¼ litra mloka sypń kónčk noža tołčeneho bożeho zela (Weiße Nieswurz, Rad. Verati albi, teź čemjerica) a liń jemu do šije. Na to budże bluwać. Kupaj jo pódla 2—3 hodźiny dołho ze zymnej wodu, abo trěj je z mokrymi hadrješćami. Klystiry přihotuja so z mydliznow.

Swinje, kotrymž so wjele běrnow dawa, zeslabnu najbóle na kosće; srědk přećiwo tomu: móžeš-li, dawaj druhu picu, abo naměšej do běrnow tołčene kosće po małych horstkach.

Šlinki: hdyž je w zahrodach z nimi złě, nasypaj na dnju, hdyž je so dešća našło, khwilu do khowanja słónca horstku muki, a hdyž pozdźišo tam pohladaš, widźiš wokolo muki črjódku šlinkow, kotrež móžeš skóncować.

Šlink nanjese hač do 200 jejow; hdyž je čopło, wulahnu so za 4 njedźele, hdyž je zyma, wostanu hač do bliższeje meje. Šlinki přetrjaja zymu derje, to pak je kónčnuje, hdyž wjedro nahle z čopłeho do zymneho přeskoči a nawopak.

Jeja njesměš ženje w pincy abo w syrym khować, hewak so bórzy skaža. Zestajej je přeco do horneca, na dno popjeł, z kónčkom horje, potom zaso worštu popjeła atd. Połny horne staj na město, hdźež stajnje wětr čehnje — tak khowaja so jeja měsacy dołho.

Tuk z mórskeje ryby (thran) je dobry srědk k zahnaću čelčkow a kalatych muchow, wosebje hdyž je rasmjerdźany; namazaja so wšědnje ze šćětku te blaki konja, hdźež so muchoriška najradšo zasydnu a hdźež so kóń sam jich dowobarać njemóže.

Strašne sćěhwki nazymnjenja wotwobroćiš, hdyž tak khětře hač tebje zymica překhwatować počina, kóžde štwórć hodźiny někotre kapki kamforoweho spiritusa na cokorjo bjerješ; móže-šli, wukunaj nozy w prawje horcej wodźe a podaj so do łoža.

Najtuńši barometer je pijelca. Na jasne wjedro leži, do so zawita, čicha w sudobju, je-li na dešć, zběhnje so hač na kromu sudobja a wostanje tam, doniž so njewuwjedri; steje-li hrimanje na njebju, smyka so z khwilemi z dna a wije so wšelko a nahle we wodźe. Při mrózu spi, hdyž sněh dźe, ma so kaž při dešću. Pijelcu khowaj w běłej blesći, na dno daj něšto pěska, wodu ženje njeporjedźej, dolij pak, hdyž je rozčěkała, zo je bleša přeco ¾ połna, wodźej a zawjazaj ju z płatowej łapku.

Hospodarski rozhlad

Sobota, 28. septembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendželski punt	12,21	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	60,69	100 franc. frankow	16,375

Barlinjska burša, 27. septembra. Burša běšche wožeła pichi małych nakupjach se strony publika dale kruta, wožebje běšche sajim za renty. Stara wójnjska pożičonka doby wo poł procenta. Teź druhe renty mózachu so skrućiś. Wobdźełenje sajim pichiwobrocaji so teź wumwjedźenjam dr. Schachta wo sakonju wo hospodarjenju z milinu. Tola najprjedy budźa so płacaśiny wurunacej dorbjecź, pichi cźimž so na hospodarnosć jednotliwych pichedźewjacow njeźmě sapomnicź.

Barlinjske žitne wulkowiki. Teź pohledni dźeń tutoho tydźenja na Barlinskich žitnych wulkowikach njeběchu so kupowańske a poticijeńske pomery picheměniłe. Kaž hacź dotal je dowos se strony ratarstwa jara słaby. Druha ruka poticija khlěbowe žita w dosahacej měrje. Młyny pak su hišće sastarane a kupuja jenož ideła pichenčane druźiny wyšokeje hódnoty. Njekontingentowana khlěbowe žita maja měrne witi. Wowsa a pjawaniści jećamjeń so lohko na wikach wotbywatej. Jećamjeń sa piwarnje, khudy na běliku, so tehorunja bylnje wobledźuje.

Wežera płaczesche w Barlinje zrutnar

pšenicznu W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rožli R 8: 7,70 hr., R 11: 7,85 hr., — jećamjenja G 7: 7,95 hr., G 9: 8,20 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,80 hr

Wiki w Shorjelu.

Pšenica (100 kilogramow) 18,90 hr., rožka 15,40 hr., jećamjeń, nalětni 15,60 hr., wowš 14,40 hr., běrny, zentnar 2—2,60 hr.

Twora	Němski wuplod			Twora	Němski wuplod		
	Najnišša płaczina	Najwyša płaczina	Wikarny wuplod		Najnišša płaczina	Najwyša płaczina	Wikarny wuplod
	pf.	pf.	pf.		pf.	pf.	pf.
Boby (Buny) . punt	20	25	—	Solotej kreńk	5	10	—
Hroch »	—	40	—	Šćerbak »	—	—	—
Kórki za solotej »	20	25	—	Koseńdło punt	—	—	—
Kórki k nakładź. »	15	20	—	Seleri stuka	10	50	—
Kórki (žonon.) »	—	15	—	Seleri punt	—	—	—
Sydrožiny kał stuka	10	40	—	Łobeda »	—	20	—
Bély kał punt	08	10	—	Rapunelki »	—	—	—
Čerwjeny kał »	10	15	—	Tomaty »	12	15	—
Wirsingowy kał »	—	15	—	Cybla »	—	10	—
Pupkaty kał »	—	—	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	—	—	Krěn »	60	70	—
Kolrabi młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	30	40	—
Kolrabi (stary) pt.	—	—	—	Cerstwe hriby litr	30	70	—
Karoty walčk	—	10	—	Sušene hriby litr	50	60	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabłuka punt	20	40	—
Korjeń pětršylki »	—	—	—	Jabłuka k warj. »	10	20	—
Porej »	—	20	—	Dobre krušwy »	20	30	—
Radiaki walčk	—	10	—	Krušwy k warj. »	10	20	—
Rjetkej štuka	10	15	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	—	—	Słowki »	25	30	—
Rjewjeń »	—	—	—	Brěski »	—	—	60
Čerwjena répa »	—	15	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	—	—	Wino »	—	25	30

Drobnowikowańske płaczlny w Budyšinje

28. septembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wše płaczlny so po złotej hrivnje zrozumja.

Twora	najnižše płaczlny hr.	najwyšše płaczlny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc - - 1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rżana muka - - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe - - - - 1 kg	—	0,08
Rajs - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	—	—
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - - - štuka	0,10	0,12
Jědźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - 1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,76
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,25

Wične płaczlny w Budyšinje.

28. septembra 1935.

Wše płaczlny so po złotej hrivnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaczina hr.	najwyša płaczina hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaczina	50 kg	—	9,35
Pšenica —— kruta płaczina	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaczina	50 kg	—	7,90
Rožka —— kruta płaczina	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětny - - - -	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	7,95
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,40
Wows - - - - - - - -	50 kg	—	—
Raps - - - - - - - -	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,60
Běrny (w małowikowanju) -	50 kg	2,60	2,85
Syno - - - - - - - -	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena -	50 kg	—	—
Butra - - - - - - - -	1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - - -	1 štk.	0,10	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,30
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,30
Rżana muka Type 997	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,75	7,00
Rżane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,70
Wikowańske rżane wotruby	50 kg	5,90	6,20
Husy - - - - - - - -	1 štk.	—	—
Prosata 952 štuk - - - -	1 štk.	12,60	22,00

Prosate wiki běchu snadne.

Płaczlny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. septembra 1935 Płaczlny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 571.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět - - - - - - - - - - - -	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene - -	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše - -	41—42
Mjenje picowane wšěch starobow - - - - - - - -	37—40

Byki: 275.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - -	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše - -	41—42
Špatne - - - - - - - - - - - - - - - - - -	38—40

Jałojcy a kruwy: 1629.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće - - - - - - - - - - - - - - - -	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět - - - - - - - - - - - -	38—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy - - - - - - - - - - - - - - - -	30—37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy - - -	20—28
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - -	—

Celata: 1347.

Najlěpše wukormjene (1. družiny) - - - - - - - - -	68—74
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) - - - - - -	60—67
Špatne (3.) - - - - - - - - - - - - - - - - -	50—58

Wowcy: 5110.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) - - - - - -	46
Starše wukormjene (6.) - - - - - - - - - - - -	44—45
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) - - - - - - - -	34—43

Swinje: 2750.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	51—52
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - -	51—52
Mjasne - - - - - - - - - - - - - - - - - -	51—52
Špatne - - - - - - - - - - - - - - - - - -	51—52
Rancy a kundrosy - - - - - - - - - - - - - -	51—52

Płaczlny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczlny po złotej hriwnje.

	27. 9.	26. 9.		27. 9.	26. 9.
Pšenica	200,0	200,0	buny	—	—
rožka	163,0	163,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	205-211	205-211	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,65	26,65	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	23,00	23,00	such. truhanč.	4,83	4,83
ps. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,20	8,25
rżane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	rżana słoma		
hroch, Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczina za pšenicu za wuplodźerja S: 190.0 9: 191.0
Płaczina za rožku za wuplodźerja S: 154.0 11: 157.0
Płaczina za ječmjeń za wuplodźerja 7: 159.0 9: 164.0
Płaczina za wows za wuplodźerja 9: — 13: 158.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 228 | Budyšin — Póndźelu 30. septembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Italska chce jendźelske interesy wobkedźbować

Italski ministerski pschedsyda Mussolini je w ministerskej radźe nadrobnje rosprawjał, kak po wobsamknjenjach Swjasa ludow z italsko-abeźynskej swadu steji. Po Mussolinijowej rěči je ministerska rada wobsamkła, kak so politika Italskeje w najbliższim pschichodźe muwije:

1. Italska Swjask ludow hač do teho dnja njewopuschći, doniž Swjask ludow sam w połnym wobsahu samotkrótnosć njepschetwornje sa napravy, kotrež Italska potrjebja.

2. Jako běsche wutrobne hłowa pižonneho pósłelstwa jendźelskeho swonkownego ministra Hoare złyschała, ministerska rada hischće raz wosjewi, so politika Italskeje ani sa blizkimi ani sa dalokimi žadosćemi njehoni, kiž mohłe interesy Jendźelskeje tranić. Jendźelskemu knjeżerstwu je so wot 29. januara hač do dźensnišeho dnja na najprawniše waschnje wo kolonialnych žadosćach italskeje politiki a wo interesach rosprawjało, kiž su pschičina tuthych žadosćow a kotrež je Jendźelska w dwojstronskich dorěčenjach tehorunja pschipóznała. **Jendźelski lud dyrbi nimo wschitkich faschisowej njepschećelskich tajnosćow wědźeć, so je italske knjeżerstwo jendźelskemu knjeżerstwu pódlo, so je swólniwe wo nowych dorěčenjach jednać, je-li so wo wupraunjenje interesy Jendźelskeje w rańschej Afryzy jedna, so by so sjawnosć smjerowała.**

3. **Faschistiske knjeżerstwo najzwjatorańschu wojewju, so wschitko wobeńdźe, schtož mohło italsko-abeźynsku swadu na druhe strony wupschestrěć.**

K wusprawnjenju swojeho sadźerjenja ministerska rada hischće raz wosjewi, so je dyrbjała namjety wubjerka pjeć nuzow wotpokasać, dokelž na nusnosć roschěrjenja Italskeje a na saměrjenje italskich prěnjotnych interesow w Abeźynskej njedźiwachu. Abeźynska pak je, njes tym so Swjask ludow wuradźowasche, swoju mobilisaziju wudospołnila z wotmyslenjom, so by italske kolonije nadpadła. Tehodla je Italska w poslednich dnjach spěšnischo swojich wojakow do swojich kolonijow wosyła.

S Parisa so powě, so romski wošebity rosprawjeć nowin „Matin" njedźiweluje, so wójna w blizšich dnjach wudyri. **W Romje so pjeza wozjakuje, so so italskim wojakam krjedź tuteho tydzenja pschikaje, do Abeźynskeje nawalicź.** Na pschedwjeczoru spočatka wójny so wschitke faschistiske swjaski w Italskej na wulke shromadźizny swołaju.

Žanych wosebitych jednanjow mjez Jendźelskej a Italskej

Jendźelski minister Eden so pondźelu do Parisa a wot tam do Londona poda. Schtwórtk, hdyž so wubjerk finanzcjoch w radźe Swjaska ludow sendźe, Edena sałžo w Genfje wozjakuja. Jendźelski politikarjo maju połoženje za njepschemjenjene, runjež je abeźynski kěžor telegramu wo powschittkownej mobilisaziji w Abeźynskej Swjaskej ludow pósłał.

Jendźelske knjeżerstwo je wo wosjewjenju italskeje ministerskeje rady spěchlilo, so je italske knjeżerstwo 29. januara jendźelskemu knjeżerstwu wo swojich wotpohladach w Abeźynskej powědło. **Jendźelska pak je rospominanje abeźynskich należnosćow wotpokasała, so njeby ani podaczja sbudźiła, jako by tuta swólniwa, pschećiwo sałdam Swjaska ludow jednacz a nowemu porjadej pschihłosowacz.**

Hdyž Mussolini nětkole wosjewja, so nochze jendźelskim interesam sešchkodźeć, dha je to sa Jendźelsku mały dypk. Jendźelska pak swoje napravy w Sćrjedźozemskim morju a druhdźe jenož jako sobustaw Swjaska ludow pschewjeduje. So je Mussolini w romskim wosjewjenju a pschi druhich skladnosćach wuprajił, so je swonka Swjaska ludow z jednanjam swólniwy, so w Jendźelskej jako wobezbe majne njewobhladuje.

Abesynski kěžor mobilisaciju připowěda

Reuterez telegrafowarnja w Londonje z Addisa Abeby powě, so je abeźynski kěžor pschedsydźe rady Swjaska ludow telegramm pósłał. Napschećo druhim powěćicam z Addisa Abeby so w telegrammje sdźěli, so abeźynski kěžor z powschittkownej mobilisaziju njemóže dleje čakacz, dokelž Italska swoje wójsko w Afryzy bjes pschestacza pozyłnja.

Francowska je z jendźelskej wotmołwu spokojom

W Parisu je jendźelska wotmołwa na franzowske napraschenje wo sankziach dospołnje spokojiła. S teho franzowske knjeżerstwo sudźi, so chze Jendźelska bjes wumělenjenja w Swjasku ludow sobudźěłacz. Wotmołwa je so njedźelu wojewiła. Wona je list jendźelskeho swonkownego ministra sira Samuela Hoare franzowskemu pósłanzej w Londonje na napraschenje franzowskeho knjeżerstwa. W swójim z italsko-abeźynskej swadu běsche so Franzowska jendźelske knjeżerstwo wopraschała, kak daloko móże so wona pschi sankzijach na jendźelsku spuschczejcz. Franzowske knjeżerstwo myslesche wošebje na możnosć, so mohł jedyn europski stat, hač je wón sobustaw Swjaska ludow abo nic, z mocu w Europje sapschimnyć.

Sir Samuel Hoare w swojim listce na swoju rěcź w shromadźiznje Swjaska ludow 11. septembra dowonina, w kotrejž je prajił, so jendźelske knjeżerstwo wschitke winowatosće wustawy Swjaska ludow dopjelni, tak daloko hač budźe to w jeho mocy. Wón je w swojej rěči w Genfje hižo wudawanje wotpokasał, so móże so jendźelske knjeżerstwo hinak sadźerjeć hač njepowalnje zwjernje z Swjaskej ludow. Tak tej pjeza sjawnosć w Jendźelskej myšli, so ma Jendźelska Swjasej ludow zwěrna wostacz.

Hdyž je na jendźelsku zwěrnu z Swjaskej ludow pokasał, Hoare pokraczuje, so Swjask ludow a z nim Jendźelska sa shromadne sakhowanje zyłeje wustawy Swjaska ludow wustupujetaj. To płaći wobežbje wo shromadnym pschestrěwanju pschećiwo wschitkim pospytam njewužadaneho nadpada. Potom sir Samuel Hoare rozłožuje, je maju so pschi nałožowanju mocy sthodźenki winy a sthodźenki nadpada wobkedźbować. Kóždy sobustaw Swjaska ludow dyrbi pjeza pschipósnacz, schtož też z wustawkow wuchadźa, so zwět njewostanje na zwojim městnje stejo.

Jendźelske knjeżerstwo myšli, so Swjask ludow njeźmě z lohkomyslnosću a žłabej měru do zwojich idealow sam žebje k njemocy sabudźiłcz. Hoarowy list skónči so je zwěrnami wěry do shromadneho bjesstracha. Dołhi so Swjask ludow je swojim samknjenym pschikładom sdźerži, budźetej jendźelske knjeżerstwo a jendźelski lud stajnje za njón wustupowacz.

Wo brónjenju jendźelskeho wójnskeho łódźstwa

Londonske nowiny „Daily Telegraph" pišaju, so je wulki narunański programm jendźelskeho wójnskeho łódźstwa jendźelskemu parlamentej pschi najbliższej sklaskosći pschedpołoži. Programm je pjeza na nětkotre lěta wupschestrěje. Po nim ma je jendźelske wójnske tak sešyrjenicz, kaž žebi to dźensnišim zwětowe połoženje snajmjenscha žada. Tola tutón programm z nětčišnim wobežbitym politiskim połoženju njesłuschnje, dokelž je so pjeza psched někotrymi měšazami sestajał.

Pišaŕ nastawka w Londonskich nowinach pschipomnja, so je na sakładze twarskeho programma lěta 1935 sa 10 milijonow puntow łódźow do twarjenja da. Pschi twarjenju tuthych wójnskich łódźow nětkle 60 000 ludźi dźěło namaka. Wot nětka hač do februara 1936 je pjeza dozyła 19 wójnskich łódźow do twarjenja da, dwaj kschižakaj, wjednik flottille, wožbom sanicakow, dwaj podmorskaj cołmaj, jena tepotška łódź, schtyri schalupy a jena mjerjeńska łódź. Też maschiny a druhe wuhotowanja sa jedyn dalschi kschižak, jedyn podmórski cołm a dwě schalupje je do dźěła da. Skónčnje je wulki bitwiski kschižak „Renown" z wudawkami 900 000 puntow a kschižak „Suffolk" z wudawkami 100 000 puntow dokładuje wobnowitaj. Dosełž maju sebjelnjenje jendźelskeho wójnskeho łódźstwa sa zyle nusne, je wočakuje, so je w hospodarskim planje pschiwzak k spěšchnemu pschewjedźenju programma pschiwoli.

Nowe kschižaki a sanicaki budźa wjetsche a khmańsche hač jich pschedchadnicy. Dokelž je we wukraju wjetsche wójnske łódźe twarja, je jendźelske wyschnosće wójnskeho łódźstwa pjeza nusuja k twarjenju wjetschich wójnskich łódźow z wjazy kanonami.

Londonske nowiny „Daily Expreß" pišu wosjewnje, so je jendźelske knjeżerstwo bronjeńsku pożczonku rospominoło, kotraž nětkle 150 hač 200 puntow sterlingow wuczinja. Plan je so pjeza wězywustojnym finanzneho ministerstwa pschepodak, so bychu jón nadróbnosće wobdźěkali.

Italske wojeske hibanja w Eritrejskej

S Abeźynskeje su powěsće dóschle, so je italske wójsko na mjescach mjes Eritrejskej a Abeźynskej bjes pschestacza hiba. W strategiskim tsjorožku mjes Adiugriom, Asmaru a Senafu je je so pjeza 51 000 wojakow shromadźiło. Mjes nimi je 31 000 muži barbnych wojakow. W italskim wójsku nadeńdu je so pionerojo, artillerija, lětarjo a sanitetne muzstwa.

Sakski ležownostny dawk so němskemu přerěžkej přiměri

W sakskim sakonskim łopjenu je je so sakeń k pschemjenjenju sakonja wo ležownostnym a pschemyslowskim dawku wudał. Tohorunja je je so wukas wo wobstronjenju snižanjom ležownostneho dawka wosjewił. W sakonju je so letny ležownostny dawk za wschitke ratarske ležownosće wot 1. oktobra 1935 na 4,5 wot tyseza hódnosće postaja. **Tak ma je so wot tutoho czasa statny ležownostny dawk wot ratarskeho, lěsarskeho a sahrodniskeho samoježnja z 3 wot tyseza hódnosće a ležownostny dawk za wschitke druhe ležownosće se 4,5 wot tyseza hódnosće płaczicz.** To płaczi wobežbje wo wobydlenskich, wobkhodnych a fabrikskich ležownosćach. S wukasom je dotalne nakhwilne sniženja ležownostneho dawka wot 1. oktobra wotstronja.

Wo statnym akće na Bückebergu

Programm sa letuschi statny akt na Bückebergu je sešchowaz: Po zwojim pschijěždźe na Bückeberg wjednik ninmo frontu czełnych formacijow krocži a poda je pschez spalěr czełazych ludowych towarschow na tribunu, hdyž wón diplomatiski korps powita. Z wutšełom tisoch wrjełatych bombow je wosjewi, so je manifestazija sapoczne. Wotewrjeńsku rěcź smje nimši minister dr. Goebbels.

Potom 100 wójnskich lětadłow (wobhonjerskich, wojowarskich a bombowych lětadłow) w paradze nad Bückebergom poleczi. Po khórowym spěwje „Johnowanje" je wjednikej zinjowa króna pschepoda. S nowej wrjełatej bombu je wokoło pschedstajenišče sćuczowanje wojerskeje mozy wotewri. Po sćuczowanju bataillona pěschkow hischće wotdźělenje 150 tankow do wojowanja sapschimnje. Lohke a czěžke wobarańske batterije pschećiwo nadpadowazym lětadłam sapschimnu. Pschi sćuczowanjach je potajkim nimale wschitke druzyny nowoje wojerskeje mozy pschedwjedu. Na wobmjetowanym městnje na Zeppelinskim polu w Nürnbergu mózachu je jenotlive druzyny jenoż po rjadu pokazowacz. Na schěrokej krajinje wokoło Bückeberga móża pak wobdźělnizy widźecz, kak nowocźažne wojerske wotdźělenja hromadnje skutkuja. Skónčenje sćuczowanja je tehorunja z wrjełatowej bombu wojewi.

Potom porěči němski hirsti wjednik Darré. Po nim je wjednik hlowa-jima. S němskinaj hymnomaj je manifestazija na Bückebergu skónči. Czaj jenotliwych poskiczjenjow a rěczow je hischće wojewi.

Ribbentrop na swětowej wustajeńcy w Brüsselu

Pósłanz z Ribbentrop je pjatk z Barlina do Brüssela pschijěł, so by jeho tamnischi swětowu wustajenjsku wobhladał. Pschi swojim tamnischim pschebywanju je wón

tej mądrości winił, że se belgijskeho ministerskeho prezidenta van Zeelanda wopytał. Knjeź ſ Ribbentrop je ſo hobotu dopołdnja ſaſo do Barlina wróćił.

Madźarski ministerski předsyda Gömbös pola wjednika

Sobotu popołdnju ſtaj madźarſkiſ ministerſkiſ pſchedſyda Gömbös a pruſki ministerſkiſ president Göring ſ Instterburga na Tempelhofſke kletanichćo pola Barlina pſchileczałoj. Njedźelu ſo w Barlinje k Gömbösowej cześći nětorke witanja a ſarjadowanja wotměchu.

Po wopyće pola němſkeho wójnſkeho ministra ſ Blomberga ſo ministerſkiſ pſchedſyda Gömbös k cześtnemu pomnikej poda. Tyhaz tam cjakachu, ſo bychu pſchi rjanym wjedrje byli ſwjedokoju ſajimaweho wojeńſkeho wuſtupjenja. Gömbös pſchi ſynkach preſentěrſkeho połboda ninu cześtnoje kompanije kroczeſche. Potom ſo madźarſkiſ ministerſkiſ pſchedſyda do cześtneho pomnika poda a tam wěnz ſ madźarſkimi barbami, cżerwjenej, běłej a ſelenej, k cześći padnjenych němſkich wojakow połoži.

Hdyž běſche madźarſkiſ ministerſkiſ pſchedſyda němſkeho ſwonkowneho ministra ſwobodno knjeſa ſ Neuratha wopytał, jeho wjednik a němſki kanzler k dźeſchenu roſrěczowanju pſchija, na kotrymž ſo tež ministerſkiſ president Göring wobdźěli. Po roſrěczowanju ministerſkiſ president general Göring k cześći madźarſkeho ministerſkeho preſidenta w ſwojim domje ſnědanje wuhotowa. Njedźelu wjeczor ſo madźarſkiſ ministerſkiſ president na pſcheproſchenje pruſkeho ministerſkeho preſidenta generala Göringa w ſtatnej operje pſchi pſchedwjedźenju opery „Aida“ wot Verdia wobdźěli.

W Memelskej so dźensa też hišće woli

Kak njepſchihódny a bjes ſmyſła je litewſki wólbny ſyſtem ſa Memelſku, je ſo ſ tym dopokaſało, ſo njeběſche możno, wólby porjadnje pſchewjeſeć. Dokelž běchu ſo khoſtowańſke papjerki njepraktiſkeje ſrjadowale, możeſche w kóždym wólbnym lokalu w pſcherjeſku jenoż 80 wolerjow ſa hodźinu ſwój hłoſ wotedacz.

We wokrjeſach ſ wjacy hacź tyſaz wolerjemi, potajkim njeběſche możno, ſo wſchitcy wolerjo w ſakoniſcy poſtajenym cżaſu wot rana woſmich hacź do woſmich hodźin wjeczor ſwój hłoſ wotedachu. Dokelž běchu ſaſtupjerjo podpiſarſkich mozow a mnohi wukrajni nowinarjo pſchitomni, jenoſtronſka kommiſija wólbnych wokrjeſow po ſdacżu nochadźeſche na ſo wſacź, ſo by wulkej ſyle wolerjow dla njedoſtatka na cżaſu wólbne prawo wſała.

Litewſke knjeżerſtwo je w ſwojim poſtupjenju njedźelu wobſamkło, ſo ma ſo wólbny ſakoń tak pſcheměnić, ſo ma ſo ſ wólbami pódźelu wot ranja woſmich hacź do wjeczera ſcheſcżich hodźinach potraczowacź. „Pruſke nowiny“ w Königsbergu k temu piſaju, ſo drje ſo w ſwětowych ſtatiſtikach hiſchcże żenje njeje ſtało, ſo je knjeżerſtwo pſchi wólbach wólbne ſakonje pſcheměnjało.

Wusudźenja

§ Na khrobie waſchnje běchu naſymu a w ſymje ryczerſkubljerja Sachſu w Lichanju pola Kluſkicha wobkradnyli, tak ſo ſo pohnuty cżujeſche, wobſtórżbu ſapodacź. Wěſche ſo wukopako, ſo bě ſo ſnajmjeńſcha 9 měchow mowża ſe ſamhnjeneje łubje po ſadobywanju a też druhich pizowadkow wjele pokradło. Wuſłědki ſo, ſo je wo wěſy bydlaſy Kurt Teichert ſam a jónu hromadźe ſ Richardom Keßlerom wowſ kradnył a ſo je na ryczerſkuble kłužazy Ota Franz Lautenſchläger jemu ſa jeho konje pizowadła pſchedawał. Lautenſchläger bě je ſ ryczerſkubljerſkeho ſkada, kotryż měſeſche dohladowacź, pokradnył. Hamtſti ſud w Budyſchinje bě Teicherta k 1ku a 1 měſazej jaſtwa, Lautenſchlägera dla nieżnowéry k 1 měſazej jaſtwa a 20 hr. pjenieżneho thkoſtanja a Keßlera k 1 měſazej jaſtwa ſaſudźił. W powołaniſkim jedanju pſched małej thkoſtańſkej komoru 12. auguſta bě ſo Teichertowe thkoſtanje na 6 měſazow a 14 dnjow ſnižiło, dokelž bě ſ nuſy pałocżił. Nětko ſo należnoſcż hiſchcże jónu pſchepyta, wożeże ſo iwěſcżi, kak daloko je Lautenſchläger na paduſchiwach wobdźěleny byl. Maka thkoſtańſka komora bóndże k pſcheſwědcżenju, ſo je Lautenſchläger Teicherta napjerał, ſo by pizowadła pſchijimał, a ſo je ſo też Lautenſchläger ſam na paduſchiwach wobdźělił. Prjedawſchi wuſud ſo ſběhny a Lautenſchlägerej napokoł ſo 9 měſazow a 14 dnjow jaſtwa a 20 hr. pjenieżneho thkoſtanja abo 4 dalſche dny jaſtwa.

Hudźba – wumělſtwo – dźiwadło

Pſchiwabny wjeczor w Budyſkim měſchczańſkim dźiwadle.

S wulkim barbnym wjeczorom pſchedſtaji farjadniſtwo Budyſkeho měſchczańſkeho dźiwadła wczera njedźelu ſwoje nowe a nam też lubje ſtnate ſtare mozy, ſo by wſchěch ludźom Budyſchanow wabiło ſa wopyt dźiwadła w hrajnej dobje 1935/36, kiž je ſ pſchichodnej wutoru ſapoczynje. Je-li ſo budże też w pſchichodże wopyt tak dobry, kaž to wczera wjeczor radoſtnje ſwěſcżichmy, potom budże to dźakapołny pſchichod ſa wſchěch, kiž ſteja w ſłužbje wopſkoreho wumělſtwa, kiž ma naſ duchownje natwaricź a ſwjeſelicź. A ſwjoje Budyſke měſchczańſke dźiwadło podpieracź, to drje je też winowatoſcż wſchěch tych knihow, kotrymž je to hoſpodarſkje możno.

Nowe mozy ſo pſchedſtajichu, ſtare mozy radoſtnje witachmy, jako prěnjeho hnydom laſtupjerja titulnych rólow operety, Budyſchana Rudolfa Łahodu. S wuſkoczným ſłowom witaſche won wſchěch pſchitomnych w mjenje intendanta, wumělſkeho a techniſkeho perſonała. Hudźba ma w dźiwadle ſobu prěnje měſtno, tohodla pſchedſtajichu nam jako prěnjeho prěnjeho kapalneho miſchtra Walterja a po nim na jara wobrótne waſchnje zyły nowy a też ſtary wumělſki perſonal: Knjeſa wyſchſcheho wjednika operety Alfreda Borcherta, kiž pſchednjeſe pſchiwitaży prołog, nowu operetnu ſpěwarku Magaretu Timmerez, noweho pſchedſtajerja karakterownych rólow Artura Giese, nowu operetnu altiſtku Annemarieu Gulau, ſtareho ſnateho pſchedſtajerja dramatiſkich cżinow Steinmetza, baletnu rejwarku Effnerowu a jeje mandźelſkeho, nowu prěnju ſoubrettu Ellen de Fries, noweho tenora Willa Steinera, noweho ſtajerja luboſcżiwſkich rólow Wolfa Martina a potom na dobywaze wuſkocżne waſchnje žehje ſamoho Rudolfa Łahodu. S duetom poſtużichtaj ſhromadnje knjeżna Timmerez a knjeſ Steiner. Po tym ſlědowaſche wjedniſ opery luby ſtary ſnaty Wano Holtei, nowa operna ſoubretta Felice Schelenz, nowa móz wjeſeleſeho pſchednoſchta S. Siſſengut a ſhromadnje wuſtupiſchtaj ſe ſpěwnym a rejwańſkim duettom Ellen de Fries a Rudolf Łahoda. Wſche poſkiczenja we ſłowje, ſpěwje a reji běchu dobre a ſ dopokaſom dobreje wumělſkeje ſamóżnoſcże. Wobmjeſowana měſtnoſcż ſa tutu roſpraſnu njedźelu, zdyż, ſtoro ſi hodźimy trajazy porjad nadrobnje ryſowacź, ale poda ſo rjana pſchehladka wuměſkow ſ hrow a operetow.

Potom powita wſchěch knjes wyſchſchi měſchczańſka Opitz a to w tſojim wuraſu. Jako wyſchſchi měſchczańſka wón k pilneniu wopytowanju měſchczańſkeho dźiwadła namołnywſche, dokelž dyrbjał kóždy na tym ſajim měcż, ſo by dźiwadło idźerži a njeby měſtowu połkadnju wożeże poczeżało. Jako cżłowjek wón na hódnoſcże pokaſa, kiž wumělſtwo wopytarjam dźiwadła pſchinoſcha. A jako nazonalozialiſt wón wuſnam wuſoſhowaſche, kotryż ma dźiwadło ſa ludowu ſhromadnoſcż dożyła.

Po pſcheſtawaju hrajeſche ſo drama „Fědnaty raz pſchimerjeny“, kotruż je Herbert Roden napiſał. Mjes pſchedſtajerjemi ſo nam Hans Verder a Franz Rarich jako ſtaraj ſnataj pſchedſtajiſchtaj. Nowe mozy běchu Tilli Breidenbachez, Hans Ludwig Volk, Ada Waretzez a Lu Margrafez. Hra ſo derje pſchedſtajeſche, wożeże żónſke mozy tu wjele lubja.

W italſkim hłownym kwarćeru w Eritreji.

Jedyn ſ prěnich do Němſkeje pſchithadźazych wobraſow ſ italſkeho hłowneho lěhwa w Aſmarje w Eritreji. Hłowny kommandant italſkeho wójſka w Raniſchej Afriży general de Bono ſ poſběhnjenej ruku pſchi pſchehladbje wójſka. Na lěwo wot njeho general Graciani.

(Preſſe-Bildzentrale, M.)

Hanka

Powěſcż ſe Sserbow

wot Mikł. Andrizkeho.

18] (Pokračowanje.)

Běſche na żynownych żnjach. Dżeń bě ſejkhadźał, ale wot ranja tużny, ſo ſo hižo rano ramjeni poczeſchcej a noſy potkinywaſchcej. Tehdom Hanka k maczeri pſchiſtupiwſchi ſměrnje rjekniе: „Dowolíſch-li, maczi, hych ſpytała, hacź mi ſ Marijnych ſukniow njeje jedna prawa.“

S roſſchěrjenymaj, dźiwamymaj wocżomaj ſtara Sserbowka pohladny na ſwoju dźowku. Tak běſche tola wona muhraka! Jenoż ſcżežka potkóczi w żebi tuto dobyczerſke ſacżucze a — ſwoju wjeſeloſcż, a njemałko ſo nuczeſche, żyle ſymnje wotmołwjeży: „Tak, ſkónczníe wuczahu k żebi bjerjeſch? Haj, haj, jenoż dźi a wimi, ſchtoż ſo cżi hodźi.“

Sa wokomik wuſběhowaſche Hanka hižo wěko ſtareje, ſ cżerwjenymi pſchetoczeneje tſchinje. W tej ſo nieboheje poſtina nadoba thowaſche, wścha w najrjeńſchim rjedźe: tu dobre ſwjatoczne ſukniе, tam wſchědne. W pſchiłopku běchu we wulkej mnohoſcżi ſkładżene żiđžane a wokmjane rubiſchka wokoło ſchije — a we wożebitej pižanej tyſy wotpoczowaſche Marijna njewjeſcżinſka pycha, w kotrejž bě wjele Riſchowych żiđžanych barow. Tak ſo ſdaſche, kaž by hakle wczera ſtaroſcżiwa ruka wſcho ſrjadowała.

Dżiwno drje Hanzy bu, hdyž kruch po kruchu ſ tſchepcżazej ruku ſ łſchinje bjerjeſche. Skónczníe żebi najwjeđniſchu ſukniu wubra a ſo ſwobleka. —

K dżeńſnjiſchemu ſkutkej bě ſo Hanka dawno pchihotowała. Dawno bě ji dolha němſka draſta w dźěle ſadźěwała. Byrnjeż ſo bóle wumjaſowała, tak wólno ji tola njebě, kaž Kruſchojſkim towaſiſchkam w kroſtkich żerbſkich ſukniczkach. Tute běchu ſo jej po cżaſu ſyła bóle pſchibližiłe, a druhdy drje też khwilku ſ njej poſtachu, dokelž bě Hanka ſprawna. Ale praweje dowěry njedoſtawaſche. A tak też by hyło: njehy Hanzy derje pſchihjetało, hdy by ſo nětchto podała? Cżim bóle, ſo bě tuta proſta wjeſna tak pſchihódna! Tak bě Hanka dołho myſlika a wojowała. Ale na poſled ſtrowy rozum doby. Budże ſaſo w domjazej draſce khodźicż — dokelž ſama chże; njech ſo też ſi ludźo bóle ſměja, wſchak je ſama chyła a ſo njej nuczicż data.

Młoda Sserbowka tu ſtejeſche. Njepohladny pak do ſchpihela, ale ſcżahnywſchi żebi běłe rubiſchko doſcż hłuboko do woczow, bo ſahrody wuběhny. Bażniſ by rjekł, ſo wulecżi: a trawiczki, kotrychż ſtej ſo bożny nóżzy jenoż dótkej, żu ſo ſkoku ſaſo ſrunale. We ſahrodże bě běrnow naſażanych — hewak bě ſahroda ſama łucżina, tu a tam wothłódnjowaſche ju ſadowny ſchtom.

Pod tajkim ſchtomom Lubuſchowa dźowku cżakaſche. A hdyž wona pſchidźeła, ſo jej ſkoro wěrcżi nochapyſche, ſo je to jeje Hanka. Jenoż ſtradźu ſaſo a ſaſo k njej pohladowaſche — a prěni krócż po dołhej, dołhej dobje ſo ſ maczeriſkej pychu a luboſcżu ſmorſchcżene cżoło ſjaſni. Starej Sserbowzy bu we wutrobje, jako by ſo jeje dźowka hakle dżeńża ſ měſta wrócżiła.

Hanka żnjeſche, wocżi njepoſběhujcy. Spěſchnje kaž ſchip po tuczinej tramje letaſche błyſchcżaty żerp, a bórzy ſo żnjeſerka ſ żużodźiż płoczjiſej dożnja.

Po mjeſy pſchińdże Riſcha. Też wón bě ſe ſwojimi ludźimi na żynach był a nětko, hdyž bě cżaſ wobjedowacż, mějeſche ſo dwě hodźinzy wodpočinycż. Hacź bě w horzoczje wojproznit — na ſeſmahnjenym cżole wſchak ſměrcżaſhu ſo jemu ſ paczjerjemi łapti potu — abo ſchto bě jemu ſwadźiło, ſo tak pomału dźeſche? Luboſchojż ſahroda bě to nacżiniła. Skedźbliwje wótrej wócżoy po njej ſcżeleſche, a njewjeſele ſo pokhmuri ... Tola hnydom ſo ſaſo wjeſeła myſl wrócżi, a pſchecżelnje poſtrowi hižo wot naſdala: „Bóh żohnuj wobjed, cżeta.“

Ale nichtó njewotmołwi. Njeje ſo żnjeřka dopoſłuchała?

Ach, běſche! Hanka, ſo ſtróżiwſchi, ſdyrkny kaž liſcżiczko. Tajkele zoſanje! Cżehodła mějeſche ſo wón prěni na nju dohladacż? Njewuſmjeſe ſo jej? Ale hiſchcże je njeſnaje, ſnadź ſmérom dale póidże. Hanka ſchtili ſo hiſchcże poſłuchacż.

Tola Riſcha ſaſta, a po ſyłkej dołhoſcżi lehny ſo ſchiroki ſcżin jeho ramjeniteje poſtawy runje pſched Hanku do trawy. „Cżeta, Bóh żohnuj wobjed! Njejſcże ſo hiſchcże nadżełała; wożebje w tej horzoczje? ... Boje ſtónczko derje ſ nami měni, njewěrno, macżi?“

Wotmołwa nětko dóńdże, tola Hanka jenoż nějchto njeſrozumliweho ſapowěda. Rocho ſo dźiwaſche, ale tu Hanka ſ hłowu do teńka ſakoži, a rubiſchko ſo powuſtkny. Spěſchnje drje je ruka ſruna, ale cżerwjene wobliczko bě ſo pſcheradźiło.

„Schto to widżu? Hanka, to ſy ty!“ Riſcha wjeſeły ſawoła, mjes tym ſo jemu we wocżomaj ſabłyſnu. „Schtó by ſo toho był nadżał? Njebudżeſch tola hnimana, ſo ſym cże ſa twoju maczi pomět?“

„Njeſtaraj ſo! To by ſmělſche hyło“, ſtróżka ſnapjecżiwi, każ prjedy pilnje dale żnjeżjy.

Riſcha pytny, ſo je njewitany pſchihladowak. Sawoła tu hiſchcże ſ khwatkom: Bóh żohnu! — a ſo wotſali.

Tola łědom pokroczjiwſchi, ſaſta. Njemérna myſl bě jemu pſchipadła, a hnydom ſo ſawrócżi.

Hanka bě w tu khwilu ſtanyła, ſo by k wobjedu ſchła, hdyž ji Rocho kiwny, ſo by cżakała.

„Njebudź hnéwna, Hanka, ſo ſo wcżipnje praſcham“, rjekny ſe ſprawnym, wutrobnym hłoſom, pokaſujo na jeje ſukniu, „ſtej ſo traſch ſ maczerju ſaſo pohněwatoj, by to jeje dla tajka?“

„A ty myſliſch, ſo bych żebi w tym daka roſkoſowacż?“ hołza wótrje wotmołwi, cżiſnywſchi hłowu trochu bóle na ſnak. „To je moja żwobodna wola ..., dokelž ſo mi tak kěpi dźěła.“

Hanka hiſchcże ſ łóżka poſtrowi, a hižo ſo ſesady ſnowu miny; a hižo też Luboſchowa k wobjedu wołaſche.

Riſcha pat ſamnyknjeny ſa njej hladaſche.

„Haj, wěſo: dokelž ſo ji łěpje dźěła tak ... Schtóż też hewak ...“ Młodżenz ſ hłuboka ſdychnywſchi, bě ſ khribjetom ruki horzy pót ſ cżoła wutrě. — Tola hižo pokhilenu hłowu ſruna, a wſchitke ſe myſle wotſtróżnywſchi, każ też wojak ſ krutym ſtupom do dwora tſchepotaſchcżej. Tak běchu we wěry twucżeni jeho widżeli.

(Pokračowanje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 30. septembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Strowy hłód je najlěpši začink — dawa suchom' khlěbej słód. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer minus 5 a thermometer wodnjo 24 stopnjow cyploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 1 a thermometer w nozy 14 stopnjow cyploty. Nad połodnišcej Schwedskej nižina wot krótkeho wjeczora k dołhemu ranju cehnje. Jedyn jeje wudběr je ža hacź do połnóžneje Němskeje dobył, wón pak na wjedro w nalchich stronach njesmeje wjetšeho woliwa. Wyšina nad Balkanom je žo sesyknika a na zylu rańšcu Europu a teź Němsku skutkuje. Pod woliwom wyšiny pomerinje rjane a cyple wjedro wobthowamy. — Jutrje mutoru ględźeło 5,59 hodź. skhadża a žo 5,40 hodź. zkowa. Měsacź skhadża jutrje dopołdnja 10,16 hodź. a zkowa žo wjeczor 6,34 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutrišchu wutoru: Spodobne a mile wjedro.**

*

Wustajeńca stareho łužiskeho wumělstwa je swoje wrota zamknyła

Přiseo 20 000 wopytowarjow.

Wustajeńca stareho łužiskeho wumělstwa, kotraž běše 4 měsacy dołho zjawnosći pschistupna, žo wczera njedźelu skónči. Hischcze w poslednich dnjach a tydźenjach běše jara derje wopytana a to se wschěch kónzow Łužicy pschihtadźachu zajimzy, so bychu pschehlad wo wumělskich pokładach Łužicy dostali. We zyłku je 20 500 ludźi wustajeńcu wopytało, schtož je bjes dweła dobry wuspěch. W tutej liczbje žu wělo wjele schulerjow zapschijate, kotříž na zwojich schulskich puczowanjach wustajeńcu wopytali. Někotre žo drohotne pokłady zajco do wschěch dźelow Łužicy zwojimi wobsedźerjam wrócza. Wschěm tym, kotříž žu tu wumělske pschedmjety k wustajenju poskicili, tak so mócze žo wschitko hromadze sestajecź, schtož Łužica na starych wumělskich pokładach wobsedźi, žo dźak praji. S wustajeńcu je žo wjele halle wuzběhżito, schtož bě dołho schowane. Wjele stawiznarjow wumělstwa žu tu nowe wězy nawędźeli a teź wumělcy žu nowe najtorši dostali. Tak je wustajeńca bjes dweła rjeń samer dopjelnika.

*

— **Budże lětża dołha naša?** Stare burske prajidmo praji, so, hdyž Michała wětr ſ połnocy duje, krótka naša po nim ględźe. Jeli so pak wětšiny hólzy na dnju zwj. Michała, kaj wczera njedźelu ſ połodnja duja, potom zmérny dołha rjanu našu wocakacź. Nadźijomnje tole prajidmo lětża prawo wobkthowa. Potom mohła rěpa, hroch a druhe pizа na polach a nětchto trawy na wlóžnych łukach hischcze narosća, so njetrjebaš nětkotry ratař kót do czasa rěsnikej pschedacź.

— **Statna pschipomoz sa žadźenje žadowych schtomow.** Němski seźiwjazny staw je žadarjow namołwjał, so bychu na wjetšiu potrjebu, kiž ma Němska na žadże a žadowych wupłodach, dźiwali ſ tym, so žwoje žadowe schtomownje powejtscha abo nowe schtomownje nažadźeja. Němski minister sa seźiwjenje a ratařstwo je němskemu seźiwjazemu stawej 400 000 hriwnow statneje pschipomozy sa sakoženje žadowych schtomow w nasymje 1935 pschewotřajił. Ssadarjam žo pomoz dawa, hdyž schtomy pod dohladom pschiwłuschneho krajneho burstwa a snajmjenscha dźesacź schtomikow žadża.

— **50letny jubilej wěże Mnišchonza.** Wěża Mnišchonza je žo psched 50 létami natwarita. S tuteje pschiležnosće wotmě žo wczera njedźelu jednora jubilejska swjatocznosć na horje, pschi kotrejž žo lubowarjo pschirody a pschecźelio horn je wschěch dźelow nascheje Łužicy sesdźechu. Jenotliwe hórske towarstwa běchu derje zastupjene, samo ſ Mužakowa běchu zobrałstwa tamnischo hórskeho towarstwa dołche. Towarstwam a jich thorhojscham žo wopomnjeniske bancźiki wudachu. S wupschineneje wěże běsche wczera wožebje rjany wuhlad po zyłej Łužicy.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi iżbotnischim cźehnjenju 5. rjadowinje 207. sakskeje krajneje lotterije (24. dźeń) padże dobycze wo 5000 hriwnow na cźisła 21 523, 24 437; dobycze wo 3000 hriwnow na cźisła 9920, 34 354, 41 935, 45 128, 55 139, 62 742, 72 724, 75 117, 94 484, 102 032, 103 330, 105 580, 111 419, 129 726, 140 994, 153 862; dobycze wo 2000 hriwnow na cźisła 18 896, 19 945, 41 209, 64 979, 69 123, 108 912, 120 215, 123 231, 130 270, 141 596, 147 528, 154 505; dobycze wo 1000 hriwnow na cźisła 18 099, 19 145, 20 344, 36 385, 49 257, 54 600, 58 075, 63 875, 64 524, 66 495, 72 993, 75 361, 80 336, 82 552, 83 899, 98 808, 103 149, 107 885, 109 187, 109 896, 114 899, 117 889, 120 849, 121 139, 124 758, 125 867, 126 508, 127 782, 130 587, 140 908, 141 837, 145 320, 147 720, 155 600.

— **Kołojězdny njesmě druhe koło wobu wjesć.** Němske šmutkowne ministerstwo je pschi wuloženju němskeho porjada wo dróhowym wobkhadże na to pokasało, so kołojězdny, hdyž na kole jědże, njesmě druhe próżdne koło wobu wjesć. S tym žo wobkhad swjetscha haczi a wohrožuje. Kołojězdnemu pak teź njeje mózno dacź znamjenja, na kotru stronu chce jěcź abo hdyž chce sastacź.

S **Budyšez.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſ Raschowa měješe sańdźene dny nózne alarmowe swuczowanje, sjednoczene ſ nadběhom. Brózńja ratarja Krała běsche žo jako pschedmjet wupytała. Wjeczor krótko do 8 hodź. trubjesche žo k wohnjej. Hižo sa 4 mjeńschiny móżesche žo ſ 75 metrow dołheje hadźizy ſ hydranta woda zyłacź. Mjes tym bě teź zyłkawa dojeła, kotraž dyrbjesche ſ 180 metrow sdaleneho hata wodu bracź. Teź samaritarjo dyrbjachu sapschimnycź a jeneho wobornika, kiž bě žo sranił, swobalecź. Po tutym swuczowanju žo w połnóznym dźelu wšej dalsche swuczowanje pschewjedże. Potom bě w hoscźenzu pod Lubinom krółka kritika, na kotrejž žo wschitcy živje wobdźělichu.

S **Brěsynki.** Po dołhej cźežkej khorosći wotendże ſ tuteje cźasnosće Miklawsch Měrk, rodźeny ſ Kaschcz we Wotrowskej wobsadze. Njebožcźicźi dosp̌e žohnowanu starobu wo nimale wóśomdźesacź lět. W prjedawschich létach běsche wón ſ porjadnym kemschenjom Sderjanskeho Božeho domu. Poslednje léta pak nastajnje thorjesche, so njemóżesche tutón dołhi pucź hacź do Sderje wjazy pěschi picź. Sańdźenu sobotu pokhowachu jeho cźelne powostanki na Sderjanskim pohrjebnischcźu, hdźež wón někto cźisće w thódnej semi wot sprózności sensteho puczowanja wotpocźuje. Sserbske semja njech je jemu łohka!

Se **Sderje.** K cźežkemu wohnjowemu njesbožu mohło tu dóńcź, kotrejž by sawěsće njepschewidźomnych scźěhowkow mělo. W domskim jeneho tudomneho dwora běchu někotre schkriczki, wěsce ſ mało schkitaneho wuhnja, mjes wjerch a schpundowanje sleczate a tam žehlenje sawinowake. S thětrym zmjerdźenjom sa kurom žo wobydlerjo na strach kedźbni scźinichu. Pomozniwi žuložda hnydom sapschimnychu a tak dalschemu rosschěrjenju wohnja sadźewachu. Schkoda je tak hižo ſ wopalenjom thětro wulka a wěsce by woheń wudyrił, njebychu-li žo ſ cźasom dohladali. Tohodla njech žebi kóżdy ludowy towarsch pschezo sajo na wutrobu kładże, so by žo w jeho hospodarstwje wscha kedźbnosćź nałożiła k schkitanju drohotneho ludoweho kubła.

S **Huczinu.** Wczerawschu njedźelu wotmě žo tu starosnaty nasymski hermank. Pschi najrjeńschim wjedrje, kaj žo wczera mějachmy, sesdźe žo wjele kupzow a druhich wopytowarjow, so knježeżsche wschudże cźile živjenje. Kaž bu snate, je žo na swjeżelaze waschnje wjele kupowało, tak so budźa teź pschedawarjo wěsce ſ hermankom spokojom. Teź sa wschelaku sabawu bě derje postarane. Cźumpjele a ščelenje wo myto sabawjesche nimo wjeczornych wjeselych rejow wożebje młodźinu.

S **Barta.** Ssad pěstowace towarstwo ſa Bart a wokolinu měješe ſrjedu wjeczor w Jurkej hoscźenzu w Hrodźiščcźu puczowanšku ſhormadźinu, kotraž bě njedźiwajo na hrózne wjedro derje wopytana. Towarstwowy pschedsyda, wuczeř Panach ſ Barta, postrowi pschitomnych, wožebje ratařskeho radu Umhauera ſ Budyšchina, kotryž pokasowasche swětkowobrazy wo plahowanju žadu w naschje domisnje. Swětkowobrazowy pschednoščk pokasowasche naschim žobustawam prawe žadźenje a wothladowanje žadowych schtomow. Cźinjesche pak teź na scźěhowki kedźbne, kotrež ſ pschewuschim žadźenjom abo wopacznym wothladanjom nastawaju. Pschednoschowar pokasa teź na pěstowanje jahodkoweho žadu, kotrež może žo jako wunoschne wobhladowacź. Wožebje pak ma žo pscheczíwo schkodnikam žadu hischcze wjele rasnisch wustupowacź. W gmejnach budże ſ nadawkom wjeżnjanostow a dowěrnikow, so žo sakoniske postajenja krucze pschewjedu. Sa nowe wobżeżnja stat pschiwomoz 10 schtomikow pschisiwola, schtož žo jara witasche, dokelž może teź mały sahrodnik tutu pschipomoz dostacź. Pschednoschowar stónczi ſ namołwjenjom na wschěch pěstowarjow žadu, so bychu žwérnje žobu dźěkali, so by žo němski lud ſ němskim žadom sastarał. Ratařski rada Umhauer žnježesche wulki dźak sa swoje powuczowace hłowa. Pschedźiwda hischcze wosjewi, so wotmyślene puczowanje wokrjeżneho žadarsk. towarstwa hubeneho wjedra dla wuwostanje.

S **Hrodźiščcźa.** Schtwórtk sta žo na dróhy k dwórnischcźu njesbožo, pschi kotrymž zuły wobkhodnik ſe zwojeho koła, kiž žo dwójzy stama, padny. Na dobre žbožo pak bě semja po pschedkhadźazym desćźcźu mjehła, tak so kolešar hische schkody wotendże.

S **Njeswačidła.** Dźensa póndźelu pschepoda žo knježi hoscźenz nowemu najeńej. Dotalny najeńk, wschudże jara woblubjeny a derje znaty rěsništi mischtr August Holan, kotrejž wot 1. oktobra 1929 na hoscźenzu hospodarjesche, dže do žuložneho Sarécza, hdźež je žebi rěsnistwo kupił, kotreż někotre po nowych sašadach wutwaricź dawa. Teź do tutoho noweho pschedewzacza pschejemy jemu wjele zboża. Knježi hoscźenz pschewoschje hoscźenzar a rěsniski mischtr Richard Weber, kotrzuż tu njeje njesnaty. Hižo w létach 1897 hacź 1915 běsche Weber hoscźenz najał, tola khorowatosće dla jón w lěcze 1915 woteda. W sańdźenych létach je žo pschi ratařskim dźěle sajo dojpołnje wuštrowił. Měješe w Bornje pola Pirny kubło, kotreż je žwojemu žynej pschepodał. Weber je žo je žwojej mandźelskej, ſ dźowtu a jeje mandźelskim žem pschesydlił. Wschitzy budża žo wo dobre pohoscźenje žwojich hoscźi staracź. Hoscźenz ma žo sdźěła hischcze w tutym lěcze a sdźěła w nałěcźu wobnowicź. — Teź samkarski mischtr Petschel pschewoschje tute dny kupjenu leżownoscź, kotruż je wot swonka a smutsta swuporjedźał.

Z **Baćonca.** Wčera woswjeći naš wosadny farař k. Jurij Delan 25lětny jubilej, zo w našej wosadźe skutkuje. Ze wšěch stron so jemu pri tutej přileżnosći zbožopřeća wuprajichu. Na farje samej wotmě so mała swjatočnosć, na kotruž běchu přiwuzni a přećeljo přeprošeni. Też z tutoho městna přejemy k. fararjej Delanej, zo by hišće prawje dołho a spomožnje za swoju wosadu a k lěpšemu serbskeho luda skutkować mohł.

Z **Pančic.** Njedźelu wječor wuhotowa Kolpingec swójba we wjesnym hosćenu swój 12. založeński swjedźeń. Prezes P. Gerhard witaše přitomnych wutrobnje a zwjesели so nad bohatym wopytom. Žurla bě dospołnje přepjelnjena, zo městna njedosahachu. Haj wjele dyrbjachu so samo zaso domoj wróćić, dokelž z durjemi won padachu. To je zaso z jasnym dopokazom, kak woblubjena Kolpingec swójba je. Předsyda J. Šuster witaše hosći w serbskej rěči. jim přeju, zo by so wšěm prawje jara spodobało. Wječorny porjad bě z rjanym dźiwadłom wupjelnjeny. Předwjedźe so hra „Wichor“ w 5 jednanjach wot J. Ekerskerna. Hrajerjo próceowachu so po swojich mocach a přinošowachu tak k dobremu poradźenju. Mócny přiklesk mytowaše prócu a dźěło hrajerjow. W přestawkach hudźoše kapała a zabawješe hosći z rjanymi kuskami. Po dźiwadle přizamkny so wjesela rejka, tola wjele lěpje prajene tołkańca, přetož rejwanje

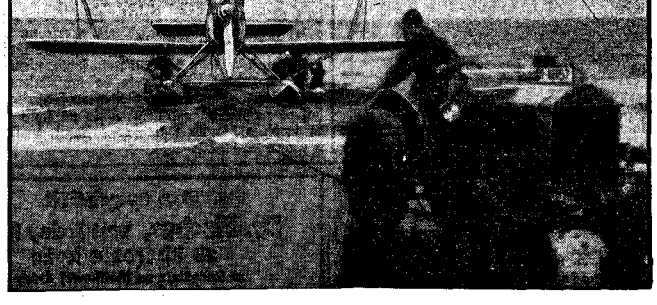

Na powětrowych manevrach pola Warnemünde.

We wokolinje Warnemünde sarjadowasche němske powětrowe łódźstwo wulke manevry, kotreż ſ bombowym nadběhom na Warnemünde žwój wjerźcźk dospěchu. Na naschim wobrazu widźimy kak žo mórske lětadło ſ pomozu trekera na kraj sesehnje. (Weltbild, M.).

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 30. septembra 1935.

Barlinska burza ſ dnja 28. septembra. Na žobotnischej bursy běsche wuwicze kursow njejednotne. Po spoczatnych sťrucźenjach dóńdźe sdźěła k wotdrjebjenjam. Sa to pak bě měnjenje na rentowych wikach spscheczelne.

Dźeńznische skótne wiki Drježdźanach.

Na skótne wiki pschihnachu dźenża: 1081 howjadow a to 185 wołow, 136 bykow, 638 krawow, 97 jałowzow a 24 źrjaczkow, dale hischcze 943 cźelatow, 912 wowzow a 767 žwini. Pola howjaseho skotu běsche wobkhod žiwy a za pschedawasche žo sa najwjetsche placźiny. Teź cźelata maja dobry wobkhod sa dotalne placźiny. Wowzy maja žrěni wobkhod, teź tu wosta pschi dotalnych placźinach. Druzyny žu tu něschto hubejnische hacź sandźenu tydźeń. Mała liczba pschihnatych žwini žo sa najwjetsche placźiny rosdźeli.

Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerja a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. VIII. 1935 2165. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

to wjacy njebě. Tohodal pak knježeše wjesele žiwjenje na žurli hač do kónca, doniž njebě čas domoj. Spodobało pak so hosćom tohodla je a to je tola najhłowniše.

S **Wojerez.** (Wuhudženje.) Sch. ſ W. po stajnej drósy do Budyšćina, na njepschewidnym městnje do motorskeho koleſarja sawadźi, na kotrehož soziuſnu žona sedżeſche. Motorski koleſar a też žona so lohko ſranischtej. Wobstorżeny saſuđźi so dla lohkomyſlneho ſranjenja cźěła k 30 hr. pjenježneho chłostanja abo 3 dnjam jaſtwa.

*

— **Wokrejšny wubjerk Budyšćeho hamtſkeho hejtmanſtwa** smije swoje sjawne poſedźenje pondźelu 7. oktobra 1935 dopoldnja w 10 hodźinach w poſedźeni hamtſkeho hejtmanſtwa na Bismarckſkej drózy 21.

— **Sćiwoje 90. narodniny** žiwjeci dźenża ſwudowjena Schubertowa rodź. Zarej na Židowje. Wona žiwe so pschi swojich wyšokich lětach hischće dobreje cźiłoſcze a ſtrowoſcze wjeſelicź. Jeje mandżelſki, kiž běſche po powołanju cźěſła, je psched nědźe dźeſaćej lětami wumrěł. Jubilarźy pak pschejemy wjele ſboża a Božeho žohnowanja k jeje narodnemu dnjej.

Ze Saksceje a dalšich krajow

S **Kinsbórka.** (Sadobywanje do pjenježneho khamora.) W nozy k pjatkej sadobychu njeſnaćzi paduſchi do fabriki khachłow Bjedricha Wernerja na Sſrjedźnej drózy. Wotewrichu ſ pomozu roſchkrějaczych aparatow pjenježny khamor a pokradnychu 800 hr. Dotal njeje ſa paduchami źleda.

S **Rathena.** Njedźelu popoldnju ſnjeſbożi 16lětny hórſki kažeř ſ Klucźa na Dwójnej hłowje (Doppelkopf) we Wjeliſkej dolinje a bě na městnje morwy. Njenadźizy žo po ſtale, na kotruž lěſeſche, wobſunu a ſchkitazy powjaſ žo rostorhnu. Młodźenj 15 metrow hłuboko padże. Pschi pschepytowanju ſwěcźichu, ſo bě powjaſ ſ zyle hubjeneho materiala ſhotowjeny.

S **Liebawy.** Dla ſpytaneho mordarſtwa na pschirodnym žnnje je žo mandżelſka Elſa Hilſcherowa rodź. Seidelez ſ Liebawy ſajała. Žona, kotraž je hakle někotre tydźenje wudata, je poſtrecźa lětnemu pschirodnemu žnnej pschi pschethodźowanju ſ jedom ſawdaka. Spěſchne lěkarſke ſaſpchimnjenje pak je běſcźu źiwjenje wuthowako. Jeđ hischće w bleſchzy, kotruž měſeſche žona pschi žrebi, namakachu. Hilſcherowu do jaſtwa w Landshucze dowjeſechu. Tam je žo wusnała, ſo je chayka pschirodne dźěcźo wotſtronicź, dokelž bě jej na puczu.

Nawjedne hłowy woborneje mozy.
Hłowny roſkaſowař wójnſkeho łódźſtwa admiral Erich Raeder. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Zakoń k zawěſćenju němſkeje evangelſkeje cyrkwje

W němſkoſtatnym ſakońſkim łopjenu dźeł I., cźiſło 104 ſ 28. ſeptembra 1935 žo ſeźeńoważy zyrkwinſki ſakoń wojſewja:

Sakoń k ſawěſćenju němſkeje evangelſkeje zyrkwje ſe 24. ſeptembra 1935.

Po woli evangelſkeho zyrkwinſkeho luda je žo ſjednoczenje krajnych zyrkwjow do němſkeje evangelſkeje zyrkwje ſtało a ſ wuſtawu ſaručźiło.

S najhłubſchej ſtaroſcźu pak je němſke knjeežſtwo tehodla dyrbjało wobledźowacź, kak je poſtajicźho ſ wojowanjom zyrkwinſkich ſkupinow mjes žobu a pschećiwo žebi žo po něcźim ſtaw wuwuſ, kiž jednotu zyrkwinſkeho luda rostorha, žwobodu wěry a žwedomja jenotliweho wobſunjeſuje, liđowej ſhromadnoſcźi ſchłodźi a wobſtacźe evangelſkeje zyrkwje ſamneje najcźeſcźego wohrożuje.

S najſkerſchej woli, ſo by mohło zyrkwi, kiž je w žebi w rjeđe, po możnoſcźi bórzy rjadowacź jejnych naležnoſcźow pschewoſtajicź, je němſke knjeżerſtwo po ſwojej winowatoſcźe jako dowěrnik a ſpóſnawaju, ſo žo tutón nadawk njemóže ſamej wojowazych ſkupinow pschewoſtajicź, k ſawěſcźenju wobſtacźa němſkeje evangelſkeje zyrkwje a k poſtajenju porjada, ſ kotrymž žo zyrkwi ſnóžni, žo w połnej ſwobodźe a pokoju ſwoje praſchenja wěry a wuſnaca ſama rjaduje, ſcźěhowazy ſakoń wobſamkło, kiž žo ſ tutym pschizpowěda:

Jenicźki paragraf.

Němſkemu miniſtrej ſa zyrkwinſke naležnoſcźe je ło k wobnowjenju porjadnych pomérow w němſkej evangelſkej zyrkwi a w evangelſkich krajnych zyrkwjach połnomóz ſpodźi, ſo žmě wukaſy ſ prawnej płaczitwoſcźu wudawacź. Wukaſy žo w „něſkoſtatnym ſakońſkim łopjenu“ wojſewja.

W Michowje, 24. ſeptembra 1935.

Wjednik a němſki kanzler, Adolf Hitler.
Němſki miniſter ſa zyrkwine naležnoſcźe, Kerrl.

Radio

Wutoru 1. oktobra žo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſeły raniſchi konzert. 10.45 ſa dźěcźi. 11.30 ſa macźerje. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdniſchi konzert. 17.20 ſport ſa młodźinu. 18.20 politiſki pſchehlad nowin. 19 pišana ludowa hudźba. 20.15 hodźina naroda. 21 promenadowy konzert.

Lipſk. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 raniſcha hudźba. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdniſchi konzert. 16 konzertna hodźina. 17 popołdniſchi konzert. 19 pišana ludowa hudźba. 20.15 hodźina naroda

Hischcze wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 21 ſabawny konzert. Köln: 21 pólſka hodźina. Frankfurt: 19 ſabawny konzert. Min: 20 ſabawny konzert.

Přilopk

Kak ſajaz žwojeho hajnika natſěli.

Klincźi ſtoro kaž „hajnika łaczonjcźina“, je pak po žłowje wérno, ſchtož je žo w Uniſoſcźiji Eaſt London (w Južnej Afrizy) ſtało. Zyła wołowina žo k temu žmeje, byrnjež žo wobſarujomny hajnik lohzy ſranik. Wjeſ žo takle zoſtaſche: Hajnik, ſnaty wobſtejeř garaže, jedźeſche ſe ſnatymi w aucze wot měſta Adelaide do Eaſt Londona. Po puczu na thwilku ſaſtachu. Dokelž žo runje pschileżnoſcź pokaſi, a někotre ſajazy pſches puć běžachu, dachu žo ſ tſělbami do nich. Jeneho tajemnicźu a tykuych jeho a też tſělbu na wóſ wobſtejerja garaže na ſadne žydło. Pschi jěźe pschińdże ſ tym naſtajenym tſchażenjom pjeca natſělenu ſajaz ſaży k žebi a wjeſo ſpyta, njewitanej wokolinje wuczeknuc. Pschi tym do naſchejnjeneho honacźa tſělby ſtorcźi. Na dobo žo tſěli a wobſtejerja ſajaz, kotreho bě najprjedy ſam tſělił, lohko na ſchiji ſrani. Gdyž bě žwojeho hajnika ſ wutſělom ſranił, wuſkoczi ſ woſa a cźekny do blišeho lěſa.

Budyske ſtawiske powěſće

pjatk, 27. ſeptembra 1935.

Mandźelſtwo pschipowědźichu: 27. Pawoł Nowak, twaršti dźěłacźeř ſ Ernu Marhatu Schereż, domjacej pschiſtajenej, wobaj w Budyšćinje. — Korla Waklař Mět, ſkałař ſ Mariannu Liesbethu Kutſchereż, domjacej pschiſtajenej, wobaj w Budyšćinje. — Pawoł Reinhold Wagner, lakérař ſ Kunwałda ſ Gertrudu Anneliesu Warnaczeż, fabrikiſej dźěłacźeńku we Budyšćinje. — Arwed Kſchešcźijan Rudolf Korla Krönſel, ratař w Prěcźezach ſ Johannu Marju Fugmannez, pomognizu w Budyšćinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Steinbruchspächter Georg Schneider in Kronförſtgen hat um die Genehmigung zur Aufſtellung einer Steinſpaltmaſchine auf dem Grundſtück Flurſtück Nr. 361/362 in Kronförſtgen nachgeſucht.

Gemäß §§ 16 und 17 der Reichsgewerbeordnung wird dieſer Antrag mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die Anlage binnen 14 Tagen vom Erſcheinen dieſer Bekanntmachung an gerechnet, hier anzubringen, andernfalls das Recht zum Einſpruch, ſoweit die Einwendungen nicht auf Privatrechtstiteln beruhen, verloren geht.

Bautzen, am 26. 9. 1935. **Die Amtshauptmannſchaft.**

Towaršſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Maćica Serbska zeńdże so srjedu wječor 2. oktobra we 2 hodź. zaso k bjesadźe w Serbskej kofejowni. Hoſćo a přećeljo su witani.

Drježdźany. „Hromadnik“ zmėje swoje přichodne měſačne poſedźenje ſtwórtk, 3. oktobra a to we „Johanneshof“ na Janskej drózy w 1. poskhodźe. Faraŕ Handrik nam přednošk poskići. Zapoczatk we 8 hodź. wječor. Prošu wo bohaty wopyt.
Dr. Wjaczſławk, předsyda.

Domowina. Do wšěch spěwanskich towaršſtwow: Za nazymski koncert wukńmy jako zhromadnaj khoraj: 1. Khwalena budź rjana kwětka (Dobry wječor ſtr. 78), 2. Ha jěł je hólčik z role dom (Wulka lubosć ſtr. 4). 3. a 4. spěw hišće ſo wozjewitaj.
Wutrobny postrow M. N.

Lipsk. „Serbske blido“. Wot 1. oktobra ſo skhadźenjemy w hoſćenecu „Halſtrowy hród“ (Reſtaurant „Elſterburg“) na rózku Halſtrowskeje a Frankfurtskeje dróhi (Ecke Elſter- und Frankfurter Str.) w zadnjej jstwi. Prěnje skhadźowanje na nowym městnje je wutoru 1. oktobra wječor we 8 hodź. Wo wosebiće bohaty wopyt naležnje prosy ſtarſi.

Němſki wójnſki miniſter generalny wyſchi ſ Blomberg.
(Heinrich Hoffmann, M.).

Tak rjenje słodźace
tak sytne
a tola tak tunjo
su tón króć naše tydźeńſke poražaki!
Półnamlóčna kičowa kuskata šokolada .. ½ punta 38 pj.
Zešokoladu počehnj. datle bjez pótk. ½ pta. 45 pj.
Pjelnjena kuskata šokolada w znatej dobr. kajk. ½ pta. 30 pj.
Předawańi šokoladowoje fabriki
Dr. Sperber G.m.b.H.
w Budyšinje na Bohatej hasy 3
w Kamjencu při Torhošču 4

Bydlenski dom
za 2 swójbje, nowy natwarjeny, na Fichtowej drózy 12 g, ze swobodnym bydlenjom, je hnyd. přihódnje na předań.
Twarski mištr Hauser
w Budyšinje na Schliebenskej drózy 11

So wróćił
Dr. Fischer, wotrjadny lěkaŕ za khorosće kože
w Budyšinje na Moltkowej drózy 8
Rěčne hodźiny: ½9—11, 1—2, 5—½7, srjedu a sobotu 9 12

Makulaturu
wotedawa běžnje w małym a wulkim
wudawarnja Serbsk. Nowin

Z 1. oktobrom 1935 přepołožimy swoje wobſtejne městnoſcźe do leżownoſcźe „Allgemeine Deutſche Credit-Anſtalt“ w Budyšinje na
Kěžorskej drózy 21
(do 1. poskhoda).
1. a 2. oktobra 1935 dla přećahowanja ienoż naſtupnuſcźe wobſtaranyz.
W Budyšinje, 28. Septembra 1935.
Serbska Ludowa Banka
Wendiſche Volksbank A.-G. w likwidacźi.

Kedźbu! Mamy wulke blido do klamow, ſcźěnu k wotwjeſcźenju mótnjenowcow ze ſkleńcźanym wuliožbujenjom a ſkitadło před wětřikom na předań.

Kruwa,
blizko k 3. čeleću, na předań w Brěmjenju čo. 13

Khorhoje
z hokatym křižom,
we wšěch wulkosćach, poskića
Otto König
w Budyšinje při Mjasow. jětkach 3 (blizko Pětrowskeje cyrkwje)

Wjacy a strowiš. sadu
změjeće, hdyž swoje štomy z lěpjacymi wobručkami přeďwo hnusnymi sancami škitaće. Dostanjeće pak
Erich Winter
drogownja w Budyšinje na Kamjentnej hasy 14 :: Tel.
Sofowe a bildowe přikrywki, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerz
w Budyšinje na Zwonc. (Zawrjeny pón.)

PLAKATY
za towaršſtwa, gmejny, najenkow, wobkhódnikow w jednorym a modernym wuwjedźenju zhotowja spěšnje a tunjo
Dr. J. Cyž serbska knihićišćerńja nakład Serbskich Nowin w Budyšinje w Serb. Domje

Přiloha k čisłu 228

SERBSKE NOWINY

Pónđelu 30. septembra 1935

Bj. Wowčeńk:

Dwójnikaj . . .

Ludźo jimaj rětšachu wšelako a woni jimaj też rětšachu njerosdźělomnaj. Jeju sastup do źwěta sta so we šamźnej hodźinje. W šamźnej kolebaj spinkaschtaj potajnosćam źwojeho źiwjenja napschećžo. Nježny maćžerin spěwčk směrowa nadobo jeju młodej duschi, schćežpaschtaj hromadu prěnje kwětki na pišanych rózojotych kućtach domišny, a w jenajkim pohibje cźerpjeschtej jeju wutrobje, hdyž poćłuchaschtaj na potajny hłóš pschirody abo na jimaj njesrozumliwe rjowa dorosćenych.

Měješchtaj šamźne nahlady wo wšelakich wěcach, šamźne sadźucza, šamźne wjeselа a cźerpjenja. A tola njebě nihdźe wšelakorischeju cźłowjekow, dyžli tuteju bratrow. Prěnjorodźeny, kiž pak hodźiny prjedy źwětło źwěta wuhlada, bě hižo cźełnje krućźischi hacź tamny. Měješche hižo sa młode lěta rosćudne waschnje, wětšosć, kiž rodźenemu knjeźerja a wjednika pschedstajeschе. Wobchadźeschе khmanosćze, źwoju wolu abo nahlady do stutka stajićź. S šaźnymaj wočomaj hladaschе stróžbje do źiwjenja a jeho nadawkow, njepschehlada ženje składnosćí, nětkajšu lěpschinu sa źo wušćiź. S jenym wuwsacźom: by-li tuta lěpschina na schkodu jeho bratra hyła. Tutón bě bóle źłakuschki, jeho cźornej wóčźy hladaschtej trochu samnźlenej a leješche to w jeho naturje, ło źwojeho bratra pośłušnje sćěhowaschе. Ssylnischi sakitowaschе źwojeho źłakšcheho bratra psched njepschecźelskej namozu, njech běchu to lósnike hólcźiška na wšy abo zuse pšy. Mjeńschi pak, kiž bě sašo w schuli pschi wukmjenju mudrischi, pomhaschе jemu sa to pschi straschnej jěšbje po cźarje schulskich wědomosćow. Jako pak so jimaj schulske městnosćе sacźinichu a źłóńźo źiwjenja jimaj sašwěcźi, krocźejschtaj bratraj dale šmój pucź jako najšwérnischej towaršchej. Shromadnje wobdźěłaschtaj pola starschiskeho kubleschka, śpěw jeju kołow swoichowasche źo pschi źyćenju a wótřjenju w jašnym dwojojunku po łukach, ſ rózićkami pośnytych, a złotožołtych źitnych sahonach. Pót jeju wobliczow napojeschе sdobom schěru semju.

Hromadźe źłużeschtaj kěžorej w zušym měsćze. Krućźischo hišće skowa zušba a źłužba jeju wutrobje hromadu. We hłubokej bolosći stejeschtaj sa nětotre lěta pschi marach nana a maćerje. Sawdaćze ruki jeneho praji druhemu, so jeho bolosć je tašama. Pilnje dźěłaschtaj sahe we wótšnym domje po źmjerći starscheju. Młódscha maćerina šotra, cźicha, šwěrej wotwobroćena duscha, jeju šastara. Potom sastupi krutny wožud do źiwjenja tuteju bratrow. Do wšy pschićiahny ſ daloka nowy hajnik. Hižo muž pschi lětach, pcheh krótkim sta źo ſ wudowzom. Hajnik měješche jenićźku dźowku, to bě bolcźo we nětdźe 20 lětach. Hajnkeż Marka, kaž rětšachu, bě nježnje rjana, cźorne włośy kaž wuhlo ju debjachu, wóčźy měješche tak hłubokomódrej kaž kostrjanz a cźornej mikawćkaj wotpočźowaschtaj nad nimaj kaž źidźany šchlewjeř. Tak rjenje pišanej, kaž jabłukowe kćenje běschtej jeju licźaj. Tak cźitta pak, kaž rańsche ptónźo bě jeje duscha. Wobožna macź je ju wočźahnyła, cźišty powětr lěta, cźiche dźěła w domjaznośći běchu jej nastajnje kwół młódnosćе sa cźełko a duschu.

Bratraj šesnaschtaj źo ſ zušej knjeźnu pschi kermuschi wo wšy, hdyž bě se źwojim nanom pschitomna. Tuta schkriczka padny nadobo do wutroby wobeju bratrow. Tuta schkriczka sašehli luboscź k tutomu holcźu w jeju wutrobje, tak cźistu a žylnu kaž pschipołdnische źtónźo, kotrež wobeju wošhoži, tola też źlepješche a samyli, tak jo pschi dźele nižo druhe njemyślescheju, njesacźuwaschtaj a sa niczim druhim njeźadaschtaj, hacź w blischkosći rjaneje hajnikeż Marki pschebywacź. Ženje wjazy sa cźaš a wěcźnosćí njebudźe wobeń tuteje luboscźe w jeju wutrobomaj wuhašnycź, tak bratraj myślescheju. Wjeczor šameho dnja měješchtaj bratraj prěnju potajnosćí mjes sobu.

Wjeczor hnydom po źwjatoku wopuschcźi starschi bratr dom. Młódschi pak hlada mjelcźo sa nim, hdyž mohł to takle hicź. Widźi, so dže po lěšnym pucźiku do lěsa, hdźeż hajnik bydli. To poczina źo w jeho duschi paliccź žarliwosćź se straschnymi płomjenjemi Tute sacźémnjeja słote płomjo luboscźe, samjercza jemu hłowu. Wjes pschemuślenja thwata po druhim pucźu k hajnikeźom. Bratr tam hižo bě. Psches wocźinjene wokno ſłyschi hajnika a Marku ſ bratrom bjeźadowacź. Tola pak bě jenoź htóž hinka ſłyschcź. Hdyž tole wschitko widźi a ſłyschi, nadpadnje jeho wulka srudoba a bjesłóńchtnosćí. Stara swuczenosćí źada śebi prawo. Kak mójeschu źo swaźicź, źo je ſwojim bratrom měricź? S bratrom, kiž bě khmanschi, wuschikniischi a rjeńschi, dyžli wón! Tola jeho luboscź k hajnikeż Marzu bě wjetscha dyžli luboscź k bratrej, kotraż bě hižo tak stara, kaž wobeju źiwjenje Prjedy hacź wědźeschе, schto je cźinił, saklepa też hižo do duri a stupi źo wó ſtiwje k stronje źwojeho bratra. Pschi tym njepytny wjeselej wócźzy a ſtabe sacźerwjenjenje hajnikeż Marki, ale pschi sastupje błudźeschе we wócźkomaj źwojeho tam pschebywazeho bratra. Tomu pak njewucźekny pischemènjenje Marki. Wótra kaž mjecź pschejedźe jeho duschu bolosć. W dźiwim hnéwje po nékotrych ſłowcźkach wotenđźe. Na źwojeho młódscheho bratra pak njeſłoji ani w najmjeńschim wócźko. Ale też tón niewośta dołho pola hajnikeż. Žyle poraženy hladaschе stary hajnik ſa bratromaj. Młoda Marka pak myślescheе ſ hórkosću a ſ potajnym žeđźenjom na jeneho ſ nju.

Žyły tydźeń njepowědaschtaj bratraj druheho ſłowcźka, hacź to najnusnische wo shromadnym dźele. Kaž cźmowa mrócźel wotpočźowaschе tuto njeśoźo nad jeju statokom. Sotru tłóczeschе to cźežko na wutrobu, kiž modleschе źo sa bratrow k Bohu wo pomoc. Niedźelu popołdnju bě starschi bartr sašo ſ hoscźom pola hajnikeż. Žyle bjes kasanja tam dźěschе. Mjeńschi bratr pak wo tym niewědźeschе. Njeśmérna bolosć jeho cźwilowaschе, so bu zyle njeměrny. Žiwjenje pośłednich dnjow ſdaschе źo jemu bycź ſtoro njesnjesne. By je na městnje precź cźišnył, kaž woſtudłu cźeźu, njeby-li měł bohabojośćе. Tak pak wědźeschе, so je ſ Bożeje ruki tuto cźerpjenje na njeho pschiſłało. Dyrbjeschе jo tohodła w Bożim mjenje snjesć. Tak jemu kasaschtej rosum a wola. Jeho wutroba pak bě dałoko ſdalena wot poddatośćе do tutych cźerpjenjow. Wona bě zyle rostorhana ſ bolcźeju a hnéwom.

Nadběh ſ powětra je strony „cźerwjenych“ źo wotpokaje.

Dwaj wobrasaj ſ mulkich ſwuczowanjow nowehо němšteho powětrowehо łódźiwa w blischkosći Warnemünde, kotrež běchu najwjetische tuteje druźiny. Na lewo: ſwětłomjetak ſo satwari. Na prawo: je ſatom pschećźiwo létadłam ſthowany měrjał do dalokosćе, ſa kotryż ſo težźiwiłni ludźo źiwje sajimuja. (Weltbild, M.)

Farař August Sykora a Malešecy w lětach 1835—47

Wozjewił O. W.

(15. pokračowanje.)

Mjez tym přijđźe nawoženja ze swojimi hosćemi, kiž pak do domu njezastupichu. Nětko so ćah do cyrkwje rjadowaše. Na jeho čole braška, po nim njewjesta ze swojimi přiwuznymi, potom nawoženja ze swojimi. Sydnychu so w cyrkwi, a to nic na stólcy před woltarjom, ale nawoženja z mužskimi hosćemi na ławki za mužow, njewjesta ze žónskimi hosćemi na ławki za žony, kotrež běchu jim runje znapřeća. Hdyž kwasny ćah do cyrkwje zastupi, započachu piščele hrać. Pola „čestneje njewjesty“ a „čestnym nawoženju“ hraješe so kěrluš: „Kak rjenje swěći zernička“ a při tym wjerćeše so „hwězda“, kiž běše, kaž sym to hižo powědał, wysoko nad piščelemi připrawjena. Hdyž běchu so někotre štučki wuspěwale, braška stany, pokloni so před nawoženju, a wjedźeše jeho na jeho městno před woltař. Potom pokloni so braška před njewjestu a wjedźeše ju před woltař ke nawoženi. Potom dźěše sebi braška po dwě słóncy, nawoženjowu a njewjesćinu a stupi so k nimaj. Nětko sta so wěrowanje po cyrkwinej agendźe, a potom dźěchu wšitcy z młodymaj mandźelskimaj wokoło woltarja, zo bychu woprowali. Položichu za fararja wopor na woltař, za kantora na dupu do sklě. Wšitcy woprowachu, z hosćow znajmjeńša kóždy 50 pj., nawoženja a njewjesta pak — tak běše wašnje — po tolerju abo twjerdym tolerju (twjerdy toleř, species-toleř = 5 hr.). Po wěrowanju čehnjechu hosćo do njewjesćinskeho domu. Před jeho durjemi měješe braška zažohnownje w přitomnosći kwasneho ćaha a wulkeje kromady přihladowarjow, kiž běchu z cyleje wsy přikhwatali. Hdyž běše braška dorěčał, wočinichu wokno nad durjemi. A nětko přińdźe wulki wokomik za přihladowarjow, na kotryž běchu dawno čakali. W komorje nad durjemi steještaj dwaj wulkaj kamoraj rozkratych tykancow. To kuski so nětko wot hornjeka mjez čakacych přihladowarjow mjetachu. Žony a dźěći wočinichu swoje šórcuchi a złojichu sebi z nimi tykancowe kuski. Druhdy nasta při tym wo kus tykanca mała ćahańca. Też ja sym wězo z tykancami mjetał! — Hdyž běchu hosćo do kwasneho domu začahnyli, so za blida zesydachu a to w porjedźe, kotryž běše braška postajił. Nědhy běše z wašnjom było, zo nawoženja a njewjesta w kuće sedźeštaj. Ale pola nas sedźeštaj hižo runje wo srjedźu kwasneho blida. Hdyž běchu so hosćo ćělnje posylnili, to rěka po někotrych hodźinach, jěduchu na swojich wozach do Sóńjec, hdźež mjeješe so poprawom kwas swjećić, dokelž běše tam wjacy městna. — Přihladowarjo pak dostawachu wonka na dworje něšto k piću, leżeše tam wulki sud piwa a ćwićka palenca. Pódla steještej dwaj wotročkaj a skutkowaštaj jako tóčerjo. W Malešecach běše waśnje, zo kwasnemu ćahej, ale też wozam z njewjesćinskej nadobu puć zašlahowachu. — Wjesnjenjo, zwjetša čeladni a podružnicy, dźeržachu wulki z pisanymi bantami debjeny pjenjez, kiž běše na žerdźomaj přiwjazany, před wóz, a nawoženja dyrbješe so z njesnadnym darom — nic mjenje hač wosmak — wukupić. To stawaše so w Malešecach znajmjeńša šěsć króć, a wospjetowaše so w susednych wsach; ale tam tak splendidnje njeplaćichmy. Hdyž běchmy do Sóńjec dojěli, a na dworje z wozow wustupili, měješe tam braška zaso žohnwoansku rěč za młodeju mandźelskeju a powitansku za hosćow. Potom stupi na čolo kwasneho ćaha, jaspěwa kěrluš, kotryž wšitcy sobu spěwachu a na to dosta w kwasnej jstwje kóždy hósć swoje městno připokazane. Starši hosćo sedźachu w delnjej wobydleńskej jstwje, młodši pacholjo a holcy pak horjeka w nastwje. Najprjedy so braška do swjedźeńskeje hosćiny wótře pomodli. Najprjedy mějachmy rjanu žołtu poliwku, potom horwinje mjaso z rajsom a k tomu stuženki — potom swinjacu pječeń a ćelacu. Potom běše dłeša přestawka, kotruž wupjelnichu z pokazanjom kwasnych darow, štož někotre hodźinu dołho traješe. Skónčnje stajichu so karpy na blido, někotre wokoło srjedź nocy. Potom dostachmy hišće kofej a tykanc. — Wospjetźa kwasneho blida sedźeštaj młodaj mandźelskaj, při nawoženi jeho słónka, zwjetša kmótra abo blizka přiwuzna, też sotra, ale ta dyrbješe wudata być, při njewjesće sedźeše jejna słónka. Kwasne dary khwowachu so w pódlanskej jstwje. Hdyž běše braška žadyn pokazał a přihódnje pokhwalił, dyrbještaj so młodaj mandźelskaj pola daričela abo daričelki podźakować. Kwas traješe přeco dwaj dnjej. — Wěrowanje sta so wutoru a srjedu rano we wosmich dostachu hosća w kwasnym kofej, wokoło dźesaćich pak swačinu, a to nakrawanki kołbasy, zymnu pječeń atd. Potom so hosćo hotowachu na puć. — Přjedy pak hač wotjědźechu, pósła jim kuchařka taleř a myjerka nopašk z hadrješćom a so přikhilenosći hosćow poručichu, kiž do sudobjow něšto za njej ćisnychu. Też braška dosta wot kóždeho hosća do ruki rjany pjenjez ze słowami připóznaća. Telko hosćow přez nóc měć wšak njeběše žana lohka wěc. Na kwasu běchu też nědhźe šesćo Sóńjećanscy burja, kiž wězo kóždy 12—15 hosći k sebi na nóc wzachu. Młodźi pacholjo pochu na synje abo w bróžni, druhim nasypachu we wjacorych komorach a stwach někajke słanje, wobłoženje někajkeho stólca, na kotrymž zahłwk abo něšto mjehke ležeše, služeše jako hłowak. Tak někto hodźin pospachu, hdyž też nic derje, tola trochu. — Młodźina pak měješe wjećor wot 9—12 hodźin w korčmje reje. To wšak běše mała žurlička, ale za kwasarjow wona dosahaše.

Młodaj mandźelskaj so po starym wašnju na rejwanskje lubi pokazać njesměđźeštaj. Za to běše tam wjele přihladowarjow, mjze nimi też tři „slabakojo“. Tući dyrbjachu skónčnje swoje narodne reje rejwać, štož też činjachu, hdyž běchu dosć piwa a palenca dostali. Jich reje so wšitkim spodobachu. To běše prěni kwas, kotryž sym ja sobu woswjećił. Wšitke druhe, na kotrychž sym pozdźišo jako hósć był, so jemu dospołnje ze snadnymi wuwzaćemi runachu. Wšudźom wjele jěđźachu. K zabawje žadyn hósć njepřinošowaše. Braška běše z jeničkim zarjadowarjom, zabawjorjom, posłužowarjom, a činješe swoju wěc přeco jara derje k powšitkownemu spokojenju Bjez njeho by kwasny swjedźeń jara wostudły był.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wanjom. Kaž pšemnyšlenj kludješche w Božej p'chirodže, pšchiidže hdžeš pšchiidže. W lešu žo sašo namaka. Tu lehny žo do seleneje trawy a pkakaške hórke šyslyš. Ssyslyš wotewšadyu jeho cžerpjenju njesnjesnju cžežu. S cžichim schumjenjom lešа, zunim špewom ptacžkow a mirom wjeczornym špeklom žo sašo šmérowa. Njechasche wjazy na to myslicž, njechaiche hajnikez Marku wjazy widzecž, kotrejež wobras stajnje psched jeho duschu stejeiche. Doma chzyschje hižo bratrej rjez: Wšmi žebi ju! Pórdu dalako precž, dokelž njemóžu waju shožowneju widzecž!

Tu sašklsicha nadobo stupy w blisikoscži. By tutón stup wschudže sesnak, tola djenža bě hewak tak krutý stup bratra njewésty. Khětje tohodla stany a djéiche jemu napschecžo. Bě to wjeczorne špeklo, tiž jeho tak jara blédeho sžini? — Hluboka shouželnosež jeho pschewsa. wscha hida žo na wokomik poshubi.

„Ssy ty khory, Jano?" žo mérnje wopraicha. W jeho wocžomaj žo blyschczejeiche stara žwéra a bratrowska luboscž.

„Ha! Dži mi, dži, lešny šlucharjo! Njetrjebam twoju shouželnosež. Maisch nětko žwobodny pucž, mózesch dže žebi po nju hicž!" Pschi tym žo sašmja šmeschczyn. Ssmeschenje pak pschenžže do njekrašneje hidy.

Jakub, mtóbschi, stejeiche, kaž bu sprotiny. Bě nadobo sašo zyle samnžlseny pod cžišchczom napschemo wojowazych sacžuczow. Wón njetrofumi Janej. — — Sa njeho pucž žwobodny? . . . Ma to rékacž, jo njeje hischcze nadžija shubjena? By sawschacž mohl s lutej radoscju.

Ale widži sašo, kak Jan stupa s cžežkim stupom wotšał, kaž jedyn, tiž po rospadankach žwojeho sniczeneho shoža terpe. Spěschnje žo Jakub sebra a thwaia sa nim. „Jano, Jano! Njebudž na mnje hnéwny!"

„S tobu nimam nicžo wjazy cžinicž. Wot dženšnischeho dnja šmój dželenaj, štyrschich to! Mi jako prénjorodzenemu klucha kubło. Ty pak dostanjesche twój dżel sa nětkotre dny wupkaczeny. Mjes tym hladaj, hdže wostanjesch. Mój próh wjazy njepschejtuj, ty a twoja . . . ! Tola šo hladajtaj!"

„Sašaš, bratrje luby! . . . Proschu cže, mjelcž . . . !

Bratraj žo nětko dżelischtaj pisches horu a doły, lešу a pola. Jan wosta jako prénjorodzeny doma, Jakub pak pschi hajnikez Marzy. W hajnikowni žwjeczeische žo wjeselý thwaž. Janowa šawiicž pak pschewodże'che mlodeju mandżelskeju na wschitkich jeju pucžach. Njebé jeju teš wjazy wot tamneho njedżelskeho wjeczora wohladat a nochzpsche to teš. Wórsy po thwašu wumrě starý hajnik. Mlodaj pak wopuschczischtaj wjesku a kupischtaj žebi sa horami mjenische kubleschko. Tam nětko hospodarkschtaj, wschė žwoje mcžy k tomu wopruje. Byrnjež pak kež bóle dżéckaloj, njemżejeschtaj tola šhoža we žwojim hospodarenju. Pisches druhich ludži šhoni teš Jan, so je njeshožo kaž potaine poklecžo s nimaj wuczahnyklo. Mżna hajnikez Marka thorjeiche nastajnje. Cžežše hurske dżélo jej njetvjeiche. Pjecz dżéczatkow jim Bóh luby Knjes dari, tola wschitke hacž bo jeneje holczki hižo w najnežnischej starobje wumrěchu. Dla taikich a podobnych domapertanjow wotpoczowaiche na kuble pschczo wjetschi delh. K tomu hischcze pschiidže do kraja nětchto šuchich lét, hdyž njenarožże hischcze telko, so mohł žo bur sežinicž po cžesci. Pola Jakubowcho kubleschka žo tohodla po nětcžim pschedawasche do zusnych rukow. Nuša stejeche pisched durjemi a sa njej šahaiche kolcjata ruka šmjercze sa mlodej hospoiu.

W tutym cžašu poradži žo Janej žadanki na jeho bratra Jakuba nakupicž. Na nje twarjeiche hórke wjesenje. Jeli žo dań w prawym cžasu nje'aplacžil, chzyschje bartrej dom a dwór pschedacž. Potom njech ſ jeho lubej Marku a malej dożowcžežku cžekinje jako proschesku žwojiha do žwéta. Wón šam dże k tomu ſ wjerdej wutrobu pschihladowacž a žwoju wjeczeržu pożadliwscž spokojicž. Schto jeho hischcze knuže, toho horbacžka, kotrehož wutroba je twjerdscha dożli kamjeze y'chi pucžu? Sedwélowanje maczerje a bjesmózneho dżéicza jakoczenje niž! Medżeiche jenoż, so žonu hižži, tiž nětkby lubowaische, so chzyschje ju poniżicž hacž do procha semje.

Lěto je minu. Dżeń žo pschiblížil. na kotrymž mężeische žo dań saplacžicž. To pak so njesta. Hnydom nastaji žo Jan na pucž do tamneje wjelki, hdżeż Jakub bydleische. Dołhi pucž pisches hory a doły, lešу a pola bě žo hižo minuł. Jenoż hischcze thwilku a tam bě'che. Brunaczomaj padaische daloki pucž do koscži. Wězicheschtaj hkowu a Jan dżrżeische jeju khétro wohonjowacž. Prošchny pucžik wjeische žo pisches pola. Wschudże hubjene plody jako šwédki nuły a hubjeństwa. Cžežko a wobrcžiżu wiżachu naimnjše mróżna nad dalokej holu. Wérsitez kólzy stkwla a hwiždaia tak jérje w jehlinje a hižo jesthnutnym liscju wólschiny.

Zyle sady bliżko khuduschkeje wjesti widżi Jan bratrowy statok. Bě to khudy dwór. Spodżiwne šaczucze pschemeni Jana nadobo. Hdyż nětko je dospěł žwój šamér, njemóże nadobo srosumicž, kak je mohł tu p'chijecž. Bojicžko. kak khude a wopuschczene tu wschitko je. Tu je Jakub dżesacz lét žwojeho žiwien'a pschebył, dżélał, wojował a cžerpił. S nim teš hajnikez Marka. A kuit semje, na kotrymž jeho statok šteji, ma žo jemu teš hischcze wsacž! A to hischcze pisches bratrowu ruku!

Jan bu nadobo zyle hinašeh. Ciašanske wopižnno w šazowym šaku jeho paleische kaž pasory šeho ducha. Schéry proch pucža, tiž žo we wjeczornych pruhach žlónza tak rjenie syholeische, sdcžišrapische jemu do woczow, so šyllowašchtej. Storo poczebnje nětko bratr jako prosicher po šamżnym pucžu. Niemér w Janowej duschi rosczż ſ kždej mjenischinu. Nětko žehże wós nimo šadoweje sahrody Jakubowcho kubla. Tu pschibżża nadobo mała holczka w cžerwjenej žukniczku na prošchny pucž. Jeje małej nożży tupotaschtej w runej mérie mjes kojow. W poželdnim wokomiku dohlada žo Jan jeje a pschimny krucże sa wotezli. W žamym wokomiku pak pschidżża žónska sa dżéicžom a storkny jo wrócże, prydy hacž konjez jo potcptaichtaj. Jan šasta a pschija wobeju na žwój wós. S njewsczednym pohladnjenjem pyta Jan we wocžomaj jónsteje. Je hischcze mloda, tola w jeje wobliczu jewja žo žledy njeżmérneje nuły a hubjeństwa. Nětkdscha jeje rjanosež pak je tola hischcze pytnycž. Jan hlada še šobużelniwym wócžkom do blédeho mjeswocża žónčteje, kotruż nětkby tak jara lubowaische a potom tak nieżmérnje hidżeiche. W tutym wokomiku pak šaczu, so by žwoje žiwjenje ja nju dał, by-li žo ſ tym wustrowiła.

Wócžzy makeje holczki wotpočkowajchtej dowérliwje na Janje. Tatle bérchtaj też nětkby bratrowej wócžzy na njeho složenej. Ach, Bożo, njemóże pohladnjenje njewinowateho dżéicza dżéja šnjesacz. Bě wjeselý, so móżeische pisched dwórom šastacz. Bartr jemu pschidże napschecžo. Tak šestarjeny, šrżeny, kipry. Najprjedy šaléiy žona ſ dżéiczom y woła. Janej kuleju žo žyšly po lizomaj, dybawe hkoży pschidżu pisches hubje, wupschestré ruku k bratrej a jeho žonje: „Bratije, lubu bratije, a ty, Marka, moja luka šotra, mózetej wój mi wobuch?"

Bratraj bėschtaj wot tutoho dnja šašo njerosdżélomnaj, kaž nětkby. Hajnikez Marka pak bu pobżebana pod selenym dornikom. Žiwjenje najbórscheje nuły bě ju šlemiło. Jakub cžehnjeische ſ Janom šašo do starschiskeho domu, hdżeż maka holczka rószcžeische jako šchtomik pisches žbożownosež tutoho domu. Jan ju lubowaische jako žwoju a ju postaji jako herbowku žwojeho dwora. dokelž bě njezenjenj wostał. Tak spyta nad tutej holczku wschitko wotrunacž, schtaż bě žo nad jeje starschimaj pschehrěschił. Bože puczże ju dżiwne a njewużlédżomne!

Přilopk

Elefanti žneje.

W městaczku Storkowje w Braniborskej bě pisched krótkim zpyklý žwoje stawy roskożił. Do šwézatow žlutschesche też wulki žton, tiż žo w nozy wnidże. Njewobkedżowany bě žwój dom wopuschcził a za na nózny wutkoh podał. Jeho pucž wjedżesche pisches šahrody a pola a nekotre zentnarje rěpy a seleniny, na jenom polu też bérny běchu jeho nózna piza. Po tutej žratwje poda žo špokojeny šašy do žwojeho doma. Wobkedżejo šahrodom a polow mózachu nasajtra wobkrucžicž, so tajki žlonowy žoldk khétro wjele šnjese.

Selonkowu pócžtu pózrěła.

Slétna dżowczičžka lěšneho pschisiajesza Schneidera w Niemeju bě žlowkowu pócžtu pózrěła, ſ kotrejž žo cžrjewo šrani. Kana žo sajétši a šmjercž dżésza šawinowa.

Cžežiny auto do wošžlowoweho cžaša šrażył. 1 mornv.

Cžežše wothadne njesbożo sta žo pjatk wokolo 1/8 hodżin na dróży Schmiedebergskich lupzelow do Pretzicha w blisikosci wby Selawy. Nětkdże 40 lét staru Pawol Schuckelt še Schmiedeberga chżyschze še žwojim cžežitym autom njeschkitane kolije żeleznjży mjes Eilenburgom-Pretzichom pschecžecz, jako žo w šamżnym wokomiku wošabowcy cžaš pichtiblizi a wós hrabny. Nětkdże 25 metrow žo auto žobu wlecžeische, pryedy hacž žo poradži cžaš šastajicz. Schuckelt, kotryž šam we woju žedżeische, bě na mésche morwy. Wós žo dospolnje šniczi. Też lokomotiwa žo thětro wobiskłodži a dyrbjeische žo šamenicz.

Se ždelenscze 10 000 mil žiwjenje wukhował.

Stdżélenške lopzno jendżelskeho pótstkeho šajdanistwa rospraiwja wo jeniczkim pschipadże kaj je muż w Nowym Seelandże druhebo, kotryž 10 000 mil wot njeho w Alsostnym bydleische, žiwjenje wuthował. Filmowny fotograf, kotryž we wokrjesu Toller w Alsastzy dżélaische a tam w dospolnej wożamotcženosczi w žwojim drżewjanym domczku bydleische, dżélaische w žwojim šwobodnym cžašu jako radiowy amateur a pschidże tak do šwika ſ amateurom w Nowym Seelandże, kotryż na šamżnej žolnje dżélaische. Wobaj žo hužežisko ſ morsowymi inamjenjemi mjes žobu šabawjechtaj a sa krótki cžaš bėschtaj, haczrunżej žo njejnajczichtaj, psches wjele tyšaz kilometrow dobraj pischeczelaj. Jeneho dnja napadnyj Nowomu Seelandżanej, to telegraiske signale jeho pischeczela w Alsaczy bywaju pischzo žlabische, doniż štónczinje dopolnje njedżeischtachu. Potny šarostczow alarmowaische hnydom wschčch pożłukarjow radia pasjišilikeho bżioha a pschidże tak też do šwika ſ mużom w Los Angeles. Tutón šašo namaka šwik ſ dżuhim radiowym amateurom w Tollerskim wokrjesu, kotryż žo hnydom na pucž do žnéhowneje pużejny k tamnej wożamotczenej drżewjanej khéży filmoweho fotografa poda. Hdyż do domczka šastupi, namaka jeho bjes wédomja na šemi leżo. S wumélškim dżchanjom a ſ pomozu wschelakich lékarskich prédkow poradži žo, jeho šašo do žiwjenja sdubżicz. Krótko na to, hdyż bėsche žo šašo dospołnje wulkłował, możeše žo filmowy fotograf žwojemu pschczelej na južnej kuli šemje ja jeho špšichne šokroczenje podżakowacž, kotreż je jemu bjes dwéla žiwjenje wukhowało.

Wulki woheń w romskim filmowym atelieru.

Wulki woheń bě w nozy k pjatkej filmowy atelier najwjetischeho italskeho filmoweho towarstwa Cines potrjechił. Schkoda žo na 10 miljonow lirow wobliczja. Wokolo 2 hodż. wudyri ſ njesnateje pschicžiny w jenej ſ dweju wulkich filmowych mésinoscžow, w kotrejž žo hischcze klubko do nozy filmy wjercžachu, woheń. Zyła mésinoscž bě haile žo njedawno dospołnje šnowa pschilinowała. Ma žo ša to, so je woheń ſ wuzapnjenjom miliony nałkał. Zyła šnutskowna wuprawa wożebje wjele drohetnych apparatow, kaž tež drohe šastarske meble, kotreż běchu žo wupożczile, žo špalichu. Mjes nimi běchu egtipiowske meble, kotrejž běchu žo ſ Alexandrije pschiwjesle a kotreż žo šame na 400 600 lirow wobliczeja. Nimo toho šniczijału žo wschė naprawy ša šnutskolnja a dale ikład ſ jewiscžiowymi dekoratżijemi a ſ kostumami. Po hodżinu dołhim wojowaniu poradži po polizżi rosšcžerjenju wohnja šadżiwacž. Na dobre šhožo žo też poradži šlad filmowy wutkowacž.

Ssyn jendżelskeho wójwody jako falschowaŕ šchekow psched šudom.

29lčneho lorda Eduarda Montagua je Londonski šud dla paduschiwa a falschowanja šchekow k 9 mężacam jaštwa šasudżił. Lord Eduard Montagu bé jako šekretar na žwoju dżélodawarku wustajeny šchek na 17 puntow (260 hr.) ſ wopacžnym podpiskmom podpisał a žebi wupkaczicž dał. Lord Eduard Montagu je šyn Manchesterskeho wójwody, kotryž je hižo husto je šudom do konflikta pschischol. Wón porjadne wopytowische dwélne nózne kluby. Na špoczatku t. l. bé žo podarmo prózował, bo franzwjkeje legije zusoch šastupicž. Nésow jara šamożita žwójba Manchesterskeho wójwody, kotraž žo k wyšokej jendżelskej schlachcze liczi, je djenża dospolnje wotkhudła.

Italski wojeński cžaš šnjesbożit.

S Monczy w Italskej žo rowe, so je šchtwórtk wjeczor cžaš, tiž ſ Bergama pschijidże a wojakow wjesesche, tiż běchu žo do wójska šwokali, ſ kolijow wujét. Dwaj wojaj žo šwórcžichtaj. Jedyn wojak žo mori a 12 wojakow žo šrani.

„Sankzije žu wójnske šlutki."

Romske nowiny „Tribuna" žu pjatk wótrje pschczejwo šankzijam pišaše. Wone na to pokasuja, so šrżeżenje Swojatka ludow žanych šankzijow njewopschijia. Hdyż žebi šwérja wo nékajkimšlkuli mślenju abo blokadże rěczecz, wo kotrejž žebi pakt ženje njeje šwérit rěczecz, jedna žo tu wo wójnske šlutki, na kotrež ma žo ſ wójnšlimi šlutkami wotmolwicž.

Njeshožo w šuhożlowjanskich podkopach. 12 morwych.

W podkopach kamjeńtneho wuhla w Sserbiskej na žo pjatk rano podżeńske šle porwótrowe rosbuchnjenje. 12 dżélaczerjow žo mori a 26 žo šrani. Wukhowarske dżéla žo hnydom pschewjedżechu. Ministerstwo hórnistwa je hnydom kommišiju postajiło, so by ša pschicžinu njeshoża hlédżała.

Rumunski wulkemordaŕ.

Zyły rjad nještutkow je policija w Jašach tute dny wuślédżika, kotreż je bjesdżélny ſ njenom Traciuc tremadże je žwojej niewještu štucžił. Tuta je na wjasy městnach mužow ſ rżeži nabita. kotreż wulkomordaŕ potom fabi a je we žwojej lékarni šahriceba. Dotal namakachu 6 woporow. Pschi dalschich šlédżenjach pak po wukora, so je štóstnik šnajmjeńša hlischze 13 druhich ludži na žamżne waschnje morił. Niecžłowješki štóstnik, šwopréżka wicho prézicže. podżiżicho pak žo wušna a wšcho dokkadnje rospowéda, kak žu žo mordarstwa štake. Po kóżdnym mordarstwie lehny žo šmérom do loża, kotreż nad šahrjebanymi cžékami štejeiche.

2 miljonaj bananowych šchtomow wichor šwutorhł.

Na kupje Jamaica žu wétry 2 miljonaj bananowych štomow šwuwalate. Tute wétry pak jenoż wichorišami wšchédkhadżeja, pschecžiwo kotrymuż žu žo na Bahamskich kuzach šnapschecza kupje Króże napischczimne naprawy pschewjedle.

Sprawny namakaŕ. 150 000 dollarow na thódniku.

Newyorkske nowiny rosoramiewja na napadnym mérnje wo sprawnosci mlodeho muża, kotryż psched nékotrymi dnjemi na thódniku we Wallštreet walczł še šchekami we hódnoscži 150 000 dollarow namaka a tuta namakanka bjes łomdżenja jeho prawemu wobżedżeriej wrócži. Tutón sprawny namakaŕ je wéšu Alberto Corrieri, štasiti wupuczowaŕ, kotryż žebi w małej restauraziji wot tydżeń 3 dollary a 15 zentow jako wupomożny pinczik šwój chléb šaštużeische. Corrieri namaka šcheki buzo po pucžu k šwojemu towaličzej. Dokelž běchu tute šchekі wot firmy Childs wustajene, poda žo hnydom do kontora tuteho towaŕstwa. Tam žo wutkopa. Jo je pósčelił buzy do banki drohotny walczk šhubił. Tutón ani to wtynył niebł, tak žo by namakarjej lahko bylo, šcheki šamenicz, kotreż běchu wschė na pschedwołowaju wupiżane. S nowinow nieje špójnacz, hacž je žo sprawnemu namakariei też šaštużene mżto pschepodało. Na kóżdy pad by 22lčny Corrieri mohł nětkotre dollary trjebacz, dokelž je wojenjeny a ma hižo dwé dżéicži. Hischcze njedawno šludowaische na universcže w Nowym Utrechtu. Chżyschze ſ nowinarjom bycž. Ale pschi tym jemu pjenżeju wuródżechu a też jeho nan niemóżeische je wo wjazy podpjeracž, dokelž bé mjes tym dżélo šhubił a dożiawasche šam špomożeńšku podpjeru.

Listowa šmanka — pischczina wójny.

Wójna mjes Bolivišhej a Paraguajšej dla Gran Chaco je štónczena. Jenoż malo ludżom je šnate, jo je pschczina wójny bya listowa šmanka. — Južny dżél Gran Chaco šlužha k Argentinskej, mjes tym so bé dla šejwjerneho dżéla pischczu nékajka švada mjes tutymaj krajomaj. W lécže 1885 postaji wujednawšli šud, kajke krajiny ko kóždemu šlatej pschidżéla. Tola ſ tym nichčitkej wobé stronje špokojom. Tżiżecži lét dołho létachu noty a protesty ſ jeneho kraja do druheho, doniż Paraguay 1927 nėchto žej dowoli, ižtož Bolivianizy jako nadżéh na jich kraj wukladowachu. Paraguajske knjeżerstwo wuda šnanki w hódnoscži 1½ pza, ſ kharty Gran Chaco — a ſ nowżinom „Chaco-Paraguaj" wojnamjenjesche. W Bolivišej žo zakonżnje rozhoriachu. Zadachu žej dożežejenjenje. 1928 wuda Bolivišla šnanku ſ napżihnom „Chaco-Bolivjano". Nétko pyrjeże žo Paraguajša. Zadachu žej, to bychu žo diplomatiske šhyli rospschczicże a — dóżdże k wójnje. Tutej šnanzy bėschtej jenoż nékajka šwonkowna pschicžina, hlowna wina běchu wolijowe pola, kż bé trušt „Standart Oil" tam wušlédżił. Wopraiwdże wjes dżéischej Bolivišla a Paraguajka wójnu wo to, ižhż tute wolijowe kužoły dostanje — hacž „Standart Oil" abo „Royal Shell".